

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

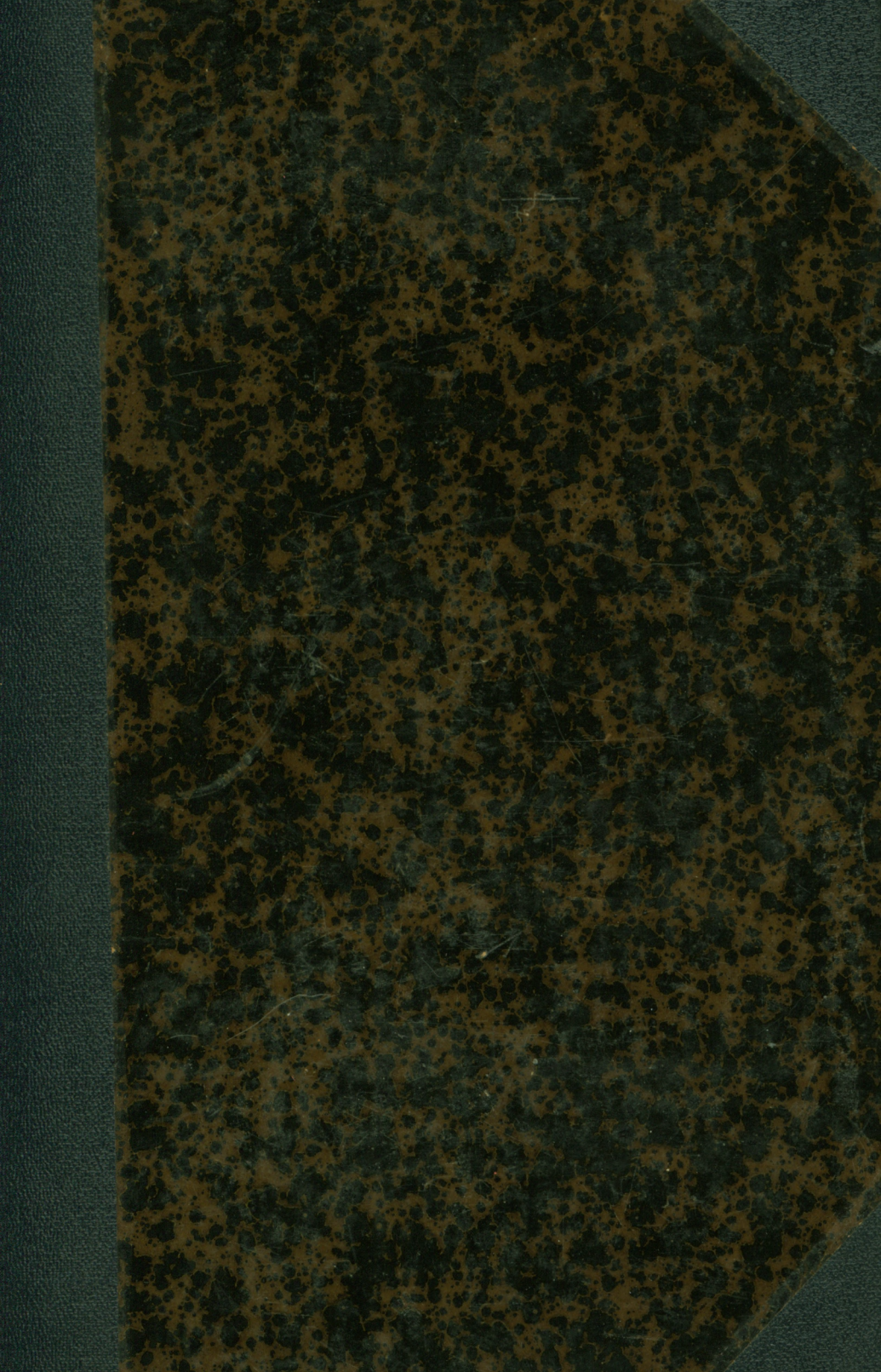
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1939.

88. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1940

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

Pag.	Pag.
Aaberg, Chr., Skibsfører 49	Bertholdt, Aage William, Gros- serer 332
»Alliance«, Kulimportkompag- niet 581	Biltzing, Max 125
Amagerbrogade 62, Ejendoms- selskabet, under Konkurs .. 395	Birch, Filip Jørgen Sune As- ger, Maskinarbejder 537
Andersen, Ch., Smedemester.. 67	Bjerringbro Maskinfabrik ... 352
Andersen, Chr., Tømrermester 269	Bruun, Johannes, Gaardejer.. 298
Andersen, Hans, Gd.ejer . 365, 368	Bröcker, H. R., Landsretssag- fører 502
Andersen, Hans Jørgen, Vogn- mand og Speditør 598	Brønnum, Jenny, Fru, f. Sø- rensen 187
Andersen, Karen Marie Ander- sen, f. Christensen, Fru ... 598	Budde, Schou & Co., Firmaet 375
Andersen, Poul Helmer 107	Buhl, Anders Peter, Slagter- mester 494
Andersen, R. & Sønner, Fir- maet 375	Bygningssnedkernes Aktiesel- skab 173
Andersen, Svend Aage, Inge- niør 190, 785	Bøjskov, Jes, Gaardejer 695
Andreasen, Andreas, Skibsf... 625	Bøtø Nors Udgravning, Inter- essentskabet 248
Andresen, Annas Margreus .. 637	
Andresen, Marie Cathrine f. Nielsen 637	
Arbejdernes Boligforening i Odense 630	Calleen, Peter Jessen, Gaard- ejer 676
Arbejdsgivernes Ulykkesfor- sikring, G/S 467	Callø, Marcus Marcussen, Ar- bejdsmand 695
Arntzen, Emil, Grosserer 223	Carstensen, Ebba, Fru ... 55, 252
Arntzen, Vikka, Fru 223	Carstensen, Einar, Tømrerm.. 63
Axelbo, Peder, stud. jur. 413	Centralforeningen af Tømrer- mestre i Danmark 63
	Christensen, Carl G., Gross... 403
Bach, Chr. M., Skibsmægler . 573	Christensen, Chr., Redaktør.. 152
Balle Kommune 652	Christensen, Eggert, Købm.. 728
Bang & Olufsen, A/S 375, 550, 647	Christensen, Einar, Blikkensla- germester 325
Barbour, J. H., Surveyor 466	Christensen, Felix 291
Berg, A., Sagfører, cand. jur. 409	

Pag.	Pag.		
Christensen, Hans Peter, Arbejdsmd.	419	Direktoratet for Stadens faste Ejendomme	425
Christensen, Otto, Købm.	728	Ditlevsen, Enkefru, hs. Dødsbo	485
Christesen, Carl, Stationsforstander	312	Dægmann, Karl Chr., Repræsentant	508
Chrom-Nikkel, A/S	150	Ejstrup, Chr., Overretssagf. . .	524
Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne	74	Enna, Ernst, fhv. Direktør 55,	252
Clausen, Hans Marius, Smedemester	457	Eriksen, Christen, Boelsmand .	776
Cloëtta, Brødrene, A/S	791	Eriksen, N. Marius, Gaardejer	507
Coutradsen, Saphir, Restauratør	370	Erlandsen, Jacob, Grosserer..	316
Dahlstrøm, Johs. W., Gross...	758	Ferniss, Einar, Direktør ..	67, 150
Dalgaard, Knud, Kapelmester .	125	Fischer, Martha, Fru	322
Dalsgaard, H. P.	269	Flach-Bundegaard, Ingeniør ..	362
Damgaard, P., Grosserer	306	Fleinert, E. H., Skibsmægler..	573
Dampskibsselskabet »Øresund«, A/S	101	Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling, A/S ..	98
Dansk Elektrikerforbund	88	Foreningen »Ring-Bilen«	615
Dansk Haarsigtefabrik	291	Form-Tools, A/S, Maskinfabr.	20
Dansk Handels- og Kontorredhjælperforbund	107	Fotel, Carl, pens. Sporvejsfunktionær	293
Dansk Ligbrændingsforening .	29	Frederiksen, Fru Arkitekt ...	728
Darville, Ellida, Fru	488	Frederiksen, A. F., Ingeniør..	208
Darville, Kay, Grosserer	488	Frederiksen, H. L., fhv. Gaardejer	208
Dederding, P. V., Overretssagfører	524	Frederiksen, H. L., Tobakshdl.	450
Den af mindre Landejendomsbesiddere i Frederiksborg Amt den 24. Juni 1841 oprettede Brandforsikringsforening for rørlig Ejendom ..	368	Frederiksen, J. J., Købmand..	208
Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger 141,	368	Frederiksen, Leo, Landsretssf.	332
Den Odsherredske Brandassuranceforening for rørlige Ejendele	147	Frederiksen, Rasmine Kirstine, Frk.	208
Departementet for Told- og Forbrugsafgifter	253	»Fremtiden« gensidig dansk Livsforsikringsforening ...	258
Det danske Gaskompagni, A/S, Odense	667	Frost, A. J., Planteskoleejer..	481
Det østasiatiske Industri og Plantage Kompagni	428	Frømming, Chr. Fabrikant ..	84
Direktoratet for Københavns Skattevæsen	428	Funch, Lilli, f. Dencker, Fru..	499
		Færgefarten Svendborg—Vindeby	57
		Færøernes gensidige Forsikringsforening	625
		Föroya vanlukku trygging ...	753
		Gammeltoft Schougaard, Firmæet	723
		Generaldirektoratet for de danske Statsbaner	507

Pag.	Pag.		
Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet	444	Ibsen, J. L., Repræsentant ..	478
Glargard, Jensine Sophie Ma- thilde Sørensen	672	Ingvarsdén, J., Ingeniør..	190, 785
Grabow, A., Kulhandler	726	Interessentskabet ml. Svend- borg, Bregninge m. fl. Kom- muner vedrørende Færge- farten Svendborg—Vindeby	57
Grundejerforeningen »Strand- øre«	84	Is & Konserver, A/S	253
Grupe, Hjalmar, Boghandler..	503	Iwersen, Ingvar, Gaardejer ..	312
»Haand i Haand«, Forsikrings- aktieselskabet	503	Jacobsen, P. W. & Søn, A/S	385
Hansen, A. C. V., Ingeniør ..	258	Jarlfred, Charles, Montør	88
Hansen, A. E., Fru	462	Jarlstrup, I. P., Tømrmester og Entreprenør	499
Hansen, Alfred, Kontorchef ..	413	Jarsbo, Automobilhandler	401, 403
Hansen, Anton, Tegner	796	Jensen, Anker, Speditør	138, 140
Hansen, C. A., Redaktør	502	Jensen, Anna Bertha, f. Jacob- sen, Fru	301
Hansen, Emil, Arkitekt	766	Jensen, Birthe Marie, Frk. ..	502
Hansen, H. C., Skomagerm..	161	Jensen, Birthe Marie Anna, Frk.	762
Hansen, J. Møgelvang, Læge..	508	Jensen, C. F. V., Forlagsbog- handler	395
Hansen, Johannes Otto, Skil- tefabrikant	347	Jensen, C. L., Trikotagefabri- kant	39
Hansen, Martin, Tømrm.	316	Jensen, Chr., Bogholder	202
Hansen, Mogens Erik	413	Jensen, Edvard, Tømrm.	148
Hansen, Ove Vilhelm Jørgen, Trafikassistent	678	Jensen, Ejler, A/S	169
Hansen, Th., Kulhandler	340	Jensen, Elith, Repræsentant ..	603
Hansen, Vilh., Gaardejer	248	Jensen, Holger, Handelsgartn.	779
Hassel & Teudt, Firmaet ..	347	Jensen, Jacob Gothard Victor, fhv. Inspektør	342
Hedegaard, Peder P., A/S ..	772	Jensen, Jens Madsen, Sadelm.	265
Hedetoft, Chr. R., Fabrikant..	719	Jensen, Julie K., f. Rasmussen, Fru	218
Heiber, W. & Co., A/S	748	Jensen, Kjeld, Grosserer	322
Helbrink, Holger, Grosserer..	779	Jensen, Knud	135
Hendil, Leif B., Redaktør 152, 156, 159, 603		Jensen, Ludvig Emil, Arbejds- mand	494
Henriksen, Brdr., Firmaet ..	662	Jensen, Mads Christian, Afbyg- ger	301
Henriksen, Thyra Blondine, f. Holm, Enkefru	191	Jensen, Marie	398
Hessicator, A/S	515, 520	Jensen, Martin, Murermester .	539
Hetman, Poul Jørgensen, Poli- tibetjent	678	Jensen, Martin Vilhelm, Tøm- rer	130
Holme, L. M. B., Auditør	530	Jensen, P., Fabrikant	161
Holtebo, Ejendomsaktieselskab	719	Jensen, P. M., Arbejdsmand..	135
Hornslet, K., Kriminalbetjent..	70	Jensen, Signe Kristine, Fru ..	342
Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, Andelssel- skabet	232		
Hvid, Axel, Murermester	202		
Høffding, Vagn, Ingeniør.	20		

	Pag.		Pag.
Jensen, Tobias, mekanisk		Larsen, Georg, Redaktør	156
Etablissement, A/S	222	Larsen, I. V., Murermester ..	173
Jensen, Victor, Vognmand ...	615	Larsen, John Georg, fhv. Ba-	
Jepsen, Otto, Murermester 385,	390	germester	197
Johansen, Em., Gartner	481	Larsen, Lars Jacob, Husmand	680
Jonassen, Marius, Biografdi-		Larsen, Martin, Vognmand ..	197
rektør	698	Larsen, Niels Kristian, Barber-	
Jordan, Frede, Redaktør	159	mester	57
Jurnas, K., Skibsreder	742	Lauritzen, J., Rederifirmaet ..	466
Jydsk Andels-Foderstofforret-		Laursen, L., Frugthandler	630
ning	683, 710, 713	Lindberg, J., Vognmand og	
Jørgensen, Egon, Kontormed-		Træhandler	98
hjælper	197	Lindegård, Rasmus, Gd.ejer .	191
Jørgensen, Hans, fhv. Drager	218	Lund, Sofus, Grosserer	581
Jørgensen, Jørgen, Gd.ejer ..	312	Lund, Theodor, & Petersen,	
Jørgensen, Kaj, Møbelhandler .	340	A/S	190, 785
Kalk- & Kridtcentralen, A/S i		Lundgaard, A. N., Ejendoms-	
Likvidation	539	handler	485
Kappel, M., Fru	1	Løve, Bertha Ebba, f. Ander-	
Kastaniegaarden, Ejendoms-		sen, Fru	530
aktieselskab	325	Madsen, Bertha, Husassistent .	680
Kiefer, K., Grosserer	319	Madsen, Carl, Vognmand	200
Kings Tablet Factories, A/S		Madsen, Hans R., Arbejdsmd.	680
under Konkurs	524	Madsen, Jens Martin Møller,	
Klinte Strands Pempelag	246	Repræsentant	419
Kloster-Mølle og Vilholt, Pap-		Madsen, Karl Kristian, Chauff-	
og Træmassefabrikkerne, A/S	232	før	467
Knudsen, Johan, Smed	506	Madsen, Max J., Vognmand..	390
Knuth, Julie, Enkegrevinde ..	70	Madsen, Niels, Skotøjsfabrikt.	332
Koch, Theo, & Co., Firmaet..	444	Madsen, Willy, Skotøjsfabri-	
Koors, P., Direktør	133	kant	332
Koura, S/S, Rederiet for	713	Majew, Kaj, Værkfører	723
Kreditanstalt G. Vogelgesang .	407	Malling, Ryan, Tandlæge	524
Krenchel, Marguerita, Fru,		Marineministeriet	101
Overassistent	269	Marvig, Knud, Restauratør ..	409
Krigsministeriet	279	Matr. Nr. 20 a, Vangede, A/S	
Kruse, N., Tømrermester	41	i Likvidation	74
Københavns Kommune	425	Matr. Nr. 6 a m. fl. af Emdrup,	
Københavns Magistrat 29, 277,		A/S	748
362, 398, 506		Maxzoni Benzin Co., A/S	319
Lafontaine, Eigil, Pressefoto-		Mejeriernes og Landbrugets	
graf	286	almindelige gensidige For-	
Langelandsbanen A/S	457	sikringsforening	365
Lappland, S/S	444	Meyer, Olaf, Læge	672
Larsen, Axel Neumann, Hav-		Milner, C., Amtsvejsinspektør	
nearbejder	742	og Driftsbestyrer, Ingeniør,	
Larsen, Brylle, Tjener	766	cand. polyt.	612

Pag.		Pag.
	Ministeriet for offentlige Arbejder	214, 776
	Mortensen, Søren, Mælkekusk	475
	Munck, Kamma, Fru	133
	Møller, Niels, Arbejdsmand ..	652
	Nielsen, Axel Otto Frederik ..	548
	Nielsen, Ella, Fru	532
	Nielsen, Henrik, Tømmerhdl.	149
	Nielsen, Holger, Lillebiludlejer og Tankpasser	401
	Nielsen, Jesper, Trikotagefabrikant	39
	Nielsen, Karen Agnete	200
	Nielsen, Kristian Vilhelm, Installatør	130
	Nielsen, Sofus, Vognmand ..	450
	Nielsen, Winni	200
	Nissen, N., Fisker	726
	Nordisk Films Kompagni, A/S	286
	Nordrevænge, Ejendomsaktieselskab	644
	Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab	291
	Nordsten, M., Fabrikejer	453
	Odsherreds Driftslaane forening	25
	Oehlenschlägers Eftf., O. ...	140
	Olsen, Henny Hansine Magdalene, f. Larsen	536
	Olsen, John, Direktør	67, 150
	Olsen, Ole Marius, Gaardejer	762
	Pagaard, L. U., Vognmand ..	98
	Paludan, Aage, Bygmester ..	269
	Paracchi, Giovanni, & Co. ..	306
	Paulmann's Væverier, Brdr., Firmaet	425
	Pedersen, C. E., Chauffør ...	667
	Pedersen, Hans, fhv. Gd.ejer og Hustru, Dødsboet efter..	208
	Pedersen, Max L., Købmand..	698
	Pedershaab Maskinfabrik, A/S	352
	Permin, Carl L., Firmaet	138
	Peters & Schulze, Firmaet ..	602
	Petersen & Co.'s Eftfl., H. C.	676
	Petersen, A. S. Kalfod, Bademester	644
	Petersen, Anna Jensine, f. Mench	470
	Petersen, Anton, Gaardejer ..	246
	Petersen, Chr., Glarmester ..	187
	Petersen, Jens Peter, Hønserejer	470
	Pfeiff, Anna Vilhelmine, f. Starck, Fru	277
	Philipsen, Jes, Gaardejer	683
	Quist, P., Gartner	481
	Rasmussen, Carl, Handelsmd..	298
	Rasmussen, Erling, Købmand .	94
	Rasmussen, Olaf, Gaardejer ..	279
	Rederiet for M/S Topeka	710
	Rederiet for S/S Koura	713
	Rich, Anna, Enkefru	680
	Richter-Friis, V., Bladudgiver	1
	»Ring-Bilen«, Foreningen	615
	Roesdahl, P., Proprietær	780
	Rosenørn-Lehn, F. M., Lensbaron	780
	Rudholt, Rasmus, A/S	110
	Salby, P., Grosserer	796
	Schiøler, Paul, Ingeniør	169
	Schougaard, Gammeltoft, Firmaet	723
	Secher, Sv., Forpagter	515
	Sibertsen, B. Rosengren, Fru	316
	Siemens & Halske, A/G	222, 550, 647
	Sigvardt, R., Motorfabrikant .	214
	Singer Co., Symaskine A/S..	39
	Skandinavisk Kul- og Koksimport, Firmaet	581
	Skjøl-Pedersen, A., Arkitekt..	395
	Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873	591
	Skuld, Assuranceforeningen ..	49
	Sletting, P., Ingeniør	141
	Smith, Arne, Købmand	202
	Socialministeriet	41

	Pag.		Pag.
Società Anonima di Navigazione »la Costiera«	772	Thorsen, Sigurd, Kontorchef i Københavns Magistrat	107
Sporvejsfunktionærernes Forening i Likvidation	293	Thoustrup, Thyge, Trikotagefabrikant	39
Stefansen, Chr., Trikotagefabrikant	39	»Tobias Jensens mekaniske Etablissement«, A/S	222
»Stenlejerne paa Sjællands Odde«, A/S	141, 147	Tommerup Væveri	478
Stensler Tage, Godsejer	520	Topeka, M/S, Rederiet for ..	710
Strandgaard, H., Dr. med., og senere afdøde Hustru, de selvskiftende Arvinger efter	431	Universal Pictures Company Inc.	660
»Strandøre«, Grundejerforening	84	Vedsmænd, Hedin, Overretssagfører	462
Streng, Gunhild, Fru	431	Veflinge Vandværk Andelsselskab	662
Sulsted—Ajstrup Kommune ..	135	Vejle Byraad paa Vejle Kommunes Vegne	439
Svendborg, Mejeriet	475	Vesterhavet, Dampskibsselskab, A/S	466
Svendsen, Anders Christian Svend, Snedker og Tapetserer	265	Vinterberg, Rasmus B., Overassistent	269
Svendsen, M., Fabrikant	352	Vogelgesang, G., Kreditanstalt	407
Sørensen, Boline Johanne Marie, Fru	621	Westh, E. Hjorth, Redaktør..	612
Sørensen, Chr., Pantefoged ..	187	Yorkshire Insurance Company, Ltd.	532
Sørensen, Frederik, Landmand	621	Zachariassen, Mathias, Firmaet	791
Sørensen, Fritz, Restauratør..	370	Zandersen, C., Købmand	453
Sørensen, Jutta Møller	439	Zimmermann, Otto, Ingeniør, cand. polyt.	141
Sørensen, P., Rentier, hs. Dødsbo	187	Zingenberg, Karl, Slagtermester	758
Sørensen, Viggo Møller, Over tjener	439	»Øresund«, Dampskibsselskab, A/S	101
Tangelev, C. N., Købmand	94	Østifternes Kreditforening ...	25
Teatrenes Films-Kontor, A/S..	660	Østvad, Adolf Vilhelm, Tilskærer	591
Telefunken Gesellschaft für drathlose Telegraphie m. b. H.	110		
Tengnagel, J. M., Fabritius, Dommer	485		
The Yorkshire Insurance Company Ltd.	532		
Thomsen, Otto, Akkvisitionschef	258		
Thomsen, Th. J., Købmand, hs. Konkursbo	753		
Thorsen, I. C., Grosserer	602		

Kriminelle Sager.

	Pag.		Pag.
Andersen, Johannes Emanuel	328	Madsen, Carl Christian	227
Andersen, Søren Peter	229	Mogensen, Oskar Georg Peter	703
Brabrand, Ejnar Jens	119	Nathansohn, Berthold	547
Christensen, Allan Hugo Norman Rahr	230	Nielsen, Ejvind Laurits Anker	357
Christensen, Finn	178	Nielsen, Erik Ove Skovgaard	360
Christensen, Holger Emil	699	Nielsen, Niels Johannes	54
Christensen, Niels Sand	124	Nordholt, Børge Henning Georg Constantin	687
Dilling, Hans Axel	165	Olesen, Julius Peter	463
Eriksen, Karlo Tudor Kristian	465	Pedersen, Kaj Vilhelm	121
Eriksen, Svend	172	Pedersen, Kurt Bille	423
Garde, Andreas Peter Munk	551	Pedersen, Poul Zimmermann	45
Gerhardt, Axel	16	Petersen, Axel Parly Edmund	502
Gravesen, Anders	419	Petersen, Carl Edgar Christian	636
Grinewski, Georg Alexandrowitch	551	Petersen, Peder Christian	700
Göttler, Lauritz Sigurd Hansen	702	Plougmann, Børge Steen	551
Henriksen, Anna Marie	92	Rasmussen, Frede Munch	418
Hinrichsen, Steen Lorens Høier	442	Rasmussen, Knud Søren Jacob	114
Jakobsen, Rikard Jensen	284	Schulin, Knud Vilhelm	303
Jensen, Carl Jens Gregersen	594	Simonsen, Ernst	705
Jensen, Laurits Martinus	194	Sørensen, Magnus	492
Jensen, Peter Christian	460	Sørensen, Søren	37
Jespersen, Artur Herman	359	Thaarup, Alex Frantz Alfred	417
Kristkewitz, Witold	167	Vind, Johannes Thomsen	692
Larsen, Marius	707	Weber, Harris Thorvald Frederik	289
Leth, Ingvar dt	543		
Lorentzen, Walter Hamilton	634		

Fortegnelse
over
de i Sagregistret benyttede Rubriker.

Afgifter, privatretlige	Forældelse
Afholdspaalæg	Funktionærer
Afkræftelse	Fængsling
Afvisning	Færøerne
Agenter	Garanti
Aktieselskab	Gas
Andelsforetagender	Gaver
Anke	Grønland
Arkitekter	Gæld
Arrest	Handel
Arv	Hunde
Automobiler	Inddæmning
Begravelse	Interessentskab
Betinget Straffedom	Intervention
Borgerlige Rettigheder	Jagt
Brandstiftelse	Jernbaner
Bygningsforhold	Kloaker
Børn	Kommission
Cykler	Kommunalvæsen
Dokumentfalsk	Konfiskation
Domstolene	Konkurrence
Dyrplageri	Konkurs
Ejendomsret	Kontrakt
Ekspropriation	Kvaksalveri
Entreprise	Kære i borgerlige Sager
Erstatning	Køb og Salg
Faderskab	Landvæsenskommissioner
Film	Leje
Firma	Levnedsmidler
Fiskeri	Licitation
Foreninger	Likvidation
Forlig	Læger
Forpagtning	Lærlinge
Forsikring	Manddrab
Forsorg, offentlig	Maskiner

Modregning	Strafferetspleje
Offentlig Myndighed og Orden, Forbrydelser mod	Svigagtige Formuekrænkelser
Pant	Sædelighedsforbrydelser
Patenter	Søfart
Pension	Sø- og Handelsretssager
Pressen	Testamente
Provision	Tilbagesøgning
Reklamation	Tinglysning
Renter	Tjenesteforhold
Retsafgift	Told
Retspleje i borgerlige Sager	Transport
Sagførere	Udland
Samkvemsret	Umyndige
Servitutter	Underslæb
Sikkerhedsforanstaltninger	Uskiftet Bo
Sindssyge	Vand
Skatter	Veje
Skoler	Vidner
Skyldnersvig	Voldgift
Skøn	Voldsforbrydelser
Smitte	Voldtægt
Spil	Værnepligt
Spioneri	Værneting
Spirituosa	Ægteskab
Strafferetsforhold	Ærefornærmelser

SAGREGISTER

Afgifter, privatretlige.

Pag.

K købte i 1934 af Godsejer G et Areal af Bøtø Nor med paa-
hvilende Aktionærforpligtelser (»Pumpepenge«) overfor I/S
Bøtø Nor (I), opgivet til 25²/₈ Aktier. Under Anbringende af
at der paa Grund af Fejl ved ældre Udstykninger var paalagt
Arealet for store Aktiebidrag, gjorde K overfor I Krav paa,
at hans aarlige Bidrag skulde beregnes efter et mindre Aktie-
tal end 25²/₈, men dette Krav fandtes uberettiget 248

Afholdspaalæg.

Kronisk Alkoholist anset med Fængsel i 60 Dage for Overtræ-
delse af Afholdspaalæg 707

Aikræftelse.

A, der var Reder for en færøsk Fiskekutter og Medlem af Fær-
øernes eneste Fiskeeksportvirksomhed (E), til hvilken han
efter dennes Vedtægter var forpligtet at afhænde sin Pro-
duktion af Salt- og Klipfisk, transporterede i Marts 1937
500 Kr. af sine Krav mod E paa Aarets Salgsprovenu til en
Forsikringsforening (F) til Sikkerhed for Præmien for Skibet.
Transporten blev straks anmeldt for E. I Novbr. 1937 gik A
fallit. Antaget, at F's Sikkerhedsret ikke kunde afkræftes efter
K. L. § 21, heller ikke for saa vidt angik den sidste Fangst,
der først var solgt af A til E indenfor 8 Ugers Fristen.
(Dissens) 753

Afvisning.

En Appellantinde havde overfor sin fraskilte Mand principalt
nedlagt Paastand paa, at den ved kgl. Bevilling givne Skils-
misse omstødtes, medens hendes subsidiære Paastande væ-
sentlig havde Hensyn til det hende tilkommende Underholds-
bidrag. Ved Dommen afvistes nogle af de af Appellantinden
subsidiært nedlagte Paastande, medens Indstævnte iøvrigt
frifandtes 342

Agenter.

A, der var Agent for et italiensk Tæppefirma I, modtog i 1935,
kort før Sanktionerne overfor Italien traadte i Kraft, et Parti

Tæpper til en Fakturaværdi af Lire 115.920,65, betegnet som »Varer bestemt til vort Depot hos Dem«. I tilskrev A, at de gik ud fra, at han vilde gøre sit bedste for at faa Varen — der oplagredes i Frihavnen — ind og sælge den. A, der tidligere i adskillige Tilfælde selv var optraadt som Køber overfor I, fremskaffede efterhaanden selv Valutabevillinger og importerede og solgte Tæpperne. Anset godtgjort, at A paa tilstrækkelig tydelig Maade havde tilkendegivet I, at han var indtraadt som Køber, og at I havde akcepteret dette Forhold, bl. a. ved at debitere A for det i Opgørelserne angivne Lirebeløb. I fandtes herefter kun berettiget til Betaling af de i Opgørelserne angivne Lirebeløb, og at Liren, da Betalingen fandt Sted, var gaaet ned i Kurs, kunde ikke afføde noget Krav paa A, som ikke antoges at have forsømt noget m. H. t. Betalingen	306
En Sag angaaende et Provisionsmellemværende samt om Opsigelsesvarslets Længde	478

Aktieselskab.

Efter at et Byggeaktieselskab A, der var registreret med en fuldt indbetalt Aktiekapital paa 100.000 Kr., tegnet af Stifterne S, var gaaet konkurs, viste det sig, at et paa S's Kasse-Kredit-Konto i Privatbanken indestaaende Beløb paa 15.000 Kr., som af S var anset som deres Restindbetaling paa Aktiekapitalen, ikke var blevet overført til nogen selvstændig paa A's Navn lydende Konto og for et Beløb af 12.246 Kr. 44 Øre ikke var kommet A tilgode. S blev herefter dømt til at betale A's Bo det sidstnævnte Beløb med Renter af 15.000 Kr. fra Stiftelsesdagen, og S's Paastand om, at Beløbet fyldestgjordes ved Modregning i deres Tilgodehavende hos A toges ikke til Følge	395
Med Hensyn til Ansættelse af Indkomstkatten for et herværende Aktieselskab, hvis Indtægt tildels hidrørte fra et Datterselskab, der havde Driftsted i Sverige og beskattedes der, antoges det, at da Overenskomsten med Sverige af 6. Maj 1932 afgav Hjemmel for, at Dobbeltbeskatning helt blev undgaaet, maatte videregaaende Skattelempelse ved Anvendelse af Lov Nr. 73 af 29. Marts 1924 § 16 anses udelukket. (D i s s e n s)..	428
I Anmeldelsen til Aktieselskabsregistret og den dermed fulgte Stiftelsesoverenskomst var angivet, at Aktiekapitalen var fuldt indbetalt i Kontanter, og at Selskabet ikke skulde overtage bestemte Formuegenstande. Da dette var urigtigt, idet der kontant kun var indbetalt 7500 Kr., og Beslutning var truffet om Overtagelse af en Maskine — hvormed Bestyrelsen var bekendt — blev Bestyrelsen som hæftende for Angivelsernes Rigtighed, jfr. Akl. § 16, dømt til at tilsvare Selskabet, der var traadt i Likvidation, det Beløb af 7500 Kr., hvormed Købe-	

summen for Maskinen 13.300 Kr. oversteg dennes Værdi, der ikke var godtgjort at være højere end 5800 Kr.; sidstnævnte Beløb var udbetalt kontant paa Maskinen. — Paa Grund af manglende Tilsyn med Selskabet blev Bestyrelsen derhos dømt til at betale en Erstatning paa 2500 Kr. (D i s s e n s)....

524

Under Anke af en Domsmandssag med Paastand efter Rpl. § 945, 1. Stk., Nr. 3, og § 963, 1. Stk., Nr. 1, blev Arkitekt A, der principalt var tiltalt for Bedrageri, ligesom ved Landsretten anset for Overtrædelse af Strfl. § 296, Stk. 1, Nr. 2, for at have givet urigtige og vildledende Anmeldelser til Aktieselskabsregistret om to Byggeaktieselskaber K og V, hvorved bemærkedes, at Bedrageripaastanden ikke kunde prøves uden ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt. Straffen ændredes fra Bøde til Fængsel, idet Anmeldelserne maatte anses strafbare som urigtige og vildledende, ikke blot forsaa-vidt Kapitalen angaves at være kontant indbetalt, men ogsaa forsaa-vidt den overhovedet angaves at være (endelig) indbetalt. — To Medtiltalte, Sagfører S og Godsejer G, der havde medvirket ved Aftalerne om Oprettelsen af Aktieselskaberne, men af Landsretten ikke var anset medansvarlige for Anmeldelsen af A/S K — der kun ansaas urigtig og vildledende, forsaa-vidt 50 pCt. af Aktiekapitalen angaves at være kontant indbetalt — blev herefter anset medansvarlige for begge Anmeldelser, og Straffen efter Strfl. § 296 for begge ændret fra Bøde til Fængsel. (D i s s e n s).

Forsaa-vidt A, S og G for et tredje Forhold paastodes dømt for Bedrageri, subsidært Skyldnersvig eller Mandatsvig, og A for et fjerde Forhold for Underslæb, kunde disse Paa-stande kun prøves ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, og det maatte derfor have sit Forblivende ved Landsrettens Frifindelse. (D i s s e n s)

551

Grosserer G, der havde været Kunde hos et Kulfirma F, blev — samtidig med to af F's andre Kunder — optaget som Aktionær i et paa F's Initiativ stiftet Kulimportaktieselskab A med en Aktiepost paa 10.000 Kr. G forpligtede sig til at aftage hele sit Forbrug hos A — forsaa-vidt A var leveringsdygtig — til A's Importpris med Tillæg af paaløbne Omkostninger til Losning m. v. samt en »Avance« af 1 Kr. 50 Øre pr. Ton. Efter at Forholdet mellem G og A var blevet afbrudt, gjorde G Krav paa 1 Kr. 50 Øre pr. Ton for de af ham aftagne Kvanta, hvilket Beløb var fradraget i det Bonusbeløb, som iøvrigt kom til Udbetaling, og udbetalt F som Importfortjeneste. Kontrakten mellem A og G indeholdt intet om Bonus, der fastsattes af A's Generalforsamling, og det fandtes rimeligt, at G — og de to andre senere tilkommende Deltagere — der ikke havde formidlet nogen Import, fik en noget mindre gunstig Stilling end de ældre Deltagere, og G maatte ogsaa anses at

have anerkendt, at der tilkom F en Særstilling. G's Paastand blev derfor ikke taget til Følge, lige saa lidt som en subsidær Paastand om Tilbagebetaling af Andel i A's Generalomkostninger, der af G formentes at skulle dækkes af A's »Avance«.
(Dissens) 581

Andelsforetagender.

A, der var Medlem af Andelsboligforeningen B og af denne havde lejet en Butik, havde til B indbetalt dels sædvanligt Andelsindskud 200 Kr., dels i Hh. t. Lejekontrakten et Laan paa 1000 Kr., hvorfor han skulde have udstedt Partialobligationer med Pant i Ejendommen. Bestyrelsen for B opgav imidlertid at optage Partialobligationslaan og indførte herefter Laanet paa de 1000 Kr. paa A's Andelskonto, uden at der blev givet A nogen Meddelelse herom. Indtil 1935 fik A udbetalt 5 pCt. Rente af de 1000 Kr., men da B paa dette Tidspunkt kom i Vanskeligheder, nægtede B at betale Renter under Paaberaabelse af, at A's Laan var overført til Andelskapitalen (der maatte anses tabt). Uanset, at A havde udvist Passivitet overfor en Skrivelse fra B, hvori hans Indskud og Laan var opført under et som Andelskapital — og ogsaa paa anden Maade havde været passiv — fandtes B ikke at være berettiget til at betragte de 1000 Kr. som Andelskapital, og B dømtes til at betale A Beløbet..... 630

En Kreds af Landmænd, deriblandt M, indtegnede sig under Navn af Avnbøl Lokalforening i Jydsk Andels-Foderstofforretning (F) i Henhold til dennes Vedtægter og forpligtede sig ved deres Underskrift til i 5 Aar at tage deres Forbrug af Foderstoffer gennem F. Antaget, at de efter denne Indmeldelse ifølge F's Vedtægter var direkte Medlemmer af F. M kunde derfor ikke ved at udmelde sig af Lokalforeningen frigøre sig for sin Forpligtelse til at aftage sit Forbrug fra F, og han tilpligtedes at betale en ham for Unddragelse af Købeligten i Hh. t. F's Vedtægter idømt Bøde..... 683

Anke.

A, mod hvem der af P var rejst Sag for Krænkelse af P's danske Patent, var under en af P mod T for Krænkelse af samme Patent anlagt Sag indtraadt til Understøttelse af T. Under begge Sager gjordes det til Frifindelse gældende, at Patentet i Medfør af Patentlovens § 1 Nr. 3 var helt eller delvis ugyldigt. A's Interesse i Sagen mod T kunde ikke efter Rpl. § 251 begrunde en Ret for ham til mod P's Protest at indtræde i Sagen som Part, og A fandtes ikke at have Adgang til paa egen Haand at paaanke Dommen i Sagen..... 375

At en Part P's Sagfører uden P's Vidende havde opfyldt en Dom ved at sende Modpartens Sagfører — uden Paakrav fra

- denne — det ved Dommen ikendte Omkostningsbeløb, efter Angivende for at undgaa Ubehageligheder for P ved Fuldbyrdelsesfristens Udløb, fandtes e. O. ikke at kunne opfattes som et Afkald paa at paaanke Dommen. (Dissens)..... 390
- Under en i Anledning af en Ejendomshandel anlagt Sag paa-stod saavel Sælgeren S som Køberen K sig tilkendt Erstatning for Misligholdelse. Under Sagens Gang gik K fallit, og Konkursboet indtraadte i Sagen. Ved Landsretsdom af 27. Juni 1939 blev S frifundet, og Boet dømt til at anerkende en S tilkommende Fordring paa Boet. Denne Dom paaankede K paa egen Haand ved Ankestævning af 19. Aug. 1939, paa hvilket Tidspunkt Boet havde opgivet at anke. Den 27. Septbr. sluttedes Konkursbehandling i Hh. t. K.L. § 97. Den af K iværksatte Anke, hvis Udfald forudsattes ikke at kunne berøre Boets Stilling ifølge den afsagte Dom, behøvede ikke Boets Godkendelse, og en af S nedlagt Afvisningspaastand blev derfor ikke taget til Følge..... 780
- Arkitekter.**
- Saavel Tømrmestrene som Arkitekten blev anset ansvarlige for den af et Svampeangreb i en af dem opført Villa for-aarsagede Skade, opstaaet som Følge af, at der ved Gulvbelægningen var blevet lukket for tilstrækkelig Lufttilførsel paa et under Hensyn til Tømmerets Fugtighedsgrad for tidligt Tidspunkt. I det indbyrdes Forhold paalagdes Erstatningen Arkitekten og Tømrmestrene med hver Halvdelen. (Dissens) 269
- En Arkitekt A havde for Køberen G af en Grund paataget sig uden Vederlag at udarbejde Udstykningsplan og at fremskaffe Tilladelse til Udstykningen, mod at G forpligtede sig til i samtlige Købekontrakter at indføje en Bestemmelse om, at Tegninger til al Bebyggelse og iøvrigt alt Arkitektarbejde paa Parcellerne skulde udføres af A. Da senere Udstykningsforetagendet strandede paa Grund af G's økonomiske Forhold, antoges A efter Omstændighederne ikke at have Krav paa Honorar for de Tegninger, som han havde udført for en Parcelkøber, der benyttede sig af sin Ret til at træde tilbage fra Handlen 766
- Arrest.**
- Under en Fogedforretning vedrørende Arrest for nogle retskraftige Veksler erklærede Skyldneren ikke at kunne betale, henviste til Foretagelse af Arrest i en Fordring og anerkendte Arrestens Lovlighed samt frafaldt dens Forfølgning. Under en angaaende selve Skyldforholdet anlagt Sag antoges det, at der ikke ved Skyldnerens nævnte Holdning var tilvejebragt

et saadant særligt Retsgrundlag, som efter Lov Nr. 274 af 22. Dec. 1908 § 1 i. f. vilde udelukke Forældelse i 5 Aar.... 148

Arv.

M havde ved Testamente bestemt, at 10.000 Kr., der udgjorde en Del af Værdien af et Hus, som han havde stillet til sin Svigerinde F's Raadighed som Fribolig for Livstid, efter F's Død skulde tilfalde hendes Arvinger eller »den til hvem hun maatte have bestemt«. Antaget, at Beløbet maatte tilfalde den Nevø, som F i et Testamente af 1929 havde indsat som eneste Arving af »alt hvad mit Bo maatte eje af Værdier og Aktiver«.

Den nævnte af M trufne Disposition gjorde Indgreb i den Ret, som ifølge et af M og hans tidligere afdøde Hustru H oprettet gensidigt Testamente tilkom H's Broderbørn; men da disse i 1925 efter M's Død havde erklæret at ville respektere den, kunde de ikke nu anfægte den, fordi F i 1929 til deres Skade havde ændret et i 1924 oprettet Testamente, der havde været til deres Fordel, hvilket havde været dem bekendt i 1925

208

Automobiler.

Førerer F af en Motorvogn, hvis Haandbremse var i Uorden, kørte med en Fart af ca. 60 km gennem en bymæssig bebygget Landsby og paakørte og dræbte en 6 Aars Pige, der fra en Udkørsel kom løbende tværs over Vejen, hvilket F tidligere end sket kunde og burde have set. F blev, foruden for Overtrædelse af Motorloven, anset efter Strfl. § 241 med Hæfte i 14 Dage, frakendt Førerretten i eet Aar og tilpligtet at udrede Erstatning. Der tillagdes ikke Selskabet Regres mod F. (D i s s e n s)

45

A tegnede i 1933 for en Lastmotorvogn hos S en 5-aarig Ansvarsforsikring, efter hvis Police A var pligtig at erstatte Beløb, som S maatte udrede for Tilfælde indtruffet efter Vognens Salg uden Meddelelse til S. I 1936 solgte A Vognen til B, uden at der skete Anmeldelse til Politiet i Hh. t. Motorlovens § 17 og uden Meddelelse til S. B tegnede ikke Ansvarsforsikring, men A vedblev at betale Præmier til S og fik Beløbene refunderet af B. — Da S havde maattet betale Erstatning i Anledning af en i Januar 1937 forvoldt Paakørsel blev A og B tilpligtet in solidum at refundere S Beløbet. (D i s s e n s)

98

Den 26. Marts 1933 skete der i Pilealléen et Sammenstød mellem en af F ført Motorvogn, der var under Drejning til højre for at passere gennem en Indkørsel, og en Motorcykel, der af C var ført i samme Retning som Vognen og kørte ind mod dennes højre Side, hvorved C fik Brud paa venstre Skinne-

- ben. — Hele Ansvaret paalagdes C, der havde kørt for tæt paa Motorvognen og ikke iagttaget det af F givne Drejnings-signal 111
- Føreren F af en lejet Motorvogn paakørte bagfra — og dræbte derved — i højre Side af Hovedvej Nr. 1 en kvindelig Cyklist, som han sidst havde set ca. 20 m før Paakørslen, men som han derefter ikke havde sin Opmærksomhed henvendt paa. F blev, foruden efter Motorloven, anset efter Strfl.s § 241 og irakendt Førerretten for bestandig 114
- En Motorvognsfører F paakørte paa Tagensvej — under Overhaling af en Lastmotorvogn, uagtet Vejbanen ikke var fri, idet der bl. a. i Vejens venstre Side holdt en Lastmotorvogn med Front mod ham — sidstnævnte Vogns ved dennes venstre Side staaende Chauffør, der fik Brud paa højre Skulderblad, Nøgleben og Laarben. T blev, foruden efter Motorloven og Færdselsloven, anset efter Strfl.s § 249, Stk. 1 og irakendt Førerretten i 5 Aar 121
- En 58-aarig Motorcyklist M kom af Dage ved Sammenstød med en stor Hund. Det var ikke nærmere oplyst, hvorledes Ulykken var sket, men Hundens Ejer fandtes erstatningspligtig, idet det ansaas overvejende sandsynligt, at Ulykken skyldtes Hundens Bevægelser, da M, der var en øvet Motorcyklist, havde kørt med ikke særlig stærk Fart under gode Trafikforhold, og der manglede Holdepunkter for at antage, at han skulde have ladet det mangle paa Agtpaagivenhed. Der tilkendtes M's 51-aarige Hustru 6000 Kr. for Tab af Forsørger. (D i s s e n s) 191
- C, der kom cyklende fra Elmegade over St. Hans Torv og vilde køre ind foran en Lastmotorvogn i Fællevejens søndre Kørebane, væltede ca. 3 m foran Vognen og rullede ind foran denne. Trods Opbremsning af Vognen, der kørte med en Fart af 15 km/Time, gik højre Forhjul over C, og kvæstede ham. Det fandtes godtgjort, at Ulykken ikke kunde være afværget, og C fik derfor ikke tilkendt Erstatning 197
- En regnfuld Novemberraften kørte en 25-aarig Motorcyklist C bag fra ind i et Hestekøretøj, der holdt udenfor en Butik i Svinninge og ikke var forsynet med tændt Baglygte. C døde som Følge af Paakørslen. Selv om Hestene havde været belyst af Lyset fra Butikken, fandtes Vognens Ejer V erstatningspligtig for Tab af Forsørger m. v., men da C ikke havde holdt tilstrækkeligt Udkig, dømtes V kun til at erstatte $\frac{2}{3}$ af Skaden. — Fuld Erstatning til C's Enke, der var 22 Aar, og hendes Barn paa $\frac{1}{2}$ Aar, fastsattes til henholdsvis 12.800 Kr. og 5000 Kr. 200

	Pag.
En Automobilist, som bl. a. blev anset for Overtrædelse af Motorlovens § 24, Stk. 1, og anset med Hæfte i 14 Dage, blev tillige frakendt Retten til at være Fører af Motorkøretøj i 6 Maaneder, skønt han, der iøvrigt var en ædruelig Chauffør, fra en privat Fest uventet var blevet tilkaldt af sin Arbejdsgiver til at foretage den paagældende Kørsel.....	227
En tiltalt anset for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 i Medfør af samme Lovs § 41 med Hæfte i 20 Dage samt frakendt Retten til at føre Motorkøretøj i 2 Aar	230
M, der var indkaldt til Aftjening af sin Værnepligt og som Følge heraf midlertidig var udtraadt som nydende Medlem af sin Sygekasse, kom under en Orlov til Skade ved paa sin Motorcykel at støde sammen med en Automobilist A. Udgifterne til hans Hospitalsophold m. v. blev i Ovsst. m. Tjenestemandsløvens § 770 afholdt af Krigsministeriet K, ligesom dette betalte M, der ikke kunde hjemsendes til normal Tid, Løn til Hjemsendelsesdagen. Antaget, at A i det ved en Landsretsdom fastslaaede Forhold ($\frac{1}{2}$) var pligtig at erstatte K dels den efter normal Hjemsendelsestid udbetalte Løn, dels de for M's Helbredelse nødvendige Hospitalsudgifter, der forsaavidt angik et Ophold paa et Amtssygehus beregnedes med de af K betalte 9 Kr. pr. Dag (Taksten for udenamts Patienter) indtil den Dag, da M kunde være overflyttet til hans Hjemsteds Sygehus, og derefter med 5 Kr. pr. Dag	279
En Automobilist, der siden 1924 ialt 17 Gange havde vedtaget eller var idømt Bøder for Færdselsforseelser, navnlig Hastighedsovertrædelser og i 1933 var frakendt Retten til at føre Motorkøretøj i 6 Maaneder, blev anset skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 29 og Færdselslovens §§ 9 og 10, Stk. 2, ved at have kørt uforsvarligt og hensynsløst, idet han paa Vesterbrogade havde overhalet en Motorvogn paa dennes højre Side, og ved som Følge af manglende Agtpaagivenhed, da han kørte frem efter Standsning for rødt Lys, at have paakørt et Bud med en Transportcykel og væltet denne. Førretten frakendtes for 3 Aar, regnet fra Højesteretsdommens Afsigelse	303
En Automobilist blev for Overtrædelse af bl. a. Strfl. § 241 anset med Hæfte i 10 Dage og frakendt Førretten for $\frac{1}{2}$ Aar fra Højesteretsdommens Dato at regne	423
C, der cyklede hen ad en Landevej med en Pakke under højre Arm, tabte Balancen, da han med venstre Haand greb efter sin Hat, som var ved at blæse af. Han satte, idet Cyklen skred ud til venstre, højre Fod paa Vejen, og det lykkedes ham, som da havde hørt et Automobil komme kørende bagfra, at komme op paa Cyklen, men han væltede straks efter, saa-	

- ledes at han kom til at ligge paa højre Side med Cyklens Kamhjul over sin højre Fod. Skønt det bagfra kommende Automobil, en Lastvogn, som ikke havde givet Signal, svingede stærkt over til venstre, gik dets højre Baghjul dog over Cyklen, som laa midt paa Vejbanen, og C's højre Ben blev beskadiget. Skylden for Paakørslen fandtes i overvejende Grad at paahvile C, som kun fik erstattet $\frac{1}{3}$ af den ham overgaaede Skade 457
- Paa Hovedvej 2 skete der et Sammenstød mellem en sydfra med en Fart af ca. 30 km kommende Lastmotorvogn L med Bivogn og et med en Fart af 40—50 km modgaaende Personautomobil P, idet L, da Føreren F forsøgte at standse af Hensyn til et i hans Kørebane holdende Automobil, paa Grund af iset Føre skred ud til venstre og gled ned ad den skraaende Vej, hvilket havde Kollision til Følge omtrent ud for den holdende Vogn. F, der ikke havde givet noget Signal eller paa anden Maade søgt at advare P, blev anset ansvarlig for Skaden paa P, hvis Fører ikke antoges at kunne have afværget Skaden. (D i s s e n s) 467
- En 50-aarig Mand M, der i beruset Tilstand traadte ud paa en Hovedvej — hvor han til højre saa to svage Lygter, som han antog stammede fra et holdende Automobil — og gik over Vejen uden at se sig for, blev paakørt af et Automobil, da han var naaet lidt over Midten af Vejen. Han kom saa slem til Skade, at han mistede det ene Ben (Invaliditet 75 pCt.). Mangler ved Vognens Bremses og ikke tilstrækkelig Agtpaaagivenhed fra Førerens Side antoges at have i hvert Fald medvirket til Ulykkens Omfang, men paa Grund af M's egen grove Uagtsomhed blev Erstatningen — herunder for Invaliditet, Svie og Smerte 11.000 Kr. — nedsat til $\frac{1}{3}$. (D i s s e n s) 494
- En Automobilist anset efter Strfl. § 241 og Motorlovens § 41, jfr. § 29, og Færdselslovens §§ 9 og 11 med Hæfte i 10 Dage, samt frakendt Ret til at være Fører af Motorkøretøj i 6 Maa- neder 634
- En Cyklist C, der fra en Sidevej med jævn Fart kørte ud paa en Hovedvej, blev paakørt af et fra hans venstre Side med en Fart af ca. 35 Km/Time kommende Automobil og paadrog sig bl. a. Hjernerystelse. Føret var glat, det var Snevej den paagældende Dag, og Automobilisten angav, at han paa Grund af Sne paa Ruden først havde set C 3—4 m fra Uhelds- stedet. C, der havde ubetinget Pligt til at holde tilbage for Færdslen paa Hovedvejen, jfr. Bek. Nr. 74 af 20. Marts 1937, fandtes selv at være Skyld i Sammenstødet og fik ikke til- kendt Erstatning 678

Begravelse.

Pag.

Ved Skøde af 28. Marts 1913 overdrog en Ligbrændingsforening F til Københavns Begravelsesvæsen B en Ejendom med Krematorium K m. v. (Bispebjerg) for 107.508 Kr., hvoraf 67.888 Kr. berigtigedes ved, at B i Hh. t. en Overenskomst af 26. s. M. forpligtede sig til at udføre Ligbrænding m. v. af F's Medlemmer for nedsatte Takster, der yderligere skulde nedsættes, naar det kunde ske uden Underbalance paa K's Regnskab, der ikke maatte belastes med Udgift til B's Administration. Efter at F i 1923—24 var indgaaet paa, at der af K's Indtægter blev afgivet 10 pCt. til B's Administration, og efter at Taksterne i Hh. t. Overenskomsten gentagende var nedsat, op sagde B i Dec. 1936 — bl. a. for at udligne Forskellen mellem Ligbrændings- og Jordbegravelsestaksterne derved, at Ligbrændingerne kom til at bære en større Andel af B's samlede Udgifter — Overenskomsten, der ikke indeholdt nogen Opsigelsesbestemmelse, til Ophør 31. Dec. 1938. — Da det med Opsigelsen af Overenskomsten, der maatte anses at være af vedvarende Karakter, angivne Formaal fandtes i bestemt Strid med F's Forudsætninger for K's Overdragelse, kendtes Opsigelsen, der ikke var ledsaget af Tilbud fra B om at lægge fra sig de ved Overdragelsen opnaaede Fordele, ugyldig

29

Betinget Straffedom.

En Tiltalt, der i et Konsignationsforhold havde gjort sig skyldig i Underslæb med Hensyn til et Beløb af ca. 24.000 Kr. anset efter Strfl. § 278 Nr. 3 med betinget Straf af Fængsel i et Aar.

687

Borgerlige Rettigheder.

En Tiltalt anset med Straf af Fængsel i 6 Maaneder for anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn paa 7 Aar og frakendt de borgerlige Rettigheder for 5 Aar

37

En Tiltalt, som straffedes med Fængsel i 1 Aar for at have bistaet fremmed militært Efterretningsvæsen til at virke indenfor den danske Stats Omraade, frakendtes de borgerlige Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar

54

Brandstiftelse.

En Tiltalt blev anset for fuldbyrdet Brandstiftelse ved at have antændt et Stearinlys, anbragt i Forbindelse med en Sæk, der var vædet med Kogesprit, i den Hensigt at fremkalde Ild i Sækken og derfra i en Møllebygning, og Straffen fastsattes til Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder

124

En Tiltalt straffet med en Tillægsstraf af Fængsel i 1 Aar for Brandstiftelse (Strfl. § 181, Stk. 1, jfr. § 84, Stk. 1, Nr. 2 og § 89, Stk. 1)

358

Bygningsforhold.	Pag.
En Murermester M, der havde paataget sig Murerarbejdet ved et i 1932 afleveret Byggeforetagende, blev — i Anledning af, at der i 1936 ved Reposetrinene paa en Trappe viste sig Forskydninger og Sænkninger, der maatte antages at skyldes mangelfuld Tilstøbning — dømt til at betale Erstatning. En Bestemmelse i Entreprisekontrakten om, at M indestod for sit Arbejde til Aarsdagen efter dets Aflevering, kunde ikke hjemle M Ansvarsfrihed for Fejl, der først havde kunnet konstateres efter Aarsdagen for Afleveringen	173
Paa Grund af Indtrængen af Vand fra Naboejendommen i A's Kælder, der benyttedes til Lagerrum, opstod der Svamp, og et Manufakturlager blev delvis ødelagt. Den Murermester, som et Par Aar i Forvejen havde opført Kældermuren, fandtes ikke ansvarlig, da Arbejdet var udført efter A's Anvisning. Ej heller blev Naboejeren anset ansvarlig, skønt det maatte antages, at Vandet fra hans Ejendom var løbet ind i Kælderen, idet det ikke var klart oplyst, hvad Aarsagen hertil var, og idet A ikke havde truffet behørig Foranstaltninger mod Fugtighed eller ført tilstrækkeligt Tilsyn med Lageret. (Dissens)	202
Saa vel Tømrmestrene som Arkitekten blev anset ansvarlige for den af et Svampeangreb i en af dem opført Villa forårsagede Skade, opstaaet som Følge af, at der ved Gulvbelægningen var blevet lukket for tilstrækkelig Lufttilførsel paa et under Hensyn til Tømmerets Fugtighedsgrad for tidligt Tidspunkt. I det indbyrdes Forhold paalagdes Erstatningen Arkitekten og Tømrmestrene med hver Halvdelen. (Dissens)	269
To Murermestre A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud paa et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen, og medunderskrives af A, men uden Rettigheder eller Forpligtelser for A i det indbyrdes Forhold. Da A ikke havde givet L, som i Tiden April—Juli 1937 havde leveret en Del Byggematerialer til Lyngbyvej-Arbejdet, en klar Meddelelse om, at Kompagniskabet var ophørt, maatte han hæfte overfor L, der fandtes at have haft Føje til at gaa ud fra, at Leverancerne skete paa begge Entreprenørers Vegne. At Regningerne af L var blevet udstedt til B alene, og at nogle Veksler vedrørende Leverancerne var blevet akcepteret af B alene, kunde e. O. ikke medføre andet Resultat. (Dissens).	385

Børn.

Pag.

Da en Landsbyskolelærer L i et Frikvarter paa Skolens Legeplads havde lagt to under et Arbejde benyttede Hamre fra sig, legede nogle af Børnene med dem, og idet en 9-aarig Dreng slog dem mod hinanden, sprang der en Jernsplint op i hans højre Øje, der blev saaledes beskadiget, at Øjeæblet maatte fjernes. L fandtes ikke at have tilsidesat almindelig Agtpaagivenhed eller sin Tilsynspligt ved at tolerere Børnenes Leg, der ikke frembød paaregnelig Fare, særlig ikke for en Ulykke som den skete, og der kunde derfor ikke paalægges Kommunen Ansvar for Skaden..... 135

Spørgsmaal om hvorvidt et af en gift Kvinde født Barn skulde anses for Ægtebarn..... 330

Under Boldspil i Skolen brækkede en 9-aarig Pige P venstre Arm, idet hun gled paa Gymnastiksalens Gulv, der paa det paagældende Sted var fugtigt efter Svabring. Da Svabring var en normal Foranstaltning, og Gymnastiklærerinden ikke fandtes at have gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse ved ikke at bemærke Fugtigheden paa enkelte Steder af Gulvet eller ved ikke at foretage særlig Undersøgelse af Gulvet, fik P ikke tilkendt nogen Erstatning hos Skolevæsnet for den hende overgaaede Skade. (Dissens) 439

M paastod sin fraskilte Hustru H, der havde faaet tillagt Forældremyndigheden over Fællesbarnet B, kendt pligtig til at efterkomme Overpræsidiets Bestemmelse om, at han skulde have Ret til at have B hos sig paa de i Resolutionen nærmere angivne Tider. Denne Sag afvistes fra Retten. (Dissens). Udtalt, at Samkvemsretten var af en saadan Karakter, at den efter Omstændighederne kunde gennemføres ved en umiddelbar Fogedforretning. (Dissens) 537

Da Muligheden for Indstævnte F's Faderskab til et udenfor Ægteskab avlet Barn ikke med Sikkerhed kunde udelukkes ved den foretagne Blodtypebestemmelse — hvorefter F's Faderskab var uforeneligt med AB0-Systemet, dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) A₂ Egenskab hos Manden — og da der ikke var tilvejebragt Oplysninger, der tydede paa, at Moderen i Avlingstiden havde haft Samleje med andre end F, blev F dømt til at svare Underholdsbidrag til Barnet. (Dissens) 649

To tidligere Ægtefæller F₁ og M havde samlevet i to af M under Ægteskabet fødte Børns Avlingstid, men i det sidste Barn B₂'s Avlingstid havde M staaet i kønsligt Forhold til en Tredjemand F₂, hvem M angav som Fader til B₂. En af Retsmedicinsk Institut foretaget antropologisk Undersøgelse konkluderede — navnlig paa Grundlag af en Regnbuehindeundersøgelse — i, at Undersøgelsen i meget betydelig Grad

Pag.

støttede Antagelsen af, at F_2 og ikke F_1 var Fader til Barnet B_2 . Paa dette Grundlag kunde Ægtemandens Faderskab ikke udelukkes 689

Fru N havde, da hun i 1937 blev separeret fra sin Mand N, fire Børn. N vilde ikke anerkende sit Faderskab til de to yngste B_3 og B_4 , der var født flere Aar efter de to ældste. Fru N og en Tredjemand X, erkendte, at de havde indledet et kønsligt Forhold paa det Tidspunkt, da B_3 kunde være avlet, hvilket Forhold var fortsat til efter B_4 's Avlingstid. En af Retsmedicinsk Institut foretaget antropologisk Undersøgelse konkluderede i, at af de to N og X var det langt det sandsynligste, at X var Fader til nævnte Børn. Hertil havde Universitetets arvebiologiske Institut sluttet sig for B_4 's Vedkommende. Da imidlertid Ægtefællerne havde staaet i kønsligt Forhold til hinanden paa B_3 's Avlingstid, og der ikke kunde bortses fra Muligheden af Samleje ogsaa indenfor B_4 's Avlingstid — de havde delt Soveværelse — ansaas Børnene for ægtefødte 792

Cykler.

C, der kom cyklende fra Elmegade over St. Hans Torv og vilde køre ind foran en Lastmotorvogn i Fælledvejens søndre Kørebane, væltede ca. 3 m foran Vognen og rullede ind foran denne. Trods Opbremsning af Vognen, der kørte med en Fart af 15 km/Time, gik højre Forhjul over C, og kvæstede ham. Det fandtes godtgjort, at Ulykken ikke kunde være afværget, og C fik derfor ikke tilkendt Erstatning 197

En Cyklist C, der fra en Sidevej med jævn Fart kørte ud paa en Hovedvej, blev paakørt af et fra hans venstre Side med en Fart af ca. 35 Km/Time kommende Automobil og paadrog sig bl. a. Hjernerystelse. Først var glat, det var Snevejr den paagældende Dag, og Automobilisten angav, at han paa Grund af Sne paa Ruden først havde set C 3—4 m fra Uheldsstedet. C, der havde ubetinget Pligt til at holde tilbage for Færdslen paa Hovedvejen, jfr. Bek. Nr. 74 af 20. Marts 1937, fandtes selv at være Skyld i Sammenstødet og fik ikke tilkendt Erstatning 678

Dokumentfalsk.

En Tiltalt, som ved Højesteretsdom var dømt for Dokumentfalsk i to Tilfælde, blev under en Genoptagelse af Sagen saavel ved Landsretten som ved Højesteret, hvortil Sagen med Justitsministeriets Tilladelse paaankedes af Tiltalte, dømt for nævnte Forbrydelse..... 16

Domstolene.

Da en for en Læringlevoldgiftsret indbragt Tvist angik dels Spørgsmaalet, om Mesteren M havde misligholdt sine For-

pligtelser m. H. t. Lærlingen L's Uddannelse, dels Spørgsmaalet, om L havde opført sig saaledes, at M var berettiget til at hæve Kontrakten — og kun i Forbindelse hermed den Indsigelse, at Kontrakten var hævet ved Overenskomst, og da de nævnte to Spørgsmaal efter Lærlingeloven skal afgøres ved Voldgift, var Voldgiftsretten kompetent til at paakende Sagen

107

Dyrplageri.

F havde en Væddeløbshest H forsikret mod Død som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Efter Policen ligestilledes Nedslagning i Hh. t. Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 med Død. Da H blev uhelbredelig blind paa begge Øjne og praktisk talt var ubrugelig, lod F den slaa ned. Forsikringsselskabet vægrede sig ved at betale, men da Hestens fortsatte Eksistens — navnlig under Hensyn til, at det drejede sig om en fuldblods Hingst, benyttet til Væddeløb — antoges at have villet medføre unødigt Lidelse for den, fandtes dens Nedslagning hjemlet ved Dyreværnslovens § 4 og derfor omfattet af Selskabets Ansvar. (Dissens)

532

Ejendomsret.

En Gaardejer G solgte pr. kontant 2 Hopper til en Driftslaane-forening F, der straks med Ejendomsforbehold videresolgte dem til G's Søn S, saaledes at Købesummen udgjorde Laanebeløbet. Da Formaalet med Købekontrakten mellem F og S var at skaffe F — der var bekendt med, at Hopperne af G var pantsat, og som ikke kunde gaa ud fra, at G's Salg af dem var et normalt Led i en regelmæssig Drift af hans Ejendom — en Sikkerhedsret, maatte F's Ret staa tilbage for Panthaverne i G's Ejendom, og F maatte derfor taale, at Hopperne blev tilbageført til Ejendommen

25

En Symaskineforretning solgte med sædvanlig Ejendomsforbehold et Parti Symaskiner med Drivkraftborde samt en Motor til en Trikotagefabrikant, der fastgjorde saavel Bordene med de deri nedsatte Symaskiner som Motoren ved Bolte til Gulvet i en Fabriksbygning, der ikke havde været indrettet til Trikotagefabrikation. Anbringelsen af Symaskinerne m. v. — der var anskaffet senere til Brug for Konfektionering af de af Fabrikken fremstillede Varer — antoges ikke at have en saadan Karakter, at de kunde omfattes af T. L. § 38

39

I 1915 solgte et Gods G Matr. Nr. 55 b Troense til Fæsteren F af Ejendommen, der eiter Matrikulkortet grænsede til Svendborg Sund. I Tidens Løb havde der imidlertid mellem Matr. Nr. 55 b og Kystlinien ved Tilskylning m. v. dannet sig et Strandareal, som G i 1920 udlejede. I 1926 solgte G Arealet til A, og i 1936 solgte F's Enke Matr. Nr. 55 b til B, der overfor

Pag.

A paastod sig kendt ejendomsberettiget til Strandarealet. — Da F's Forhold ved Arealets Udlejning havde givet G Føje til overfor F at gaa ud fra den Opfattelse af Ejendomsforholdet, der laa til Grund for Salget i 1926, havde F's Enke ikke kunnet overføre Ejendomsret til B, der var bekendt med, at Arealet ikke var undergivet hendes Raadighed. (D i s s e n s) 57

Paa Grund af Indtrængen af Vand fra Naboejendommen i A's Kælder, der benyttedes til Lagerrum, opstod der Svamp, og et Manufaktur lager blev delvis ødelagt. Den Muremester, som et Par Aar i Forvejen havde opført Kældermuren, fandtes ikke ansvarlig, da Arbejdet var udført efter A's Anvisning. Ej heller blev Naboejeren anset ansvarlig, skønt det maatte antages, at Vandet fra hans Ejendom var løbet ind i Kælderen, idet det ikke var klart oplyst, hvad Aarsagen hertil var, og idet A ikke havde truffet behørig Foranstaltninger mod Fugtighed eller ført tilstrækkeligt Tilsyn med Lageret. (D i s s e n s) 202

Samtidig med at Kreditanstalt Vogelgesang V ydede E et Laan paa 18.000 Kr. med 3. Prioritet i E's Ejendom, underskrev E — og lod tinglyse jævnsides med Tredjeprioriteten — en Deklaration, hvorved han forpligtede sig til ikke at foretage nogen Disposition over Ejendommen, være sig Afhændelse eller Behæftelse, uden Samtykke af Gaardejer G, der var Tillidsmand for V. Efter Deklarationens Formaal og de forudgaaende Forhandlinger fandtes E at have været berettiget til at opfatte den som staaende i nøje Sammenhæng med Gældsforpligtelsen, saaledes at han i hvert Fald kunde frigøre sig for Raadighedsindskrænkningerne ved Gældens Betaling. Deklarationen hjemlede heller ikke nogen Forkøbsret, og en saadan var ikke tilsagt V. Efter Gældens Indfrielse blev G derfor dømt til at kvittere Deklarationen til Udslettelse af Tingbogen. Retten kom ikke ind paa en almindelig Prøvelse af Adgangen til at paalægge en Ejendom en retskraftig Forpligtelse af det ommeldte Indhold. 312

I Anledning af et Laan i Kreditanstalt V forpligtede D sig og sine Efterfølgere til ikke i 25 Aar at bortforpagte, sælge eller behæfte sin Ejendom — der var behæftet med Saneringslaan i Hh. t. Lov Nr. 121 af 9. April 1936 — uden Samtykke af en angiven Repræsentant for V. Den herom af D udstedte Deklaration blev afvist fra Tingbogen, fordi der ikke inden en af Dommeren fastsat Frist blev tilvejebragt Oplysning om, at Dokumentet laa indenfor den i nævnte Lovs § 8 fastsatte Grænse for Prioritering af Ejendommen, og Afvisningen gættog, ogsaa efter at Deklarationen var forsynet med Paa-tegning om, at der i Tilfælde af Tvangsauktion skulde ske Opraab henholdsvis med og uden nævnte Behæftelse, og at

	Pag.
Behæftelsen ikke kunde forlanges ansat til nogen Kapitalværdi. Denne Afgørelse stadfæstedes af Højesteret	407
Som Følge af Nedbrydning og Tilbagerykning af et Par H tilhørende Huse ved Vestergade i Odense blev ved Nyopførelsen en 1,38 m bred Strimmel af Gavlen paa Naboejendommen fri. Da H under Forhandlingerne med Kommunen om Tilbagerykning af Byggelinien havde forbeholdt sig Ejendomsretten til et 25 cm bredt Areal ved Nabogavlen, for at han derpaa kunde opstille et Skilt, kunde Ejeren af Naboejendommen, der paa den frie Strimmel af sin Gavl havde anbragt Reklamer, ikke modsætte sig, at H paa nævnte Areal havde anbragt et Reklameskilt med elektrisk Lysreklame samt et Udstillingskab, som dækkede de paa selve Gavlen anbragte Reklamer.	503
En Sælgers Ejendomsforbehold kunde under Hensyn til T. L. § 38 ikke gøres gældende m. H. t. en 420 kg stor Kværn, der af en Gaardejer var købt og installeret i Gaardens Lade, hvor den næsten daglig anvendtes til Formaling af Korn til Ejendommens Besætning. Kværnen, der gennem Remtræk dreves af en i Laden anbragt transportabel Elektromotor, var ved Hjælp af Ankre (Bolte) fastgjort til Ladens Cementgulv, og Kornet lededes til Kværnen ved Hjælp af en umiddelbart over denne anbragt gennem Loftet ført Tragt. (D i s s e n s)	676
Ekspropriation.	
Antaget, at Trafikministeriet, som ved Storstrømsbroen i 1936 havde foretaget Ekspropriation til Jernbane- og Vejanlæg, i Hh. t. Fr. 5. Marts 1845 § 13, 3. Pkt. havde Krav paa, uanset Ejerens Protest, at overtage mod Erstatning et 2481 m ² stort Grundstykke, som var afskaaret fra den E tilhørende Ejendom, da en eventuel Ulempeerstatning for Afskæringen vilde komme til at staa i væsentligt Misforhold til Grundens Værdi. Herefter havde E ikke Krav paa i Hh. t. Fr. § 20 at indløse et i 1933 til Vej eksproprieret, men nu af Vejanlægget udgaaet Areal, stort 1838 m ² , som stødte op til førstnævnte Areal, og ligesom dette var afskaaret fra Ejendommen ved den nye Vej og sammen med dette dannede en økonomisk Helhed	214
En under en Sag om Erstatning for Ekspropriation fremsat Begæring om Foretagelse af et Skøn, hvis Formaal alene var at fremskaffe Grundlag for en Ændring i den af en Taksationskommission foretagne rent forretningsmæssige, teknisk-økonomiske Vurdering af de ved et Jernbane- og Vejanlæg forarsagede Ulemper, kunde ikke tages til Følge	776
Københavns Magistrat, der til Gadeudvidelse havde overtaget en Ejendom paa Christianshavn for en af en Taksationskommission fastsat Afstaaelsessum, jfr. Lov af 14. Decbr. 1857,	

Pag.

paastod sig kendt berettiget til Omtaksation ved Kommissionen, fordi Grundlaget for dennes Vurdering havde vist sig at være urigtigt paa et Par Punkter. Det var ikke godtgjort, at der kunde bebrejdes Ejeren noget, og ikke gjort antageligt, at Kommissionen, der havde besigtiget Ejendommen, vilde have tillagt de paagældende Forhold Betydning, og den blotte Mulighed herfor fandtes ikke at kunne begrunde en Genoptagelse af Erstatningsspørgsmaalet. (D i s s e n s)	362
Sag om Betaling for et Byggearbejde	316

Entreprise.

Efter at Firmaet F havde virket for Bygning af et Vandværk i Veflinge, og der var tegnet noget over 20 Medlemmer, blev Arbejdet paa et Møde, hvor F's Repræsentanter var til Stede, overdraget F, og der vedtoges Love og valgtes en Bestyrelse, som straks underskrev en af F's Repræsentant medbragt Kontrakt. Da det, efter at Værket (V) var bygget, viste sig, at den efter F's Opgivende fastsatte Haneavgift langt fra kunde holde, fordi Anlægslaanet blev dyrere end paaregnet, og den forventede yderligere Tilslutning svigtede, rejste V Krav mod F. Skønt F ikke havde garanteret for, at Laanet kunde tilvejebringes paa bestemte Vilkaar, og i Kontrakten havde begrænset sit Tilskud til Dækning af Underskud til 2000 Kr., blev F dog dømt til at betale V 2000 Kr. udover den afsatte Garantium, idet F ikke fyldestgørende havde klarlagt Betingelserne for V's Rentabilitet paa Grundlag af den fastlagte Haneavgift. (D i s s e n s)	662
---	-----

Erstatning.

Da en Landsbyskolelærer L i et Frikvarter paa Skolens Legeplads havde lagt to under et Arbejde benyttede Hamre fra sig, legede nogle af Børnene med dem, og idet en 9-aarig Dreng slog dem mod hinanden, sprang der en Jernsplint op i hans højre Øje, der blev saaledes beskadiget, at Øjeæblet maatte fjernes. L fandtes ikke at have tilsidesat almindelig Agtpaagivenhed eller sin Tilsynspligt ved at tolerere Børnenes Leg, der ikke frembød paaregnelig Fare, særlig ikke for en Ulykke som den skete, og der kunde derfor ikke paalægges Kommunen Ansvar for Skaden.....	135
--	-----

En regnfuld Novemberaften kørte en 25-aarig Motorcyklist C bag fra ind i et Hestekøretøj, der holdt udenfor en Butik i Svinninge og ikke var forsynet med tændt Baglygte. C døde som Følge af Paakørslen. Selv om Hestene havde været belyst af Lyset fra Butikken, fandtes Vognens Ejer V erstatningspligtig for Tab af Forsørger m. v., men da C ikke havde holdt tilstrækkeligt Udkig, dømtes V kun til at erstatte $\frac{2}{3}$ af Skaden. — Fuld Erstatning til C's Enke, der var 22 Aar,

	Pag.
og hendes Barn paa $\frac{1}{2}$ Aar, fastsattes til henholdsvis 12.800 Kr. og 5000 Kr.	200
En Dame D, som en Aften i Februar havde søgt en Tandtekniker i Faaborg, snublede da hun vilde gaa ned fra 1. Sal ad den meget stejle Trappe, hvis Trin var forsynet med paa-skruede Jernskinner, og styrtede ned ad Trappen. Under Hensyn navnlig til at Trappen, der ikke var i Strid med gældende Bestemmelser, ikke var væsentlig anderledes end mange andre Trapper i ældre Ejendomme, og at D havde udvist nogen Uforsigtighed, bl. a. ved ikke at tænde Trappebelysningen, tilkendtes der hende ikke Erstatning for den hende overgaaede Skade (D i s s e n s)	218
M, der var indkaldt til Aftjening af sin Værnepligt og som Følge heraf midlertidig var udtraadt som nydende Medlem af sin Sygekasse, kom under en Orlov til Skade ved paa sin Motorcykel at støde sammen med en Automobilist A. Udgifterne til hans Hospitalsophold m. v. blev i Ovsst. m. Tjenestemandsløvens § 770 afholdt af Krigsministeriet K, ligesom dette betalte M, der ikke kunde hjemsendes til normal Tid, Løn til Hjemsendelsesdagen. Antaget, at A i det ved en Landsretsdom fastslaaede Forhold ($\frac{1}{2}$) var pligtig at erstatte K dels den efter normal Hjemsendelsestid udbetalte Løn, dels de for M's Helbredelse nødvendige Hospitalsudgifter, der forsaavidt angik et Ophold paa et Amtssygehus beregnedes med de af K betalte 9 Kr. pr. Dag (Taksten for udenamts Patienter) indtil den Dag, da M kunde være overflyttet til hans Hjemsteds Sygehus, og derefter med 5 Kr. pr. Dag	279
Nogle Arbejdere, der var beskæftigede ved Byggeforetagender for A/S N. E. S. A. paa dettes Grund, havde beskadiget Taget paa en P tilhørende Garage paa Nabogrunden ved nu og da at passere hen over dette, der bestod af Tjærepap paa tyndt Træunderlag. P fandtes ikke at kunne støtte noget Erstatningsansvar mod N. E. S. A. paa D. L. 3—19—2, og da det ikke var godtgjort, at der af N. E. S. A. var udvist nogen Forsømmelse overfor P eller paavist andet Ansvarsgrundlag, blev N. E. S. A. frifundet for P's Erstatningskrav	291
Under en Sejlтур havde Student S bedt den 12-aarige D holde et ladt Jagtgevær, medens S ordnede noget ved Roret. Geværet gik af, og Skuddet beskadigede D's højre Haand, saaledes at 2. og 3. Finger maatte fjernes og 4. og 5. Finger blev krogede. Selv om S ikke havde været vidende om, at Geværet havde en konstruktiv Fejl, saaledes at det kunde gaa af ved, at Hanen fik et Stød bagfra, fandtes S at have gjort sig skyldig i en saadan Uforsigtighed ved at række D Geværet, at han maatte erstatte den forvoldte Skade. Erstatningen blev fastsat til 10.000 Kr. for Invaliditet (55 pCt.) og 2000 Kr. for Lyde, Svie og Smerte. (D i s s e n s)	413

- Under Boldspil i Skolen brækkede en 9-aarig Pige P venstre Arm, idet hun gled paa Gymnastiksalens Gulv, der paa det paagældende Sted var fugtigt efter Svabring. Da Svabring var en normal Foranstaltning, og Gymnastiklærerinden ikke fandtes at have gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse ved ikke at bemærke Fugtigheden paa enkelte Steder af Gulvet eller ved ikke at foretage særlig Undersøgelse af Gulvet, tik P ikke tilkendt nogen Erstatning hos Skolevæsnet for den hende overgaaede Skade. (Dissens) 439
- Et Skib, der paa Grund af Strøm og uroligt Vejr ikke kunde gaa ind til Korsør og derfor efter Sølodsens Anvisning var ankret op paa Korsør Red, kom under den tiltagende Storm i Drift nordover, og dens Ankre fiskede Kablerne mellem Halskov og Sprogø og beskadigede disse. Da Valget af Ankerpladsen tæt ved Kablerne under Hensyn til Aarstiden og Vejrforholdene ikke kunde anses for at have været sømandsmæssigt forsvarligt, blev Skibet og dets Rederi anset for ansvarlig for Skaden paa Kablerne, jir. Søl. § 8. — Under Erstatningen medregnedes ikke blot Løn til fast og løst Personale, men ogsaa et procentvis beregnet Beløb til Materiale- slid og Andel i Personaleudgifter til Administration 444
- I en Stuelejlighed i København tog en Person sig af Dage ved en Nat at aabne for Gashanerne og tilstoppe bl. a. Aftræksrøret fra Køkkenet. En Del af Gassen trængte op i Lejligheden ovenover, hvor et Ægtepar, der laa i deres Senge, blev gasforgiftede med den Følge, at Hustruen afgik ved Døden. Manden søgte Husejeren til Erstatning dels for Svie og Smerte, dels for Tab af Forsørger, men Husejeren blev fri-fundet, idet det antoges, at Gassen gennem Sprækker og Utætheder, som altid findes selv i velbyggede Huse, var trængt op i de højereliggende Etager, hvorfor Husejeren ikke kunde gøres ansvarlig 644
- En af en Gaardejer i Anledning af en Træfældning foretaget Afspærring af en offentlig Vej ved i ringe Højde tværs over Vejen at anbringe en Granstage saaledes, at dennes ene Ende hvilede paa Vejen, fandtes under Hensyn til, at Stagen ikke var tilstrækkelig synlig, at have været uforsvarlig. Han blev derfor dømt til at betale Erstatning til en Cyklist, som ikke i Tide havde bemærket Afspærringen, men var kørt paa denne og kommet til Skade 695
- En Kulhandler K, som en Novemberdag ved 17-Tiden havde været ombord paa et Fiskefartøj, der laa yderst af tre langs Siden af hinanden ved Kajen i Aarhus Havn liggende Baade, faldt paa Tilbagevejen til Kajen paa det inderste Fartøj i en Fiskedam, hvis Luge var fjernet, idet Skipperens Medhjælper var ved at tage Fisk op og kun et Øjeblik var gaaet i Land

	Pag.
for at hente et Par Fiskekasser. K, der ikke fandtes at have udvist den efter Forholdene paakrævede Forsigtighed, fik ikke tilkendt Erstatning for den ham overgaaede Skade.....	726
Faderskab.	
Spørgsmaal om hvorvidt et af en gift Kvinde født Barn skulde anses for Ægtebarn	330
Da Muligheden for Indstævnte F's Faderskab til et udenfor Ægteskab avlet Barn ikke med Sikkerhed kunde udelukkes ved den foretagne Blodtypebestemmelse — hvorefter F's Faderskab var uforeneligt med AB0-Systemet, dog med Forbehold med Hensyn til Forekomsten af en (ikke paaviselig) A ₂ Egenskab hos Manden — og da der ikke var tilvejebragt Oplysninger, der tydede paa, at Moderen i Avlingstiden havde haft Samleje med andre end F, blev F dømt til at svare Underholdsbidrag til Barnet. (D i s s e n s)	649
En Person dømt til at yde Underholdsbidrag til et udenfor Ægteskab født Barn sammen med en anden, skønt han ikke havde haft normalt Samleje med Moderen, idet Muligheden for Besvangring ifølge Retslægeraadets Erklæring ikke ganske kunde udelukkes ved den af Parterne beskrevne Kønsakt. En antropologisk Undersøgelse gav ingen sikker Vejledning, men støttede dog nærmest Resultatet.....	473
To tidligere Ægtefæller F ₁ og M havde samlevet i to af M under Ægteskabet fødte Børns Avlingstid, men i det sidste Barn B ₂ 's Avlingstid havde M staaet i kønsligt Forhold til en Tredjemand F ₂ , hvem M angav som Fader til B ₂ . En af Retsmedicinsk Institut foretaget antropologisk Undersøgelse konkluderede — navnlig paa Grundlag af en Regnbuehindeundersøgelse — i, at Undersøgelsen i meget betydelig Grad støttede Antagelsen af, at F ₂ og ikke F ₁ var Fader til Barnet B ₂ . Paa dette Grundlag kunde Ægtemandens Faderskab ikke udelukkes	689
Fru N havde, da hun i 1937 blev separeret fra sin Mand N, fire Børn. N vilde ikke anerkende sit Faderskab til de to yngste B ₃ og B ₄ , der var født flere Aar efter de to ældste. Fru N og en Tredjemand X, erkendte, at de havde indledet et kønsligt Forhold paa det Tidspunkt, da B ₃ kunde være avlet, hvilket Forhold var fortsat til efter B ₄ 's Avlingstid. En af Retsmedicinsk Institut foretaget antropologisk Undersøgelse konkluderede i, at af de to N og X var det langt det sandsynligste, at X var Fader til nævnte Børn. Hertil havde Universitetets arvebiologiske Institut sluttet sig for B ₄ 's Vedkommende. Da imidlertid Ægtefællerne havde staaet i kønsligt Forhold til hinanden paa B ₃ 's Avlingstid, og der ikke kunde bortses fra Muligheden af Samleje ogsaa indenfor B ₄ 's	

	Pag.
Avlingstid — de havde delt Soveværelse — ansaas Børnene for ægtefødte	792
Film.	
Sag angaaende Betaling af et Tilgodehavende for leveret Filmsarbejde	286
Firma.	
En Virksomhed, der af Ejeren E paa Skilte, Brevpapir o. s. v. var benævnt »Vejle Amts Planteskole, Børkop«, men almindelig blev benævnt »Børkop Planteskole«, antoges at være beskyttet mod, at en ny Planteskole i Børkop kaldte sig »Børkop Planteskole v/ Em. Johansen & P. Quist«. E, der i Anledning af den nye Virksomheds Opkomst havde ladet indregistrere Navnet »Børkop og Vejle Amts Planteskole og Frosts Skovfrøhandel v/ A. J. Frost«, blev derfor frifundet for en Paastand om, at han skulde lade »Børkop« udgaa af sit Firmanavn, medens den ny Planteskole kendtes uberettiget til at benytte Firmanavnet »Børkop Planteskole«	481
Fiskeri.	
Antaget, at et ulovligt benyttet Fangstredskab (Aaleskovlvaad), i Medfør af Lov Nr. 93 af 31. Maj 1931 § 51 vil være at konfiskere, selv om det tilhører en anden end den i Forseelsen skyldige, og selv om vedkommende Ejer, der har stillet Redskabet til Raadighed, ikke har været vidende om dets ulovlige Benyttelse. (D i s s e n s)	703
Foreninger.	
Paa Generalforsamling i en Tømrermesterforening F var vedtaget Reguleringsbestemmelser for off. Licitationer, saaledes at samtlige under det midterste Tilbud, der skulde være gældende, liggende Tilbud forhøjedes over dette, hvilken Reguleringsmetode holdtes skjult for den udbydende. — Antaget, at et Medlem M ikke havde været udelukket fra til den udbydende at indgive det af ham udarbejdede (laveste) Tilbud uden at lade det underkaste Regulering af F. F blev herefter tilpligtet at tilbagebetale en af M i Hh. t. en Voldgiftskendelse erlagt Bøde for Overtrædelse af Reguleringsbestemmelserne. (D i s s e n s)	63
Et Medlem M af en Fagforenings Bestyrelse, der under en Lockout mod Vederlag havde udført Kontrolarbejde paa Kontoret, lod sig efter Konflikts Afslutning udbetale en Ekstrahjælp af 25 Kr., der af Hovedbestyrelsen H var bestemt til Udbetaling til lockoutede og arbejdsløse Medlemmer. Da M trods Opfordring vægrede sig ved at tilbagebetale Beløbet, besluttede H for et Tidsrum af 2 Aar at udelukke M fra	

Ekstra-Understøttelse, Deltagelse i Generalforsamlinger m. v. samt Valg til Tillidsposter. — Da det ikke kunde anses godtgjort, at M burde have indset, at Modtagelsen af de 25 Kr. var i Strid med Forudsætningerne for Uddelingen af Ekstra-hjælpen, blev H's Beslutning kendt ugyldig. (Dissens).... 88

En Fagforening F, der nægtede at modtage Kontingent pr. Postanvisning under Henviſning til, at der af Kontrollensyn skulde indklæbes Mærker i Fagforeningsbogen, ekskluderede en Tilskærer T — der gentagne Gange havde indsendt sit Kontingent pr. Postanvisning — paa Grund af Kontingentsrestance. Da T imidlertid først havde søgt at indbetale Kontingentet paa den da anvendte Maade ved en Lærling fra hans Arbejdsplads, som medbragte Fagforeningsbogen, og yderligere senere personlig havde indfundet sig paa F's Kontor for at betale, fandtes Eksklusionen uberettiget, og F dømtes til at anerkende T som Medlem.

Der tilkendtes derhos T Erstatning. (Dissens) 591

Formanden F for Bestyrelsen af Foreningen »Ringbilen« R — der ikke er nogen Fagforening, men en interessentskabsliggende Sammenslutning med ret faa Medlemmer — kunde ikke ekskluderes af R, fordi han, foruden at handle imod Bestyrelsens Vedtagelse med Hensyn til Afskedigelse og Ansættelse af Personale, havde indladt sig i Forhold til en paa R's Telefoncentral ansat Dame, skønt nærmere Forhold mellem Vognmændene eller Chaufførerne og Telefondamerne var forbudt ved Bestyrelsesbeslutning, fordi det kunde give Anledning til Favorisering af den paagældende ved Bestilling af Ture o. lign. (Dissens) 615

Forlig.

Imellem to Interessenter, der i Forening drev en Mæglervirksomhed, blev der under en Voldgiftssag i Anledning af paa-staaet Misligholdelse af Interessentskabskontrakten fra Appellantens Side indgaaet et Forlig, hvorefter Indstævnte skulde være berettiget til at betragte det som en væsentlig Misligholdelse af Kontrakten, saafremt Appellanten paa Grund af Nydelse af spirituøse Drikke forsømte Arbejdet paa nærmere angiven Maade. Da dette Tilfælde senere indtraf, kendtes Appellanten pligtig at udtræde af Interessentskabet..... 573

Forpagtning.

Ikke anset godtgjort, at Forpagteren af en ca. 5 Tdr. Land stor Jordlod paa Lyø, som skulde aflevere Lodden »i velbehandlet og forsvarlig gødet Tilstand efter Aarstiden«, ikke havde opfyldt denne Forpligtelse. Særlig ansaas det ikke heller i Strid med Kontrakten, at Foraarssaaningen ikke var foretaget ved Afleveringen den 1. April 680

Forsikring.	Pag.
En Tømrermester A — der af sin Fader Tømrermester B var antaget til under B's Ledelse at assistere ved Rejsning af en Ladebygning, og som herunder kom alvorligt til Skade ved at en Bjælke faldt ned over ham — ansaas forsikringsberettiget i Forhold til B som Arbejdsgiver efter Ulykkesforsikringslov Nr. 183 af 20. Maj 1933, § 52. Herved skønnes det uden Betydning, om A maatte have haft rimelig Anledning til som Mester at tegne en personlig, frivillig Forsikring	41
Af Islands Højesteret blev en Hovmester H for Forsøg paa Indsmugling af Spirituosa m. v. anset med Bøde 4000 Kr. m. v., hvorhos det bestemtes, at Skibet kunde beslaglægges og sælges til Dækning af det idømte, som Rederiet derfor maatte betale og fik erstattet af et Forsikringsselskab, der derefter indsogte Beløbet hos Skibets Fører F. Da F — der ikke havde godkendt eller var bekendt med, hvad H havde købt, og hvis Angivelse til det islandske Toldvæsen var sket i god Tro — ikke ved sin Undladelse af særlige Undersøgelser m. H. t. Beholdningerne, der af H var skjult rundt om i Skibet, eller sit Forhold iøvrigt fandtes at have udvist en Pligtforsømmelse, der efter Sølovens § 59 kunde paadrage ham Erstatningsansvar, blev han frifundet. (D i s s e n s)	49
A tegnede i 1933 for en Lastmotorvogn hos S en 5-aarig Ansvarsforsikring, efter hvis Police A var pligtig at erstatte Beløb, som S maatte udrede for Tilfælde indtruffet efter Vognens Salg uden Meddelelse til S. I 1936 solgte A Vognen til B, uden at der skete Anmeldelse til Politiet i Hh. t. Motorlovens § 17 og uden Meddelelse til S. B tegnede ikke Ansvarsforsikring, men A vedblev at betale Præmier til S og fik Beløbene refunderet af B. — Da S havde maattet betale Erstatning i Anledning af en i Januar 1937 forvoldt Paakørsel blev A og B tilpligtet in solidum at refundere S Beløbet. (D i s s e n s)	98
En Brand, der var opstaaet i en straatækt Ejendom faa Minuter efter at et Aktieselskab S tilhørende Tipvognstog havde passeret Ejendommen i en Afstand af ca. 13 m, antoges at skyldes Gnister fra Lokomotivet. Da S, der havde tegnet Forsikring mod Brandfare for nævnte Ejendom, samt dets Driftsleder D og Formand F ikke ved Tilrettelæggelsen og Gennemførelsen af Togkørslen havde udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed, blev S, D og F tilpligtet in solidum at erstatte Brandskaden. — F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., fandtes ikke at burde anvendes. (D i s s e n s)	141
Lignende Sag	147
F havde en Væddeløbshest H forsikret mod Død som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Efter Policen ligestilledes Nedslagning i Hh. t. Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 med Død. Da	

H blev uehlebredelig blind paa begge Øjne og praktisk talt var ubrugelig, lod F den slaa ned. Forsikringselskabet vægrede sig ved at betale, men da Hestens fortsatte Eksistens — navnlig under Hensyn til, at det drejede sig om en fuldblods Hingst, benyttet til Væddeløb — antoges at have villet medføre unødigt Lidelse for den, fandtes dens Nedslagning hjemlet ved Dyreværnslovens § 4 og derfor omfattet af Selskabets Ansvar. (Dissens) 532

Efter at Gaardejer A's Hustru i 1938 var blevet idømt Straf for at have paasat den Brand, der i 1935 havde lagt A's Ejendom i Aske, blev A, der intet havde vidst om Hustruens Gerning, dømt til at tilbagebetale de paagældende Forsikringselskaber de Beløb, som de havde udbetalt A i Erstatning for Bygningerne og det brændte Løsøre under den urigtige Forudsætning, at hverken han eller hans Hustru havde nogen Andel i Brandens Opstaaen, jfr. F. A. L. § 85. (Dissens) 365
Lignende Sag 368

Forsorg, offentlig.

Socialudvalget S i en Kommune K havde med Amtets Godkendelse ladet en Person P anbringe paa Tvangsarbejdsanstalt som forsømmelig og ansvarsløs Forsørger, jfr. Forsorgslovens §§ 312—14. Efter at Socialministeriet i Anledning af Klager fra P havde udtalt, at der ikke havde været tilstrækkeligt Grundlag for Anbringelsen, anlagde P Erstatningssag mod K. S's Indstilling til Amtet om Anbringelsen indeholdt forskellige væsentlige Urigtigheder, og da der ikke skønnedes at være tilstrækkelig Undskyldning for disse, fandtes K at være erstatningspligtig overfor P. (Dissens) 652

Forældelse.

Under en Føgedforretning vedrørende Arrest for nogle retskraftige Veksler erklærede Skyldneren ikke at kunne betale, henviste til Foretagelse af Arrest i en Fordring og anerkendte Arrestens Lovlighed samt frafaldt dens Forfølgning. Under en angaaende selve Skyldforholdet anlagt Sag antoges det, at der ikke ved Skyldnerens nævnte Holdning var tilvejebragt et saadant særligt Retsgrundlag, som efter Lov Nr. 274 af 22. Dec. 1908 § 1 i. f. vilde udelukke Forældelse i 5 Aar.... 148

Funktionærer.

Et Firma F opsagde »som Følge af Funktionærloven« den 29. Sept. 1938 Værkfører V, der havde været ansat paa F's Systue siden Juli 1934, til Fratrædelse 31. Okt. Fra nævnte Dag til 8. Decbr. var Systuen lukket, og den 8. Decbr. fortsatte V som Værkfører, dog paa ændrede Lønvilkaar. Da V den 20. Jan. 1939 blev opsagt til Fratrædelse 28. Jan., gjorde

Pag.

han Krav paa 4 Maaneders Varsel i Hh. t. Lov Nr. 168 af 13. April 1938, der traadte i Kraft 1. Novbr. s. A., idet han hævdede, at Opsigelsen den 29. Sepbr. var af rent formel Karakter. Da det var uklart, om den var ment som en virkelig Opsigelse og V i hvert Fald kunde have faaet et andet Indtryk af Forholdet, gaves der ham Medhold, og han fik tilkendt Erstatning i Overensstemmelse hermed 723

Fængsling.

Den forskyldte Fængselsstraf ansaa udstaaet ved anvendt Vare-tægtsfængsel samt ved Afsoning af Straf for et Forhold, for hvilket en af de Tiltalte var blevet dømt ved Byretten men irikendt ved Landsretten og Højesteret; der tilkendtes ikke nogen af de Tiltalte Erstatning for uforskyldt Vare-tægts-fængsel eller den ene af de Tiltalte Erstatning for udstaaet Straf 551

Færøerne.

Den ved Lov-Bkg. Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 2 a hjemlede Fri-tagelse for Indførselstold af Varer, der bevisligt er tilvirket paa Færøerne af færøske Produkter, antoges under Hensyn til Bestemmelsens Formaal at omfatte Fuglekonserves, Fiske-boller og Jomfruhummer i Konservesdaaser, idet Varernes Karakter som Salgsvarer i Hovedsagen beroede paa de i dem anvendte færøske Produkter, uanset at Blikdaaserne, der var forfærdigede af indført Blik, toldteknisk maatte anses for en Bestanddel af Varerne. (D i s s e n s) 253

Garanti.

For at undgaa Ansvar m. H. t. et Parti Silketøj, der var indført udenom Toldvæsnet, besluttede Bestyrelsen B for Aktiesel-skabet A at genudføre Partiet og derefter paany indføre det. Den ene af A's Direktører førte imidlertid B bag Lyset, idet han lod det fra Lageret fjernede Tøj bortsælge. Efter at A havde maattet betale Bøde og Erstatning til Statskassen, søgte B sig tilkendt Erstatning hos A's anden Direktør, som overfor B havde afgivet en Erklæring om, at han havde forvisset sig om, at Partiet var blevet eksporteret; men da der allerede var paadraget A et Konfiskationsansvar, da Erklæringen afgaves, kunde Erklæringen ikke danne Grundlag for Erstatnings-ansvar 169

En Muremester M, der havde paataget sig Murerarbejdet ved et i 1932 afleveret Byggeforetagende, blev — i Anledning af, at der i 1936 ved Reposetrinene paa en Trappe viste sig For-skydninger og Sænkninger, der maatte antages at skyldes mangelfuld Tilstøbning — dømt til at betale Erstatning. En Bestemmelse i Entreprisekontrakten om, at M indestod for sit

Arbejde til Aarsdagen efter dets Aflevering, kunde ikke hjemle M Ansvarsfrihed for Fejl, der først havde kunnet konstateres efter Aarsdagen for Afleveringen	173
--	-----

Gas.

En hos P opstillet Gasautomat var ved Indbrudstyveri blevet tømt for sit Indhold af Penge, og Gaskompagniet G søgte i denne Anledning P til at betale den Gas, der svarede til det stjaalne Beløb, samt Erstatning for den opbrudte Laas. Da G's almindelige Betingelser for Levering af Gas, hvorefter For- brugeren har det fulde Ansvar saavel for Gasmaaleren som for de Penge, der findes i den, ikke kunde anses for usæd- vanlige eller urimelige, og da P ved at modtage Gas fra G maatte anses at have underkastet sig disse Betingelser, blev P dømt	667
---	-----

Gaver.

Spørgsmaal om, hvorvidt N, som i en Aarrække havde været hos nu afdøde A og hjulpet denne med hans Landbrug, ved Aftale med afdøde havde erhvervet Ret til at faa Ejendommen overdraget for 10.000 Kr. Dette ansaas ikke godtgjort. For- saavidt N særlig med Hensyn til en bestemt Parcel havde paaberaabt sig et udateret Gavebrev, hvorved A skænkede denne Parcel til N, bemærkedes, at Gavebrevet ikke i A's levende Live var overgivet N, og at Gyldigheden af dette Gavebrev, der ikke var oprettet under lagttagelse af testa- mentariske Former, var bestridt	419
---	-----

Inspektør I, der i en lang Aarrække boede som Pensionær hos en Frue med to Børn, hjalp i Aarene 1919—21 Sønnen S — der da var blevet Student og skulde betale sin Moder 60 Kr. maanedlig for at bo hjemme — paa den Maade, at I betalte Moderen Differencen mellem de 60 Kr. og det Beløb, S selv paa anden Maade havde kunnet tilvejebringe. Efter at I var død i 1934, søgte I's Arvinger S til Tilbagebetaling af det ydede Beløb ialt ca. 1260 Kr., men S blev frifundet, da han ikke fandtes at have haft Grund til at antage, at han ved Modtagelsen paatog sig en retsgyldig Forpligtelse til Tilbage- betaling	672
--	-----

En fhv. Gaardejer A, der sad i uskiftet Bo, havde nogen Tid
før sin Død i 1938 overgivet sin Husbestyrerinde H dels nogle
Obligationer, dels sit brugte Automobil til Værdi ialt 8710 Kr.
H havde derhos i 1936 modtaget 1800 Kr. og var indsat til
Arving af hans Hus af Værdi ca. 4500 Kr. A's eneste Søn S
krævede Ydelsen af 1938 omstødt i Medfør af Lov Nr. 120
af 20. April 1926 § 6, 2. Stk. I Betragtning af H's mangeaarige
Tjeneste hos A fandtes den i Ydelsen liggende Gave ikke at
staa i Misforhold til Boets Formue. A's Efterladenskaber uden

	Pag.
Hensyn til det H ydede udgjorde ca. 51.000 Kr., men af det uskiftede Bo var der tidligere af A udbetalt S ca. 45.000 Kr. til Køb af en Gaard m. m.	762

Grønland.

Da Grønland i Relation til Sømandsloven maatte betragtes som Udland, havde en Skibsfører, der under Fiskeri ved Grønland var blevet indlagt for Blodforgiftning paa Sygehuset i Godthaab, hvor han henlaa fra 17. Juli til 20. November, efter Sømandslovens § 28 Krav paa Pleje m. m. i 12 Uger.....	625
---	-----

Gæld.

A, der var Medlem af Andelsboligforeningen B og af denne havde lejet en Butik, havde til B indbetalt dels sædvanligt Andelsindskud 200 Kr., dels i Hh. t. Lejekontrakten et Laan paa 1000 Kr., hvorfor han skulde have udstedt Partialobligationer med Pant i Ejendommen. Bestyrelsen for B opgav imidlertid at optage Partialobligationslaan og indførte herefter Laanet paa de 1000 Kr. paa A's Andelskonto, uden at der blev givet A nogen Meddelelse herom. Indtil 1935 fik A udbetalt 5 pCt. Rente af de 1000 Kr., men da B paa dette Tidspunkt kom i Vanskeligheder, nægtede B at betale Renter under Paaberaabelse af, at A's Laan var overført til Andelskapitalen (der maatte anses tabt). Uanset, at A havde udvist Passivitet overfor en Skrivelse fra B, hvori hans Indskud og Laan var opført under et som Andelskapital — og ogsaa paa anden Maade havde været passiv — fandtes B ikke at være berettiget til at betragte de 1000 Kr. som Andelskapital, og B dømtes til at betale A Beløbet.....	630
---	-----

Handel.

Grosserer G, der havde været Kunde hos et Kulfirma F, blev — samtidig med to af F's andre Kunder — optaget som Aktionær i et paa F's Initiativ stiftet Kulimportaktieselskab A med en Aktiepost paa 10.000 Kr. G forpligtede sig til at aftage hele sit Forbrug hos A — forsaavidt A var leveringsdygtig — til A's Importpris med Tillæg af paaløbne Omkostninger til Losning m. v. samt en »Avance« af 1 Kr. 50 Øre pr. Ton. Efter at Forholdet mellem G og A var blevet afbrudt, gjorde G Krav paa 1 Kr. 50 Øre pr. Ton for de af ham aftagne Kvanta, hvilket Beløb var fradraget i det Bonusbeløb, som iverjagt kom til Udbetaling, og udbetalt F som Importfortjeneste. Kontrakten mellem A og G indeholdt intet om Bonus, der fastsattes af A's Generalforsamling, og det fandtes rimeligt, at G — og de to andre senere tilkommende Deltagere — der ikke havde formidlet nogen Import, fik en noget mindre gunstig Stilling end de ældre Deltagere, og G maatte ogsaa anses at have anerkendt, at der tilkom F en Særstilling. G's Paastand

	Pag.
blev derfor ikke taget til Følge, lige saa lidt som en subsidær Paastand om Tilbagebetaling af Andel i A's Generalomkostninger, der af G formentes at skulle dækkes af A's »Avance«. (Dissens)	581
En Sag om Erstatning i Anledning af Mangler ved nogle af en Grosserer leverede Blomsterløg m. v.	779
A, der var blevet enig med F om Fabrikation af et Parti Overtrækschokolade til en bestemt Pris pr. kg og efterhaanden havde aftaget Partiet og for den væsentligste Dels Vedkommende betalt den aftalte Pris, kunde ikke nu høres med en Indsigelse om, at Prisen var for høj, idet det skulde være lovet ham, at Fabrikationen skulde være saa billig som muligt.	791

Hunde.

En 58-aarig Motorcyklist M kom af Dage ved Sammenstød med en stor Hund. Det var ikke nærmere oplyst, hvorledes Ulykken var sket, men Hundens Ejer fandtes erstatningspligtig, idet det ansaas overvejende sandsynligt, at Ulykken skyldtes Hundens Bevægelser, da M, der var en øvet Motorcyklist, havde kørt med ikke særlig stærk Fart under gode Trafikforhold, og der manglede Holdepunkter for at antage, at han skulde have ladet det mangle paa Agtpaagivenhed. Der tilkendtes M's 51-aarige Hustru 6000 Kr. for Tab af Forsørger. (Dissens)	191
--	-----

Inddæmning.

Efter at et Projekt til Inddæmning af Klinte Nor var gennemført, viste det sig, at Tørlægningen bevirkede ringere Afvandsmuligheder for nogle bagved liggende Arealer. Selv om det af en Lodsejer i denne Anledning rejste Erstatningskrav mod Pumpelaget i sin Tid kunde være paakendt under Sagens almindelige Behandling for Landvæsenskommissionen, antoges han, hvis Ejendom ikke omfattedes af det af Kommissionen godkendte Inddæmningsprojekt, ikke afskaaret fra nu at indbringe Kravet for de ordinære Domstole, hvorved ogsaa bemærkedes, at det under gentagne Behandlinger af Sagen for Kommissionerne stadig var holdt udenfor Behandlingen der og forbeholdt til senere Afgørelse	246
K købte i 1934 af Godsejer G et Areal af Bøtø Nor med paa hvilende Aktionærforpligtelser (»Pumpepenge«) overfor I/S Bøtø Nor (I), opgivet til $25\frac{2}{8}$ Aktier. Under Anbringende af at der paa Grund af Fejl ved ældre Udstykninger var paalagt Arealet for store Aktiebidrag, gjorde K overfor I Krav paa, at hans aarlige Bidrag skulde beregnes efter et mindre Aktietal end $25\frac{2}{8}$, men dette Krav fandtes uberettiget	248

Interessentskab.

Pag.

To Muremestere A og B, der var i Kompagni om forskellige Byggeforetagender og bl. a. i Forening havde indgivet og faaet akcepteret Tilbud paa et Byggearbejde ved Lyngbyvej, oprettede 1. Marts 1937 en Overenskomst om Ophævelse af Samarbejdet, hvorefter B skulde overtage bl. a. Lyngbyvej-Arbejdet, idet det dog bestemtes, at Kontrakten om dette skulde oprettes, som om de stadig var i Samarbejde om Entreprisen, og medunderskrives af A, men uden Rettigheder eller Forpligtelser for A i det indbyrdes Forhold. Da A ikke havde givet L, som i Tiden April—Juli 1937 havde leveret en Del Byggematerialer til Lyngbyvej-Arbejdet, en klar Meddelelse om, at Kompagniskabet var ophørt, maatte han hæfte overfor L, der fandtes at have haft Føje til at gaa ud fra, at Leverancerne skete paa begge Entreprenørers Vegne. At Regningerne af L var blevet udstedt til B alene, og at nogle Veksler vedrørende Leverancerne var blevet akcepteret af B alene, kunde e. O. ikke medføre andet Resultat. (D i s s e n s). 385

Imellem to Interessenter, der i Forening drev en Mæglervirksomhed, blev der under en Voldgiftssag i Anledning af paa-staaet Misligholdelse af Interessentskabskontrakten fra Appellantens Side indgaaet et Forlig, hvorefter Indstævnte skulde være berettiget til at betragte det som en væsentlig Misligholdelse af Kontrakten, saafremt Appellanten paa Grund af Nydelse af spirituose Drikke forsøgte Arbejdet paa nærmere angiven Maade. Da dette Tilfælde senere indtraf, kendtes Appellanten pligtig at udtræde af Interessentskabet. 573

Intervention.

A, mod hvem der af P var rejst Sag for Krænkelser af P's danske Patent, var under en af P mod T for Krænkelser af samme Patent anlagt Sag indtraadt til Understøttelse af T. Under begge Sager gjordes det til Frifindelse gældende, at Patentet i Medfør af Patentlovens § 1 Nr. 3 var helt eller delvis ugyldigt. A's Interesse i Sagen mod T kunde ikke efter Rpl. § 251 begrunde en Ret for ham til mod P's Protest at indtræde i Sagen som Part, og A fandtes ikke at have Adgang til paa egen Haand at paaanke Dommen i Sagen. 375

Jagt.

To Tiltalte vadede — medførende Jagtgevær i den Hensigt at skyde Ænder — paa Kyststrækningen langs en Revle, der laa i en Afstand af 50—200 m fra Kysten, og som paa to Steder var forbundet med Kysten, hvorhos der var anbragt to Broer fra denne til Revlen. De Tiltalte, der ikke var jagtberettigede paa nogen Del af de langs Kysten beliggende Arealer, fandtes herved at have overtraadt Jagtlovens § 5, 2. Pkt. 700

Lignende Sag 702

Jernbaner.

En Brand, der var opstaaet i en straatækt Ejendom faa Minuter efter at et Aktieselskab S tilhørende Tipvognstog havde passeret Ejendommen i en Afstand af ca. 13 m, antoges at skyldes Gnister fra Lokomotivet. Da S, der havde tegnet Forsikring mod Brandfare for nævnte Ejendom, samt dets Driftsleder D og Formand F ikke ved Tilrettelæggelsen og Gennemførelsen af Togkørslen havde udvist tilstrækkelig Agtpaaivenhed, blev S, D og F tilpligtet in solidum at erstatte Brandskaden. — F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., fandtes ikke at burde anvendes. (D i s s e n s)

Pag.

Lignende Sag

141

147

Kloaker.

S solgte til et Konsortium (K) af byggekundige en Villaejendom i Holte med Rettigheder og Byrder, hvorved i Slutsedlen bemærkedes, at det forudsattes, at der ikke paahvilede Ejendommen særlige Byrder og Indskrænkninger. Ved Salget udtalte S, at der ikke skyldtes noget Kloakbidrag. Efter at K havde bebygget Ejendommen med høj Bebyggelse, blev der i Ovsst. m. en foreliggende Landvæsenskommissions Kendelse paalagt Ejendommen et supplerende Kloakbidrag paa ca. 17.000 Kr., beregnet efter den ved Bebyggelsen foraarsagede Værdiforøgelse af Ejendommen. Pligten til at svare dette Bidrag fandtes ikke at kunne henføres under Slutsedlens Udtryk »særlige Byrder«, og K kunde heller ikke paa andet Grundlag kræve Bidraget godtgjort af S

719

Kommission.

En Impresario, I, der havde medvirket ved Engagement af en Kapelmester K til med to Musikere i ca. 7 Maaneder at spille i en Restauration R, udbetalte efter en af ham med K oprettet Kontrakt K et samlet dagligt Honorar af 79 Kr., medens han som Provision tilbageholdt 11 Kr. af det ham af R udbetalte Beløb 90 Kr. Under en af K mod I anlagt Sag blev I — idet hans Vederlag fastsattes til 5 pCt. af det af R udbetalte — dømt til at betale K 884 Kr. 50 Øre. (D i s s e n s) ..

125

A, der var Agent for et italiensk Tæppefirma I, modtog i 1935, kort før Sanktionerne overfor Italien traadte i Kraft, et Parti Tæpper til en Fakturaværdi af Lire 115.920,65, betegnet som »Varer bestemt til vort Depot hos Dem«. I tilskrev A, at de gik ud fra, at han vilde gøre sit bedste for at faa Varen — der oplagredes i Frihavnen — ind og sælge den. A, der tidligere i adskillige Tilfælde selv var optraadt som Køber overfor I, fremskaffede efterhaanden selv Valutabevillinger og importerede og solgte Tæpperne. Anset godtgjort, at A paa tilstrækkelig tydelig Maade havde tilkendegivet I, at han var indtraadt som Køber, og at I havde akcepteret dette Forhold,

bl. a. ved at debitere A for det i Opgørelserne angivne Lirebeløb. I fandtes herefter kun berettiget til Betaling af de i Opgørelserne angivne Lirebeløb, og at Liren, da Betalingen fandt Sted, var gaaet ned i Kurs, kunde ikke afføde noget Krav paa A, som ikke antoges at have forsømt noget m. H. t. Betalingen 306

En Ejendomshandler K havde af Eksekutor E i et Dødsbo faaet i Kommission at sælge en Boet tilhørende Ejendom. Efter E's Anmodning fortsatte han med sit Arbejde for Salget, ogsaa efter at E havde indkaldt til Skiftesamling til Afgørelse af et Forslag om Ejendommens Udlæg til et Par Legatarer, og Dagen før nævnte Samling fremskaffede K et Tilbud, der var overensstemmende med de af E tidligere angivne Vilkaar for Salg. Boet akcepterede ikke Tilbudet, men udlagde Ejendommen til Legatarerne for den ved Tilbudet fremskaffede Pris. Antaget, at K havde Krav paa et rimeligt Vederlag, der fastsattes til $\frac{1}{2}$ pCt. af Prisen 485

Kommunalvæsen.

Socialudvalget S i en Kommune K havde med Amtets Godkendelse ladet en Person P anbringe paa Tvangsarbejdsanstalt som forsømmelig og ansvarsløs Forsørger, jfr. Forsorgslovens §§ 312—14. Efter at Socialministeriet i Anledning af Klager fra P havde udtalt, at der ikke havde været tilstrækkeligt Grundlag for Anbringelsen, anlagde P Erstatningssag mod K. S's Indstilling til Amtet om Anbringelsen indeholdt forskellige væsentlige Urigtigheder, og da der ikke skønnedes at være tilstrækkelig Undskyldning for disse, fandtes K at være erstatningspligtig overfor P. (D i s s e n s) 652

Konfiskation.

Antaget, at et ulovligt benyttet Fangstredskab (Aaleskovlvaad), i Medfør af Lov Nr. 93 af 31. Maj 1931 § 51 vil være at konfiskere, selv om det tilhører en anden end den i Forseelsen skyldige, og selv om vedkommende Ejer, der har stillet Redskabet til Raadighed, ikke har været vidende om dets ulovlige Benyttelse. (D i s s e n s) 703

Konkurrence.

En Forretning reklamerede gennem et meget stort Antal Brochurer og Reklamesedler med, at Personer, der løste en Rebus og derhos enten købte et vist Kvantum Kaffe eller dokumenterede et regelmæssigt Kunde-forhold, kunde deltage i en Lodtrækning om 33 Præmier til en samlet Værdi af ca. 4000 Kr. og bestaaende dels af Penge dels af Varer. Dette Forhold ansaas ikke strafbart efter Lov Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 12, Stk. 1, da Forholdet ikke kunde sidestilles med Ydelse af Tilgift. (D i s s e n s) 119

En Maskinfabrik A efterlignede en af en anden Fabrik B fremstillet Betonblandemaskine, dog at Motorerne, der repræsenterede ca. Halvdelen af Maskinens Pris, var forskellige. Det fandtes ikke antageliggjort, at A ved at benytte B's Maskine som Forbillede for sin Maskine, som var forsynet med A's Navn og efter sin Beskaffenhed ikke kunde antages at give nærliggende Mulighed for i Efterspørgslen at blive forvekslet med B's Maskine, havde tilstræbt paa en mod redelig Forretningsskik stridende Maade, jfr. Lov-Bkg. Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 15, at fortrænge B fra dennes Marked. (D i s s e n s).... 352

En Virksomhed, der af Ejeren E paa Skilte, Brevpapir o. s. v. var benævnt »Vejle Amts Planteskole, Børkop«, men almindelig blev benævnt »Børkop Planteskole«, antoges at være beskyttet mod, at en ny Planteskole i Børkop kaldte sig »Børkop Planteskole v/ Em. Johansen & P. Quist«. E, der i Anledning af den nye Virksomheds Opkomst havde ladet indregistrere Navnet »Børkop og Vejle Amts Planteskole og Frosts Skovfrøhandel v/ A. J. Frost«, blev derfor frifundet for en Paastand om, at han skulde lade »Børkop« udgaa af sit Firmanavn, medens den ny Planteskole kendtes uberettiget til at benytte Firmanavnet »Børkop Planteskole« 481

Konkurs.

Under en i Anledning af en Ejendomshandel anlagt Sag paastod saavel Sælgeren S som Køberen K sig tilkendt Erstatning for Misligholdelse. Under Sagens Gang gik K fallit, og Konkursboet indtraadte i Sagen. Ved Landsretsdom af 27. Juni 1939 blev S frifundet, og Boet dømt til at anerkende en S tilkommende Fordring paa Boet. Denne Dom paaankede K paa egen Haand ved Ankestævning af 19. Aug. 1939, paa hvilket Tidspunkt Boet havde opgivet at anke. Den 27. Septbr. sluttedes Konkursbehandling i Hh. t. K.L. § 97. Den af K iværksatte Anke, hvis Udfald forudsattes ikke at kunne berøre Boets Stilling ifølge den afsagte Dom, behøvede ikke Boets Godkendelse, og en af S nedlagt Afvisningspaastand blev derfor ikke taget til Følge..... 780

Kontrakt.

Mellem en Forlagsboghandler F og en Bladudgiver B blev i 1922 oprettet Kontrakt om Udgivelse af Værket »Større danske Landbrug«, saaledes at eventuelt Overskud skulde deles lige, medens B, der skulde financiere Værket, alene skulde bære eventuelt Tab. Noget senere paatog B sig ogsaa Financieringen af Flyvebilleder til Værket, der var planlagt udgivet i Hæfter med Omslagsannoncer m. v. til paaregnet Indtægt af 12.000 Kr., men som efter senere Aftale udsendtes i indbundne Bøger. I 1932 udgav B gratis i 3 store Hæfter et Reklame-

værk R kaldet »Danske Herregaarde«, der indeholdt Annoncer og som Billedstof en Del af de nævnte Flyvebilleder. Efter F's Død i 1936 sagsøgte hans Enke B til Betaling af Halvdelen af R's Overskud. Da R maatte antages udgivet med F's Samtykke, fordi Annonceindtægten bortfaldt ved Udsendelsen i Bøger, og da B fandtes beføjet til at beregne Afgift for Benyttelsen til R af Flyvebillederne, og Afgiftsberegningen ikke var urimelig, blev B, efter hvis Opgørelse R betragtet som selvstændigt Værk gav Underskud, frifundet. — Uanset at der ikke i Kontrakten eller iøvrigt var udtrykkelig Hjemmel for B til at beregne sig Renter for Financieringen, maatte saadanne tilkomme ham; herved lagt Vægt paa, at Renter var krediteret B i Værkets Bogholderi uden Protest fra F, og at gentagne Udvidelser af Udgivelsesplanen havde gjort B's Financieringspligt langt mere byrdefuld end forudset i 1929. (Dissens)

1

Ved en mellem en Ingeniør I og en Maskinifabrik M i Marts 1937 oprettet »Overenskomst vedrørende Udnyttelsesretten« af en Hjelpefjeder til Automobiler overdrog M til I »Ensalget for Danmark og Island«. I skulde i 1937 aftage mindst 800 og i de følgende Aar aarlig 3000 Par Fjedre og betale til M for afgivne Ordre ialt 6500 Kr. Da samtlige af M leverede Fjedre knækkede efter Paamontering, annullerede I — der havde medvirket ved Forsøget paa at fremstille brugbare Fjedre — i Aug. 1937 alle af ham indgivne Ordre. M maatte overfor I — der ikke fandtes at have paataget sig en af Fjedrenes Brugbarhed uafhængig Forpligtelse til at aftage dem eller givet Anvisning paa deres Fremstilling i den foreliggende Form — bære en Sælgers Ansvar for deres Brugbarhed, og I blev derfor kendt frigjort for enhver Forpligtelse og fik — udover Tilbagebetaling af de forudbetalte Beløb — tillagt Erstatning for Tab ved Manglerne og for hele Forholdets Ophevelse

20

Ved Skøde af 28. Marts 1913 overdrog en Ligbrændingsforening F til Københavns Begravelsesvæsen B en Ejendom med Krematorium K m. v. (Bispebjerg) for 107.508 Kr., hvoraf 67.888 Kr. berigtigedes ved, at B i Hh. t. en Overenskomst af 26. s. M. forpligtede sig til at udføre Ligbrænding m. v. af F's Medlemmer for nedsatte Takster, der yderligere skulde nedsættes, naar det kunde ske uden Underbalance paa K's Regnskab, der ikke maatte belastes med Udgift til B's Administration. Efter at F i 1923—24 var indgaaet paa, at der af K's Indtægter blev afgivet 10 pCt. til B's Administration, og efter at Taksterne i Hh. t. Overenskomsten gentagende var nedsat, opsigde B i Dec. 1936 — bl. a. for at udligne Forskellen mellem Ligbrændings- og Jordbegravelsestaksterne derved, at Ligbrændingerne kom til at bære en større Andel

	Pag.
af B's samlede Udgifter — Overenskomsten, der ikke indeholdt nogen Opsigelsesbestemmelse, til Ophør 31. Dec. 1938. — Da det med Opsigelsen af Overenskomsten, der maatte anses at være af vedvarende Karakter, angivne Formaal fandtes i bestemt Strid med F's Forudsætninger for K's Overdragelse, kendtes Opsigelsen, der ikke var ledsaget af Tilbud fra B om at lægge fra sig de ved Overdragelsen opnaaede Fordele, ugyldig	29
Spørgsmaal om en Dame, som havde indskudt et Beløb i en Forretning, kunde kræve det af hende indskudte Beløb tilbagebetalt i Tilfælde af Forretningens Ophør	322
I Foraaret 1937 forhandlede der mellem A/S H og Godsejer G samt Forpagter F om Levering af Lucerne til H i Aarene 1937—41. Da H den 8. April havde fremsendt en Fælleskontrakt med Anmodning om, at den maatte blive »underskrevet af begge d'Herrer« og returneret, hvorefter H vilde sende dem hver en Kontrakt i underskrevet Stand, og H derefter den 19. April havde sendt saavel F som G underskrevne Kontrakter uden for F's Vedkommende at tage Forbehold om Underskrift af Ejeren E, antoges F, hvis Forpagtningstid løb til 1944, og som havde fremskaffet E's Samtykke til at indgaa Kontrakten om Lucernedyrkning, at have været berettiget til at betragte Kontrakten som værende i Orden, uanset at der i Kontrakten fandtes en uklart affattet Bestemmelse om Medunderskrift af Ejeren. (D i s s e n s)	515
Lignende Sag	520
Radioforhandler D fik i en Butik tilstaaet en Kassekredit mod Selvskyldnerkaution af sin Svigerfader S og en Grosserer K, hvilken sidste fik overleveret et Antal Radio-Købekontrakter til Sikkerhed. I Anledning af at D havde forbrugt nogle til ham indbetalte Afdrag paa Købekontrakterne, indgav K Politianmeldelse. I en mellem D, S og K oprettet Overenskomst paatog nu S sig at friholde K for hans Forpligtelser som Kautionist m. m., mod at K frafaldt den indgivne Politianmeldelse og lovede ikke at indgive ny Klage i Anledning af, at nogle af de til ham overgivne Købekontrakter havde vist sig at være uden Værdi. Antaget, at S ikke kunde anfægte denne Overenskomst, fordi K og hans Sagfører ved Indgaaelsen havde været vidende om, at den indgivne Klage var henlagt af Politiet, og havde undladt at oplyse dette, idet det for S væsentlige antoges at være, at D undgik Straf, og at K i fornødent Omfang medvirkede hertil, hvilke Forudsætninger var opfyldt. (D i s s e n s)	758

Kvaksalveri.

En Kiropraktor, der for Hovedsmerter havde givet en Mand, som maa antages at have været lidende af en spredt Betæn-

Pag.

- delse i Hjerne og Rygmarv, en enkelt Behandling og derved forårsaget en betydelig Forværring af hans Sygdom og væsentlig Skade paa hans Helbred, blev anset efter Lægelov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 24 og tilpligtet at betale Erstatning. Det kunde ikke fritage ham for Straf, at han ikke havde forudset Følgerne af Behandlingen. (Dissens) 178
- En Tiltalt, der i ca. ½ Aar gentagne Gange i en Række Dagblade og et Ugeblad havde ladet indrykke Annoncer, i hvilke han mod et Vederlag af 10 Kr. tilbød at sende Meddelelse om sine Erfaringer med Hensyn til en Helbredelseskur, han havde underkastet sig for Gigtfeber med Hjertelidelse, Leddegigt og Eksem, anset med en Bøde af 250 Kr., subs. Hæfte i 14 Dage, for Overtrædelse af Lægeloven af 14. Marts 1934 § 26, Stk. 2, skønt han i samtlige Annoncer havde anført, at han ikke tager Syge i Kur 492
- Kære i borgerlige Sager.**
- Afkald paa at kære angaaende Udmeldelse af Skønsmænd antoges ikke at foreligge, uanset at Parten efter Udmeldelsen nøjedes med at begære Udsættelse for at afgive Replik og lovede straks at gøre Skønsmændene bekendt med Materialet. 222
- Stadfæstet en Landsretskendelse, der gik ud paa, at en af en Sagsøger begært Ændring af den nedlagte Paastand ikke kunde tilstedes 502
- Stadfæstet en Landsretskendelse hvorefter en Sagsøgers Begæring om Udmeldelse af Syns- og Skønsmænd ikke kunde tages til Følge 507
- Et Kæremaal, hvorunder en Sagfører paastod en Landsretsdom ændret, forsaavidt angik Dommens Bestemmelse om Vederlag til ham som beskikket Sagfører for Sagsøgerne afvist, da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 417 forelaa Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret. 524

Køb og Salg.

I 1915 solgte et Gods G Matr. Nr. 55 b Troense til Fæsteren F af Ejendommen, der efter Matrikulkortet grænsede til Svendborg Sund. I Tidens Løb havde der imidlertid mellem Matr. Nr. 55 b og Kystlinien ved Tilskylning m. v. dannet sig et Strandareal, som G i 1920 udlejede. I 1926 solgte G Arealet til A, og i 1936 solgte F's Enke Matr. Nr. 55 b til B, der overfor A paastod sig kendt ejendomsberettiget til Strandarealet. — Da F's Forhold ved Arealets Udlejning havde givet G Føje til overfor F at gaa ud fra den Opfattelse af Ejendomsforholdet, der laa til Grund for Salget i 1926, havde F's Enke ikke kunnet overføre Ejendomsret til B, der var bekendt med, at Arealet ikke var undergivet hendes Raadighed. (Dissens)..

57

- En Grundejer G — der ved et Udstykningsforetagende ved saakaldte Normalkontrakter gennem en Aarrække havde paa-
lagt de solgte, ca. 225 Parceller ensartede Servitutter bl. a.
om Pligt til at være Medlem af Parcelejernes Grundejer-
forening F og til at betale Bidrag til Anlæg m. v. af Veje —
solgte en Parcel til K saaledes, at Forpligtelsen overfor F kun
skulde omfatte Medlemspligt, men ikke Pligt til Betaling af
Vejbidrag. — Efter Planlæggelsen for Udstykningen og den
anvendte Fremgangsmaade ved Bortsalg af Parcellerne fandtes
G at have afskaaret sig fra at give K en Særstilling indenfor
Parcelejerne 84
- Før Salget af en Kolonialforretning opgav Sælgeren S skriftlig
Omsætningen — og angav herunder en Sygehusleverance,
paa hvilken Fortjenesten var mindre end paa andet Salg, til
20 à 22.000 Kr. aarlig, mens den rettelig var ca. 30.000 Kr.
S hævdede, at dette skyldtes en Skrivefejl, og at han mundtlig
havde opgivet det rigtige Beløb, hvilket Køberen K benægtede.
Da K let kunde have skaffet sig Oplysning om nævnte Leve-
rances Størrelse og — uagtet han kort efter Overtagelsen
maatte være bleven klar herover — først gjorde Indsigelse
efter 2 Aars Forløb, frifandtes S for K's Erstatningskrav.... 94
- I Efteraaret 1936 lejede A af B for 90 Kr. maanedlig en i 1935
opført Ejendom, i hvilken han samtidig indflyttede; der blev
derhos oprettet en »Kontrakt om Forkøbsret«, hvorefter A
straks indbetalte 700 Kr. og yderligere skulde betale 15 Kr.
maanedlig, saaledes at han kunde faa udstedt Skøde efter en
Pris af 14.200 Kr., naar han ialt havde indbetalt 2000 Kr.
Efter Kontrakten fortabte A i Tilfælde af Misligholdelse eller
Ophævelse Retten til de foretagne Indbetalinger indtil et Be-
løb af 2000 Kr. — A fandtes ikke paa Grundlag af et ca.
1. Febr. 1938 konstateret Svampeangreb, hvis Begyndelses-
tidspunkt ikke havde kunnet nærmere fastslaaes, at kunne
ophæve Forkøbsaftalen uden Tab af det indbetalte..... 130
- Da Køberen af noget Sølvtoj ikke havde godtgjort, at Sælgeren
havde indrømmet ham Henstand med Betalingen, fandtes Sæl-
geren, som efter sin Forklaring først efter lang Tids Forløb
fik tilbudt Betaling, ikke bundet ved Handlen 133
- Da den Kommissionær, som paa Ejerens Vegne solgte en Ejen-
dom i Vangede til K, havde været klar over, at K købte den
for der at drive Skomagleri og Cykelforretning, hvilket vilde
være uforenelig med den paa Ejendommen hvilende, K ube-
kendte Servitut, blev K, som ikke var blevet gjort opmærk-
som paa, at Servituten vilde være en Hindring for Erhvervs-
virksomheden og ikke havde kunnet opnaa Tilladelse til at
udøve denne, anset berettiget til at kræve Handlens Tilbage-
gang samt til en passende Erstatning. (Dissens) 161

	Pag.
Spørgsmaal om endelig og bindende Aftale var kommet i Stand om Salg af et Hus	187
En Gaardejer K, der havde solgt hele sin gamle Besætning for at faa en ren Besætning, købte 29. Okt. 1935 hos en Handelsmand S 10 Køer som skulde være rene og leveres med Tuberkuloseattest. Den 24. Febr. 1936 kastede en Ko paa Grund af Kastesyge, og ved Husdyr-Voldgiftsretten fik K i denne Anledning tilkendt en Erstatning paa 155 Kr., idet det efter Sundhedsraadets Erklæring var overvejende sandsynligt, at Koen før Salget havde haft smitsom Kalvekastning. Senere kastede flere af K's Køer paa Grund af Smitte, men for det herved forvoldte Tab fik K ikke tilkendt Erstatning, idet der ikke kunde antages ydet K Garanti mod smitsom Kastning..	298
En Mand, der havde købt en Ejendom, som viste sig at være saa befængt med Svamp, at det maatte anses for nødvendigt at nedrive hele Huset, antoges at have Krav paa Handlens Tilbagegang samt paa at holdes skadesløs for det ham ved Købet forvoldte Tab, derunder Udgifterne ved Opførelsen af en Tilbygning	332
Efter Slutsedlens Underskrift havde Køberen K af en Restauration taget et mundtligt Forbehold, hvorved han bl. a. gjorde sin Tiltrædelse af Handlen afhængig af, at han opnaaede et Leverandørlaan, hvilket Forbehold Sælgeren S havde akcepteret. Da K til Trods for adskillige Forsøg ikke havde kunnet opnaa noget Leverandørlaan, og da S ikke havde godtgjort, at K paa et senere Tidspunkt havde frafaldet dette Forbehold, fandtes K ikke bunden ved Handlen..	370
Spørgsmaal om, hvorvidt N, som i en Aarrække havde været hos nu afdøde A og hjulpet denne med hans Landbrug, ved Aftale med afdøde havde erhvervet Ret til at faa Ejendommen overdraget for 10.000 Kr. Dette ansaas ikke godtgjort. Forsaaavidt N særlig med Hensyn til en bestemt Parcel havde paaberaabt sig et udateret Gavebrev, hvorved A skænkede denne Parcel til N, bemærkedes, at Gavebrevet ikke i A's levende Live var overgivet N, og at Gyldigheden af dette Gavebrev, der ikke var oprettet under lagttagelse af testamentariske Former, var bestridt	419
Skønt en af S solgt Ejendom havde det i Skødet angivne Areal 561 m ² , blev S dømt til at betale Køberen K det Tab, denne havde lidt ved, at et Bagareal paa 142 m ² ikke hørte med til Ejendommen, hvilket K fandtes at have haft Føje til at antage under Hensyn bl. a. til, at S havde forbeholdt sig vederlagsfri Benyttelse i to Maaneder af et derpaa værende Skur, hvis Lejeindtægt var taget i Betragtning ved den opstillede Rentabilitetsberegning	499
S solgte til et Konsortium (K) af byggekyndige en Villaejendom i Holte med Rettigheder og Byrder, hvorved i Slutsedlen be-	

mærkedes, at det forudsattes, at der ikke paahvilede Ejendommen særlige Byrder og Indskrænkninger. Ved Salget udtalte S, at der ikke skyldtes noget Kloakbidrag. Efter at K havde bebygget Ejendommen med høj Bebyggelse, blev der i Ovsst. m. en foreliggende Landvæsenskommissions Kendelse paalagt Ejendommen et supplerende Kloakbidrag paa ca. 17.000 Kr., beregnet efter den ved Bebyggelsen foraarsagede Værdiforøgelse af Ejendommen. Pligten til at svare dette Bidrag fandtes ikke at kunne henføres under Slutsedlens Udtryk »særlige Byrder«, og K kunde heller ikke paa andet Grundlag kræve Bidraget godtgjort af S

719

Landvæsenskommissioner.

En Overlandvæsenskommission havde som Appellinstans fastsat Erstatningen til en Træmassefabrik ved Gudena, som havde lidt Skade og Ulempe ved, at der ovenfor den var anlagt et Elektricitetsanlæg, jfr. Lov-Bekg. Nr. 393 af 5. Juli 1918. Fabrikken paastod Sagen forsaavidt angik et Punkt, der formentes forbigaaet i Kendelsen, hjemvist til Paakendelse, og iøvrigt Sagen hjemvist til Omgørelse af Kendelsen paa tre Punkter; men Paastanden toges ikke til Følge, da Kommissionen maatte antages at have taget Stilling til det første Punkt, og da iøvrigt de paaklagede Afgørelser, der alle var Led i en Tabsberegning, ikke fandtes at have angaaet Rets-spørgsmaal af en saadan Karakter, at Kommissionen skulde have været inkompetent til at træffe dem

232

Efter at et Projekt til Inddæmning af Klinte Nor var gennemført, viste det sig, at Tørlægningen bevirkede ringere Afvandsmuligheder for nogle bagved liggende Arealer. Selv om det af en Lodsejer i denne Anledning rejste Erstatningskrav mod Pumpelaget i sin Tid kunde være paakendt under Sagens almindelige Behandling for Landvæsenskommissionen, antoges han, hvis Ejendom ikke omfattedes af det af Kommissionen godkendte Inddæmningsprojekt, ikke afskaaret fra nu at indbringe Kravet for de ordinære Domstole, hvorved ogsaa bemærkedes, at det under gentagne Behandlinger af Sagen for Kommissionerne stadig var holdt udenfor Behandlingen der og forbeholdt til senere Afgørelse

246

Leje.

Efter Beskaffenheden af den af en Lejer L af en Strandvejsvillla drevne Virksomhed — Hjem for ældre Damer — kunde det ikke paa Forhaand udelukkes, at den stedlige Forbliven i denne Ejendom var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden. En af L i Anledning af Ejerens Opsigelse rejst Sag, der var afvist af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret, blev derfor hjemvist til Paakendelse i Realiteten

55

- Da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven af et af en Lejer L i en lang Aarrække i Gaarden til en Ejendom paa Vesterbrogade drevet Smedeværksted var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, havde L Krav paa at faa en af ham i Anledning af Opsigelse rejst Sag paakendt i Realiteten efter Reglerne i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937. Antaget at bero paa en Misforstaaelse, naar L for Leje-Voldgiftsretten havde erkendt, at det ikke af Hensyn til hans Kundekreds var af væsentlig Betydning og Værdi, at Virksomheden forblev paa Stedet. (D i s s e n s) 67
- E, der til L havde udlejet en Lejlighed for 1096 Kr. aarlig bl. a. saaledes, at forøgede Skatter og Afgifter uanset Uopsigelighed kunde »paalignes Lejerne pro rata«, var berettiget til af forhøjet Ejendomsskyld og Grundskyld og af Grundstignings-skyld, ialt ca. 500 Kr. aarlig, at paalægge L en aarlig Leje-forhøjelse af 24 Kr. 79 Øre, idet den nævnte Klausul fandtes at omfatte disse Skatter, og E's Anvendelse af den ikke kunde betegnes som aabenbar ubillig..... 70
- Den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. havde afvist en Sag, for saa vidt det fremsatte Krav gik ud paa Erstatning for Flytteudgifter og Værdiforringelse af Inventar m. m., men da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven i paagældende Ejendom var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden allerede af Hensyn til dens Kundekreds, havde Lejeren Krav paa at faa Sagen i dens Helhed, derunder de forannævnte Erstatningskrav, paakendt i Realiteten 150
- Da Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 alene hjemler Kære til Højesteret af Kendelser, afsagte af den ved denne Lov nedsatte Voldgiftsret, forsaavidt Kæremaalet har Hensyn til Voldgiftsrettens Kompetence, blev et Kæremaal der ikke havde Hensyn hertil, men til Voldgiftsrettens Afgørelse af Sagens Realitet, afvist.. 252
- Et Lejemaal om et ubebygget Areal til Opførelse af en Restaurationsbygning paa Vilkaar bl. a., at Lejeren ved sin Fratrædelse skulde aflevere Parcellen »ren og ryddeliggjort«, antoges ikke at falde ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og afvistes derfor fra den i Hh. t. nævnte Lov oprettede Voldgiftsret 398
- Da den foreliggende »Husleje-Kontrakt« angik ikke blot en Grund, men i første Række et Mekanikerværksted, og da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven i det udlejede Lokale var af væsentlig Betydning for den deri drevne Virksomhed, kunde den af Lejeren rejste Sag om Erstatning i Anledning af Opsigelse ikke afvises fra Voldgiftsretten, uanset at Lejeren havde fremlejet Værkstedlokalet.. 401

	Pag.
Statueret, at et Lejemaal om en ubebygget Grund, hvorpaa der af Lejeren var indrettet et Tankanlæg med Servicestation, faldt udenfor Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937	403
Da Lejeren af nogle Fabrikslokaler, som var opsagt til Fraflytning, erkendte, at Virksomhedens Forbliven i Ejendommen ikke havde nogen beliggenhedsmæssig Betydning for Virksomheden i Forhold til dens Kundekreds (men alene vilde støtte sit Erstatningskrav paa, at en Flytning vilde medføre Udgifter og Tab), antoges Lejemaalet ikke at omfattes af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og Sagen afvistes derfor fra Lejevoldgiftsretten. (D i s s e n s)	425
Antaget, at et Lejemaals Ophør som Følge af, at Ejendommen blev eksproprieret af Kommunen i Anledning af en Vejforlægning, ikke faldt ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, og en af Lejeren ved den i Hh. t. nævnte Lov nedsatte Voldgiftsret anlagt Sag til Erstatning blev derfor afvist fra Voldgiftsretten	450
Sag angaaende mangelfuld Vedligeholdelse af et udlejet Lokale.	453
Spørgsmaalet om Berettigelsen af en Opsigelse af en Butik m. v. anvendt til Chokoladeforretning og beliggende i »Kino-Palæets« Bygning i Horsens med selvstændig Indgang fra Gaden, kunde prøves af en i Hh. t. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsat Voldgiftsret, idet Forretningens stedlige Forbliven kunde antages at være af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, og idet der ikke kunde gaas ud fra, at Forretningen havde en saadan Tilknytning til »Kino-Palæet«, at den hovedsagelig blev søgt af Teatrets Publikum, jfr. nævnte Lovs § 1, Nr. 4	698
Lejeren L af nogle Forretningslokaler i en Ejendom i Viborg, der var ombygget i 1919—20 med en Bekostning af ca. 250.000 Kr., paastod Lejen ændret som staaende i Misforhold til det lejedes Værdi. Lejen var i en Kontrakt af 1932 fastsat til $3\frac{3}{4}$ pCt. af den aarlige Detailomsætning med et Minimum af 20.000 Kr. og udgjorde i Aaret 1937/38 27.704 Kr. Ejeren frifandtes, idet tre Dommere antog, at Lejemaalet trods Ombygningen havde været inde under de tidligere Lejelove, og at Kravet derfor var forældet, medens fire af de seks Dommere, der antog, at Lejemaalet ikke havde nydt Beskyttelse efter disse Love og fandt Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 anvendelig — saaledes at Forældelsesfristen for Kravets Rejsning regnedes fra Lovens Ikrafttræden — ikke skønnede, at der forelaa noget Misforhold, og kun to Dommere vilde statuere Misforhold. To Skøn havde fastsat Lejeværdien til henholdsvis 20.000 Kr. og 24.000 Kr.	728
En Sag om paa hvilke Vilkaar nogle Lokaler var stillet til Raadighed for en Udstilling af en Tegners Arbejder	796

Levnedsmidler.

Pag.

Et Firma, der for Reklamerings med dansk Frugtvvin under Betegnelsen »Cocktail« var sat under Tiltale for Overtrædelse af § 7 i Justitsministeriets Anordning Nr. 17 af 22. Januar 1930 og § 3, Stk. 6, i Lov Nr. 114 af 1. April 1922 blev fri-fundet, idet »Cocktail« ikke fandtes at kunne betragtes som en Artsbetegnelse for Spirituosa eller »egentlige Spirituosa« paa samme Maade som de i Loven og Anordningen nævnte Eksempler, og endnu mindre fandtes Betegnelsen egnet til at fremkalde det Indtryk, at Varen var Druevin

289

Licitation.

Paa Generalforsamling i en Tømrmesterforening F var vedtaget Reguleringsbestemmelser for off. Licitationer, saaledes at samtlige under det midterste Tilbud, der skulde være gældende, liggende Tilbud forhøjedes over dette, hvilken Reguleringsmetode holdtes skjult for den udbydende. — Antaget, at et Medlem M ikke havde været udelukket fra til den udbydende at indgive det af ham udarbejdede (laveste) Tilbud uden at lade det underkaste Regulering af F. F blev herefter tilpligtet at tilbagebetale en af M i Hh. t. en Voldgiftskendelse erlagt Bøde for Overtrædelse af Reguleringsbestemmelserne. (D i s s e n s)

63

Likvidation.

Efter at et Understøttelsesselskab, der ydede Begravelseshjælp og Enkeunderstøttelse, var traadt i Likvidation, antoges de pensionsnydende Enker at have Fortrinsret til Fyldestgørelse for deres Pensionskrav, men ikke for Krav paa Begravelseshjælp, fremfor Medlemmernes Krav paa Begravelseshjælp og eventuel Enkepension, idet der efter Foreningens hele Struktur ikke var søgt dannet nogen Præmiereserve for de enkelte Medlemmer, og der ifølge Vedtægternes Bestemmelser om Opløsning ikke kunde »gøres Forandring i den Understøttelse, som til saadan Tid er tilstaaet noget Medlem«. (D i s s e n s) ..

293

Læger.

Overlæge L foretog i 1930 en overfladisk Undersøgelse af den da 16-aarige Frøken P, der havde henvendt sig til ham sammen med sine Forældre, fordi hun endnu ikke var menstrueret og var meget svær. L udtalte, at han ikke mente, der var noget i Vejen; men et Par Aar senere viste der sig Synssvækkelse, et Par Læger stillede Diagnosen: Svulst i Hypofysen, og P, der i 1934 blev gift, har siden været undergivet forskellige Behandlinger uden at være blevet rask. Det fandtes imidlertid ikke at kunne bebrejdes L, at han i 1930 havde indskrænket sig til den af ham foretagne Undersøgelse og iøvrigt stillet sig afventende, og noget Erstatningsansvar kunde derfor ikke paalægges ham

431

Skønt en Person P, der paa Grundlag af en af en Læge L. udstedt Attest blev tvangsindlagt paa et Sindssygehospital, efter det senere oplyste vel ikke kunde antages at have været sindssyg ved den paagældende Lejlighed eller at have frembudt egentlig Fare for sig selv eller andre, blev L dog ikke anset erstatningspligtig overfor P, idet det antoges, at L, efter hvad han maatte slutte fra en af ham foretagen Undersøgelse under et Sygebesøg saavel som fra de Meddelelser, der var givet ham om P, havde været i beføjet god Tro med Hensyn til Nødvendigheden af den foretagne Tvangsindlæggelse. (D i s s e n s) 508

Lærlinge.

Da en for en Lærningevoldgiftsret indbragt Tvist angik dels Spørgsmaalet, om Mesteren M havde misligholdt sine Forpligtelser m. H. t. Lærlingen L's Uddannelse, dels Spørgsmaalet, om L havde opført sig saaledes, at M var berettiget til at hæve Kontrakten — og kun i Forbindelse hermed den Indsigelse, at Kontrakten var hævet ved Overenskomst, og da de nævnte to Spørgsmaal efter Lærningeloven skal afgøres ved Voldgift, var Voldgiftsretten kompetent til at paakende Sagen 107

Manddrab.

En tiltalt Kvinde, der havde dræbt sin Mand ved at hælde Svovlsyre i hans Mund, medens han sov, og som tidligere havde gjort Forsøg paa at dræbe ham, blev anset med Fængsel paa Livstid, skønt Retslægeraadet havde anbefalet, at hun, som uegnet til Paavirkning gennem Straf, anbragtes i Psykopatforvaring 92

En Tiltalt blev efter Strfl. § 237 og efter dens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, anset med Fængsel paa Livstid 359

Maskiner.

Under Losningen af et estnisk Skib kom en af Stevedoren antaget 40-aarig Havnearbejder A, der passede Motor-Losspillet, til Skade ved, at Spillets ubeskyttede roterende Aksel greb fat i hans løshængende Frakke, da han bøjede sig frem over Akelsen for at tale med en Kammerat om Arbejdet. A fik begge Arme brækket. Spillets Indretning ansaa uforsvarlig, og Skibets Reder fandtes erstatningspligtig, idet det ikke kunde udelukke hans Ansvar, at Skibets Materiel var godkendt af dets Hjemlands Myndigheder, og at der muligt paa hvilede Stevedoren Ansvar for det passerede, men Erstatningen nedsattes paa Grund af A's egen Uforsigtighed til $\frac{2}{3}$.. 742

Modregning.

Pag.

Efter at et Byggeaktieselskab A, der var registreret med en fuldt indbetalt Aktiekapital paa 100.000 Kr., tegnet af Stifterne S, var gaaet konkurs, viste det sig, at et paa S's Kasse-Kredit-Konto i Privatbanken indestaaende Beløb paa 15.000 Kr., som af S var anset som deres Restindbetaling paa Aktiekapitalen, ikke var blevet overført til nogen selvstændig paa A's Navn lydende Konto og for et Beløb af 12.246 Kr. 44 Øre ikke var kommet A tilgode. S blev herefter dømt til at betale A's Bo det sidstnævnte Beløb med Renter af 15.000 Kr. fra Stiftelsesdagen, og S's Paastand om, at Beløbet fyldestgjordes ved Modregning i deres Tilgodehavende hos A toges ikke til Følge

395

Offentlig Myndighed og Orden, Forbrydelser mod.

En Tiltalt, som paa en Tvangs- og Forsørgelsesanstalt, hvor han var anbragt, med en Kakkelovnsryster af Jern havde til-delt en Overopsynsbetjent, der ikke havde givet Anledning til Voldshandlingen, 3 Slag i Hovedet og derved tilføjet denne forskellige Saar, blev efter Strfl. § 119, 1. Stk., og § 245, 2. Stk., anset med en Straf af Fængsel i et Aar samt fra- kendt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar

167

Pant.

En Gaardejer G solgte pr. kontant 2 Hopper til en Driftslaane- forening F, der straks med Ejendomsforbehold videresolgte dem til G's Søn S, saaledes at Købesummen udgjorde Laane- beløbet. Da Formaalet med Købekontrakten mellem F og S var at skaffe F — der var bekendt med, at Hopperne af G var pantsat, og som ikke kunde gaa ud fra, at G's Salg af dem var et normalt Led i en regelmæssig Drift af hans Ejend- om — en Sikkerhedsret, maatte F's Ret staa tilbage for Panthaverne i G's Ejendom, og F maatte derfor taale, at Hopperne blev tilbageført til Ejendommen

25

Transporthaveren (T) paa en Panteobligation gav den 7. Juni Debitor D Meddelelse om Transporten og anmodede D om at betale Terminsydelsen pr. 11. s. M. til sig. D svarede den 11., at han ikke anerkendte den fremsendte Dokumentation for Transporten, og at alle D's Terminsydelser vilde blive erlagt til Sagfører S (som skulde fordele dem) og anmodede T om at henvende sig til S. S, der var uvidende om Transporten, sendte den 17. Ydelsen i Check til den oprindelige Kreditor, som imidlertid efter Konference og Aftale med T den 20. sendte Checken tilbage til S, der derefter først nogle Dage senere sendte T Ydelsen. Da T selv havde medvirket til, at Terminsydelsen ikke kom ham rettidig i Hænde, kunde han ikke gøre Pantebrevets Misligholdelsesbestemmelse gældende.

325

Patenter.

Pag.

Et af A udtaget Patent paa en kombineret Seng og Divan blev kendt ugyldigt, forsaavidt angik Krav 1, som kendt fra et ældre tysk Patent. A's Paastand om, at en af B fremstillet Sove-Ottoman kendtes stridende mod hans Patent, blev herefter ikke taget til Følge, idet det fandtes betænkeligt at statuere, at B's Ottoman krænkede Krav 2 i A's Patent 265

I 1932 meddeltes der A Patent paa et Lysskilt bestaaende af en Kasse og i denne anbragte Lysgivere til Gennemlysning af ved Kassens Vægge anbragte Skilte, kendetegnet ifølge Krav 1 ved, at Kassen har en med Glas dækket Aabning til udvendig Belysning af en udenfor Kassen anbragt Genstand. Dette Patent blev, for saa vidt angik Krav 1 kendt ugyldigt, efter at det var oplyst, at tilsvarende Lysskilte allerede inden Patentansøgningens Indlevering havde været bragt aabenlyst i Anvendelse her i Landet, jfr. Patentlovens § 1 Nr. 3..... 347

Nogle af A konstruerede og patenterede Køleplader antoges ikke at være i Strid med en af P tidligere patenteret Køleplade, hvis Konstruktion var en anden, idet det ved denne var en væsentlig Egenskab, at selve Metalpladen sammen med det underliggende Hulrum med Isolationslag dannede »en mekanisk sammenhængende pladeformet Enhed«, hvilken Egenskab ikke genfandtes ved A's Konstruktioner, der udviste en Plade i løs Forbindelse med en Underdel 785

Pension.

Efter at et Understøttelsesselskab, der ydede Begravelseshjælp og Enkeunderstøttelse, var traadt i Likvidation, antoges de pensionsnydende Enker at have Fortrinsret til Fyldestgørelse for deres Pensionskrav, men ikke for Krav paa Begravelseshjælp, fremfor Medlemmernes Krav paa Begravelseshjælp og eventuel Enkepension, idet der efter Foreningens hele Struktur ikke var søgt dannet nogen Præmiereserve for de enkelte Medlemmer, og der ifølge Vedtægternes Bestemmelser om Opløsning ikke kunde »gøres Forandring i den Understøttelse, som til saadan Tid er tilstaaet noget Medlem«. (D i s s e n s) .. 293

Pressen.

I et Dagblad var optaget en med et Pseudonym underskrevet, delvis som Referat af et Retsmøde fremtrædende, Artikel, efter hvis Overskrift en Redaktør R var anmeldt for Dokumentfalsk og havde forladt Landet, og som bl. a. indeholdt, at R ved falske Paastande og Beviser havde søgt at redde sig mod Beskyldning for Bestikkelse, og at det i Retten var bevist, at R havde begaaet Dokumentmisbrug. — Bladets Redaktør, der erkendte Sigtelsernes Grundløshed, blev anset efter Strfl.s § 267, 2. og 3. Stk., med Hæfte i 30 Dage og tilpligtet at betale R en Erstatning af 3000 Kr. 152

Lignende Sager 156 og 159

Provision.

Pag.

En Impresario I, der havde medvirket ved Engagement af en Kapelmester K til med to Musikere i ca. 7 Maaneder at spille i en Restauration R, udbetalte efter en af ham med K oprettet Kontrakt K et samlet dagligt Honorar af 79 Kr., medens han som Provision tilbageholdt 11 Kr. af det ham af R udbetalte Beløb 90 Kr. Under en af K mod I anlagt Sag blev I — idet hans Vederlag fastsattes til 5 pCt. af det af R udbetalte — dømt til at betale K 884 Kr. 50 Øre. (D i s s e n s).. 125

Reklamation.

Før Salget af en Kolonialforretning opgav Sælgeren S skriftlig Omsætningen — og angav herunder en Sygehusleverance, paa hvilken Fortjenesten var mindre end paa andet Salg, til 20 à 22.000 Kr. aarlig, mens den rettelig var ca. 30.000 Kr. S hævdede, at dette skyldtes en Skrivefejl, og at han mundtlig havde opgivet det rigtige Beløb, hvilket Køberen K benægtede. Da K let kunde have skaffet sig Oplysning om nævnte Leverances Størrelse og — uagtet han kort efter Overtagelsen maatte være bleven klar herover — først gjorde Indsigelse efter 2 Aars Forløb, frifandtes S for K's Erstatningskrav.... 94

A, der var blevet enig med F om Fabrikation af et Parti Overtrækschokolade til en bestemt Pris pr. kg og efterhaanden havde aftaget Partiet og for den væsentligste Dels Vedkommende betalt den aftalte Pris, kunde ikke nu høres med en Indsigelse om, at Prisen var for høj, idet det skulde være lovet ham, at Fabrikationen skulde være saa billig som muligt. 791

Renter.

Mellem en Forlagsboghandler F og en Bladudgiver B blev i 1922 oprettet Kontrakt om Udgivelse af Værket »Større danske Landbrug«, saaledes at eventuelt Overskud skulde deles lige, medens B, der skulde financiere Værket, alene skulde bære eventuelt Tab. Noget senere paatog B sig ogsaa Financieringen af Flyvebilleder til Værket, der var planlagt udgivet i Hæfter med Omlagsannoncer m. v. til paaregnet Indtægt af 12.000 Kr., men som efter senere Aftale udsendtes i indbundne Bøger. I 1932 udgav B gratis i 3 store Hæfter et Reklameværk R kaldet »Danske Herregaarde«, der indeholdt Annoncer og som Billedstof en Del af de nævnte Flyvebilleder. Efter F's Død i 1936 sagsøgte hans Enke B til Betaling af Halvdelen af R's Overskud. Da R maatte antages udgivet med F's Samtykke, fordi Annonceindtægten bortfaldt ved Udsendelsen i Bøger, og da B fandtes beføjet til at beregne Afgift for Benyttelsen til R af Flyvebillederne, og Afgiftsberegningen ikke var urimelig, blev B, efter hvis Opgørelse R betragtet som selvstændigt Værk gav Underskud, frifundet. — Uanset at der ikke i Kontrakten eller iøvrigt var udtrykkelig Hjemmel for B til at beregne sig Renter for Financieringen, maatte saa-

danne tilkomme ham; herved lagt Vægt paa, at Renter var krediteret B i Værkets Bogholderi uden Protest fra F, og at gentage Udvidelser af Udgivelsesplanen havde gjort B's Financieringspligt langt mere byrdefuld end forudset i 1929. (D i s s e n s)

1

Retsgift.

A, der havde indstævnet B og C til Erstatning, men alene faaet B dømt til at betale 10.000 Kr., nedlagde under B's Anke til Frifindelse Paastand om, at B dømtes til in solidum med C at betale 75.000 Kr., idet han gav Meddelelse om, at Sagen vilde blive paaanket ogsaa overfor C. I sin Ankestævning, hvis Paastand gik ud paa, at B og C dømtes til at betale ham 75.000 Kr., begærede han sin Anke behandlet i Forening med den tidligere indankede Sag. Antaget, at der kun vilde være at beregne A Berammelsesafgift af Sagsgenstanden, 75.000 Kr., een Gang

190

Retspleje i borgerlige Sager.

Efter Beskaffenheden af den af en Lejer L af en Strandvejsvilla drevne Virksomhed — Hjem for ældre Damer — kunde det ikke paa Forhaand udelukkes, at den stedlige Forbliven i denne Ejendom var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden. En af L i Anledning af Ejerens Opsigelse rejst Sag, der var afvist af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret, blev derfor hjemvist til Paakendelse i Realiteten

55

Da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven af et af en Lejer L i en lang Aarrække i Gaarden til en Ejendom paa Vesterbrogade drevet Smedeværksted var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, havde L Krav paa at faa en af ham i Anledning af Opsigelse rejst Sag paakendt i Realiteten efter Reglerne i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937. Antaget at bero paa en Misforstaaelse, naar L for Leje-Voldgiftsretten havde erkendt, at det ikke af Hensyn til hans Kundekreds var af væsentlig Betydning og Værdi, at Virksomheden forblev paa Stedet. (D i s s e n s)

67

Landsrettens Afgørelse af Tvisten om hvilke Personer der skulde udmeldes til at foretage et Skøn, burde i Hh. t. Rpl. § 200 være sket ved Kendelse

110

Den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. havde afvist en Sag, for saa vidt det fremsatte Krav gik ud paa Erstatning for Flytteudgifter og Værdiforringelse af Inventar m. m., men da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven i paagældende Ejendom var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksom-

heden allerede af Hensyn til dens Kundekreds, havde Lejeren Krav paa at faa Sagen i dens Helhed, derunder de foran- nævnte Erstatningskrav, paakendt i Realiteten	150
Bøde ikendt en Appellant for uden rimelig Grund at have ind- anket Sagen	319
Et Lejemaal om et ubebygget Areal til Opførelse af en Restau- rationsbygning paa Vilkaar bl. a., at Lejeren ved sin Fra- trædelse skulde aflevere Parcellen »ren og ryddeliggjort«, antoges ikke at falde ind under Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og afvistes derfor fra den i Hh. t. nævnte Lov oprettede Voldgiftsret	398
Da den foreliggende »Husleje-Kontrakt« angik ikke blot en Grund, men i første Række et Mekanikerværksted, og da det ikke paa Forhaand kunde udelukkes, at den stedlige Forbliven i det udlejede Lokale var af væsentlig Betydning for den deri drevne Virksomhed, kunde den af Lejeren rejste Sag om Erstatning i Anledning af Opsigelse ikke afvises fra Voldgifts- retten, uanset at Lejeren havde fremlejet Værkstedlokalet..	401
Statueret, at et Lejemaal om en ubebygget Grund, hvorpaa der af Lejeren var indrettet et Tankanlæg med Servicestation, faldt udenfor Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937	403
Da Lejeren af nogle Fabrikslokaler, som var opsagt til Fra- flytning, erkendte, at Virksomhedens Forbliven i Ejendommen ikke havde nogen beliggenhedsmæssig Betydning for Virk- somheden i Forhold til dens Kundekreds (men alene vilde støtte sit Erstatningskrav paa, at en Flytning vilde medføre Udgifter og Tab), antoges Lejemaalet ikke at omfattes af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og Sagen afvistes derfor fra Leje- Voldgiftsretten. (D i s s e n s)	425
I en Sag, hvorunder F paastod H tilpligtet at betale en ham ved Voldgiftskendelse tillagt Erstatning for Brud paa en Kontrakt, blev den af H fremsatte Indsigelse, at Kontrakten med dens Voldgiftsklausul ikke var traadt i Kraft og Kendelsen derfor ugyldig, behandlet særskilt. Medens Landsretten gav H Med- hold og frifandt H, antog Højesteret, at Kontrakten var gaaet endelig i Orden, og Sagen blev derfor henvist til fortsat Be- handling ved Landsretten. (D i s s e n s)	515
Lignende Sag.....	520
Et Kæremaal, hvorunder en Sagfører paastod en Landsretsdom ændret, forsaavidt angik Dommens Bestemmelse om Vederlag til ham som beskikket Sagfører for Sagsøgerne afvist, da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 417 forelaa Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret.	524

Da der efter de foreliggende Oplysninger maatte gaas ud fra, at en udenlandsk Appellant, der ved Sagens oprindelige Anlæg her i Landet havde Bopæl i Tyskland og senere havde Ophold i Paris, i Juni 1939, paa hvilket Tidspunkt Sagen var indbragt for Højesteret, var emigreret til U. S. A., der ikke er Deltager i Haagerkonventionen, paalagdes det efter Indstævntes uden ufornødent Ophold fremsatte Begæring i Hh. t. Rpl. § 323 Appellanten at stille Sikkerhed for Sagsomkostningerne. Det bemærkedes herved, at det ikke var gjort gældende af Appellantens Sagfører, at Kautions var stillet i Hh. t. § 31 i Instruks for Højesteret	602
En af en Indstævnt nedlagt Paastand om Sagens Hjemvisning, fordi Landsretten ved Afgørelsen havde benyttet noget af en Kommissionsdomstol tilvejebragt Materiale, som Indstævnte angav ikke at være gjort bekendt med, blev gjort til Genstand for særskilt Procedure. Paastanden toges ikke til Følge, hvorved bemærkedes, at Indstævnte ikke havde protesteret mod Fremlæggelsen af nævnte Materiale, med hvilket han iøvrigt ikke kunde antages at have været ubekendt	603
En Radiofabrik i Jylland og Fabrikkens Eneforhandler i København antoges i Medfør af Rpl. § 250 at kunne sagsøges i Forening til at kendes uberettigede til at fremstille eller forhandle visse nærmere angivne Radioapparater og til at udrede Erstatning for samme Patentkrænkelse, og Sagen kunde herefter i Medfør af Rpl. § 245 anlægges ved Østre Landsret. (Dissens)	647
En Begæring om Landsrettens Medvirkning til Afhøring af et Vidne ved Vidnets Værneting i Tyskland taget til Følge....	660
Sagførere.	
O, der som eneste Sagfører havde assisteret ved en Ejendoms-handel, fandtes at have handlet i Strid med sine Sagførerpligter overfor Sælgeren S ved at medvirke til, at der foran det Pantebrev, som S skulde tage for den største Del af Købesummen, blev indskudt et andet Pantebrev, uden at han sørgede for, at Provenuet af sidstnævnte Pantebrev i det ved Handlen forudsatte Omfang blev anvendt til Opførelse af et Hus, som kunde forøge Ejendommens Værdi i et til Tilbage-rykningen rimeligt Forhold. O blev derfor kendt erstatningspligtig overfor S	409
Sag angaaende Sagførers Ansvar	462
En Sagfører i Medfør af Rpl. § 137 frakendt Retten til at udføre Sagførervirksomhed for bestandig	551

Samkvemsret.

Pag.

M paastod sin iraskilte Hustru H, der havde faaet tillagt Forældremyndigheden over Fællesbarnet B, kendt pligtig til at efterkomme Overpræsidiets Bestemmelse om, at han skulde have Ret til at have B hos sig paa de i Resolutionen nærmere angivne Tider. Denne Sag aivistes fra Retten. (Dissens). Udtalt, at Samkvemsretten var af en saadan Karakter, at den efter Omstændighederne kunde gennemføres ved en umiddelbar Fogedforretning. (Dissens) 537

Servitutter.

En Grundejer G — der ved et Udstykningsforetagende ved saakaldte Normalkontrakter gennem en Aarrække havde paa- lagt de solgte, ca. 225 Parceller ensartede Servitutter bl. a. om Pligt til at være Medlem af Parcelejernes Grundejerforening F og til at betale Bidrag til Anlæg m. v. af Veje — solgte en Parcel til K saaledes, at Forpligtelsen overfor F kun skulde omfatte Medlemspligt, men ikke Pligt til Betaling af Vejbidrag. — Efter Planlæggelsen for Udstykningen og den anvendte Fremgangsmaade ved Bortsalg af Parcellerne fandtes G at have afskaaret sig fra at give K en Særstilling indenfor Parcelejerne 84

Samtidig med at Kreditanstalt Vogelgesang V ydede E et Laan paa 18.000 Kr. med 3. Prioritet i E's Ejendom, underskrev E — og lod tinglyse jævnsides med Tredjeprioriteten — en Deklaration, hvorved han forpligtede sig til ikke at foretage nogen Disposition over Ejendommen, være sig Afhændelse eller Behæftelse, uden Samtykke af Gaardejer G, der var Tillidsmand for V. Efter Deklarationens Formaal og de forud- gaende Forhandlinger fandtes E at have været berettiget til at opfatte den som staaende i nøje Sammenhæng med Gælds- forpligtelsen, saaledes at han i hvert Fald kunde frigøre sig for Raadighedsindskrænkningerne ved Gældens Betaling. De- klarationen hjemlede heller ikke nogen Forkøbsret, og en saa- dan var ikke tilsagt V. Efter Gældens Indfrielse blev G derfor dømt til at kvittere Deklarationen til Udslettelse af Tingbogen. Retten kom ikke ind paa en almindelig Prøvelse af Ad- gangen til at paalægge en Ejendom en retskraftig Forpligtelse af det ommeldte Indhold..... 312

Sikkerhedsforanstaltninger.

En tiltalt Kvinde, der havde dræbt sin Mand ved at hælde Svovlsyre i hans Mund, medens han sov, og som tidligere havde gjort Forsøg paa at dræbe ham, blev anset med Fængsel paa Livstid, skønt Retslægeraadet havde anbefalet, at hun, som uegnet til Paavirkning gennem Straf, anbragtes i Psyko- patforvaring 92

	Pag.
En Tiltalt der var fundet skyldig i Tyveri samt Forsøg herpaa efter Strfl. § 276, tildels jfr. § 21, i Medfør af Strfl. § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, dømt til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt	284
En 25-aarig Tiltalt, som i 1936 var anset efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, 1. Stk. og § 244, 2. Stk., med Fængsel i 3 Aar, der var udstaaet i Psykopatfængsel, og som nu var kendt skyldig i et Forhold, der vilde være at henføre under Straffelovens §§ 216 og 222, 2. Stk., jfr. § 21, 1. Stk., blev dømt til at anbringes i Psykopatforvaringsanstalt, idet et Spørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 var besvaret bekræftende af Nævningerne	460
Antaget, at der ikke var Hjemmel til ved Kendelse at bestemme, at en Straf af Fængsel paa Livstid, som efter Strfl. §§ 237 og 245, Stk. 2, ved Nævningeting var idømt en Tiltalt, der ikke var henført under Strfl. § 17, skulde afbrydes, og Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger	465
En Tiltalt der ved den indankede Dom for Overtrædelse af Strfl. § 225, Stk. 1, jfr. § 222, var anset med Fængsel i 1 Aar blev efter Anklagemyndighedens Paastand i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 17, dømt til Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater	594
En af en Domfældt fremsat Begæring om Ændring af de mod ham truffne Sikkerhedsforanstaltninger ikke taget til Følge..	699
Sindssyge.	
En gammel sindssyg Kvinde, lidende af senil Forrykthed, stærkt hallucineret og med mangfoldige Vrangforestillinger, blev efter Københavns Magistrats Begæring umyndiggjort saavel i formueretlig som i personlig Henseende som uskikket til at varetage sine Anliggender	277
Skønt en Person P, der paa Grundlag af en af en Læge L udstedt Attest blev tvangsindlagt paa et Sindssygehospital, efter det senere oplyste vel ikke kunde antages at have været sindssyg ved den paagældende Lejlighed eller at have frembudt egentlig Fare for sig selv eller andre, blev L dog ikke anset erstatningspligtig overfor P, idet det antoges, at L, efter hvad han maatte slutte fra en af ham foretagen Under søgelse under et Sygebesøg saavel som fra de Meddelelser, der var givet ham om P, havde været i beføjet god Tro med Hensyn til Nødvendigheden af den foretagne Tvangsindlægelse. (D i s s e n s)	508

Skatter.

E, der til L havde udlejet en Lejlighed for 1096 Kr. aarlig bl. a. saaledes, at forøgede Skatter og Afgifter uanset Uopsigelighed kunde »paalignes Lejerne pro rata«, var berettiget til af for-

Pag.

højet Ejendomsskyld og Grundskyld og af Grundstignings- skyld, ialt ca. 500 Kr. aarlig, at paalægge L en aarlig Leje- forhøjelse af 24 Kr. 79 Øre, idet den nævnte Klausul fandtes at omfatte disse Skatter, og E's Anvendelse af den ikke kunde betegnes som aabenbar ubillig..... 70

Under Separationsforhandlingerne mellem M og hans Hustru H forudsattes det, at de hver for sig skulde betale Indkomstskat for det følgende Skatteaar. Da der i Medfør af Statsskatte- lovens § 7 blev paalignet M Skat for nævnte Skatteaar af Ægteparrets Fællesindkomst, ansaas H pligtig at refundere ham en forholdsmæssig Andel, idet der ikke kunde gives hende Medhold i, at den ved hans — iøvrigt under Separationsforhandlingerne forudsete — Flytning fra Hørsholm til København bevirkede Forøgelse af Skattebyrden burde falde ham alene til Last 223

Med Hensyn til Ansættelse af Indkomstskatten for et hervæ- rende Aktieselskab, hvis Indtægt tildels hidrørte fra et Datter- selskab, der havde Driftsted i Sverige og beskattedes der, antoges det, at da Overenskomsten med Sverige af 6. Maj 1932 afgav Hjemmel for, at Dobbeltbeskatning helt blev undgaaet, maatte videregaaende Skattelempelse ved Anvendelse af Lov Nr. 73 af 29. Marts 1924 § 16 anses udelukket. (D i s s e n s).. 428

Skoler.

Under Boldspil i Skolen brækkede en 9-aarig Pige P venstre Arm, idet hun gled paa Gymnastiksalens Gulv, der paa det paagældende Sted var fugtigt efter Svabring. Da Svabring var en normal Foranstaltning, og Gymnastiklæreren ikke fandtes at have gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse ved ikke at bemærke Fugtigheden paa enkelte Steder af Gulvet eller ved ikke at foretage særlig Undersøgelse af Gulvet, fik P ikke tilkendt nogen Erstatning hos Skolevæsnet for den hende overgaaede Skade. (D i s s e n s) 439

Da en Landsbyskolelærer L i et Frikvarter paa Skolens Lege- plads havde lagt to under et Arbejde benyttede Hamre fra sig, legede nogle af Børnene med dem, og idet en 9-aarig Dreng slog dem mod hinanden, sprang der en Jernsplint op i hans højre Øje, der blev saaledes beskadiget, at Øjeæblet maatte fjernes. L fandtes ikke at have tilsidesat almindelig Agtpaagivenhed eller sin Tilsynspligt ved at tolerere Børnenes Leg, der ikke frembød paaregnelig Fare, særlig ikke for en Ulykke som den skete, og der kunde derfor ikke paalægges Kommunen Ansvar for Skaden..... 135

Skyldnersvig.

En Tiltalt, der havde solgt et Automobil, uanset at han i For- vejen havde givet en Kreditor Sikkerhed i Vognen for et

Laan, blev, skønt Pantebrevet ikke var blevet tinglyst, anset for Skyldnersvig efter Strfl. § 283, Stk. 1, Nr. 1. (D i s s e n s). 328

Skøn.

I en Sag angaaende et Patent kunde Sagsøgeren ikke — under Henviſning til et under en tidligere paadømt Sag mellem ham og en Trediemand om det samme Patent optaget Skøn — modsætte sig Sagsøgtens Begæring om Optagelse af Skøn. Sagsøgeren var ej heller berettiget til paa Forhaand at kræve udmeldt de under den tidligere Sag udmeldte Mænd, men der forelaa paa den anden Side ikke noget, der paa Forhaand kunde udelukke disse fra Udmeldelse 110

En under en Sag om Erstatning for Ekspropriation fremsat Begæring om Foretagelse af et Skøn, hvis Formaal alene var at fremskaffe Grundlag for en Ændring i den af en Taksationskommission foretagne rent forretningsmæssige, teknisk-økonomiske Vurdering af de ved et Jernbane- og Vejanlæg forarsagede Ulemper, kunde ikke tages til Følge 776

Smitte.

En Gaardejer K, der havde solgt hele sin gamle Besætning for at faa en ren Besætning, købte 29. Okt. 1935 hos en Handelsmand S 10 Køer som skulde være rene og leveres med Tuberkuloseattest. Den 24. Febr. 1936 kastede en Ko paa Grund af Kastesyge, og ved Husdyr-Voldgiftsretten fik K i denne Anledning tilkendt en Erstatning paa 155 Kr., idet det efter Sundhedsraadets Erklæring var overvejende sandsynligt, at Koen før Salget havde haft smitsom Kalvekastning. Senere kastede flere af K's Køer paa Grund af Smitte, men for det herved forvoldte Tab fik K ikke tilkendt Erstatning, idet der ikke kunde antages ydet K Garanti mod smitsom Kastning.. 298

Spil.

Indehaveren af en Budcentral, der modtog Bestilling paa Køb af Bons til Totalisatorer og foretog saadant Køb samt Udfyldning af Bons'ernes 2 Dele uden forudgaaende Henvendelse fra Kunderne til Totalisatoren, fandtes skyldig i Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895, men den forskyldte Straf bortfaldt efter Strfl. § 84, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 2 165

Spil ved Benyttelse af en i en Forretning opstillet Automat, hvori indkastedes Tiører eller særlige Spillemærker, antoges ikke at falde ind under Strfl. § 203, da Gevinsterne udelukkende bestod i Spillemærker, der kunde anvendes til fortsat Spil, men ikke var indløselige i Penge eller Varer, saaledes at alene Apparatets Ejer opnaaede Pengegevinst. At de i og for sig værdiløse Mærker lejlighedsvis havde været Genstand for Omsætning, fandtes ikke at kunne afgive Grundlag for at henføre Forholdet under § 203 692

Spioneri o. l.

Pag.

En Tiltalt blev anset med Fængsel i et Aar for at have bistaaet fremmed militært Efterretningsvæsen til at virke indenfor den danske Stats Omraade og derhos frakendt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar	54
---	----

Spirituosa.

Et Firma, der for Reklamering med dansk Frugtvin under Betegnelsen »Cocktail« var sat under Tiltale for Overtrædelse af § 7 i Justitsministeriets Anordning Nr. 17 af 22. Januar 1930 og § 3, Stk. 6, i Lov Nr. 114 af 1. April 1922 blev frifundet, idet »Cocktail« ikke fandtes at kunne betragtes som en Artsbetegnelse for Spirituosa eller »egentlige Spirituosa« paa samme Maade som de i Loven og Anordningen nævnte Eksempler, og endnu mindre fandtes Betegnelsen egnet til at fremkalde det Indtryk, at Varen var Druevin	289
---	-----

Strafferetsforhold.

Antaget, at der ikke var Hjemmel til ved Kendelse at bestemme, at en Straf af Fængsel paa Livstid, som efter Strfl. §§ 237 og 245, Stk. 2, ved Nævningeting var idømt en Tiltalt, der ikke var henført under Strfl. § 17, skulde afbrydes, og Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger	465
--	-----

Strafferetspleje.

En Tiltalt, som ved Højesteretsdom var dømt for Dokumentfalsk i to Tilfælde, blev under en Genoptagelse af Sagen saavel ved Landsretten som ved Højesteret, hvortil Sagen med Justitsministeriets Tilladelse paaankedes af Tiltalte, dømt for nævnte Forbrydelse.....	16
Anken (af Domsmandssag) omfattede Spørgsmaalet om, hvorvidt Straffeloven var urigtig anvendt. Da Tiltaltes Paastand om ikke at være skyldig i Overtrædelse af Strfl.s § 241 kun vilde kunne prøves af Højesteret ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, kunde der kun være Spørgsmaal om Udmaalingen af Ansvar. (D i s s e n s)	114
Anken (af Domsmandssag) omfattede Spørgsmaalet om, hvorvidt Strfl. var urigtig anvendt. Da Tiltaltes Paastand om ikke at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Strfl.s § 249, Stk. 1, kun vilde kunne prøves af Højesteret ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, kunde der kun være Spørgsmaal om Udmaalingen af Ansvar. (D i s s e n s)	121
En af en i Medfør af Straffelovens § 70 til Anbringelse i et Sindssygehospital dømt Person iværksat Anke afvist, da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 968, 3. Stk., forelaa Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret	172

	Pag.
Begæring om Genoptagelse af Straffesag afvist	229
Udtalt, at det Nævningerne stillede Spørgsmaal burde have indeholdt en nærmere Beskrivelse af Gerningen	359
Kæremaal afvist da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 968, 3. Stk., forelaa Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret	417
Begæring fra en Domfældt om Genoptagelse af Sagen afvist..	418
Forsvarersalær for Landsret fastsat	419
Spørgsmaal om nogle Bladartikler maatte karakteriseres som utugtige, paaanket til Højesteret af den i Rpl. § 963, Stk. 1, Nr. 1, anførte Ankegrund	442
Et Kæremaal med Hensyn til en af Landsretten under Sagens Forberedelse til Domsforhandling truffet Afgørelse afvist, da Afgørelsen i Medfør af Rpl. § 968, 2. Stk., ikke kunde gøres til Genstand for Kære	502
Antaget, at Justitsministeriet efter Udløbet af den i Rpl. § 826 angivne Frist var afskaaret fra at rejse Tiltale mod en Person, overfor hvem der havde været foretaget en politimæssig Undersøgelse, der var resulteret i Rigsadvokatens Tiltalefrafald, som var meddelt sigtede, idet Betingelserne for Genoptagelse efter § 975 ikke forelaa. (D i s s e n s)	543
Bestemt, at et Efterforskningsforhør over en Sigtet, der ifølge en af Retslægeraadet tiltraadt Lægeattest i nogen Tid havde lidt af en »endogen« Melankoli, delvis præget af de ydre Omstændigheder, skulde finde Sted paa den Privatklinik, hvor Sigtede var indlagt	547
Under Anke af en Domsmandssag med Paastand efter Rpl. § 945, 1. Stk., Nr. 3, og § 963, 1. Stk., Nr. 1, blev Arkitekt A, der principalt var tiltalt for Bedrageri, ligesom ved Landsretten anset for Overtrædelse af Strfl. § 296, Stk. 1, Nr. 2, for at have givet urigtige og vildledende Anmeldelser til Aktieselskabsregistret om to Byggeaktieselskaber K og V, hvorved bemærkedes, at Bedrageripaastanden ikke kunde prøves uden ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt. Straffen ændredes fra Bøde til Fængsel, idet Anmeldelserne maatte anses strafbare som urigtige og vildledende, ikke blot forsaavidt Kapitalen angaves at være kontant indbetalt, men ogsaa forsaavidt den overhovedet angaves at være (endelig) indbetalt. — To Medtiltalte, Sagfører S og Godsejer G, der havde medvirket ved Aftalerne om Oprettelsen af Aktieselskaberne, men af Landsretten ikke var anset medansvarlige for Anmeldelsen af A/S K — der kun ansaas urigtig og vildledende, forsaavidt 50 pCt. af Aktiekapitalen angaves at være	

	Pag.
kontant indbetalt — blev herefter anset medansvarlige for begge Anmeldelser, og Straffen efter Strfl. § 296 for begge ændret fra Bøde til Fængsel. (Dissens).	
Forsaavidt A, S og G for et tredje Forhold paastodes dømt for Bedrageri, subsidært Skyldnersvig eller Mandatsvig, og A for et fjerde Forhold for Underslæb, kunde disse Paa-stande kun prøves ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, og det maatte derfor have sit Forblivende ved Landsrettens Frifindelse. (Dissens)	551
En Tiltalt der ved den indankede Dom for Overtrædelse af Strfl. § 225, Stk. 1, jfr. § 222, var anset med Fængsel i 1 Aar blev efter Anklagemyndighedens Paastand i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 17, dømt til Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater	594
Kæremaal afvist paa Grund af manglende Tilladelse fra Justitsministeriet til dets Indbringelse for Højesteret, jfr. Rpl. § 968, 3. Stk.	636
I Medfør af Rpl. § 959 tillagt en frifindende Dom Virkning for to Medtaltte, der var dømt ved Underretten og ikke havde anket	692

Svigagtige Formuekrænkelser.

Under Anke af en Domsmandssag med Paastand efter Rpl. § 945, 1. Stk., Nr. 3, og § 963, 1. Stk., Nr. 1, blev Arkitekt A, der principalt var tiltalt for Bedrageri, ligesom ved Landsretten anset for Overtrædelse af Strfl. § 296, Stk. 1, Nr. 2, for at have givet urigtige og vildledende Anmeldelser til Aktieselskabsregistret om to Byggeaktieselskaber K og V, hvorved bemærkedes, at Bedrageripastanden ikke kunde prøves uden ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt. Straffen ændredes fra Bøde til Fængsel, idet Anmeldelserne maatte anses strafbare som urigtige og vildledende, ikke blot forsaa-vidt Kapitalen angaves at være kontant indbetalt, men ogsaa forsaa-vidt den overhovedet angaves at være (endelig) indbetalt. — To Medtaltte, Sagfører S og Godsejer G, der havde medvirket ved Aftalerne om Oprettelsen af Aktieselskaberne, men af Landsretten ikke var anset medansvarlige for Anmeldelsen af A/S K — der kun ansaas urigtig og vildledende, forsaa-vidt 50 pCt. af Aktiekapitalen angaves at være kontant indbetalt — blev herefter anset medansvarlige for begge Anmeldelser, og Straffen efter Strfl. § 296 for begge ændret fra Bøde til Fængsel. (Dissens).

Forsaavidt A, S og G for et tredje Forhold paastodes dømt for Bedrageri, subsidært Skyldnersvig eller Mandatsvig, og A for et fjerde Forhold for Underslæb, kunde disse Paa-stande kun prøves ved en selvstændig Bedømmelse af Be-

	Pag.
visernes Vægt, og det maatte derfor have sit Forblivende ved Landsrettens Frifindelse. (D i s s e n s)	551
Sædelighedsforbrydelser.	
En Tiltalt anset med Straf af Fængsel i 6 Maaneder for anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn paa 7 Aar og frakendt de borgerlige Rettigheder for 5 Aar	37
En Tiltalt blev efter Strfl. § 237 og efter dens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, anset med Fængsel paa Livstid	359
En Tiltalt, der som ansvarshavende Redaktør havde redigeret Numrene 4 og 5 af Aargang 1939 af Tidsskriftet »Sex og Samfund«, blev anset efter Straffelovens § 234 Nr. 2, idet nogle af de under et Afsnit betitlet »Spørgsmaal og Svar« optagne Artikler fandtes at maatte karakteriseres som utugtige. Straffen bestemtes til Hæfte i 14 Dage og de paagældende Numre af Bladet inddroges i Medfør af Straffelovens § 77	442
En Tiltalt anset efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, og efter § 212, jfr. § 210, Stk. 1, med Fængsel i 2 Aar	463
En Tiltalt der ved den indankede Dom for Overtrædelse af Strfl. § 225, Stk. 1, jfr. § 222, var anset med Fængsel i 1 Aar blev efter Anklagemyndighedens Paastand i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 17, dømt til Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater	594
En Tiltalt anset med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder efter Strfl. §§ 232 og 260 Nr. 1	705
Søfart.	
Af Islands Højesteret blev en Hovmester H for Forsøg paa Indsmugling af Spirituosa m. v. anset med Bøde 4000 Kr. m. v., hvorhos det bestemtes, at Skibet kunde beslaglægges og sælges til Dækning af det idømte, som Rederiet derfor maatte betale og fik erstattet af et Forsikringsselskab, der derefter indsøgte Beløbet hos Skibets Fører F. Da F — der ikke havde godkendt eller var bekendt med, hvad H havde købt, og hvis Angivelse til det islandske Toldvæsen var sket i god Tro — ikke ved sin Undladelse af særlige Undersøgelser m. H. t. Beholdningerne, der af H var skjult rundt om i Skibet, eller sit Forhold iøvrigt fandtes at have udvist en Pligtforsømmelse, der efter Sølovens § 59 kunde paadrage ham Erstatningsansvar, blev han frifundet. (D i s s e n s)	49
Ved et Sammenstød den 30. Juli 1936 i Københavns Havn ud for Hønseløbet mellem M/S »Sankt Ibb«, der var for udgaaende, og Torpedobaaden »Glenten«, der var for indgaaende og gennem nævnte Løb skulde ind til Flaadens Leje,	

- Pag.
- ramte Agterenden af »Glenten« — der efter afgivet Signal havde foretaget Drejning til Bagbord, og som under Manøvren for at gaa ind i Lejet sakkede nogle Meter agter over — »Sankt Ibb« om Styrbord noget agten for midtskibs. — Hele Ansvarret paalagdes »Sankt Ibb«, der havde bedømt den Afstand, der var nødvendig for sikker Passage agten om »Glenten«, fejlagtigt, og som maatte regne med Muligheden af »Glenten«s nævnte Sakning. (Dissens) 101
- Et Skib, der paa Grund af Strøm og uroligt Vejr ikke kunde gaa ind til Korsør og derfor efter Sølodsens Anvisning var ankret op paa Korsør Red, kom under den tiltagende Storm i Driit nordover, og dens Ankre fiskede Kablerne mellem Halskov og Sprogø og beskadigede disse. Da Valget af Ankerpladsen tæt ved Kablerne under Hensyn til Aarstiden og Vejrforholdene ikke kunde anses for at have været sømandsmæssigt forsvarligt, blev Skibet og dets Rederi anset for ansvarlig for Skaden paa Kablerne, jfr. Søl. § 8. — Under Erstatningen medregnedes ikke blot Løn til fast og løst Personale, men ogsaa et procentvis beregnet Beløb til Materiale-slid og Andel i Personaleudgifter til Administration 444
- Da Grønland i Relation til Sømandsloven maatte betragtes som Udland, havde en Skibsfører, der under Fiskeri ved Grønland var blevet indlagt for Blodforgiftning paa Sygehuset i Godthaab, hvor han henlaa fra 17. Juli til 20. November, efter Sømandslovens § 28 Krav paa Pleje m. m. i 12 Uger..... 625
- Ved Losning her i Landet af en in bulk indladet Ladning Majs fra New Orleans viste det sig, at en Del af Ladningen var beskadiget. I Ovsst. m. optagne Skøn ansaas Beskadigelsen for en væsentlig Dels Vedkommende at hidrøre fra, at der til Afstivning af Skibets Slingreskot var anvendt Afstivere af fugtigt Træ, og da det ikke fandtes tilstrækkeligt godtgjort, at der ved Lasterummets Indretning var udvist tilstrækkelig Omhu fra Skibets Side, blev Rederiet anset ansvarlig for denne Skade. — Forsaavidt en Del af Skaden stod i Forbindelse med Skibets udækkede Maskinskot, Tunnel og Luftafgangsrør, fandtes der derimod ikke tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Rederiet Ansvar 713
- Tilsvarende Sag — hvor dog ingen Del af Skaden stod i Forbindelse med vedkommende Skibs Maskinskot, Tunnel og Luftafgangsrør 710
- Under Losningen af et estnisk Skib kom en af Stevedoren antaget 40-aarig Havnearbejder A, der passede Motor-Losspillet, til Skade ved, at Spillets ubeskyttede roterende Aksel greb fat i hans løshængende Frakke, da han bøjede sig frem over Akslen for at tale med en Kammerat om Arbejdet. A fik

begge Arme brækket. Spilletts Indretning ansaas uforsvarlig, og Skibets Reder fandtes erstatningspligtig, idet det ikke kunde udelukke hans Ansvar, at Skibets Materiel var godkendt af dets Hjemlands Myndigheder, og at der muligt paa-hvilede Stevedoren Ansvar for det passerede, men Erstatningen nedsattes paa Grund af A's egen Uforsigtighed til $\frac{2}{3}$.. 742

Sø- og Handelssager.

En af en Surveyer mod et Dampskibsselskab anlagt Sag til Erstatning for Tilskadekomst under Besigtigelse af et Køleanlæg paa et Selskabet tilhørende Skib henvistes til Sø- og Handelsretten 466

Testamente.

M havde ved Testamente bestemt, at 10.000 Kr., der udgjorde en Del af Værdien af et Hus, som han havde stillet til sin Svigerinde F's Raadighed som Fribolig for Livstid, efter F's Død skulde tilfalde hendes Arvinger eller »den til hvem hun maatte have bestemt«. Antaget, at Beløbet maatte tilfalde den Nevø, som F i et Testamente af 1929 havde indsat som eneste Arving af »alt hvad mit Bo maatte eje af Værdier og Aktiver«.

Den nævnte af M trufne Disposition gjorde Indgreb i den Ret, som ifølge et af M og hans tidligere afdøde Hustru H oprettet gensidigt Testamente tilkom H's Broderbørn; men da disse i 1925 efter M's Død havde erklæret at ville respektere den, kunde de ikke nu anfægte den, fordi F i 1929 til deres Skade havde ændret et i 1924 oprettet Testamente, der havde været til deres Fordel, hvilket havde været dem bekendt i 1925 208

Tilbagesøgning.

Efter at Gaardejer A's Hustru i 1938 var blevet idømt Straf for at have paasat den Brand, der i 1935 havde lagt A's Ejendom i Aske, blev A, der intet havde vidst om Hustruens Gerning, dømt til at tilbagebetale de paagældende Forsikringsselskaber de Beløb, som de havde udbetalt A i Erstatning for Bygningerne og det brændte Løse under den urigtige Forudsætning, at hverken han eller hans Hustru havde nogen Andel i Brandens Opstaaen, jfr. F. A. L. § 85. (D i s s e n s) 365

Lignende Sag 368

Tinglysning.

Ved Ekspedition i 1934 af Skødet paa en Byggegrund gav Dommeren D dette Anmærkning om Bebyggelsesservitut, idet han — ud fra den Opfattelse, at en Byggeservitut med Urette var blevet afløst i 1929 — efter Skødets Indførelse i Dag-

Pag.

- bogen havde genopført Servitutten paa Ejendomsbladet. Efter at Køberen K havde faaet Sælgeren S dømt til at drage Om-sorg for Retsanmærkningens Aflysning og derefter til at be-tale Erstatning for det K ved et planlagt Byggeris Forsin-kelse paaførte Udbyttetab, søgte S D til Betaling af den idømte Erstatning og S's Omkostninger ved de af Rets-anmærkningen foranledigede Retssager, ialt ca. 22.200 Kr. — Da D, der efter T. L. bar Ansvar for Fejlen ved Udslettelsen i 1929 og dennes Følger, ogsaa i Forholdet til S maatte bære det fulde Ansvar for det herved lidte Tab, blev S's Paastand taget til Følge, dog at Erstatningen bestemtes til 16.000 Kr. (D i s s e n s) 74
- I Anledning af et Laan i Kreditanstalt V forpligtede D sig og sine Efterfølgere til ikke i 25 Aar at bortforpagte, sælge eller behæfte sin Ejendom — der var behæftet med Saneringslaan i Hh. t. Lov Nr. 121 af 9. April 1936 — uden Samtykke af en angiven Repræsentant for V. Den herom af D udstedte Dekla-ration blev afvist fra Tingbogen, fordi der ikke inden en af Dommeren fastsat Frist blev tilvejebragt Oplysning om, at Dokumentet laa indenfor den i nævnte Lovs § 8 fastsatte Grænse for Prioritering af Ejendommen, og Afvisningen gen-toges, ogsaa efter at Deklarationen var forsynet med Paa-tegning om, at der i Tilfælde af Tvangsauktion skulde ske Opraab henholdsvis med og uden nævnte Behæftelse, og at Behæftelsen ikke kunde forlanges ansat til nogen Kapitalværdi. Denne Afgørelse stadfæstedes af Højesteret 407

Tjenesteforhold.

- En Mælkekusk K havde overtaget et af Mejeriet M's Mælke-ture bl. a. paa Vilkaar, at han kun med M's Tilladelse kunde afstaa sin Stilling til en anden, medens M til enhver Tid kunde afskedige ham. Ifølge en kollektiv Overenskomst var Opsigelsesvarslet 14 Dage til den 1ste i en Maaned. K havde ved Overtagelsen betalt den tidligere Indehaver af Turen 2500 Kr. Antaget, at M havde været berettiget til at afskedige K uden Varsel, fordi han i lang Tid havde undladt, trods Opfordringer fra Mejeribestyrerens Side, at afregne de solgte Produkter daglig som foreskrevet i hans Kontrakt, saaledes at han ved Afskedigelsen skyldte M 802 Kr. (D i s s e n s).... 475

Told.

- For at undgaa Ansvar m. H. t. et Parti Silketøj, der var indført udenom Toldvæsnet, besluttede Bestyrelsen B for Aktiesel-skabet A at genudføre Partiet og derefter paany indføre det. Den ene af A's Direktører førte imidlertid B bag Lyset, idet han lod det fra Lageret fjernede Tøj bortsælge. Efter at A havde maattet betale Bøde og Erstatning til Statskassen, søgte B sig tilkendt Erstatning hos A's anden Direktør, som overfor

	Pag.
B havde afgivet en Erklæring om, at han havde forvisset sig om, at Partiet var blevet eksporteret; men da der allerede var paadraget A et Konfiskationsansvar, da Erklæringen afgaves, kunde Erklæringen ikke danne Grundlag for Erstatningsansvar	169
Den ved Lov-Bkg. Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 2 a hjemlede Fritagelse for Indførselstold af Varer, der bevisligt er tilvirket paa Færøerne af færøske Produkter, antoges under Hensyn til Bestemmelsens Formaal at omfatte Fuglekonserves, Fiskeboller og Jomfruhummer i Konservesdaaser, idet Varesnes Karakter som Salgsvarer i Hovedsagen beroede paa de i dem anvendte færøske Produkter, uanset at Blikdaaserne, der var forfærdigede af indført Blik, toldteknisk maatte anses for en Bestanddel af Varerne. (D i s s e n s)	253
Transport.	
T, der til delvis Berigtigelse af Købesummen for en Ejendom havde faaet simpel Transport paa 14 Møbelkontrakter, ansaas berettiget til Erstatning i Anledning af, at 6 af Kontrakterne maatte antages at have haft en noget ringere Værdi end forudsat, idet Transporthaveren ikke var bekendt med, at 5 af disse Kontrakter havde afløst ældre misligholdte Kontrakter, medens den 6. Kontrakt omfattede Møbler, der var behæftede med Mangler	340
En Murermester M, der havde Opførelsen af en Ejendom i Entreprise, gav en af sine Leverandører L Transport paa 26.000 Kr. af Entreprisesummen, at udbetale i fire Rater, sidste Rate 10.600 Kr. ved Prioriteringen. L transportererede sin Ret til en Bank B, som rigtig modtog de tre første Rater. Af Prioriteringsprovenuet blev ogsaa indbetalt 10.600 Kr. til B, men da flere Transporthavere allerede forinden havde gjort Krav paa Dækning heraf, afgav B en Erklæring, hvorefter Indbetalingen ikke skulde være præjudicerende. Ved en (upaaanket) Dom fik B kun tilkendt en Del af de 10.600 Kr., og efter at B havde annulleret Transporten fra L, indtalte L Restbeløbet hos M. Da M's Transport til L kun var sket til Sikkerhed, og da L's (eller B's) Handlemaade i Anledning af Transporten ikke havde været retstridig overfor M eller paaført M Tab, blev M dømt	539
A, der var Reder for en færøsk Fiskekutter og Medlem af Færøernes eneste Fiskeeksportvirksomhed (E), til hvilken han efter dennes Vedtægter var forpligtet at afhænde sin Produktion af Salt- og Klipfisk, transportererede i Marts 1937 500 Kr. af sine Krav mod E paa Aarets Salgsprovenu til en Forsikringsforening (F) til Sikkerhed for Præmien for Skibet. Transporten blev straks anmeldt for E. I Novbr. 1937 gik A	

	Pag.
fallit. Antaget, at F's Sikkerhedsret ikke kunde afkræftes efter K.L. § 21, heller ikke for saa vidt angik den sidste Fangst, der først var solgt af A til E indenfor 8 Ugers Fristen. (Dissens)	753

Udland.

Under Losningen af et estnisk Skib kom en af Stevedoren antaget 40-aarig Havnearbejder A, der passede Motor-Losspillet, til Skade ved, at Spillets ubeskyttede roterende Aksel greb fat i hans løshængende Frakke, da han bøjede sig frem over Akslen for at tale med en Kammerat om Arbejdet. A fik begge Arme brækket. Spillets Indretning ansaa uforsvarlig, og Skibets Reder fandtes erstatningspligtig, idet det ikke kunde udelukke hans Ansvar, at Skibets Materiel var godkendt af dets Hjemlands Myndigheder, og at der muligt paa hvilede Stevedoren Ansvar for det passerede, men Erstatningen nedsattes paa Grund af A's egen Uforsigtighed til $\frac{2}{3}$..	742
--	-----

Umyndige.

En gammel sindssyg Kvinde, lidende af senil Forrykthed, stærkt hallucineret og med mangfoldige Vrangforestillinger, blev efter Københavns Magistrats Begæring umyndiggjort saavel i formueretlig som i personlig Henseende som uskikket til at varetage sine Anliggender	277
En Person umyndiggjort saavel i formueretlig som i personlig Henseende paa Grund af Drikkældighed og sjælelig Forstyrrelse	506
Begæring om Ophævelse af Umyndiggørelsesdekret ikke taget til Følge	548

Underslæb.

En Tiltalt, der i et Konsignationsforhold havde gjort sig skyldig i Underslæb med Hensyn til et Beløb af ca. 24.000 Kr. anset efter Strfl. § 278 Nr. 3 med betinget Straf af Fængsel i et Aar.	687
--	-----

Uskiftet Bo.

En fhv. Gaardejer A, der sad i uskiftet Bo, havde nogen Tid før sin Død i 1938 overgivet sin Husbestyrerinde H dels nogle Obligationer, dels sit brugte Automobil til Værdi ialt 8710 Kr. H havde derhos i 1936 modtaget 1800 Kr. og var indsat til Arving af hans Hus af Værdi ca. 4500 Kr. A's eneste Søn S krævede Ydelsen af 1938 omstødt i Medfør af Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6, 2. Stk. I Betragtning af H's mangeaarige Tjeneste hos A fandtes den i Ydelsen liggende Gave ikke at staa i Misforhold til Boets Formue. A's Efterladenskaber uden Hensyn til det H ydede udgjorde ca. 51.000 Kr., men af det

uskiftede Bo var der tidligere af A udbetalt S ca. 45.000 Kr.
til Køb af en Gaard m. m. 762

Vand.

Efter at Firmaet F havde virket for Bygning af et Vandværk i Veflinge, og der var tegnet noget over 20 Medlemmer, blev Arbejdet paa et Møde, hvor F's Repræsentanter var til Stede, overdraget F, og der vedtoges Love og valgtes en Bestyrelse, som straks underskrev en af F's Repræsentant medbragt Kontrakt. Da det, efter at Værket (V) var bygget, viste sig, at den efter F's Opgivende fastsatte Haneafgift langt fra kunde holde, fordi Anlægslaanet blev dyrere end paaregnet, og den forventede yderligere Tilslutning svigtede, rejste V Krav mod F. Skønt F ikke havde garanteret for, at Laanet kunde tilvejebringes paa bestemte Vilkaar, og i Kontrakten havde begrænset sit Tilskud til Dækning af Underskud til 2000 Kr., blev F dog dømt til at betale V 2000 Kr. udover den afsatte Garantium, idet F ikke fyldestgørende havde klarlagt Betingelserne for V's Rentabilitet paa Grundlag af den fastlagte Haneafgift. (D i s s e n s) 662

Veje.

I Anledning af et Udstykningsforetagende i Emdrup udlagde Ejeren af Hovedejendommen forskellige Veje, hvilke Veje ifølge en den 30. Juni 1919 tinglyst Deklaration overfor Københavns Magistrat (M) ikke uden M's Samtykke kunde afspærres for den almindelige Færdsel og uden noget Vederlag naar som helst kunde overtages af M. Antaget, at M, overfor hvem intet Forbehold var taget, herved havde villet sikre de tilstødende Grundejere Færdselsret til ommeldte Veje, og Ejeren P af en Parcel, der stødte op til en af disse -- og tillige havde Facade til Lyngbyvej — havde derfor Ret til Ind- og Udkørsel paa Vejen, skønt han ikke var indtraadt i Vejlavet og ikke i sin Tid havde villet overtage Vejarealet ud for sin Ejendom. Siden 1932, da M overtog Vedligeholdelsen af Vejene i Hh. t. Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926 § 8, havde P da ogsaa betalt Bidrag til Vejens Vedligeholdelse .. 748

Vidner.

Nægtet Tilladelse til en Vidneførsel hvorved en Mand vilde godtgøre, at hans fraskilte Hustru, der nu var gift paany, havde staaet i Forhold til forskellige Mænd, baade forud og efter at hun var blevet separeret fra ham. Begæringen om den nævnte Vidneførsel fremsattes under en Sag, som af Manden var anlagt for at faa Forældremyndigheden over begge Fællesbørn, der ved Parternes Skilsmisse var tillagt Hustruen, overført til ham..... 530

En Begæring om Landsrettens Medvirkning til Afhøring af et Vidne ved Vidnets Værneting i Tyskland taget til Følge....	660
---	-----

Voldgiit.

Under en Sag til Opnaaelse af eksigibel Dom for et ved en Voldgiftsret tilkendt Beløb gjorde Sagsøgte til Støtte for sin Frifindelsespaastand gældende, at Voldgiftskendelsen hvilede paa en urigtig Vidneforklaring; men da han ikke paa nogen Maade havde godtgjort Vidneforklaringens Urigtighed, manglede der allerede af denne Grund Føje til at tilsidesætte Voldgiftskendelsen	319
I en Sag, hvorunder F paastod H tilpligtet at betale en ham ved Voldgiftskendelse tillagt Erstatning for Brud paa en Kontrakt, blev den af H fremsatte Indsigelse, at Kontrakten med dens Voldgiftsklausul ikke var traadt i Kraft og Kendelsen derfor ugyldig, behandlet særskilt. Medens Landsretten gav H Medhold og frifandt H, antog Højesteret, at Kontrakten var gaaet endelig i Orden, og Sagen blev derfor henvist til fortsat Behandling ved Landsretten. (D i s s e n s)	515
Lignende Sag.....	520

Voldsiorbrydelser.

En Tiltalt, som paa en Tvangs- og Forsørgelsesanstalt, hvor han var anbragt, med en Kakkellovnsryster af Jern havde tildelt en Overopsynsbetjent, der ikke havde givet Anledning til Voldshandlingen, 3 Slag i Hovedet og derved tilføjet denne forskellige Saar, blev efter Strfl. § 119, 1. Stk., og § 245, 2. Stk., anset med en Straf af Fængsel i et Aar samt fratændt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar	167
En Tiltalt anset efter Strfl. § 245, Stk. 1, smh. med § 248, Stk. 2, med Fængsel i 3 Maaneder (Afholdspaalæg)	194
En Tiltalt anset efter Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. dens § 85, med Fængsel i 1 Aar	360

Voldtægt.

En 25-aarig Tiltalt, som i 1936 var anset efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, 1. Stk. og § 244, 2. Stk., med Fængsel i 3 Aar, der var udstaaet i Psykopatfængsel, og som nu var kendt skyldig i et Forhold, der vilde være at henføre under Straffelovens §§ 216 og 222, 2. Stk., jfr. § 21, 1. Stk., blev dømt til at anbringes i Psykopatforvaringsanstalt, idet et Spørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 var besvaret bekræftende af Nævningerne	460
--	-----

Værnepligt.

M, der var indkaldt til Aftjening af sin Værnepligt og som Følge heraf midlertidig var udtraadt som nydende Medlem

af sin Sygekasse, kom under en Orlov til Skade ved paa sin Motorcykel at støde sammen med en Automobilist A. Udgifterne til hans Hospitalsophold m. v. blev i Ovsst. m. Tjenestemandenslovens § 770 afholdt af Krigsministeriet K, ligesom dette betalte M, der ikke kunde hjemsendes til normal Tid, Løn til Hjemsendelsesdagen. Antaget, at A i det ved en Landsretsdom fastslaaede Forhold ($\frac{1}{2}$) var pligtig at erstatte K dels den efter normal Hjemsendelsestid udbetalte Løn, dels de for M's Helbredelse nødvendige Hospitalsudgifter, der forsaavidt angik et Ophold paa et Amtssygehus beregnedes med de af K betalte 9 Kr. pr. Dag (Taksten for udenamt Patienter) indtil den Dag, da M kunde være overflyttet til hans Hjemsteds Sygehus, og derefter med 5 Kr. pr. Dag 279

Værneting.

En i Jylland beliggende Radiofabrik F, der havde et Filiakontor i København, kunde ikke i en Sag, hvorunder F paastodes kendt uberettiget til at fremstille og forhandle nogle Radiomodtagerapparater, sagsøges for Østre Landsret, idet Filialen, der havde Lager og opsamlede og ekspederede Ordre fra F's Forhandlere paa Sjælland, kun havde en Virksomhed af accessorisk Art, saaledes at hverken Rpl. § 244 eller § 238, jfr. Fimalovens § 34, kunde finde Anvendelse 550

En Radiofabrik i Jylland og Fabrikkens Eneforhandler i København antoges i Medfør af Rpl. § 250 at kunne sagsøges i Forening til at kendes uberettigede til at fremstille eller forhandle visse nærmere angivne Radioapparater og til at udrede Erstatning for samme Patentkrænkelse, og Sagen kunde herefter i Medfør af Rpl. § 245 anlægges ved Østre Landsret. (Dissens) 647

Et Firma F i N modtog med en det italienske Rederi R tilhørende Damper et Parti italiensk Bomuldsfrømel. Da en Del af Ladningen viste sig at være beskadiget, indgik Kaptajnen paa, at det R tilkommende Fragtbeløb deponeredes hos en Skibsmægler i N til Sikkerhed for et muligt Erstatningsansvar. F anlagde derefter under Henviisning til Rpl. § 248 Erstatningssag ved Retten i N, men da det af F indløste Konnossement indeholdt en Klausul om, at et hvilket som helst retsligt Skridt, som Ladningsmodtageren agtede at foretage mod Rederen i Forbindelse med Konnossementet, skulde foretages i Genova — hvilken Klausul ikke kunde betragtes som usædvanlig — og da der ikke i Deponeringen kunde indlægges noget Værnetingsafkald, blev Sagen afvist 772

Ægteskab.

En gift Kvinde H — hvis Mand havde Borgerskab (som Hyrekusk og Detaillist), hvorfor hun ikke selv kunde faa Nærings-

	Pag.
brev — drev i nogle Aar Broderiforretning paa M's Borger- skab og paadrog sig derved Gæld til et Firma F. Under en af F mod M til Gældens Betaling anlagt Sag, blev M frifundet, da H havde drevet Forretningen under eget Navn, og da der ikke var godtgjort noget Forhold, hvorved han overfor F havde paadraget sig Ansvar for H's Forpligtelser	138
Lignende Sag	140
Under Separationsforhandlingerne mellem M og hans Hustru H forudsattes det, at de hver for sig skulde betale Indkomstskat for det følgende Skatteaar. Da der i Medfør af Statskatte- lovens § 7 blev paalignet M Skat for nævnte Skatteaar af Ægteparrets Fællesindkomst, ansaas H pligtig at refundere ham en forholdsmæssig Andel, idet der ikke kunde gives hende Medhold i, at den ved hans — iøvrigt under Separations- forhandlingerne forudsete — Flytning fra Hørsholm til København bevirkede Forøgelse af Skattebyrden burde falde ham alene til Last	223
I et Tilfælde, hvor der var Enighed om Separation, fordi For- holdet mellem Ægtefællerne var ødelagt, og hvor det fandtes betænkeligt at fastslaa, at Hustruen havde Hovedskylden, til- kendtes Børnene, en Dreng paa 7 Aar og en Pige paa 3 Aar, begge Hustruen, som efter de foreliggende Oplysninger an- toges bedst egnet til at tage sig af Børnene	301
En Appellantinde havde overfor sin fraskilte Mand principalt nedlagt Paastand paa, at den ved kgl. Bevilling givne Skilts- misse omstødtes, medens hendes subsidiære Paastande væ- sentlig havde Hensyn til det hende tilkommende Underholds- bidrag. Ved Dommen afvistes nogle af de af Appellantinden subsidiært nedlagte Paastande, medens Indstævnte iøvrigt frifandtes	342
To Ægtefæller separeret, da det fandtes tilstrækkelig godt- gjort, at Forholdet imellem dem paa Grund af dyb og varig Uoverensstemmelse, der ikke hovedsagelig skyldtes Hustruens Forhold, maatte anses for ødelagt. Underholdsbidrag paalagt Manden (Formuleringen)	470
Efter at et Par Ægtefæller M og H, der havde fuldstændigt Særeje, var blevet separerede, viste det sig, at den af H indbragte betydelige Formue var forbrugt, efter det oplyste for en betydelig Del til Ægtefællernes Husførelse. H søgte M til at betale et nærmere opgjort Beløb (ca. Halvdelen af den indbragte Formue), men da det ikke var godtgjort, at de omstridte Beløb — bortset fra enkelte Poster, som M erkendte at skyldte — var stillet til M's Disposition som Laan, eller at der forelaa noget andet Grundlag for, at M skulde tilsvare H	

	Pag.
disse, blev M alene dømt til at betale de af ham anerkendte Beløb. (D i s s e n s)	488
Nægtet Tilladelse til en Vidneførsel hvorved en Mand vilde godtgøre, at hans fraskilte Hustru, der nu var gift paany, havde staaet i Forhold til forskellige Mænd, baade forud og efter at hun var blevet separeret fra ham. Begæringen om den nævnte Vidneførsel fremsattes under en Sag, som af Manden var anlagt for at faa Forældremyndigheden over begge Fællesbørn, der ved Parternes Skilsmisse var tillagt Hustruen, overført til ham.....	530
To Ægtefæller separeredes efter Hustruen H's Paastand i Medførf af Ægteskabslovens § 53, 2. Stk., og Forældremagten over det seksaarige Fællesbarn tillagdes H, hvem der derhos aabnedes Adgang til Tilkendelse af Underholdsbidrag efter Overøvrighedens Skøn, idet det ikke var godtgjort, at H havde forskertset den Ret til Underholdsbidrag, som hun efter 15 Aars Ægteskab normalt maatte have. Efter det oplyste syntes Uoverensstemmelsen væsentligt at skyldes Mandens vanskelige Sind og Modvilje mod at give Penge ud	598
To Ægtefæller separeredes efter Manden M's Paastand i Medførf af Ægteskabslovens § 53, 2. Stk., idet hans principale Paastand om Skilsmisse paa Grund af Hustruen H's Utroskab ikke kunde tages til Følge. Da der ikke var tilstrækkeligt Grundlag for at fastslaa, at H havde staaet i Forhold til den af M angivne Tredjemand, kunde Skylden for Separationen ikke i højere Grad lægges paa H end paa M, og herefter paalagdes det M at svare Underholdsbidrag til H efter Overøvrighedens Bestemmelse. Forældremagten over en 12-aarig Dreng tillagdes M, medens Forældremagten over en 10-aarig Pige samt over en 3-aarig Pige, som M ikke havde villet vedkende sig, men som efter Dommen maatte anses ægtefødt, tillagdes H, idet M tilpligtedes at svare Underholdsbidrag i Hh. t. Ægteskabslovens § 70. (D i s s e n s)	621
En Mand M havde siden 1927 været anbragt paa Hospital som Epileptiker og ikke i denne Tid samlevet med Hustruen, der aldrig havde besøgt ham og kun enkelte Gange skrevet indholdsløse Breve til ham. Siden 1932 boede hun sammen med en arbejdsøs Arbejdsmand forskellige Steder. Antaget, at Forholdet mellem Ægtefællerne var ødelagt paa Grund af en i langt over 4 Aar varende Uoverensstemmelse, der havde bevirket, at ethvert Samkvem mellem Ægtefællerne var ophævet, og Ægteskabet, der var indgaaet i 1910, blev efter M's Paastand opløst i Medførf af Ægteskabslovens § 55. Det paalagdes ikke M, der som militær Invalid oppebar Dagpenge i Hh. t. Lov Nr. 127 af 15. April 1935 § 18, at svare Underholdsbidrag til Hustruen. (D i s s e n s)	637

Ærefornærmelser.

Pag.

I et Dagblad var optaget en med et Pseudonym underskrevet, delvis som Referat af et Retsmøde fremtrædende, Artikel, efter hvis Overskrift en Redaktør R var anmeldt for Dokumentfalsk og havde forladt Landet, og som bl. a. indeholdt, at R ved falske Paastande og Beviser havde søgt at redde sig mod Beskyldning for Bestikkelse, og at det i Retten var bevist, at R havde begaaet Dokumentmisbrug. — Bladets Redaktør, der erkendte Sigtelsernes Grundløshed, blev anset efter Strfl.s § 267, 2. og 3. Stk., med Hæfte i 30 Dage og tilpligtet at betale R en Erstatning af 3000 Kr.	152
Lignende Sager	156 og 159
Straf af Hæfte og Erstatning ikendt for Ærefornærmelse	258
Antaget, at Rpl. § 990 kun giver Domfældte en Ret til at begære Anke gennem Anklagemyndigheden, men ikke afskærer ham fra paa sædvanlig Maade at indanke Sagen efter den borgerlige Retsplejes Regler. En af Indstævnte under Henvi- sning til Retsplejelovens § 990 nedlagt Paastand om Afvisning af den af Appellanten paaankede Injuriesag, fordi Appellanten var idømt højere Straf end Bøde, kunde derfor ikke tages til Følge	612

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

Sb. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 1

Første ordinære Session.

Mandag den 6. Marts.

Nr. 158/1938. Bladudgiver **V. Richter-Friis** (Oluf Petersen)
m o d
Fru M. Kappel (David),

betræffende Parternes fra Udgivelsen af nogle Bogværker hidrørende Mellemværende.

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. Maj 1938: Sagsøgte, Bladudgiver V. Richter-Friis, bør til Sagsøgerinden, Fru M. Kappel, betale 4007 Kr. 11 Øre med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 9. Oktober 1937, til Betaling sker, og bør derhos frigøre de fornævnte i A/S Københavns Handelsbank deponerede Sluttedler for enhver Behæftelse, som ikke vedrører Udgivelsen af Værket »Større danske Landbrug«. Iøvrigt bør Sagsøgte i denne Sag for Tiltale af Sagsøgerinden fri at være, dog at Frifindelse kun er for Tiden, forsaavidt angaar Sagsøgtes Pligt til at etablere den fornævnte selvstændige Bankkonto. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Sagen er indanket for Højesteret fra Appellantens Side til Frifindelse med Hensyn til Posten paa 4007 Kr. 11 Øre og fra Indstævntes Side til Ændring med Hensyn til Renteberegningen under Post III b.

Angaaende førstnævnte Paastand udtaler seks Dommere, at efter de foreliggende Oplysninger udgaves Værket Danske Herregaarde med afdøde Kappels Samtykke, fordi den paa Budgetteringen af Værket Danske Gaarde beregnede Annonceindtægt af 12.000 Kr. bortfaldt, da dette Værk blev udsendt i Bøger i Stedet for i enkelte Hæfter med »Omslagsannoncer og Reklameindlæg«.

Herefter og da der ikke skønnes at være Grundlag for at

ændre den af Appellanten foretagne Betalingsberegning som urimelig, vil de tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge.

Forsaavidt angaar Renteberegningen paa Post III b vil otte Dommere stadfæste Dommen af de i den anførte Grunde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Sø- og Handelsretten vil de stadfæste Dommen.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil de paalægge Indstævnte med 500 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen med Hensyn til Beløbet paa 4007 Kr. 11 Øre, idet de ikke finder, at Appellanten har været beføjet til ensidig at beregne Afgift for Benyttelse til Værket »Danske Herregaarde« af de i Sameje mellem Appellanten og afdøde Kappel værende Billeder og Klicheer.

En af disse Dommere vil tillige tage Indstævntes Paastand angaaende Renteberegningen til Følge og begrundet dette med, at Kontraktens og det i Tilslutning dertil vedtagne Finansieringsbudgets Tavshed med Hensyn til Renter naturligt maa forstaaes som Udtryk for, at Appellanten ikke skulde have Renter af sine Udlæg, og at der ikke foreligger tilstrækkelig sikre Holdepunkter for, at Kappel efter Kontraktens Afslutning er gaaet ind paa at tillægge Appellanten Renter af Udlægene.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bladudgiver V. Richter-Friis, bør for Tiltale af Indstævnte, Fru M. Kappel, med Hensyn til Betaling af 4007 Kr. 11 Øre med Renter fri at være.

Iøvrigt bør Sø- og Handelsrettens Dom, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Omkring Aar 1905 havde Alex Kappels Forlag i et Oplag af 4500 Eksemplarer udgivet Værket: I. C. la Cour's »Danske Gaarde«, der omfattede en Beskrivelse af alle danske Landejendomme med Ejendoms-skyld over ca. 50.000 Kr., og udkom i 4 Bind.

Efter at dette Værk var blevet forældet og ufuldstændigt, særlig som Følge af de skete betydelige Forskydninger i Landbrugets Forhold og Genforeningen med de sønderjydske Landsdele, syslede Forlagsboghandler Alex Kappel i Aaret 1929 med Planer om at genoptage Udgivelsen af et saadant Værk, og da han nu var en ældre Mand, søgte han Samarbejde med andre og kom derunder i Forbindelse med Sagsøgte, Bladudgiver V. Richter Friis.

I September 1929 konciperedes derefter en saalydende Overenskomst mellem dem:

»1.

Vi er enige om i Fællesskab at udgive en ny Udgave af det af mig, Kappel, m. fl. udgivne Værk »Danske Gaarde«. Arbejdet med Forberedelsen af denne nye Udgave paabegyndes 1ste September d. A., og Værket antages at kunne fuldføres i Løbet af ca. 3 Aar.

Ved Udarbejdelsen af Værket vil de Retningslinjer, der er anført i de nærværende Overenskomst vedhæftede Budgetter, være at følge, idet disse Budgetter i det hele taget skal danne Basis for Udgivelsen af Værket.

2.

Jeg, Richter Friis, forpligter mig til at financiere Udgivelsen som anført i Financieringsbudgettet og skal alene bære ethvert Tab, der maatte opstaa ved Udgivelsen.

For sin Deltagelse i Administrationen skal Richter Friis have 1000 Kr. om Maaneden i 3 Aar fra den 1ste September d. A. at regne. Skulde Udgivelsen strække sig udover dette Tidsrum, bortfalder Administrationshonoraret for den resterende Tid.

Skulde jeg, Richter Friis, unnlade at opfylde min Financieringspligt, har Kappel Ret til — bortset fra den ham tilkommende Ret til at kræve Overenskomsten opfyldt samt eventuelt Erstatning for Misligholdelse af Overenskomsten — at tage en anden Financier, uden at jeg i saa Fald har noget Krav paa nogen Andel i Værkets Overskud og Fremtid.

3.

Jeg Kappel, antages som Forlagsleder med en maanedlig Gage af Kr. 1500 i tre Aar fra den 1ste September d. A. at regne. Gagen betales bagud. Skulde Udgivelsen strække sig udover tre Aar, bortfalder Forlagsledergagen for den resterende Tid.

Jeg forpligter mig til, saalænge jeg oppebærer fornævnte Gage, ikke at paatage mig nogen ny Virksomhed, hvorved bemærkes, at Friis er bekendt med min Virksomhed for »Ude og hjemme«.

4.

Vi ejer hver Halvdelen af Værket, og eventuelt kontant Overskud fordeles lige mellem os eller vore Arvinger, saasnt samtlige Kreditorer er betalt.

Senere Udgivelse af Værket eller Dele deraf, eller Udgivelse af Værker i Tilknytning hertil, kan kun finde Sted med begge Parters Samtykke.

Hver af os har Ret til under en Form, som vi senere maatte aftale, at faa vore Navne paaført Værket.

5.

Der skal føres et særligt Bogholderi og Regnskab over Virksomheden, og de indkomne Beløb skal indgaa paa en speciel Bankkonto, hvorpaa Friis, saalænge han staar som Kreditor, uden mit, Kappels, Samtykke kan trække.

Saalænge alle Kreditorerne ikke er betalt, kan der iøvrigt af den paa Kontoen indestaaende Sum kun hæves Beløb med begge Parterers Samtykke, selvom der maatte være et regnskabsmæssigt Overskud.

6.

I Tilfælde af, at en af os i Udgivelsestiden maatte afgaa ved Døden, er den efterlevende berettiget og forpligtet til alene at lede Udgivelsen i den resterende Tid. Sker dette i det Tidsrum, hvori Administrationshonoraret eller Forlagsledergagen jfr. Punkt 2 og 3 skal betales, bortfalder disse Ydelser som os personlig tilkommende.

I saa Tilfælde skal den efterlevende have Ret til at antage den underordnede Medhjælp, som maatte være fornøden.

Overenskomsten blev dog først underskrevet af de to Parter den 26. November 1929, efter at fhv. Forstander for Lyngby Landboskole J. J. Hansen var antaget som Redaktør af Værket, og Overenskomsten var da forsynet med følgende Paategning:

»Det tilføjes, at denne Kontrakt ikke er indgaaet under den Forudsætning, at det anførte Værk skal være en rettet Udgave af I. C. la Cour: Danske Gaarde; men en ny original Samling Beskrivelser og Billeder under Navnet »Større danske Landbrug« med J. J. Hansen som Redaktør«.

Til Overenskomsten var der foruden en Redegørelse for Projektet, som det fremgaar af § 1, 2. Stk., vedhæftet forskellige Budgetter, hvoraf Budget II, om hvilket der her under Sagen er Tale, er udarbejdet paa Basis af et trykt Oplag paa 3000 Eksemplarer med et Salg af 2500 Eksemplarer og Budget V er en Financieringsplan, beregnet efter Budget II.

Da Hr. Kappel ønskede, at Værket forsynedes med Flyvebilleder af de paagældende Gaarde, afgav han under 8. Januar 1930 følgende Tillægserklæring til Overenskomsten:

»Saafremt Richter Friis indgaar paa, at Værket STØRRE DANSKE LANDBRUG skal forsynes med Flyvebilleder eller Kortbilag, er det en Aftale, at denne ekstra Financiering indføres paa en særlig Konto, ligesom denne Konto ogsaa krediteres de særlige Indtægter, der fremkommer ved Salg af Flyvebilleder og Kortbilag, endvidere krediteres denne Konto 15 Øre for hvert betalt Hæfte.

I Anledning af denne udvidede Financiering er vi enige om, at der krediteres mig, V. Richter Friis, 1½ pCt. maanedlig af nævnte Kontos Saldo, hvilken Udgift bæres med Halvdelen af hver.

Det skal staa mig, Kappel, frit for at indbetale Halvdelen af denne Kontos Saldo, hvorefter de nævnte 1½ pCt. maanedlig bortfalder for mit Vedkommende.«

Værket, som var projekteret til i 7 Bind at omhandle samtlige (ca. 6000) Gaarde over 60.000—80.000 Kr. Ejendomsskyldværdi, var, som det ogsaa fremgaar af foranstaaende Erklæring (Tillægsoverenskomsten) af 8. Januar 1930, fra først af tænkt udgivet i Hæfter, ialt ca. 130 Hæfter à 48 Sider, d. v. s. ialt ca. 6200 Sider og til en Pris af ialt 234 Kr. (uindbundet). Senere enedes man imidlertid om i Stedet derfor at sælge Værket indbundet, efterhaanden som de enkelte Bind var færdige.

Om Trykningen af Værket oprettede Sagsøgte under 8. Januar 1930

Kontrakt med Bogtrykkerfirmaet Dyva & Jeppesen A/S. I denne Kontrakt hedder det bl. a.:

»XII.

Dyva & Jeppesen A/S sender i Slutningen af hver Maaned en Regning paa det i Maanedens Løb leverede Arbejde, og paa de Beløb, som omfatter Trykning, Hefning og Indbinding, gives $\frac{1}{2}$ Aars rentefri Kredit. Paa Klichéer gives 3 Mds. Kredit.

V. Richter Friis er forpligtet til at afgive Veksel den 8. i hver Maaned paa foregaaende Maanedes Fakturabeløb.

Udgivelsen anslaaes til at vare ca. 3 Aar, men hele Værket skal være betalt 3 Maaneder efter sidste Heftes eller sidste Binds Aflevering, hvilket der tages Hensyn til ved de sidste Veksels Omsætning.«

Ved Paategning paa Kontrakten erklærede Hr. Kappel sig indforstaaet i den.

I den første Periode af godt $1\frac{1}{2}$ Aar af Arbejdet med Værkets Udgivelse maa det antages, at Hr. Kappel varetog sin Stilling som Forlagsleder efter Overenskomstens § 3, men efter at han i Forstaaelse med Sagsøgte havde tiltraadt en Stilling i Firmaet Krohn's Bogtrykkeri, forsynedes Overenskomsten af 26. November 1929 under 27. Juli 1931 af Kontrahenterne med saalydende Paategning:

»Rest af det i denne Kontrakts § 3 nævnte Gage er Dags Dato udlignet ved Afgivelse af Accepter, ialt Kroner 20.000, der af V. R. F. afdrages med $\frac{1}{8}$ Del hver 3. Maaned, første Gang den 27. Oktober 1931. Vekslerne omsættes rentefrit.

Sidste Punkt i § 3 ophæves.

Kappel fortsætter sit Arbejde som hidtil.«

Herefter ophørte Hr. Kappel mer og mer at interessere sig for og tage Del i Udgivelsen af Værket, saaledes at han efterhaanden ganske gled ud af Ledelsen, som derefter varetoges af Sagsøgte alene. Den 13. Oktober 1936 afgik Hr. Kappel ved Døden, hvorefter Sagsøgte i Henhold til Overenskomstens § 6, 1. Stk. alene ledede Udgivelsen.

Planen var oprindelig, at Værket (7 Bind) skulde udkomme i Løbet af 3 Aar. Paa Grund af Stoffets Omfang viste det sig imidlertid nødvendigt at udvide Værket til 9 Bind, ialt ca. 6800 Sider. Prisen forhøjedes derved fra ialt 234 Kr. til ialt 315 Kr. Værkets 1ste Bind udkom i August 1931, og Udgivelsen sluttede først i December 1937, idet 8. Bind udkom i November 1936 og 9. Bind i December 1937.

Oplaget var for Bind 1—3 og 7—9 3500 Eksemplarer, for Bind 4 og 5 2500 Eksemplarer og for Bind 6 3000 Eksemplarer. Salget har indtil nu andraget ialt ca. 2500 hele Eksemplarer.

Jævnside med Udgivelsen af Værket »Større danske Landbrug« paabegyndte Sagsøgte efter at have overtaget Krohns Bogtrykkeri i Sommeren 1932 Udgivelsen af et Reklameværk »Danske Herregaarde«, indeholdende Annoncer m. v., samt som Billedstof Aftryk af Clichéerne til de i Værket: »Større danske Landbrug« benyttede Flyvebilleder. Dette Reklameværk var ikke beregnet til Salg, men til gratis Udsendelse. 1ste Hæfte af Værket er benævnet »Sjællandske Herregaarde«. I en Skrivelse af 20. Juli 1932 til Sagsøgte udtalte Hr. Kappel sin Forundring over, at Sagsøgte havde paabegyndt Sætningen af Værkets 1ste Hæfte

og udbad sig Meddelelse om Trykprisen. Heroverfor henviste Sagsøgte i Skrivelse af 23. s. M. til, at Hr. Kappel vidste god Besked med Udgivelsen af »Sjællandske Herregaarde«, hvorhos Sagsøgte tilføjede, at han paa Grund af Hr. Kappels fuldstændige Mangel paa Interesse for »Større danske Landbrug« selv havde »maattet tage Dispositionerne i min egen Haand«. Brevvekslingen afsluttedes med, at Hr. Kappels Sagfører under 26. Juli 1932 tilskrev Sagsøgte saaledes:

»Hr. Alex Kappel har anmodet mig om at besvare Deres Skrivelse af 23. ds. angaaende »Sjællandske Herregaarde«, og han gør opmærksom paa, at De med Hensyn til »Sjællandske Herregaarde« gør Dem skyldig i en Misforstaaelse, idet Værket er et selvstændigt Foretagende, der ikke har noget med »Større danske Landbrug« at gøre, udover at Clichéerne er stillet til Disposition fra dette, og da Hr. Kappel er Ejer af Halvdelen af førstnævnte Værk, er han naturligvis interesseret i, til hvilke Priser bemeldte Værk trykkes.

Deres Bemærkning om Hr. Kappels Stilling til »Større danske Landbrug« hører altsaa ikke herhen.«

Af Værket »Danske Herregaarde« er der ialt udkommet tre Hæfter — I, II og III.

Ifølge det fornævnte, Overenskomsten af 26. November 1929 vedhæftede Budget II var de samlede Udgifter ved Udgivelsen af Værket »Større danske Landbrug« Kr. 387.500, hvortil dog kom Kr. 36.000 som Vederlag til Sagsøgte, og der skulde herefter efter Budgettet kunne paaregnes et Overskud paa ca. 194.000 Kr.

Ifølge en af Sagsøgtets Regnskabsfører, statsautoriseret Revisor Aage Cortzen pr. 30. Juni 1936 udarbejdet Raabalance var Udgifterne ca. Kr. 650.000, og efter denne Raabalance og en paa Grundlag deraf af statsautoriseret Revisor H. Wilhelmsen foretaget Kalkule skulde der, saafremt de i mindre Oplag end 3500 Eksemplarer trykte Bind optryktes i fornødent Omfang, og hele Værket derefter praktisk talt blev solgt, kunne paaregnes et Overskud paa ca. 15.000 Kr. Ifølge Raabalancen pr. 30. Juni 1936 udgjorde Sagsøgtets Tilgodehavende ca. 260.000 Kr., foruden at der var en Bankgæld paa ca. Kr. 115.000.

Mellem Sagsøgerinden, Forlagsboghandler Alex Kappels Enke, Fru M. Kappel, som hensidder i uskiftet Bo, og som i Henhold til Overenskomstens § 4, 1. Stk. har Ret til Halvdelen af et kontant Overskud af Værket, og Sagsøgte, er der nu opstaaet forskellige Uoverensstemmelser angaaende Opgørelsen af deres Mellemværende, og under nærværende Sag gaar den af Sagsøgerinden endelig nedlagte Paastand ud paa:

I. Sagsøgte, Bladudgiver V. Richter Friis, bør til Sagsøgerinden, Fru M. Kappel, betale Kr. 7917,42 tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 9. Oktober 1937, til Betaling sker.

II. Sagsøgte bør derhos a) etablere selvstændigt Bankkonto for Tiden efter 30. Juni 1936, samt selvstændigt Bogholderi vedrørende samtlige Udgifter og Indtægter af Værket »Større danske Landbrug«, indeholdende Konti over Varelager og udestaaende Fordringer, samt Pengeindgang fra Købere af Værket, b) hvorhos Sagsøgte for Tiden efter 30. Juni 1936 ikke i Forhold til Sagsøgerinden kan belaste det

nævnte Regnskab med andre Udgifter end til Indbinding, Emballage og Forsendelse af Bind 8 og 9 af Værket »Større danske Landbrug«.

III. Sagsøgte bør derhos anerkende, at der ikke ved Opgørelse af Parternes Mellemværende skal medregnes a) Udgifter, der er indeholdt i det aflagte Regnskab pr. 30. Juni 1936 til samlet Beløb Kr. 85.363,72 og b) ej heller nogensomhelst Renteudgift for Tiden før eller efter 30. Juni 1936 udover det rigtigt opgjorte Rentebeløb i Henhold til Overenskomst af 8. Januar 1930 mellem afdøde Forlagsboghandler Kappel og Sagsøgte.

IV. Sagsøgte bør frigøre de i Københavns Handelsbank deponerede Sluttedler vedrørende Køb af Værket »Større danske Landbrug« for enhver Behæftelse og henlægge disse Sluttedler ved Foretagendets ovennævnte specielle Bogholderi.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Med Hensyn til de enkelte Poster i Sagsøgerindens Paastand skal bemærkes følgende:

a d I. Det af Sagsøgerinden herunder paastaaede Beløb, Kr. 7917,42, vedrører Udgivelsen af det ovenfor omtalte af Sagsøgte i tre Bind (Hæfter) udgivne Annonceværk »Danske Herregaarde«, I, II og III.

Uoverensstemmelsen mellem Parterne hidrører for det første fra, at Sagsøgerinden anser Udgivelsen af dette Værk som et selvstændigt Foretagende, saaledes at Regnskabet for det skal holdes ganske udenfor Regnskabet for Værket »Større danske Landbrug« og Sagsøgerinden have Ret til særskilt at faa sin Andel — Halvdelen — af et eventuelt Overskud udbetalt, medens Sagsøgte anser Udgivelsen af det førstnævnte Værk blot som et Led i Arbejdet med Udgivelsen af det sidstnævnte, saaledes at Sagsøgerinden ikke har Krav paa selvstændig Afregning for Værket »Danske Herregaarde«, men dette indgaar i det samlede Regnskab og til sin Tid afregnes herunder.

I det fornævnte Budget II er der regnet med en Indtægt af Kr. 12.000 for »Omlagsannoncer og Reklameindlæg«, og Retten maa, ogsaa efter Indholdet af Hr. Kappels fornævnte Skrivelse af 20. Juli 1932, gaa ud fra, at der under Forhandlingerne mellem ham og Sagsøgte har været Tale om en videregaaende Udnyttelse af de Reklamemuligheder, Hovedværket havde. Retten maa imidlertid give Sagsøgerinden Medhold i, at Udgivelsen af de ommeldte Reklamehæfter maa anses som et selvstændigt Foretagende, jfr. herved Overenskomstens § 4, 2. Stk. om Udgivelse af Værker i Tilknnytning til Hovedværket. Afgørende for Retten har særlig foruden Omfanget af det paagældende Reklameværk — over 100 Sider for hvert Hæfte — været, at det allerede i den ovenfor gengivne Skrivelse af 26. Juli 1932 fra Hr. Kappels Side blev gjort gældende, at det her ommeldte Værk var et selvstændigt Foretagende, uden at Sagsøgte protesterede derimod, og at Regnskab for dette Reklameværk heller ikke er optaget i Sagsøgtens Bogholderi vedrørende Hovedværket, jfr. herom nærmere nedenfor.

Ifølge de af Revisor Aage Cortzen pr. 4. November 1937 foretagne Opgørelser over »Danske Herregaarde« I-III viste disse, som selvstændige Værker betragtet, et samlet Underskud paa Kr. 1605,79.

Sagsøgerinden bestrider imidlertid Berettigelsen af nedenstaaende

i Opgørelserne opførte Udgiftsposter, og opgør derefter nærmere sin Paastand om at faa tilkendt Halvdelen af Overskudet, d. v. s. Kr. 7917,42, saaledes:

1. Andel, Omkostninger, Ekspedition m. v., ialt	Kr. 4.200,00
2. Provisioner ialt	— 2.807,14
3. Afgift for Reproduktionsretten og for Leje af Kli- chéerne, ialt	— 9.620,00
4. Trykning af Hæfte I	— 812,50
	<hr/>
	Kr. 17.439,64
Herfra gaar Underskudet..	— 1.605,79
	<hr/>

Kr. 15.833,85,

af Sagsøgerinden urigtig opgjort til Kr. 15.834,85, hvoraf Halvdelen andrager Kr. 7917,42.

Med Hensyn til disse Poster skal Retten bemærke følgende:

a d 1. Naar Værket »Danske Herregaarde«, som ovenfor statueret, betragtes som et selvstændigt Foretagende, maa Retten finde, at Sagsøgte, ligesom med Hensyn til selve Hovedværket, for hvilket der i Budget II er opført Kr. 18.000 til Kontorudgifter, Ekspedition etc., maa være beføjet til at belaste »Danske Herregaarde« med de ommeldte Generalomkostninger, og da de paagældende Beløb, der angaar alle tre Hæfter, ikke skønnes at være urimelige, vil der ikke kunne gives Sagsøgerinden Medhold paa dette Punkt.

a d 2. Det paagældende Beløb, Kr. 2807,14, udgør — dog kun forsaavidt angaar Hæfterne I og II — Differencen mellem det som Provision samt Rejseomkostninger m. v. udbetalte Beløb, Kr. 13.216,21, og en Provision stor 25 pCt. af Annoncerne, d. v. s. Kr. 10.409,07, idet Sagsøgerinden ikke kan anerkende Sagsøgtes Berettigelse til at debitere Værket med mere end 25 pCt. som Provision, som budgetteret ved Hovedværket. Til Støtte for dette sit Standpunkt har Sagsøgerinden anført, at de paagældende Agenter foruden at sælge det her ommeldte Værk agenterede for Sagsøgtes øvrige Udgivervirksomhed, saa at det er med Urette, naar hele den dem udbetalte Provision belastes »Danske Herregaarde«.

Retten finder imidlertid ikke, at der mod Sagsøgtes Benægtelse af Sagsøgerinden er ført noget Bevis for, at Sagsøgte, som under Hr. Kappels Passivitet maatte lede Foretagendet paa egen Haand, ikke skulde have været berettiget til at udbetale Repræsentanterne det ommeldte Beløb, som i sig selv heller ikke skønnes urimeligt. Der vil saaledes heller ikke med Hensyn til denne Post kunne gives Sagsøgerinden Medhold.

a d 3. Det herunder ommeldte Beløb, Kr. 9620, som angaar alle tre Hæfter, er nærmere specificeret saaledes:

Afgift for Reproduktionsretten af ialt 558 Stk. Billeder á Kr. 15,00 (Abonnenters Betaling for Ekstraaftryk af Billedet af deres Ejendom)	Kr. 8370,00
Lejeafgift af Klicheer	— 1250,00
	<hr/>

Kr. 9620,00.

Sagsøgtes Standpunkt overfor Sagsøgerindens Krav er det, at naar Værket »Danske Herregaarde«, som ovenfor statueret, bør anses som et selvstændigt Foretagende, maa Sagsøgerinden taale, at der sker en Mellemregning mellem dette Værk og Hovedværket i Anledning af Benyttelsen af det Hovedværket tilhørende Billedmateriale m. v.

Retten maa imidlertid mene, at det paagældende Materiale ikke tilhører Hovedværket, der ikke kan betragtes som et selvstændigt Retssubjekt, men derimod Udgiverne af Værket — hver med Halvdelen, jfr. Overenskomstens § 4, 1. og 2. Stk. — og at der derfor ikke i Anledning af den skete Benyttelse bør ske en Debitering paa Reklameværkets Regnskab og en tilsvarende Kreditering paa Hovedværkets Regnskab. Det bemærkes herved, at der i det hele ikke ved Overenskomsten om Udgivelsen af »Større danske Landbrug« er etableret et egentligt Interessentskabsforhold med egne, fra Deltagernes øvrige Formue udskilte, Rettigheder, men kun et Fællesskab mellem Kontrahenterne med Hensyn til Udgivelsen. Retten finder derfor, at denne Post med Urette er debiteret Regnskabet for »Danske Herregaarde«, og maa saaledes for saa vidt give Sagsøgerinden Medhold.

a d 4. De her ommeldte Kr. 812,50 er et Beløb, hvormed Trykningsudgifterne vedrørende Hæfte I har været forholdsmæssigt større end de tilsvarende Udgifter vedrørende Hæfte II og III. Sagsøgerinden anser Sagsøgte for uberettiget til at debitere Værket med dette Beløb, da han ved Trykningen af Hæfte I var Medindehaver af Krohn's Bogtrykkeri, hvori Trykningen skete, medens han var udtraadt af Virksomheden den Gang, de to paagældende Hæfter blev trykt, og da Sagsøgte trods Opfordring dertil ikke havde indhentet noget Tilbud andetsteds fra til Kontrol af Krohn's Bogtrykkeris Pris, jfr. herved ogsaa Hr. Kappels ovennævnte Skrivelse af 20. Juli 1932.

Da der imidlertid ikke foreligger nogetsomhelst Bevis for, at Udgiften til Trykning af Hæfte I har været urimelig høj, vil Sagsøgerindens Paastand med Hensyn til denne Post ikke kunne tages til Følge.

Af det af Sagsøgerinden under I paastaede Beløb vil der herefter være at tilkende hende Post 3..... Kr. 9620,00
minus Underskud — 1605,79

Kr. 8014,21.

Halvdelen heraf, Kr. 4007,11, med Renter som paastaet.

a d II a. Sagsøgte har ikke, som i Overenskomstens § 5, 1. Stk. bestemt, ladet de indkomne Beløb indgaa paa en speciel Bankkonto; men da Sagsøgte i Tiden efter den 30. Juni 1936 maa antages stedse at have staaet som Kreditor, jfr. herom nærmere nedenfor ad II b og III, og saaledes ifølge den nævnte Kontraktsbestemmelse har været berettiget til uden Hr. Kappels Samtykke at trække paa Bankkontoen, maa Retten give Sagsøgte Medhold i, at denne hans Overtrædelse af den ommeldte Bestemmelse blot har været af formel Karakter. Retten finder derfor, ogsaa under Hensyn til, at Sagsøgtes herommeldte Kontraktsbrud ikke ses at være paataalt af Hr. Kappel, heller ikke, at Sagsøgte bør tilpligtes, saalænge han staar som Kreditor, at etablere den ommeldte selvstændige Bankkonto, hvorimod saadan Pligt findes at paa hvile ham, saafremt han maatte ophøre at være Kreditor.

Sagsøgte bør derfor for saa vidt frifindes for Tiden.

Ifølge Overenskomstens § 5, 1. Stk. skal der føres et særligt Bogholderi og Regnskab over Virksomheden.

Efter de foreliggende Oplysninger, derunder de af Sagsøgtets Revisor, Hr. Aage Cortzen, og af Sagsøgerindens Revisor, Hr. H. Wilhelmisen, under Domsforhandlingen i Sagen afgivne Vidneforklaringer, førtes der over Virksomheden, saa snart der blev Brug derfor, en Hovedbog, en Kassebog (Kassejournal), indeholdende samtlige Indtægter og Udgifter vedrørende selve Hovedværket, Indgangskladder, hvori hver enkelt Indbetaling fra Debitorerne er indført med Nummer, Dato, Navn og Beløb samt Reskontri I/IV, hvor hver Debitor har sin Konto med Nummer, Navn, Adresse, og hvor hans Indbetalinger findes specificeret.

Endelig er der fra den 1. November 1937 paabegyndt at føres en Bog, hvortil hver enkelt, der modtager Værket, anføres med et samlet Beløb, der skal svare til den Sum, der skal betales, og hvori der endvidere bliver anført Oplysninger til Brug for en senere Afstemning af solgte Værker m. m., og endelig anføres, hvor meget hver enkelt Køber af Værket har betalt paa et bestemt Tidspunkt.

Ifølge Sagsøgtets Anbringende var det Hr. Kappel, som i sin Tid gav Anvisning paa Førelsen af de førstnævnte Bøger, og da Hr. Kappel i hvert Fald — uanset at han i de første 1½ Aar maa antages at være fulgt godt med i Virksomheden eller i hvert Fald har haft god Lejlighed dertil — ingensinde ses at have fremsat Indsigelse mod Bogholderiet, finder Retten at maatte tage Sagsøgtets Paastand om Frifindelse med Hensyn til dette Punkt til Følge, uden at Retten dog herved har taget nærmere Stilling til Spørgsmaalet om Bogholderiets Forsvarlighed.

a d II b og III a. Til Støtte for sine herunder fremsatte Paastande har Sagsøgerinden anført, at ifølge Overenskomstens § 1, 2. Stk. vil ved Værkets Udarbejdelse de Retningslinjer, som er anført i det Overenskomsten vedhæftede Budget II være at følge, idet dette i det hele taget skal danne Basis for Udgivelsen. Dette maa efter Sagsøgerindens Mening forstaaes saaledes, at Afvigelser fra de i Budgettet indeholdte Udgiftsposter maa kræve begge Parters Samtykke for at belaste det fælles Regnskab. Der foreligger imidlertid meget betydelige Overskridelser paa næsten alle Udgiftsposter, uden at — bortset fra Ændringen med Hensyn til Illustrationer (Flyvebilleder) og Udsendelsen i Bind i Stedet for i Hæfter — Hr. Kappels Samtykke dertil ses at være indhentet, Overskridelser som derfor efter Sagsøgerindens Mening ikke bør medregnes ved Opgørelsen af Parternes Mellemværende. Sagsøgerinden har herved ogsaa henvist til, at der ikke paa andre Punkter i Regnskabet er Beparelser, hvorved disse Overskridelser af Budgettet kunde udlignes.

Under III a har Sagsøgerinden paastaaet Udgifter til et Beløb af ialt Kr. 85.363,72 paa Regnskabet (Raabalancen) pr. 30. Juni 1936 ladet ude af Betragtning.

Dette Beløb (Merudgift i Forhold til Budgettet) fremkommer nærmere saaledes:

1. Redaktion:			
Regnskab	Kr. 112.392,68		
Budget	— 73.000,00		
			Kr. 39.392,68
2. Illustration			— 29.730,88
3. Provisioner:			
Regnskab	Kr. 78.740,16		
Budget	— 62.500,00		
			— 16.240,16
		Tilsammen....	Kr. 85.363,72.

Med Hensyn til de enkelte Poster skal følgende bemærkes:

a d 1. Paa Bugettet er Udgifter til Redaktion specificeret saaledes:

Chefredaktør	Kr. 30.000,00
Redaktør	— 30.000,00
Redaktionssekretær	— 13.000,00.

Hovedposterne paa Regnskabet pr. 30. Juni 1936 er:

Forstander J. J. Hansen (Chefredaktør).....	Kr. 40.100,00
Journalist Vagn Poulsen	— 30.370,50
Beskrivelser og Vurderingsforretninger (Diverse Medarbejdere, særlig fhv. Gaardejer Axel A. Jensen)....	— 37.318,47.

Ifølge de af de nævnte tre Herrer under Domsforhandlingen afgivne Vidneforklaringer er de alle tre blevet antaget af Hr. Kappel paa nærmere med ham aftalte Vilkaar, derunder ogsaa om Lønning, Forstander J. J. Hansen som Chefredaktør af Værket, Journalist Vagn Poulsen nærmest som Redaktionssekretær og fhv. Gaardejer Axel A. Jensen fra først af som Sælger, men derefter til Udarbejdelse af Beskrivelser af de i Værket optagne Landbrugsejendomme.

Det Overenskomsten vedhæftede Budget II forelaa, da Overenskomsten konciperedes i Eftersommeren (September) 1929. Der tales i Overenskomstens § 1 om »ny Udgave« af det tidligere Værk »Danske Gaarde«; men af de afgivne Vidneforklaringer — særlig Forstander J. J. Hansens — og Sagsøgtets Partsforklaringer under Domsforhandlingen, ligesom ogsaa af den Overenskomsten forinden Underskriften den 26. November 1929 paaførte Tilføjelse, fremgaar det, at man efter Conciperingen af Overenskomsten er enedes om, at det projekterede Værk ikke skal være »en rettet Udgave af I. C. la Cour: Danske Gaarde, men en ny original Samling Beskrivelser under Navnet: »Større danske Landbrug« med J. J. Hansen som Redaktør.«

Denne meget væsentlige Ændring i selve Planen (Grundlaget) for det ny Værk forøgede ikke blot Chefredaktørens Arbejde i meget høj Grad, men nødvendiggjorde ogsaa Udarbejdelsen af ny Beskrivelser, til en Pris af ca. 6 Kr. pr. Stk. af de aller fleste af de i Værket optagne ca. 6000 Gaarde, ligesom ogsaa selve Værkets Omfang — 9 Bind i Stedet for de oprindelig projekterede 7 — og Udgivelsestid — 7 Aar i Stedet for som planlagt 3 — forøgedes derved.

Idet Hr. Kappel maa antages at have været fuldt indforstaaet med den saaledes skete Ændring af Værkets Karakter og Omfang, ja, endog

for en væsentlig Del maa antages selv at have truffet de deraf følgende Dispositioner, Engagement af Medarbejdere og Aftaler om Udarbejdelse af Beskrivelser m. m., findes Sagsøgerinden ikke nu at kunne fremsætte nogen Indsigelse mod de ommeldte Udgifter til Redaktion, overfor hvilke det end ikke er gjort gældende, at de i sig selv er urimelige.

a d 2. Det ovennævnte af Sagsøgerinden, forsaavidt angaar Illustrationer, bestridte Beløb fremkommer saaledes:

Anvendt ifølge Regnskabet pr. 30. Juni 1936.....	Kr. 97.924,79
Budget	Kr. 37.000,00
Merudgift ved Flyvebilleder	— 26.314,11
	<hr/>
	— 63.314,11
	<hr/>
	Kr. 34.610,68
Indbragt ved Salg af Flyvebilleder	— 4.879,80
	<hr/>
	Kr. 29.730,88.
	<hr/>

Budgettets Konto for Illustrationer er specificeret saaledes:

Klicheer m. v.	Kr. 25.000
Fotografier	— 12.000
	<hr/>
Ialt....	Kr. 37.000.

Regnskabet udviser derimod følgende Tal:

Klicheers Konto	Kr. 22.860,68
Flyvebilledkonto	— 75.064,11
	<hr/>
Ialt....	Kr. 97.924,79.

Udgiftsstigningen hidrører saaledes fra den efter Overenskomstens Oprettelse mellem de kontraherende Parter under 8. Januar 1930 oprettede Tillægsoverenskomst om Anvendelse af Flyvebilleder.

Naar Sagsøgerinden kun vil anerkende en Merudgift af Kr. 26.314,11 til Flyvebilleder, skyldes det, at hun mener, at der ifølge Tillægsoverenskomsten, jfr. dennes 1. Stk. in fine, i den paa Regnskabet opførte Udgift Kr. 75.064,11 bør ske Fradrag af Kr. 48.750,00, svarende til en Kreditering af 15 Øre pr. Hæfte for 130 Hæfter (Værkets Omfang ifølge den oprindelige Plan) i 2500 Eksemplarer.

Saaledes som den nævnte Tillægsoverenskomst er affattet, maa Retten imidlertid give Sagsøgte Medhold i, at det ikke kan antages at være Værkets Hovedregnskab, men derimod den særlige Flyvebilled-Financieringskonto, som skal krediteres de ommeldte 15 Øre pr. Hæfte. Men Retten skal iøvrigt ikke komme nærmere ind herpaa, idet Anvendelsen af Flyvebillederne maa anses blot som et Led i Udarbejdelsen af Værket, og Optagelsen af Bestemmelsen i Tillægsoverenskomsten om Financieringskontoens Kreditering med 15 Øre pr. Hæfte maa antages alene at have Hensyn til denne Overenskomsts særlige Financieringsbestemmelser, medens der ikke iøvrigt ved Bestemmelsen tilsigtes nogen

Ændring i Kontrahenternes Mellemværende. Da endelig de paagældende Udgifter virkelig er afholdt til Illustrering af Værket, og der ikke af Sagsøgerinden er fremsat nogen Indsigelse mod de enkelte Udgiftsposter, vil der heller ikke paa dette Punkt kunne gives hende Medhold.

ad 3. Medens der paa Budgettet er regnet med en Udgift til Provision af 2500 Eksemplarer à 25 Kr., d. v. s. ialt Kr. 62.500, udgør den regnskabsmæssige Udgift pr. 30. Juni 1936 ifølge en under Sagen fremlagt Specifikation ialt Kr. 78.740,16, fordelt paa ialt ca. 40 Agenter, hvoraf imidlertid en enkelt alene har oppebaaret ca. 42.000 Kr.

Til Støtte for sin Paastand med Hensyn til denne Post har Sagsøgerinden ligesom med Hensyn til Regnskabet for »Danske Herregaarde«, jfr. ovenfor ad I Post 2, særlig anført, at flere af disse Agenter ogsaa har virket for andre af Sagsøgte Foretagender.

Sagsøgte har paa sin Side anført, at Salget paa et vist Tidspunkt i høj Grad vanskeliggjordes, ja næsten stoppede op som Følge af Landbrugskrisen, og at der derfor maatte afholdes Ekstraudgifter for igen at faa det i Gang.

Det er ikke mod Sagsøgte Benægtelse godtgjort af Sagsøgerinden, at de ommeldte Provisionsbeløb er udbetalt til uvedkommende Formaal. Herefter og under Hensyn til det af Sagsøgte om Salget anførte og til, at Forhøjelsen af Værkets Pris fra 234 Kr. til 315 Kr. ogsaa motiverer en Forhøjelse af Provisionen, samt i Betragtning af at en Konto som den ommeldte ifølge Sagens Natur til en vis Grad maa være kalkulatorisk, vil der heller ikke med Hensyn til denne Post kunne gives Sagsøgerinden Medhold.

Sagsøgte vil saaledes i det hele være at frifinde, forsaavidt angaar Punkt III a i Sagsøgerindens Paastand, og overensstemmende med, at det saaledes er statueret, at den budgetterede Udgift ikke er bindende ved Opgørelsen af Parternes Mellemværende, vil Sagsøgte ogsaa være at frifinde, forsaavidt angaar Punkt II b i Sagsøgerindens Paastand, hvorefter Regnskabet ikke for Tiden efter 30. Juni 1936 maatte belastes Udgifter til Trykning, Redaktion, Illustration, Provision og Kontorhold, idet Udgifterne paa alle disse Konti har naaet de budgetterede Beløb.

ad III b. Renteudgifter er pr. 30. Juni 1936 opført saaledes:

1. V. Richter Friis	Kr. 43.751,41
2. Dyva & Jeppesen A/S	— 20.942,26
3. Københavns Handelsbank	— 23.930,98
	<hr/>
	Kr. 88.624,65
4. V. Richter Friis Rentekonto vedrørende Flyvebilleder	— 5.635,36

Ialt... Kr. 94.260,01.

Medens Sagsøgerinden, som det fremgaar af hendes Paastand, anerkender den under 4. opførte Rente-post som hjemlet ved den oftnævnte Tillægsoverenskomst af 8. Januar 1930, protesterer hun iøvrigt mod, at der debiteres Foretagendet Renter, idet hun gør gældende, at der i Modsætning til i Tillægsoverenskomsten hverken i Overenskomsten, særlig ikke i dennes § 2, 1. Stk., eller i de Overenskomsten vedhæftede Budgetter, hvortil Overenskomsten henviser, er Hjemmel for Sagsøgte

til at beregne Renter for Financieringen, og at Sagsøgte heller ikke nogensinde overfor Hr. Kappel har forbeholdt sig at kræve Renter, efter at Rammerne for Foretagendet og dets Financiering, som ovenfor omtalt, viste sig aldeles ikke at kunne holde.

Den ovenfor under 1. angivne Rentepost svarer til $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig Rente af Sagsøgtets Tilgodehavende ifølge Mellemregningskonto for Tiden 1. September 1929 til 30. Juni 1936.

Posten under 2. andrager Bogtrykkerfirmaet Dyva & Jeppesens Krav paa Rente (5—5½—6 pCt. p. a.) og Provision for Tiden August 1930—Juni 1936, og den under 3. nævnte Post er Københavns Handelsbanks Krav paa Rente og Provision fra den 1. Januar 1934 til den 30. Juni 1936, efter at Engagementet med det fornævnte Bogtrykkerfirma var overført til denne Bank. De to sidstnævnte Poster er saaledes virkelig afholdte Udgifter, medens Post 1. er den Rente, Sagsøgte har beregnet sig selv af sit Tilgodehavende.

Den Overenskomsten vedhæftede Financieringsplan omfatter det første Aar af Udgivelsesperioden; i de første seks Maaneder regnes der alene med Udgifter, stigende fra 1. Maanedes Udgift af Kr. 3500,00 til en samlet Udgift ved Udløbet af 6. Maaned af ca. Kr. 34.000. Fra og med 7. Maaned regnes der tillige med Indtægter af Værket. Udgifts-saldoen er ved Udgangen af 11. Maaned ca. Kr. 46.000 og mentes da at have naaet sit Maksimum. Der er i Financieringsbudgettet ikke regnet med Udgifter til Trykning, idet man efter det ovenfor gengivne Punkt XII, 1. Stk. i Kontrakten med Dyva & Jeppesen, hvorefter det nævnte Firma for Trykning, Hæftning og Indbinding indrømmede $\frac{1}{2}$ Aars rentefri Kredit, regnede med, at Trykningen faktisk financieredes af Bogtrykkeriet.

Ifølge den ovennævnte Retten foreviste Kassebog (Kassejournal) og Revisor Aage Cortzens Vidneforklaring er der fra den 1. September 1929 at regne ved Udgangen af hver Maaned krediteret Sagsøgtets Mellemregningskonto $\frac{1}{2}$ pCt. Rente af hans Tilgodehavende og debiteret Rentekontoen et tilsvarende Beløb. Disse Posteringer er foretaget af Revisor Cortzen efter Ordre af Sagsøgte, dog at Indførslerne for de første Maaneder skete under eet i Maj 1930, idet Kassebogen først da blev etableret.

Uanset at der, som af Sagsøgerinden anført, hverken i Overenskomsten eller iøvrigt er udtrykkelig Hjemmel for Sagsøgte til at beregne sig Renter af sit Financieringstilgodehavende, mener Retten dog, at der under de foreliggende Forhold bør tilkomme ham saadan Rente. Retten har herved særlig taget i Betragtning, at Renten i Bogholderiet er krediteret ham paa et tidligt Tidspunkt af Udgivelsen, at Hr. Kappel ikke ses at have protesteret mod Renteberegningen, uanset at han i hvert Fald i et Aar efter, at saadan Bogførelse heraf var begyndt at ske, maa antages at have været Leder af Foretagendet, som i Overenskomstens § 3, 1. Stk. nævnt, og derfor burde have været bekendt med Rentetilførslen eller i hvert Fald havde fuld Lejlighed til at gøre sig bekendt med den, og at den Sagsøgte efter Overenskomsten paahvilende Financieringsforpligtelse som Følge af den gentagne Gange ovenfor omtalte Udvidelse af Planen for Udgivelsen af Værket viste sig at blive

meget væsentlig mere byrdefuld for Sagsøgte end forudset ved Overenskomstens Oprettelse.

Sagsøgte vil derfor ogsaa paa dette Punkt være at frifinde, og Retten skal herefter ikke komme ind paa et af Sagsøgte med Hensyn til dette Punkt subsidiært indtaget Standpunkt gaende ud paa, at i hvert Fald Renteposterne 1. og 2. medregnes ved Opgørelsen af Mellemværendet, og at der iøvrigt kun kunde være Tale om, at Sagsøgtes Financiering var rentefri, forsaavidt angaar det i Financieringsbudgettet forudsatte Beløb af ca. 46.000 Kr. indenfor den ved Overenskomsten forudsatte Periode, d. v. s. næppe over et Par Aar.

a d IV. Som ovenfor ad III b anført blev Engagementet med Bogtrykkerfirmaet Dyva & Jeppesen overført til Københavns Handelsbank. Senere afkrævede Banken Sagsøgte Sikkerhedsstillelse for Engagementet, og under 25. Marts 1936 deponerede Sagsøgte derefter Købekontrakter (Slutsedler) paa Værket i Banken. Den Gæld til Banken, som er optaget i Bogholderiet for »Større danske Landbrug«, androg pr. 1. Oktober 1937 ialt ca. Kr. 104.000, og der var da som Sikkerhed herfor deponeret Slutsedler til et samlet Restpaalydende af ca. Kr. 90.000,00.

Sagsøgte hævder, at han som Financier af Værkets Udgivelse maa have Sikkerhedsret i alle Foretagendets Aktiver, derunder de ommeldte Slutsedler, og at han derfor ogsaa i Medfør af Danske Lov 5—7—4 eller Analogien af denne Bestemmelse maa have Ret til indenfor Rammerne af sit Tilgodehavende at give disse Slutsedler som Sikkerhed for Foretagendets Gæld.

Saaledes som Sagen foreligger, maa der gaas ud fra, at Sagsøgte ogsaa har andet Mellemværende med Handelsbanken — et Forhold hvorom Sagsøgte ikke har villet give nærmere Oplysninger — og at den ommeldte Sikkerhedsstillelse ogsaa hæfter overfor Banken for saadant Mellemværende.

Medens Retten vel maa give Sagsøgte Medhold i, at han som Financier og Administrator af Værkets Udgivelse har været beføjet til at give de ommeldte Slutsedler som Sikkerhed til Banken for de Udgivelsen vedrørende Forpligtelser, findes han ikke at have haft Ret til at foretage denne Sikkerhedsstillelse saaledes, at den ogsaa kom til at omfatte hans øvrige, Værket uvedkommende, Gæld til Banken. Sagsøgte vil derfor, hvad den af Sagsøgerinden nedlagte Paastand ikke findes at være til Hinder for, være at dømme til alene at frigøre de ommeldte Slutsedler for de det ommeldte Værk uvedkommende Behæftelser.

Der vil herefter være at give Dom overensstemmende med foranstaaende.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Tirsdag den 7. Marts.

Nr. 40/1939.

Rigsadvokaten
mod

Aksel Gerhardt (Hvidt),

der tiltales for Dokumentfalsk.

Østre Landsrets Dom af 20. December 1938 (VII Afd.): Den af Højesteret den 11. April 1938 afsagte Dom stadfæstes. De med Genoptagelsen forbundne Udgifter, derunder Salær til den for Tiltalte Aksel Gerhardt beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører H. Vestergaard, 500 Kr., udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Tiltalte i Henhold til de i Dommen anførte Grunde er fundet skyldig i det i Anklagen under I ommeldte Forhold og endvidere, at han efter samtlige foreliggende Omstændigheder er fundet skyldig i Anklagens Forhold II.

Herefter er Tiltalte rettelig anset efter Straffelovens § 172, Stykke 1 og 2, jfr. § 171 med Fængsel i 8 Maaneder og frakendt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Aksel Gerhardt bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder.

De borgerlige Rettigheder frakendes ham for et Tidsrum af 5 Aar.

Sagens Omkostninger, derunder det i Højesteretskendelsen af 30. Juni 1938 bestemte Salær til Højesteretssagfører Henriques, 120 Kr., det i Dommen bestemte Salær til Landsretssagfører H. Vestergaard 500 Kr. og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt 700 Kr. udredes af Tiltalte.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger inden Bestemmelsen om dens Genoptagelse forholdes som i Højesterets Dom af 11. April 1938 bestemt.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 2

Tirsdag den 7. Marts.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 30. Juni 1937 fra Statsadvokaten for København blev Aksel Gerhardt sat under Tiltale til at lide Straf for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171.

1.

Ved antagelig i Eftersommeren 1936 at have formaaet Frøken Else Schiller, der var ansat paa hans Kontor, til at indføje Ordet »Saldo« i en af Skiltemaler Hjalmar Breck til Tiltalte afgivet a conto Kvittering for udført Arbejde og derefter forevist Kvitteringen for en Sagfører, til hvem Skiltemaler Breck havde overgivet et Retstilgodehavende hos Tiltalte til Incasso, for derved at give det Udsende af, at Breck havde erkendt ikke at have mere til Gode.

2.

Ved antagelig i Januar 1937 at have udfærdiget en Kontrakt, dateret den 15. September 1931, hvori Repræsentant Jacob Jensen i Forbindelse med sin Ansættelse i Tiltaltes Firma »The Northern Commercial Co.« forpligtede sig til under visse Omstændigheder efter sin Fratræden at betale en Konventionalbod paa indtil 15.000 Kr. og underskrevet Kontrakten med Navnet Jacob Jensen og derefter ved Opgørelsen af Repræsentant Jensens Provisionskrav i Anledning af hans Fratræden gjort Modkrav gældende under Henviisning til og Forevisning af den omhandlede Kontrakt.

Ved Københavns Byrets Dom af 18. September 1937 blev Gerhardt kendt skyldig i begge Forhold og anset efter Straffelovens § 172, Stk. 1, og 2, jfr. § 171, med Fængsel i 8 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for 5 Aar.

Ved Østre Landsrets Dom af 22. December 1937 fandtes det overvejende betænkeligt at anse det bevist, at Tiltalte havde gjort sig skyldig i det under 2 omhandlede Forhold, medens Byrettens Dom iøvrigt stadfæstedes, saaledes at Tiltalte efter Straffelovens § 172, Stk. 2, jfr. § 171, ansaas med en Straf af Fængsel i 3 Maaneder.

Ved Højesterets Dom af 11. April 1938 blev Byrettens Dom stadfæstet i Henhold til de i den anførte Grunde.

I Skrivelse af 18. Maj s. A. begærede Domfældte Sagen genoptaget i Medfør af Retsplejelovens § 977, idet han henviste til en af

Else Schiller afgivet Erklæring af 11. Maj 1938; hvorefter den af hende tidligere i Sagen afgivne Forklaring om, at hun efter Domfældtes Ordre havde foretaget en Tilføjelse i en af Skiltemaler Breck underskrevet Dags-Dato-Kvittering, var urigtig, og ved Højesterets Kendelse af 30. Juni 1938 bestemtes det, at ny Domsforhandling i Sagen skulde finde Sted.

I Henhold hertil udfærdigedes der af Statsadvokaten for København den 4. Juli s. A. Tilkendegivelse om, at ny Domsforhandling i Sagen vil blive foretaget i Østre Landsret.

Under den ny Domsforhandling, der i Medfør af Højesterets Kendelse af 5. Oktober 1938 foretoges uden Domsmands Medvirken, har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand paa, at den af Højesteret den 11. April 1938 i Sagen afsagte Dom stadfæstedes, medens Tiltalte har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

Under en paa Foranledning af Højesteret i Medfør af Retsplejelovens § 981 ved Byretten afholdt Vidneførsel forklarede Else Schiller og fastholdt, at hun ikke har rettet i eller føjet noget til Teksten i den i Sagen omhandlede Kvittering, udstedt af Skiltemaler Breck, og at hendes tidligere Forklaring herom er urigtig. Som Grund til, at hun afgav urigtig Forklaring, har hun nærmere anført, at hun efter Udtalelser af den Overbetjent, som foretog den første Afhøring af hende, frygtede for at blive anholdt, saafremt hun ikke indrømmede at have foretaget den angivne Rettelse, og at hun ikke senere turde ændre sin Forklaring. Efter at Højesteretsdommen var afsagt, og hun, der havde troet, at Domfældte vilde blive frifundet, fik at vide, at to af hans Agenturer var opsagt, besluttede hun sig imidlertid til at fortælle Domfældte, at hun led af Samvittighedsnag, og hvad Grunden hertil var. De tidligere i Sagen afhørte Vidner, deriblandt Skiltemaler Hjalmar Breck og Repræsentant Jacob Jensen fastholdt under den ny Afhøring i det væsentlige Rigtigheden af de af dem tidligere afgivne Forklaringer, medens Grosserer Henning Chr. Bøgh, der var beskæftiget paa Tiltaltes Kontor, som Vidne forklarede, at Frk. Schiller i Sommeren 1937 overfor ham havde udtalt, at hun var glad for, at hun havde sagt Sandheden til Politiet, samt at Tiltalte i November Maaned s. A. tilbød ham et Vederlag paa 500 Kr., saafremt han kunde formaa Frk. Schiller til at ændre den af hende afgivne Forklaring.

Den 11. Oktober og den 10. November 1938 blev der paa Begæring af Københavns Politi afholdt Efterforskningsforhør i Københavns Byret i Anledning af, at der mod Tiltalte rejstes Sigtelse for Forledelse til falsk Forklaring for Retten eller Forsøg herpaa.

I disse Retsmøder har Direktør Siegfried Otto Brenner, der er Indehaver af et Genealogisk Institut, og som gennem en Aarrække har staaet i Forretningsforbindelse med Tiltalte, forklaret, at Tiltalte kort efter, at Højesterets Dom af 11. April 1938 var afsagt, udtalte, at det eneste, der nu kunde redde ham, var, at Frk. Schiller ændrede sin Forklaring, samt at han vilde give alt, hvad han ejede for at formaa hende dertil. Tiltalte fremkom samtidig med et Forslag om at tilbyde Frk. Schiller et Vederlag, vistnok paa et Par Tusinde Kr. Nogen Tid senere meddelte Tiltalte Vidnet, at Frk. Schiller nu havde ændret sin For-

klaring, og at han paatænkte at yde hende, der snart skulde giftes, en Belønning i Form af Indbo, som eventuelt kunde købes paa Afbetaling.

I denne Forbindelse bemærkes, at det er oplyst, at Skrædersvend Abraham Sobol, med hvem Frk. Schiller indgik Ægteskab den 23. Juli 1938, den 19. s. M. i Møbelforretningen Oehlschlæggersgade 21 har faaet leveret Møbler for 3370 Kr. med en Udbetaling paa 300 Kr., og saaledes, at Restkøbesummen skulde betales i ugentlige Afdrag paa 20 Kr., men saavel Sobol som hans Hustru har — i Overensstemmelse med det af Tiltalte forklarede — nægtet at have modtaget nogen økonomisk Hjælp af Tiltalte — eller Løfte om saadan.

Brenner har videre som Vidne forklaret, at Tiltalte har betroet ham, at han havde brændt den omhandlede Saldokvittering vedrørende Mellemværendet med Breck, samt at han i Sø- og Handelsretten havde tilegnet sig og tilintetgjort et andet af de i Straffesagen fremlagte Mellemværender med Breck vedrørende Dokumenter, der efter hans Mening indeholdt Oplysninger, som var farlige for ham, hvilket var undgaaet Politiets Opmærksomhed. Ved en derefter foretaget Undersøgelse konstateredes det, at Straffesagens Akter havde været udlaant til Brug under en ved nævnte Ret mellem Tiltalte og Repræsentant Jacob Jensen verserende Retssag, samt at Bilag P — Ordrebekræftelse af 18. September 1933 fra Breck — var fjernet fra Sagens Akter i Januar eller Februar Maaned 1938.

Endelig har Brenner forklaret, at han i Sommeren 1937 var Tiltalte behjælpelig med at transportere en Del Papirer til Dragsholm, hvor en Del af dem efter en af Direktør Elbjørn til Politirapport afgivet Forklaring blev brændt. Rigtigheden af Vidnet Brenners Forklaringer er til Dels bestyrket ved de af Revisor Poul Hennig afgivne Forklaringer.

Frk. Schiller har erkendt, at der paa et eller andet Tidspunkt af Tiltaltes Raadgiver, Direktør Elbjørn, er blevet rettet Forespørgsel til hende, om hun kunde ændre sin Vidneforklaring, hvilken Forespørgsel hun undlod at besvare.

Under den ny Domsforhandling er der afgivet Forklaring af Tiltalte, Skiltemaler Harald Breck, Repræsentant Jacob Jensen, Fru Else Sobol, f. Schiller, og Direktør Otto Brenner.

Tiltalte har erkendt, at han paa Dragsholm brændte nogle Forretningspapirer, nemlig Checktaloner, men har iøvrigt benægtet Rigtigheden af den af Brenner afgivne Forklaring og nægtet at have foretaget Handlinger sigtende til at paavirke Fru Sobol til at ændre den af hende afgivne Forklaring.

Vidnerne og Fru Sobol har fastholdt deres senest for Byretten afgivne Forklaringer, dog at Fru Sobol har oplyst, at hun, der af Tiltalte var opsagt til Fratræden den 1. September 1938 — vedblivende er i hans Tjeneste og oppebærer samme Løn som tidligere, 160 Kr. maanedlig, uanset at hendes Arbejde er blevet indskrænket som Følge af, at hun nu er optaget af husligt Arbejde og sit tre Maaneder gamle Barns Pasning.

Foreløbig bemærkes, at Rigtigheden af den af Else Sobol, f. Schiller, oprindelig den 29. April 1937 til Politiet afgivne detaljerede Forklaring, der er gentaget og suppleret i Retsmøderne den 9. og 19. Juni s. A. er

bestyrket ved den af Repræsentant Jacob Jensen afgivne beedigede Vidneforklaring, hvis Rigtighed han stadig har fastholdt, medens den af Else Sobol nu afgivne Forklaring, hvorefter den oprindelige Forklaring skulde være lagt hende i Munden af Politiet, ikke synes forenelig med den Kendsgerning, at denne Forklaring indeholdt Oplysning om Forhold, som paa det paagældende Tidspunkt maa antages at have været ukendt af Politiet.

Herefter og under Hensyn til Usikkerheden og Usandsynligheden iøvrigt af den af Else Sobol senest afgivne Forklaring i Forbindelse med de foreliggende Oplysninger om Forsøg paa Paavirkning af denne Kvinde, der stadig er i Tiltaltes Tjeneste, findes det ubetænkeligt vedblivende at lægge den oprindelige Forklaring til Grund. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i den af Højesteret stadfæstede Byretsdom af 18. September 1937 anførte Grunde vil Tiltalte være at anse skyldig i det i Anklageskriftet under I anførte Forhold.

Med Hensyn til det i Anklageskriftet under II anførte Forhold har Direktør Brenner under de i Byretten afholdte Efterforskningsforhør forklaret og under Domsforhandlingen for Landsretten fastholdt, at han i Marts Maaned 1938 paa sit Kontor efter Anmodning af Tiltalte og efter dennes Diktat har maskinskrevet et udateret Dokument, der indeholdt en Kontrakt mellem Tiltalte og Repræsentant Jacob Jensen, og som efter Vidnets Overbevisning var af lignende Indhold som den i Afskrift fremlagte Kontrakt, dateret 15. September 1931. Tiltalte har betegnet Vidnets Forklaring som Opspind.

Ved det herved oplyste findes Rigtigheden af det i den nævnte Dom antagne Resultat yderligere bestyrket, og Tiltalte vil saaledes være at anse skyldig ogsaa i det under II anførte Forhold.

Herefter, og idet det efter Sagens Genoptagelse oplyste ikke iøvrigt giver Anledning til nogen Ændring i den af Højesteret den 11. April 1938 afsagte Dom, vil denne være at stadfæste.

Det bemærkes, at Tiltalte under den i Medfør af Retsplejelovens § 981 ved Byretten afholdte Vidneførsel var fængslet fra den 7.—9. Juni 1938 som sigtet for Forsøg paa Forledelse til falsk Forklaring for Retten.

Torsdag den 9. Marts.

Nr. 128/1938. Maskinfabrikken **Form-Tools A/S (Rørdam)**

mod

Ingeniør **Vagn Høffding (Gamborg),**

betræffende Indstævntes Ret til at hæve en Overenskomst angaaende Aftagning af et Parti Hjælpefjedre til Automobiles.

Østre Landsrets Dom af 26. April 1938 (IV Afd.): Den fornævnte mellem Sagsøgeren Ingeniør Vagn Høffding og Sagsøgte Maskinfabrikken Form-Tools A/S under 19. Marts 1937 oprettede Overenskomst

bør være ophævet. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale 12.418 Kr. 70 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 12. Januar 1938, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 1200 Kr. Det idømte at udredes og Dommen i det hele at efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

For Højesteret bestrider Appellanten ikke, at Indstævnte paa Grund af Vognfjederens praktiske Uanvendelighed har været berettiget til at hæve Kontrakten for Fremtiden, og det gøres nu ikke gældende, at Appellanten kun var forpligtet til at levere overensstemmende med den plomberede Prøve.

Det fremgaar af et afholdt Skøn, at de leverede Fjedre havde nærmere angivne Fabrikationsfejl, hvorved der opstod Fare for, at Forbindelsen mellem Krydshoved og Fjeder vilde svigte. Appellanten har heroverfor gjort gældende, at Fjedrenes Knækning ikke skyldtes de nævnte Fejl, men selve Konstruktionen.

Der findes imidlertid af de i Dommen anførte Grunde ikke at kunne gives Appellanten Medhold i, at Appellanten ikke maatte bære en Sælgers Ansvar for Fjedrens Brugbarhed. Der maa derfor tilkomme Indstævnte Erstatning for Tab ved Manglerne ved de omkontraherede Varer og for hele Forholdets Ophævelse. Herefter og idet der ikke er rejst Indsigelse imod de enkelte Poster i Erstatningsberegningen, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Maskinfabrikken Form-Tools A/S, til Indstævnte, Ingeniør Vagn Høffding, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Februar 1937 indgav Konstruktør Børge Martins Ansøgning om dansk Patent paa en af ham gjort Opfindelse angaaende et fjedrende Ophængningselement, som kan anvendes i Forbindelse med almindelige Vognfjedre; Patent blev meddelt den 14. Februar 1938. Konstruktør Martins havde haft Arbejde hos Maskinfabrikken Form-Tools A/S, og under 19. Marts 1937 blev der mellem ham og Maskinfabrikken indgaaet en

Overenskomst, hvorefter Fabrikken for Danmark og Island overtog Udnyttelsen af Opfindelsen. Efter Overenskomstens § 8 skulde Parterne gensidigt stille eventuelle Forbedringer til hinandens Raadighed uden Vederlag, og Fabrikken var forpligtet til at aflevere til Konstruktør Martins Prøvefjedre til Fabrikationspris uden Licens.

Under samme Dato blev der mellem Maskinfabrikken og Ingeniør Vagn Høffding indgaaet følgende Overenskomst vedrørende Udnyttelsesretten af den af Konstruktør Martins opfundne Hjelpefjeder til Automobiler.

1.

V. Høffding er bekendt med den Dags Dato afsluttede Overenskomst mellem Maskinfabrikken Form-Tools A/S og Herr Martins. Form-Tools overdrager herved Enesalget for Danmark og Island til V. Høffding.

2.

V. Høffding betaler ved denne Overenskomsts Underskrift til Maskinfabrikken Form-Tools A/S 1500 Kr. — — —

3.

V. Høffding aftager mindst i Kalenderaaret 1937 800 Par Hjelpefjedre og i de følgende Aar aarlig 3000 Par Hjelpefjedre.

4.

V. Høffding beordrer i Samraad med Form-Tools A/S det fornødne Antal Sideskaale med Hensyntagen til Produktionens Tarv. Denne Ordre betales med Halvdelen ved Ordrens Afgivelse og Resten, naar Skaalene er færdige og leveret til Form-Tools, hvor Skaalene ligger for V. Høffdings Regning og Risiko.

Samtidig med denne Overenskomsts Underskrift beordres det første Parti paa mindst 500 Sæt Sideskaale og Halvdelen af Prisen herfor betales beregnet efter en Pris af Kr. 10,00 pr. Sæt.

5.

Fabrikkens Pris udgør Kr. 30,00 pr. Par samlet og emballeret — — —
— — — —

8.

Nærværende Overenskomst kan af hver af Parterne opsiges til Ophør en 1. Januar, dog tidligst til 1. Januar 1939 med et forudgaaende Varsel af 6½ Maaned fra Høffdings Side og 5½ Maaned fra Fabrikkens Side — — —

9.

— — — —

Der henlægges en plomberet Prøve af Fjederen, og Form-Tools indestaar for, at de leverede Fjedre bliver af samme Kvalitet som den plomberede Prøve.

Prisaftalen i §§ 4 og 5 gælder kun for den plomberede Fjedertype. Med Hensyn til andre Fjedertyper maa særlig Aftale træffes.

10.

Dersom V. Høffding for at forcere Salget af Martins Fjedrene ønsker at gaa i Kompagni med en eller flere Interessenter, er han berettiget til

dette, og Maskinfabrikken Form-Tools A/S er pligtig at overføre Kontrakten til det nye Firma.

Foruden det i Overenskomstens § 2 nævnte Beløb paa Kr. 1500 indbetalte Ingeniør Høffding to Beløb paa Kr. 2500 hver à Conto af ham bestilte Fjederskaale, men under Paaberaabelse af, dels at Fjedrene ikke blev rettidigt leverede, dels at de leverede Fjedre var ganske ubrugelige, idet de knækkede paa alle de Vogne, paa hvilke de var monterede, har han under nærværende, ved Stævning af 12. Januar 1938 anlagte Sag, paastaaet Overenskomsten af 19. Marts 1937 ophævet og Maskinfabrikken tilpligtet at betale en Erstatning paa Kr. 15.418,70 med Renter deraf 5 pCt. fra Stævningens Dato.

Det nævnte Erstatningsbeløb fremkommer saaledes:

De forudbetalte Beløb paa ialt	Kr. 6.500,00
Propaganda, Brochurer etc.	— 1.073,70
Betalt for anden Hjælp under Konstruktør Martins Bortrejse ifølge Aftale med Aktieselskabet	— 800,00
Eksperimenter, Forsøg ifl. Aktieselskabets Bestilling	— 365,00
Erstatninger for brækkede Fjedre efter Aftale med Aktieselskabet	— 896,00
Monteringer efter Aftale med Aktieselskabet	— 84,00
Kontorhold	— 700,00
Tabt Arbejdsfortjeneste	— 5.000,00

Kr. 15.418,70.

Han har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at han ved den indgaaede Overenskomst overfor Sagsøgte kun har paataget sig Salget af den omhandlede Fjederkonstruktion, men at han ikke har overtaget nogen Forpligtelse til at aftage denne, uanset om den maatte vise sig salgbar eller ikke. Naar Fjedrene derfor ikke lod sig sælge, idet de knækkede efter at være paamonteret Vognene, maa han være berettiget til at hæve den indgaaede Overenskomst. Han henviser særligt til, at han allerede under 24. August 1937 annullerede samtlige af ham givne Ordre paa Fjedre.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og har til Støtte herfor anført, at den med Sagsøgeren indgaaede Overenskomst maa opfattes som en Aftale om en Udnyttelse af Konstruktør Martins Opfindelse, saaledes at Sagsøgeren paatog sig at aftage det i Overenskomsten nærmere angivne Antal Fjedre. Sagsøgeren optraadte, efter hvad Sagsøgte gør gældende, som sagkyndig paa det heromhandlede Omraade, hvorimod det for Sagsøgte drejede sig om en fuldstændig ukendt Fabrikation. Risikoen for Fjedrenes Holdbarhed maa derfor være Sagsøgerens, og det var netop for at fastslaa dette, at der i Overenskomstens § 9 efter Sagsøgtes Ønske blev indføjet den førnævnte Bestemmelse om, at der skulde henlægges en plomberet Prøve af Fjederen, idet Tanken hermed var, at naar blot Fjedrene var i Overensstemmelse med denne Prøve, var Overenskomsten dermed opfyldt fra Sagsøgtes Side. At Sagsøgeren selv i Begyndelsen har været klar over, at Forholdet var som saaledes angivet, fremgaar efter Sagsøgtes Formening af den fremlagte Korrespondance, de førte Forhandlinger og de mange Forsøg, der under Sagsøge-

rens Medvirken har været gjort paa at fremstille Fjedrene saaledes, at man undgik, at disse efter Paamonteringen knækkede. Særligt henviser Sagsøgte til en Passus i et Brev fra Sagsøgeren af 9. August 1937, hvori han udtaler, at han ikke vilde rejse noget Krav for tabt Arbejdsfortjeneste paa Grund af den over 2 Maaneder forsinkede Leverance. Naar Sagsøgeren nu har skiftet Standpunkt og forlanger Overenskomsten hævet med Tilkendelse af Erstatning, skyldes dette efter hvad Sagsøgte gør gældende, at Sagsøgeren ved sit Arbejde med Hjælpefjederen var ført ind paa Tanken om en anden mulig Konstruktion af Fjederen, og at han i Begyndelsen af Oktober 1937 anmeldte et Patent herpaa.

Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgeren efter Reglen i Købelovens § 46 ikke kan kræve Overenskomsten i dens Helhed hævet, da den drejer sig om Leveringer over en vis længere Tid.

Sagsøgeren har overfor det af Sagsøgte saaledes anførte dels benægtet at have nogen særlig Fagkundskab paa det heromhandlede Omraade eller overfor Sagsøgte at have givet det Udseende af, at han besad en saadan, dels forklaret, at den af ham indtagne Stilling overfor Sagsøgte har været ganske naturlig, idet ogsaa han havde den samme Interesse som Sagsøgte i, at Fremstillingen af Hjælpefjedrene faldt tilfredsstillende ud. Under de Forsøg, der har været gjort herpaa, har der imidlertid aldrig fra hans Side været givet nogen Ordre eller Anvisning paa, hvorledes Hjælpefjedrene skulde konstrueres, og med Bestemmelsen i Overenskomstens § 9 om den plomberede Prøve har der kun været sigtet til, at Materialet skulde være af samme Kvalitet som i Prøven, men det har ikke været Meningen at udtrykke, at det skulde være tilstrækkeligt, at de fremstillede Fjedre var i ydre Overensstemmelse med denne Prøve. Udtalelsen i Brevet af 9. August 1937 viser kun, at han af særlige Grunde — Konstruktør Martins, der skulde være ham behjælpelig med Forberedelsen af Salget, var rejst til U. S. A. — ikke vilde paaberaabe sig den da foreliggende Forsinkelse, men ikke, at han ikke iøvrigt vilde forbeholde sig sin Ret. Ved sin Skrivelse af 24. s. M. annullerede han jo alle Ordre. At Sagsøgeren har søgt at faa Patent paa en anden Konstruktion af Hjælpefedre, maa efter hans For mening være nærværende Sag uvedkommende; han anfører iøvrigt, at det var særdeles naturligt, at han i begge Parters Interesse forsøgte, om en tilfredsstillende Konstruktion lod sig fremstille, og at han om dette Forhold forhandlede saavel med Sagsøgte som med Konstruktør Martins juridiske Konsulent.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Automobilhandler Johan C. Jensen, Ingeniør i det sagsøgte Aktieselskab Otto Keller, Konstruktør Martins og Smedemester Christen Christensen afgivet Forklaring.

Det er ikke bestridt, at de paamonterede Hjælpefjedre, som af Sagsøgeren anført, er knækket. Under disse Omstændigheder maa Sagsøgeren, da det ikke af det under Sagen oplyste fremgaar, at han skulde have paataget sig en af Fjedrenes Brugbarhed uafhængig Forpligtelse til at aftage disse eller givet Anvisning paa deres Fremstilling i den hidtil foreliggende Form, og da den om den plomberede Prøve indføjede Bestemmelse ikke kan forstaas paa den af Sagsøgte anførte Måade, være berettiget til at hæve den med Sagsøgte indgaaede Overenskomst og til

at kræve Erstatning for den med dennes Indgaelse forbundne Tab. Det bemærkes herved, at Købelovens § 46 ikke vil kunne være til Hinder herfor, da der allerede er hengaaet over et Aar siden Overenskomstens Indgaelse, uden at en tilfredsstillende Konstruktion endnu er blevet fundet.

Med Hensyn til Erstatningens Størrelse findes Sagsøgeren, foruden Tilbagebetaling af de forudbetalte Beløb og Godtgørelse for de af ham opgivne Udlæg, hvis Størrelse ikke særlig er bestridt, at have Krav paa en rimelig Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste, der passende vil kunne fastsættes til Kr. 2000. Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren 12.418 Kr. 70 Øre med Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren med 1200 Kr.

Fredag den 10. Marts.

Nr. 205/1938. **Østifternes Kreditforening** (Bülow)

mod

Odsherreds Driftslaane forening (Schiørring efter Ordre),

betræffende Tilbageførelse af to fra en pantsat Gaard bortsolgte Heste.

Dom afsagt af Retten for Nykøbing Sj. Købstad den 18. Februar 1938: Indstævnte Parcellist Ejnar Frederiksen, Hørve Lammebjerg, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Ejendommen Øly i Faarevejle Sogn tilbageføre de fra Ejendommen købte to Hopper og Indstævnte Odsherreds Driftslaane forening ved Formanden Parcellist Niels Christian Espersen, Vig, bør taale, at Tilbageførelse finder Sted. De Indstævnte bør derhos godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger, Frederiksen med 180 Kr. og Driftslaane foreningen med 60 Kr.

Østre Landsrets Dom af 5. Maj 1938 (II Afd.): Appellanten, Odsherreds Driftslaane forening, bør for Tiltale af Indstævnte, Østifternes Kreditforening, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger forsaavidt angaar Ankesagens Parter, ophæves for begge Retter.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Underrettsdommen anførte Grunde vil denne Dom, forsaavidt Indstævnte angaar, efter Appellantens Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes at burde afholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, Odsherreds Driftslaane forening, til Appellanten, Østifternes Kreditforening, med 500 Kr. Der tillægges Højesteretssagfører Schiørring i Salær for Højesteret 200 Kr., som udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den 8. April 1937 modtog Landsretssagfører Gideon, Nykøbing Sj. i sin Egenskab af Sagfører for Sagsøgerne under denne Sag, Østifternes Kreditforening, København, fra Gaardejer Valdemar Frederiksen, Øly, Faarevejle Sogn, der da var Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 140 aa, ab, f. i og g Lammefjorden, Faarevejle Sogn, i hvilken Ejendom Kreditforeningen havde to Laan, store oprindelig Kr. 20.200 og Kr. 8000, Meddelelse om, at han havde forladt Ejendommen. Efter foretaget Udlæg i Ejendommen, der var meget forsømt — Besætning fandtes ikke og ej heller fornødne Redskaber — afholdtes den 2. Juni s. A. Tvangsauktion hvorunder Sagsøgerne lod sig Ejendommen udlægge som ufyldestgjorte Panthavere for 29.000 Kr.

Idet Sagsøgerne har anført, at Valdemar Frederiksen ved Nytaars-tid 1937 havde 2 Hopper og en 3-aarig Plag, at han i Januar Maaned solgte Hopperne til Indstævnte Odsherreds Driftslaane forening som med Ejendomsforbehold videresolgte Dyrene til Valdemar Frederiksens Søn, Medindstævnte Parcellist Ejnar Frederiksen, Hørve Lammefjord, for vistnok 1150 Kr., samt at de Indstævnte ikke kan have været i Tvivl om, at Valdemar Frederiksen ved Salget gjorde sig skyldig i et strafbart Forhold, har de principalt paastaet Indstævnte Frederiksen tilpligtet at tilbageføre Hopperne til Øly og Driftslaane foreningen tilpligtet at taale Tilbageførselen, subsidiært de Indstævnte tilpligtet in solidum at betale i Erstatning 1150 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 27. Juli 1927 til Betaling sker.

I de til Sagsøgerne udstedte Pantebreve er der i Henhold til Tinglysningslovens § 37 givet Pant i Driftsinventar og Driftsmateriel og i den til Ejendommen hørende Besætning, Gødning, Afgrøde og andre Frembringelser, for saa vidt de ikke udskilles ifølge en regelmæssig Drift af Ejendommen.

Det fremgaar derhos af Sagen, at der i Anledning af det sidst ydede Laan 8000 Kr. den 24. Juni 1927 blev optaget Vurderingsforretning, hvorunder Besætning og Inventar vurderedes til henholdsvis 8150 Kr. og 3950 Kr. og den samlede Ejendom til 58.000 Kr. og af de to under Sagen

udmeldte Mænd er Ejendommen skønnet til den 8. April 1937 højest at have været 30.000 Kr. værd.

Det er endvidere oplyst, at Sagsøgerne har solgt Ejendommen til Direktør Svend Vedde ved Transportkøbekontrakt af 9. December 1937, i hvilken det blandt andet hedder:

»2.

Købesummen for Ejendommen afgøres paa følgende Maade:

A. Køberen overtager de Ejendommen indestaaende Prioriteter nemlig

— — —

B. Køberen betaler derhos samtlige de Ejendommen paahvilende Restancer og Prioritetsydelse af de ovenstaaende Laan, samt af Skatter og Afgifter, tilligemed de af Kreditforeningen fra Gaardens Overtagelse til Brug afholdte Udgifter og Bekostninger, saaledes som disse maatte være i Dag, hvoraf følger, at Køberen med andre Ord holder Kreditforeningen fuldstændig skadesløs med Hensyn til den paagældende Ejendom.

Af den i Overensstemmelse med foranstaaende opgjort Købesum overtager Køberen de foranstaaende Laan samt betaler kontant den 19. ds. 5000 Kr., medens der for Restkøbesummen udstedes Pantebrev til Kreditforeningen af Reservefondsmidlerne paa Kreditforeningens sædvanlige Vilkaar.

3.

Det er derhos et Led i Overdragelsen og en Betingelse for Købet, at Østifternes Kreditforening forfølger den for Østre Landsret verserende Retssag til Domsafsigtelse. Saafremt Kreditforeningen vinder Sagen, er den endvidere forpligtet til, at forfølge de to andre ved Nykøbing Sj. anlagte Erstatningssager til Landsretsafgørelse ligesom den i Tilfælde af Appel, er forpligtet at føre dem videre. Samtlige de med Retssagerne fra deres Anlæggelse forbundne Omkostninger afholdes af Kreditforeningen, men det Overskud, der maatte fremkomme ved, at Retssagerne vindes af Foreningen, skal udbetales Køberen kontant. Dette gælder dog kun i det Omfang, de eventuelle Erstatningsbeløb indgaar, ligesom de tre Erstatningssager i saa Henseende vil være at anse som een Sag.«

De Indstævnte har paastaaet sig frifundet under Henvisning dels til at de har været i god Tro, dels til at der er Dækning til Sagsøgerne i det overtagne Pant.

Under en af Sagsøgerne mod Køberne af Valdemar Frederiksens Kvægbesætning anlagt Sag, der er paadømt af Østre Landsret den 4. Januar 1938, fremgaar det, at Vidnet Frederiksen i Sommeren 1936 havde en Besætning paa 17 Kreaturer, og at han heraf solgte i Septem-ber s. A. 3 Stykker, i December inden Jul 2 Stykker, mellem Jul og Nytaar 4 Stykker og i Januar 1937 Resten nemlig 7 Kvier og 1 Pølseko.

Indstævnte Frederiksen har forklaret, at han, der driver Landbrug ca. 2 km fra Øly, i Reglen kom to Gange ugentlig paa Øly, men at han ikke vil have haft Kendskab til Faderens økonomiske Stilling, udover, at denne af og til maatte sælge af Besætningen for at skaffe Dækning til

Renterestancer. Faderen ønskede at sælge Hopperne, fordi han skulde bruge Penge, og Indstævnte, som i og for sig var godt tilfreds med de to Heste, han havde, købte Hopperne, fordi han kendte dem og holdt af dem. Der henstod da i Kostalden paa Øly 1 Ko og 4—5 Kalve og Traktoren var solgt. Ved Købet var der i Stalden tilbage 1 Hest, om hvilken Indstævnte ikke vidste, hvorvidt Faderen ejede den, og en Plag. Indstævnte købte Hopperne af Faderen i Januar Maaned, men fik dem først endelig udleveret den 4. Februar, da han og Medinstævnte Espersen, som skulde financiere Handlen mødtes paa Øly, og da var Kostalden tom.

Under Hensyn til det anførte herunder særlig til at Indstævnte har været Vidne til, at Kvægbesætningen efterhaanden blev solgt, uden at Erstatning anskaffedes, samt til at der efter Salget af Hopperne ikke var fornøden Trækkraft til den 80 Tdr. Land store Gaard, har Indstævnte, som vidste, at Hopperne omfattedes af Sagsøgernes Panteret, maattet være klar over, at Salget af Dyrene, der skete ca. 2 Maaneder før Valdemar Frederiksen forlod Ejendommen, ikke var et normalt Led i en regelmæssig Drift af Ejendommen, uden at det heroverfor kan faa Betydning, at Valdemar Frederiksen sagde, at det var hans Agt at anskaffe et Par Brostensheste til Erstatning for Hopperne.

Med Hensyn til Medinstævnte Espersen bemærkes, at han som Formand for Driftslaaneforeningen medvirkede ved Handlen for at skaffe Indstævnte Frederiksen Midler til at foretage Købet, og Formaalet med den mellem de Indstævnte oprettede Købekontrakt har været at skaffe Laaneforeningen Sikkerhed for det i Kontrakten omhandlede Beløb 1300 Kr., men Laaneforeningen har ikke derved erhvervet en Ret med Hensyn til Hopperne, som kan gøres gældende til Skade for Pant-haverne, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Indstævnte Frederiksen ved Købet — efter det antagne — gjorde sig skyldig i et retstridigt og muligt strafbart Forhold, samt at Espersen selv om det ikke kan antages, at han har været vidende om, at Valdemar Frederiksen og Indstævnte handlede retstridigt, var bekendt med, at Dyrene var pantsatte, og han har ikke uden at anstille nogensomhelst Undersøgelse kunnet gaa ud fra, at Salget var et normalt Led i en regelmæssig Drift af Ejendommen.

Der kan derhos ikke gives de Indstævnte Medhold i Paastanden om, at Sagsøgerne har faaet Dækning for deres Tilgodehavende allerede som Følge af, at det ikke er godtgjort, at Sagsøgerne kunde have opnaaet de i Transportkøbekontrakten fastsatte Vilkaar, hvis Sagsøgerne ikke havde tilbudt Køberen de i Post 3 omhandlede Rettigheder med Hensyn til Kreditforeningens eventuelle Krav overfor de Sagsøgte.

Som Følge af det anførte vil der være at give Dom efter Sagsøgernes principale Paastand med Pligt for de Indstævnte til at godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger for Udlæg 40 Kr. og i Salær 200 Kr., saaledes at Indstævnte Frederiksen heraf betaler 180 Kr. og Indstævnte Espersen 60 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 18. Februar 1938 af Retten for Nykøbing Sj. Købstad m. v., paastaas af Appellanten, Odsherreds

Driftslaane forening, ændret principalt saaledes, at Foreningen frifindes, subsidiært saaledes at Foreningen vel bør taale, at Tilbageførsel af Hopperne finder Sted, men kun imod at Indstævnte, Østifternes Kreditforening betaler Driftslaane foreningen dens Tilgodehavende hos Parcel-list Einar Frederiksen, 474 Kr. Den indstævnte Kreditforening paastaar Dommen stadfæstet, idet den protesterer mod Fremsættelsen af Appellantens subsidiære Paastand, som den først under Domsforhandlingen for Landsretten har faaet Kundskab om.

Idet det findes betænkeligt at statuere, at Driftslaane foreningens Repræsentant ikke har været i begrundet god Tro med Hensyn til Valdemar Frederiksens Beføjelse til at disponere over Hopperne, vil Appellantens principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger forsaavidt angaar Ankesagens Parter for begge Retter findes at kunne ophæves.

Mandag den 13. Marts.

Nr. 254/1937. **Københavns Magistrat** (Trolle)

mod

Dansk Ligbrændingsforening (Oluf Petersen),

betræffende Ophævelse af en mellem Parterne indgaaet Overenskomst.

Østre Landsrets Dom af 4. November 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, Københavns Magistrat, bør anerkende, at den af dem ved Skrivelse af 12. December 1936 foretagne Opsigelse af den den 26. Marts 1913 afsluttede Overenskomst mellem Københavns Begravelsesvæsen og »Forening for Ligbrænding« er ugyldig. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne, »Dansk Ligbrændingsforening«, med 500 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Magistrat, til Ind-

stævnte, Dansk Ligbrændingsforening, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 28. Marts 1913, tinglyst den 18. August s. A. overdrog »Forening for Ligbrænding« til Københavns Begravelsesvæsen Foreningens faste Ejendom Matr. Nr. 134 af Utterslev, af Areal 7310 Kv. Alen med paastaaende Krematorium m. v.

Det hedder i Skødet bl. a.:

»Af Købesummen betaler Begravelsesvæsnet den 15. April d. A. kontant 39.620 Kroner, skriver Ni og Tredive Tusinde Seks Hundrede og Tyve Kroner, som Foreningen er pligtig at anvende til Indfrielse inden Aarets Udgang af de nu paa Ejendommen hvilende Prioriteter: 14.620 Kroner til det fælles Fond for de københavnske Kirker og 25.000 Kroner til dens Partialobligationshavere, Begravelsesvæsnet kan kræve bankmæssig eller anden solid Garanti for, at Foreningens Forpligtelse i saa Henseende opfyldes.

Resten af Købesummen, som anslaaes til 67.888 Kroner, har Begravelsesvæsnet berigtiget ved at paatage sig de i Overenskomst med Foreningen af 26. ds. indeholdte Forpligtelser til vederlagsfrit eller imod nedsat Vederlag at udføre Ligbrænding m. m. af Foreningens Medlemmer.«

De nærmere Vilkaar for Overdragelsen indeholdes — foruden i Skødet — i en mellem Bestyrelseskommissionen for Københavns Begravelsesvæsen og Foreningen under 26. Marts 1913 indgaaet Overenskomst, i hvilken det bl. a. hedder:

»Forening for Ligbrænding« ved dens undertegnede Bestyrelse har givet Københavns Begravelsesvæsen Skøde paa Foreningens faste Ejendom Matr. Nr. 134 af Utterslev, af Areal 7310 Kv. Alen, ved Bispebjergs Kirkegaards nordøstlige Hjørne, med paastaaende Krematorium og Urnehal, øvrige Bygninger og Bepantninger og alt mur- og nagelfast Inventar, imod kontant Betaling — at erlægge den 15. April d. A. — til Foreningen af 39.620 Kroner, og iøvrigt paa følgende Vilkaar, som ved Medunderskrift herpaa af Begravelsesvæsnets Bestyrelseskommission gøres bindende for dette:

§ 1.

Fra og med den 1. April d. A. maa Betalingen for en Ligbrænding ikke sættes højere end til 65 Kroner for Liget af en Voksen og 35 Kroner for Liget af en Person under 15 Aar. I denne Betaling er indbefattet Vederlag for Benyttelsen af Krematoriets Sal, og endvidere ydes vederlagsfrit en Beholder til Asken, naar denne ønskes nedgravet i Jorden — — — Takstbestemmelserne for Orgelspil, Korsang, Kandelabrer, Plantedekoration og deslige Ydelser i Krematoriet skulle være de samme som for Kapeller og Kirkegaarde gældende.

§ 2.

De foran nævnte Beløb 65 Kroner og 35 Kroner skulde nedsættes, naar en Nedsættelse er mulig uden at fremkalde Underbalance paa Krematoriets Regnskab. Dette, som ikke maa belastes med nogen Udgift til Kontoradministration, bliver altsaa en selvstændig Bestanddel af Begravelsesvæsnets øvrige. Dog bliver det enkelte Aars Over- eller Underskud, naar det kun drejer sig om Beløb, der ikke kunne spille nogen Rolle i Henseende til Takstnedsættelse, ikke at overføre fra Aar til Aar, men kunne føres over i det samlede Regnskab. Takstnedsættelse kan ikke forlanges med mindre Beløb end 5 Kroner ad Gangen.

§ 3.

Begravelsesvæsnet overtager de Pligter, som Foreningen har, til Varetægt og Opbevaring som hidtil af de i Kolumbariet henstillede Urner, vederlagsfrit i den Tid, for hvilken deres Plads er betalt til Foreningen, og til at udføre Ligbrænding for alle til Taksterne sub. § 1 og af Foreningens Medlemmer med Moderation i disse, eller uden nogen Vederlag efter de følgende Bestemmelser.

§ 4.

Urneplads i Kolumbarium, Gravsted i Urnehave samt Nedgravning derstedes eller i Familiegravsteder betales overensstemmende med den Skrivelse af 8. Januar 1913 fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Begravelsesvæsnet, som dette ved Skrivelse af 16. s. M. har kommuniceret Foreningen.

Den billigste Urne til Opstilling — af dertil egnet Stof og i værdig og smagfuld Form — maa aldrig koste over 10 Kroner.

Der skal til enhver Tid findes Urnepladser i Kolumbariet som for 10 og 20 Aar ikke maa koste mere end angivet i den citerede Ministerialskrivelse; men der kan dog selvfølgelig ogsaa indrettes Pladser til højere Takster.

Der skal endelig til Stadighed staa Adgang aaben til at erholde Jord for 10 Aar og derover i Urnehave, og Nedgravning, til Priser, som ikke er højere end fastsat i den anførte Ministerialskrivelse.«

I Overenskomstens §§ 5—7 indeholdes der forskellige Bestemmelser, hvorved Foreningen bl. a. sikrede sig, at de Forpligtelser, som paa-hvilede den overfor dem, der forinden 1. April 1913 var indtraadt i og forblev Medlemmer af Foreningen, og overfor Medlemmer, der afgik ved Døden inden deres fyldte 15. Aar, samt overfor enkelte bestemte Personer, blev opfyldt.

Det hedder dernæst i Overenskomsten:

»§ 8.

Ved Bisættelser med tilhørende Højtidelighed og Taler, Nedsættelse af Askeurner, Opstilling og Bevaring af dem i Kolumbarier, er Begravelsesvæsnet forpligtet til at respektere enhver borgerlig og konfessionsløs Form, som ikke de gældende Love ere til Hinder for.

§ 9.

Adgangen til Ligbrænding skal holdes aaben, saalænge Kravet om denne Bisættelsesmaade lever og næres i Befolkningen. Afgørelse i saa

Henseende træffes i sidste Instans af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsnet.

§ 10.

Skulde Begravelsesvæsnet gøre Brud paa de her indeholdte Vilkaar, er Paataleretten hos »Forening for Ligbrænding«, eller hos den Forening eller Myndighed, som »Forening for Ligbrænding« maatte have overdraget Retten til.

§ 11.

Krematoriets Overtagelse af Begravelsesvæsnet finder Sted den 1. April d. A. og samtidig træder altsaa nærværende Overenskomst i Virksomhed.«

I Aaret 1914 blev »Forening for Ligbrænding« sammensluttet med »Folkelig Ligbrændingsforening« under Navnet »Dansk Ligbrændingsforening«, der saaledes er indtraadt i Rettighederne efter Overenskomsten.

Under Forhandlinger mellem »Dansk Ligbrændingsforening« og Københavns Magistrat i Vinteren 1923—24 viste Foreningen sin Beredvilighed til at støtte Københavns Begravelsesvæsen, idet den gik med til, at der uanset Bestemmelsen i Overenskomstens § 2, hvorefter Krematoriets Regnskab ikke maatte belastes med nogen Udgift til Kontoradministration, af Krematoriets Indtægter blev afgivet 10 pCt. til delvis Dækning af Begravelsesvæsnets Administrationsudgifter. Dette Tilskud andrager for Tiden ca. 25.000 Kr. aarlig.

Betalingen for en Ligbrænding, der i Henhold til Overenskomstens § 1 ikke maatte sættes højere end til 65 Kr. for Liget af en Voksen og 35 Kr. for Liget af en Person under 15 Aar, er i Henhold til Overenskomstens § 2 senere gentagne Gange blevet nedsat, saa at den for Tiden andrager for Voksne 30 Kr. og for Børn 15 Kr.

Da Budgetforslaget for 1936—37 viste et Overskud paa 23.000 Kr., henvendte Foreningen sig til Københavns Magistrat og krævede paany Nedsættelse af Taksterne i Henhold til Overenskomstens § 2, men dette Krav blev afvist under Henvisning til, at Kirkeministeriet endnu ikke havde approberet den forrige Nedsættelse. Saadan Approbation skete først ved Kirkeministeriets Skrivelse af 22. Juli 1936.

I Skrivelse af 12. December 1936 til Bestyrelsen for »Dansk Ligbrændingsforening« opsgode Københavns Magistrat efter at Kirkeministeriet i sin nysnævnte Skrivelse af 22. Juli 1936 havde givet Tilslutning hertil, Overenskomsten af 26. Marts 1913 til Ophør den 31. December 1938.

Færdig fra Trykkeriet den 12. April 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

83. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 3

Mandag den 13. Marts.

Det hedder i Skrivelser af 12. December 1936 bl. a.:

»Opsigelsen sker med Respekt af den af Begravelsesvæsnet overfor Medlemmer indtraadt i Foreningen forinden den 1. April 1913 ved Skøde af 26. Marts 1913, jfr. Overenskomstens §§ 3 samt 5—7, overtagne Forpligtelser til vederlagsfrit eller mod nedsat Betaling at udføre Ligbrænding m. m.«

Foreningen nedlagde i Skrivelse af 12. Januar 1937 Protest mod denne Opsigelses Gyldighed.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgerne, Dansk Ligbrændingsforening, overfor de Sagsøgte, Københavns Magistrat, nedlagt Paastand paa, at det fastslaas, at den af de Sagsøgte ved Skrivelse af 12. December 1936 foretagne Opsigelse af den den 26. Marts 1913 afsluttede Overenskomst mellem Københavns Begravelsesvæsen og »Forening for Ligbrænding« er ugyldig.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for deres fornævnte Paastand har Sagsøgerne anført, at den skete Opsigelse maa anses for ganske uhjemlet og stridende mod Overenskomstens Bestemmelser, idet Overenskomsten ikke indeholder nogen Opsigelsesbestemmelse, men tværtimod dels ved sin hele Karakter, dels ved Bestemmelserne i §§ 1, 2, 4, 8, 9 og 10 forudsætter, at den skal være gældende, saa længe Krematoriet anvendes efter sin Bestemmelse. Overenskomsten er derhos indgaaet i umiddelbar Tilslutning til Overdragelse af en fast Ejendom, Krematoriet med Tilbehør og angaar den fremtidige Brug og Udnyttelse af samme. Som det klart fremgaar af Overenskomsten lagde »Forening for Ligbrænding«, hvis Ønske det var, at Ligbrænding af samfundsmæssige Hensyn skulde faa en saa stor Udbredelse som muligt, afgørende Vægt paa, at Krematoriets Drift skulde hvile i sig selv, saaledes at dets Regnskab blev en selvstændig Bestanddel af Begravelsesvæsnets Regnskab, og saaledes at Taksterne for Ligbrænding, naar der fremkom et passende Overskud paa Krematoriets Drift, skulde nedsættes, saaledes at Taksterne blev saa billige som muligt. Motivet til Københavns Magistrats Opsigelse maa derimod anses at have været det, at der skulde finde en Udligning Sted mellem Udgifterne ved Ligbrænding og Jordbegravelse derved, at en Del af Krematoriets Overskud i Stedet for at anvendes til Nedbringelse af Taksterne for Ligbrænding skulde overgaa til det almindelige Begravelsesvæsen og benyttes til at nedbringe Udgifterne ved

Jordbegravelse. En saadan Anvendelse af Krematoriets Overskud vilde imidlertid komme i bestemt Strid med Indholdet af Overenskomsten, hvis Bestemmelser om Taksterne indeholder en Hæftelse paa Krematoriet, der maa være bindende for Begravelsesvæsnet, og som dette ikke ensidigt kan frigøre sig for. Servitutter er principielt af vedvarende Karakter. »Forening for Ligbrænding« var ikke, da Overenskomsten blev oprettet, i Vanskeligheder af økonomisk eller anden Art, og naar den gik med til at overdrage Krematoriet til Kommunen, var det alene fordi det maatte anses for at være af Betydning for Ligbrændingsvæsnets Fremme, at Ligbrænding fik det officielle Stempel, som Overdragelsen til Kommunen gav det. Netop af Hensyn til Ligbrændingens yderligere Udbredelse i Befolkningen var det ogsaa, at Foreningen lagde saa stor Vægt paa, at der opnaaedes absolut Sikkerhed for, at Taksterne for Ligbrænding ikke blev fastsat højere, end det udkrævedes for at der kunde opnaas Balance paa Krematoriets Regnskab. Hvis Foreningen ikke gennem Overenskomsten havde opnaaet en saadan Sikkerhed, vilde den overhovedet ikke have indladt sig paa at overdrage Krematoriet til Kommunen. Det vilde derfor være i bestemt Strid med Foreningens Forudsætninger for Overdragelsen, hvis Københavns Magistrat nu eensidigt kunde frigøre sig for de af den overtagne Forpligtelser og alligevel beholde Krematoriet. Sagsøgerne maa fastholde Overenskomsten, dels af de ovenfor fremhævede samfundsmæssige Hensyn, dels ogsaa af Hensyn til den af Foreningen oprettede Forsikringsafdeling, der er oprettet paa Grundlag af Overenskomsten, og som vilde komme ud for store Vanskeligheder, hvis dens Bestemmelser om Taksterne ophørte at være gældende. Sagsøgerne har endelig anført, at i ethvert Fald den af Københavns Magistrat foretagne kun delvise Opsigelse af Overenskomsten savner Hjemmel.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført følgende:

Da Kommunalbestyrelsen i 1913 overtog Bispebjerg Krematorium og Urnehal, var Forholdet mellem Ligbrændingernes og Jordbegravelsernes Antal henholdsvis 3,6 pCt. og 96,4 pCt. af samtlige Begravelser, men Forholdet har i Aarenes Løb udviklet sig saaledes, at Ligbrændingerne nu udgør ca. 30 pCt. af samtlige Begravelser, og det maa forventes, at Ligbrændingernes Antal stadig vil vokse, saaledes at Antallet af Ligbrændinger i Løbet af en kortere Aarrække vil være over Halvdelen af samtlige Begravelser. Københavns Magistrat, hvis Opgave det er at varetage det samlede Begravelsesvæsnets Interesser, maa derfor være betænkt paa at gennemføre en Ordning til Beskyttelse af de Personers Interesser, der ønsker den almindelige Jordbegravelse, saaledes at Taksterne for Jordbegravelse ikke som nu kommer til at ligge væsentlig højere end Taksterne for Ligbrænding. Det er derhos nødvendigt, at der gælder samme Takster for alle Krematorier, men Københavns Kommunes Krematorium i Sundby og andre Krematorier her i Landet, der ikke benyttes i saa stort Omfang som Krematoriet paa Bispebjerg, vilde, hvis de skulde overholde de Takster, der hjemles ved Overenskomstens § 2, give Driftsunderskud. Kirkeministeriet har ikke approberet Overenskomsten af 26. Marts 1913, og Takstbestemmelserne

i denne Overenskomst kan derfor ikke fastholdes, saafremt nævnte Ministerium ikke vil approbere Nedsættelse af Taksterne. Overenskomsten er overhovedet kun gyldig, saa længe Kirkeministeriet, der skal approbere samtlige Takster for Begravelser, respekterer den. De Sagsøgte har i denne Forbindelse henvist til, at Taksten for Nedgravning af Urner, som i Henhold til Overenskomstens § 4 i Overensstemmelse med Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 8. Januar 1913, i Familiegravsteder af 2. Klasse skulde være 2 Kr. i enkelt Dybde og 3 Kr. i dobbelt Dybde, senere med Kirkeministeriets Approbation er forhøjet. Derimod er det en Selvfølge, at der ikke kan gøres Indgreb i de af de daværende Medlemmer af »Forening for Ligbrænding« erhvervede Rettigheder, og Københavns Magistrat har da ogsaa i sin Opsigelsesskrivelse af 12. December 1936 forbeholdt disse Rettigheder. De Sagsøgte har derhos tilbudt at yde Foreningens Forsikringsafdeling fuldt Vederlag.

Overenskomsten indeholder vel ingen Bestemmelse om Opsigelse, men efter den her i Landet gældende Retsopfattelse maa en Overenskomst, der ikke indeholder Bestemmelse om Opsigelse, anses for opsigelig, med mindre det af Overenskomstens Indhold utvetydigt fremgaar, at den er bestemt til at være endelig. Det er imidlertid saa langt fra Tilfældet, at Overenskomsten af 26. Marts 1913 skulde indeholde Forudsætninger om, at den skulde være stedsevarende, at det tværtimod af Overenskomstens Indhold klart fremgaar, at den kun var tænkt at skulle være midlertidig. Bestemmelsen om, at Krematoriets Regnskab ikke maa belastes med nogen Udgift til Kontoradministration, viser saaledes, at Overenskomsten var betragtet som en rent midlertidig, idet denne Bestemmelse vel kunde være rimelig, saa længe Ligbrændingerne kun udgjorde et forsvindende Antal af samtlige Begravelser, men vilde blive ganske urimelig, naar Antallet af Ligbrændinger, som det var at vente, i Tidens Løb steg stærkt. Det samme gælder Bestemmelsen i Overenskomstens § 4 om, at der til enhver Tid skulde findes Urnepladser i Kolumbariet til en nærmere angiven Pris, idet der, da Overenskomsten blev oprettet, kun var Plads i Kolumbariet til ca. 1000 Urner, og man derfor maatte regne med, at samtlige Urnepladser i Løbet af en kortere Aarrække vilde være optagne. Det Formaal, som »Forening for Ligbrænding« havde, at skaffe Ligbrænding videre Udbredelse, var i Virkeligheden opnaaet, da Overenskomsten var oprettet, idet Ligbrænding derved opnaede officiel Anerkendelse som en med Jordbegravelse ligestillet Begravelsesform. Antallet af Ligbrændinger er da ogsaa fra 1910 til 1936 steget fra ca. 150 til ca. 2200.

Det er rigtigt, at Sagsøgerne er gaaet med til, at der af Krematoriets Indtægter maa anvendes 10 pCt. til delvis Dækning af det almindelige Begravelsesvæsens Administrationsudgifter, men dette Tilskud er ganske utilstrækkeligt. Begravelsesvæsenets Udgifter til Administration, Pensionshenlæggelser og Afgift til Kirker androg saaledes i Regnskabsaaret 1934—35 ialt 344.446 Kr. 29 Øre. Ligbrændingerne udgjorde i nævnte Regnskabsaar 30,4 pCt. af samtlige Begravelser, og Krematoriet burde altsaa have betalt 30,4 pCt. af 344.446 Kr. 29 Øre, men har kun betalt 25.425 Kr. 70 Øre. De Sagsøgte har iøvrigt oplyst, at Krematoriet stod »Forening for Ligbrænding« i 130.400 Kr., men at Københavns Kommune

i de forløbne Aar har maattet foretage Udvidelser, Istandsættelser og Forbedringer til et samlet Beløb af 784.244 Kr. 79 Øre.

Med Hensyn til de af de Sagsøgte oplyste Udgifter til Administration har Sagsøgerne bemærket, at Afgiften til Kirker i Henhold til kgl. Resolution af 22. December 1879 maa være Krematoriet uvedkommende, idet Afgiften er paalagt i Anledning af, at Kirkegaardene i sin Tid overgik fra Kirkerne til Kommunen. Af de andre Udgifter er en Del foranlediget ved Opførelsen af de store Begravelseskapper og Indretningen af Haveanlæg i Forbindelse med Kirkegaardene; ogsaa disse Udgifter maa være Krematoriet uvedkommende. Med Hensyn til de egentlige Administrationsudgifter har Sagsøgerne anført, at de ikke ønsker noget Tilskud fra Jordbegravelserne, men kun at Ligbrændingerne skal hvile i sig selv. Saafremt de Sagsøgte maatte være i Stand til at paavise, at det Tilskud, som Krematoriet betaler til de egentlige Administrationsudgifter, er forholdsmæssigt for lille, er de villige til at forhandle om en Forhøjelse af Tilskudet hertil, men den Omstændighed, at Tilskudet i Øjeblikket maatte være utilstrækkeligt, giver ikke noget Grundlag for, at de Sagsøgte skulde være berettiget til helt at ophæve Overenskomsten. Med Hensyn til de af de Sagsøgte oplyste Udgifter til Udvidelser, Istandsættelser og Forbedringer af Krematoriet har Sagsøgerne gjort opmærksom paa, at heraf er 372.013 Kr. 82 Øre afholdt af Krematoriets i Aarenes Løb opsparede Driftsoverskud og 67.387 Kr. 84 Øre er afholdt paa Krematoriets aarlige Budgetter.

Efter det saaledes oplyste, og naar særlig henvises til Ordlyden af § 9, 1. Pkt. i Overenskomsten af 26. Marts 1913, finder Retten at maatte give Sagsøgerne Medhold i, at Overenskomsten maa anses at være af vedvarende Karakter, saaledes at den ikke eensidigt har kunnet opsiges fra de Sagsøgtes Side som sket. Det har, som det klart fremgaar af Overenskomstens Indhold, været »Forening for Ligbrænding«s Hovedformaal med Overenskomsten, som indeholdt Vilkaarene for Overdragelsen af Foreningens Krematorium til Københavns Kommune, at Krematoriets Indtægter kun skulde kunne anvendes til Dækning af Krematoriets egne Udgifter, og at der, saafremt Indtægterne væsentlig oversteg Udgifterne, skulde finde en Reduktion Sted af Taksterne for Ligbrænding. Naar de Sagsøgte nu har opsagt Overenskomsten med det udtrykkelige udtalte Formaal, at man vil benytte et Overskud paa Krematoriets Regnskab til en Nedsættelse af Taksterne for Jordbegravelse, er dette i bestemt Strid med de Forudsætninger, hvorunder den fornævnte Forening i sin Tid har overdraget Krematoriet til Kommunen, og Ønsket om en Udligning mellem Taksterne for Ligbrænding kan derfor ikke give Hjemmel for den skete Opsigelse. De Sagsøgte har end ikke samtidigt med Opsigelsen fremsat Tilbud om at lægge de økonomiske Fordele fra sig, som de opnaaede ved Overdragelsen af Krematoriet, hvad der i ethvert Fald maatte kræves for at anerkende Opsigelsens Lovlighed. Saafremt det derimod fra de Sagsøgtes Side maatte kunne paavises, at Forholdene har ændret sig i Tidens Løb, saaledes at Overenskomsten nu paa et eller andet Punkt er betydelig byrdefuldere for de Sagsøgte end de, da Overenskomsten blev oprettet, med Rimelighed burde have regnet med, kunde det vel ikke berettigede de Sagsøgte til at opsiges Overens-

komsten i dens Helhed og derved eensidigt frigøre sig for de Forpligtelser, som de havde paataget sig overfor »Forening for Ligbrænding«, og som jfr. Indledningen til Overenskomsten var fastsat som Vilkaar for Overdragelsen af Krematoriet, men efter Omstændighederne give dem et beføjet Krav paa, at der blev foretaget en Ændring i Overenskomsten til Afværgelse af den opstaaede Ubillighed. Den her anførte Betragtning maatte saaledes muligt kunne finde Anvendelse paa Bestemmelsen i Overenskomstens § 2 om, at Krematoriets Regnskab ikke maa belastes med nogen Udgift til Kontoradministration, idet denne Bestemmelse, der kunde synes naturlig, saa længe Antallet af Ligbrændinger var ubetydeligt i Forhold til Antallet af Jordbegravelser, næppe vilde kunne fastholdes efter at Antallet af Ligbrændinger er steget i en saa overraskende høj Grad som sket. Sagsøgerne er imidlertid forlængst gaaet med til, at en Del af Krematoriets Indtægter anvendes til Tilskud til Begravelsesvæsnets Administration, og de har som ovenfor anført under Domsforhandlingen erklæret sig villige til, saafremt det tilsagte Tilskud maatte anses for at være for ringe, at optage Forhandlinger med de Sagsøgte om en eventuel Forhøjelse af Tilskudet.

Herefter vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgerne med 500 Kr.

Nr. 299/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Søren Sørensen (Gorrissen),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 24. November 1938 (I Afd.): Tiltalte Søren Sørensen bør hensættes i Fængsel i 6 Maanedes. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Landsretssagfører Hagen Jørgensen, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 40 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Ofentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssag-

fører Gorrissen betaler Tiltalte, Søren Sørensen, 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Søren Sørensen ved 1ste jydsk Statsadvokatur's Anklageskrift af 3. Oktober 1938 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, for anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar ved en Dag, formentlig i Vinteren 1935—1936 i en Stue til sin daværende Lejlighed i Søren Rasmussens Hus i Følle at have lagt Pigen Inger Christensen Hvid, født den 5. Januar 1928, paa Maven paa Gulvet, opknappet sine Benklæder og lagt sig ovenpaa hende, idet han førte sit Lem ind mellem hendes Laar, hvorved han fik Sædafgang, og ved samme Statsadvokatur's Tillægs-Anklageskrift af 19. Oktober s. A. til at lide Straf efter Straffelovens § 232 for Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold ved en Dag i August Maaned 1937 i Køkkenet til Arbejdsmand Niels Christensen Hvids Lejlighed i Følle at have opfordret nævnte Hvids Hustru, Kirstine Marie Hvid, født Nielsen, til Samleje og i Forbindelse dermed at have blottet sit Kønsllem, der var stift, og ført hendes venstre Haand ned til det, idet han bad hende føle paa det.

Tiltalte er født den 10. Juli 1905 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Søren Sørensen skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr. § 222, ommeldte strafbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar) ved en Dag, formentlig i Vinteren 1935—1936 i en Stue til sin daværende Lejlighed i Søren Rasmussens Hus i Følle at have kysset Pigen Inger Christensen Hvid, født den 5. Januar 1928, paa Munden, og derefter lagt hende paa Ryggen paa Gulvet, samt opknappet sine Benklæder og lagt sig ovenpaa hende, hvorved han fik Sædafgang?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Søren Sørensen skyldig i det i Straffelovens § 232 ommeldte strafbare Forhold (Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold) ved en Dag i August Maaned 1937 i Køkkenet til Arbejdsmand Niels Christensen Hvids Lejlighed i Følle at have opfordret nævnte Hvids Hustru, Kirstine Marie Hvid, født Nielsen, til Samleje og i Forbindelse hermed at have blottet sit Kønsllem, der var stift, og ført hendes venstre Haand ned til det?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaal 1 med Ja og Hovedspørgsmaal 2 med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, være

at anse med en Straf, der vil kunne bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder vil være at frakende ham for et Tidsrum af 5 Aar.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger bliver at forholde som nedenfor anført.

Onsdag den 15. Marts.

Nr. 252/1938. Trikotagefabrikanterne **C. L. Jensen, Thyge Thoustrup, Chr. Stefansen og Jesper Nielsen** (Allerup)

mod

Singer Co. Symaskine A/S (Meyer),

betræffende Udlevering af forskellige med Ejendomsforbehold solgte Effekter.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Herning Købstad m. v. den 1. Marts 1938: Den begærte Indsættelse bør ikke nyde Fremme.

Vestre Landsrets Dom af 6. September 1938 (II Afd.): Den paagældende Indsættelsesforretning bør nyde Fremme. Til Appellanterne, Singer Co. Symaskine A/S, betaler de Indstævnte, Trikotagefabrikanterne C. L. Jensen, Thyge Thoustrup, Chr. Stefansen og Jesper Nielsen, een for alle og alle for een i Sagsomkostninger for Landsretten 150 Kr. Forsaavidt angaar de Indstævnte, Enkefru Christine Kjærgaards Konkursbo, ophæves Sagens Omkostninger. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er uomtvistet, at Bygningen ikke har været indrettet til Trikotagekonfektion.

Efter det oplyste blev de i Sagen omhandlede Symaskiner m. v. anskaffet senere til Brug for Konfektionering af de af Fabriken fremstillede Varer.

Efter samtlige foreliggende Omstændigheder tiltrædes det, at Symaskinerne m. v. ikke kan anses for indlagte i Ejendommen, og Dommen vil derfor efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanterne, Trikotagefabrikanterne C. L. Jensen, Thyge Thoustrup, Chr. Stefansen og Jesper Nielsen, een for alle og alle for een til Indstævnte, Singer Co. Symaskine A/S, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Fogedsag har Rekvirenten, Singer Co. Symaskine A/S i København, paastaaet sig udleveret 5 Stk. Overdele, 1 Motor og 10 Stk. Drivkraftborde, beroende paa den Enkefru Kristine Kjærgaard tilhørende Trikotagefabrik i Herning.

Som Støtte for sit Udleveringskrav har Aktieselskabet gjort gældende, at de paagældende Effekter tilhører dette i Henhold til Ejendomsforbehold tagne i Slutsedler af 24. Februar, 5. Maj og 23. Juni 1937, hvorved de nævnte Effekter for en Købesum af 4127 Kr. plus en gammel Maskine til Værdi 95 Kr. overdrages til Fabrikant Chr. Kjærgaard, Herning, efter hvem Enkefru Kristine Kjærgaard hendsidder i uskiftet Bo.

Mod Udleveringen er der protesteret af Panthaverne i den Fabriksjendom, i hvilken Effekterne er opstillet, nemlig Grundejerkreditforeningen i Herning og Fabrikant H. Martensen, Brande, der har anført, at det købte er indlagt i Ejendommen, og Ejendomsretten ekstingveret i Henhold til Tinglysningslovens § 38.

For Enkefru Kristine Kjærgaards Konkursbo er der under Forretningen givet Møde af Kurator i Boet, Landsretssagfører C. C. Møller, Herning, der bemærkede, at Konkursboet ikke har taget Stilling til Udleveringskravet.

Ved Besigtigelse foretaget af Fogedretten i Fabrikken er det konstateret, at de i Slutsedlerne nævnte Overdele der er identiske med Symaskiner af forskellig Art, der er anbragt paa de ligeledes i Slutsedlerne ommeldte Drivkraftborde, med Undtagelse af een, 81 K -22, der er fastskruet til Bordet, ikke er fastgjort til de respektive Borde, samt at disse, der udgør et sammensat Hele, er fastgjorte ved Bolte til Gulvet. Herommeldte Motor, der trækker de nævnte Maskiner, er fastgjort paa samme Maade til Gulvet som Bordene.

Foruden de nævnte Borde og Overdele findes yderligere i Virksomheden 24 Overdele med tilhørende Borde og Motorer.

Forretningsfører Ejnar Kjærgaard, Herning, der har været ansat i Virksomheden, indtil den standsede ved Konkursens Indtræden, har forklaret som Vidne, at ingen af de paa Slutsedlerne solgte Maskiner er uundværlige for Virksomhedens Drift, idet der, naar undtages een af Maskinerne, nemlig Overdel 32—29, en Snørehulsmaskine, hvis Tilstedeværelse er uvæsentlig for Fabrikens Eksistens, idet den alene har været i Brug til et specielt Formaal af mindre væsentlig Betydning for Virksomheden i dens Helhed, findes Maskiner af samme Slags som herommeldte i Fabrikken.

Da de paagældende Overdele, Borde og Motoren, der bør betragtes som et samlet Hele, hvis Bortfjernelse maa antages at betyde om ikke en Standsning af Fabrikken saa dog en Svækkelse af Fabrikkens Produktionsevne, efter det oplyste findes indlagt i Ejendommen, der udelukkende anvendes til Trikotagefabrikation til Brug for den nævnte Virksomhed og paa Ejerens Bekostning, kan særskilte Rettigheder i Henhold til Tinglysningslovens § 38 ikke forbeholdes over disse, hvorfor den af Panthaverne fremsatte Protest vil være at tage til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt den 1. Marts 1938 af Fogedretten for Herning Købstad m. v.

For Landsretten har Appellanterne, Singer Co. Symaskine A/S, København, paastaaet Indsættelsesforretningen fremmet, og Indstævnte, Trikotagefabrikant af Herning Enkefru Christine Kjærgaards Konkursbo, har støttet denne Paastand, medens de Indstævnte, Trikotagefabrikanterne C. L. Jensen, Thyge Thoustrup, Chr. Stefansen og Jesper Nielsen, alle af Herning, der i Henhold til Transport-Købekontrakt af 16. Marts 1938 er indtraadt i Fabrikant af Brande H. Martensens Retsstilling, har procederet til Kendelsens Stadfæstelse. 1. Prioritetshaverne, Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland, er udtraadt af Sagen, idet de har frafaldet Krav paa Panteret i de omprocederede Maskiner.

Efter det om de paagældende Symaskiner, Borde og Motoren oplyste, kan disse Genstande ikke anses indlagte i Fabriksbygningen i den i Tinglysningslovens § 38 ommeldte Betydning, idet de paagældende Symaskiner — bortset fra en enkelt, der er fastskruet til Bordet — er løst nedsatte i Bordene, hvilke ligesom Motoren er fastgjorte ved Bolte til Gulvet, uden at gaa igennem dette, og samtlige omprocederede Genstande let kan fjernes fra Bygningen, uden at dennes Karakter af Trikotagefabriksanlæg forandres. Da det tagne Ejendomsforbehold herefter maa anses gyldigt, vil Forretningen være at fremme.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 41/1938. **Socialministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Tømremester N. Kruse (Heilesen efter Ordre),

betræffende Spørgsmaalet om, hvorvidt et Indstævnte overgaaet Ulykestilfælde henhører under Ulykkesforsikringsloven.

Østre Landsrets Dom af 31. Januar 1938 (VII Afd.): Den af de Sagsøgte, Socialministeriet, ved Skrivelse af 5. August 1937 truine Afgørelse om, at Sagsøgeren, Tømremester N. Kruse, Spentrup, ikke er

forsikringsberettiget i Henhold til Ulykkesforsikringsloven, og at det Sagsøgeren den 9. Juli 1936 overgaaede Ulykkestilfælde ikke omfattes af nævnte Lov, ændres derhen, at det omhandlede Ulykkestilfælde henhører under Ulykkesforsikringsloven, og at Sagsøgeren følgelig har Krav paa Erstatning i Henhold til denne. Sagens Omkostninger ophæves. Af det Offentlige betales i Salær og Godtgørelse til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører C. C. Heilesen, 130 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen findes Appellanten at burde betale 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler Appellanten, Socialministeriet, 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Juni 1936 fik Tømrermester R. Kruse, Hørning, i Entreprise at opføre en Ladebygning for Forpagter Einar Møller, Hørning. Kruse, der udførte Arbejdet med Bistand af 2 Svende, fik, da Bygningen skulde rejses, Brug for et Par Ekstra-Mand, og i denne Anledning telefonerede han den 8. Juli 1936 til sin Søn, Sagsøgeren i nærværende Sag, Tømrermester N. Kruse, Spentrup, og spurgte ham, om han vilde komme næste Dag og hjælpe med ved Rejsningen, hvilket Sagsøgeren lovede. Der blev ikke truffet nogen bestemt Aftale om Vederlaget, men Sagsøgeren gik ud fra, at han i Lighed med tidligere Tilfælde skulde have almindelig Timeløn plus et Befordringstillæg, og han har ifølge sin Partsforklaring i Overensstemmelse hermed faaet udbetalt 10 Kr. eller 1 Kr. 75 Øre i Timen, nemlig den for en Mester, der arbejder som Svend, overenskomstmæssigt fastsatte Timeløn 1 Kr. 50 Øre plus et skønsmæssigt Befordringstillæg af 25 Øre. Den 9. Juli 1936 indfandt Sagsøgeren sig paa Byggepladsen, hvor hans Fader var tilstede og ledede Arbejdet, og Sagsøgeren arbejdede med ved Rejsningen fra Kl. ca. 9½ til Kl. ca. 16, da han kom til Skade ved, at en Bjælke styrtede ned over Ryggen paa ham. Han blev indlagt paa Sygehus, og ifølge en af Læge E. Steensen-Jacobsen den 1. September 1937 afgivet Erklæring led han endnu paa dette Tidspunkt af Følgerne af Ulykkestilfældet, »idet højre Lunge delvis er ude af Funktion, hvilket i hans Erhverv som Tømrer paa Landet vil sige en Invaliditetsgrad paa 60—70 pCt.«

Ulykken blev af R. Kruse anmeldt for Direktoratet for Ulykkesforsikringen, men efter nogen Korrespondance traf Direktoratet i Skrivelse af 31. Oktober 1936 den Afgørelse, at Tilfældet »efter hvad der foreligger, ikke henhører under Ulykkesforsikringsloven af 20. Maj 1933, da tilskadekomne, der plejer at hjælpe nævnte Arbejdsgiver ved given Lejlighed og modtager tilsvarende Bistand af ham ved andre Lejligheder, maa anses at have arbejdet som selvstændig Mester, da Ulykkestilfældet skete.«

I Skrivelse af 2. Juni 1937 indbragte Sagsøgeren denne Afgørelse for Socialministeriet. Det hedder i Sagsøgerens Skrivelse bl. a.: »Den Dag, Huset skulde rejses, det var den 9. Juli 1936, bad min Fader mig om at være ham behjælpelig hermed, idet der ved saadan en Lejlighed skal bruges en hel Del Folk. Som saa ofte før hjalp jeg ham med Arbejdet og skulde derfor som tidligere meddelt Direktoratet have 1,75 Kr. i Timen. Det var dog ikke Meningen, at jeg skulde have Beløbet udbetalt, men min Fader hjalp mig ved visse andre givne Lejligheder enten personlig eller ved at sende en af sine Svende, selvfølgelig mod at jeg honorerede enten Svenden eller ham med en passende Betaling. Engang imellem gjorde vi derefter vort gensidige Mellemværende op.«

Socialministeriet stadfæstede imidlertid Direktoratets Afgørelse i Skrivelse af 5. August 1937. I denne Skrivelse hedder det bl. a.:

»Det fremgaar af Sagen, at De den nævnte Dato kom til Skade, medens De hjalp Deres Fader med at rejse en Ladebygning, som Deres Fader havde i Entreprise. De skulde kun arbejde denne ene Dag for Deres Fader, der er Tømrermester, og skulde have Dagløn, beregnet efter Timeantallet. De skulde dog ikke have Beløbet udbetalt, idet De og Deres Fader afgjorde Deres løbende Mellemværende nu og da. I en overfor Direktoratet for Ulykkesforsikringen afgivet Erklæring har De oplyst, at De selv er Tømrermester med eget Værksted, at De har drevet Forretning siden 1924, og at De ofte har hjulpet Deres Fader ved Rejsning af Bygninger, ligesom han i andre Tilfælde har hjulpet Dem enten personlig eller ved at overlade Dem en Svend. De har derhos oplyst, at De har Næringsbrev som Tømrermester og er Medlem af Mesterforeningen, og at De som Regel beskæftiger en Svend.

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har i en over Sagen afgivet Erklæring anført, at Direktoratet ikke i den Omstændighed, at De i et enkelt Tilfælde faar Deres Medvirken beregnet i Form af Dagløn hos Deres Fader, finder Grundlag for at opfatte Dem som forsikringsberettiget i Henhold til Ulykkesforsikringsloven, men maa opfatte Deres Hjælp til Deres Fader — og dennes lejlighedsvis Genydelse — som et Eksempel paa den Art forretningsmæssig Bistand, der sædvanemæssigt ydes af Smaamestre overfor hverandre. Ulykkesrisikoen under Arbejdet under saadanne Forhold maa efter Direktoratets Mening rettelig hvile paa paagældende selv og af ham eventuelt dækkes ved personlig Forsikring, idet Arbejdet i Virkeligheden er en Side af paagældendes selvstændige Virksomhed.«

Under nærværende mod Socialministeriet anlagte Sag har nu Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces, i Medfør af Ulykkesforsikringsloven § 10, jfr. § 9, Nr. 1, nedlagt Paastand om, at den af Social-

ministeriet ved Skrivelse af 5. August 1937 truine Afgørelse om, at Sagsøgeren ikke er forsikringsberettiget i Henhold til Ulykkesforsikringsloven, og at det Sagsøgeren den 9. Juli 1936 overgaaede Ulykkestilfælde ikke omfattes af nævnte Lov, ændres derhen, at det omhandlede Ulykkestilfælde henhører under Ulykkesforsikringsloven, og at Sagsøgeren ifølgelig har Krav paa Erstatning i Henhold til denne.

Socialministeriet paastaar Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Bygningsarbejdet var overtaget i Entreprise af Sagsøgerens Fader Tømrermester R. Kruse, at det var denne, der ledede Arbejdet, ogsaa den 9. Juli 1936, at R. Kruse som Arbejdsgiver havde antaget Sagsøgeren som Medhjælper til midlertidigt Arbejde den 9. Juli 1936, og at Sagsøgeren derfor under dette Arbejde i Medfør af Ulykkesforsikringslovens § 52 har været forsikret i Henhold til denne Lov.

Socialministeriet bestrider ikke, at Entreprisen var R. Kruses, og at denne ledede Arbejdet, men gør til Støtte for sin Paastand gældende, at Sagsøgeren ved den paagældende Lejlighed ikke arbejdede for R. Kruse, men udførte selvstændigt Arbejde. Til Begrundelse heraf har Socialministeriet anført, at Sagsøgeren er og i ca. 12 Aar har været Tømrermester, og ogsaa som saadan havde Arbejde under Udiørelse den 9. Juli 1936, at han, da han kom til Skade, arbejdede i sit eget Fag, og at det maatte være Sagsøgerens Sag at sikre sig ved Tegning af en personlig frivillig Ulykkesforsikring, saaledes som Lovens § 55 giver Anvisning paa, hvorhos Ministeriet iøvrigt har henvist til Begrundelsen i dets Skrivelse af 5. August 1937.

Foreløbig bemærkes, at den Usikkerhed, der ifølge Sagsøgerens Partsforklaring sammenholdt med hans Skrivelse af 2. Juni 1937 maatte være med Hensyn til Lønspørgsmaalet, findes at være uden Betydning, idet Reglen i Ulykkesforsikringslovens § 52 udtrykkelig bortser fra, om Medhjælperen faar Løn eller ej, samt at det ligeledes skønnes at være uden Betydning, om Sagsøgeren maatte have haft en rimelig Anledning til som Mester at tegne en personlig, frivillig Forsikring, idet en saadan Forsikrings Eksistens ikke vilde kunne paavirke Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren under sit Arbejde den 9. Juli 1936 har været forsikret i Medfør af Lovens § 52.

Efter Indholdet af Ulykkesforsikringslovens § 52 findes det utvivlsomt, at Sagsøgeren som antaget af Tømrermester R. Kruse til midlertidigt Arbejde den 9. Juli 1936 vilde have været forsikret i Henhold til Loven under dette Arbejde, saafremt han ikke havde været Tømrermester, og den Omstændighed, at Sagsøgeren er Tømrermester, ses hverken efter Lovens udtrykkelige Bestemmelser eller efter dens Grundsatninger at kunne medføre nogen Ændring i dette Resultat.

Som Følge heraf vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Torsdag den 16. Marts.

Nr. 292/1938.

Rigsadvokaten

mod

Poul Zimmermann Pedersen (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241 og Motorloven.

Dom afsagt af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m. v. den 20. September 1938: Tiltalte, Chauffør Poul Zimmermann Pedersen, bør straffes med Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham for et Tidsrum af et Aar. Inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse vil Tiltalte in solidum med Forsikringsselskabet Landbrugets og Mejeriernes Ulykkesforsikring have at udrede til Arbejdsmand Harald Hansen, Svogerslev, 169 Kr. Der tillægges Forsikringsselskabet Regres i Medfør af Motorlovens § 39, VII Stk. Sagens Omkostninger, herunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører N. Johannesen, Roskilde, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 14. November 1938 (III Afd.): Tiltalte Poul Zimmermann Pedersen bør til Statskassen bøde 200 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 20 Dage. Med Hensyn til den idømte Erstatning og Sagens Omkostninger for Underretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Der tillægges ikke Forsikringsselskabet Landbrugets og Mejeriernes Ulykkesforsikring Regres mod Tiltalte. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 50 Kr. i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører A. Johannesen, Roskilde, udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning at udredes inden 15 Dage og den idømte Bøde inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere vil i Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde stadfæste denne Dom, dog at de ikke finder at burde tillægge Forsikringsselskabet Regres mod Tiltalte.

Een Dommer vil stadfæste Landsrettens Dom med følgende Bemærkninger:

I Betragtning af det uforudseelige og pludselige i Barnets Løb tværs over Kørebanen og den herved Tiltalte levnedede ringe Reaktionsid — en hyppig forekommende Ulykkesaarsag — og af den i sig selv og efter Hastighedsforskrifternes noget ubestemte Karakter ikke særlig graverende Fartoverskridelse samt under

Hensyn til den i Henhold til Tiltaltes Indtægter følelige Bøde, finder jeg ikke den Betingelse til Stede for at tilsidesætte den indankede under Domsmands Medvirken fastsatte Straf, at denne staar i aabenbart Misforhold til Brøden.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved at stande, dog at der ikke tillægges Forsikringsselskabet Landbrugets og Mejeriernes Ulykkesforsikring Regres mod Tiltalte, Poul Zimmermann Pedersen.

Sagens Omkostninger for Landsretten, der under 50 Kr. i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Landsretssagfører A. Johannesen og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen 80 Kr. udredes af Tiltalte.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, er Chauffør Poul Zimmermann Pedersen, boende i Rørvig, ved Anklageskrift af 19. August 1938 fra Statsadvokaten for Sjælland sat under Tiltale til Straf for uagtsomt Manddrab (Straffelovens § 241) samt Overtrædelse af Motorlovens §§ 6, 2. Stk., 8, 2. Stk., 27 og 29, ved den 31. Juli 1938 Kl. ca. 14 som Fører af Motorvogn C 1080, hvis Haandbremse ikke havde fornøden Bremseevne, og hvis Baglygte var i Uorden, at have kørt ad Roskilde-Holbæk Landevej i vestlig Retning igennem den bymæssigt bebyggede Landsby Svogerslev med en Fart af ca. 60 km i Timen og undladt at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed under sin Kørsel og som Følge deraf for sent at have opdaget den 6-aarige Elna Margrethe Hansen, der kom løbende fra en Udkørsel i Vejens sydlige Side tværs over Landevejen, hvorved han i Vejbanens nordlige Side paakørte Barnet, der samme Dag kort efter afgik ved Døden som Følge af de ved Paakørslen tilføjede Læsioner.

Der er derhos af Anklagemyndigheden nedlagt Paastand paa, at Tiltalte i Medfør af Motorlovens § 42 frakendes Retten til at være Fører af Motorkøretøj.

Tiltalte er født den 13. August 1912 og ikke fundet tidligere tiltalt eller straffet.

Den i Sagen ommeldte Paakørsel fandt Sted den 31. Juli 1938 Kl. ca. 14 paa den i Øst-Vest gaaende Roskilde-Holbæk Landevej (Hovedvej Nr. 4) i Landsbyen Svogerslev. Vejen har det paagældende Sted en 6,8 m bred asfalteret Kørebane, ved hvis Side ligger faste Grusrabatter, af hvilke den sydlige er 2,8 m bred og den nordlige 3,7 m bred. Bebyggelsen langs Vejen gennem Svogerslev maa karakteriseres som bymæssig. Det var lyst Vejr (Solskin) med fuldstændig tør Vejbane, og Oversigtsforholdene ved Paakørselsstedet var gode.

Tiltalte kom i den Vognmand Søren Jacobsen, Rørvig, tilhørende Motorvogn C 1080, Model Ford V 8, Aargang 1933, kørende i vestlig Retning, da den 6-årige Elna Margrethe Hansen fra Vejens sydlige Side løb tværs over Vejen, hvor hun ca. 1 m fra den asfalterede Kørebanes nordre Kant blev paakørt af Tiltaltes Vogn, hvorved der tilføjedes hende saa svære Kvæstelser, at hun samme Dag afgik ved Døden som Følge af disse.

Ifølge de af Politiet paa Stedet foretagne Opmaalinger og Undersøgelser blev Barnet slæbt 20,6 m med af Tiltaltes Motorvogn, efter hvilken i den asfalterede Kørebane fandtes et 12,8 m langt Bremsespor, der begyndte ca. 5 m vest for Paakørselsstedet i 1 Meters Afstand fra den nordre Grusrabat. Bremsesporet gik i skraa Retning ind mod Rebatten og endte, hvor denne og Kørebanen støder sammen. Tiltalte har derefter fortsat Kørslen ca. 16 m, saaledes at han ialt har kørt ca. 34 m efter Paakørslen, inden han fik standset sin Vogn.

Ved en af den Motorsagkyndige Hr. E. Meyn efter Paakørslen foretagen Køreprøve og Undersøgelse af C 1080 er konstateret, at Baglygten ikke fungerede, og at Haandbremsen ved 30 Kilometers Hastighed havde en Bremselængde af 24 m mod tilladt 14 m, medens Fodbremsen virkede tilstrækkelig.

Tiltalte, der har erkendt, at Haandbremsen og Baglygten ikke var i Orden, og at han derved har overtraadt Motorlovens §§ 6 og 8, har iøvrigt nægtet sig skyldig. Hans Forklaring gaar ud paa, at han den paagældende Dag den 31. Juli 1938 først som Fører af Motorvogn C 1080 havde kørt fra Rørvig til København og tilbage til Rørvig, hvorefter han paany kørte til København. Da han paa Hjemturen kørte ud af Roskilde, satte han Farten op til ca. 60 km, og denne Fart holdt han, indtil Sammenstødet skete, idet han holdt sig i Vejens højre Side. Han nedsatte ikke Farten, da han kørte ind i Svogerslev, som han ikke ansaa for bymæssig Bebyggelse. Da han kom til Svogerslev, var Klokkeren ca. 14 Han saa nu pludselig midt paa Kørebanen en lille Pige — den i Sagen ommeldte 6-årige Elna Margrethe Hansen — løbende over Vejbanen fra hans venstre Side ganske tæt ved og lige foran hans Vogn. Først i dette Øjeblik saa Tiltalte Pigen, og han har ikke kunnet give nogen Forklaring paa, hvorfor han ikke har set hende før. Han bremsede straks kraftigt med Fodbremsen, men ikke med Haandbremsen, og gav intet Signal. Sammenstødet fandt Sted øjeblikkeligt, idet Vognens højre Forlygte og Kofanger ramte Pigen, der blev slynget op over højre Skærm, hvorefter hun et Stykke længere fremme faldt af tilhøjre. Straks efter standsede Vognen, og Tiltalte løb tilbage til Barnet, der var stærkt kvæstet.

Efter Paakørslen blev Tiltalte underkastet Spiritusprøve hos Læge Hestbech, men fandtes ikke paavirket af Spiritus, ligesom foretagne Blod- og Urinprøver ved Retsmedicinsk Institut ikke viste nogen Reaktion for Alkohol. Der foreligger intet om, at Tiltalte nævnte Dag har nydt Spiritus udover en enkelt Bajer.

Under Sagen er der afgivet Vidneforklaringer af Politiasistent H. J. Larsen, Arbejdsmændene Frederik Larsen, Arne Peder Hansen, Ernst Gerhard Krell, Harald Hansen og Bybud Georg Alfred Krell.

Af Sagen fremgaar, at der var ingen anden Færdsel paa paagældende Tidspunkt.

Efter Tiltaltes egen Forklaring, de afgivne Vidneforklaringer og de øvrige foreliggende Oplysninger finder Retten, at langt den overvejende Del af Skylden for Sammenstødet paahviler Tiltalte, der i god Tid kunde og burde have set Barnet og derved undgaaet Paakørslen, ligesom hans Kørehastighed har været altfor høj.

Tiltalte maa herefter anses skyldig efter Anklageskriftet, hvorfor han i Medfør af Straffelovens § 241 og Motorlovens § 41, jfr. §§ 6, Stk. II, 8, Stk. II, 27 og 29, vil være at anse med en Straf, der passende findes at burde fastsættes til Hæfte i 14 Dage.

I Medfør af Motorlovens § 42 findes Retten til at være Fører af Motorkøretøj at maatte frakendes Tiltalte for et Tidsrum af et Aar.

Det dræbte Barns Fader, Arbejdsmand Harald Hansen, Svogerslev, har under Sagen fremsat Krav paa Betaling af 169 Kr. til Dækning af Begravelsesudgifter. Mod Beløbets Størrelse er ikke fremsat Protest, hverken fra Tiltalte eller fra Forsikringsselskabet, Landbrugets og Mejeriernes Ulykkesforsikring, der er indtraadt som Part.

Nævnte Erstatningspaastand vil herefter være at tage til Følge, idet Beløbet udredes af Tiltalte og Forsikringsselskabet in solidum.

Der tillægges Forsikringsselskabet Regres mod Tiltalte, da denne skønnes at have udvist grov Uagtsomhed.

Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger, herunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 20. September 1938 af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m. v., er paaanket af Tiltalte Poul Zimmermann Pedersen til Frifindelse for Overtrædelse af Straffelovens § 241 og iøvrigt til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Det tiltrædes, at Tiltalte, der tidligere end sket kunde og burde have set Barnet løbe ud i Kørebanen foran ham, er funden skyldig i de i Dommen nævnte Lovovertrædelser. Efter Omstændighederne findes imidlertid Straffen at burde bestemmes til en Bøde af 200 Kr. tilfaldende Statskassen med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage, hvorhos efter det om Tiltaltes Kørsel i det Hele oplyste Frakendelse af Retten til at være Fører af Motorkøretøj findes at kunne undlades.

Endelig findes der ikke at burde tillægges Forsikringsselskabet Regres mod Tiltalte.

Færdig fra Trykkeriet den 19. April 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 4

Fredag den 17. Marts.

Nr. 85/1938. Assuranceforeningen »Skuld« (Gorrissen)

mod

Skibsfører **Chr. Aaberg** (Ahnfelt-Rønne),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Regres til Indstævnte for et udbetalt Forsikringsbeløb.

Sø- og Handelsrettens Dom af 9. Marts 1938: Sagsøgte, Skibsfører Chr. Aaberg, Korsør, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Assuranceforeningen »Skuld«, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale 520 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. Oktober 1937, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

For Højesteret angaar Sagen kun det af Appellanten rejste Erstatningskrav.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde og tilkende Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 500 Kr.

Fire Dommere vil ligeledes stadfæste Dommen, idet de bemærker følgende: Under de foreliggende Omstændigheder havde Indstævnte haft tilstrækkelig Adgang til at blive bekendt med, at den ombordtagne Beholdning af Spiritus var betydelig større end af ham tilladt, og han maa derfor bære et Ansvar for, at Opgivelserne til det islandske Toldvæsen var urigtige. Efter samtlige Omstændigheder findes Erstatningspligten dog at kunne bortfalde i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør, saa vidt påaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Assuranceforeningen »Skuld«, til Indstævnte, Skibsfører Chr. Aaberg, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Marts—April 1936 udførte det Dampskibsselskabet »Hetland« A/S tilhørende S/S »Krusaa« med Sagsøgte, Skibsfører Chr. Aaberg, som Fører en Rejse fra Trapani, Italien, med en Last Salt bestemt til forskellige Havne i Island, idet Skibet undervejs anløb Ardrossan i Skotland for Indtagning af Bunkers og Proviant.

Den 6. April s. A. ankom Skibet til Keflavik i Island, og ved det samme Dag ombord i Skibet stedfundne Toldeftersyn, som angives at have varet ca. 8 Timer, opdagedes der skjult paa forskellige Steder i Skibet en Del Varer — Spirituosa og Cigaretter — som ikke var angivet overfor Toldvæsnet paa de til Brug for dette fra Skibets Side udfyldte Papirer. I vedkommende Toldbetjents Rapport til Byfogden i Havnefjord hedder det herom:

»1. 400 Stykker Camel Cigaretter fandtes gemt i en Ventil i Løftet fremme i Skibets Bak.

2. 9 Flasker Kings Liqueur Whisky, 1 Flaske Fine Old Scotch Whisky og 2 Flasker Aalborg Akvavit blev fundet i Hovmesterens Kammer under en Skabsskuffe.

3. 12 Flasker Scotch Whisky og 12 Flasker Aalborg Akvavit samt 6 Flasker Old Whisky blev fundet i et Rum bag Kokkens Køje. Samme Sted forefandtes endvidere 5000 Camel Cigaretter.

4. 10 Flasker Fine Old Scotch Whisky og 5 Flasker Kings Liqueur Whisky fandtes skjult i Kartoffelbeholdningen i Skibets Proviانtrum.

5. 27 Flasker Kings Liqueur Whisky blev forefundet i samme Proviانtrum men skjult under Trægulvet og mellem Kasser med tomme Ølflasker.«

Ialt blev der saaledes forefundet 70 Flasker Whisky, 14 Flasker Akvavit og 5400 Cigaretter, og under et den følgende Dag inden Gullbringe og Kjøs Syssels Politiret foretaget Undersøgelsesforhør, oplystes det, at disse Varer tilhørte Skibets Hovmester Carl Kreutzfeldt, der var blevet ansat paa Skibet nogen Tid i Forvejen under dettes Ophold i New York. Ved den nævnte islandske Rets samme Dag afsagte Dom fandtes det godtgjort, at Hovmesteren havde haft til Hensigt at sælge Varerne i Island, og foruden at disse konfiskeredes, idømtes Hovmesteren for Overtrædelse af nærmere anførte Bestemmelser i de islandske Love om Spiritus- og Tobaksindførsel en Bøde, stor 5300 islandske Kroner, subsidiært simpelt Fængsel i 130 Dage, samt paalagdes Sagens Omkostninger, hvorhos det i Dommen bestemtes, at »Fragtskibet »Krusaa« er til Pant som Sikkerhed for Betaling af Bøden og Sagsomkostningerne, det kan beslaglægges og sælges efter forudgaaende Udlæg til Betaling af hver af Delene.«

Underrettens Dom blev senere indanket for Islands Højesteret, som imidlertid under 7. December 1936 stadfæstede Dommen, dog at den Hovmesteren idømte Bøde nedsattes til 4000 Kr.

Da Hovmesteren ikke selv havde Midler til Betaling af Bøden og de med Sagens Førelse forbundne Omkostninger, har disse Beløb maattet udredes af S/S »Krusaa«s Rederi, fornævnte Dampskibsselskab »Hotland« A/S, hvis samlede Udlæg i denne Anledning andrager 4820 Kr. 98 Øre. Dette Beløb er senere erstattet Rederiet af Sagsøgerne, Assuranceforeningen »Skuld«, i Henhold til den af Rederiet hos dem tegnede Ansvarsforsikrings-Police.

Under nærværende Sag gør Sagsøgerne nu gældende, at Hovmesterens Smugleriforsøg kunde og burde have været opdaget forinden det islandske Toldvæsens Eftersyn, og at det udelukkende skyldes en grov Tilsidesættelse af den Sagsøgte som Skibets Fører paahvilende Tilsyns-pligt, at dette ikke er sket, Sagsøgeren har i saa Henseende nærmere anført, at Sagsøgte ikke kunde eller i hvert Fald ikke burde have været uvidende om, at der under Skibets Anløb af Ardrossan de sidste Dage af Marts 1936 efter Hovmesterens Rekvision blev taget betydelige Kvanta Spirituosa og Tobak ombord, og at Sagsøgte ved blot at sammenholde disse Kvanta med det overfor det islandske Toldvæsen faa Dage senere — Rejsen fra Ardrossan til Keflavik angives at have været 4½ Døgn — opgivne Kvantum af de nævnte Varer, burde have kunnet sige sig selv, at ikke alt ombordværende Spiritus og Tobak var opgivet overfor Toldvæsnets, og burde have anstillet nærmere Undersøgelse i den Anledning. Sagsøgerne hævder endvidere, at Sagsøgte selv bortset herfra burde have ladet foretage en grundig Undersøgelse af Skibet, saaledes som det sædvanlig sker ombord i Skibe ved Anløb af en Havn, for at kontrollere, at der ikke paa ulovlig Vis er skjult toldpligtige Varer.

Idet Sagsøgerne mener, at Sagsøgte under disse Omstændigheder i Henhold til Sølovens § 59 maa være erstatningspligtig overfor Rederiet for det dette ved Toldvæsnets Opdagelse af Smugleriforsøget paaførte Tab, og saaledes i Henhold til § 25, 1. Stk. i Lov om Forsikringsaftaler af 15. April 1930 tillige erstatningsansvarlig overfor Sagsøgerne, som har dækket Rederiets Tab, paastaar Sagsøgerne nu Sagsøgte dømt til at betale til Sagsøgerne det ovennævnte Beløb 4820 Kr. 98 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 21. September 1937.

Sagsøgte procederer til Frifindelse overfor Sagsøgernes Paastand, idet han benægter, at Hovmesterens Smugleriforsøg kunde eller burde være opdaget af Sagsøgte, og i hvert Fald at han har gjort sig skyldig i en saadan Tilsidesættelse af sine Pligter overfor Rederiet, at der i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 25, 1 Stk. bør paalægges ham Erstatningsansvar overfor Sagsøgerne.

Sagsøgte har derhos gjort gældende, at han, der var ansat som Fører af S/S »Krusaa« for en maanedlig Hyre af 600 Kr. og med et Opsigelsesvarsel af 3 Maaneder, er blevet afskediget uden Varsel den 27. April 1936 ved Skibets Ankomst til Gedser, men af Rederiet kun har faaet udbetalt Hyre fra den nævnte Dato til den 1. Juli s. A. med 1280 Kr. ikke, saaledes som han havde Krav paa, Hyre til den 27. Juli 1936 med 1800 Kr. Differencen 520 Kr. paastaar Sagsøgte sig tilkendt

hos Sagsøgerne tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra Svarskriftets Dato, den 11. Oktober 1937.

Sagsøgerne har ikke villet protestere imod, at Spørgsmaalet om Sagsøgtets Hyrekrav inddrages og paakendes under nærværende Sag, men paastaar Frifindelse overfor dette Krav, idet de hævder, at Sagsøgte er lovligt opsagt til Fratrædelse den 1. Juli 1936, til hvilket Tidspunkt der er udbetalt ham Hyre.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagsøgtets Ansvar for de Rederiet som Følge af Hovmesterens Forhold paaførte Udgifter skal følgende bemærkes.

Ifølge Sagsøgtets Forklaring havde han under Skibets Ophold i Trapani givet Hovmesteren, der havde meddelt Sagsøgte, at der ikke fandtes videre Spiritus ombord i Skibet, Tilladelse til hos et Firma i Skotland at rekvirere 4—5 Kasser à 12 Flasker forskellig Spiritus, som skulde indtages under Skibets Anløb af Ardrossan. Sagsøgte saa ikke Hovmesterens herefter afsendte Rekvisitionsskrivelse til et Provianteringsfirma i Cardiff.

Den af Skibet i Ardrossan indtagne Proviant blev, for at kunne tages ombord toldfrit fra Firmaets Frilager, angivet overfor det der-værende Toldvæsen paa en dertil bestemt Blanket, en saakaldt »Stores Authority«, som var underskrevet af Sagsøgte som Skibets Fører. Denne »Stores Authority« blev alene udstedt til Brug for Toldvæsnet og forblev i dettes Væрге, men ved Skibets Udklarering blev der af Toldvæsnet udstedt en saakaldt »Victualling Bill«, som det var Meningen skulde følge med Skibet, og hvorpaa var angivet det virkelig indskibede Kvantum toldfri Stores. Den paagældende »Victualling Bill« var af Toldvæsnet udstedt til Skibets Agent i Ardrossan, men Sagsøgte vil ikke benægte, at dette Papir er modtaget af ham og kommet ombord i Skibet ved Afsejlingen sammen med Skibets øvrige Udklaringspapirer. Angivelserne paa de saaledes nævnte »Stores Authority« og »Victualling Bill« med Hensyn til det i Ardrossan ved den paagældende Lejlighed ombordtagne Kvantum Spiritus, Cigaretter og anden Tobak er overensstemmende, og gaar ud paa, at følgende Varer er kommet ombord:

3.30	Gallons Rom
12.04	— Whisky (British Spirits)
5.88	— Akvavit (Perfumed Spirits)
21.60	— Øl
32	lbs. Tobak
12	— Cigarer
48	— Cigaretter

Efter hvad der er oplyst af Sagsøgerne svarer de 3.30 Gallons Rom til ca. 20 Flasker, de 12.04 Gallons Whisky til ca. 72 Flasker og de 5.88 Gallons Akvavit til ca. 35 Flasker, medens de 48 lbs. Cigaretter svarer til ca. 20.000 Stk.

Ved Skibets Ankomst til Keflavik den 6. April 1936 blev Skibets, derunder Mandskabets, Beholdninger bl. a. af Spiritus og Cigaretter angivet overfor det islandske Toldvæsen paa forskellige til dette Brug udfyldte og af Sagsøgte underskrevne Blanketter. Paa disse var den sam-

lede Beholdning af Spiritus i Skibet opgivet til 49 Flasker Whisky, 10 Liter Rom, og 2 Liter »White Wines«, heraf for Hovmesterens Vedkommende 28 Flasker og 10 Liter, medens den samlede Cigaretbeholdning var opgivet til 10.880 Stk., heraf for Hovmesterens Vedkommende 10.000 Stk.

Der kan nu ikke være nogen Tvivl om, at en Sammenligning med de Kvanta Spiritus og Tobak, som kom ombord i Adrossan, vilde have været egnet til hos Sagsøgte at vække Mistanke om, at det ikke forholdt sig rigtigt med Opgivelserne overfor de islandske Toldmyndigheder, idet den store Forskel i Kvantiteterne saavel med Hensyn til Spiritus som Tobak ikke kunde forklares fuldtud ved, at en Del af disse Varer var forbrugt paa den forholdsvis kortvarige Rejse fra Skotland til Island.

Af Sagsøgtes Forklaring fremgaar det imidlertid, at han ikke har anstillet en saadan Sammenligning, idet han har forklaret, at han har udfyldt de til Brug for det islandske Toldvæsen bestemte Blanketter alene paa Grundlag af Oplysninger, der var meddelt ham af Skibets Mandskab, derunder Hovmesteren, samt at han ikke har kontrolleret, hvilket Kvantum Spiritus og Tobak der kom ombord i Skibet i Ardrossan, men regnede med, at dette Kvantum var i Overensstemmelse med den mellem ham og Hovmesteren i Trapani truffne Aftale, der som anført gik ud paa, at der skulde indkøbes 4—5 Kasser Spiritus. Med Hensyn til den til Toldmyndighederne i Ardrossan overgivne Blanket (»Stores Authority«) har Sagsøgte særlig forklaret, at han ikke selv har udfyldt denne Blanket, som han underskrev in blanco ved Skibets Ankomst til Ardrossan, idet han, hvad han hævder er sædvanligt, overlod det til Skibets Mægler paa Pladsen at ordne Provianteringen og Formaliteterne derved. Sagsøgte har dog erkendt, at Blanketten ved Skibets Udklarening blev forelagt ham af Toldmyndighederne for at faa hans Godkendelse af Underskriften, men Sagsøgte har ikke ved den Lejlighed hæftet sig ved Blankettens Indhold. Sagsøgte har endelig forklaret, at den paa-gældende Spiritus og Tobak kom ombord i forseglede Pakker, som først blev aabnet, efter at Skibet var kommet udenfor den britiske Tremile-Grænse, uden at Sagsøgte dog var tilstede.

Efter det oplyste maa det anses for tilstrækkelig godtgjort, at Sagsøgte ikke har sanktioneret, at der af Hovmesteren blev rekvireret et saa stort Kvantum Spiritus ombord i Ardrossan som sket, ligesom der ikke er Grund til at betvivle Rigtigheden af Sagsøgtes Forklaring om, at han ikke har været bekendt med Mængden af den Spiritus der blev bragt ombord i Skibet. Omend der nu maa anerkendes en vis Pligt for Føreren af et Skib til at holde sig underrettet om Skibets Beholdninger af toldpligtige eller lignende Varer, findes det dog ikke at kunne betegnes som en Pligtforsømmelse fra Sagsøgtes Side, at han ikke i det her foreliggende Tilfælde personligt har forvisset sig om, hvilke Varer der kom ombord, idet Sagsøgte, hvis Tid medens Skibet er i Havn, maa antages at være stærkt optaget, maa have Lov til i nogen Grad at stole paa sine Medarbejdere, hvorved bemærkes, at Sagsøgte ikke efter det oplyste har haft særlig Anledning til at nære Mistillid til Hovmesteren, om hvem Sagsøgte under sin Partsforklaring udtalte, »at han var god nok, undtagen naar han drak Spiritus«. At Sagsøgte, hvis Angivelser til de

islandske Toldmyndigheder med Hensyn til Skibets Beholdninger af Spiritus og Tobak ikke kan betvivles at være sket i god Tro, dernæst ikke ved Undersøgelse af Skibets forskellige Rum og paa anden Maade har søgt at skaffe sig Kendskab til Mængden af den ombord værende Spiritus og Tobak og navnlig ikke synes at have tænkt paa den ovennævnte til ham udleverede »Victualling Bill«, ved Hjælp af hvilken han kunde have kontrolleret Rigtigheden af Opgivelserne til det islandske Toldvæsen, findes heller ikke at kunne betragtes som en saadan Forsømmelighed fra Sagsøgtes Side, at han paa Grundlag heraf i Henhold til Sølovens § 59 maatte anses erstatningspligtig overfor Rederiet for det dette ved Hovmesterens strafbare Forseelse tilføjede Tab. Da der derhos heller ikke iøvrigt findes at være Grundlag for et saadant Erstatningsansvar for Sagsøgte, vil den af ham nedlagte Paastand allerede af disse Grunde være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagsøgtes Krav paa Restthyrer 520 Kr. er det oplyst, at Sagsøgte den 6. August 1935 blev skriftlig opsagt af Rederiet med den Motivering, at Rederiet havde bestemt sig til at sælge et af sine Skibe. Sagsøgte anerkendte Opsigelsen, idet han dog ikke ønskede at indgaa paa Rederiets Forslag om en Opsigelsesfrist paa 1 Maaned. S/S »Krusaa« blev imidlertid ikke solgt, og Sagsøgte fratraadte ikke Stillingen i Henhold til den nævnte Opsigelse, men den 21. Marts 1936 tilskrev Rederiet Sagsøgte, at det fremdeles var Meningen at tage Skibet hjem for Oplægning eller Salg, saaledes at Opsigelsen fremdeles skulde staa ved Magt. I Skrivelse af 21. April 1936 fra Rederiet til Sagsøgte hedder det endelig: »— — — men nu fratræder De altsaa i Gedser ifølge den Dem tilsendte Opsigelse i August 1935 og anerkendt af Dem«.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at denne ikke efter det saaledes passerede kan betragtes som værende opsagt af Rederiet til Fratrædelse forinden Modtagelsen af Skrivelsen af 21. April 1936, hvori Sagsøgtes Paastand om Tilkendelse af 520 Kr. findes at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

T i r s d a g d e n 2 1 . M a r t s .

Ved Højesterets Dom af 21. Marts 1939 (Nr. 54/1939: Rigsadvokaten mod Niels Johannes Nielsen) blev Tiltalte for at have bistaaet fremmede Magters Efterretningsvæsen til at virke indenfor den danske Stats Omraade efter Strfl. § 105 anset med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 145 Dage i Medfør af Strfl. § 86 anses som udstaaet. De borgerlige Rettigheder blev derhos frakendt Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Onsdag den 22. Marts.

Nr. 46/1939. Fru **Ebba Carstensen** (Landsretssagf. Lannung)
mod
fhv. Direktør **Ernst Enna** (Selv).

Kendelse afsagt den 2. Februar 1939 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Denne Sag afvises fra Voldgiftsretten. Sagens Omkostninger ophæves. Gebyrerne til Retten, ialt 120 Kr., udredes af Fru Ebba Carstensen.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

For Højesteret har Fru Carstensen paastaaet Sagen hjemvist til Voldgiftsretten til Paakendelse i Realiteten, idet hun anser Lejemaalet beskyttet efter ovennævnte Lov.

Efter Beskaffenheden af den af Fru Carstensen i Ejendommen drevne Erhvervsvirksomhed findes det ikke paa Forhaand at kunne udelukkes, at den stedlige Forbliven i denne Ejendom er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, og Hjemvisningspaastanden vil saaledes være at tage til Følge.

Thi bestemmes:

Denne Sag hjemvises til den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. til Paakendelse i Realiteten.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Kendelse er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 15. Februar 1936 lejede Fru Ebba Carstensen af fhv. Direktør Ernst Enna 1. Sal i hans Villa, Strandvej Nr. 32 her i Staden, tillige med Køkken og diverse Rum for at benytte det lejede til Hjem for ældre Damer, og saaledes at Lejemaalet ifølge Kontrakten skulde begynde April Flyttedag 1936. Fra April Flyttedag 1937 udvidedes Lejemaalet til ogsaa at omfatte Stueetagen i Villaen og nogle yderligere Rum. Direktør Enna disponerede herefter endnu kun over et mindre Antal Rum i Kælderen og paa Loftet. Lejemaalet omfattede efter Udvidelsen ogsaa den største Del af Haven. Lejen fastsattes til 12.500 Kr. aarlig, dog at der indrømmedes en Nedsættelse paa henholdsvis 1500 Kr., 1000 Kr. og 500 Kr. for henholdsvis 1., 2. og 3. Aar, regnet fra April Flyttedag 1937.

Efter at Spørgsmaalet om Gyldigheden af en af Direktør Enna foretaget Opsigelse af Lejemaalet af Fru Carstensen er indbragt for nærværende Voldgiftsret, har Direktør Enna paastaaet Sagen afvist fra Voldgiftsretten, idet han hævder, at Lejemaalet ikke omfattes af Lov

Nr. 55 af 23. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomhed i lejet Ejendom.

Fru Carstensen har paastaet sig frifundet for denne Paastand og har til Støtte herfor nærmere anført følgende:

Hun har lejet det lejede for at udleje det til ældre Damer. Hun har Plads til og udlejet til 13 Damer, og hun søger sine Leje blandt et eksklusivt Publikum, for hvem det lejedes Beliggenhed i fri Omgivelser, men nær Sporvogn og S-Station og under herskabelige Omgivelser er af afgørende Betydning. Villaen er kendt, og naar et Værelse bliver ledigt, og det averteres, at det drejer sig om denne Villa, er der stor Søgning. En tilsvarende Villa vil kun kunne faas betydeligt længere udenfor Byen, medens Beboerne ønsker at bo med let Adgang til deres Familie og Paarørende. En Beliggenhed paa Sidevejene til Strandvejen vil heller ikke være tilfredsstillende, da hun som nævnt lejer ud til ældre Damer, for hvem det er af afgørende Betydning, at Villaen ligger ved en Hovedfærdselsaare.

Hun har dernæst anført, at Beskyttelse efter Loven ogsaa maa indtræde, hvor Udgifterne ved en Flytning af Erhvervsvirksomheden vilde medføre uforholdsmæssige Bekostninger i Forhold til Indtægten. Hun har herved henvist til, at hendes særlige Virksomhed, indrettet i en særpræget Villa, vil medføre, at Flytteudgifterne vil overstige et Aars Fortjeneste. Ifølge fremlagt Regnskab udgør Nettofortjenesten for de to sidste Regnskabsaar henholdsvis 3775 Kr. 76 Øre og 3517 Kr. 94 Øre, foruden Kost og Logis.

Voldgiftsretten har beset Forholdene paa Stedet. Virksomheden er indrettet i en stor og herskabelig Villa, der efter det under Sagen oplyste er opført i 1915, og som indeholder to fulde Etager, hvorhos Fru Carstensen disponerer over nogle Rum i Kælderetagen og paa Loftet.

Retten kan herefter ikke nære Tvivl om, at Villaens Beliggenhed i Forbindelse med dens særlige Egnethed for Formaalet og herskabelige Indretning er af væsentlig Betydning for Fru Carstensen. Retten skønner imidlertid, at dette ikke er afgørende for Spørgsmaalet om, hvorvidt Virksomheden er beskyttet. Her kan det ikke være afgørende, at Fru Carstensen har fundet en Ejendom, der er særligt egnet for hendes Formaal, idet dette Forhold skyldes en særlig Egenskab ved det lejede, medens Loven beskytter en af Lejeren oparbejdet Virksomhed. Spørgsmaalet bliver da, om Beliggenheden paa eller i Nærheden af det paa-gældende Sted paa Strandvejen er af væsentlig Betydning for Fru Carstensen. I saa Henseende finder Retten, at det afgørende for hende er, at hendes Virksomhed ligger i Nærheden af Byen med let Adgang til Kommunikationsmidler, medens det ikke er afgørende, at den ligger paa Strandvejen. Det bemærkes herved, at der intet er oplyst om, og efter det foreliggende ikke kan antages, at Fru Carstensen søger sit Publikum blandt Damer, der har Tilknytning til Kvarteret omkring det Sted, hvor Villaen er beliggende. Virksomheden findes herefter ikke at være beskyttet, og Sagen vil derfor være at afvise, idet det anførte om de betydelige Flytteudgifter, der delvis skyldes Villaens særlige Indretning, ikke skønnes at kunne medføre Lejemalets Beskyttelse.

Torsdag den 23. Marts.

Nr. 133/1938. **Interessentskabet mellem Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner vedrørende Færgefarten Svendborg—Vindeby** (Steglich-Petersen)

m o d

Barbermester **Niels Kristian Larsen**
(Landsretssagfører Heltborg-Nielsen),

betræffende Anerkendelse af Indstævntes Ret til et Strandareal.

Østre Landsrets Dom af 17. Marts 1938 (VII Afd.): Sagsøgte, Interessentskabet mellem Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner vedrørende Færgefarten Svendborg—Vindeby, bør anerkende Sagsøgeren, Barbermester Niels Kristian Larsen, Troense, i hans Egenskab af Skødehaver paa Ejendommen Matr. Nr. 55 b af Troense By, Bregninge Sogn, som ejendomsberettiget til det af Interessentskabet ved Lejekontrakt af 29. August—14. September 1926 til det sagsøgte Andelselskab »Taasinge Frugtsalgsforening« udlejede 298 m² store Strandareal ved Troense Dampskibsbro, imod at Sagsøgeren respekterer den nævnte Lejekontrakt. Det sagsøgte Andelselskab »Taasinge Frugtsalgsforening« bør for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betales inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse af det sagsøgte Interessentskab til Sagsøgeren 250 Kr og af Sagsøgeren til det sagsøgte Andelselskab 100 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker:

Da Købmand Frederiksen i 1915 fik Skøde paa den tidligere Fæsteejendom, kunde det efter Handelsvilkaarene fremtræde som noget tvivlsomt, om det efter Matrikulkortets Opmaaling — der efter det oplyste er sket i 1810 — ved Tilskylning og Opfyldning dannede, under Sagen omhandlede Areal mellem Hegnet og Stranden medfulgte i Handlen eller som Følge af dets Beliggenhed ved Dampskibsbroen var holdt udenfor Overdragelsen som Godset tilhørende. Frederiksens Forhold, da Frugtsalgsforeningen i 1919 traadte i Forhandling med Godskontoret om Ret til at opføre sin Bygning og derpaa afsluttede Lejekontrakt med Godset — hvad han maa forudsættes at have været bekendt med — findes imidlertid at have givet Godset Føje til overfor Frederiksen at gaa ud fra den Opfattelse af Ejendomsforholdet, der ligger til Grund for dets ved Købekontrakt af 3. September 1926 skete Overdragelse til Appellanten.

Herefter har Frederiksens Enke været ude af Stand til at overføre Ejendomsret med Hensyn til paagældende Areal til Ind-

stævnte, der for sit Vedkommende var bekendt med, at Arealet ikke var undergivet hendes Raadighed.

Disse fem Dommere vil efter det anførte tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes af de samme Dommere at burde ophæves.

Fire Dommere vil stadfæste Landsretsdommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Interessentskabet mellem Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner vedrørende Færgefarten Svendborg—Vindeby, bør for Tiltale af Indstævnte, Barbermester Niels Kristian Larsen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves mellem Parterne.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Fæstebrev, tinglæst 11. Marts 1903, bortfæstede Ejerne af Valdemar Slots Gods den til Godset hørende Ejendom Matr. Nr. 55 b Troense By, Bregninge Sogn, til Købmand Rasmus Frederiksen.

Ved Købekontrakt af 9. Februar 1915 og Skøde af 15. Juni 1915, tinglæst 11. August s. A., solgte Ejeren af Godset derpaa den nævnte Ejendom til Frederiksen. I Købekontrakten hedder det bl. a.:

»5. Ejendommen sælges forøvrigt med de samme Rettigheder og Byrder, hvormed Stamhuset Thorseng hidtil har ejet samme, og saaledes som den har været overdraget Køberen i Fæste. —

Forsaauidt det Matrikulskort, som bliver vedhæftet Skødet maatte udvise, at der til Ejendommen hører mere eller anden Jord end den, Køberen hidtil har haft i Brug, bliver saadant uden Ansvar for Sæi-gerne. —

11. Overdragelsen sker iøvrigt overensstemmende med de af Administrationskommissionen vedtagne Salgsbetingelser, hvoraf et Eksemp-
plar er vedhæftet denne Kontrakt.«

I disse Salgsbetingelser hedder det bl. a.:

»6.

Hvor ej anderledes med Hensyn til den enkelte Ejendom er anført, er under Salget indbefattet de Jorder, som henhører under Ejendommens Skyldsætning, og saaledes, som disse haves i Brug af Fæsteren eller Lejeren.

Ejendommen sælges forøvrigt med de samme Rettigheder og Byr-
der, hvormed Stamhuset hidtil har ejet samme, og saaledes som den har været overdraget Fæsteren eller Lejeren til Brug. Hvor Servitutter

eller andre særlige Byrder — udover de i Post 7 anførte — paalægges Ejendommen ved Afhændelsen, vil saadant findes specielt anført i Fortegnelsen, og i Skødet som udstedes vil saadant findes anført til Tinglæsning som Hæftelse paa Ejendommen.

Saavidt der under de forskellige Fæstebesiddelser, Stamhuset og dets Besidder ubevidst, maatte være paabyrdet Ejendommen Hævdsservitutter af en hvilken som helst Slags, er det Køberens egen Sag at opretholde disse eller frigøre sig og Ejendommen derfor, og Stamhuset er i saa Tilfælde ganske uden Ansvar og Forpligtelse overfor Køberen og indestaar ikke for Areal, Grænse eller deslige, ej heller for Rigtigheden af det Kort, som ifølge Lovgivningen bliver vedhæftet Skødet.»

Ifølge det i Købekontrakten nævnte Matrikulkort grænsede Ejendommen mod Nord til Svendborg Sund. Paa Salgets Tidspunkt — og allerede mange Aar forinden — dannede den paa Kortet angivne Kystlinie imidlertid ikke længere Grænsen mellem Land og Vand, idet der i Tidens Løb — i det væsentlige antagelig ved Tilskyning, tildels maaske ogsaa ved Opfyldning eller Aflæsning af Affald — nord for Kortets Kystlinie havde dannet sig et Strandareal, der ikke var blevet inddraget under Matriklen.

Ved Skøde tinglæst 12. Oktober 1916 bortsolgte Frederiksen en fra Ejendommens nordøstlige Del udstykket Parcel — heri indbefattet den Del af det ovennævnte Strandareal, der laa udfor Parcellen — hvilken Parcel blev matrikuleret under Nr. 55 c.

Paa den vestlige Del af Strandarealet havde Baadfører Christian Hansen i Tiden omkring 1880—1890 med Samtykke af Godsets Ejere og den daværende Fæster af Ejendommen Matr. Nr. 52 b, Frederiksens Svigermoder, anbragt et Skur, der af Christian Hansen og fra 1903 af hans Søn, Baadfører Mouritz Hansen, benyttedes til Opbevaring af Fragtgods m. m. Iøvrigt benyttedes denne vestlige Del af Arealet bl. a. til Ophaling af Baade.

Da Andelsselskabet »Taasinge Frugtsalgsforening« var blevet stiftet, opførte Andelsselskabet paa det omhandlede Strandareal, efter at der var ført Forhandling med Frederiksen, en muret Bygning til Opbevaring af Frugt, og Mouritz Hansens Skur blev fjernet. Der blev derpaa uden Frederiksens Medvirkning mellem Ejeren af Valdemar Slots Gods og Andelsselskabet under 12. Marts 1920 oprettet en Lejekontrakt, hvorefter Godset udlejede Arealet til Andelsselskabet.

Ved Skøde af 3. September 1926 overdrog Ejeren af Valdemar Slots Gods til Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner Færgeriet Svendborg—Vindeby med tilhørende Færgeprivilegium, Færge, Færgeleje m. v., og ifølge dette Skøde overdroges yderligere til Køberne »— — — E. Enhver Sælgeren tilkommende Ret, som denne hidtil har haft og udøvet over

a) et Grundareal beliggende ved Dampskibsbroen i Troense og hvor for Tiden »Taasinge Frugtsalgsforening« og — — — har Bygninger anbragt, og saaledes at Køberne respekterer de med disse og Sælgeren oprettede Lejemaa.

— — — —

Det bemærkes, at de paagældende Grundarealer ved Landinspek-

tørens Foranstaltning vil være at opmaale og optage i Matrikulen med Grænser fastsatte mod Naboejernes tilgrænsende Ejendomme.«

Et af Kommunerne i denne Anledning oprettet Interessentskab udlejede, uden at saadan Opmaaling og Matrikulering fandt Sted, derpaa ved Kontrakt af 29. August—14. September 1926 til Andelsselskabet det omhandlede Areal, betegnet som »et ca. 500 Kvadratalen stort, umatrikuleret Areal ved Troense Dampskibsbro«. I denne Lejekontrakt hedder det bl. a.:

»2.

I aarlig Afgift af det lejede svares til Interessentskabet 20.— Kr., skriver Tyve Kroner, der betales paa Borgmesterkontoret i Svendborg, med Halvdelen hver 1. Maj og 1. November for det forløbne Halvaar, første Gang 1. November 1926.

3.

Lejerne er berettigede til paa det lejede Areal at have liggende den Bygning, som nu findes der, og Forandringer ved Bygningen eller Udvidelse maa kun ske med Interessentskabets Samtykke.

Der maa stedse holdes ryddeligt og ordentligt omkring Bygningen, og Lejerne maa sørge for, at Passagen til Dampskibsbroen ikke generes.

Pladsen holdes af Lejerne indhegnet med et stort og pænt Stakit.

4.

Udlejerne er berettigede til at opsiges Lejemaalet med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel til Ophør den 1. April.

Saaframt Udlejerne opsiges Lejemaalet til Ophør, er de berettigede og forpligtede til at overtage de af Lejerne paa Grunden opførte Bygninger efter Overenskomst mellem Parterne. Saaframt en saadan ikke kan opnaas, sker Overtagelsen efter Vurdering af tvende uvildige Mænd, hvoraf hver Part vælger en. Kan disse Mænd ikke blive enige, afgøres Sagen af en af Dommeren i Svendborg udnævnt Opmand.

5.

Lejerne er ligeledes berettigede til med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel at opsiges Lejemaalet til Ophør en 1. April, men saaframt Lejerne opsiges Lejemaalet, er de pligtige at aflevere det lejede i ryddeliggiort Stand, fjerne Bygningerne og planere Pladsen. Sker dette ikke, vil Interessentskabet for Lejernes Regning kunne foretage det i denne Henseende fornødne.«

Den 23. Juli 1929 døde Frederiksen, og Ejendommen overtoges af hans i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Annette Frederiksen, og denne solgte ved Skøde af 1. Juli 1936 Ejendommen til Barbermester Niels Kristian Larsen, Troense.

Idet Larsen formener, at han ved dette Skøde er blevet Ejer af det omhandlede Strandareal, der er oplyst at være 298 m² stort, og idet han ikke ønsker at have Andelsselskabets Bygning liggende paa sin Ejendom, har han anlagt nærværende ved Retten for Svendborg Købstad m. v. forberedte Sag mod Interessentskabet mellem Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner vedrørende Færgefarten Svendborg-Vindeby og Andelsselskabet »Taasinge Frugtsalgsforening«.

Sagsøgerens principale Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte, Interes-

sentskabet mellem Svendborg, Bregninge, Landet og Bjerreby Kommuner vedrørende Færgefarten Svendborg-Vindeby ved Færgeudvalgets Formand, Skibsbygmester G. Jacobsen, Troense, tilpligtes at anerkende Sagsøgeren i hans Egenskab af Skødehaver af Ejendommen Matr. Nr. 55 b, Troense By, Bregninge Sogn, ejendomsberettiget til det af Sagsøgte ved Lejekontrakt af 29. August—14. September 1926 til Andelsselskabet »Taasinge Frugtsalgsforening« udlejede 298 m² store Areal ved Troense Dampskibsbro, samt drage Omsorg for, at den af Andelsselskabet »Taasinge Frugtsalgsforening« paa det omhandlede Areal opførte Bygning fjernes, samt at Sagsøgte, Andelsselskabet »Taasinge Frugtsalgsforening« ved Formanden, Snedkermester J. Andersen, Eskær, tilpligtes at fjerne den af Selskabet paa det fornævnte Areal opførte Bygning.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaet Interessentskabet kendt pligtig at anerkende hans Ejendomsret til Arealet mod, at han forpligter sig til at respektere den nævnte Lejekontrakt.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Udrødelse af en ved Rettens Skøn fastsat Erstatning til Sagsøgeren, saaledes at der tillægges det sagsøgte Interessentskab Ejendomsretten til Arealet.

De Sagsøgte har denunciaret lis for den nuværende Ejer af Valdemar Slots Gods, Hofjægermester C. F. S. V. Lensbaron Juel-Brockdorff, der ikke har givet Møde under Domsforhandlingene.

Til Støtte for sin principale Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Frederiksen ved Købet i 1915 af Matr. Nr. 55 b er blevet Ejer af det omhandlede Strandareal, idet det til Skødet knyttede Matrikulkort viser Matr. Nr. 55 b som en Strandgrund, og der ikke i Skødet er taget noget Forbehold med Hensyn til Strandarealet, skønt dette allerede dengang i mange Aar havde eksisteret. Han henviser endvidere til, at Frederiksen upaatalt i 1916 ved Udstykning og Salg af Matr. Nr. 55 c har disponeret over den østlige Del af Strandarealet.

De Sagsøgte bestrider, at Frederiksen i 1915 er blevet Ejer af Strandarealet, idet dette ikke var matrikuleret under Nr. 55 b, som blev overdraget til Frederiksen, ligesom det har været adskilt fra Matr. Nr. 55 b ved et Skelhegn. De henviser yderligere til de i Købekontrakten af 9. Februar 1915 og til denne knyttede »Alm. Betingelser« optagne Forbehold fra Sælgerens Side, hvorefter Salget kun omfatter »de Jorder, som henhører under Ejendommens Skyldsætning« — hvilket ikke er Tilfældet med Strandarealet — »og saaledes, som disse haves i Brug af Fæsteren«, og hvorefter der yderligere tages Forbehold med Hensyn til Matrikulkortet.

Subsidiært gør de Sagsøgte gældende, at der af Ejeren af Valdemar Slots Gods og Interessentskabet i Forening er vundet Ejendomshævd paa Arealet, eller at der i hvert Fald af Andelsselskabet — i Forbindelse med Mouritz Hansens Brug — er vundet Brugshævd paa Arealet.

Til Støtte for den subsidiære Paastand gør de Sagsøgte gældende, at de har været i god Tro med Hensyn til, at Valdemar Slots Gods var Ejere af Arealet, og at Bygningen ifølge en i Sagen affholdt Skønforretning har en saa stor Værdi — i Handel og Vandel ca. 5000 Kr. — i For-

holdet til Arealet, hvis Værdi ifølge Skønnet kun er ca. 1000 Kr., at den ikke bør kunne kræves nedrevet.

I Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Andelsselskabets Formand, Sogneraadsformand Jens Andersen, og dets Forretningsfører Rasmus Andersen Svop, samt af Enkefru Annette Frederiksen og Baadfører Mouritz Hansen.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at der, da Andelsselskabet paatænkte at opføre Bygningen, fandt en Forhandling Sted mellem Godsets Forvalter, Sagfører Bjørn Jensen, Kaptajn Storm Hansen, der var en af Andelsselskabets Stiftere, og Frederiksen, at Frederiksen udtalte Ønske om, at Bygningen af Hensyn til Udsigten fra hans Ejendom blev opført med Gavlen vendt mod denne, og at man imødekom dette Ønske fra Frederiksen. Det maa dernæst antages, at det af de Sagsøgte omtalte Hegn ikke har været noget Skelhegn, men var opført for at beskytte Kysten. Endelig maa der gaas ud fra, at Sagsøgeren ved Købet af Ejendommen var uvidende om Eksistensen af Skødet af 3. September 1926 og af Lejekontrakten 29. August—14. September 1926, idet Enkefru Frederiksen under Forhandlingerne om Købet paa Sagsøgerens Forespørgsel om, hvorledes det forholdt sig med Bygningen, svarede, at hendes Mand i sin Tid havde givet Tilladelse til dens Opførelse, men at der ikke var nogen Forpligtelse til at taale dens Henliggen paa Arealet længere, end hun eller fremtidige Ejere vilde tillade det.

Naar Hensyn tages til, at det omhandlede Areal maa betragtes som et til Matr. Nr. 55 b tilskyllet Strandareal, at det til Frederiksens Skøde af 15. Juni 1915 knyttede Matrikulskort viser Matr. Nr. 55 b som en Strandgrund, og at Skødet ikke tager noget Forbehold med Hensyn til Strandarealet, findes der at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Frederiksen ved Skødet af 1915 og Sagsøgeren derpaa ved Skødet af 1. Juli 1936 er blevet Ejer af Strandarealet. De i Købekontrakten af 9. Februar 1915 og de til denne knyttede »Alm. Betingelser« indeholdte Forbehold findes ikke at kunne medføre noget andet Resultat, idet særlig med Hensyn til Forbeholdet angaaende Matrikulskortet bemærkes, at det efter sit Indhold ikke har Hensyn til den i nærværende Sag foreliggende Situation, at der til Ejendommen hører mere Jord end efter Matrikulskortet, men til den omvendte Situation.

Det kan dernæst ikke anses godtgjort, at de Sagsøgte skulde have vundet henholdsvis Ejendomshævd eller Brugshævd paa Arealet, i hvilken Henseende bemærkes, at hverken Andelsselskabets Lejemaal af Arealet eller Bygningens Henliggen paa Arealet har været i 20 Aar, og at der ikke foreligger saadanne Oplysninger om Arealets tidligere Benyttelse, at denne kan komme i Betragtning med Hensyn til Hævds-erhvervelse.

Som Følge heraf vil Sagsøgerens Paastand overfor Interessentskabet med Hensyn til Ejendomsretten over Arealet være at tage til Følge.

Paa den anden Side findes Sagsøgeren, der ved Købet var bekendt med Bygningens Eksistens og med Andelsselskabets Anvendelse af den, samt med Arealets Indhegning, herigennem at maatte være blevet klar over den nærliggende Mulighed for, at Andelsselskabet havde erhvervet

Brugsret med Hensyn til Arealet, og han findes derfor at maatte bære Risikoen for, at han ikke inden Købet lod dette Forhold undersøge nærmere, hvilket lod sig gøre uden nævneværdigt Besvær. Idet den mellem de Sagsøgte oprettede Lejekontrakt af 29. August—14. September 1926 derhos ikke skønnes at indeholde saadanne usædvanlige Bestemmelser, at Sagsøgeren kunde være berettiget til at bortse fra Muligheden deraf, vil hans subsidiære Paastand være at tage til Følge overfor Interessentskabet, medens det sagsøgte Andelsselskab vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger findes Interessentskabet at burde betale til Sagsøgeren 250 Kr. og Sagsøgeren til Andelsselskabet 100 Kr.

Fredag den 24. Marts.

Nr. 153/1938. Tømrermester **Einar Carstensen**
(Poul Jacobsen efter Ordre)

mod

Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark (Henriques),

betræffende Tilbagebetaling af et af Appellanten til Opfyldelse af en Voldgiftskendelse til Indstævnte indbetalt Beløb.

Østre Landsrets Dom af 25. Februar 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Tømrermester Einar Carstensen, bør til Sagsøgeren, Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark, betale det paastævnte Beløb 3152 Kr. 20 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 6. August 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har betalt det Indstævnte tilkendte Beløb, 3652 Kr. 20 Øre med Renter, og hans Paastand for Højesteret gaar ud paa, at Indstævnte tilpligtes at tilbagebetale Beløbet med Renter 5 pCt. aarlig af 3152 Kr. 20 Øre fra den 6. August 1937 og af 500 Kr. fra den 12. Marts 1938.

Fem Dommere bemærker følgende: Efter de for Svendborg Tømrermesterforening vedtagne Regler for Tilbudsgivning — der udover det i Dommen anførte indeholder at ingen, der har deltaget i Reguleringsmødet, kan undlade at indsende Tilbud — sker Reguleringen af de af Foreningens Medlemmer udarbejdede Tilbud uden at der, som det paaberaabte Formaal for Reguleringen naturligt maatte medføre, foretages nogen Undersøgelse af, hvorvidt Tilbudene er saa lave, at de kan betegnes som økonomisk uforsvarlige Underbud. Efter det oplyste har Appellantens Avance

paa Entreprisen udgjort ca. 7000 Kr. og den i det foreliggende Tilfælde foretagne Regulering har herefter ikke været begrundet ved Foreningens angivne Formaal.

Der maa endvidere gaas ud fra, at Appellanten, der adskillige Gange havde tilkendegivet sin Utilfredshed med Reguleringsreglerne — som han betragtede som stridende mod almindelig Hæderlighed — og som efter Reguleringsmødet den 8. Januar 1937 udtalte Ønske om at udtræde af Foreningen, forinden dette Møde havde meddelt, at han ikke vilde anse sig bundet ved Reglerne.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder — og naar henses til, at den vedtagne Reguleringsmaade, der holdes skjult for den udbydende, giver denne et urigtigt Billede af de ved Licitationen fremkaldte Tilbud og saavel overfor den udbydende som navnlig i dette Tilfælde mellem Tilbudindgiverne indbyrdes fører til ganske urimelige Resultater — finder de nævnte Dommere, at Appellanten ikke har været udelukket fra at indgive sit Tilbud som sket uden at lade det underkaste Regulering, og hans Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde op-hæves.

Fire Dommere anser det ikke for godtgjort, at Reguleringsreglerne gaar videre end hvad faglige Formaal berettiger til, og finder i det hele ikke Grundlag for at tilsidesætte Voldgiftskendelsen.

Disse Dommere vil derfor frifinde Indstævnte, idet de nærmere bemærker følgende:

Appellanten findes ikke til Frigørelse for sin Forpligtelse at kunne paaberaabe sig at de paagældende Regler som ubekendte for Tilbudsmottagerne er illoyale i Forhold til denne, hvem han, hvis der kunde være Tvivl om Kendskaben til saadanne Reglers Eksistens, kunde have sat i Kundskab herom, uden at det havde været nødvendigt for ham at gøre Brud paa de af ham selv og hans Kolleger tiltraadte og af de sidste ved Tilbudenes Indgivelse overholdte Regler, hvorved han som den billigste forskaffede sig det paagældende Arbejde. Det bemærkes, at der er Enighed om, at det til Modvirken af usund Konkurrence kan være berettiget at have kollegiale Regler om Udskydelse af de laveste Tilbud. Om de her omhandlede Regler, der tilstræber at give det mellemste Tilbud Fortrinet, er videregaaende end det angivne Formaal kræver, kan omtvistet; deres nærmere gennemsnitlige Virkninger er ret uoverskuelige. Appellanten, der hævder at have en af de største Forretninger i Svendborg, findes imidlertid ikke nu at kunne gøre gældende, at han har været utilbørligt indskrænket i sit Erhverv ved de af ham og hans Kolleger vedtagne Regler om Fortrin for det mellemste Tilbud, idet han da i hvert Fald maatte have foretaget sig virkelige Skridt til deres Ændring eller — som senere sket — udmeldt sig af Foreningen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark, bør til Appellanten, Tømrermester Einar Carstensen, betale 3652 Kr. 20 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 3152 Kr. 20 Øre fra den 6. August 1937 og af 500 Kr. fra den 12. Marts 1938 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Poul Jacobsen 200 Kr. der uredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Juni 1929 indtraadte Tømrermester Einar Carstensen, der tidligere havde været Medlem af Tømrermesterforeningen for Svendborg og Omegn, atter i Foreningen. I dennes Love § 16 bestemmes, at hvis et Medlem agter at indgive Tilbud paa et Arbejde, skal det skriftligt anmeldes til Foreningen. I Lovens § 17 hedder det:

»De Medlemmer, som har anmeldt, at de agter at indgive Tilbud paa et udbudt Arbejde, er de Vedtægter underkastede, som er trufne paa det forud for Licitationen afholdte Møde og kan da under ingen anden Form paatage sig Arbejde, uden forud at have indhentet Foreningens Tilladelse.«

Paa en Generalforsamling den 27. Juli 1933 blev der vedtaget nye Regler for Tilbudsgivning ved Licitation; i disse hedder det, at de Medlemmer, der har anmeldt at ville indgive Tilbud paa et Arbejde, skal sammenkaldes til et Møde Dagen forud for Licitationen, at enhver Tilbudgivende er pligtig at møde med sit Tilbud, at ingen af Foreningens øvrige Medlemmer kan paatage sig Arbejdet uden Foreningens Tilladelse, at det Medlem, der uden Tilladelse indgiver Tilbud, vil være at idømme en Bøde paa 10 pCt. af det ved Reguleringen fremkomne laveste Tilbud, og endelig at Tilbudene reguleres, saaledes at ved ulige Antal Tilbud det midterste gælder, medens de Tilbud, der ligger under dette forhøjes saaledes, at de ligger lige saa meget over det midterste Tilbud, som de oprindelig laa under dette. Den 1. September s. A. tiltraadte Tømrermester Carstensen disse Regler. I December 1936 udbød Svendborg Kommunalbestyrelse Licitation bl. a. af Tømrerarbejdet ved den ny Administrationsbygning. I Henhold til ovennævnte Regler blev der den 8. Januar 1937 afholdt et Møde af de Tilbudgivende; Carstensen mødte, men erklærede straks, at hvis Tilbudene skulde reguleres, gik han; han forlod da Mødet, der blev afholdt, saaledes at der blev foretaget Regulering efter Reglerne; det billigste Tilbud blev da 29.022 Kr. Carstensen indgav uden Foreningens Tilladelse, et Tilbud lydende paa 25.333 Kr. og

fik overdraget Arbejdet. Den 12. s. M. afholdtes et Medlemsmøde, paa hvilket Carstensen, i Overensstemmelse med Licitationsreglerne, blev idømt en Bøde paa 10 pCt. af det laveste Bud, altsaa paa 2902,20 Kr. Da Carstensen ikke vilde bøje sig for denne Afgørelse, henvendte Foreningen sig til Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark, af hvilken Sammenslutning Foreningen er Medlem. Efter § 8 a i Lovene for Centralforeningen blev der nedsat en Voldgiftsret, der ved Kendelse af 21. April s. A. idømte Carstensen en Bøde paa 2902 Kr. 20 Øre samt 250 Kr. i Omkostninger; Carstensen vægrede sig ved at efterkomme Kendelsen.

Under denne ved Retten for Svendborg Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Centralforeningen for Tømrermestre i Danmark, paastaaet Sagsøgte, Tømrermester Einar Carstensen, dømt til at betale 3152,20 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 6. August 1937.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og gør til Støtte herfor gældende, at han vel har tiltraadt de nævnte Licitationsregler, men at han samtidig forbeholdt sig at fravige dem, at Licitationsreglerne ikke er lovlige; de er i Strid med almindelig Hæderlighed derved, at det laveste Bud skjules for Bygherren, som — i al Fald i det foreliggende Tilfælde — har været ukendt med Reguleringsreglerne; endelig anfører Sagsøgte, at Voldgiftsrettens Sammensætning ikke yder Garanti for en upartisk og retfærdig Afgørelse. Voldgiftsretten bestaar nemlig af 5 Medlemmer, hvoraf Centralforeningen vælger de 3, Lokalforeningen 1 og det paagældende Medlem 1.

Sagsøgeren benægter, at Sagsøgte ved Tiltrædelsen har taget noget Forbehold, og mod denne Benægtelse har Sagsøgte intet Bevis ført for Rigtigheden af sit Anbringende. De omhandlede Licitationsregler er motiverede derved, at der ofte ved Licitationer indgives saa lave Tilbud, at de ikke levner Mesteren en passende Arbejdsfortjeneste, ja undertiden ikke dækker Omkostningerne; dette er uheldigt, idet der derved paaføres de andre Mestre en usund Konkurrence, og Arbejdets Kvalitet er udsat for at lide derved.

Det maa efter det foreliggende antages, at Sagsøgte selv er indgaaet paa de omtalte Licitationsregler; men selv bortset herfra maa de antages at binde Sagsøgte, idet de er lovlig vedtagne paa Foreningens Generalforsamling og ikke skønnes at gaa videre, end berettigede faglige Formaal kræver. Da der endvidere ikke med Føje kan gøres Indsigelse mod Voldgiftsrettens Sammensætning — hvorved bemærkes, at Licitationsreglerne i sig afgiver Hjemmel til at idømme Sagsøgte den omhandlede Bøde — vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, hvorhos Sagsøgte vil have at betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 308/1938. Smedemester **Ch. Andersen**
(Landsretssagf. Waltenburg)

m o d

Direktørerne **John Olsen** og **Einar Ferniss** (Svane),

Kendelse afsagt den 12. December 1938 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Denne Sag afvises. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har fire Dommere deltaget.

For Højesteret har Smedemester Andersen gjort gældende, at hans Virksomheds stedlige Forbliven i den omhandlede Ejendom er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, og han har bestridt, at han for Voldgiftsretten skulde have erkendt, at det ikke af Hensyn til hans Kundekreds er af væsentlig Betydning og Værdi for ham, at Virksomheden forbliver paa Stedet.

Tre Dommere bemærker følgende:

Efter det for Højesteret foreliggende maa det antages at bero paa en Misforstaaelse fra Andersens Side, naar han for Voldgiftsretten har afgivet en Erkendelse som foran nævnt, og at det navnlig ikke hermed har været hans Mening at give Afkald paa den Beskyttelse, som maatte tilkomme ham efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937.

Da nu Andersen driver en Erhvervsvirksomhed eller en Forretningsvirksomhed i lejet Ejendom i København, og da det ikke findes paa Forhaand at kunne udelukkes, at Virksomhedens stedlige Forbliven er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, har Andersen Krav paa at faa Sagen paakendt i Realiteten efter nævnte Lovs Regler, og den vil derfor være at hjemvise til Voldgiftsretten til Paakendelse af de nedlagte Paastande angaaende Opsigelsens Gyldighed og eventuel Tilkendelse af Erstatning.

Een Dommer maa anse det godtgjort, at Andersen for Voldgiftsretten har erkendt, at det ikke af Hensyn til hans Kundekreds er af væsentlig Betydning og Værdi for ham, at hans Virksomhed forbliver paa Stedet, og idet denne Erklæring maa anses bindende, vil denne Dommer stadfæste Kendelsen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Denne Sag hjemvises til den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. til Paakendelse i Realiteten.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren under nærværende Sag, Smedemester Ch. Andersen, har i en lang Aarrække været Lejer af forskellige Lokaler inde i Gaarden til Ejendommen, Vesterbrogade Nr. 23—25, hvor han driver et større Smedeværksted med Fremstilling blandt andet af Gasborde, Kakkellovnsrør, Skarnbeholdere og lignende. Efter at de Sagsøgte, Direktørerne John Olsen og Einar Ferniss i Eiteraaret 1938 har købt Ejendommen, har de ved en den 1. Oktober 1938 forkyndt Opsigelse opsagt Smedemester Andersen til Fraflytning til Oktober Flyttedag 1939, idet de angiver, at de agter at nedrive Ejendommen for blandt andet at opføre et Biografteater paa Grunden. Andersen har derefter den 25. Oktober 1938 indbragt Sagen her for Voldgiftsretten under Henvisning til Reglerne i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, idet han i Stævningen nedlægger Paa-stand principalt paa, at Opsigelsen kendes ugyldig, og subsidiært paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale ham en Erstatning paa 30.000 Kr. eller eventuelt en Erstatning efter Rettens Skøn.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de i saa Henseende principalt gør gældende, at Andersen's Virksomhed efter sin Beskaffenhed overhovedet ikke hører til de i Lovens § 1 angivne Virksomheder og derfor ikke er beskyttet efter Loven, hvorhos de Sagsøgte fremsætter nogle yderligere Anbringender til Støtte for deres Frifindelsespaa-stand.

Parterne er enige om at udstykke Proceduren, saaledes at Voldgiftsretten først tager Stilling til denne Frifindelsespaa-stand.

Smedemester Andersen erkender, at det ikke af Hensyn til hans Kundekreds er af væsentlig Betydning og Værdi for ham, at hans Virksomhed forbliver paa Stedet. Derimod anfører han, at hans Flytteudgifter paa Grund af Omfanget af hans Installationer og maskinelle Anlæg vil blive meget betydelige ogsaa set i Forhold til Virksomhedens Størrelse og Indtjeningsevne, og at Virksomheden som Følge heraf maa høre til de i Lovens § 1 angivne Virksomheder, hvis stedlige Forbliven i vedkommende Ejendom er af væsentlig Betydning og Værdi for denne.

De Sagsøgte gør heroverfor gældende, at det for at henføre en Virksomhed under Lovens Regler maa kræves, at dens Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi af Hensyn til Virksomhedens Kundekreds, medens det ikke kan være tilstrækkeligt, at selve Udgifterne til Flytning opfylder denne Betingelse.

Retten skal i saa Henseende bemærke: I Lovens § 1, Stykke 1, tales om Betydningen af Virksomhedens »stedlige« Forbliven, hvilket synes at give Udtryk for, at det ikke drejer sig om Interessen i at forblive i Ejendommen, uanset dens Beliggenhed, men at der kræves, at det Sted, hvor Ejendommen ligger, har Betydning for Lejeren, hvilket netop ofte er Tilfældet med Hensyn til en Kundekreds, men ikke med Hensyn til Flytning af Maskiner m. m., hvor det er uvæsentligt, om Lejeren, hvis han overhovedet skal flytte, kan flytte til en Ejendom ved Siden af de opsagte Lokaler, eller om han maa længere bort. § 1, Stykke 2, begrænser Loven til normalt kun at gælde i Købstadkommuner m. m. paa over 15.000 Indbyggere, hvilken Begrænsning maa antages begrundet i Overvejelser om Betydningen af Forholdet mellem Beliggenhed og Kundekreds i mindre Bebyggelser, jfr. blandt andet, at et Mindretal i det Folketingsudvalg,

der den 17. Februar 1937 afgav Betænkning om Forslag til Loven, ønskede Grænsen forhøjet til 25.000 Indbyggere, fordi »der for Hovedstadskommunerne og de større Provinsbyer gør sig et andet Forhold gældende overfor Kundekredsen, der er oparbejdet, end for det øvrige Land« (Rigsdagstidende 1936/37 Tillæg B, Spalte 660); den Lejerinteresse, der er knyttet til maskinel Indretning og Installationer maa derimod være uafhængig af, om det lejede ligger i en større eller mindre Bebyggelse. Endvidere maa Reglen i § 5, Stykke 2, om, at Lejeren normalt skal tilbagebetale tilkendt Erstatning helt eller delvist, hvis han aabner Forretning i samme Branche i Nærheden af sit tidligere Forretningslokale, og Reglen i § 7 om, at Voldgiftsretten ved sin Afgørelse navnlig skal tage Hensyn blandt andet til Længden af det Tidsrum, hvori Lejeren har drevet Forretning i det lejede, Værdien af den oparbejdede Kundekreds og Forretningens Nettooverskud, være Udtryk for, at Loven tænker paa Lejerens Interesse i sin Kundekreds. Derimod indeholdes der ikke i § 7 nogen Anvisning paa, at Voldgiftsretten ved sin Afgørelse af, om et Lejemaal overhovedet er beskyttet efter Loven, skal tage Hensyn til Anlægs- og Installationsudgifter. § 9, Stykke 3, og § 11, Stykke 1 b, hjemler ganske vist den beskyttede Lejer Ret til Erstatning for Værdiforringelse af Inventar og Installationer o. l. samt Flytteudgifter, men synes at anse dette som et Slags Accessorium til Erstatningen for Kundetab, og begrænser da ogsaa i § 9, Stykke 3, Erstatningen til disse Poster. Denne Begrænsning vil imidlertid være uden Betydning for Lejemaal af den heromhandlede Art, hvor der netop alene kan være Spørgsmaal om Tab paa de nævnte Poster og ikke paa mistet Kundekreds, og den ved Bestemmelsen tilsigtede Lettelse af Erstatningspligten ved Nybyggeri o. l. vil altsaa ikke blive effektiv i saadanne Tilfælde, hvis de anses omfattet af Loven, men Lejeren vil faa fuld Erstatning, medens den Lejer, der berøves sin Kundekreds, kun vil faa en væsentlig reduceret Erstatning. Lovens Motiver peger i samme Retning, idet det i de almindelige Bemærkninger til det den 8. Januar 1936 fremsatte Lovforslag (Rigsdagstidende 1935/36, Tillæg A, Spalte 2867) blandt andet udtales: »— — — Der er væsentlig to Hensyn, der gør sig gældende. Naar en Mand gennem Aars Arbejde har skabt sig en Kundekreds i en bestemt Forretning paa et bestemt Sted, er det urimeligt, at den Værdi, der ligger heri, skal kunne overføres til andre. — — — Men ogsaa i Tilfælde, hvor der ikke er Tale om, at en Efterfølger faar Gavn af den Kundekreds, der er skabt, kan den Erhvervsdrivende trænge til Beskyttelse — — —«

Som Følge af det saaledes anførte finder Retten, at Loven efter sin Formulering og Opbygning og efter sine Forudsætninger ikke sigter paa et Lejemaal som det heromhandlede eller gør det muligt at henføre et saadant Lejemaal under Loven, og der vil derfor, uden at der bliver Anledning til at komme ind paa det af de Sagsøgte iøvrigt anførte, være at give de Sagsøgte Medhold, dog under den Form, at Sagen afvises.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren i Gebyrer for Voldgiftsretten i Henhold til Indenrigsministeriets Cirkulære af 7. Juni 1937 vil have at betale 130 Kr.

Mandag den 27. Marts.

Nr. 204/1938. Kriminalbetjent **K. Hornslet**
(Landsretssagfører Lannung)

mod

Enkegravinde **Julie Knuth** (Svane),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Ret til at forhøje Appellantens Husleje med et til en forholdsvis Andel af den Ejendommen efter Lejemaalets Indgaaelse paalagte Grundstigningsskyld svarende Beløb.

Dom afsagt den 3. Marts 1938 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Sagsøgte, Kriminalbetjent K. Hornslet, bør anerkende, at Lejen af den til ham af Sagsøgerinden, Enkegravinde Julie Knuth, udlejede Lejlighed, Frederikssundsvej Nr. 203, forhøjes fra 1096 Kr. til 1122 Kr. 40 Øre aarlig fra den 1. April 1938 at regne. At efterkomme inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne.

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1938 (II Afd.): Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret angaar Tvisten kun 3 Kr. 29 Øre, der udgør den aarlige Forhøjelse af Appellantens Leje som Følge af Grundstigningsskyld.

Da den af Indstævnte paaberaabte Stigning i Kloakbidrag efter Sagens Anlæg er blevet kompenseret ved Nedsættelse af andre Poster indenfor Kloakbidraget, saaledes at der ikke længere bliver Spørgsmaal om Paaligning af forøget Kloakbidrag, har Indstævnte paastaet Stadfæstelse af Dommen, saaledes at Lejen bestemmes til 1120 Kr. 79 Øre.

Der findes ikke at foreligge Holdepunkter for, at Klausulen i Lejekontrakten ikke omfatter Grundstigningsskyld, eller at denne Anvendelse af Klausulen maa betegnes som aabenbar ubillig.

Herefter vil Dommen være at stadfæste, dog at Beløbet 1122 Kr. 40 Øre ændres til 1120 Kr. 79 Øre.

Efter Parternes Begæring vil Spørgsmaalet om Udredelse af Sagsomkostninger ikke være at tage under Paakendelse.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet 1122 Kr. 40 Øre ændres til 1120 Kr. 79 Øre.

Præmisserne til Voldgiftsretten er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 13. Juni 1933 har Sagsøgte under nærværende Sag, Kriminalbetjent K. Hornslet, fra den 1. Juli samme Aar lejet Lejligheden 3. Sal til højre i Sagsøgerinden, Enkegrevinde Julie Knuth's Ejendom, Frederikssundsvej Nr. 203, for en aarlig Leje af 1096 Kr. I Kontrakten findes følgende Klausul: »Paalægges der efter Lejemaalets Oprettelse Ejendommen forøgede Skatter eller Afgifter til det Offentlige, kan disse paalignes Lejerne pro rata, uanset om Uopsigelighed i en vis Aarrække er indrømmet.« — Sagsøgerinden anfører nu, at der, blandt andet som Følge af Stigning af Ejendomsskyldværdi ved den almindelige Omvurdering pr. 1. Oktober 1936 og ved Paalægning af forøget Kloakbidrag samt i Henhold til Loven om Grundstigningsskyld og Loven om fælleskommunale Ejendoms- og Grundskyldskatter, har fundet en Forøgelse af Ejendommens Skatter og Afgifter Sted. Forøgelsen angives at andrage aarlig 540 Kr. 19 Øre, der udregnes saaledes:

	Tidligere Skatter:	Forøgede Skatter:
Grundskyld til Staten	224,54 Kr.	108,00 Kr.
Ejendomsskyld til Staten		733,50 —
Grundstigningsskyld		67,16 —
Ejendomsskyld til Kommunen	1.061,81 —	106,20 —
Grundskyld til Kommunen		778,80 —
Forøget Kloakbidrag een Gang for alle, 316 Kr., i Anledning af Ejendomsskyldforhøjelsen, amortiseret over 10 Aar, aarlig		31,60 —
Forhøjelse af det hidtidige aarlige Kloakbidrag.		1,28 —
	1.286,35 Kr.	1.826,54 Kr.
		1.286,35 —
Forøgelsen andrager saaledes.		540,19 Kr.

Ejendommens samlede Aarsleje udgør 22.364 Kr., og Sagsøgtes Andel i Forhøjelsen vil udregnet forholdsmæssigt andrage 26 Kr. 40 Øre aarligt. Sagsøgerinden nedlægger nu under Henvisning til den anførte Klausul Paastand paa, at Lejen af Sagsøgtes Lejlighed forhøjes fra 1096 Kr. til 1122 Kr. 40 Øre aarlig fra den 1. April 1938 at regne.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Sagsøgte anfører til Støtte for sin Frifindelsespaastand først og fremmest, at den ønskede Paaligning strider imod de i Lov om Leje § 55, jfr. § 79, 3. Stk., indeholdte ufravigelige Regler om Uopsigelighed. Efter Lovens § 38 er der i Uopsigelighedsperioden ikke Hjemmel for en saadan Paaligning, idet § 38 ikke nævner Skatter, og idet det af Lovens Forarbejder, særlig det Lovudkast, som udarbejdedes af Indenrigsministeriets Huslejeudvalg af 1934, sammenholdt med det senere Regeringsforslag og Bemærkningerne til dette m. m., fremgaar, at man udtrykkelig har slettet Skatter af Huslejeudvalgets Udkast, idet Bestemmelser, der paa dette Omraade maatte vise sig paakrævede, fandtes at høre hjemme i den paagældende Skattelovgivning.

Imidlertid fremgaar det af Lovens § 3, sammenholdt med § 38, at sidstnævnte Bestemmelse er fravigelig. Som Følge heraf staar det efter Lovens Ikrafttræden Ejer og Lejer frit gyldigt at vedtage Adgang for Ejeren til at paaligne Skatter og Afgifter, og en inden Lovens Ikrafttræden vedtaget Bestemmelse herom maa derfor ogsaa fremdeles være gyldig efter Lovens Ikrafttræden. Der kan derfor ikke paa dette Punkt gives Sagsøgte Medhold.

For saa vidt Sagsøgte yderligere har gjort gældende, at Klausulen i Virkeligheden ikke er en kontraktmæssig Aftale mellem Parterne, men et ensidigt Diktat fra Sagsøgerindens Side, ses der heller ikke Grundlag for at give dette Anbringende Medhold.

Sagsøgte anfører imidlertid videre, at Klausulen maa tilsidesættes i Henhold til § 30 i Lov om Leje som værende aabenbar ubillig, særlig fordi den ikke hjemler Sagsøgte Adgang til en tilsvarende Nedsættelse af Lejen, for saa vidt Skatterne maatte blive formindskede. Heri findes der imidlertid — blandt andet ogsaa efter de Virkninger, som Klausulen paa Forhaand kunde ventes at faa og i nærværende Tilfælde har faaet — ikke at kunne gives Sagsøgte Medhold, hvorved iøvrigt kan bemærkes, at det ovennævnte Udvalgs Lovudkast, der gav Adgang til Paaligning paa Lejen af nye Skatter, ikke samtidig hjemlede Nedsættelse af Lejen ved Bortfald af gamle Skatter.

Sagsøgte gør imidlertid videre gældende, at selv om Klausulen lægges til Grund for Bedømmelsen, kan den kun føre til, at Sagsøgerinden er berettiget til at paaligne Sagsøgte nye Skatter, men ikke den forøgede Skattebyrde, der alene følger af, at Ejendommen er steget i Ejendomsskyld og Grundskyld og at Kloakbidraget er forhøjet. Sagsøgte hævder, at Klausulens Ordlyd ikke med Sikkerhed fører videre. Med Hensyn til Ejendomsskylden og Grundskylden anfører han derhos blandt andet, at det vil være urimeligt, at en Stigning af Ejendommens Værdi skulde kunne medføre en forøget Lejeafgift for Lejeren, og at man herved vil skabe »en Skrue uden Ende«, idet Ejendommens Lejeafkastning netop er afgørende for de nævnte Vurderinger, samt at Grundstignings-skylden er en Prioritet, som Samfundet paalægger Ejendommen for herved at sikre sig den samfundsskabte Værdi, og at det vil være urimeligt, om Forrentningen af denne Prioritet kunde lægges over paa Lejerne. Med Hensyn til Kloakbidraget anfører han, at dette ligeledes kun er steget, fordi Ejendomsskyldværdien er steget, og at det yderligere i Virkeligheden ikke kan anses som andet end et Afdrag paa en oprindelig Anlægsudgift, som Sagsøgerinden har opnaaet Adgang til af afdrage gennem en Arrække. I al Fald maa en Paaligning paa Lejen paa det anførte Grundlag være aabenbar ubillig, jfr. Lov om Leje § 30.

Klausulen findes imidlertid efter sin Ordlyd at angaa Paalæg af forøgede Skatter og Afgifter, uden at der sondres mellem Forøgelse gennem nye Skatter og Afgifter og Forøgelse gennem allerede bestaaende Skatter og Afgifter paa Grund af Stigning af Ejendomsskyld m. v., og de af Sagsøgte anførte Betragtninger ses ikke at give tilstrækkeligt Holdepunkt for, at Klausulen desuagtet har maattet forstaas af Parterne med de af Sagsøgte hævdede, meget væsentlige Begrænsninger. Der kan herved ogsaa henvises til § 10, 5. Stk., i Lov Nr. 83 af 1. April 1925

om Boligforholdene og denne Bestemmelses Forhistorie. Bestemmelsen hidrører fra et af et Mindrétal fremsat Underændringsforslag i Folketingsudvalgets Betænkning af 26. Februar 1925 (Rigsdagstidendes Tillæg B, Spalte 576), hvor Flertallets Forslag om Adgang til Lejepaalæg i et vist Omfang i Anledning af »nye Regler for Ejendomsbeskatningen« foreslaas erstattet med følgende: »Ejeren er i Lejeperioden endvidere berettiget til at erholde Nævnets Samtykke til en saadan Lejeforhøjelse, at han herved erholder Dækning for forøgede Skatter og Afgifter til det offentlige paa Ejendommen.« Om dette Ændringsforslag udtalte Udvalgets Formand og Ordfører blandt andet (Folketings-Tidende Spalte 5580—81): »— — — Men dertil kommer, at en Paragraf af den Form, som Underændringsforslaget har, vil ikke være billig, thi saa vil en Grundejer, som f. Eks. faar en forøget Skat paa Grund af forøget Ejendoms-skyld, fordi han faar Lov til at forhøje Lejen af sin Ejendom meget betydeligt, først faa Fordelen ved den betydelige Lejeforhøjelse, og dernæst vil han faa en ny Indtægt i Form af Lejepaalæg til Betaling af Skatten — — —.« Underændringsforslaget blev imidlertid taget til Følge i Lovens endelige Form, og det fremgaar af det anførte, at man da forstod Vendingen »forøgede Skatter og Afgifter til det Offentlige«, hvilken Vending svarer til den heromhandlede Kontrakts Formulering, som ogsaa omfattende Forøgelse af Skattebyrden gennem gamle Skatter paa Grund af forhøjet Ejendomsskyld. — Endelig synes Østre Landsrets Dom af 8. Juli 1926 (Ugeskrift for Retsvæsen 1926 pag. 991) at gaa ud fra samme Forudsætning.

Som Følge af det anførte, og da ogsaa Kloakbidraget findes at falde indenfor Klausulens Omraade, jfr. ogsaa herved den nævnte Landsrets-dom, og idet Sagsøgtes Betragtninger ikke ses at kunne føre til, at Klausulen — taget efter sin Ordlyd — er aabenbar ubillig i Forhold til Sagsøgte, vil der heller ikke paa dette Punkt kunne gives Sagsøgte Medhold.

Der vil herefter i det hele være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Parterne har ikke ønsket Voldgiftsrettens Afgørelse med Hensyn til Omkostningsspørgsmaalet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 3. Marts 1938 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., paastaas af Appellanten, Kriminalbetjent K. Hornslet, ændret saaledes, at han frifindes, subsidiært imod at hans aarlige Husleje forhøjes fra 1096 Kr. til 1113,50 Kr. fra 1. April 1938 at regne, mest subsidiært imod at Huslejen forhøjes til et andet Beløb, mindre end 1122,40 Kr. efter Rettens Bestemmelse. Indstævnte, Enkegrevinde Julie Knuth, paastaar Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Parterne har heller ikke ønsket Spørgsmaalet om Udredelse af Sagens Omkostninger for Landsretten afgjort af Retten.

Onsdag den 29. Marts.

Nr. 225/1937. A/S Matr. Nr. 20 a Vangede i Likvidation
(Overretssagfører Raaschou)

mod

Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne (Landsretssagfører H. O. Hansen),

betræffende Spørgsmaalet om Ansvar for Tab forvoldt ved fejlagtig Tinglysning.

Østre Landsrets Dom af 28. September 1937 (IV Afd.): Sagsøgte, Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S Matr. Nr. 20 a Vangede i Likvidation, i denne Sag fri at være. I Salær til Kammeradvokaten betaler Sagsøgerne inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse 600 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende: Da Tinglysningsdommeren i 1929 tog den fremsatte Begæring om Udslettelse af Deklarationen af 28. Marts 1923 til Følge, havde Appellanten ikke særlig Grund til at anstille nærmere Undersøgelse om paa hvilket formelt Grundlag Udslettelsen faktisk var sket. Efter det oplyste om de tidligere førte Forhandlinger med Grundejerforeningen, derunder den af Appellantens Repræsentant under Forhandlingerne Ingeniør Tage Kiilsgaard efter Dommens Afsigelse afgivne Vidneforklaring, havde Appellanten endvidere Føje til at gaa ud fra, at Grundejerforeningen efter at have modtaget de Oplysninger, som senere lagdes til Grund for den af Københavns Amts nordre Birks Ret den 1. Juni 1935 afsagte Dom havde opgivet sin Modstand mod eventuel høj Bebyggelse.

Disse Dommere finder herefter, at den indstævnte Dommer, der efter Tinglysningsloven bærer Ansvar for Fejlen ved den i 1929 foretagne Udslettelse og for Følgerne af denne, ogsaa i Forholdet til Appellanten maa bære det fulde Ansvar for det herved lidte Tab.

Indstævnte maa herefter skadesløsholde Appellanten for Erstatningsansvaret overfor Husejer Jensen og for Omkostninger ved Retssager med et Beløb, der bestemmes til ialt 16.000 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte derhos at burde betale til Appellanten med 1500 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde, idet de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne, bør til Appellanten, A/S Matr. Nr. 20 a Vangede i Likvidation, betale 16.000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 1. Marts 1937, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 1500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne A/S Matr. Nr. 20 a Vangede i Likvidation Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne dømt til at betale en Erstatning, stor 22.178 Kr. 91 Øre, med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 1. Marts 1937 i Anledning af et Sagsøgerne paaført Tab ved en af Dommerkantoret begaaet Tinglysningssfejl vedrørende Foliet for Matr. Nr. 20 a af Vangede.

Om Sagens nærmere Omstændigheder er oplyst følgende:

I Anledning af Udstykningen af Gaarden Søndergaard Matr. Nr. 20 a af Vangede, Gentofte Sogn, blev der mellem Ejerne af Gaarden A/S Matr. Nr. 20 a Vangede (i det følgende kaldet Selskabet) og Gentofte Kommunalbestyrelse ført forskellige Forhandlinger angaaende Vej- og Kloakforholdene, og herunder tilskrev Selskabet den 8. Oktober 1921 Kommunalbestyrelsen saaledes: »— — — tillader man sig herved til behagelig Approbation at fremsende detailleret Vej- og Kloakprojekt paa nævnte Ejendom — — — idet man skal henlede Opmærksomheden paa, at der fra Gaarden tidligere er afhændet, men endnu ikke matrikuleret, det Areal, ca. 1 Td. Land, hvorpaa de tidligere Gaardbygninger ligger, hvorfor dette Areal ikke omfattes af den søgte Approbation.«

Som Svar herpaa modtog Selskabet en Skrivelse af 26. Januar 1922 fra Kommunalbestyrelsen, hvori meddeltes, at Approbationen kunde forventes paa nærmere angivne Betingelser, og hvori det bl. a. hedder: »— — — Endelig tilføjes, at Kommunalbestyrelsen i Anledning af Slutningen af Deres ovennævnte Skrivelse af 8. Oktober f. A. efter Omstændighederne er villig til, naar det paagældende Areal ca. 1 Td. Land er særskilt matrikuleret, at frigøre dette for Hæftelsen efter ovennævnte Deklaration, dog ikke med Hensyn til Forpligtelsen til Arealafgivelse efter § 2 — — —.« Af Selskabet blev der derpaa den 27. Marts 1923 udstedt en Deklaration, der tinglæstes den 28. s. M., og i denne hedder det bl. a.:

»— — — I Anledning af at Gentofte Kommunalbestyrelse meddeler Approbation paa det i — — — beskrevne Vej- og Kloakprojekt paa Matr. Nr. 20 a af Vangede — — — deklarerer vi undertegnede herved for os og senere Ejere følgende overfor Gentofte Kommune: — — — § 7. Der paalægges heromhandlede Ejendom og Parceller deraf følgende

servitutmæssige Forpligtelser — — — f. Paa Parcelen eller de Parceller, hvori denne udstykkes, maa kun opføres een Bygning — — — med højst to beboelige Etager og med højst to Lejligheder — — — Den tredje Etage maa kun opføres som Kvistetage, og de deri eventuelt indrettede Beboelsesrum maa kun anvendes i Forbindelse med en af de i de underliggende Etager værende Lejligheder — — — Overtrædelse af de i nærværende Paragraf indeholdte Forskrifter kan paatales af Ejerne af det nuværende Matr. Nr. 20 a Vangede saavel som af enhver Ejer af en Parcel fra nævnte Ejendom.

Endvidere skal Paataleret tilkomme Gentoite Kommunalbestyrelse, der er berettiget til uden Samtykke fra de andre Paataleberettigede at meddele Tilladelse til saadanne Afvigelser fra Servitutterne, som skønnes stemmende med Billighed.

Det er blandt andet en Følge heraf, at en af Kommunalbestyrelsen udstedt Attest om Byggevilkaarenes Iagttagelse ved Bebyggelse af en Parcel er afgørende for alle Vedkommende med Hensyn til de derved afgjorte Punkter — — —«

Deklarationen er underskrevet saaledes:

»A/S Matr. Nr. 20 a Vangede

Chr. Thomsen.«

Da Deklarationen saaledes var blevet tinglæst ogsaa paa det Areal, hvorpaa de tidligere Gaardbygninger laa, det saakaldte »Gaardareal«, rettede Selskabet i 1928, paa hvilket Tidspunkt dette Areal var blevet udstykket og matrikuleret under forskellige Matrikelnumre, nemlig det resterende Matr. Nr. 20 a, samt Matr. Nr. 20 ea, 20 eb, 20 ec, 20 ed, 20 er og 20 es, Anmodning til Kommunalbestyrelsen om at frigøre disse Parceller for Deklarationen, og Kommunalbestyrelsen erklærede i et vist Omfang at ville imødekomme Anmodningen, idet den var villig til at frigøre Parcellerne Matr. Nr. 20 a og 20 ed, der begge har Facade mod Vangedevej, medens der for de øvrige Parcellers Vedkommende, forinden Tilladelse til Frigørelse for Deklaration gaves, skulde træffes en Ordning, hvorved Frigørelse kun fandt Sted paa Vilkaar af, at der for hver enkelt af Parcellerne blev tinglyst en Servitut af samme Indhold som Deklarationens § 7.

Den 24. December 1929 tinglystes der derefter en af Kommunalbestyrelsen den 23. December 1929 givne Paategning paa Deklarationen af 1923, hvilken Paategning lyder saaledes:

»Paa givne Foranledning og efter stedfunden særskilt Tinglysning samtykker Kommunalbestyrelsen herved i, at foranstaaende Deklaration udgaar af Folierne for efternævnte fra Matr. Nr. 20 a af Vangede udstykkede Parceller, nemlig det nuværende Matr. Nr. 20 a samt Matr. Nr. 20 ea, 20 eb, 20 ec, 20 ed, 20 er og 20 es alle af Vangede, Gentoifte Sogn alene med Undtagelse af Bestemmelsen Deklarationens § 2, der blandt andet angaar gratis Afstaaelse af Areal ved Udvidelse af Veje, anlagt i indskrænket Bredde.«

Deklarationen af 1923 blev derefter i det angivne Omfang udslettet paa de omhandlede Matrikulsnumres Folier.

Ved Salg af Parceller fra det oprindelige Matr. Nr. 20 a havde Selskabet i de trykte Slutsedler indført følgende Bestemmelse:

»Køberen er bekendt med, at Gaardens Bygninger og omliggende Areal mellem de to Veje ikke er indbefattet under Udstykningen og ikke underkastet Bestemmelserne for Udstykningsarealet (den øvrige Ejendom),« og i de trykte Købekontrakter fandtes følgende Bestemmelse:

»Parcelejeren er bekendt med og respekterer, at der fra den samlede Udstykning af Matr. Nr. 20 a Vangede, hvortil bl. a. den her solgte Parcel hører, er undtaget Gaardens Bygninger og det til samme henlagte Areal (der nedenfor betegnes som Gaardarealet), og som udgør Arealet mellem Vangedevej og de 2 vest-østlige Veje, som er projekterede fra Vangedevej ind paa Arealet. Grundarealet er ca. 14.000 Kv. Alen.«

Den 19. Januar 1933 rettede Landsretssagfører Knud Schiørring for Gl. Søndergaards Grundejerforening en skriftlig Henvendelse til Enkefru Thomsen (Enke efter forannævnte Chr. Thomsen, der var død i 1931) i hendes Egenskab af Likvidator for Selskabet og gjorde overfor hende gældende, at den skete Udslettelse af Deklarationen af 1923 var ugyldig, da Samtykke fra de paataleberettigede Parcelejere ikke var indhentet, og han foreslog derfor Selskabet frivillig at indgaa paa at paalægge de frigjorte Parceller Servitut af samme Art som den tidligere, men i Skrivelse af 1. September 1933 svarede Fru Thomsen som Likvidator, at det fremsatte Ønske ikke kunde imødekommes, hvorved hun bl. a. henviste til, at Parcelkøberne alle havde haft Kendskab til, at »Gaardarealet« »overalt har dannet en Undtagelse fra Udstykningsarealet iøvrigt.« Fru Thomsen laa da inde med en Tingbogsattest, der intet udviste om, at der paahvilede Parcellen Matr. Nr. 20 a Bebyggelsesindskrænkninger.

Ved Slutteddel af 6. Juni 1934 solgte Aktieselskabet ved dets Likvidator Fru Thomsen Matr. Nr. 20 a Vangede til Husejer J. P. Jensen for 19.800 Kr. I Sluttedlen hedder det bl. a.:

»Køberen er — ved Forevisning af Tingbogsattest dateret 24. Maj 1934 — bekendt med paahvilende Hæftelser — — —« samt »Der paalægges den solgte Parcel som Servitut, at der paa Parcellen eller de Parceller, hvori den maatte blive delt, ikke maa opføres Bygninger af større Højde end 3, er tre, Etager og Manzarde tage foruden Kælderen, som ikke maa benyttes til Beboelse — — —«

I Tingbogsattesten af 24. Maj 1934 indeholdtes ej heller noget om, at der paahvilede Parcellen Bebyggelsesindskrænkninger.

Skøde udstedtes derefter den 7. Juni 1934 og indleveredes til Tinglysning til Retten for Københavns Amts nordre Birk den 24. s. M.; det bærer nu Paategning om den 25. s. M. at være indført i Dagbogen. I Skødet findes bl. a. Bemærkning om, at der den 28. Marts 1923 var lyst Deklaration til „Gentofte Kommune angaaende gratis Afstaaelse af Areal til Udvidelse af Vej og Flytning af Hegn, men intet om, at Deklarationen paalagde Ejendommen nogen Indskrænkning med Hensyn til Bebyggelse.

Forinden Indførelse i Tingbogen fandt Sted, kom der til nordre Birks Dommerkontor en personlig Henvendelse fra nogle Medlemmer af Gl. Søndergaards Grundejerforening gaaende ud paa, at den den 28. Marts 1923 tinglæste Deklaration med Urette var blevet slettet i Henhold til Paategningen af 23. December 1929 paa Deklarationen, og denne Henvendelse havde til Følge, at Civildommeren i nordre Birk paa Ejendoms-

bladet for Matr. Nr. 20 a foretog en Rettelse, hvorved den den 28. Marts 1923 tinglæste Deklaration genopførtes paa Ejendomsbladet, Skødet indførtes derpaa i Tingbogen med Retsanmærkning og udleveredes den 14. Juli 1934 med Paategning om Lysning og med følgende Retsanmærkning:

»Deklaration læst den 28. Marts 1923 indeholder tillige Servituter angaaende Veje, Kloaker, Hegn, Vand- og andre Ledninger, Vejafgift, Overtagelse af Vej, Bebyggelse, Benyttelse samt Vejførdsel.«

Husejer J. P. Jensen havde straks efter Slutsedlens Oprettelse truffet Foranstaltninger til Opførelse paa Parcellen af en Beboelsesejendom med 3 Etager og Manzardetage, men da han havde modtaget Skødet med nævnte Retsanmærkning, og da Forhandlingerne mellem ham og Selskabet ikke førte til noget Resultat, indstævnedes han ved Stævning af 20. August 1934 Civildommeren i nordre Birk og ved Adcitationsstævning af 29. September s. A. Selskabet for Landsretten, under hvilken Sag — IV 272/34 — han efter sin endelige Paastand paastod Selskabet dømt til inden en af Retten fastsat Frist at skaffe ham mangelfrit Skøde og til at betale Erstatninger af nærmere angiven Størrelse, medens han paastod Dommeren bl. a. kendt pligtig at betale den Del af disse Erstatninger, som ikke maatte kunne inddrives hos Selskabet. Ved den af Retten den 29. December 1934 afsagte Dom, der ikke blev paaanket, blev Selskabet dømt til inden 6 Maaneder efter Dommens Afsigelse at drage Omsorg for, at den nævnte Skødet givne Retsanmærkning blev afløst, medens Selskabet iøvrigt ligesom Dommeren blev irifundet for Tiden. Der paalagdes Selskabet 1000 Kr. i Sagsomkostninger til Husejer J. P. Jensen, medens Sagens Omkostninger iøvrigt blev ophævet.

Umiddelbart efter denne Dom ansøgte Selskabet om og erholdt den 21. Februar 1935 Justitsministeriets Tilladelse i Medfør af Retsplejelovens § 441, jfr. § 422 til at paakære den fornævnte den 14. Juli 1934 af Dommeren truine Afgørelse; under Kæresagen nedlagde Selskabet Paastand om, at den — i Tiden fra 25. Juni til 14. Juli 1934 — paa Foliet for Matr. Nr. 20 a af Vangede paany indførte Deklaration af 28. Marts 1923 maatte blive udslettet, saaledes at Retsanmærkningen paa Husejer J. P. Jensens Skøde af 7. Juni 1934 vilde kunne annulleres. Ved Landsrettens Kendelse af 31. Maj 1935 i Kæresagen — IV 93/1935 — blev Kæremaalet afvist, medens Omkostningerne ved Kæremaalet ophævedes.

Da en Henvendelse til samtlige Parcelejere med Anmodning om Sanktion til, at Deklarationen af 28. Marts 1923 paany udslettet for »Gaardarealets« Vedkommende, ikke blev imødekommet af alle Parcelejerne, anlagde Selskabet ved Stævning af 18. Februar 1935 Sag ved Københavns Amts nordre Birks Ret mod Ejerne af 89 Parceller af det oprindelige Matr. Nr. 20 a og erholdt den 1. Juni 1935 Dom for, at de sagsøgte Ejere burde taale, at den oftommeldte Deklaration af 27. Marts 1923, læst 28. s. M., blev udslettet af Tingbogen for saa vidt angaar det nuværende Matr. Nr. 20 a samt Matr. Nr. 20 ea, 20 eb, 20 ec, 20 ed, 20 er og 20 es alene med Undtagelse af Bestemmelsen i Deklarationens § 2, der blandt andet angaar gratis Afstaaelse af Areal til Veje. Ved Dommen blev Sagens Omkostninger ophævet. Dommen blev paaanket af en

af de Domfældte, der paastod Frifindelse, men ved Landsrettens Dom af 30. September 1935 i Sagen — IV A. S. Nr. 214/1935 — blev den stadfæstet for saa vidt den var paaanket, og der paalagdes Appellanten at betale Selskabet Sagsomkostninger for Landsretten med 100 Kr. Herefter forelaa for de paagældende Parcelejere dels Samtykke til, dels Dom til at taale Udslettelsen af Deklarationen af 27. Marts, læst 28. Marts 1923; Retsanmærkningen paa Husejer J. P. Jensens Skøde blev derpaa udslettet, og Skødet blev udleveret ham med Anmærkningen slettet den 16. November 1935.

Ved Stævning af 16. November 1935 rejste Husejer J. P. Jensen derefter Sag mod Selskabet til Betaling af en Erstatning, stor 59.410 Kr. Ved Østre Landsrets Dom af 12. Marts 1936 i Sagen — IV 395/1935 — tilkendtes der Husejer Jensen en Erstatning hos Selskabet, stor 29.480 Kr., med Renter 5 pCt. aarlig fra 21. November 1935 samt i Sagsomkostninger 800 Kr. Denne Dom blev ved Dom afsagt den 12. Januar 1937 af Højesteret forandret derhen, at der kun tilkendtes Husejer Jensen 9000 Kr. med Renter som foran, medens Sagens Omkostninger for begge Retter ophævedes. Efter at have opfyldt denne Dom har Selskabet ved Stævning af 1. Marts 1937 anlagt nærværende Sag mod Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne og nedlagt Paa-stand som ovenfor anført. Det paastaaede Beløb fremkommer saaledes:

1) Selskabet har betalt Husejer J. P. Jensen i Hensyn til Højesteretsdommen Hovedstol og Renter ialt	9.541 Kr. 25 Øre
2) Selskabets Omkostninger ved de Retssager, der har været foranlediget ved Retsanmærkningen paa Skødet til Husejer J. P. Jensen andrager ifølge fremlagt Specifikation	12.637 — 66 —
	<hr/>
	22.178 Kr. 91 Øre

Til Støtte for Paastanden har Selskabet anført følgende:

Deklarationen af 1923 var Resultatet af Forhandlinger førte alene mellem Selskabet og Gentofte Kommune om sidstnævntes Approbation paa et af Selskabet udarbejdet Vej- og Kloakprojekt paa Matr. Nr. 20 a. I Deklarationen har Selskabet overfor Gentofte Kommune underkastet sig Kommunalbestyrelsens Skøn og Godkendelse som ene afgørende paa en Række Punkter, jfr. §§ 1, 3, 4, 6 og 7; i § 7 g er der vel tillagt Ejerne af Matr. Nr. 20 a saavel som enhver Ejer af en Parcel fra nævnte Ejendom Paataleret med Hensyn til de i § 7 paalagte Servitutter, men der er ved det følgende Stykke i § 7 g tillagt Gentofte Kommunalbestyrelse foruden Paataleret med Hensyn til Servitutterne en saa udstrakt Ret til at tillade Afvigelse fra Servitutterne uden Samtykke fra de andre Paataleberettigede, at Parcelejernes Paataleret i Virkeligheden med Hensyn til for Eksempel Bebyggelsesservitутten kun var rent subsidær. Derfor var det formelt fuldstændig rigtigt, at Dommeren, efter at Gentofte Kommunalbestyrelse paa Selskabets Foranledning den 23. December 1929 havde givet Deklarationen den foran citerede Paategning, udsleltede Deklarationen paa de i Paategningen nævnte Parcellers Folier

(Gaardarealet). Dommeren foretog herved heller ikke nogen Handling, der stred mod de andre Paataleberettigedes materielle Ret, idet de efter deres Slutsedler og Skøder jo var bekendt med, at Gaardarealet ikke omfattedes af Servitutbestemmelserne bl. a. angaaende Bebyggelsesindskrænkninger, og Selskabet har herved henvist til, at Kommunalbestyrelsen, forinden Paategningen blev givet, som foran anført havde sørget for, at Selskabet paalagde Matr. Nr. 20 ea, 20 eb, 20 ec, 20 er og 20 es Servitutter i Overensstemmelse med § 7 i Deklarationen, saaledes at i Virkeligheden ikke hele »Gaardarealet« — som det oprindelig var bestemt —, men kun 2 Parceller af »Gaardarealet« nemlig det resterende Matr. Nr. 20 a og Matr. Nr. 20 ed blev fritaget for bl. a. Bebyggelsesindskrænkninger, hvorved altsaa de andre Parcelejere opnaaede en gunstigere Stilling end den deres Slutsedler og Skøder hjemlede dem. Selskabet har endvidere anført, at medens der inden den 28. Marts 1923 ikke var tinglæst Adkomst for nogen af Parcellerne, var der i Tiden fra 28. Marts 1923 til 24. December 1929 lyst Adkomst for 6 Parcelejere, med hvilke Adkomster Dommeren herefter maa antages at have været bekendt. At det er rigtigt, at Parcelejerne ikke havde nogen Paataleret med Hensyn til eller noget materielretligt Krav paa, at Bebyggelsesservitutter skulde vedblive at hvile paa »Gaardarealet«, er jo ogsaa senere fastslaet ved Københavns Amts nordre Birks Rets Dom af 1. Juni 1935 og Østre Landsrets Dom af 30. September 1935. Derfor var Genindførelsen af Deklarationen paa Foliet for Matr. Nr. 20 a i 1934 med Til sidesættelse af Reglerne i Tinglysningslovens §§ 16 og 33 en oplagt Fejl, der maa medføre, at Selskabet i Henhold til Tinglysningslovens §§ 34 og 35 har Krav paa Erstatning hos Dommeren paa Statskassens Vegne for det Selskabet ved denne Fejl paaførte foran opgjorte Tab. De Sagsomkostninger, Selskabet kræver refunderet, er dets rene Udgifter i Anledning af de forskellige Retssager, det har været nødt til at deltage i enten som Sagsøger eller som Sagsøgt. Selv om Retten imidlertid maatte give Modparten Medhold i, at Fejlen blev begaaet i 1929 ved Udslettelsen af Deklarationen, maa Dommeren ogsaa i saa Fald blive ansvarlig efter Tinglysningslovens §§ 34 og 35. Hvis Dommeren i 1929 havde afvist Begæringen om Udslettelse, havde Forholdet meget let kunnet lade sig ordne, idet der da som anført kun var lyst 6 Adkomster, medens Selskabet eller Hr. Thomsen havde Skøde paa de øvrige 94 Parceller. Det er da ogsaa i Østre Landsrets upaaankede Dom af 29. December 1934 om Dommerens (Statskassens) Ansvar udtalt følgende: »Da enten den i 1929 skete Udslettelse af Deklarationen og de i Overensstemmelse dermed udfærdigede Panteattester, i Tillid til hvilke Handelen efter det oplyste er indgaaet, eller den i Skødet givne Retsanmærkning maa være urigtig, kan Statskassen ikke undgaa Ansvar, men Størrelsen af dette vil ikke kunne paakendes, forinden det er afgjort, om det sagsøgte Selskab kan skaffe Sagsøgeren (∴ Husejer J. P. Jensen) mangelfri Adkomst, og om og i hvilket Omfang Sagsøgeren kan faa Erstatning hos dette. Den sagsøgte Dommer paa Statskassens Vegne vil derfor være at frifinde for Tiden.«

Sagsøgte Civildommeren i Københavns Amts nordre Birk paa Statskassens Vegne har ved Kammeradvokaten nedlagt Paastand om Frifin-

delse og har til Støtte herfor anført følgende: Det er rigtigt, at Deklarationen af 1923 i §§ 1—6 udelukkende indeholder Bestemmelser af offentlig-retlig Interesse, med Hensyn til hvis Overholdelse m. m. Gentoftte Kommune naturligt alene skulde have Afgørelsen. Men ved Deklarationens § 7 g er der i første Række tillagt Parcelejerne en selvstændig Paataaleret. Den Gentoftte Kommune sammesteds tillagte Paataaleret er ikke en anden eller fortrinligere Ret end den Parcelejerne tillagte, og noget saadant kan ikke udledes af de derefter følgende Ord i § 7 g, der alene giver Gentoftte Kommunalbestyrelse en selvstændig Ret til at tillade saadanne Afgivelser fra Servitutterne, som skønnes stemmende med Billighed. Det var derfor urigtigt, naar Dommeren i 1929 tog dem af Selskabet foranledigede Udslettelsesbegæring til Følge paa Grundlag af den af Gentoftte Kommunalbestyrelse alene givne Paategning paa Deklarationen. Naar Selskabet særligt har anført, at Dommeren i 1929 som Følge af de oftnævnte Bestemmelser i Dokumenterne om »Gaardarealet« havde været berettiget til at slette Deklarationen, har Sagsøgte heroverfor anført, at Dommeren i 1929 ikke havde noget Kendskab til den mellem Selskabet og Gentoftte Kommune førte Brevveksling, som gik forud for Deklarationen, og i hvilken »Gaardarealet« var omtalt, at Deklarationen intet nævner om noget »Gaardareal« eller noget andet særligt Areal, og at »Gaardarealet« ej heller nævnes i den Deklarationen af Gentoftte Kommune givne Paategning, som alene omtaler nogle bestemte Matr. Numre, hvis Beliggenhed i Terrainet Dommeren ikke kunde se af Deklarationen. Ordet »Gaardarealet« er vel brugt i Slutsedlerne og de senere udstedte Købekontrakter, i Slutsedlerne var de paagældende Udtalelser klarest affattede, men disse forelaa jo ikke for Dommeren; i de Købekontrakter, der da var lyst, er Ordene paa det heromhandlede Punkt ret uklare; Dommeren kunde af dem kun se, at der »fra den samlede Udstykning er undtaget — — — Gaardarealet — — —«, men der forelaa som anført ikke for ham noget om, at de i Paategningen paa Deklarationen nævnte Matrikel Numre havde noget med »Gaardarealet« at gøre. Dommeren kunde derfor ej heller se, at Parcelejerne intet materielretligt Krav havde i heromhandlede Henseende; dette blev først fastslaaet ved de to fornævnte Domme af 1. Juni 1935 og 30. September 1935. Det maa herefter anerkendes, at den i 1929 foretagne Udslettelse af Deklarationen er sket ved en Fejl fra Dommerkontorets Side. Da Dommeren modtog den omtalte Henvendelse fra Medlemmer af Gl. Søndergaards Grundejerforening og ved Undersøgelse af Sagen blev klar over, at Udslettelsen i 1929 var en Fejl, havde han efter Tinglysningslovens § 20 1. Stk. baade Pligt og Ret til øjeblikkelig at rette Fejlen : at genopføre Deklarationen paa Foliet for Matr. Nr. 20 a; Ejendommen var ikke ved den urigtige Udslettelse blevet frigjort for Hæftelsen, men denne hvilede stadigt paa Ejendommen, altsaa ogsaa den 7. Juni 1934, da Husejer Jensen fik Skøde paa den. Den som Følge af det beskrevne Forhold nødvendiggjorte Givelse af en Retsanmærkning paa Husejer Jensens Skøde er en Kendelse, der ikke kan paadrage Dommeren eller Statskassen Erstatningsansvar. Ved Landsrettens Kendelse af 31. Maj 1935 i Kæremaalssag IV 93/1935 er det statueret, at det var med Rette, at der var givet Skødet Retsanmærkning, selv om det

muligvis havde været rigtigere, at den havde været formuleret anderledes.

Den i 1929 begaaede Fejl i Tingbogen er — som statueret i Landsrettens Dom af 29. December 1934 — efter Tinglysningsloven egnet til at paadrage Dommeren (Statskassen) Ansvar overfor Husejer Jensen, der i Tillid til Tingbogsattesten havde købt Ejendommen i den Tro, at der ikke paahvilede Ejendommen Bebyggelsesindskrænkninger, men denne Fejl kan under de foreliggende Omstændigheder ikke medføre, at Dommeren (Statskassen) overfor Ejendommens Ejer, Selskabet, kan blive ansvarlig for det Beløb, som Selskabet har maattet betale Husejer Jensen i Erstatning for forsinket Opfyldelse af dets Hjemmelspligt, og noget saadant er ejheller udtalt i den forannævnte Dom. Den af Selskabet i 1929 foranledigede Begæring om Deklarationens Udslettelse var under de foreliggende Forhold et uberettiget Krav fra Selskabets Side, og Selskabet som Ejer og derfor som den, der var den nærmeste til at kende Ejendommens Servitutforhold, kunde ikke da — burde i hvert Fald ikke da — have været uvidende om, at det stillede sig i ethvert Fald tvivlsomt, hvorledes Parcelejernes Retsstilling var paa det heromhandlede Punkt; Selskabet burde derfor allerede den Gang have søgt Forholdet med Parcelejerne klaret, hvorved bemærkes, at Selskabet selv har udtalt, jfr. foran, at en Ordning i 1929 ikke vilde have medført tilnærmelsesvis saa store Vanskeligheder som senere. I ethvert Fald ved Parcelejernes Henvendelse i 1933 havde Selskabet al mulig Anledning til nu at se at faa Sagen bragt i Orden; Selskabet foretog imidlertid intet i saa Henseende, men afviste blot Parcelejernes Krav. Ved et halvt Aar efter at sælge Ejendommen til Husejer Jensen til høj Bebyggelse har Selskabet udvist en saa høj Grad af Uagtsomhed, at Selskabet ikke kan have Krav paa Dækning hos Dommeren (Statskassen) af det her indtalte Erstatningsbeløb. Sagsøgte har subsidiært hævdet, at hvis der overhovedet kan paalægges Sagsøgte noget Ansvar, kan der kun være Tale om et Medansvar, saaledes at der maa ske en Fordeling af Erstatningen efter Rettens Skøn. Sagsøgte har dernæst hævdet, at der i ethvert Fald kun kan være Tale om, at Sagsøgte delvis skal erstatte Selskabet det Erstatningsbeløb 9541 Kr. 25 Øre, som Selskabet har maattet udrede til Husejer Jensen, men at der ikke kan være Tale om, at disse i sig selv meget store Omkostningsbeløb kan kræves dækkede hos Sagsøgte; de er ikke nogen adækvat Følge af den i 1929 begaaede Tinglysningsfejl. Det er Selskabets Optræden i de forskellige Sager, der har været afgørende for, hvor store Omkostninger der er paaløbet. Sagsøgte har nærmere anført følgende:

1. I Sag Østre Landsret IV 272/1934, hvor Selskabet sammen med Dommeren var Sagsøgt, og hvor Selskabet bestred sin Hjemmelspligt, blev Selskabet dømt til at betale Husejer Jensen i Sagsomkostninger 1000 Kr., medens Sagens Omkostninger iøvrigt ligesom for Dommerens Vedkommende ophævedes.

2. Ved Kæremaalssagen Østre Landsret IV 93/1935, hvor Dommeren (Statskassen) var Selskabets Modpart, ophævedes Kæremaalsomkostningerne; ved Kæremaalet blev det tillige afgjort, at Selskabet

ikke kunde komme uden om at maatte fremskaffe en Afgørelse med Hensyn til Parcelejernes Krav efter Servitutten.

3. I Sagen mod Parcelejerne blev Sagens Omkostninger ophævet for Underretten; ved Ankesagen Østre Landsret IV A. S. Nr. 214/1935 paalagdes der Appellanten at betale Selskabet Sagens Omkostninger for Landsretten med 100 Kr.

4. Ved Højesterets Dom af 12. Januar 1937, der forandrede Østre Landsrets Dom i Sag IV 395/1935, ophævedes Sagens Omkostninger for begge Retter. For Landsretten var Selskabet Sagsøgt, for Højesteret var Selskabet Appellant.

Det er efter Sagsøgtes yderligere Indsigelse urimeligt, at den samme Sag — men i forskellige Faser — skal kunne medføre Salærer til Beløb 9500 Kr. Der kunde allerhøjest være Tale om et Salær paa 1500 Kr. for Sag Nr. 1 og 4, der er henholdsvis Begyndelsen og Afslutningen paa Husejer Jensens Erstatningskrav paa Selskabet.

Retten finder at maatte fastslaa, at Tinglysningsdommeren i 1929 har begaaet en Fejl ved at udslette Deklarationen i Henhold til den denne af Gentofte Kommunalbestyrelse givne Paategning af 23. December 1929, idet Kommunalbestyrelsen ikke efter Deklarationen havde den i saa Henseende fornødne Competence. Det var derfor med Rette, at Dommeren, efter at han ved Henvendelsen fra Gl. Søndergaards Grundejerforening var blevet opmærksom paa Fejlen, for at begrænse deraf flydende Ansvar den 25. Juni 1934 berigtigede den ved at genindføre Deklarationen paa Foliet for Matr. Nr. 20 a og i Forbindelse dermed gav J. P. Jensens Skøde Retsanmærkning.

Spørgsmaalet bliver herefter, om der ved den fejlagtige Udslettelse af Deklarationen i 1929 er paadraget Statskassen Forpligtelse til at skadesløsholde Selskabet for det Tab, Vanhjemmelsansvaret overfor J. P. Jensen har medført, og for Omkostningerne ved de foran omhandlede Retssager. I saa Henseende bemærkes, at det som ovenfor anført var Selskabet, der i 1929 foranledigede, at Gentofte Kommunalbestyrelse meddelte Deklarationen den omhandlede Paategning, samt i Henhold til denne begærede og erholdt Deklarationen udslettet bl. a. for saa vidt angaar Matr. Nr. 20 a, skønt Selskabet som Udsteder af Deklarationen fra første Færd var kendt med Ejendommens Servitutforhold, saaledes ogsaa med den Parcelejerne efter Deklarationen tilkommende Paataleret. At Parcelejerne ansaa deres Ret for krænkede ved Udslettelsen, erfarede Selskabet ved Henvendelsen fra Grundejerforeningen i Januar 1933, men desuagtet solgte Selskabet den 1. Juli 1934 Ejendommen til J. P. Jensen uden forinden at have tilvejebragt Klarhed med Hensyn til Parcelejernes Retsstilling. Det maa herefter fastslaaes, at Selskabets i Sagen omhandlede Tab og Omkostninger i saa overvejende Grad skyldtes dets egen Uagtsomhed, at det intet Krav har paa at erholde dem godtgjort hos Statskassen.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde saaledes at det paalægges Sagsøgerne at udrede Salæret til Kammeradvokaten med 600 Kr.

Fredag den 31. Marts 1939.

Nr. 161/1938. Grundejerforeningen »Strandøre« (Svane)

mod

Fabrikant **Chr. Frømming** (Overretssagf. Hartmann),

betræffende Betaling af Medlemsbidrag.

Dom afsagt af Retten for Københavns Amts søndre Birk m. v. den 1. Oktober 1937: Indstævnte Fabrikant Chr. Frømming bør til Sagsøgeren Grundejerforeningen »Strandøre« betale 578 Kr. 93 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 20. April 1937 til Betaling sker. Indstævnte Beringgaards Jorders Villaby bør for Sagsøgerens Tiltale fri at være. De Indstævnte bør in solidum til Sagsøgeren betale 200 Kr. i Sagsomkostninger. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 7. Marts 1938 (II Afd.): Appellanten, Fabrikant Chr. Frømming, bør for Tiltale af Indstævnte, Grundejerforeningen »Strandøre«, i denne Sag fri at være. Indstævnte bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Appellanten betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 350 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Mellem Parterne er der Enighed om, at Sagens Afgørelse beror paa, om Sælgeren ved at optage det i Underrettsdommen nævnte særlige Salgsvilkaar i Kontrakten med Indstævnte har handlet i Strid med sine Forpligtelser ifølge Normalkontrakten, særlig den i Landsrettens Dom anførte Passus i § 3.

Efter alt foreliggende om Planlæggelsen af Udstykningsforetagendet og den anvendte Fremgangsmaade ved Bortsalg af Parcellerne findes nævnte Bestemmelse at maatte forstaas saaledes, at Grundejeren overfor Appellanten har afskaaret sig fra at give Indstævnte en Særstilling indenfor Parcelejerne som sket.

Herefter vil Underrettsdommen saa vidt paaanket er, være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Underrettsdommen bør saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret betaler Indstævnte, Fabrikant Chr. Frømming, til Appellanten, Grundejerforeningen »Strandøre«, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Grundejerforeningen »Strandøre«, paastaet de Indstævnte Fabrikant Chr. Frømming, Hvidovre Mørtelværk og Beringgaards Jorders Villaby ved dens Forretningsfører Fabrikant Axel V. Klein, Strandvejen 638, Taarbæk, dømt in solidum til Betaling af 667 Kr. 37 Øre som skyldigt Medlemsbidrag i Henhold til fremlagt specificeret Opgørelse med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 20. April 1937.

De Indstævnte har paastaet Frifindelse, hvorhos der er nedlagt subsidiær Paastand med Hensyn til Beløbets Størrelse.

Sagsøgeren har nærmere anført, at den trykte Normalkontrakt for Køb af Parceller af Beringgaards Jorders Villaby i sin § 3 indeholder følgende Bestemmelse:

»Paa den solgte Parcel lægges den Servitut, at enhver Ejer skal være Medlem af den af Grundkøberne paa Matr. Nr. 17 stiftede Grundejerforening til fælles Interessers Varetagelse og underkastet sammes Love. Denne Forening afgør, naar der skal anlægges Veje paa de af dens Medlemmer købte Arealer af Matr. Nr. 17 og arrangerer Vej-anlægget for Medlemmerne, ordner Vejenes Belysning og Vedligeholdelse — — — og Køberen skal sammen med de andre Lodsejere ved Veje og Pladser paa den af Grundejerforeningens Medlemmer købte Del af Matr. Nr. 17 i Forhold til sit Areal's Størrelse bære sin forholdsvise Andel i Anlægget af de paa den approberede Vejplan viste Veje, Pladser og Anlæg m. v.«

Sagsøgerne anfører videre, at det for alle Parcelkøbere, hvis Antal nu udgør ca. 225 har været en absolut Forudsætning, at disse Bestemmelser er undtagelsesfri. Nu har Beringgaard Jorders Villaby imidlertid til Indstævnte Frømming solgt en Parcel bl. a. paa følgende Vilkaar:

»Den i § 3 nævnte Forpligtelse overfor Foreningen omfatter kun Forpligtelsen til at være Medlem, men derimod ikke til at betale Vej-fondsbidrag m. v. Forsaavidt at Grundejerforeningen ikke skulde godkende den ovenfor nævnte Indskrænkning af Forpligtelserne overfor Foreningen, har Sælgeren intet Ansvar i saa Henseende med Hensyn til mulige Forpligtelser til at udrede Vej-fondsbidrag m. v. — Med Hensyn til de i § 5, 1. Stk. omhandlede Bestemmelser angaaende Køb af og Betaling for Hjørnegrunds-Vejparceller, da skal Køberen ikke være pligtig til at deltage i disse, dog forbeholder Sælgeren sig Ansvarsfrihed, forsaavidt det skulde vise sig, at Foreningen maatte være berettiget til at forlange, at nærværende Parcelkøber skal deltage i disse Udgifter.« — Sagsøgeren kan ikke erkende, at Grundsælgeren har været berettiget til at give Indstævnte Frømming denne Undtagelsesstilling.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de Indstævnte nærmere anført, at der i 1918 var udarbejdet et Udstykningsprojekt for store Dele af Beringgaards Jorder men i Aarene 1918—1921 omfattede Ud-

bydelsen kun bestemte Zoner betegnet A B C D E, derefter udvidedes Udbudet til nogle sydlige Zoner, herunder to Zoner, der betegnedes H og I. Det staar i Købekontrakterne, og det var ogsaa Forudsætningen at Bestemmelserne med Hensyn til Medlemsforhold til Grundejerforeningen og de deraf flydende servitutmæssige Bestemmelser kun skulde omfatte de udbudte Arealer, men ikke andre Dele af Beringgaard, der maatte blive frasolgt og Grundsælgeren har i en i den i Udskrift fremlagte Østre Landsrets Dom af 26. September 1935 gengivet Skrivelse af 16. Juli 1923 givet klart Udtryk for sit Syn paa dette Forhold, der ikke støtter sig til nogen Overenskomst og hvorom intet er tinglyst paa Arealet. Herefter lægges den ommeldte Forpligtelse paa enhver Parcel, der sælges i en sammenhængende Zone, idet det afgørende maa være om Parcellen har eller bør have Interesse fælles med Foreningen og Facade til Foreningens Vejanlæg. Den her omhandlede Parcel ligger imidlertid ikke ved nogen af Foreningen anlagt Vej og kommer heller ikke til det, idet den har Adgang ad Lodsvej, der mod Syd begrænses af Parceller, der ikke henhører til Beringgaard, medens den mod Nord for en Dels Vedkommende begrænses af den under Foreningen hørende Parcel Matr. Nr. 29 m, der er en Hjørneparcel, og hvis Foreningen havde med Lodsvej at gøre, vilde den efter de mellem Grundsælgeren og Foreningen gældende Bestemmelser være pligtig at købe Halvdelen af Vejarealet langs med det længste Skel af Matr. Nr. 29 m og dette er der aldrig af Beringgaard stillet Krav om. Ejeren af Matr. Nr. 29 m, der har været Formand for Grundejerforeningen har selv under en Aastedsforretning angaaende Istandsættelse af Lodsvej erklæret intet at have med Lodsvej at gøre. Den solgte Parcel er ikke solgt som Villagrund og har ingen Interesse som saadan, idet det er en lavt liggende Engparcel og Frømning har kun købt den til Oplagsplads, da han har et Mørtelværk beliggende paa den anden Side Vejen. Saafremt Frømning skulde have Forpligtelser overfor Foreningen maatte denne overtage hans Bidrag til Lodsvej, idet han i modsat Fald vilde faa dobbelt Forpligtelse.

Sagsøgeren har udover den i Stævningen givne Sagsfremstilling yderligere anført, at der ikke hidtil af Grundlæggeren har været gjort Undtagelse fra nogen under Udstykningsarealet henhørende Parcel, idet navnlig intet kan udledes af, at der i 1923 blev solgt et Jordstykke uden de ommeldte Forpligtelser, idet dette Jordstykke laa helt udenfor Udstykningsystemet, men iøvrigt fik paalagt Forpligtelse til Medlemsforhold, naar Udstykningsnaaede derud. Sagsøgeren henviser iøvrigt til en Række under Sagen fremlagte og dokumenterede Aktstykker der efter Sagsøgerens Paastand udviser, at der ikke forinden Salget af den heromhandlede Parcel har været nogen Tvivl om, at Medlems- og Bidragspligten skulde paalægges alle Parcelkøbere.

Forsaavidt de Indstævnte har paaberaabt sig, at der ikke er oprettet nogen Overenskomst mellem Grundsælgeren og Grundejerforeningen om det ommeldte Forhold eller tinglyst noget om dette paa Arealet bemærkes, at der ikke kan tillægges dette nogen særlig Betydning, idet herved navnlig ogsaa henses til at Grundsælgeren forsaavidt angaar Indstævnte Frømning i Salgsdokumentet udtrykkelig har

taget Forbehold for det Tilfælde, at Grundejerforeningen maatte have Ret til at kræve Medlemsforhold og Bidragspligt. Da det derhos er uomtvistet, at Udbudet til Salg til enhver Tid er sket paa Grundlag af de af Grundsælgeren udarbejdede almindelige Salgsbetingelser uden at der tidligere — bortset fra Salget i 1923 af et Jördstykke, der var beliggende helt udenfor de da udbudte Udstykningszoner — er sket nogen Afvigelse fra disse Salgsbetingelser, maa det herefter og under Hensyn til Indholdet af under Sagen fremlagte Skrivelser statuere, at der saavel for hver enkelt Parcelejer som for Grundejerforeningen er skabt en Ret til at kræve, at disse Salgsbetingelser i hvert Fald indenfor den enkelte Udstykningszone kun fraviges efter Overenskomst med Grundejerforeningen paa Parcelejernes Vegne, saa at Grundsælgeren, da Pligten til at svare Vejbidrag efter Foreningens Love som et Fællesanliggende paahviler samtlige Parceller efter nærmere i Lovene fastsatte Regler, navnlig ej heller kan være beføjet til at fritage en Parcelkøber efter Udøvelsen af et vilkaarligt Skøn over Parcellens eventuelle Interesse i Foreningens Vejanlæg.

Naar herefter henses til, at den til Indstævnte Frømning solgte Parcel, der er optaget paa Udstykningsplanen med Løbenummer, støder direkte op til tre af de Parceller, der i Forvejen er solgte med Medlems- og Bidragspligt, og at den fra Parcellen førende Vej, der henhører under Matr. Nr. 29 gaar langs med det sydlige Skel af den ene af disse Parceller Matr. Nr. 29 m, findes Parcellen at maatte anses som saaledes henhørende til den paagældende Udstykningszone, at Grundsælgeren ikke kan have nogen Hjemmel for at unddrage den fra den almindelige Tilknytning til Grundejerforeningen og det kan i saa Henseende ej heller have nogen Betydning, at Grundsælgeren ikke har stillet Krav om, at Grundejerforeningen, skulde overtage det langs det sydlige Skel af Matr. Nr. 29 m beliggende Vejareal eller at Indstævnte Frømning ikke har stillet Krav om at Grundejerforeningen skulde overtage hans Forpligtelser med Hensyn til Lodsvej.

Som Følge af det anførte findes Indstævnte Frømning som efter de i Købekontrakten tagne Forbehold maa blive direkte forpligtet ved Afgørelsen og underkastet Grundejerforeningens Love, at være pligtig at betale det ommeldte Bidrag og da Parterne er enige om, at dette rettelig udregnet andrager 573 Kr. 93 Øre vil han være at dømme til Betaling af dette Beløb med Renter 5 pCt. p. a. fra 20. April 1937. Da der derimod ikke paahviler Indstævnte Beringgaard Jorders Villaby nogen personlig Forpligtelse med Hensyn til Bidragene til Grundejerforeningen vil denne Indstævnte efter Sagens Udfald med Hensyn til Indstævnte Frømning være at frifinde.

Efter Omstændighederne findes de Indstævnte in solidum at burde godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 1. Oktober 1937 af Retten for Københavns Amts søndre Birk m. v., paastaas af Appellanten, Fa-

brikant Chr. Frømming, ændret saaledes, at han frifindes. Han har derhos nedlagt en subsidiær Paastand. Indstævnte, Grundejerforeningen »Strandøre«, paastaar Dommen stadfæstet.

Den trykte Normalkontrakt for Køb af Parceller af Beringgaards Jordens Villaby indeholder — udover de i Dommen citerede Bestemmelser i § 3 — yderligere i samme Paragraf følgende Bestemmelse: »Sælgeren — — — skal være forpligtet til, naar han sælger de usolgte Grunde ved den af Foreningen anlagte Vej, at paalægge Køberne som en Del af Købesummen at indbetale til Grundejerforeningen i Forhold til deres Areal lige saa meget, som de Grundkøbere, der var med at anlægge Vejen, har betalt til Vejanlægget — — —«

Den naturlige Forudsætning for at forpligte en Grundkøber til at være Medlem af Grundejerforeningen og til at betale Bidrag til Veje m. v., synes at maatte være, at den købte Grund er saaledes beliggende, at Ejeren har en lignende Interesse som de andre Parcelkøbere i Medlemsskab saavel som i Eksistensen af det af Foreningen anlagte Vejnet med Kloaker og Belysning m. v. Da nu den ovenciterede Bestemmelse i Normalkontrakten netop indeholder en Forudsætning om, at Parcelkøbernes Forpligtelse til at betale Vejbidrag staar i Forbindelse med den solgte Grunds Beliggenhed ved Foreningens Vejnet, og da der ikke af Indstævnte er paavist, at Appellanten, hvis Parcel som i Dommen nævnt ikke berører nævnte Vejnet, har en saadan til dette knyttet Interesse, at det er naturligt som Modstykke at paalægge ham en Forpligtelse til at betale Vejbidrag m. v., findes Grundsælgeren at have været beføjet til for Appellantens Vedkommende at gøre Undtagelse fra Forpligtelsen til at svare saadanne Bidrag. Herefter og idet det ikke foreligger til Paakendelse, om Appellanten maatte være forpligtet til at være Medlem af Grundejerforeningen uden Pligt til at svare Vejbidrag m. v., vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 350 Kr.

Mandag den 3. April.

Nr. 88/1938. **Dansk Elektrikerforbund** (Hartvig Jacobsen)

mod

Montør **Charles Jarlfred** (Overretssagf. J. L. Cohen),

betræffende Spørgsmaalet om Gyldigheden af en af det appellerende Forbunds Hovedbestyrelse truffet Beslutning angaaende Ikendelse af en Disciplinærstraf.

Østre Landsrets Dom af 10. Marts 1938 (VII Aid.): Den af Hovedbestyrelsen for Dansk Elektrikerforbund den 24. Maj 1937 trufne Beslutning om, at Sagsøgeren, Montør Charles Jarlfred, i to Aar udelukkes fra Ekstra-Understøttelse og i samme Tidsrum ikke kan del-

tage i Generalforsamlinger eller Møder indenfor Forbundet og ej heller modtage eller lade sig vælge til nogen Tillidspost indenfor Forbundet eller Afdelingerne, kendes ugyldig. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte, Dansk Elektrikerforbund, til Sagsøgeren med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende: Det kan ikke anses godtgjort, at Indstævnte burde have indset, at hans Modtagelse af de 25 Kr. var i Strid med Forudsætningerne for Uddelingen af denne Hjælp. Herefter har Hovedbestyrelsens disciplinære Foranstaltninger savnet Føje.

Disse Dommere vil herefter stadfæste Dommen og tilpligte Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Tre Dommere mener, at den fornødne Hjemmel findes i Lovens § 16, dog kun med Virkning for 1 Aar og idet Beslutningen efter de paaberaabte Grunde ikke findes at kunne tilside-sættes, stemmer de for med nævnte Begrænsning at tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Appellanten, Dansk Elektrikerforbund, betaler til Indstævnte, Montør Charles Jarlfred, Sagens Omkostninger for Højesteret med 200 Kr. og det Overretssagfører J. L. Cohen ved Københavns Byret tillagte Salær 175 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Montør Charles Jarlfred, der i mange Aar har staaet som Medlem af Elektrikernes Fagforening, en Afdeling under Dansk Elektrikerforbund, og som fra Oktober 1935 til April 1936 var Medlem af Bestyrelsen for Afdelingen, deltog under Lockouten i Februar-Marts 1936 sammen med to andre Bestyrelsesmedlemmer i Kontrolarbejdet paa Fagforeningens Kontor og fik som Vederlag herfor udbetalt 202 Kr. 13 Øre for 115½ Times Arbejde. Indenfor samme Tidsrum fik han udbetalt Konfliktunderstøttelse for de Dage, han ikke var beskæftiget paa Kontoret, nemlig den 13. Marts for 4 Dage og den 20. Marts for 4 Dage a Kr. 3.50, ialt Kr. 28. Efter Konflikten Afslutning den 29. Marts 1936 meddelte Dansk Elektrikerforbunds Hovedbestyrelse i Cirkulære af 31. s. M.

Afdelingerne bl. a. følgende: »Som Afslutning paa Konflikten udbetales der til Lock-outede og arbejdsløse Medlemmer Fredag den 3. April følgende:

Ugifte Medlemmer 20 Kr.

Gifte Medlemmer 25 Kr.«

Det blev indenfor nævnte Afdelings Bestyrelse drøftet, hvorvidt saadan Ekstrahjælp kunde udbetales til de Bestyrelsesmedlemmer, som havde haft Arbejde ved Kontrollen. Resultatet af Drøftelserne blev, at Afdelingens Kasserer udbetalte de paagældende Ekstrahjælpen — for Jarlfreds Vedkommende 25 Kr. — idet han tog Forbehold om Beløbets Tilbagebetaling, saafremt Hovedbestyrelsen skulde finde Udbetalingen uberettiget. Ved Hovedkassererens Gennemgang af Afdelingernes Regnskaber nogle Maaneder senere blev bl. a. Udbetalinger, hvis Hjemmel var tvivlsom, udtaget Udbetalingen af Ekstrahjælp til Jarlfred. Efter en Undersøgelse af Spørgsmaalet krævede Afdelingskassereren efter Hovedkassererens Ordre, at Jarlfred skulde tilbagebetale de modtagne 25 Kr., men det skete ikke. Paa en Generalforsamling den 27. April 1937 fremdrog Hovedkassereren Spørgsmaalet om Udbetalingen af Ekstrahjælp til Jarlfred, og paa en Fortsættelse af samme Generalforsamling den 12. Maj s. A. fik Jarlfred Lejlighed til at redegøre for sit Standpunkt til Foreningens Krav om Tilbagebetaling. Paa Hovedbestyrelsens Møde den 24. s. M. vedtoges angaaende Jarlfreds Forhold følgende:

»Udelukkelse fra Extra-Understøttelse i 2 Aar samt Tilbagebetaling af uberettiget Understøttelse.

— — —

— — — at han ikke kan deltage i Generalforsamlinger eller Møder indenfor Forbundet samt ikke modtage eller lade sig vælge til nogen Tillidspost indenfor Forbundet eller Afdelingerne.«

I Skrivelse af 8. Juli s. A. meddelte Hovedbestyrelsen Bestyrelsen for Afdeling 1 (Elektrikernes Fagforening) Beslutningen vedrørende Jarlfred.

Den 14. s. M. tilbagebetalte Jarlfred den modtagne Ekstrahjælp 25 Kr. til Afdelingskassereren. Samme Dag afsendtes der fra Elektrikernes Fagforening til Jarlfred en Skrivelse, hvori Hovedbestyrelsens Beslutning i Henhold til Skrivelsen af 8. s. M. meddeltes ham.

I Medlemsbladet for Dansk Elektrikerforbund for August 1937 fandtes under Overskriften: »Udelukkede Medlemmer« bl. a. følgende Meddelelse:

»1554, Charles Jarlfred, er af Forbundets Hovedbestyrelse udelukket fra Deltagelse i Møder, som foranstaltes af Forbundet eller en af dets Afdelinger eller anden Forsamling, der har Tilslutning til Elektrikernes Organisation i 2 Aar og er fradømt Understøttelsesret fra Forbundet i 2 Aar.«

Under denne Sag paastaar Montør Charles Jarlfred overfor Sagsøgte, Dansk Elektrikerforbund, at den af Forbundets Hovedbestyrelse den 14. Juli 1937 tagne Beslutning om, at Sagsøgeren i to Aar udelukkes fra Ekstra-Understøttelse og i samme Tidsrum ikke kan deltage i Generalforsamlinger eller Møder indenfor Forbundet og ej heller modtage

eller lade sig vælge til nogen Tillidspost indenfor Forbundet eller Afdelingerne, kendes ugyldig.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Begrundelse for sin Paastand har Sagsøgeren bl. a. anførte, at den af Hovedbestyrelsen truffne Beslutning savner Hjemmel i Forbundets Love, idet det navnlig ikke kan erkendes, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i Overtrædelse af saadanne Bestemmelser i Lovene, for hvis Overtrædelse der er hjemlet Bestyrelsen en vis Disciplinærmyndighed.

Sagsøgte gør derimod gældende, at Sagsøgeren har været reelt uberettiget til at erholde den paagældende Ekstraunderstøttelse, at hans Undladelse af at efterkomme Paalæget om Tilbagebetaling har nødvendiggjort en passende Reaktion, og at Bestyrelsen, der formenes at have Hjemmel i Forbundets Loves §§ 3 og 13, ikke gaar videre, end Forholdene tilsiger. De paaberaabte Lovbestemmelser er saalydende:

»§ 3.

a. Medlemmerne er forpligtede til at overholde god Ro og Orden ved de af Afdelingerne foranstaltede Møder. I Overtrædelsestilfælde kan Bestyrelsen for den Afdeling, det vedrører, nægte vedkommende Medlem Adgang til Afdelingens Møder og henvise ham til særlig Expedition paa bestemte Tider udenfor den fastsatte Kontortid. Beslutning herom kan dog begrænses til et nærmere fastsat Tidsrum.

b. I Gentagelsestilfælde kan Hovedbestyrelsen udelukke et saadant Medlem af Forbundet efter Indstilling fra den vedkommende Afdelingsbestyrelse.

— — —

§ 13.

Hvor Lovene intet foreskriver, træffer Hovedbestyrelsen paa eget An- og Tilsvar de fornødne Beslutninger under Ansvar overfor det førstkommende Delegeretmøde.«

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Elektrikerne Henry Gundsén, Aage Voss, Rich. Christiansen og Victor Olsen samt Hovedkasserer Jens Sofus Petersen og Formand Vald. Jensen afgivet Forklaring.

Det fremgaar bl. a. af disse Forklaringer, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren var materielt berettiget til Ekstraunderstøttelsen ved Afslutning paa Konflikten, ikke har kunnet afgøres paa Grundlag af klare Kriterier, men alene paa Grundlag af et Skøn over flere i Betragtning kommende Forhold, samt at der med Hensyn til Bedømmelsen af disse herskede divergerende Meninger indenfor Hovedbestyrelsen. Det kan herefter ikke bebrejdes Sagsøgeren, at han, fordi han følte sig brøstholden over, at Tilbagebetaling alene afkrævedes ham og ikke tillige to andre daværende Bestyrelsesmedlemmer, der havde deltaget i Kontrollen paa Fagforeningens Kontor og oppebaaret Understøttelse under tilsyneladende ganske analoge Forhold, har besvaret Afdelingskasserens mundtlige Anmodninger om Tilbagebetaling af Ekstraunderstøttelsen derhen, at han vilde tilbagebetale Beløbet, naar de to nævnte Medlemmer ogsaa gjorde det. Herefter, samt da det end ikke ses, at det forud for Forkyndelsen af Hovedbestyrelsens ovennævnte Beslutning

paa nogen Maade af denne eller paa dennes Vegne er tilkendegivet Sagsøgeren, at Undladelse af at efterkomme Opfordringen om Tilbagebetaling kunde medføre Fortabelse af vigtige Medlemsrettigheder indenfor Forbundet, findes Bestyrelsens Beslutning — selv om det kunde antages, at de citerede Bestemmelser i Forbundsloven indeholdt Hjemmel i et Tilfælde som det foreliggende for at ikende Afdelingsmedlemmer Disciplinærstraffe — under de foreliggende Omstændigheder ikke at have været beføjet som en rimelig Reaktion mod Sagsøgerens Forhold.

Der vil saaledes være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand. Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren med 200 Kr.

Tirsdag den 4. April 1939.

Nr. 39/1939.

Rigsadvokaten

mod

Anna Marie Henriksen, f. Nielsen (Heilesen),

der tiltales for Manddrab.

Østre Landsrets Dom af 20. Januar 1939 (Sydsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Anna Marie Henriksen, født Nielsen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for bestandig. Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Børge Harup, 275 Kr., udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Svy Dommere finder, at Dommen bør stadfæstes i Henhold til de i den anførte Grunde.

To Dommere finder, at Tiltalte efter Retslægeraadets Erklæring og det iøvrigt oplyste ikke kan anses egnet til Paavirkning gennem Straf, og de stemmer herefter for i Henhold til Strfl. § 70 at bestemme, at Tiltalte skal anbringes i en Forvaringsanstalt for Psykopater.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet .

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler Tiltalte Anna Marie Henriksen, f. Nielsen, 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Anna Marie Henriksen, født Nielsen, er ved Anklageskrift af 15. December 1938 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf for Forsøg paa Manddrab og Manddrab, Straffelovens § 237, jfr. tildels § 21 I, ved: 1) den 26. Juni 1938 ved 13-Tiden i Hjemmet, Theilmannsalldé 2 i Korsør, i den Hensigt at dræbe sin Ægtefælle, Alfred Emil Henriksen, født den 4. April 1879, til hvem hun var viet den 26. Marts 1935, efter at have givet ham en Del Sovepulvere, at have hældt noget Loddevand i Halsen paa ham, hvorefter han bevidstløs blev indbragt paa Korsør Kommunes Sygehus, hvor han henlaa, indtil han blev udskrevet den 11. Juli 1938, og 2) den 3. August 1938 ved 13-Tiden i Hjemmet, Theilmannsalldé 2 i Korsør, i den Hensigt at dræbe sin fornævnte Mand — efter at have givet ham nogle Sovetabletter — at have hældt noget Svovlsyre — som hun med Tanken om at tage Livet af ham samme Formiddag havde købt — i hans Mund, hvorefter han bevidstløs blev indbragt paa Korsør Kommunes Sygehus, hvor han afgik ved Døden Kl. 16.25.

Tiltalte er født den 5. Marts 1904 og tidligere straffet:

1) ved Dom, afsagt af Retten for Vejle Købstad m. v. den 17. Maj 1929 efter Straffelov 1866 § 228 i Medfør af Lov Nr. 63 af 1. April 1911 § 3 med en betinget Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 20 Dage, 2) ved Dom, afsagt af samme Ret den 10. Juni 1929 efter Straffelov 1866 §§ 181 og 228, jfr. § 64, i Medfør af Lov Nr. 63 af 1. April 1911 §§ 13 og 22 med Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 80 Dage, og 3) ved Dom, afsagt af Retten for Horsens Købstad m. v. den 6. Februar 1931 efter Straffelov 1866 § 181, jfr. § 39, med Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 80 Dage.

Tiltalte er endvidere ved Vestre Landsrets Dom af 19. December 1932 frifundet for Tiltale for Overtrædelse af Straffelov 1866 § 181.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, for hvilke hun er tiltalt, hvorhos et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 er besvaret bekræftende.

Tiltalte har under Sagen været indlagt til mental Observation paa Sindssygehospital i Vordingborg. I den af Overlægen ved nævnte Hospital under 3. November 1938 afgivne Observationserklæring udtales det bl. a., at Tiltalte hverken er sindssyg eller aandssvag i højere Grad. Derimod er hun af psykopatisk belastet Familie, og hendes intellektuelle Udvikling er i ikke ringe Grad nedsat; svarer til sjælelig Debilitet. Tiltaltes Sjæleliv har været stærkt psykopatisk præget siden Barndommen, og dette Præg er ikke blevet mindre udtalt under de Forhold, Tiltalte er opvokset under i Barndomshjemmet. Tiltaltes afstumpede Følelsesliv og hele defekte etiske Indstilling viser sig tydeligt gennem den voksne Alder ved den Maade, hvorpaa hele Tilværelsen har formet sig for hende.

Retslægeraadet har i en Erklæring af 21. November 1938 udtalt, at Tiltalte efter det foreliggende er uudviklet og ubegavet i betydelig Grad, intelligensmæssigt nær ved Grænsen af Aandssvaghed. Hun er desuden psykopatisk med udtalte Karaktermangler og med Tilbøjelighed til hysteriske Reaktionen. Hun er ikke sindssyg nu og kan heller ikke antages at have været det paa Tidspunktet for de paasigtede Hand-

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Overenskomst af 4. December 1935 solgte Sagsøgte Købmand C. N. Tangelev sin Kolonialforretning i Adelgade 14, Skive, til Sagsøgeren Købmand Erling Rasmussen, der da var ansat hos Købmand Torben Skov i Grenaa.

Parterne var kommet i Forbindelse med hinanden ved et Brev fra Sagsøgte til Sagsøgeren af 27. Oktober 1935, hvori det bl. a. hedder: »— — — udelukkende Byforretning; Kunderne, Byens bedste. Omsætningen var i 1933 Kr. 75.558,60, i 1934 Kr. 77.026,28, i 1935 Kr. 77.106,06, Status-Aaret er fra 1. Oktober. Jeg er Leverandør til Skive Sygehus, hvilket aftager for ca. 20 à 22.000 aarlig, betaler hver Maaned, denne Leverance har været her i Forretningen de sidste 20—25 Aar. Forretningen er i lejede Lokaler, og jeg har lejet til 1. April 1940. Lejen andrager 2200 Kr. aarlig — — — min Brutto og Nettofortjeneste, — — — vil jeg ikke give skriftlig fra mig, hvad De som Forretningsmand ogsaa nok kan forstaa, men har det, efter dette Deres Interesse, kom da her til Skive en Søndag og se paa Forretningen, da skal Driftsregnskabet blive lagt frem for Dem, og alt had De ønsker, intet skal blive skjult, da der intet er at skjule.«

Efter nogle mundtlige Forhandlinger og Besigtigelse af Forretningen, hvori Købmand Skov deltog, afsluttedes Aftalen som ovenfor nævnt den 4. December 1935, og efter at Købesummen i Overensstemmelse med Kontraktens Bestemmelser var berigtiget derved, at Sagsøgeren kontant betalte 8000 Kr. for Forretning og Inventar og 5000 Kr. à conto for Varelageret og udstedte en Veksel paa 4800 Kr. for Resten af Varelageret, overtog han Forretningen paa den i Aftalen fastsatte Dag den 5. Januar 1936.

Under nærværende ved Retten for Slagelse Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, der stadig driver Forretningen, paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 3000 Kr. med Renter heraf 5 Cpt. aarlig fra Stævningens Dato den 22. Februar 1938.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Salget til Sygehuset i hvert af Aarene 1933—35 har udgjort henholdsvis Kr. 30.949,19, 29.694,09 og 31.215,64, altsaa betydeligt mere end det af Sagsøgte i det ovennævnte Brev opgivne Beløb af 20—22.000 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte under Forhandlingerne i det væsentlige fastholdt, idet han udtalte, at Maanedsalget højst udgjorde ca. 2000 Kr., altsaa ikke over 24.000 Kr. om Aaret. Da nu den normale Fortjeneste paa den øvrige Omsætning udgør ca. 15 pCt., medens der praktisk talt ingen Fortjeneste kan paaregnes ved Salget til Sygehuset, der udbydes ved halv-aarlig Licitationer under kraftig Konkurrence mellem forskellige Købmænd i Skive, har Sagsøgeren haft en mindre Indtægt af Forretningen, end han vilde have haft, hvis Sagsøgtes Oplysninger havde været rigtige, og han kræver derfor 3000 Kr. tilbagebetalt af den Del af Købesummen, som er betalt for Afstaaelsen, hvilken han anslaaer til ca. 5000 Kr.

Naar Sagsøgeren ikke har reklameret før end i Januar Maaned 1938, skyldes det, at han først efter at have drevet Forretningen i nogen Tid

kunde have Sikkerhed for, at Forretningen havde den Mangel, at det lidet lønnende Salg til Sygehuset til Stadighed udgjorde en større Del af Omsætningen end af Sagsøgte opgivet.

I denne Forbindelse har Sagsøgeren oplyst, at han har beholdt Leverancen til Sygehuset med Undtagelse af Halvaaret 1. Oktober 1937—31. Marts 1938, og at hans Omsætning i Aarene 1936—37 har udgjort:

Til Sygehuset:	Øvrige Omsætning:
1936: Kr. 32.570	Kr. 40.812
1937: — 25.146 (i 9 Mdr.)	— 45.556.

Iøvrigt hævder Sagsøgeren imidlertid, at Sagsøgtes Forhold maa betegnes som svigagtigt, saaledes at den i Købelovens § 54 fastsatte Frist for Fremsættelse af Mangelsindsigelse ikke kan komme til Anvendelse.

Sagsøgte har anført følgende:

Det skyldes en Skrivefejl, naar han i sit ovennævnte Brev har anført Salget til Sygehuset med ca. 20.000—22.000 Kr.; men ved de mundtlige Salgsforhandlinger havde Sagsøgeren og hans Tillidsmand, Købmand Skov, Lejlighed til ved Eftersyn af Forretningsbøgerne at gøre sig og blev ogsaa gjort bekendt med de rigtige Omsætningstal.

Iøvrigt betrides Sagsøgte at have handlet i nogen svigagtig Hensigt og hævder, at der er reklameret for sent.

Under Sagen er der bl. a. afgivet Forklaringer af Parterne samt af Sagsøgtes Hustru Fru Johanne Tangelev og fornævnte Købmand Skov.

Sagsøgte har i sin Partsforklaring under Domsforhandlingen og Fru Tangelev i sin Vidneforklaring under Sagens Forberedelse hævdet, at den aarlige Omsætning med Sygehuset under de mundtlige Forhandlinger er opgivet til 30.000 Kr. overfor Sagsøgeren eller Købmand Skov.

Sagsøgte har derimod under Forberedelsen forklaret, at han ikke har udtalt sig om Størrelsen af sine Leverancer til Sygehuset under Salgsforhandlingerne, men paa Købmand Skovs Forespørgsel herom henvist til sine Bøger, og Sagsøgeren og Købmand Skov har under deres Forklaring hævdet, at Sagsøgte har angivet Maanedssalget til at udgøre højst ca. 2000 Kr. eller Aarssalget til ikke over 24.000 Kr.

Det fremgaar endvidere af de afgivne Parts- og Vidneforklaringer og det iøvrigt oplyste, at Sagsøgte førte en Hovedbog med særskilt Konto for Salget til Sygehuset, men denne blev ikke forevist under Forhandlingerne. Derimod saa Sagsøgeren og Købmand Skov Sagsøgtes Kassebog eller »Omsætningsbog«, hvori de maanedlige Indbetalinger fra Sygehuset var indført som Del af Kontantsalget den Dag, Indbetalingen fandt Sted, saaledes at Salget den paagældende Dag Maaned for Maaned figurerer i Bogen med et Beløb, der er mellem 2000 og 3000 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 3. Maj 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 5

Tirsdag den 4. April.

større end de øvrige Dages Salg. Der er endvidere af Sagsøgte ført en Kladdebog, hvori alene Leverancerne til Sygehuset indførtes, og det er erkendt af Sagsøgeren, at Bogen er ham forevist, men der er modstridende Forklaringer med Hensyn til, om den er forevist før eller efter Salget og i hvilket Omfang, Sagsøgeren har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med dens Indhold. Ved sin Fratræden medtog Sagsøgte Forretningens Bøger.

Efter Sagsøgerens og Sagsøgte overensstemmende Forklaringer var Salget til Sygehuset i Januar 1936 ikke større, end Sagsøgeren efter Sagsøgte Oplysninger kunde vente, hvorimod Februarsalget var paa ca. 3000 Kr. Dette omtalte Sagsøgeren for Sagsøgte, der forklarede Beløbets Størrelse ved, at der var størst Salg om Lørdagen, og at der havde været fem Lørdage i den nævnte Maaned.

Selv om Sagsøgerens og Købmand Skovs Forklaringer lægges til Grund, fremgaar det af det oplyste, at Sagsøgeren med Lethed under Forhandlingerne kunde have skaffet sig Oplysning om Aarsomsætningen med Sygehuset, og han maa i alt Fald kort efter Forretningens Overtagelse være blevet opmærksom paa, at Salget til dette var større end paaregnet, hvorved bemærkes, at et maanedligt Salg paa ca. 3000 Kr., selv om Salget væsentligst foregaar om Lørdagen, og der undtagelsesvis er fem Lørdage i Maaneden, passer bedre med et normalt maanedligt Salg paa ca. 2500 Kr., end med et Salg paa ca. 2000 Kr.

Da der ikke i Sagen findes Holdepunkter for at statuere, at Sagsøgte har handlet svigagtigt, og da Sagsøgeren ikke har anført nogen rimelig Grund til, at han først har reklameret over 2 Aar efter Forretningens Overtagelse vil Sagsøgte allerede som Følge heraf være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 350 Kr.

.

Onsdag den 5. April.

Nr. 244/1938. Vognmand og Træhandler **J. Lindberg** og Vognmand **L. U. Pagaard** (Trolle efter Ordre)

mod

Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S
(Oluf Petersen),

betræffende Indstævntes Regres til Appellanterne for et udbetalt Forsikringsbeløb.

Vestre Landsrets Dom af 1. April 1938 (II Afd.): De Sagsøgte, Vognmand og Træhandler J. Lindberg og Vognmand L. U. Pagaard, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerne, Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S betale 1206 Kr. 40 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. November 1937, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 150 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere stemmer for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, idet de bemærker, at der ikke i de foreliggende Oplysninger er Holdpunkter for Anvendelse af Forsikringsaftalelovens § 34.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil de paalægge Appellanterne in solidum at betale til Indstævnte med 300 Kr.

En Dommer stemmer for at frifinde Appellanterne med følgende Begrundelse:

Efter Bekendtgørelsen af 22. December 1927 § 13 omfatter Forsikringen ethvert Forsikringsansvar overfor skadelidte uanset om Forsikringstageren har solgt Automobilet. Da der ved Salget ikke var sket nogen Forøgelse af Selskabets Risiko, og Selskabet endog var pligtig at modtage den nye Ejer som Forsikret, er Policens Bestemmelse om at Forsikringstageren skal dække Skader, der indtræffer efter Salget, naar dette af en eller anden Grund endnu ikke er anmeldt for Selskabet, efter min Mening saa ubillig i dette Tilfælde, at den maa kunne tilsidesættes i Overensstemmelse med Forsikringsaftalelovens § 34.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Vognmand og Træhandler J. Lindberg og Vognmand L. U. Pagaard, een for begge og begge for een, til Indstævnte, For-

enede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Police af 15. Maj 1933 udstedt af Sagsøgerne, Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S, København, tegnede Sagsøgte, Vognmand L. U. Pagaard, Thyregod, for et Tidsrum af 5 Aar Ansvars- og Kaskoforsikring for et ham tilhørende Lastautomobil Y 5427, saaledes at Præmien skulde erlægges kvartaarlig forud hver 15. Maj, 15. August, 15. November og 15. Februar. I de Policen paatrykte »Forsikringsbestemmelser« hedder det bl. a.: »— — — § 13. Hvis Selskabet efter de — — — af Justitsministeriet fastsatte Bestemmelser har maattet udrede Erstatning for Tilfælde, som ifølge Policens Bestemmelser er undtaget fra Forsikringen, eller for Tilfælde, som er indtruffet, efter at Motorkøretøjet er solgt, uden at der er givet Selskabet Meddelelse om Salget (jfr. § 20), har det Krav paa at faa saadan Erstatning godtgjort af Forsikringstageren — — — § 20. Sælges det forsikrede Motorkøretøj, paahviler det Forsikringstageren straks at underrette Selskabet derom, for at Selskabet — om det ønsker det — kan blive udløst af Risikoen. Policen kan ikke overdrages den nye Ejer uden Selskabets Sanktion — — —«

I Foraaret 1936 solgte Sagsøgte Pagaard Automobilet paa Prøve til Medsagsøgte, Vognmand og Træhandler J. Lindberg, Rønde. Efter Prøvetidens Udløb omkring 15. August 1936 beholdt Sagsøgte Lindberg Automobilet, hvis Købesum 4500 Kr. skulde erlægges afdragsvis, idet Sælgeren forbeholdt sig Ejendomsretten, indtil hele Købesummen var betalt, hvilket endnu ikke er sket. Ingen af de Sagsøgte gjorde i Henhold til Motorlovens § 17, Stk. 1 Anmeldelse til Politiet om Salget, og Pagaard gav ikke, som foreskrevet i Forsikringsbestemmelsernes § 20, Sagsøgerne Meddelelse herom, og Lindberg tegnede derhos ikke ved Købet Ansvarsforsikring for Automobilet, hvorimod Pagaard vedblev at betale Præmie af den af ham tegnede Forsikring for Tiden indtil Midten af Februar 1937, idet han fik Præmiebeløbene refunderet af Lindberg, der først den 9. September 1936 fra 12. Februar 1937 at regne tegnede Ansvars- og Kaskoforsikring hos A/S Forsikringselskabet »Codan«, København.

Den 30. Januar 1937 paakørte en hos Lindberg ansat Chauffør paa Landevejen Viborg-Løvskaal-Randers Arbejdsmand Folner, Overlund, der herved kom til Skade, og ved en af Retten i Straffesager for Viborg Købstad m. v. den 16. September 1937 afsagt Dom blev Sagsøgerne, idet det statueredes, at Paakørslen skyldtes Uforsigtighed fra Chaufførens Side, som Ansvarsforsikrer i Henhold til Policen af 15. Maj 1933 dømt

til at betale Folner en Erstatning af 953 Kr. 40 Øre og Asmild-Tapdrup Kommunes Sygekasse 192 Kr., hvilke Beløb Sagsøgerne har udredet.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, der først efter Paakørslen blev bekendt med Ejerskiftet, anført, at de vel i Henhold til de herom gældende særlige Regler, jfr. Bekendtgørelse om Ansvarsforsikring for Motorkøretøjer Nr. 314 af 22. December 1927 § 18, overfor Skadelidte har været pligtige til at erstatte Skaden, men at Forsikringen i Forhold til de Sagsøgte var ude af Kraft, da Paakørslen skete, og at Sagsøgerne herefter maa have Regreskrav overfor begge de Sagsøgte, hvilket, forsaavidt angaar Sagsøgte Pagaard, er udtrykkelig hjemlet ved Forsikringsbestemmelsernes § 13, jfr. § 20, og forsaavidt angaar Lindberg, maa være en Følge af, at han — ligesom Pagaard — har forsomt i Henhold til Motorlovens § 17, Stk. 1, at gøre Anmeldelse om Ejerskiftet til Politiet, der saaledes ikke i Overensstemmelse med § 3, Stk. 4 i fornævnte Bekendtgørelse af 22. December 1927 har kunnet sørge for, at Forsikringsforholdet blev berigtiget, hvilket ikke er sket, idet Lindberg som foran nævnt har undladt at tegne Ansvarsforsikring i Henhold til Motorlovens § 39, hvorved Sagsøgerne har bemærket, at der ikke kan regnes med, at en saadan Forsikring vilde være blevet tegnet hos dem; under Henvisning til det anførte har Sagsøgerne paastaaet de Sagsøgte, principalt in solidum, subsidiært alternativt, tilpligtet at betale de fornævnte 953 Kr. 40 Øre og 192 Kr. samt Sagsøgernes Omkostninger i Anledning af den tidligere Sag, 61 Kr., eller ialt 1206 Kr. 40 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. November 1937, indtil Betaling sker.

Begge de Sagsøgte har paastaaet sig frifundet. De har vel erkendt, at der, uagtet det drejede sig om et Salg med Ejendomsforbehold, burde være sket Anmeldelse derom saavel til Politiet som til Sagsøgerne senest den 15. August 1936, men de har hævdet, at Forsikringsforholdet overfor Sagsøgerne, saafremt saadanne Anmeldelser var sket, uden Tvivl vilde være blevet fortsat af Sagsøgte Lindberg og paa samme Vilkaar som hidtil, idet der ikke ved Lindbergs Overtagelse af Vognen er sket nogen Fareforøgelse, og idet Sagsøgerne ikke uden videre kunde nægte at fortsætte Forsikringen, jfr. herved § 10, Stk. 1 i oftnævnte Bekendtgørelse, samt at det herefter vilde være urimeligt og i Strid med Grundsætningen i Forsikringsaftalelovens § 45 om Sagsøgerne, der som nævnt har modtaget Præmie for den Forsikringsperiode, i hvilken Paakørslen skete, skulde kunne gøre Regreskrav gældende mod de Sagsøgte.

Efter det foreliggende maa der gives Sagsøgerne Medhold i, at den af Sagsøgte Pagaard hos dem tegnede Ansvarsforsikring i Henhold til Forsikringsbestemmelsernes § 20, uanset den skete Præmiebetaling, var uden Gyldighed, da Paakørslen fandt Sted, og der har saaledes, idet Sagsøgte Lindberg har undladt at opfylde den ham efter Motorlovens § 39 paahvilende Pligt til ved Købet at tegne Ansvarsforsikring for Automobilet, ikke mellem de Sagsøgte og Sagsøgerne bestaaet noget Forsikringsforhold, i Henhold til hvilket Sagsøgerne har været pligtige at erstatte den ved Paakørslen skete Skade. Der kan derhos ikke ved Sagens Afgørelse gaas ud fra, at Sagsøgte Lindberg, saafremt han havde opfyldt sin Pligt til at tegne Ansvarsforsikring, vilde have faaet Forsik-

ringen tegnet netop hos Sagsøgerne, hvorved skal bemærkes, at den af ham fra 12. Februar 1937 oprettede Forsikring som nævnt er tegnet i et andet Forsikringselskab, hos hvilket han allerede havde flere Automobiler forsikret. Efter det anførte maa baade Sagsøgte Lindberg og Sagsøgte Pagaard — for sidstnævntes Vedkommende overensstemmende med Forsikringsbestemmelsernes § 13, jfr. ogsaa Motorlovens § 17, Stk. 1 sammenholdt med § 3, Stk. 4 i Bekendtgørelse af 22. December 1927 — være pligtige at godtgøre Sagsøgerne de fornævnte Erstatningsbeløb, som disse i Henhold til de særlige Regler i Bekendtgørelse af 22. December 1927 § 18 har maattet udrede, samt det indsøgte Omkostningsbeløb, mod hvilket Krav ingen særlig Indsigelse er fremsat. Idet der efter det foreliggende maa paahvile de Sagsøgte solidarisk Ansvar, vil Sagsøgernes principale Paastand i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte ligeledes in solidum have at udrede med 150 Kr.

Nr. 33/1938. Dampskibsselskabet »Øresund« A/S (Gelting)

m o d

Marineministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Erstatning for Kollisionsskade.

Sø- og Handelsrettens Dom af 16. December 1937: De Sagsøgte, Marineministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dampskibsselskabet »Øresund« A/S, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør til de Sagsøgte betale 1427 Kr. 34 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 7. April 1937 til Betaling sker. Sagsøgerne betaler til det Offentlige de Retsafgifter som skulde erlægges, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for de Sagsøgte, samt i Salær til Kammeradvokaten 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde samt at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Fire Dommere bemærker: Naar »Glenten« undlod i Tide at manøvrere saaledes, at den umiddelbart kunde løbe ind i Hønsebroløbet, burde den i hvert Fald have draget Omsorg for ikke at glide tilbage i Havneløbet som sket under »Sct. Ibb«s Forbisjling.

Disse Dommere finder derfor, at »Glenten« bærer en Del af Skylden for Sammenstødet og vilde herefter dele Skaden lige mellem de to Skibe.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Dampskibsselskabet »Øresund«, A/S, til Indstævnte, Marineministeriet, med 600 Kr. Til det Offentlige betaler Appellanten de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Indstævnte.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 30. Juli 1936 Kl. ca. 15,08 skete der i Københavns Havn udfor Hønseløbet en Kollision mellem det Sagsøgerne, Dampskibsselskabet »Øresund« A/S, tilhørende, ca. 292 Netto Registertons store M/S »Sankt Ibb«, der kort forinden var afgaaet fra sin Plads ved Hjørnet af Havnegade og Nyhavn og var for udgaaende af Havnen, og Marinens Torpedobaad »Glenten«, som med to andre Torpedobaade agten for sig var for Indgaaende i Havnen og gennem Hønseløbet skulde ind til Flaadens Leje.

I Anledning af Kollisionen, hvorved begge Skibe led en Del Skader, affholdtes der den 19. August 1936 Søforhør her ved Retten, hvorunder de to Skibes Besætninger gav Møde og afgav Forklaring. Bortset fra nogen Uoverensstemmelse paa enkelte Punkter er Omstændighederne ved Kollisionen i det hele godt oplyste og maa antages at være følgende:

Da »Glenten«, som sammen med de to andre Torpedobaade kom sejlene med en Fart af 4—6 Knob i Løbets vestlige Side indenfor Fortøjningsbøjerne udfor Søndre Toldbod og Larsens Plads, var naaet hen til den sydligste af Bøjerne, drejede Skibet, fra hvilket man kort forinden indover Kvæsthusbroen havde bemærket Skorsten og Master af en af Øresundsbaadene for udgaaende, for at komme ind i Flaadens Leje Bagbord over foran »Sankt Ibb«, som samtidig, set fra »Glenten«, kom frem af Kvæsthusbroen, og som maa antages paa dette Tidspunkt at have været omtrent udfor Sankt Annæ Plads i sin Styrbords Side af Farvandet. Paa »Sankt Ibb« fik man først nu »Glenten«, der havde været skjult af Kvæsthusbroen, i Sigte, og da man hørte »Glenten« give to korte Stød i Fløjten og samtidig saa Skibet dreje Bagbord over, var man paa »Sankt Ibb« klar over, at »Glenten« vilde ind i Flaadens Leje. Roret blev derefter paa »Sankt Ibb«, som efterhaanden var naaet hen til midt udfor Sankt Annæ Plads, lagt Bagbord over, idet det var Hen-

sigten fra »Sankt Ibb«s Side at søge over i Skibets Bagbords Side af Løbet for at gaa agten om »Glenten«. Den af »Sankt Ibb« saaledes foretagne Bagbordsmanøvre blev tilkendegivet med 2 Stød i Skibets Fløjte og samtidig blev Maskinen, der gik for langsom frem, stoppet. »Glenten«, som under Drejningen til Bagbord gik langsom frem paa Styrbords Skrue, var efterhaanden drejet saa meget, at Skibet kom til at ligge omtrent tværs i Farvandet, men Skibet fik ikke ved den paagældende Manøvre Drej nok til at komme ind gennem Hønsbroløbet og paa et vist Tidspunkt under Drejningen blev der derfor slaaet $\frac{3}{4}$ Bak paa Bagbords Skrue, saaledes at Skibet stoppede op med Stævnen umiddelbart nord for den nordligste af de syd for Hønsbroløbet anbragte Duc d'Alber, ved hvilken Damperen »Vistula« laa fortøjet. Imedens var »Sankt Ibb«, der stadig gik frem for stoppet Maskine, naaet saa langt frem, at den skulde til at passere agten om »Glenten«, hvis Maskiner endnu gik langsomt frem paa Styrbords Skrue og $\frac{3}{4}$ Bak paa Bagbords Skrue; men da »Sankt Ibb« var udfor »Glenten«s Agterende skete Kollisionen paa den Maade, at »Glenten«s Agterende med den Styrbords Mineskinne ramte »Sankt Ibb« om Styrbord noget agten for midtskibs omtrent i en ret Vinkel.

Føreren af »Sankt Ibb«, Kaptajn Kastrup Olsen, har under Søforhøret særlig forklaret, at han lod »Sankt Ibb« dreje Bagbord over for at undgaa Sammenstød, idet han var klar over, at »Glenten« umuligt med den Fart, »Sankt Ibb« gjorde, kunde naa at komme ind i Flaadens Leje foran »Sankt Ibb«. Kaptajn Kastrup Olsen forklarede videre, at »Sankt Ibb«, der ikke paa noget Tidspunkt gik med større Fart end ca. 4 Sømil, svingede saa meget Bagbord over, at den sydligste af de omtalte Fortøjningsbøjer, efter at »Glenten« med sin Agterende var trukket klar af »Sankt Ibb«s Retningslinie, fra »Sankt Ibb«s Styrbords Side saas om Styrbord, samt at Afstanden mellem Skibene, da Agterkanten af »Sankt Ibb«s Bak var udfor »Glenten«s Agterende, var 6—7 Favne. Naar Kollisionen desuagtet indtraadte, skyldtes det ifølge Kaptajn Kastrup Olsens Forklaring, at »Glenten« derefter bakkede mindst 7 Favne.

Med Hensyn til »Sankt Ibb«s Maskinmanøvre har dettes Maskinmester V. M. Tietze forklaret, at der 15,03, da Skibet afgik fra Havnegade, sloges Langsom, Kl. 15,05 Stop. Kl. 15,06 Langsom og Kl. 15,07 atter Stop, hvorefter Kollisionen indtraf Kl. 15,09. Det fremgaar af Sagen, at Stopmanøvren Kl. 15,07 var den, der foretoges samtidig med at »Sankt Ibb«, efter at »Glenten« var observeret, drejede Bagbord over. Ifølge Maskinmester Tietzes Forklaring gaar »Sankt Ibb«s Maskine for langsom Fart med 200 Omdrejninger, medens den med fuld Kraft frem gaar med 375 Omdrejninger, hvilket svarer til en Fart af 15 Sømil, naar Farten er paa det højeste.

Chefen for »Glenten«, dengang Orlogskaptajn, nu Kommandørkaptajn H. E. Foss, der selv var paa Broen ved den paagældende Lejlighed, forklarede under Søforhøret, at der fra »Glenten«, efter at man indover Kvæsthusbroen havde observeret det modgaaende Skib, to Gange med kort Mellemrum blev givet Signal for Bagbords Drejning. Ifølge Kommandørkaptajns oprindelige Forklaring var det først efter, at han havde hørt »Sankt Ibb« besvare det andet Signal med to korte Stød, at

han, da »Glenten« paa dette Tidspunkt var naaet hen til den sydligste Fortøjningsbøje, lod Skibet dreje Bagbord over; senere under Søforhøret tilføjede han imidlertid til denne sin Forklaring, at han meget muligt allerede før det andet 2-Stødssignal fra »Glenten« havde givet Ordre til Bagbords Ror, hvilket stemmer med »Glenten«s Rorgængers Forklaring.

Efter Forklaringerne under Søforhøret af »Glenten«s Besætning fremgaar det, at Skibet, efter at være stoppet op ved Duc d'Alben, som Følge af Bakmanøvren paa den Bagbords Skruer sakkede noget agterover, men ifølge samtlige Forklaringer drejede det sig i det højeste om 2—4 Meter. Søløjtnant Grønbeck, som under det passerede opholdt sig paa »Glenten«s Fordæk helt ude i Stævnen, har saaledes forklaret, at da »Glenten« var længst fremme, var dens Styrbords Anker, der sidder ca. 1½ Meter fra det yderste af Stævnen, overet med Duc d'Alben, og at »Glenten« ikke paa noget Tidspunkt under Sakningen med Stævnen var fjernet mere end 2 Meter fra Duc d'Alben eller fra Kettingen mellem Duc d'Alben og »Vistula«.

Ifølge Kommandørkaptajn Foss' Forklaring slog han, saa snart han saa »Glenten« drive fri af Duc d'Alben paa 2—3 Meter, fuld Kraft frem paa begge Skruer for igen at komme helt op til »Vistula«s Fortøjninger, idet »Sankt Ibb« netop da med sin Stævn var udfør »Glenten«s Agterende, men Frem-Manøvren naaede dog ikke at virke paa Skruerne, før Kollisionen skete, ifølge »Glenten«s Vagtur Kl. 15.07. Saavel efter Kommandørkaptajn Foss' som efter Søløjtnant Grønbecks Forklaringer svingede »Glenten«, efter at den var stoppet op ved Duc d'Alben, umiddelbart før Kollisionen med sin Agterende fra Tværs af Hønsbroens Retning til ca. 20 Grader sydover.

Forklaringerne fra »Glenten«s Side gaar endvidere overensstemmende ud paa, at »Sankt Ibb« kom med stærk Fart; Forklaringernes Angivelser med Hensyn til Farten varierer noget, men ligger alle mellem 6—9 Knob.

Kommandørkaptajn Foss har derhos særlig forklaret, at saafremt »Sankt Ibb« ikke ved den paagældende Lejlighed var kommet sejlene nordpaa, vilde han have foretaget den af Hensyn til Passagen gennem Hønsbroløbet fornødne Bakmanøvre paa den Bagbords Skruer allerede paa et tidligere Tidspunkt end sket for derefter at kunne passere gennem Indløbet, samt at Aarsagen til, at han straks søgte over i den østre Side af Løbet, var at han følte sig presset af »Sankt Ibb«.

Endelig har »Glenten«s Næstkommanderende, Kaptajnløjtnant Wolf, der under det passerede opholdt sig paa »Glenten«s Agterdæk, forklaret, at det for ham saa ud, som om man paa »Sankt Ibb« regnede med, at »Glenten« straks vilde kunne passere ind gennem Indløbet, idet »Sankt Ibb« til at begynde med styrede klods om »Glenten«s Agterende, medens der først senere gaves yderligere Bagbords Ror paa »Sankt Ibb«, der endnu var i Drej, da Kollisionen skete.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Dampskibsselskabet »Øresund« A/S, opgjort det dem ved Kollisionen tilføjede Tab til 5544 Kr. 92 Øre, og idet Sagsøgerne gør gældende, at Ansvaret for Kollisionen udelukkende paahviler »Glenten« og dette Skibs Ledelse, paastaar Sagsøgerne de Sagsøgte, Marineministeriet, tilpligtet at betale det nævnte

Beløb til Sagsøgerne, tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 18. Marts 1937.

De Sagsøgte, som har givet Møde ved Kammeradvokaten, og som paa deres Side gør gældende, at Skylden for Kollisionen alene ligger hos »Sankt Ibb«, og at der i hvert Fald ikke foreligger nogen Forsømmelse fra »Glenten«s Ledelses Side, paastaar i Overensstemmelse hermed principalt Frifindelse samt Sagsøgerne dømt til at erstatte Skaden paa »Glenten«, opgjort til 1427 Kr. 34 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sværskriftets Dato, den 7. April 1937, subsidiært alene Frifindelse. De Sagsøgte har derhos særlig rejst Indvending mod, at Sagsøgerne i deres Erstatningsberegning har medregnet et Beløb paa 467 Kr. 97 Øre for Hyre til »Sankt Ibb«s Fører, 1. Maskinmester og Baadsmand under Skibets Reparation, hvilken Indvending begrundes med, at de paagældende er fastansatte hos Sagsøgerne, og at disse derfor under alle Omstændigheder skulde udrede disse Hyrebeløb.

Fra Sagsøgernes Side gøres det navnlig gældende, at det var en Fejl af »Glenten«s Ledelse, at man, uagtet man havde den modgaende »Sankt Ibb« i Sigte, drejede tværs over Hovedløbet, naar man ikke var aldeles sikker paa at kunne gennemføre Manøvren og komme ind gennem Hønsbroløbet, inden »Sankt Ibb« naaede frem. Det benægtes af Sagsøgerne, at der er begaaet nogen Fejl af »Sankt Ibb«. Dette Skib har, anfører Sagsøgerne, tvunget dertil af »Glenten«s Manøvre, søgt saa langt over i sin Bagbords Side af Løbet som muligt, og naar Kollisionen desuagtet indtraadte, skyldtes det udelukkende, at »Glenten« efter at være stoppet op, uden Varsel er bakket ind i »Sankt Ibb«.

De Sagsøgte kan ikke anerkende, at det var en Fejl af »Glenten« at foretage den omhandlede Bagbordsmanøvre for at gaa ind i Flaadens Leje, skønt man havde et modgaende Skib i Sigte, idet de Sagsøgte gør gældende, at man paa »Glenten«, efter den Afstand der var mellem de to Skibe, maatte kunne regne med at naa ind igennem Hønsbroløbet, forinden det andet Skib var fremme. Naar dette ikke lykkedes, skyldtes det ifølge de Sagsøgte Fremstilling, at »Glenten«s Fører, som Følge af at »Sankt Ibb«, da den kom fri af Kvæsthusbroen, viste sig at have meget stærkere Fart end han havde regnet med, antagelig fordi »Sankt Ibb« i Mellemtiden havde forøget sin Fart, fandt det rigtigst saa hurtig som muligt at søge over i den østlige Side af Farvandet i Stedet for at foretage den normale, men noget langsommere Manøvre med paa et tidligere Tidspunkt end nu sket at slaa Bak paa den Bagbords Skrue, ved hvilken Manøvre »Glenten« vilde have kunnet passere Hønsbroløbet uden at stoppe op. Endelig hævder de Sagsøgte, at den umiddelbare Aarsag til Kollisionen var den, at »Sankt Ibb« er passeret for tæt agten om »Glenten«, idet de Sagsøgte benægter, at dette Skib som Følge af Bakmanøvren paa den Bagbords Skrue har bevæget sig længere agterefter end højst 4—5 Meter.

Med Hensyn til Forholdene paa det Sted i Løbet, hvor Kollisionen skete, skal bemærkes, at der ifølge Kortet fra den omhandlede Duc d'Albe og til Kvæsthusbroens nordøstlige Hjørne er en Afstand af ca. 110 Meter. Det er endvidere oplyst, at »Glenten« har en Længde af

60 Meter, samt at »Sankt Ibb«s Længde er 50 Meter og dens Bredde 10 Meter.

Det skal dernæst bemærkes, at saafremt »Sankt Ibb«, hvad der maa antages, har været ud for Sankt Annæ Plads, da man ombord paa dette Fartøj efter at have observeret »Glenten« slog Stop til Maskinen, og saafremt endvidere »Glenten«, hvad der ligeledes maa antages, paa dette Tidspunkt var i Færd med at runde den sydligste af de omtalte For-tøjningsbøjer, har der mellem Skibene været en Afstand af ca. 450 Meter, medens Afstanden fra »Sankt Ibb«s her nævnte Position og til Kollisionsstedet er ca. 330 Meter. Ifølge »Sankt Ibb«s Maskinmesters Forklaring blev den omhandlede Ordre til Stop paa dette Skibs Maskine givet 2 Minutter før Kollisionen, og hvis Maskinmesterens Tidsangivelser er rigtige, maatte »Sankt Ibb« for at gennemløbe den anførte Strækning af ca. 330 Meter have sejlet for stoppet Maskine med en Gennemsnitsfart af 5—6 Knob. Selv om det imidlertid antoges, at »Sankt Ibb«s Fart som Følge af Unøjagtigheden ved Noteringen af Tidsangivelserne har været noget mindre for stoppet Maskine, maa der gaas ud fra, at »Sankt Ibb« har sejlet med betydelig stærkere Fart end fra dette Skibs Side forklaret, forinden der blev slaaet Stop til Maskinen.

Saaledes som Situationen efter det oplyste maa antages at have foreligget, mener Retten ikke, at der af »Glenten«s Fører er handlet uforsvarligt ved at han, uagtet han havde den modgaaende »Sankt Ibb« i Sigte, efter at have tilkendegivet sin Hensigt hertil, drejede Bagbord over for at gaa ind i Flaadens Leje. I et befærdet Havneløb maa ethvert Skib være forberedt paa, at modgaaende Fartøjer i lovligt Ærinde krydser Farvandet, og maa, naar det i god Tid varskos herom, respektere dette og indrette sin Sejlads saaledes, at det vil være i Stand til, hvis der skulde vise sig Hindringer, som vanskeliggør Gennemførelsen af det andet Skibs Manøvrer, ved passende Manøvrer fra sin Side at afværge en mulig Fare for Kollision. Efter den Afstand, der var mellem Skibene, da »Glenten« paabegyndte sin Bagbordsdrejning og tilkendegav denne med det foreskrevne Signal, finder Retten, at »Sankt Ibb« i Tide er blevet varskoet; og navnlig efter Modtagelsen af »Sankt Ibb«s tilsvarende Signal for Bagbords Drejning maa Føreren af »Glenten« anses for at have været i sin fulde Ret til at fortsætte med den af ham paabegyndte Manøvre, idet han maatte regne med, at »Sankt Ibb«, som ved sit Signal havde tilkendegivet at have opfattet Manøvren og som havde sin fulde Manøvreevne, under sin videre Sejlads tog Hensyn til, at »Glenten«s Manøvreevne som Følge af den Situation, Skibet befandt sig i, var begrænset. Det findes endelig ikke godtgjort, at »Glenten« efter at være tvunget til at stoppe op, er sakket længere agterover end man ombord i »Sankt Ibb« burde have regnet med, da man valgte at passere agten om »Glenten«. Idet Retten derfor maa anse Kollisionens Indtræden som en Følge af en fejlagtig Bedømmelse fra »Sankt Ibb«s Ledelses Side af, hvilken Afstand der var nødvendig til dette Skibs sikre Passage agten om »Glenten«, findes Ansvaret for Kollisionen udelukkende at maatte paalægges »Sankt Ibb«.

I Henhold til det anførte vil derfor de Sagsøgtes principale Paastand,

mod Opgørelsen af hvilken der ikke af Sagsøgerne er fremsat særskilt Indsigelse, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes derhos Sagsøgerne at burde betale efter Reglerne for afgiftsfri Sager, og til Kammeradvokaten i Salær 300 Kr.

Torsdag den 13. April.

Nr. 221/1938. **Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund** som Mandatar for Handelslærling **Poul Helmer Andersen** (Henriques)

mod

en i Henhold til Lov om Lærlingeforholdet Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 22 nedsat Voldgift ved dens Formand, Kontorchef i Københavns Magistrat **Sigurd Thorsen** (Trolle),

betræffende Voldgiftens Pligt til at paakende en Handelslærling Andersen vedrørende Sag.

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, en i Henhold til Lov om Lærlingeforholdet Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 22 nedsat Voldgiftsret ved dens Formand, Kontorchef i Københavns Magistrat Sigurd Thorsen, bør før Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelslærlig Poul Helmer Andersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 100 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke gentaget Paastanden om Afvisning.

Efter det foreliggende maa Tvisten for den efter Begæring af Lærlingens Fader afholdte Voldgift antages at have angaaet dels Spørgsmaalet om Læremesteren havde misligholdt sine Forpligtelser med Hensyn til Lærlingens Uddannelse, dels Spørgsmaalet om Lærlingen havde opført sig saaledes, at Læremesteren var berettiget til at hæve Lærekontrakten, og kun i Forbindelse hermed den Indsigelse, at Kontrakten var hævet ved Overenskomst. Da Afgørelsen af de nævnte to Spørgsmaal ifølge Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet § 22, jfr. §§ 17, Stk. 1, Nr. 2, jfr. § 11 og 16, Stk. 1 Nr. 2 skal afgøres ved Voldgift, vil den af Appellanten nedlagte Paastand være at tage til Følge som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Den fornævnte, Lærling Poul Helmer Andersen vedrørende Sag bør af Voldgiftens tages under Paakendelse.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Poul Helmer Andersen blev den 1. April 1937 ansat som Lærling hos Isenkram-Firmaet T. M. Werner. Lærlingeforholdet ophævedes den 26. Januar 1938, idet Firmaet, efter hvad Lærlingens Fader, Malermester Helmer Andersen, gør gældende, ikke fortsat ønskede at beholde Sønnen, medens Firmaet hævder, at Forholdet ophævedes efter fælles Overenskomst.

Den 28. Januar 1938 anmodede Malermester Helmer Andersen i Henhold til Bestemmelserne i Lov om Lærlingeforholdet Nr. 120, 7. Maj 1937 § 22 Københavns Magistrat om Nedsættelse af en Voldgiftsret, idet han efter at have gjort Rede for, hvad der var passeret den 22. Januar, hvilket havde givet Anledning til Lærlingeforholdets Ophævelse, udtaler, at han anser Firmaets Fremgangsmaade for ulovlig, og at han ikke tror, at Sønnen kan lære Faget i Firmaet, hvis han fortsat skal benyttes til Bygang i den Udstrækning, dette hidtil er sket, hvorfor han anmoder om at faa Kontrakten hævet og sig tilkendt Erstatning for det ham forvoldte Tab.

Voldgiftsretten, for hvilken Kontorchef Sigurd Thorsen fungerede som Formand som valgt af Københavns Magistrat, samledes den 28. Februar 1938, for som det af Voldgiftsretten siges, at tage under Paakendelse en af Malermester Helmer Andersen indbragt Sag, hvorunder han besværer sig over sin Søns formentlig mangelfulde Uddannelse som Butiks- og Lagerlærling i Isenkrambranchen.

Efter at Parterne havde afgivet Forklaring og de mødte Vidner var blevet afhørt, afsagde Voldgiftsretten følgende Kendelse:

»Da det ikke under Sagen ved Parternes skriftlige og mundtlige Forklaringer var lykkedes at tilvejebringe overensstemmende Forklaringer med Hensyn til Spørgsmaalet, om Lærlingen var bortvist af Læremesteren, eller om Forholdet — som paastaet af Læremesteren — var bragt til Ophør ved Overenskomst herom, fandt Voldgiftsretten sig ikke kompetent til at tage Sagen under Paakendelse, jfr. Lærlingelovens §§ 16 og 17 sammenholdt med § 22.«

De to for Klageren mødende Voldgiftsmænd stemte dog imod den saaledes trufne Afgørelse.

Under nærværende ved Stævning af 19. April 1938 anlagte Sag har Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatar for Handelslærlingen paastaet Voldgiftsretten dømt til at genoptage den saaledes afviste Sag og at paakende denne i Realiteten, idet Sagsøgerne anser den af Voldgiftsretten begrundede Afvisning for uholdbar.

De Sagsøgte procederer principalt til Sagens Afvisning, idet de gør gældende, at en i Henhold til Lærlingelovens § 22 nedsat Voldgiftsret

ikke er en permanent Voldgift, da den nedsættes for hver enkelt Sag og bestaar af en af Magistraten valgt Formand og 2 af hver af Parterne for denne Sag valgte Mænd; naar denne Voldgift har afsagt sin Kendelse, har den ophørt at eksistere.

Subsidiært nedlægger de Sagsøgte Paastand om Frifindelse, idet det er med Rette, at Voldgiftsretten har erklæret sig inkompetent til at tage Sagen under Paakendelse. De har i saa Henseende nærmere anført, at Voldgiften efter Lærlingelovens § 22 kun er kompetent i visse nærmere blandt andet i Lovens §§ 16 og 17 omhandlede Forhold. Voldgiften vil saaledes kunne skønne om, hvorvidt en af Læremesteren udvist Optræden, f. Eks. en Bortvisning, er et væsentlig Brud paa hans Forpligtelser overfor Lærlingen, og om, hvilke Retsvirkninger et saadant Brud skal medføre med Hensyn til Ophævelse af Kontrakten eller Erstatning.

I nærværende Sag drejer Tvisten sig imidlertid ikke herom, men om hvorvidt Lærlingen overhovedet er bortvist, eller om Forholdet er bragt til Ophør ved Overenskomst herom; altsaa om hvorvidt der foreligger et af de i § 17 nævnte Tilfælde. Voldgiften maa derfor være inkompetent, idet der som en selvfølgelig Betingelse for, at Voldgiften efter Loven kan træffe Afgørelse, maa være Enighed om, at der foreligger et af de i §§ 16 og 17 nævnte Tilfælde; naar Læremesteren — som i nærværende Sag — gør gældende, at Forholdet retmæssigt er ophævet ved Overenskomst, maa det tilkomme de almindelige Domstole at skønne om, hvorvidt denne Indsigelse er berettiget.

Hvad angaar den af de Sagsøgte nedlagte principale Paastand bemærkes, at der ikke i Lærlingeloven findes angivet, paa hvilken Maade en Part skal gaa frem, naar han anser en af Voldgiftsretten afsagt Afvisningskendelse for urigtig.

Da det imidlertid maa betragtes som en Selvfølge, at der maa gives Parterne et Retsmiddel mod en muligt ganske vilkaarlig Afvisning, idet hans Ret efter Lærlingelovens Bestemmelser ellers eventuelt kunde gøres illusorisk, maa denne Rekurs i Mangel af særligt derom gældende Regler kunne gøres gældende ved Landets almindelige Domstole, og de for Voldgiftsrettens Sammensætning fastsatte rent formelle Regler vil ikke kunne være til Hinder herfor.

Medens de Sagsøgte Afvisningspaastand herefter ikke vil kunne tages til Følge, vil der derimod være at give dem Medhold i deres subsidiære Paastand, saaledes at de vil være at frifinde, idet det i det foreliggende Tilfælde for Voldgiften indbragte Spørgsmaal ikke ses at falde ind under Voldgiftsrettens Kompetence.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde tilsvare de Sagsøgte med 100 Kr.

Nr. 41/1939 og 56/1939. **Telefunken Gesellschaft für drathlose Telegraphie m. b. H. (Rode)**

mod

A/S Rasmus Rudholt (Overretssagfører P. Olufsen).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

De paakærede Beslutninger er truffet af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Under en for Østre Landsret af Telefunken Gesellschaft für drathlose Telegraphie m. b. H. mod A/S Rasmus Rudholt anlagt Sag angaaende et Patent begærede Sagsøgte Skønsmænd udmeldt. Sagsøgeren protesterede mod, at der udmeldtes andre Skønsmænd end dem, der i en tidligere paadømt Sag mellem Sagsøgeren og Trediemand havde afgivet Skøn angaaende det samme Patent, nemlig Ingeniørerne Arnold Poulsen og Fr. Heegaard. Retten bestemte, at denne Protest ikke kunde tages til Følge.

I et senere Retsmøde begærede Sagsøgte udmeldt Skønsmænd og foreslog som saadanne Professor Absalon Larsen og Ingeniør I. O. Nielsen. Sagsøgeren protesterede mod, at Udmeldelse fandt Sted før Højesterets Kendelse m. H. t. Landsrettens ovennævnte Beslutning var afsagt og subsidiært mod, at de af Sagsøgte ensidig udpegede Skønsmænd udmeldtes, hvorhos han forbeholdt sig senere under Sagen at faa udmeldt nye Skønsmænd. Retten bestemte, at den fremsatte Protest ikke kunde tages til Følge og udmeldte til at foretage det begærte Skøn de af Sagsøgte foreslaaede Mænd.

For Højesteret gaar Sagsøgerens Paastand ud paa, at den stedfundne Udmeldelse af Professor Absalon Larsen og Ingeniør I. O. Nielsen som Skønsmænd i Sagen ophæves, og at -- hvis Syn og Skøn overhovedet skal foretages -- Ingeniørerne Arnold Poulsen og Fr. Heegaard udmeldes som Skønsmænd i Stedet, eller subsidiært, at Udmeldelsen af Skønsmænd foregaar uden Forhaandsudelukkelse af Ingeniørerne Poulsen og Heegaard og i al Fald efter Reglerne i Retsplejelovens § 200 saaledes, at der bl. a. gives Sagsøgeren Lejlighed til at gøre Henstilling til Retten om Valget af Skønsmændene.

Foreløbig bemærkes, at Tvisten om, hvilke Personer der skulde udmeldes, i Henhold til Retsplejelovens § 200 burde være afgjort ved Kendelse.

Der findes at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at der under nærværende Sag bør optages Skøn, idet Sagsøgeren ikke kan modsætte sig dette under Henviisning til det under en anden Sag optagne Skøn. Der findes ej heller at være oplyst noget, der kan berettigge Sagsøgeren til paa Forhaand at kræve, at Retten udmelder de samme Mænd som under den tidligere Sag, men der foreligger paa den anden Side ikke noget, der paa Forhaand kan udelukke disse Mænd fra at udmeldes.

Herefter og idet den skete Udmeldelse ikke med Sikkerhed tør antages at være sket ud fra den sidstnævnte Forudsætning, findes Udmeldelsen at burde ophæves og ny Udmeldelse at burde ske efter den i Retsplejelovens § 200 foreskrevne Fremgangsmaade.

Thi bestemmes:

Landsrettens Beslutning om, at Skøns mænd bør udmeldes, stadfæstes. Den skete Udmeldelse ophæves. Ny Udmeldelse bør ske efter den i Retsplejelovens § 200 foreskrevne Fremgangsmaade.

Fredag den 14. April.

Nr. 116/1938. Laboratoriebetjent **August Bilberg Jensen**
(Fich efter Ordre)

mod

Konsul J. Villemoes (Overretssagfører Werner),

betræffende Erstatning for Skade ved Automobilsammenstød.

Østre Landsrets Dom af 15. Oktober 1937 (IV Afd.): Sagsøgte Konsul J. Villemoes bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv. Laboratoriebetjent August Bilberg Jensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Tilkendelse af et samlet Beløb af 8350 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Laboratoriebetjent August Bilberg Jensen, til Indstævnte, Konsul J. Villemoes, med 300 Kr.

I Salær og Udlæg for Højesteret tillægges

der Højesteretssagfører Fich 200 Kr. og 140 Kr. 45 Øre, der udredes af det Offentlige.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 26. Marts 1933 Kl. ca. 13 kørte Frk. G. Villemoes i et hendes Fader Konsul G. Villemoes tilhørende Automobil ad Pileallé i Retning mod Vesterbrogade; efter hende i en Afstand af ca. 6—7 m kørte daværende Laboratoriebetjent August Bilberg Jensen paa sin Motorcykel; begge Køretøjer kørte med en Fart af ca. 30—35 km, og Bilberg Jensen havde i nogen Tid fulgt Automobilet, idet han laa bag dets højre Baghjul. Der var ikke noget Køretøj imellem Automobilet og Motorcyklen. Da Frk. Villemoes skulde ind til Tennishallen, der laa paa hendes højre Side, kørte hun noget til venstre ud imod Midten af Kørebanen for at kunne svinge til højre ind til Tennishallen; idet Frk. Villemoes herefter i Svinget kørte ind mod Indgangen til Tennishallen og var naaet med Forhjulene omtrent til Cykelstien, stødte hun sammen med Bilberg Jensen, der fik sit venstre Skinneben i Klemme mellem Automobilets højre Forskærm og Motorcyklen, hvorved han paadrog sig et Brud paa venstre Skinneben. I Anledning af denne Skade har han været behandlet først paa Frederiksberg Hospital og derefter paa Rigshospitalets kirurgiske Afdeling, hvor han har været indlagt 6 Gange; han har i Anledning af Benbrudet været indlagt paa Hospital ialt ca. 46 Uger og først i Februar 1937 blev han fri for Gaa-Gibsbandage. Som Følge af sin lange Sygdom blev han afskediget fra sin Stilling som Laboratoriebetjent ved Universitetets biokemiske Institut fra den 1. Juni 1935 at regne; han er endnu ikke fuldt arbejdsdygtig. Han gør gældende, at Hovedskylden for Ulykkestilfældet ligger hos Frk. Villemoes, idet hun kørte paa en saadan Maade, at han maatte tro, at hun, da hun svingede ud mod Vejens Midte, vilde dreje til venstre og køre over Vejen og ind ad Jacobys Allé paa Vejens venstre Side, hvorfor han, da han havde Kørebanen fri, kørte frem i højre Side, men pludselig drejede hun til højre og skar hans Kørebane, hvorved Ulykken skete. I Bagkaleschen er der en Rude, og ved denne i Forbindelse med Spejlet saavel som gennem Automobilets højre Vindue burde Frk. Villemoes have set ham og, inden hun skiftede Færdselsretning, have overtydet sig om, at dette kunde ske uden Fare for ham og den øvrige Færdsel. Han har erkendt, at han dengang daglig kørte ad Pilealléen, og at han var kendt med Indkørslen til Tennishallen.

Færdig fra Trykkeriet den 10. Maj 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 6

Fredag den 14. April.

Han har ikke bemærket, men vil ikke benægte, at Frk. Villemoes havde slaaet den højre Afviservinge ud, muligt har han ikke kunnet se den for Solskæret. Han ansætter sit Krav paa Erstatning for Svie og Smerte, som Ulykkestilfældet har medført for ham, til 3000 Kr., og idet han erkender, at $\frac{1}{3}$ af Ansvarret maa falde paa ham selv, bl. a. fordi han ikke har set, at højre Afviservinge var ude, kræver han under nærværende Sag Vognens Ejer Konsul J. Villemoes dømt til at betale ham i Erstatning for Svie og Smerte 2000 Kr. Han har dernæst forbeholdt sig at fremsætte Krav paa Erstatning for Invaliditet, hvilket Krav endnu ikke kan opgøres.

Sagsøgte paastaar sig principalt frifundet, subsidært frifundet mod Betaling af et mindre Erstatningsbeløb efter Rettens Skøn. Sagsøgte har dernæst protesteret mod Udstykning paa den af Sagsøgeren antydede Maade, idet det snart er 4 Aar, siden Ulykken skete, saaledes at ogsaa Spørgsmaalet om Erstatning for Invaliditet efter Ulykkesforsikringsloven nu kan og skal afgøres. Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han ikke i nogensomhelst Henseende kan være ansvarlig for Skaden, der alene skyldes Sagsøgerens eget Forhold.

Frk. Gudrun Villemoes har i et Retsmøde den 10. September d. A. afgivet Vidneforklaring, hvorunder hun har udtalt bl. a. følgende. Hun kørte med jævn Fart ca. 30—35 km; ca. 70 m før hun naaede Indkørslen til Tennishallen, nedsatte hun Hastigheden, samtidig med, at hun med højre Afviservinge gav Tegn til at dreje til højre. Hun foretog en ille Drejning til venstre for at faa tilstrækkelig stor Bue til at svinge ind ad Indkørslen til Tennishallen. Hun standsede ikke op i Svinget, der ikke var saa spidst som vist paa det i Retten fremlagte Rids; Automobilet kom ikke længere ud end til den østlige Skinne og har ikke paa noget Tidspunkt haft Front mod Jacobys Allé. Inden hun drejede, saa hun gennem højre Sidevindue efter, om der var Cyklister paa Cykelstien, og i Spejlet inde i Vognen saa hun, at der langt bag ved hende kom en Sporvogn, men der var ingen Køretøjer umiddelbart bag hende. Hun saa ikke paa noget Tidspunkt — før Ulykkestilfældet — nogen Motorcyklist bag sig; Sagsøgeren maa have ligget bag ved hendes højre Baghjul, hvorved bemærkes, at Ruden i Bagkaleschen ikke strækker sig over hele Kaleschens Bredde. Da hun under Indkørslen var kommet saa langt frem, at Automobilets Forparti omtrent var inde ved Cykelstien, blev hun opmærksom paa en Herre, der stod paa Cykelstien og raabte noget,

men hun blev ikke klar over, hvad han sagde. I samme Øjeblik skete Sammenstødet, idet en Motorcyklist (Bilberg Jensen) kørte ind paa Automobilets højre Forskærm og stødte til Afviservingen, hvorefter han uden at vælte kørte ind over Fortovet, medens hun standsede Automobilet paa Stedet. Dette Udsagn stemmer med den af Vidnet den 28. Marts 1933 til Rapport afgivne Forklaring, som hun har vedstaaet i Retten.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren i Overensstemmelse med det foran af ham anførte og med den Erklæring, han den 6. April 1933 har afgivet til Rapport, samt Vidneforklaringer af Ingeniør Vilhelm Nielsen og af Student Preben Hastrup, o: den Mand, der som anført af Frk. Villemoes havde raabt til hende; begge Vidner har i sin Tid afgivet Forklaringer til Rapport — henholdsvis den 3. April og 28. Marts 1933, hvilke Forklaringer de vedstod i Retten.

Vidnet Nielsen, der var i Færd med at gaa over Kørebanen udfor Tennishallen, saa, at Frk. Villemoes havde højre Afviservinge ude, da Sammenstødet skete; Automobilet var i Svinget ikke længere ude end til den østlige Skinne; Svinget, der var langsomt, var ikke saa skarpt som paa Ridset angivet. Vidnet Hostrup iagttog, at Frk. Villemoes ca. 25 m fra Indkørslen gav Tegn med højre Afviservinge, og at Automobilet, inden det drejede til højre, foretog en lille Drejning til venstre, saaledes at venstre Forhjul omtrent kom ud til den østligste Sporvejsskinne. Begge Vidner saa Sagsøgeren køre ca. 5—6 m bag Automobilet; de kunde begge se, at Sagsøgeren ikke havde bemærket, at Automobilet svingede, og da Sagsøgeren fortsatte sin Kørsel fremad i højre Side, var Vidnet Hostrup klar over, at der vilde ske et Uheld, hvorfor han raabte til Frk. Villemoes. Ingen af Vidnerne har hørt noget Signal fra noget af Køretøjerne; begge Vidner har forklaret, at Automobilet standsede straks ved Sammenstødet.

Retten finder herefter, at det maa anses godtgjort, at Uheldet er forvoldt derved, at Sagsøgeren har kørt for tæt paa Automobilet, og at han ikke har iagttaget det givne Drejningssignal, hvorimod det ikke er godtgjort, at Sagsøgtes Automobil er manøvreret saaledes, at der er Føje til at paalægge Sagsøgte Medansvar. Sagsøgte vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 150 Kr.

Tirsdag den 18. April.

Nr. 9/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Knud Søren Jacob Rasmussen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241 og Motorloven.

Dom afsagt af Retten for Odense Herred den 3. Oktober 1938: Tiltalte, Maskinarbejder Knud Søren Jacob Rasmussen, Hjørring-

gade 19², København, bør til Statskassen bøde 100 Kr. samt betale Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører N. Madsen, 40 Kr., men bør iøvrigt for Anklagemyndighedens Tiltale fri at være. Den subsidiære Straf fastsættes til Hæfte i 14 Dage. I Erstatning betaler Tiltalte inden 15 Dage fra Dato til Ubberud Sygekasse 102 Kr. 50 Øre og til fhv. Smedemester Jørgen Jørgensen Storm af Krogshøj 788 Kr. 36 Øre. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 3. November 1938 (VI Afd.): Tiltalte Knud Søren Jacob Rasmussen bør straffes med Hæfte i 20 Dage. Retten til at føre Motorkøretøj fratages Tiltalte for bestandig. I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten samt Erstatningerne bør den indankede Dom ved Magt at stande. Saa bør Tiltalte og betale Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Edlund, 50 Kr. De idømte Erstatninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte til Frifindelse for Tiltalen for Overtrædelse af Straffelovens § 241 og iøvrigt til Formildelse, dels af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Syv Dommere bemærker, at da Tiltaltes Paastand om ikke at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 241 kun vilde kunne prøves af Højesteret ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, har der i nærværende Tilfælde kun kunnet være Spørgsmaal om Udmaalingen af det paadragne Ansvar.

To Dommere begrundet, at Forholdet er anset for uagtsomt Manddrab, dermed, at Landsrettens Bedømmelse af Sagens Bevisligheder i dette Tilfælde maa antages at have faaet et saadant Udfald, at den giver tilstrækkeligt Grundlag for denne Anvendelse af Straffeloven.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gamborg betaler Tiltalte Knud Søren Jacob Rasmussen 80 Kr.

De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende under Medvirken af Doms mænd behandlede Sag tiltales Maskinarbejder Knud Søren Jacob Rasmussen af Hjørringgade 19^a, København, til Straf for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 og for Overtrædelse af Motorlovens § 29, Stk. 1, ved Onsdag den 6. Juli 1938 ca. Kl. 18 at have ført Personmotorvogn K. 30,277 paa Hovedvej Nr. 1 i Retning mod Odense uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed, da han ca. 100 m øst for 9 km Stenen overhalede en i samme Retning kørende Cyklist, den 24-aarige Husbestyrerinde Maren Kathrine Storm, idet han ikke holdt tilstrækkeligt til venstre hvorved Vognens højre Forskærm og Kofanger paakørte Cyklisten, der blev slynget hen ad Vejen og paadrog sig saadanne Læsioner, at hun samme Dag ca. Kl. 21 afgik ved Døden.

Der nedlægges i Medfør af Motorlovens § 42 Paastand paa, at Tiltalte frakendes Retten til at være Fører af Motorkøretøj.

Tiltalte, der er født den 3. Juli 1909 i København og ikke tidligere straffet eller mulkteret, nægter sig skyldig.

Ved de af Tiltalte og hans Fader, Bladhandler Hans Jørgen Rasmussen, Bryggervangen 3^a, København, som Vidne afgivne Forklaringer er følgende behørigt godtgjort:

Tiltalte har haft Førerbevis til Motorkøretøj i ca. 5 Aar og har efter hans egen Forklaring uden selv at eje Bil kørt nogenlunde regelmæssigt i de senere Aar.

Onsdag den 6. Juli 1938 Kl. ca. 7,30 Morgen kørte Tiltalte i en lejet Personvogn af Type Ford V 8 1938 med sin Hustru og sine Forældre samt en lille Dreng som Passagerer. Tiltalte sad paa Turen som Fører af Vognen i venstre Side og Faderen paa højre Side, de øvrige paa Bagsædet.

De kørte med en Del Ophold undervejs til Fredericia og forlod Fredericia Kl. ca. 17 for hjemgaende. Da Tiltalte havde passeret Ubberud Mejeri paa Middelfart—Odense Landevej, saa han en kvindelig Cyklist køre foran ham i samme Retning i den sydlige Side af Landevejen, i hvert Fald ikke en Meter fra den sydlige Vejrabat. Han kørte med en Fart, som han selv anslaaer til ca. 50 km i Timen, og der er paa det Sted en Bakke opad imod Øst. Han vil have bemærket Cyklisten sidst, da han var ca. 20 m bagved hende, og regnede da med, at hans Bil kørte saa langt ude paa Vejen, at han kunde passere hende uden at foretage nogen Svingning. Lige idet han skal til at passere Cyklisten, ser han denne omtrent ved Spidsen af sin højre Forskærm og vil nu gøre et lille Sving til venstre for at komme fri af hende, men det lykkes ikke. Cyklen ramte Bilen, og den og Cyklisten slyngedes ud paa den sydlige Vejrabat. Tiltalte bremsede op og løb tilbage og fandt Cyklisten liggende paa Vejrabatten blødende, det er oplyst, at Cyklisten i Kurv paa Styret havde en lille Hund og i en Taske 5 Kilo Hønsfoder. Falck blev hidkaldt og Cyklisten blev kørt til Odense Sygehus, hvor hun samme Dag afgik ved Døden. Der er foretaget Obduktion den 8. s. M. Obduktionsberetningens Konklusion er saalydende: »Der er ved Obduktionen paavist et meget stort Kraniebrud, udbredt Knusning af Hjernevæv og Blodudtrængning i livsvigtige Nerveknuder. Videre har man

paavist talrige Ribbensbrud, Blodudtrædning i venstre Brysthule og Lungevævet. Desuden er der paavist et Knusningssaar i Nakken og Knusning af Bløddele svarende til den nederste Del af Ryggen. Endelig har man paavist forskellige mindre, overfladiske Læsioner.

Alle de nævnte Læsioner er opstaaet ved stump Vold i levende Live.

Af Tegn paa Sygdom har man kun paavist Følgerne efter en Operation, hvorved højre Æggestok og Æggeleder er fjernet.

Dødsaaarsagen er de nævnte Læsioner af Kraniet og Hjernen.«

Tiltaltes Fader har forklaret, at han har siddet og set sig omkring under Kørslen og ikke har bemærket Cyklisten umiddelbart før Ulykken. Han har ikke kunnet give nogensomhelst Forklaring om, hvorledes Sammenstødet nærmere er gaet for sig, og der er heller ikke under Sagen tilvejebragt andre Vidnesbyrd herom.

Ved det oplyste maa det nu vel anses godtgjort, at Tiltalte, der ikke, umiddelbart før han naaede Cyklisten, har haft sin Opmærksomhed særligt rettet paa denne, har undladt at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed og saaledes gjort sig skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 29, Stk. 1. Derimod findes det under de foreliggende Omstændigheder og navnlig, da der savnes enhver nærmere Oplysning om Kørslen umiddelbart før Ulykken og om, hvorledes selve Sammenstødet har fundet Sted, betænkeligt at statuere, at Tiltalte uagtsomt har forvoldt Paakørtes Død. Tiltalte findes herefter at maatte frifindes for saa vidt angaar Tiltalen for Overtrædelse af Straffelovens § 241.

Den Tiltalte for Overtrædelse af Motorlovens § 29 I forskyldte Bøde findes passende efter Lovens § 41 at kunne bestemmes til 100 Kr., saaledes at Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger, derunder Salær til den beskikkede Forsvarer som nedenfor bestemt.

Forsaauidt angaar Paastanden om Frakendelse af Retten til at være Fører af Motorkøretøj bemærkes, at det ikke ses under Sagen at være godtgjort, at Tiltalte har ført Motorkøretøj paa særlig uforsvarlig Maade, ligesom der heller ikke iøvrigt foreligger noget oplyst om Tiltaltes Forhold som Motorfører, der kan begrunde en saadan Fratagelse.

Tiltalte vil herefter være at frifinde for denne Paastand.

Der er under Sagen nedlagt Erstatningspaastand af Ubberud Sygekasse for Begravelses- og Sygehjælp ialt 102 Kr. 50 Øre og af Paakørtes Fader, fhv. Smedemester Jørgen Jørgensen Storm, Krogshøj, Ubberud Sogn:

a) for Begravelsesudgifter og for ødelagt Cykel 288 Kr. 36 Øre
 b) Erstatning for Tab af Forsørger 6000 — 00 —
 eller en aarlig Livrente, stor 300 Kr., subsidiært en Erstatning efter Rettens Skøn, idet han til Begrundelse af Erstatningspaastanden under b anfører, at hans afdøde Datter, der var ca. 24 Aar gammel, for et Aarstid siden har opgivet sin Husassistentplads for at ofre sig for hans Pleje og Pasning. Hun fik ingen Løn; men havde forpligtet sig til at blive hos ham mod til sin Tid at faa overdraget hans Hus. Han gør gældende, at Afdøde, der tjente ca. 300 Kr. aarlig ved Arbejde udenfor Huset, faktisk delvis forsørgede ham ved fuldstændig at pleje og passe ham og at anvende sine Penge og Indtægter til Gavn for den fælles

Husførelse, samt at der ved hendes Død vil paaføres ham forøgede Husholdningsomkostninger paa mindst 300 Kr. aarlig. Han har oplyst, at han har en Formue paa 8000 Kr. foruden det Hus, hvori han bor, hvilket er ejendomsskyldvurderet til 6000 Kr., og hvori skyldes 2500 Kr., samt at han har en aarlig Ekstraindtægt paa ca. 800 Kr. Endvidere har han oplyst, at Afdøde, da hun kom til ham, havde en Sparekassebog med ca. 400 Kr., som hun nu havde opbrugt. Endelig har han oplyst, at han efter Datterens Død har faaet sin Kost hos en Søn, der bor i Nærheden, for 10 Kr. om Ugen, og at Sønnens Kone passer hans Hus. Han har dog tilføjet, at Sønnen agter at flytte, saaledes at dette Forhold ikke kan fortsættes.

Efter det oplyste findes Tiltalte at være pligtig til at betale Erstatning for den skete Skade. I saa Henseende bemærkes, at der ikke er rejst Indsigelse imod Størrelsen af Sygekassens Krav og mod Størrelsen af Smedemester Storms Krav, forsaavidt angaar Post a; derimod har Tiltalte paastaet sig frifundet forsaavidt angaar Erstatningspaastanden under b, idet han gør gældende, at der ikke tilføjes Storm noget Tab.

Der findes nu — forsaavidt angaar Post b — ikke at være godtgjort noget direkte Tab for Storm foranlediget ved Datterens Død, men derimod findes der med Hjemmel i § 15 II i Lov Nr. 127 af 15. April 1930 (Ikrafttrædelsesloven) at burde tilkendes fornævnte Storm et Beløb som Godtgørelse for den Forstyrrelse af hans Stilling og Forhold, som Datterens Død har medført, og denne Godtgørelse findes efter Omstændighederne passende at kunne fastsættes til 500 Kr.

Idet bemærkes, at Afgørelsen af Erstatningsspørgsmaalet er truffet af Rettens Formand, vil Tiltalte herefter have at udrede i Erstatning til Ubberud Sygekasse 102 Kr. 50 Øre og til fhv. Smedemester Jørgen Jørgensen Storm af Krogshøj 788 Kr. 36 Øre.

I Medfør af Lovbekendtgørelsens § 40, Stk. IX, bestemmes det, at Foreningen af Ansvarsforsikringsselskaber, hvori der er tegnet Ansvarsforsikring for Motorvognen, ikke har Regres imod Tiltalte for det Beløb, som den ifølge Forsikringen maatte komme til at udrede.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 3. Oktober 1938 af Retten for Odense Herred og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet forsaavidt angaar Tiltalen efter Straffelovens § 241 samt iøvrigt til Skærpelse af Straffen.

For Landsretten er afgivet Forklaring af Tiltalte og Vidneforklaring af Politiasistent Lorenzen, Mejerist Peter Schmidt og fhv. Smedemester Storm.

Under Hensyn til, at Tiltalte i god Tid havde bemærket afdøde og undlod at have Opmærksomheden henvendt paa hende under Overhalingen, maa det statuere, at Tiltalte har gjort sig skyldig i uagtsomt Manddrab, og han vil herefter være at anse efter Straffelovens § 241 og — idet Dømmens Resultat iøvrigt tiltrædes — efter Motorlovens § 41, jfr. § 29, 1., med en Straf, der efter Omstændighederne findes at burde

bestemmes til Hæfte i 20 Dage. I Medfør af Motorlovens § 42 vil Retten til at føre Motorkøretøj være at frakende Tiltalte for bestandig. I Hen-seende til Sagens Omkostninger for Underretten og Erstatningen vil Underretsdommen være at stadfæste.

Bestemmelsen om Regres bør udgaa.

Nr. 276/1938.

Rigsadvokaten

mod

Ejnar Jens Brabrand (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 § 12, Stk. 1.

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. Oktober 1938: Tiltalte, Direktør Ejnar Jens Brabrand, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 200 Kr. og betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til 10 Dages Hæfte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Tiltaltes rette Navn er Ejnar Jens Brabrand, og at den i Dommen omtalte Sag om Overtrædelse af Lov af 6. Marts 1869 § 2 den 23. November 1938 inden Københavns Byret er afgjort med en Advarsel.

Seks Dommere mener, at det i Reklamehæftet gjorte Tilbud om Deltagelse i en Præmiekonkurrence ikke kan sidestilles med Ydelse af Tilgift. De fremhæver herved bl. a., at det alene drejer sig om en Chance for at vinde en Præmie, og at denne Chance kun kommer de Kunder tilgode, der modtager Reklamehæftet, og som derpaa ønsker at deltage i Konkurrencen og indsender den rigtige Løsning. De stemmer derfor for at frifinde Tiltalte.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Ejnar Jens Brabrand, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Anklageskrift af 26. September d. A. tiltales Direktør Ejnar Jens Brabrand som ansvarshavende Direktør for Brasiliansk Kaffe Kom-

pagni A/S for Overtrædelse af § 12 Stk. 1 i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 i følgende Anledning:

Det tiltalte Selskab, der paa Forretningssted Østergade 36—38 driver Handel fra Butik med Kaffe, har i Tiden 15. Marts—1. Maj 1938 reklameret med — og ydet Tilgift, bestaaende i Præmier dels i kontante Beløb og dels i Varer. Præmierne fordeltes blandt Kunderne ved en efter 1. Maj 1938 af Tiltalte foretaget Lodtrækning.

Anmelderen er De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation, der har begæret Strafforfølgning.

Klagerne har nærmere anført følgende:

Brasilko Kaffe Kompagni A/S udsender Reklamehæfter, i hvilke der Side 28—29 findes en Meddelelse om Brasilkos enestaaende Præmiekonkurrence. Det angives, at Kunderne kan vinde en eventyrlig Rejse til Brasilien Tur-Retur med alle Rejse- og Opholdsudgifter betalt — eller 2000 Kr. kontant. Desuden er der et Par Penge-Præmier og derefter 5 Præmier paa hver 10 kg Brasilko Bourbon Extra Kaffe, at aftage i Løbet af et Aar, og endelig 25 Extrapræmier, der giver Ret til Indkøb i Butikken for et Beløb af 10 Kr. Betingelserne for at kunne deltage i denne Præmiekonkurrence er dels, at der løses en Rebus, dels at vedkommende er Brasilko-Kunde, enten i Hovedforretningen eller hos en af Forhandlerne. For at dokumentere, at vedkommende er Brasilko-Kunde, skal den paagældende samtidig med at indsende Løsningen paa Rebusen og sit Navn og Adresse vedlægge enten een $\frac{1}{2}$ kg, to $\frac{1}{4}$ kg eller fire $\frac{1}{8}$ kg Poser (de originale Brasilko-Poser). Dette behøves dog ikke, hvis man paa anden Maade kan dokumentere, at man er Brasilko-Kunde, der regelmæssigt køber Brasilkos brændte Kaffe. Bagest i Reklamehæftet findes der en Kupon, hvorpaa man kan opføre Løsningen af Rebusen, foruden Navn, Stilling og Adresse, og samtidig skal der altsaa indsendes de omtalte Poser.

Det fremgaar heraf — hævder Klagerne — at Aktieselskabet udlover en Række Præmier til Kunderne i deres Forretning, dels en Rejse, dels Præmier i Kaffe eller andre Varer, som føres i Butikken. Betingelsen for at kunne opnaa disse Goder er, at vedkommende gør Indkøb i Forretningen. At der ved Siden af stilles den Betingelse, at der skal løses en ikke altfor vanskelig Rebus, er uden Betydning, det har blot den Følge, at Kredsen af de Kunder, der kan komme i Betragtning, begrænses, men der ydes lige fuldt Tilgift, idet enhver Kunde hos Aktieselskabet foruden Varerne i samme Pris faar Chance for at erhverve disse ekstra Fordele.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i noget ulovligt. Han anfører, at den nævnte Præmiekonkurrence, hvis Regler findes angivet i Brochuren, giver Deltagerne Chancer for at vinde 33 Præmier til følgende Værdier: 1. Præmie: En gratis Rejse til Brasilien eller 2000 Kr. kontant, 2. Præmie: Et Pengebeløb paa 1000 Kr. kontant, 3. Præmie: Et Pengebeløb paa 500 Kr. kontant, 4.—8. Præmier: 10 kg Brasilko Kaffe pr. Præmie, 9.—33. Præmier: Indkøb i Butikken til en Værdi af 10 Kr. for hver Præmie. For at deltage i Chancen skal man først løse den omtalte Rebus, og dernæst skal man godtgøre, at man er Kunde til Selskabets Varer. Præmiekonkurrencen slutter den 1. Maj d. A., og der bliver da af Selskabets Bestyrelse foretaget en Lodtrækning. De indsendte Breve

lægges i en Bunke, hvorefter der udtrækkes 33 Breve, hvis Indsendere bliver tildelt Præmier i Nummerorden i den Rækkefølge, hvori de udtrækkes. Der er udsendt ca. 25—30.000 Eksemplarer af Brochuren, og Formaålet er ved Hjælp af Konkurrencen at skabe Propaganda for Brasilko Kaffe og at skaffe Selskabet et større Antal Kunder. Den Tilgift, der kan være Tale om, er Chancen for at vinde en Præmie, men Chancen for den enkelte er saa lille, at der ikke kan blive Tale om nogen egentlig Tilgift.

Foreløbig bemærkes, at der i Anledning af den omhandlede Præmiekonkurrence ogsaa er indgivet Anmeldelse fra de samvirkende Købmandsforeninger mod Tiltalte for Overtrædelse af Lotteriloven, hvilken Sag skal være til Behandling under Københavns Byret.

Den nugældende Konkurrence Lovs § 12, 1. Stk., lyder saaledes: »Ved Salg eller Arbejdsydelse til Forbruger er Tilgift, eller hvad der maa sidestilles hermed, forbudt, medmindre Tilgiften er af ganske ubetydelig Værdi. Dette gælder, hvadenten Tilgiften er af samme eller anden Art end Hovedydelsen. Reklamering med Tilgift er ligeledes forbudt.« Retten maa i Overensstemmelse med det af Klagerne anførte holde for, at Tiltaltes ovenfor skildrede Forhold, blandt andet fordi det kræves, at Deltagerne skal være Kunder, falder ind under Lovens Bestemmelser om Tilgift, og Tiltalte vil derfor være at idømme en Statskassen tilfaldende Bøde, stor efter Omstændighederne 200 Kr., samt betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til 10 Dages Hæfte.

Nr. 311/1938.

Rigsadvokaten

m o d

Kaj Vilhelm Pedersen (Geltling),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 249 I og Motorloven samt Færdselsloven.

Københavns Byrets Dom af 18. August 1938 (3. Afd.): Tiltalte Kaj Vilhelm Pedersen bør inden 14 Dage fra Dato til Statskassen bøde 200 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 60 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Moltke-Leth.

Østre Landsrets Dom af 15. November 1938 (I Afd.): Tiltalte Kaj Vilhelm Pedersen bør straffes med Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham for et Tidsrum af 6 Maaneder fra nærværende Doms Afsigelse at regne. I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører A. Moltke-Leth, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte til Frifindelse for Tiltalen for Overtrædelse af Straffelov § 249, Stk. 1 og iøvrigt til Formildelse, dels af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Retten til at føre Motorkøretøj vil være at frakende Tiltalte i et Tidsrum af 5 Aar fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Seks Dommere bemærker, at da Tiltaltes Paastand om ikke at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 249, Stk. 1, kun vilde kunne prøves af Højesteret ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, har der i nærværende Tilfælde kun kunnet være Spørgsmaal om Udmaalingen af det paadragne Ansvar.

Tre Dommere begrundet Stadfæstelsen af, at Forholdet er anset for uagtsom Legemsbeskadigelse dermed, at Landsrettens Bedømmelse af Sagens Bevisligheder i dette Tilfælde maa antages at have faaet et saadant Udfald, at den giver tilstrækkeligt Grundlag for denne Anvendelse af Straffeloven.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte Kaj Vilhelm Pedersen i et Tidsrum af 5 Aar fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, er Kaj Vilhelm Pedersen ved Statsadvokatens Anklageskrift af 2. August 1938 sat under Tiltale ved Københavns Byret til at lide Straf for Overtrædelse af Straffelovens § 249, Stk. 1, samt Motorlovens §§ 27 og 29 og Færdselslovens §§ 2, 9 og 10 ved den 17. Maj 1938 Kl. ca. 14,40 at have ført Personmotorvogn K 38,535 (Prøvenummer) med over tilladelig og efter Forholdene uforsvarlig Hastighed (ca. 55 km) ad den stærkt befærdede Tagensvej mod Byen uden at udvise fornøden Agtpaaagivenhed og særlig Forsigtighed, da han umiddelbart før Røvsinggade søgte at overhale en forankørende Lastmotorvogn K 37,018, skønt Kørebanen forude ikke var fri, idet der i højre Side holdt et Hestekøretøj og i venstre Side en Lastmotorvogn K 35,924, hvilket havde til Følge, at han paakørte den førstnævnte Lastmotorvogn samt en ved Siden af den sidstnævnte Lastmotorvogn paa Kørebanen staaende Chauffør Helge

Brandt Hansen, som han herved tilføjede Hjernerystelse, Brud af højre Skulderblad, højre Nøgleben, højre Laarben samt eventuelt af Hvirvelsøjlen og endelig forskellige Bløddelslæsioner.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte i Medfør af Motorlovens § 42.

Tiltalte er født den 18. Juli 1908 og tidligere anset:

Ved Rettens Dom af 13. Maj 1935 med Bøde 20 Kr. for Overtrædelse af Færdselslovens §§ 2, 9 og 11 samt Motorlovens § 29, hvorhos han i 1936 og 1937 har vedtaget Bøder paa henholdsvis 20 og 15 Kr. for Overtrædelse af Færdsels- og Motorloven.

Efter Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med de af Chauffør Helge Brandt Hansen, Vognmand John Erik Gunnar Olsen, Tankpasser Jes Andreas Schmidt, Kommunalarbejder Poul Hansen, Kulhandler Carl Chr. Uiholt, Handelsmand Peter Ramsing og Medhjælper Svend Larsen i Retten afgivne Vidneforklaringer, skønnes det overvejende betænkeligt at statuere, at Tiltalte ved sin Kørsel har udvist en saadan Grad af Uagtsomhed, at den bør tilregnes ham efter Straffelovens § 249, Stk., 1, og han vil derfor være at frifinde, for saa vidt Tiltalen for Overtrædelse af denne Bestemmelse angaar.

Efter det foreliggende vil han derimod være at anse efter Motorlovens § 41, jfr. § 27 og 29 samt efter Færdselslovens § 38, jfr. §§ 2, 9 og 10 efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 200 Kr., subsidiært med Hæfte i 14 Dage.

Der findes ikke aldeles tilstrækkelig Anledning til at tage den nedlagte Paastand om Frakendelse af Førerretten til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 18. August 1938 (Nr. 160/1938) og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Kaj Vilhelm Pedersen i Overensstemmelse med Anklageskriftet og til Skærpelse af den idømte Straf.

Tiltalte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Efter de Landsretten foreliggende Oplysninger, derunder de for Landsretten afgivne Vidneforklaringer, findes det ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte ved sit Forhold har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 249, Stk. 1, og han vil derfor tillige være at anse efter denne Bestemmelse.

Løvrigt vil den indankede Dom af de i den anførte Grunde være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde bestemmes til Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at føre Motorkøretøj i Medfør af Bestemmelsen i Motorlovens § 42 vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 6 Maaneder fra nærværende Doms Afsigelse.

Nr. 50/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Niels Sand Christensen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 181, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 20. Januar 1939 (III Afd.): Tiltalte Niels Sand Christensen bør straffes med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 40 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Overretssagfører J. Johnsen, i Salær 1000 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gamborg betaler Tiltalte Niels Sand Christensen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Niels Sand Christensen ved 1. jyske Statsadvokatur Anklageskrift af 17. December 1938 sat under Tiltale til at lide Straf: principalt efter Straffelovens § 181, Stk. 2, subsidiært efter denne Bestemmelse sammenholdt med Straffelovens § 21 for at have forvoldt eller forsøgt at forvolde Ildbrand paa egen Ejendom for at besvige Brandforsikringen, for at krænke Panthaveres Rettigheder eller i lignende retstridig Hensigt, ved Natten til den 22. November 1938 i den ham tilhørende Terp Mølle i Kousted Sogn at have antændt et Stearinlys anbragt i Forbindelse med en Sæk, der var vædet med Kogesprit i den Hensigt at fremkalde Ild i Sækken og derfra i den i det væsentlige af Træ bestaaende Møllebygning, hvilket imidlertid hindredes ved, at Ilden blev opdaget og slukket kort efter, at den havde angrebet Møllens Træværk.

Tiltalte er født den 19. August 1909 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet bortset fra, at han ved Vestre Landsrets Dom af 30. November 1938 er frifundet for en mod ham rejst Tiltale efter Straffelovens § 181, Stk. 2, jfr. §§ 21 og 23.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Niels Sand Christensen skyldig i det i Straffelovens § 181, Stk. 2, ommeldte strafbare Forhold (Brandstiftelse) ved — for at besvige Brandforsikringen, for at krænke Panthaveres Rettigheder eller i lignende retstridig Hensigt — Natten til den 22. November 1938 i den ham tilhørende Terp Mølle i Kousted Sogn at have tændt et Stearinlys og anbragt det i Forbindelse med en Sæk, der var vædet med Kogesprit, i den Hensigt at fremkalde Ild i Sækken og derfra i den i det væsentlige af Træ bestaaende Møllebygning, hvilket imidlertid hindredes ved, at Ilden blev opdaget og slukket kort efter, at den havde angrebet Møllens Træværk?

Nævningerne har besvaret Spørgsmaalet bekræftende.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 181, Stk. 2 med en Straf, der findes at burde bestemmes til Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder. For udstaaet Væretægtsfængsel vil der være at fradrage 40 Dage.

De borgerlige Rettigheder bliver at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af Tiltalte som nedenfor bestemt.

Torsdag den 20. April.

Nr. 98/1938.

Max Biltzing (Selv)

mod

Kapelmester Knud Dalgaard (Fich),

betræffende Størrelsen af et Provisionsvederlag.

Østre Landsrets Dom af 21. Marts 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Max Biltzing, bør til Sagsøgeren, Kapelmester Knud Dalgaard, betale 793 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 24. Januar 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 250 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten paastaar Frifindelse, medens Indstævntes endelige Paastand gaar ud paa, at Appellanten dømmes til med Renter at betale 2365 Kr., nemlig 11 Kr. daglig for Tiden fra den 16. Sep-

tember 1937 til den 18. April 1938, hvilken Dag Indstævntes Engagement ophørte, ialt 215 Dage.

Af det oplyste fremgaar, at Direktør Poschmann til Appellanten nu ialt har betalt 18.810 Kr., nemlig 209 Dage à 90 Kr., og at Appellanten nu til Indstævnte ialt har betalt 16.985 Kr., nemlig 215 Dage à 79 Kr.

Seks Dommere finder i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, at Appellanten har Krav paa, at Indstævnte i Provision betaler 5 pCt. af det af Direktør Poschmann til Appellanten udbetalte Beløb, nemlig 940 Kr. 50 Øre. De stemmer derfor for at dømme Appellanten til at betale Indstævnte 884 Kr. 50 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 18. April 1938 og at stadfæste Landsrettens Dom med Hensyn til Sagens Omkostninger for denne Ret samt at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Tre Dommere vil tage Indstævntes Paastand for Højesteret til Følge, — dog med Fradrag af Beløbet for de seks Helligdage — idet de ikke anser Appellanten berettiget til Honorar for sin Deltagelse i Engagementets Afslutning. De bemærker herved følgende: Det er godtgjort, at Appellanten har givet Indstævnte vildledende Oplysninger angaaende det Honorar, Direktør Poschmann vilde give ham og faktisk har udbetalt Appellanten paa Indstævntes Vegne, samt at saavel de stedfundne Forhandlinger mellem Appellanten og Indstævnte som den af Appellanten af-fattede Kontrakt gav Indstævnte Grund til at antage, at han fik alt, hvad Poschmann betalte, uden Fradrag.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Max Biltzing, bør til Indstævnte, Kapelmester Knud Dalgaard, betale 884 Kr. 50 Øre, med Renter 5 pCt. aarlig fra den 18. April 1938 til Betaling sker. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør den-nes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Kapelmester Knud Dalgaard, overfor Sagsøgte, Max Biltzing, nedlagt Paastand paa principalt, at Sagsøgte tilpligtes at betale 1342 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 24. Januar 1938, til Betaling sker, subsidiært at Sagsøgte tilpligtes at betale 1342 Kr. med Fradrag af et efter Rettens Skøn passende Provisionsvederlag for en af Sagsøgte mellem Direktør Poschmann, som Indehaver af Den kgl. Skydebanes Restauration og Sagsøgeren oprettet Kontrakt, dog ikke udover 5 pCt.

af det af Direktør Poschmann til Sagsøgte udbetalte Beløb, stort 90 Kr. pr. Dag. Af Beløbet, der maatte fremkomme efter ovennævnte Fradrag paastaas Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

I Skrivelse af 20. April 1937 anmodede Sagsøgeren, der paa dette Tidspunkt spillede paa »Grand Hotel« i Odense, Sagsøgte om at søge at skaffe ham et Engagement for Vinteren 1937/38. Da det ikke i den nærmest paafølgende Tid lykkedes Sagsøgte at skaffe Sagsøgeren det ønskede Engagement, anmodede Sagsøgeren, der fra Sagsøgte vidste, at Direktør Poschmann, »Den kgl. Skydebane«, København, endnu ikke havde engageret Orkester for Vintersæsonen, og som for Sommeren 1937 havde faaet et Engagement i »Hotel Royal« i Aarhus, Hotellets Direktør Viltoft om at søge at faa Direktør Poschmann til at engagere Sagsøgeren for Vinteren. Direktør Viltoft anbefalede Sagsøgeren til Direktør Poschmann, og sidstnævnte engagerede under et Ophold i Aarhus den 25. Maj 1937 Sagsøgeren og hans Orkester. Sagsøgeren ønskede, at Sagsøgte skulde medvirke ved Oprettelsen af en skriftlig Kontrakt, og Direktør Poschmann sagde hertil, at det maatte Sagsøgeren om. Sagsøgeren sagde, at han ikke skulde betale Procenter til Sagsøgte, og Direktør Poschmann bemærkede hertil, at det skulde han heller ikke. Under de Forhandlinger, der derefter førtes mellem Sagsøgeren og Sagsøgte, drøftedes navnlig Størrelsen af Sagsøgerens Gage i dennes Egenkab af Violinist og Leder af den engagerede Trio. Sagsøgeren, der i en Aarrække som Minimumsgage havde erholdt et Beløb, stort 50 Kr. pr. Dag, fremsatte under Forhandlingerne Krav om at blive honoreret med mindst dette Beløb samt Løn til de to andre Musikere i Overensstemmelse med de gældende Tarifer. Heroverfor erklærede Sagsøgte imidlertid, at Direktør Poschmann under ingen Omstændigheder vilde være at formaa til at yde Sagsøgeren større Gage end 40 Kr. pr. Dag. Sagsøgeren gik som Følge heraf ind paa Engagementet mod Betaling af 79 Kr. daglig, nemlig 40 Kr. til Sagsøgeren selv og 39 Kr. ialt til de to Musikere. Der blev derefter den 23. Juni 1937 afsluttet en Kontrakt, der blev underskrevet af Sagsøgeren og af Sagsøgte »i Henhold til Direktør Poschmanns Ordre«, og hvorefter Sagsøgeren blev engageret til med en 1ste Klasses Pianist og en 1ste Klasses Cellist at spille i den kgl. Skydebanes Restaurant fra en Dag omkring 16. September 1937 til en Dag i April 1938, dog tidligst den 13. April.

I Kontrakten hedder det bl. a.:

»Provisionen til Biltzings Bureau betaler Direktør Poschmann ekstra — og har de Engagerede intet at svare i Provision til Bureauet.«

Det var derhos i Kontrakten bestemt, at Gagen skulde udbetales den 1. og 16. i Maanedens bagud af Sagsøgte paa hans Bureau, Vodroffsvej 17 A.

Senere blev Sagsøgeren bekendt med, at Direktør Poschmann overfor Sagsøgte var gaaet ind paa at betale 90 Kr. daglig til Trioen, saaledes at Sagsøgte uden Berettigelse og i Strid med de af ham under de Forhandlinger, der gik forud for Kontraktens Oprettelse, givne Oplys-

ninger om Direktør Poschmanns Stilling til Gagespørgsmaalet til sig selv havde tilbageholdt Differencen mellem de til ham udbetalte Beløb 90 Kr. daglig og de til Sagsøgeren udbetalte Beløb 79 Kr. daglig eller 11 Kr. daglig. Da Engagementet paabegyndtes den 16. September 1937, har Sagsøgeren opgjort sit Krav mod Sagsøgte for uberettiget tilbageholdte Beløb saaledes:

Fra den 16. September 1937 til den 16. Januar 1938 er Direktør Poschmann udbetalt til Sagsøgte.....	10.980 Kr.
svarende til 90 Kr. pr. Dag i 122 Dage.	
For samme Tidsrum er af Sagsøgte til Sagsøgeren udbetalt	9.638 —
svarende til 79 Kr. pr. Dag i 122 Dage,	
hvorved fremkommer det i den principale Paastand nævnte	
Beløb	1.342 Kr.

Sagsøgeren har forbeholdt sig sit Krav for Tiden efter den 16. Januar 1938.

For det Tilfælde, at Retten, uanset at det under de mundtlige Forhandlinger og i Kontrakten er fastsat, at Sagsøgeren intet skulde svare i Provision til Sagsøgte, maatte statuere, at Sagsøgte har Krav overfor ham paa Provision, har Sagsøgeren anført, at den almindelige Provision for Engagement at Orkestre i ethvert Fald for længere Tidsrum kun andrager 5 pCt., men at Sagsøgte i det foreliggende Tilfælde, hvor Engagementet ikke er kommet i Stand ved Sagsøgtets Medvirken, men gennem Sagsøgerens Henvendelse til Direktør Viltoft og dennes Forhandling med Direktør Poschmann, ikke er berettiget til den fulde Provision, men højst vil kunne kræve et mindre Beløb for hans Ulejlighed med Oprettelsen af Kontrakten.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han har været berettiget til for sin Medvirken ved Kontraktens Oprettelse at beregne sig en Provision af 10 pCt. En udtrykkelig Aftale om Provision foreligger ikke hverken fra Sagsøgerens eller Direktør Poschmanns Side, men da Sagsøgeren den 20. April 1937 tilskrev Sagsøgte og anmodede ham om at arbejde for Fremskaffelse af et Vinterengagement, vidste han af Erfaring, at Provisionen var 10 pCt.; han havde saaledes betalt 10 pCt. for sit Engagement til Etablissementet »Kilden« i Aalborg og til »Grand Hotel« i Odense. Sagsøgte har ogsaa saa vel mundtlig som skriftlig fremhævet, at hans Engagementstilbud var 40 Kr. daglig netto. Under en af de mellem Parterne førte Telefonsamtaler udtalte Sagsøgeren: »50 Kr. daglig kan ikke være for meget, husk paa, at det bliver dog kun 45 Kr. daglig til mig.«

Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at Sagsøgerens Opgørelse af hans Provisionsindtægt er urigtig. Sagsøgte har i det af Sagsøgeren nævnte Tidsrum kun hævet 120 Gange 90 Kr., idet der for de to Juledage ingen Gage er udbetalt af Direktør Poschmann, men Sagsøgeren alligevel har faaet udbetalt 79 Kr. for hver af disse Dage. Det samme vil blive Tilfældet med Hensyn til de fire Paaskedage. Naar der tages Hensyn til disse seks Helligdage, bliver Sagsøgtets Provision ikke 11 Kr., men kun 8 Kr. 62 Øre, hvoraf de 4 Kr. 29 Øre er Provision for de to Musikere, og 4 Kr. 35 Øre er Provision for Sagsøgerens Engagement. Det Beløb, som Sagsøgte for Tiden 16. September 1937 til 16. Januar 1938 har ind-

kasseret som Provision for Engagementet, er altsaa ikke som af Sagsøgeren opgivet 1342 Kr., men kun 530 Kr. 70 Øre, nemlig Provision for 122 Dage à 4 Kr. 35 Øre daglig.

Under Domsforhandlingen har saa vel Sagsøgeren som Sagsøgte afgivet Partsforklaring i Overensstemmelse med deres Procedure, hvorhos Direktør Aage Hans Poschmann og Sagsøgerens Hustru Fru Asta Dalgaard har afgivet Vidneforklaring.

Direktør Aage Poschmann forklarede, at han personlig i Aarhus havde engageret Sagsøgeren og hans Orkester for 90 Kr. pr. Spilleaften. Vidnet havde ikke givet Sagsøgte Tilladelse til at oprette Kontrakt med Sagsøgeren paa Vidnets Vegne, og naar det i Kontrakten er udtalt, at Vidnet skulde betale Sagsøgte Provision, er dette helt uden Vidnets Vidende og Vilje.

Fru Asta Dalgaard forklarede, at hendes Mand overfor Sagsøgte havde forlangt 50 Kr. daglig. Sagsøgte lovede, at han skulde prøve, om Direktør Poschmann vilde gaa med hertil, men senere meddelte Sagsøgte, at Direktør Poschmann ikke vilde betale mere end 40 Kr. daglig. Da Kontrakten skulde bringes i Orden, havde Vidnet en Telefonsamtale med Sagsøgte, der spurgte, om han kunde sende hendes Mand en Kontrakt paa 40 Kr. daglig. Vidnet svarede, at det kunde han ikke, naar Vidnets Mand skulde betale ham Procenter. Sagsøgte bemærkede hertil, at det kom ikke i Betragtning, fordi han havde faaet Provision af »Huset«. Sagsøgte sigtede ved dette Udtryk til »Den kgl. Skydebane«. Vidnet forklarede yderligere, at det var hende bekendt, at Provisionen for Solister var 10 pCt., men for Orkestre, der engageredes for et længere Tidsrum, kun 5 pCt.

Efter det saaledes oplyste maa Retten statuere, at Sagsøgeren, der har erkendt af Direktør Poschmann at være blevet gjort bekendt med, at denne ikke skulde betale Sagsøgte Provision, maa have været klar over, at han maatte være forpligtet til at betale Sagsøgte en passende Provision. Efter de i Sagen tilvejebragte Oplysninger kan det ikke med Sikkerhed slaas fast, at Provisionen for Engagement af Orkestre for et længere Tidsrum er højere end 5 pCt. Ifølge de af Dansk Musiker Forbund fastsatte Engagementsbetingelser skal der ogsaa betales Musikerne Gage for de Dage, hvor der i Henhold til Helligdagsloven ikke maa spilles, og der vil derfor ikke kunne ske noget Fradrag i Sagsøgerens Tilbagebetalingskrav i Anledning af de ovennævnte seks Helligdage. Med Hensyn til Paaskedagene er det iøvrigt usikkert, om Engagementet vil komme til at omfatte disse Dage. Herefter vil der være at tilkende Sagsøgeren det af ham paastaaede Beløb..... 1.342 Kr. med Fradrag af 5 pCt. af det af Direktør Poschmann til Sagsøgte udbetalte Beløb 10.980 Kr. eller 549 —

eller 793 Kr.

med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 250 Kr.

Fredag den 21. April.

Nr. 198/1938. Tømrer **Martin Vilhelm Jensen** (Carstensen)
mod

Installatør **Kristian Vilhelm Nielsen** (Svane),

betræffende Ophævelse af en Aftale angaaende om Forkøbsret til en Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 23. Maj 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Installatør Kristian Vilhelm Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tømrer Martin Vilhelm Jensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler til Sagsøgte 105 Kr. samt i Sagsomkostninger 150 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Tømrer Martin Vilhelm Jensen, til Indstævnte, Installatør Kristian Vilhelm Nielsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 12. November 1936 dateret Kontrakt bortlejede Installatør Kristian Vilhelm Nielsen fra 1. September 1936 til Tømrer Martin Vilhelm Jensen Ejendommen Matr. Nr. 13 ab af Gladsaxe By og Sogn, beliggende Sandvej Nr. 36, Søborg, for en aarlig Leje af 1080 Kr. at erlægge med 90 Kr. den 1ste i hver Maaned.

Ved et ligeledes den 12. November 1936 oprettet, som Købekontrakt stemplet, men ikke tinglyst Dokument gaves der Lejetageren en »egentlig Forkøbsret« til Ejendommen; i Dokumentet siges der herom bl. a. følgende:

»Lejetageren har allerede indbetalt 700 Kr. og indbetaler hver Maaned 15 Kr. — første Gang den 1. September d. A. Naar disse Beløb

tilsammen udgør 2000 Kr. kan Lejetageren faa Skøde paa Ejendommen beregnet efter en Pris af Kr. 14.200.— mod at der for den Del af Købesummen, der overstiger det til Overtagelsesdatoen i Ejendommen inde- staaende Laan til Østifternes Kreditforening oprindelig Kr. 6.700.— til Rente 4 pCt. udstedes Pantebrev, der forrentes med 5 pCt. og afdrages med 35 Kr. pr. Maaned. Skæringsdagen for de af Ejendommen gaaende Skatter og Afgifter bliver saa den Dag de 2000 Kr. er betalt.

Lejetageren maa udrede Omkostningerne ved Adkomstens Berig- tiggelse.

— — —
Lejetageren er bekendt med, at der er paalagt Ejendommen Villa- servitut, Deklaration angaaende Vej- og Kloakprojekt m. v., endvidere Forpligtelse til at deltage i Udgifterne ved Anlæg af Vand- og Kloak- ledninger, Vedligeholdelse af Veje og Udvidelse af Vej.

Lejetageren maa overtage disse Forpligtelser, som disse maa være nedbragt til pr. Overtagelsesdagen, og hvad der senere maatte kunne paalægges, ligesom han fra samme Tidspunkt maa udrede, hvad der maatte kræves af Kommunen for Vej og Kloakudgifter, ligesom han svarer eventuel Værdistigningsafgift.

Saaftremt Lejetageren misligholder Lejekontrakten eller denne Kon- trakt eller ophæver samme, fortaber han Retten til den Indbetaling, han maatte have foretaget indtil 2000 Kr.

— — —
Lejetageren er i saa Fald pligtig til straks at fraflytte Ejendommen.»

Omkring 1. Februar 1938 viste det sig, at Ejendommen var befængt med Svamp i Kælderen, hvorefter Tømrer Jensens Sagfører den 2. Fe- bruar tilskrev Installatør Niensens Sagfører, at hans Mandant ansaa sig berettiget til at annullere den trufne Aftale vedrørende Forkøbsretten til Ejendommen og til at forlange de erlagte Afdrag m. v. tilbagebetalt, ligesom den pr. 1. Februar forfaldne Leje, stor 90 Kr., ikke blev betalt, men deponeret hos Jensens Sagfører.

Efter et af Tømrer Jensen fra Tømrermester Jørgen Nissen den 3. Februar indhentet Tilbud vilde Udbedringen af Svampeskaden koste 1735 Kr.

Der fandt derefter et Møde Sted mellem Parterne og deres Sag- førere, hvorunder Installatør Nielsen tilbød paa egen Bekostning at lade Svampeskaden afhjælpe, men da man ikke kunde enes om Størrelsen af den Erstatning, Tømrer Jensen krævede for de Udgifter til Flytning af Møbler, Ophold andetsteds m. v., som Reparationsarbejderne vilde med- føre, fraflyttede denne Ejendommen den 10. Februar og annullerede saa- vel Lejekontrakten som Aftalen om Forkøbsret.

Under nærværende, ved Stævning af 22. Februar 1938 anlagte Sag har Tømrer Jensen nu paastaaet Installatør Nielsen tilpligtet at betale sig 1090 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

Beløbet fremkommer saaledes:

1. Det ved Forkøbsaftalens Indgaaelse betalte Beløb.....	Kr. 700,00
2. 17 Afdrag à 15 Kr.	— 255,00

3. De med Forkøbsaftalens Oprettelse forbundne Omkostninger til Stempel m. v.	—	165,00
		<hr/> Kr. 1120,00
hvorfra drages Husleje til 10. Februar 1938 $\frac{1}{3}$ af 90 Kr.	—	30,00
		<hr/> Kr. 1090,00.

Sagsøgeren gør til Støtte for sin Paastand gældende, at Ejendommen allerede ved Aftalens Indgaaelse led af en saa væsentlig Mangel, at han maa være berettiget til at hæve Aftalen med Tilbagebetaling af de erlagte Indskud m. v. Han har derhos paaberaabt sig den i § 39 Stk. 1, jfr. § 15 Stk. 1 i Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts 1937 indeholdte præceptive Regel.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, hvorhos han paastaar Sagsøgeren dømt til at betale 105 Kr., nemlig den pr. 1. Februar 1938 forfaldne Husleje 90 Kr., og det pr. samme Dato forfaldne Afdrag 15 Kr.

Han anfører i saa Henseende, at den indtrufne Svampeskade har været ham ganske ubekendt, til den omkring 1. Februar 1938 blev konstateret, at Risikoen vedrørende Ejendommen — idet der i Virkeligheden forelaa et Køb, og Aftalen kun blev formet som sket, fordi Sagsøgeren ikke kunde præstere en passende Udbetaling — er overgaaet til Sagsøgeren allerede ved dennes Overtagelse af Ejendommen, og at det ikke nærmere er godtgjort, hvornaar Svampeskaden er indtruffet, og at han iøvrigt paa det stedfundne Møde var villig til ikke blot at lade Skaden udbedre, men ogsaa til at yde Sagsøgeren en passende Erstatning. Det skyldes derfor udelukkende Sagsøgerens Holdning, at en rimelig Ordning ikke blev tilvejebragt.

Under Domsforhandlingen har Sagens Parter, fornævnte Tømrermester Jørgen Nissen, Civilingeniør Erik Adolphsen og Murermester Johannes Nielsen afgivet Forklaring.

Det fremgaar heraf, at det paa Grunden værende Hus var færdigopført i November 1935, at Sagsøgeren flyttede ind den 10. September 1936, og at den efter dennes Fraflytning under Tilsyn af Forsikrings-selskabet »Minerva« foretagne Udbedring af Svampeskaden har staaet paa i ca. 3 Uger (Tømrermester Nissen havde i en Skrivelse af 13. Februar 1938 lovet Sagsøgeren, at Arbejdet skulde være færdigt senest den 15. April d. A.).

Som Sagen herefter foreligger oplyst, findes Sagsøgeren ikke paa det indtrufne Svampeangreb, hvis Begyndelsestidspunkt iøvrigt ikke har kunnet nærmere fastslaaes, at kunne begrunde den af ham foretagne Annullering af den indgaaede Aftale om Forkøbsret, idet han vel kunde træde tilbage fra denne, men kun saaledes, at han indtil et Beløb af 2000 Kr. fortabte Retten til de allerede stedfundne Indbetalinger.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale, medens Sagsøgeren vil være at dømme overensstemmende med den af Sagsøgte i saa Henseende nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde tilsvare Sagsøgte med 150 Kr.

Mandag den 24. April.

Nr. 247/1938. Direktør **P. Koors** (Landsretssagf. A. Hvidberg)
 m o d

Fru **Kamma Munck** (Svane),

betræffende Spørgsmaalet om der mellem Parterne er indgaaet en endelig bindende Handel om et Parti Sølvtoj.

Østre Landsrets Dom af 19. September 1938 (II Aid.): Sagsøgte, Fru Kamma Munck, bør for Tiltalte af Sagsøgeren, Direktør P. Koors, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til Sagsøgte udlevere det hos ham beroende Sagsøgte tilhørende Sølvtoj. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Direktør P. Koors, til Indstævnte, Fru Kamma Munck, med 500 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Direktør P. Koors, overfor Sagsøgte, Fru Kamma Munck, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at vedstaa en Handel om Sagsøgtes Sølvtoj og til at udlevere det endnu ikke leverede.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, hvorhos hun har paastaet Sagsøgeren tilpligtet til at udlevere det hos ham beroende Sagsøgte tilhørende Sølvtoj.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

En Dag i Juni 1937 var Sagsøgeren og hans Hustru til Stede i Sagsøgtes Hjem. Sagsøgte omtalte ved denne Lejlighed, at hun paatænkte at sælge alt sit Sølvtoj, for hvilket hun vilde forlange en Pris af 1000 Kr. Sagsøgeren udtalte da: »Saa køber jeg det som sædvanlig«, hvorved han sigtede til, at Sagsøgte, af hvem han ved forskellige Lejligheder havde

købt bl. a. Indbogenstande, altid sagde: »De kan betale, naar det passer Dem«. Til sin Hustru bemærkede Sagsøgeren: »Det er din Julegave«. Kort forinden den 2. Juli 1937, paa hvilken Dag der skulde afholdes en større Fest i Sagsøgerens Hjem, fik Sagsøgeren under et Besøg hos Sagsøgte udleveret en Del af det Sølvtoj, der fandtes i Sagsøgtes Skuffer, medens Resten af Sølvtojet i Skufferne og visse Pyntegenstande af Sølv, der stod frit fremme i Stuerne, forblev i Sagsøgtes Besiddelse, idet hun sagde, at hun endnu ikke havde faaet solgt sit Spisestuemøblement og gerne vilde benytte Pyntegenstandene, indtil Møblementet blev solgt. Den 30. November 1937 betalte Sagsøgeren Sagsøgte 350 Kr. for nogle af ham i Juni 1937 købte og i September leverede Indbogenstande; han fik samtidigt udleveret, hvad der var tilbage af Sølvtoj i Skufferne; der blev derimod ikke talt om Pyntegenstandene. Den 17. December 1937 betalte Sagsøgeren Sagsøgte 2000 Kr., som han skyldte hende til Rest paa en Del Møbler, som han havde købt i Oktober 1936 for 4000 Kr. og faaet leveret i Januar 1937, og hvorpaa han havde afbetalt 2000 Kr. i Juni 1937. Ved denne Lejlighed sagde Sagsøgte: »Saa er der Sølvtojet tilbage«, idet hun derhos bemærkede, at hun tænkte paa at købe noget andet Sølvtoj. Sagsøgeren sagde, at hun blot skulde købe, hun havde jo Penge nok. De 1000 Kr. lovede han at betale i Juni Termin 1938, hvortil Sagsøgte ikke gjorde nogen Indvending. Sagsøgeren fik heller ikke da Pyntegenstandene udleveret. Den 17. Juni 1938 ringede Sagsøgeren Sagsøgte op i Telefonen og meddelte hende, at han vilde betale de 1000 Kr. for Sølvtojet, men Sagsøgte nægtede at modtage Beløbet, idet hun udtalte, at hun ikke vilde vedstaa Forretningen, hun havde fortrudt Handlen, da hun ikke var kommet af med sit Spisestuemøblement. I Skrivelse af 21. Juni 1938 har Sagsøgte derefter anmodet Sagsøgeren »for at forebygge enhver Art af Misforstaaelser« om omgaaende at tilbagesende det hende tilhørende af Sagsøgeren laante Sølvtoj.

Sagsøgeren har nu gjort gældende, at Sagsøgte maa være pligtig at udlevere det endnu ikke af ham modtagne Sølvtoj, idet der, da Købet fandt Sted, ikke har været aftalt noget om Tidspunktet for Betaling og han herefter i Lighed med, hvad der var aftalt ved de tidligere Handler, maatte være berettiget til at vente med Betalingen, indtil det passede ham, hvortil kommer, at Sagsøgte, da han som ovenfor anført den 17. December 1937 erklærede, at han vilde betale de 1000 Kr. i Juni Termin 1938, ikke rejste Krav om Betaling til et tidligere Tidspunkt, og at hun i Tiden efter den 17. December 1937 ikke en eneste Gang har rykket Sagsøgeren for Betaling af Sølvtojet.

Sagsøgte har til Støtte for sin Paastand anført følgende:

De tidligere Salg til Sagsøgeren havde altid fundet Sted mod kontant Betaling, men Sagsøgeren betalte ikke rettidigt. Da Sagsøgeren den 17. December 1937 betalte de 2000 Kr., som han skyldte til Rest for Møbler, krævede Sagsøgte ogsaa Betaling for Sølvtojet, idet hun bemærkede, at hun havde Brug for Pengene, da hun paatænkte at købe andet Sølvtoj inden Jul. Sagsøgeren sagde hertil: »Køb blot andet Sølvtoj, De har jo Penge nok«. Sagsøgte sagde hertil, at hun ikke vilde ligge med to Sæt Sølvtoj for det Tilfælde, at Sagsøgeren ikke betalte, og Forhandlingerne endte med, at Sagsøgte fremsatte bestemt Krav om,

at Betalingen skulde ske inden Nytaar. Det er urigtigt, naar Sagsøgeren nu gør gældende, at han havde anmodet om Henstand til Juni Termin 1938; hvis han havde fremsat en saadan Anmodning, vilde hun have sagt nej. Grunden til, at hun undlod at kræve det af Sagsøgeren modtagne Sølvtoj tilbageleveret, var den, at hun ikke havde haft Brug for samme, men da Sagsøgeren ikke betalte inden Nytaar, gik hun ud fra, at han ikke ønskede at vedstaa Handlen, og det var hendes Hensigt ved Lejlighed at kræve Sølvtojet, som hun herefter betragtede som laant til Sagsøgeren, tilbage, idet det var en relevant Forudsætning for Salget, at Købesummen blev præsteret som ovenfor anført.

Under Domsforhandlingen har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med deres Procedure, hvorhos bl. a. Sagsøgerens Hustru, Fru Gunde Marie Koors, og Sagsøgte Husassistent, Frk. Esther Lundberg har afgivet Vidneforklaring.

Fru Gunde Koors forklarede, at hendes Mand købte det ommeldte Sølvtoj, efter at Sagsøgte havde udtalt, at hun vilde sælge det for 1000 Kr. Der blev ikke talt om, naar Betaling skulde finde Sted. De tidligere Køb skete ikke mod kontant Betaling, der blev overhovedet aldrig talt om, naar Købesummen skulde erlægges.

Frk. Esther Lundberg forklarede, at hun kort før Jul 1937 delvis paahørte en Samtale, som fandt Sted mellem Sagsøgeren og Sagsøgte i sidstnævntes Hjem, ved hvilken Lejlighed Sagsøgte udtalte, at hun vilde have Pengene for Sølvtojet med det samme, da hun vilde købe andet Sølvtoj. Sagsøgeren bemærkede hertil, at Sagsøgte kunde købe dette Sølvtoj, hun havde jo Penge nok.

Efter de foreliggende Uoverensstemmelser mellem de af Sagsøgeren og Sagsøgte afgivne Partsforklaringer finder Retten at maatte statuere, at det maatte være Sagsøgerens Sag at godtgøre, at der af Sagsøgte er blevet indrømmet ham den af ham paastaaede Henstand med Betalingen. Da Sagsøgeren ikke har været i Stand til at føre saadant Bevis, maa Sagsøgeren anses ikke at have tilbudt Betaling rettidigt, og Sagsøgte kan herefter ikke være bundet ved Handlen. Den af hende nedlagte Paastand vil derfor være at tage til Følge, hvorved bemærkes, at der mellem Parterne er Enighed om, hvilke Genstande der omfattes af Sagsøgte Paastand om Udlevering.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde tilsvare Sagsøgte med 150 Kr.

Nr. 250/1938. Arbejdsmand **Anders P. M. Jensen** som Fader og Værge for sin umyndige Søn **Knud Jensen** (Steglich-Petersen efter Ordre)

m o d

Sulsted-Ajstrup Kommune (Landsretssagf. J. Heilesen),

betræffende Erstatning for et under Skoleopholdet indtruffet Ulykkestilfælde.

Vestre Landsrets Dom af 9. Juli 1938 (III Afd.): De Sagsøgte, Sulsted-Ajstrup Kommune, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Arbejds-

mand Anders P. M. Jensen, som Fader og Værge for sin umyndige Søn, Knud Jensen, og af Hovedintervenienten, Sulsted-Ajstrup Sygekasse, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve. Der tillægges den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse for Underretten og Domsforhandlingen for Landsretten beskikkede Sagfører, Sagfører Kinch, i Salær 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 49 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand, saavidt paaanket er, være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, forsaavidt paaanket er ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesterets-sagfører Steglich-Petersen 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Førstelærer ved Gl. Sulsted Skole, Lars Peter Jensen, var den 3. Juli 1937 i Middagsfrikvarteret i Færd med at opbinde et Espaliertræ til Skolebygningens ud til Legepladsen stødende Mur. Til Opbindingen vilde han benytte et Stykke bøjet Staaltraad, som han rettede ud ved Hjælp af to ham tilhørende Hamre, af hvilke den største havde et aflangt, firkantet Hoved, medens den mindste var rund i den ene Ende og tilspidset i den anden Ende. Nogle af de paa Pladsen legende Børn var Læreren behjælpelig med Udretningen af Staaltraaden, idet de holdt Traaden, medens Læreren rettede den ud ved at lægge den paa den store Hammer og banke paa den med den lille. Efter at have rettet Traaden ud og fæstnet den paa Muren, lagde Læreren Hamrene fra sig, enten paa en Bænk ved Siden af eller paa Jorden lige bag sig, og begyndte at binde Træet fast. Medens han var i Færd hermed og saaledes vendte Ryggen mod Legepladsen, hørte han, at nogle af Børnene havde fat paa Hamrene og slog disse mod hinanden, ligesom han hørte, at der ved Hjælp af Hamrene blev knaldet 2 à 3 Knaldhætter af. Hvem af Børnene, det var, der havde fat i Hamrene, blev Læreren ikke opmærksom paa, men pludselig hørte han den ca. 9½ Aar gamle Knud Jensen udbryde: »Nu skød jeg mig selv«. Læreren opfattede Bemærkningen som en Spøg, men da Knud nu fortalte, at han havde faaet noget i Øjet, undersøgte han det paagældende, højre, Øje og opdagede da, at der var en sort Plet i Øjet, og lidt senere, at der var Hul i Hornhinden. Omtrent samtidig opdagede han, at der var sprunget en lille Flis af Hovedet paa den mindste Hammer. Drengen kom straks under Behandling af en Læge,

og da denne konstaterede, at der var kommet en Jærnsplint ind i Øjet, blev Drengen bragt til en Øjenlæge, der fjernede Splinten ved Hjælp af en Kæmpemagnet. I Løbet af nogle Dage udviklede der sig imidlertid som Følge af Læsionen en Betændelse, der nødvendiggjorde Fjernelse af Øjeæblet, og Drengen blev derefter forsynet med et Glasøje.

Under Anbringende af at forommeldte Lærer har handlet uforvarsvarligt ved at lade Hamrene ligge paa Legepladsen tilgængelige for Børnene, og ved at tillade, at disse paa den beskrevne Maade legede med dem, har Sagsøgeren under denne Sag, Arbejdsmand P. M. Jensen, Sulsted, i sin Egenskab af Fader og Værge for Knud Jensen udtaget Stævning mod de Sagsøgte Sulsted-Ajstrup Kommune og paastaet dem, der maa være ansvarlig for, at Skolens Leder ikke har ført fornødent Tilsyn med Børnene, tilpligtet at betale i Erstatning til Sønnen for Invaliditet, Svie, Smerte, Ulempe og Vansir samt for Anskaffelse af et Glasøje ialt 7208 Kr. 26 Øre samt Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1937, indtil Betaling sker. Under Sagen har Sagsøgeren, efter at Sulsted-Ajstrup Sygekasse har betalt for Sagsøgeren et Beløb af 198 Kr. 26 Øre, ændret sin Paastand derhen, at de Sagsøgte tilpligtes at betale ham 7010 Kr., medens Sygekassen har paastaet sig tilkendt det udlagte Beløb, alt med Renter som paastaet.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, i første Række under Henvi- sning til, at Lærer Jensen ikke har handlet uforvarsvarligt og ikke har svigtet sin Tilsynspligt, og dernæst under Henvi- sning til, at Kommunen i alt Fald ikke kan være ansvarlig for den Skade, der er en Følge af Lærerens private Handlinger.

Lærer Jensen har som Vidne forklaret, at han ikke tænkte paa at forbyde Børnenes Leg med Hamrene, som han hørte blive slaaet svagt mod hinanden, idet han ikke mente, der var nogensomhelst Risiko derved. Knud, der er født den 9. Februar 1928 har forklaret, at han var med til at holde paa Staaltraaden, og derefter selv havde fat paa Hamrene og slog disse mod hinanden, da han pludselig fik noget i Øjet. Læreren forbød ikke Børnene at lege med Hamrene, som han ikke mindes, de tidligere har leget med.

Teknologisk Institut har haft Hamrene til Undersøgelse og har herunder konstateret, at der er sprunget to Splinter af den lille Hammer, samt at Staalet i begge Hamre er af normal Haardhed, og at der ikke kan paavises Fejl eller Mangler i Konstruktionen eller Udførelsen. I Erklæringen af 1. April 1938 hedder det derhos bl. a.:

»Naar Værktøjer af hærdet Staal slaas mod hinanden, er det ikke ualmindeligt, at Anslagsstederne beskadiges, idet større eller mindre Skaar sprænges af og med stor Fart slynges ud i Rummet. I Almindelighed forårsager saadanne afbrudte Splinter ikke nogen større Skade.

Fagfolk, der kender hærdet Staals Egenskaber, undgaar saavidt muligt at slaa haarde Værktøjer direkte mod hinanden, og det er vel Aarsagen til, at der ikke indenfor Haandværket sker saa mange Ulykker af den Art, men selv ved saadanne Arbejder — f. Eks. indenfor Smede- haandværket, hvor direkte Slag af Staal mod Staal ikke helt undgaas kan, — indtræffer egentlige Ulykkestilfælde saa sjældent, at man ikke normalt træffer særlige afværgende Foranstaltninger.«

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. Januar 1928 blev der mellem Sagsøgte, Speditør Anker Jensen, Randers, og hans Hustru oprettet en Ægtepagt, hvori det hedder i § 1:

»Det nu vort Fællesbo tilhørende Indbo og andre Løsøreffekter navnlig de i nedenstaaende af os begge underskrevne Fortegnelse angivne Effekter, samt hvad jeg Edith Jensen, f. Junge, fremtidig erhverver, det være sig ved Arv, Gave, Selverhverv eller paa hvilken som helst Maade, skal være mit, Edith Jensen, født Junges, Særeje. Det samme gælder, hvad der anskaffes for eller træder i Stedet for mit nævnte Særeje eller supplerer de paa Fortegnelsen anførte Indbogenstande m. v. samt Udbyttet af mit Særeje. Iøvrigt bliver Formuefællesskabet mellem os bestaaende.«

I 1931 eller 1932 overtog Sagsøgtes Hustru en Broderiforretning i Randers, og da det blev hende tilkendegivet af Politiet, at hun efter Bestemmelserne i Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 3 ikke kunde faa Næringsbrev udstedt til sig, besluttede Ægtefællerne at lade hende drive Forretningen paa Mandens Borgerskab, idet han, der drev Speditørforretning m. v. i Randers, havde Borgerskab som Hyrekusk og Detaillist. Hustruen har derefter drevet Forretningen »Broderimagasinet ved Edith Anker Jensen«, og hun har herved paadraget sig en Gæld af 4575 Kr. 89 Øre til Sagsøgerne, Firma Carl I. Permin, København, som da Hustruen ikke har betalt Beløbet, under nærværende Sag og under Anbringende af, at Sagsøgte maa hæfte for Beløbet, dels fordi Forretningen er drevet paa hans Borgerskab, dels fordi der har bestaaet delvis Formuefællesskab mellem Ægtefællerne, hvis Økonomi ikke har været adskilt, har paa-staaet Sagsøgte tilpligtet at betale dem 4575 Kr. 89 Øre tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 17. Marts 1938, indtil Betaling sker. Sagsøgte, der ikke bestrider, at hans Hustru skylder det indsøgte Beløb, har procederet til Frifindelse under Henvi-sning til, at det maa være betydningsløst, at Hustruen ikke har haft Næringsbrev, og at han intet har haft at gøre med den af Hustruen som Selverhverv drevne Forretning, udover at han har laant hende Penge og været Kautionist for en Kassekredit, medens Indtægterne alene er kommet hende til Gode og ikke indgaaet i deres fælles Økonomi, navnlig heller ikke til Husholdningsudgifterne.

Det er oplyst, at Sagsøgtes Detailhandlerborgerskab til Stadighed har henligget i en Skuffe i Hustruens Forretningslokale, at Forretningsbøgerne er autoriserede i Sagsøgtes Navn, at Forretningen ligger et andet Sted i Randers end Sagsøgtes Forretning, at Forretningsskiltene, Forretningspapirer og Tryksager alene har lydt paa Hustruens Navn, at Forretningen har egen Telefon med Hustruens Navn, at Hustruen alene har akcepteret Forretningens Veksler og foretaget de øvrige Forretningsdispositioner, medens Sagsøgte ikke har haft Forbindelse med Forretningens Kreditorer eller disses Rejsende, og ej heller har paataget sig noget Ansvar, og at Fakturaer, Opgørelser og Regninger til Forretningen har været stillede til Hustruen. Det er endvidere oplyst, at Sagsøgerne gennem Oplysningsbureauer har taget Oplysninger paa Hustruen, og at Svaret lød paa, at man mente, at Ægtefællernes Forretninger drevs under fælles Økonomi, eller at man antog, at de to Forretninger ikke

hver dreves med egen Økonomi. Efter Ægtefællernes Forklaringer maa der endvidere gaas ud fra, at Hustruen har startet Forretningen med en Kapital tilvejebragt dels ved af hende sammensparede Penge, herunder fra Husholdningen, dels ved Laan fra sin Ægtefælle og andre, hvilke Laan tildels er tilbagebetalt af hende, og at Sagsøgte i Tidens Løb har ydet Hustruen Pengelaan og været Kautionist for hendes Kassekredit i Banken. Under Sagen har Revisor Johs. Christensen som Vidne forklaret, at han har været Revisor baade for Sagsøgte og dennes Hustru, som hver for sig har ført autoriserede Bøger vedrørende den af dem drevne Forretning. Regnskab og Kassevæsen har været adskilt, og der er hvert Aar opgjort Status for hver af Virksomhederne. For midlertidige mindre Laan tror Revisor ikke, at Sagsøgte i Hustruens Bøger er opført som Kreditor, sædvanlig er det Banken, der er opført som Kreditor, idet Laanene er gaaet derigennem, men større Laan fra Sagsøgte er opført. Særlige Regnskabsbøger vedrørende Ægtefællernes indbyrdes Mellemværende har Vidnet ikke set. Der har aldrig været Sammenblanding af de to Virksomheders Kreditorer og Debitorer, ej heller med Hensyn til Modregningsforhold. Endelig har Handelsrejsende Chr. L. Rasmussen hos Sagsøgerne som Vidne forklaret, at Sagsøgtes Hustru under hans Besøg hos hende har udtalt, at hun ikke kunde forstaa, hvorfor Sagsøgerne var bange for deres Penge, da hendes Mand hæftede for Gælden. Denne Forklaringes Rigtighed er under Domsforhandlingen bestridt af Sagsøgtes Hustru, men selv dens Rigtighed forudsat kan den ikke medføre Hæftelse for Sagsøgte eller give Sagsøgerne Berettigelse til at anse Sagsøgte for deres Skyldner.

Da det nu ikke — som af Sagsøgerne hævdede — kan være af afgørende Betydning for Sagens Afgørelse, hvad der er oplyst om Næringsadkomstforholdet for Sagsøgtes Hustru, og da Sagens Oplysninger viser, at Sagsøgte ikke har været Deltager i den af Hustruen selvstændig drevne Forretning, og at Sagsøgerne ikke har haft Føje til at gaa ud fra, at dette var Tilfældet, samt da Ægtefællernes fælles Økonomi efter det foreliggende ikke kan anses at omfatte den paagældendes Forretning, ses der ikke at foreligge noget Grundlag for at tage Sagsøgenes Paa-stand til Følge, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil herefter være at give Medhold.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 100 Kr.

Samme Dag afsagdes lignende Dom i Sagen Nr. 283/1938 (O. Oehlen-schlægers Eftf. mod Speditør Anker Jensen).

Sagen var i det væsentlige overensstemmende med den foregaaende Sag.

Onsdag den 26. April.

Nr. 183/1938. A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«
(Overretssagfører K. Werner)

mod

Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger (Fich),

Nr. 189/1938. Ingeniør **P. Sletting** (Oluf Petersen)

mod

Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger (Fich) og

Nr. 191/1938. Ingeniør, cand. polyt. **Otto Zimmermann** (Allerup)

mod

Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger (Fich),

betræffende Spørgsmaal om Indstævntes Regres til Appellanterne for et udbetalt Brandforsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1938 (III Afd.): De Sagsøgte, A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, Ingeniør, cand. polyt. Otto Zimmermann og Ingeniør P. Sletting, bør een for alle og alle for een inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, betale 7486 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 2. November 1937, for Sagsøgte Slettings Vedkommende dog først fra 31. Januar 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 800 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Ilden som antaget i Dommen, er opstaaet ved Gnister fra Lokomotivet. Det findes derhos, at Selskabet samt Ingeniørerne Zimmermann og Sletting, der havde Ansvaret for den trufne Ordning, ved Tilrettelæggelsen og Gennemførelsen af Togkørslen i ringe Afstand fra de straatækte Bygninger, der særlig efter Driftens Omlægning i April 1936 frembød forøget Risiko, ikke har udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed.

Syv Dommere, der finder, at Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Pkt., ikke bør bringes til Anvendelse, vil herefter stadfæste Dommen efter Indstævntes Paastand samt paalægge Appellanterne in solidum at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 600 Kr.

To Dommere, der iøvrigt vil stadfæste Landsrettens Dom, stemmer for at lade Appellanterne Zimmermanns og Slettings Erstatningspligt bortfalde efter Forsikringsaftalelovens § 25, idet de finder, at der i dette Tilfælde ikke er tilstrækkelig Grund til at

lade dem, der alene har handlet i deres Selskabs Interesse, hæfte for Skaden ved Siden af dette.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanterne, A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, Ingeniør, cand. polyt. Otto Zimmermann og Ingeniør P. Sletting, een for alle og alle for een til Indstævnte, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, der driver Stenbrudsvirksomhed, har i en Aarrække haft et Tipvognsspor løbende øst for den Fru Clara Svendsen tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 17 b af Yderby, hvilket Spor efter det oplyste indtil April 1936 kun har været benyttet til at transportere Sten til Afskibning paa Oddens Sydside paa Dage, hvor det paa Grund af stærk Nordenvind var vanskeligt at laste paa Nordsiden. I April 1936 begyndte Selskabet imidlertid at lade grave Sten i et Stenleje paa Sydsiden af Odde ca. 250 m vest for fornævnte Ejendom, i hvilken Anledning der blev lagt et nyt Spor til dette Leje, hvilket Spor udgaar fra det fornævnte Spor omtrent udfor Fru Svendsens Ejendom og ligger denne Ejendom noget nærmere, idet det løber paa skraa forbi Husets Sydside. Sporet blev forsænket ca. 1 m paa det Sted, hvor det passerer Ejendommen, og det benyttedes til Befordring af tungtlastede Tipvogne, der transporterede Sten fra Stenlejet mod Nord under en Stigning 1 : 60. Ejendommens Stuehus og den dermed sammenbyggede Staldlænge var straatækt og beliggende saaledes i Forhold til Sporet, at Gaardens sydøstlige Hjørne laa i en Afstand af 13,35 m fra Sporet.

Paa det Tidspunkt, da Anlægget af det nye Spor fandt Sted, og Kørslen fra Stenlejet tog sin Begyndelse, forhandlede Fru Clara Svendsens Mand, der er ansat som Lokomotivfører hos Selskabet, dels med Ingeniør, cand. polyt. Otto Zimmermann, der er Leder af Selskabets Drift paa Odde og Medlem af dets Bestyrelse, dels med Selskabets Formand Ingeniør P. Sletting om, at Selskabet skulde lade lægge nyt, haardt Tag paa Ejendommen, idet han nu ansaa Brandfaren for større, men disse Forhandlinger førte ikke til noget Resultat, idet Selskabet i Stedet valgte at tegne en Forsikring mod Brandfaren. Denne Forsikring tegnedes da i »Fjerde Søforsikringsselskab« fra 14. April 1936 at regne for en Forsikringssum af 8000 Kr. for Løsøre og 12.000 Kr. for Ejen-

dommen og mod en aarlig Præmie af 200 Kr. ved en Police, i hvilken det hedder:

»Forsikringen dækker kun Skade paa de forsikrede Genstande forårsaget af Gnister fra et af Forsikredes Lokomotiver, og kun saafremt Forsikrede kan gøres ansvarlig for saadan Skade.«

Kørslen ad Sporet efter Omlægningen paabegyndtes efter det oplyste omkring den 16. April 1936.

Den 16. December 1936 opstod der Ild i Fru Clara Svendsens fornævnte Ejendom, hvorved der foruden Skade paa Løsøre forvoldtes en Skade paa Ejendommen, opgiort til Beløb 7470 Kr., hvilket Beløb er erstattet af Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, som Forsikrer af Ejendommen.

Det fremgaar af Vidneforklaringer, der dels er afgivet under det afholdte Brandforhør, dels under Forberedelsen af en i Forbindelse med nærværende Sag behandlet Sag angaaende Erstatning for Løsøret, at Branden opstod Kl. ca. 15, faa Minutter — efter forskellige Vidners Skøn ca. 2 Minutter — efter at et af Selskabets Tipvognslokomotiver med 20 med Sten læssede Tipvogne havde passeret Ejendommen i nordgaaende Retning. Ilden opdagedes af Lokomotivfører og Togfører paa Vogntoget, efter at dette havde passeret Ejendommen og nu var bakket tilbage ad det oprindelige Spor og paany kommet udfor Ejendommen. Efter deres Forklaringer saa de da, at der var Ild paa et haandfladestort Omraade paa Sydsiden af Taget over Stuehuset omtrent midt imellem Mønning og Tagskæg og igen midt imellem Skorstenen og den mod Sporene vendende østre Gavl. Det Punkt, hvor Ilden saaledes først saas, ligger efter det oplyste ca. 18 m fra Sporet.

Det paagældende Lokomotiv var forsynet med Gnistfanger, nemlig yderst et Net med 2 mm Maskevidde, derefter et 4 mm Net og inderst et 6 mm Net. Ved en efter Branden af Politiet foretaget Undersøgelse af Nettene fandtes de to inderste Net hele og ubrudte. Ogsaa det yderste Net var helt, men den øverste Flade, der bestod af en tilklippet, rund Netplade af Størrelse som Skorstenens øverste Aabning, var bundet til Sidenettet med Staaltraad paa 5—6 Steder. Mellem disse Tilbindinger »gabede« Nettet dog noget, endog saa meget, at man kunde stikke 3—4 Fingre ind mellem Netpladen og den af Sidenettet dækkede Skorstensrand, og der fandtes i et af disse »gabende« Steder liggende nogle smaa Trækulsstykker. Det fremgaar af Forklaringerne, at der i Lokomotivet brugtes saavel Brænde- som Kulfyring, dog at der ved Kørslen op fra Graven, altsaa forbi Ejendommen, har været benyttet Kul, fordi Træfyrring ikke vilde kunne holde tilstrækkelig Spænding paa Kedlen under det ret haarde Træk opad.

Endvidere fremgaar det af forskellige Vidneforklaringer, at der ved nogle Lejligheder i Løbet af Sommeren 1936 er sket Antændelse antagelig ved Gnister fra Lokomotivet dels paa en Sæk, der laa over et ved Brandstedet ud imod Banen staaende Kyllingebur, dels paa noget Tøj, der hang i Haven, uden at disse Brande dog kan antages at være kommet til Selskabets eller dets Ledelses Kundskab.

Endelig har flere Vidner forklaret, at det ofte efter Mørkets Frembrud har kunnet iagttages, at der kom Smaagnister op af Skorstenen,

store nok til, at de kunde svide Hul paa Tøjet og brænde paa de ubeskyttede Dele af Legemet.

Meteorologisk Institut har oplyst, at Vindretning og Vindstyrke den 16. December 1936, maalt ved Revsnæs Fyr Kl. 14 og Kl. 20 var SSE—6 (stiv Kuling eller Blæst), og at der ved Odden Havn efter en regnløs Periode 7. til 13. December 1936, i Døgnet 13. December Kl. 8 (Morgen) til 14. December Kl. 8 var faldet 2,8 mm Nedbør, i det følgende Døgn 0,0 mm, i Døgnet 15. December Kl. 8 til 16. December Kl. 8 0,8 mm og endelig i det følgende Døgn 2,3 mm. Det fremgaar ikke, paa hvilke Tidspunkter i sidstnævnte Døgn Regnen er faldet, men det maa efter Oplysningerne dels fra Odden Havns Station, dels fra en Række omliggende meteorologiske Stationer antages, at Regnen først er sat ind efter Kl. 18.

I Anledning af en den 27. Juni 1936 stedfunden Brand paa en Selskabet tilhørende Remisebygning opstaaet antagelig ved Ild fra Askeskuffen paa et af Selskabets Lokomotiver og i Anledning af den i nærværende Sag omhandlede Brand har der været rejst Tiltale mod Ingeniør Zimmermann, der ved Østre Landsrets Dom af 18. Juni 1937 blev anset skyldig i Overtrædelse af Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 § 18, Stk. 1, jfr. § 22, med en Bøde paa 100 Kr., idet det ved Dommen antoges, »at saavel de benyttede Askeskuffer som de paamonterede Gnistfangere har været behæftet med saadanne Mangler, at der i hvert Fald ved Kørsel i umiddelbar Nærhed af brandfarlige Bygninger med stærkt belastede Lokomotiver i stigende Terræn og med delvis Benyttelse af Træ som Brændselmateriale ikke kan anses at være udvist den fornødne Forsigtighed, i hvilken Henseende særlig fremhæves, at Kørslen er fortsat uden Iværksættelse af særlige Foranstaltninger, ogsaa efter den i Juni Maaned 1936 stedfundne Brand i Remisebygningen og uanset at det var Personalet bekendt, at Gnist og Gløder fra Lokomotiverne adskillige Gange havde antændt saavel Græsvæksten langs Banen som Beklædningsgenstande, Sække m. v.«

Sagsøgerne paastaar nu under denne Sag de Sagsøgte, A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, Ingeniør, cand. polyt. Otto Zimmermann og Ingeniør P. Sletting, tilpligtet in solidum at betale fornævnte 7470 Kr. plus 16 Kr. i Vurderingsomkostninger, altsaa ialt 7486 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 2. November 1937, for Sagsøgte Slettings Vedkommende fra Adcitationsstævningens Dato den 31. Januar 1938, og gør til Støtte for deres Paastand gældende, at Ilden er opstaaet ved Gnistantændelse fra Lokomotivet, at de Sagsøgte Zimmermann og Sletting henholdsvis som Driftsleder og som Formand for Selskabet har gjort sig skyldige i grov Uagtsomhed dels ved at projektere og anlægge Sporet paa en Maade, som, efter hvad de selv

Færdig fra Trykkeriet den 17. Maj 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 7

Onsdag den 26. April.

forstod, frembød overhængende Brandfare, i hvert Fald under visse Vejrforhold, dels ved at lade Driften foregaa paa den beskrevne Maade uden Iagttagelse af nødvendige Forsigtighedsforanstaltninger, at de herved har paadraget sig Ansvar for Branden, og at Selskabet maa være ansvarligt for de af dets Ledere begaaede Fejl og Forsømmelser, samt endelig at Betingelserne for at lade Erstatningsansvaret bortfalde eller nedsætte det i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1 ikke foreligger for nogen af de Sagsøgte.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de bestrider, dels at der foreligger Bevis for, at Antændelsen skyldes Gnister fra Lokomotivet, dels — saafremt Retten maatte antage dette — at der foreligger retsstridigt Forhold fra de Sagsøgte Side, og endelig gør de gældende, at et eventuelt Ansvar bør bortfalde i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1.

Subsidiært paastaar de Erstatningsbeløbet nedsat i Medfør af samme Bestemmelse.

Paa Foranledning af de Sagsøgte har Ingeniør, cand. polyt Terp-Lassen, der er Driftsbestyrer ved Odsherredbanen, den 28. April 1937 besigtiget Lokomotivet og afgivet en Erklæring angaaende Muligheden for Gnistantændelse, i hvilken anføres: »Jeg anser det for meget usandsynligt, at en Gnist fra Lokomotivets Skorsten kan have foranlediget Branden, fordi Dampslaget Styrke og den gode Gnistfanger ikke tyder derpaa, idet det er meget tvivlsomt, at en Gnist, der ifølge Gnistfangerens Konstruktion højst kan have været 4×4 mm, kan have fløjet ca. 18 m i fugtigt Vejr og derefter have antændt et fugtigt Tag — altsammen i Løbet af 2 Min., idet man maa anse det for udelukket, at Gnisten kan have stammet fra den Togpassage, der skete ca. 1 Time tidligere.«

Endvidere har, ligeledes paa Foranledning af de Sagsøgte, Brandchefen ved Københavns Brandvæsen, Dr. techn. Povl Vinding, efter at have faaet forelagt Sagen i Erklæring af 6. Januar 1938 udtalt som sin Mening, »at meget vægtige Grunde taler for, at Antændelsen maa være sket indefra og ikke gennem en Gnist udefra.«

Endelig har Professor ved Danmarks tekniske Højskole, Professor P. E. Raaschou, der har været udmeldt som Skønsmand, i Erklæring af 28. Marts 1938 besvaret Spørgsmaalet om Aarsagen til Ildens Opstaaen derhen, at han »anser det for overvejende sandsynligt, at Branden den

16. December 1936 paa Fru Clara Svendsens Ejendom er foraarsaget ved Gnister fra et A/S Stenlejerne paa Sjællands Odde tilhørende Lokomotiv, der umiddelbart inden Brandens Opstaaen passerede Ejendommen.«

I Erklæringen hedder det endvidere: »Med Vindstyrke paa 12 m vil en Gnist i Løbet af et Par Sekunder kunne føres de ca. 18 m hen til Straataget. Den stærke Blæst vil vedligeholde en kraftig Ild i Gløden. Gløden vil kunne have en stor Antændelsestilbøjelighed paa Grund af dens høje Temperatur, naar den træffer Straataget, og den stærke Blæst vil i høj Grad kunne fremme Antændeshastigheden af Straataget.

Det maa anses for sandsynligt, at Ilden vil kunne »æde sig ind i Taget«, saaledes at det første Synsindtryk, man faar af dens Virkning, vil være en glødende Plet paa Taget.«

Fra de Sagsøgte Side har det været gjort gældende, at Ilden kan antages opstaaet inde fra Huset, idet de specielt henviser til, at en Renselaage, der var anbragt paa nordre Side i Skorstenen paa Loftet, under et af Muremester P. C. Frederiksen efter Branden foretaget Eftersyn er fundet utæt. Det er imidlertid oplyst, at der den 10. December 1936, altsaa faa Dage før Branden, er foretaget Brandsyn, ved hvilken Lejlighed den fungerende Skorstensfejermester ikke fandt Anledning til Bemærkninger. Selv om nu han og hans Svend, da de i December 1937, altsaa et Aar senere, afhørtes som Vidner, ikke positivt kunde erindre at have efterset netop denne Renselaage, finder Retten ikke noget Grundlag for at antage, at den skulde have været utæt før Branden, idet den, som ogsaa af Muremester Frederiksen udtalt, muligvis kan have slaaet sig under Branden.

Da der nu ej heller iøvrigt findes Holdepunkter i Sagen for at antage, at Ilden er opstaaet inde fra Bygningen, finder Retten, der maa finde det meget sandsynligt, at en Gnist fra det faa Minutter før Branden passerede Lokomotiv under den stærke Blæst, som af Professor Raaschou beskrevet, har kunnet fænge i det relativt tørre Straatag, at maatte anse det tilstrækkeligt godtgjort, at Ilden er opstaaet paa denne Maade.

Da nu de Sagsøgte Zimmermann og Sletting, som det fremgaar af deres Forhold ved Tegningen af den særlige Forsikring i April 1936, har været ganske klare over Brandfaren, burde de, hvis Sporet ikke kunde have været anbragt anderledes, have draget Omsorg for, at Personalet var nøje instrueret om Faren og om lagttagelse af passende Sikkerhedsforanstaltninger navnlig under stærk Blæst, f. Eks. efter Grundsætningerne i Bekendtgørelse Nr. 11 af 23. Januar 1935 § 4 f og § 6 eller paa anden Maade.

Ved at have undladt dette finder Retten, at de har gjort sig skyldige i saadanne Fejl og Forsømmelser, at de maa være ansvarlige for Skaden, og Retten maa endvidere anse det sagsøgte Selskab, paa hvis Vegne og i hvis Interesse dets nævnte Ledere har handlet, som medansvarligt.

Under de saaledes beskrevne Omstændigheder finder Retten ikke, at Erstatningen i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1 bør bortfalde eller nedsættes for nogen af de Sagsøgte Vedkommende.

Idet de Sagsøgte ikke har gjort nogen Indsigelse mod Størrelsen af den paastaaede Erstatning, vil der være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand, hvorhos de Sagsøgte in solidum til Sagsøgerne bør betale Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Nr. 184/1938. A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«
(Overretssagfører K. Werner)

m o d

Den Odsherredske Brandassuranceforening for rørlige Ejendele
(Landsretssagfører Gideon),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Regres til Appellanten for et udbetalt Brandforsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1938 (VI Afd.): De Sagsøgte, A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Den Odsherredske Brandassuranceforening for rørlige Ejendele, betale 4982 Kr. 50 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 19. August 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 450 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Ilden som antaget i Dommen er opstaaet ved Gnister fra Lokomotivet. Det findes derhos, at Appellanten ved Tilrettelæggelsen og Gennemførelsen af Togkørslen i ringe Afstand fra de straatækte Bygninger, der særlig efter Driftens Omlægning i April 1936 frembød forøget Risiko, ikke har udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed. Herefter og idet Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Pkt., ikke findes at burde bringes til Anvendelse, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, til Indstævnte, Den Odsherredske Brandassuranceforening for rørlige Ejendele, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er, bortset fra, at der ikke er rejst Ansvar mod andre end A/S »Stenlejerne paa Sjællands Odde«, i det væsentlige overensstemmende med Præmisserne til Landsretsdommen i foregaaende Sag.

Torsdag den 27. April.

Nr. 259/1938. Tømmerhandler **Henrik Nielsen** (Carstensen)
mod
Tømremester **Edvard Jensen** (Oluf Petersen),
betræffende Betaling for leverede Bygningsmaterialer.

Dom afsagt af Københavns Byret (15. Afd.) den 20. April 1938: Sagsøgte Tømremester Edv. Jensen bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren Tømmerhandler Henrik Nielsen betale 3345 Kr. 57 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. Marts 1938, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1938 (IV Afd.): Appellanten Tømremester Edvard Jensen bør for Tiltale af Indstævnte Tømmerhandler Henrik Nielsen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at begge de to Arrestforretninger overensstemmende med de indgivne Arrestrekvisitioner gik ud paa at foretage Arrest for nærmere angivne retskraftige Veksler med Omkostninger, medens nærværende Sag angaar selve Skyldforholdet.

Herefter tiltrædes det, at Lov Nr. 274 af 22. December 1908 § 1, sidste Stykke, er fundet uanvendelig, og Dommen vil saaledes kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Tømmerhandler Henrik Niel-

sen, til Indstævnte, Tømrmester Edvard Jensen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren Tømmerhandler Henrik Nielsen paastaaet Sagsøgte Tømrmester Edv. Jensen tilpligtet til Sagsøgeren at betale 3345 Kr. 57 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 8. Marts 1938, til Betaling sker.

Sagsøgeren har i sin Tid leveret Bygningsmateriale (Tømmer) til Sagsøgte og herfor modtaget Veksler, nemlig:

1) Veksel pr. 16. Januar 1932	Kr. 358,86
2) — „ 18. Januar 1932	— 667,85
3) — „ 18. Januar 1932	— 1.200,00
4) — „ 21. Januar 1932	— 800,00.

Samtlige Veksler var trukket af Sagsøgeren paa Sagsøgte og akcepteret af Sagsøgte.

Vekslerne blev ikke betalt ved Forfaldstid.

Den 1. Februar 1932 lod Sagsøgeren foretage Arrest hos Sagsøgte for to af Vekslerne.

Sagsøgte gav under Forretningen personlig Møde, og det skyldige Beløb blev opgjort til Kr. 1.074,71.

Den 18. April 1932 lod Sagsøgeren paany foretage Arrest hos Sagsøgte for de to andre Veksler til et samlet Beløb af Kr. 2.206,86 opgjort under Fogedforretningen til Kr. 2.270,86. Sagsøgte gav personlig Møde under Forretningen.

De paagældende hos Fogden opgjorte Beløb udgør tilsammen det paastævnedes Beløb Kr. 3.345,57.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet under Henviisning til, at Gælden er forældet i Medfør af Lov Nr. 274 af 22. December 1908 § 1 1) a.

Sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at den i nævnte Lovbestemmelse fastsatte Forældelsesfrist ikke er anvendelig, idet der ved at Sagsøgte, der gav personligt Møde under begge Arrestforretninger, ikke har fremsat nogen Indsigelse mod at være de afkrævede Beløb skyldig samt har anerkendt Arrestens Lovlighed og frafaldet dens videre Forfølgning, er tilvejebragt et saadant særlig Retsgrundlag for Skylden, som omfattes af Bestemmelsen i nævnte Lovs § 1 in fine.

Da der maa gives Sagsøgeren Medhold i det anførte, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 15. Afdeling den 20. April 1938 og paastaas af Appellanten Tømrmester Edvard Jensen forandret, saaledes at han frifindes. Indstævnte Tømmerhandler Henrik Nielsen paastaar Dommen stadfæstet.

Under de to Arrestforretninger er Appellanten, der ved begge mødte personlig, afæsket de to Beløb, der tilsammen udgør den i nærværende Sag indtalte Fordring. Under den første Forretning, der gjordes for to Veksler, erklærede Appellanten, at han »ikke nu kan betale det foran opgjorte Beløb (1.074 Kr. 71 Øre), men henviser til at foretage Arrest i en ham eventuelt tilkommende Fordring« vedrørende et Byggeforetagende. Arrest blev derefter gjort i den nævnte Fordring, hvorefter Appellanten anerkendte Arrestens Lovlighed og frafaldt dens Forfølgning. Under den anden Forretning, der ligeledes gjordes for to Veksler, erklærede Appellanten, at han ikke i Øjeblikket kunde betale »dette Beløb«, d. v. s. det afæskede Beløb (2.270 Kr. 86 Øre), at det Byggeforetagende, hvorfra hans Gæld stammede, først senere ventedes færdigt, samt at han intet ejede til Genstand for Arrest. Han anerkendte derefter Arrestens, d. v. s. Arrestforretningens Lovlighed og frafaldt dens Forfølgning.

Ved den af Appellanten saaledes under de to Arrestforretninger indtagne Holdning findes der imidlertid ikke saaledes som efter Lov Nr. 274, 22. December 1908 § 1 i. f. udkrævet at være tilvejebragt et saadant særligt Grundlag for de paagældende Fordringer, hvorved disses Tilblivelse og Størrelse er blevet anerkendt af Skyldneren eller paa en anden Maade skriftligt fastslaaet.

Appellanten vil herefter være at frifinde, hvorhos Indstævnte bør tilsvare ham Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr.

=====
 Mandag den 1. Maj.

Nr. 51/1939.

A/S **Chrom-Nikkel**
 (Sagfører cand. jur. Johs. Krognér)

mod

Direktørerne **John Olsen** og **Ejnar Ferniss** (Svane).

Kendelse afsagt den 31. Januar 1939 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Det af Sagsøgerne, Aktieselskabet Chrom-Nikkel, i Omfanget af Flytteudgifter og Værdiforringelse af Inventar og Installationer m. v. begrundede Erstatningskrav overfor de Sagsøgte, Direktørerne John Olsen og Ejnar Ferniss, afvises. Iøvrigt bør de Sagsøgte for Sagsøgernes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

For Højesteret har A/S Chrom-Nikkel paastaaet Sagen hjemvist til Voldgiftsretten til Paakendelse i Realiteten ogsaa for-

saavidt angaar Kravet om Erstatning af Flytteudgifter og Værdiforringelse af Inventar og Installationer m. v.

Som af Voldgiftsretten forudsat har det ikke paa Forhaand kunnet udelukkes, at den stedlige Forbliven i den nævnte Ejendom er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden allerede af Hensyn til dens Kundekreds. Idet Selskabet har Krav paa at faa Sagen i dens Helhed, derunder de forannævnte Erstatningskrav, paakendt i Realiteten, vil Sagen være at hjemvise.

Thi bestemmes:

Denne Sag hjemvises til den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v. til Paakendelse af Realiteten i dens Helhed.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgerne under nærværende Sag, Aktieselskabet Chrom-Nikkel, siden Februar 1932 har været Lejer af nogle Værkstedslokaler i Ejendommen, Vesterbrogade Nr. 23, for en aarlig Leje af 3500 Kr., har de Sagsøgte, Direktørerne John Olsen og Ejnar Ferniss, der senere har erhvervet Ejendommen, den 1. Oktober 1938 opsagt Selskabet med kontraktmæssigt Varsel til Fraflytning til Oktober Flyttedag 1939 under Henviisning til, at hele Ejendommen agtes nedrevet. Selskabet gør nu gældende, at dets Virksomhed falder ind under Reglerne i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og anfører til Støtte herfor, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, dels fordi en Flytning maa antages at ville medføre et væsentligt Kundetab, dels fordi Udgifterne til Flytningen vil blive væsentlige i Forhold til hele Virksomhedens Omfang. Under Henviisning hertil paastaar Selskabet de Sagsøgte in solidum tilpligtet at betale Selskabet en Erstatning for Flytning og Værdiforringelse af Inventar og Installationer m. v., hvilken Erstatning nærmere opgøres til 16.000 Kr.

De Sagsøgte har paastaet sig irifundet.

De lejede Lokaler, der er besigtiget af Voldgiftsretten, ligger i en gammel Værkstedsbygning ret langt inde paa Ejendommens Grund og vender ud til en lille Gaard, til hvilken man naar ind ved at gaa igennem Ejendommens Port og derefter ad en Passage mellem en Del andre Værkstedsbygninger. Der finder ikke nogen Reklamering af Betydning Sted ud til Gaden. Selskabet driver i Lokalerne et galvanisk Etablissement med Forchromning som Specialitet og udfører iøvrigt Overtræk med andre Metaller og Metalfarvning m. v.; der er i Lokalerne blandt andet installeret en Del galvaniske Bade, 8 Motorer og en Dampkedel. I 1937 udgjorde Selskabets Omsætning 46.837 Kr., hvoraf 31.479 Kr. udgjorde Arbejde leveret ifølge Rescontroen til en Række specificerede Kunder, medens de 15.358 Kr. var kontant Betaling for udført Arbejde. Af Rescontroen fremgaar, at 29.382 Kr. af de 31.479 Kr hidrører fra fire store Kunder, der fremstiller Staal møbler og Butiksmontage og lignende, og for hvilke Selskabet mest udfører Seriearbejde; disse

Virksomheder ligger henholdsvis paa Tomsgaardsvej, Vestre Boulevard, i Bredgade og i Roskilde. For Tiden indtil December 1938 er Omsætningsforholdene af lignende Karakter. Med Hensyn til det konstante Salg har Selskabets Direktør og faktiske Indehaver, Herr Edvard Nielsen, forklaret, at det drejer sig om Arbejder med Behandling og Reparation af Butiksmontage, Haner, Kofangere og lignende Automobiltilbehør, Tandlægeinstrumenter m. m., hvilke Arbejder for en væsentlig Del fremkommer gennem forskellige Haandværkere. Af en fremlagt Kundeliste fremgaar, at de her opførte Kunder væsentligst bestaar af Næringsdrivende, blandt andet Automobilværksteder og lignende; endvidere er der opført en Del Provinskunder samt Københavns Fragtmandshal. Direktør Nielsen har forklaret, at han faar en Del Arbejde for Provinskunder fra Fragtmandshallen, og at det for at opretholde Forbindelsen med denne er af stor Betydning, at Virksomheden forbliver paa Stedet, ligesom han ogsaa iøvrigt hævder, at Virksomheden maa forvente at tabe en væsentlig Del af sin Omsætning i Tilfælde af Flytning.

Efter det anførte og det iøvrigt foreliggende maa det nu antages, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen er uden Betydning for dens Forbindelse med de ovennævnte fire store Kunder, hvorfra ca. to Trediedele af Omsætningen i 1937 stammer, og efter Virksomhedens og Kundernes Art skønnes det uantageligt, at den resterende Del af Omsætningen skulde lide en saadan Skade ved en Flytning fra Ejendommen, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen skulde have væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden. Herefter vil de Sagsøgte være at frifinde.

For saa vidt Selskabet videre har henvist til, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi for den af Hensyn til de for den betydelige Udgifter, som en Flytning vil foraarsage, finder Voldgiftsretten i Overensstemmelse med sin Kendelse af 12. December 1938 i Sagen mellem Smedemester Ch. Andersen og de samme Sagsøgte, at denne Omstændighed ikke vil kunne medføre, at Virksomheden opnaar Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1 m. v., og at Selskabets paa det nævnte Grundlag fremsatte Erstatningskrav herefter maa afvises.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Nr. 43/1938. Redaktør **Chr. Christensen** (Gamborg)

m o d

Redaktør **Leif B. Hendil** (Steglich-Petersen),

betræffende Ærefornærmelser.

Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1938 (I Afd.): Sagsøgte, Redaktør Chr. Christensen, bør straffes med Hæfte i 20 Dage. De forommeldte i den nævnte Artikel indeholdte Sigtelser kendes ube-

føjede. I Erstatning til Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, betaler Sagsøgte 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen 150 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 300 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

• Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Domsforhandlingen for Højesteret har Appellanten erkendt, at de fremsatte Sigtelser er grundløse. Hans Paastand gaar ud paa Nedsættelse af Straffen og Frifindelse med Hensyn til Erstatningen. Indstævnte har paastaet Straffen skærpet og Erstatningen forhøjet indenfor et Beløb af 5000 Kr. med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er anset efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk. Efter alt foreliggende, derunder, at Artiklen og det deri indeholdte, urigtige Retsreferat trods den ved Sagens Anlæg givne Anledning forblev uberigtiget, findes Straffetiden at burde forhøjes til 30 Dage og Erstatningen at burde fastsættes til 3000 Kr. med Renter.

Med de angivne Ændringer vil Dommen herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 30 Dage og Erstatningsbeløbet til 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1937, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør Chr. Christensen, til Indstævnte, Redaktør Leif B. Hendil, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Dagbladet »Nordjydsk Tidende« for hvilket Sagsøgte, Redaktør Chr. Christensen, Aalborg, er ansvarshavende Redaktør, indeholdtes i Bladets Nr. 218 for den 18. September 1937 paa dets første Side en Artikel med en med fede Typer trykt Overskrift:

»Ekstrabladets

Redaktør anmeldt for

Dokumentfalsk.

Redaktør Hendil og Direktør Linden
har forladt Landet.«

I Artiklen hedder det derefter:

»I Byrettens 14. Afdeling afholdtes i Gaar et nyt Retsmøde — — —

Sagens Forhistorie er den, at Repræsentant Elith Jensen havde beskyldt »Ekstrabladet«s Medarbejder, Redaktør Leif B. Hendil, for at undlade at omtale paastaaede kriminelle Forhold indenfor denne Organisation.*) Samtidig med at »Ekstrabladet« havde denne Sag til Behandling, optraadte Bladets Redaktør nemlig som Forfatter til Hovedparten af »Forenede danske Motorejeres« Aarshæfte. Man maatte formode at Hr. Hendil derfor havde modtaget et betydeligt Honorar, idet Aarsskriftets Udsendelse efter »Forenede danske Motorejeres« Regnskab har kostet 29.000 Kr.

»Ekstrabladet«s daværende Redaktør, nu afdøde Frejlif Olsen beordrede Hendil til at rense sig gennem et Sagsanlæg.

Ved Nordre Birks Dom af 13. Juli 1936 blev Elith Jensen idømt 3 Mdrs. Hæfte for sine Sigtelser. Elith Jensen paastaar sig uskyldig dømt og hævder, at Retsforfølgningen mod ham er sket imod Lovens Regler, idet det ikke har været muligt for ham [er sket imod Lovens Regler, kunde bevise hans Uskyld.]**)

Efter at være kommet paa fri Fod har Elith Jensen skaffet de fornødne Beviser, og har nu rejst Sagen paany, som en Sag mod Sekretær Bengt i »Forenede danske Motorejere«. Til at møde som Vidner er indstævnt Redaktør Hendil samt Direktør Linden, Svenske Statsbaners Rejsebureau i København. Begge disse Herrer har imidlertid forladt Landet.

Den store Bombe sprang i Retten i Gaar. For at redde sig fra Beskyldningen om Bestikkelse havde Hendil under den gamle Sag paastaaet, at hans Honorar for Artiklen i »Forenede danske Motorejeres« Aarshæfte var betalt af Svenske Statsbaner, og som Bevis herfor i Retten fremlagt en Kvittering paa 250,00 Kr. fra Svenske Statsbaner. Med dette Bevismateriale som Grundlag gik Elith Jensen 3 Maaneder i Fængsel.

Elith Jensen fremlagde imidlertid i Dag i Retten Skrivelse fra Svenske Statsbaners Hovedkontor i Stockholm, hvorefter den svenske Jernbanebestyrelse intet som helst har haft at gøre med Sagen og ikke har betalt noget Beløb for Artiklen i »Forenede danske Motorejere«s Aarshæfte.

Justitsminister Steincke griber personligt ind i Sagen.

Det blev dernæst i Retten i Gaar af Elith Jensen dokumenteret, at der fra Leif Hendils Side var begaaet Dokumentmisbrug, idet den fremlagte Kvittering vel er ægte, men øjensynlig vedrører et ganske andet Forhold, nemlig Betaling for en svensk Turistbrochure, Hendil havde udarbejdet paa et langt senere Tidspunkt. Hendil havde altsaa forsøgt at skuffe Retten ved falskeligt at anvende den som Bevis for, at Svenske

*) c: »Forenede danske Motorejere«.

***) I Stedet for det indklamrede skulde i Artiklen staa: »at faa de Personer afhørt, som kunde bevise hans Uskyld«.

Statsbaner havde betalt ham for Artiklen i »Forenede danske Motor-ejere«s Aarshæfte.

— — —
 Kan Regeringen staa sig ved, at en af dens Redaktører offentligt beskyldes for en Forbrydelse, der medfører Tab af borgerlige Rettigheder, Straffelovens Prgf. 174, uden at man foretager sig noget?

Straks efter Retsmødet indfandt Elith Jensen sig paa Politigaarden hos den vagthavende Overbetjent Hr. Løvind, for at indgive kriminel Anmeldelse imod Redaktør Hendil for Dokumentfalsk.

»Marsk Stig«.

Under Anbringende af, at Artiklen, der delvis fremtræder som Referat af det paagældende Retsmøde, giver det Udseende af, at Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, København, har forsøgt at unddrage sig Anmeldelsen for Dokumentfalsk ved Flugt til Udlandet, hvorhos det fremsættes som Kendsgerninger, at Elith Jensen har skaffet Bevis for at være uskyldig dømt i en af Sagsøgeren mod ham i sin Tid anlagt Injuriesag, og at de dengang paaklagede Sigtelser mod Sagsøgeren for Bestikkelse følgelig var berettigede, at Sagsøgeren har søgt at redde sig for Beskyldningen om Bestikkelse ved falske Paastande og Beviser, og at det i Retten er bevist, at der fra Sagsøgerens Side er begaaet Dokumentmisbrug, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet Sagsøgte anset med Straf efter Straffelovens Kap. 27 og tilpligtet at udrede en Erstatning til Sagsøgeren af 5000 Kr. samt et af Retten fastsat Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen, hvorhos de for Sagsøgeren ærefornærmende Udladelser er paastaet kendt ubeføjede.

Sagsøgte, der har erkendt, at de i Artiklen indeholdte Sigtelser er ærefornærmende for Sagsøgeren, samt at Bevis for deres Rigtighed ikke har kunnet føres, har paastaet Rettens mildeste Afgørelse truffet for saa vidt Strafansvaret angaar, hvorhos han under Anbringende af, at Sagsøgeren intet Tab har lidt, har paastaet sig frifundet for Erstatningskravet.

Sagsøgte har forklaret, at han fik Manuskriptet tilsendt fra Bladets københavnske Korrespondent, der havde været Bladets Medarbejder i 1½ Aar, og Sagsøgte havde derfor god Grund til at stole paa Referatet, saa meget mere som Medarbejderen i en Følgeskrivelse udtrykkeligt udtalte, at han vilde indestaa for dets Rigtighed.

Den fornævnte Følgeskrivelse er saalydende:

»Idet hermed sendes Referat af Elith Jensen Sagen, der D. D. var for Byretten, skal jeg fra Hofjægermester Sehested anmode om, at Sagen maa blive sat stort op paa Forsiden, samt med fede Overskrifter, idet Sagen er af Betydning og vil kunne blive Indledningen til et almindeligt Gennembrud. For Referatets Indhold overfor Presseloven hæfter jeg, hvorfor mit Mærke »Marsk Stig« sættes under.«

Idet de i Artiklens Overskrift og Tekst indeholdte Sigtelser findes i høj Grad ærefornærmende for Sagsøgeren, og idet Sagsøgte hverken har haft Grund til at tro paa Sigtelsernes Bevislighed eller Rigtighed, vil Sagsøgte være at anse efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk. med en Straf, der efter Artiklens Form og Indhold og de med dens Offent-

liggørelse nærmere forbundne Omstændigheder findes at burde bestemmes til Hæfte i 20 Dage.

Da det efter det foreliggende maa antages, at der ved Artiklen foruden Tort er tilføjet Sagsøgeren økonomisk Tab, vil der være at tilkende denne en Erstatning, der vil kunne bestemmes til 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostninger ved Dommens Kundgørelse i Pressen et Beløb af 150 Kr.

De forommeldte i Artiklen indeholdte Sigtelser vil være at kende ubeføjede.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 44/1938. Redaktør **Georg Larsen** (Gamborg)

m o d

Redaktør **Leif B. Hendil** (Steglich-Petersen),

betræffende Ærefornærmelser.

Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1939 (I Aid.): Sagsøgte, Redaktør Georg Larsen, bør til Statskassen bøde 1500 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 20 Dage. De forommeldte i den nævnte Artikel indeholdte Sigtelser kendes ubeføjede. I Erstatning til Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, betaler Sagsøgte 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen 150 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 300 Kr. De idømte Erstatningsbeløb og Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Domsforhandlingen for Højesteret har Appellanten erkendt, at de fremsatte Sigtelser er grundløse. Hans Paastand gaar ud paa Nedsættelse af Straffen og Frifindelse med Hensyn til Erstatningen. Indstævnte har paastaaet Straffen skærpet og Erstatningen forhøjet indenfor et Beløb af 5000 Kr. med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er anset efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk., ligesom Straffen efter samtlige Omstændigheder findes at kunne bestemmes som sket. Dommen vil herefter kunne stadfæstes, dog at Erstatningen efter alt foreliggende findes at burde forhøjes til 3000 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningsbeløbet bestemmes til 3000

Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1937, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør Georg Larsen, til Indstævnte, Redaktør Leif B. Hendil, med 400 Kr.

De idømte Erstatninger og Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Dagbladet »Ringkøbing Amtstidende«, for hvilket Sagsøgte, Redaktør Georg Larsen, Holstebro, er ansvarshavende Redaktør, indeholdtes i Bladets Nr. 216 for den 18. September 1937 en Artikel med en med fede Typer trykt Overskrift: »Redaktør ved »Ekstrabladet« beskyldt for Bestikkelse og Dokumentfalsk«. I Artiklen hedder det derefter: »I Byrettens 14. Afd. afholdtes i Gaar et Retsmøde — — —

Sagens Forhistorie er den, at Repræsentant Elith Jensen havde beskyldt »Ekstrabladet«s Medarbejder Leif B. Hendil for at lade sig bestikke af »Forenede danske Motorejere« til at undlade at omtale paastaaede kriminelle Forhold indenfor denne Organisation. Samtidig med at »Ekstrabladet« havde denne Sag til Behandling, optraadte Bladets Redaktør nemlig som Forfatter til Hovedparten af »Forenede danske Motorejere«s Aarshæfte. Elith Jensen hævdede, at Hr. Hendil herfor havde modtaget et betydeligt Honorar, idet Aarsskriftets Udsendelse efter »Forenede danske Motorejere«s Regnskab har kostet 29.000 Kr.

»Ekstrabladet«s daværende Redaktør, nu afdøde Frejlif Olsen, beordrede Hendil til at rense sig gennem Sagsanlæg.

Ved Nordre Birks Dom af 13. Juli 1936 blev Elith Jensen idømt 3 Maaneders Hæfte for sine Sigtelser. Elith Jensen paastaar sig uskyldig dømt og hævder, at Retsforfølgningen mod ham er sket imod Lovens Regler, idet det ikke har været muligt for ham at faa de Personer afhørt, som kunde bevise hans Uskyld.

Efter at være kommet paa fri Fod har Elith Jensen skaffet de fornødne Beviser, og har nu rejst Sagen paany, som en Sag mod Sekretær Bengt i »Forenede danske Motorejere«. Til at møde som Vidner er indstævnet Redaktør Hendil samt Direktør Linden, Svenske Statsbaners Rejsebureau i København. Begge disse Herrer har imidlertid forladt Landet.

En Bombe

sprang i Retten i Gaar. For at redde sig fra Beskyldningen om Bestikkelse havde Hendil under den gamle Sag paastaet, at hans Honorar for Artiklen i »Forenede Motorejeres« Aarshæfte var betalt af Svenske Statsbaner, og som Bevis herfor i Retten fremlagt en Kvittering paa 250 Kr. til Svenske Statsbaner. Med dette Bevismateriale som Grundlag gik Elith Jensen 3 Maaneder i Fængsel.

Elith Jensen fremlagde imidlertid i Gaar i Retten Skrivelse fra

Svenske Statsbaners Hovedkontor i Stockholm, hvorefter den svenske Jernbanestyrelse intet som helst har haft at gøre med Sagen, og ikke har betalt noget Beløb for Artiklen i »Forenede danske Motorejeres« Aarshæfte.

Det blev dernæst i Retten i Gaar af Elith Jensen paastaaet, at den fremlagte Kvittering vel er ægte, men øjensynlig vedrører et ganske andet Forhold, nemlig Betaling for en svensk Turistbrochure, Hændil havde udarbejdet paa et langt senere Tidspunkt.

Straks efter Retsmødet indfandt Elith Jensen sig paa Politigaarden hos den vagthavende Overbetjent Hr. Løvind, for at indgive kriminel Anmeldelse imod Redaktør Hændil for Dokumentfalsk.

»Marsk Stig«.

Under Anbringende af, at Artiklen, der delvis fremtræder som Referat af det paagældende Retsmøde, fremstiller som Kendsgerninger, at Elith Jensen har skaffet Bevis for at være uskyldig dømt i den af Sagsøgeren mod ham i sin Tid anlagte Injuriesag, og at de dengang paaklagede Sigtelser (for Bestikkelse) følgelig var berettigede, at Sagsøgeren har søgt at redde sig for Beskyldningen om Bestikkelse ved falske Paastande og Beviser, og at Artiklen giver det Udseende af, at Sagsøgeren har søgt at unddrage sig sin Vidnepligt ved Flugt til Udlandet, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte anset med Straf efter Straffelovens Kap. 27 og tilpligtet at udrede en Erstatning til Sagsøgeren af 5000 Kr. samt et af Retten fastsat Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen, hvorhos de for Sagsøgeren ærefornærmende Udladelser er paastaaet kendt ubeføjede.

Sagsøgte, der har erkendt, at de i Artiklen indeholdte Sigtelser er ærefornærmende for Sagsøgeren, samt at Bevis for deres Rigtighed ikke har kunnet føres, har forklaret, at han modtog Artiklen fra en Mand, der var en Slags Medarbejder ved Bladet, idet Bladet undertiden modtog Rigsdagsreportage samt Retsreferater fra de mere opsigtsvækkende Sager fra ham. Sagsøgte læste Brevet igennem, og han fandt nok, at det var lidt skarpt sat op, og han sløjfede ogsaa nogle enkelte af de allerstærkeste Udtryk, men iøvrigt betragtede han Stoffet som et Referat af noget, der virkelig var sket ved Byretten i København, og som var tilgængeligt for Offentligheden. Rent periferisk havde Sagsøgte hørt lidt om Sagen mellem Elith Jensen og Sagsøgeren, men han kendte absolut ikke Detaillerne, eller var i Stand til at gaa i Dybden i den. Hans Kendskab var kort sagt baseret paa et Indtryk, han havde faaet gennem Avislæsning. Sagsøgte nærede absolut intet Ønske om at fornærme Sagsøgeren.

Referatet blev fremsendt med en Følgeskrivelse saalydende:

»Idet hermed sendes Referat af Elith Jensen Sagen, der D. D. var for Byretten, skal jeg fra Hofjægermester Sehested anmode om, at Sagen maa blive sat stort op paa Forsiden, samt med fede Overskrifter, idet Sagen er af Betydning og vil kunne blive Indledningen til et almindeligt Gennembrud. For Referatets Indhold overfor Presse-loven hæfter jeg, hvorfor mit Mærke »MARSK STIG« sættes under.«

Idet de i Artiklen indeholdte Sigtelser findes i høj Grad ærefornærmende for Sagsøgeren, og idet Sagsøgte hverken har haft Grund til at tro paa Sigtelsernes Bevislighed eller Rigtighed, vil Sagsøgte være at anse eiter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk. med en Straf, der efter Omstændighederne, derunder at Sagsøgte i nogen Grad findes at have ajsvækket Manuskriptets Udtryk, vil kunne bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 1500 Kr. Forvandlingsstraffen bliver at bestemme til Hæfte i 20 Dage.

Da det efter det foreliggende maa antages, at der ved Artiklen foruden Tort er tilføjet Sagsøgeren økonomisk Tab, vil der være at tilkende denne en Erstatning, der vil kunne bestemmes til 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen et Beløb af 150 Kr. De forommeldte i Artiklen indeholdte Sigtelser vil være at kende ubeføjede.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 45/1938. Redaktør **Frede Jordan** (Gamborg)

m o d

Redaktør **Leif B. Hendil** (Steglich-Petersen),

betræffende Ærefornærmelser.

Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1938 (I Aid.): Sagsøgte, Redaktør Frede Jordan, bør til Statskassen bøde 500 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage. De forommeldte i den nævnte Artikel indeholdte Sigtelser kendes ubeføjede. I Erstatning til Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, betaler Sagsøgte 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen 150 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 300 Kr. De idømte Erstatningsbeløb og Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Domsforhandlingen for Højesteret har Appellanten erkendt, at de fremsatte Sigtelser er grundløse og paastaaet Frifindelse. Indstævnte har paastaaet Stadfæstelse, dog saaledes at Straffen skærpes og Erstatningen forhøjes indenfor et Beløb af 5000 Kr. med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er anset efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk. Efter alt foreliggende, derunder at Artiklen og det deri indeholdte urigtige Retsreferat trods den ved Sagens Anlæg givne Anledning forblev uberigtiget, findes Bøden at burde forhøjes til 2000 Kr. og Forvandlingsstraffen til 30 Dage, og Erstatningen at

burde fastsættes til 3000 Kr. med Renter. Med de angivne Ændringer vil Dommen herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden bestemmes til 2000 Kr., Forvandlingsstraffen til 30 Dage og Erstatningsbeløbet til 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1937, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør Frede Jordan, til Indstævnte, Redaktør Leif B. Hendil, med 400 Kr.

De idømte Erstatninger og Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Dagbladet »Folket« for hvilket Sagsøgte, Redaktør Frede Jordan, Vestbjerg, var ansvarshavende Redaktør, indeholdtes i Bladets Nr. 218 for den 18. September 1937 paa dets første Side en Artikel med en med fede Typer trykt Overskrift:

»Ekstrabladet«

Redaktør anmeldt for Dokumentfalsk.

Redaktør Hendil og Direktør Linden

har forladt Landet.«

I Artiklen hedder det derefter:*)

Under Anbringende af, at Artiklen, der delvis fremtræder som Referat af det paagældende Retsmøde, giver det Udseende af, at Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, København, har forsøgt at unddrage sig Anmeldelsen for Dokumentfalsk ved Flugt til Udlandet, hvorhos det fremsættes som Kendsgerninger, at Elith Jensen har skaffet Bevis for at være uskyldig dømt i en af Sagsøgeren mod ham i sin Tid anlagt Injuriesag, og at de dengang paaklagede Sigtelser mod Sagsøgeren for Bestikkelse følgelig var berettigede, at Sagsøgeren har søgt at redde sig for Beskyldningen om Bestikkelse ved falske Paastande og Beviser, og at det i Retten er bevist, at der fra Sagsøgerens Side er begaaet Dokumentmisbrug, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet Sagsøgte anset med Straf efter Straffelovens Kap. 27 og tilpligtet at udrede en Erstatning til Sagsøgeren af 5000 Kr. samt et af Retten fastsat Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kund-

*) Derpaa følger den i Landsretsdommen i Sagen Nr. 45/1938 gengivne, med Mærket »Marsk Stig« underskrevne Artikel.

gørelse i Pressen, hvorhos de for Sagsøgeren ærefornærmende Uddannelser er paastaaet kendt ubeføjede.

Sagsøgte, der har erkendt, at de i Artiklen indeholdte Sigtelser er ærefornærmende for Sagsøgeren, samt at Bevis for deres Rigtighed ikke har kunnet føres, har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale, idet han til Støtte herfor har anført, at han, der vel paa det paagældende Tidspunkt stod som ansvarshavende for Bladet, praktisk talt ikke deltog i Redaktionen, der lededes af Redaktøren for »Nordjydsk Tidende« C. Christensen, og at han først efter at Artiklen var fremkommet i Bladet fik Kendskab til dens Indhold.

Idet de i Artiklens Overskrift og Tekst indeholdte Sigtelser findes i høj Grad ærefornærmende for Sagsøgeren, og idet Sagsøgte maa bære det strafferetlige Ansvar for Sigtelserne, vil han være at anse efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk., med en Straf, der efter Omstændighederne, derunder at Sagsøgte ikke var bekendt med en Følgeskrivelse, med hvilken Artiklen blev fremsendt til Redaktionen, vil kunne bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 500 Kr.

Forvandlingsstraffen bliver at bestemme til Hæfte i 10 Dage.

Da det efter det foreliggende maa antages, at der ved Artiklen foruden Tort er tilføjet Sagsøgeren økonomisk Tab, vil der være at tilkende denne en Erstatning, der vil kunne bestemmes til 1500 Kr. samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen et Beløb af 150 Kr.

De forommeldte i Artiklen indeholdte Sigtelser vil være at kende ubeføjede.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

T i r s d a g d e n 2. M a j .

Nr. 125/1938. Skomagermester **H. C. Hansen**
(Overretssagfører V. Mortensen)

m o d

Fabrikant **P. Jensen** (Overretssagfører Laage),

betræffende Tilbagegang af en Handel om en fast Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 8. Marts 1938 (V Afd.): Sagsøgeren, Skomagermester H. C. Hansen, og Sagsøgte, Fabrikant P. Jensen, bør for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter at Ejendommen er solgt ved Tvangsauktion, gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte tilpligtes at frigøre

Appellanten for Hæftelse efter det til Indstævnte udstedte Pantebrev paa 12.570 Kr., at friholde Appellanten for et af Sagfører A. Frederiksen, Lyngby, mod Appellanten rejst Krav vedrørende Ordningen af Handlen, stort 838 Kr. 19 Øre, samt at betale Appellanten 6000 Kr. med Renter. Indstævnte procederer til den indankede Doms Stadfæstelse.

Seks Dommere bemærker følgende: Efter Sagens tildels efter Dommen tilvejebragte Bevisligheder maa der gaas ud fra, at det ved Handlens Afslutning har været klart for den Kommissionær, der paa Indstævntes Vegne solgte Ejendommen, at Appellanten købte den for der at drive Skomageri og Cykelforretning, hvilket vilde være uforeneligt med den paa Ejendommen hvilende, Appellanten ubekendte Servitut. Da Appellanten tiltrods herfor ikke blev gjort opmærksom paa, at Servituten vilde være en Hindring for Erhvervsvirksomheden, og da Appellanten ikke har kunnet opnaa Tilladelse til at udøve den fra Ejendommen, er han berettiget til at kræve Handlens Tilbagegang, og hans Paastand vil derfor være at tage til Følge, dog at det Beløb, Indstævnte vil have at tilsvare Appellanten, ikke findes at kunne sættes højere end 3000 Kr. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 1000 Kr.

Tre Dommere finder ikke, at der er tilvejebragt Bevis for Rigtigheden af Appellantens Fremstilling og stemmer derfor for Dommens Stadfæstelse.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Fabrikant P. Jensen, bør frigøre Appellanten, Skomagermester H. C. Hansen, for Hæftelse efter det af Appellanten den 1. Marts 1937 til Indstævnte udstedte Pantebrev, stort oprindeligt 12.570 Kr., friholde Appellanten for et af Sagfører A. Frederiksen, Lyngby, mod Appellanten rejst Krav, stort 838 Kr. 19 Øre, samt til Appellanten betale 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 29. April 1938 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 1000 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Skomagermester H. C. Hansen, der driver et Skotøjsreparationsværksted Finsensvej 30, afkøbte ved Slutseddel af 3. Januar 1937 Sagsøgte, Fabrikant P. Jensen, Ejendommen Matr. Nr. 12 ao, Vangede By og Sogn, Lyngbyvej 367. Paa Sagfører V. A. Frederiksens

Kontor i Lyngby udstedtes den 14. Januar 1937 foreløbigt Skøde, hvorefter Køberen skulde respektere bl. a. »at der den 27. Marts 1935 er tinglyst Deklaration — — — ang. — — — Næringsdrift, Benyttelse, Bebyggelse — — —«. Paa Frederiksens Kontor udstedtes den 1. Marts 1937 endeligt Skøde.

Den 6. Januar 1937 havde Sagsøgeren til Købmand Henning West udlejet den i Ejendommen værende Butik med Beboelse, saaledes at Lejemaalet »fra Ejerens Side kan — — — opsiges med et halvt Aars Varsel tidligst den 1. September 1941.«

Den 27. April 1937 tog Sagfører Frederiksen paa Sagsøgerens Vegne i Skrivelse til Sagsøgte »Forbehold — — — om Tilbagegang af den indgaaede Handel, eventuel Erstatning hos Dem i Anledning af, at han til Trods for, at det var en Forudsætning for Købet af Ejendommen, at han kunde foretage nogle Ombygninger, ikke kan faa Tilladelse hertil — — —.«

I Skrivelse af 26. Maj 1937 gjorde Overretssagfører Jerslev overfor Sagsøgte gældende, at det fra Sagsøgerens Side »var en Forudsætning for Købet, at der maatte drives Cykleværksted og Skomagerværksted i Ejendommen, og at der kunde bygges en Tilbygning til Ejendommen og indrettes en Butikslejlighed ud mod Sønderbakken.« I Skrivelsen bebudedes derhos Bedragerianmeldelse mod Sagsøgte. Endelig hedder det i Skrivelsen, »at det nu har vist sig, at der er Svamp i Ejendommen.«

Den 11. Juni 1937 anmodede Sagsøgeren Politidirektøren i København om, at der maatte blive indledet kriminel Undersøgelse mod Sagsøgte og eventuelt Ejendomsmægler Rasmussen.

Efter anstillet Politiundersøgelse resolverede Statsadvokaten for Sjælland den 2. September 1937, at der fra Anklagemyndighedens Side ikke vilde være videre at foretage i Anledning af den mod Sagsøgte og Ejendomshandler Gerhard Rasmussen indgivne Anmeldelse for Bedrageri med Hensyn til ovennævnte Ejendomshandel.

Ifølge den den 27. Marts 1935 lyste Deklaration maa der ikke paa Ejendommen »anlægges eller drives nogen Fabrik, Beværtning, Udsalg, Værksted, Oplagsplads eller i det hele øves nogen Virksomhed eller haves noget Oplag som ved ilde Lugt, Røg, Larm, ubehageligt Skue eller paa anden Maade efter Gentofte Kommunalbestyrelses Skøn kan forulempe de omboende — — — Det skal dog paa Parceller med Facade mod Vangedevej og Lyngbyvej være tilladt at indrette Lokaler til at drive alm. Butikshandel, herunder Bageri — — —.«

Under Sagen, der er anlagt ifølge Stævning af 1. November 1937, paastod Sagsøgeren oprindelig Sagsøgte tilpligtet at lade Salget gaa tilbage og at betale Sagsøgeren de Udgifter, som Sagsøgeren har haft i Anledning af denne Sags Berigtigelse og ved Driften af Ejendommen. Subsidiært paastodes Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren et saadant Beløb i Erstatning for forefunden Svamp og andre Mangler i Ejendommen, som maatte blive fastsat ved et Skøn.

Den 13. Januar 1938 foretoges Syn og Skøn ved 2 udmeldte Mænd. Ifølge disses Beretning, dateret 14. s. M., har Hussvamp intetsteds kunnet iagttages, ej heller Husbukke. Derimod er der i Stueetagens

Bjælkelag hist og her iagttaget større eller mindre Skade foraarsaget af gul Tømmersvamp og af smaa træborende Biller (Anobier). Navnlig Insektskaden skyldes, at der er anvendt gammelt Tømmer. Den ved Tømmersvamp og Anobier forvoldte Skade er kun af fremtrædende Karakter i Stueetagens Bjælkelag, hvor i Særdeleshed een Bjælke i Kælderrummet ud imod Lyngbyvej er i væsentlig Grad medtaget. Nævnte Bjælke er det eneste, der bør erstattes, og Udgifterne hertil vil andrage 300 Kr.

Herefter har Sagsøgeren nedlagt ovennævnte principale Paastand og den subsidiære Paastand, at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgeren ovennævnte 300 Kr. samt tilpligtes at give Afslag i Købesummen grundet paa Indskrænkningen med Hensyn til Ejendommens Benyttelse.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn passende Beløb. Sagsøgte paastaar derhos Sagsøgeren tilpligtet at betale et Beløb af 5000 Kr. eller et Beløb efter Rettens Skøn i Erstatning i Anledning af uberettiget Politiklage, alt med Tillæg af Renter 5 pCt. p. a. fra Svarskriftets Dato, den 26. November 1937. Sagsøgeren paastaar i anførte Henseende Frifindelse.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne samt forskellige Vidner.

Ifølge Arkitekt Øjvind Marcussens Vidneforklaring har han i Slutningen af Januar eller Begyndelsen af Februar 1937 været hos Bygningsinspektøren angaaende Indretning af et Skomagerværksted i Kælderen, hvilket ifølge Bygningsinspektørens Udtalelse ikke maatte indrettes. Vidnet husker ikke, om Sagsøgeren var med hos Bygningsinspektøren ved anførte Lejlighed, men i hvert Fald gav Vidnet straks efter Sagsøgeren Besked om Henvendelsen. I Marts 1937 søgtes forgæves om Tilladelse til en Tilbygning.

Til en Politirapport af 4. August 1937 forklarede Sagfører V. A. Frederiksen, at han for sit Vedkommende ikke havde hørt Parterne tale om Indretning af Skomagerværksted eller Cykelforretning i Villaen. Senere, efter at alle Papirer var underskrevet, har Sagsøgeren besøgt Frederiksen og beklaget sig over, at han ikke kunde faa Tilladelse til at indrette Skomagerværksted, og Frederiksen foreholdt ham da, hvorfor han ikke havde sagt det ved Mødet hos Frederiksen. — Ifølge Sagfører Frederiksens Vidneforklaring under Sagen var ej heller Spørgsmaalet om Tilbygning paa Tale overfor ham den 14. Januar 1937.

Da der i det af Sagfører Frederiksen oprettede Dokument af 14. Januar 1937 findes optaget et Forbehold med Hensyn til Ejendommens Benyttelse m. v., da det ikke findes tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgte under Forhandlingerne har givet Sagsøgeren urigtige eller mangelfulde Oplysninger, da det efter det foreliggende maatte være Sagsøgerens Sag inden endeligt Skødes Tagelse at klarlægge de af ham hævdede Forudsætninger, i hvilken Henseende bemærkes, at Sagsøgte i et Brev af 11. Maj 1937 til Sagfører Frederiksen har udtalt, at Sagsøgeren købte med den Forudsætning, at han vilde etablere Cykelforretning og Skomageri i den ovennævnte af Sagsøgeren senere — efter Slutsedlens Oprettelse — udlejede Butik, samt da der ikke findes oplyst Grundlag for Ansvar for Sagsøgte med Hensyn til den nu forefundne

Tømmersvamp i en enkelt Bjælke, vil Sagsøgte være at irifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Paa den anden Side findes den af Sagsøgeren indgivne Politianmeldelse eller det iøvrigt foreliggende ikke at afgive tilstrækkeligt Grundlag for at idømme Sagsøgeren Erstatning til Sagsøgte.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

O n s d a g d e n 3. M a j.

Nr. 8/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Axel Dilling (Landsretssagfører Kai Bau),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 §§ 1 og 2.

Dom afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 21. Juni 1938: Tiltalte, Vognmand Hans Axel Dilling, bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 18. Oktober 1938 (I Afd.): Den af Tiltalte Hans Axel Dilling forskyldte Straf bortfalder. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Den af Tiltalte fra hans Forretningslokale erhvervsmæssig drevne Virksomhed findes at stride mod Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895, idet Lovens Formaal kræver Kontrol og en vis Begrænsning af Kredsen af de spillende. Disse Dommere vil derfor stadfæste Landsrettens Dom.

To Dommere stemmer for at stadfæste Byrettens Dom, idet de ved det oplyste finder det godtgjort, at Tiltaltes Virksomhed alene har bestaaet i budmæssig Besørgelse for dertil svarende Betaling af Købsordrer paa Totalisatorbons til Afhentning i Tiltaltes Forretningslokale.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

T h i k e n d e s f o r R e t:

L a n d s r e t t e n s D o m b ø r v e d M a g t a t s t a n d e.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 26. Maj 1938 er Vognmand Hans Axel Dilling, boende Kapelvej Nr. 48, 2. Sal til venstre, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 § 2, jfr. § 4, i Anledning af, at han i Maj Maaned 1938 uden dertil erhvervet Tilladelse i sin Forretning, Store Kongensgade Nr. 61 B her i Staden, af ham ubekendte Personer har modtaget Spilleindskud til Totalisatoren ved Duekapflyvninger og til Totalisatoren paa Amager Travbane.

Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af Sagen, at Tiltalte, der driver en Budcentral, modtager Bestilling paa Køb af Bons i Totalisatoren ved Duekapflyvninger og i Totalisatoren paa Amager Travbane. Kunderne angiver selv, hvorledes der skal købes, og betaler foruden Bonens Pris 35 Øre og 50 Øre.

De indkøbte Bons staar til Kundernes Disposition, men i Almindelighed hentes de kun, hvis der er Gevinst.

Tiltalte udbetaler ikke selv Gevinster, men hvis en Kunde i et særligt Tilfælde ønske, at Tiltalte skal hente Gevinsten, vil dette kunne ske, dog kun mod takstmæssig Betaling for Budbesørgelse.

Der modtages kun Betaling for hele Bons, saaledes at Delingsspil ikke finder Sted.

Da Kunderne har Lejlighed til at kontrollere, at Bons er indkøbt efter den givne Bestilling, og da Udbetaling af Gevinster ikke finder Sted, samt da der kun modtages Betaling for hele Bons, findes Tiltaltes Virksomhed alene at kunne betegnes som Budtjeneste, og Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 21. Juni 1938 (5728/38) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 22. Juli s. A. dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Hans Axel Dilling i Overensstemmelse med Anklageskriftet i Sagen.

Tiltalte paastaar Dommen stadfæstet.

Da Købet af Bonen og ved Dobbeltvæddemaal tillige Udfyldningen af de to Dele, hvoraf Bonen bestaar, efter den Fremgangsmaade, der hævdes at være anvendt af Tiltalte, foretages af Tiltalte uden forudgaaende Henvendelse fra Kunden til Totalisatoren, findes den af Tiltalte udøvede Virksomhed, der er drevet erhvervsmæssigt, og med hvilken der ikke fra det Offentliges Side kan føres nogen Kontrol, at være en Overtrædelse af Lov Nr. 73 af 30. Marts 1895 §§ 1 og 2, og Tiltalte vil derfor være at anse skyldig i Overtrædelse af disse Bestemmelser. I Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 2, jfr. Stk. 1 Nr. 3, findes imidlertid efter alt foreliggende den forskyldte Straf at kunne bortfalde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 76/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Witold Kristkewitz (Knudtzon),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 119, Stk. 1 og § 245, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 14. Februar 1939 (I Afd.): Tiltalte Witold Kristkewitz bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 48 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Morville, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Knudtzon betaler Tiltalte Witold Kristkewitz 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Witold Kristkewitz ved 2. jyske Statsadvokaturens Anklageskrift af 5. Januar 1939 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 119, Stk. 1, og § 245, Stk. 2, for ved Angreb af særlig farlig Karakter at have tilføjet sagesløs Tjenestemand Legemsbeskadigelse, idet han den 3. December 1938 Kl. ca. 15 paa en Gang i Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte Overopsynsbetjent Svend Aage Holst, der ikke havde givet rimelig Anledning til Voldshandlingen, 3 Slag i Hovedet og derved tilføjet ham følgende Læsioner:

1. Et ca. 3 cm langt Kontusionssaar i venstre Side af Panderegionen svarende til Haargrænsen.
2. Et ca. 2 cm langt, 1 cm dybt Saar paa venstre Issepartiet.
3. Hæmatom midt paa Issepartiet.
4. En Fortand slaaet løs og beskadiget, saaledes at den sandsynligvis maa trækkes ud.

Tiltalte er efter sit Opgivende født den 15. Oktober 1888 i Wilna og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Under Domsforhandlingen har Anklagemyndigheden frafaldet Tiltale med Hensyn til den i Anklageskriftet under 4 nævnte Læsion.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Witold Kristkewitz skyldig i et efter Straffelovens § 245 Stk. 2 strafbart Forhold for ved Angreb af særlig farlig Karakter at have tilføjet den sagesløse Svend Aage Holst Legemsbeskadigelse, idet Tiltalte den 3. December 1938 Kl. ca. 15 paa en Gang i Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte overfaldne, der ikke havde givet rimelig Anledning til Voldshandlingen, 3 Slag i Hovedet og derved tilføjede ham følgende Læsioner:

1. Et ca. 3 cm langt Kontusionssaar i venstre Side af Panderegionen svarende til Haargrænsen.

2. Et ca. 2 cm langt, 1 cm dybt Saar paa venstre Isseparti.

3. Hæmatom midt paa Issepartiet.

Hovedspørgsmaal 2.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 1 besvares med Nej).

Er Tiltalte Witold Kristkewitz skyldig i et efter Straffelovens § 245 Stk. 2 strafbart Forhold for ved Angreb af særlig farlig Karakter at have tilføjet Svend Aage Holst Legemsbeskadigelse, idet Tiltalte den 3. December 1938 Kl. ca. 15 paa en Gang i Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte overfaldne 3 Slag i Hovedet og derved tilføjede ham de i Hovedspørgsmaal 1 nævnte Læsioner?

Hovedspørgsmaal 3.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaalene 1—2 besvares med Nej).

Er Tiltalte Witold Kristkewitz skyldig i et efter Straffelovens § 245 Stk. 2 strafbart Forhold for at have tilføjet den sagesløse Svend Aage Holst Legemsbeskadigelse, idet Tiltalte den 3. December 1938 Kl. ca. 15 paa en Gang i Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte overfaldne, der ikke havde givet rimelig Anledning til Voldshandlingen, 3 Slag i Hovedet og derved tilføjede ham de i Hovedspørgsmaal 1 nævnte Læsioner?

Hovedspørgsmaal 4.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaalene 1—3 besvares med Nej).

Er Tiltalte Witold Kristkewitz skyldig i et efter Straffelovens § 245 Stk. 1 strafbart Forhold for at have tilføjet Svend Aage Holst Legemsbeskadigelse, idet Tiltalte den 3. December 1938 Kl. ca. 15 paa en Gang i Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte overfaldne 3 Slag i Hovedet og derved tilføjede ham de i Hovedspørgsmaal 1 nævnte Læsioner?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Witold Kristkewitz skyldig i et efter Straffelovens § 119 Stk. 1 strafbart Forhold, ved den 3. December 1938 Kl. ca. 15 ved Vold at have overfaldet Overopsynsbetjent Svend Aage Holst ved Tvangsarbejds- og Forsørgelsesanstalten i Horsens under Udførelsen af hans

Tjeneste, derved at Tiltalte under Ophold paa en Gang i nævnte Anstalt med en Kakkellovnsryster af Jern tildelte Overopsynsbetjenten 3 Slag i Hovedet med den Følge, at overfaldne paadrog sig de i Hovedspørgsmaal 1 nævnte Læsioner?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 1 til 3 med Nej og Hovedspørgsmaalene 4 og 5 med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 245, Stk. 1, og § 119, Stk. 1, med en Straf, der efter Omstændighederne vil kunne bestemmes til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 48 Dage vil være at anse udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De borgerlige Rettigheder vil være at irakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Torsdag den 4. Maj.

Nr. 103/1938. A/S Ejler Jensen (Carstensen)

mod

Ingeniør Paul Schiøler (Overretssagfører Haack),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Medansvar for Forsømmelse af Toldberigtigelse.

Østre Landsrets Dom af 25. Marts 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Ingeniør Paul Schiøler, bør for Tiltale af Sagsøgeren, A/S Ejler Jensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret støtter Appellanten alene sin Paastand paa, at Indstævnte, om end i god Tro, ved Afgivelsen af den urigtige Erklæring af 28. Januar 1933 har udvist grov Uagtsomhed og derved paaført Selskabet Tab.

Da Erklæringen afgaves, var der imidlertid paadraget Selskabet et utvivlsomt Konfiskationsansvar, saaledes at Erklæringens Afgivelse kun vilde kunne tjene til at skjule den stedfundne Toldovertrædelse. Herefter findes Erklæringen ikke at kunne danne Grundlag for Erstatningsansvar, og Dommen vil saaledes være at stadfæste. I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Ejler Jensen, til Indstævnte, Ingeniør Paul Schiøler, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I April 1932 indlededes der Forhandlinger mellem A/S Ejler Jensen ved dettes Direktør Karl Schultz og Ingeniør Paul Schiøler om dennes Indtræden som Kapitalindskyder og aktiv Interessent i Selskabet. Under Ingeniør Schiølers Bortrejse fra Slutningen af Juni indtil Slutningen af August 1932 fortsattes Forhandlingerne mellem Selskabet og Ingeniør Schiølers befuldmægtigede, Overretssagfører Jon Krabbe. Forhandlingerne resulterede i, at Ingeniør Schiøler skulde indskyde Kapital, saaledes at han blev Ejer af $\frac{1}{3}$ af Aktiekapitalen, og at han skulde indtræde som Meddirektør og Bestyrelsesmedlem i Selskabet efter hans Hjemkomst. Den 22. Juli og 8. August indbetalte Overretssagfører Krabbe til Selskabet henholdsvis 10.000 Kr. og 30.000 Kr. Fra Begyndelsen af September virkede Ingeniør Schiøler som Meddirektør i Selskabet, og i Midten af September valgtes han til Medlem af Bestyrelsen, hvis Formand da var Kaptajn Jørgen Brock. I April 1933 udtraadte han igen af Bestyrelsen, og den 1. August s. A. fratraadte han som Direktør.

I Februar—Marts 1932 var til Selskabet indkommet et Parti Silkeundertøj, som vedkommende Speditør Selskabet uafvidende havde indført udenom Toldvæsnet. Da Revisionen savnede Bilag for Toldberigtigelse af Partiet og ikke vilde paategne Regnskabet for 1931—32, uden at Forholdet var bragt i Orden, besluttedes det i Maj—Juni 1932 at genudføre Partiet til Sverige og derefter paany indføre det her til Landet, saaledes at Tolden, ca. 6000 Kr., blev berigtiget ved Indførslen, idet man regnede med, at der da ikke vilde blive Tale om Ansvar overfor Toldvæsnet.

Under de ovennævnte Forhandlinger med Ingeniør Schiøler blev denne gjort bekendt med Toldaffæren, og han stillede Forlangende om, at denne blev ordnet, saaledes at han ikke blev indblandet i den. Dette lovede Direktør Schultz.

Den planlagte Udførsel og Genindførsel af Varerne blev imidlertid ikke bragt til Udførsel, og da Forholdet blev opdaget, maatte Selskabet under en ved Københavns Byret indledet Forundersøgelse i December 1935 indgaa paa foruden at berigtige de skyldige Afgifter at erlægge en Bøde og betale Erstatning til Statskassen.

Direktør Schultz har erkendt overfor Selskabet at have Medansvar for, at der ikke blev forholdt med Varerne, saaledes som det var bestemt. Han erkender, at han har solgt af Varerne, og at den resterende Del af disse en Gang i Oktober 1932 blev pakket sammen og ført bort fra Selskabets Lager, Havnegade 47, for at bibringe Bestyrelsen den

Tro, at Varerne nu var udført til Sverige, medens de i Virkeligheden blev ført hen til et andet Selskabet tilhørende Lager og senere solgt. Han har endvidere erkendt, at Bestyrelsen yderligere blev ført bag Lyset derved, at Toldbilagene vedrørende nogle lignende fra Tyskland indførte Varer blev forevist den som vedrørende det indsmuglede Vareparti. Direktør Schultz er derfor gaaet ind paa at erstatte Selskabet Halvdelen af det Beløb, Selskabet har maattet udrede udover normale Toldafgifter.

Selskabet gør nu gældende, at ogsaa Ingeniør Schiøler har Medansvar for den skete Undladelse af at bringe Sagen ud af Verden, hvorfor det under denne Sag paastaar ham dømt til at betale et lignende Beløb som Direktør Schultz, opgjort til 10.286 Kr. 06 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 7. September 1937.

Selskabet anfører til Støtte herfor nærmere følgende: Da Ingeniør Schiøler i September 1932 tiltraadte Stillingen som Meddirektør i Selskabet, paalagde Bestyrelsens Formand, Kaptajn Brock, som i denne Sag ikke stode paa Direktør Schultz, Ingeniør Schiøler selv at bringe Toldaffæren ud af Verden ved at sørge for Udførsel og Genindførsel af de indsmuglede Varer. Ikke desto mindre har Ingeniør Schiøler efter Bestyrelsens Formodning været vidende om og indforstaaet med, at der blev solgt af Varerne, og at Bestyrelsen blev ført bag Lyset paa den ovenfor anførte Maade. For at opnaa Revisionens Godkendelse af Regnskabet lod Kaptajn Brock ham derhos den 28. Januar 1933 underskrive en saalydende Erklæring:

»Efter min Indtrædelse i Firmaets Ledelse i September 1932 har jeg forvisset mig om, at 126 Dusin Silkeundertøj, som var afsondret i Firmaets Lokaler, blev pakket og eksporteret til Sverrig.«

Selv om Ingeniør Schiøler maatte have været i god Tro, har han i alt Fald ved denne Erklæring paadraget sig Medansvar for, at der blev gjort retligt Ansvar gældende mod Selskabet.

Ingeniør Schiøler paastaar sig frifundet. Han bestrider at have faaet Paalæg om at bringe Affæren ud af Verden og at have været vidende om, at der blev solgt af Varerne, saa vel som om de af Direktør Schultz foretagne Manipulationer med Hensyn til Varerne, ved hvilken han selv er blevet ført bag Lyset. Han henviser til det ganske usandsynlige i, at han efter først at have forlangt Affæren bragt ud af Verden inden hans Indtræden i Selskabet og efter at have indbetalt 40.000 Kr. til Selskabet, saaledes at dette derved havde rigelige Midler til at berigtige Tolden, senere skulde have modarbejdet, at Toldberigtigelse fandt Sted, og tilmed havde været med til noget saa taabeligt som at benytte Toldbilagene for andre lignende Varer som vedrørende det indsmuglede Parti, hvorved Toldbilag for de førstnævnte Varer senere vilde mangle. Den 28. Januar 1933 forelagde Kaptajn Brock ham til Underskrift en saalydende Erklæring:

»Undertegnede Disponent Kai Hansen i Ejler Jensen A/S, Havnegade 47, erklærer herved paa Tro og Love, at jeg til Export til Sverrig har pakket 6 Kasser, indeholdende 63 Dusin Silkeundertøj Nr. 74,847 og 63 Dusin Silkeundertøj Nr. 74,309 ifl. Faktura C. Hugo Eidner & Co. 21/11 1931 og 4/12 1931.

De paahæftede Toldbilag Nr. 50,661 og 23,063 er den erlagte Told paa disse Vareposter. Varen, som er klareret, staar endnu urørt henholdsvis paa Kastelsvej 25 og Havnegade 45.«

men da han ikke kunde attestere de deri indeholdte Detailler, affattede Kaptajn Brock i Stedet ovennævnte Erklæring, som han underskrev, medens nysnævnte Erklæring blev underskrevet af Disponent Kai Hansen. Han erkender, at han ikke burde have attesteret, at Varerne blev eksporteret til Sverige, men han er i saa Henseende blevet ført bag Lyset af Direktør Schultz, som havde sørget for, at han overværede Bortkørslen af Varerne og fik Besked om, at de gik til Sverige.

Der er under Domsforhandlingen afgivet Forklaring af Kaptajn Brock, Landsretssagfører Rud Prytz, Ingeniør Schiøler, Direktør Karl Schultz, tidligere Lagerchef i A/S Ejler Jensen, Chiropraktor A. C. Weirup og ovennævnte Kai Hansen.

Der er ved disse Forklaringer, som paa afgørende Punkter er indbyrdes modstridende, ikke ført Bevis for, at det er blevet paalagt Ingeniør Schiøler at paase, at Toldaffæren blev bragt ud af Verden, endsige for, at han har været med til at føre Bestyrelsen bag Lyset, og da der ikke ses at kunne paalægges ham noget Ansvar paa Grundlag af den af ham den 28. Januar 1933 afgivne Erklæring, vil han være at frifinde.

Sagsøgerne findes at burde tilsvare Sagsøgte Sagens Omkostninger med 500 Kr.

M a n d a g d e n 8. M a j .

Nr. 126/1939.

Svend Eriksen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 4. April 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt den 4. April 1939 af Østre Landsret (I Afd.) er saalydende:

Den af Domfældte Svend Eriksen iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke, som foreskrevet i Retsplejelovens § 968, 3. Stk., foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved den af Københavns Byrets 7. Afdeling den 23. November 1935 afsagte Dom (175/35) blev Svend Eriksen, hvis Forhold skønnedes at burde henføres under Straffelovens § 244 Stk. 2, jfr. § 247 og § 17 i Medfør af Straffelovens § 70 dømt til at anbringes i et Sindssygehospital. Domfældte, der ikke paaankede Dommen, blev derefter anbragt paa Sct. Hans Hospital.

Ved Kendelse, afsagt af Københavns Byrets 7. Afdeling den 6. April 1936, blev den ved Dommen truffne Afgørelse ændret derhen, at Domfældte vilde være at anbringe i en Forvaringsanstalt for Psykopater, og Domfældte, der ikke paakærede Kendelsen, blev derefter anbragt i Psykopatforvaringsanstalten.

Domfældte, der i Skrivelse af 1. Maj 1938 fremsatte Ønske om Anke af den ham overgaaede Dom, hvilken Anke blev afvist ved Østre Landsrets Kendelse af 9. Juni 1938, har nu i Skrivelse af 27. Januar 1939 paany fremsat Begæring om Anke.

Da det af Domfældte til Støtte for den fornyede Anke anførte findes uden Betydning, vil Anken i Medfør af Retsplejelovens § 964, jfr. §§ 949 og 963 i Overensstemmelse med den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand være at afvise.

T i r s d a g d e n 9 . M a j .

Nr. 163/1938. Murermester **I. V. Larsen** (Carstensen)

m o d

Bygningssnedkernes Aktieselskab (Svane),

betræffende Erstatning for Mangler ved udført Murerarbejde.

Østre Landsrets Dom af 17. Maj 1938 (I Afd.): Sagsøgte Murermester I. V. Larsen bør til Sagsøgerne Bygningssnedkernes Aktieselskab betale de paastævnte 3226 Kr. 11 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. Juli 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. De Sagsøgte Ingeniør, cand. polyt. Jørgen Glud og Arkitekt Curt Lüttichau bør for Tiltale af Sagsøgerne i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til disse Sagsøgte 100 Kr. til hver. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sit Anbringende om at Indstævntes Krav var forældet i Medfør af Lov af 22. December 1908.

Efter Dommen har samtlige Skønsmænd i Sagen foretaget ny Undersøgelse med Ophugning af Trappen.

Idet det for Højesteret fremkomme bestyrker Dommens Resultat vil den indankede Dom i Henhold til de i den anførte Grunde efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Murermester I. V. Larsen, til Indstævnte, Bygningssnedkernes Aktieselskab med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 8. August 1931 paatog Sagsøgerne Bygningssnedkernes Aktieselskab sig som Hovedentreprenør paa en Ejendomsselskabet »Fredensbo«, Charlottenlund, A/S tilhørende Grund i Ordrup mod Betaling af 387.386 Kr. at opføre tre Beboelseshuse i Overensstemmelse med foreliggende Tegninger og Beskrivelser. Aflevering og Indflytning fandt Sted omkring April Flyttedag 1932, og Bygningsattest udstedtes den 27. Juni 1932.

I Maj 1936 modtog Ejendomsselskabet fra dets Vicevært Meddelelse om, at Trapperne i en af Ejendommene sank. Ved et efter Selskabets Begæring den 29. September 1936 afholdt Syn og Skøn konstateredes det, at der var sket Forskydning fra 1 til 3 cm mellem Trappetrin og Reposer ved samtlige Reposer, hvorhos Skønsmændene udtalte, at Forskydningerne maatte skyldes, at Opstillingen af Trapperne ikke var forsvarligt udført, samt at Forskydningerne antagelig var sket inden Murerarbejdets Aflevering, da samtlige Revner mellem Reposer og Trin var fugede ud og smurt med en asfaltlignende Masse af samme Farve som Trinene, hvorved Fejlen ikke er blevet opdaget, før Trapperne slog nye Revner. Det blev dernæst ved et den 24. og 31. Marts 1937 afholdt nyt Skøn, ved hvilket Ophugning fandt Sted, konstateret, at de stedfundne Forskydninger og Sænkninger skyldtes, at Tilstøbningen af Fugen mellem Reposertrin og Jernbjælke var mangelfuld. Syns- og Skønsmændene udtalte derhos, at Konstruktion af Trapper som de omhandlede saakaldte »selvbærende Betontrapper« var en almindelig kendt og brugt, og at Opsætningen ikke krævede særlig teknisk Viden eller frembød særlige praktiske Vanskeligheder. Paa Spørgsmaal, om Forskydningerne maatte antages at være sket før eller efter Arbejdets Aflevering, svarede Syns- og Skønsmændene, at en Del af Forskydningerne maatte være sket før Malerarbejdet — saaledes som det

nu fremtraadte — var udført, medens Forskydningerne andre Steder maatte være sket lidt efter lidt paa senere Tidspunkter. Endelig udtalte Syns- og Skønsmændene, at det for at bøde paa Fejlene vilde være nødvendigt fuldstændigt at udhugge Fugen mellem Reposetrin og Jernbjælke og at spænde Trappen op samt omhyggeligt udstøbe Fugen med Cementmørtel. Udgiften ved dette Arbejde i Forbindelse med de fornødne Reparationer af Puds, Malerarbejde og Terrazzo anslag de til ca. 2500 Kr.

Under en af Ejendomsselskabet mod Bygningsnedkernes Aktieselskab anlagt Sag blev sidstnævnte Selskab derpaa ved nærværende Rets Dom af 28. Maj 1937 tilpligtet at betale Ejendomsselskabet 2500 Kr. med Rente 5 pCt. p. a. fra den 27. Januar 1937 samt i Sagsomkostninger 450 Kr.

Under nærværende Sag paastaar nu Aktieselskabet de Sagsøgte Muremester I. V. Larsen, Ingeniør, cand. polyt. Jørgen Glud og Arkitekt Curt Lüttichau dømt til principalt in solidum, subsidiært hver for sig at betale 3226 Kr. 11 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. Juli 1937 til Betaling sker, idet Beløbet opgøres saaledes:

Hovedstol ifølge den ovennævnte Dom af 28. Maj 1937..	2.500,00 Kr..
Sagsomkostninger ifølge samme	450,00 —
Renter ifølge samme	55,55 —
Udgifter ved det af Selskabet under den forrige Retssag begærede Syn og Skøn samt forskellige Gebyrer.....	222,00 —

ialt: 3.227,55 Kr.

Til Støtte for deres Paastand gør Sagsøgerne for saa vidt angaar Sagsøgte Larsen, mod hvem Søgsmålet oprindelig alene var rettet, gældende, at det paagældende Arbejde ifølge en med Sagsøgte oprettet Entreprisekontrakt af 1. August 1931 var overtaget af denne som Underentreprenør, og at Sagsøgte saaledes i Forhold til Sagsøgerne bærer Ansvar for Arbejdets kontraktmæssige Udførelse, hvorfor han maa være pligtig at skadesløsholde dem for de økonomiske Følger af det mangelfulde Arbejde.

Entreprisekontraktens § 13, der bærer Overskriften: Garanti, er saalydende:

»Overtageren indestaar for sit Arbejde til Aarsdagen efter, at det er afleveret til Indflytning, og han er pligtig til uden Vederlag at afhjælpe alle Mangler, der maatte være en Følge af Fejl, der kan lægges ham til Last.«

Sagsøgte Larsen paastaar sig frifundet, idet han paaberaaber sig den citerede Bestemmelse i Kontrakten og henviser til, at der ikke indenfor den deri fastsatte Aarsfrist er fremsat nogen Reklamation overfor ham, ligesom han gør gældende, at Arbejdet er udført efter Arkitektens Anvisning, saaledes at Manglerne ikke kan skyldes Fejl, der kan lægges Sagsøgte til Last.

Under Sagens Forberedelse har Dr. techn. N. J. Nielsen og Arkitekt P. E. Hoff som udmeldte Skøns mænd den 12. November 1937 afholdt Syn og Skøn paa Trapperne og har i den derom afgivne Forretning søn

de væsentligste Aarsager til Revnerne mellem de almindelige Trin og til Reposetrinenes Sætning anført følgende:

1. Jernbjælken N. P. Nr. 11 er for lille.
2. Trappevæggene er ikke tykke nok.
3. Trinene er ikke indmurede i ren Cementmørtel.
4. Anlægsfladen mellem Trinene er for lille til at hindre Forskydning i Fladen.

Muligvis har Tilstøbningen mellem Reposetrin og Jernbjælke været mangelfuld, hvilket vi dog ikke har kunnet konstatere. Ved Ophugning et Sted, hvor Reposetrinet ikke havde sat sig, fandtes Tilstøbningen i Orden. Hvor Reposetrinet sætter sig, fremkommer et Mellemrum mellem Jernbjælke og Reposetrin paa Grund af dettes Drejning, men man kan ikke heraf se, om Tilstøbningen har været mangelfuldt udført. Som en mulig Aarsag kan altsaa nævnes:

5. Tilstøbningen mellem Reposetrin og Jernbjælke er muligvis mangelfuld.
6. Som en mindre væsentlig Aarsag kan nævnes de delte Reposetrin.«

Under Henvisning til, at dette Skøn antager, at en væsentlig Del af Manglerne ved Trapperne skyldes fejlagtige Beregninger og Konstruktioner har Sagsøgerne derefter ved Stævning af 21. Januar 1938 adciteret de Sagsøgte Ingeniør, cand. polyt. Jørgen Glud og Arkitekt Curt Lüttichau med Paastand som ovenfor anført, idet de gør gældende, at enten den ledende Arkitekt eller den raadgivende Ingeniør eller begge i Forening maa være ansvarlige eller medansvarlige for Manglerne, saafremt det afgivne Skøn lægges til Grund for Sagens Afgørelse.

Sagsøgte Ingeniør Glud paastaar sig frifundet, idet han henviser til, at han intet har haft med Konstruktionen eller Udførelsen af de paagældende Trapper at gøre, samt at der intet Retsforhold bestaar mellem ham og Sagsøgerne som Hovedentreprenører.

Sagsøgte Arkitekt Lüttichau har principalt nedlagt Paastand paa Afvisning; subsidiært paastaar han sig frifundet.

Til Støtte for sin Afvisningspaastand anfører han, at det maa tilregnes Sagsøgerne som en Forsømmelse, at han ikke fra Begyndelsen er blevet inddraget under Søgsmålet.

Da Adcitationen af Sagsøgte Lüttichau udelukkende er foranlediget ved de Oplysninger, der indeholdes i den senest foretagne Syns- og Skønsforretning, findes det ikke at kunne tilregnes Sagsøgerne som en Forsømmelse, at Sagsøgte ikke er blevet inddraget under Sagen fra Begyndelsen, og Paastanden om Afvisning vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Færdig fra Trykkeriet den 24. Maj 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 8

Tirsdag den 9. Maj.

Sin Frifindelsespaastand støtter Sagsøgte Lüttichau navnlig paa, at der ikke mellem Sagsøgerne og ham har bestaaet noget Kontraktsforhold, der kunde berettigede dem til at gøre Ansvar gældende mod ham. Iøvrigt maatte Kravet mod ham være forældet, da Arbejdet er afleveret, synet og godkendt i April 1932.

For Landsretten har Skønsmændene Dr. techn. N. J. Nielsen og Arkitekt P. E. Hoff forklaret, at der selv med en daarlig Tilstøbning sandsynligvis vilde være sket nogen Skade, hvis alt iøvrigt havde været i Orden, medens det omvendt nok er sandsynligt, at der med den anvendte Bjælke dimension vilde være sket Sætning af Trinene, selv om Tilstøbningen har været i Orden, men der er iøvrigt mange andre Forhold, der gør sig gældende ved Bedømmelsen af Manglernes Aarsager. Projektering af Bjælker og Trappevægge henregnes normalt til Arkitektarbejde. Det er almindeligt, at Bjælkerne indmures i ren Cementmørtel, idet man plejer at forlange særlig udsat Murværk udført i saadan Mørtel.

Murermester Anton Nielsen har forklaret, at han for ca. $\frac{3}{4}$ Aar siden har repareret en af Trapperne, der var lidt uforsvarlig. Jernbjælken var ikke bøjet, hvilket vilde være sket, hvis den havde været for spinkel. Skaden maa derfor skyldes mangelfuld Udstøbning. Han har betegnet Arbejdet som uforsvarligt.

Murermester P. R. Madsen og Arkitekt G. Ponsaing, der har foretaget det i Marts 1937 afholdte Skøn, har forklaret, at den senere Skønforretning ikke har ændret noget i deres Opfattelse, saaledes som den er udtrykt i deres Skønserklæring. De betegner Tilstøbningen som mangelfuld og Arbejdet som uforsvarligt. De tillægger ikke Bjælkens Dimensionering nogen Betydning og mener ikke, at der vilde være sket nogen Sætning, hvis Tilstøbning havde været rigtigt udført.

Murermester H. Nissen har forklaret, at han vedblivende som i sin Skønserklæring af 29. September 1936 udtalt er af den Opfattelse, at Murerarbejdet er uforsvarligt udført.

Endelig har Sagsøgte Murermester J. V. Larsen forklaret, at Trapperne er udført efter Arkitektens Anvisning paa samme Maade som Trapperne i en Ejendom paa Tranegaardsvej, som Arkitekten ligeledes har konstrueret og Sagsøgte udført. Arbejdet er udført af Sagsøgtes faste Folk, der har arbejdet hos ham i mange Aar. Arkitekten spurgte ham, om han maatte bestille Trinene for ham hos Terrazzostøberen, hvad Sagsøgte indvilgede i. Trapper af denne Konstruktion har holdt andre

Steder, hvor der har været anvendt gennemgaaende Reposetrin, og Fejlen ved de heromhandlede Trapper hidrører efter hans Opfattelse fra, at der har været anvendt delte Reposetrin.

Efter det saaledes oplyste maa der gaas ud fra, at Skaden paa Trapperne skyldes mangelfuld Tilstøbning af Reposetrin, og de Sagsøgte Ingeniør, cand. polyt. Jørgen Glud og Arkitekt Curt Lüttichau vil her-efter allerede af denne Grund være at frifinde.

Med Hensyn til den af Sagsøgte Larsen paaberaabte Garantibestem-melse i Entrepriskontrakten af 1. August 1931 bemærkes, at den med sin ikke klare Formulering i hvert Fald ikke findes at kunne forstaaes som hjemlende ham Ansvarsfrihed for Fejl, der som de heromhandlede først har kunnet konstateres efter Aarsdagen for Arbejdets Aflevering.

Sagsøgte Larsen har dernæst gjort gældende, at Kravet mod ham er forældet i Medfør af Lov Nr. 274 af 22. December 1908 § 1, Nr. 1 e, idet Arbejdet er afleveret omkring April Flyttedag 1932, medens Stæv-ningen i nærværende Sag først er udtaget den 8. Juli 1937. Heroverfor har Sagsøgerne imidlertid under Henvisning til den nævnte Lovs § 3 hævdet, at Forældelsesfristen for deres Krav først kan regnes fra et senere Tidspunkt, idet Manglerne først viste sig i Maj 1936, og Sag-søgernes Regreskrav først blev aktuelt, da de, som under den foran omtalte mod dem anlagte Retssag foretog Procesforkyndelse mod Sag-søgte Larsen, ved Dommen af 28. Maj 1937 blev tilpligtet at betale Ejen-domsselskabet det af dette krævede Beløb.

Idet der findes at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at Forældel-sesfristen efter Loven af 1908 ikke er udløbet inden nærværende Sags-Anlæg, vil Sagsøgte Larsen som ansvarlig for den mangelfulde Tilstøb-ning af Reposetrinene, være at dømme til at betale dem det paastævnte Beløb, mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er fremsat, med Renter som paastaaet.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgte Larsen at burde betale Sag-søgerne 300 Kr., medens disse i Sagsomkostninger til hver af de Sag-søgte Glud og Lüttichau bør betale 100 Kr.

Torsdag den 11. Maj.

Nr. 63/1939.

Rigsadvokaten

mod

Finn Christensen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af § 24, 1. og 2. Pkt. i Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 om Udøvelse af Lægegerning.

Dom afsagt af Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. den 6. April 1938: Tiltalte Kiropraktor Finn Christensen bør for An-klagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostnin-ger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1938 (VI Afd.): Tiltalte Finn Christensen bør straffes med Hæfte i 60 Dage. I Erstatning til Svend Magnus Hartmann Nielsen betaler Tiltalte 20.000 Kr. Saa bør Tiltalte og betale Sagens Omkostninger for begge Retter. Den idømte Erstatning at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet det tiltrædes, at det ikke kan fritage Tiltalte for Straf, at han ikke har forudset Følgerne af Behandlingen, findes Tiltalte, der ved Dommen er antaget at have taget Hartmann Nielsen i Kur under saadanne Omstændigheder, at han burde have indset, at han udsatte dennes Helbred for paaviselig Fare, at have overtraadt Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 og vil derfor være at anse efter de i Dommen nævnte Bestemmelser.

Fem Dommere stemmer for at anse Tiltalte med en Statskassen tilfaldende Bøde af 800 Kr. og at fastsætte Forvandlingsstraffen til Hæfte i 30 Dage.

Fire Dommere stemmer for at anse Tiltalte med Hæfte i 30 Dage.

Seks Dommere mener, at Erstatningen under de foreliggende Omstændigheder bl. a. under Hensyn til, at Hartmann Nielsen, da han af egen Drift henvendte sig til Tiltalte, var syg, bør fastsættes til 5000 Kr.

Tre Dommere vil frifinde Tiltalte for Erstatningskravet, idet de under Hensyn til Hartmann Niensens Helbredstilstand før Tiltaltes Behandling ikke finder det godtgjort, at denne Behandling har medført nærmere paaviselig Skade.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Finn Christensen bør til Statskassen bøde 800 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 30 Dage.

I Erstatning til Svend Magnus Hartmann Nielsen betaler Tiltalte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse 5000 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten og Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 8. September 1937 fra Politimesteren i Nykøbing F. er der efter Sundhedsstyrelsens Anmodning rejst Tiltale mod

Kiropraktor Finn Christensen, Nykøbing F., for Overtrædelse af Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 24, jfr. § 28, idet han, der ikke har Autorisation som Læge, i November Maaned 1936 har taget Salgsinspektør Svend Magnus Hartmann Nielsen af København, der led af en spredt Betændelse i Hjernen og Rygmarven, i Kur og derved forårsaget betydelig Forværrelse af Patientens Tilstand og væsentlig Skade paa dennes Helbred.

Tiltalte, der er født den 25. December 1904 i Struer, er ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Det fremgaar af Tiltaltes Forklaring, at han, der er Student fra 1923, i sin Ungdom led af Hovedpine, der gjorde ham uskikket til alt Arbejde, og at han forgæves søgte Lægehjælp herfor. Da han fra forskellig Side havde faaet Oplysning om Personer, der var blevet helbredet ad kiropraktisk Vej, førte dette til, at han henvendte sig til en Kiropraktor, hvem det lykkedes fuldstændig at helbrede ham.

Dette vakte hans Interesse for Kiropraktik og bevirkede, at han efter at være blevet rask tog til Amerika, hvor han gennemgik en 3-aarig Uddannelse paa Palmer School i Iowa, hvor han i April 1929 tog den afsluttende Eksamen.

Kort efter nedsatte han sig her i Byen, hvor han senere har virket.

Han har i Aarenes Løb givet ca. 50.000 Behandlinger uden nogen-
sinde at have haft et Uheld.

Under Sagen har forskellige Personer, der med Held har gaaet til Behandling hos ham, afgivet Forklaring, ligesom der er fremlagt Erklæringer fra adskillige af hans Patienter.

Efter Tiltaltes Forklaring har mange af hans Klienter netop søgt ham for Hovedpine, og han har for denne Sygdoms Vedkommende haft mange gode Resultater.

Vedrørende den foreliggende Sag har Tiltalte forklaret, at han gennem Agent Friser kom i Forbindelse med Salgsinspektør Hartmann Nielsen, København, der gerne vilde konsulere ham.

Nielsen indfandt sig hos ham den 3. November 1936 ved 19½—20-Tiden. Nielsen opgav, at han led af Hovedpine, kombineret med Stivhed i Nakken.

Han havde i den foregaaende Uge haft et Anfald af Nakkestivhed. Han opgav endvidere, at han havde lidt af Hovedpine i de sidste 10—15 Aar, og at han herfor havde søgt forskellige Læger, blandt andet Nervespecialist Dr. Levison, der alle havde behandlet ham, uden at han havde opnaaet Bedring. Een Læge havde ordineret Brilller, og andre havde givet ham styrkende Midler. Nielsen meddelte, at hans Tilstand i det sidste Aars Tid var blevet daarlige.

Tiltalte spurgte Nielsen, om han tidligere havde lidt af Sygdomme, specielt sværere Sygdomme, hvilket han benægtede.

Han udtalte endvidere paa Tiltaltes Forespørgsel, at han var livsforsikret til normal Præmie.

Tiltalte undersøgte hans Puls og hans Blodtryk med dertil egnet Apparat, og disse Undersøgelser viste, at hans Puls og Blodtryk var normalt.

Han undersøgte derefter Rygsøjlen, specielt Nakkeregionen, og denne Undersøgelse viste, at Patienten vilde være egnet til kiropraktisk Behandling.

Tiltalte tog derefter et Par Røntgenbilleder, som blev fremkaldt med det samme. Billederne viste, at der ikke var noget i Vejen med Knoglerne, specielt at de ikke var angrebet af Tuberkulose, Kræft eller andre Knoglesygdomme.

Han konstaterede dernæst, hvorledes Hvirvlerne sad i Forhold til hinanden, og han kunde straks se, at der var lidt i Vejen med Nakkehvirvlernes indbyrdes Stilling, hvilket bestyrkede hans Antagelse om, at Tilfældet var egnet til kiropraktisk Behandling.

Det var ikke Tiltaltes Hensigt den paagældende Aften at begynde nogen egentlig Behandling af Hartmann Nielsen — han ønskede blandt andet at se noget nærmere paa Røntgenbillederne, naar disse var tørre, og derfor plejer hans Behandling af Patienterne ogsaa først at finde Sted nogle Dage efter — men da Nielsen kun skulde være kortere Tid her i Byen, fandt han det rimeligt den paagældende Aften at foretage en indledende Behandling, hvilken gik ud paa at løsne Nakkemuskulaturen, hvorimod det ikke var hans Hensigt da at paavirke Hvirvlerne.

Nielsen lagde sig derefter paa Behandlingsbordet, hvorpaa Tiltalte foretog en let Manipulation af Nakkemuskulaturen. Denne Behandling varede kun et Øjeblik.

Nielsen klagede straks efter over Svimmelhed og Dobbeltsyn, ligesom han fik Opkastninger og Diarrhoe.

Tiltalte hjalp ham ud paa W. C., og da han kom tilbage herfra, blev han anbragt paa en Seng, 2 m lang og 1 m bred, hvor han blev dækket til, først med sin Jakke og nogle uldne Kimonoer, hvilke senere blev afløst af en Dyne, som Tiltalte lod bringe fra sit Hjem. Desuden fik han en Varmedunk.

Kort Tid efter at være kommet til at ligge ned faldt Nielsen i Søvn, og Tiltalte, der gik ud fra, at det kun drejede sig om et Ildebefindende, der vilde være forbi, naar Nielsen vaagnede næste Morgen, lod ham blive liggende, medens han selv sov i en Seng ved Siden af og saa til ham et Par Gange i Løbet af Natten. Patienten var ved disse Lejligheder ikke vaagen.

Den følgende Morgen, da Nielsen vaagnede, vilde han gaa paa Arbejde, men Tiltalte fandt det ikke tilraadeligt, og da Nielsen ikke kunde blive paa Klinikken, lod Tiltalte ham i Ambulance bringe til sin Bopæl, der ligger nær ved Klinikken.

Her var han under stadigt Tilsyn, dels af Tiltaltes Hustru og dels af Tiltalte selv, der sad hjemme hele Eftermiddagen, medens han om Formiddagen flere Gange havde spurgt til ham.

Om Eftermiddagen, da Nielsen ikke var kommet sig saa meget, som Tiltalte havde ventet, bestemte han sig til at telefonere til Dr. Rames, hvem han satte ind i Sagen. Dr. Rames sagde, at Patienten skulde ligge i fuldstændig Ro, til han selv kom.

Rames tog af Sted fra Odense med et Tog, der gik en halv Time senere, og kom her til Byen med Natekspressen Klokken godt 3. Han kom dog først ved 6—6½-Tiden til at undersøge Nielsen.

Rames kunde ikke forklare Grunden til, at Nielsen var blevet syg, men han mente, at Tilfældet vilde fortage sig i Løbet af ganske kort Tid, og at der ikke var andet at gøre end at lade Patienten have fuldkommen Ro.

Natten mellem den 4. og 5. November sov Nielsen fuldstændigt roligt, hvilket Tiltalte ved, da han delte Værelse med ham.

Naar Tiltalte tilkaldte Dr. Rames i Stedet for en lokal Læge, var Grunden den, at Rames tidligere havde assisteret Tiltalte paa Klinikken, og at han paa Grund af sit Kendskab til Kiropraktik havde de bedste Forudsætninger for at bedømme Tilfældet.

I Løbet af den 5. November tilsaa Rames, der boede hos Tiltalte, flere Gange Nielsen.

Da Tilstanden stadig bedredes, og da Nielsen gerne vilde hjem, blev det aftalt, at hans Hustru skulde afhente ham, og den 6. November kørte Tiltalte, Rames, Nielsen og Fru Nielsen ind til København, hvor Nielsen straks efter Ankomsten til sit Hjem blev bragt til Sengs.

Naar Tiltalte tog med til København, var Grunden den, at han den 7. og 8. skulde til Møde sammesteds, ellers var nok kun Rames taget med.

Den 7. og 8. November saa Tiltalte til Nielsen.

Tiltalte har ikke villet bestride, at rent tidsmæssigt maa han gaa ud fra, at den Behandling, som Hartmann Nielsen af ham blev underkastet den 3. November 1936 om Aftenen, staar i Forbindelse med Nielsens Ildebefindende, men han staar ganske uforstaaende overfor, at Behandlingen har kunnet medføre dette Resultat.

Hartmann Nielsen har afgivet Forklaring som Vidne inden Københavns Byret, og denne Forklaring indeholder intet, der strider mod Tiltaltes Fremstilling af det passerede, udover at han ikke mener, at Tiltalte undersøgte ham. Om selve Behandlingen har han anført, at Tiltalte, da han havde blottet sin Overkrop og lagt sig paa en mekanisk indstillet Massagebænk med Ryggen opad, trykkede med Fingrene paa en af hans øverste Nakkehvirvler.

Han trykkede kun een Gang, og Nielsen følte ingen særlig Smerte derved.

Efter Tilbagekomsten til København forblev Nielsen i sit Hjem, indtil han den 27. November 1936 blev indlagt paa Kommunehospitalets Afdeling for Nervesygdomme under Diagnosen: spredt Betændelse i Hjernen og Rygmarven og Nyresten.

Retslægeraadet har i en Erklæring af 3. Juli 1937 udtalt:

»Patientens Tilstand ved Indlæggelsen maa betegnes som daarlig, idet Talen var meget besværet, og Funktionen af venstre Arm og Ben var meget mangelfuld. Han bedredes ved Hospitalsbehandlingen, men ved Udskrivelsen var der dog endnu Vanskelighed ved at tale og ved Brugen af venstre Arm og Ben.

Det maa betragtes som sikkert, at Nervesygdommen har været til Stede, før Patienten blev behandlet af Chiropraktoren, uden at give andre af Patienten bemærkede Symptomer end periodevis optrædende Hovedpine. Den betydelige Forværring af Patientens Tilstand, der op-

traadte i umiddelbar Tilslutning til den kiropraktiske Behandling, maa anses for at være en Følge af denne.

Det skal tilføjes, at det maa anses for uforsvarligt, at Chiropraktor Finn Christensen ikke strax tilkaldte en i Nykøbing boende Læge, da Patienten blev daarlig.«

Efter at være udkrevet fra Hospitalet har Nielsen været paa forskellige Rekreationsophold. Ved Skrivelse af 14. Maj 1937 blev han afskediget fra sin Stilling som Salgsinspektør hos Firmaet J. Wiedemann, København, fra den 1. December s. A. at regne.

Under Sagen har Nielsen fremsat et Erstatningskrav paa 22.634 Kr. 20 Øre.

Læge Rames, Thurø, har forklaret, at Tiltalte den 4. November telefonerede til ham og omtalte Hartmann Niensens Tilfælde. Rames gav Anvisning paa, at Nielsen skulde henligge i Ro, indtil han selv kunde komme til Stede.

Efter at være kommet til Nykøbing tilsaa han den 5. om Morgenen Nielsen og kom til det Resultat, at Tilfældet skulde observeres, og at det krævede Ro.

Han gennemgik sammen med Tiltalte Røntgenbilledet, paa hvilket der fandtes en saadan Forandring paa den øverste Halshvirvel, at han ogsaa ansaa det forsvarligt at behandle Halshvirvlen kiropraktisk.

Efter sin Ankomst her til Byen har han betragtet Nielsen som sin Patient.

Dr. Rames har i Retten nærmere udtalt sig om Sygdommen: spredt Betændelse i Hjerne og Rygmarv. Den optræder med relativ stor Sjældenhed, og der findes ikke indenfor Lægevidenskaben et specielt kurativt Middel mod den.

En tilkaldt almindelig praktiserende Læge vilde næppe have stillet Diagnosen encephalitis.

Tiltalte har paastaat sig frifundet, idet han hævder, at Skaden maa betragtes som hændelig.

Han har i saa Henseende henvist til, at det af Retslægeraadets Erklæring fremgaar, at Nielsen allerede led af spredt Betændelse i Hjerne og Rygmarv, da han henvendte sig til ham, hvorfor det, forsaavidt angaar Erstatningen, er ganske uberettiget, at Nielsen nu vil forlange alle af denne Sygdom flydende Udgifter og Tab erstattet af ham, at Nielsen selv ikke kendte sin Sygdom, og at ingen af de Læger, Nielsen tidligere havde søgt, havde opdaget, hvad han fejlede. Det kan derfor ikke lægges ham til Last, at han heller ikke kunde konstatere den foreliggende Betændelse, og han har ikke haft Grund til at antage, at hans Behandling kunde medføre saa store Følger.

Forsaavidt det af Anklagemyndigheden er gjort gældende, at der til Domfældelse efter Lægelovens § 24 kun kræves, at vedkommende skal have taget en Person i Kur og derved udsat hans Helbred for Fare, har Tiltalte hertil bemærket, at Paragrafen maa sammenholdes med Straffelovens §§ 19 og 20, saaledes at kun en forsætlig eller uagtsom, men ikke en hændelig Lovovertrædelse kan straffes.

I denne sidste Betragtning findes der at maatte gives Tiltalte Medhold.

Ifølge Lægelovens § 24 skal vedkommende have udsat nogens Helbred for paaviselig Fare. Om Forstaaelsen af dette Udtryk skal henvises til Indenrigsministerens Udtalelse ved Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget den 7. Februar 1934 (Folketingstidende Spalte 2686), hvorefter »det ved Ordet paaviselig understreges, at der skal være en virkelig konkret Fare til Stede«. Ved samme Lejlighed (Spalte 2709) udtalte Ministeren: »Ogsaa efter dette Lovforslags Gennemførelse vil Kiropraktorerne kunne virke, naar de ikke udsætter nogens Helbred for paaviselig Fare.«

Idet bemærkes, at der ved Sagens Paadømmelse maa gaas ud fra, at Tiltaltes Behandling af Nielsen har været den af ham anførte, findes det at maatte statuere, at Tiltalte ikke med nogen rimelig Føje har kunnet regne med, at hans Behandling af Nielsen kunde udsætte dennes Helbred for nogen paaviselig Fare, saaledes at Betingelse for Domfældelse skulde være til Stede.

Forsaavidt det dernæst er gjort gældende, at Tiltalte burde have tilkaldt Læge, da Nielsen blev daarlig, bemærkes, at dette vel som et almindeligt Princip kan være rigtigt, men ikke mindst efter det af Dr. Rames anførte maa der gaas ud fra, at en tilkaldt Læge vilde have forordnet samme Behandling: Ro og Sengeleje, som af Tiltalte blev ydet Nielsen, og det kan derfor ikke antages, at Undladelse af at tilkalde Læge har forværret Nielsens Tilstand.

Idet det herefter maa fastslaaes, at Tiltalte ikke har kunnet gaa ud fra, at den af ham anvendte Behandlingsmaade, der ikke afviger fra den af ham i mangfoldige andre Tilfælde benyttede, kunde udsætte Nielsens Helbred for paaviselig Fare, og at hans Undladelse af at tilkalde Læge, efter at Nielsen var blevet daarlig, ikke kan antages at have haft nogen Betydning, vil han være at frifinde.

Der bliver herefter ikke Tale om Tilkendelse af nogen Erstatning. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Forsaavidt der af Forsvareren er nedlagt Paastand paa, at Reglen i Retsplejelovens § 1007 Stk. 2 bringes til Anvendelse i det foreliggende Tilfælde, bemærkes, at Retten maa nære Betænkelse i saa Henseende, da det kun drejer sig om en Politisag.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 6. April 1938 af Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet.

Medens Retslægeraadet i sin Erklæring af 3. Juli 1937 udtaler, at den betydelige Forværrelse af Patientens Tilstand, der optraadte i umiddelbar Tilslutning til den kiropraktiske Behandling, maa anses for at være en Følge af denne, har Overlæge Krabbe nærmere præciseret dette i en Erklæring af 3. Marts 1938, hvori det blandt andet hedder:

»Med hensyn til spørgsmaalet om hvorvidt lidelsen kan være fremkaldt af kiropraktorens behandling, kan man sige følgende: den betændelse i nervesystemet, som hr. Hartmann Nielsen lider af er en sygdom,

hvis behandling kræver absolut ro og jeg vil anse ethvert tryk paa hvirvlerne eller manipulation med disse for at være absolut skadelig for sygdommen. Jeg anser det ligeledes for udelukket at lidelsen paa nogen maade kan være fremkaldt af en forkert stilling af hvirvlerne som kan have motiveret kiropraktorens behandling.

I betragtning af at de svære symptomer som hr. Hartmann Nielsen viste synes at være opstaaet umiddelbart efter kiropraktorens behandling maa man anse det for ganske overvejende sandsynligt at denne enten har faaet en i forvejen eksisterende ganske let betændelsestilstand til at blusse op og give svære symptomer eller muligvis har fremkaldt en blødning inde i rygmarven og hjernens nederste del (hjernestammen).«

Endvidere har Retslægeraadet under 22. Juni 1938 udtalt følgende:

»I sin erklæring af 3. Juli 1937 har Raadet udtalt, at det maa betragtes som sikkert, at nervesygdommen har været til stede før patienten blev behandlet af chiropraktikeren, uden at give andre af patienten bemærkede symptomer end periodevis hovedpine. Heraf følger ikke, at der ikke har været andre, paaviselige symptomer. Disse maa antages at have været saa tydelige, at en praktiserende læge kunde paavise dem.

Det er ikke sikkert, at en praktiserende læge straks vilde kunne stille diagnosen encephalitis disseminata, men han vilde være klar over, at der forelaa en alvorlig sygdom i centralnervesystemet (hjernen og rygmarven), og det maa antages, at han vilde henvise patienten til undersøgelse hos en specialist eller paa et hospital.

En samvittighedsfuld læge, der stod overfor en svær nervesygdom, som var opstaaet under saa usædvanlige omstændigheder, vilde, særlig naar han ikke havde nogen sikker diagnose, sørge for, at patienten hurtigst muligt blev undersøgt af en specialist i nervesygdomme eller indlagt paa et hospital, blandt andet for ikke at spilde tiden, hvis der kunde være tale om operativ eller specifik, f. ex. antiluetisk, behandling.

Læge Rames havde den opfattelse, at nervesygdommen vilde forsvinde i løbet af kort tid, hvis patienten laa til sengs og blev holdt i ro. Dette princip blev brudt ved, at patienten 2 gange, efter læge Rames ordination, blev ført til kiropraktiker Simonsens klinik til røntgenundersøgelse af hvirvlerne, hvorved der ikke kunde opnaas erkendelse af nervesygdommens natur.

En samvittighedsfuld læge vilde endvidere ikke rejse bort fra en saa syg patient uden at have givet patienten anvisning paa i paakommende tilfælde at henvende sig til en anden læge, som han havde givet besked angaaende patientens tilstand.«

Paa Foranledning af Tiltaltes Forsvarer har Retslægeraadet under 16. August s. A. erklæret:

»Det fremgaar af sagen, at salgsinspektør Hartmann Nielsen før behandlingen hos kiropraktor Finn Christensen har klaget over hovedpine og nakkestivhed. Ved den undersøgelse, der fandt sted paa Kommunehospitalet i København efter den kiropraktiske behandling, paavistes symptomer paa en alvorlig lidelse af centralnervesystemet, bl. a. mere eller mindre udtalte lammelser af visse muskler. Det maa anses for sandsynligt, at lignende symptomer, omend i mindre udtalt grad, har

været til stede ogsaa før den kiropraktiske behandling, uden at Retslægeraadet dog ser sig i stand til at udtale sig nærmere herom.«

Endelig har Retslægeraadet paa Forespørgsel fra Forsvareren under 12. November s. A. udtalt:

»Der foreligger kun to muligheder: enten at hr. Hartmann Nielsen's sygdom er fremkaldt ved kiropraktor Finn Christensen's behandling, eller at den bestod i forvejen og blev forværret ved behandlingen.

Retslægeraadet har i sin udtalelse af 3. Juli 1937 sluttet sig til sidstnævnte opfattelse, idet det ikke er ualmindeligt, at den sygdom, der her er tale om, udvikler sig saa vidt, at der fremkommer let jagttagelige objektive tegn, uden at patienten eller hans omgivelser har bemærket disse. Herfra maa dog undtages dobbeltsynet, der synes at være opstaaet efter behandlingen.

Ifølge overlæge Krabbes erklæring og efter den for Retslægeraadet foreliggende journal fra Kommunehospitalet bestod funktionsforstyrrelserne hovedsagelig i »ataxi«, d. v. s. en bestemt form af usikkerhed i bevægelserne, som er saa karakteristisk, at en læge ikke kan undgaa at bemærke dette sygdomstegn. Desuden fandtes taleforstyrrelser og delvis øjemuskellammelse paa venstre Side.

Retslægeraadet er ikke i stand til at oplyse, om der var en Babinski-refleks tilstede paa det tidspunkt da Hartmann Nielsen søgte Behandling hos kiropraktor Finn Christensen, eller om den er opstaaet som følge af eller efter behandlingen.

Det maa forventes, at en praktiserende læge i den paagældende situation blandt andet vilde foretage en orienterende undersøgelse angaaende nervesystemets funktion, hvorved symptomerne fra nervesystemets side antagelig vilde være konstateret.«

Hartmann Nielsen har for Landsretten nedlagt Paastand paa en Erstatning paa 30.000 Kr., idet han henviser til en af Overlæge Mogens Fog den 14. December s. A. afgiven Erklæring om, at han endnu er uarbejdsdygtig i sit Erhverv.

Selv om Tiltalte ikke kunde forudse de indtrufne Følger af Behandlingen, kan dette ikke diskulperer ham, idet hans Forseelse netop er, at han, skønt ude af Stand til at bedømme Patientens Tilstand og Følgerne af Behandlingen, dog har taget ham under Behandling og derved og ved at undlade straks at tilkalde en Læge har udsat Patienten for paaviselig Fare. Tiltalte vil herved være at anse efter § 24, 1. og 2. Pkt., jfr. § 28 i Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 med Straf af Hæfte i 60 Dage. I Erstatning til Hartmann Nielsen vil Tiltalte have at betale 20.000 Kr.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Fredag den 12. Maj.

Nr. 5/1938. De selvskiftende Arvinger i Rentier **P. Sørensens**
Dødsbo, Fru **Jenny Brønnum**, f. Sørensen, og Pantefoged **Chr.**
Sørensen (Svane) mod

Glarmester **Chr. Petersen** (Rode),

betræffende Appellanternes Forpligtelse til at vedstaa et Salg af en fast
Ejendom til Indstævnte.

Vestre Landsrets Dom af 10. November 1937 (I Afd.): De
Sagsøgte, de selvskiftende Arvinger i Rentier P. Sørensens Dødsbo,
Fru Jenny Brønnum, f. Sørensen, og Pantefoged Chr. Sørensen, bør
vedstaa det forommeldte Salg til Sagsøgeren, Glarmester Chr. Petersen,
af Ejendommen Matr. Nr. 8 r Grenaa Købstads Markjorder for en Købe-
sum af 16.500 Kr. med Overtagelse og Skæringsdag for Indtægter og
Udgifter den 12. April 1937, saaledes at Skødeomkostningerne deles lige
mellem Sagsøgeren og de Sagsøgte, og at Købesummen berigtiges v e d
Overtagelse af Kreditforeningslaan oprindelig 10.000 Kr. — hvoraf Af-
drag og Reservefondsandel tilkommer Sagsøgeren — v e d Transport af
den forommeldte Panteobligation paa 5800 Kr. med 2. Prioritets Panteret
i Ejendommen Matr. Nr. 16 d, Vinding, og v e d kontant Betaling af
700 Kr. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte een for begge og begge
for een til Sagsøgeren 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er der afgivet Forklaring af for-
skellige Vidner.

Efter alt foreliggende bl. a., at Sælgerens i Skive boende Søn
ikke havde haft Lejlighed til at deltage i Forhandlingerne den
8. April 1937, findes der ikke at være tilstrækkelig Grund til at
antage, at Indstævnte med Føje kunde opfatte Forhandlingernes
Udsættelse saaledes, at alene Landsretssagfører Sidenius' Skøn
over Obligationens Godhed skulde være afgørende for, om Hand-
len skulde gennemføres.

Idet der herefter ikke vil kunne gives Indstævnte Medhold i,
at der nævnte Dag kom en endelig og bindende Aftale i Stand om
Salg af Huset, vil Appellanternes Paastand om Frifindelse være
at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at
burde betale til Appellanterne med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, De selvskiftende Arvinger i
Rentier P. Sørensens Dødsbo, Fru Jenny Brøn-

num, f. Sørensen, og Pantefoged Chr. Sørensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Glarmester Chr. Petersen, fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse med 600 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at nu afdøde Rentier P. Sørensen, Sdr. Mølle, havde averteret sin Ejendom Matr. Nr. 8 r Grenaa Købstads Markjorder, til Salg, henvendte Hotelejer R. Jensen, Grenaa, sig til ham den 7. April 1937 og forhandlede med ham, der var 79 Aar gammel om Vilkaarene for Salget. Den næste Dag henvendte Sagsøgeren, Glarmester Chr. Petersen, Grenaa, som var blevet underrettet om Forhandlingerne, sig til Rentier Sørensen om Køb af Ejendommen. Tilstede under Forhandlingerne var Sørensens Svigersøn, Destruktør Brønnum, Grenaa, dennes Hustru, Fru Jenny Brønnum, hos hvem Sørensen boede, og Hotelejer Jensen. Forhandlingerne gik ud paa, at Købesummen for Ejendommen skulde ansættes til 16.500 Kr., at den skulde berigtiges ved Overtagelse af Kreditforeningsgæld, oprindelig 10.000 Kr., saaledes at Afdrag og Reservefondsandel skulde tilfalde Sagsøgeren, at denne skulde betale kontant 700 Kr., og at Sørensen for Restkøbesummen skulde overtage et Sagsøgeren tilhørende Pantebrev af 10. Oktober 1936 paa 5800 Kr. med 2. Prioritets Panteret i en af Sagsøgeren afhændet Ejendom udenfor Vejle — Matr. Nr. 16 d Vinding. Skylden efter Pantebrevet skulde ifølge samme forrentes med 5 pCt. p. a. og afdrages med 75 Kr. i hver Termin, første Gang i 11. Juni Termin 1937, og Restbeløbet forfaldt uden Opsigelse til Udbetaling i 11. Juni Termin 1947. Iøvrigt gik Forhandlingerne ud paa, at Sørensens Ejendom skulde overtages i den Stand, hvori den forefandtes, dog at Sørensen skulde garantere mod Tilstedeværelsen af Hussvamp. Det fornævnte Pantebrev var ikke fremme under Forhandlingerne, og der blev derfor Enighed om, at der skulde tilvejebringes Oplysninger om dets Beskaffenhed ved Landsretssagfører Sidenius. Efter at denne havde indhentet Oplysninger, hvorefter der maatte gaas ud fra, at Pantet gav tilstrækkelig Sikkerhed for Pantebrevets Paaalydende, indkaldte Landsretssagføreren Sagsøgeren og Sørensen til at møde paa sit Kontor den 12. April 1937, for at Skøde kunde blive oprettet. Om Morgenen denne Dag meddelte Sørensen Landsretssagføreren, at det ikke blev til noget med Handlen. Efter Sagsøgerens Anmodning sendte Landsretssagføreren Sørensen et i Overensstemmelse med det foran anførte udfærdiget Skødeudkast til Underskrift. Dette blev af Sørensen tilbagesendt den 15. samme Maaned med Bemærkning, at han ikke kunde erkende, at der var indgaaet nogen endelig Handel, og at han derfor ikke ønskede at underskrive Udkastet.

Sagsøgeren anlagde straks Sag mod Rentier Sørensen, der imidlertid døde under Sagens Gang — den 7. September 1937 — og Sagsøgeren har nu under Anbringende af, at der var indgaaet en for Sørensen bindende

Handel, der alene var betinget af, at 2. Prioritetsobligationen gav tilstrækkelig Sikkerhed, hvilket Landsretssagfører Sidenius skulde undersøge, og at denne Betingelse er opfyldt, paastaet de selvskiftende Arvinger i Sørensen's Dødsbo, fornævnte Fru Jenny Brønnum, f. Sørensen, og Pantefoged Chr. Sørensen, Skive, tilpligtet at vedstaa Handlen paa de foran anførte Vilkaar, og saaledes at Overtagelse og Skæringsdag for Indtægter og Udgifter fastsættes til den 12. April 1937, og at Skødeomkostninger deles lige mellem Sagsøgeren og de Sagsøgte.

De Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse, idet de gør gældende, at Aftalen gik ud paa, at Sørensen, naar Undersøgelsen med Hensyn til 2. Prioritetsobligationen var tilendebragt for saa vidt var frit stillet, som han, selv om Obligationen — som sket — viste sig at være god nok, kunde nægte at tage den som Udbetaling paa Købesummen.

Der er i Sagen afgivet Parts- og Vidneforklaringer. Medens Sagsøgeren og fornævnte Hotelejer R. Jensen har forklaret, at det er deres bestemte Opfattelse, at der blev handlet ved den omhandlede Lejlighed, har Sagsøgte Fru Brønnum og hendes Mand Destruktør Brønnum forklaret i modsat Retning, sidstnævnte med Tilføjende, at Vidnet »sagde til R. Jensen, at Pantebrevet, der skulde gives i Bytte, skulde godkendes af Sørensen. Det sagde jeg dog forud nogle Dag før, for da slog jeg, der jo er Sørensen's Svigersøn, til paa, at R. Jensen maatte sælge Ejendommen for 16.500 Kr. — — —«. Et Vidne, Handelsmand Carl Sørensen, som ikke er i Familie med nogen af Sagens Parter, har forklaret, at han, som ikke var tilstede under Forhandlingerne, ved en bestemt Lejlighed gratulerede Sørensen i Anledning af Salget, som han havde bragt i Erfaring, og spurgte om Sørensen havde faaet mere for Ejendommen, end da han tidligere havde villet sælge den. Hertil svarede Rentier Sørensen »Nej, jeg fik 500 Kr. mindre.« Carl Sørensen slutter sin Forklaring saaledes: »Vi enedes om, at Sørensen var glad over, at han havde solgt, og at det ikke gjorde noget, om han fik 500 Kr. mere eller mindre«. Gaardejer Slemming, Hammelev, har derhos forklaret, at en Dag Destruktør Brønnum holdt udenfor Vidnets Gaard, sagde Brønnum: »Nu har jeg solgt Ejendommen til Petersen, der skal gives en Obligation i Bytte, en Obligation i en Ejendom ved Vejle — — —«.

Efter alt det foreliggende, derunder at Købesummens Størrelse efter det oplyste var endelig fastsat, findes det efter Omstændighederne tilstrækkeligt godtgjort, at der ved den anførte Lejlighed er afsluttet en Retshandel, der var bindende ogsaa for Sælgeren, saafremt Obligationen af Landsretssagfører Sidenius befandtes at være god. Da det er ubestridt, at dette er Tilfældet, findes de Sagsøgte ikke med Føje at kunne bestride, at Handlen er blevet endelig, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde godtgøre Sagsøgeren med 250 Kr.

Mandag den 15. Maj.

Nr. 78/1939. Klage fremsat af Højesteretssagfører Poul Jacobsen over en af Justitssekretæren ved Højesteret truffen Afgørelse af et Retsafgiftsspørgsmaal i Sagerne Ingeniør **Svend Aage Andersen** mod Ingeniør **J. Ingvarlsen** og Ingeniør **J. Ingvarlsen** mod A/S **Theodor Lund & Petersen**.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Ved en af Østre Landsret den 25. November 1938 afsagt Dom blev Ingeniør Svend Aage Andersen dømt til at betale i Erstatning til Ingeniør J. Ingvarlsen 10.000 Kr. med Renter, medens A/S Theodor Lund & Petersen, der var paastaaet dømt til at betale Erstatning in solidum med Andersen, blev frifundet.

Denne Dom blev af Ingeniør Andersen ved Stævning af 7. December 1938 paaanket til Højesteret med Paastand om Frifindelse. Sagen berammedes til Foretagelse den 16. Januar 1939. Ved Sagens Foretagelse i Ankeudvalget den nævnte Dag nedlagde Ingeniør Ingvarlsen bl. a. Paastand paa, at Ingeniør Andersen dømtes til in solidum med A/S Theodor Lund & Petersen at betale en Erstatning paa 75.000 Kr.

Ved Stævning af 17. Januar 1939 paaankede Ingeniør Ingvarlsen Dommen og nedlagde overfor A/S Theodor Lund & Petersen tilsvarende Paastand som ovenfor nævnt, idet Sagen udtrykkelig begæredes behandlet i Forening med den allerede indstævnte Sag. Sagen berammedes til Foretagelse den 6. Marts 1939. I et Ankeudvalgsmøde den 8. Marts 1939 blev de to Sager forenet til en Sag.

I Anledning af den af Ingeniør Ingvarlsen i Ankeudvalgets Møde den 16. Januar 1939 nedlagte Paastand beregnede Justitssekretæren ved Højesteret i Henhold til Retsafgiftslovens § 9 jfr. § 18 Afgift i Forhold til en Sagsgenstand af 65.000 Kr., og i Anledning af Berømmelsen af Stævningen af 17. Januar 1939 i Henhold til samme Lovs § 6, jfr. § 18 Afgift i Forhold til en Sagsgenstand af 75.000 Kr.

Disse Afgiftsberegninger har Højesteretssagfører Poul Jacobsen for Ingeniør Ingvarlsen paaklaget i Medfør af Retsplejelovens § 54, idet han har anmodet om, at Justitssekretærens Afgørelse maa blive ændret derhen, at den erlagte Retsafgift for den sidst berammede Stævning maa blive tilbagebetalt.

I Sagens Paakendelse har fem Dommere deltaget.

Da Klageren, som i Retsmødet den 16. Januar 1939 gav Meddelelse om Anken mod A/S Theodor Lund & Petersen og fremsatte den Paastand, han vilde nedlægge mod begge Modparter, i sin Ankestævning udtrykkelig har henvist til den allerede indankede Sag og begæret sin Anke behandlet i Forening med denne, vil der kun være at beregne Berømmelsesafgift af Sagsgenstanden een Gang. Da Klageren oprindelig kun har betalt Retsafgift af Sagen i Forhold til 65.000 Kr., vil der i det Beløb, der som

Følge af foranstaaende bør tilbagebetales Klageren, være at fradrage det Beløb, hvormed Afgiften af 75.000 Kr. overstiger Afgiften af 65.000 Kr.

Thi bestemmes:

Den ovenommeldte af Rettens Justitssekretær foretagne Afgiftsberegning af 75.000 Kr. vil være at forandre derhen, at Retsafgiften kun beregnes til det Beløb, hvormed Afgiften af 75.000 Kr. overstiger Afgiften af 65.000 Kr., og det overskydende Beløb vil være at tilbagebetale Klageren.

Nr. 296/1938. Enkefru **Thyra Blondine Henriksen**, f. Holm
(Schiørring efter Ordre)

m o d

Gaardejer **Rasmus Lindegaard** (Bache),

betræffende Erstatning for Tab af Forsørger.

Østre Landsrets Dom af 3. Oktober 1938 (VII Afd.): Sagsøgte Gaardejer Rasmus Lindegaard bør for Tiltale af Sagsøgerinden Enkefru Thyra Blondine Henriksen, f. Holm, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden ved Sagens Forberedelse for Underretten beskikkede Sagfører, Sagfører Julius Hansen, Faaborg, i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 100 Kr. og 70 Kr. 10 Øre, samt den under Domsforhandlingen for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Sigurd Bruun, i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 80 Kr. og 2 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere mener, at Ansvaret for den skete Skade bør paalægges Indstævnte som Ejer af Hunden med følgende Begrundelse:

Da Hunden efter Ulykkestilfældet havde en lille Rift paa det højre Forben og var lidt stram i Baglemmerne, maa der, som i Dommen antaget, gaas ud fra, at der har fundet et Sammenstød Sted mellem Hunden og Motorcyklen.

Efter det oplyste var Henriksen øvet i at køre Motorcykel og kørte ved den paagældende Lejlighed med ikke særlig stærk Fart under gode Trafikforhold, der tillod ham i Tide at se den store Hund.

Under Hensyn hertil findes det overvejende sandsynligt, at Aarsagen til Ulykken har ligget i Hundens Bevægelser, hvad enten Ulykken er sket ved, at Henriksen pludselig maatte bremse op for at undgaa Paakørsel, eller f. Eks. ved at Hunden er løbet mod Motorcyklen for at krydse Vejen i den Hensigt at søge over til Indstævnte, der opholdt sig ved Roekulen.

Under disse Omstændigheder, og da der mangler Holdepunkter for at antage, at Henriksen skulde have ladet det mangle paa fornøden Agtpaagivenhed, findes Hunden at have voldet den skete Skade under saadanne Forhold, at Indstævnte er ansvarlig for denne. Den Appellantinden tilkommende Erstatning finder de nævnte Dommere bør fastsættes til 6000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 16. Maj 1938, idet der bl. a. er taget Hensyn til, at Henriksen og Appellantinden paa Ulykkestidspunktet var henholdsvis 58 og 51 Aar, og til hvad der foreligger oplyst om Henriksens Erhvervsevne.

Sagens Omkostninger for begge Retter finder de, at Indstævnte bør betale efter Reglerne for beneficerede Sager.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom, idet det ikke er nærmere oplyst, hvorledes Ulykken er sket, eller hvilken Rolle Hunden derved har spillet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Gaardejer Rasmus Lindegaard, bør til Appellantinden, Enkefru Thyra Blondine Henriksen, f. Holm, betale 6000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 16. Maj 1938 til Betaling sker.

Indstævnte betaler derhos de Retsafgifter som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellantinden ikke havde haft fri Proces for Landsretten og for Højesteret samt de ved Landsrettens Dom bestemte Salærer og Godtgørelser for Udlæg, og i Salær for Højesteret til Højesterets sagfører Schiørring 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 31. Maj 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 9

Mandag den 15. Maj.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. Februar 1938 Kl. ca. 15 styrtede Repræsentant Richard Lydien Henriksen med sin Motorcykel paa Vejen mellem Jordløse og Trunderup og paadrog sig derved et Kraniebrud og Hjerneblødning, der bevirkede at han afgik ved Døden den paafølgende Nat.

Hans Enke Sagsøgerinden Enkefru Thyra Blondine Henriksen, f. Holm, hvem der er meddelt fri Proces, har under nærværende ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte Gaardejer Rasmus Lindegaard dømt til at betale hende et Beløb af 22.127 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 16. Maj 1938, idet hun til Støtte for Paastanden paaberaaber sig, at det er en Sagsøgte tilhørende Hund, en »Grand Danois«, der — antagelig ved at springe ind mod Motorcyklen — har forvoldt Ulykkestilfældet, og at Sagsøgte derfor bør betale hende en Erstatning, som hun opgør paa følgende Maade:

For Tab af Forsørger 22.000 Kr.

For Reparation af Motorcykel..... 127 —

ialt.... 22.127 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han hævder, at det ikke er godtgjort, at Hunden er Aarsag til Ulykkestilfældet, og at dette formentlig kunde have været undgaaet, saafremt Motorcyklisten havde udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed.

Parterne og en Række Vidner har afgivet Forklaring. Sagsøgtes Tjenestekarl, Hans Egon Jeppesen har saaledes forklaret, at han umiddelbart før Ulykken skete, kom kørende ad Vejen mod Jordløse med et Hestekøretøj og saa Motorcyklisten komme mod sig fra Jordløse i højre Side af Vejen tilsyneladende ikke i særlig stærk Fart; imellem Motorcyklisten og Køretøjet bemærkede han tillige Sagsøgtes Hund, der lundede helt ovre i samme Side af Vejen som Motorcyklisten og i samme Retning. Vidnet svingede selv til højre med Vognen ind paa en Mark bag om en Roekule, der laa nogle faa Meter fra Vejen; i det samme passerede Motorcyklisten, men han havde ikke sin Opmærksomhed særlig henvendt paa ham, før han hørte et Brag, og, da han vendte sig om, saa ham ligge med Cyklen i højre Side af Vejen. Hunden var løbet ind paa Marken. Vidnet hævder, at Hunden, der er 3 a 4 Aar gammel, er meget fredelig og ikke plejer at genere Motorcyklistere eller andre

Vejfarende. Det samme er forklaret af Sagsøgte og hans Datter, Frk. Karen Gerda Lindegaard. Sidstnævnte har endvidere forklaret, at hun den paagældende Dag, efter at Ulykken var sket, undersøgte Hunden og saa, at den havde en lille Rift paa det højre Forben og tilsyneladende var lidt stram i Baglemmerne. idet den havde svært ved at bøje sig og sætte sig ned.

Af en af Politiet den 9. Februar 1938 optaget Rapport med tilhørende Rids fremgaar, at Vejret paa Ulykkesdagen var tørt og klart, at Vejen mellem Jordløse og Trunderup har en Bredde af ca. 5½ m og er grusbelagt, samt at der efter Opgivelse til Politiet efter Ulykken paa Ulykkesstedet fandtes en Blodpøl i en Afstand af $\frac{3}{4}$ m fra Vejkanten til højre for Trafikanter kommende fra Jordløse. Det er endvidere oplyst, at Motorcyklisten havde en ret stor Lædertaske med Vareprøver hængende i en Skraarem over Skulderen.

Efter det oplyste maa det vel antages, at Ulykken skyldes et Sammenstød imellem Motorcyklen og Sagsøgtes Hund, men da Sagsøgerindens Anbringende om, at Hunden maa formodes umiddelbart før Sammenstødet at være sprunget ud paa Vejen gennem en til højre for Motorcyklisten værende Tjørnehæk, ikke bestyrkes ved det under Sagen oplyste, og da der iøvrigt — idet der ikke var Øjenvidner til Sammenstødet — ganske savnes Oplysninger om de nærmere Omstændigheder ved dette, herunder om Sammenstødet kunde være afværget af Motorcyklisten ved Opfyldelse af den ham som Fører af Motorkøretøj paa hvilende Pligt til under Kørslen at udvise Omhu og Agtpaagivenhed, findes det betænkeligt paa det foreliggende Grundlag at paalægge Sagsøgte som Ejer af Hunden Erstatningspligt, og hans Frifindelsepaastand vil derfor være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 77/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Laurits Martinus Jensen (Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 245, Stk. 1, jfr. § 248 II.

Dom afsagt af Retten for Grenaa Købstad m. v. den 13. Oktober 1938: Tiltalte Laurits Martinus Jensen straffes med Fængsel i 6 Maaneder og fratages de borgerlige Rettigheder i 5 Aar. Det paalægges Tiltalte, at han under Strafansvar efter Straffelovens § 138, Stk. 2, fra denne Doms Afsigelse og indtil 5 Aar fra den endelige Løsladelse at regne ikke maa nyde eller købe spirituøse Drikke. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kjølner, Grenaa, 75 Kr. I Erstatning til Arbejdsmand Niels Peter Sørensen, Fannerup Mark, betaler Tiltalte inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse 295 Kr. 44 Øre.

Vestre Landsrets Dom af 27. Januar 1938 (I Afd.): Tiltalte Laurits Martinus Jensen bør straffes med Hæfte i 60 Dage. I Henseende til det givne Afholdspaalæg samt Sagens Omkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. I Erstatning betaler Tiltalte til Niels Peter Sørensen 180 Kr. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Kjølner, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret til Skærpelse af den idømte Straf.

Den af Tiltalte efter Strfl. § 245, Stk. 1, sammenholdt med § 248, Stk. 2 forskyldte Straf findes efter Omstændighederne at burde bestemmes til Fængsel i 3 Maaneder. Iøvrigt vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Laurits Martinus Jensen bør straffes med Fængsel i 3 Maaneder.

Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne betaler Tiltalte 80 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved 1. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 29. September 1938 er Arbejdsmand Laurits Martinus Jensen, boende Fannerup Mark, sat under Tiltale ved Retten for Grenaa Købstad m. v. til at lide Straf efter Straffelovens § 245, Stk. 1, for Legemsbeskadigelse ved den 22. August 1938 omkring Kl. 11 Aften paa Gaardspladsen ved sin ovennævnte Bopæl at have tilføjet Arbejdsmand Niels Peter Sørensen, Fannerup Mark, Skade paa Legeme eller Helbred, idet Tiltalte med sin Lommekniv tilføjede Sørensen et lille Snitsaar i højre Mundvinkel, et ca. 4 cm langt Snitsaar i Brystets venstre Side og et ganske lignende Snitsaar paa Skulderen, en ca. 10 cm lang Ridse i Huden paa venstre Underarm, paa venstre Haands Rygside enkelte ganske overfladiske Snitsaar og paa højre Haands Rygside et ca. 4 cm langt Snitsaar.

Til Paakendelse i Forbindelse med Sagen er af nævnte Arbejdsmand Niels Peter Sørensen nedlagt Paastand paa, at Tiltalte tilpligtes at udrede i Erstatning til ham for Svie og Smerte samt ødelagt Tøj 50 Kr. og for tabt Arbejdsfortjeneste 245 Kr. 44 Øre, ialt 295 Kr. 44 Øre.

I Medfør af Straffelovens § 72, Stk. 1, nedlægges derhos Paastand paa, at der ved Dommen gives Tiltalte Paalæg om, at han under Ansvar efter Straffelovens § 138, Stk. 2, i et af Retten fastsat Tidsrum ikke maa nyde eller købe spirituose Drikke.

Anklagemyndigheden har i Retten oplyst, at naar der i Anklageskriftet staar *Mun dvinkel*, er det en Fejlskrift for *M a m m ævinkel*.

Sagen er behandlet under Medvirken af Doms mænd.

Tiltalte, der er født den 6. Juni 1897, ikke som i Anklageskriftet anført den 5. Juni 1897, er ikke tidligere straffet.

Tiltalte har erkendt sig skyldig. Han har i Retten forklaret: »Paa Grund af Børnene var der Skænderi mellem os, der bor i samme Hus med fælles Indgang. Jeg har 7 Børn, Sørensens har vist 4 hjemme. To af mine mindste Børn havde forulempet Sørensens Børn. Det var Begyndelsen. Der blev stadigvæk ved med at være Vrøvl. Saa skyldte de min Kone for, at hun havde spyttet i Mælken, som min Kone malter hos Husets Ejer og leverer til Sørensens. Jeg sagde til min Kone: »Du skal sige til Ejeren, at du er ked af at levere Mælk til Sørensens,« og saa fik vi Lov til at holde op. Første Gang var den 22. August 1938. Den Dag havde vi haft et Rejsegilde ved Fannerup Pumpestation. Jeg havde faaet 7—8 Bajere. Senere paa Aftenen fik jeg 5—6 Bajere i Søby. Jeg kom hjem ca. Kl. 23 og var fuld. Jeg spurgte min Kone, hvordan det var gaaet med Mælken. Hun sagde, at Niels Peter (Sørensen) havde gjort Vrøvl, fordi han ikke havde faaet Mælk, og at han havde bandet paa, at vi havde spyttet i den.

Saa blev jeg vred. Saa gik jeg hen og vilde lukke Døren op til Fællesgangen. Jeg saa, der var Lys i Niels Peters Soveværelse, og saa spurgte jeg efter Niels Peter. Hun sagde, han var gaaet ud, han er udenfor (i Nærheden af Huset). Saa gik jeg ud for at forrette min Nødtørft og traf Niels Peter. Jeg siger til ham, at jeg ikke vil have det Vrøvl til min Kone. Vi kom straks op at skændes. Niels Peter gav mig et Slag bag i Hovedet. Jeg blev ved at gaa tilbage og faar eet til, og saa erindrer jeg ikke noget. Da jeg blev alene, opdagede jeg, at jeg stod med Kniven i Haanden.

Jeg har ikke raabt til Niels Peter: »Nu skal du slagtes.«

Jeg har ikke haft Kniven aaben med indefra, jeg maa have taget den op, uden at jeg ved det.«

Der er afgivet Vidneforklaring af N. P. Sørensen og Hustru. Begge disse Vidner hævder med Bestemthed, at Jensen, før han gik løs paa Sørensen, sagde: »Nu skal du slagtes.«

Efter de afgivne Forklaringer finder Retten, at Tiltalte er skyldig som af Anklagemyndigheden paastaet i Overtrædelse af Straffelov § 245, I.

Den forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder.

De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte i 5 Aar.

Tiltalte har anerkendt den nedlagte Erstatningspaastands Rigtighed.

Da den af Tiltalte forøvede Forbrydelse efter det oplyste findes at være begaaet under Paavirkning af spirituøse Drikke, vil der derhos i Medfør af Straffelovens § 72 være at give ham Afholdspaalæg som nedenfor bestemt.

Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kjølner, Grenaa, 75 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Grenaa Købstad m. v. den 13. Oktober 1938 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

Tiltalte har paaستاet Dommen formildet, medens Anklagemyndig-heden har paaستاet Straffen skærpet.

Sagen er indbragt for Landsretten ved Anklageskrift af 31. Oktober 1938 fra 1. jyske Statsadvokatur, ifølge hvilket Tiltalen har samme Indhold som den i 1. Instans rejste.

Efter de for Landsretten foreliggende Oplysninger maa det antages, at Tiltalte har trængt sig ind paa Anmelderen, og at de derpaa er kom-met i Klammeri.

Det maa endvidere anses godtgjort, at de i Dommen ommeldte Læ-sioner er tilføjet Anmelderen af Tiltalte med den i Sagen omhandlede Kniv under Slagsmaal.

Herefter vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 245, Stk. 1, sammenholdt med dens § 248, Stk. 2, med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Hæfte i 60 Dage.

I Henseende til det Tiltalte ved Dommen givne Afholdspaalæg samt Sagens Omkostninger i 1. Instans bør Underretsdommen være at stad-fæste.

I Erstatning for Arbejdstab samt Svie og Smerte vil der være at tillægge Anmelderen henholdsvis 130 Kr. og 50 Kr., ialt 180 Kr.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offent-lige som nedenfor anført.

Onsdag den 17. Maj.

Nr. 199/1938. Fhv. Bagermester **John Georg Larsen**
(Overretssagfører C. Kierulf Petersen)

m o d

Vognmand **Martin Larsen** og Kontormedhjælper **Egon Jørgensen**
(Bruun),

betræffende Erstatning for Skade ved Paakørsel.

Østre Landsrets Dom af 30. Juni 1938 (I Afd.): De Sagsøgte, Vognmand Martin Larsen og Kontormedhjælper Egon Jørgensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv. Bagermester John Georg Larsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 200 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, fhv. Bagermester John Georg Larsen, til de Indstævnte, Vognmand Martin Larsen og Kontormedhjælper Egon Jørgensen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, fhv. Bagermester John Georg Larsen, der er født 1883, kom den 2. Juli 1936 ca. Kl. 14 cyklende fra Elmegade over Sct. Hans Torv med Torvets afmærkede Midterparti paa sin venstre Haand og vilde fortsætte ad Fælledvej og Blegdamsvej mod Østerbro. Da han befandt sig omtrent ud for Fælledvej Nr. 26, væltede han og faldt til højre og blev derved overkørt af den Sagsøgte Vognmand Martin Larsen tilhørende Lastmotorvogn A 9120, der førtes af Sagsøgte Kontormedhjælper Egon Jørgensen, og som kørte ad Fælledvej i Retning mod Østerbro. Ved Overkørslen tilføjedes der Sagsøgeren Bækkenbrud, Ribbensbrud, Hvirvelbrud og Brud paa højre Overarm med Hospitalsophold fra Ulykkesdagen til den 31. Oktober s. A. Invaliditetsgraden er senere ansat til 30 pCt..

Da Sagsøgeren formener, at de Sagsøgte er erstatningspligtige paa Grund af manglende Agtpaagivenhed fra Sagsøgte Jørgensens Side, har han ved Stævning af 26. Oktober 1937 rejst denne Sag, hvorunder han paastaar de Sagsøgte dømt in solidum til at betale 12.470 Kr. 40 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

Det krævede Beløb opgøres saaledes:

1. Ødelagt Tøj og Cykel	100,00 Kr.
2. Udgifter afholdt af Sygekassen.....	531,30 —
3. Lægeattester	75,00 —
4. Tabt Arbejdsfortjeneste	2.000,00 —
5. Erstatning for Invaliditet	9.784,10 —

12.490,40 Kr.

De Sagsøgte nedlægger Paastand om Frifindelse og paastaar i hvert Fald Posterne 4) og 5) nedsat.

I Anledning af Ulykkestilfældet fandt der en Politundersøgelse Sted, men Sagen blev af Politiet henlagt den 25. Juli 1936 uden Tiltale.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Sagsøgte Jørgensen og Politibetjent Einar Hansen.

Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at han under sin Kørsel fra Elmegade over Sct. Hans Torv med Torvets Midterparti paa sin venstre Haand fik Øje paa Lastmotorvognen, da denne var udfør Politistationen Fælledvej Nr. 20. Det var Sagsøgerens Hensigt at køre ind foran Lastmotorvognen og fortsætte ad Fælledvej—Blegdamsvej mod Østerbro. Medens Sagsøgeren endnu befandt sig paa Sporvognsskinnerne, der ligger i Kørebanens venstre Side op mod Torvets afmærkede Midterparti, skete det, at han, der havde en Cyklist ved Siden af sig, væltede, og han tør ikke benægte, at Grunden var den, at han, som af Cyklisten under Politiundersøgelsen forklaret, paakørte Cyklistens Baghjul. Om hvad der derefter skete, kan han ikke give nærmere Forklaring, og han kan ikke forklare, hvorledes det skete, at han blev overkørt af Lastmotorvognen, der kørte i højre Del af Kørebanen mellem Skinnerne og Fortovet paa Fælledvej.

Sagsøgte Jørgensen har forklaret, at han kom kørende ad Fælledvej mod Blegdamsvej og Østerbro. Udfør Politistationen havde han paa Grund af en Sporvogn standset op, og da han atter kørte frem, var Farten ca. 15 km i Timen. Efter at han havde passeret et paa højre Side holdende Køretøj, fortsatte han Kørslen ad Kørebanen mellem Sporene og Fortovet, hvilken Kørebane ifølge et optaget Rids er ca. 3,70 m. Ca. 3 m foran sig til venstre inde paa Sporarealet saa han Sagsøgeren vælte. Han bremsede saa kraftigt, han kunde, men Sagsøgeren rullede ind i hans Kørebane og blev overkørt af Vognens højre Forhjul. Cyklen kom til at ligge i Nærheden af Vognens venstre Forhjul.

Politibetjent Hansen har forklaret, at der paa Ulykkesstedet fandtes et $\frac{1}{2}$ m langt Bremsespor efter Lastmotorvognen, hvis højre Hjul kun var ca. 1 m fra det højre Fortov.

Ved en efter Ulykken foretaget Undersøgelse af Lastmotorvognen konstaterede Justitsministeriets Motorsagkyndige, Ingeniør Falck, at der var indtruffet et Brud paa en Bremsstang, og i Erklæring af 4. Juli 1936 udtalte han, at man ikke med Føje vilde kunne rette nogen Bebrejdelse for Forsømmelighed mod Føreren af Motorkøretøjet for det indtrufne Bruds Vedkommende. Ingeniør Falck har derhos i Erklæring af 16. Juni 1938 udtalt, at en 4-hjulsbremset Motorvogn ved en Hastighed af 15 km i Timen ikke kan forventes standset paa mindre Afstand end ca. 3,5—4 m, heri indbefattet en Reaktionsstid af 0,5—0,6 Sekund.

Efter det oplyste skyldes Ulykken, at Sagsøgeren, der havde Lastmotorvognen paa sin højre Side, er væltet og derved rullet ind foran denne. Herefter og under Hensyn til det om Sagsøgte Jørgensens Kørsel oplyste findes det bevist, at Ulykken ikke kunde være afværget ved den Agtpaaagivenhed og Omhu, der kræves ved Benyttelse af Motorkøretøjer. De Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale til de Sagsøgte 200 Kr.

Nr. 263/1938. Vognmand **Carl Madsen**
(Overretssagfører Moltke-Leth)

m o d

Fru **Karen Agnete Nielsen** personlig og som Værge for hendes
Datter **Winni Nielsen** (Rode efter Ordre),

betræffende Erstatning for Tab af Forsørger.

Østre Landsrets Dom af 17. Oktober 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Vognmand Carl Madsen, bør til Sagsøgerinden, Fru Karen Agnete Nielsen, betale 12.800 Kr., hvoraf 4000 Kr. vil være at inddrage under Overformynderiets Bestyrelse, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. Maj 1938 til Betaling sker. Sagsøgte betaler til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagsøgerinden ikke havde haft fri Proces — Afgifterne dog kun beregnet i Forhold til et Beløb af 12.800 Kr. — samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Overretssagfører Jacob Holm, Holbæk, 160 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde findes Appellanten at være erstatningspligtig, men da Maler Nielsen under Kørslen gennem Svinninge indfor den afmærkede Færdelsstribe findes ved ikke at have holdt tilstrækkeligt Udkig at have ladet det mangle paa behørig Agtpaaagivenhed, vil Appellanten kun have at erstatte $\frac{2}{3}$ af den skete Skade. Idet den fulde Erstatning til Indstævnte og hendes Barn Winni Nielsen, født 4. Januar 1938, findes at burde ansættes til henholdsvis 12.800 Kr. og 5000 Kr., vil Appellanten være at dømme til at betale Indstævnte personlig 8533 Kr. 33 Øre og Winni Nielsen 3333 Kr. 33 Øre.

Med denne Ændring vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at de Indstævnte Fru Karen Agnete Nielsen og Winni Nielsen tilkendte Beløb fastsættes til henholdsvis 8533 Kr. 33 Øre og 3333 Kr. 33 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær og Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Rode 200 Kr. og 27 Kr. 99 Øre, der udredes af det Offentlige.

Det Appellanten idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 25. November 1937 ca. Kl. 16,40 stødte Maler Willy Nielsen, der kom kørende paa Motorcykel ad Landevejen Holbæk—Kallundborg i Retning mod Snertinge, mod et Hestekøretøj, der holdt udenfor Købmand Hansens Butik i Svinninge; Vognen tilhørte Vognmand Carl Madsen og var ikke forsynet med tændt Baglygte. Ved Sammenstødet paadrog Nielsen sig saadanne Kvæstelser, at han umiddelbart derefter afgik ved Døden. For Overtrædelse af Færdselslovens § 21 blev Vognmand Madsen ved Dom afsagt den 17. Februar 1938 af Retten for Holbæk Købstad m. v. anset med en Bøde af 40 Kr. Det var regnfuldt Vej og mørkt, da Sammenstødet skete.

Under denne ved Retten for Holbæk Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgerinden Fru Karen Agnete Nielsen — Willy Niensens Enke — hvem der er meddelt fri Proces, paastaet Sagsøgte Vognmand Carl Madsen dømt til Betaling af 20.800 Kr., nemlig Erstatning til Sagsøgerinden for Tab af Forsørger 15.000 Kr.
Til Sagsøgerindens Datter for Tab af Forsørger 5.000 —
Begravelsesudgifter 400 —
Reparation af Motorcyklen..... 400 —

20.800 Kr.

Af Beløbet paastaas Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. Maj 1938.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og paastaar derhos Sagsøgerinden dømt til i Erstatning for Beskadigelse af Hestekøretøjet at betale 125 Kr.

Til Støtte for sin Paastand anfører Sagsøgte, at Skylden for Sammenstødet udelukkende paahviler Afdøde, der maa have kørt altfor stærkt og i hvert Fald ikke har udvist fornøden Agtpaagivenhed, idet han ellers maatte have bemærket Køretøjet, der holdt saaledes, at Hestene var belyst ved Lyset fra Købmandens Butik.

Der er imidlertid intetsomhelst oplyst om, at afdøde har kørt for stærkt, og selv om det havde været muligt for ham at bemærke Hestene, kunde han ikke opdage den bag Hestene værende Vogn. Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at Sagsøgtes Unladelse af at medføre en tændt Lygte har været Aarsag til Ulykken, og Sagsøgte maa følgelig være erstatningspligtig.

Det er oplyst, at afdøde var 25 Aar gammel og havde en Ugeløn af 62 Kr. 40 Øre. Sagsøgerinden er 22 Aar gammel og har et Barn paa ca. ½ Aar.

Efter Omstændighederne vil Erstatningen til Sagsøgerinden for Tab af Forsørger kunne bestemmes til 8000 Kr. og til Barnet 4000 Kr., hvilket sidste Beløb vil være at inddrage under Overformynderiets Bestyrelse; endvidere vil Sagsøgte have at betale de 2 sidste Poster i Opgørelsen, 800 Kr., eller ialt 12.800 Kr.

Sagsøgerinden vil være at frifinde for Sagsøgtes Modkrav.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte endelig have at betale efter Reglerne for beneficerede Sager i Forhold til en Sagsgenstand af 12.800 Kr.

Fredag den 19. Maj.

Nr. 188/1938. Bogholder **Chr. Jensen** (Oluf Petersen)

mod

Købmand **Arne Smith** (Svane)

og

Nr. 214/1938. Købmand **Arne Smith** (Svane)

mod

Murermester **Axel Hvid** (Henriques),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Vands Indtrængen i en Ejendom.

Vestre Landsrets Dom af 25. Juni 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Bogholder Chr. Jensen, bør til Sagsøgeren, Købmand Arne Smith, betale 12.662 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 3. November 1937, indtil Betaling sker. De Sagsøgte, Murermester Axel Hvid og Arkitekt Martin Andersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger til Sagsøgeren betaler Sagsøgte, Bogholder Jensen, 800 Kr. I Sagsomkostninger til de Sagsøgte, Murermester Hvid og Arkitekt Andersen, betaler Sagsøgeren 250 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Købmand Arne Smith's Paastand ud paa Betaling af 12.927 Kr. 08 Øre med Renter.

I en Erklæring af 27. Oktober 1938 udtaler teknologisk Institut bl. a., at naar en Mur beklædes med et saa svampenærende Materiale som Træfiberplade, vil ogsaa den ringe Mængde Fugtighed, der trænger igennem en ganske normalt muret Kældermur være i Stand til at sætte Svamp i ødelæggende Maalestok.

Efter det oplyste maa det vel antages, at Vandet fra Jensens Ejendom er løbet ind i Smiths Kælder, men under Hensyn til, at det ikke klart er oplyst, hvad der er den egentlige Aarsag hertil, og under Hensyn til, at Smith ved Indretningen af den til Opbevaring af et værdifuldt Varelager bestemte Kælder ikke har ladet træffe behørig Foranstaltninger mod Fugtighed og ej heller ført tilstrækkeligt Tilsyn med Varelageret, finder otte Dommere, at der ikke foreligger det fornødne Grundlag for at paalægge Jensen Erstatningsansvar og stemmer for at frifinde denne og at paalægge Smith at betale Jensen Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

En Dommer stemmer for at fordele Tabet mellem Appellanten Jensen og Indstævnte Smith, saaledes at hver bærer Halv-

delen, og anfører til Begrundelse herfor, at det paa den ene Side maa anses for godtgjort, at Skaden er foraarsaget ved Vandets Indtrængen fra Nedløbsrøret, for hvis mangelfulde Tilstand Appellanten maa bære Ansvaret, men at Skadens Omfang paa den anden Side maa antages forøget ved, at Beklædningen af Lagerkælders Gulv og Mur med Brædder og Masonite hindrede Kontrol med Fugtighed i Kælderen og navnlig Iagttagelse indenfor rimelig Tid af den foreliggende Skadesaarsag.

Med Hensyn til Indstævnte Hvid bemærkes, at Ansvaret for mulige Mangler ved Arbejdet maa paahvile Smith, da denne selv har givet Anvisning paa Arbejdets Udførelse og herefter stemmer samtlige Dommere for forsaavidt at stadfæste Dommen og paalægge Smith at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Hvid med 400 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Bogholder Chr. Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Købmand Arne Smith, i denne Sag fri at være.

Forsaavidt angaar Indstævnte Murermester Axel Hvid, bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Købmand Arne Smith betaler i Sagsomkostninger for begge Retter til Appellanten Jensen 800 Kr. og i Sagsomkostninger for Højesteret til Indstævnte Hvid 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1934 købte Sagsøgeren, Købmand Arne Smith, Thisted, der er Ejer af Ejendommen Storegade 7 i Thisted, en tilstødende Grund — Matr. Nr. 227 e af Thisted Købstads Bygrunde — der tillige stødte op til Naboejendommen Storegade 9, som Sagsøgte Bogholder Chr. Jensen, Thisted, havde været Ejer af siden 1933. Mellem sidstnævnte Ejendom og Matr. Nr. 227 e var der en Brandmur, som blandt andet afgrænsede Sagsøgte Jensens Gaardsplads fra Matr. Nr. 227 e. Sagsøgeren, der vilde udvide sine Forretningslokaler og blandt andet opnaa at faa en Kælder som Lagerrum for Gulvtæpper, Gardinstof m. v. paa den indkøbte Grund, traf Aftale med Sagsøgte Murermester Axel Hvid, Thisted, om at denne efter Regning, og saaledes at Sagsøgeren leverede Materialerne, skulde foretage Murerarbejdet vedrørende Tilbygningen. Sagsøgeren og Sagsøgte Hvid ansaa det i Begyndelsen for unødvendigt at antage en Arkitekt til at bistaa ved Byggeforetagendet, men efter at Arbejdet med Udgravning til Kælder og Undermuring af den fornævnte Brandmur var foretaget i Foraaret 1935, og der var støbt Piller til at

bære Jernkonstruktionerne, der skulde støtte Indgangsforbindelsen fra den gamle til den nye Bebyggelse, turde Sagsøgte Hvid ikke længere paatage sig Ansvar for Arbejdet, hvorfor Sagsøgte Arkitekt Martin Andersen, Thisted, i sidste Halvdel af Maj 1935 blev tilkaldt til Beregning af Jernkonstruktionerne og til anden Assistance ved Byggeforetagendet. Sagsøgte Andersen udarbejdede Tegninger m. v., der indsendtes til Bygningskommissionen og senere paa Begæring af Indenrigsministeriet, der havde faaet Sagen forelagt i Anledning af et Andragende om Dispensation fra Bygningslovgivningen, suppleredes med mere detaljerede Tegninger, hvorhos han i Løbet af Sommeren til Stadighed kom paa Byggepladsen, for at føre Tilsyn med Konstruktionernes Udførelse m. m. Efter at den fornævnte Undermur havde staaet i 4—5 Maaneder uden at vise Tegn paa Fugtighed, blev Væggene i Kælderen i September 1935 af Tømrermester Jens Kristian Knudsen beklædt med Masonite, hvorhos der som Kældergulv blev lagt i Cuprinol indsmurte Brædder, der hvilede paa Lægter, som laa paa Betonunderlag. Fra Oktober Flyttedag 1935 toges Tilbygningen derunder Kælderlokalet i Brug som paatænkt. Efter at Sagsøgeren i Sommeren 1937 havde konstateret, at der paa Grund af Fugtighed var gaaet Svamp i en Del af Varelageret i Lagerkælderen, lod han nogle Brædder i Kældergulvet opbrække og Væggene undersøge, og det konstateredes da den 21. August, at der stod blankt Vand under Gulvet, og at der kom Vand ind gennem den mod Sagsøgte Jensens Ejendom værende Mur, paa hvis anden Side der var et fra Taget førende Zinknedløbsrør, der skulde føre Vandet videre til Kloakledningen, hvis Rør gik ned langs Kældermuren. Der blev derefter den 18. September 1937 foretaget en Syns- og Skønsforretning af tre af Retten udmeldte i Thisted boende Syns- og Skøns mænd, nemlig Agent Charles Schmidt — der navnlig vurderede det beskadigede Varelager — Tømrermester Johannes Mortensen og Murermester Andreas Jensen, der hver især afgav en skriftlig Skøns erklæring. Efter at denne Syns- og Skønsforretning var afhjemlet den 24. September, begærede Sagsøgte Jensen udmeldt nye Syns- og Skøns mænd »til at skønne over Beskaffenheden af Kældermuren ogsaa under Hensyntagen til, at der i Kælderen opbevaredes et Manufaktur lager af betydelig Værdi«, Retten udmeldte derefter Arkitekt A. Juul-Hansen, Aalborg, og Murermester C. Sejersens, Nykøbing M., til at foretage den begærte Forretning, der fandt Sted den 7. Oktober 1937 og afhjemledes den 11. s. M.

Sagsøgeren, der har opgjort sit Tab ved Vandets Indtrængen saaledes:

a. Tab ved Beskadigelse af Varelager.....	Kr. 9.725,80
b. Ødelæggelse paa Gulv og Vægge	— 742,00
Ødelæggelse paa Diske	— 195,00
c. Udtørring	— 500,00
d. For Afsavn af Lokaler samt tabt Fortjeneste paa Varerne herunder, at der ikke kan faas Valuta til saadanne Varer som de ødelagte i Tildelingsperioden....	— 3.000,00

ialt.... Kr. 14.162,80,

har under nærværende Sag paastaet de fornævnte tre Indstævnte tilpligtet in solidum at betale i Erstatning det nævnte Beløb af 14.162 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 8. November 1937, indtil Betaling sker, hvorhos Sagsøgeren har nedlagt forskellige subsidære Paastande.

Til Støtte for den principale Paastand har Sagsøgeren, for saa vidt angaar Sagsøgte Jensen, anført, at Vandets Indtrængen skyldes, at Kloaknedløbet paa Jensens Ejendom ikke var i Orden, hvilket han maa have Ansvaret for. For saavidt angaar Sagsøgte Hvid, har Sagsøgeren anført, at han som den Haandværker, der forestod Murerarbejdet, derunder Opførelsen af Kældermuren, maa være erstatningsansvarlig, fordi han ikke har draget Omsorg for, at Muren mellem de to Ejendomme var gjort uigennemtrængelig for Vand. Endelig har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte Arkitekt Andersen ligeledes maa være erstatningspligtig, da han, uanset at Kældermuren var opført, før han blev antaget som Arkitekt, burde have henledt Sagsøgerens Opmærksomhed paa, at Muren ikke var betryggende med Hensyn til at kunne holde Fugtighed ude, hvilket sidste var ganske særlig paakrævet paa Grund af den Benyttelse af Kælderen som Lagerrum, der var paatænkt.

De tre Sagsøgte har paastaet sig frifundet. Sagsøgte Jensen har for sit Vedkommende anført, at det ikke kan anses godtgjort, at Skaden hidrører fra hans Kloak. Subsidært har han anført, at han kun kan være erstatningspligtig efter de almindelige Erstatningsregler og derfor maa være ansvarsfri, selv om Skaden antages at hidrøre fra Mangler ved hans Kloak, idet disse i hvert Fald ikke kan tilskrives Uagtsomhed fra hans eller hans Medhjælperes Side. Selv om dette sidste maatte være Tilfældet, mener Sagsøgte Jensen dog ikke at kunne være erstatningspligtig, da Skaden kunde være undgaaet, hvis Muren havde været behørigt isoleret mod Fugtighed, hvilket Sagsøgeren selv maa være ansvarlig for ikke var Tilfældet.

Sagsøgte Hvid har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, dels at det var Sagsøgeren, der bestemte, hvilke Arbejder der skulde udføres, og hvorledes den nærmere Udførelse skulde være, og at Sagsøgte Andersen førte Tilsyn med Arbejdets behørige Udførelse, dels at den opførte Mur var tilstrækkelig til at modstaa almindelig fra Jorden kommende Fugtighed.

Sagsøgte Arkitekt Andersen har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Kældermuren var gjort færdig, før han blev tilkaldt, og at hans Arbejde ikke omfattede Tilsyn med hele Byggeforetagendet og i hvert Fald ikke med den allerede opførte Kældermur eller den derover værende Brandmur; han har herved ogsaa henvist til, at han kun beregnede sig Honorar af Halvdelen — 20.000 Kr. — af den samlede Byggesum, der var paa ca. 40.000 Kr. Iøvrigt har Sagsøgte Andersen anført, at Undermuringen ind mod Sagsøgte Jensens Ejendom efter hans Formening var fuldt forsvarligt udført, og at han i modsat Fald vilde have gjort opmærksom derpaa, selv om han ikke ansaa sig for pligtig dertil.

Endelig har de tre Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren i hvert Fald selv maa bære en Del af Skaden, idet denne kunde have været for-

mindsket, saafremt Sagsøgeren ikke havde ladet Kældervæggene beklæde med Masonite, hvilket bevirkede, at Vandets Indtrængen gennem Muren først blev bemærket længe efter, at den var begyndt. Hvad angaar Størrelsen af det paastævnede Beløb har de tre Sagsøgte intet fundet at erindre imod Posterne a—c, men har paastaet Posten d nedsat og har herved blandt andet anført, at Sagsøgeren kunde have indkøbt danske Varer i Stedet for udenlandske og derved formindsket Tabet.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af samtlige Sagens Parter, hvorhos bl. a. er afgivet Vidneforklaring af Vandværksbestyrer Peter Johannes Pedersen, Vand- og Gasmester Jens Johan Hartmann Handest og Entreprenør Karl Viktor Eliason, der alle deltog i den fornævnte Undersøgelse af, hvorfra Fugtigheden stammede.

Efter de afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste maa det anses godtgjort, at Fugtigheden hidrørte fra Sagsøgte Jensens Kloak, der ikke var i Orden, idet det langs den oftnævnte Brandmur gaaende Zinknedløbsrør, der skulde føre Vandet fra Tagrenden og ned til Kloaken, og som forneden var forsynet med en Muffe (Zinklaag), ikke sluttede til Kloakrøret i Jorden, idet der var et Slip paa nogle Centimeter mellem Zinkrørets nederste og Kloakrørets øverste Del, saaledes at i hvert Fald en Del af Vandet maa antages at være løbet ned langs Kældermuren, der ikke har kunnet modstaa denne Fugtighed. Det er herved oplyst, at Sagsøgte Jensens Gaard i 1934 var blevet flisebelagt, og at den Flise, der laa omkring Zinknedløbsrøret, var lagt oven paa den fornævnte Muffe, saaledes at det i hvert Fald ikke uden Optagning af Flisen var muligt at føre Tilsyn med, om der var Tilslutning mellem Nedløbsrøret og Kloakrøret, hvilket sidste, der var af Cement, iøvrigt ved Undersøgelsen den 21. August 1937 viste sig at være revnet, uden at det dog har kunnet afgøres, om dette har været medvirkende til Vandets Indtrængen i Sagsøgerens Lagerkælder. I en under Sagen fra Teknologisk Institut i København indhentet Erklæring af 22. Marts 1938 udtalte Institutet, der havde haft Sagens Dokumenter til Gennemsyn, at naar Fliserne i Sagsøgte Jensens Gaard, efter at Flisearbejdet var fuldført, laa over Afløbsrørets øverste Kant, og saaledes at Nedløbsrørets Zinklaag var under Fliserne, forelaa der en Fejl, som burde have været rettet.

Efter det oplyste om den mangelfulde Forbindelse mellem Zinknedløbsrøret og Kloakrøret, og idet det maa antages at skyldes Uagtsomhed fra Sagsøgte Jensens eller hans Medhjælperes Side, at denne Mangel forelaa og ikke i Tide blev opdaget af Sagsøgte Jensen, findes denne Sagsøgte at være erstatningspligtig efter de almindelige Erstatningsregler, Spørgsmaalet bliver herefter for hans Vedkommende, om der med Hensyn til Opførelsen af Kældermuren eller andet Forhold kan lægges Sagsøgeren eller hans Medhjælperen noget til Last, som kan ophæve eller indskrænke den Erstatningspligt, der bortset herfra paa hviler ham.

Hvad Spørgsmaalet om Beskaffenheden af Kældermuren angaar, har fornævnte Skøns mænd Tømremester Johannes Mortensen i den af ham afgivne Skønserklæring udtalt:

»Den Mur, hvor Vandet er trængt ind, er en 1½ Stens kompakt Mur, muret i stærk Cementmørtel, Muren er ikke pudset eller berappet. Det vilde efter mit Skøn være fuldt forsvarligt at regne med, at den kunde holde Fugten ude, men at holde Vandet ude fra en Kloak, hvor Vandet gaar uden for Rørene, kunde efter min Mening og Erfaring Muren ikke selv om den var pudset.«

I den af Skønsmanden Murermester Andreas Jensen afgivne Erklæring hedder det angaaende Muren:

»— — — og set fra den indvendige Side af Kælderen ser den ogsaa godt ud og ligner andre Mure af den Slags, dog med Undtagelse af et Stykke Mur foroven paa ca. 1 m², hvor Fugerne mellem Stenene er meget aabne, enkelte Steder langt ind; men hvor der trods det intet er gjort for at tætte Fugerne. Det bemærkes, at dette Stykke Mur paa ca. 1 m² er ældre Mur, som burde have været fjernet.

Undladelse af at tætte Fugerne i nævnte 1 m² Mur eller fjerne samme Stykke Mur og erstatte det med nyt, samt at den indvendige Side af Kældermuren hverken er berappet eller pudset, kan efter mit Skøn ikke komme ind under Begrebet: »Veludført og forsvarligt Haandværkerarbejde«. Andreas Jensen udtalte dog derhos, at da det var ham bekendt, at det var af stor Betydning at faa konstateret, om Muren haandværksmæssigt set var behørigt opført, vilde han henstille, at der tilkaldtes to Skønsmænd fra en anden By end Thisted.

I den den 7. Oktober 1937 foretagne Skønsforretning hedder det blandt andet:

»Udmeringen er udført paa almindelig Maade og af gode Materialer, men Fejlen ligger i, at der paa den mod Lagerkælderen vendende Side af Muren intet som helst er foretaget for at forhindre udefra kommende Fugtighed i at trænge ind og der er intet til Hindring for, at Fugtighed gennem længere Tid kan have trængt igennem Muren, da denne jo var beklædt med Masonite, der nok en Tid kan skjule, men ikke holde Fugtighed ude.« Under Afhjæmningen af denne Skønsforretning udtalte Skønsmændene, at en Pudsning af Muren efter deres Mening ikke vilde have været tilstrækkelig til at holde Fugtighed ude, men at det for at forhindre Fugtens Indtrængen vilde have været nødvendigt først at berappe Muren og derefter asfaltere denne, hvorhos de paa Anledning udtalte, at de, saafremt de havde faaet den Opgave at opføre den i Sagen ommeldte Mur, vilde have gjort Eieren bekendt med, at den for bedst at holde Fugten ude vilde være at berappe og derefter asfaltere, uden at de dog derfor turde garantere, at Muren vilde kunne modstaa Fugtens Indtrængen.

Det bemærkes, at det efter det oplyste maa anses for at have været uden reel Betydning for Fugtighedens Indtrængen, om Muren havde været pudset eller berappet, hvis intet andet var foretaget, idet dette højst vilde have kunnet forsinke Vandets Indtrængen i kort Tid. Efter alt foreliggende maa der nu gaas ud fra, at den omhandlede Mur har været af en saadan Beskaffenhed, at den vilde have været i Stand til at modstaa Indtrængen af den Fugtighed, der normalt kunde forventes at være i Jorden paa det paagældende Sted, og at alene den Omstændighed, at Sagsøgte Jensens Kloak ikke var i Orden, har været

Aarsag til den skete Skade. Idet det ikke kunde kræves af Sagsøgte Hvid, at han ved Murens Opførelse skulde regne med denne Mulighed, vil han være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale, og allerede af tilsvarende Grund vil Sagsøgte Arkitekt Andersen for sit Vedkommende være at frifinde. Sagsøgte Jensen vil heller ikke kunne støtte nogen Frifindelsespaastand eller Paastand om Fordeling af Skaden paa en Henvisning til den opførte Kældermurs Beskaffenhed.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Skadens nærmere Omfang, kan der nu ikke gives Sagsøgte Jensen Medhold i, at Sagsøgeren selv bør bære en Del af Skaden, fordi han ved at beklæde Kældervæggene med Masonite — ligesom han tidligere uden Gene af nogen Art havde gjort i de tilstødende Kælderlokaler i hans oprindelige Ejendom — har hindret, at Skaden blev opdaget paa et tidligere Tidspunkt.

Med Hensyn til den af Sagsøgte Jensen betridte Post d i Opgørelsen af det paastævnedes Beløb er der nu vel ikke fremkaffet nogen nærmere Oplysninger til Beregning af det herhen hørende Tab, men skønsmæssigt findes det at kunne ansættes til 1500 Kr., hvorved bemærkes, at Tabet paa Varelageret under Post a er beregnet paa Grundlag af Sagsøgerens Indkøbspris.

Herefter vil Sagsøgte Jensen have at betale til Sagsøgeren 12.662 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf som paastaaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

M a n d a g d e n 2 2 . M a j .

Nr. 107/1938. Fhv. Gaardejer **H. L. Frederiksen** (Røde)

m o d

Ingeniør **A. F. Frederiksen**, Frk. **Rasmine Kirstine Frederiksen**, Købmand **J. J. Frederiksen** (Oluf Petersen) samt Overretssagfører **Otto Staun** som executor testamenti i Dødsboet efter fhv. Gaardejer **Hans Pedersen** og Hustru **Elisabeth**, f. **Frederiksen** (Ingen).

betræffende Forstaaelsen af en i et Testamente indeholdt Dispoition.

Østre Landsrets Dom af 18. Februar 1938 (VII Afd.): Sagsøgte Overretssagfører **Otto Staun** bør som executor testamenti i Dødsboet efter fhv. Gaardejer **Hans Pedersen** og Hustru **Elisabeth**, f. **Frederiksen**, omgøre den af ham i Skiftesamling i ovennævnte Bo den 16. September 1937 fremlagte »Delvis Ændring i foranstaaende Udlodningsakt af 9. Juli 1937, ad A. a. Frøken **Ane Margrethe Frederiksen**s Arvinger«, derhen, at det i Opgørelsen anerkendes, at der tilkommer Sagsøgerne Ingeniør **A. F. Frederiksen**, Frk. **Rasmine Kirstine Frederiksen** og Købmand **J. J. Frederiksen** hver en Femtepart af det i Ændringen omhandlede Beløb 10.000 Kr. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler

Sagsøgte til Sagsøgerne med 300 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommene i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter Dommen har Overretssagfører Brinck-Seidelin afgivet Vidneforklaring angaaende Affattelsen af Ane Margrethe Frederiksens Testamente.

Det tiltrædes, at de Indstævnte Frederiksen, som i Dommen antaget, er bundne ved de af dem i 1925 afgivne Erklæringer. Derimod findes der ikke tilstrækkeligt Grundlag for at fastslaa, at den gennem Ane M. Frederiksens Testamente skete Viljestilkendegivelse ikke skulde omfatte alt, hvad hun kunde disponere over, og saaledes ogsaa det omstridte Beløb, som hun havde fri Dispositionsret over.

Appellantens Paastand om at det anerkendes, at de 10.000 Kr. tilkommer ham, vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes de Indstævnte Frederiksen solidarisk at burde betale til Appellanten med 300 Kr., medens Sagens Omkostninger for Landsretten og iøvrigt for Højesteret ophæves.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Ingeniør A. F. Frederiksen, Frk. Rasmine Kirstine Frederiksen, Købmand J. J. Frederiksen og Overretssagfører Otto Staun som executor testamenti i Dødsboet efter fhv. Gaardejer Hans Pedersen og Hustru Elisabeth, født Frederiksen, bør anerkende, at det i Sagen omhandlede Beløb 10.000 Kr. tilkommer Appellanten, fhv. Gaardejer H. L. Frederiksen.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler de Indstævnte, Ingeniør, A. F. Frederiksen, Frk. Rasmine Kirstine Frederiksen og Købmand J. J. Frederiksen, een for alle og alle for een til Appellanten, fhv. Gaardejer H. L. Frederiksen, med 300 Kr., medens Sagens Omkostninger for Landsretten og iøvrigt for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Testamente af 18. Januar 1886 indsatte Ægtefællerne Gaardejer Hans Pedersen og Hustru Elisabeth, f. Frederiksen, gensidigt hinanden til Universalarvinger og bestemte derhos bl. a., at naar den længstlevende døde, skulde den efterladte Formue — efter Urdedelsen af et Legat paa 1000 Kr. til to af Hustruens Broderbørn — deles i to Halvdele, hvoraf den ene skulde tilfalde Mandens tre Søskende eller deres Livsarvinger, den anden Hustruens Broders Børn eller deres Livsarvinger.

Fru Pedersen døde den 5. Marts 1886, hvorefter Gaardejer Pedersen overtog Boet.

Ved en Kodiciel af 6. Juni 1893 traf Gaardejer Pedersen visse Dispositioner over en Del af Formuen, der skulde tilfalde hans Arvinger, og senere oprettede han under 16. December 1924 en ny Kodiciel, hvori han bl. a. bestemte, at

»Udbyttet af følgende mig tilhørende Værdipapirer [nemlig forskellige Aktier til et samlet Paalydende af 6300 Kr.] vil være at udbetale Ane Margrethe Frederiksen, saalænge hun udnytter den hende i Dag tillagte Friboligret i Ejendommen Kastanievej 62, Odense, saaledes at denne Bestemmelse derfor eventuelt vil modificere de ved fornævnte Testamenter trufne Bestemmelser i saa vid Udstrækning, som det er nødvendigt.«

Videre hedder det i Kodicillen:

»Endvidere bestemmer jeg følgende, idet jeg henviser til, at jeg ved Dokument af idag har meddelt Ane Margrethe Frederiksen Friboligret i Ejendommen Kastanievej 62. Hvis Ane Margrethe Frederiksen opgiver sin Friboligret inden sin Død, skal der udbetales hende 10.000 Kr., idet Ejendommen da straks skal sælges. Hvis derimod Ane M. Frederiksen forbliver i Ejendommen til sin Død, skal Ejendommen først sælges efter hendes Død, og Kr. 10.000,00 skal da udbetales Ane M. Frederiksens Arvinger eller den, til hvem hun maatte have bestemt, Beløbet skal tilfalde.«

Ved et samme Dag oprettet Dokument gav Hans Pedersen Ane Margrethe Frederiksen, der var hans Hustrus Søster, Ret til Friboligret for hendes Livstid i den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 4kæ af Odense Købstads Markjorder (nu Thomas Kingos Sogn) »til delvis Gengæld for, at hun i en lang Aarrække vederlagsfrit har styret Huset for mig«. Friboligretten blev tinglæst og noteret paa Ejendommens Folio.

Den 7. Januar 1925 afgik Hans Pedersen ved Døden, og hans og Hustruens Bo, hvis Beholdning udgjorde ca. 32.000 Kr., hvoraf den faste Ejendoms Nettoværdi udgjorde 20.000 Kr., toges under Behandling af Overretssagfører Otto Staun, Odense, som executor testamenti.

Da Testator navnlig ved Kodicillen af 1924 væsentlig havde overskredet sin Testationskompetence, idet Størstedelen af Arven var baandlagt til Fordel for Ane Margrethe Frederiksen, indledede Eksekutor Forhandlinger med Hustruens Arvinger, som var hendes Broders fem Børn, nemlig: Ingeniør A. F. Frederiksen, Frk. Rasmine Kirstine Frederiksen, Købmand J. J. Frederiksen samt fhv. Gaardejer Hans Laurits Frederiksen og Mekaniker H. M. Frederiksen.

Paa en Skiftesamling den 6. Juni 1925 erklærede Ingeniør A. F. Frederiksen, der havde Fuldmagt fra sine fire Søkende, at de alle vilde respektere de af Afdøde oprettede Testamenter af 18. Januar 1886 og 6. Juni 1893 samt af 16. November 1924, uagtet specielt det sidstnævnte Testamente vilde gøre et Indgreb i deres Arverettigheder.

Ane Margrethe Frederiksen, der til sin Død den 10. November 1936 ca. 90 Aar gammel, nød den hende ved Kodicillen af 1924 tillagte Udbytte- og Friboligret, havde allerede den 4. Juni 1924 oprettet et Testamente, hvorved hun tillagde de fire af sine Broderbørn forskellige Legater til ialt 15.000 Kr. og bestemte, at Resten af hendes Formue — bortset fra et velgørende Legat paa 4000 Kr. og Løsøret — skulde tilfalde det femte af hendes Broderbørn Hans Laurits Frederiksens fire Børn.

Endelig oprettede Ane Margrethe Frederiksen den 2. August 1929 et Testamente, hvori det bl. a. hedder:

»§ 2.

Af min efterladte Formue udredes uden Afkortning til min afdøde Broder Peder Frederiksens Børn:

Ingeniør Anders Fr. Frederiksen, Aarhus,	500 Kr.
Smed Marius Frederiksen, København,	500 —
Elektriker Johannes Frederiksen, Hjelmerup,	500 —
Ugift Rasmine Frederiksen, Odense,	500 —
-----	-----

§ 3.

Iøvrigt skal alt, hvad mit Bo maatte eje af Værdier og Aktiver, efter at de i § 1 og 2 nævnte Udgifter og Legater ere udredede, og efter at alle Afgifter og Omkostninger ved mit Bos Behandling ere afholdte, tilfalde og tilhøre min afdøde Broder Peder Frederiksens Søn fhv. Gaardejer Hans Laurits Frederiksen, boende i Slagelse, som min eneste Arving, eller hvis han maatte være død før mig da hans Børn til lige Deling.«

Gaardejer Pedersens og Hustrus Bo blev nu reassumeret af Overretssagfører Otto Staun, og i Boet blev affattet Regnskab og Repartition (»Udlodningsakt«), hvori bl. a. bestemtes følgende:

Der tilkommer Frk. Ane Margrethe Frederiksens Arvinger eller den, til hvem hun maatte have bestemt, et Beløb..... Kr. 10.000,00. Hendes Dødsbo er under offentlig Skiftebehandling ved Overretssagfører J. Brinck-Seidelin, Odense, som executor testamenti i Henhold til kgl. Bevilling af 19. November 1936. Fornævnte 10.000 Kr. vil efter Fradrag af Arveafgift være at udbetale ikke til Frøken Ane Margrethe Frederiksens Dødsbo, men til hendes rette Arvinger eller den, til hvem hun har bestemt.

I en Skiftesamling den 27. August 1937 bemærkede Eksekutor, at han efter at have modtaget forskellige Oplysninger fra Overretssagfører Brinck-Seidelin, derunder Ane Margrethe Frederiksens Testamenter, maatte anse fhv. Gaardejer Hans Laurits Frederiksen som hendes Universalarving og derfor som den, hvem de ommeldte 10.000 Kr. skulde tilfalde, og han ændrede derefter under 28. s. M. den ovenfor citerede

Post i Udlovningsakten derhen, at Beløbet skulde udbetales direkte til Hans Laurits Frederiksen.

Under nærværende ved Odense Købstads Ret for borgerlige Sager forberedte Sag har Sagsøgerne Ingeniør A. F. Frederiksen, Frk. Rasmine Kirstine Frederiksen og Købmand J. J. Frederiksen paastaet Sagsøgte Overretssagfører Otto Staun, Odense, som executor testamenti i Dødsboet efter fhv. Gaardejer Hans Pedersen og Hustru Elisabeth, f. Frederiksen, tilpligtet at omgøre den af ham i Skiftesamling i ovennævnte Bo den 16. September 1937 fremlagte »Delvis Ændring i foranstaaende Udlovningsakt af 9. Juli 1937, ad A. a. Frøken Ane Margrethe Frederiksens Arvinger«, derhen, at det i Opgørelsen anerkendes, at der tilkommer Sagsøgerne hver en Femtepart af det i Ændringen omhandlede Beløb 10.000 Kr.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Fhv. Gaardejer H. L. Frederiksen har givet Møde under Sagen som Biintervenient og understøttet Sagsøgtes Paastand.

Sagsøgerne har anført, dels at de i sin Tid gav deres Erklæringer om at ville respektere afdøde Gaardejer Hans Pedersens testamentariske Dispositioner under den Forudsætning, at Ane Margrethe Frederiksen, med hvis Testamente af 1924 de var bekendt, havde testeret til Fordel for dem, dels at hendes Testamente af 1929 ikke kan anses at omfatte de nævnte 10.000 Kr., der aldrig har tilhørte hendes Bo.

Sagsøgte gør gældende, at Sagsøgerne maa være bundne ved deres Erklæringer i 1925, og at det maa følge af Bestemmelsen i Hans Pedersens Kodiciel af 1924, at de 10.000 Kr. maa tilfalde Hans Laurits Frederiksen som den, der i Ane Margrethe Frederiksens Testamente af 1929 er indsat som hendes Arving.

Med Hensyn til de Forhandlinger med Fru Pedersens Broderbørn, der gik forud for de af dem i 1925 afgivne Erklæringer er det bl. a. oplyst, at Overretssagfører Staun den 26. Maj 1925 tilsendte Hans Laurits Frederiksen saalydende Skrivelse:

»I Tilslutning til min Indkaldelse af Dem til Skiftemøde i Boet efter fhv. Gaardejer Hans Pedersen, skal jeg oplyse for Dem, hvad der dog formentlig er Dem bekendt, at Hans Pedersen har foretaget saadanne Dispositioner m. H. t. sin Ejendom og en Del af Værdipapirerne, at den Halvdel af hans Formue, som skal gaa i Arv til hans Hustru Elisabeths Slægtninge, næsten er beslaglagt til Fordel for Deres Tante Ane Margrethe Frederiksen, idet hun skal nyde Renten af Værdipapirerne og Fri boligret i Villaen.

Imod denne Bestemmelse har De Ret til at protestere, men da der er truffet visse testamentariske Dispositioner til Fordel for Deres Børn i Ane Margrethe Frederiksens Testamente, antager jeg, at De anerkender de trufne Dispositioner.

Da De naturligvis inden Mødet ønsker at gøre Dem bekendt med Testamentet, sender jeg Dem hermed en Copi af det, og for det Tilfælde, at De ikke kan møde, bedes De f. Eks. at underskrive hoslagte Fuldmagtsblanket og give mig fornøden Meddelelse, jeg skal da lade møde for Dem.

Med Højagtelse

P. S. Til Oplysning tjener, at der foruden i Testamentet nævnte Værdipapirer forefindes kontant ca. 4500 Kr. Ejendommen 26.000 Kr. ÷ Skyld 6000 Kr. = 20.000 Kr. og lidt Løsøre, og at mindst et Par 1000 Kr. medgaar til Begravelse og Omkostninger. En Opstilling efter Testamentet vil altsaa vise Dem, hvorledes De er bleven »disfavoriseret«.

En i det væsentlige ligelydende Skrivelse blev tilsendt Ingeniør A. F. Frederiksen, der under Forhandlingerne optraadte paa de tre andre Søkendes Vegne.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgte og Vidneforklaring af fhv. Gaardejer Hans Laurits Frederiksen.

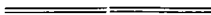
Sagsøgte har bl. a. forklaret, at han under Forhandlingerne i 1925 regnede med, at Ane Margrethe Frederiksen, navnlig paa Grund af sin høje Alder ikke kunde tænkes at lave om paa sit tidligere oprettede Testamente, men nogen Garanti herfor har han ikke under nogen Form afgivet. Sagsøgte mener, at Udtrykket i Kodiccillen af 1924 »Ane Margrethe Frederiksens Arvinger« sigter til hendes fem Broderbørn, og at Tilføjelsen »eller den til hvem hun maatte have bestemt« tilsigtede at give hende fri Testationsret over de 10.000 Kr.

Det fremgaar derhos af Sagen, at Ingeniør Frederiksen under en Skiftesamling den 16. November 1926 har udtalt, at han ikke kunde anerkende, at Ane Margrethe Frederiksen ved Testamente maatte disponere over de 10.000 Kr., der ved hendes Død skal udbetales hende af Hans Pedersens Dødsbo, og at Eksecutor heroverfor henviste til, hvad Ingeniør Fr. Frederiksen ved Mødet den 6. Juni 1925 var indgaaet paa, og iøvrigt mente, at det ikke vedkom dette Bo, hvorvidt Ane Margrethe Frederiksen disponerede eller ikke disponerede over de 10.000 Kr.

Der kan ikke gives Sagsøgerne Medhold i, at de ikke skulde være bundne ved de af dem i 1925 afgivne Erklæringer om at ville respektere Gaardejer Hans Pedersens testamentariske Dispositioner.

Da imidlertid den i Kodiccillen af 1924 trufne Bestemmelse om, hvem de 10.000 Kr. skal tilfalde, findes at maatte forstaaes saaledes, at Beløbet skal tilfalde Ane Margrethe Frederiksens Arvinger efter Loven — hvilket ubestridt er Sagsøgerne og disses to Søkende — medmindre Ane Margrethe Frederiksen har truffet anden Bestemmelse om, hvem Beløbet skal tilfalde, og da saadan Bestemmelse ikke kan antages truffet ved Ane Margrethe Frederiksens Testamente, idet de 10.000 Kr. — som ogsaa af Sagsøgte ved hans Behandling af Gaardejer Pedersens og Hustrus Dødsbo erkendt — aldrig har hørt til hendes Formue, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgerne med 300 Kr.

T i r s d a g d e n 23. M a j .

Nr. 129/1937. **Ministeriet for offentlige Arbejder**
(Landsretssagfører H. O. Hansen)

m o d

Motorfabrikant **R. Sigvardt** (Teist),

betræffende Gyldigheden af en Ekspropriation.

Østre Landsrets Dom af 15. April 1937 (IV Afd.): Den den 22. August 1936 foretagne Ekspropriation af en Del af Sagsøgeren Motorfabrikant R. Sigvardts Ejendom Matr. Nr. 12 o Egelev By, Nr. Vedby Sogn, kendes ugyldig forsaavidt angaar den Del af det eksproprierede Areal, som ligger mellem Jernbanedæmningen og Brovejen, og som under Ekspropriationsforretningen den 22. August 1936 blev overdraget til Ejeren af Matr. Nr. 12 a Egelev, C. Stalhut. Sagsøgeren kendes berettiget til at indløse det af hans ovennævnte Ejendom den 30. Juni 1933 eksproprierede Areal i det Omfang dette ligger mellem Jernbanedæmningen og Brovejen og under Ekspropriationsforretningen den 22. August 1936 er overdraget til ovennævnte C. Stalhut. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte Ministeriet for offentlige Arbejder til Sagsøgeren med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Indstævnte har for Højesteret yderligere nedlagt Paastand om, at Appellanten tilpligtes at tilvejebringe Adgangsvej fra offentlig Vej til de omstridte Arealer.

Det bemærkes, at de i Indstævntes Paastand omhandlede Arealer udgør ialt 4319 m², og at Værdien af disse er fastsat til ca. 330 Kr. og ca. 446 Kr.

Med Hensyn til den af Indstævnte under Henvisning til Frd. af 5. Marts 1845 § 20 paastaaede Indløsningsret til en Del af det den 30. Juni 1933 eksproprierede Areal af Matr. Nr. 12 o findes Forudsætningen for en saadan Ret at være, at der kan gives Indstævnte Medhold i hans Paastand angaaende den omstridte Del af det den 22. August 1936 eksproprierede Areal, saaledes at der derved fremkom en Helhed i økonomisk Henseende.

Den sidstnævnte Paastand findes imidlertid ikke at kunne tages til Følge, da Størrelsen af det Krav, som Indstævnte i Tilfælde af, at han beholdt Grundstykket, kunde fremsætte om fuldstændig Erstatning efter Frdn.s § 12 for de ved Afskæringen forvoldte Ulemper efter de stedlige Forhold og de paalagte Servitutter maa antages at ville komme til at staa i væsentligt Misforhold til Grundstykkets Værdi, og da Frdn.s § 13, 3. Punktum efter Sagens Natur og det om Bestemmelsens Tilblivelse oplyste maa forstaas saaledes, at Appellanten under de nævnte Omstændig-

heder har Krav paa at fyldestgøre Ejeren ved Overtagelse mod Erstatning af Grundens Værdi. Herefter vil Appellanten i Henhold til den derom nedlagte Paastand være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde udrede som nedenfor nævnt.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ministeriet for offentlige Arbejder, bør for Tiltale af Indstævnte, Motorfabrikant R. Sigvardt i denne Sag fri at være.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten, og i Sagsomkostninger til Appellanten for begge Retter 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lov Nr. 115 af 8. April 1932 § 1 bemyndigedes Ministeren for offentlige Arbejder til at lade opføre en Højbro over Storstrømmen samt en Lavbro med Klafag over Masnedsund, begge fælles for Landevej og enkeltsporet Jernbane, og i Lovens § 3 bestemmes det, at »Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, kommer til Anvendelse paa de Ekspropriationer, som nødvendiggøres ved de i nærværende Lov omhandlede Anlæg samt ved Anlægget af de Vejforbindelser paa — — — Falster, som er nødvendige for at bringe de i § 1 nævnte Broanlæg i Forbindelse med Landets bestaaende Vejnet — — —.«

I Henhold til disse Bestemmelser eksproprierede Staten den 30. Juni 1933 til Jernbanen og den til Orehoved—Nykøbing F.-Landevejen førende Brovej, som dengang var projekteret til at løbe umiddelbart vest for Banelinien, nogle Arealer hørende til den østligste Del af Ejendommen Matr. Nr. 12 o af Egelev By, Nr. Vedby Sogn, som ejes af Sagsøgeren under nærværende Sag Motorfabrikant R. Sigvardt, Orehoved. Samtidig eksproprierede man den Murer Adolf Svendsen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 12 u sammesteds, der laa som en Enklave paa Sagsøgerens Ejendom, og hvoraf Størsteparten skulde anvendes til Bane og Brovej. Resten af Matr. Nr. 12 u tillagdes Sagsøgeren som Ulemperstatning.

Af forskellige Grunde blev Vejplanen i 1936 ændret, saaledes at Brovejen blev lagt noget vestligere, og af denne Grund eksproprierede man den 22. August 1936 endnu en Del af Sagsøgerens ovennævnte Ejendom, nemlig dels det til den nu projekterede Brovej fornødne Areal, dels — mod Sagsøgerens Protest — et Areal, som ved den nye Brovej blev afskaaret fra Sagsøgerens øvrige Jord. Dette sidstnævnte Areal, som mod Vest støder op til Brovejen og mod Øst til de fra Sagsøgerens Ejendom i 1933 eksproprierede Arealer, blev ved samme Lejlighed — den 22. Au-

gust 1936 — i Forening med de fra Sagsøgerens Ejendom og fra Matr. Nr. 12 u i 1933 eksproprierede Arealer, der nu udgik af Anlægget som Følge af Brovejens Forlægning, for 250 Kr. overdraget til Ejeren af Matr. Nr. 12 a af Egelev, C. Stalhut, til hvis Ejendom Arealerne støder op.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren nu overfor de Sagsøgte, Ministeriet for offentlige Arbejder, nedlagt følgende Paastand:

1. Den den 22. August 1936 foretagne Ekspropriation af en Del af Sagsøgerens Ejendom Matr. Nr. 12 o Egelev By, Nr. Vedby Sogn, kendes ugyldig forsaavidt angaar den Del af det eksproprierede Areal, som ligger mellem Jernbanedæmningen og Brovejen, og som under Ekspropriationsforetningen den 22. August 1936 blev overdraget til Ejeren af Matr. Nr. 12 a Egelev, C. Stalhut.

2. Sagsøgeren kendes berettiget til at indløse det af hans ovennævnte Ejendom den 30. Juni 1933 eksproprierede Areal i det Omfang, dette ligger mellem Jernbanedæmningen og Brovejen og under Ekspropriationsforretningen den 22. August 1936 er overdraget til ovennævnte C. Stalhut.

Ministeriet paastaar Frifindelse.

De omhandlede Arealer grænser op dels til Banelinien, dels til den nye Brovej, dels til Ejendommen Matr. Nr. 12 n. Under Ekspropriationen er der paalagt det i 1936 eksproprierede Areal Servitut, gaaende ud paa, at der ikke — bortset fra særlig Dispensation — kan tillægges Adgang over Skellet mellem Arealet og Brovejen. Til Arealerne har hidtil ført en fra Orehoved-Nykøbing Landevejen udgaaende privat Fællesvej, men de Servitutter, der sikrede Færdselsret ad denne Vej, er ophævet under Ekspropriationen, ligesom Vejen i hvert Fald delvis er nedlagt under det forberedende Arbejde paa den oprindelige Brovej. Som Følge heraf har Arealerne for Tiden ingen tilsikret Adgang til offentlig Vej. Sagsøgeren har under Domsforhandlingen gjort gældende, at han, saafremt hans Paastand i nærværende Sag helt eller delvis tages til Følge, kan kræve, at det Offentlige uden Udgift for ham tilvejebringer Adgangsvej fra Arealet til offentlig Vej. Ministeriet har imidlertid bestridt dette, og da der ikke er nedlagt nogen Paastand om dette Spørgsmaal, vil det ikke kunne finde Afgørelse under nærværende Sag.

Med Hensyn til det i 1936 eksproprierede, ca. 2700 m² store Areal gør Sagsøgeren principalt gældende, at Ekspropriationen er ulovlig, fordi dens Formaal har været at sælge Arealet, hvilket fremgaar af, at Arealet som ovenfor nævnt under den samme Forretning den 22. August 1936, ved hvilken Ekspropriationen skete, straks blev overdraget til Stalhut.

Ministeriet gør heroverfor gældende, at Ekspropriationen er sket som et Led i Ekspropriationen af det til den nye Brovej nødvendige Areal, idet Ministeriet har forment at have fornøden Hjemmel i § 13, 3. Pkt. i Forordningen af 5. Marts 1845, og at dette har været Ministeriets Standpunkt, findes ikke paa nogen Maade at kunne betvivles.

Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at Arealet er af en saadan Størrelse, at det kan dyrkes som særlig Lod, og derfor falder ind under 2. Pkt. i Forordningens § 13, saaledes at Staten ikke har haft nogen Ret til at ekspropriere det.

Besigtigelses- og Ekspropriationskommissionen har skønnet, at Arealet ikke lader sig dyrke som selvstændig Lod, og der findes ikke af Sagsøgeren at være tilvejebragt saadanne Oplysninger, at der kan blive Spørgsmaal om, at Retten skulde underkende dette Skøn.

Sagsøgeren har endelig hævdet, at selv om Arealet falder ind under 3. Pkt. i Forordningens § 13, kan dette ikke medføre en Ret for Ministeriet til mod Sagsøgerens Protest at ekspropriere Arealet, idet denne Lovbestemmelse maa forstaaes saaledes, at den kun skaber en Pligt for det Offentlige til, naar Ejeren begærer det, at overtage Arealet, men ikke hjemler det Offentlige nogen selvstændig Ret hertil.

Ministeriet har heroverfor gjort gældende, at den nævnte Lovbestemmelse er at forstaa saaledes, at den bortset fra Tilfælde af forligsmæssig Ordning foreskriver en Overtagelse fra det Offentliges Side af det paagældende Grundstykke, uafhængigt af, om Ejeren ønsker saadan Overtagelse eller ej.

Der findes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at den af ham hævdede Forstaaelse af Lovbestemmelsen stemmer bedst saavel med denne Affattelse som med Sammenhængen i Paragraffens tre Regler, ligesom den ogsaa stemmer bedst med Bestemmelsens Formaal, der maa antages at være det at sikre Ejerne mod Ulemper ved at skulle tvinges til at beholde fraskaarne Grundstykker. Hertil kommer endelig, at Lovbestemmelsen efter den af Ministeriet hævdede videregaaende Forstaaelse vilde kunne hjemle en tvungen Afstaaelse af Jordstykker i Tilfælde, hvor de grundlovmæssige Betingelser for Ekspropriation ikke foreligger.

Som Følge heraf vil Sagsøgerens Paastand under Punkt 1) være at tage til Følge.

Med Hensyn til det i 1933 eksproprierede Areal gør Sagsøgeren gældende, at der i Medfør af § 20 i Forordningen af 5. Marts 1845 eller denne Bestemmelses Analogi tilkommer ham en Indløsningsret.

Ministeriet gør heroverfor gældende, at det foreliggende Tilfælde ikke direkte omfattes af den nævnte Lovbestemmelse, og at en analogisk Anvendelse i hvert Fald maa være udelukket, hvor — som i nærværende Sag — den samme Omstændighed — Brovejens Forlægning —, som bevirker Frigørelse af Arealet, ogsaa medfører, at dette bliver afspærret fra Hoveddelen af den tidligere Ejers Ejendom.

Der findes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at der i Medfør af den omhandlede Lovbestemmelses Analogi tilkommer ham en Indløsningsret med Hensyn til det i 1933 eksproprierede Areal. Det af Ministeriet paapegede Forhold skønnes ikke at kunne medføre større Ret for Ministeriet, end en Anvendelse af Forordningens § 13, 3. Pkt. vilde føre til, og som det fremgaar af det ovenfor anførte, vilde Ministeriet ikke paa denne Bestemmelse kunne støtte nogen Ret til mod Sagsøgerens Protest at overtage Arealet.

Som Følge heraf vil Sagsøgerens Paastand under Punkt 2 ogsaa være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Ministeriet at burde godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Onsdag den 24. Maj.

Nr. 224/1938. Fru **Julie K. Jensen**, født Rasmussen
(Poul Jacobsen efter Ordre)

mod

fhv. Drager **Hans Jørgensen** (Fich),

betræffende Erstatning for Skade ved Nedstyrtning af Trappe.

Østre Landsrets Dom af 27. Juni 1938 (VII Afd.): Sagsøgte fhv. Drager Hans Jørgensen bør for Tiltale af Sagsøgerinden Fru Julie K. Jensen, f. Rasmussen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at betale Sagsøgte med 150 Kr., der udredes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat, samt at ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Tre Dommere bemærker følgende:

Under Hensyn til Trappens farlige, om end lovlige Konstruktion maatte det paahvile Indstævnte at holde den i fuldstændig god Stand og forsynet med velordnet Belysning. Efter det oplyste var Trinene imidlertid udhulede af Slid og deres Kant belagt med ophøjede Jernskinner, der maatte bidrage til at vanskeliggøre Fodfæstet, hvortil kommer, at Trappebelysningen kun kunde tændes ved Foden af Trappen, og at Kontakten var mindre tydelig anbragt. Disse Mangler maa antages at have været medvirkende til Skaden. Herved bemærkes, at Bygningsinspektøren i Faaborg i en Erklæring af 9. Juli 1938 har udtalt, at der »bortset fra den omhandlede Trappe ingen saadanne Trapper findes i Ejendomme paa de mere betydende Gader i Faaborg, hvorved jeg bemærker, at Østergade er Byens Hovedgade, samt at saadanne Trapper ej heller andet Sted i Byen findes som Adgangstrapper til Forretningslokaler.«

Herefter finder disse Dommere, at Indstævnte bør godtgøre Skaden med en Erstatning, der bestemmes til 4000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. I Salær og Udlæg for Højesteret tillæg-

ges der Højesteretssagfører Poul Jacobsen 200 Kr. og 46 Kr. 05 Øre, der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. Februar 1934 mellem Kl. 17 og Kl. 17,30, da Sagsøgerinden den 41-aarige Fru Julie K. Jensen, f. Rasmussen, var i Færd med at gaa ned ad Trappen fra 1. Sal i den Sagsøgte fhv. Drager Hans Jørgensen tilhørende Ejendom, Østergade 41, Faaborg, snublede hun paa et af Trappens øverste Trin og styrtede ned ad de øvrige 10—11 Trin, hvorved hun paadrog sig en Hjernerystelse, muligt et Kraniebrud, der senere har medført en varig nervøs Lidelse, hvorved hendes Erhvervsevne er nedsat med 15 a 25 pCt.

Under Paaberaabelse af, at Faldet skyldes Trappens uforvarlige Tilstand, og at Sagsøgte som Ejer af Ejendommen maa være ansvarlig for den hende ved Faldet tilføjede Skade, har Sagsøgerinden under denne ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale hende et Beløb af 11.642 Kr. 78 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 7. Marts 1938 til Betaling sker, subsidiært et mindre Beløb efter Rettens Skøn med Renter som anført.

Det fornævnte Beløb fremkommer saaledes:

1) Udgift til Medhjælp i Huset fra 1. Februar—15. Marts 1934	109 Kr. 00 Øre
2) Husassistentløn + Kostpenge i Tiden fra 15. Marts 1934 til 1. Maj 1935	742 — 50 —
3) Sygehus, Læge og Medicinaludgifter, ialt	491 — 28 —
4) Invaliditetserstatning	8.300 — 00 —
5) Godtgørelse for Svie og Smerte.....	2.000 — 00 —

11.642 Kr. 78 Øre.

Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet og subsidiært paastaet Erstatningen fastsat til et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Under Sagen er der, foruden af Sagsøgerinden og Sagsøgte, afgivet Forklaring af Sagsøgerindens Mand Brolægger Hans Jensen og Datter, Frk. Grethe Jensen, af Sagsøgtes Hustru Fru Nielsine Karoline Jørgensen, f. Jensen, samt af Elektriker Anders Marius Andersen, Faaborg, Fru Maren Kristine Mortensen, f. Jensen, Kaleko, Boghandler Ole Jeppesen Bager, Faaborg, Arkitekt Svend Vett-Larsen, Faaborg, Fru Thekla Hansen, f. Rasmussen, Faaborg, Frk. Lisbeth Jensen, Faaborg, og Tandtekniker, Frk. Ingeborg Hansen, Faaborg.

Det fremgaar af det herunder oplyste, at Sagsøgerinden ved den paagældende Lejlighed havde til Hensigt at indlevere sine forlorne Tænder til Reparation hos fornævnte Tandtekniker, Frk. Ingeborg Hansen, der har sine Kliniklokaler paa 1. Sal i Ejendommen. Sagsøgerinden tændte ikke den elektriske Trappebelysning, hvis Kontakt er anbragt lige ved Trappeopgangen. Hun kunde se saavel Trappen som nogle Møbler, der stod paa Afsatsen paa 1. Sal, idet Gadebelysningen trængte

ind dels gennem Gadedørens Glasruder og dels gennem et Vindue udfor Afsatsen paa 1. Sal. Efter at have givet sin 7-aarige Datter, som ledsagede hende, de Pakker, hun havde med sig, gik hun op ad Trappen, men traf ikke Frk. Hansen hjemme. Under Nedstigningen mistede hun allerede paa Trappens 2. og 3. øverste Trin Fodfæstet, styrtede ned af dens øvrige 10—11 Trin og slog Baghovedet imod Flisebelægningen i Forstuen, hvor hun blev liggende bevidstløs. Hun blev indlagt paa Faaborg Sygehus og opholdt sig der til den 8. Marts 1934 under Diagnosen Hjernerystelse. Kraniebrud ansaas ikke udelukket. I Slutningen af 1934 opstod der som Følge af Ulykkestilfældet en vedvarende neurasthenisk Lidelse i højre Side af hendes Underliv.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden henvist til, at den paagældende Trappe er i en saadan Forfatning, at Faren for Fald er overhængende, hvilket Sagsøgte var eller burde have været vidende om. Hun har særlig fremhævet, at Trappen, der bestaar af 13 Trin med en indbyrdes Afstand (Stigning) af 17,5 cm, er saa stejl, at det ene Trins Fremspring udover det ovenfor liggende (Grunden) kun er 13,5 cm, medens den normale Grund for en Hovedtrappe i Forhold til en Stigning paa 17,5 cm er 28 cm, Trinene er endvidere forsynet med fuldstændig glatte og meget slidte Jernskinner ca. 2½ cm brede, ligesom de er svagt udhulede af Slid umiddelbart foran Jernskinnerne, der ikke er nedfaldet. Hertil kommer, at man ikke faar Anledning til at bemærke den særlige Stejlhed, naar man gaar op ad Trappen, idet Trinene er bygget saa langt ind under himanden, at der er rigelig Plads til Fødderne ved Opstigning, og at ikke alle Trin paa Trappen er lige store, idet Grunden for det næstøverste Trin er 21 cm. Netop denne Trappens Konstruktion har bevirket Sagsøgerindens Fald, idet hun ikke har kunnet faa fornøden Plads til sin Fod (venstre), der yderligere er blevet fastholdt i Faldet af Trinet, hvorfor hun er styrtet ned med Hovedet forrest, idet hun samtidig drejedes om Foden og derfor kom til at ligge paa Ryggen med Benene op ad Trappen.

Sagsøgte har paa sin Side gjort gældende, at den paagældende Trappe, der var lovlig, da Huset blev bygget, og ikke paa noget Punkt er stridende imod de nugældende Regler, hvorved bemærkes, at der ikke findes nogen for Faaborg Købstad gældende Byggevedtægt, hverken med Hensyn til Konstruktion eller Forfatning er anderledes, end Tilfældet er med Hensyn til de fleste Trapper i gamle Huse i Faaborg. Sagsøgerinden maatte regne hermed og maa selv bære Ansvar for det stedfundne Fald, idet hun ikke har udvist den fornødne Agtpaagivenhed. Hun burde have tændt Lyset, og den Omstændighed, at hun gik med Gummifodtøj, der, da der var Tøsne paa Gaden, maa antages at have været fugtigt og glat, burde have medført en særlig Paapasselighed fra hendes Side.

Paa Sagsøgerindens Begæring udmeldtes den 12. April 1938 af Retten for Faaborg Købstad m. v. Arkitekt M. Bohn-Jespersen, og Tømrermester Johs. Clausen, begge af Faaborg, som Syns- og Skønsmænd for at afgive Erklæring med Hensyn til den i Sagen omhandlede Trappe. I Skønsmændenes Erklæring udtales det bl. a. »at Trappen er og synes stejl og derfor maa siges at være besværlig at færdes paa, særlig at

gaa ned ad. Den befærdes af andre end Ejer, Lejer og øvrige huskendte Personer, og maa som Følge heraf skønnes at være mindre velegnet og forsvarlig til almen og livlig Færdsel.

Ved Færdsel ned ad Trappen er der Risiko for Nedstyrtning til Stede, naar den befærdes af Personer med ingen eller kun ringe Kendskab til Trappen, og særlig naar Trappen ikke er oplyst eller daarligt indirekte belyst, og naar Trinene eller Fodtøjet er vaadt.

Kontakten til den elektriske Belysning er anbragt let synligt lige ved Opgangen; dog hænger der et Spejl lige over denne; Kontakten kan muligvis i daarlig Belysning opfattes som hørende til Spejlet (som Understøtning).

Paa 1. Sal i Trapperummet findes ingen Kontakt.

Naar Trappen kun foreligger belyst af Gadebelysningen kan man — særlig efter et Øjebliks Ophold i Forrummet — tydeligt se Trappen og Trinforkanterne, mindre tydeligt Kontakten. Fra 1. Sal kan alle Trin og deres Forkanter ret tydeligt ses, (Skinnerne, der er blankslidte, markerer Forkanterne). Haandlisterne bemærkes ret tydeligt.

Den elektriske Belysning oplyser Trappen og dens Omgivelser meget klart.

Under Afhjemlingen af Skønsforretningen, der fandt Sted den 3. Maj 1938, udtalte Skønsmændene, at det maa betragtes som ganske usædvanlig, at Trinenes Grund er ulige store, og at dette efter deres Formening vil kunne virke noget vildledende for den, der færdes paa Trappen. De erklærede endvidere, at det ikke kan kaldes fagmæssig forsvarligt, at Trinenes Overkant ved Forkanten er forsynet med en paa-skruet glat Jernskinne, idet Skinnen burde have været nedfaldet.

Det er oplyst, at Trappebelysningen er saaledes, at Belysningen baade tændes og slukkes ved Anvendelse af den forneden anbragte Kontakt idet der ikke er indrettet automatisk Slukning.

Bygningsinspektøren i Faaborg har i en Erklæring af 27. April 1938 udtalt, at han maa anse Trappen som farlig for nedadgaende Færdsel og meget uegnet som Adgang til Forretningslokaler.

Sagsøgerinden har under Domsforhandlingen udtalt, at hun ikke kan huske, om hun søgte efter Lyset, inden hun gik op ad Trappen. Hun holdt fast ved Gelænderet med venstre Haand, men gled ved Trappens 2. eller 1. Trin. Saa vidt hun erindrer, var der et tyndt Lag Tøsne paa Gaden, og hun havde Galochestøvler paa. Det er muligt, at hun ved en tidligere Lejlighed har benyttet den paagældende Trappe.

Hendes Mand, Brolægger Hans Jensen og hendes Datter, Frk. Jensen har som Vidner oplyst, at Sagsøgte Hustru, Fru Nielsine Karoline Jørgensen, f. Jensen, da de kom til Stede efter Faldet, udtalte, at det ofte skete, at der faldt nogen ned ad Trappen.

Sagsøgte har udtalt, at det ikke er ham bekendt, at andre i Aarenes Løb er faldet ned ad Trappen, og at han ikke erindrer, at nogen til ham har klaget over Trappens Tilstand. Hans fornævnte Hustru har som Vidne udtalt sig i Tilslutning hertil.

En Del under Sagen afhørte Vidner har erklæret, at Trappen er vanskelig, saaledes at man maa benytte den med stor Forsigtighed, navnlig under Nedstigning. Bortset fra det i Sagen omhandlede Tilfælde

foreligger der Oplysning om to Fald ved Benyttelse af Trappen. Intet af disse medførte Skade af Betydning, og der skete ikke Henvendelse til Sagsøgte.

Frk. Ingeborg Hansen har som Vidne forklaret, at Trappen er vanskeligt, og at hun derfor altid advarer ældre Mennesker og Folk, der gaar daarligt. Hun har ikke i de 9 Aar, hun har haft Klinik i Ejendommen, klaget til Ejeren over Trappen, der ikke er anderledes end i mange ældre Ejendomme i Faaborg. Hun har ikke hørt om, at nogen anden har slaet sig ved Fald paa denne Trappe.

Ved de saaledes tilvejebragte Oplysninger maa det anses for godtgjort, at det stedfundne Fald i væsentlig Grad skyldes Sagsøgerindens eget Forhold, idet hun burde have tændt Trappebelysningen, og idet hun ikke ved Nedstigningen har udvist den Forsigtighed og Paapasselighed, som Forholdene gjorde paakrævet. Da det endvidere maa antages, at Trappen, hvis Indretning ikke er i Strid med gældende Bestemmelser, ikke er anderledes end mange andre Trapper i ældre Ejendomme i Faaborg, samt da det ikke er oplyst, at der nogensinde overfor Sagsøgte er fremsat Klage over Trappens Tilstand, findes der ikke at kunne paalægges ham noget Ansvar for den skete Skade, og han vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden efter Omstændighederne at burde godtgøre Sagsøgte med 150 Kr.

Nr. 130/1939. **Siemens & Halske A/G (Poul Jacobsen)**

m o d

A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement
(Landsretssagfører Poul G. Rohbeck).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Afgørelse er truffet af Østre Landsret.*)

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Under en for Østre Landsret af Siemens & Halske A/G mod A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement anlagt Sag angaaende et Patent begærede Sagsøgeren Skønsmænd udmeldt og foreslog som Skønsmænd Ingeniør Arnold Poulsen og Telegrafingeniør Frederik Heegaard.

Sagsøgte protesterede mod Udmeldelse af Ingeniør Arnold Poulsen og foreslog i Stedet Professor Absalon Larsen.

Retten udmeldte derefter Telegrafingeniør Frederik Heegaard og Professor Absalon Larsen til at foretage det begærte Skøn.

For Højesteret har Sagsøgeren nedlagt Paastand paa, at den af Landsretten truffne Beslutning ophæves, og at der efter en fornyet Forhandling i Landsretten udmeldes en af en Række nærmere angivne Personer i Stedet for Professor Absalon Larsen.

*) (I Afdeling) i Retsmødet den 17. April 1939.

Sagsøgte har principalt paastaaet Kæremaalet afvist, subsidiært at den af Landsretten foretagne Udmeldelse stadfæstes.

Uanset at Kærende ifølge den fremlagte Retsbogsudskrift efter Udmeldelsen nøjedes med at begære Udsættelse for at afgive Replik og lovede straks at gøre Skønsmændene bekendt med Materialet, findes det betænkeligt at statuere, at han har givet Afkald paa at paakære Afgørelsen.

Den af kærende fremsatte Indsigelse mod Udnævnelse af Professor Absalon Larsen gaar ud paa, at denne skal have den Forhaandsindstilling overfor Patenter, at disse bør fortolkes saa snævert som muligt, og ifølge den af Kærende givne Fremstilling, der ikke findes at kunne forkastes, har han allerede ved Udmeldelsen fremsat denne Indsigelse for Landsretten.

Uanset at der nu ikke ved Udmeldelsen er forholdt ganske efter Retsplejelovens § 200, og Landsretten ikke udtrykkelig ved Kendelse har forkastet den nævnte Indsigelse, ligger der i selve Udmeldelsen af Professor Larsen en Forkastelse af Indsigelsen fra Rettens Side. Idet det nu tiltrædes, at den fremsatte Indsigelse, om hvis Berettigelse der iøvrigt intet nærmere foreligger, er betydningsløs — hvorved bl. a. bemærkes, at Fortolkningen af Patentet tilkommer Retten — vil den af Landsretten foretagne Udmeldelse af Skønsmænd kunne stadfæstes.

Thi bestemmes:

Den af Landsretten foretagne Udmeldelse af Skønsmænd stadfæstes.

Torsdag den 25. Maj.

Nr. 309/1938. Fru **Vikka Arntzen** (Trolle)

mod

Grosserer **Emil Arntzen** (Rode),

betræffende Appellantindens Pligt til at refundere en Del af et af Indstævnte betalt Skattebeløb.

Østre Landsrets Dom af 15. December 1938 (VI Af.): Sagsøgte Fru Vikka Arntzen bør til Sagsøgeren Grosserer Emil Arntzen betale 1528 Kr. 12 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 37 Kr. 96 Øre samt i Sagsomkostninger 380 Kr., alt at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Sagsøgte er derhos pligtig til at betale Sagsøgeren: 1. Januar 1939 Kr. 284,05, 1. Februar 1939 Kr. 353,96, 1. Marts 1939 Kr. 284,05, 1. April 1939 284,05, 1. Maj 1939 Kr. 284,05.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte udover de ham tilkendte 3018 Kr. 28 Øre paastaaet sig tillagt 210 Kr. 58 Øre, der udgør den til Appellantindens Indtægt i 1937 svarende Andel af ham paalignet Merindkomstskat for Skatteaaret 1938/39, ialt 3228 Kr. 86 Øre med Renter.

Appellantinden paastaar sig frifundet imod Betaling af dels de i Dommen nævnte 37 Kr. 96 Øre, dels 2441 Kr. 15 Øre, som udgør den til hendes Del af Parternes Fællesindkomst i 1937 svarende Andel af det Beløb, der i Hørsholm Kommune vilde være blevet paalignet som Skat af Fællesindkomsten for Skatteaaret 1938/39.

Der maa efter de foreliggende Oplysninger gaas ud fra, at Parterne under Separationsforhandlingerne har forudsat, at hver for sit Vedkommende skulde betale Indkomstskat for 1938/39, men ikke været klare over, at der i Medfør af Statsskattelovens § 7 vilde blive paalignet Indstævnte Skat af Ægteparrets Fællesindkomst.

Af den ham saaledes paalignede og nu erlagte Skat maa Appellantinden anses pligtig at refundere ham en forholdsmæssig Andel, idet der ikke kan gives hende Medhold i, at den ved hans — iøvrigt under Separationsforhandlingerne forudsete — Flytning til København bevirkede Forøgelse af Skattebyrden bør falde ham alene til Last.

Indstævntes Paastand vil herefter være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Vikka Arntzen, bør til Indstævnte, Grosserer Emil Arntzen, betale 3228 Kr. 86 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 27. September 1938, til Betaling sker.

Forsaavidt angaar Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden til Indstævnte med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 7. Juni 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 10

Torsdag den 25. Maj.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 27. Juni 1935 indgik Grosserer Emil Arntzen Ægteskab med Enkefru Vikka Lange, saaledes at der oprettedes sædvanligt Formuefællesskab mellem Ægtefællerne. Medens Arntzen havde en betydelig Gæld og en mindre i Overformynderiet indestaaende Formue, var Hustruen Ejer af en større Formue.

I November 1937 indlededes der Separationsforhandlinger mellem Ægtefællerne, hvilket resulterede i en Overenskomst, hvorved det blandt andet bestemtes, at Manden gav Afkald paa en formel Opgørelse og Deling af Fællesformuen mod at erholde et kontant Vederlag paa 8000 Kr. samt mod at Fru Arntzen forpligtede sig til at betale alle Regninger hidrørende fra det fælles Hjem, herunder ogsaa Læge- og Tandlæge-regninger o. l. samt den endnu resterende fælles Skat for Skatteaaret 1937—38 og til iøvrigt at skadesløsholde Manden for enhver af hende stiftet Gæld, selv om den skulde være stiftet i Forbindelse med ham.

I Slutningen af December 1937 ophævedes Samlivet mellem Ægtefællerne; Hustruen forblev i Rungsted, hvor det fælles Hjem havde været, medens Manden flyttede til København, hvor han havde sin Virksomhed.

Den 31. Marts 1938 udstedtes Separationsbevilling.

I Begyndelsen af Aaret 1938 havde Hustruen indgivet Selvangivelse til Skattevæsenet i Hørsholm og Manden til Københavns Skattevæsen, forsaavidt angik hver Ægtefælles egen Indtægt i Kalenderaaret 1937, henholdsvis 17.443 Kr. 34 Øre og 8234 Kr. 85 Øre, men i Medfør af Stats-skattelovens § 7 krævede Skattemyndighederne Manden sat i Skat for Aaret 1938/39 af Ægtefællernes samlede Indtægt, saaledes at det for det nævnte Skatteaar paahviler ham at udrede 4346 Kr. Heraf krævede Manden, at Hustruen skulde udrede 2980 Kr. 32 Øre som svarende til hendes Del af de samlede Indtægter, hvilket hun afslog. Yderligere har Grosserer Arntzen forgæves afkrævet Hustruen et Beløb af 37 Kr. 96 Øre, som han har betalt for Telefonsamtaler ført af hende paa hans Forretningstelefon efter Separationsvilkaarenes Vedtagelse.

Grosserer Arntzen har derefter anlagt nærværende ved Retten i Helsingør Købstad m. v. forberedte Sag og under denne paastaet sin fraseparerede Hustru som Sagsøgt dømt til at betale 3018 Kr. 28 Øre til følgende Tidspunkter:

Straks	Kr. 1528,12
1. Januar 1939	— 284,05
1. Februar 1939	— 353,96
1. Marts 1939	— 284,05
1. April 1939	— 284,05
1. Maj 1939	— 284,05

med 5 pCt. aarlig Rente af 37 Kr. 96 Øre fra 27. September 1938 og ½ pCt. Rente af de enkelte Skatteterminsbeløb som af Københavns Kommune beregnet.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført, at der ikke ved Overenskomsten om Separationsvilkaarene er truffet nogen Bestemmelse om, hvorledes der skulde forholdes med Betalingen af Skatten for 1938/39, idet man er gaaet ud fra, at hver Ægtefælle vilde blive sat selvstændig i Skat for det nævnte Skatteaar, og at det, da dette ikke er sket, er urimeligt, at Sagsøgeren i Forhold til Sagsøgte skulde være pligtig til at udrede hele den fælles Skat.

Sagsøgte har hævdet, at Separationsvilkaarene udtømmende angiver, hvad hun skal udrede i Anledning af Fællesboets Ophævelse, og bemærket, at hun vel har indgivet selvstændig Selvangivelse til Skattevæsenet i Hørsholm, men overfor Sagsøgeren i sin Tid har tilkendegivet Tvivl om, hvorvidt denne vilde blive anerkendt, hvorfor Sagsøgeren maa tilregne sig selv, at han ikke har forbeholdt sig Ret til Refusion af en Del af den fælles Skat.

Det skal bemærkes, at Sagsøgeren ved Overenskomst med Københavns Skattevæsen har erholdt Henstand med Betaling af de forfaldne Rater af Skatten til Udgangen af Aaret 1938.

Efter alt foreliggende finder Retten det ikke godtgjort, at der mellem Ægtefællerne direkte eller indirekte ved Vilkaars-Overenskomsten er truffet nogen Bestemmelse om, hvorledes der bør forholdes med Hensyn til Udredelsen af Skatten for 1938/39.

Idet der maa gaas ud fra, at Reglen i Statsskattelovens § 7 næstsidste Stk. skyldes skattetekniske og ikke civilretlige Hensyn, findes det naturligt, at en Fordeling af Skatten sker i Forhold til hver Ægtefælles i det til Grund for Skatteberegningen lagte Kalenderaar oppebaarne Indtægt, saaledes som af Sagsøgeren paastaet. Da Sagsøgte ikke har protesteret mod Beregningen af Beløbet, samt da Kravet om Betalingen for Telefonsamtaler ifølge Proceduren maa betragtes som anerkendt af Sagsøgte, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, dog saaledes at kun Kravet paa 1528 Kr. 12 Øre gøres exigibelt, medens Sagsøgeren for de øvrige Posters Vedkommende kendes berettiget til Betaling af disse paa de i Paastanden angivne Tidspunkter, og at der i det hele ikke tilkendes Sagsøgeren Strafrenter.

Sagsøgte bør derhos udrede Sagens Omkostninger med 380 Kr.

Nr. 116/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Christian Madsen (Landsretssagfører A. Hvidberg),

der tiltales for Overtrædelse af Motorlovens §§ 15, 24, 27 og 29 samt Færdselslovens § 8.

Døm afsagt af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m. v. den 12. Januar 1939: Tiltalte Carl Christian Madsen bør straffes med Hæfte i 14 Dage, hvorhos Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham for et Tidsrum af 1 Aar. Inden 15 Dage fra Dato betaler han 71 Kr. 31 Øre i Erstatning til Roskilde Amtsvæsen. Sagens Omkostninger udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 23. Februar 1939 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte Carl Christian Madsen, udgaar. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Medfør af Motorlovens § 42, Stk. 5 afleverede Tiltalte sit Førerbevis til Politiet den 16. Januar 1939, men fik det tilbageleveret den 13. Marts.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt angaar den Tiltalte idømte Straf, være at stadfæste.

Otte Dommere stemmer derhos for at frakende Tiltalte Retten til at være Fører af Motorkøretøj i et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Een Dommer vil stadfæste Dommen, ogsaa med Hensyn til, at Fradømmelse af Førerret er undladt.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte Carl Christian Madsen i et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Domsænd behandlede Sag er Chauffør Carl Christian Madsen, boende Rughavevej 3, 3. Sal, København, ved Anklageskrift af 15. December 1938 fra Statsadvokaten for Sjælland sat under Tiltale for Overtrædelse af Motorlovens §§ 15, 24 I, 27 og 29 og Færdselslovens § 8, ved den 3. Oktober 1938 at have kørt en ikke indregistreret Turistmotorvogn fra København over Roskilde til Elverdamskroen paa Roskilde—Holbæk Landevej, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus var ude af Stand til at gøre dette paa betryggende Maade og herunder at have undladt at udvise fornøden Agtpaaagivenhed og Forsigtighed under Kørsel ned ad den ved Kornerup Aa beliggende stejle Bakke, kaldet »Skvat-Brink«, som han passerede med en efter Forholdene for stor Hastighed, hvorved han kørte over i Vejens venstre (sydlige) Side, alt med den Følge, at han paakørte og beskadigede et Rækværk paa Broen over nævnte Aa.

Der er derhos af Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om, at Tiltalte frakendes Retten til at være Fører af Motorkøretøj samt tilpligtes til at udrede 71 Kr. 31 Øre i Erstatning til Roskilde Amtsvejevæsen.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i noget ulovligt.

Retten maa imidlertid ved den af Tiltalte selv afgivne Forklaring, de af Retsmedicinsk Institut og Retslægeraadet afgivne Erklæringer af henholdsvis 5. Oktober 1938 og 8. November 1938, de af Vidnerne, Politiasistent Rasmus Mosebo Rasmussen, Politiasistentterne Wiig og Anker Nielsen og Chauffør Svend Aage Hansen i Retten afgivne Vidneforklaringer samt Sagens øvrige Oplysninger, finde det tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet anførte Forhold og overtraadt de der nævnte Bestemmelser.

Han vil herefter i Medfør af Motorlovens § 41, §§ 15, 24, Stk. 1, 27 og 29 og Færdselslovens § 38, jfr. § 8, være at anse med en Straf af Hæfte i 14 Dage.

I Medfør af Motorlovens § 42 vil Retten til at være Fører af Motorkøretøj være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar.

Efter derom nedlagt Paastand vil han derhos have at betale 71 Kr. 31 Øre i Erstatning til Roskilde Amtsvejevæsen.

Sagens Omkostninger udredes af Tiltalte, hvorved bemærkes, at denne selv har sørget for sit Forsvar under Sagen.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. Januar 1939 af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m. v., er paaanket af Tiltalte Carl Christian Madsen til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Tiltalte er ved Københavns Byrets Dom af 17. Oktober 1936 efter Færdselslovens §§ 2 og 9, jfr. § 38, og Motorlovens § 29, jfr. § 41, anset med Bøde 30 Kr., men iøvrigt ikke fundet tiltalt eller straffet.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dom-

men være at stadfæste, dog at det findes at kunne undlades at frakende Tiltalte Retten til at være Fører af Motorkøretøj under Hensyn til, at han i de ca. 20 Aar, hvori han har haft Førerbevis, kun har haft den ovenfor nævnte Bøde, at han efter det oplyste er en ædruelig og særdeles paalidelig Chauffør, og at han fra en privat Fest uventet blev tilkaldt af sin Arbejdsgiver til at foretage den paagældende Kørsel.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 134/1939.

Søren Peter Andersen

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 4. April 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Vestre Landsrets III Afd., er saalydende: Den af Domfældte Søren Peter Andersen fremsatte Begæring om Genoptagelse af Sagen afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Domfældte.

I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved en af Vestre Landsret som Ankeinstans den 26. Januar 1939 afsagt Dom blev Søren Peter Andersen efter Straffelovens § 223, Stk. 2 anset med Straf af Fængsel i 4 Maaneder for i Tiden fra omkring September 1938, første Gang paa Niels Poulsens Bopæl paa Hedevejen i Lindholm, under groft Misbrug af en paa Alder og Erfaring beroende Overlegenhed at have forført Pigebarnet Anna Karoline Mortensen, som er født den 11. Maj 1921, til Samleje.

I et den 13. Marts 1939 dateret Andragende har Domfældte begært Sagen genoptaget, idet han har henvist til, at Anna Karoline Mortensen i en samme Dag dateret Erklæring har erkendt, at hun under Straffesagen har afgivet urigtig Vidneforklaring om, at hun ikke tidligere havde haft Samleje med nogen Mand, uagtet hun tidligere paa Sommeren 1938 havde plejet Samleje med en hende ubekendt Mandsperson.

Statsadvokaten i Aalborg har paastaaet Begæringen om Genoptagelse afvist, idet Domfældte, selv om den af Anna Karoline Mortensen nu afgivne Forklaring maatte være rigtig, har forført hende til Samleje.

Da det ikke skønnes antageligt, at den af Domfældte paaberaabte nye Oplysning, om den havde foreligget under Sagen, kunde have bevirket Frifindelse eller Idømmelse af væsentlig mildere Straf,

bestemmes:

Fredag den 26. Maj.

Nr. 67/1939.

Rigsadvokaten

mod

Allan Hugo Norman Rahr Christensen (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af Motorlovens § 41, jfr. §§ 24 I, 27 og 29.

Dom afsagt af Retten for Maribo Købstad m. v. den 29. Oktober 1938: Tiltalte Allan Hugo Norman Rahr Christensen bør til Statskassen bøde 800 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte i 35 Dage. Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 13. December 1938 (VI Afd.): Tiltalte Allan Hugo Norman Rahr Christensen bør straffes med Hæfte i 20 Dage. Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Retten til at føre Motorkøretøj vil være at frakende Tiltalte i et Tidsrum af 2 Aar fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte Allan Hugo Norman Rahr Christensen i et Tidsrum af 2 Aar fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirkning af Doms-mænd, tiltales Allan Hugo Norman Rahr Christensen ifølge Statsadvoka-

tens Anklageskrift af 17. Oktober 1938 til Straf for Overtrædelse af Motorlovens §§ 24 Pkt. 1, 27 og 29 Stk. 1, ved den 14. August 1938 om Aftenen at have ført Motorvogn K 14001 fra Halsted Kloster til Stokkemarke, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade og med en Hastighed, der langt oversteg den tilladte og forsvarlige, samt uden at udvise fornøden Agtpaaagivenhed og Forsigtighed, idet han ved Indkørslen til Stokkemarke paakørte et Advarselsskilt og derefter fortsatte sin Kørsel ca. 200 m fremefter, saaledes at han med det højre Hjulpar snart kørte paa Fortovet, snart paa en ufærdig Cykelsti.

Der nedlægges derhos i Medfør af Motorlovens § 42 Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte.

Tiltalte Allan Hugo Norman Rahr Christensen er født 10. September 1906 og tidligere anset saaledes:

1. ved Nordre Birks Kriminalret 30. Juni 1925 vedtaget 80 Kr. i Bøde til Statskassen for Overtrædelse af Motorlov af 6. Maj 1921 § 22,

2. ved Københavns Byrets 2. Afdeling 12. Juni 1926 vedtaget Bøde 70 Kr. til Statskassen for Overtrædelse af Motorlovens §§ 4, 24, 27 og 28,

3. Københavns Amts søndre Birk 25. November 1933 idømt Bøde 100 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 21, 27 og 29 og Færdselslovens § 28, jfr. § 9.

4. ved samme Ret 9. November 1934 vedtaget 400 Kr. i Bøde for Overtrædelse af Motorlovens §§ 21, 27 og 29 og Færdselslovens §§ 2 og 9,

5. ved Retten i Holbæk 5. Marts 1935 vedtaget Bøde 200 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 29 og Færdselslovens § 31, Politivedtægtens §§ 1 og 3,

6. ved Frederiksberg Birks 1. Afdeling 9. December 1936 vedtaget 200 Kr. i Bøde for Overtrædelse af Motorlovens § 27.

Under Hensyn til den af Læge Normann Petersen afgivne Erklæring om den ca. 2 Timer efter Kørslen foretagne Spiritusprøve og det om Tiltaltes Spiritusforbrug den paagældende Dag oplyste i Forbindelse med de samstemmende Vidneforklaringer om Tiltaltes Adfærd under og efter Kørselheden finder Retten det ikke tilstrækkelig bevist, at Tiltalte paa Grund af Spiritusnydelse har været ude af Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, og han vil derfor være at frifinde forsaavidt angaar Overtrædelse af Motorlovens § 24 Pkt. 1.

Derimod findes det godtgjort, at Tiltalte ikke blot har kørt med en Hastighed, som var betydelig over den tilladelige, men som ogsaa under Hensyn, at der blev kørt i Tasmørke med Parkeringslys ind gennem en stor og tæt bebygget Landsby, hvor Vejen var under Ombygning, har været uforsvarlig.

Tiltalte vil derfor for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 i Medfør af samme Lovs § 41 være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 800 Kr., idet Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 35 Dage.

Tiltalte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 29. Oktober 1938 af Retten for Maribo Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet samt iøvrigt til Skærpeelse af Straffen, af Tiltalte Allan Hugo Norman Rahr Christensen til Formildelse.

For Landsretten er afgivet Forklaring af Tiltalte og Vidneforklaring af Læge Normann Petersen, Sognefoged Christian August Jørgensen, Landmand Aage Jørgensen, Fru Ulla Albinus, Chauffør Svend Ove Rasmussen, Arbejdsmand Karl Simonsen, Mekaniker Osvald Petersen, Vejmand Harald Frederiksen, Greve Niels Friis, Kommis Poul Madsen, Politibetjent Henrik August Rasmussen og Overbetjent Laurits Christian Petersen.

Efter Universitetets retsmedicinske Instituts Erklæring havde Tiltalte 1,37 pro mille Alkohol i Blodet. Herefter og under Hensyn til Tiltaltes Kørsel i Stokkemarken maa det anses for bevist, at Tiltalte ved den paagældende Lejlighed paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade. Herefter vil Tiltalte tillige være at anse efter Motorlovens § 24, 1. Pkt. Idet Dommens Resultat iøvrigt tiltrædes, vil Tiltalte være at anse med Straf af Hæfte i 20 Dage, hvorhos Retten til at føre Motorkøretøj i Medfør af Motorlovens § 42 vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Onsdag den 31. Maj.

Nr. 159/1938. A/S Pap- og Træmassefabrikkerne **Kloster-Mølle** og **Vilholt** (Gamborg)

m o d

Andelsselskabet **Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg**
(Oluf Petersen),

betræffende Spørgsmaalet om en Overlandvæsenskommission ved Paaendelsen af en Sag har overskredet sin Competence.

K e n d e l s e afsagt den 3. April 1935 af den i Henhold til Lov Nr. 315 af 25. Maj 1918 § 3 nedsatte saakaldte **Vestbirkkommission**: Bevillingshaverne paa Vandkraftanlægget ved Vestbirk, Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, vil inden 8 Uger fra Dato til Oberstløjtnant F. Bodenhoff, Fabrikant E. M. V. Bodenhoff, Bankassistent V. Bodenhoff og Frk. Elise Bodenhoff have at erlægge et Beløb af 25.955 Kr. med Tillæg af Renter 4 pCt. p. a. fra den 1. April 1935, indtil Betaling sker.

Overlandvæsenskommissionens Kendelse af 20. Februar 1937: Bevillingshaverne for Vandkraftanlægget ved Vestbirk, Hor-

sens Omegns forenede Vandkraftanlæg, vil inden 8 Uger fra denne Kendelses Dato, den 20. Februar 1937, til A/S Kloster Mølle og Vilholt have at erlægge et Beløb af 49.500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra nævnte Dato, indtil Betaling sker. Af Beløbet udbetales 3000 Kr. gennem Skanderborg Amtsraad som foran nævnt. Sagens Omkostninger for Overlandvæsenskommissionen — med Undtagelse af Honorar og Reise-godtgørelse til Kommissionens teknisk sagkyndige Medlem, der udredes af Landbrugsministeriet — til Beløb 1060 Kr. vil være at betale med 530 Kr. af hver af Parterne. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Kendelse er afsagt af en af Landbrugsministeriet den 8. November 1935 nedsat Overlandvæsenskommission.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har paastaaet Sagen hjemvist til Overlandvæsenskommissionen dels til Paakendelse af hvorvidt det er med Føje, at Vestbirkkommissionen i den for Aarene 1927, 1930 og 1931 beregnede og tilkendte Erstatning har fradraget et teoretisk beregnet Merunderskud for 1928 og 1929, stort 6200 Kr., dels til Omgørelse af den afsagte Kendelse, idet det statueres, at Kommissionen har været uberettiget til 1) i den for Aarene 1927—1931 normerede Erstatning at fradrage et i Aarene 1932—33 til Igangsættelse af en ny Papfabrikation anvendt Beløb, 2) at nægte at tage Hensyn til de for Aarene 1932 og fremefter ved Optagelsen af Papfabrikation ændrede Forhold og derfor at nægte Tilkendelse af Erstatning for de paagældende Aar, 3) at nægte Tilkendelse af Erstatning for Skade forvoldt under Eksistensen af den mellem Sagens Parter under 2. Marts 1935 indgaaede Overenskomst.

Til Spørgsmaalet om Fradrag af Merunderskud for Aarene 1928 og 1929 maa Overlandvæsenskommissionen antages at have taget Stilling under den i Kendelsen omtalte Overvejelse af samtlige Forhold, der førte til en skønsmæssig Fastsættelse af Erstatningen for Aarene 1925—31 til 32.000 Kr.

Hvad dernæst angaar det af Overlandvæsenskommissionen ved Erstatningens Fastsættelse tagne Hensyn til visse Ændringer af Fabriksanlægene og den af nærmere angivne Grunde nægtede Tilkendelse af Erstatning for Tiden efter 1931, findes de paagældende Afgørelser, der udgør Led i en Tabsberegning, ikke at have angaaet Retsspørgsmaal af en saadan Karakter, at Overlandvæsenskommissionen ikke skulde have været kompetent til at træffe dem.

Appellantens Paastande vil herefter som savnende Hjemmel i Lovbekendtgørelse Nr. 393 af 5. Juli 1918, jfr. Lov af 30. December 1858 § 21 ikke kunne tages til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

De nedlagte Hjemvisningspaastande kan ikke tages til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Pap- og Træmassefabrikkerne Kloster Mølle og Vilholt til Indstævnte, Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Vestbirkkommissionens Kendelse udelades.

Præmisserne til Overlandvæsenskommissionens Kendelse er saalydende:

I Henhold til Lov Nr. 315 af 25. Maj 1918, jfr. Lov Nr. 383 af 5. Juli s. A., om Udnyttelse af Vandkraften i offentlige Vandløb ved Anlæg af Elektricitetsværker blev der under 28. Juni 1923 udfærdiget en Bevilling til Anlæg af et ved Vandkraft drevet Elektricitetsværk ved Vestbirk, og til at træffe Afgørelse af alle Tvist- og Erstatningsspørgsmaal i Anledning af Anlægget nedsattes i Henhold til førstnævnte Lovs § 3 en Kommission, den saakaldte Vestbirkkommission.

Denne Kommission har ved Kendelse af 3. April 1935 tilpligtet Bevilingshaverne for Vandkraftanlægget ved Vestbirk, Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, som Erstatning for den Skade, som Driften af Vandkraftanlægget har paaført Ejerne af Pap- og Træmassefabrikkerne Kloster Mølle og Vilholt, at betale et Beløb af 25.955 Kr. med Tillæg af Renter 4 pCt. aarlig fra den 1. April 1935, indtil Betaling sker.

Denne Kendelse har saavel Ejerne af Pap- og Træmassefabrikkerne Kloster Mølle og Vilholt som Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg indanket for en Overlandvæsenskommission, henholdsvis ved Skrivelser af 27. Maj 1935 og 4. Juni 1935, idet sidstnævnte Selskab ved en under 24. September 1935 af Landbrugsministeriet udfærdiget Bevilling har faaet Tilladelse til at paaanke Kendelsen, uanset at Tidsfristen herfor i Henhold til Loven af 30. December 1858 var udløbet. Landbrugsministeriet har herefter under 8. November 1935 nedsat en Overlandvæsenskommission bestaaende af Amtmand H. Andersen, Randers, som Formand, og som Medlemmer Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg, Particulier M. Andersen, Hørning, Gaardejer S. Møller, Flensted, og Amtsvandinspektør Tylvad, Randers, sidstnævnte som særlig teknisk sagkyndigt Medlem, til at tage den omhandlede Sag under Behandling og Paakendelse.

Til Udnyttelse af fornævnte Bevilling af 28. Juni 1923 var af de tre Elektricitetsforsyningsselskaber: Hovedgaard og Omegns Højspændingsværk, Bjerge-Hatting Herreders Højspændingsanlæg og Vestbirk Op-

lands Højspændingsanlæg, dannet Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg. Bevillingshaverne købte de Bredvad Vandmølle, Vestbirk Klædefabrik og Vestbirk Engvandingsselskab tilhørende Opstemningsrettigheder ved Gudenaen, hvorefter Udbygning af Vestbirk Kraftanlæg paabegyndtes i Juli 1923, og den første Turbine sattes i Gang den 2. December 1924.

Ved Skrivelse af 23. November 1929 blev der af Ejerne af Kloster Mølle og Vilholt Træsliberier, i det følgende kaldet Træmassefabrikkerne, overfor Vestbirkkommissionen rejst Krav om en Erstatning fra Vestbirk Kraftanlæg paa 75.000 Kr. for Driftstab m. v., hvilket Erstatningsbeløb senere under Forhandlingerne for Kommissionen ved Skrivelse af 9. Februar 1935 bliver forhøjet til noget over 325.000 Kr., idet Erstatningen dels vedrører Omkostninger til Forebyggelse af Skade i Fremtiden, dels vedrører Skade, der er tilføjet Træmassefabrikkerne i de forløbne ca. 10 Aar, og dels vedrører Skade paa Fiskeri og ved Forurening af Vandet.

Bevillingshaverne, Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg, i det følgende kaldet Vestbirkcentralen, har overfor Vestbirkkommissionen gjort gældende, dels at Erstatningskravet var for sent fremsat, og at der i hvert Tilfælde ikke kunde blive Tale om Erstatning for Tiden fra Kraftanlæggets Aabning for Drift i 1924 til den 23. November 1929, da Erstatningssagen indbragtes for Kommissionen, dels at Kraftanlægget er uden Skyld i Træmassefabrikernes daarlige Driftsresultat.

Ved Forhandling for Vestbirkkommissionen lykkedes det den 2. Marts 1935 at afslutte en Overenskomst mellem Parterne angaaende Vestbirkcentralens fremtidige Drift, hvilken Overenskomst navnlig gaar ud paa, at Vestbirkcentralen i den vandfattige Tid forpligter sig til at køre med en konstant Belastning af ca. 4 m³/Sek. i saa mange Timer i Træk daglig, som der er Vand til, og den øvrige Del af Døgnet at holde stille, medens Belastningen paa de Tider, hvor Aaens Middelvandføring er over 4 m³/Sek., ikke paa nogen Tid af Døgnet maa nedsættes under 4 m³/Sek.; endvidere oprettes en Voldgiftskommission til Afgørelse af alle eventuelle Tvistigheder.

Ved Overenskomstens Indgaaelse tog Træmassefabrikkerne Forbehold med Hensyn til Erstatning for fremtidige Ulemper, idet de ikke mente, alle Ulemper var afhjulpne ved den i Overenskomsten omhandlede Ordning.

Paa Foranledning af Vestbirkkommissionen har Ingeniør Lehnfelt, Vandbygningsvæsnet, foretaget ret omfattende Undersøgelser over Vestbirkcentralens Indflydelse paa Træmassefabrikernes Driftsforhold, hvilke Undersøgelser er resulteret i, at Vestbirkcentralen foranlediger meget uregelmæssige Vandføringsforhold ved Vilholt og Kloster Mølle, og at der derved paaføres de nævnte Møller et Tab i Kraft, svarende til ca. 48.000 KWh om Aaret. Denne Beregning er godkendt af Vestbirkcentralen under de af Ingeniør Lehnfelt opstillede Forudsætninger vedrørende Reguleringsforholdene ved Vestbirk Klædefabrik og Bredvad Vandmølle. Beregningen er ligeledes tiltraadt af Træmassefabrikkerne, idet disse dog har henstillet, at det nævnte Tab korrigeres under Hensyn

til, at Opgørelsen ikke har kunnet foretages for et Normalaar, og at der er paavist store Afvigelser fra dette for nogle af de i Beregningerne indgaaende Maaneder. Vestbirkkommissionen har ment, at der maa gives Træmassefabrikkerne Medhold i, at det nævnte Tal bør korrigeres under Hensyn til det anførte samt under Hensyn til, dels at der er sket Tab i Arbejdsmængde ved Vilholt Mølle paa Grund af Formindskelse i Faldhøjde ved særlige store Afstrømninger, og dels at der er sket Nedgang i Turbinernes Virkningsgrad ved meget smaa Vandføringer, hvorfor Krafttabet ansættes til ca. 60.000 KWh aarlig — eller, som det angives, til ca. 5 pCt. af den i vedkommende Aar til Disposition for Vilholt og Kloster Mølle værende samlede Kraft.

Vestbirkkommissionen finder herefter, at den Erstatning, som i Tiden fra Vestbirkcentralens Idriftsættelse til fornævnte Overenskomsts Ikrafttræden vil være at tillægge Klagerne, maa fastsættes efter den Klagerne paa Grund af Vestbirkcentralens Drift gennem Vandspild og uregelmæssig Vandføring m. v. unddragne Nettofortjeneste ved den af Vilholt og Kloster Mølle drevne Virksomhed med Fremstilling af Træslib.

For Aarene 1925 og 1926, i hvilke Virksomheden med Fremstilling af Træslib har været i fuld Gang, og i hvilke Produktet har kunnet afsættes, finder Vestbirkkommissionen, at det foreliggende Tab — svarende til den ikke opnaaede yderligere Nettofortjeneste, der vilde være fremkommet, saafremt Møllerne ikke havde lidt Krafttab paa Grund af Vestbirkcentralen — vil kunne beregnes ud fra en med forannævnte 5 pCt. forøget Produktions Indvirkning paa Driftsresultatet.

For Aarene 1927—1931, i hvilke Afsætningsmulighederne og dermed Produktionen er blevet indskrænket paa Grund af den ved den varierende Vandføring nedsatte Kvalitet af den producerede Træmasse, beregnes det lidte Tab derimod ved en Sammenligning mellem det af Driftsregnskaberne fremgaaede Driftsresultat og det Driftsresultat, som vilde have foreligget, saafremt Klagerne uden Forstyrrelser fra Vestbirkcentralen havde kunnet gennemføre Produktionen, idet Kommissionen ved Beregningen heraf er gaaet ud fra Omkostningsniveauet fra 1927 og fra, at der vilde have kunnet foreligge en gennemsnitlig aarlig Produktion af 735 Tons Træslib, heri indbefattet et Tillæg af 5 pCt. til Udligning af det lidte Krafttab.

For Aarene fra og med 1932 regnes der med, at Tabet vilde have tiltaget med en stigende Produktion, saaledes at Driften under alle Omstændigheder ikke havde kunnet betale sig.

Ved Kendelsen af 3. April 1935 har Vestbirkkommissionen som Erstatning tilkendt Ejerne af Kloster Mølle og Vilholt Fabrikker et Beløb af 6900 Kr. for Aarene 1925 og 1926 og 12.900 Kr. for Aarene 1927—1931, tilsammen 19.800 Kr., som med Tillæg af Rente 4 pCt. aarlig til 1. April 1935 andrager 24.155 Kr., hvilket Beløb, tilligemed 1800 Kr. til Dækning af Klagernes Sagsomkostninger, ifølge Kendelsen vil være at udrede af Bevillingshaverne for Vandkraftanlægget ved Vestbirk. For Aarene 1932—1935 er der ikke tilkendt nogen Erstatning, og heller ikke for Tiden efter 1. April 1935 er der fundet Grund til Erstatning, idet Fordelene ved den under 2. Marts 1935 indgaaede Overenskomst om Vestbirk Kraftanlægs fremtidige Drift er skønnet i hvert Tilfælde at opveje de Ulem-

per, som Ordningen og Driften af Vandkraftanlægget ved Vestbirk fremtidigt vil medføre. Til Bevillingshavernes Paastand om, at Erstatningskravet er for sent fremsat, har Vestbirkkommissionen ikke ment at kunne tage Hensyn.

Som foran nævnt har begge Sagens Parter begæret denne Kendelse af 3. April 1935 prøvet af den nu nedsatte Overlandvæsenskommission.

For Overlandvæsenskommissionen har A/S Pap- og Træmassefabrikkernes Kloster Mølle og Vilholt, som ved Skøde af 28 August 1935 har købt Fabrikkerne af de tidligere Ejere, Oberstløjtnant F. Bodenhoff m. fl., ved Ankeskrivelse af 27. Maj 1935 med Tiltrædelse af Kendelsens Grundlag for Erstatningsberegningen bestridt Udregningernes Rigtighed paa en Række Punkter, navnlig med Hensyn til følgende:

1. Det ansatte Krafttab paa 60.000 KWh aarlig giver ikke et Produktionstab paa 5 pCt., men paa 8,4 pCt., idet der maa tages Hensyn til den Kraft, der gaar til Spilde som Tomgangstab i Arbejdsmaskinerne.

2. Ved Beregningen af Erstatningen for Aarene 1927—1931 er der fejlagtig for Aaret 1927 som Arbejdsløsn medtaget et Beløb paa 3100 Kr., som vedrører Landbrugsbedriften. Derved er det af Vestbirkkommissionen paa Grundlag af Arbejdsudgifterne i 1927 beregnede Driftsudbytte for Aarene 1928—1931 blevet tilsvarende for lille og den udregnede Erstatning derfor ogsaa for lille.

3. I Aaret 1931 og følgende Aar er Arbejdslønnen nedsat, hvilket der ikke er taget Hensyn til i Erstatningsberegningen.

4. Erstatningen kan ikke — som sket i Kendelsen — afkortes med det ved fuld Produktion beregnede forøgede Underskud i Aarene 1928 og 1929 og iøvrigt bestrides, at en forøget Produktion vilde give et forøget Underskud.

5. Ved Sammenligningen mellem det af Driftsregnskaberne fremgaaede Driftsresultat og det ved fuld Produktion beregnede Driftsresultat for Aarene 1927—1931 har Vestbirkkommissionen i første Tilfælde regnet med de virkelig afholdte Vedligeholdelsesudgifter og i sidste Tilfælde med en betydelig større Vedligeholdelsesudgift, svarende til normal Vedligeholdelse. Da Vedligeholdelsesudgifterne, saafremt Fabriksanlægene ikke skal forringes, vil være omtrent lige store ved større eller mindre Produktion, giver den paa den Maade beregnede Forskel i Driftsudbytte et for Træmassefabrikkerne ugunstigt Resultat.

6. For Aarene 1932—1934 er der ikke tilkendt nogen Erstatning, men der foreligger ogsaa for disse Aar en tabt Bruttoavance, der anslaaes til 2000 Kr. aarlig, samt et Tab ved Ulemper, der sættes til 5000 Kr. for de tre Aar, ialt 11.000 Kr.

7. Det Kloster Mølle og Vilholt tilkendte Beløb i Sagsomkostninger for Vestbirkkommissionen paastaas forhøjet fra 1800 Kr. til 8500 Kr.

I den nævnte Skrivelse opgøres Erstatningssummen herefter til 84.000 Kr. plus Rente fra de paagældende Aar til Udbetaling finder Sted og plus Sagsomkostninger ved Appellen. Endvidere tages Forbehold med Hensyn til Erstatning for Fremtiden, hvis Virkningerne af den ved Overenskomsten af 2. Marts 1935 aftalte Driftsordning for Vestbirk Kraftanlæg skulde vise Grund derfor, hvilket der foretages Undersøgelser over.

I Ankeskrivelsen af 4. Juni 1935 har Vestbirkcentralen anmodet om, at Sagen i sin Helhed maa blive paakendt af Overlandvæsenskommissionen, og ved Skrivelse af 10. Marts 1936 fremsættes Paastand om fuldstændig Frifindelse for Erstatningskravene, navnlig under Henviisning til, at det regnskabsmæssige Grundlag for Erstatningsberegningerne er mangelfuldt, at Driftsregnskaberne for 1923 og 1926, henholdsvis før og efter Vestbirkcentralens Igangsættelse, er ens og ikke paavirket af Kraftanlægget, samt at Erstatningskravene er for sent fremsat. Subsidiært paa staas Erstatningsbeløbene nedsat, navnlig under Hensyn til, at Driften af Træmassefabrikkerne ikke, som forudsat ved Beregningen af Krafttabet, har været Døgndrift, og at ogsaa den tidligere Vestbirk Klædefabrik og Bredvad Vandmølle uindskrænket kunde regulere Vandføringen.

Ved en Skrivelse af 15. Maj 1936 og en senere Skrivelse af 18. s. M. har Træmassefabrikkerne ret udførligt imødegaaet Vestbirkcentralens fremsatte Paastande og har derefter ved Skrivelse af 28. Maj og 20. Juli 1936 fremsat nogle ændrede Appelpaastande, navnlig gaaende ud paa, at Erstatningen for Aarene 1925—1931 efter Vestbirkkommissionens Beregningsmaade, men dog med de i Ankeskrivelsen af 27. Maj 1935 angivne Rettelser samt med Aarsproduktionerne udregnet paa Basis af de maanedlige Gennemsnitsvandføringer, beregnes til 90.300 Kr., at Erstatningen for Aarene 1932—1935 baseret paa Salg af Træmassen til Papfabrikationen efter samme Beregningsmaade beregnes til 83.666 Kr., at der betales Erstatning for Produktionstab for Tiden 1. Januar 1936, til Kendelsen falder, eller Skaden ophører, at der betales almindelig Bankrente af Erstatningsbeløbene, at der betales en Erstatning paa 12.500 Kr. for Forringelse af Aalefiskeriet, at der betales Erstatning for Tidsspilde, paatvunget Arbejde og Sagsomkostninger, at der betales Erstatning for Fremtiden, saafremt den jævne Vandføring ikke genetableres, samt at der betales en Erstatning for de med en Ændring af Slusemateriellet ved Vilholt forbundne Udgifter, hvilke Udgifter ved Skrivelse af 8. Juli 1936 anslaaes til ca. 3000 Kr.

Endelig har Vestbirkcentralen ved Skrivelse af 17. Juli 1936 imødegaaet Træmassefabrikkernes forannævnte Indlæg af 15. og 28. Maj, idet det navnlig gøres gældende, at Træmassefabrikkernes Produktion var større i 1926 efter Vandkraftanlæggets Igangsættelse end i 1923, skønt Middelvandføringen i Sommermaanederne var større i 1923 end i 1926, medens den gennemsnitlige Vandføring for de to Aar var omtrent ens, at Renten af Erstatningsbeløbet ikke kan fastsættes paa Grundlag af Renten for Kassekreditter, idet de almindelige Procesregler maa være anvendelige, samt at Erstatningen for forringet Aalefiskeri blev frafaldet paa Mødet den 2. Marts 1935 for Vestbirkkommissionen og derfor ikke kan genoptages nu, idet der iøvrigt ogsaa mangler Dokumentation for Tabet og dettes Størrelse.

Den 20. Maj 1936 foretog Overlandvæsenskommissionen Besigtigelse af Forholdene paa Stedet, saavel ved Kloster Mølle og Vilholt som ved Vestbirkcentralen. Ved det efterfølgende Møde sammen med Sagens Parter drøftedes Mulighederne for Forlig, navnlig med Hensyn til en Ændring af Overenskomsten af 2. Marts 1935 om Vestbirkcentralens Drift, eventuelt i Forbindelse med Udførelse af en Uddybning af en

Strækning af Gudenaen nedenfor Vilholt og Ændring af Frislusen ved Vilholt.

Forligsforhandlingerne førte dog ikke til noget Resultat ved dette Møde, og heller ikke de fortsatte Forhandlinger direkte mellem Parterne førte til noget Resultat, idet Bevillingshaverne navnlig ikke mente at kunne gaa ind paa Kravet om enten at udføre eller at betale Udgifterne, af Træmassefabrikkerne i Skrivelse af 8. Juli 1936 angivet til 15.000 Kr., ved Uddybningen af en ca. 850 m lang Strækning af Gudenaen nedenfor Vilholt og Ændring af Frislusen m. v. ved Vilholt for derved at ophæve de paastaaede skadelige Bagvandsstigninger ved Vilholt og lette Frislusens Betjening.

Overlandvæsenkommissionen skønnede dog, at der forelaa Mulighed for Forlig om i hvert Tilfælde visse Ændringer af den nævnte Overenskomst, og den 8. August 1936 afholdtes da til Forhandling herom et nyt Kommissionsmøde, hvor Andelsselskabet Horsens Omegns forenede Vandkraftanlæg var repræsenteret ved Bestyrelsen og Ingeniør M. Thomsen, Kolding, medens A/S Kloster Mølle og Vilholt var repræsenterede ved Direktør Schouboe Madsen og Ingeniørerne Parbo og Steenstrup, Hedeselskabet, Viborg; endvidere var den i Henhold til Overenskomsten af 2. Marts 1935 nedsatte Voldgiftskommission repræsenteret ved Formanden Distriktsingeniør Buhl, Sønderborg, og Ingeniør Winge, Aarhus.

Efter nogen Forhandling opnaaedes Enighed om at erstatte Overenskomsten af 2. Marts 1935 med følgende:

Overenskomst

angaaende Vestbirkcentralens fremtidige Drift.

Vestbirkcentralen forpligter sig til at tilvejebringe saa jævne Belastningsforhold paa Centralen paa Søn- og Hverdage, at Ulemperne ved Vandføringens Variation bliver de mindst mulige for de nedenfor liggende Vandkraftanlæg Vilholt og Kloster Mølle.

Som Sikkerhed herfor indføres fra og med Dags Dato følgende særlige Kørselsregler for Vestbirkcentralen.

I vandfattede Tider, hvor Aens Vandføring ligger under, hvad der svarer til »fuldt Paaslag« paa Vilholts Turbine, forpligter Vestbirkcentralen sig til ikke at foretage Regulering af Vandføringen (dog med Afvigelser under Hensyn til praktiske Reguleringsmuligheder inden for kortere Tidsrum indtil $\frac{1}{2}$ m³/Sek. over eller under).

Vestbirkcentralen har dog Ret til i vandfattede Tider, naar Elektricitetsforbruget nødvendiggør det, og efter at den fra Bygholm og Horsens Kraftcentraler disponible Kraft (Horsens 1500 KW) først er taget i Brug, at sætte Vandforbruget op over, hvad der svarer til »fuldt Paaslag«, i ialt 200 Timer aarlig, idet der i hvert enkelt Tilfælde gives Kloster Mølles Fabrikker Varsko herom.

Paa de Tider, hvor Aens Vandføring er større, forpligter Vestbirkcentralen sig til at køre saa hensynsfuldt, som det kan forenes med rimelig Hensyntagen til Centralens Økonomi, og saaledes at Vandføringen ikke reguleres ned under, hvad der svarer til »fuldt Paaslag« paa Vilholts Turbine.

Vestbirkcentralen har Ret til om nødvendigt at foretage kortvarige Standsninger til Rengøring af Riste o. lign.

Hvilken Vandføring der svarer til »fuldt Paaslag« paa Vilholts Turbine afgøres ved direkte lagttagelse, idet det konstateres, hvilken Kilowattbelastning der paa hver af Vestbirkcentralens Generatorer svarer til »fuldt Paaslag« paa Vilholts Turbine. Saafremt der ikke opnaas Enighed mellem Parterne om, hvilken Kilowattbelastning der svarer til »fuldt Paaslag« paa Vilholts Turbine, eventuelt en højere i den vandfattede Tid end i den vandrige Tid, afgøres Spørgsmaalet af den nedennævnte Voldgiftskommission.

Til Afgørelse af alle Tvistigheder, som maatte opstaa i Anledning af denne Overenskomst, derunder Fastsættelse af et eventuelt Erstatningsbeløb, oprettes en Voldgiftskommission, bestaaende af to Medlemmer, valgt for 5 Aar ad Gangen henholdsvis af Vestbirkcentralens Bestyrelse og af Pap- og Træmassefabrikkerne Kloster Mølle og Vilholt samt en af Ministeriet for offentlige Arbejder udpeget Formand.

Voldgiftskommissionen skal være berettiget til at kræve forelagt alle ønskelige Oplysninger angaaende de enkelte Vandkraftanlægs Drift i Form af Driftskurver eller Journaler, Vandstandsobservationer og Vandføringskurver m. v.

Voldgiftskommissionen er endvidere berettiget til at foretage mindre Ændringer i foranstaaende Kørselsregler, naar de skønnes forenelige med Hensyn til Vilholt og Kloster Møllens Drift.

Voldgiftskommissionen fordeler skønsmæssig Udgifterne til eventuelle Sagers Undersøgelse og Paakendelse paa Parterne.

Voldgiftskommissionens Kendelser er afgørende, og Tvistighederne, derunder Erstatningsspørgsmaal og Spørgsmaal om eventuelle Erstatningsspørgsmaal og Spørgsmaal om eventuelle Erstatningers Størrelse, kan ikke indbringes for Domstolene.

Foranstaaende Overenskomst tinglyses som servitutstiftende til Fordeel for Matr. Nr. 9 a af Voer Ladegaard og 1 ar af Møldrup paa Vestbirkcentralens Matrikulsnumre.

Vestbirk, den 8. August 1936.

Horsens Omegns forenede	A/S Pap- & Træmassefabrikkerne
Vandkraft Anlæg pr. Gammelstrup St.	Klostermølle og Vilholt.
K. Pedersen.	N. P. Bech.
	S. A. Schouboe Madsen.

Færdig fra Trykkeriet den 14. Juni 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 11

Onsdag den 31. Maj.

Ved Overlandvæsenskommissionens Møde den 9. Februar 1937, hvor-til foruden Bevillingshaverne og A/S Kloster Mølle og Vilholt var indvarslet Skanderborg Amtsraad, Vestbirkkommissionen og den i Henhold til fornævnte Overenskomst nedsatte Voldgiftskommission, fremsatte Træmassefabrikkerne Krav om Erstatning i Overensstemmelse med de tidligere skriftligt nedlagte Paastande, idet der særlig fremsattes Paastand om, principalt, at Vestbirkcentralen tilpligtes paa egen Bekostning at udføre de i Skrivelse af 8. Juli 1936 specificerede Foranstaltninger til Sikring mod fremtidige Bagvandsulempes for Vilholt Fabrik som Følge af uregelmæssig Drift paa Vestbirk Vandkraftanlæg, subsidiært, at der tilkendes Træmassefabrikkerne en Erstatning tilstrækkelig til, at disse kan udføre de nævnte Foranstaltninger, samt Ret til overfor Trediemand at gennemføre Foranstaltningerne paa den for Træmassefabrikkerne billigste Maade.

Vestbirkcentralen henholdt sig til de tidligere fremsendte skriftlige Indlæg og nedlagde Paastand om Nedsættelse af den af Vestbirkkommissionen ikendte Erstatning, eventuelt helt Frifindelse, samt Paastand om, at der ikke ikendes Erstatninger for Fremtiden eller paabydes Foranstaltninger for Fremtidens Vedkommende.

Under Henvisning til det foran anførte, hvorved bemærkes, at Vestbirkkommissionen har haft Lejlighed til at udtale sig om de af Parterne fremsatte Paastande, bemærker Overlandvæsenskommissionen foreløbigt, at Kommissionen efter de foreliggende Oplysninger maa anse den af Ejerne af Kloster Mølle og Vilholt Mølle udøvede Opstemning og Afbenyttelse af Vandet i Gudenaas for en ubestridelig Rettighed, men at det ikke ses, at Ejerne af de to nævnte Møller efter Vandløbslovens almindelige Bestemmelser eller i Henhold til særlig Adkomst har noget Krav paa uforandret Vandføring i Gudenaas. Overlandvæsenskommissionen er dog ligesom Vestbirkkommissionen af den Opfattelse, at der i Medfør af Loven af 25. Maj 1918 foreligger et til Erstatning forpligtende Forhold, hvis det kan paavises, at Vestbirkcentralen forårsager Skade eller Ulemper for Driften af Vilholt og/eller Kloster Mølle udover, hvad Bredvad Mølle og Vestbirk Fabrikker tidligere forårsagede.

Overlandvæsenskommissionen er med Vestbirkkommissionen enig i, at der ikke vil kunne tages Hensyn til Bevillingshavernes Paastand om, at Erstatningskravet er for sent fremsat, og skønner ikke, at det i væsentlig Grad kan bebrejdes Ejerne af Kloster Mølle og Vilholt, at der

ikke paa et tidligere Tidspunkt er tilvejebragt en Ordning med Hensyn til Vestbirkcentralens Drift.

I Skrivelsen af 27. Maj 1935 har Træmassefabrikkerne tiltraadt Grundlaget for Vestbirkkommissionens Beregning af Erstatningsbeløbet, men i Skrivelsen af 28. s. M. kræves Erstatningen beregnet paa Grundlag af de maanedlige Gennemsnitsvandføringer, idet Produktionen bestemmes ved Benyttelse af Forholdet mellem Produktionen og Vandføringen fra Tiden før Vestbirk Kraftanlæg blev sat i Drift. I Anledning heraf bemærker Overlandvæsenskommissionen, at selv om en saadan Beregning med en vis Tilnærmelse vil give Udtryk for Produktionsmulighederne, vil Beregningen dog langt fra være nøjagtig, idet Vandføringen kan variere stærkt indenfor de enkelte Maaneder. Overlandvæsenskommissionen kan derfor ikke godkende et saadant Beregningsgrundlag — rent bortset fra, at den omhandlede Paastand ikke har været behandlet af Vestbirkkommissionen.

Det af Træmassefabrikkerne i Skrivelse af 28. Maj 1936 paany fremsatte Krav om Erstatning for Skade paa Fiskeri, hvilket Krav er frafaldet ved Forhandlingerne for Vestbirkkommissionen, kan ikke tages til Følge, dels af nævnte Grund, dels fordi Kravet ikke anses for tilstrækkeligt begrundet.

I Skrivelserne af 10. Marts og 17. Juli 1936 har Vestbirkcentralen anført, at Driften af Vestbirkcentralen gavner Træmassefabrikkerne, idet Produktionen af Træslib var større i 1926 efter Vestbirkcentralens Igangsættelse end i 1923, skønt Middelvandføringen i Sommermaanederne var større i 1923 end i 1926, medens den gennemsnitlige Vandføring for de to Aar var omtrent ens. Heroverfor anfører Træmassefabrikkerne, at der paa Kloster Mølle i August og Oktober 1923 og paa Vilholt i 1924 er blevet indbygget nye Slibestene, hvorved Produktionsmulighederne er blevet væsentligt forøget. Naar hertil kommer, at Produktionsmulighederne, som ovenfor bemærket, ikke vil være proportionale med de maanedlige Middelvandføringer, vil der meget vel ogsaa kunne foreligge et Produktionstab for Træmassefabrikkerne i 1925 og 1926.

Med Hensyn til den af Vestbirkcentralen i Skrivelse af 10. Marts 1936 fremsatte subsidiære Paastand om Nedsættelse af Erstatningsbeløbene paa Grund af, at der ikke har fundet Døgndrift Sted ved Træmassefabrikkerne, og at baade den tidligere Vestbirk Klædefabrik og Bredvad Vandmølle uindskrænket kunde regulere Vandføringen, bemærkes, at de af Vestbirkcentralen foretagne Indgreb i Vandføringen maa antages at være i væsentlig Grad Skyld i, at den normale Døgndrift ikke har kunnet gennemføres, samt at de af Ingeniør Lehnfelt ved Udregningen af Krafttabet opstillede Forudsætninger vedrørende Reguleringsforholdene ved Vestbirk Klædefabrik og Bredvad Vandmølle anses for at være i alt væsentlig rigtige og i hvert Tilfælde ikke til Ugunst for Vestbirkcentralen.

Efter de for Overlandvæsenskommissionen foreliggende Oplysninger og Paastande maa det af Vestbirkkommissionen fremskaffede Materiale vedrørende Beregning af Krafttab, Produktionstab og Erstatninger anses for velegnet som Grundlag ogsaa for Overlandvæsenskommissionens Paakendelse af Sagen, idet dog Kommissionen paa enkelte Punkter finder Anledning til nogle nedenfor anførte Ændringer og Tilføjelser.

Med Hensyn til det ved Vestbirkkommissionens Kendelse tilkendte Erstatningsbeløb hævder Træmassefabrikkerne, at der ikke er taget Hensyn til Arbejdsmaskinernes Tomgangstab, hvorfor det udregnede Krafttab paa 5 pCt. vil svare til et Produktionstab paa 8,4 pCt. Overlandvæsenkommissionen bemærker hertil, at den for Kloster Mølle og Vilholt Fabrikker disponible aarlige Kraftmængde med Fradrag for Vandspild ved de største og mindste Vandføringer ikke er 1,2 Mill. KWh, men er udregnet til ca. 1,5—1,4 Mill. KWh, hvorfor den i Skrivelsen af 27. Maj 1935 opstillede Beregning ikke kan tiltrædes. Under Hensyn til det i nævnte Skrivelse angivne Tomgangstab paa ca. 0,4 Mill. KWh, mod hvis Størrelse der ikke findes væsentligt at indvende, bliver Resultatet dog, at det af Vestbirkkommissionen beregnede Krafttab paa 48,000 KWh aarlig, hvilket Tab med den foran anførte Begrundelse er forhøjet til 60,000 KWh, vil svare til et lidt større Produktionstab end 5 pCt. Erstatningsberegningen maa derfor korrigeres lidt paa det Punkt.

Træmassefabrikkerne hævder dernæst, at Vestbirkkommissionen ved Beregningen af Erstatningen for Aarene 1927—1931 har beregnet 3100 Kr. for meget i Arbejdsløn for Produktionen af Træslib i 1927, idet Udgifter til dette Beløb vedrører Landbrugsbedriften; herved er det beregnede Udbytte og dermed ogsaa Erstatningsbeløbet for Aaret 1928—1931 blevet tilsvarende for lille. Endvidere hævder Træmassefabrikkerne, at Udgifterne til Slibetræ ved Forskydninger i Lagerbeholdningerne ikke er rigtigt udregnet for Aarene 1928—1931. Med Hensyn hertil bemærker Kommissionen, at det anførte Forhold vedrørende Arbejdsudgifterne i 1927 ikke er i Overensstemmelse med de til Vestbirkkommissionen givne Oplysninger om Aarsregnskabet for 1927, og at Forholdet vedrørende Lagerbeholdningen af Slibetræ i hvert Fald ikke fremgaar klart af Regnskaberne. Endvidere viser Aarsregnskaberne i det hele mærkværdige Svingninger, særlig i Forholdet mellem Fabrikkerne og Landbrugsbedriften, og der er ved Vestbirkkommissionens Erstatningsberegning ud fra de faktiske Regnskabspriser regnet med saa forholdsvis lave Priser paa Slibetræ, at det kan anses for tvivlsomt, om de samme Priser kunde være opnaaet ved Indkøb af større Partier.

Da Træmassefabrikkerne imidlertid ved de for Overlandvæsenkommissionen fremlagte Regnskaber maa siges i nogen Grad at have sandsynliggjort de fremførte Paastande, findes der — uanset det anførte — at maatte tages noget Hensyn hertil ved Erstatningsberegningen.

Endelig hævder Træmassefabrikkerne, at der ved Udregningen af Erstatningen, naar denne beregnes som Differencen mellem det Driftsresultat, som Virksomhederne virkelig har opnaaet — det regnskabsmæssige Overskud — og det, som Virksomhederne kunde have udvist, hvis Vandkraften kunde være udnyttet uden Indgreb fra Vestbirk Kraftanlægs Side, maa regnes med de samme Vedligeholdelsesudgifter ved den virkelige som ved den udregnede Produktion, idet disse Udgifter ved Virksomheder af denne Art vil være praktisk talt uafhængige af Produktionens Størrelse. For de omhandlede Aar 1927—1931 opgøres Forskellen mellem de virkelig afholdte Vedligeholdelsesudgifter og de Vedligeholdelsesudgifter, hvormed der er regnet ved uhindret Produktion, til ca. 20.000 Kr., hvilket har givet en tilsvarende mindre Erstatning.

Overlandvæsenskommissionen anser den saaledes fremsatte Paastand for til en vis Grad begrundet og finder Træmassefabrikkerne berettiget til en Erstatning svarende til den Forringelse af Virksomhederne, som skønnes at have fundet Sted paa Grund af den noget mangelfulde Vedligeholdelse, idet der ved Erstatningens Fastsættelse tages Hensyn til, at der ved Papfabrikationens Optagelse alligevel maatte foretages visse Ændringer af Fabriksanlægene.

Den af Træmassefabrikkerne angivne Nedsættelse af Arbejdslønnen i 1931 og følgende Aar finder Kommissionen ikke at kunne tage Hensyn til, idet en større Produktion maaske kunde have medført andre Arbejdspriser, hvorved ogsaa bemærkes, at Statistisk Aarvog for Danmark viser højere gennemsnitlig Timeløn for ufaglærte Arbejdere i Papirfabrikation i Aaret 1931 og følgende Aar end i de nærmest foregaaende Aar.

Overlandvæsenskommissionen anser det for udelukket, at der under de foreliggende Forhold og med de Priser, der i Aarene 1932—1935 har været paa Træslibemasse, har været Mulighed for Driftsoverskud ved Fortsættelse af Træsliberiets Drift, saaledes at der ikke for disse Aar vil kunne tilkendes Træmassefabrikkerne nogen Erstatning. De ved Optagelse af Papfabrikationen ændrede Driftsforhold, i hvilken Anledning der iøvrigt end ikke har været fremsat Krav paa Erstatning overfor Vestbirkkommissionen, vil ikke kunne tages i Betragtning.

For Tiden fra 2. Marts 1935, da Overenskomsten om Vestbirkcentralens Drift blev indgaaet, til 8. August 1936, da den ny ændrede Overenskomst blev indgaaet, ses der heller ikke at kunne tilkomme Træmassefabrikkerne nogen Erstatning, selv om den først indgaaede Overenskomst paa visse Punkter skulde have vist sig mindre tilfredsstillende for Træmassefabrikkerne, da Vestbirkcentralen har vist sig villig til at ændre Driften, efter at de foretagne Undersøgelser er resulteret i, at en anden Driftsordning vil være mere fordelagtig for Træmassefabrikkerne.

Ved den under 8. August 1936 indgaaede Overenskomst om Vestbirkcentralens fremtidige Drift vil Træmassefabrikkerne efter Overlandvæsenskommissionens Skøn opnaa saadanne Fordele ved de mindre Vandføringer, idet de tidligere af Bredvad Vandmølle og Vestbirk Klædefabrik foretagne Indgreb i Vandføringen bortfalder, at de i hvert Fald vil opveje de Tab, der ved de større Vandføringer under hensynsfuld Kørsel paa Vestbirkcentralen vil kunne opstaa paa Grund af Bagvandsstigninger ved Vilholt.

Overlandvæsenskommissionen kan derfor ikke tage Træmassefabrikkerens Paastand om Udførelse af Foranstaltninger til Sikring mod fremtidige Bagvandsulemper til Følge, men finder det dog rimeligt, at der tilkendes Træmassefabrikkerne nogen Erstatning for Slid paa Slusemateriellet i de forløbne Aar og for de med en tiltrængt Ændring af Slusemateriellet forbundne Udgifter.

Overlandvæsenskommissionen maa endvidere holde for, at der under Hensyn til det meget store Arbejde, der er udført af Træmassefabrikkerne til Sagens Oplysning og de dermed forbundne Bekostninger, bør tilkendes dem som de skadelidende et noget større Beløb i Sagsomkostninger end fastsat af Vestbirkkommissionen. Det bemærkes dog, at Kom-

missionen ikke kan tiltræde de fremsatte Paastande om, at det ikke paahviler den skadelidende at medvirke til Sagens Belysning og Opklaring, idet Loven af 25. Maj 1918 om Udnyttelse af Vandkraften i offentlige Vandløb ved Anlæg af Elektricitetsværker vel foreskriver, at Erstatning for Ejendomsindskrænkninger og Ulemper skal fastsættes efter de ved Forordningen af 5. Marts 1845 foreskrevne Regler, men tillige bestemmer, at den nædsatte Kommission ved sine Forhandlinger har at følge de i Loven af 30. December 1858 for Landvæsenskommissioner fastsatte Regler.

Erstatningsbeløbene bør efter Overlandvæsenskommissionens Skøn forrentes med en Rente af 5 pCt. aarlig.

I Henhold til det saaledes anførte og under Hensyn til, at Grundlaget for saavel de tekniske som de økonomiske Beregninger er uegnet til nøjagtige Udregninger, skønner Overlandvæsenskommissionen efter Overvejelse af samtlige Forhold, at den Erstatning, som det paahviler Vestbirkcentralen at udrede for det Træmassefabrikkerne paaførte Tab i Aarene 1925 til 1931 taget under eet, vil kunne fastsættes til 32.000 Kr. Renten af fornævnte Erstatningsbeløb til denne Kendelses Dato findes paa Grundlag af en Rentefod af 5 pCt. og under Hensyntagen til Erstatningsbeløbets Fordeling mellem de forskellige Aar at kunne ansættes til 11.500 Kr. I Erstatning for Slid paa og Ændring af Slusemateriellet ved Vilholt tillægges der Træmassefabrikkerne et Beløb af 3000 Kr. og i Erstatning for Sagsomkostninger et Beløb af 3000 Kr.

Fornævnte Erstatningsbeløb, ialt 49.500 Kr., med Renter 5 pCt. aarlig fra Kendelsens Dato, den 20. Februar 1937, til Betalingsdagen vil være at udrede af Vestbirk Vandkraftanlæg inden 8 Uger fra nævnte Dato.

Beløbet 3000 Kr. med Renter som foran nævnt, der er beregnet som Erstatning vedrørende Slusemateriellet ved Vilholt, udbetales til Skanderborg Amsraad til videre Udbetaling til A/S Kloster Mølle og Vilholt, naar enten den paagældende Ændring af Slusemateriellet efter Amsraadets Skøn er foretaget paa fyldestgørende Maade, eller der foreligger Samtykke til Udbetaling af Beløbet fra Panthaverne i A/S Kloster Mølle og Vilholts Ejendomme.

Da der iøvrigt ikke skønnes at foreligge blivende Skade paa de paagældende Ejendomme, vil Resten af Erstatningsbeløbet, 46.500 Kr. med Renter fra Kendelsens Dato til Betalingsdagen, være at erlægge direkte til A/S Kloster Mølle og Vilholt, uden at Panthavernes Samtykke dertil er fornødent.

Sagens Omkostninger for Overlandvæsenskommissionen — med Undtagelse af Honorar og Rejsegodtgørelse til Kommissionens teknisk sagkyndige Medlem, der udredes af Landbrugsministeriet — til Beløb 1060 Kr. vil være at betale med Halvdelen af hver af Parterne, idet Kommissionens Kendelse for en Del er begrundet ved nye Oplysninger, der paa visse Punkter, blandt andet vedrørende Regnskabsforhold og Udnyttelse af smaa Vandføringer ved Kloster Mølle og Vilholt, ikke er i Overensstemmelse med de Oplysninger, der har foreligget for Vestbirkkommissionen.

Nr. 298/1938. **Klinte Strands Pumpelag**
(Landsretssagfører Ernst Petersen)

m o d

Gaardejer **Anton Petersen** (Landsretssagfører Th. Eigentved).

Østre Landsrets Kendelse af 24. November 1938 (VI Afd.):
Den nedlagte Afvisningspaastand vil ikke kunne tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Selv om et Erstatningskrav som det nu rejste i sin Tid kunde være paakendt under Sagens almindelige Behandling for Landvæsenskommissionen, er det under de gentagne Behandlinger for Kommissionerne stadig holdt udenfor Behandlingen dér og uden nogen Indsigelse forbeholdt til senere Afgørelse.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Kendelse afsagt den 30. Januar 1923 af en den 21. Juli 1919 af Fyens Stiftamt nedsat Landvæsenskommission bestemtes Udførelsen af et af det danske Hedeselskabs kulturtekniske Afdeling udarbejdet Projekt gaaende ud paa følgende: Klinte Strand skulde afspærres fra Næraa Strand ved en Hoveddæmning mellem Kissebjerg og Arnebjerg, samt ved to Slutdæmninger nord for Kissebjerg og syd for Arnebjerg. Til Opfangelse af det fra det omliggende Opland tilflydende Vand skulde graves en Landkanal begyndende ved Afløbet fra Lisbjerg Mose nord for Landevejen og følgende norden for denne optagende Ellebækken og videre norden om Homle Mølle, optagende Ringe Aa og videre i Klinte Strands østre Landkant til Hoveddæmningen, som den skulde føres igennem i en Sluse.

Afvandingen skulde ske ved et Pumpeanlæg opstillet i Nærheden af Hoveddæmningen.

Det var dog ifølge Kendelsen en Forudsætning, at der meddeltes Rekvirenterne, d. v. s. Lodsejerne ved Klinte Nor, Koncession paa Inddæmning og Tørlægning af Klinte Nor.

Koncessionen meddeltes derpaa den 2. August 1923.

Projektets Udførelse foraarsagede imidlertid en Opstemning i Ellebækken, saaledes at en Række Arealer ved denne fik væsentlig ringere Afvandingsmuligheder end tidligere. De paagældende Lodsejere indsendte i den Anledning Klage til Sogneraadene for Nørre Højrup og Nørre

Næraa Kommuner, og paa disses Begæring nedsatte Fyens Stiftamt den 2. September 1927 en Landvæsenskommission til Behandling af det paa-klagede Forhold. Ved Kendelse af 22. November 1932 gaves der Klagerne — blandt hvilke var Gaardejer Anton Petersen, som den 1. August 1924 havde overtaget Gaarden »Sebjerggaard« — Medhold i, idet det blandt andet paalagdes det i Henhold til Landvæsenskommissionens Kendelser af 30. Januar 1923 oprettede Interessentskab »Klinte Strands Pumpelag« at lade grave en særskilt Kanal for Ellebækken, saaledes at den hidtil værende Kanal forbeholdtes Ringe Aa alene, samt at det udpumpede Vand skulde afledes til sidstnævnte, medens den gamle Kanal fra Ellebækken skulde udvides paa Strækningen fra Holme Bro til Holme Mølle, hvorfra en ny Kanal skulde graves indtil Slusen ved Næraa Strand.

Da Interessentskabet »Klinte Strands Pumpelag« (i det følgende kaldet I/S) skønnede, at det ved Landvæsenskommissionens Kendelse af 30. Januar 1923 havde faaet en velerhvervet Ret til Inddæmning af Klinte Strand paa de i forannævnte Landvæsenskommissionskendelse fastsatte Vilkaar, at der i det udførte Anlæg var taget alle rimelige Hensyn til Afvanding af de Syd for Landevejen liggende Arealer saaledes, at disse ikke var daarligere stillet nu, end før Inddæmningen fandt Sted, og at Forholdene med Hensyn til nævnte Arealers Afvanding i al Fald ikke var væsentlig anderledes end ved Kendelsens Afsigelse forudsat, begærede det Kendelsen af 22. November 1932 indanket for en Overlandvæsenskommission. En saadan nedsattes den 7. Februar 1933 og i sin den 24. Januar 1935 afsagte Kendelse erklærede denne Kommission, at Afvandingen af Arealerne omkring Ellebækken m. v. maatte anses forringet ved Inddæmningen af Klinte Strand, og at der ikke kunde gives Interessentskabet »Klinte Strands Pumpelag« Medhold i, at der ved Landvæsenskommissions-Kendelsen af 1923 var skabt en velerhvervet Ret for Interessentskabet til at kræve bibeholdt de i Overensstemmelse med Kendelsen skabte Tilstande ved Klinte Strands Inddæmning. Videre udtaltes det, at Klagerne Krav om en Forbedring af Afløbsforholdene ikke savnede Berettigelse, og at det ved den indankede Kendelse godkendte Projekt var formaalstjenligt. Imidlertid fandt Kommissionen, at Klagerne under Hensyn til samtlige foreliggende Forhold burde deltage i Udgifterne ved det foreliggende Projekts Gennemførelse med $\frac{2}{5}$. Dog havde Kommissionen ikke ved Kendelse villet paabyde Projektets Gennemførelse med Paalæg til Klagerne om saadan Deltagelse i Udgifterne, medmindre en større Del af disse gav deres Tilslutning hertil. Da dette ikke var sket inden den af Kommissionen fastsatte Frist paa 3 Maaneder ophævedes Landvæsenskommissionens Kendelse.

I Henhold til en Kendelse afsagt den 13. Marts 1936 af en efter Begæring af 14 Lodsejere i Grindløse og Næraa Sogne — hvoriblandt Gaardejer Anton Petersen — nedsat Landvæsenskommission er senere foretaget saadanne Foranstaltninger, at de paa-klagede Forhold er afhjulpne.

Efter at have erholdt fri Proces har Gaardejer Petersen anlagt nærværende ved Retten for Bogense Købstad m. v. forberedte Sag mod Klinte Strands Pumpelag som Sagsøgt og paastaaet dette dømt til at betale Sagsøgeren 40.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens

Dato den 8. Februar 1938, idet han har gjort gældende, at hans forud for den i Henhold til Landvæsenskommissionskendelsen af 30. Januar 1923 eksisterende Pumpeanlæg er blevet ødelagt ved de i Henhold til Kendelsen iværksatte Foranstaltninger, hvilket udgør en Skade paa 10.000 Kr., og at hans Tab paa Afgrøde i 13 Aar paa 22 Tdr. Land, der som Følge af de fornævnte Foranstaltninger blev vandlidende, beløber sig til 30.000 Kr.

Det sagsøgte Pumpelag har paastaet Sagen afvist, idet det dels gør gældende, at saavel de den 21. Juli 1919 og den 2. September 1927 nedsatte Landvæsenskommissioner som Overlandvæsenskommissionen var kompetent til at afgøre det under nærværende Sag rejste Erstatningsspørgsmaal og ogsaa har afgjort det derved, at der ikke ved de paagældende Kendelser tillagdes Sagsøgeren nogen Erstatning, dels at Erstatningskravet ifølge Forholdets Natur ikke kan paakendes af de ordinære Domstole.

Sagsøgeren har heroverfor hævdet, at det under Forhandlingerne for Overlandvæsenskommissionen tilkendegaves, uden at det mødte Modsigelse fra nogen Side, at Erstatningsspørgsmaalet skulde afgøres ved civilt Søgemaal.

Af det under Sagen oplyste fremgaar, at der ikke af Sagsøgeren for nogen af de paagældende Kommissioner er nedlagt Erstatningspaastand i Anledning af det paastaede Tab, men at et saadant Krav er forbeholdt, og det er saaledes ikke rigtigt, naar de Sagsøgte vil gøre gældende, at den under denne Sag nedlagte Paastand allerede er afgjort af de ovenfor nævnte Landvæsenskommissioner; da derhos hverken Lov Nr. 63 af 28. Maj 1880 eller Loven af 30. December 1858 ses at indeholde Bestemmelser, der udelukker de ordinære Domstoles Kompetence i et Tilfælde som det foreliggende — og det skal i denne Forbindelse bemærkes, at den Sagsøgeren tilhørende Ejendom ikke omfattedes af det af den første Landvæsenskommission godkendte Projekt, og at Skaden paa Sagsøgerens Ejendom først har vist sig, efter at dette Projekt var endelig gennemført, og først efterhaanden og i Løbet af en længere Aarrække — vil den nedlagte Afvisningspaastand ikke kunne tages til Følge.

Torsdag den 1. Juni.

Nr. 271/1938. Gaardejer **Vilh. Hansen** (Alb. Jørgensen)

mod

Interessentskabet **Bøtø Nors Udgravning** (Em. Christensen),

betræffende Betaling af Aktiebidrag (»Pumpepenge«).

Østre Landsrets Dom af 20. September 1938: Sagsøgte Gaardejer Vilh. Hansen bør til Sagsøgeren Interessentskabet Bøtø Nors Udgravning betale 1496 Kr. 25 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra 1. Januar

1937 af 708 Kr. 75 Øre og fra 1. Januar 1938 af 787 Kr. 50 Øre til Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Vilh. Hansen, til Indstævnte, Interessentskabet Bøtø Nors Udgravning, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Det sagsøgende Selskab, Interessentskabet Bøtø Nors Udgravning, blev stiftet i 1860. Ifølge dets Statuter var dets Formaal:

»1) Bøtø Nors Udgravning ved en Canal fra dette lidt Norden for Marrebæk til Guldborgsund og 2) dets Beskyttelse for Østersøens Indtrængen i samme ved Diger langs med denne.«

Driftskapitalen skulde ifølge Statuterne bl. a. tilvejebringes »ved Actier, der bestemmes til 100 Rdlr. pr. Stk.«, og eventuelt ved Laan.

Om Aktionærerne og deres Forpligtelser m. v. hedder det bl. a. i Statuterne:

»— — 4) Actionairerne ere forpligtede, som en Eenhed, for Laanet i Forhold til deres Actier.

5) Efter at Arbejdet er udført, er Actieselskabet pligtigt, som en Eenhed, at vedligeholde samme, og Udgifterne herved repareres over dette i Forhold til Actierne, der ere tegnede.

Paa samme Maade lignedes Udgifterne til Laanets Tilbagebetaling og Forrentning.

6) Vel har den nulagte Plan ikkun til Hensigt at udgrave saameget Vand af Noret, som uden Hjælp af Maskiner kan løbe ud. Men da det er rimeligt, at der, efter at dette er udført, vil blive anbragt Maskiner til Norets fuldstændige Udtørring, maa Actionairernes Forpligtelse udstrække sig til at deeltage i denne.

Først efter at denne Udvidelse er foretaget, eller paa et senere Stadium er opgivet af mindst $\frac{1}{3}$ af samtlige Actier, bliver det indvundne Areal Genstand for Udskiftning i Forhold til de tegnede Actier og Arealets Bonitet, saaledes at hver Actie tildeles sin Andeel, forsaavidt muligt udfor sin Jordlod.

Efter at Udskiftningen har fundet Sted, vedbliver enhver Actionair for sin Actiekapital at være behæftet for det mulig optagne Laan, sammes Forrentning og Tilbagebetaling, indtil Actieselskabet er fri for Gjæld, hvorimod de udover denne Tid vedblive at deeltage i Bekostningerne ved Vedligeholdelsen og Maskinernes Drift samt i alle andre Udgifter, der ere en Følge af Entreprisen.«

Et af de indvundne Arealer, Matr. Nr. 46 af Bøtø Nor, Væggerløse Sogn, blev tildelt Ejeren af Bøtøgaard med 67 Aktier.

I en i 1876 udfærdiget Fortegnelse over Aktionærene i Bøtø Nor staar anført:

— — — —
»Lb. Nr. 76 — Matr. Nr. 46 Væggerløse Sogn — Etatsraad Tesdorph:
En samlet Lod ud for Bøtø Jorder: — — —

— — — —
Lb. Nr. 80 — En Lod ud for Bøtø Fang — Etatsraad Tesdorph: ialt
Fanggaarden: — — —«, og i Pumpeafgift staar paalignet:

»Lb. Nr. 76 — Matr. Nr. 46 Væggerløse Sogn«:	35 ⁷ / ₈ Aktiepart.
» „ „ 80 — Fanggaarden«	31 ¹ / ₈ „

Tilsammen 67 Aktieparter.

Omkring 1916 blev der paabegyndt en Udstykning af den førstnævnte Del af Matr. Nr. 46, ogsaa kaldet det nordre Græsfang.

Ved den Fordeling af Aktierne, der i den Anledning fandt Sted, blev det overset, at Lb. Nr. 76 ikke udgjorde hele Matr. Nr. 46 og havde hele dette Matr. Nr.'s Hartkorn, hvorfor de først udstykkede 9 Parceller fik for faa Aktier, tilsammen 10⁵/₈ i Stedet for 18⁴/₈ Aktier, idet For- delingen fandt Sted i Forholdet mellem Parcellernes Hartkorn og Matr. Nr. 46's fulde Hartkorn.

Ved Skøder af 15. December 1934 og 11. Januar 1935 solgte Greve E. Ahlefeldt-Laurvig, der siden 1932 havde været Ejer af Bøtøgaard, den tilbageværende Del, ca. 230 Tdr. Land af nordre Græsfang Matr. Nr. 46 r og Matr. Nr. 46 q og 46 s af Bøtø Nor, Væggerløse Sogn til Sagsøgte Gaardejer Vilh. Hansen for en Købesum af ialt 10.500 Kr.

I de paagældende Sluttedler af 7. Juni 1934 og 19. December 1934 er det paaholdsvis oplyst, at »det efter denne Kontrakt solgte Jordstykke er ca. Halvdelen af »Nordre Græsfang«, og der kommer følgelig til at paahvile det solgte ca. Halvdelen af 25²/₈ Aktier«, og at »den paa det solgte hvilende Pumpeafgift (12¹/₈ Aktier) udredes af Køberen fra 1ste Oktober d. A.«

Paa Ejendommen er noteret en Hæftelse, i hvis 1. Stk. det bestemmes, at Bidrag til Sagsøgeren til Afdrag og Renter af fælles Gæld og til alle andre Interessentskabet paahvilende Udgifter — derunder ogsaa selve Gælden, om hvis Størrelse ingen Oplysning haves ved Pantevæsnet — hviler paa Ejendommen, der ikke kan skilles fra Aktierettigheden, som en i samme perpetueret Byrde.

For Tiden indtil 1. Januar 1936 har Sagsøgte betalt Aktiebidrag (»Pumpepenge«) i Forhold til 25²/₈ Aktier, men ved Betalingen for Aaret 1935 forbeholdt han sig Ret til at faa en Del af Beløbet tilbagebetalt, som han mente uretmæssigt var paalignet ham.

For Aaret 1936 nægtede Sagsøgte at betale Aktiebidrag i Forhold til de $25\frac{2}{8}$ Aktier, men vilde kun betale i Forhold til de $17\frac{3}{8}$ Aktier, som skulde være paalignet hans Ejendom, hvis der var blevet paalignet de tidligere fra nordre Græsfang udstykkede Parceller det rette Aktieantal $18\frac{4}{8}$ Aktier. Da der var paalignet ham $25\frac{2}{8} \times 90$ Kr.

pr. Aktie 2272,50 Kr.
 og Sagsøgte kun indbetalte $17\frac{3}{8} \times 90$ Kr. pr. Aktie 1563,75 —

fremkom der en Difference paa 708,75 Kr.

Sagsøgeren, der ikke kunde anerkende Sagsøgtes Beregningsmaade, begærede derefter Udpantning i Sagsøgtes Ejendom for det omstridte Beløb 708 Kr. 75 Øre med paaløbne Omkostninger, og Udpantningen blev fremmet. Ved Dom, afsagt den 4. Marts 1938 af Østre Landsret, hvortil Udpantningskendelsen var appelleret, blev Udpantningsforretningen imidlertid ophævet, da der ikke fandtes at foreligge Hjemmel til at inddrive Afgifter af den omhandlede Art ved Udpantning.

For Aaret 1937 har Sagsøgte i Stedet for at indbetale $25\frac{2}{8} \times 100$ Kr.
 pr. Aktie 2525,00 Kr.
 betalt $17\frac{3}{8} \times 100$ Kr. pr. Aktie 1737,50 —

hvilket giver en Difference paa 787,50 Kr.

Under nærværende ved Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. forberedt Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte dømt til at betale et Beløb af 1496 Kr. 25 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. Januar 1937 af 708 Kr. 75 Øre og fra 1. Januar 1938 af 787 Kr. 50 Øre.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og Sagsøgeren dømt til at tilbagebetale ham 708 Kr. 75 Øre, som han mener at have betalt for meget i Aktiebidrag for Aaret 1935. Sagsøgte har anført, at han ganske vist, da han købte Ejendommen, var klar over, at der paahvilede den et uforholdsmæssigt stort Antal Aktier, men at han ikke vidste, at dette skyldtes en Fejl, og troede, at Jorden var saa meget mere værd, idet Afgiften oprindelig var blevet fordelt efter Bonitet.

Selskabets Formand, Gaardejer Poul Rasmussen, har som Vidne forklaret, at han i en Skrivelse af 25. April 1934, som han afleverede personligt til Bøtogaards Godsforvalter, var fremkommet med en Redegørelse vedrørende den indløbne Fejl med Hensyn til Aktiefordelingen, og at Godsforvalteren havde udtalt, at man intet vilde foretage i den Anledning. Han har endvidere forklaret, at han i Foraaret 1934 havde talt med Sagsøgte og sagt til ham, at han havde købt det paagældende Areal billigt, fordi der hvilede en ekstraordinær stor Pumpeafgift derpaa.

Sagsøgte har ved Købet af den resterende Del af nordre Græsfang overtaget den tidligere Ejers Aktionær-Forpligtelse overfor Interessentskabet Bøtø Nors Udgravning med Hensyn til det købte Areal. Ved Handlens Indgaaelse var det opgivet, at der paahvilede det $25\frac{2}{8}$ Aktier, hvorfor baade Køber og Sælger maa have regnet med et aarligt Aktiebidrag i Forhold hertil og har taget dette i Betragtning ved Købesummens Fastsættelse. Om Sagsøgte vidste eller ikke vidste, at det oprindelig skyldtes en Fejl, naar der var tildelt Arealet saa mange Aktier, er uden Betydning; en eventuel Tro hos Sagsøgte paa, at Jorden paa Grund af

det høje Aktieantal var særlig værdifuld, synes ikke tilstrækkelig begrundet.

Herefter findes Sagsøgte ikke nu berettiget til at kræve sine årlige Aktiebidrag til Sagsøgeren beregnet efter et mindre Aktieantal end $25\frac{2}{8}$. Sagsøgte vil derfor have at betale Sagsøgeren 1496 Kr. 25 Øre med Renter som paastaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 300 Kr.

Fredag den 2. Juni.

Nr. 140/1939. Fhv. Direktør **Ernst Enna** (Selv)

mod

Fru Ebba Carstensen (Landsretssagfører Lannung).

Kendelse afsagt den 1. Maj 1939 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Fru Ebba Carstensen bør for Tiltale af fhv. Direktør Ernst Enna i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Direktør Enna til Fru Carstensen inden 15 Dage fra Dato med 130 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Loven alene hjemler Adgang til Kære til Højesteret af Voldgiftsrettens Kendelser angaaende dens Kompetence, og da dette Kæremaal ikke har Hensyn hertil, men til Voldgiftsrettens Afgørelse af Sagens Realitet, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 15. Februar 1936 lejede Fru Ebba Carstensen af fhv. Direktør Ernst Enna 1. Sal i hans Villa, Strandvejen Nr. 32 her i Staden, tilligemed Køkken og diverse Rum, for at benytte det lejede til Hjem for ældre Damer, og saaledes at Lejemaalet ifølge Kontrakten skulde begynde April Flyttedag 1936. Fra April Flyttedag 1937 udvidedes Lejemaalet til ogsaa at omfatte Stueetagen i Villaen og nogle yderligere Rum. Direktør Enna disponerede herefter endnu kun over et mindre Antal Rum i Kælderen og paa Loftet.

Direktør Enna har med det i Kontrakten fastsatte Varsel opsagt Lejemaalet til Ophør til April Flyttedag 1939, og under denne Sag hævder Fru Carstensen, at Opsigelsen er ugyldig, idet Lejemaalet omfattes af Lov om Leje § 79, jfr. Lov Nr. 372 af 21. December 1938, medens Direktør Enna paastaar, at Lejemaalet kan opsiges i Medfør af § 10 Nr. 2 i Lov om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom. Han har herved henvist til, at den Leje, Fru Carstensen betaler, ikke er tilstrækkelig til at dække Udgifterne ved Ejendommen. Det er derfor hans Hensigt at føre Bygningens Hovedtrappe op til Loftsetagen for at muliggøre, at denne kan udlejes til selvstændig Beboelse, og at foretage de fornødne Bygningsarbejder til Indretning af Loftsetagen til selvstændig Beboelse.

Fru Carstensen hævder, at det af Direktør Enna anførte ikke kan siges at være saa vægtigt, at Lejemaalet derfor kan opsiges, og har iøvrigt henvist til Lovens § 9, hvorefter det kræves, at der skal foretages en indgribende Ombygning af en Ejendom, for at Lejeforholdet skal kunne opsiges uanset den ved Lovgivningen fastslaaede Uopsigelsesperiode.

Direktør Enna har ikke forelagt Retten Tegninger og Planer til den paatænkte Ombygning, og allerede af den Grund kan Retten ikke finde det godtgjort, at der skal foretages en saa omfattende Ombygning, at Reglerne i § 9 finder Anvendelse, ligesom Retten ikke i det iøvrigt under Sagen anførte finder tilstrækkeligt Grundlag for at fastslaa, at Betingelserne for Opsigelse i § 10 Nr. 2 er til Stede. Da det endvidere er en Følge af § 79 i Lov om Leje, jfr. Lov Nr. 372 af 21. December 1938, at Lejemaalet ikke kan opsiges til April Flyttedag 1939, vil Fru Carstensen være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Direktør Enna have at godtgøre Fru Carstensen med 130 Kr., hvorved bemærkes, at Afgifterne til Retten udgør 82 Kr.

Tirsdag den 6. Juni.

Nr. 60/1939. **Departementet for Told- og Forbrugsafgifter**
(Kammeradvokaten)

m o d

A/S »Is- & Konserver« (Overretssagfører Hulegaard),

betræffende Spørgmaalet om visse færøske Hermetikvarer er fritagne for Indførselstold.

Østre Landsrets Dom af 3. Februar 1939 (IV Afd.): De Sagsøgte, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, bør anerkende, at Toldlovens § 2 a kommer til Anvendelse paa ovennævnte af Sagsøgerne, A/S »Is- & Konserver« fremstillede Produkter. Sagens Omkostninger bør de Sagsøgte inden 15 Dage fra Dommens Afsigelse betale til Sagsøgerne med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Ni Dommere bemærker følgende: Formaalet med Undtagelsesbestemmelsen i Toldlovens § 2 a maa antages at være at sikre et Afsætningsmarked for færøske Varer i den øvrige Del af Landet, medens Fordringen om, at Varen skal være tilvirket af færøske Produkter, maa antages at skulle forebygge, at toldpligtige Varer ved Indblanding i færøske Varer opnaar Toldfrihed i de øvrige Dele af Landet.

Sidstnævnte Bestemmelse har ikke været anset til Hinder for Anvendelse af f. Eks. indført Salt til Brug ved Fremstilling af toldfri færøske Varer.

Under Hensyn hertil finder de i det foreliggende Tilfælde, hvor Varernes Karakter som Salgsvarer i Hovedsagen beror paa de i dem anvendte færøske Produkter, uanset at Blikdaasen toldteknisk maa anses for en Bestanddel af Varen, Toldlovens § 2 a anvendelig og vil stadfæste den indankede Dom.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil de paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 300 Kr.

En af disse Dommere bemærker herved, at Blikplader er toldfri ved Indførsel hertil Landet.

Tre Dommere mener, iøvrigt overensstemmende med Forudsætningen i Tekstanmærkningen til § 5 IV A 1 i Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1938—39, at Bestemmelsen i Toldlovens § 2 a ikke omfatter de omhandlede Hermetikvarer, der ikke i deres Helhed er tilvirkede paa Færøerne af denne Landsdels Produkter.

Disse Dommere vil derfor frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, til Indstævnte, A/S »Is- & Konserver«, med 300 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, A/S »Is & Konserver«, de Sagsøgte, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter tilpligtede at anerkende, at Toldlovbekendtgørelse Nr. 171 af 11. Maj 1928 § 2 a kommer til Anvendelse paa følgende af Sagsøgerne fremstillede Produkter, saaledes at disse er fritaget for Indførselstold:

Fiskeboller, fremstillet efter følgende Recept:

Færøsk Fisk	4,000 Kilo
Dansk Kartoffelmel	0,350 —
Salt	0,100 —
Færøsk Mælk og koncentreret Fiskesuppe	4,000 —

Ialt fremkommer herefter 8,450 Kilo Fars, der fyldes i 14 Stk. 1 Kilo Blikdaaser med ca. 602 Gram Fars i hver, hvorefter Daasen fyldes op med Fiskesuppe.

Fuglekonserves, fremstillet paa den Maade, at der til en 1 Kilo Daase medgaar:

5 Fugle,
25 Gram røget Spæk,
50 Gram Smør af færøsk Oprindelse til at brune Fuglene i, samt koncentreret Suppe,

idet alle Varer er af fuldstændig ren færøsk Oprindelse.

Jomfruummer, fremstillet saaledes, at der til 1 Daase Hummer Bruttovægt 200 Gram medgaar:

100 Gram Hummer, fanget i de færøske Fjorde, og 50 Gram Lage.

Lagen fremstilles efter følgende Recept:

10 Liter Vand	10,000 Kilo
3 pCt. Melis	0,300 —
4 pCt. Salt	0,400 —
0,5 pCt. Citronsyre	0,050 —

Samtlige forannævnte Produkter emballeres i hermetiske Blikdaaser, fremstillet paa Færøerne af indført Blik, fornødent Loddetin og Gummiringe.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Begrundelse for deres Paastand har Sagsøgerne nærmere anført følgende:

I Aarene fra 1898 til 1918 blev der paa Færøerne af Firmaet Jacob Lützens Sønner drevet en ikke ubetydelig Produktion af Fiskekonserves, der for største Delen blev eksporteret til Danmark. I den Tid blev Produkterne ikke toldbeskattet ved Indførslen til Danmark. I 1936, da den færøske Klipfiskeproduktion havde store Vanskeligheder, blev det færøske Erhvervsliv blandt andet fra den danske Regerings Side ofte stærkt opfordret til at udvise Initiativ og finde nye Erhvervsmuligheder. Blandt andet under Hensyn hertil blev det sagsøgende Selskab stiftet med det Formaal at videreføre Firmaet Jacob Lützens Sønners Virksomhed. Da Selskabet stiftedes, skete Stiftelsen paa Grundlag af de Erhvervsmuligheder, men mente, der forelaa, og herunder regnede man først og fremmest med, at Selskabets væsentlige Produktion kunde afsættes i Danmark. Under Hensyn til Toldlovens Bestemmelser, som man syntes klart vilde hjemle Toldfrihed for færøsk Fiskekonserves, og under Hensyn til, at der ikke tidligere var afkrævet Told af de samme Produkter, tænkte man ikke, at der var nogensomhelst Mulighed for, at der kunde blive stillet Krav om Told ved Indførslen af Selskabets Produkter til Danmark. Tolden for Fiskekonserves er saa stor, at den ganske hindrer Eksport fra Færøerne til Danmark, saafremt Told skal erlægges, hvilket igen vil sige, at det sagsøgende Selskabs hele Virk-

somhed fuldstændig hindres. Samtidig med, at Selskabets Produktion i 1937 begyndte, viste det sig imidlertid, at de Sagsøgte nu fortolkede Toldlovens § 2 a saaledes, at der af færøsk Konserveres skal betales Told paa samme Maade som af udenlandsk Konserveres. Dette bevirkede, at Selskabets Virksomhed gav et betydeligt Underskud i 1937 og siden har maattet være indstillet. Sagsøgerne mener, at de Sagsøgtes Bestemmelse om, at der skal erlægges Told, er stridende imod Loven, ligesaa vel som den er stridende imod den tidligere Praksis, idet det afgørende for, om Toldfrihed kan indrømmes, er, om man i enhver Henseende maa sige, at det drejer sig om Varer tilvirkede paa Færøerne af færøske Produkter, uanset om der til Brug ved Tilvirkningen, Konserveringen eller Emballagen er anvendt en ganske uvæsentlig Del Raamateriale, som maa indføres udefra. Dette er den naturlige Maade at fortolke Loven paa, og Lovens Bestemmelser bliver ellers ogsaa ganske illusoriske.

Hvad specielt de i Paastanden nævnte Produkter angaar, anfører Sagsøgerne yderligere følgende:

Det eneste, der i Fiskebollerne forefindes tilvirket udenfor Færøerne, er for en Daases Vedkommende 25 Gram Kartoffelmel, der koster 28 Øre pr. Kilo fob København eller 0,70 Øre, og 7 Gram Salt, der koster 10 Øre pr. Kilo fob København, eller 0,07 Øre. De fremmede Bestanddele koster altsaa i en Daase Fiskeboller fob København 0,77 Øre, eller hvis man regner med Fragten til Thorshavn, ca. 0,81 Øre. Den Blikdaase, i hvilken Fiskebollerne nedlægges, fremstilles af Selskabet selv, men Materialerne, som ialt koster 10,82 Øre, maa indføres.

Til Fuglekonserves fremstilles Daasen som anført under Fiskeboller.

Med Hensyn til Jomfruhummer bemærker Sagsøgerne, at der til 50 Gram Lage medgaar for ca. 0,15 Øre Produkter, der ikke er fremstillet paa Færøerne, medens Materialerne til en 200 Grams Daase koster 4,9 Øre.

Selskabet regner med, at man for at kunne producere, saaledes at Udgifterne dækkes, maa have en Pris for de respektive Daaser af 60 Øre, 1 Kr. 75 Øre og 66 Øre, alt fob Thorshavn.

Heroverfor har de Sagsøgte hævdet, at den særlige Undtagelsesregel i Toldlovens § 2 a, hvorefter Varer, der vesligt er tilvirket paa Færøerne af denne Landsdels Produkter, er fritaget for Indførselstold, naar de indføres direkte hertil fra Færøerne, ikke omfatter de i Sagsøgenes Paastand ommeldte Hermetikvarer, og at Toldfriheden efter nævnte Undtagelsesbestemmelse ikke vil kunne udstrækkes til at omfatte andre Varer end saadanne Varer af færøsk Oprindelse (herunder færøsk Fangst af Fisk og Fuglevildt), der enten er uforarbejdet eller kun har været Genstand for en saadan almindelig Bearbejdning paa Færøerne, at Færdigvaren fremtræder uden Indhold af fremmede Materialer.

De Sagsøgte har endvidere gjort følgende gældende: Færøerne er »Toldudland«. Den danske Toldlovgivning gælder ikke for Færøerne, og der gælder heller ikke nogen særlig Toldlov for Færøerne, hvortil alle Varer med snævert begrænsede Undtagelser, der ikke vedrører Varer af den heromhandlede Beskaffenhed, kan indføres frit. Normalt skal der

betales samme Told af Varer, der indføres fra Færøerne til Danmark, som af Varer fra Udlandet. Bestemmelsen i Toldlovens § 2 a har som nævnt Karakteren af en Undtagelsesbestemmelse og bør fortolkes strengt efter sin Ordlyd, saaledes at den kun omfatter Varer af udelukkende færøsk Oprindelse. Hvis Varer, indeholdende fremmede Bestanddele, indførte toldfrit til Færøerne, kunde indføres toldfrit til Danmark, vilde der kunne paaføres danske Erhvervsinteresser en skadelig Konkurrence, saafremt de nævnte Bestanddele — hvad der jævnlig vilde være Tilfældet — var toldpligtige ved Indførsel fra Udlandet. Hvad særlig de under nærværende Sag omhandlede Varer angaar, indeholder de alle fremmede Bestanddele, idet dertil ogsaa maa henregnes det hermetiske Lukke, hvori de indføres. De er alle toldpligtige som hermetisk lukkede Spisevarer under Toldtariffens Nr. 305—08.

Toldfriheden for færøske Varer stammer fra Handelsmonopolets Tid, jfr. saaledes Regl. af 2. Juli 1781 § 19 og § 20 om Forordning af 13. August 1790 § 20. Den opretholdtes ved § 9 i Loven af 21. Marts 1855 om Ophævelsen af den kongelige Enehandel paa Færøerne og gik derfra over i den almindelige Toldlovgivning med den Begrænsning, jfr. Toldlov 4. Juli 1863 § 15, at Friheden kun angik Varer, der bevislig er tilvirkede paa Færøerne og direkte indføres derfra. Ved Toldlov Nr. 88 af 5. Maj 1908 § 2 a indførtes den yderligere Begrænsning, at Varerne skulde være tilvirkede af færøske Produkter. Som Motivering herfor anføres det i Toldlovskommissionens Betænkning, at dette maatte anses for at være en Forudsætning for de hidtil gældende Bestemmelser om Toldfriheden.

De Sagsøgte bestrider ikke, at Varer af tilsvarende Beskaffenhed som de heromhandlede i det af Sagsøgerne nævnte Tidsrum særlig ogsaa efter Ikrafttrædelsen af Toldloven af 1908, er indført toldfrit fra Færøerne, men hævder, at dette maa skyldes, at de paagældende Toldfunktionærer ikke har været opmærksomme paa Problemet, og at det er sket uden Toldbestyrelsens Sanktion.

Det er ubestriddt, at de her under Sagen omhandlede Varer (Konserver) udelukkende er tilvirkede paa Færøerne, og at deres Hovedbestanddel, som giver Varen dens Karakter, og hvormed den betegnes, er tilvirket af færøske Produkter. Herefter findes Toldlovens § 2 a at hjemle deres Toldfrihed, uden at det herimod kan komme i Betragtning, at Varens hermetiske Lukke, hvis nærmere Beskaffenhed der ejheller i Toldlovgivningen iøvrigt ses at være Hjemmel til at lade faa Indflydelse paa Spørgsmaalet om Varens Toldpligt, jfr. herved Anmærkningen til Toldtariffens Nr. 305—08, eller — for de to Varearters Vedkommende — visse Bestanddele af ganske underordnet Kvantitet er af ikke-færøsk Oprindelse.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 300 Kr.

Onsdag den 7. Juni.

Nr. 113/1938. Ingeniør A. C. V. Hansen (Selv)

mod

»Fremtiden« gensidig dansk Livsforsikringsforening, oprettet 1886, Akkvisitionschef Otto Thomsen og Direktionen og Bestyrelsen for »Fremtiden« (Carstensen),

betræffende Ærefornærmelser.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 13. April 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Ingeniør A. C. V. Hansen bør straffes med Hæfte i 30 Dage. De paa-klagede Udladelser kendes ubeføjede. I Erstatning til Sagsøgeren »Fremtiden«, gensidig dansk Livsforsikringsforening, oprettet 1886, og til Akkvisitionschef Otto Thomsen betaler Sagsøgte henholdsvis 5000 Kr. og 3000 Kr. Endelig betaler Sagsøgte 600 Kr. til at bestride Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse og i Sagsomkostninger 1000 Kr. De ikendte Beløb at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog, at Straffetiden findes at burde forlænges til 40 Dage.

For de af Appellanten under hans Procedure for Højesteret fremsatte Fornærmelser vil han i Medfør af Retsplejelovens § 151 være at anse med en Bøde af 200 Kr. til Statskassen. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 40 Dage.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør A. C. V. Hansen, til de Indstævnte, »Fremtiden«, gensidig dansk Livsforsikringsforening, oprettet 1886, Akkvisitionschef Otto Thomsen og Direktionen og Bestyrelsen for »Fremtiden«, med 1000 Kr.

Det de indstævnte tilkendte, at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Til Statskassen bøder Appellanten 200 Kr.
Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i
10 Dage.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I April 1933 blev Ingeniør A. C. V. Hansen, der i en Aarrække havde været ansat i Store nordiske Telegraf-selskabs Tjeneste, af »Fremtiden«, gensidig dansk Livsforsikringsforening, oprettet 1886 antaget som Agent for Svendborg By, og i Januar 1934 som Inspektør for Svendborg Landdistrikt. I den første Tid var Foreningen tilfreds med Hansens Arbejde d. v. s. hans Tegningsresultater; men efterhaanden begyndte Hansen at foretage Henvendelser til Direktionen og Ledelsen, og hans Tegningsresultater var ikke gode; i et Brev til ham af 20. Maj 1936 hedder det: »Noget helt andet er, at Deres Tegningsresultater, som vi lønner Dem for, maa staa i Forhold til de kontante Udbetalinger, og dette er meget langt fra at være Tilfældet. Det kan ikke blive ved at gaa, som det gaar, og vi overvejer stærkt at opsigte Dem, da Deres Virksomhed ikke betaler sig for os.« I Tidens Løb havde der udviklet sig nogen Gnidning mellem Hansen og hans Foresatte Akkvissionschef Otto Thomsen, der ikke var helt tilfreds med, at Hansen vilde arbejde ganske selvstændigt og direkte henvendte sig til Direktionen med forskellige Forslag. I April Maaned 1936 hændte der følgende: Foreningens Agent i O, der skulde afregne Inkassationer den 25. i hver Maaned, meddelte Akkvissionschefen, at han havde forbrugt et Beløb paa ca. 3500 Kr. af Foreningens Midler; han gav en meget rimelig Forklaring — der senere viste sig at være Løgn — og lovede at skaffe Beløbet paa nogle Dage; Thomsen gav ham Henstand, og Beløbet blev indbetalt; Thomsen underrettede ikke Direktionen om denne Kasse-mangel. Hansen, der tilfældig havde faaet Kendskab til denne Episode, rejste den 25. Juni s. A. til Aalborg og indberettede den til den ene af Foreningens Direktører A. C. Christensen; samme Dag meddelte Thomsen vedkommende Direktør, at Agenten i O igen havde Kasse-mangel og fortalte tillige om Tilfældet i April Maaned. Agenten blev nu afskediget, og Foreningen led intet Tab, idet hans Kasse-mangel dækkedes af Kautionsforsikringen; Hansen, der blev meget fortørnet over, at Thomsen havde dækket over Agentens Kasse-mangel, og at Foreningens Ledelse beholdt ham i hans Stilling, kritiserede dette stærkt overfor Ledelsen; han opsagde nu sin Stilling til Fratræden den 1. Oktober s. A. Selskabet, der ikke vilde beholde Hansen som Inspektør, tilbød ham Agenturet for Svendborg By, hvilket Hansen imidlertid afslog. Der førtes forskellige Forhandlinger med Hansen, og denne rettede stærk Kritik mod baade Selskabet, dets Ledelse og Akkvissionschefen. Den 6. Februar 1937 lod Hansen i Dagbladet »Social-Demokraten« og flere andre Blade Landet over indrykke følgende Annonce: »Paa given Foranledning skal jeg bekendtgøre, at jeg efter egen Opsigelse har afbrudt mit over 3-aarige Samarbejde med Livsforsikringsforeningen »Fremtiden«, Aalborg, da jeg efter mit nøje Kendskab til mange Forhold i Selskabet ikke længere mente at kunne opfordre eller anbefale Folk til at tegne Livsforsikringer i dette Selskab.«

Ledelsen besluttede — af Hensyn til Livsforsikringssagens store Betydning i Almindelighed og Foreningens eget Vel — ikke at indlade sig i en offentlig Polemik med Hansen, men tilsendte den 8. s. M. Foreningens Akkvisitører en Rundskrivelse, hvori det bl. a. hedder: »Det er rigtigt, at han selv har opsagt sin Kontrakt, men det er lige saa rigtigt, at han i modsat Fald vilde være blevet opsagt af Direktionen, dels fordi hans Tegning var for lille, dels fordi han var en meget vanskelig Mand at samarbejde med og tilsidst gik helt over Gevind med uanstændige og forvrøvlende Angreb paa Akkvisitionschef Thomsen m. fl. Disse Angreb skal vi ikke komme nærmere ind paa. De blev imødegaaede af Direktionen i en længere Skrivelse til Foreningens Bestyrelse af 15. Oktober 1936. — — — — —

Skønt det formentligt er overflødigt, kan det tilføjes, at Forsikringsraadet, den øverste Tilsynsmyndighed for de danske Livsforsikrings-selskaber, uden Foranledning af den af Hr. Hansen fremsendte Klage senere har foretaget flere Dages Gennemsyn af »Fremtiden«s Forhold ved to af Forsikringsraadet dertil udsendte Embedsmænd og fundet samtlige »Fremtiden«s Aktiver, Bøger o. s. v. i den skønneste Orden. — — — — —

Direktionen erklærer, at Ingeniør Hansen ikke har paavist, end mindre bevist, noget som helst Forhold indenfor »Fremtiden«, der kan bevirke, at Folk ikke med Tillid og Tryghed kan tegne deres Livsforsikringer hos os, ganske som tidligere, og vi stempler Ingeniør Hansens Angreb paa »Fremtiden« og dertil knyttede Personer som en Blanding af Vrøvl og taagede Insinuationer uden Bund i Virkeligheden.«

Da Foreningen saaledes ignorerede Hansens Angreb, og Sagsøgte var blevet bekendt med Indholdet af Rundskrivelsen, indkaldte han en Del af Foreningens Forsikrede, som han havde tegnet, til et Møde i Svendborg, der afholdtes den 11. April s. A. Foreningens Ledelse blev ikke indbudt til dette Møde, med hvilket den var fuldstændig ubekendt. Hansen angreb her Foreningen og dens Ledelse, og der blev paa Mødet vedtaget en Resolution, der blev underskrevet af 46 Medlemmer. Resolutionen er saalydende:

»Underskrevne Forsikrede i den gensidige Livsforsikringsforening »Fremtiden«, Aalborg, samlede til Møde i Svendborg den 14. April 1937, er af Ingeniør A. C. V. Hansen blevet gjort bekendt med de Forhold i Foreningen, der foranledigede Ingeniør A. C. V. Hansen til selv at opsigte sin Stilling og trække sig ud af alt Samarbejde med »Fremtiden«s nuværende Ledelse. Vi udtrykker vor Tillid og Taknemmelighed overfor Ingeniør A. C. V. Hansen, og vi maa ifølge de Oplysninger, der af ham er os meddelt, tilkendegive vor Forstaaelse af Ingeniør A. C. V. Hansens Mistillid til »Fremtiden«s nuværende Ledelse. Ogsaa vi har tabt Tilliden til nævnte Ledelse. — — —«

I Resolutionen er Mødets Dato ved en Fejltagelse betegnet som den 14. i Stedet for den 11. April. Denne Resolution blev indsendt til Dagbladet »Svendborg Avis« med Anmodning om Optagelse; Bladet vilde imidlertid ikke optage Resolutionen, med mindre den indeholdt en Begrundelse. Hansen udarbejdede herefter et Tillæg, formentlig i Overensstemmelse med det af ham paa Mødet anførte; dette Tillæg sendte han

til de omtalte 46 Medlemmer, hvem han anmodede om at underskrive og tilbagesende den saaledes udvidede Resolution; blev i underskrevet Stand tilbagesendt Hansen af de allerfleste, og Hansen henvendte sig personlig til nogle faa Medlemmer, der ikke havde tilbagesendt Resolutionen og fik ved saadan Henvendelse deres Tiltræden. Tillæget er saalydende:

»og anfører her nogle af Grundene dertil: Det er mistillidvækkende, at Ledelsen dækker over den Mand, Akkvisitionschefen, der ifølge skriftligt Bevis af 1. Juli 1936 har undladt sin uafviselige Pligt til at underrette Ledelsen om den Kasseangel, som han var fuldt vidende om, men hemmeligholdt, og som først kom til Ledelsens Kendskab gennem Ingeniør A. C. V. Hansens Anmeldelse. Det er mistillidvækkende, at Akkvisitionschefen fremdeles indtager sin store Tillidspost og i Stedet for at suspendere ham og ved Repræsentanter fra begge Lejre grundigt og alsidigt at undersøge hans Forhold. Det er mistillidvækkende, at Ledelsen dækker over Akkvisitionschefen og kun afskediger Kassebedrøveren. Det er mistillidvækkende, at Akkvisitionschefen ikke alene skjulte over Kassebedrøveren, men ogsaa at han ingen som helst Sikkerhedsforanstaltninger traf mod Gentagelse, hvilket resulterede i, at den samme Mand ca. 2 Maaneder efter atter tømte Kassen for samme Antal Tusinder Kroner ifølge skriftligt Bevis af 1. Juli 1936. Det er mistillidvækkende og uforsvarligt, at Ledelsen skriftligt den 29. Maj 1935 opfordrer en Inspektør til overfor Forsikrede og Forsikringsøgende ikke at tale for meget om de virkelige Bonusforhold i »Fremtiden«. Af et Livsforsikringselskab, der reklamerer med Ordet »statsanerkendt«, maa Samfundet kræve, at det kun tegner paa Grundlag af sandfærdige, utilsørede og reelle Oplysninger i Agitationsarbejdet m. m. — Det er mistillidvækkende, at en Smaamand paa Ærø ikke nyder den samme Ret eller Hjælp, som der ydes andre Steder i Landet. Det er mistillidvækkende og alarmerende, at »Fremtiden«s Ledelse i Skrivelse af 20. Maj 1936 stempler de andre Livsforsikringselskaber for uden videre at tilvende sig Tilgodehavender ved ikke at gøre rette Vedkommende opmærksom paa hans Tilgodehavende. Denne alvorlige Beskyldning kræver vi paa Samfundets Vegne, at Ledelsen i »Fremtiden« offentligt beviser eller offentligt Landet over bekendtgør at være usandfærdig. Det er mistillidvækkende, at Ledelsen paa et Spørgsmaal om det »Fremtiden« paa-hæftede Firma »Sparekalenderen«, er et godt eller daarligt Aktiv for nu-værende og tilkommende Forsikrede, svarer, at det vilde være lettere at besvare om nogle Aar. Det er et negativt Svar for »Fremtiden«s Forsikrede, da »Sparekalenderen« hidtil efter Aarsberetningen har kostet Ofre, og det er de Forsikrede, der har betalt Ofrene. Det er mistillidvækkende, at erfare om de mægtige Afgange af Forsikringer, der for en overordentlig stor Del er Forsikringer, der ved meningsløs forceret Tegningsrekordjageri gaar i Stykker, og aldrig burde have været tegnet, og selvfølgelig mest rammer Smaafolk, der har haardt Brug for deres Penge i Stedet for at miste dem ved paagaende Agenters Uforstand. Det er mistillidvækkende, at der i »Fremtiden«s Balance for 1935 over Aktiver staar opført »Ikke betalte forfaldne Præmier« til et Beløb af Kr. 304.394,20. Det er en Forværring paa 5 Aar af ca. 105 Procent.«

Resolutionen blev herefter optaget i Pressen. Den 23. s. M. udsendte Foreningen til Dagspressen en saglig Redegørelse og stillede i Udsigt, hvis de Forsikrede nogetsteds maatte ønske det, at klargøre Sagen paa Møder; et saadant Møde blev indvarslet i Svendborg til den 9. Maj s. A. Allerede den 3., 4. og 5. s. M. indeholdtes i Dagbladet »Svendborg Avis« tre af Hansen underskrevne Artikler, hvori han gør Foreningen, dens Ledelse og Akkvisitionschefen til Genstand for Omtale.

Under tre ved Retten for Svendborg Købstad m. v. forberedte Sager, der af den forberedende Ret er forenede til en, har Sagsøgerne »Fremtiden«, gensidig dansk Livsforsikringsforening, oprettet 1886, Akkvisitionschef Otto Thomsen og Direktionen og Bestyrelsen for »Fremtiden« paastaet Sagsøgte Ingeniør A. C. V. Hansen idømt Straf efter Straffelovens §§ 267 og 268 for de nedenfor nærmere omtalte ærefornærmende Udtalelser samt tilpligtet at udrede et Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse af Domsslutningen og Domsgrundene samt Erstatning til hver af Sagsøgerne 10.000 Kr., subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn.

»Fremtiden« har endelig paastaet efternævnte ærefornærmende Udtalelser kendt ubeføjede:

1) »de gængse paagaende og uforvarlige Metoder eller tegne alt det Stads, der gaar i Stykker og berøver Folk, særlig Smaafolk, deres Smaaskillinger«,

2) »— — — Uærlighed, Løgn og Bedrag — — — opleve saadanne Tilstande i »Fremtiden«,

3) »— — — Sparekalenderen — — — letsindig og uforsigtig Spekulation«,

4) »— — — Publikum skal bluffes — — —«,

5) »— — — al denne Korrupcion — — —«.

Akkvisitionschef Thomsen har paastaet følgende Udtalelser kendt ubeføjede:

1) at bevare Sagsøgeren som Akkvisitionschef, »fuldstændig udelukket efter hele hans Handel og Vandel«,

2) »— — — omgive sig med Uærlighed, Løgn og Bedrag — — —«,

3) »— — — forledte ham til urigtige Oplysninger — — —«,

4) »bagvaskede mig og fremsatte usandfærdige og misvisende tjenstlige Forhold om mig«,

5) »— — — simple og usandfærdige Oplysninger — — —«,

6) »— — — falske Fremstilling — — —«,

og Fremtidens Direktion og Bestyrelse følgende:

1) »— — — taler ikke Sandhed — — —«,

2) »— — — utilbørlig Maade — — —«,

3) »— — — unfair, at Medlemmerne — — — lukkes ude for reelt Indblik — — —«,

4) »— — — Folk lokkes til at tegne under Fortielsens eller Usandhedens Maske — — —«,

5) at der ikke gives »sandfærdige Oplysninger«,

6) »— — — Direktør Christensen — — — begyndte at dække over ham paa falskt Grundlag«,

7) »Korrupcionen«, »Korrupcion«, »al denne Korrupcion«,

8) »— — — al den Bluff og Usandhed, baade Direktion og Bestyrelse — — — vover at forsøge at fylde Offentligheden med«,

9) »— — — usandfærdige Fremstilling«,

10) »Mange Ting fremstiller Ledelsen usandfærdigt — — —«,

11) »— — — alle de Usandheder — — — og Frækheder, som jeg — — — har erfaret fra Ledelsen — — —«,

12) »— — — Ledelsens Svar — — — Bluf og Usandhed — — —«,

13) »— — — i en offentlig Henvendelse — — — skrive noget saa — — — usandfærdigt«,

14) »Det er paa høje Tid, der bliver rensset ordentlig ud i Ledelsen og andre Mennesker af anden Kvalitet kommer til, ellers er »Fremtiden«s Dage snart talte«.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og sig tillagt et Beløb til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse.

Sagsøgte har i sin Partsforklaring bl. a. forklaret, at han ved Udtalelsen angaaende »Fremtiden«: »Uærlighed, Løgn og Bedrag« i Virkeligheden betegner det samme med de tre Udtryk, idet Bedrag ikke her betyder »Bedrageri«, og at han med Udtrykket »Korruption« angaaende »Fremtiden«s Ledelse mener »Raaddenskab« d. v. s. »moralsk Raaddenskab«.

Til Begrundelse af sin Kritik har Sagsøgte anført, at han, der har tegnet en Forsikring i »Fremtiden« og saaledes er Medlem af Foreningen, har været kaldet til at kritisere; han har endvidere henvist til, at han er blevet udæsket ved Udtalelserne i Rundskrivelsen af 8. Februar 1938, der vel ikke er offentlig bekendtgjort, men er tilsendt alle Fremtidens Akkvisitører d. v. s. hans tidligere Kolleger.

Angaaende Berettigelsen af det anvendte Udtryk Korruption har han navnlig henvist til den foran omtalte Episode med Agenten fra O; han har særligt kritiseret, at Thomsen dækkede over Kasseangel, og at Ledelsen atter dækkede Thomsen; nærmere opfordret til at angive hvad der efter hans Formening af Ledelsen burde være foretaget overfor Thomsen, har han hævdet, at Thomsen vel ikke burde have været afskediget, men degraderet, saaledes at han havde faaet Lejlighed til at arbejde sig op igen.

Sagsøgte har endvidere beklaget sig over, at da hans Forgænger som Inspektør i Svendborg Landdistrikt blev afskediget — fordi Ledelsen var meget misfornøjet med ham — blev det for de vedkommende Forsikrede bekendtgjort, at han d. v. s. Forgængeren var fratraadt »efter venskabelig Overenskomst«, medens man ikke, da han d. v. s. Sagsøgte fratraadte, benyttede denne Form. Foreningen har hertil bemærket, at der med Forgængeren blev afsluttet en Overenskomst om hans Fratræden, hvilket ikke skete med Sagsøgte, der selv havde opsagt sin Stilling; denne Formel »venskabelig Overenskomst« kunde saaledes ikke med Rette benyttes; Fremtiden har tilføjet, at hvis man havde benyttet denne Formel, vilde den sikkert af Sagsøgte være bleven karakteriseret som løgnagtig.

Sagsøgte, der selv har ført sin Sag, har ikke, trods Opfordring, indladt sig paa i Enkeltheder at føre Bevis for Rigtigheden af de af ham benyttede ærefornærmende Udladelser, men har indskrænket sig til at

søge at bevise, at der i Ledelsens Breve til ham er forskellige Unøjagtigheder og Modsigelser, som han stedse karakteriserede som bevidst Usandhed.

Som Eksempel paa Sagsøgtes Argumentation skal anføres følgende: Forud for Mødet den 11. April havde Sagsøgte tilkendegivet Foreningen, at han agtede at afholde Møder med de Forsikrede. Ledelsen erklærede — efter Mødets Afholdelse — at den ikke kendte noget til dette Mødes Afholdelse, hvilket ogsaa var rigtigt; men Sagsøgte betegnede denne Udtalelse som Løgn, fordi han havde tilkendegivet, at han agtede at afholde Møder.

Sagsøgtes Procedure, der i det hele har været meget uklar og forvirret, maa nærmest forstaas saaledes, at han vil gøre gældende, at der er ført Sandhedsbevis eller i hvert Fald er oplyst Forhold, som gav Føje til Kritik, for hvilken de benyttede Udtryk efter Sagsøgtes For mening var dækkende, at han saaledes har handlet i god Tro og iøvrigt til berettiget Varetagelse af almen Interesse, og at hans Udladelser er fremkaldt ved utilbørlig Adfærd overfor ham fra Sagsøgtens Side. Hans Gennemgang af Ledelsens Forhold i saa Henseende har imidlertid særlig formet sig som Forsøg paa at belyse Ledelsens Moral d. v. s. ringe Moral set i Forhold til hans egen, og som et personligt Opgør med Ledelsen, øjensynligt nærmest fremkaldt ved, at Ledelsen ignorerede hans Forslag og Angreb — under Domsforhandlingen pointerede Sagsøgte, at han ikke vilde finde sig i at blive ignoreret —, og naar han kommer ind paa mere haandgribelige Ting, saasom regnskabsmæssige Forhold, viser det sig, at hans Slutninger beror paa Misforstaaelser.

Foreningen har i denne Henseende bl. a. oplyst, at det vel er rigtigt, at der pr. 1. Januar 1936 var en Restance af Præmier paa ca. 304.000 Kr., men at dette Beløb i de næste 2 Maaneder indgik med Undtagelse af 27.000 Kr., der udgør $\frac{1}{2}$ pCt. af Foreningens Præmie-Indtægt, hvilket i Livsforsikringsvirksomheder er en meget lav Tabsprocent. Det er endvidere rigtigt, at »Sparekalenderen«, der var en ganske ny Form for Livsforsikring, i de første Aar kostede mange Penge, men at denne Gren i sidste Aar viste et Overskud paa ca. 200.000 Kr.

De 46 Underskrivere af Resolutionen er under Sagens Forberedelse bleven ført som Vidner og har alle forklaret, at de ikke selv har anstillet nogen Undersøgelse angaaende de i Resolutionen anførte Forhold, men at de har skrevet under i Tillid til det af Sagsøgte fremførte.

Sagsøgte har ikke ved det af ham under Domsforhandlingen fremførte ført nogetsomhelst Bevis for Rigtigheden af den Kritik og de Udladelser, han har offentliggjort i Svendborg Avis. Hvad særlig angaar Beskyldningen for Korruption bemærkes, at det skønnes fuldt forsvarligt, at Thomsen gav en Agent, der hidtil havde afregnet prompte, nogle Dages Henstand, og selv om det ogsaa maatte anses for ukorrekt, at Thomsen ikke indberettede det forefaldne for Direktionen — hvilket dog i Betragtning af hans Stilling maa anses for tvivlsomt — kan dette interne Forhold selvfølgelig ikke berettige Sagsøgte til at anvende Udtrykket Korruption.

Idet det skønnes overvejende betænkeligt at statuere, at Sagsøgte har fremsat de paaklagede Udladelser, der alle maa anses som fornær-

mende, mod bedre Vidende, medens der paa den anden Side ikke findes objektivt Holdepunkt for Omstændigheder, som i Henhold til Straffelovens §§ 269 og 272 kunde medføre Straffrihed eller Straffens Bortfald, vil Sagsøgte være at anse efter Straffelovens § 267, 2. Stk., jfr. 3. Stk, med en Straf, der under Hensyn til Angrebets Farlighed, til at det er fuldstændig ubestyrket og fremsat efter at Selskabet havde fremsendt Redegørelsen af 23. April 1937 og tilbudt at afholde Møde til Diskussion af den fremsatte Kritik, findes at burde bestemmes til Hæfte i 30 Dage.

Med Hensyn til den paastaade Erstatning bemærkes, at Sagsøgtes Angreb er vel egnet til at forvolde Foreningen Skade, selv om en saadan ikke kan konstateres, og at Angrebet paa Thomsen maa antages at have forvoldt Ulemper for denne; der vil herefter være at tilkende Foreningen »Fremtiden« i Erstatning 5000 Kr. og Thomsen 3000 Kr., medens der ikke skønnes tilstrækkelig Grund til at tilkende Direktion og Bestyrelse nogen Erstatning. I Medfør af Straffelovens § 273, 1. Stk. vil de paa-klagede Udladelser være at kende ubeføjede.

Sagsøgte vil endelig have at betale 600 Kr. til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse og i Sagsomkostninger 1000 Kr.

Nr. 64/1938. Sadelmager **Jens Madsen Jensen** (Poul Jacobsen)

m o d

Snedker og Tapetserer **Anders Christian Svend Svendsen** (Bang),

betræffende Erstatning for Indgreb i Patentret.

Østre Landsrets Dom af 15. Februar 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Snedker og Tapetserer Anders Christian Svend Svendsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Sadelmager Jens Madsen Jensen, i denne Sag fri at være. Det Sagsøgeren meddelte dansk Patent Nr. 45918 kendes ugyldigt for saa vidt Patentkrav I angaar. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 450 Kr. Hos det Offentlige tillægges der den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Dragsted, i Salær 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 314 Kr. 45 Øre. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet det efter Dommens Afsigelse fremkomne ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Sadelmager Jens Madsen Jensen, til Indstævnte, Snedker og Tapetserer Anders Christian Svend Svendsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved dansk Patent Nr. 45918 fik Sagsøgeren, Sadelmager Jens Madsen Jensen, den 30. Juni 1932 med Beskyttelse fra 11. September 1931 Patent paa en kombineret Seng og Divan.

Under Anbringende, at Sagsøgte, Snedker og Tapetserer Anders Christian Svend Svendsen, har krænket dette Patents Krav 1 og 2 ved Forhandling af en af ham fremstillet Sove-Ottoman, paastaar Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces, under denne Sag statueret, at den af Sagsøgte fremstillede Sove-Ottoman er i Strid med Sagsøgerens Patentrettigheder ifølge nævnte Patent og Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren en Erstatning efter Rettens Skøn.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og paastaar endvidere det Sagsøgeren meddelte Patent kendt ugyldigt.

I Sagsøgerens Patent findes som Patentkrav 1 og 2 anført:

»1. Kombineret Seng og Divan med et til begge Sider polstret Leje der er anbragt i en drejelig Rammedel eller lignende, kendetegnet ved at Rammedelen 8 har et Hovedstykke 6 og et Fodstykke 7, af hvilke hvert paa sine Ydersider bærer Fremspring 5, som i to Stillinger, der er drejet 180° i Forhold til hinanden, kan hvile paa opadvendende Støttekanter 4 paa et faststaaende Stel for Møblet.

2. Kombineret Seng og Divan som angivet i Krav 1, kendetegnet ved at Støttekanterne 4 er skraat hældende til samme Side og er forsynet med Stop 10.«

Til Støtte for sin Paastand om Frifindelse har Sagsøgte for det første henvist til en Erklæring af 5. Juni 1937 af to af Retten udmeldte Skønsmænd: Snedkermester A. E. Mørck og Snedkermester I. S. Dalberg. I denne Erklæring hedder det, at Skønsmændene kan karakterisere Sagsøgerens og Sagsøgtens Konstruktioner saaledes:

Formaalet med begge disse ligesom ved mange andre Konstruktioner er at kunne tjene dels som Siddemøbel, dels som Sengeleje ved forskellig Udformning af Madraspartiets to Sider, der altsaa skal kunne vendes. Ved den af Hr. Anders Svendsen konstruerede er dette opnaaet paa følgende Maade:

Indenfor et Træstel formet som et almindeligt Sengested (to højere Endestykker forbundne med lavere Sidestykker) er Madraspartiet op-hængt ved to ovalformede Tapper i hver Ende (nær inde ved Midten) hvilende i to ligeledes mod Midten forsænkede Træplader, der er fastgjorte indvendig paa Stellets Endestykker.

Ved et Tryk nedad paa Madraspartiets Sidekant bringes dette til om de nævnte Tapper i den nævnte Forsænkning at foretage en roterende Bevægelse, der resulterer i at Madrassen lægger sig i Leje i omvendt Stilling, fra hvilken man saa atter ved et Tryk kan bringe den til at rotere videre til sin oprindelige Stilling.

For at forhindre at den, naar den er i Stilling, kan vippe er der anbragt en løs Stoppetap i hvert Endestykke.

Sammenlignet hermed er Hr. H. M. Jensens Patent Nr. 45,918 ifølge Patentbeskrivelsen og de denne ledsagende Tegninger baseret paa, at Drejningen af Madraspartiet sker ved, at dette ved Hjælp af de anførte Stropper (II) paa Sædekanten først maa løftes noget opefter, hvorved Madrassens Bagkant ad de skraatstillede Overkanter af Divanens Endestykker glider fremad mod Forkanten til den naar Stopbeslaget (10) hvorefter den med et Stød maa bringes til at falde om i omvendt Stilling paa de paa Madraspartiet paaskruede Lister, hvorefter samme Proces ved at løfte i de tilsvarende Stropper paa modsat Side atter kan bringe Madrassen i første Stilling.«

Paa Grundlag heraf konkluderer Skønsmændene i, at »disse to Konstruktioner kun har Formaalet fælles, nemlig det at faa Madraspartiet vendt, medens de begge saavel i Drejningens Karakter, som i de anvendte Konstruktion-Anordninger, hver især er bygget paa selvstændig udtænkte Principper og Konstruktioner.«

Sagsøgeren har heroverfor henvist til, at to andre retslig udmeldte Skønsmænd, nemlig Ingeniørerne Juñius Lehmann og C. V. Høgsted under 22. November 1937 har udtalt, at den af Sagsøgte fremstillede Ottoman efter deres Mening ikke afviger fra den i Krav 1 i Patent Nr. 45,918 angivne kombinerede Seng og Divan, idet alle Kravets Kendetegn passer paa denne Ottoman.

Med Hensyn til Krav 2 har disse Skønsmænd bemærket, at »Sagsøgtens Ottoman ligger paa Grænsen af dette Krav, nærmest indenfor. Meningen med de til samme Side skraat hældende Støttekanter angives i Patentet at være den, at Vendingen af Rammedelen skal lettes, jfr. Side 1, Spalte 1, Linie 13—17 f. n. i Patentbeskrivelsen, medens de nævnte Stop skal forhindre, at Rammedelen glider helt ned ad Støttekanterne. Ved den paa Tegningen viste Udførelsesform er disse Kanter retliniede i hele Rammedelens Bredde og har kun, og kun svagt, Fald til den ene Side, hvorved der, hvis der tillige anvendes lange Lister 5 eller Fremspring med stor indbyrdes Afstand, faas en fast Lejring af Rammedelen, hvad enten den ene eller den anden Side vender opad, men ingen større Lettelse af Vendingen i Forhold til Anvendelsen af vandrette Kanter. Krav 2 er dog ikke indskrænket til denne specielle Udformning af Støttekanterne eller Fremspringene (som vist paa Tegningen).

Ved Sagsøgtens Ottoman findes der to Fremspring paa hver Ende af Rammedelen, og hver Støttekant har et lige, vandret Midtparti og to buedeformede, d. v. s. efter konvekse Linier hældende Endepartier. Ved denne Anordning lettes Vendingen af Rammedelen meget, men dens Lejring bliver mindre stabil, hvorfor der ogsaa indsættes en Laasetap i et Hul. At Vendingen foregaar desto lettere, jo mere den nærmer sig

til en ren Drejning om en Længdeakse, er imidlertid en forlængst kendt Sag og ikke som saadant nyt ved Sagsøgtes Ottoman. Ved denne vil den nederste Del af de to buedeformede Kanter ved hver sin Ende af Ottomanens Forside eller Bagside virke som Stop for det ene Sæt Fremspring, naar det andet Sæt Fremspring ved Vendingen glider ned ad de to buedeformede Kanter ved Ottomanens modsatte Længdeside, og der findes saaledes dobbelte Sæt, i hvert Sæt til samme Side hældende, Kanter og Stop, som bytter Funktion ved Drejning af Lejet i den ene eller den modsatte Retning. Konstruktionen er baade fra et teknisk og æstetisk Synspunkt mere tiltalende end den specielle Udførelsesform, der er vist paa Tegningen i Patent Nr. 45,918, men synes dog væsentlig at være baseret paa de Idéer, der ligger til Grund for Krav 2, naar henses til, at det ene Sæt buedeformede Kanter virker som Stop.«

Til Støtte for Paastanden om, at Sagsøgerens Patent kendes ugyldigt, og at Sagsøgte ogsaa af denne Grund frifindes, har Sagsøgte gjort gældende, at den ved Patentet beskyttede Opfindelse allerede forelaa saaledes beskrevet i et almindelig tilgængeligt trykt Skrift, nemlig i tysk Patentskrift Nr. 204,493 af 26. November 1908 og i svensk Patentskrift Nr. 28,107 af 14. Januar 1910, at Fagmænd kunde udføre den i Praksis. Sagsøgte henviser herved til, at de sidstnævnte Skønsmænd har udtalt, at den i det nævnte tyske Patentskrift omhandlede Sovesofa er beskrevet og vist paa en saadan Maade, at Krav 1 i dansk Patent Nr. 45,918 efter Mændenes Mening ikke indeholder noget nyt i Sammenligning hermed, og at Indholdet af Krav 1 i Sagsøgerens Patent i Hovedsagen er kendt fra det nævnte svenske Patentskrift.

Med Hensyn til Krav 2 i Sagsøgerens Patent udtaler Skønsmændene derimod, at det efter Mændenes Mening ikke er kendt fra de nævnte fremmede Patentskrifter.

I en Erklæring af 18. December 1937 har Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet udtalt, at Sagsøgerens Opfindelse, specielt som den er karakteriseret i Krav 1, er kendt fra tysk Patent Nr. 204,493, og at »saafremt de i Skønserklæringen omhandlede Beskrivelser og især Beskrivelserne til svensk Patent Nr. 28,107 og tysk Patent Nr. 204,493 havde været modholdt Sagsøgerens Ansøgning om Patent, vilde Patentkommissionen ikke have meddelt Patent paa den i Krav 1 karakteriserede Opfindelse — — — Om Patentkommissionen derefter vilde have meddelt Patent paa den i Krav 2 angivne Opfindelse efter passende Bearbejdelse af Kravet, lader sig ikke besvare, omend det principielt synes muligt.«

Efter det saaledes oplyste findes Sagsøgtes Paastand at maatte tages til Følge for saa vidt Krav 1 af Sagsøgerens Patent angaar, hvorimod Retten maa nære Betænkelse ved paa det foreliggende Grundlag at erklære Patentet ugyldigt i videre Udstrækning. Paa den anden Side maa Retten ogsaa finde det betænkeligt at statuere, at Sagsøgtes Sove-Ottoman krænker Krav 2 i Sagsøgerens Patent, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil derfor være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Fredag den 9. Juni.

Nr. 52/1938. Bygmester **Aage Paludan** (Gorrissen) samt Tømrermestrene **Chr. Andersen** og **H. P. Dalsgaard** (Selv)

mod

Overassistent **Rasmus B. Vinterberg** og Fru **Marguerita Krenchel** (Gamborg),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Svampeangreb i en nyopført Bygning.

Vestre Landsrets Dom af 4. Februar 1938 (I Afd.): De Sagsøgte, Bygmester Aage Paludan og Tømrermestrene Chr. Andersen og H. P. Dalsgaard, bør een for alle og alle for een, til Sagsøgerne, Overassistent Rasmus B. Vinterberg og Fru Marguerita Krenchel, betale 10.032 Kr. 55 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 3. April 1937, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 1200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar hver af Appellanterne Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et af Retten fastsat Beløb, og saaledes at den Del af Erstatningen, de i deres indbyrdes Forhold skal udrede, fastsættes til et mindre Beløb end bestemt ved Landsretsdommen. De Indstævnte paastaar Appellanterne in solidum dømt til med Renter at betale 11.620 Kr. 63 Øre med Fradrag af 2098 Kr. 95 Øre. Efter Dommens Afsigelse har de Indstævnte ladet Reparationsarbejder udføre, og Udgiften hertil m. v. andrager 8505 Kr. 13 Øre, hvortil kommer et Erstatningskrav for Lejetab m. v., 3115 Kr. 50 Øre, ialt 11.620 Kr. 63 Øre. Under en derpaa afholdt Syns- og Skønsforretning har Skønsmændene udtalt, at de ansætter det rette Beløb for de nødvendige Reparationsarbejder m. v. til 7162 Kr. 50 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde findes Appellanterne at være erstatningspligtige overfor de Indstævnte, og den disse tilkommende Erstatning findes passende at kunne fastsættes til ialt 10.500 Kr.

Med Hensyn til Ansvarsfordelingen mellem Appellanterne mener seks Dommere, at Appellanten Paludan paa den ene Side og Appellanterne Andersen og Dalsgaard paa den anden Side bør udrede hver Halvdelen, medens tre Dommere paa dette Punkt tiltræder det i Dommen udtalte.

Appellanterne vil herefter være at dømme til in solidum at betale de Indstævnte 10.500 Kr. med Fradrag af 2098 Kr. 95 Øre, altsaa 8401 Kr. 05 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. April

1937. Sagens Omkostninger findes Appellanterne at burde betale de Indstævnte som nedenfor nævnt.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Bygmester Aage Paludan samt Tømrmestrene Chr. Andersen og H. P. Dalsgaard, bør een for alle og alle for een til de Indstævnte, Overassistent Rasmus B. Vinterberg og Fru Marguerita Krenchel, betale 8401 Kr. 05 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. April 1937 indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for Landsretten 1200 Kr. og i Sagsomkostninger for Højesteret 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 23. Oktober 1935 fremsatte Sagsøgte, Bygmester Aage Paludan, Viborg, overfor Sagsøgerinden, Fru Marguerita Krenchel, Overlund, der agtede at opføre en Villa paa en hende tilhørende Grund i Overlund, Tilbud bl. a. om Overtagelse af Hvervet som tilsynsførende Arkitekt med Byggearbejdet. Efter nogle Forhandlinger gik Sagen i Orden, og faa Dage efter udskrev Paludan paa Fru Krenchels Vegne bl. a. Tømrerarbejdet i Licitation, saaledes at Tilbud skulde indgives til Paludan senest den 4. November 1935. Efter Konditionerne skulde Arbejdet fremmes saaledes, at Bygningen — en Villa i 2 Etager foruden Kælder og Loft — kunde være under Tag den 23. December s. A., og Gulvene være lagt den 1. Marts 1936, hvorhos der for Overskridelse af Tidsfristerne paalagdes Dagsmulcter af 25 Kr. pr. Dag. Om Materialerne hedder det, at de skal være af »god, sund Beskaffenhed. Det danske Træ til Tømmer og Lægter maa straks efter Overtagelsen op-saves — —.« I Henhold til indgivet Tilbud blev Tømrerarbejdet derefter omkring Midten af November Maaned 1935 overdraget de Sagsøgte, Tømrmestrene Chr. Andersen, Batum, og H. P. Dalsgaard, Viborg, for en samlet Sum af 4684 Kr. Tømrmestrene købte faa Dage derefter Tømmeret af Vammen Savværk, der fik Besked paa straks at skære det op, hvilket dog paa Grund af nogle mindre af Arkitekten foretagne Ændringer ved Byggetegningerne udsattes i nogle Dage. Tømmeret blev efter at være opskaaret kørt ud paa Byggepladsen, og Arbejdet fremmedes saaledes, at 1. Bjælkelag var lagt den 28. December 1935, 2. og 3. Bjælkelag henholdsvis den 9. og 21. Januar 1936. Ved Tømmerets Aflevering paa Byggepladsen var det vaadt, hvad saavel de sagsøgte Tømrmestre som Arkitekt J. Jensen, Viborg, der under Paludans Sygdom i Tiden fra den 27. December 1935 til hen i Marts Maaned 1936 paa hans Vegne førte Tilsyn med Byggearbejdet, var opmærksom paa, men Anvendelsen ansaas dog, efter at der af Jensen var konfereret med Paludan, for forsvarlig, naar Forskalling og Lægning af

Gulv udskødes mest muligt, og der anvendtes Korksmuld som Indskud i Stedet for Tørvestrøelse. Centralvarmeinstallationen skulde derhos fremmes mest muligt, og Opfyring ske, ligesom der skulde sørges for Ventilation ved, at Vinduerne holdtes aabne. Omkring den 1. Marts — til hvilket Tidspunkt Gulvlægningen som nævnt skulde være tilendebragt — blev der af Tømrermester Andersen taget en Vandprøve af de oplagte Bjælkelag, idet Tømret syntes usædvanlig vaadt. Da Prøven viste et Vandindhold af 48 pCt., fandt Andersen det uforsvarligt da at lægge Gulv, hvorfor han meddelte Resultatet af Vandprøven til Arkitekten, som bestemte, at Gulvlægningen skulde udskydes mest muligt, og Tagpap lægges paa Gulvbjælkerne; der skulde endvidere i alle Rum være en Aabning mellem Mur og Gulvbrædder, ligesom Fodlisterne skulde hæves, for at Udtørring kunde ske. Gulvlægningen fandt Sted omkring den 1. April 1936, og Fru Krenchel — der efter Samraad med Paludan havde opsagt en af hende tidligere beboet Lejlighed til April Flyttedag — flyttede derefter den 20. s. M. ind i 1. Sals Lejligheden i Villaen, hvis Opførelse havde kostet ca. 28.700 Kr.

I Slutningen af Juli Maaned s. A. opdagede Fruen, at Gulvbrædderne flere Steder hævede sig, hvorfor hun sendte Bud til Paludan. Paa hans Vegne kom Jensen derud og besaa Forholdene, men da der ofte i Nybygninger indtræder Spænding i Gulvbrædderne, mente han ikke, at det betød noget. Noget senere, da Fru Krenchel paany havde klaget til Paludan, kom Tømrermester Andersen ud og saa paa Forholdene, og ved denne Lejlighed blev der af ham slaaet nogle Søm i paa forskellige Steder, hvor Brædderne havde hævet sig. Da Forholdene stadig forværrede sig, blev Villaen i Slutningen af Oktober Maaned s. A. undersøgt af en Konsulent fra Teknologisk Institut, der derhos i Skrivelse af 2. November s. A. bl. a. udtalte følgende:

»I de udtagne Prøver fandtes kun den gule Tømmersvamp — — — Denne var i frodig Vækst, og Prøverne var aldeles gennemvoksede af Svampens Mycelium.

Ved Undersøgelsen konstateredes Svampeangreb i hele Gulvet i Stuen samt i hele Gulvet paa 1. Sal. At dømme efter Tilstanden, hvor Gulvene var taget op, samt selve Gulvets Udseende paa 1. Sal, maa man regne med, at alle Bjælkerne her er angrebet, og at mange er angrebet meget stærkt. Desuden er Angrebet udbredt til Indskudsbrædder og Forskallingsbrædder.

I Stuen syntes Gulvet noget mindre medtaget, men ved Nedtagning af Puds i Kælderloftet fandtes Forskallingsbrædderne i det ene Loft vaade og fortærede af Svampeangrebet.

— — — Skal Svampeangrebet bekæmpes, saaledes at en Gentagelse ikke risikeres, maa hele Etageadskillelsen mellem Stuen og 1. Sal fjernes. Det nye Tømmer, der indsættes, maa være tørt og grundigt behandlet med et Imprægneringsmiddel mod Svamp. De samme Krav maa stilles til Forskallings-, Indskuds- og Gulvbrædder.

I Kælderen maa Lofterne hugges ned langs For- og Bagmur samt langs Hovedskillemur og Indskudsbrædder tages ud, saaledes at der straks kan blive Luftcirkulation overalt under Gulvet. Derefter kan det skønnes, i hvor stor Udstrækning, det vil være nødvendigt at foretage

Udskiftning af Etageadskillelsens Tømmer m. m., hvad der ikke kan siges paa Basis af den foretagne Undersøgelse. Skal vi afgøre dette Spørgsmaal, maa vi have Lejlighed til at se paa Huset, naar Lofterne er hugget ned som ovenfor nævnt.

Da Gulvene i Stuen, selv om Bjælkerne mer eller mindre kan red- des, ikke kan forventes at blive plane igen, maa i hvert Fald alle Gulv- brædderne udskiftes.

Arbejdet kan udsættes til førstkommende Sommer, men der maa i saa Fald allerede nu foretages følgende Foranstaltninger til Forhindring af Angrebets Udvikling, idet man ellers kan risikere, at Tømmeret svæk- kes, saaledes at der kan opstaa Fare for Nedstyrtninger.

I Kælderen maa Dele af Loftet hugges ned, saaledes at der overalt bliver Luftcirkulation under Gulvene (som ovenfor beskrevet).

Paa 1. Sal maa i alle Værelser nogle Gulvbrædder tages op langs For- og Bagmur samt langs Hovedskillerum. Paa disse Steder maa ogsaa de tilgængelige Indskudsbrædder tages op.

Angrebet er antagelig begyndt straks efter, at Gulvene er blevet lagt.«

Om Aarsagen til Svampeangrebet udtales derhos, at »Vandindholdet i Tømmeret har været for stort paa det Tidspunkt, da Gulvene blev lagt.«

Under Henvi- sning til, at saavel den tilsynsførende Arkitekt som de paagældende Entreprenører maa være ansvarlige for den ved Svampe- angrebet foraarsagede Ødelæggelse, har Sagsøgerne, fornævnte Fru M. Krenchel og Overassistent Rasmus B. Vinterberg, Grønland — der er Medejer af Ejendommen — under nærværende Sag paastaet de Sag- søgte in solidum dømt til i Erstatning at betale 13.104 Kr. 17 Øre med Fradrag af de Sagsøgte Resttilgodehavende — for Paludan 1301 Kr. 07 Øre, for Tømmermestrene 797 Kr. 88 Øre — ialt 2098 Kr. 95 Øre eller 11.005 Kr. 22 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 3. April 1937, indtil Betaling sker. Saafremt Paludan alene eller Andersen og Dalsgaard alene anses erstatningspligtig, paastaas der Dom for 13.104 Kr. 17 Øre med Fradrag af paagældende Resttil- godehavende.

Det indsøgte Erstatningsbeløb fremkommer saaledes: Til Istandsæt- telse af Huset vil ifølge en afholdt Skønsforretning medgaa 9800 Kr. For Ulemper ved Opbrydning af Gulvene og daarlig Lugt m. v. fra September 1936 beregnes 500 Kr. og for Lejetab med Hensyn til Stue- lejligheden fra April Flyttedag 1937 til Oktober Flyttedag 1938 2250 Kr. Endelig beregnes i Erstatning for Opvarmning af Huset i Foraaret 1936 222 Kr. 67 Øre og for Opvarmning af Stuelejligheden efter Lejerens Fraflytning 217 Kr. 50 Øre samt for en Attest fra Teknologisk Institut 60 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 21. Juni 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 12

Fredag den 9. Juni.

De Sagsøgte har hver for sig paastaet sig frifundet, hvorhos Andersen og Dalsgaard har paastaet sig tilkendt 797 Kr. 88 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 25. November 1936, indtil Betaling sker.

Til Støtte for sin Paastand har Paludan anbragt, at han ikke har udvist nogen Forsømmelighed ved Affattelsen af Konditionerne eller Tilsynet med Tømmerarbejdet. Udenlandsk eller dansk lagret Træ kunde paa det paagældende Tidspunkt overhovedet ikke skaffes, i alt Fald ikke uden Opofrelser, der laa ganske uden for den af Bygherren fastsatte økonomiske Ramme for Byggeforetagendet — og det var derfor forsvareligt i Konditionerne at indskrænke sig til at forlange dansk Træ af »god, sund Beskaffenhed«. Paludan maatte, naar Hensyn toges til de i Konditionerne fastsatte Frister for Arbejdets Udførelse — der efter hans Erfaringer fra andre lignende Arbejder ikke var for korte — være berettiget til at gaa ud fra, at Tømrmestrene ved Udvælgelsen af Træet tog behørigt Hensyn hertil, saaledes at der ikke leveredes helt grønt Træ, men Træ, der havde været opsavet i 2 à 3 Maaneder. Det leverede Træ, der indeholdt saa høj en Vandprocent som anført, var i alt Fald ganske ukontraktmæssigt; den Omstændighed, at Træet ved Leveringen saa vaadt ud, behøvede imidlertid ikke at være ensbetydende med, at der var Fare forbundet med dets Anvendelse, navnlig ikke naar de foranførte af Paludan af Forsigtighedshensyn paabudte Foranstaltninger iagttoges. Først da Vandprøven var taget, blev Paludan klar over, at der var Risiko forbundet med at lukke til, men da stod han til en vis Grad i en Tvangssituation; ganske vist udsatte han sig ikke — saaledes som de sagsøgte Tømrmestre — for ved Arbejdets Forsinkelse at faa paalagt Dagsmulκτη, men Fru Krenchel havde i Tillid til hans Udsagn om Udsigterne for Arbejdets rettidige Tilendebringelse sagt sin Lejlighed op, hvorfor han ansaa sig moralsk forpligtet til at søge Arbejdet tilendebragt til April Flyttedag, hvad han ogsaa ansaa forsvareligt, naar de fornævnte af ham da paabudte yderligere Forsigtighedsforanstaltninger gennemførtes. Der er saaledes af ham foretaget alt, hvad med Rimelighed kan forlanges af den tilsynsførende Arkitekt, og naar det alligevel gik galt, skyldes det — efter Paludans videre Anbringende — dels at Byggearbejdet forsinkedes ved Grundens uventet vanskelige Beskaffenhed — der nødvendiggjorde Pælenedramning — og Lockouten i Begyndelsen af 1936, dels at det leverede Træ som nævnt var ukonditions-mæssigt, hvad alene Tømrmestrene bærer Ansvar for.

De sagsøgte Tømrermestre har til Støtte for deres Paastand anbragt, at det af dem anvendte Tømmer har været overensstemmende med de i Konditionerne fastsatte Betingelser. Straks, da deres Tilbud var antaget, blev Tømmeret bestilt af dem — og snarest gør ligt — foranlediget opsavet. Ved Afleveringen paa Byggepladsen blev Tømmeret beset af Jensen paa Paludans Vegne og godkendt af denne. Da Tiden for Gulvlægningen var inde, tog Tømrermester Andersen af egen Drift en Fugtighedsprøve og foranledigede Lægningen af Gulvene udskudt. Da disse derefter blev lagt omkring den 1. April 1936, skete det efter Ordre fra Paludan som tilsynsførende Arkitekt, og Tømrermestrene maatte herefter være berettiget til at gaa ud fra, at han overfor Sagsøgerne tog Ansvaret for Forsvarligheden heraf, uden at det kunde være nødvendigt, at de derom henvendte sig direkte til Sagsøgerne.

Der er under Sagen af Arkitekterne Nielsen, Kjellerup, og Gaardbo, Skals, som udmeldte Skøns mænd afgivet en Erklæring af 9. August 1937, hvori det hedder:

» — — Vi har undersøgt Etageadskillelserne mellem Kælder og Stue og mellem Stue og 1. Sal. Bjælker, Gulvbrædder og Forskalling i begge er angreben af gul Tømmersvamp, der er fremkommen ved, at Bjælkerne ikke har været tilstrækkeligt udtørrede, da de blev anbragt i Villaen i en uheldig Aarstid og under det stærkt forcerede Byggeri.

Efter vort Skøn er det nødvendigt at fjerne begge disse Etageadskillelser, saavel Bjælker, Gulv og Forskalling som Trappereposer, og lade indlægge helt nye Etageadskillelser af tørre og sunde Materialer, der dog maa imprægneres for at hindre eventuel Smitte.

Murene i Etageadskillelsernes Tykkelse og mindst 10 cm til hver Side maa afhugges, berappes i Cement, asfalteres og pudses. Fodlisterne og Dørtrinene i begge Etager maa fornyes og imprægneres.

Bagsiden af Indfatninger og Dørkarne i begge Etager maa imprægneres.

Med Hensyn til Loftsbjælkelaget bemærkes, at vi flere Steder optog Loftsbædder og konstaterede, at der var Antydning af Tømmersvamp, særlig hvor der i Bjælkelaget var indlagt Vexler, saa der paa de Steder ingen Udluftning kunde finde Sted.

Dette Bjælkelag kan — efter vort Skøn — reddes ved, at alle Loftsbædder optages, saa Bjælkerne kan udtørres, hvorefter de maa imprægneres med et Middel mod Svamp. De optagne Loftsbædder, der ikke er angrebne, kan uden Skade anvendes igen, naar de imprægneres paa Undersiden.

Af Hensyn til at hindre Angrebet i dette Bjælkelag, maa Loftsbædderne optages snarest.

Udgifterne vil — efter vort Skøn — andrage:

For Nedtagning og Fornyelse af Etageadskillelsen mellem Kælder og Stue, 115 m ² (maalt udvendig) à 20,00	Kr. 2300,00
For Afhugning af Puds i Etageadskillelsen, Asfaltering og Puds	— 200,00
For Nedtagelse og Fornyelse af Etageadskillelsen mellem Stue og 1. Sal	— 2760,00

For Afhugning af Puds i Etageadskillelsen, Asfaltering og Puds	— 300,00
For Murerarbejdet ved Indlægning af de ny Bjælker i begge Etager	— 500,00
For Optagning og Nedlægning af Loftsbrædder, Imprægnering af Bjælker og Loftsbrædder m. m. og Supplering af disse	— 575,00
Fornyelse af Fodlister, Dørtrin, Udtagning og Istandsættelse og Imprægnering, Dørkarme, Indfatninger m. v.	— 500,00
Den elektriske Installation i Kælder og Stue maa fornyes med ny Rør og Ledninger, hvorimod Rørene i Murene til Afbryderne kan blive som de er	— 600,00
Nedtagning og Opstilling af Køkkeninventar, Elevatorer, Skabe o. lign.	— 400,00
Malerarbejdet: Lofterne hvidtes, Væggene limfarves, Dørene stryges og lakeres. Radiatorer og Rør samt isolerede Ledninger males. Gulvene ferniseres eller bones, Fodlister oliemales	— 1000,00
Uforudsete Udgifter, Afstivning, Efterpuds, Rengøring m. m.	— 665,00

Kr. 9800,00.

I ovenstaaende Priser er der taget Hensyn til de særlige Forhold ved ny Etageadskillelsers Anbringelse, idet Bjælkerne — efter vort Skøn — skal indlægges gennem Huller i Ydermurene, disse Huller skal hugges og eitemures, og dette kan fordrer Opbygning af Stillads — —.«

Skønsmændene har derhos under Afhjemlingen bl. a. udtalt, at den i Konditionerne fastsatte Frist, den 23. December 1935, inden hvilken Bygningen skulde være under Tag, maa anses uforvarligt fastsat under Hensyn til Arbejdets Omfang og Aarstiden.

I en Erklæring fra Teknologisk Institut af 6. September 1937 har Institutet bl. a. udtalt, at de i Kontrakten fastsatte Tidsfrister er uforvarligt fastsatte, naar Hensyn tages til, at dansk Tømmer er fugtigt ved Leveringen, selv om det iøvrigt er af god, sund Beskaffenhed, at Udskydelse af Gulvlægningen i ca. 1 Maaned efter det foreliggende ikke paa Forhaand har kunnet anses som en tilstrækkelig effektiv Sikkerhedsforanstaltning, men at der burde være sket en fortsat Udtørring, indtil Vandindholdet i hvert Fald var under 20 pCt., hvilket kunde have taget Maaneder. Institutet har tilføjet, at et Vandindhold paa 48 pCt. er meget almindeligt i dansk Gran af en god, sund Beskaffenhed.

Der er under Sagen endvidere fremlagt Erklæringer fra Akademisk Arkitektforening og Dansk Arkitektforening, hvorhos der er afgivet Partsforklaring af samtlige Parter samt Vidneforklaring af fornævnte Arkitekt Jensen samt af forskellige andre ved Opførelsen beskæftigede Haandværkere.

Efter det oplyste maa det antages, at det foreliggende Svampeangreb og den deraf følgende Skade er indtruffet som Følge af, at der ved Gulvlægningen er blevet lukket for tilstrækkelig Lufttilførsel paa et under Hensyn til det anvendte Tømmers Fugtighedsgrad for tidligt Tidspunkt.

Ved Sagens Afgørelse findes det herefter for Sagsøgte Paludans Vedkommende ikke at være afgørende, at Tidsfristerne i Konditionerne er fastsat som sket, idet han efter det oplyste maa antages at have haft nogen Føje til at gaa ud fra, at der af Tømrmestrene kunde leveres og under Hensyn til Aarstiden og de satte Frister vilde blive leveret Tømmer, hvis Vandindhold var et saadant, at Gulvlægning uden Fare kunde ske til fastsat Tid, hvorved bemærkes, at Træets Udseende ved Leveringen ikke kan antages at have været af afgørende Betydning. Men efter at Paludan var sat i Kundskab om Resultatet af den omkring 1. Marts 1936 foretagne Vandprøve, findes han at have udvist Uforsigtighed ved at lade Gulvlægningen finde Sted en Maanedstid efter, uden at ny Vandprøve forinden var taget. Idet Paludan i Forhold til Sagsøgerne, der var ganske usagkyndige, under disse Omstændigheder findes at maatte bære Risikoen for, om de af ham beordrede — og efter det oplyste trufne — Forsigtighedsforanstaltninger viste sig tilstrækkeligt effektive, vil denne Sagsøgte være at anse erstatningsansvarlig overfor Sagsøgerne.

Hvad angaar de Sagsøgte Andersen og Dalsgaard, vil det efter det foreliggende ikke kunne statuere, at de efter Konditionerens Beskrivelse af Træets Beskaffenhed har været pligtige at levere lagret Træ, men disse Sagsøgte, der selv skulde anskaffe og levere Tømmeret, findes ved at overtage Entreprisen at have paataget sig Ansvar for, at der ved dets Udvælgelse kunde tages fornødent Hensyn til de i Konditionerne fastsatte Frister for Arbejdets Fuldførelse samt til Aarstiden. Idet de derhos som sagkyndige paa det paagældende Omraade maatte udøve et selvstændigt Skøn saavel over Betimeligheden og Nyttens af de trufne Forsigtighedsforanstaltninger som over Forsvarligheden af det senere valgte Tidspunkt for Gulvlægningen, maa det statuere, at ogsaa disse Sagsøgte — der af Hensyn til Dagsmulkerne var særligt interesserede i Arbejdets rettidige Aflevering — har handlet uforsvarligt, og de vil saaledes være at anse erstatningspligtige overfor Sagsøgerne in solidum med Sagsøgte Paludan.

Med Hensyn til Erstatningens Størrelse har de Sagsøgte overfor Skønsmændenes Beregning af denne i Almindelighed anbragt, at Sagsøgerne selv maa bære Ansvar for, at der ikke efter Udfaldet af Teknologisk Instituts Undersøgelse i Oktober 1936 er foretaget, hvad der var fornødent for at hindre Videreudbredelse af Svampeangrebet; med Hensyn til de enkelte Poster i Skønforretningen har de Sagsøgte dels under Henvielse til Teknologisk Instituts Erklæring af 6. September 1937 anført, at Posterne 200 Kr. og 300 Kr. til Afhugning af Puds m. m. i Etageadskillelserne samt 575 Kr. til Optagning og Nedlægning af Loftsbredder m. v. maa udgaa, dels med Hensyn til Posterne 500 Kr. til Fornyelse af Fodlister m. v., 600 Kr. til Fornyelse af den elektriske Installation samt 1000 Kr. til Malerarbejde, anført, at disse Poster i alt Fald er altfor rigeligt ansatte og derfor maa nedsættes betydeligt. Hvad angaar de øvrige Erstatningskrav har de Sagsøgte gjort gældende, at den nødvendige Istandsættelse ikke kan antages at ville strække sig udover 3 Maaneder, og at der derfor i alt Fald ikke kan være Spørgsmaal om Godtgørelse for noget Tidspunkt udover Oktober Flyttedag

1937, samt for saa vidt angaar Opvarmningsposten 222 Kr. 67 Øre, at dette Beløb, der ikke overstiger, hvad der i Almindelighed medgaar til Udtørring ved Nybygninger, maa udgaa.

Skønsmændene har under Afhjemlingen og Domsforhandlingen fastholdt, at de af dem anslaaede Beløb maa antages at ville medgaa til den fornødne Istandsættelse, og der findes herefter og efter det iøvrigt foreliggende ikke at være fornødent Grundlag for at tage de af de Sagsøgte mod Skønsforretningens Poster fremsatte Indsigelser til Følge, hvorved bemærkes, at den af Teknologisk Institut anbefalede Opbrydning af Gulvbrædder m. v. maa antages at være sket rettidig, og at der ikke derudover ses af de Sagsøgte at være stillet Krav eller fremsat Tilbud om Iværksættelse af yderligere forebyggende Foranstaltninger. Derimod findes der efter det oplyste at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at Posten 222 Kr. 67 Øre maa udgaa, hvorhos Posten 2250 Kr. efter det foreliggende findes at burde nedsættes til 1500 Kr.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgte Paludan in solidum med de Sagsøgte Andersen og Dalsgaard have at tilsvare Sagsøgerne i Erstatning 12.131 Kr. 50 Øre med Fradrag — overensstemmende med den af Sagsøgerne nedlagte Paastand — af 2098 Kr. 95 Øre eller 10.032 Kr. 55 Øre tilligemed Renter heraf som paastaaet.

Efter den ved Proceduren givne Anledning bemærkes, at det Forhold, hvori de Sagsøgte indbyrdes vil have at udrede Erstatningen, findes at burde bestemmes saaledes, at Paludan tilsvares to Trediedele af 12.131 Kr. 50 Øre med Fradrag af 1301 Kr. 07 Øre eller 6786 Kr. 60 Øre. Andersen og Dalsgaard en Trediedel af 12.131 Kr. 50 Øre med Fradrag af 797 Kr. 88 Øre eller 3245 Kr. 95 Øre.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte ligeledes in solidum have at godtgøre Sagsøgerne med 1200 Kr., der indbyrdes tilsvares i samme Forhold som for Erstatningen fastsat.

Nr. 125/1939. **Begæring fra Københavns Magistrat**
(Overretssagfører Steinthal)

o m

Umyndiggørelse af Fru **Anna Vilhelmine Pfeiff**, f. Starck
(Hartvig Jacobsen efter Ordre).

Østre Landsrets Kendelse af 4. April 1939 (V Afd.): Den af Københavns Magistrat fremsatte Begæring om Umyndiggørelse af Fru Anna Vilhelmine Pfeiff, født Starck, kan ikke tages til Følge. Sagens Omkostninger ophæves. Det Offentlige udreder i Salær til den for Fru Pfeiff beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Anna Johnsen, 75 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Ifølge en af Retslægeraadet den 12. November 1938 afgiven Erklæring er Fru Pfeiff sindssyg, lidende af en senil Forrykthed, og hun er paa Grund af sin Sindssygdom ude af Stand til at tage behørig Vare paa sin Person. I en af Overlægen ved Balders Hospital, hvor Fru Pfeiff for Tiden er indlagt, den 20. Maj 1939 afgivet Erklæring udtales det, at hendes Tilstand er uforandret. Hun er stærkt hallucineret og har mangfoldige Vrangforestillinger. Hun tror, hun bliver paavirket af Røg og Straaler, og mener, der er Gift i Maden, som hun antager bliver belyst med visse røde Straaler. Hun er ofte urolig og stærkt udskældende og mener ogsaa, at der kommer Skrivelser om hende, i hvilke der bliver rettet Beskyldninger mod hende. Nogen som helst Sygdomsindsigt har hun ikke.

Herefter og under Hensyn til det iøvrigt oplyste skønnes hun paa Grund af Sindssygdom at være uskikket til at varetage sine Anliggender, og hun vil derfor efter den af Københavns Magistrat derom fremsatte Begæring være at umyndiggøre saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Thi bestemmes:

Fru Anna Vilhelmine Pfeiff, født Starck, umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 80 Kr. og i Salær for Landsretten Landsretssagfører Fru Anna Johnsen 75 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Københavns Magistrat fremsat Begæring om Umyndiggørelse saavel i formueretlig som i personlig Henseende af Fru Anna Vilhelmine Pfeiff, f. Starck, der er født den 1. Maj 1859 i Rusland.

Fru Pfeiff har ved den for hende beskikkede Sagfører protesteret mod Umyndiggørelsen.

Under Sagen er det oplyst, at Fru Pfeiff kom her til Landet i Aaret 1914 sammen med en Søn, Operasanger Bernhard Pfeiff, kaldet Stolzenberg, med hvem hun siden da har boet sammen; hun har senere erhvervet dansk Indfødsret og har siden 1932 oppebaaret Aldersrente; hun har 2 Gange i 1937 været indlagt paa Kommunehospitalets 6. Afdeling og er senest den 15. Oktober 1938 indlagt paa Bispebjerg Hospital, hvorfra hun den 3. December s. A. overførtes til Balders Hospital; her opholder hun sig fremdeles. Ved sin sidste Indlæggelse fandtes hun i Besiddelse af forskellige kontante Beløb paa tilsammen ca. 1000 Kr. samt en Bankbog, lydende paa godt 4000 Kr.

Efter de foreliggende Lægeerklæringer er Fru Pfeiff sindssyg, lidende af senil Forrykthed; imidlertid findes hverken disse Lægeerklæringer eller hvad der iøvrigt foreligger oplyst om Fru Pfeiff's Forhold at afgive tilstrækkeligt Grundlag til, at Begæringen om hendes Umyndiggørelse kan tages til Følge, hvorved bl. a. bemærkes, at det ikke for Retten foreligger klart oplyst, om de ved hendes sidste Hospitalsindlæggelse forefundne Kapitalværdier i Virkeligheden tilhører hende eller hendes Søn.

M a n d a g d e n 12. J u n i.

Nr. 3/1939. **Krigsministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

Gaardejer Olaf Rasmussen (N. H. Bache),

betræffende Erstatning for af Appellanten udredede Helbredelsesudgifter for en af Indstævnte paakørt menig værnepligtig.

Østre Landsrets Dom af 17. November 1938 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Olaf Rasmussen, bør til Sagsøgerne, Krigsministeriet, betale 1758 Kr. 80 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 23. April 1938, til Betaling sker. Sagsøgte bør derhos til det Offentlige betale de Retsafgifter — i Forhold til et Beløb af 1758 Kr. 80 Øre — der skulde erlægges, saafremt Sagen ikke for Sagsøgerne havde været afgiftsfri, samt i Sagsomkostninger til Sagsøgerne 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte paastaet sig frifundet mod Betaling af 633 Kr. 10 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. Juli 1933 skete paa Landevejen mellem Haderslev og Kolding en Kollision mellem Automobil Z 3967, der førtes af Sagsøgte, Gaardejer Olaf Rasmussen, og Motorcykel Z 5287, der førtes af Tjenestekarl Aage Toftgaard Larsen, som havde Tjenestekarl Julius Jepsen paa Bagsædet som Passager. Ved Kollisionen kom begge de sidstnævnte til Skade, for Aage Toftgaard Larsens Vedkommende meget alvorligt.

Der blev i Anledning af Kollisionen af Anklagemyndigheden rejst Tiltale mod begge de to Motorførere, og de blev ved Kolding Kriminalrets Dom af 18. Maj 1934 hver især idømt en Bøde paa 40 Kr. for Overtrædelse af Motorloven og Færdselsloven. Erstatningsspørgsmaalet, der i Medfør af Motorlovens § 40, Stk. 1, blev udsat, blev ved samme Rets Dom af 21. August 1936 afgjort derhen, at Skaden i Medfør af Motorlovens § 38, Stk. 4, fordeltes mellem de tiltalte, saaledes at Sagsøgte og hans Forsikringsselskab blev dømt til at betale Toftgaard Larsen Halvdelen af det Beløb, hvortil dennes personlige Tab ansattes, samt til in solidum med Toftgaard Larsen at erstatte Jepsens personlige Tab. Denne Dom stadfæstedes ved Vestre Landsrets Dom af 23. November 1936.

Begge de to tilskadekomne blev ført til By- og Amtssygehuset i Kolding. Toftgaard Larsen, der havde paadraget sig 2 alvorlige Benbrud, henlaa her til den 13. April 1934, da han overførtes til Militærhospitalet i København, hvor han henlaa, indtil han den 14. December 1934 blev udskrevet. Julius Jepsen, der kun havde paadraget sig mindre Læsioner, blev udskrevet som helbredet efter 10 Dages Forløb.

Begge de tilskadekomne var, da Ulykken skete, indkaldt til Af-tjening af Værnepligt, men havde paa det paagældende Tidspunkt Orlov, saaledes at de ikke paadrog sig Skaden under selve Tjenesten. Udgifterne ved deres Hospitalsophold, Lægebehandling m. v. blev i Overensstemmelse med de gældende Regler, jfr. Tjenestemandsløvens § 770, Stk. 2, afholdt af Sagsøgerne, Krigsministeriet, ligesom Krigsministeriet i Medfør af Tjenestereglement for Hæren af 15. December 1930 § 41 har maattet udbetale Toftgaard Larsen, som paa Grund af sin Hospitalsindlæggelse ikke kunde hjemsendes til det Tidspunkt, da han ellers skulde være hjemsendt (den 7. Oktober 1933), Løn indtil Hjemsendelsesdagen den 20. December 1934.

Sagsøgerne opgør Ministeriets Udgifter i Anledning af Ulykken som følger:

A. Med Hensyn til Toftgaard Larsen:

1 a) Kur og Pleje paa Kolding Amtssygehus fra 16. Juli 1933 til 13. April 1934: 272 Dage à 9 Kr.	Kr. 2448,00
b) Mikroskopisk Undersøgelse sammesteds	— 15,00
c) Operationer sammesteds	— 100,00

Kr. 2563,00

2) Kur og Pleje paa Københavns Militærhospital fra 13. April til 14. December 1934: 245 Dage à 12 Kr.	— 2940,00
--	-----------

Kr. 5503,00

3 a) Transport fra Kolding Amtssygehus til Københavns Militærhospital den 13. April 1934	—	81,55
b) Befordringsgodtgørelse for Tilskadekomnes Rejse fra København til Haderslev efter Udskrivningen fra Militærhospitalet den 14. December 1934	—	15,50

 Kr. 5600,05

4) Lønning fra den ordinære Hjemsendelsesdag 7. Oktober 1933 til 20. December 1934, hvilket Beløb ved fornævnte Vestre Landsrets Dom er fratrukket i det Erstatningsbeløb for Indtægtstab, som tilkendtes Toftgaard Larsen personlig	—	285,35
--	---	--------

 Kr. 5885,40

med Fradrag af 83 Dages Kostforplejning à Kr. 0,90 for Tiden 16. Juli til 7. Oktober 1933	—	74,70
---	---	-------

 Kr. 5810,70

B. Med Hensyn til Julius Jepsen:

Behandling paa Kolding Amtssygehus..... Kr. 90,00

med Fradrag af 9 Dages Kostforplejning à Kr. 0,90 — 8,10

 — 81,90

 Kr. 5892,60.

Idet Sagsøgerne gør gældende, at Sagsøgte i Henhold til den ved Vestre Landsrets Dom fastsatte Fordeling er pligtig at tilsvare Halvdelen af Skaden, paastaar de under nærværende her ved Retten som vedtaget Værneting anlagte Sag Sagsøgte tilpligtet at udrede Halvdelen af det foran opgjorte Beløb eller 2946 Kr. 30 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 23. April 1938.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Sagsøgerne henviser til Støtte for deres Paastand til, at Sagsøgte, om de Tilskadekomne selv havde maattet udrede Udgifterne til deres Helbredelse m. v., havde været pligtig i det ved Vestre Landsrets Dom fastslaaede Omfang at yde Erstatning herfor, og at den Omstændighed, at Ministeriet i Henhold til sin legale Forpligtelse har afholdt Udgifterne, ikke kan fritage Sagsøgte for denne Pligt.

Med Hensyn til det under A Post 4 nævnte Beløb henviser de til, at dette repræsenterer en Ministeriet direkte ved Ulykken forvoldt Udgift, der da ogsaa, som udbetalt Toftgaard Larsen, er fradraget i det ham for Indtægtstab tilkendte Beløb.

Kun forsaavidt Sagsøgernes Krav angik mere end rimelige Helbredelsesforanstaltninger, maatte det paastaede Beløb nedsættes, men Sagsøgerne kan ikke erkende, at Kravene overstiger det rimelige.

Med Hensyn til Udgifterne til de Tilskadekomnes Hospitalsophold er oplyst, at naar Udgiften til Opholdene paa Kolding Amtssygehus andrager 9 Kr. pr. Sygedag, hvilket er Betalingen for udenfor Amtet boende Patienter, der ikke er nydende Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse, beror dette paa, at ingen af de Tilskadekomne har

Hjemsted i Vejle Amt, og at de under deres Militærtjeneste ikke var nydende Medlemmer af deres Sygekasser. Det er videre oplyst, at Overførelsen af Toftgaard Larsen til Militærhospitalet i København med Krigsministeriets Tilladelse først blev foretaget paa et Tidspunkt, da han, uden at være fuldt restitueret til Udskrivning af Amtssygehuset, efter dettes Overlæges Mening uden Fare kunde foretage en saadan Rejse som almindelig Passager. Det er ved Erklæring fra Overlægen ved Amtssygehuset i Kolding oplyst, at Overflytning af Toftgaard Larsen til andet Sygehus i Ambulance formentlig kunde være sket ca. 30. Oktober 1933.

Angaaende Beregningen af Udgiften ved Toftgaard Larsens Ophold paa Militærhospitalet til 12 Kr. pr. Sygedag er oplyst, at den regnskabsmæssigt beregnede Gennemsnitsudgift pr. Sygedag paa Hospitalet andrager et endnu større Beløb, for det paagældende Aar opgjort til 14 Kr. 40 Øre. Da der imidlertid for ikke indlæggelsesberettigede Personer, der modtages paa Sygehuset, kun beregnes 12 Kr. pr. Sygedag, har Sagsøgerne indskrænket deres Krav hertil.

Sagsøgte støtter sin Frifindelsespaastand paa den Betragtning, at Sagsøgerne ikke har noget selvstændigt Krav overfor Sagsøgte; der kan altsaa kun være Tale om en Indtræden i den direkte Skadelidtes Krav og kun indenfor Grænserne af, hvad denne selv kunde gøre gældende. De Tilskadekomne har imidlertid ikke lidt noget Tab med Hensyn til Udgifter til deres Helbredelse, idet disse Udgifter er afholdt af Sagsøgerne i Henhold til disses legale Forpligtelse, og der savnes Hjemmel for Sagsøgerne til at gøre Regres gældende for de saaledes afholdte Udgifter.

Ved Beregningen af det Beløb, som der indenfor de foran nævnte Grænser kunde være Tale om at tillægge Sagsøgerne, gør Sagsøgte gældende, at man maatte bortse fra Toftgaard Larsens Stilling som Soldat og i alt Fald fra det Tidspunkt, da han i Ambulance kunde have været flyttet til Hospital paa sit Hjemsted, regne med Hospitalsudgifterne efter almindelig Sygekassetakst, der efter det oplyste andrager 2 Kr. 50 Øre pr. Sygedag for Medlemmer af statsanerkendte Sygekasser, hjemmehørende det paagældende Sted.

Hvad særlig angaar Sagsøgernes Udgift til Lønning til Toftgaard Larsen, hævder Sagsøgte, at Udgiften maa ses som en uberegnelig Følge af Ulykken, idet den udelukkende skyldes den Sagsøgerne i Henhold til Loven paahvilende Forpligtelse til ikke at hjemsende en paa Sygehus indlagt Soldat, førend han kan udskrives, og til at lønne ham til Hjemsendelsesdagen.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at Sagsøgte i det ved Vestre Landsrets Dom fastslaaede Forhold maa være pligtig at erstatte Sagsøgerne Hospitalsudgifterne i det Omfang, de har været nødvendige til de Tilskadekomnes Helbredelse, og uden Hensyn til, at disse Udgifter ikke er afholdt af de Tilskadekomne selv, men af Sagsøgerne. Forsaavidt Sagsøgte har anført, at Udgifterne i alt Fald maatte beregnes efter almindelig Sygekassetakst, kan der ikke gives ham Medhold heri, idet det til en vis Grad maa bero paa den Tilskadekomnes Forhold, hvorvidt Udgifterne vil blive større eller mindre, og der ikke er nogen

almindelig Pligt til og ikke altid Adgang til at være nydende Medlem af en Sygekasse. Sagsøgte maa derfor, naar de Tilskadekomne som Følge af deres Indkaldelse er udenfor Sygekasse, være pligtig at deltage i de faktisk medgaaede Udgifter, forsaavidt de ikke gaar udover det rimelige.

Herefter findes Sagsøgte pligtig at deltage i Udgifterne til den nødvendige Behandling af de Tilskadekomne paa det Ulykkesstedet nærmest beliggende Sygehus i Kolding, for Jepsens Vedkommende med det fulde Beløb og for Toftgaard Larsens Vedkommende indtil 30. Oktober 1933, da han efter sin Tilstand kunde være overflyttet til andet Sygehus.

Derimod findes Sagsøgte fra dette Tidspunkt og indtil Toftgaard Larsens endelige Udskrivning den 14. December 1934 ikke at burde deltage i Hospitalsudgifterne med de fulde paastaaede Beløb, men kun med det efter hans Forhold sædvanlige Beløb, nemlig saa stort et Beløb, som det normalt vil koste for en Patient, der ikke er Sygekassemedlem, at henligge paa Fællesstue paa sit Hjemsted, hvilket Beløb efter det i Sagen oplyste kan sættes til 5 Kr. pr. Sygedag.

Det maa derhos paahvile Sagsøgte at deltage fuldtud i de foran under Posterne A 1 b og c og 3 a og b nævnte Udgifter til Undersøgelse, Operationer, Transport og Befordringsgodtgørelse, der alle skønnes at have været nødvendige.

Hvad endelig angaar Posten under A 4 — Lønning til Toftgaard Larsen efter den normale Hjemsendelsesdag — findes Sagsøgernes Paastand at burde tages til Følge, under Hensyn til at Beløbet, da Sagsøgte ved Vestre Landsrets Dom tilpligtedes at deltage i Erstatningen for Toftgaard Larsens Indtægtstab, er fradraget det ham i saa Henseende tilkendte Beløb.

Som Følge af det anførte vil Erstatningsbeløbet være at opgøre som følger:

De under A 1 b og c, 3 a og b, 4 og B anførte Beløb fuldtud efter Paastanden med tilsammen	Kr. 579,30
Udgifterne til Toftgaard Larsens Ophold paa Kolding Sygehus i Tiden 16. Juli 1933 til 30. Oktober 1933, 107 Dage à 9 Kr.	— 963,00
Hospitalsophold i Tiden 30. Oktober 1933 til 14. December 1934, 410 Dage à 5 Kr.	— 2050,00
	<hr/>
	Kr. 3592,30
med Fradrag af Beløbet for 83 Dages Kostforplejning	— 74,70
	<hr/>

altsaa Kr. 3517,60,

hvoraf Sagsøgte vil have at tilsvare Halvdelen med 1758 Kr. 80 Øre med Renter efter Paastanden.

Sagsøgte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger som nedenfor bestemt.

Nr. 152/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Rikard Jensen Jakobsen (Vald. Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 276, jfr. tildels § 21.

Dom afsagt af Odense Herreds Ret den 11. Juni 1935: Arrestanten Rikard Jensen Jakobsen bør tages i Sikkerhedsforvaring, hvorved ved udstaaet Varetægtsfængsel aikortes 2 Maaneder. De borgerlige Rettigheder frakendes Domfældte for bestandig. Arrestanten udreder Sagens Omkostninger, herunder Vederlag 100 Kr. til Forsvareren, Overretssagfører Madsen.

Østre Landsrets Dom af 21. Februar 1939 (VI Afd.): Tiltalte Rikard Jensen Jakobsen bør anbringes i Psykopatforvaringsanstalten. Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bræstrup, 100 Kr., udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Løven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter alt foreliggende kan Tiltalte, der er Psykopat, ikke anses for paavirkelig ved Straf, og Dommen vil herefter i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte Rikard Jensen Jakobsen 100 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Statsadvokatens Anklageskrift af 13. Maj d. A. er under nærværende Sag Arrestanten Rikard Jensen Jakobsen sat under Tiltale for Tyveri efter Straffelovens § 276 ved Natten mellem den 18. og 19. Februar 1935 i Forening med en allerede herfor domfældt Person at have stjaalet Cigaretter til en samlet Værdi af ca. 40 Kr. fra 2 udenfor Købmand H. P. Larsens Forretning i Ejby hængende Automater, som de nedtog og bar ud i en nærliggende Have, hvor de opbrød dem, og ved sammes Tillægs-Anklageskrift af 3. ds. yderligere sat under Tiltale for Tyveri samt Forsøg herpaa efter Straffelovens § 276, tildels jfr. § 21.

A.

1. Ved en Nat i Vinteren 1932—33 i tyvagtig Hensigt ved Indstigning gennem et aabentstaaende Vindue at have skaffet sig Adgang til

Gaardejer Valdemar Hansens Ejendom paa Aasum Mark, hvor han dog intet fandt at stjæle.

2. Ved Natten til den 19. Februar 1935 i Forening med den i fornævnte Anklageskrift nævnte Person at have skaffet sig Adgang til Smedemester Niels Jensens Smedie i Aasum, og der stjaalet en Boltsaks af Værdi 35 Kr.

B.

Ved tildels i Forening med forannævnte Person i Tiden fra den 29. Januar 1935 til den 19. Februar 1935 at have opbrudt samt forsøgt at opbryde nedennævnte Forretningsdrivendes Automater, som hang udenfor de bestjaalnes Forretninger, og derfra stjaalet følgende Effekter:

a. Cigarhandler Verner Nielsen, Dronningensgade 29, Odense, 26 Pakker Cigaretter og 2 Pakker Cerutter til samlet Værdi 10—15 Kr. samt 26 Stkr. Tjører, der laa i Cigaretpakkerne,

b. Købmand Thorvald Larsen, Dalumvej 84, Dalum, 50 Øre eller 1 Kr. fra Automatens Pengeskuffe,

c. Købmand Christian Nürnberg, Middelfart Landevej 124, Odense, ca. 12 Pakker Cigaretter, samt 12 Tjører, der laa i Pakkerne,

d. Købmand Knud Christian Madsen, Middelfart Landevej 129, Odense, intet Udbytte,

e. Frugthandler E. Hansen, Rugaardsvej 54, Odense, intet Udbytte,

f. Fru Poula Christensen, St. Glasvej 55, Odense, intet Udbytte.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Arrestanten i Stedet for Straf i Medfør af Straffelovens § 65 dømmes til at tages i Sikkerhedsforvaring.

Arrestanten, der er født den 20. November 1902 i Vejen Sogn, er foruden ved Justitsministeriets Resolution af 14. Oktober 1918 at være fritaget for Tiltale for Tyveri tidligere straffet saaledes:

1. Ved Fredericia Købstad m. v. Rets Dom af 19. April 1921 efter Strfl.s § 228 med 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

2. Ved Kolding Købstad m. v. Rets Dom af 16. Juli 1921 efter Strfl.s § 230 I med 80 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

3. Ved samme Rets Dom af 2. September 1921 efter Strfl.s § 230 I, § 275, jfr. § 268, smh. med §§ 62 og 64 med samme Straf i 40 Dage; ved Vestre Landsrets Dom af 12. Oktober 1921 efter Strfl.s §§ 230 I og 275, jfr. § 270, samh. med § 64 og L. 1. April 1911 § 13 nedsat til 20 Dage.

4. Ved Nyborg Købstad m. v. Rets Dom af 13. Juni 1923 efter Strfl.s § 231 med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder.

5. Ved Assens Købstads Rets Dom af 9. Maj 1925 for Overtrædelse af Straffelovens §§ 243, 281, 107 og 210 og L. 3. Marts 1860 § 3 u. H. t. Strfl.s § 62 med samme Straf i 6 Aar.

6. Ved Aabenraa m. v. Rets Dom af 4. Februar 1930 efter Straffelovens § 232, smh. med § 246 og jfr. tildels §§ 45 og 46, § 236, u. H. t. Strfl.s § 62 med samme Straf i 4 Aar.

7. Ved Bogense Købstad m. v. Rets Dom af 26. Februar 1934 efter Strfl.s § 285, jfr. § 276 med Fængsel i 1 Aar.

Ved Arrestantens egen Erkendelse og det iøvrigt oplyste findes det

godtgjort, at han er skyldig i Tyveri og Forsøg herpaa som i Anklageskrifterne ommeldt.

Arrestanten har under Sagen været undersøgt af Kreds lægen for Midt fyns Lægekreds, der i Erklæring af 29. April 1935 som Resultat af Undersøgelsen erklærer, at Arrestanten ikke er sindssyg, aandssvag eller udpræget Psykopat, men han maa betragtes som en uheldelig Vaneforbryder.

Som Følge af det anførte findes Arrestanten, der findes skyldig i Overtrædelse af Strfl.s § 276, tildels jfr. § 21, i Medfør af Strfl.s § 65 at burde tages i Sikkerhedsforvaring, og saaledes at 2 Maanedes anses udstaaet ved underkastet Varetægtsfængsel.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for bestandig.

Tiltalte vil have at udrede Sagens Omkostninger, herunder Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Madsen, med 100 Kr.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, hvorved Tiltalte Rikard Jensen Jakobsen blev dømt til at tages i Sikkerhedsforvaring, er afsagt den 11. Juni 1935 af Odense Herreds Ret og paaanket af Tiltalte til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Fordel for Tiltalte med Paastand om, at han under Hensyn til de efter Underretsdømmen tilvejebragte Lægeerklæringer i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, dømmes til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalten.

Det tiltrædes, at Tiltalte er anset som ved den indankede Dom efter Straffelovens § 276, jfr. tildels § 21.

Under Tiltaltes Ophold paa Sindssygehospitalet ved Nykøbing S. har dennes Overlæge afgivet Diagnosen Psychopatia constitutionalis, hvilket er tiltraadt af Retslægeraadet under 26. Marts 1938.

Herefter maa Tiltalte anses upaavirkelig ved Straf, men da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes Sikkerhedsforanstaltninger overfor ham, vil han i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, 1. Stk., være at anbringe i Psykopatforvaringsanstalten.

Tirsdag den 13. Juni.

Nr. 174/1938. Pressefotograf **Eigil Lafontaine** (Selv)

mod

A/S Nordisk Films Kompagni (Hartv. Jacobsen),

betræffende Betaling af et Tilgodehavende for leveret Filmsarbejde.

(Sagen behandlet skriftlig).

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Pressefotograf Eigil Lafontaine, bør til Sagsøgeren, A/S Nordisk Films

Kompagni, betale de paastævnte 4181 Kr. 86 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 4139 Kr. 86 Øre fra den 30. December 1937 til Betaling sker. Ovennævnte Arrestforretning stadfæstes. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 350 Kr. Saa bøder Sagsøgte og til Statskassen 20 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage. De idømte Beløb at udredes inden 8 Dage og den idømte Bøde inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger bestyrker dens Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Pressefotograf Eigil Lafontaine til Indstævnte, A/S Nordisk Films Kompagni, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag nedlægger Sagsøgeren, A/S Nordisk Films Kompagni, Paastand paa, at Sagsøgte, Pressefotograf Eigil Lafontaine, tilpligtes at betale Sagsøgeren 4181 Kr. 86 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 30. December 1937 samt til at anerkende en hos ham den 23. s. M. foretaget Arrestforretning som lovlig gjort og forfulgt. Det paastævnte Beløb omfatter foruden Hovedskyld 4139 Kr. 86 Øre Omkostninger ved Arrestforretningen 42 Kr.

Sagsøgte paastaar sig frifundet og Arresten ophævet. Han gør til Støtte herfor gældende:

Ved Sagsøgerens Paalægning af Lyden paa den af Sagsøgte optagne Film »Skrædderfilmen« blev Lyden forskubbet ca. 20 m. I den Anledning maatte der tages en ny Tonekopi, som er debiteret Sagsøgte med... 290 Kr. 95 Øre
 som han ikke mener sig pligtig at betale, da Fejlen udelukkende er Sagsøgerens. I samme Anledning skal Sagsøgte ikke betale mere end for Halvdelen af den anførte Arbejdstid, ligesom der har været saa god Tid til Arbejdet, at Sagsøgte ikke skal betale for Overarbejde. Sagsøgte er debiteret for 295 Kr. og skal kun betale 124,50 Kr. Differencen bliver..... 171 Kr. 50 Øre

Sagsøgte havde af et Udlejningselskab købt Retten til at nedkopiere en Smalfilmkopi af Filmen »Hvad er Verden«. Sagsøgeren foretog denne Nedkopiering, men paa Grund af fejlagtig Tørring skrumpede Kopien, saaledes at Perforationshullerne kom til at sidde for nær ved hinanden, saa at Filmen blev ødelagt under Forevisningerne, hvorfor Sagsøgte ikke mener sig forpligtet til at betale Regningen herfor paa 885 Kr. 72 Øre

Denne Film skulde gaa som Hovedfilm i en af Sagsøgte arrangeret Tourne, der skulde vare til Maj 1938. Paa Grund af de ødelagte Forestillinger maatte Tourneen standses omkring 1. Februar 1937, da ingen vilde leje Forestillingen. I den Anledning har Sagsøgte mistet en Fortjeneste, som han lavt ansat anslaar til.. 2500 Kr. 00 Øre

Som Erstatning for Tab, Tort og Kreditspilde som Følge af Arrestforretningen forlanger Sagsøgte foreløbig 291 Kr. 69 Øre

4139 Kr. 86 Øre.

Sagsøgte skylder saaledes ikke Sagsøgeren noget.

Sagsøgeren gør heroverfor gældende:

I Anledning af de paastaede Mangler ved »Skrædderfilmen« fandt der i sin Tid en Forhandling Sted mellem Parterne, hvorunder det aftaltes, at man skulde staa halv Skade, saaledes at A/S Nordisk Films Kompagni som delvis Kompensation indgik paa at udføre en Del Arbejde gratis. Det drejede sig om Eftersyn, Regenerering og Hindebelægning af Filmen »La Maternelle«. Dette Arbejde vilde normalt koste Kr. 206,24. Sagsøgte kan derfor ikke nu kræve Afslag for de paastaede Mangler, da dette Spørgsmaal forlængst er ude af Verden.

Sagsøgeren bestrider, at Filmen »Hvad er Verden« var behæftet med Mangler ved Leveringen. Sagsøgte har derhos i alt Fald ikke reklameret rettidig.

Sagsøgte benægter, at der i Anledning af Manglerne ved »Skrædderfilmen« er truffet nogen Aftale som nævnt af Sagsøgeren.

Direktør for det sagsøgende Selskab, Holger Brøndum, har afgivet Vidneforklaring og Sagsøgte Partsforklaring. De har herunder hver for sig forsaavidt angaar »Skrædderfilmen« forklaret i Overensstemmelse med henholdsvis Sagsøgerens og Sagsøgtes Procedure.

Der har under Sagen været optaget to Syn og Skøn vedrørende Filmkopien »Hvad er Verden«, det første af Filmsfotograferne E. Jensen og F. Kaulbach, det sidste af Professor ved Danmarks tekniske Højskole Chr. Winther. Kun den sidstnævnte Skønsforretning er afhjemlet i Retten. Medens den af Filmsfotograf Jensen afgivne Erklæring gaar ud paa, at Kopien har lidt af Materialefejl eller Fejl opstaaet ved forkert Behandlingsmaade under Kopieringen, Fremkaldelses- eller Tørringsprocessen, resulterede de to andre Skønsmands Erklæringer i, at den ikke lider af saadanne Fejl.

Da Sagsøgte ikke har bevist, at Filmkopien »Hvad er Verden« har lidt af de paastaede Mangler, og idet Direktør Brøndums Forklaring

vedrørende det med Hensyn til »Skrædderfilmen« passerede lægges til Grund, vil Sagsøgerens Paastand i sin Helhed være at tage til Følge, dog at der ikke vil kunne tillægges Sagsøgeren Renter af Omkostningerne ved Arrestforretningen. Efter Sagsøgerens Paastand om Forkortelse af Fuldbydelsesfristen fastsættes denne til 8 Dage.

Sagsøgte findes at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 350 Kr.

For ikke at have givet Møde ved den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte endvidere have at betale en Statskassen tilfaldende Bøde af 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling være at hensætte i Hæfte i 2 Dage.

Nr. 241/1938.

Rigsadvokaten

mod

Harris Thorvald Frederik Weber (Karsten Meyer),

der tiltales for Overtrædelse af Anordning Nr. 17 af 22. Januar 1930 § 7 og Lov Nr. 114 af 1. April 1922 § 3, Stk. 6.

Dom afsagt af Retten for Svendborg Købstad m. v. 14. Februar 1938: Firmaet Gamle Hestehauge, Svendborg, ved Indehaveren Harris Thorvald Frederik Weber bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 2. Maj 1938 (VI Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at der i Annoncen som Underskrift var anført: Frugtplantagerne Gamle Hestehauge Harris Weber kgl. Hof-Leverandør.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Karsten Meyer 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag er Firmaet Gamle Hestehauge af Svendborg ved Indehaveren Harris Thorvald Frederik Weber, født den 30. Juli 1894 i Svendborg, ved Anklageskrift af 13. December 1937 af Politimesteren i Svendborg m. v. sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af § 7 i Justitsministeriets Anordning Nr. 17 af 22. Januar 1930 og § 3, Stk. 6, i Lov Nr. 114 af 1. April 1922 ved i en Annonce den 21. Marts 1937 i Dagbladet Politiken at have reklameret med dansk Frugtvvin under Betegnelsen: »en Cocktail — Pick me up«.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet, idet han ikke kan anerkende, at han ved at benytte Betegnelsen »Cocktail« om de heromhandlede Drikke, der er lavet af Æblesaft, Solbær og Kirsebær, tilsat Spiritus, har overtraadt de nævnte Bestemmelser.

Betydningen af Ordet Cocktail forklares i nedennævnte Værker saaledes:

Salmonsens Leksikon (1916): En fra Amerika stammende Drik, der tilberedes af Cognac, forskellige Likører og Krydderier og drikkes baade kold og varm.

Ordbog over det danske Sprog (1921): Navnet paa en Blandingsdrik, tilberedt af Cognac, Vin eller lignende, tilligemed forskellige Likører eller Bittere, Krydderier og Sukker.

Gyldendals Leksikon (1931): Oprindelig amerikansk Drik, sammenrystet af knust Is og forskellige Spirituosa, Likører, Krydderier m. m.

Fremmedordbog i Serien Berlingske Ordbøger (1938): En Drik blandet sammen af forskellige Spirituosa, Frugtsaft m. m.

Efter de foran gengivne Forklaringer af Ordet Cocktails Betydning synes dette alene eller dog først og fremmest at være Udtryk for en Blandingsdrik, hvis Sammensætning kan være stærkt varierende, og selv om Spiritus eller Vine i forskellige Former vel som oftest er en Bestanddel af den paagældende Drik, findes »Cocktail« ikke at kunne betragtes som en Artsbetegnelse for Spirituosa eller »egentlige Spirituosa« paa samme Maade som de i Loven og Anordningen nævnte Eksempler, og endnu mindre findes Betegnelsen egnet til at fremkalde det Indtryk, at Varen er Druevin.

Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 14. Februar 1938 af Retten for Svendborg Købstad m. v. og med Justitsministeriets ved Skrivelse af 6. April 1938 meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Tiltalte Harris Thorvald Frederik Weber har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 294/1938. **Dansk Haarsigtefabrik** ved Fabrikant **Felix Christensen** (Thorsteinsson)

m o d

Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab
(Landsretssagfører Heuser),

betræffende Erstatning for en under et Byggearbejde forvoldt Skade paa en Nabobygning.

Østre Landsrets Dom af 24. November 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab bør for Tiltale af Sagsøgeren Dansk Haarsigtefabrik ved Fabrikant Felix Christensen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte udtalt, at det maa anses for godtgjort, at Arbejdere, der har været beskæftiget hos de Entreprenører, der for Indstævnte har udført Byggeforetagendet, har passeret over Taget, og at der ikke er Grund til at betvivle, at Skaden er sket derved.

Efter hvad der er oplyst om Arbejdets Udførelse, findes Appellanten ikke paa D. L. 3—19—2 at kunne støtte noget Erstatningsansvar mod Indstævnte. Da det dernæst ikke findes godtgjort, at der fra Indstævntes Side er udvist nogen Forsømmelse overfor Appellanten, eller at der foreligger noget andet Ansvarsgrundlag, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Dansk Haarsigtefabrik ved Fabrikant Felix Christensen, til Indstævnte, Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:
Sagsøgeren Dansk Haarsigtefabrik ved Fabrikant Felix Christensen har sit Varelager i en Garagebygning, Strandvejen 104, der ligger langs

med en de Sagsøgte Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab tilhørende, bag disse Administrationsbygning, Strandvejen 102, beliggende Grund. Paa denne Grund har de Sagsøgte i Begyndelsen af 1938 ladet udføre omfattende Bygningsforetagender, deriblandt en Garagebygning, hvis Bagside støder umiddelbart op til Bagsiden af den af Sagsøgeren benyttede Garage. Efter Sagsøgerens Anbringende har de ved de Sagsøgtes Byggeri beskæftigede Arbejdere haft for Skik at gaa over Taget paa Garagebygningen paa Nr. 104, fordi de derved havde betydelig kortere Vej til en paa denne Ejendom beliggende Restauration, hvor de spiste deres Frokost. Arbejderne maa derved have traadt igennem Taget, der bestaar af Tjærepap paa tyndt Træunderlag. Den 16. April 1938 opdagede Sagsøgeren, at der var Huller i Taget paa den af ham benyttede Garage, saa at Regnen var strømmet ind og havde forarsaget Skade paa Varelageret. Han underrettede straks de Sagsøgte, der lod foretage en Besigtigelse og derefter henviste Sagen til deres Forsikringsselskab. Imidlertid har saavel dette som de Sagsøgte selv erklæret ikke at kunne anerkende nogen Erstatningspligt, og Sagsøgeren har derfor under denne Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet at betale ham det Beløb, til hvilket Skaden er opgjort, 1501 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 22. September 1938.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, men gør, for saa vidt Erstatning skal betales, ingen Indsigelse mod Størrelsen af det fordrede Beløb.

Sagsøgeren støtter sit Krav dels paa Reglen i D.L. 3—19—2, dels mere i Almindelighed paa, at Skaden er forvoldt af Folk, der udførte Arbejde i de Sagsøgtes Interesse og paa selve de Sagsøgtes Forretningssted, paa en Grund, som var under de Sagsøgtes stadige Tilsyn, hvorfor der maa paahvile de Sagsøgte et særligt Ansvar, Sagsøgeren anser det iøvrigt for overvejende sandsynligt, at Skaden er sket, ikke under Arbejdernes Passage over Taget, men derved, at Murerne under Udførelsen af deres Arbejde med den tilstødende Mur har staaet paa Taget, idet visse Dele af Arbejdet ikke vel har kunnet udføres paa anden Maade.

De Sagsøgte bestrider, at der skulde være noget andet Ansvarsgrundlag end D.L. 3—19—2. De Sagsøgte har ladet opføre en Bygning og lade udvide et Garageanlæg paa en Grund mod Jomsborgvej, der ligger bagved deres Grund mod Strandvejen. Der er en skarp Adskillelse mellem disse Ejendomme, og der er ikke Tale om, at den paagældende Grund er benyttet og overvaaget af de Sagsøgtes Folk. Til Arbejdet har man paa sædvanlig Maade antaget selvstændige Haandværksmestre, der har haft Arbejdet i Entreprise. Der kan kun være Tale om Ansvar efter D.L. 3—19—2, men de Sagsøgte har hverken været Arbejdsgiver eller Husbond for de paagældende Arbejdere. Det bestrides iøvrigt, at Arbejderne har staaet paa Taget og udført Murerarbejdet. Der er overhovedet intet oplyst om, hvornaar eller af hvem Skaden er forvoldt. En af de Sagsøgte anstillet Undersøgelse har givet til Resultat, at ingen af de Sagsøgtes egne Folk, der iøvrigt har deres egen Spisestue, er gaaet over Taget. Ellers har Undersøgelsen været resultatløs. Endvidere gøres det gældende, at de Sagsøgte, selv om de havde været Arbejds-

givere for vedkommende Arbejdere, ikke vilde være ansvarlige for Skaden, idet denne ikke kan siges at være forvoldt i Udførelsen af Hvervet, men skyldes en abnorm Handlemaade fra Arbejdernes Side. Endelig er Skaden i ethvert Fald ikke nogen adækvat Følge af Handlingen.

For Retten er Forklaring afgivet af Sagsøgeren Fabrikant Felix Christensen, Mekaniker Svend Aage Christensen, Sagsøgerens tidligere Forvalter Carlo Andersen, Direktør Christian Christiansen, der ejer Strandvejen 104, samt af Overingeniør Axel Prange og Ingeniør Axel Ebbesen, der begge er ansat hos de Sagsøgte.

Efter det derigennem oplyste og det iøvrigt foreliggende, findes der ikke Holdepunkter for den Antagelse, at Skaden skulde være sket ved, at Arbejderne har staaet paa Taget og udført Arbejde. Derimod er det tilstrækkelig godtgjort, at Arbejdere fra de Sagsøgte Byggeforetagende har passeret over Taget, og der findes ikke Grund til at betvivle, at Skaden er sket derved.

Imidlertid finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i den Betragtning, at et Ansvar for dem alene vilde kunne støttes paa D. L. 3—19—2, og da de paagældende Arbejdere ikke har været i de Sagsøgte, men i vedkommende Entreprenørers Tjeneste, kan de Sagsøgte allerede af denne Grund ikke anses ansvarlige for den omhandlede Skade.

Idet det herefter ikke vil være nødvendigt at komme ind paa, hvad de Sagsøgte iøvrigt har anført til deres Frifindelse, vil deres Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre de Sagsøgte med 150 Kr.

Torsdag den 15. Juni.

Nr. 303/1938. Pens. Sporvejsfunktionær **Carl Fotel** (Allerup)
mod

Sporvejsfunktionærernes Forening (gensidig Hjælpeforening) i
Likvidation (Gorrissen),

betræffende Spørgsmaalet om hvilken Retsstilling de pensionsnydende Enker efter Foreningens Medlemmer har ved Opgørelsen af Foreningens Likvidationsprovenue.

Østre Landsrets Dom af 8. September 1938 (VII Afd.): De Sagsøgte, Sporvejsfunktionærernes Forening (gensidig Hjælpeforening) i Likvidation, bør anerkende, at saadanne Enker efter Foreningens Medlemmer, der ved Likvidationens Begyndelse oppebar Pension, ikke har nogen Fortrinsret til af Likvidationsprovenuet at erholde Dækning for deres Krav paa Begraveshjælp forud for Sagsøgeren, pens. Sporvejsfunktionær Carl Fotels og dennes Ægtefælles Krav paa Begravelses-

hjælp og eventuel Enkepension. Iøvrigt bør de Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævntes Paastand gaar ud paa Frifindelse.

Syv Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen angivne Grunde at stadfæste denne samt for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

To Dommere stemmer for at tage Appellantens Paastand til Følge, idet de bemærker:

De Krav, der ifølge Foreningslovene kan stilles til Foreningen af dens Medlemmer og disses Enker, maa saavel efter de paagældende Bestemmelers Ordlyd som efter Forudsætningerne for Stiftelsen af Foreningen som Begravelses- og Pensionskasse, anses for egentlige Retskrav. Kravene maa derfor antages at skulle være ligeberettigede, hvadenten de endnu er hvilende indtil en vis Begivenheds Indtræden eller de ved Begivenhedens Indtræden er blevet aktuelle, hvorved bemærkes, at der ikke kan antages at opstaa nogen Vanskelighed ved Opgørelsen af de hvilende Kravs Størrelse. Den uklare Bestemmelse i Slutningen af Lovens § 27, der ikke behøver at have det Tilfælde for Øje, at Foreningens Midler er utilstrækkelige til Fyldestgørelse af Medlemmerne og disses Enker, findes derhos ikke modsætningsvis at udelukke visse Krav fra forholdsmæssig Fyldestgørelse. Uanset at en Ordning af Foreningens Kapitalforhold efter Grundsætningerne for Livsforsikring ikke har været gennemført, findes Udlodningen af Midlerne herefter nu at burde foregaa paa den i Paastanden angivne Maade.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sporvejsfunktionærernes Forening (gensidig Hjælpeforening) stiftedes den 20. Marts 1918 ved Sammenslutning af 2 ældre Foreninger, stiftede i 1880 og 1890.

Af Foreningens nugældende Love af 19. Marts 1921 fremhæves følgende Bestemmelser:

»§ 3.

Foreningens Formaal er: — — — at yde Understøttelse til Medlemmerne og disses Enker — — —

§ 5.

Som Medlem kan optages enhver ved Københavns og Nordsjællands Sporveje ansat Funktionær eller Arbejder — — —

§ 6.

Kontingentet fastsættes til 1 Kr. 50 Øre maanedlig + 25 Øre til hvert Dødsfald — — —

§ 7.

Medlemmer, der ved Sammenslutningen var Medlemmer af begge Foreninger, betaler dobbelt Kontingent og bevarer de tidligere Rettigheder, — altsaa Ret til dobbelte Udbetalinger. — — —

§ 11.

Udmeldelse af Foreningen sker skriftlig med en Maanedes Varsel til den 1. i en Maaned, hvorefter enhver Ret eller Pligt for Medlemmet ophører.

§ 12.

Der udbetales af Foreningen følgende Begravelseshjælp: 300 Kr. for saavel ordinære Medlemmer som deres Hustruer — — —

Medlemmer med dobbelte Rettigheder samt disses Hustruer har herefter Ret til en Begravelseshjælp af 400 Kr.

§ 13.

Naar et ordinært Medlem afgaar ved Døden, tilkommer der hans Enke en maanedlig Pension paa 12 Kr.

§ 15.

Dersom Foreningens aarlige Indtægter ikke overstiger dens aarlige Udgifter med mindst 1000 Kr., paalægges der Medlemmerne et ekstra Kontingent paa 25 Øre pr. Voksen Begravelseshjælp.

Naar Foreningens Formue har naaet en Størrelse af 200.000 Kr., og Foreningens aarlige Indtægter overstiger Udgifterne med mindst 3000 Kr., kan der efter Ansøgning ved en Generalforsamlingsbeslutning tillægges Medlemmer, der paa Grund af Svagelighed er ude af Stand til at ernære sig og sine, en maanedlig Understøttelse af Foreningen. Beløbets Størrelse fastsættes af en Generalforsamling, men maa ikke overstige 12 Kr. maanedlig.

En saadan Understøttelse kan til enhver Tid inddrages ved en Generalforsamlingsbeslutning, ligesom Bestyrelsen kan inddrage den, naar Foreningens Formue gaar ned under 200.000 Kr., eller dens aarlige Indtægter ikke overstiger Udgifterne med 3000 Kr.

§ 27.

Opløsning af Foreningen kan kun ske paa en i dette Øjemed sammenkaldt Generalforsamling, naar mindst $\frac{2}{3}$ af alle Foreningens Medlemmer stemmer skriftligt derfor. Vedtages Opløsningen, bliver samtidig at tage Beslutning om Anvendelse af Foreningens Formue til den Tid,

hvilken kan tages med simpel Stemmeferhed, men ved Opløsningen kan der ikke gøres Forandring i den Understøttelse, som til saadan Tid er tilstaaet noget Medlem.»

Efter at Københavns Kommune havde indført en Pensionsordning med Fradrag i Gagen og stillet Krav om tvungen Pensionsforsikring for Sporvejsfunktionærernes Enker og tvungen Begravelsesforsikring, har Interessen for at blive Medlem af Foreningen hos de yngre Funktionærer været ringe, og Medlemstallet har siden 1920 været i stærk Tilbagegang. Da Renterne af den af Foreningen gennem Aarene opsparede Formue og Medlemmernes Kontingentbidrag uden nævneværdig Tilgang af nye kontingentbetalende, yngre Medlemmer, ikke kunde paaregnes at være tilstrækkelig til Dækning af Foreningens stadig stigende Forpligtelser, stillede Bestyrelsen i Foraaret 1937 Forslag om Foreningens Likvidation, der vedtoges ved skriftlig Afstemning med den efter Lovenes § 27 fornødne Majoritet, og paa en den 24. Maj 1937 afholdt ekstraordinær Generalforsamling valgtes en Likvidationskomité til at forestaa Likvidationen.

Likvidationskomitéen, hvis Formand er Overretssagfører Kn. Jespersen, har udtalt, at de Enker, der ved Likvidationens Begyndelse oppebar Pension, maatte betragtes som Foreningens Kreditorer, saavel i Henseende til fremtidige Pensionsydelse som i Henseende til Begraveshjælp, og at de derfor maatte have fortrinsvis Adgang til Dækning af Foreningens Formue.

Enkernes kapitaliserede Krav udgør:

Begraveshjælp	Kr. 52.901,33
Pension	— 379.531,88

eller ialt... Kr. 432.433,21.

Da Likvidationen maa antages at ville indbringe ca. 160.000 Kr., vil der altsaa, hvis Enkernes Fortrinsret anerkendes, intet blive til Foreningens Medlemmer.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgeren, pens. Sporvejsfunktionær Carl Fotel, der er født den 7. Januar 1861 og har været Medlem af Foreningen og dens Forgængere i 48 Aar, nedlagt endelig Paastand paa, at de Sagsøgte, Sporvejsfunktionærernes Forening (gensidig Hjelpeforening) i Likvidation, tilpligtes at anerkende, at Enker, der ved Likvidationens Begyndelse allerede oppebar Pension, ikke har nogen Fortrinsret til af Likvidationsprovenuet at erholde Dækning for deres Krav paa Pension og Begraveshjælp forud for Sagsøgerens og dennes Ægtefælles Krav paa Begraveshjælp og eventuel Enkepension, men at den kapitaliserede Værdi af fornævnte Krav — saaledes som disse Krav maatte blive opgjort paa aktuarmæssig Maade — konkurrerer jævnsides.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgeren gør gældende, at de pensionerede Enker ikke i højere Grad end Foreningens Medlemmer kan anses som Foreningens Kreditorer med Hensyn til den kapitaliserede Værdi af deres Rettigheder overfor Foreningen, og at ej heller Bestemmelsen i Lovenes § 27 in fine giver Hjemmel for nogen Fortrinsret for disse Enker, idet dennø Bestemmelse for det første kun angaar Understøttelse til Medlemmer, og det

er Enkerne ikke, og for det andet ikke sigter til i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Foreningen opløses som insolvent, at skabe en Fortrinsret for en vis Gruppe af Foreningens Interessenter, men kun indeholder en Begrænsning i Medlemmernes Dispositionsret over Formuen under Likvidationen. Med Hensyn til Retten til Begraveshjælp gør Sagsøgeren endvidere gældende, at der i den Henseende overhovedet ingen Forskel er mellem Arten af de pensionerede Enkers og Medlemmers Krav, idet begge er af samme betingede Beskaffenhed.

De Sagsøgte gør for det første gældende, at Enkerne, hvis Ret til Pension er aktuel, og som ikke er kontingentbetalende og ikke Medlemmer af Foreningen, maa være stillede som andre Kreditorer med Fortrinsret til Fyldestgørelse af Foreningens Formue i Forhold til Medlemmerne, der er Foreningens Interessenter, og hvis Krav maa sidestilles med det Krav, Medlemmer af et Interessentskab har paa Foreningens Formue. Endvidere gør de Sagsøgte gældende, at den ovennævnte Bestemmelse i Lovenes § 27 ogsaa maa forstaas som hjemlende en Fortrinsret for de pensionerede Enker, thi ellers vilde Bestemmelsen overhovedet intet Indhold faa, idet den ikke kan antages at sigte til den i Lovenes § 15 omhandlede Understøttelse til Medlemmer — der iøvrigt aldrig vides at være tilstaaet — da denne Understøttelses Vedbliven netop er gjort afhængig af Foreningens økonomiske Forhold, og Understøttelsen altid kan inddrages ved Generalforsamlingsbeslutning.

Endelig anfører de Sagsøgte, at hvis Medlemmerne og de pensionerede Enker skal konkurrere ligeligt om Foreningens Formue for deres kapitaliserede Krav, der formenes at ville udgøre flere Millioner Kr., vil der kun blive en meget ringe Sum til hver enkelt.

Selv om der ikke efter almindelige Retsregler kunde antages at tilkomme de pensionerede Enker en Fortrinsret som paastaet, findes dog Bestemmelsen i Lovenes § 27 at tyde paa, at det har været Hensigten at skabe en saadan Fortrinsret for aktuelle Pensionskrav, i hvilken Henseende der ogsaa kan peges paa, at der efter Foreningens hele Struktur ikke er søgt dannet nogen Præmiereserve for de enkelte Medlemmer, ligesom disse ifølge Lovenes § 11, 1. Stk., ikke kan antages at have Ret til nogen Godtgørelse i Tilfælde af Udtrædelse.

Derimod findes der ikke at være nogen Hjemmel til at anse Enkerne fortrinsberettigede med Hensyn til Begraveshjælpen.

Herefter findes de Sagsøgte Paastand at burde tages til Følge, forsaavidt de paagældende Enkers Pensionsret angaar, medens Sagsøgerens Paastand, forsaavidt den gaar ud paa, at Enkerne ikke bør have Fortrinsret med Hensyn til Begraveshjælpen, vil være at give Medhold som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 206/1938. Handelsmand **Carl Rasmussen** (P. Jacobsen)

mod

Gaardejer **Johannes Bruun** (Meyer efter Ordre),

betræffende Erstatning for Tab forvoldt ved Køb af en kalvekastnings-smittet Ko.

Østre Landsrets Dom af 2. Juni 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Handelsmand Carl Rasmussen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Johannes Bruun, betale de paastævnte 1900 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 29. Juni 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Indstævntes Forklaring gik hans Forlangende ved Handlens Afslutning ud paa, at Køerne skulde være rene og leveres med Dyr lægeattest for at være tuberkulosefri.

Appellantens i Dommen gengivne Udtalelse under Handlen findes ikke med Føje at have kunnet opfattes saaledes, at han paatog sig nogen Garanti mod Smittefare ved Kastesyge.

Han vil herefter, overensstemmende med sin derom nedlagte Paastand, være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil være at afholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Handelsmand Carl Rasmussen, bør for Indstævnte, Gaardejer Johannes Bruuns, Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Meyer i Salær for Højesteret 200 Kr., som udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 29. Oktober 1935 købte Sagsøgeren, Gaardejer Johannes Bruun, af Sagsøgte, Handelsmand Carl Rasmussen, en Besætning paa 10 Køer. Forinden Købet havde Sagsøgeren solgt hele sin gamle Besætning og ladet sin Stald desinficere og staa tom nogen Tid, idet det var hans

Hensigt at anskaffe sig en tuberkelfri og i enhver Henseende ren Besætning. Ved Købet af den nye Besætning hos Sagsøgte vil Sagsøgeren derfor ogsaa have lagt særlig Vægt paa, at Dyrene var i enhver Henseende rene og reelle, og efter hvad Sagsøgeren paastaar, garanterede Sagsøgte ham ved Handlens Afslutning herfor.

Efter det ved Købet oplyste forventede Sagsøgeren, at samtlige Køer skulde kælvne i Løbet af December 1935, men senere viste det sig, at en af dem først skulde kælvne omkring den 1. Maj 1936; den 24. Februar 1936 kastede denne Ko imidlertid Kalven — ca. 9 Uger for tidligt — og ved en af Veterinærdirektoratet foretaget Undersøgelse af Efterbyrden paavistes der Kastningsbaciller i denne, hvorefter hele Besætningen blev undergivet de i § 1 i Lov af 1. Juli 1927, jfr. Lov af 14. April 1920, om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene indeholdte Forbud. Dette Forhold foranledigede Sagsøgeren til at lade tage Blodprøve af en anden af de hos Sagsøgte indkøbte Køer, idet denne Ko tilsyneladende vel havde kælvnet normalt den 29. December 1935, men Kalven var død Dagen efter Fødslen; ved den Undersøgelse, der derefter blev foretaget af Veterinærdirektoratet, viste det sig, at Blodprøven »gav Reaktion for Kastningssmitte«, og Veterinærdirektoratet udtalte derfor, at det maatte anses overvejende sandsynligt, »at den stedfundne Kastning har været af smitsom Art.«

Sagsøgeren indbragte nu Sagen forsaavidt angaar Kastningen den 24. Februar 1936 for Husdyr-Voldgiftsretten, og ved Kendelse af 28. September 1936 fra Overvoldgiftsretten for Odense Amt fik han for denne Kos Vedkommende tilkendt en Erstatning paa 155 Kr. hos Sagsøgte. Under Voldgiftssagen blev der rettet gentagne Forespørgsler til Det veterinære Sundhedsraad, som senest — i Skrivelse af 12. September 1936 — udtalte, at Raadet »uanset de nu givne Oplysninger om den solgte Ko — — — paa Basis af Oplysningerne om Køberens Stald, Oplysningerne om Transportforholdene, den ved smitsom Kastning sædvanlig lange Inkubationstid og særlig de givne Oplysninger vedrørende Ko Nr. 47 (d. v. s. den Ko, der kælvende den 29. December 1935), jfr. Raadets Udtalelser af 24. April d. A. — stadig (maa) anse det for overvejende sandsynligt, at Smitteoverførelsen har fundet Sted før Salget den 29. Oktober 1935.«

Under nærværende ved Retten for Middelfart Købstad m. v. forberedte Sag har nu Sagsøgeren — under Henvisning til det saaledes passerede, og til at senere yderligere 3 Køer har kastet, samt til at Sagsøgte har solgt ham Køerne med Garanti for, at de var i enhver Henseende rene og reelle — paastaet Sagsøgte dømt til at erstatte ham det ved disse Forhold paaførte Tab med ialt 1900 Kr., hvorhos han paastaar Sagsøgte dømt til at svare Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 29. Juni 1937, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet. Til Støtte herfor har han navnlig gjort gældende, at Køerne alene er solgt med almindelig Handelsgaranti som sunde og reelle og med speciel Garanti for, at de var tuberkelfrie, derimod er der ikke givet speciel Garanti for Kastning. Da Sagsøgte imidlertid maa fastholde, at i hvert Fald kun den Ko, som Sagsøgeren fik Erstatning for ved den foran nævnte Voldgiftskendelse,

var smittet allerede før Salget den 29. Oktober 1935, medens de øvrige 9 Køer da netop var sunde og rene i enhver Henseende, mener han ikke, at der kan paahvile ham nogen yderligere Erstatningspligt.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring og herunder bl. a. forklaret, at der, den Dag han købte Køerne, stod en ganske lille Kalv i Sagsøgtes Stald; han spurgte da Sagsøgte, om den ikke var kommet for tidligt, hvortil Sagsøgte svarede: »Jeg vil garantere mod nogensomhelst Smitte eller Sygdom i min Stald«. Endvidere har Sagsøgerens Broder, Gaardejer Niels Bruun, som var til Stede sammen med Sagsøgeren i Sagsøgtes Stald, som Vidne forklaret, at Sagsøgte paa Sagsøgerens Spørgsmaal om den nysnævnte lille Kalv svarede: »Jeg garanterer for, hvad her er,« uden at der dog særlig blev talt om Kastning. Endelig har Hestehandler Svendsen og Proprietær Buhl, der ligeledes begge var til Stede ved Handlens Afslutning, overensstemmende forklaret, at Dyrene blev købt rene eller sunde og reelle i alle Maader, og de har begge tilføjet, at der netop under Hensyn hertil blev købt til Overpris; de har endvidere begge hørt Tale om den lille Kalv, uden at de dog hørte Sagsøgtes Svar paa Spørgsmaalet herom, men Proprietær Buhl har for sit Vedkommende tilføjet til sin Forklaring, at Sagsøgte jo maa have sagt god for den, da Sagsøgeren vel ellers ikke havde købt.

Efter alt saaledes foreliggende finder Retten det imidlertid ubetænkeligt at gaa ud fra, at Sagsøgte i Virkeligheden har ydet Sagsøgeren en særlig Garanti for, at Køerne var sunde og reelle i enhver Henseende, en Garanti som efter det passerede specielt ogsaa maa antages at have omfattet smitsom Kalvekastning, og Sagsøgte maa derfor være pligtig at erstatte Sagsøgeren det fulde Tab, som denne har lidt derved, at det senere har vist sig, at i hvert Fald en af Køerne var smittet i Salgsøjeblikket, og derved at Smitten fra denne Ko har bredt sig i den øvrige Besætning, og det skal i denne Forbindelse bemærkes, at der efter den 24. Februar 1936 som foran nævnt har vist sig yderligere 3 Tilfælde af Kastning i Besætningen, hvorhos 3 Køer har maattet udsættes paa Grund af Ufrugtbarhed forårsaget af Kastninger.

Til nærmere Oplysning om Tabets Størrelse er der under Sagen afholdt Skønsforretning, og de udmeldte Skønsmænd, Proprietær Gowertz Jensen og Sogneraadformand P. Petersen, har efter en indgaaende Undersøgelse af Forholdene hos Sagsøgeren og paa Grundlag af udførlige Beregninger ansat Tabets Størrelse til 1900 Kr.

Som Følge af det saaledes anførte vil der i det hele være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, saaledes at Sagens Omkostninger fastsættes til 300 Kr.

Fredag den 16. Juni.

Nr. 281/1938. Afbygger **Mads Christian Jensen**
(Gamborg efter Ordre)

mod

Fru **Anna Bertha Jensen**, født Jacobsen (Overretssagfører Post),

betræffende Separation.

Dom afsagt af Retten for Hillerød Købstad m. v. den 21. Juli 1938: Sagsøgeren Afbygger Mads Christian Jensen, Slagslunde Skov, og Anna Bertha Jensen, født Jacobsen, smst., separeres. Forældremagten over Fællesbørnene Aage Jensen og Else Jensen tillægges Sagsøgeren. Det henskydes til Overøvrighedens Afgørelse hvorvidt og i bekræftende Fald med hvilke Beløb Sagsøgte vil have at bidrage til Børnenes Underhold. Sagens Omkostninger ophæves. Det Offentlige udreder i Salær til Overretssagfører Raaschou 100 Kr. og i Godtgørelse for hafte Udlæg 28 Kr.

Østre Landsrets Dom af 7. Oktober 1938 (II Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Forældremyndigheden over Fællesbørnene Aage Jensen og Else Jensen tillægges Appellantinden, Fru Anna Bertha Jensen, født Jacobsen, og at Indstævnte, Afbygger Mads Christian Jensen, til Børnenes Underhold bør betale Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger, ogsaa om Ægtefællernes Forhold forinden de lærte Frederiksen at kende, findes det betænkeligt at fastslaa, at Indstævnte hovedsagelig bærer Skylden for Uoverensstemmelsen mellem Ægtefællerne.

Oplysningerne findes at bestyrke, at Indstævnte er bedst egnet til at tage sig af Børnene.

Herefter vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Gam-

borg 200 Kr. og 47 Kr. 15 Øre, der udredes af det Offentlige.

Underretsdømmens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag nedlægger Sagsøgeren, Afbygger Mads Christian Jensen, Slagslunde Skov, der har erholdt Bevilling til fri Proces, Paastand paa Separation fra Sagsøgte, Anna Bertha Jensen, født Jacobsen, smst., med hvem han den 13. November 1929 indgik Ægteskab, saaledes at Forældremagten over Fællesbørnene Aage Jensen, født 13. Februar 1932 og Else Jensen, født 24. Januar 1936, tillægges Sagsøgeren, samt at Sagsøgte tilpligtes at betale Underholdsbidrag til Børnene efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, idet han støtter sin Paastand paa, at Sagsøgte har været ham utro eller i hvert Fald ved sin Forbindelse med en anden Mand har ødelagt Forholdet mellem Ægtefællerne, uden at Sagsøgeren har givet Anledning hertil.

Sagsøgte ønsker ogsaa Separation, men nedlægger Paastand paa, principalt at Forældremyndigheden over begge Børn tillægges hende, subsidiært over Barnet Else, og at Sagsøgeren tilpligtes at betale Underholdsbidrag til Sagsøgte.

Der er under Sagen afgivet Forklaring af Ægtefællerne og forskellige Vidner, og vel kan det nu ikke anses for godtgjort, at Sagsøgte har staaet i kønsligt Forhold til andre Mænd, men det maa efter det oplyste antages, at Forholdet mellem Ægtefællerne indtil det sidste Aars Tid har været tilfredsstillende, men at det derefter er blevet daarligt og nu paa Grund af dyb Uoverensstemmelse maa anses for ødelagt, og det maa antages, at det er Sagsøgte, der i væsentlig Grad ved sit Forhold til den under Sagen nævnte Vognmand Nicolaj Frederiksen har givet Anledning hertil. Sagsøgte benægter vel at have staaet i kønsligt Forhold til Frederiksen, men hun forklarer, at han har været hendes Ven, og at hun en enkelt Gang har kysset ham. Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgte har foretaget Udflugter med Frederiksen alene, saaledes ved en Leilighed, hvor de var borte et helt Døgn, og fra den 4. til den 29. Januar d. A. boede Sagsøgte paa et Værelse i København, som Frederiksen havde lejet, og under dette Ophold havde hun af og til Besøg af Frederiksen, uden at der dog skal have været noget Kæresteri imellem dem.

Der vil herefter i Medfør af Ægteskabslovens § 53, 2. Stk. være at meddele Ægtefællerne Separation.

Da Sagsøgte væsentlig bærer Skylden for Separationen, vil der ikke blive at tilkende hende nogen Underholdsbidrag, og af samme Grund, og idet det efter det foreliggende ikke kan antages, at Sagsøgte er bedre egnet til at opdrage Børnene end Sagsøgeren, vil Forældremagten over begge Børn være at tillægge Sagsøgeren.

Da der ikke foreligger tilstrækkelige Oplysninger om Ægtefællernes økonomiske Forhold og Erhvervsevne, vil Spørgsmaalet om Sagsøgtes Bidragspligt til Børnene og de eventuelle Bidrags Størrelse, være at henskyde til Overøvrighedens Afgørelse.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører Overretts-sagfører Raaschou i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for hafte Udlæg 28 Kr., hvilke Beløb vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21. Juli 1938 af Retten for Hillerød Købstad m. v., paastaas af Appellantinden, Fru Anna Bertha Jensen, født Jacobsen, ændret saaledes, at hun faar Forældremyndigheden over begge Børnene, subsidiært over Datteren Else, samt at Indstævnte, Afbygger Mads Christian Jensen, dømmes til at betale Underholdsbidrag, saavel til Børnene som til hende. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Separationspaastanden er taget til Følge, og det tiltrædes ligeledes, at det ikke er paa-lagt nogen af Parterne at yde Bidrag til den anden Parts Underhold. Saaledes som Sagen foreligger oplyst for Landsretten, maa det antages, at Appellantinden er bedre egnet til at opdrage Børnene end Indstævnte; Forældremyndigheden vil derfor være at tillægge hende. Til Børnenes Underhold vil Indstævnte have at betale Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil være at hæve.

Med Hensyn til det Indstævntes beskikkede Sagfører for Underretten tilkendte Salær m. v. vil Underrettsdommen være at stadfæste.

M a n d a g d e n 19. J u n i.

Nr. 151/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Knud Vilhelm Schulin (Stig Rode),

der tiltales for Overtrædelse af Motorlovens § 41, jfr. § 29 og Færdselslovens § 38, jfr. §§ 9 og 10, Stk. 2.

København's Byrets Dom af 7. Marts 1939 (3. Afd.): Tiltalte Knud Vilhelm Schulin bør inden 14 Dage efter nærværende Doms Afsigelse til Statskassen bøde 200 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 14 Dage. Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar fra nærværende Doms Afsigelse at regne. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 4. Maj 1939 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Frakendelse af Retten for Tiltalte Knud Vilhelm Schulin til at være Fører af Motorkøretøj ud-

gaar. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denné Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde vil denne være at stadfæste. Seks Dommere finder dog, at Førerretten bør frakendes for 3 Aar regnet fra nærværende Højesteretsdoms Afsigelse, medens tre Dommere ogsaa i saa Henseende vil stadfæste Byrettens Afgørelse.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Førerretten frakendes for 3 Aar, regnet fra nærværende Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rode betaler Tiltalte Knud Vilhelm Schulin 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, er Knud Vilhelm Schulin ved Anklageskrift af 27. Januar 1939 fra Statsadvokaten for København sat under Tiltale til at lide Straf for Overtrædelse af Motorlovens § 29, og Færdselslovens §§ 9 og 10, Stk. 2, ved den 10. December 1938 Klokken ca. 16 under Kørsel med Motorvogn K 12319 ad Vesterbrogade fra Raadhuspladsen at have kørt uforvarsomt og hensynsløst, idet han overhalede og forbikørte en foran kørende Motorvogn K 7297 paa dennes højre Side til Fare for de i Gadens højre Side kørende Cyklister, samt ved, da Tiltalte efter at have holdt for rødt Lys ved Krydset ved Vester Farimagsgade paany kørte frem, som Følge af manglende Agtpaagivenhed at have paakørt et Bud, der med en med Pakker belæsset Transportcykel havde holdt foran Tiltalte og nu skulde svinge til venstre mod Reventlowsgade, hvorved Budet faldt, og Cyklen væltede, saa Pakkerne spredtes over Kørebanen.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte i Medfør af Motorlovens § 42.

Tiltalte er født den 20. September 1894 og tidligere bl. a. anset saaledes:

1. Den 15. Juli 1924 inden Københavns Byret vedtaget Bøde 70 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 22.

2. Den 17. December 1924 ved Østre Landsrets Dom idømt Bøde 130 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 22.

3. Den 1. November 1926 inden Københavns Byret vedtaget Bøde 150 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 22.

4. Den 14. Maj 1927 ved Bregentved-Gisselfeldt Birks Dom idømt Bøde 250 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 22.

5. Den 25. Juli 1928 ved Frederikssunds Købstads Ret idømt Bøde 300 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 24, jfr. §§ 32 og 33.

6. Den 19. Marts 1929 ved Østre Landsrets Dom idømt Bøde 200 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27, 8 og 33.

7. Den 23. September 1932 inden Slagelse Købstads Ret vedtaget Bøde 400 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 og Færdselslovens § 9.

8. Den 24. Februar 1933 ved Østre Landsrets Dom idømt Bøde 1000 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 og Færdselslovens §§ 2 og 9.

9. Den 1. Maj 1933 ved Københavns Amts søndre Birks Rets Dom idømt Bøde 1200 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 8, 25, 27 og 29 hvorhos Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendtes Tiltalte for et Tidsrum af $\frac{1}{2}$ Aar.

10. Den 21. Februar 1934 ved Frederiksberg Birks Rets Dom idømt Bøde 120 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 29 og Færdselslovens §§ 2 og 9.

11. Den 8. Juni 1936 ved Kolding Købstads Ret vedtaget Bøde 50 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens § 27 og Færdselslovens §§ 2, 9 og 10.

12. Den 23. Juli 1936 ved Roskilde Købstads Kriminalret vedtaget Bøde 500 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27, 1 og 29 og Færdselslovens § 2.

13. Den 22. September 1938 ved Københavns Amts nordre Birk vedtaget Bøde 600 Kr. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 21, 27 og 29, jfr. Færdselslovens §§ 9 og 10.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Efter de af Ingeniør cand. polyt. Knud Volmer Frost-Hansen, Fru Ella Frost-Hansen, Pressefotograf Hans Chr. Skøtt, Politibetjent 1176 Møller og Politibetjent 883 Feldthaus i Retten afgivne Vidneforklaringer findes det tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de i Anklageskriftet ommeldte Forhold, og han vil herefter være at anse efter Motorlovens § 41 jfr. § 29 og efter Færdselslovens § 38 jfr. §§ 9 og 10, Stk. 2, med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 200 Kr., subsidiært med Hæfte i 14 Dage.

Under Hensyn til Beskaffenheden af Tiltaltes Forseelser og til hans Fortid som Fører af Motorkøretøj findes Retten til at være Fører af Motorkøretøj i Medfør af Motorlovens § 42 at burde frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 1 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 7. Marts 1939 (39/39) og paaanket af Tiltalte Knud Vilhelm Schulin til Frifindelse forsaavidt angaar Tiltalen for Overtrædelse af Færdselslovens § 10, Stk. 2, og iøvrigt til Formildelse, samt af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Ved Bevisførelsen for Landsretten maa det anses godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt, og han vil derfor være at anse efter de i Dommen nævnte Bestemmelser. Da den idømte Straf findes passende, vil Dommen forsaavidt være at stadfæste. Derimod findes den foreliggende Forseelses Beskaffenhed ikke at give tilstrækkelig Anledning til at frakende Tiltalte Retten til at være Fører af Motorkøretøj, hvorfor Dommens Bestemmelse herom udgaar.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Tirsdag den 20. Juni.

Nr. 285/1938.

Giovanni Paracchi & Co.
(Landsretssagf. Julius Møller)

mod

Grosserer **P. Damgaard** (Gorrissen),

betræffende Betaling af et Tilgodehavende for leverede Tæpper.

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. Oktober 1938: Sagsøgte, Grosserer P. Damgaard, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Firma Giovanni Paracchi & Co., Torino, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firma Giovanni Paracchi & Co.,

til Indstævnte, Grosserer P. Damgaard, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da i 1935 Sanktionerne i Henhold til Folkeforbunds-Pagtens Art. 16 Stk. 1 blev iværksat mod Italien i Anledning af Abessinien-Felttoget, jfr. for Danmarks Vedkommende de i Medfør af Lov Nr. 298 af 16. November 1935 udfærdigede Bekendtgørelser Nr. 299, 300 og 301 af 18. s. M., indehavdes Repræsentationen for Sagsøgerne, det italienske Tæppefirma Giovanni Paracchi & Co., Torino, her i Landet af Sagsøgte, Grosserer P. Damgaard, der hovedsagelig forhandlede Sagsøgernes Varer som Agent mod en Provision af 5 pCt., men undertiden ogsaa købte Varer hos Sagsøgerne for egen Regning.

Allerede i September—Oktober 1935, forinden der endnu var truffet nogen Beslutning om de nævnte Sanktioners Iværksættelse, havde Sagsøgte korresponderet med Sagsøgerne om Levering af et større Parti Tæpper her til Landet, idet Sagsøgte, der laa i Forhandling med Valuta-centralen om Tilladelse til at udføre en Kompensationsforretning (Vareudveksling) paa Italien til et Beløb af ca. Lire 70.000, i Skrivelse af 28. September 1935 havde givet Sagsøgerne Meddelelse om disse Forhandlinger og forespurgt, om Sagsøgerne vilde være i Stand til for det nævnte Beløb omgaaende at levere Tæpper af Kvalitet Royal Irak i de i Danmark kurante Dessins til en Pris af Lire 15,00 pr. m² minus 4 pCt. kontant. Hertil havde Sagsøgerne i Skrivelse af 4. Oktober s. A. svaret, at de kunde afsende omgaaende ca. 5000 m² Irak til en Pris af Lire 15,00 pr. m² fob Lübeck, Betaling kontant mod Faktura, Skonto 4 pCt. »uden nogen som helst Kompensation til vor Last«. Nogen endelig Ordre om Levering af et saadant Parti Tæpper forelaa dog ikke fra Sagsøgtes Side, den Gang Sanktionerne traadte i Kraft.

Paa dette Tidspunkt laa Sagsøgerne inde med et Lager af Tæpper, som var fremstillet for det danske Marked, og for ikke at komme til at fryse inde med dette Lager i Italien for længere Tid, fremsendte Sagsøgerne til Sagsøgte et Parti af disse Tæpper til en samlet Fakturaværdi af Lire 115.920,65 i Henhold til to Fakturaer af 16. og 17. November 1935 til Beløb henholdsvis Lire 40.222,55 og Lire 75.698,10. Disse Fakturaer, i hvilke Partiet — i Oversættelse fra Italiensk — betegnes som »Varer bestemt til vort Depot hos Dem«, blev tilstillet Sagsøgte ved Skrivelse fra Sagsøgerne af 20. November 1935, der i Oversættelse lyder: »Hermed tillader vi os at fremsende vor Proforma-Faktura og Forsendelsesliste vedrørende den Vare, som vi afsendte den 16. ds., og med Hensyn til hvilken vi vil give Dem nærmere Forholdsordre vedrørende Salget.«

Efter Modtagelsen af denne Meddelelse synes Sagsøgte straks at have været i Tvivl om, hvorvidt Forsendelsen virkelig var bestemt til ham, men efter senere at være blevet klar over, at dette var Mening,

underrettede Sagsøgte i Skrivelse af 29. November 1935 Sagsøgerne om, at han havde truffet Foranstaltninger til Varernes Oplæggelse i Frihavnen, idet han samtidig forespurgte Sagsøgerne, om de ønskede et Efterkrav paa 700 Kr. for Transportomkostninger betalt af ham eller selv vilde afgøre det i Italien. Det hedder derhos i denne Skrivelse:

»Det er ikke ganske udelukket, at jeg kan indføre en Del af disse Varer, som jeg allerede i sin Tid har skrevet til Dem; jeg forhandler med Valutakontoret om Valutaattest paa Grundlag af de allerede foretagne Udvekslingsforretninger. Jeg haaber, at det vil lykkes mig; i bekræftende Fald kan jeg sikkert indføre en ikke ringe Del af disse Varer. Jeg udbeder mig omgaaende nærmere Oplysninger i saa Henseende og beder Dem sende mig Fortegnelser over Indholdet i de forskellige Baller og de tilhørende Fakturaer.«

Herpaa svarede Sagsøgerne i Skrivelse af 3. December s. A., at de gik ud fra, at Sagsøgte vilde gøre sit bedste for at faa Varen ind og sælge den paa behørig Maade, hvorhos de meddelte, at Varen var afsendt fob. Lübeck som sædvanlig, og at de derfor gik ud fra, at de i Sagsøgtes Skrivelse nævnte Omkostninger var Omkostninger fra Lübeck til København, »hvorfor De kan betale dem for vor Regning og til Dækning heraf forhøje Salgsprisen forholdsmæssig.«

Hele det nævnte Parti Tæpper blev derefter efterhaanden indført her i Landet i Tiden fra Slutningen af 1935 til Oktober 1936, idet dog langt den overvejende Del af Partiet var indført allerede omkring Maj 1936. Efter det oplyste maa det endvidere antages, at kun en ringe Del af Partiet blev solgt af Sagsøgte til herværende Firmaer, som selv indførte Varerne paa egen Valutabevillinger og derefter betale Købesummen til Sagsøgerne ved Deponering paa Spærrekonto i Nationalbanken. Størstedelen af Partiet maa derimod antages at være indført her i Landet af Sagsøgte selv paa Valutabevillinger, som han havde faaet udstedt i eget Navn i Henhold til Vareudvekslingsforretning.

Efterhaanden som Varerne blev indført her i Landet, fremsendte Sagsøgte Opgørelser herover til Sagsøgerne. Den første Opgørelse, der er dateret 30. December 1935, betegner sig som »Salgsnota over Varer i Depot« og angives i Sagsøgtes Følgeskrivelse af 4. Januar 1936 at vedrøre »de Varer, som jeg indtil nu har kunnet indføre af de i Depot fremsendte Varer«. Senere Opgørelser blev tilstillet Sagsøgerne af Sagsøgte den 5. Februar, 28. Marts, 4. Juni og 30. Oktober 1936. En Del af disse Opgørelser fremtræder som Kopier af Fakturaer fra Sagsøgerne til Sagsøgte og maa følgelig være udfærdiget af Sagsøgte paa Fakturablanketter, der er tilstillet ham af Sagsøgerne. Saavel i Salgsnotaen af 30. December 1935 som i de senere »Fakturaer« er de paagældende Varer opført med en Pris i Lire. En endelig Opgørelse over Parternes Mellemværende tilstilledes derefter Sagsøgerne af Sagsøgte den 30. Oktober 1936, og i denne Opgørelse, der udviser en Saldo i Sagsøgernes Favør paa Lire 118.528,50, henvises der til de tidligere fremsendte Opgørelser (Fakturaer).

Allerede fra Februar 1936 udveksledes der mellem Parterne en Korrespondance om, paa hvilken Maade Sagsøgtes Betaling til Sagsøgerne for de her i Landet indførte Varer kunde ske. I Skrivelse af

24. Februar 1936 til Sagsøgerne udtaler Sagsøgte saaledes — i Anledning af en Anmodning fra Sagsøgerne i Skrivelse af 18. s. M. om at sende »de danske Kroner, som De har indkasseret som Betaling for vore Varer solgt af Depotet« til en Adresse i New York — at den eneste Udvej til at dække Sagsøgerne for Beløbet var at indbetale dette for deres Regning paa en Spærrekonto i Nationalbanken, dog at Sagsøgte ogsaa kunde indbetale det skyldige Beløb paa en særlig Konto i hans Navn. Sagsøgerne anførte heroverfor i Skrivelse af 11. Marts 1936, at da den tidligere Spærrekonto mellem Danmark og Italien ikke længere eksisterede, maatte Betaling kunne ske direkte, og de anmodede derfor Sagsøgte om at overføre Beløbet til Nationalbanken, saaledes at denne foretog Remitteringen direkte og omgaaende. I sin Svarskrivelse af 17. s. M. gjorde Sagsøgte imidlertid igen Sagsøgerne opmærksom paa, at den eneste Udvej for Betaling var at indsætte Beløbet paa Spærrekonto i Nationalbanken.

Der blev imidlertid ikke foretaget nogen Overførsel af Beløb til en saadan Spærrekonto i Nationalbanken af Sagsøgte, der derimod i Skrivelse af 12. Maj 1936 meddelte Sagsøgerne, at han, som allerede tilskrevet disse ved Brev af 9. s. M., holdt Beløbet disponibelt i sin Bank, og saasnart Tilladelse hertil forelaa, vilde oversende Beløbet til Sagsøgerne.

I Tiden fra Maj 1936 til Oktober s. A. indtraf der et betydeligt Fald i Kursen paa Lire i Forhold til Kroner, og efter Modtagelsen af Sagsøgtets ovennævnte endelige Opgørelse af 30. Oktober 1936, udvisende en Saldo i Sagsøgtens Favør af Lire 118.528,50, protesterede Sagsøgerne i Skrivelse af 2. November 1936 mod denne Opgørelse, idet deres Standpunkt var det, at da Sagsøgte ved Salget af deres Varer havde opbebaaret et Kronebeløb, som Sagsøgerne ved en Omregning af det nævnte Lirebeløb 118.528,50 til Kroner efter en Kurs af 2,85 opgjorde til 41.590 Kr., maatte Sagsøgte være pligtig til at betale dem et til dette Kronebeløb svarende Lirebeløb efter Kursen i November 1936: 4,14, eller Lire 172.182,60. I Skrivelse af 10. November 1936 meddelte Sagsøgte Sagsøgerne, at han ikke kunde anerkende deres Krav saa meget mere, som Devisemyndighederne ikke tillod at betale et større Lirebeløb, end der var meddelt Importtilladelse for, samt at han i Overensstemmelse hermed havde indbetalt det nævnte Lirebeløb 118.528,50 til Nationalbanken til Fordel for Sagsøgerne, der vilde erholde Beløbet udbetalt gennem en nærmere angivet italiensk Bank.

Da der ikke senere er opnaaet Enighed mellem Parterne, har Sagsøgerne under nærværende Sag nærmere opgjort deres Krav saaledes: Det i sin Tid ved Salget af Sagsøgtens Varer fremkomne Kronebeløb Kr. 41.590,00
minus den afregnede Sum Lire 118.528,50 der efter Kursen ved Afregningen 4,14 androg — 28.630,00

Differencen: Kr. 12.960,00

paastaar Sagsøgerne Sagsøgte dømt til at betale tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 7. Maj 1938.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Sagsøgernes principielle Standpunkt under Sagen er det, at de heromhandlede Varer er leveret Sagsøgte i Depot og skulde sælges af Sagsøgte for Sagsøgernes Regning, samt at Sagsøgerne herefter maa have Krav paa det ved Varenes Salg her i Landet fremkomne Provenu i danske Kroner. Sagsøgerne gør endvidere gældende, at Sagsøgte, efterhaanden som Varerne blev indført og solgt, burde have indsat de indvundne Beløb paa Spærrekonto i Nationalbanken til Fordel for Sagsøgerne, hvorved Sagsøgte vilde være frigjort overfor disse, der da til sin Tid vilde have faaet de saaledes deponerede Kronebeløb udbetalt i Lire efter Rimessedagens Kurs.

Fra Sagsøgtes Side gøres det derimod gældende, at de heromhandlede af Sagsøgerne i Depot fremsendte Varer — bortset fra nogle enkelte Partier, som af Sagsøgte er solgt paa Agenturbasis til herværende Firmaer og af disse er betalt direkte til Sagsøgerne — er købt af Sagsøgte i fast Regning, efterhaanden som Sagsøgte opnaaede Valutabevilling til Varens Indførsel. Ifølge Sagsøgtes Fremstilling er Varerne af ham købt i Lire, nemlig til de i hans forskellige Opgørelser til Sagsøgerne angivne Priser, som Sagsøgerne efter Modtagelsen af Sagsøgtes Opgørelser har godkendt, og Sagsøgte mener herefter at være frigjort for sine Forpligtelser overfor Sagsøgerne ved Betaling af det ifølge de nævnte Opgørelser skyldige Lirebeløb.

Efter de foreliggende Oplysninger — derunder særlig angaaende den Maade, hvorpaa Sagsøgte har ført sine Bøger med Hensyn til denne Forretning — maa der gaas ud fra, at Sagsøgte selv har opfattet Forholdet mellem Parterne saaledes, at han, efterhaanden som Valutabevillinger tildeltes ham, overtog de i Henhold hertil importerede Varer i fast Regning.

Det heromhandlede Parti er af Sagsøgerne fremsendt til Sagsøgte for Salg for Sagsøgernes Regning, efter hvad der maa antages saaledes, at Sagsøgte var bemyndiget til at sælge Varerne til de i de føromtalte to »Proformafakturaer« af 16. og 17. November 1935 angivne Priser. Spørgsmaalet bliver herefter, om ifølge den mellem Parterne bestaaende Ordning Betingelserne har været tilstede for Sagsøgtes Indtræden i Handlen som Køber for egen Regning, jfr. Lov om Kommission af 8. Maj 1917 § 75, jfr. §§ 40 ff., eller om, uagtet disse Betingelser ikke har foreligget, Sagsøgerne ved deres Forhold maa anses at have godkendt, at Sagsøgte havde overtaget Varerne i fast Regning.

Fra Sagsøgtes Side er det i saa Henseende anført, at der under Forretningsforbindelsen mellem Parterne tidligere ofte har foreligget Tilfælde, hvor Sagsøgte er indtraadt som Køber for egen Regning, uden at Sagsøgerne har protesteret herimod. Retten finder imidlertid ikke Anledning til at komme nærmere ind paa, om der ved saadanne tidligere Tilfælde maa siges at være skabt en Ret for Sagsøgte til Selvindtræden, idet Retten efter de foreliggende Oplysninger maa anse det for tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgte paa tydelig Maade har tilkendegivet overfor Sagsøgerne, at han var indtraadt som Køber af Varerne, samt at Sagsøgerne maa anses at have akcepteret dette Forhold.

I denne Henseende skal bemærkes, at Forretningsgangen mellem Parterne, naar Sagsøgte forhandlede Sagsøgernes Varer som Agent,

stedse har været den, at Varerne af Sagsøgerne faktureredes direkte til de paagældende Købere, og at Købesummen af disse blev betalt direkte til Sagsøgerne. Med Hensyn til det heromhandlede Parti Varer er det under Korrespondancen til Stadighed præciseret fra Sagsøgtes Side, at Varerne importeredes af ham paa egen Valutabevilling, og i de senere som Fakturaer fremtrædende Opgørelser fra Sagsøgte angives det ogsaa udtrykkeligt, at Varerne er solgt til Sagsøgte. Der er ikke i denne Anledning paa noget Tidspunkt af Sagsøgerne protesteret overfor Sagsøgtes Opgørelser, ligesom der heller ikke af Sagsøgerne er forlangt Oplysninger af Sagsøgte om, til hvem Varerne var solgt, men det fremgaar udtrykkeligt af Sagen, jfr. Skrivelse af 31. Marts 1936 til Sagsøgte fra Sagsøgerne, at disse efter Modtagelsen af Sagsøgtes Opgørelser over importerede Varer har tilkendegivet overfor Sagsøgte, at de debiterede ham for det i Opgørelserne angivne Lirebeløb.

Efter det saaledes anførte findes Sagsøgernes Krav overfor Sagsøgte som Køber af de heromhandlede Varer alene at gaa ud paa Betaling af de i Sagsøgtes Opgørelser angivne Lirebeløb, og der staar herefter alene tilbage at afgøre, om den Omstændighed, at Sagsøgte ikke paa et tidligere Tidspunkt end sket har indbetalt et til de skyldige Lirebeløb svarende Kronebeløb i Nationalbanken til Fordel for Sagsøgerne, kan begrunde det af dem her under Sagen rejste Krav.

Begrundelsen er fra Sagsøgernes Side den, at hvis Sagsøgte, forinden Liren deprecieredes i Forhold til Kroner, havde deponeret den efter Opgørelsen af 30. Oktober 1936 skyldige Saldo, stor Lire 118.528,50, i Kroner efter Kurs 2,85 svarende til Kr. 41.590, vilde Sagsøgerne ved Ophøret af de overfor Italien iværksatte Sanktioner have faaet dette Kronebeløb udbetalt i Lire efter en Kurs af 4,14 svarende til Lire 172.182,60.

Der foreligger ikke under Sagen nærmere Oplysninger om, hvilken Fremgangsmaade der ved Sanktionernes Ophævelse blev fulgt af Nationalbanken ved Overførelsen til Italien af Beløb, der under Sanktionerne var deponeret i Kroner paa Spærrekonto til Fordel for italienske Sælgere. Men selv om det — som hævdet af Sagsøgerne — forholdt sig saaledes, at saadanne Beløb af Nationalbanken blev udbetalt i Lire efter den ved Udbetalingen gældende Kurs, uagtet de italienske Sælgere derved erholdt et større Lirebeløb udbetalt end det Fakturabeløb i Lire, hvortil Varerne var indført her i Landet, finder Retten ikke at kunne give Sagsøgerne Medhold i deres Paastand, idet Retten maa nære Betænelighed ved at statuere, at der under den mellem Parterne førte Korrespondance fra Sagsøgernes Side er stillet et saadant udtrykkeligt Forlangende om, at deres Tilgodehavende hos Sagsøgte deponeredes paa Spærrekonto i Nationalbanken, at Sagsøgerne som Følge af Sagsøgtes Undladelse af at foretage Deponeringen kan gøre Krav paa at faa betalt den af dem opgjorte Kursdifference af Sagsøgte, der i alle Tilfælde har løbet Risikoen for at lide Tab ved en Stigning i Kursen paa Lire.

I Henhold hertil findes den af Sagsøgte nedlagte Paastand om Frifindelse at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne derhos have at godtgøre Sagsøgte med 600 Kr.

Onsdag den 21. Juni.

Nr. 27/1939.

Gaardejer **Ingwart Iwersen**
(Landsretssagfører Clausen)

mod

Stationsforstander **Carl Christesen** og Gaardejer **Jørgen Jørgensen** (Steglich-Petersen),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Pligt til at kvittere en paa Indstævnte Christesens Ejendom tinglæst Deklaration.

Vestre Landsrets Dom af 10. December 1938 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Ingwart Iwersen, bør kvittere den forommeldte paa Ejendommen Rends Bind III Blad 23 Art. Nr. 7 m. fl. tinglyste Deklaration om Raadighedsindskrækning til Udslettelse af Tingbogen. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne Stationsforstander Carl Christesen og Gaardejer Jørgen Jørgensen, 300 Kr. Dommen at efterkomme inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter alt foreliggende findes Christesen at have været berettiget til at opfatte Deklarationen som staaende i nøje Sammenhæng med Gældsforpligtelsen overfor Kreditanstalten m. v., saaledes at han ihvertfald kunde frigøre sig for Raadighedsindskrækningskerne ved Gældens Betaling. Herved bemærkes, at efter det oplyste, særlig Prokurist H. V. Jessens Forklaring var Deklarationens Formaal at varetage en økonomisk Interesse, idet man paa Grund af Christesens særlige Forhold frygtede, at Ejendommen var erhvervet af ham med Spekulations salg for Øje. Ligeledes bemærkes, at Deklarationen synes oprindelig kun at have været beregnet paa Gyldighed i 4 eller 5 Aar.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand bemærkes, at der ikke ved Deklarationen findes at være hjemlet nogen Forkøbsret for Kreditanstalten, ligesom det ikke er godtgjort, at Christesen, saaledes som af Appellanten yderligere hævdede, har tilsagt Kreditanstalten en saadan Ret, da den i 1933 ydede ham et Laan i Gaarden.

Idet en almindelig Prøvelse af Adgangen til at paalægge en Ejendom en retskraftig Forpligtelse af det paastaaede Indhold herefter som i Dommen nævnt, er overflødig, vil Dommen efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Gaardejer Ingwart Iwersen, til de Indstævnte, Stationsforstander Carl Christesen og Gaardejer Jørgen Jørgensen, med 400 Kr.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I August 1927 købte Sagsøgeren Stationsforstander Carl Christesen i Ragebøl, der ønskede at anbringe en ham tilhørende Kapital i Landejendomme, en Gaard i Rends. Da Christesen, der som Følge af sin Stilling som Tjenestemand maatte drive Gaarden ved Bestyrer, senere kom i økonomiske Vanskeligheder, henvendte han sig for at bevare Gaarden i sit Eje til Sagsøgte, Gaardejer Ingwart Iwersen af Saksborg, der er Tillidsmand for Kreditanstalt Vogelgesang i Haderslev, for gennem ham at søge at opnaa et Laan i Kreditanstalten. Sagsøgte anbefalede, da det var ham magtpaaliggende at bidrage til, at Gaarden forblev paa tyske Hænder, Kreditanstaltens Bestyrelse at give Christesen det fornødne Laan, og under de senere Forhandlinger herom mellem Kreditanstalten og Christesen kom det paa Tale, at Christesen skulde underkaste sig en vis Indskrænkning i Raadigheden over Ejendommen til Fordel for Kreditanstalten for derved at sikre denne, at Gaarden forblev i tysk Besiddelse. Forhandlingerne endte med. at A/S Tøndern Bank paa Foranledning af Kreditanstalten bevilgede Christesen en Tredieprioritet paa 18.000 Kr., som den 17. Januar 1929 blev tinglyst med Sikkerhed i Gaarden næst Laan til Vest- og Sønderjydske Kreditforening og Jydsk Landhypothekforening, der i Tingbogen stod opført med henholdsvis 77.000 Kr. og 14.769 Kr. 33 Øre, og at Christesen underskrev en Deklaration, der samtidig blev tinglyst jævnsides med nævnte Tredieprioritet. Denne Deklaration er saalydende:

»Jeg forpligter mig herved ikke at foretage nogen Disposition over min fornævnte Ejendom i Rends, det være sig ved hel eller delvis Afhændelse af Ejendommen, ved yderligere Prioritering udover de efterstaaende angivne Prioriteter eller ved en hvilken som helst anden Behæftelse af Ejendommen, uden at Gaardejer Ingwardt Iwersen, Saxborg, meddeler Samtykke dertil.

Paataleberettiget er Gaardejer Ingwart Iwersen, Saxborg.«

I Aaret 1933 stillede Kreditanstalt Vogelgesang mod ved Pantebrev*); lyst 11. September s. A. at faa Sikkerhed i Gaarden for 5000 Kr. et Beløb af 4000 Kr. til Raadighed for Christesen, som ved at indbetale dette til Jydsk Landhypothekforening opnaaede, at den kvitterede sin 2. Prioritet i Ejendommen, men da Christesen i dette Aar ikke var i Stand til at betale Renterne af sin Kreditforeningsgæld, lod Kreditforeningen Ejendommen stille til Tvangsauktion. Forinden havde et Datterselskab af Kreditanstalt Vogelgesang ved Navn Höfeverwaltungsgesellschaft af

*) Skal være Skadesløsbrev.

Tondern Bank faaet Transport paa 1000 Kr. af dens 3. Prioritet, og paa Tvangsauktion, der fandt Sted den 14. September 1933, fik Höfeverwaltungsgesellschaft Ejendommen overdraget som ufyldstgjort Panthaver, idet der mellem Selskabet og Kreditforeningen var truffet Aftale om, at Selskabet skulde byde over Kreditforeningens Prioritet, mod at Kreditforeningen nedskrev den med 4500 Kr. og desuden gav Afkald paa et Rentetilgodehavende, Meddelelse om Höfeverwaltungsgesellschafts Overtagelse af Gaarden, der var bleven tilført Tingbogen den 14. September 1933, blev atter slettet den 29. December s. A.,**) idet Selskabet gik ind paa at lade Christesen overtage Gaarden som Ejer, efter at han til Sikkerhed for den Kapital, som Kreditanstalt Vogelgesang og Höfeverwaltungsgesellschaft havde forstrakt ham med, havde udstedt et Pantebrev til sidstnævnte paa 28.400 Kr., der den 29. December 1934 blev tinglyst paa Ejendommen med Prioritet næst 72.900 Kr. til Kreditforeningen.

I Efteraaret 1937 havde Christesen paadraget sig en Renterestance til Höfeverwaltungsgesellschaft af 3209 Kr. 60 Øre, men opnaaede efter Forhandling med Selskabet Saldokvittering herfor mod Indbetaling af 1704 Kr. Christesen indledede derefter Underhandlinger med Medsagsøgeren Gaardejer J. Jørgensen af Rends, der er hans Svoger, om Salg af Gaarden til denne, i hvilken Anledning Christesen den 1. December 1937 tilstillede Höfeverwaltungsgesellschaft dets Tilgodehavende ifølge Pantebrevet med Anmodning om at kvittere Pantebrevet til Udslettelse, og samtidig rettede han Begæring til Sagsøgte om at kvittere den fornævnte til Fordel for Sagsøgte lyste Deklaration om Raadighedsindskrænkning over Ejendommen. Da Kreditor nægtede at modtage sin Prioritet, blev den opsagt til Udbetaling til den 1. Juli 1938, hvorhos Beløbet samtidig deponeredes i »Tondern Bank«, hvorom Kreditor fik Underretning. Sagsøgte nægtede ligeledes at kvittere den oftnævnte Deklaration, hvilket havde til Følge, at et af Christesen til Jørgensen den 4. December 1937 paa Gaarden udstedt Skøde ved Indleveringen til Tinglysning blev afvist med den Begrundelse, at Tinglysning ikke kunde finde Sted, førend Sagsøgte havde givet Samtykke til Handlen. Da Sagsøgte har været uvillig hertil med den Begrundelse, at Jørgensen ikke tilhører den tyske Folkegruppe, har Sagsøgerne under nærværende Sag søgt Sagsøgte tilpligtet til at kvittere den forommeldte paa Ejendommen Rends Bind II Blad 23 Art. Nr. 7 m. fl. tinglyste Deklaration om Raadighedsindskrænkning over Ejendommen til Udslettelse af Tingbogen.

Sagsøgte har paastaet sig frifunden for Sagsøgernes Tiltale.

Forsaavidt Sagsøgte i første Række har gjort gældende, at Jørgensen ikke kan optræde som Sagsøger i denne Sag, fordi der ikke bestaar noget Retsforhold mellem ham og Sagsøgte, vil der ikke kunne gives Sagsøgte Medhold heri, idet Jørgensen som Køber af Ejendommen har en saadan Interesse i Afgørelsen af det omhandlede Spørgsmaal, at der intet kan være til Hinder for, at han optræder som Sagsøger sammen med Christesen.

Sagsøgte har dernæst til Støtte for sin Frifindelspaastand gjort gældende, at Deklarationen, der er afgivet uden Forbehold og Betin-

**) Skal være 1934.

gelses, er bindende for Christesen, idet han maa have haft fuld Forstaaelse af dens Betydning og Rækkevidde. Det er i saa Henseende af Sagsøgte anført, at det siden Kreditanstalt Vogelgesangs Oprettelse har været almindelig kendt, at den blev stiftet for at støtte tyske Landmænd med Laan og derved bidrage til at bevare Ejendomme, der er paa tyske Hænder, i tysk Eje. Dette har Christesen efter Sagsøgtes Formening ogsaa vidst Besked med, hvilket fremgaar af, at Christesen i forskellige til Kreditanstalten stilede Breve, som han slutter »mit Deutschem Gruss« bl. a. har udtalt, at han arbejdede for at undgaa, at Gaarden kom paa rigsdanske Hænder, og at han i Anledning af en paatænkt Udstykning af Gaarden havde sørget for tysksindede Nybyggere til Parcellerne. Under Forhandlingerne mellem Kreditanstalten og Christesen maa det efter Sagsøgtes videre Anbringende ogsaa være blevet klart for Christesen, at Kreditanstalten nærrede særlig Betænkelighed ved at yde ham Laan, fordi der var Sandsynlighed for, at den af ham købte Gaard atter blev bortsolgt, idet Christesen, da han var Stationsforstander i Ragebøl og saaledes boede i ca. 50 km's Afstand fra Rends ikke personlig kunde drive den. Under disse Omstændigheder var det nødvendigt at have særlig Garanti for, at det af Kreditanstalten ved Udlaanet tilsigtede Formaal blev fyldestgjort, og derfor fremsatte Christesen af egen Drift Tilbud om Afgivelsen af den omhandlede Deklaration — som iøvrigt er den eneste af den Art, der er indrømmet til Fordel for Kreditanstalten —, hvilket i høj Grad bidrog til, at Laanet blev ham bevilget. Subsidiært har Sagsøgte anført, at Raadighedsindskrænkningen i hvert Fald kan gøres gældende som en Forkøbsret for Sagsøgte paa Kreditanstaltens Vegne, og at Christesen derfor maa være pligtig at tilbyde Kreditanstalten Gaarden til samme Pris som med Jørgensen aftalt.

Ganske afset fra, hvorvidt det efter de om Raadighed over fast Ejendom gældende danske Retsgrundsætninger overhovedet maatte være Sagsøgeren Christesen muligt at lægge en saadan af Laanets Tilbagebetaling uafhængig og i Tidsvarighed ubegrænset eller dog ubestemt Byrde paa sin Ejendom, kan der i hvert Fald under de i denne Sag foreliggende Omstændigheder ikke blive Spørgsmaal om, at Christesen ved Deklarationen kan være bundet til kun med Samtykke at sælge sin Ejendom. Det fremgaar nemlig af foranstaaende, at Christesen, da han henvendte sig til Kreditanstalten om Laan, var i en Nødsituation, saaledes at han kun, dersom han opnaaede den fornødne økonomiske Støtte, kunde vente at undgaa et Tvangssalg af Gaarden med deraf følgende Tab. Den af ham under disse Omstændigheder til Fordel for Kreditanstaltens Repræsentant afgivne Raadighedsindskrænkning, hvorved Kreditanstalten, selv efter at fuld Indfrielse af den oftnævnte Prioritet har fundet Sted, sættes i Stand til at bestemme, til hvilket Tidspunkt, til hvem og for hvilken Pris Salg af Gaarden maa finde Sted, findes at give Kreditanstalten en saadan Fordel, at Christesen ifølge Aftalelovens § 31 ikke kan anses bundet ved Deklarationen. Denne maa herefter i Medfør af nævnte Lovbestemmelse i det hele anses ugyldig og vil derfor heller ikke, saaledes som af Sagsøgte subsidiært paastaaet, kunne gøres gældende som en Forkøbsret. Herefter vil den af Sagsøgerne nedlagte

Paastand være at tage til Følge uden at det bliver nødvendigt at tage Stilling til, hvad der iøvrigt er anført til Støtte for den.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerne med 300 Kr.

Torsdag den 22. Juni.

Nr. 236/1938. Grosserer **Jacob Erlandsen** og Fru **B. Rosengren Sibertsen** (Carstensen)

mod

Tømremester **Martin Hansen** (Svane),

betræffende Betaling af et Restbeløb for et Byggearbejde.

Østre Landsrets Dom af 26. August 1938 (II Afd.): De Sagsøgte Grosserer Jacob Erlandsen og Fru B. Rosengren Sibertsen bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren Tømremester Martin Hansen betale Kr. 3882,10 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. April 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanterne sig frifundet imod Betaling af 472 Kr. 10 Øre.

I Dommen er det rettelig antaget, at Indstævnte under de i Sagen oplyste Omstændigheder ikke ved at underskrive Kvitte-ringerne har forpligtet sig til at udføre det i Kontraktudkastet omhandlede Arbejde for 1750 Kr.

Herefter vil Indstævntes Paastand, mod hvilken ingen yderligere Indsigelse er fremsat for Højesteret, være at tage til Følge, og Dommen vil saaledes være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne Grosserer Jacob Erlandsen og Fru B. Rosengren Sibertsen een for begge og begge for een til Indstævnte, Tømremester Martin Hansen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1935 lod Husejer Johns. V. Erlandsen foretage en Tilbygning af sin Ejendom Vinkelvej Nr. 9 (nu Rosenørns Allé Nr. 43), Frederiksberg, paa Grundlag af Tegninger og Beskrivelser udarbejdede af Arkitekt Johs. Lund. Bygherren bistodes af Varmeinstallatør Thorvald J. A. Jensen, og efter dennes Anvisning antoges Sagsøgeren Tømrermester Martin Hansen som Entreprenør til Udførelse af Jord- og Betonarbejde, Tømrer-, Snedker- og Murerarbejdet, idet Bygherren skulde levere Materialerne fra nedrevne Bygninger. Da Arbejdet var færdigt, tilstillede Sagsøgeren Bygherren en Opgørelse, hvorefter hans samlede Vederlag androg 5630 Kr., hvoraf en mindre Del var udbetalt ham under Arbejdets Gang. Bygherren nægtede dog at foretage yderligere Udbetalinger, idet han hævdede, at der kun tilkom Sagsøgeren ialt 2220 Kr., og at Udbetalingerne havde overskredet dette Beløb.

Under denne Sag paastaar nu Sagsøgeren de Sagsøgte, Grosserer Jacob Erlandsen og Fru B. Rosengren Sibertsen, der efter Bygherrens og hans Hustrus Død som eneste Arvinger har vedgaaet Arv og Gæld i Boet, tilpligtet solidarisk at betale Restbeløbet for Byggearbejdet, Kr. 3882,10, med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 11. April 1938.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet de har anført:

Ved en i en Paategning paa »Beskrivelsen« udformet Aftale truffet inden Arbejdets Paabegyndelse paa et den 27. Juni 1935 mellem Sagsøgeren, Bygherren, Installatør Jensen og Sagsøgte Fru Sibertsen afholdt Møde bestemtes den samlede Entreprisensum til 1750 Kr. Paategningen blev vel ikke underskrevet, da Sagsøgeren nægtede at gøre dette, men han har senere godkendt dens Indhold ved adskillige Gange at underskrive Kvitteringer for à conto Betalinger, hvori henvistes til Aftalen af 27. Juni 1935. Senere enedes Bygherren og Sagsøgeren om et Tillæg af 360 Kr. i Anledning af, at der medgik 12.000 flere brugte Sten end oprindelig paaregnet. Der udførtes desuden Ekstraarbejder til samlet Beløb 110 Kr., saaledes at den samlede Sagsøgeren tilkommende Byggesum udgjorde 2220 Kr. Bygherren havde dog haft større Udlæg for Sagsøgerens Regning, idet han ud over de af Sagsøgeren anerkendte Udbetalinger, 1747 Kr. 90 Øre, havde Udlæg paa mindst ca. 950 Kr. derved, at han udbetalte Arbejds løn direkte til Sagsøgerens Folk og afholdt forskellige andre Udgifter vedrørende det af Entreprisen omfattede Arbejde m. v.

Sagsøgerens med hans Partsforklaring stemmende Fremstilling gaar heroverfor ud paa, at han begyndte Arbejdet i Maj 1935 efter at han med Bygherren var enedes om, at han skulde have Betaling for udført Arbejde efter Priskuranten for Svende med Tillæg af et mindre Mestersalær. Under sine Forhandlinger med Bygherren vægrede han sig stadig ved at udføre Arbejdet for en bestemt forud fastsat Sum, og Arkitekt Lund tilskyndede ham til at fastholde dette Standpunkt. Dertil havde han desuden særlig Opfordring, fordi Bygherren i Strid med hans egen Opfattelse holdt paa, at de paa Byggepladsen værende Materialer vilde tilstrække til Ombygningen, et Forhold der gentagne Gange førte til daglange Forsinkelser, indtil Bygherren havde fremskaffet yderligere

Materiale, og i hvilke Perioder Bygherren benyttede Sagsøgerens Folk til Oprydning og andre uden for Entreprisen faldende Arbejder, som betaltes af Bygherren direkte til Folkene, medens Sagsøgeren selv har betalt disse Løn for alt af dem under Entreprisen udført Arbejde. Den oprindelige Plan for Arbejdet blev ej heller fulgt, og Sagsøgeren maatte derfor i betydeligt Omfang udføre Ekstraarbejder. Under Mødet den 27. Juni tog han stadig Afstand fra at binde sig til nogen Entreprisenum og nægtede derfor at underskrive den ham forelagte Paategning, hvilken han ej heller senere har godkendt. Bygherren var ikke til at formaa til at foretage de for Sagsøgeren til de ugentlige Udbetalinger af Arbejds-løn fornødne à conto Betalinger før om Lørdagen ved Arbejdstidens Slutning og kun mod, at Sagsøgeren underskrev de ham forelagte Kvitteringer, som indeholdt Henvisninger til en Aftale af 27. Juni. Sagsøgeren raadførte sig i den Anledning med Arkitekt Lund, som udtalte, at han for enhver Pris maatte undgaa at afskære sig fra at kunne gennemføre Entreprisen, og at Hovedsagen var, at han havde nægtet at underskrive det Dokument, der angav Indholdet af en Aftale. Sagsøgeren underskrev derfor nødtvungent Kvitteringerne, men han protesterede hver Gang over for Bygherren mod Henvisningen til den paastaaede Aftale, og til sidst ophørte Kvitteringerne at indeholde saadan Henvisning.

Endvidere har de Sagsøgte og Installatør Jensen, Arkitekt Lund samt Sagsøgerens Svend, E. Magnusson, afgivet Forklaring for Landsretten.

Fru Sibertsen og Installatør Jensen har bl. a. forklaret, at Sagsøgeren paa Mødet den 27. Juni var enig i Indholdet af Paategningen, derunder Fastsættelse af Entreprisenummen til 1750 Kr., men at han dog krævede Betænkningstid, før han vilde bestemme sig til at underskrive Paategningen.

Arkitekt Lund og Snedker Magnusson har bl. a. forklaret, at Sagsøgeren gentagne Gange til dem har sagt, at han havde afslaaet Krav fra Bygherren om Fastsættelse af en bestemt Entreprisenum. Magnusson har særlig forklaret, at han flere Gange, naar han gik ledig paa Grund af Materialeangel, af Bygherren blev sat til at udføre Arbejder for ham, for hvilke Arbejder han fik Betaling af Bygherren selv, medens alle hans Entreprisen vedrørende Arbejder er betalt ham direkte af Sagsøgeren. Arkitekt Lund har særlig forklaret, at han husker at have tilskyndet Sagsøgeren til at undgaa Arbejdsstandsninger, men ikke erindrer den nærmere Sammenhæng hermed. Han betegner den af Sagsøgeren for det udførte Arbejde beregnede Pris som meget rimelig.

Det er ikke sandsynligt og i al Fald ikke bevist, at Sagsøgeren, der har vægret sig ved at underskrive Paategningen, desuagtet skulde have godkendt dens Indhold. Det findes i saa Henseende efter det oplyste uden Betydning, at Sagsøgeren har underskrevet Kvitteringer, der henviser til en den 27. Juni 1935 truffet Aftale. Der er ikke af de Sagsøgte anført noget til Støtte for den Antagelse, at Sagsøgerens Prisberegninger ikke som af den projekterende Arkitekt forklaret skulde være rimelige.

Det kan ikke antages, at de Beløb, som Bygherren har udredet direkte til Sagsøgerens Folk, kan godskrives de Sagsøgte i deres Mellemværende med Sagsøgeren, og der er i det oplyste ej heller Grundlag

for saadan Godskrivning af andre af Bygherren afholdte Udlæg i større Omfang end af Sagsøgeren anerkendt.

Herefter vil de Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand.

De Sagsøgte findes derhos til Sagsøgeren solidarisk at burde udrede Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 120/1938. Grosserer **K. Kiefer** (Selv)

mod

Maxzoni Benzin Co. A/S (Landsretssagf. A. Kaae),

betreffende Betaling af et Appellanten ved en Voldgiftskendelse paalagt Beløb.

Østre Landsrets Dom af 11. April 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Grosserer K. Kiefer, bør til Sagsøgerne, Maxzoni Benzin Co. A/S, betale de paastævnte 7224 Kr. 90 Øre med Renter af 5224 Kr. 90 Øre 5 pCt. aarlig fra den 14. Januar 1938, til Betaling sker, samt denne Sags Omkostninger med 700 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet en af Appellanten begært Udsættelse af Domsforhandlingen ikke kan tilstaa, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

For uden rimelig Grund at have indanket Sagen for Højesteret, findes Appellanten at burde betale en Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 8 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer K. Kiefer, til Indstævnte, Maxzoni Benzin Co. A/S, med 300 Kr.

Til Statskassen bøder Appellanten 200 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 8 Dage.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 5. November 1936 blev der mellem Sagsøgerne, Maxzoni Benzin Co. A/S, og Sagsøgte, Grosserer K. Kiefer, indgaaet en Kontrakt angaaende et Samarbejde med Hensyn til Benzinforhandling. I Kontraktens Afsnit V hedder det: »Saafremt der skulde opstaa nogen Tvist mellem Parterne i Anledning af nærværende Kontrakt eller dennes Fortolkning, er vi enige om, at en saadan Tvist afgøres af en Voldgift.« I December Maaned 1936 opstod der Tvist mellem Parterne, idet Sagsøgerne bl. a. gjorde gældende, at Sagsøgte havde gjort sig skyldig i en væsentlig Misligholdelse af den mellem Parterne indgaaede Kontrakt. Spørgsmaalet blev af Parterne indbragt for en Voldgift, bestaaende af Byretsdommer Kaarsberg som Opmand og Landsretssagfører Henning Pedersen og Arne Kaae som Voldgiftsmænd. Voldgiftsretten afsagde under 29. December 1937 en Kendelse, ifølge hvilken Sagsøgte tilpligtedes at betale 6000 Kr. med Fradrag af en nærmere angiven Provision opgjort til 775 Kr. 10 Øre, altsaa 5224 Kr. 90 Øre, samt Voldgiftssagens Omkostninger med 2000 Kr.

For disse Beløb med Tillæg af Renter af de 5224 Kr. 90 Øre 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 14. Januar 1938 paastaar Sagsøgerne nu eksigibel Dom.

Sagsøgte procederer principalt til Frifindelse, subsidiært til at det statueres, at Voldgiftssagen skal genoptages og nærværende Sag udsættes, til fornøden Afgørelse i den nye Voldgiftssag har fundet Sted.

I den nævnte Kontrakt af 5. November 1936 hedder det under I Nr. 9: »Saafremt Kiefer fra andet Firma maatte opnaa Tilbud paa Køb af Benzin, saaledes at han i Henhold til saadant Tilbud opnaar billigere Pris end efter nærværende Kontrakt, idet der i saa Fald ogsaa vil være at regne med den Provision, han i Henhold til nedenstaaende har Krav paa, er han berettiget til, for saa vidt angaar hans Køb af Benzin til Forhandling fra hans eget Tankanlæg, at forlange samme Pris til dette Anlæg hos Maxzoni med den Retsvirkning, at han, saafremt Maxzoni ikke vil gaa ind paa den for Kiefer fordelagtigere Pris, da er berettiget til med 1 Maanedes Varsel til den 1. i en Maaned at opsige nærværende Overenskomst for saa vidt angaar hans eget Anlæg paa Godsbanegaarden.«

Færdig fra Trykkeriet den 28. Juni 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 13

Torsdag den 22. Juni.

Voldgiftskendelsen begrundes sit Resultat bl. a. med, at det maa anses bevist, at Sagsøgte har benyttet et Proformatilbud paa Benzin fra »Anglo Dane Mineral Oil« til et Forsøg paa for saa vidt angaar hans Anlæg paa Godsbanegaarden at blive løst fra sin Kontrakt med Sagsøgerne i Henhold til denne Bestemmelse.

Til Støtte for sin Paastand under nærværende Sag gør Sagsøgte gældende, at den Forklaring, hvorved Voldgiftsmændene har fundet det godtgjort, at Tilbudet var proforma, nemlig en af Prokuristen i »Anglo Dane«, Poul Oluf Vinning Nielsen, i Københavns Byret afgiven Vidneforklaring, er urigtig.

Det Tilbud, som Sagsøgte foreviste Sagsøgerne som billigere for ham end Aftalen med Sagsøgerne, var af 4. December 1936. Til Grund for det laa en løs Aftale mellem Sagsøgte og Grosserer Axel Nielsen i »Anglo Dane«, men denne havde overladt sit Selskabs Prokurist at udforme den endelige Kontrakt. Prokurist Niensens Vidneforklaring gik nu ud paa, at det var en Aftale mellem Sagsøgte og ham, at Vidnets Firma var berettiget til at ophæve Overenskomsten straks, hvis Firmaets Rabat fra dets Leverandør ikke tillod at levere paa den i Tilbudet omhandlede Maade, og at dette skulde forstaas saaledes, at Firmaet uden nærmere Bevis var berettiget til at undlade at levere, hvis man ikke mente, at det var en Forretning, der kunde betale sig. Dette Forbehold blev ikke optaget i Kontrakten, hvilket maa have været efter Kiefers Ønske, og Vidnet har ikke været i Tvivl om, at Kontrakten skulde bruges til Forevisning for Kiefers Leverandør. Vidnet har i Virkeligheden ikke taget Kontrakten med Sagsøgte alvorligt.

Sagsøgte har i sin Partsforklaring for Landsretten bestridt Rigtigheden af denne Vidneforklaring, men Vidnet har fastholdt den for Landsretten, og Sagsøgte har ikke paa anden Maade godtgjort dens Urigtighed. Allerede som Følge heraf mangler der Føje til at sætte Voldgiftskendelsen tilside. Sagsøgernes Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerne med 700 Kr.

Mandag den 26. Juni.

Nr. 253/1938. Fru **Martha Fischer** (Thorsteinsson)
mod

Grosserer **Kjeld Jensen** (Rørdam),

betræffende Tilbagebetaling af en i en Forretning indskudt Kapital.

Østre Landsrets Dom af 15. September 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Kjeld Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Martha Fischer, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 250 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Overenskomsten af 9. Marts 1935 stiller det sig som uklart, hvorvidt Appellantinden i Tilfælde af Forretningens Ophør kunde kræve det af hende indskudte Beløb tilbagebetalt.

I Brevet af 26. Maj 1937 maa Indstævnte imidlertid antages paa bindende Maade at have anerkendt en Forpligtelse i saa Henseende.

Appellantindens Paastand om at faa tilbagebetalt det indskudte Beløb med Fradrag af, hvad der er hende udbetalt, vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Grosserer Kjeld Jensen, bør til Appellantinden, Fru Martha Fischer, betale 2849 Kr. 80 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarligt fra den 16. Februar 1938 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Marts 1930 startede Egon Ohrt og Kjeld Jensen et en gros Papirfirma under Navn Th. Jensen & Co. De var begge mindreaarige, og Borgerskab blev derfor løst af Kjeld Jensens Fader Th. Jensen, som skød Penge i Foretagendet. I Maj 1932 udtraadte Kjeld Jensen af Firmaet og Egon Ohrt blev Eneindehaver af det. Ohrts Moster Fru Martha

Fischer skaffede yderligere Kapital ved at deponere 16.000 Kr. 4½ pCt. Kreditforeningsobligationer som Sikkerhed for en Kassekredit i en Bank, stor 9000 Kr. Paa Grund af forskellige Misligheder fra Ohrt's Side ønskede Th. Jensen i Januar 1934 ikke længere at lade sit Borgerskab benytte, og da Ohrt trods Opfordringer dertil ikke løste Borgerskab, anmeldte Th. Jensen i Februar 1934 Firmaet i Firmaregistret. Ohrts Moder, Fru Elisa Berthelsen løste derefter Borgerskab, idet Ohrt førte Forretningen videre for hende. Omkring Nytaar 1935 konstateredes det, at Ohrt havde begaaet forskellige Misligheder, hvorefter han fratraadte. Eiter Opfordring af Fru Fischer, der er Kjeld Jensens Hustrus Moster og Fru Berthelsens Søster, traadte Kjeld Jensen til og bestyrede midlertidig Forretningen, som forgæves søgtes solgt. Der var paa dette Tidspunkt en Varegæld paa ca. 4000 Kr., for hvilken Fru Berthelsen opnaaede Akkord paa 25 pCt. Fru Fischer indløste Kassekreditten og havde herefter til Rest af Provenuet af Kreditforeningsobligationerne 4733 Kr. 13 Øre. Heraf tog hun selv 600 Kr. og Resten 4133 Kr. 13 Øre stillede hun til Raadighed for Kjeld Jensen til Videreførelse af Forretningen, idet hun den 9. Marts 1935 afsluttede en Overenskomst med ham, hvori det — efter en Redegørelse for Forretningens Forhistorie og en Udtalelse om, at Fru Fischer betragter de til Indløsning af Kassekreditten medgaaede Penge som tabt — hedder:

»Kjeld Jensen, som har ledet Forretningen midlertidig, tilbyder nu Indehaveren Fru Elisa Berthelsen og Financieren Fru Fischer at overtage Forretningen paa følgende Vilkaar:

Fru Elisa Berthelsen udtræder og Grosserer Kjeld Jensen bliver ansvarlig Indehaver af Firmaet Th. Jensen & Co. Fru M. Fischer skal af Grosserer Kjeld Jensen have 700,00 Kr. i aarlig Ydelse af Forretningen, hvilke 700,00 Kr. betales med 350,00 Kr. hver 1. Januar og 1. Juli, første Gang den 1. Juli 1935 med en forholdsmæssig Ydelse for Tiden fra 1. Februar til 1. Juli 1935; denne Ydelse skal dog ophøre, saasnart Hr. Kjeld Jensen ikke ønsker at drive Forretningen mere. Udover denne Ydelse har Fru Fischer intet Krav paa Kjeld Jensen, ligesom Fru Berthelsen heller intet Krav har paa Kjeld Jensen.«

I Maj 1936 kunde Kjeld Jensen se, at det var haabløst at fortsætte, og han opnaaede ved Støtte fra Familien, deriblandt Fru Fischers og Fru Berthelsens Søster, Frk. Jansfeldt, en Akkord paa 40 pCt. med Varekreditorene. I den følgende Tid afholdtes Lukningssalg, og ved Udgangen af November 1936 blev Forretningens Lokaler ryddet.

I Henhold til Overenskomsten af 9. Marts 1935 har Kjeld Jensen til Fru Fischer betalt den ved samme fastsatte Ydelse, beregnet indtil Udgangen af November 1936, med ialt 1283 Kr. 35 Øre, og Fru Fischer paastaar ham nu dømt til at betale Resten af det af hende indskudte Beløb eller 2849 Kr. 80 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Forligsklagens Dato den 16. Februar 1938, idet hun gør gældende, dels at Kjeld Jensen driver Forretningen videre fra sin private Bopæl, dels at hun ikke har været klar over Indholdet af Overenskomsten af 9. Marts 1935, som hun har skrevet under paa uden at have haft Lejlighed til at sætte sig ordentligt ind i den, dels at Kjeld Jensen har paataget sig en videregaaende Forpligtelse end efter nævnte Overenskomst.

I sidstnævnte Henseende henviser hun dels til, at han har truffet mundtlig Aftale om en saadan videregaaende Forpligtelse i Overensstemmelse med et af hende fremlagt Kontraktudkast, dels til at han i et Brev af 26. Maj 1937 har lovet ubetinget at tilbagebetale hende det til Raadighed stillede Beløb med Renter. Det hedder i dette Brev, som han ogsaa sendte til sin Svigermoder Fru Berthelsen, og til Frk. Jansfeldt, efter en Redegørelse for Sagens Forhistorie:

»— — — Da Fru Fischer ikke fik sine Penge omkring Aarsskiftet 1936—1937*), hun fik Kr. 400,— men skulde have Kr. 700,— jeg var jo kommet bagud med Betalingen, gik hun til Lrts. Engelsen — — — Jeg blev kaldt op til L.R.Sagf. Engelsen, hvor Fru Fischer var til Stede. Her blev det forelagt mig, at da jeg ikke havde betalt den omtalte Ydelse rettidigt til Fru Fischer, maatte jeg trods Kontrakt skrive under paa, at jeg skyldte Fru Fischer alle de Penge, hun havde tabt ca. Kr. 16.000,— jævnfør Kontrakten. »Denne Ydelse skal dog ophøre, saasnart Kjeld Jensen ikke ønsker at drive Forretningen mere. Udover den Ydelse har Fru M. Fischer intet Krav paa Kjeld Jensen«. Det vil altsaa sige, at Fru Fischer vil have, at jeg skal betale den Gæld eller Underskud, Forretningen havde paadraget sig ved Egon Orths Ledelse, blandt andet de 2000 Kr., som hele Familien ved Egon Orth inkasserede hos Firma S. O. S. og brugte til at holde Nytaar for, det, der var Aarsagen til, at han fratraadte, og som Landsretssagfører Engelsen selv havde til Inkasso og selv var Vidne til. Lad Egon Orth betale den Gæld, han moralsk — juridisk ja endog kriminelt skylder Fru Fischer, og lad mig betale, det som jeg har faaet og er kommet til at skyldte med Renter ialt pr. 1. Juli 1937 Kr. 4783,13 — — — Jeg kan og vil afdrage og forrente min Gæld til Fru Fischer med rimelige Afdrag pr. Maaned — — —.«

Kjeld Jensen paastaar sig frifundet. Han bestrider bestemt, at han fører Forretningen videre, idet han nu lever af en Benzintank. Misforstaaelsen skyldes formentlig, at han har betalt noget af sin Gæld med Papirvarer. Han hævder, at Fru Fischer har haft godt Kendskab til Indholdet af Overenskomsten af 9. Marts 1935. Aftalen var, at han skulde gøre et Forsøg paa at føre Forretningen videre og betale Fru Fischer, som havde vanskeligt ved at klare sig, en aarlig Ydelse, svarende til Renten af de 16.000 Kr. Kreditforeningsobligationer, som var gaaet tabt, men han vilde ikke paatage sig nogen Risiko, hvis det ikke gik. I Overensstemmelse hermed er Overenskomsten affattet, og den har været 2—3 Uger i Fru Fischers Besiddelse, inden hun skrev under. Det ovennævnte Kontraktudkast blev forelagt ham af Landsretssagfører Engelsen, uden at han i Forvejen havde noget som helst Kendskab til det, og han nægtede straks, da han havde læst det, at underskrive det. Endelig er Brevet af 26. Maj 1937, hvorved han ønskede at retfærdiggøre sig overfor Familien, blevet til under stærkt Pres fra denne, som ønskede, at han skulde holde Fru Fischer skadesløs. Det indeholder i al Fald kun et Tilbud, som ikke blev akcepteret.

*) skal være 1935—1936.

Parterne har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen i Overensstemmelse med deres Procedure.

Endvidere er der afgivet Vidneforklaring af Sagfører E. T. Jørgensen, som har forklaret: Vidnet har affattet Overenskomsten af 9. Marts 1935. Kjeld Jensen kom og sagde, at han havde aftalt med Fru Fischer, at han vilde gøre et Forsøg med at føre Forretningen videre, saaledes at hun lod Restprovenuet af de 16.000 Kr. Obligationer forblive indestaaende i Forretningen, mod at han betalte hende 700 Kr. aarlig svarende til Renter af Obligationerne, men han vilde ikke selv hæfte for noget. Retten maa lægge Overenskomsten af 9. Marts 1935 til Grund ved Sagens Afgørelse, idet man ikke kan anse det for bevist, at Kjeld Jensen udover den Forpligtelse, som denne Overenskomst paalægger ham — en af Forretningens Trivsel afhængig Ydelse til Fru Fischer for hendes Levetid af en aarlig Sum svarende til 17 pCt. af hendes i Forretningen indestaaende Kapital — har paataget sig at tilbagebetale denne, selv om Forretningen ikke kunde gaa. Hvad særlig angaar Brevene af 26. Maj 1937 maa Retten give Kjeld Jensen Medhold i, at der ikke ved disse er opstaaet nogen retlig Forpligtelse for ham. Der foreligger derhos ikke Holdepunkter for at antage, at Forretningen ikke skulde være hørt op.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde. Sagsøgerinden findes at burde betale ham Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Nr. 287/1938. Blikkenslagermester **Einar Christensen**
(Landsretssagfører J. Heilesen)

m o d

Ejendomsaktieselskabet »**Kastaniegaarden**« (Svane),

betræffende Betaling af Resthovedstolen paa et Pantebrev.

Østre Landsrets Dom af 17. November 1938 (IV Afđ.): De Sagsøgte, Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden«, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Blikkenslagermester Einar Christensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Th i k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Blikkenslagermester Einar Christensen, til Indstævnte, Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden« med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 9. December 1937 udstedte Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden« til Firmaet Christensen & Modler — sideordnet med en Række andre Haandværkere — et Pantebrev, stort Kr. 5898,11, med Pant i Matr. Nr. 963 af Vanløse. Pantebrevet skulde afvikles med en fast aarlig Ydelse paa 7 pCt. af den oprindelige Hovedstol, saaledes at 5 pCt. af den til enhver Tid værende Restskyld er Rente, Resten Afdrag. Ydelsen skulde erlægges med Halvdelen hver 11. Juni og 11. December Termin, første Gang 11. December Termin 1937

Den 14. Januar 1938 blev der givet Pantebrevet Paategning om, at det var overgaaet til Sagsøgeren, Blikkenslagermester Einar Christensen, efter at denne, der havde drevet Firmaet Christensen & Modler som eneste ansvarlig Indehaver, pr. 1. Januar 1938 havde overdraget Firmaet til Ingeniør O. Tolstrup, ligeledes som eneste ansvarlig Indehaver. Denne Paategning, der er underskrevet af Christensen og Tolstrup, blev som det er oplyst under Sagen, tinglyst den 26. Januar 1938.

Ved Skrivelse af 7. Juni 1938 gav Christensen Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden« ved Dyrlæge W. Lænkholm Meddelelse om den skete Tinglysning, idet han vedlagde Afskrift af Paategningen paa Pantebrevet og bad om, at Terminsydelsen pr. 11. s. M. og senere Ydelser maatte blive tilsendt ham. Lænkholm svarede den 11. s. M., at han ikke kunde anerkende en af Christensen selv »forfærdiget« Skrivelse som Dokumentation for Overdragelse af Pantebrevet til ham, samt at alle Terminsydelserne vilde blive erlagt til Landsretssagfører Franklin Sørensen, til hvem Christensen da lettest vilde kunne henvende sig i Løbet af nogle Dage.

Lænkholm sendte uden forudgaaende Aftale Terminsydelsen for samtlige sideordnede Pantebreve under eet pr. Check til Murermester Herold Stumpe, der blandt andet som Kautionist og Selvskyldner havde paategnet Pantebrevene. Stumpe, der modtog Checken den 17. Juni, kendte ikke de enkelte Prioritetshaveres Ydelser, og han overgav derfor Checken til Landsretssagfører Franklin Sørensen, der paatog sig at besørge Fordelingen. Da hverken Stumpe eller Franklin Sørensen var underrettet om Christensens Meddelelse til Lænkholm, blev Ydelsen for det her omhandlede Pantebrev med Skrivelse af 17. Juni tilstillet den oprindelige Kreditor, Christensen & Modler, som modtog den pr. Check den 18. Juni. Firmaet underrettede samme Dag telefonisk Christensen herom og tilbagesendte efter Aftale med denne den 20. s. M. Checken til Franklin Sørensen med den Bemærkning, at Firmaet ikke var berettiget til at modtage Ydelsen. Denne blev derefter den 27. s. M. af Franklin Sørensen tilstillet Christensen, der ved Skrivelse af 28. s. M. bekræftede

Modtagelsen af Terminsydelsen, men tilføjede, at da han havde modtaget den 10 Dage for sent, var hele Restgælden forfalden til Betaling straks i Henhold til Punkt 8 a i Pantebrevets trykte Bestemmelser, hvorfor han bad Franklin Sørensen foranledige, at hans Resttilgodehavende omgaaende blev ham tilstillet.

Da Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden«, der bestrider, at der foreligger nogen Misligholdelse, ikke har villet anerkende, at Pantebrevets Restskyld er forfaldet, har Christensen nu ved Stævning af 27. August 1938 under denne Sag paastaet de Sagsøgte, Ejendomsaktieselskabet »Kastaniegaarden« ved Dyrlæge W. Lænkholm, tilpligtet at betale ham Resthovedstolen paa Pantebrevet Kr. 5762,77 med Renter 5 pCt. aarlig fra den 11. Juni 1938.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at hans Meddelelse af 7. Juni til de Sagsøgte har været tilstrækkelig til at legitimere ham som Kreditor. Ved at give en urigtig Meddelelse vilde han have paadraget sig strafferetligt Ansvar, og de Sagsøgte havde i al Fald heri en Garanti, der i Betragtning af Beløbets ringe Størrelse maatte anses for tilstrækkelig. Dyrlæge Lænkholm har dernæst baaret sig meget skødesløst ad. Ydelsen forfaldt den 11. Juni, og enhver Forsinkelse udover de 7 Løbedage maa ubetinget komme Debitor til Skade. Men Lænkholm ventede til den 17. Juni og sendte da Beløbet til Stumpe, der var ukendt med Fordelingen. Han maa tage Konsekvenserne heraf. Under alle Omstændigheder maa den yderligere Forsinkelse paa 8 Dage, inden Beløbet kom Sagsøgeren i Hænde, bevirke, at Restskylden er forfalden.

De Sagsøgte gør heroverfor gældende, at den først med Brev af 7. Juni skete Tilsendelse af en ubekræftet Afskrift af Tinglysningspaategningen, der end ikke indeholdt Oplysning om Datoen for Tinglysningen, er utilstrækkelig som Legitimation. Overhovedet er Tinglysningen i denne Henseende uden Betydning, idet Legitimationen alene er knyttet til Pantebrevet. Ydelsen har dernæst rettidig været den oprindelige Kreditor i Hænde; der har hverken været manglende Vilje eller Evne hos de Sagsøgte til at betale. Derimod har Sagsøgeren, der allerede den 12. Juni var bekendt med de Sagsøgtes Standpunkt, vist Mangel paa god Vilje til at faa Sagen i Orden.

For Retten er afgivet Forklaring af Christensen & Modlers Bogholder, Prokurist Poul Silvio Christensen, Landsretssagfører Franklin Sørensen, Sagsøgerens Prokurist Martin Christiansen og Muremester Herold Stumpe.

Vidnet Silvio Christensen har forklaret, at han modtog Check'en med Morgenposten den 18. Juni og gav Underretning derom til Ingeniør Tolstrup, der bad ham sørge for, at Brevet blev adresseret til Sagsøgeren. Vidnet ringede derefter til Sagsøgeren og talte med Prokurist Martin Christiansen, hvilken Samtale endte med, at denne bad Christensen & Modler om at sende Checken tilbage til Franklin Sørensen. Checken blev derefter tilbagesendt denne med Skrivelse af 20. Juni — idet 19. Juni var en Søndag.

Vidnet Martin Christiansen har udtalt, at han efter at have mod-

taget den ovennævnte Meddelelse bad Silvio Christensen om ogsaa for Fremtidens Skyld at sende Checken tilbage til Franklin Sørensen og meddele, at Christensen & Modler var uberettigede til at modtage Checken. Det bemærkes herved, at baade Einar Christensen og Firmaet Christensen & Modler samt dettes nuværende Indehaver, Ingeniør Tolstrup, har Bopæl og Forretningslokale her i Staden.

Efter at Sagsøgeren den 12. Juni var blevet bekendt med, at de Sagsøgte ikke ansaa ham for tilstrækkelig legitimeret som Kreditor, havde det været naturligt, om han havde fulgt Opfordringen til at henvende sig til Franklin Sørensen, hvorved Legitimationsspørgsmaalet antagelig vilde være bragt paa det rene, Han foretog sig imidlertid intet, og da han den 18. Juni fik Meddelelse om, at Terminsydelsen var betalt til Christensen & Modler, lod han som anført Firmaet sende den tilbage til Franklin Sørensen. Under disse Omstændigheder findes Sagsøgeren selv at have medvirket til, at Terminsydelsen ikke rettidig kom ham i Hænde, paa en saadan Maade, at den af Sagsøgeren paaberaabte Bestemmelse i Pantebrevets § 8 a ikke vil kunne komme til Anvendelse. Herefter — og idet der ikke findes at kunne lægges Vægt paa den derefter fulgte Forsinkelse fra Franklin Sørensens Side — vil de Sagsøgte Frifindelsespaaestand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 95/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Johannes Emanuel Andersen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Skyldnersvig.

København's Byrets Dom af 6. December 1938 (8. Afd.): Tiltalte Johannes Emanuel Andersen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger, derunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 10. Februar 1939 (I Afd.): Tiltalte Johannes Emanuel Andersen bør straffes med Fængsel i 60 Dage. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byrettens Dom fastsatte Forsvarssalær og Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, 40 Kr., udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen dog med den Ændring, at det af Tiltalte ifølge Dommen udviste Forhold henføres under Strfl. § 283 Stk. 1, Nr. 1, og at Straffetiden nedsættes til 30 Dage.

Tre Dommere, der tiltræder, at Tiltaltes Forhold ikke falder ind under Bestemmelsen i Strfl. § 283 Stk. 1, Nr. 3, finder, at Tiltalte ej heller kan anses efter §ens 1. Stk. Nr. 1, idet der ved det utinglyste Dokument af 7. April 1938 ikke er stiftet en saadan Rettighed som sidstnævnte Lovbestemmelse maa antages i Overensstemmelse med den tidligere gældende Retstilstand at have for Øje. Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Tiltalte.

Een Dommer bemærker følgende:

Skønt Landsrettens Dom ikke nøjagtig har angivet de Omstændigheder, der som bevist er lagt til Grund for Paadømmelsen, mener han at maatte gaa ud fra, at Dommen i Overensstemmelse med de afgivne Forklaringer har antaget, at Salget af Automobil kun er sket til Sikkerhed for ydet Laan, og da et saadant Forhold med Rette maa henføres under Strfl. § 283, Stk. 1 Nr. 3 vil han stadfæste Dommen med den ovenævnte Nedsættelse af Straffen.

Med Hensyn til Strfl. § 283, Stk. 1, Nr. 1 tiltræder denne Dommer ovenstaaende Bemærkninger.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 30 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 80 Kr., der udredes af Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Johannes Emanuel Andersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 17. November 1938 til at lide Straf for Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, Nr. 1, ved den 8. Juni 1938 at have solgt et Automobil K 32622 til Automobilhandler V. O. Nielsen, Vesterbrogade 25 B, for 1600 Kr., hvoraf Tiltalte modtog 500 Kr., uanset at han den 7. April 1938 havde givet Grosserer Helgason, Syndergaardsgade 17—19, Sikkerhed i Vognen for et Laan paa 644 Kr.

Tiltalte er født den 5. November 1900 og ikke fundet tidligere straffet, bortset fra at han to Gange er straffet med Bøder for Overtrædelse af Færdsels- og Motorlovgivningen.

Af Tiltaltes Erkendelse sammenholdt med det iøvrigt oplyste fremgaar det, at Tiltalte har forholdt sig som i Anklageskriftet beskrevet. Tiltaltes Forsvarer har imidlertid paastaet ham frifundet særlig under

Henviſning til, at det Dokument, ved hvilket den omhandlede Pantsætning er ſket, ikke er blevet tinglyst, ſaaledes at der overhovedet ikke er blevet ſtiftet nogen gyldig Panteret, og at Tiltalte derhos var blevet bekendt med Betydningen af dette Forhold, inden han senere ſolgte Bilen, idet en af hans Kreditorers Sagfører havde oplyst ham herom nogen Tid efter Dokumentets Oprettelse.

Idet det nu er ubestridt, at Dokumentet ikke er blevet tinglyst, og at en gyldig Panteret derfor ikke er blevet ſtiftet, ſaaledes at Tiltaltes Salg af Bilen ikke har krænkede nogen Grosserer Helgason tilkommende Panteret, og idet Tiltaltes Anbringende om Oplysningerne fra den ovennævnte Sagfører om Dokumentets manglende Retsgyldighed ikke kan forkastes, findes Tiltaltes Forhold ikke at opfylde de i Straffelovens § 283 Stk. 1 angivne Strafbarhedsbetingelser, og Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er ſaalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 8. Afdeling den 6. December 1938 (271/38) og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Johannes Emanuel Andersen i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har paaſtaaet den indankede Dom ſtafæstet.

Det maa efter Sagens Oplysninger antages, at Tiltalte var klar over, at Grosserer Helgason ſvævede i den Vilfarelse, at han havde gyldig Panteret i Automobilet.

Ved i Strid med den med Grosserer Helgason truffene Aftale at disponere over Automobilet ſom ſket og derved unddrage Helgason det ſom Fyldeſtgørelsesobjekt findes Tiltalte at have gjort ſig ſkyldig i et efter Straffelovens § 283, Stk. 1, Nr. 3 ſtrafbart Forhold.

Han vil derfor være at anſe efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. ovennævnte Beſtemmelse, med Straf af Fængſel i 60 Dage.

I Medfør af Straffelovens § 78 findes de borgerlige Rettigheder at burde frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Onsdag den 28. Juni.

Nr. 5/1939.

F (Jørgensen efter Ordre)

mod

Fru F (Ingen),

betræffende Anerkendelse af et Barn ſom Appellantens Ægtebarn.

Øſtre Landsrets Dom af 26. September 1938 (VII Afd.): Det af Sagsøgerinden Fru F den 4. November 1937 fødte Drengbarn anſes for at være Sagsøgte F's Ægtebarn. Sagens Omkoſtninger op-hæves. Det Offentlige udreder til den for Sagsøgerinden beſkikkede

Sagfører, Landsretssagfører Thorsøe-Jacobsen, i Salær 80 Kr. og Godtgørelse for Udlæg 47 Kr. 25 Øre og til den for Sagsøgte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, i Salær 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Fru F og Sagsøgte F ingik den 29. November 1923 Ægteskab. I November 1936 rejste F fra Ægtefællernes fælles Bopæl i — — — til København, hvor han havde faaet Arbejde, medens Sagsøgerinden blev boende. Ægtefællerne har ikke siden boet sammen, bortset fra kortvarige Perioder.

I Oktober 1937 anlagde Sagsøgerinden, som var frugtsommelig og ventede sin Nedkomst i November s. A., ved Retten for — — — Købstad m. v. Paternitetssag mod F₂, med hvem hun angav at have haft Samleje paa Avlingstiden, men ved Rettens Kendelse af 16. s. M. afvistes Sagen, da det af dens Oplysninger fremgik, at det i Sagen omhandlede Foster kunde være avlet i Ægteskab, og da det ikke var godtgjort, at det ægteskabelige Samliv var ophævet, hvorfor Sagen ikke antoges at kunne anlægges ved Underretten.

Den 4. November s. A. fødte Sagsøgerinden et Drengbarn, som ifølge Retslægeraadets Erklæring af 17. Maj 1938 »kan være avlet i tiden kort efter midten af januar 1937 til kort efter midten af marts s. a.«.

Under denne Sag nedlægger Sagsøgerinden, der har fri Proces, Paastand om, at Sagsøgerindens i — — — den 4. November 1937 fødte endnu udøbte Drengbarn ved Dom anses at være ægtefødt.

Sagsøgte, der ligeledes har fri Proces, har nedlagt Paastand om, at det ved Dommen bestemmes, at Sagsøgerindens den 4. November 1937 fødte Drengbarn ikke anses som Sagsøgtes Ægtebarn.

Den for Barnet beskikkede Værge ad hoc N, har ikke givet Møde uanset modtagen Procesmeddelelse og har ikke nedlagt nogen Paastand under Sagen.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgerinden og F₂ afgivet Forklaring ved deres Værneting, medens Sagsøgte har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen.

Sagsøgerinden og Sagsøgte har bl. a. overensstemmende forklaret,

at Sagsøgerinden besøgte Sagsøgte i nogle Dage i Februar 1937 og overnattede i hans Soveværelse, men at de ikke havde Samleje under dette Besøg og ikke iøvrigt har boet sammen i Avlingstiden. Sagsøgerinden har forklaret, at Parterne faktisk har levet adskilt siden Maj 1936 og siden den Tid ikke har haft Samleje; Sagsøgte har forklaret, at Parterne sidste Gang har haft Samleje ved Juletid 1935.

F₂ har forklaret, at han gentagne Gange har haft Samleje med Sagsøgerinden i Avlingstiden, samt at Sagsøgerinden efter sin Hjemkomst fra København i Februar 1937 fortalte ham, at hun ikke havde staaet i Forhold til sin Mand paa denne Tur.

Universitetets retsmedicinske Institut har i Erklæring af 7. April 1938 efter foretagen Blodtypebestemmelse paa Blodprøver fra Sagsøgerinden, Sagsøgte og Barnet udtalt, »at der hverken efter AB₀-, MN- eller A₁-A₂-systemet er noget til hinder for, at: F kan være fader til det i sagen omhandlede barn«.

Under Hensyn til det om Sagsøgerindens Besøg hos Sagsøgte indenfor Avlingstiden oplyste, samt til, at alene Parternes Forklaring, som det under disse Omstændigheder findes betænkeligt at lægge til Grund, taler for Udelukkelse af Sagsøgtes Faderskab, findes det ikke godtgjort, at Sagsøgte ikke kan være Fader til Barnet. Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor bestemt.

Nr. 293/1938. Skotøjsfabrikant **Niels Madsen**, Skotøjsfabrikant **Willy Madsen** og Landsretssagfører **Leo Frederiksen** (Landsretssagfører Edwin Hansen)

m o d

Guldsmed Aage William Bertholdt (Overretssagf. J. L. Cohen),

betræffende Ophævelse af en Ejendomshandel.

Østre Landsrets Dom af 6. December 1938 (II Afd.): Den mellem Sagsøgeren, Guldsmed Aage William Bertholdt, og de Sagsøgte, Skotøjsfabrikant Niels Madsen, Skotøjsfabrikant Willy Madsen og Landsretssagfører Leo Frederiksen, ved Slutseddél af 14. Juni 1937 og Skøde af 3. Juli 1937 indgaaede Handel om Ejendommen Matr. Nr. 2372 af Vanløse ophæves. De Sagsøgte bør een for alle og alle for een til Sagsøgeren betale 3816 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 15. Juni 1938 til Betaling sker. Saa bør de Sagsøgte og een for alle og alle for een betale til det Offentlige de Retsgebyrer, der i Forhold til en Sagsgenstand af 3816 Kr. vilde have været at erlægge, og det Stempel, der vilde have været at anvende, saafremt Sagen ikke for Sagsøgerens Vedkommende havde været beneficeret og i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Overretssagfører J. L. Cohen henholdsvis 150 Kr. og 131 Kr. 10 Øre. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Skotøjsfabrikant Niels Madsen, Skotøjsfabrikant Willy Madsen og Landsretssagfører Leo Frederiksen, een for alle og alle for een, til Indstævnte, Guldsmed Aage William Bertholdt, med 300 Kr. Appellanterne betaler derhos paa samme Maade det Overretssagfører J. L. Cohen for Møde ved Byretten tillagte Salær af 60 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Guldsmed Aage William Bertholdt, hvem der er meddelt fri Proces, overfor de Sagsøgte, Skotøjsfabrikant Niels Madsen, Skotøjsfabrikant Willy Madsen og Landsretssagfører Leo Frederiksen, nedlagt Paastand paa, at den mellem Parterne ved Slutseddel af 14. Juni 1937 og Skøde af 3. Juli s. A. indgaaede Handel om Ejendommen Matr. Nr. 2372 af Vanløse ophæves, og at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at betale Sagsøgeren 4216 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. . fra Stævningens Dato den 15. Juni 1938 til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Ved Slutseddel af 14. Juni 1937 og Skøde af 3. Juli s. A. købte Sagsøgeren af de Sagsøgte Ejendommen Matr. Nr. 2372 af Vanløse, Hjertingevej 12 (Brøndumsvej 5) for en Købesum af 9500 Kr., hvorhos Køberen overtog Restgælden paa Vej- og Kloakanlægget ialt 1228 Kr. 62 Øre. Køberen skulde respektere det vedrørende Ejendommen indgaaede Lejemaal, der af Sælgerne var opsagt til Ophør den 1. Oktober 1937, men efter Overenskomst med Lejeren flyttede han ind allerede den 2. September. Efter Ejendommens Overtagelse har Sagsøgeren ladet foretage Tilbygning af en Havestue og et Skur.

Den 11. Januar 1938 faldt der nogle Kvadratmeter af Kælderloftet ned, og paa det tilsvarende Sted sank Køkkengulvet. Det viste sig, at

Underliggøren var helt fortæret af Svamp. Sagsøgeren gjorde Dagen efter Sagsøgte, Landsretssagfører Frederiksen, bekendt hermed, men denne afviste ham med, at han ikke kunde have noget Ansvar derfor. Paa Sagsøgerens Begæring af 17. Januar 1938 blev der derefter den 8. Februar af Københavns Byret udmeldt en Syns- og Skønsmand, Ingeniør, cand. polyt. Sigurd Strunge, og denne besigtigede herefter den 19. s. M. Ejendommen. I den af Ingeniør Strunge den 25. s. M. afgivne Syns- og Skønsforretning hedder det bl. a.:

»I Stueetagens Gulve konstateredes et kraftigt og udbredt Angreb af den ægte Hussvamp, *Merulius lacrymans*. Der fandtes kun Kælder under ca. $\frac{1}{4}$ af Huset, og her var Loftspudset allerede den 11. Januar d. A. faldet ned, saa Svampeskaden delvis blottedes.

Etageskillelsen er imidlertid ogsaa andre Steder brudt sammen f. Eks. i Soveværelset, hvor det ved Opbrydning af Gulvet viste sig, at Indskudsbrædder og Indskudsler var faldet ned paa Bunden af det under Gulvet værende Hulrum; ogsaa Gulvets Underliggere var stærkt medtagne, og det kan forventes, at de giver efter naar som helst.

Det konstateredes endvidere, at Husets udvendige Mure eller Vægge bestod af et Træskelet beklædt med Brædder og pudset paa begge Sider. Der fandtes ogsaa Svamp i disse Ydervæggens Brædder.

Ventilationen under Gulvet var meget mangelfuld, idet der kun fandtes to meget smaa ristedækkede Huller, det ene i Husets nordlige og det andet i dets sydlige Hjørne.

Husets nuværende Mangler bestaar i, at Stuegulvets Træværk saavel som de bærende Mure er angrebet af den ægte Hussvamp, der nu har udviklet sig til et betænkeligt Punkt og rimeligvis har begyndt sin Udvikling umiddelbart efter Husets Opførelse.«

Under Afhjæmningen inden Københavns Byrets 15. Afdeling forklarede Ingeniør Strunge, at Angrebet i Stueetagens Gulve er konstateret i Køkken og Soveværelse, men han vil mene, at Angrebet ogsaa forefindes i de andre Gulve. Svampen i Ydervæggens Brædder er kun konstateret i Soveværelset. Det er muligt, at de andre Ydervægge ikke er angrebne; derfor maa Reparationen af Ydervæggene delvis forme sig som en Undersøgelse.

Efter Anmodning af den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, har Ingeniør Strunge under 16. September 1938 foretaget en fornyet Besigtigelse af Ejendommen og derefter i en Skrivelse af 7. Oktober 1938 til Overretssagfører J. L. Cohen udtalt følgende:

»Bygningen forefandtes, hvad Svampeangrebets Karakter angaar, at være i lignende Forfatning, som beskrevet i min Skønserklæring af 25. Februar d. A., idet dog Ødelæggelsen nu havde givet sig større haandgribeligt Udslag, fornemmelig ved at en af Ydermurene var delvis brudt sammen indvendig. Ydermurene bestod, som allerede tidligere fremhævet af et Træskelet beklædt med Brædder og pudset paa begge Sider — — —

Jeg mener ikke, at denne særlige Udførelse af Ydervæggene direkte — eller i al Fald ikke i første Række — er det, der har givet Mulighed

for et saa stærkt Svampeangreb; her bærer fugtigt Tømmer i Etageadskillelsen — og navnlig utilstrækkelig Ventilation — Skylden.

Ved Besigtigelsen sloges der Hul paa den indvendige Puds paa Syd-væggen, som i Modsætning til Nordvæggen ikke havde lidt synlig Skade ved Svampeangrebet. Der udtoges Prøver af den derved blottede Bræddebeklædning, som var af meget løst og let Træ samt angrebet af Blaasplintsvamp. Ved senere mikroskopisk Undersøgelse er der konstateret meget talrige Hyfer af denne Svamp, men ingen sikre Tegn paa tømmerødelæggende Svampe. Blaasplintsvampen er i sig selv at betragte som uskadelig, men dens Tilstedeværelse forraader, at Træet er vaadt, og den bringer Træet i en saadan Tilstand, at det let angribes af tømmerødelæggende Svamp.

Naar Materialet i samtlige Ydervægge, som det vel kan formodes, er af denne Karakter, vil Svampeangrebet i Gulvet snart kunne brede sig til hele Huset, og jeg har i Virkeligheden ingen Tiltro til, at Svampeskaden kan repareres, saaledes at det i betryggende Grad nedsætter Faren for fremtidige Svampeangreb, saa der er efter min Mening ingen Udvej tilbage end at rive Huset ned til Soklen, desinficere denne omhyggeligt for Svampekim og derefter opføre Huset paany.«

Efter at Sagsøgeren havde boet i Ejendommen i 1 Aar, fraflyttede han samme, idet den maatte anses for ubeboelig.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført følgende:

De Sagsøgte erholdt den 3. Juni 1933 Fogedudlægsskøde paa Ejendommen, den 31. Juli 1934 meddelte de Skøde til H. Hagenstjerne, den 7. December s. A. blev Ejendommen taget til brugeligt Pant, formentlig af de Sagsøgte, der derefter den 9. September 1936 paany fik Skøde paa Ejendommen. Denne har i ca. 1½ Aar indtil September 1937 været bortlejet til Barber Vilhelm Jensen. Sidstnævnte har i en under Sagen fremlagt Erklæring af 14. Marts 1938 udtalt følgende:

»Da jeg i Foraaret 1936 indflyttede i Ejendommen Brøndumsvej Nr. 5, havde den staaet tom i 3 a 4 Maaneder. Da jeg inden Lejemaalet besigtigede Huset, var Tapetet mange Steder revet af Væggene, og paa disse saas mange sorte Pletter eller Skjolder; jeg gik ind paa selv at tapetsere og male mod at faa en Maanedes Lejagodtgørelse. Paa Kælderloftet under Køkkengulvet var der Svampedannelser, som jeg rev ned; men de kom stadig igen. I Muren mod Brøndumsvej udfor Køkkenet var der et ca. 1 Kv. Alen stort Hul, hvorigennem Regn og Fugtighed strømmede; jeg paatalte flere Gange dette overfor Kontordamen paa Landsretssagfører Frederiksens Kontor, der modtog Lejen, og et Par Gange overfor Muremester Gullev, der som Landsretssagfører Frederiksens Tillidsmand ligeledes var til Stede paa hans Kontor; Hr. Gullev lovede flere Gange, at han skulde komme ud og se paa det, men kom ikke; efter ½ Aars Tids Forløb blev Hullet tilmuret af en Murersvend.

Efter ca. ½ Aars Forløb var det af mig opsatte Tapet faldet af Væggene, i den Anledning sagde jeg to Gange til ovennævnte Kontordame, at Huset var fugtigt, og at der var Svamp; efter nogen Tids Forløb meddelte Kontordamen, at der var tilstaaet mig 8—9 Ruller Tapetpapir. Ogsaa til Gullev har jeg flere Gange sagt, at der var fugtigt.

Naar jeg paa Landsretssagfører Frederiksens Kontor sagde, at jeg

vilde tale om Ejendommen med Landsretssagføreren eller Fuldmægtigen, blev der altid svaret, enten at de var i Retten eller at de ikke havde Tid.

Da der lagde sig rødt Støv paa Møblerne, hvilket kom fra Mellemrum mellem Gulv og Fodpanel, udstøbte jeg Mellemrummet (i Stuen mod Brøndumsvej) med Cement.«

Svampeangrebet, der konstateredes allerede 4 Maaneder, efter at Sagsøgeren var flyttet ind i Huset, havde efter det oplyste allerede paa dette Tidspunkt faaet et saa stort Omfang, at de Sagsøgte, forinden Salget fandt Sted, burde have været klare over, at Huset var angrebet af Svamp, og de burde derfor have foretaget en nærmere Undersøgelse, hvorved det vilde være konstateret, at Huset var helt igennem ødelagt af Svamp og uskikket til at være Bolig for Mennesker. Hertil kommer imidlertid, at Husets udvendige Vægge, som det fremgik af den ovenfor citerede Syns- og Skønsforretning, kun bestod af et Træskelet beklædt med Brædder og pudset paa begge Sider. Mellemrummet mellem de to Bræddebeklædninger var udfyldt med Ler, og der fandtes et Lag tyndt Tagpap paa den udvendige Bræddebeklædnings Inderside. Der var vel ved Indenrigsministeriets Skrivelse af 31. Juli 1931 paa visse nærmere Betingelser meddelt Dispensation fra § 27 i det under 29. April 1930 stadfæstede Bygningsreglement for de i Københavns Kommune indlemmede Distrikter, saaledes at det tillodes at opføre Ydermurene som sket i Stedet for af Grundmur, men denne Tilladelse er udtrykkelig kun meddelt indtil videre. I en Skrivelse af 29. Oktober 1938 fra Københavns Bygningskommission til Landsretssagfører Edvin Hansen har Kommissionen udtalt, at Forholdet med Hensyn til, at Tilladelsen kun gælder indtil videre, maa forstaaes saaledes, at »Bygningen skal fjernes, saasnart Bygningskommissionen maatte forlange det, og at saadant Forbehold tages i alle saadanne Tilfælde, hvor en Bygning tillades opført af et mindre bestandigt Materiale end Mursten o. lign. Hensigten med dette Forbehold er at reservere Bygningsmyndighederne Ret til at forlange en Bygning fjernet, saafremt enten dennes egen fremtidige Tilstand, navnlig som Følge af mangelfuld Vedligeholdelse eller senere Bebyggelse (jfr. Bygningslovens § 66) af det paagældende Terræn efter Kommissionens Skøn maatte kræve det. Man skal tilføje, at Bygningskommissionen kun meget sjældent har fundet Anledning til at benytte sig af sin Ret til at forlange en midlertidig tilladt Bygning fjernet.«

I det foreliggende Tilfælde har Vedligeholdelsen af Bygningen ikke været mulig paa Grund af dens Materialiers Ubestandighed og Bygningens uhensigtsmæssige Indretning. Bygningen har paa Grund af sin Konstruktion fra Begyndelsen af været hjemfalden til hurtig Ødelægelse, og Sagsøgeren, der ikke fra de Sagsøgte har erholdt Meddelelse om, at Byggetilladelsen var af midlertidig Karakter, er saaledes udsat for den Risiko, at Bygningskommissionen under Hensyn til den manglende Vedligeholdelse naar som helst kan forlange Bygningen fjernet. Sagsøgeren maa efter det ovenanførte anse sig for berettiget til at kræve Handlens Tilbagegang og til at kræve Erstatning for det ham af de Sagsøgte paaførte Tab. Det af Sagsøgeren paastaede Erstatningsbeløb fremkommer saaledes:

1) Udbetalingen	1000 Kr.
2) Afdragene pr. December Termin 1937 og Juni Termin 1938	300 —
3) Udgifter til Dokumenter	190 —
4) Udgiften ved Opførelsen af Tilbygningen og Skuret. Malerarbejde og elektrisk Installation	2250 —
5) Nye Vandhaner	16 —
6) Tagreparation	10 —
7) Udgifter ved Flytning og Tab ved Forandring af Tæpper og lign.	250 —
8) Skønssagens Omkostninger	200 —

Ialt.... 4216 Kr.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført følgende:

De Sagsøgte, der ingensinde selv har beboet Ejendommen, har aldrig lagt Mærke til Fugt eller Svamp. Barber Jensen har ikke, i den Tid han har været Lejer af Ejendommen, gjort de Sagsøgte opmærksom paa, at der var Mangler ved Huset, bortset fra at det var utæt; han har saaledes ikke meddelt dem, at der var Fugtighed eller Svamp, og han har heller ikke omtalt overfor dem eller Murermester Gullev, at han havde udstøbt Mellemrummet mellem Gulv og Fodpanel med Cement. De Sagsøgte har iøvrigt hævdet, at det ikke havde været dem muligt ved en Undersøgelse af Huset at blive opmærksom paa, at det var angrebet af Svamp, og de har i denne Forbindelse henvist til, at Ingeniør Strunge i sin Skønssag bl. a. har udtalt følgende:

»Hvad angaar Spørgsmaalet, om Svampen har givet sig tilkende inden 11. Januar d. A. maa det bemærkes, at Gulvene næsten overalt var ubeskadigede paa Overfladen, saaledes at en Person, der ikke havde særlig Kendskab til de ydre Tegn paa skjulte Svampeangreb, næppe vilde have bemærket noget ved at se paa Gulvet, saa meget mere som det Svind af Bjælkernes Højde, som Svampeangrebet havde medført, og som havde bragt Gulvet til at synke, synes at være blevet skjult ved at udstøbe Mellemrummet mellem det sunkne Gulv og Fodpanelet.«

Det var, forinden Handlen blev afsluttet, kun blevet konstateret, at Gulvbrædderne i Køkkenet trængte til Fornylse; paa det Møde, paa hvilket Slutsedlen blev underskrevet, nægtede Murermester Gullev at indlade sig paa at foretage denne Reparation. De Sagsøgte har fremdeles anført, at Ejendommen i Henhold til Skødets § 1 er solgt i den Stand, hvori den var og forefandtes, og at Sagsøgeren har haft Leilighed til at undersøge Ejendommen, forinden Handlen fandt Sted, ligesom en Tømrermester paa Foranledning af det Mæglerfirma, der bragte Handlen i Stand, havde undersøgt Ejendommen. Den Dag, da Slutsedlen blev underskrevet, anmodede Sagsøgeren om, at de Sagsøgte afgav Garanti for, at der ikke var Svamp i Huset, men Gullev, der repræsenterede de Sagsøgte under Forhandlingerne svarede, at han ikke vilde afgive en saadan Garanti. De Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at de intet som helst Kendskab har haft til Byggetilladelsen, der er meddelt den 31. Juli 1931, altsaa ca. 2 Aar forinden de erhvervede Ejendommen, og

saaledes har været aldeles uvidende om, at Byggetilladelsen kun gjaldt indtil videre. De har derimod faaet Besked om, at der var udstedt Bygningsattest, og i denne Attest staar der intet om, at der var givet Dispensation fra Bygningsreglementet. Det maatte være Sagsøgerens Sag selv at undersøge Forholdene, forinden han købte Ejendommen.

Subsidiært har de Sagsøgte anført, at Sagsøgeren i ethvert Fald ikke kan kræve Handlens Tilbagegang, men kun en passende Erstatning; de har fremsat forskellige Indsigelser mod Sagsøgerens Erstatningsberegning, særlig har de hævdet, at Posterne 4—6 maa være dem uvedkommende, ligesom de har gjort gældende, at Flytningsudgifterne (Post 7) er for højt ansatte. De har endelig anført, at der maa ske Fradrag i Erstatningen i Anledning af, at Sagsøgeren har boet 1 Aar i Ejendommen.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure; han forklarede særlig, at han først efter at Slutsedlen var underskrevet havde haft Lejlighed til at undersøge Huset indvendigt. Mægleren sagde, efter at han havde underskrevet Slutsedlen, at Køkkengulvet skulde repareres, og at det vilde koste 50 Kr. Sagsøgeren benægtede, at han, forinden Slutsedlen blev underskrevet, havde forlangt Garanti af de Sagsøgte for, at der ikke forelaa Svamp. Først efter at Skødet var underskrevet, spurgte Sagsøgeren, om der kunde være Svamp, hvortil Landsretssagfører Mogens Bech svarede, at det kunde han ikke tænke sig.

Under Domsforhandlingen har derhos Ingeniør Sigurd Strunge, Barber Vilhelm Emil Vedderkopp Jensen, Murermester Hans Christoffer Gullev, Landsretssagfører Mogens Bech, Frk. Dagny Antonia Andersen, Ejendomshandler Christian Philip Henningsen, Ejendomsmægler Harry Johannes Nielsen og Tømrermester Frederik Petersen afgivet Vidneforklaring.

Ingeniør Sigurd Strunge henholdt sig til den af ham afgivne Skønsforretning og de af ham senere udstedte Erklæringer, han oplyste derhos, at Opførelsen af et nyt Hus paa Skolen antagelig vilde koste 4000 Kr.

Barber Vilhelm Jensen har forklaret i det Hele i Overensstemmelse med sin under 14. Marts 1938 afgivne Erklæring. Vidnet hævdede bestemt, at han havde talt om Fugtighed og Svamp saa vel til Murermester Gullev som til Frk. Dagny Andersen paa Landsretssagfører Leo Frederiksens Kontor; han havde ligeledes meddelt Gullev, at der lagde sig rødt Støv paa Møblerne i Stuen mod Brøndumsvej, hvilket Støv kom fra Mellemrummet mellem Gulv og Fodpanel, og at han i den Anledning havde udstøbt Mellemrummet med Cement.

Murermester Hans Gullev har forklaret, at Barber Jensen ikke havde gjort ham opmærksom paa, at der var Mangler ved Huset bortset fra, at han i Maj eller Juni 1936 havde meddelt ham, at Huset var utæt. Barber Jensen havde derimod ikke talt om, at der skulde være Fugtighed og Svamp, og Vidnet havde under sine Besøg i Huset ikke set Svamp eller Skjolder paa Væggene, ligesom han ikke havde set eller hørt Tale om, at der skulde være sket Udfyldning med Cement mellem Fodpanel og Gulvbrædder. Vedkommende Mægler gjorde den Dag, da Slutsedlen skulde underskrives, opmærksom paa, at nogle Gulvbrædder

i Køkkenet var raadne, hvortil Vidnet svarede, at det vilde han ikke have med at gøre. Mægleren bemærkede da til Sagsøgeren, at han havde faaet Huset 500 Kr. billigere. Sagsøgeren forlangte nu Garanti for, at der ikke var Svamp i Huset, men en saadan Garanti nægtede Vidnet at afgive. Det blev iøvrigt oplyst, at Sagsøgeren havde faaet en Tømrermester til at se paa Huset, og at denne ikke havde kunnet konstatere Svampeskade.

Landsretssagfører Mogens Bech har forklaret, at han, der ikke tidligere havde haft med Ejendommen at gøre, havde været med til at oprette Slutsedlen. Der blev, forinden Slutsedlen blev underskrevet, spurgt, om der kunde gives Garanti mod Svamp, hvortil Murermester Gullev svarede, at Garanti mod Svamp ikke kunde ydes. Sagsøgeren sagde derefter, at der havde været en Tømrermester ude at se paa Ejendommen.

Frk. Dagny Andersen har forklaret, at Barber Jensen ikke, medens han var Lejer, har talt om Fugtighed og Svamp, og heller ikke om, at der var et Hul i Væggen.

Ejendomshandler Christian Henningsen har forklaret, at det var ham, der havde anmodet Tømrermester Frederik Petersen om at se paa Huset, og han meddelte derefter, at der var Raaddenskab forskellige Steder, men ikke Svamp.

Ejendomsmægler Harry Nielsen har forklaret, at Sagsøgeren paa det Møde, da Slutsedlen blev underskrevet, spurgte, om Murermester Gullev vilde garantere for, at der ikke var Svamp i Huset. Gullev svarede, at det kunde han ikke, da han ikke havde nøje Kendskab til Huset. Købesummen blev nedsat til 9500 Kr., da der var noget Raaddenskab. Sagsøgeren var da bekendt med, at Tømrermester Frederik Petersen havde set paa Huset, og at denne ikke mente, at der var Svamp.

Tømrermester Frederik Petersen har forklaret, at han havde be-sigtiget Huset, uden at der dog blev foretaget nogen Opbrydning af Gulvene. Vidnet konstaterede, at der ikke var synlige Tegn paa Svamp.

Efter det saaledes oplyste maa det fastslaas, at der ikke fra de Sagsøgte Side er givet Sagsøgeren nogen Garanti for, at der ikke var Svamp i Ejendommen, men at de Sagsøgte paa den anden Side ikke har fraskrevet sig noget Ansvar, som de maatte have efter almindelige Regler.

Naar nu henses til, at de Sagsøgte, som har administreret Huset med sagkyndig Hjælp, har overtaget det i ikke færdigbygget Stand og ladet Gulvet lægge, uden at det er blevet undersøgt, om Tømmeret i Etageadskillelsen var tørt, og om der var forsvarligt ventileret under Gulvet, hvilket der, da Huset var opført af Træ, maatte være særlig Anledning til, og at der, som det maa antages, er blevet klaget over Fugtighed paa Landsretssagfører Leo Frederiksens Kontor, hvorved bemærkes, at der i Barber Jensens Lejetid to Gange er blevet bekostet Tapeter af de Sagsøgte, findes disse ikke overfor den ganske usagkyndige Køber, Guld-smed Bertholdt, at kunne unddrage sig Ansvaret for den fra de nævnte Mangler hidrørende Svampeskade, der maa antages ved Salget at have været til Stede i væsentlig samme Omfang, som da den blev opdaget.

Under Hensyn til at den foreliggende Skade er saa væsentlig, at

det maa anses for nødvendigt at nedrive hele Huset, findes Sagsøgeren at have Krav paa Handlens Tilbagegang samt paa at holdes skadesløs for det ham ved Købet forvoldte Tab, derunder Udgifterne ved Opførelsen af Tilbygningen. Sagsøgerens Krav findes at burde nedsættes med 300 Kr. i Anledning af, at han i 1 Aar har boet i Ejendommen, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren i sin Besiddelsestid har betalt Skatter, Renter og Forsikring m. v., ligesom Post 8 vil være at nedsætte med 100 Kr., idet dette Beløb er indbefattet i det Beløb, der nedenfor er tillagt Overretssagfører J. L. Cohen i Godtgørelse for Udlæg. Erstatningen bestemmes herefter til 3816 Kr.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare efter Reglerne for beneficerede Sager, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, henholdsvis 150 Kr. og 131 Kr. 10 Øre.

Torsdag den 29. Juni.

Nr. 7/1939. Møbelhandler **Kaj Jørgensen** (Selv)

mod

Kulhandler **Th. Hansen** (Ingen),

betræffende Erstatning for tiltransporterede Kontraktfordringers Uerholdelighed.

Østre Landsrets Dom af 23. December 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Møbelhandler Kaj Jørgensen bør til Sagsøgeren Kulhandler Th. Hansen betale 3208 Kr. 81 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 6. Oktober 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Indstævnte, Kulhandler Th. Hansen, findes ikke at kunne støtte Krav paa, at de til nogle af Kontrahenterne solgte Møbler var brugte ved Købet, idet de paagældende Kontrahenter maa antages da at have været vidende om, at de var brugte.

Derimod findes Indstævnte berettiget til Erstatning i Anledning af, at de under Inkasso Numrene 14444, 14445, 14447, 14451 og 14455 samt Nr. 14452 omhandlede Kontrakter maa antages at have haft en noget ringere Værdi end forudsat, idet Indstævntes Kreditorudvalg ikke var bekendt med, at de fem førstnævnte havde afløst ældre misligholdte Kontrakter, medens der maa gaas ud fra, at den sidstnævnte omfattede Møbler, der var behæftede med Mangler.

Under Hensyn til, at Parterne ved Handlens Afslutning ikke kan antages at have regnet med, at Indstævnte vilde opnaa fuld Dækning for Kontraktfordringerne, findes det ham tilkommende Beløb at burde fastsættes skønsmæssigt til 500 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Møbelhandler Kaj Jørgensen, bør til Indstævnte Kulhandler Th. Hansen, betale 500 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 26. Oktober 1938, indtil Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved endeligt Skøde af 30. Maj 1938 solgte Landsretssagfører Schjørring Thyssen som befuldmægtiget for Kulhandler Th. Hansen til Møbelhandler Kaj Jørgensen Ejendommen Matr. Nr. 16 af Kongens Enghave for en Købesum af 48.500 Kr., der skulde berigtiges ved Overtagelse af Pantegæld til Kreditforeningen, Udstedelse af Pantebrev til Sælgerens Ordre, samt endelig for saa vidt angaar et Beløb af 6000 Kr. ved, at Køberen meddelte Sælgeren simpel Transport paa 14 Møbelkontrakter, hvis Restpaalydende i Overdragelsesøjeblikket opgaves til 6167 Kr. 85 Øre.

Efter at Landsretssagfører Schjørring Thyssen havde tilskrevet de paagældende Debitorer om Betaling af Afdrag i Henhold til de overdragne Kontrakter og senere baade mundtligt og skriftligt havde rettet Paakrav til de paagældende, hvoraf en Del har maattet indkaldes til Møde paa Fogedkontoret, er Resultatet blevet, at der pr. 20. Oktober 1938 kun er indgaaet 333 Kr., medens der efter Kontrakternes Udvisende skulde være indgaaet 1385 Kr.

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren Kulhandler Th. Hansen Sagsøgte Møbelhandler Kaj Jørgensen dømt til Betaling af 3208 Kr. 81 Øre, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra Kontrakternes Overdragelsesdag den 30. Maj 1938. Det paasøgte Beløb udgør Restfordringen ifølge ni af de overdragne Kontrakter, om hvilke det ved foretagne Retsskridt eller paa anden Maade er kontrolleret, at de er nødlidende, og Beløbene i sin Helhed eller i væsentlig Grad uerholdelige. Sagsøgeren gør nu gældende, at Sagsøgte ved Handlen retstridigt har fortiet Oplysninger, der var af væsentlig Betydning for Bedømmelse af Kontrakternes Værdi, og at han følgelig maa være pligtig at erstatte Sagsøgeren Tabet.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han dels bestrider at have gjort sig skyldig i retstridig Fortielse, dels hævder, at der ikke er konstateret noget Tab. Subsidiært paastaar Sagsøgte Frifindelse for Tiden, idet han

gør gældende, at Tabets Størrelse først kan fastlægges, naar Sagsøgeren har tilbagetaget og realiseret de under Ejendomsforbehold solgte Møbler.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte, Fuldmægtig Harald Andersen og Overretssagfører Aage Jacoby afgivet Forklaring.

Det fremgaar af det oplyste, at Størstedelen af de anførte Kontrakter er omskrevne, idet Sagsøgte har formaaet Skyldnerne ifølge ældre misligholdte Kontrakter til at underskrive nye Kontrakter, i hvilke det paa de ældre Kontrakter efterhaanden afdragne fremtraadte som en samlet kontant Udbetaling. Endvidere indeholder de til Sagsøgeren inden Handlen overleverede Kartotekskort, der skulde udvise Indbetalingerne paa de enkelte Kontrakter, kun i tre Tilfælde Bemærkning om, at Kontrakterne har været omskrevne.

Overretssagfører Jacoby har derhos som Vidne forklaret, at han, der repræsenterede Sagsøgerens Kreditorudvalg, spurgte Sagsøgte om Grunden til, at første Afdrag ifølge Kontrakterne var saa højt, og at Sagsøgte herpaa svarede, at det var gode sunde Menneskepenge, der var betalt paa dem. Sagsøgte oplyste derhos, at de tre Kontrakter var omskrevne, fordi der var købt noget mere til.

Under de foran omtalte Fogedforretninger har flere af Debitorerne oplyst, at de paagældende Møbler var brugte ved Købet, hvilket ikke fremgik af Kontrakterne, og flere vil have reklameret over Mangler uden at Sagsøgte har været at formaa til at afhjælpe disse Mangler.

Efter det foreliggende findes Sagsøgte at have gjort sig skyldig i retstridig Fortielse af Omstændigheder, som han maatte indse var af væsentlig Betydning for Sagsøgerens Beslutning om at overtage Kontrakterne som Betaling, og han findes herefter pligtig at erstatte Sagsøgeren Kontrakternes Paalydende.

Der vil saaledes være at give Dom efter Paastanden dog, at der kun tilkendes Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 26. Oktober 1938.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgeren i Sagsomkostninger 250 Kr.

Fredag den 30. Juni.

Nr. 262/1938. Fru **Signe Kristine Jensen** (Selv)

mod

fhv. Inspektør **Jacob Gothard Victor Jensen** (Ahnfelt Rønne),

betræffende Omstødelse af Skilsmissebevilling m. v.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 21. Oktober 1938 (IV Afd.): Denne Sag afvises for saa vidt angaar de under II A. a), II B. og II D. a) anførte Paastande. Iøvrigt bør Sagsøgte, fhv. Inspektør Jacob Gothard Victor Jensen for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Signe Kristine Jensen,

under de Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Signe Kristine Jensen, til Indstævnte, fhv. Inspektør Jacob Gothard Victor Jensen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Fru Signe Kristine Jensen og Sagsøgte fhv. Inspektør Jacob Gothard Victor Jensen indgik Ægteskab i 1912. Ved kgl. Bevilling af 17. Oktober 1925 blev der efter Sagsøgerindens Ansøgning meddelt Parterne Skilsmisse blandt andet paa Vilkaar, at Sagsøgte skulde betale Sagsøgerinden et aarligt Underholdsbidrag udgørende en Trediedel af det Beløb, han i hvert enkelt sidst forløbet Aar havde oppebaaret hos Carlsberg Bryggerierne som Løn og Dyrtidstillæg i Henhold til Bryggeriernes Opgivelse til Skattevæsnet, dog ikke over 6000 Kr. aarlig, hvorhos Sagsøgte skulde tegne og vedligeholde en Overlevelsereente for Sagsøgerinden, stor 3000 Kr.

I Sommeren 1933 blev Sagsøgte afskediget fra sin Stilling ved Carlsberg Bryggerierne med en Pension, der inklusive Dyrtidstillæg udgør 8424 Kr. aarlig.

I Anledning af forskellige Uoverensstemmelser blev der den 14. November 1933 indgaaet en Overenskomst mellem Parterne. Medens Skilsmissevilkaaene iøvrigt skulde staa ved Magt, fastsattes ved denne Bidraget for 1934 til 233 Kr. maanedlig, hvorhos Sagsøgerinden indgik paa, at Overlevelsereenten, der var traadt ud af Kraft paa Grund af manglende Præmiebetaling, nedsattes til 2000 Kr., for hvilket Beløb Sagsøgte forpligtede sig til at bringe den i Kraft igen.

Sagsøgte skaffede sig ved Siden af Pensionen Indtægt ved Agentvirksomhed, og Sagsøgerinden, der hævdede, at Underholdsbidraget maatte beregnes ogsaa af denne Indtægt, samt at Overlevelsereenten igen skulde forhøjes til 3000 Kr., og at Præmien for denne skulde betales

til hende, anlagde i den Anledning en Sag mod Sagsøgte, der fandt sin endelige Afgørelse ved Højesterets Dom af 10. Februar 1937. Ved denne blev det statueret, at Skilsmissevilkaarenes Bestemmelse om Underholdsbidraget maatte forstaaes saaledes, at Sagsøgte — uanset at han ikke længere havde Stilling hos Carlsberg Bryggerierne — skulde betale et Underholdsbidrag svarende til $\frac{1}{3}$ af hans samlede af Skattevæsnet godkendte Nettoindtægt — uden de i Skatteloven hjemlede Fradrag — i det foregaaende Kalenderaar, hidrørende fra Pension hos Carlsberg Bryggerierne og Fortjeneste ved personligt Arbejde, dog at Bidraget ikke kunde overstige 6000 Kr. aarlig. I Overensstemmelse hermed blev der ved Dommen tilkendt Sagsøgerinden som Bidrag for Aaret 1935 $\frac{1}{3}$ af Sagsøgtes af Skattemyndighederne godkendte Indtægt i 1934, der havde udgjort 13.263 Kr. Endvidere statueredes den ved Parternes Overenskomst af 14. November 1933 foretagne Nedsættelse af Overlevelseshærenten fra 3000 Kr. til 2000 Kr. at være en Nedsættelse gældende for stedse, ligesom Sagsøgte blev frifundet for Sagsøgerindens Paastand om, at Vedligeholdelsespræmien fremtidig skulde betales til hende.

Den 27. Juni 1934 blev der af Frederiksberg Politi i Medfør af Straffelovens § 265 givet Sagsøgerinden Tilhold om ikke at forulempe Sagsøgte og dennes Hustru. Ved Dom afsagt af Retten for Frederiksberg Birks 1. Afdeling den 18. Maj 1937 blev Sagsøgerinden idømt Straf for Overtrædelse af dette Tilhold. Efter at Dommen var stadfæstet ved Østre Landsrets Dom af 29. September 1937, blev Sagsøgerindens Ansøgning om Anketilladelse til Højesteret afslaaet af Justitsministeriet.

Sagsøgerinden har derefter ved Stævning af 17. Februar 1938 anlagt nærværende Sag, hvorunder hun overfor Sagsøgte har nedlagt følgende Paastande:

I. Principal Paastand:

Den mellem Parterne ved Bevilling af 17. Oktober 1925 givne Skilsmisse omstødes.

II. Subsidiær Paastand:

A. a: at Underholdsbidraget for 1935 forhøjes til 6000 Kr., hvorefter der tilkommer Sagsøgerinden yderligere Beløb.

b) at de skete Betalinger for 1936 og 1937 ligeledes forhøjes til 6000 Kr., saaledes at de resterende Beløb efterbetales.

B. at Overlevelseshærenten forhøjes til 4000 Kr. aarlig — nemlig i Forhold til Enkepension fra Carlsberg.

C. at Sagsøgte tilpligtes at udligne den siden Nytaar 1934 bestaaende Restance af $\frac{1}{4}$ Aars Præmie for Overlevelseshærenten.

D. a) at Sagsøgte fremtidig tilpligtes at betale Præmien til Sagsøgerinden.

b) at det Sagsøgerinden tilkommende Beløb udredes direkte til hende fra Carlsberg af Indstævntes Pension derfra.

III. Yderligere principal Paastand:

A. a) at den i Forbindelse med Skilsmissevilkaarene afgivne Erklæring (af 14. Oktober 1925) kendes ulovlig.

b) at det hende under 27. Juli 1934 meddelte Tilhold erklæres ulovligt.

B. at Sagsøgerinden erklæres ulovlig dømt ved Frederiksberg Birks

I. Afdelings Dom af 18. Maj 1937, stadfæstet ved Landsrettens Dom af 29. September 1937, med Hensyn til hvilken Dom Justitsministeriet har nægtet Anketilladelse.

Sagsøgte har, for saa vidt angaar Paastandene under II A a), B og D a) paastaet Sagen afvist og procederer med Hensyn til samtlige øvrige Paastande til Frifindelse.

For Retten har begge Parter afgivet Forklaring. Endvidere er Vidneforklaring afgivet af Sagsøgerindens Svoger, Grosserer H. C. Andersen og af Politimester Parker.

ad I. Sin principale Paastand om, at Skilmissen omstødes, støtter Sagsøgerinden paa, at Bevillingen i sin Tid er meddelt under urigtige Forudsætninger og skal være foranlediget ved uberettiget Indblanding i Sagen fra Politimester Parkers Side.

Forsaa vidt Sagsøgerinden har villet gøre gældende, at der af de den Gang medvirkende Jurister er bibragt hende en urigtig Opfattelse med Hensyn til Sagsøgtes Adgang til eventuelt senere at opnaa Skilsmisse, skal det bemærkes, at det af hende fremførte ikke afgiver Grundlag for at antage noget saadant. Idet dernæst bemærkes, at Bevillingen er meddelt efter Sagsøgerindens Andragende paa Grund af Sagsøgtes af ham selv erkendte Utroskab og saaledes har Hjemmel i Ægteskabslovens § 59, jfr. § 65, maa der iøvrigt gives Sagsøgte Medhold i, at et Søgmaal angaaende Bevillingens Ulovlighed ikke kan rettes imod ham, men maatte anlægges mod vedkommende offentlige Myndighed, og Sagsøgtes Frifindelse paastand vil derfor paa dette Punkt være at tage til Følge.

ad II A a) og b). Sagsøgerinden gør gældende, at Sagsøgtes Indtægt i Aarene 1934, 35 og 36 har været højere end af ham til Skattevæsnet opgivet og i hvert af de nævnte Aar udgjort mere end 18.000 Kr., saa at Underholdsbidraget for Aarene 1935, 36 og 37 maa forhøjes til 6000 Kr. aarlig; det hende herefter yderligere tilkommende Beløb har hun for Tiden til Nytaar 1938 ifølge en af hende opstillet Specifikation opgjort til 3087 Kr. plus Renter. Hun har blandt andet anført, at Sagsøgte skal have haft betydelige Indtægter som Agent for Firmaet Vilh. Christiansen, og at der med Hensyn til Indtægten i 1934 foreligger en Kendelse af 21. Oktober 1935 fra Landsoverskatteraadet, der ansætter Indtægten til over 20.000 Kr. Denne Kendelse, som hun selv i sin Tid har set, har det ikke været hende muligt at faa frem under Sagen.

Sagsøgte har benægtet, at han overhovedet har oppebaaret nogen Indtægt som Sælger for Vilh. Christiansen. Han har kun solgt Varer til dette Firma. Ifølge Skrivelse af 21. September 1938 fra Landsskatte retten har Landsoverskatteraadet alene afsagt een Kendelse vedrørende Sagsøgtes skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1935/36 (altsaa i 1934), nemlig Kendelse af 2. April 1936, ved hvilken Frederiksberg Skatteraads Ansættelse til 10.893 Kr. blev stadfæstet.

Det er ikke mod Sagsøgtes Benægtelse godtgjort, at hans skattepligtige Indkomst i noget af de paagældende Aar har været højere end de af Skattemyndighederne godkendte Beløb.

For saa vidt angaar Bidraget for 1935 er dettes Størrelse fastsat ved den nævnte Højesteretsdom, og der maa derfor gives Sagsøgte Medhold i hans Paastand om Afvisning.

For Aarene 1936 og 37 maa Sagsøgte antages at have betalt Bidrag paa Grundlag af den af Skattevæsnet godkendte Nettoindtægt i det foregaaende Kalenderaar, som i Højesteretsdommen nærmere angivet, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil derfor for saa vidt være at tage til Følge.

ad II B. Da Spørgsmaalet om Overlevelsesrentens Størrelse er endelig afgjort ved Højesteretsdommen, maa Sagsøgtes Paastand om Afvisning tages til Følge.

ad II C. Vedligeholdelsespræmierne for Overlevelsesrenten, der er tegnet i Statsanstalten for Livsforsikring, forfalder kvartaarlig, men Overlevelsesrenten holdes efter Anstaltens Regler i Kraft, naar en Præmie betales inden næste Præmies Forfaldstid. Der er saaledes en Respittid paa 3 Maaneder, som Sagsøgte har benyttet sig af. Sagsøgerinden mener nu at have Krav paa, at Præmierne betales ved Forfaldstid, og at Restancen derfor udlignes. Der maa imidlertid gives Sagsøgte Medhold i, at hans Pligt alene gaar ud paa, at Overlevelsesrenten vedligeholdes, og hans Frifindelsespaastand vil derfor paa dette Punkt være at tage til Følge.

ad II D. a). Det er ved Højesteretsdommen udtrykkelig statueret, at Sagsøgerinden ikke har Krav paa, at Vedligeholdelsespræmien vedrørende Overlevelsesrenten fremtidig betales til hende. Sagsøgtes Paastand om Afvisning maa derfor tages til Følge.

ad II D. b). Sagsøgerinden har tidligere faaet sit Underholdsbidrag udbetalt direkte fra Carlsberg. Sagsøgte har anført, at denne Betalingsmaade var ophørt — uden Protest fra Sagsøgerindens Side — allerede inden den Retssag, der fandt sin Afgørelse ved Højesterets Dom af 10. Februar 1937, og at Sagsøgerinden ved ikke at fremsætte Paastanden under nævnte Retssag maa antages at have frafaldet Kravet om denne Betalingsmaade.

Selv bortset fra det saaledes anførte ses der ikke i Skilsmissevilkårene eller iøvrigt at være nogen Hjemmel for dette Krav fra Sagsøgerindens Side, hvorved desuden bemærkes, at Carlsberg eiter det oplyste indtil videre lægger Beslag paa hele Pensionen til Dækning af Sagsøgtes Skyld til Bryggerierne.

Herefter vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand paa dette Punkt være at tage til Følge.

ad III A. a). Ved den Erklæring af 14. Oktober 1925, som Sagsøgerinden paastaar kendt ulovlig, forpligtede Sagsøgerinden sig til ingensinde i Fremtiden paa nogensomhelst Maade at forstyrre, forfølge eller chikanere Sagsøgte, hans Familie eller Paarørende, og erklærede sig enig i, at Sagsøgte i Tilfælde af Overtrædelse heraf skulde være berettiget til at nedsætte Underholdsbidraget til $\frac{1}{6}$.

Ved den ovennævnte Overenskomst af 14. November 1933 har Sagsøgte udtrykkelig givet Bemyndigelse til, at dette Dokument maatte tilintetgøres, og under Henviisning hertil paastaar Sagsøgte sig frifundet.

Denne Paastand vil være at tage til Følge.

ad III A. b). Sagsøgerindens Paastand om, at det hende den 27. Juni 1934 givne Tilhold kendes ulovligt, maa antages at være støttet paa, at Tilholdet skulde være givet paa Grundlag af den ovennævnte

Erklæring af 14. Oktober 1925, som Sagsøgerinden anser for ulovlig, og som Sagsøgte tidligere havde givet Afkald paa.

Tilholdet maa imidlertid antages at være givet ganske uafhængigt heraf i Anledning af Sagsøgerindens Optræden overfor Sagsøgte og hans Hustru. Rent bortset herfra maa der gives Sagsøgte Medhold i, at en Sag angaaende Tilholdets eventuelle Ulovlighed ikke kan rettes imod ham, og hans Frifindelsespaastand maa derfor ogsaa paa dette Punkt tages til Følge.

ad III B. Med Hensyn til Sagsøgerindens Paastand om, at tidligere afsagte Domme kendes ulovlige, maa bemærkes, at disse Domme kun vilde kunne forandres ved Anke til højere Ret, hvortil udkræves Justitsministeriets Tilladelse, som er nægtet Sagsøgerinden. Krav herom kan ikke rettes mod Sagsøgte, som derfor vil være at frifinde.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgtets Paastand om Afvisning og Frifindelse i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 87/1938. Firmaet **Hassel & Teudt** (Jørgensen)

m o d

Skiltefabrikant **Johannes Otto Hansen** (Hvidt),

betræffende Krænkelser af en Patentret.

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Firmaet Hassel & Teudt, kendes uberettiget til at fabrikere eller forhandle ovennævnte af Sagsøgte fremstillede Natriumslyskilt, og bør Sagsøgte til Sagsøgeren, Skiltefabrikant Johannes Otto Hansen, betale i Erstatning 1500 Kr. Sagsøgte bør derhos til Sagsøgeren betale i Sagsomkostninger 700 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand paa, at Firmaet frifindes og at det for Indstævnte den 26. November 1932 udstedte Patent Nr. 46603 kendes ugyldigt forsaavidt angaar Patentkrav Nr. 1.

Indstævntes Paastand gaar ud paa Stadfæstelse af Dommen og iøvrigt paa Frifindelse.

Af de Højesteret forelagte nye Oplysninger fremgaar det bl. a., at der udenfor et Bageri i København blev anbragt to Lyskilte, det ene i 1928 og det andet i Sommeren 1931. Disse Skilte var konstruerede som en Kasse og de i denne anbragte elektriske Lamper belyste ikke alene den egentlige Skilteflade, men gennem

en i Kassens Bund anbragt Glasplade ogsaa en under Kassen som Skilt ophængt Kringle. Om disse Skilte, der endnu er i Anvendelse har Skønsmændene erklæret, at de i enhver Henseende nøjagtig svarer til Skiltet ifølge Krav 1 i Patent Nr. 46603, og at en sagkyndig, saafremt disse Skilte eller et af disse har været ophængt paa Stedet før Anmeldelsesdagen den 31. December 1931 for Patent Nr. 46603, umiddelbart vilde have været i Stand til at praktisere det, som er karakteriseret som en Opfindelse i Krav 1 i Patentet.

Allerede herved findes det godtgjort, at Indstævntes Opfindelse forsaavidt angaar Patentkrav Nr. 1, paa den Tid, da Ansøgningen om Patent indleveredes, heri Landet er bragt saa aabenlyst i Anvendelse, at en Sagkyndig derigennem var istand til at udøve den.

Den af Appellanten nedlagte Paastand vil derfor være at tage til Følge, og Indstævnte findes at burde betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Det for Indstævnte, Skiltefabrikant Johannes Otto Hansen, under 26. November 1932 udstedte Patent Nr. 46603 er, forsaavidt angaar Patentkrav Nr. 1, ugyldigt og Appellanten, Firmaet Hassel & Teudt, bør for Tiltale af Indstævnte i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højestreretsdoms Afgsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 26. November 1932 meddeltes der — med Beskyttelse fra den 31. December 1931 — Sagsøgeren, Skiltefabrikant Johannes Otto Hansen, dansk Patent Nr. 46603 paa »Lysskilt«. I Patentbeskrivelsen hedder det bl. a.:

»Ved Lysskilte, som er bestemt til Brug i fri Luft, og som bestaar af en Kasse, i hvilken der er anbragt Lysgivere til Gennemlysning af ved Kassens Vægge anbragte Skilte, ønsker man ofte uden for Kassen at anbringe en Skiltefigur eller lignende. Denne ses imidlertid ikke i Mørke, saafremt den ikke belyses særskilt, idet det gennem Lysskiltene trængende Lys ikke kan tjene hertil. Man har foreslaaet til Belysning af Skiltefiguren at benytte uden for Kassen anbragte Lysgivere, men saadanne virker uheldigt for Udseendet, og da de skal anbringes i fri Luft, kan de ikke være ubeskyttede elektriske Lamper, som lyser i den mest hensigtsmæssige Retning, nemlig opæfter.

Ifølge den foreliggende Opfindelse undgaas de nævnte Vanskeligheder ved, at Kassen har en med en Glasplade dækket Aabning, saa at Skiltefiguren eller en anden uden for Kassen anbragt Genstand gennem

Glaspladen kan belyses fra sin udvendige Side ved de mod Vejrliget beskyttede Lysgivere i Kassen eller nogle af disse.

Paa Tegningen viser

Fig. 1 et Lysskilt ifølge Opfindelsen set fra Siden,

Fig. 2 et Tværsnit af samme og

Fig. 3 et Tværsnit af en ændret Udførelsesform.

— — —

Hvis man som vist i Fig. 3 paa kendt Maade benytter de samme Lysgivere c¹ til Gennemlysning af Skiltene b og til Belysning af Figuren f, erstattes Spejlene 1 bedst med et ved Kassen a's Bund i vandret Stilling anbragt Spejl 1¹.

Patentkrav.

1. Til Brug i fri Luft bestemt Lysskilt, der bestaar af en Kasse og i denne anbragte Lysgivere til Gennemlysning af ved Kassens Vægge anbragte Skilte, kendetegnet ved, at Kassen har en med en Glasplade i dækket Aabning h til udvendig Belysning af en uden for Kassen anbragt Genstand, f. Eks. en med Kassen forbunden Skiltefigur f, ved de mod Vejrliget beskyttede Lysgivere i Kassen eller nogle af disse.

2. Lysskilt af den i Krav 1 angivne Art, kendetegnet ved, at Skiltefiguren f belyses under Anvendelse af eet eller flere i Kassen anbragte Spejle 1 og 1¹.

3. Lysskilt af den i Krav 2 angivne Art, ved hvilket der over Kassen er anbragt en Skiltefigur, kendetegnet ved, at denne belyses under Medvirkning af et ved Kassens Bund i vandret Stilling anbragt Spejl 1¹.«

Under denne ifølge Stævning af 11. Juni 1937 anlagte Sag gør Sagsøgeren gældende, at et af Sagsøgte, Firmaet Hassel & Teudt, fremstillet Natriumslysskilt er udført i nøje Overensstemmelse med ovennævnte Patentkrav, men at Sagsøgte desuagtet ikke har været at formaa til at standse Fabrikationen. Sagsøgeren paastaar derfor Sagsøgte kendt uberegtiget til at fabrikere eller forhandle de af Sagsøgte fremstillede Natriumslykskilte og kendt pligtig at betale Sagsøgeren en Erstatning efter Rettens Skøn ikke udover 5000 Kr.

Sagsøgte, der har erklæret at have fremstillet ialt 10 Natriumslykskilte til en Gennemsnitspris af 700 Kr. pr. Stk. med en Fortjeneste af ca. 10 pCt., benægter at have handlet patentstridigt og paastaar Frifindelse.

Til at skønne i Sagen har efter Sagsøgerens Begæring været udmeldt Ingeniørerne Carl Hemmingsen og C. E. Sachs.

I fremlagte Skønserklæringer har Mændene bl. a. udtalt:

»I dansk Patent Nr. 46603 beskrives Lysskilte, som bestaar af en Kasse, i hvilken der er anbragt Lysgivere til Gennemlysning af Skilte, som er anbragt ved Kassens Vægge, og det nævnes at være ejendommeligt ved saadanne Lysskilte, at Kassen har en Aabning, som er dækket med en Glasplade, hvorigennem de mod Vejrliget beskyttede Lysgivere i Kassen eller nogle af disse kan belyse en uden for Kassen anbragt Figur. Denne Figur kan ifølge Krav 1 i Patentskriftet være forbundet med Kassen.

I Beskrivelsen og Kravene til Patent Nr. 46603 indeholdes der ingen Angivelser, ved hvilke Patentets Genstand er begrænset til Anvendelse

af Lysgivere af nogen bestemt Art eller begrænset til særlige Anbringelsesmaader for Lysgiverne ud over, at disse skal være anbragt i Kassen, saaledes at de er beskyttede mod Vejrliget. Det skønnes følgelig at ligge inden for Patentets Omraade at anvende Lysgivere af en hvilken som helst Art og at anbringe disse i Kassen paa hvilken som helst til Formaalet egnet Maade. — — —

Det sagsøgte Firma har ved de af dette udførte af Skønsmændene besigtigede Lysskilte som Lyskilde anvendt Natriumlamper og af Hensyn til disses store Lysstyrke anbragt Natriumlamperne foroven i Kassen, hvorved en generende Gloriedannelse paa Kassens gennemskinnelige Sider i væsentlig Grad forebygges. Det ses imidlertid ikke rettere end, at en Anbringelse af Lysgiverne foroven i Kassen ligger indenfor de mulige Udførelsesformer for Lysskilte, der kan fremstilles i Henhold til Patent Nr. 46603. At der ved den i Kassen anbragte Aabning, udenfor hvilken den udvendige Skiltefigur findes, er anbragt en Karm eller Ramme, og Glaspladen, hvorigennem den ydre Skiltefigur belyses, er lejret oven paa denne Karm, saaledes at der indenfor denne og Glaspladen begrænses et mindre Omraade, hvori Lysgiverne er anbragt, skønnes ikke at frembyde nogen Afgivelse fra den i Beskrivelsen til Patent Nr. 46603 indeholdte Angivelse om, at Lysgiverne skal være anbragt i Kassen, thi det omtalte begrænsede Omraade danner en integrerende Del af Kassens Indre og er ikke adskilt fra det inden for Aabningen liggende Omraade af Kassen ved nogen Skillelæg eller lignende.

I Betragtning af det ovenfor anførte mener vi at maatte besvare de os stillede Spørgsmaal saaledes som nedenfor anført.

Ad Sagsøgerens Spørgsmaal:

ad 1:

Spørgsmaal: Er Lysgiverne i Sagsøgtes Skilte anbragt paa lignende Maade som i Patentet anført?

Svar: Ja. Lysgiverne er ved Sagsøgtes Skilte anbragt i en Kasse, saaledes at de er beskyttede mod Vejrliget og kan belyse en udenfor Kassen anbragt Genstand gennem en med en Glasplade dækket Aabning.

ad 2:

Spørgsmaal: Er der over Lysgiverne anbragt en Glasplade til udvendig Belysning af en udenfor Kassen anbragt Genstand?

Svar: Ja, se Besvarelsen af 1.

ad 3:

Spørgsmaal: Kaster Lysgiverne Lyset gennem den under eller omkring Lysgiverne værende Kasse, saaledes at Kassens Vægge gennemstraales af Lyset?

Svar: Lysgiverne i Sagsøgtes Skilte sender en Del af Lyset ned gennem Kassen, hvor Lyset træffer dennes gennemskinnelige og nedefter konvergerende Sideflader, gennem hvilke Lyset trænger ud under stærk Spredning.

Ad Sagsøgtes Spørgsmaal.

— — —

ad 5. Spørgsmaal: Er det Skønsmændene bekendt, at lignende Anordning som den af Sagsøgte anvendte er benyttet andre Steder, f. Eks. paa Sporvognens Skiltelys?

Svar: — — —

Sagsøgte har ved Syns- og Skønsforretningen i Bredgade oplyst, at Spørgsmaalet tager Sigte paa de ovenpaa Sporvogne anbragte Kendingslanterner og de mellem disse anbragte drejelige Skilte, hvorpaa Endestationernes Navne er anbragt, saaledes at de belyses af Lysgiverne i Kendingslanternen gennem særlige Glas i disse. Denne Anordning skønnes ikke at foregribe Nyheden af Skilte ifølge Patent Nr. 46603.

— — —
ad 6. — — —

Vi kan ikke anse den Omstændighed, at der anbringes en Glasplade ved Undersiden af den Karm eller Ramme, indenfor hvilken Lysgiveren i Sagsøgtes Skilte er anbragt, som en tilstrækkelig Grund til at anse Lysgiveren for at være anbragt i en særskilt Kasse, forudsat at den omtalte Glasplade er gennemskinnelig for Lyset. — — —

ad 17. Spørgsmaal: Fremgaar det af Beskrivelsen til Patent Nr. 46603 sidste tre Linier paa Side 1, at det før Patentanmeldelsen var kendt at benytte de samme Lysgivere til Gennemlysning af Skiltene og til Belysning af den udenfor Kassen værende Figur?

Svar: Det fremgaar af Beskrivelsen tre sidste Linier paa Side 1 og første Linie paa Side 2, at det forud var kendt at benytte de samme Lysgivere til Gennembelysning af transparente Skilte og til Belysning af Figuren, men det fremgaar ikke af Patentbeskrivelsen, at denne Form for Tilrettelæggelse af Belysningen tidligere har været anvendt i Forbindelse med kasseformede Lysskilte. — — —

2. Suppl. ad 1.

Spørgsmaal: Kendes der fra tysk Patentskrift Nr. 520345, der er offentliggjort den 10. Marts 1931, et Lysskilt — — —

Svar: Fra det tyske Patentskrift — — — kendes der en Belysningsanordning, som bestaar af en kasseformet Belysningsbærer, hvis Overside dannes af en Glasplade — — —

De ovenpaa Kassen anbragte Bogstaver danner en Skiltefigur, der belyses af de omtalte Lamper, naar disse er anbragt i en bestemt Stilling. Lamperne kan forskydes fra denne Stilling, saaledes at de ikke belyser Skiltefiguren, men Baggrunden (en Husmur) bag denne.

ad 2: Spørgsmaal: — — — medfølgende Automobilbaglygte — — —

Svar: — — — Lygten, vil Lampen i denne kunne belyse Nummerskiltet gennem det Glas, der lukker Bundaabningen i Lygtehuset, samtidig med at Lampen gennemlyser det bl. a. som Skilteflade tjenende røde Bagglas paa Lygten.«

Under Skønnets Afhjæmning i Retten har Skønsmændene bl. a. udtalt, »at det tyske Patent efter deres Mening ikke kan virke foregribende efter Patentlovens § 1 Nr. 3. Der tales ikke om nogen Kasse, hvori Væggene er Skilt, altsaa intet om at Glasvæggene skal være Skilteflader. Med Hensyn til Sporvognene har de bemærket, at Lygter kan ikke jævnføres med kasseformede Lysskilte. Med Hensyn til Automobilbaglygter gælder det samme som med Hensyn til Sporvognene.«

Der kan ikke gives Sagsøgte Medhold i, at Patentbeskrivelsens ovenfor gengivne sidste Stykke forud for Patentkravene skulde medføre, at Opfindelsen ikke havde Relation til Patentkrav 1), men kun til Krav 2) og 3), idet Retten herved henviser til Skønsmændenes ovenfor gen-

givne Svar ad Sagsøgte Spørgsmaal 17 samt til Patentskrivelsens Gen-
givelse af Opfindelsen i Indledningens 2det Stykke.

Endvidere findes Sagsøgte ikke at have oplyst noget Forhold, ifølge
hvilket Patentet ikke burde være meddelt efter Patentlovens § 1 Nr. 3.

Da Sagsøgte Anordning efter det oplyste dernæst findes patent-
stridig, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand efter
Omstændighederne, saaledes at Erstatningen fastsættes til 1500 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren
700 Kr.

Nr. 43/1939. Firmaet **Bjerringbro Maskinfabrik** ved dets Inde-
haver, Fabrikant **M. Svendsen** (Overretssagf. Folmer Svendsen)

mod

Pedershaab Maskinfabrik A/S (Rørdam),

betræffende Spørgsmaalet om Appellanternes Berettigelse til Fremstilling
af Betonblandemaskiner af en vis nærmere bestemt Konstruktion.

Vestre Landsrets Dom af 10. December 1938 (IV Afd.):
De Sagsøgte, Firmaet Bjerringbro Maskinfabrik ved dets Indehaver
Fabrikant M. Svendsen, bør være uberettiget til at fremstille til For-
handling Betonblandemaskiner af Konstruktion som udstillet af de Sag-
søgte paa Landbrugsudstillingen paa Bellahøj, København, i Juni 1938
og vist paa de fremlagte Bilag: B, C, D og U (Landsrettens Bilag 3—6).
I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne Pedershaab Ma-
skinfabrik A/S 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Medens de to Betonblandemaskiner, bortset fra forskellig
Anbringelse af en Klap paa Motorkassen, udvendig er ens, er de
anvendte Motorer, som efter det oplyste repræsenterer omkring
Halvdelen af Maskinens Pris, af forskelligt Fabrikat.

Syv Dommere finder det ikke antageliggjort, at Appellanten
ved at benytte de Indstævntes Maskine som Forbillede for sin
Maskine, der foruden det indstøbte Mærke »F F 37« er forsynet
med paanittet Plade med Fabrikkens Navn, og som efter sin Be-
skaffenhed ikke kan antages at give nærliggende Mulighed for i
Efterspørgslen at blive forvekslet med Pedershaabs Maskine, har
tilstræbt paa en mod redelig Forretningsskik stridende Maade at
fortrænge de Indstævnte fra deres Marked.

Disse Dommere vil herefter tage Appellantens Frifindelses-
paastand til Følge og paalægge Indstævnte at betale Sagens Om-
kostninger for begge Retter med 500 Kr.

To Dommere bemærker, at de som Sagen foreligger, maa gaa ud fra, at Appellanten har benyttet den af Indstævnte efter langvarige Forsøg fremstillede Maskine som Model i alle væsentlige Enkeltheder til deres Maskine, og da disse Dommere finder, at dette strider mod redelig Forretningsskik, stemmer de for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Firmaet Bjerringbro Maskinfabrik ved dets Indehaver Fabrikant M. Svendsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Pedershaab Maskinfabrik A/S, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Pedershaab Maskinfabrik A/S, Brønderslev, som i en Aarrække havde fremstillet og solgt Betonblandemaskiner under Mærket »Jyllandia«, fremkom i Aaret 1931 med en ændret og forbedret Maskine, som i Modsætning til de tidligere var transportabel, og af denne Maskine, som fik Mærket »Globe« Nr. 105, havde Sagsøgerne et betydeligt Salg. Paa Landbrugsudstillingen paa Bellahøj ved København i Juni Maaned 1938 udstillede Firmaet Bjerringbro Maskinfabrik, som ikke tidligere har lavet Betonblandemaskiner, en saadan af dem fremstillet Maskine, betegnet »F. F.«, og der blev af Firmaet med Salg for Øje paabegyndt Fabrikation af Betonblandemaskiner efter denne Model.

Sagsøgerne blev opmærksomme paa den udstillede Maskine, og efter deres Opfattelse fremtraadte denne som en fuldstændig Efterligning indtil de mindste Enkeltheder af deres Betonblandemaskine »Globe« Nr. 105. Idet Sagsøgerne har gjort gældende, at Bjerringbro Maskinfabrik ved Fremstillingen af Betonblandemaskinen »F. F.« har tilsigtet en fuldstændig Efterligning af Maskinen »Globe« Nr. 105, at Resultatet er blevet, at de to Maskiner meget let kan forveksles, hvilket vil være til Skade for Sagsøgernes Salg af deres Maskine, og at den skete Eftergørelse af »Globe« Nr. 105 som stridende mod redelig Forretningsskik maa rammes af Bestemmelsen i § 15, 1. Stk. i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse, har de med Tilslutning af Provinshandelskammeret anlagt nærværende Rets-sag, hvorunder de har nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte Firmaet Bjerringbro Maskinfabrik ved dets Indehaver Fabrikant M. Svendsen, Bjerringbro, kendes uberettiget til at fremstille til Forhandling Betonblandemaskiner af Konstruktion som udstillet af de Sagsøgte paa Landbrugsudstillingen paa Bellahøj, København, i Juni 1938 og vist paa de

fremlagte Bilag: B, C, D og U (Landsrettens Bilag: 3—6). De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

De Sagsøgte, som under Sagen har erkendt, at Betonblandemaskinen »Globe« Nr. 105 er velkendt som Salgsvare paa Markedet her i Landet, at der ved Fremstillingen af Maskinen »F. F.« er tilsigtet at opnaa en fuldstændig Lighed med »Globe« Nr. 105, at de to Maskiner fremtræder ens, i det væsentlige ogsaa med Hensyn til Detaillerne og, at Bilagene: B, C, D og U er Billeder af den af dem udstillede Maskine, har til Støtte for Frifindelsespaastanden i det væsentlige anført følgende:

Eftergørelse af Industrifrembringelser som de heromhandlede Betonblandemaskiner maa, selv om der tilsigtes en direkte Efterligning, være retmæssig, naar der ikke er opnaaet Patent eller Mønsterbeskyttelse med Hensyn til de Industrifrembringelser, som eftergøres, og dette er — efter hvad der er ubestridt — ikke Tilfældet for Sagsøgernes Vedkommende med Hensyn til Betonblandemaskinen »Globe« Nr. 105, som iøvrigt tildels er en Efterligning af en tidligere eksisterende, udenlandsk Maskine af samme Art. En Udvidelse af Beskyttelsen for Industrifrembringelser udover den ved Særlovgivningen om Patenter og Mønstre hjemlede vilde paa en yderst uheldig Maade modvirke ethvert Fremskridt indenfor Industrien, som i sin videre Udvikling maa bygge paa en Efterligning af allerede opnaaede Arbejdsresultater. Hvad særlig angaar den fornævnte Lovbestemmelse, vil den ikke kunne paaberaabes som Hjemmel for en udover Særlovgivningen gaende Beskyttelse for Industrifrembringelser, idet Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse i Overensstemmelse med dens Hensigt og saaledes som det fremgaar af hele dens Formulering, tilsigter at yde Beskyttelse mod Efterligning eller andet Misbrug af alle Slags Betegnelser eller Forretningskendetegn, og der er ingen Holdepunkter for at antage, at Forskriften i § 15, 1. Stk. skulde gaa ud herover og inddrage under Beskyttelsen den Maade, hvorpaa Industrigenstande fremtræder gennem deres Udseende eller Konstruktion. Selv om derfor Betonblandemaskinen »F. F.« er en med Hensigt foretaget Efterligning af »Globe« Nr. 105 omfattes dette Forhold fra de Sagsøgtes Side ikke af Bestemmelsen i Konkurrencelovens § 15.

Under Sagen har Sagsøgerne indhentet en Erklæring af 11. August 1938 fra Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri, i hvilken det hedder:

»Vedrørende Sagen: Pedershaab Maskinfabrik A/S ctr. Bjerringbro Maskinfabrik.

Til det i nærværende Sag omhandlede Forhold skal Fællesrepræsentationen paa given Foranledning udtale, at forsaavidt den i Sagsfremstillingen givne Oversigt over den med »Globe« Betonblandemaskinen konkurrerende Blandingsmaskine, der fremstilles af Bjerringbro Maskinfabrik, svarer til de virkelige Forhold, maa Fremstillingen og Salget af den siddstnævnte Maskine betragtes som i højeste Grad unfair Konkurrence og stridende mod Principperne for hæderlig Forretningskik.«

Der er endvidere indhentet en saalydende Erklæring af 15. September 1938 fra Dansk Cementvareindustri:

»Paa given Foranledning skal vi herved udtale, at saafremt der i Bjerringbro eller et hvilket som helst andet Sted fabrikeres og sælges Blandemaskiner som er en nøjagtig Copi af den baade herhjemme og i Udlandet kendte og særdeles velanskrevne Globe Blandemaskine, da vil der utvivlsomt let kunne ske Forvekslinger, selv om Efterligningen bliver solgt under et andet Mærke eller anden Betegnelse.«

Det er oplyst, at de Sagsøgte, som har fremstillet ialt 15 Betonblandemaskiner svarende til den paa Bellahøj udstillede men som ikke har solgt nogen af disse, den 1. November 1938, efter at nærværende Retssag var anlagt, indrykkede en Annonce i Dagbladet »Jyllandsposten« angaaende bl. a. Betonblandemaskiner, hvilken Annonce indeholdt en Afbildning af de af de Sagsøgte fremstillede Maskiner.

Foreløbig bemærkes, at der ikke kan gives de Sagsøgte Medhold i, at Anvendelsen af Bestemmelsen i Konkurrencelovens § 15, 1. Stk. maa indskrænkes saaledes som af dem anført, allerede fordi denne Bestemmelse efter sin Ordlyd omfatter Handlinger, som falder udenfor Lovens øvrige Bestemmelser.

Det maa nu vel antages, at der — uanset Bestemmelsen i § 15 — ikke i selve Eftergørelsen af Industrifrembringelser, som ikke nyder Beskyttelse i Særlovgivningen, foreligger noget retstridigt Forhold, selv om der er tilsigtet og opnaaet en Efterligning af en eksisterende Maskine eller anden Industrifrembringelse. Retmæssigheden maa dog bl. a. være betinget af, at der ved Fremstillingen tilstræbes en Formindskelse af Muligheden for Forveksling, og dette vil, uden at Retten til saadan Fremstilling trædes for nær, kunne ske paa forskellige Maader saasom ved at Dele, der teknisk set er uden Betydning, udformes paa afvigende Maade, eller ved at der anvendes anden Farve eller andet Udstyr. Da der nu ved Fremstillingen af den udstillede Betonblandemaskine »F. F.« intet saadant er foretaget, der kan modvirke Forvekslingen med »Globe« Nr. 105, maa det i Overensstemmelse med den foran citerede Udtalelse fra Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri statueres, at Fremstillingen har været i Strid med redelig Forretningsskik, og Sagsøgernes Paastand vil derfor i Medfør af den oftnævnte Bestemmelse i Konkurrencelovens § 15, 1. Stk. være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger bliver der at forholde som nedenfor anført.

Hermed endte første ordinære Session.

Færdig fra Trykkeriet den 5. Juli 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 14

Ekstrasessionen.

Mandag den 28. August.

Nr. 167/1939.

Rigsadvokaten

mod

Ejvind Laurits Anker Nielsen (I. E. Gelting),

der tiltales for Brandstiftelse.

Vestre Landsrets Dom af 7. Juni 1939 (II Afd.): Tiltalte Ejvind Laurits Anker Nielsen bør hensættes i Fængsel i 1 Aar, hvoraf 66 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Tiltalte betaler i Erstatning til Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger 11.201 Kr. og til Hjørring Amt og Kjær Herreds gensidige Brandforsikring 4957 Kr. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 50 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte, Ejvind Laurits Anker Nielsen, 80 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger er Ejvind Laurits Anker Nielsen ved 1. jydsk Statsadvokators Anklageskrift af 4. April 1939 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 181, Stk. 1, for Forvoldelse af Ildebrand paa fremmed Ejendom ved den 20. April 1934 om Eftermiddagen i Laden paa den Gaardejer Jens Nicolaj Poulsen da tilhørende Ejendom »Bertilsgaard« i Lyngsaa, Albæk Sogn, at have tændt Ild i et Gulv med Halm eller Hø og derved forårsaget, at Ejendommens Udlænger nedbrændte ved Ildens videre Udbredelse.

Tiltalte er født den 27. November 1916 og tidligere straffet saaledes:

1. Ved Dom afsagt af Retten for Straffesager i Roskilde Købstad m. v. den 17. August 1935 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, anset med en betinget Straf af Fængsel i 40 Dage og frakendt de borgerlige Rettigheder i 5 Aar.

2. Ved Retten for Sæby Købstad m. v. ved Dom af 29. Februar 1936 efter Straffelovens § 276, jfr. § 285, og i Medfør af samme Lovs § 57 idømt Fængsel i 3 Maaneder og frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar.

3. Ved Københavns Byrets Dom af 10. November 1936 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. Straffelov for Krigsmagten § 172 samt efter sidstnævnte Lovs § 158 med simpelt Fængsel paa Vand og Brød i 3 × 5 Dage.

4. Ved Dom afsagt af Retten for Kalundborg Købstad m. v. den 2. Juli 1938 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276 idømt Fængsel i 5 Maaneder og frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar.

Der er i Sagens Anledning forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:
Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Ejvind Laurits Anker Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 181, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold (Forvoldelse af Ildebrand paa fremmed Ejendom) ved den 20. April 1934 om Eftermiddagen i Laden paa den Gaardejer Jens Nicolaj Poulsen da tilhørende Ejendom »Bertilsgaard« i Lyngsaa, Albæk Sogn, med en brændende Tændstik at have tændt Ild i et Gulv med Halm eller Hø og derved forårsaget, at Ejendommens Udlænger nedbrændte ved Ildens videre Udbredelse?
Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Skal Straffen for det i Hovedspørgsmaal 1 ommeldte strafbare Forhold nedsættes, fordi Tiltalte Ejvind Laurits Anker Nielsen, da han foretog de strafbare Handlinger, ikke var fyldt 18 Aar og fordi Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af hans Ungdom maa anses for unødvendig eller skadelig (Straffelovens § 84, Stk. 1 Nr. 2)?

Nævningerne har besvaret saavel Hovedspørgsmaalet som Tillægsspørgsmaalet med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 181, Stk. 1, jfr. § 84 Stk. 1 Nr. 2 og § 89 Stk. 1 med en Tillægsstraf, der vil

være at bestemme til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 66 Dage vil være at anse udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Efter derom nedlagt Paastand vil Tiltalte derhos have at udrede de nedennævnte Erstatninger samt Sagsomkostninger som ligeledes nedenfor anført.

Tirsdag den 29. August.

Nr. 207/1939.

Rigsadvokaten

mod

Artur Herman Jespersen (Rode),

der tiltales for Manddrab samt Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr. § 222 Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 25. Juli 1939 (IV Afd.): Tiltalte Artur Herman Jespersen bør hensættes i Fængsel paa Livstid. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Norvang, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 15 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under Domsforhandlingen for Landsretten ændrede Anklagemyndigheden Tiltalen for Voldtægt til Tiltale for Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222. Det bemærkes, at det Nævningerne herom stillede Spørgsmaal burde have indeholdt nærmere Beskrivelse af Gerningen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rode betaler Tiltalte, Artur Herman Jespersen, 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Nævninger behandlede Sag er Artur Herman Jespersen, der er født den 1. Februar 1909, og som ikke tidligere er tiltalt eller straffet, ved Anklageskrift af 1. Juni 1939 fra 3. jydsk Statsadvokatur sat under Tiltale ved Vestre Landsret til at lide Straf for Overtrædelse af Straefflovens § 216, jfr. § 222 og § 237,

ved den 28. Januar 1939 Klokken ca. 19 ved et Hegn paa en Mark i Bredstrup ved Fredericia at have voldtaget og kvalt sin Søsterdatter Angle Grethe Holm, født den 5. Januar 1932.

Under Sagen er der forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal I.

Er Tiltalte Artur Herman Jespersen skyldig i Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 28. Januar 1939 Kl. ca. 19 ved et Hegn paa en Mark i Bredstrup ved Fredericia ved Kvælning at have dræbt sin Søsterdatter Angle Grethe Holm, født 5. Januar 1932?

Hovedspørgsmaal II.

Er Tiltalte Artur Herman Jespersen skyldig efter Straffeloven af 15. April 1930 § 224, jfr. § 222, ved umiddelbart før den under Hovedspørgsmaal I beskrevne Forbrydelse ved et Hegn paa en Mark i Bredstrup ved Fredericia at have haft anden kønslig Omgang end Samleje med sin Søsterdatter Angle Grethe Holm, født den 5. Januar 1932?

Hovedspørgsmaal III.

(Besvares kun, dersom Hovedspørgsmaal II besvares med Ja).

Er Tiltalte Artur Herman Jespersen skyldig efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, saaledes som denne er affattet i Lov Nr. 87 af 15. Marts 1939 ved umiddelbart før den under Hovedspørgsmaal I beskrevne Forbrydelse ved et Hegn paa en Mark i Bredstrup ved Fredericia at have haft anden kønslig Omgang end Samleje med sin Søsterdatter Angle Grethe Holm, født den 5. Januar 1932?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med »Ja«.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237 og efter dens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, med en Straf der findes at kunne bestemmes til Fængsel paa Livstid.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 215/1939.

Rigsadvokaten

mod

Erik Ove Skovgaard Nielsen (Fich),

der tiltales for Overtrædelse af Staffelovens § 245, Stk. 2.

Østre Landsrets Dom af 9. August 1939 (Københavns Nævningekreds): Tiltalte Erik Ove Skovgaard Nielsen bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 42 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Fuldbrydelsen af Straffen udsættes, saaledes at den efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens Kap. VII fastsatte Betingelser overholdes. Sagens Omkostninger, derunder Salær 300 Kr. til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bornemann, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den af Tiltalte forskyldte Straf findes at burde fastsættes til en ubetinget Straf af Fængsel. Med det i Dommen angivne Fradrag vil fem Dommere bestemme Varigheden til 1 Aar, medens fire Dommere vil bestemme den til 1 Aar og 6 Maaneder.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Erik Ove Skovgaard Nielsen bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 42 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

I Henseende til Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich udreder Tiltalte 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag tiltales Erik Ove Skovgaard Nielsen i Henhold til Anklageskrift af 5. Juli, saaledes som dette er ændret ved Paategning af 7. August 1939, til at lide Straf:

1.

For Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved den 30. Juni 1933 sammen med en Ansøgning til Toldvæsnet om Ansættelse i dette at have indsendt et den 27. Juni 1933 dateret Realeksamensbevis fra Østersøgades Gymnasium, i hvilket han havde udraderet Eksamenskarakteren for skriftlig Regning og Matematik (mdl) og den tilsvarende Talværdi, samt indsat Karakteren mg og den dertil svarende Talværdi, samt paa samme Maade rettet Gennemsnittet af Eksamenskarakteren og Eksamensresultatet og derefter den 1. Januar 1935 ladet sig ansætte som Toldelev paa Grundlag af det forfalskede Eksamensbevis.

2.

For Legemsbeskadigelse efter Straffelovens § 245, Stk. 2, ved den 3. Juni 1939 Kl. ca. 21 i Lejligheden Gl. Kongevej 41, 4. Sal, med nogle Bordknive og en Foldekniv med et 8 cm langt Blad at have bibragt Lejlighedens Indehaver, Grosserer Jørgen Boesen, en halv Snes Knivstik, fordelt over det meste af Kroppen, og hvoraf Størsteparten efter deres Placering kunde have medført Fare for Overfaldnes Liv eller Helbred, jfr. herved Lægeerklæringen af 13. Juni 1939.

Tiltalte har været mentalt undersøgt af Speciallægen i Psykiatri ved Københavns Politi og Fængsler, hvis Erklæring af 1. Juli 1939 konkluderer i følgende: »— — — Det kan herefter ikke antages, at Sigtede ved de strafbare Handlingers Foretagelse var sindssyg eller aandssvag. Han kan heller næppe betegnes som værende Psykopat.

Hans Handling maa derimod opfattes som en voldsom psykogen Affektexplosion hos en iøvrigt sjælelig sund Person, og det maa antages, at der paa Grund af de sidste Maaneders Begivenheder, den stadigt voksende Jalousi og Had til Overfaldne har opsummeret sig en voldsom Vredesaffekt hos ham, for hvilken han i den givne Situation pludselig har givet efter.

Han maa anses for egnet til Paavirkning af Straf under de vanlige Former.«

Denne Lægeerklæring er senere paa Foranledning af Forsvareren og Statsadvokaten suppleret med en den 27. s. M. afgiven yderligere Erklæring, hvorefter Retslægeraadet under 4. August 1939 om Tiltalte har udtalt, at han — — — efter det foreliggende ikke er sindssyg nu, saa lidt som han har været det paa gerningens tidspunkt, eller aandsvag. Han har ejheller tidligere frembudt mere massive tegn paa psykopati. Derimod synes han at være af et noget hidsigt temperament, og det maa efter det foreliggende antages, at han under anfaldet er kommet i en betydelig affektiltstand, uden at denne dog ses at have haft nogen sygelig karakter — — —«.

Tiltalte er født den 14. Februar 1916 og ikke fundet tidligere straffet.

Med Hensyn til Forhold 1 har Anklagemyndigheden under Domsforhandlingen efter Omstændighederne frafaldet Tiltale, hvorfor Tiltalte med Hensyn hertil vil være at frifinde.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i Forhold 2, hvorhos Nævningerne har svaret bekræftende paa et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 85.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. dens § 85 efter Omstændighederne med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 42 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Straffens Fuldbyrkelse findes dog at burde udsættes som nedenfor bestemt.

Tilsyn i Prøvetiden skønnes ikke formaalstjenligt.

Torsdag den 31. August.

Nr. 107/1939. **Ingeniør Flach-Bundegaard**
(Overretssagfører Sven)

mod

Københavns Magistrat (Landsretssagfører Karmark Rønsted),

betræffende Omtaksation af en eksproprieret Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 13. Februar 1939 (V Afd.): Sagsøgte Ingeniør Flach-Bundegaard bør anerkende Sagsøgerne Københavns Magistrat's Ret til paany at indbringe Spørgsmaalet om Erstatning for Afstaaelsen af Ejendommen Matr. Nr. 279 B af Christianshavns Kvarter for den i Lov af 14. December 1857 § 10 omhandlede Taksationskom-

mission. Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale til Sagsøgerne med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret. I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget. Indstævntes Paastand gaar ud paa Stadfæstelse. Otte Dommere bemærker følgende:

Det er ikke godtgjort, at Appellanten var bekendt med det overfor Driften tagne Forbehold, eller at han ansaa den ændrede Aftale om Lejerens Adgang til Opsigelse af Lejemaalet for et Forhold, der havde Interesse for Erstatningens Fastsættelse. Med Hensyn til Forbeholdets Indflydelse paa Vurderingen er det ikke ved indhentede nærmere Oplysninger eller ved en foreløbig Udtalelse af Taksationskommissionen gjort antageligt, at Kommissionen, der har foretaget Besigtigelse af Ejendommen, vilde have tillagt dette Forhold Betydning, og den blotte Mulighed herfor findes ikke at kunne begrunde en Genoptagelse af Erstatnings-spørgsmaalet. Det samme findes at gælde Ændringen i Lejekontrakten, hvorved bemærkes, at der ingen Opsigelse fandt Sted før til 1. Januar 1940, der netop var det Tidspunkt, hvormed der i denne Henseende maatte regnes i Henhold til den oprindelige Lejekontrakt. Efter alt foreliggende vil disse Dommere herefter tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge og paalægge Indstævnte at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 1000 Kr.

Fire Dommere finder det antageligt, at de af Indstævnte anførte Forhold vilde have haft en i Betragtning kommande Indflydelse paa Kommissionens Fastsættelse af Erstatningens Størrelse. Disse Dommere vil herefter stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ingeniør Flach-Bundegaard, bør for Tiltale af Indstævnte, Københavns Magistrat, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Anledning af en paatænkt Gadeudvidelse eksproprierede Sagsøgerne Københavns Magistrat den Sagsøgte Ingeniør Flach-Bundegaard da tilhørende Ejendom Matr. Nr. 279 B af Christianshavns Kvarter, Christianshavns Voldgade Nr. 37, nu Nr. 61. Den i Henhold til Lov af 14. December 1857 nedsatte Taksationskommission fastsatte under

29. Maj 1937 Afstaaelsessummen til Kr. 101.500,—, hvoraf Kr. 77.354,70 udbetaltes kontant, medens Resten berigtigedes ved Overtagelse af en Prioritet og for et mindre Beløbs Vedkommende ved Refusionsopgørelsen.

Da Ekspropriationen skete, var Ejendommens Ejendomsskyldværdi 95.000 Kr. og dens Grundskyldværdi 53.800 Kr. Hele Ejendommen med Undtagelse af to Garager var ved Lejekontrakt af 11. April 1930 udlejet til Dansk Instrument- og Apparatfabrik A/S. I dette Selskab, der drev Fabrikationsvirksomhed og havde Lager i Ejendommen, var Sagsøgte og en Tredjemand Direktører med Tegningsret hver især undtagen med Hensyn til Afhændelse og Pantsætning af fast Ejendom. Ifølge Lejekontrakten var Lejemaalet uopsigeligt, muligvis til 1. Januar 1945, og i hvert Fald til 1. Januar 1940, men ved Skrivelse af 6. Marts 1935 gav Sagsøgte Selskabet Ret til at opse de lejede Lokaler, helt eller enkeltvis til enhver 1ste med 3 Maaneders Varsel.

I Skrivelse til Selskabet af 21. Marts 1933 tog Fabriktilsynet Forbehold mod Fabrikens store Arbejdslokale paa Grund af Lysforholdene, idet dog tilføjedes, at man ikke paa det daværende Tidspunkt vilde nedlægge Forbud mod Lokalerne. Denne Reservation gentoges den 11. Juli 1936, og den 14. Juli 1937 nedlagde Fabriktilsynet Forbud mod Lokalerne fortsatte Brug efter April Flyttedag 1938 paa Grund af manglende Dagslys. Denne Frist fik Selskabets Direktion senere forlænget til 1. Januar 1939; men paa en Anmodning om yderligere Forlængelse af Fristen til 1. Januar 1940 har Sagsøgerne under 19. September 1938 faaet Afslag af Arbejds- og Fabriksdirektoratet. Forbudet er dog endnu den 30. Januar 1939 ikke blevet effektueret.

Idet Sagsøgerne gør gældende, at Sagsøgte under de om Ejendommens Afstaaelse stedfundne Forhandlinger, der tog deres Begyndelse i 1934, saavel overfor Sagsøgerne som overfor Kommissionen har lagt Skjul paa Ændringen af Lejekontrakten og paa Forbeholdet angaaende Forbud mod Arbejdslokalerne, idet han tværtimod fremhævede Lejemaalets Uopsigelighed og Sandsynligheden for Virksomhedens Fortsættelse, og at disse Forhold bevirker, at Ejendommens Værdi maa anses langt ringere end man ved Erstatningens Fastsættelse er gaaet ud fra, har Sagsøgerne under nærværende Sag principalt paastaat Sagsøgte tilpligtet at betale en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning af ikke over 50.000 Kr. og subsidiært paastaat Sagsøgte tilpligtet at tilbagebetale den ham kontant udbetalte Erstatning, mod at Sagsøgerne erklærer sig villige til at betale den Erstatning, som Taksationskommissionen maatte fastsætte ved en Omtaksation under Hensyntagen til de to nævnte Momenter, herunder at Forbud nu er nedlagt, og at Selskabet har forbeholdt sig at gøre Brug af den det indrømmede Ret til Opsigelse af Lejemaalet med 3 Maaneders Varsel.

Sagsøgte paastaar principalt Afvisning, subsidiært Frifindelse.

Til Støtte for Afvisningspaastanden gør han gældende, at Spørgsmaalet om Erstatningens Størrelse er endelig afgjort af Taksationskommissionen, og at Domstolene ikke kan omstøde Kommissionens Afgørelse, medmindre der oplyses at foreligge væsentlige Mangler ved Grundlaget for denne, hvilket ikke i denne Sag kan erkendes at være Tilfældet.

Med Hensyn til Paastanden om Frifindelse gør Sagsøgte gældende, at han, der i den paagældende Periode ikke beskæftigede sig synderlig med Fabrikens Drift, ikke har haft Kendskab til de af Fabriktilsynet tagne Forbehold. Endvidere anfører Sagsøgte, at Erstatningen, der kun ligger 6500 Kr. over Ejendomsskylden, ikke kan antages fastsat under Hensyntagen til Lejemalets eller Fabrikationsvirksomhedens Fortsættelse i Ejendommen i et vist fastsat Tidsrum, saa meget mindre som Sagsøgerne erhvervede Ejendommen til Gadeudvidelse og altsaa formentlig til hel eller delvis Nedrivning af Bygningerne.

Overfor dette sidste har Sagsøgerne henvist til en Skrivelse af 14. Januar 1939 fra Overborgmesteren, hvorefter man af Hensyn til Lejemalets Opsigelighe^d endnu ikke har fastsat Tidspunktet for Realisationen af de nye Gade- og Bebyggelsesplaner.

Sagsøgenes principale Paastand vil ikke kunne tages til Følge, allerede fordi Retten derved i Realiteten — i Strid med Lov af 14. December 1857 § 10 — vilde komme til at bestemme Størrelsen af Afstaelsessummen.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand bemærkes først, at der ikke findes Grundlag for en saadan foreløbig Underkendelse af Taksationskommissionens Afgørelse, som en Dom for Tilbagebetaling af det modtagne Erstatningsbeløb vilde give Udtryk for.

Hvad dernæst Spørgsmaalet om Omtaksation angaar, maa Retten være kompetent til at afgøre Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren har oplyst saadanne Mangler ved Grundlaget for den stedfundne Taksation, at de overfor Sagsøgte har Krav paa, at Taksationskommissionen faar Lejlighed til at behandle Sagen paany.

Da nu de to af Sagsøgerne nævnte Momenter — for hvis Ikke-Oplysning for Sagsøgerne og Kommissionen Sagsøgte maa bære Ansvar — maa skønnes at kunne have haft Indflydelse paa Kommissionens Fastsættelse af Erstatningens Størrelse, findes Sagsøgte at burde tilpligtes at anerkende Sagsøgenes Ret til paany at forelægge Sagen for Taksationskommissionen, for at der kan gives denne Lejlighed til en eventuel Omtaksation under Hensyntagen til disse to Forhold.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 300 Kr.

Fredag den 1. September.

Nr. 290/1938. Gaardejer **Hans Andersen** (Selv)
m o d

Mejeriernes og Landbrugets almindelige gensidige Forsikringsforening (Bache),

betræffende Tilbagebetaling af Forsikringssum.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 28. Oktober 1938 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Hans Andersen, bør inden 15 Dage fra Dato til Sag-

søgeren, Mejeriernes og Landbrugets almindelige gensidige Forsikringsforening, betale 2045 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 12. Juli 1938 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil fem Dommere efter Indstævntes Paastand stadfæste Dommen, hvorhos de vil tilpligte Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 200 Kr.

To Dommere stemmer for at frifinde Appellanten med følgende Begrundelse:

Forsikringsaftalelovens § 85 indeholder ingen Regel om Forholdet efter at Forsikringssummen er udbetalt, og der findes ikke i nærværende Tilfælde at være Hjemmel for Krav mod Appellanten paa Tilbagebetaling af Forsikringssummen. Det bemærkes herved, at Udbetalingen er sket, efter at Brandaarsagen havde været Genstand for offentlig Undersøgelse, uden at nogen Mistanke om Brandstiftelse var fremkommet, at Appellanten, der ikke hæfter for Hustruens Ansvar, var i fuldkommen god Tro ved Modtagelsen af Forsikringssummen, som iøvrigt kun angik Værdier under Appellantens Raadighed, og at en Tilbagebetaling heraf nu vilde være væsentlig byrdefuldere for ham end om Udbetalingen oprindelig ikke havde fundet Sted.

Der vil være at give Dom efter Stemmeiflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Hans Andersen, til Indstævnte, Mejeriernes og Landbrugets almindelige gensidige Forsikringsforening, med 200 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. August 1935 nedbrændte den Sagsøgte, Gaardejer Hans Andersen, tilhørende Gaard »Askemosegaard« i Holløse By, Vejby Sogn.

Ved de af Politiet anstillede Undersøgelser og under det i Forbindelse dermed afholdte Brandforhør fremkom ikke noget Grundlag for at rejse Sigtelse mod nogen i Anledning af Branden, hvorfor Politisagen sluttedes ved Statsadvokatens Resolution af 9. September 1935.

Sagsøgeren, Mejeriernes og Landbrugets almindelige gensidige For-

sikringsforening, udbetalte derefter til Sagsøgte en Erstatning paa 2045 Kr. for Brandskaden paa Sagsøgtes Automobil, der var brændt sammen med Gaarden.

Den 11. November 1937 indfandt imidlertid Sagsøgtes Hustru Kirsten Jenny Andersen sig hos Dommeren i Helsinge, overfor hvem hun tilstod, at hun havde paasat Branden.

Ved Østre Landsrets Dom af 24. Marts 1938 blev Fru Andersen efter Straffelovens § 181, Stk. 2, jfr. § 84 Nr. 9 anset med Fængsel i 6 Maaneder og tilpligtet at udrede Erstatning, bl. a. til Sagsøgeren det fornævnte Beløb 2045 Kr.

Det er uomtvistet, at Sagsøgte intet har vidst om, at Branden var paasat af hans Hustru førend faa Dage forinden Henvendelsen til Dommeren, der derefter fandt Sted paa Sagsøgtes Opfordring.

Sagsøgeren gør nu gældende, at Forsikringsbeløbet er udbetalt til Sagsøgte under den urigtige Forudsætning, at hverken han eller hans Hustru havde nogen Andel i Brandens Opstaaen.

I de ved Forsikringens Tegning gældende Forsikringsvilkaar hedder det:

»§ 3. Foreningens Ansvar omfatter ikke Skade:

3. foraarsaget med Forsæt eller ved grov Uagtsomhed af Forsikringstageren selv eller hans med ham samlevende Hustru eller nogen af de hos ham boende Medlemmer af Familien, — — —

Efter det oplyste er denne Bestemmelse imidlertid ophævet i Foraaret 1935, idet Selskabets Ledelse ansaa det med Bestemmelsen tilsigtede Formaal tilstrækkeligt sikret ved Bestemmelsen i Lov om Forsikringsaftaler § 85.

Sagsøgeren paastaar herefter under nærværende ved Retten for Kronborg vestre Birk forberedte Sag Sagsøgte dømt til Tilbagebetaling af fornævnte 2045 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 12. Juli 1938.

Sagsøgte, der har givet Møde uden Sagfører, har paastaaet sig frifundet, idet han til Støtte for sin Paastand kun har henvist til, at han har været i god Tro, da han oppebar og anvendte Forsikringssummen, hvorfor han finder det urimeligt, om han, hvem intet kan bebrejdes, nu skulde være pligtig at fremskaffe Beløbet og betale det tilbage.

Der findes imidlertid at maatte gives Sagsøgeren Medhold.

Bestemmelsen i fornævnte § 85 maa anses begrundet med det præventive Hensyn at modvirke den Fristelse, der for Forsikringstagerens med denne samlevende Ægtefælle kan være til forsættelig at fremkalde Forsikringsbegivenheden, hvilket, uanset Ordningen af Formueforholdet mellem Ægtefællerne, normalt vil blive til fælles økonomisk Fordel. Denne præventive Virkning vil svækkes, medmindre man anerkender en Tilbagesøgningsret for Selskabet.

Herefter vil Sagsøgte være at dømme efter Sagsøgerens Paastand, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Nr. 291/1938. Gaardejer **Hans Andersen** (Selv)

mod

Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger og den af mindre Landejendomsbesiddere i Frederiksborg Amt den 24. Juni 1841 oprettede Brandforsikringsforening for rørlig Ejendom (Fich),

betræffende Tilbagebetaling af Forsikringssum.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 28. Oktober 1938 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Hans Andersen, bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, betale 28.921 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 7. Juli 1938 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 600 Kr., og til Sagsøgerne, den af mindre Landejendomsbesiddere i Frederiksborg Amt den 24. Juni 1841 oprettede Brandforsikringsforening for rørlig Ejendom, 28.036 Kr. 00 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 7. Juli 1938 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 600 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil fem Dommere efter de Indstævntes Paastand stadfæste Dommen, hvorhos de vil tilpligte Appellanten at betale de Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere stemmer for at frifinde Appellanten med følgende Begrundelse:

Forsikringsaftalelovens § 85 indeholder ingen Regel om Forholdet efter at Forsikringssummen er udbetalt, og der findes ikke i nærværende Tilfælde at være Hjemmel for Krav mod Appellanten paa Tilbagebetaling af Forsikringssummen. Det bemærkes herved, at Udbetalingen er sket, efter at Brandaarsagen havde været Genstand for offentlig Undersøgelse, uden at nogen Mistanke om Brandstiftelse var fremkommet, at Appellanten, der ikke hæfter for Hustruens Ansvar, var i fuldkommen god Tro ved Modtagelsen af Forsikringssummen, som iøvrigt kun angik Værdier under Appellantens Raadighed, og at en Tilbagebetaling heraf nu vilde være væsentlig byrdefuldere for ham end om Udbetalingen oprindeligt ikke havde fundet Sted.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Hans Andersen, til de Indstævnte, Den almindelige Brandforsik-

ring for Landbygninger og Den af mindre Landejendomsbesiddere i Frederiksborg Amt den 24. Juni 1841 oprettede Brandforsikringsforening for rørlig Ejendom, med 300 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 16. August 1935 nedbrændte den Sagsøgte, Gaardejer Hans Andersen, tilhørende Gaard »Askemosegaard« i Holløse By, Vejby Sogn.

Ved de af Politiet anstillede Undersøgelser og under det i Forbindelse dermed afholdte Brandforhør fremkom ikke noget Grundlag for at rejse Sigtelse mod nogen i Anledning af Branden, hvorfor Politisagen sluttedes ved Statsadvokatens Resolution af 9. September 1935.

Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, udbetalte derefter til Sagsøgte en Erstatning paa 28.921 Kr. 85 Øre for Bygningerne, medens Sagsøgerne, den af mindre Landejendomsbesiddere i Frederiksborg Amt den 24. Juni 1841 oprettede Brandforsikringsforening for rørlig Ejendom, der havde tegnet Forsikring for Løsøret, udbetalte en Erstatning paa 28.036 Kr. 00 Øre.

Den 11. November 1937 indfandt imidlertid Sagsøgtes Hustru Kirsten Jenny Andersen sig hos Dommeren i Helsingø, overfor hvem hun tilstod, at hun havde paasat Branden.

Ved Østre Landsrets Dom af 24. Marts 1938 blev Fru Andersen efter Straffelovens § 181, Stk. 2, jfr. § 84 Nr. 9 anset med Fængsel i 6 Maaneder og tilpligtet at udrede Erstatning, bl. a. til Sagsøgerne de fornævnte Beløb.

Det er uomtvistet, at Sagsøgte intet har vidst om, at Branden var paasat af hans Hustru førend faa Dage forinden Henvendelsen til Dommeren, der derefter fandt Sted paa Sagsøgtes Opfordring.

Begge Sagsøgerne gør nu gældende, at Forsikringsbeløbene er udbetalt til Sagsøgte under den urigtige Forudsætning, at hverken han eller hans Hustru havde nogen Andel i Brandens Opstaaen.

Sagsøgerne, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, henviser til de for denne gældende Forsikringsbetingelser, i hvilke det hedder:

»§ 45.

Stk. 1. Den Forsikrede mister Retten til Erstatning, naar han forsætlig har fremkaldt Skaden.

Stk. 6. De i denne Paragraf anførte Bestemmelser gælder ogsaa, naar den Handling, der medfører Fortabelse eller Nedsættelse af Erstatningen, skyldes den Forsikrede med ham (hende) samlevende Ægtefælle.«

Sagsøgerne, Løsøreforsikringsforeningen, henviser til de for denne gældende Forsikringsbetingelser, i hvilke det hedder:

»§ 13.

Erstatningen udbetales den brandlidte senest 2 Maaneder efter Branden, naar der afleveres Attest for, at Øvrigheden ikke finder Anledning til Sagsanlæg mod Medlemmet, eller den med ham samlevende Hustru. Anlægges Sag, kan Erstatning ikke fordres udbetalt, førend de ved Dom er frifundne — endog for Sagsomkostninger.«

De paastaar herefter under nærværende ved Retten for Kronborg vestre Birk forberedte Sag hver især Sagsøgte dømt til Tilbagebetaling af de fornævnte Beløb, henholdsvis 28.921 Kr. 85 Øre og 28.036 Kr. 00 Øre med Renter af Beløbene 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 7. Juli 1938.

Sagsøgte, der har givet Møde uden Sagfører, har paastaaet sig frifundet, idet han til Støtte for sin Paastand kun har henvist til, at han har været i god Tro, da han oppebar og anvendte Forsikringssummerne, hvorfor han finder det urimeligt, om han, hvem intet kan bebrejdes, nu skulde være pligtig at fremskaffe Beløbene og betale dem tilbage.

Der findes imidlertid at maatte gives Sagsøgerne Medhold i deres Paastand.

De foran citerede Bestemmelser i Forsikringsvilkårene maa — ligesom Lov om Forsikringsaftaler § 85 — anses begrundede ved det præventive Hensyn at modvirke den Fristelse, der for Forsikrings-tagerens med denne samlevende Ægtefælle kan være til forsættlig at fremkalde Forsikringsbegivenheden, hvilket, uanset Ordningen af Formueforholdet mellem Ægtefællerne, normalt vil blive til fælles økonomisk Fordel. Denne præventive Virkning vil svækkes medmindre man anerkender en Tilbagesøgningsret for Selskaberne.

Herefter vil Sagsøgte være at dømme efter Sagsøgernes Paastand, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger med 600 Kr. til hver af Sagsøgerne.

Nr. 137/1938. Restauratør **Fritz Sørensen** (Møller)

m o d

Restauratør **Saphir Conradsen** (Gamborg),

betræffende Opfyldelse af en Handel angaaende en Restauration.

Østre Landsrets Dom af 3. Maj 1938 (IV Afd.): Den ovennævnte hos Sagsøgte Restauratør Saphir Conradsen gjorde Arrest op-hæves. Sagsøgte bør for Tiltale af Sagsøgeren Restauratør Fritz Sørensens i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte i Sagsomkostninger 600 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Appellanten efter Dommens Afsigelse har erhvervet Dom ved Østre Landsret som Ankeinstans over Nørrebro Baneterrains Bazar By A/S til at anerkende, at han er berettiget til at videreoverdrage den ham tilkommende Ret til Overdragelse af Lejemaalet.

Otte Dommere bemærker følgende:

Selv om der herefter ikke maatte kunne gives Indstævnte Medhold i, at Handlen er bortfaldet som Følge af, at Overdragelsen af Appellantens Lejemaal ikke blev godkendt af Ejendommens Ejer, vil Dommen dog i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Een Dommer vil dømme Indstævnte til at opfylde Handlen, idet han efter alt det foreliggende maa antage, at der paa Mødet den 19. November 1937 var Enighed om, at Handlen nu var endelig, og han finder, at Usikkerheden om Ejers Pligt til at anerkende en senere Overdragelse af Lejemaalet ikke berettigede Indstævnte til at træde tilbage fra Købet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Restauratør Fritz Sørensen, til Indstævnte, Restauratør Saphir Conradsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Restauratør Fritz Sørensen anført følgende: Ved Slutseddel af 10. November 1937 indgik han en Overenskomst med Restauratør Saphir Conradsen, hvorved han til Conradsen solgte sin Restauration i Hillerødgade 16, kaldet »Resi«, for 67.000 Kr., hvoraf 40.000 Kr. skulde betales kontant ved Forretningens Overtagelse, der skulde finde Sted tidligst den 15. November, senest den 1. December 1937; Restkøbesummen skulde betales med 400 Kr. pr. Maaned, 1. Gang den 1. Januar 1938, og skulde forrentes med 5 pCt. aarlig at betale bagud den 30. Juni og 31. December. Handlen var betinget af, at Autoriteterne godkendte Lokalerne til fortsat Brug for Køberen, og at Ejeren godkendte »Overdragelsen af Lejemaalet til Køberen«. Efter Slutsedlens Underskrift tog Conradsen mundtlig Forbehold om Handlens Tilbagegang for det Tilfælde, at det ikke maatte lykkes ham at opnaa et Leverandørlaan. Paa et Møde den 19. November paa Mægleren Fru Eva Friisbøls Kontor blev Overenskomsten ændret derhen, at Købe-

summen nedsattes til 65.000 Kr., imod at Conradsen frafaldt det nævnte mundtlige Forbehold ved selv at paatage sig Risikoen for Leverandør-
laanets Tilvejebringelse. Efter at Slutsedlen var underskrevet, blev der
med Blyant øverst paa Slutsedlen noteret »senest d. 18. ds.«, det vil
sige November, hvormed Meningen var, at Conradsen den Dag skulde
give Meddelelse om, hvilken Dag han vilde overtage Restaurationen;
Conradsen kom imidlertid ikke den 18. November. Paa Mødet den
19. November blev den 1. December bestemt til Overtagelsesdag. Den
29. November tilskrev Conradsens Sagfører Vilh. Christiansen Sørensen,
at bl. a. Leverandør-laanet ikke var gaaet i Orden, saaledes at Over-
tagelsen ikke kunde ske den 1. December, men Christiansen foreslog,
at Sørensen, hvis det sluttelig ikke lykkedes at bringe Sagerne i Orden,
skulde fortsætte med Driften, medens, hvis det lykkedes, Driften skulde
anses som ført for Conradsens Regning fra den 1. December. Da det
imidlertid ikke lykkedes Conradsen at bringe Forholdene i Orden, med-
delte Sagfører Christiansen i Skrivelse af 3. December 1937 Sørensen,
at Conradsen endnu vilde gøre Forsøg paa at faa Leverandør-laanet
ordnet, men Christiansen udtalte i Skrivelsen, at Parterne, saaledes som
Sagen har udviklet sig, maatte »staa frit«. Umiddelbart efter Mod-
tagelsen af dette Brev fandt der et Møde Sted mellem Sørensen og
Sagfører Christiansen paa dennes Kontor, hvor Sørensen udtalte, at han
vilde udsætte Berigtigelsen til den 15. December. Hverken i Skrivelsen
af 29. November eller i Skrivelsen af 3. December blev det hævdet,
at der ikke var indgaaet nogen Handel med Sørensen, Conradsen foretog
imidlertid intet for at opfylde Handlen, og da de to i Overenskomsten
nævnte Betingelser er opfyldt, samt da Conradsen i Mødet den 19. No-
vember havde frafaldt det fornævnte af ham tagne mundtlige For-
behold om, at det var en Betingelse for Handlen, at han kunde opnaa
et Leverandør-laan, lod Sørensen den 22. og 29. December 1937 samt
6. Januar 1938 foretage Arrest hos Conradsen for 40.118 Kr., hvor-
efter han ved Stævning af 13. Januar 1938 har anlagt Sag imod ham,
under hvilken hans endelige Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte til-
pligtes — imod samtidig at erholde overdraget den Sagsøgeren til-
hørende Kafe »Resi«, Hillerødgade 16, paa de i Overenskomsten mellem
Parterne af 10. November 1937 omhandlede Vilkaar — at betale
65.118 Kr., med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 15. December 1937,
subsidiært paastaar han at Sagsøgte til Opfyldelse af Handlen dømmes
til at betale 41.718 Kr. kontant med Renter som nævnt og Restkøbe-
summen 23.400 Kr. med 400 Kr. maanedlig første Gang den 1. Maj 1938
med Renter som i Slutsedlen bestemt. Han paastaar derhos den fore-
tagne Arrest stadfæstet som lovligt gjort og forfulgt.

Færdig fra Trykkeriet den 11. Oktober 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 15

Fredag den 1. September.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse, subsidiært samme Paastand som Sagsøgerens subsidiære Paastand, hvorhos han forbeholder sig at gøre Erstatningskrav gældende i Anledning af den skete Arrestforretning. Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført følgende: Den Betingelse for Handlen, at Ejeren godkendte Overdragelsen af Lejemaalet, en Betingelse, for hvis Opfyldelse Sagsøgeren naturligvis skulde sørge, er ikke opfyldt. I Lejekontrakten af 5. April 1934 mellem Ejeren A/S Nørrebros Baneterrains Bazarby og Sagsøgeren hedder det bl. a.: »Fra Selskabets Side er Lejemaalet uopsigeligt i hele den Periode Grunden efter Aktieselskabets oprindelige Lejekontrakt er til dets Disposition, nemlig ialt ca. 13 Aar fra 1. Januar 1932. Dog gives der Lejeren Ret til Afstaaelse til en af Myndighederne godkendt solid Mand paa samme Betingelser, hvorefter Fritz Sørensen er løst fra enhver Lejeforpligtelse.«

I Skrivelse af 2. December 1937 har Ejeren imidlertid meddelt, at Selskabet ikke betragter den Sørensen givne Ret til Videreoverdragelse af Lejemaalet som værende gældende ogsaa for den nye Lejer (Conradsen), idet man dog var villig til at give Conradsen Lov til at videreoverdrage Forretningen frit i Tilfælde af hans Død eller Uarbejdsdygtighed, og ellers mod at den aarlige Leje sættes op med 2000 Kr. Herefter har Ejeren ikke godkendt Overdragelsen af Lejemaalet til Sagsøgte, idet Ejeren kun vil godkende et fra Sørensens Lejemaal forskelligt Lejemaal for Sagsøgte. Denne Betingelse blev bestemt præciseret af Sagsøgte, idet Ret til fri Videreoverdragelse af Lejemaalet til en af Myndighederne godkendt solid Mand var af stor Vigtighed for Sagsøgte, som det er for alle andre Lejere i saadanne Forhold. Den stillede Betingelse er herefter ikke opfyldt. Sagsøgte har vel forsøgt at ordne Sagen med Ejeren, men han hævder, at det var Sørensens Pligt at skaffe Lejemaalet i Orden som ønsket af Sagsøgte. Sagsøgte har endvidere anført, at han allerede flere Dage før Slutsedlens Oprettelse havde sagt til Fru Friisbøl, at han, der var Ejer af Søborghus Kro, ikke havde Kontanter; da Slutsedlen var udfærdiget af Fru Friisbøl og Revisor Ernst Nilsson, og han fik den forelagt, udtalte han, der allerede i Forvejen havde sagt, at hvis der skulde handles, maatte han have en 8 Dages Tid til at bringe Pengeforholdene i Orden, at den kunde han ikke skrive under paa; imidlertid skrev han dog under med Forbehold som af Sagsøgeren foran anført; han nævnede dog ikke, hvor stor en Sum

han skulde laane af Leverandørerne. Blyantspaategningen paa Slutsedlen betød netop, at han skulde se at skaffe Udbetalingen i Orden til den 18. November, og hvis det ikke lykkedes, skulde Parterne paany staa frit. Sagsøgte skulde have et Leverandørlaan, stort 40.000 Kr., altsaa lig den kontante Udbetaling, men det viste sig umuligt at skaffe et saadant Laan, da Købesummen saavel som Udbetalingen efter Leverandørernes Mening var for høj. Leverandørerne var i og for sig villige, men Pengene skulde skaffes i en Bank, og Sagsøgte, der meget ønskede at faa Forretningen, gjorde ogsaa Forsøg i flere Banker, men fik Afslag. Det er rigtigt, at Købesummen, men ikke Udbetalingen i Løbet af de senere Forhandlinger blev nedsat med 2000 Kr., men Sagsøgte bestrider bestemt, at han som Følge af dette Afslag frafaldt det heromhandlede Forbehold, hvad der ogsaa under de foreliggende Forhold vilde være en ganske urimelig Handling fra hans Side, idet han ikke selv havde kontante Penge, og idet han havde set, at det kunde blive meget vanskeligt at skaffe et saa stort Leverandørlaan, som det som anført heller ikke lykkedes ham at fremskaffe. Sagfører Christiansen havde til et Møde den 25. November udarbejdet Udkast til Købekontrakt, der blev noget ændret til Mødet den 30. November, men Kontrakten blev ikke underskrevet, idet Christiansen sagde, at det var der ingen Grund til, hvis Pengene ikke kom frem.

For Landsretten er der afgivet Forklaringer af Parterne overensstemmende med, hvad foran for dem er anført. Endvidere er der for Landsretten afgivet Vidneforklaringer af Fru Eva Friisbøl og Revisor Ernst Nilsson, der begge medvirkede ved Handlen. De har begge bl. a. udtalt, at det var Aftalen, at Sagsøgte selv skulde ordne sig med Ejeren (Udlejeren), samt at Sagsøgte, da han fik det nævnte Afslag i Købesummen, gik ind paa selv at bringe Pengesagerne i Orden; de har begge udtalt, at Meningen med Blyantspaategningen var, at Sagsøgte den 18. November skulde give Meddelelse om, hvilken Dag han vilde overtage Forretningen. Endelig er der afgivet Vidneforklaring af Sagfører Vilh. Christiansen i Overensstemmelse med de i Sagen fremlagte Breve fra ham; han har særlig udtalt, at Sagsøgeren ikke overfor ham har gjort nogen Bemærkning angaaende Brevene af 29. November og 3. December.

Desuden har Sagsøgtes Hustru Fru Antonia Conradsen afgivet Forklaring.

Der maa efter det oplyste gives Sagsøgte Medhold i, at den for Handlen stillede Betingelse maa opfattes saaledes, at der i Lejemaalet skulde tilsikres Sagsøgte samme Rettigheder, som Sørensen havde i sin Lejekontrakt, derunder fri Ret til at videreoverdrage Lejemaalet til en af Myndighederne godkendt solid Mand, men at Sagsøgte ikke har kunnet faa denne fri Ret til Videreoverdragelse. Betingelsen er saaledes ikke opfyldt, og det heromhandlede Punkt er af væsentlig Interesse for Sagsøgte. Det fremgaar endvidere af Sagens Oplysninger, at Sagsøgte efter Slutsedlens Underskrift havde taget et mundtligt Forbehold, hvorved han yderligere havde gjort sin Tiltrædelse af Handlen afhængig af, at han opnaaede et Leverandørlaan, og at Sagsøgeren havde akcepteret dette Forbehold. Da Sagsøgte til Trods for adskillige Forsøg ikke har kunnet

opnaa noget Leverandørklaan, og da Sagsøgeren ikke har godtgjort, at Sagsøgte paa et senere Tidspunkt selv har afvaldet dette Forbehold, er heller ikke denne Betingelse for Handlen opfyldt. Sagsøgte vil herefter være at frifinde. Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 600 Kr. Den gjorde Arrest vil være at ophæve.

Mandag den 4. September.

Nr. 99/1939. **Bang & Olufsen A/S** (Overretssagf. P. Olufsen)
m o d

Firmaet **Budde, Schou & Co.**, som Repræsentant for International General Electric Company (Poul Jacobsen) og Firmaet **R. Andersen & Sønner** (Landsretssagf. Lannung),

betræffende Patentkrænkelse.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 13. Februar 1939 (IV Afd.): Sagsøgte, Firmaet R. Andersen & Sønner, kendes uberettiget til fremtidig at fremstille og forhandle de ovennævnte Typer af Radiomodtagere med indbyggede eller sammenbyggede Højtalere. Sagsøgte bør til Sagsøgeren, Firmaet Budde, Schou & Co., som Repræsentant for International General Electric Company Inc., New York, U. S. A., betale i Erstatning 4000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Januar 1935, til Betaling sker, og i delvise Sagsomkostninger 1000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Under denne Sag paaanker Aktieselskabet Bang & Olufsen Østre Landsrets Dom af 13. Februar 1939, ved hvilken Firmaet R. Andersen & Sønner kendtes uberettiget til fremtidig at fremstille og forhandle nogle i Dommen nærmere angivne Typer af Radiomodtagere med indbyggede eller sammenbyggede Højtalere samt tilpligtedes at betale til Firmaet Budde, Schou & Co. som Repræsentant for International General Electric Company, Inc., New York, U. S. A., en Erstatning paa 4000 Kr. med Renter og delvise Sagsomkostninger 1000 Kr.

Appellantens Paastand gaar ud paa, at Firmaet R. Andersen & Sønner frifindes.

Under særskilt Behandling af Formaliteten har Indstævnte Budde, Schou & Co. som Repræsentant for International General Electric Company paastaet Sagen afvist fra Højesteret, idet nævnte Indstævnte gør gældende, at Aktieselskabet ikke har Adgang til selvstændig at optræde som Appellant, da det for Landsretten alene optraadte som Biintervenient til Støtte for Firmaet R. Andersen & Sønners Paastand.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Det fremgaar af Dommen og den fremlagte Retsbogsudskrift, at Appellanten af Landsretten er betragtet som optrædende alene til Understøttelse for Firmaet R. Andersen & Sønner. Appellanten gør imidlertid gældende, at det var Selskabets Hensigt for Landsretten at indtræde i Sagen som egentlig Intervenient og nedlægge selvstændig Paastand, men at dette stødte paa Modstand fra Rettens Side. Da Selskabet ansaa Spørgsmaalet om Indtræden som Hoved- eller som Biintervenient for nærmest kun at være et Gebyrspørgsmaal, idet den Paastand, Selskabet ønskede at nedlægge, i det hele faldt sammen med den af Firmaet R. Andersen & Sønner nedlagte Paastand, bøjede Selskabet sig for Rettens Opfattelse; men Appellanten gør gældende, at Selskabets Stilling og Interesse er en saadan, at det havde været berettiget til at indtræde i Sagen som Hovedintervenient, og at det derfor ogsaa nu maa være berettiget til at paaanke den afsagte Dom paa egen Haand.

Til Oplysning om Selskabets Interesse i Sagen har Appellanten nærmere anført, at der ogsaa mod det er rejst Sag af Firmaet Budde, Schou & Co. som Repræsentant for International General Electric Company. Denne Sag drejer sig ligesom nærværende Sag om Krænkelse af Kompagniets danske Patent Nr. 36883. I begge Sager gøres det til Støtte for Paastanden om Frifindelse bl. a. gældende, at Patentet i Medfør af Patentlovens § 1. Nr. 3 maa anses for helt eller delvis ugyldigt, og det kan derfor efter Appellantens Mening ikke undgaas, at en Dom i den ene Sag vil faa Betydning for Udfaldet af den anden Sag, som kommer senere til Paadømmelse. Appellanten henviser derhos til Bestemmelsen i Patentlovens § 24.

Den af Appellanten paaberaabte Interesse i Sagens Udfald er imidlertid ikke en saadan, at den i Henhold til Retsplejelovens § 251 kunde begrunde en Ret for Appellanten til at indtræde i Sagen som Part mod Firmaet Budde, Schou & Co.s Protest. Ganske bortset fra, at Appellanten faktisk for Landsretten har akkviesceret ved at optræde til Understøttelse af den ene Part, findes der herefter at maatte gives nævnte Firma Medhold i, at Appellanten ikke har Adgang til paa egen Haand at paaanke Dommen, og Afvisningspaastanden vil saaledes være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger findes Appellanten at burde betale Indstævnte Budde, Schou & Co. 150 Kr.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag afvises.

I Sagsomkostninger betaler Appellanten Aktieselskabet Bang & Olufsen 150 Kr. til Indstævnte Firmaet Budde, Schou & Co. som Repræsentant for International General Elec-

tric Company inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er forberedt ved Retten for Middelfart Købstad m. v., paastaar Sagsøgeren, Firmaet Budde, Schou & Co., som Repræsentant for International General Electric Company Inc., New York, U. S. A., Sagsøgte, Firmaet R. Andersen & Sønner, kendt uberettiget til fremtidig at fremstille og forhandle følgende af Sagsøgte hidtil fremstillede Radiomodtagere med indbyggede eller sammenbyggede Højttalere, nemlig:

Kabinet-Modtager 340194, Skabsmodel Grand 2481, Grand Populær Storstationsmodtager, Model Grand 1934, Vekselstrøm, 3 Rørs Grand Modtager 1934, Jævnstrøm, og Lille Grand, Danmarksmodtager, idet disse hævdes at krænke det sagsøgende Firmas Mandants danske Patent Nr. 36883. Sagsøgte paastaas derhos dømt til at betale en Erstatning for Patentkrænkelse, stor 30.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 10. Januar 1935.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og Sagsøgeren dømt til at betale Sagsøgte en Erstatning paa 2000 Kr. i Anledning af, at Sagsøgeren ved uretmæssig Henvisning til patentstridigt Forhold skal have hindret Sagsøgte i at sælge Radioapparater til en hidtidig nærmere angiven fast Kunde.

Firmaet Bang & Olufsen A/S, Struer, har givet Møde under Sagen til Understøttelse af Sagsøgtes Procedure.

Sagsøgte og Biintervenienten fremsætter Indsigelser efter Patentlovens § 1 Nr. 3, hvorhos de i hvert Fald bestrider, at der foreligger nogen Patentkrænkelse.

Det ovennævnte »Dansk Patent Nr. 36883« er meddelt »Handlende International General Electric Company, Inc., New York, Forenede Stater i Amerika« paa »Lydgengivende Apparat«. Patentet er udstedt den 25. November 1926, beskyttet fra den 20. November 1924. Fortrinsret er overfor Patentkommissionen godtgjort fra den 27. Marts 1924, Indleveringsdagen for Ansøgning om Patent i de forenede Stater.

Patentkrav 1) er saalydende:

»Lydgengivende, med en Membran forsynet Apparat, karakteriseret ved, at denne Membran 1 er beliggende i en central Aabning i en Krave eller Skillevæg 13, der har en saadan Størrelse, at den bringer den Vejlængde, som Luft maa passere for at komme fra den ene til den anden Side af Membranen 1, til mindst at være lig med en Fjerdedel af Bølgelængden for de længste nyttige Lydbølger, for at der derved kan opnaaes forøget Lydradiation fra Membranen uden samtidig Indførelse af Resonansvirkninger.«

I Beskrivelsen hedder det bl. a.:

»Opfindelsen angaar et Apparat, der tjener til Gengivelse af Lyde ved Hjælp af elektriske Strømme, hvis Styrke og Svingningstal varierer i Overensstemmelse med de oprindelige Lyde, og i Særdeleshed angaar

Opfindelsen den Art Apparater, der er almindelig kendte under Navnet Højtaltlere. Et af Formaalene med Opfindelsen er at tilvejebringe et Apparat af den nævnte Art, ved hvilket Lydene reproduceres med større Nøjagtighed og Troskab end ved de hidtil anvendte Apparater af samme Art. Endvidere gaar Opfindelsen ud paa at tilvejebringe et Apparat, i hvilket det sædvanlig anvendte Horn er undgaaet. — — —

Med de anførte Formaal for Øje er i det omhandlede Apparat Luftvejen mellem de to Sider af den til Apparatet hørende Membran, det vil sige den Vej, som Luft skal passere for at komme fra den ene til den anden Side af Membranen, gjort mindst lig en Fjerdedel af de længste nyttige Lydbølgers Bølgelængde ved Hjælp af en Krave eller Skillevæg. Paa den Maade bliver Lydradiationen forøget uden Indførelse af Resonansvirkninger, der vilde have skadelig Indflydelse paa Lydgengivelsen. — — — det omhandlede Apparat fremstilles som en højtaltende Telefon med elektrodynamisk paavirket, strømførende Membran. — — —

Membranen kan i Stedet for at være stiv, saaledes som Tilfældet er i de fleste Højtaltlere, være gjort yderst bøjelig — — — og man kan opnaa et fundamentalt Resonanspunkt for Membranen ved en Frekvens, som er lavere end en hvilkensomhelst af de af den menneskelige Stemme frembragte Frekvenser. — — — Hvis f. Eks. Rummet bag Membranen er fuldstændig lukket, vil der være en vis Frekvens, ved hvilken den indesluttede Luftmasse frembringer en paa Membranen virkende elastisk tilbageførende Kraft, som giver Anledning til en stærk Resonansvirkning — — — — —

Det fremgaar heraf, at de lave Toner næsten fuldstændig gaar tabt, naar begge Sider af Membranen er fri — — — Grunden til Svækkelsen af de lave Toner er, at Luften kan cirkulere direkte mellem Membranens For- og Bagside uden at være Genstand for nogen kendelig Sammentrykning. Membranen er med andre Ord kortslettet. I Stedet for, at Membranens Bagside indesluttet i et lukket Rum, kan imidlertid Vejen, som Luft maa passere for at komme fra den ene til den anden Side af Membranen, forlænges i væsentlig Grad, nemlig saa meget, at den — som foran anført — som Minimum faar en Længde lig en Fjerdedel af Bølgelængden for de længste nyttige Lydbølger, hvilket bevirker, at der ikke længere er nogen Kortslutning, og at god Radiation derfor opnaas. Denne Virkning kan frembringes ved, at man omgiver Membranen med en Ring eller Krave 13 af passende massivt og stift Materiale, saaledes at en fri Luftcirkulation mellem For- og Bagsiden af Membranen er forhindret — — — bliver den samlede Lydeffekt ved Anvendelse af en Krave ialt 4 Gange større end den Lydeffekt, der faas, naar Krave ikke anvendes, men Membranens Bagside er indelukket. — — —

Ved Anvendelse af en Krave kan Højtalerens almindelige Frekvensniveau reguleres i betydelig Grad ved Størrelsen af Kraven, idet en stor Krave giver en lav Frekvens.

Den foran nævnte Betingelse, at den Vejlængde, som Luft maa passere for at komme fra den ene Side af Membranen til den anden, mindst skal være lig en Fjerdedel af Bølgelængden for de længste nyttige Lydbølger, svarer til, at man i Praksis i Almindelighed skal anvende en Krave med en Minimumsdiameter paa omtrent 0,9 m for at opnaa

fuldt tilfredsstillende Resultater. Denne Minimumsstørrelse af Kravediametere fremgaar af det følgende.

For Opnaaelsen af en god Talegengivelse er det en almindelig anerkendt Betingelse, at der skal anvendes et lyd-gengivende Apparat, som effektivt dækker over et Frekvensomraade fra 100 Perioder til 4000 Perioder pr. Sekund. Længden af en Lydbølge med en Frekvens paa 100 Perioder pr. Sekund er omtrent 3,6 m. Ved Anvendelse af en Krave med en Diameter paa 0,9 m vil den Vejlængde, som Luft skal passere for at komme fra den ene til den anden Side af Membranen — — — netop være omtrent lig med en Fjerdedel af Bølgelængden for den til den laveste Talefrekvens svarende Lydbølge. — — — Kraven kan ogsaa formes som en hul Kasse med aaben Bagside som vist — — —

Opfindelsen er i det foregaaende beskrevet med særlig Henblik paa Anvendelse i Forbindelse med en Membran, der paavirket af en saa svag elastisk tilbageførende Kraft, at Membranens fundamentale Resonanspunkt forekommer ved en Frekvens, som er lavere end de væsentligste Talefrekvenser. En saadan Membran kaldes en inertistytret Membran.

Opfindelsen er ikke begrænset til kun at kunne finde Anvendelse i Forbindelse med den nævnte særlige Type af Membraner, idet nogle af de Fordele, som er omtalt i det foregaaende, ogsaa kan opnaas med andre Membrantyper.«

Den patenterede Opfindelse skyldes to Amerikanere Rice og Kellogg. I den amerikanske Patentansøgning opstilles 16 Krav. Krav 1) drejer sig om en »baffle« (Skillevæg), der i væsentlig Grad formindsker den Rumvinkel, hvori Membranen udstraaler Lyd, uden samtidig at indføre Resonans. Krav 4) gælder en Skærm udenom Membranen af en saadan Størrelse, at Vejen gennem Luften udenom Skærmen bliver i det mindste af samme Størrelsesorden som Bølgelængden af de længste nyttige Lydbølger. Den danske Patentansøgning af 20. November 1924 er en Oversættelse af den amerikanske, men Antallet af Krav er indskrænket til 8. Krav 1) svarer til det amerikanske Krav 1), medens Krav 2) svarer til det amerikanske Krav 4). I sit Svar af 31. Marts 1926 siger Patentkommissionen bl. a., at Indholdet af Krav 2) rettelig bør optages i Krav 1). I Ansøgerens Svar af 15. Maj 1926 er Krav 1) og 2) erstattet af et nyt Krav 1). I det nye Krav 1) er Størrelsesangivelsen — hidrørende fra det tidligere Krav 2) — »mindst af samme Størrelsesorden som Bølgelængden af de længste nyttige Lydbølger« ændret til »som Minimum at være lig med $\frac{1}{4}$ af Bølgelængden for de længste nyttige Lydbølger.«

Ved Rettens Dom af 22. Februar 1934 i Sagen IV Nr. 403/1932: Firmaet Budde, Schou & Co. mod Ingeniør Chr. Buchwald blev Sagsøgte for Krænkelse af det ovennævnte Patent idømt en Erstatning til Sagsøgeren paa 6000 Kr., hvorhos Sagsøgte kendtes uberettiget til at indføre, fabrikere og forhandle Radioapparater med indbygget Højtaler og løse Højtalere af Typerne »D. J. 3 K« og »Salonmodtager Vekselsstrøm«.

I Dommen hedder det bl. a.:

»Sagsøgte har udviklet, at Patentkravet omtaler to Forhold, dels Anbringelse af en Skærm (Krave, Skillevæg og deslige) som lydfor-

stærkende for en Membran, dels en Dimensionsregel for en saadan Skærm. I førstnævnte Henseende har Sagsøgte henvist til tysk Patent af 1915 Nr. 289385, meddelt Dr. Walther Burstyn den 27. Maj 1915, for en Lydforstærker, karakteriseret ved, at et Legeme (Stemmegaffel, Streng og deslige), som er sat i Svingninger ad mekanisk Vej, er anbragt i en Vægspalte, og for visse Anvendelser heraf særlig i Klaverer, samt til en af Dr. Burstyn i »Zeitschrift für technische Physik« 1922 Nr. 5 indrykket Artikkel, der skal vise, at paa det Tidspunkt, da Ansøgningen om det danske Patent indleveredes, har Anvendelsen af en lydforstærkende Skillevej været saaledes beskrevet i almindelig tilgængeligt trykt Skrift, at Sagkyndige derigennem var i Stand til at udøve den. Sagsøgte har derefter hævdet, at saafremt Patentet skulde antages at gaa ud paa Anbringelse af en lydforstærkende Skærm, hvad Sagsøgte bestrider, burde det efter Bestemmelserne i Patentlov af 13. April 1894 § 1 Nr. 3 ikke være meddelt, hvorfor Sagsøgte, der har anerkendt at have anvendt saadanne Skærme paa sine Apparater, anser sig berettiget hertil. I sidstnævnte Henseende, for saa vidt Patentet antages at gaa ud paa en Dimensionsregel for saadanne Skærme, hvad Sagsøgte har hævdet som dets rette Forstaaelse, har Sagsøgte udviklet, at der paa Tidspunktet for Ansøgningens Indlevering kun var Tale om at gengive den menneskelige Stemme, og at Patentet ved sine Ord »de længste nyttige Lydbølger« derfor kun har Hensyn hertil, hvilket fremgaar af, at Beskrivelsen kun omtaler en Skærm med en Diameter paa 0,9 m som sikrende Lydforstærkning for den laveste (dybeste) Talestemme; da Sagsøgte i sine Apparater, der skal kunne gengive alle nu transmitterede Lyde, benytter andre Dimensioner end den i Patentet anførte, som maa modificeres af Hensyn dels til Gengivelsen af dybere Toner end Talestemmen, dels til Apparaternes Benyttelse i mindre Lokaler, har Sagsøgte benægtet at have overtraadt Patentet. Sagsøgte har derfor paastaaet sig frifundet og har subsidiært protesteret mod Størrelsen af den af Sagsøgeren krævede Erstatning.

Sagsøgeren har hævdet, at Videnskaben vel i Aaret 1915 havde opdaget, at den enkelte Tone i en direkte Lydfrembringer saasom en Stemmegaffel eller Streng forstærkes ved Brug af en Skærm, men at den her patenterede, mange Aar senere gjorte Opfindelse bestaar i den Radioindustrien revolutionerende Benyttelse af en Skærm til Forstærkning af en ikke lydfrembringende, men lydengivende Membran i en elektriskdynamisk Højtaler, hvorfor dette Patent, der er anerkendt i 18 Lande, ikke heller er fundet stridende mod Dr. Burstyns Patent.

Under Sagen er der optaget Syn og Skøn ved Overingeniør Kay Christiansen og Magister N. C. Jensen, der inden Retten har vedstaaet og suppleret deres Skønserklæring. Deres Udtalelser gaar i Hovedtrækene ud paa følgende:

Den i Patentet beskrevne Opfindelse tager Sigte paa en Forøgelse af Intensiteten og Kvaliteten af Udstraalingen fra et med Membran forsynet lydgivende Apparat.

De i det tyske Patent, specielt i dets Krav 3—5, nævnte svingende Organer (Klaverstreng) er ikke bestemte eller indrettede til hver for sig at gengive Musik eller Tale; dets Krav 1 er affattet saaledes, at det

rent fysisk omfatter enhver Toneforstærker, hvis svingende Organer er anbragt i en Spalte i en Væg, men det angives, at disse sættes i Svingning paa mekanisk Maade. Ved Patentet, der beskytter et Klaver med baandformede Strengene anbragt i Spalter i en fælles lydforstærkende Skillevæg, er det hverken i Beskrivelsen eller Kravene direkte omtalt, at den lydforstærkende Skillevægs Dimensioner skal være af en saadan Størrelse, at Vejen omkring Skærmens Rand fra det svingende Legemes Forside til dets Bagside skal være større end $\frac{1}{4}$ Bølgebredde for de dybeste Toner, der skal udsendes; men efter nogle Udtalelser i Beskrivelsen er det sandsynligt, at Opfinderen har været klar over, at den omtalte Vægs mindste Udstrækning skal være ca. $\frac{1}{8}$ af Bølgebredden, og af andre Udtalelser kan man umiddelbart slutte, at Vejen fra det svingende Legemes Forside uden om Væggens Rand til dens Bagside skal være mindst $\frac{1}{2}$ Bølgebredde, Væggens Udstrækning regnet fra det svingende Legeme, altsaa mindst $\frac{1}{4}$ Bølgebredde. I Opfinderens Tidsskriftsartikel, der lige saa lidt som Patentet angiver, at de der omtalte Anordninger egner sig som Højtalere, er intet væsentligt nyt i Forhold til Patentet, men en Bemærkning om Forøgelsen af en Grammofonlyddaases Radiation ved Hjælp af et Horn tyder paa, at Opfinderen i hvert Fald paa dette Tidspunkt har vidst, at Skærmens Virkning ogsaa gjaldt svingende Organer bestemte til Gengivelse af Musik og Tale.

I Forhold til dette Materiale maa det nye i det danske Patent være at have kombineret den i og for sig kendte Skærm med en Membran — og da dette Udtryk forekommer meget omfattende, maa man vel fortolke Patentkravet saaledes, at der menes en Højtaler-Membran. Selv om man teoretisk kan slutte fra Skærmvirkning for en Stemmegaffel til Skærmvirkning for en Membran, er dermed ikke givet den praktiske Udformning af Erkendelsen.

Der er i Patentet anført en Beregningsregel, men den angiver ingen Dimension, før det fastslaas, hvad der skal forstaaes ved »nyttige Lydbølger«; dette kan ikke fastsættes teknisk, idet Skærmvirkning indtræder ved Anbringelse af en Skærm og forbedres med Skærmens Størrelse indtil et vist Punkt, der kan være forskelligt efter Skærmens Form. Teoretisk er der ingen Grænse ved den i Beskrivelsen anførte Skærm-diameter 0,9 m, og det er uklart, paa hvilken Basis Størrelsen en Fjerdedel er anført i selve Patentkravet.

Sagsøgtens omtalte 2 Apparater er ikke forsynet med speciel Skillevæg eller Krave, men da Højtaleren er indbygget i selve Apparaternes Kasse og med den kegleformede Membran anbragt i en Aabning i dennes Forside, giver saavel Forsiden som de andre Sider Anledning til en Skærmvirkning af den i Patentet omhandlede Art, uden at Diameteren af den effektive Skærm nøjagtig kan ansættes.

Som Sagen herefter foreligger, finder Retten, at den i Patentet beskrevne Opfindelse maa være Benyttelsen af en Skærm (Krave, Skillevæg og deslige) til Forøgelse af Intensiteten og Kvaliteten af Udstraa-lingen fra en med Membran forsynet Højtaler, og kan ikke anse det for godtgjort, at denne Opfindelse — — — paa det Tidspunkt, da Ansøgningen om Patentet indleveredes, har været beskrevet i et almindeligt

tilgængeligt trykt Skrift, saaledes at sagkyndige derigennem har været i Stand til at udøve Opfindelsen — — —.«

Denne Dom paaankedes af Ingeniør Buchwald til Højesteret, men Ankesagen hævedes, efter at der den 24. September 1934 var afsluttet en Overenskomst mellem Radio Corporation of America og Dansk Radio Union, hvorefter ifølge Punkt 3 Benyttelsesret til Højtalerpatent Nr. 36883 for Radioformaal kun kan tilstaaes »nuværende og eventuelle fremtidige Kontraktindehavere, og kun naar disse er eller bliver Medlemmer af D.R.U. eller Ansøgning om Optagelse i denne Forening er blevet afslaaet.«

Forinden havde Patentkommissionen angaaende Patentet afgivet en Udtalelse af 8. Juni 1934. Det udtales heri bl. a., at den ved Patentkrav 1) i dansk Patent Nr. 36883 tilstaaede Beskyttelse er betinget af, at Skærmen er dimensioneret som i Kravet anført, hvorhos et Spørgsmaal:

»Hvilken Betydning har Patentkommissionen tillagt den i Krav 1) indeholdte Angivelse: »De længste nyttige Lydbølger« som Forudsætning for Godkendelse af dette Krav?«

besvares som følger:

»Krav 1) omhandler en Membranhøjtaler, altsaa et Apparat til Omdannelse af elektriske Svingninger til Lydsvingninger. Med Udtrykket »længste nyttige Lydbølger« maa derfor forstaaes Lydbølger, der svarer til den laveste Frekvens i de elektriske Svingninger, der tilføres Højtaleren fra det Apparat — Forstærker, Radioapparat etc. — i Forbindelse med hvilket Højtaleren skal anvendes.

Tænker man sig mellem dette Apparat og Højtaleren indskudt et Filter, som kun lader elektriske Svingninger over en vis lav Grænsefrekvens gaa igennem, vil denne Grænsefrekvens naturligt være at anse som svarende til »den længste nyttige Lydbølge« og analogt bør de i Praxis forekommende Tilfælde, hvor et saadant Filter i Almindelighed ikke forefindes, den længste nyttige Lydbølge defineres som svarende til den laveste Frekvens, som det paagældende Radioapparat eller lignende afgiver til eller ifølge sin Konstruktion og Indretning er i Stand til eller bestemt til at afgive til Højtaleren.«

Efter Begæring af Sagsøgte blev der af den forberedende Ret i nærværende Sag udmeldt 2 Skøns mænd. Oprindelig udmeldtes den i ovennævnte Retssag fungerende ene Skønsmand, Overingeniør Kay Christiansen, og Professor Absalon Larsen. Efter at førstnævnte var afgaaet ved Døden, udmeldtes i Stedet for ham Ingeniør Fr. Heegaard. De saaledes udmeldte 2 Skøns mænd har afgivet meget udførlige Skønserklæringer, daterede henholdsvis 23. November 1937, 24. Februar 1938 og 4. Juli 1938.

Med Hensyn til Patentets Krav 1) udtaler Skøns mændene bl. a.: »Efter sin Ordlyd omfatter dette Krav ikke uden videre den Anordning, at Membranen er omgivet af en Krave, men som yderligere Kendetegn kræves, at Kraven har en vis Minimumsstørrelse set i Forhold til Bølgelængden af de længste nyttige Lydbølger.

Denne Udtryksmaade er meget lidt præcis, da den straks opkaster Spørgsmaalet om, hvad Bølgelængde de længste nyttige Lydbølger har.

Patentkommissionen vil i sin Erklæring — — — af 8. Juni 1934

have Udtrykket »længste nyttige Lydbølger« forstaaet som Lydbølger svarende til den laveste Frekvens i de elektriske Svingninger, der tilføres Højtaleren fra det Apparat, i Forbindelse med hvilket Højtaleren skal anvendes.

Dette fører til, at en og samme Højtaler kan falde ind under Patentet, naar den anvendes i Forbindelse med en daarlig Modtager, hvis længste nyttige Bølgelængde er lille, medens den falder udenfor Patentet, naar den anvendes i Forbindelse med en meget bedre Modtager, hvis længste nyttige Bølgelængde er saa stor, at Luftafstanden omkring Skærmen er mindre end $\frac{1}{4}$ Bølgelængde.

Heller ikke selve Højtalermembranens Egenfrekvens kan tages som Maal for den længste nyttige Bølgelængde; thi den i Patentet foretrukne inertistyrede Membran bør have en Egenfrekvens lavere end de dybeste Toner, som ønskes gengivet.

Imidlertid indeholder selve Patentbeskrivelsen en Angivelse af, at Reglen om $\frac{1}{4}$ Bølgelængdes Mindsteafstand i Praksis i Almindelighed vil føre til en Minimumsdiameter af Kraven paa ca. 0,9 m, hvilket svarer til, at der til Opnaaelse af en god Talegengivelse kræves, at det lyd-gengivende Apparat effektivt dækker over et Frekvensomraade fra 100 Perioder pr. Sekund og opad.

Det forekommer os derfor rimeligt til Afgørelse af, om en Højtaler falder ind under Patentet, at sætte $\frac{1}{4}$ af Bølgelængden af de længste nyttige Lydbølger til 90 cm i alle Tilfælde, hvor der ikke paavises særlige Omstændigheder, der kan gøre det naturligt at afvige derfra.

Hvor der anvendes en Membran, hvis Diameter ikke er lille i Sammenligning med Kravens Diameter, vil det være rimeligt at regne Luftvejen fra Membranens Rand.

Hvor der ikke anvendes en simpel Krave, men andre Former for en Skillevej, f. Eks. en Kasse med aaben Bagside, vil det i Mangel af bedre Viden være forsvarligt at bestemme Afstanden gennem Luften med et Maalebaand, som udspændes fra Membranens Rand paa Forsiden omkring Kassens Væg og til Membranens Rand paa Bagsiden.

I almindelige Tilfælde, hvor Membranen ligger excentrisk, eller Afstanden er forskellig i forskellige Retninger, bør man maale ad den korteste Vej.«

Skønsmændene har derhos bl. a. udtalt:

»— — — det vil ikke være helt rigtigt at regne med den korteste Afstand alene — — —« »— — — og det maa være tilladt at gaa ud fra, at Patentkommissionen har anset en Krave udenom Membranen for Ansøgernes Opfindelse, men at den fandt den vedføjede Størrelsesangivelse for ubestemt« — — —

»Naar vi under Hensyntagen til alt, hvad der er modholdt som kendt før Indleveringen af Ansøgning om Patent 36883, nærmere skal karakterisere det nye i Patentet, skal vi som nyt fremhæve Erkendelsen af, at man til Fremstillingen af en Højtaler, der er væsentlig bedre end de indtil da kendte Højtalere, og som navnlig giver en bedre Udstraaling af de dybe Toner uden Indførelse af skadelig Resonans, kan anvende en Skærm af samme Art som den af Burstyn beskrevne af betydelige Di-

mensioner i Forbindelse med en passende Membran, der har fri Adgang til Luften paa begge Sider.

Det er endvidere erkendt, at man ved saadan Anvendelse af en stor Skærm faar fire Gange saa stor Udstraaing af Lydenergi, som hvis Membranen udførte ganske samme Svingninger uden Skærmens Tilstedeværelse, men med den ene Side indesluttet i et lukket Rum.«

Om tre Skønsmændene overgivne Radiomodtagere (Kabinetmodtager Nr. 340194, Grand Populær og Skabsmodel Grand), som er ens med de af Sagsøgeren iøvrigt paaklagede Apparater, har Skønsmændene blandt andet udtalt:

» — — — De to smaa Apparater har Modtager og Højtaler indbygget i en Trækasse — — — I begge Apparater er Kassens Bagside dækket af en Plade af Pappmaché e. l. med en Del smaa Aabninger — — — Det store Apparat (Skabsmodellen). I dette Apparat er Højtaleren anbragt for sig i en Trækasse — — — Kassens Bagside er dækket med en Træplade, hvori der er et Antal smalle Spalter — — —

Af Forsøgene maa vi slutte:

Apparaterne maa betragtes som Apparater med aaben Bagside — — — den i Patentet nærmere omtalte Luftafstand for de forskellige Apparater kan ansættes til

for de smaa Apparater ca. 45—50 cm

for det store Apparat ca. 60—65 cm.

Regner man fra Centrum af den Cirkel, som dannes af den kegleformede Membrans Rand, bliver Afstandene noget større — — —

Hvorvidt der i et Radioapparat med indbygget Højtaler, hvor Højtalermembranen er anbragt i en Aabning i Forsiden, er Forbindelse fra Membranens Forside til dens Bagside gennem Luften i den Forstand, hvori dette Udtryk er brugt i Patent 36883, afhænger af, om der er tilstrækkelig fri Adgang for Luften til Membranens Bagside. Dette er som anført i — — — Tilfældet ved de de Sagsøgte Apparater. — — — maa vi mene, at en Forbedring af Lydgengivelsen i Sagsøgte Apparater opnaas ved, at Luften forhindres i at bevæge sig omkring Membranens Rand fra den ene Side til den anden saa frit, at de modsatte Lydtryk paa de to Sider derved udlignes. Dette opnaas ved, at Membranen er anbragt i en Aabning i Forsiden af en Kasse, som er aaben bagtil. Vi erindrer om, at Krav 1) i Patent 36883 indeholder en Dimensioneringsregel — — —.«

Retten tiltræder det i ovennævnte Dom af 22. Februar 1934 med Hensyn til Opfattelsen af Patentet anførte og kan ikke anse Materialet med Hensyn til Burstyn, selv om dette nævner »Tonen fra en Membran, der indsættes i Midten af en plan Flade«, eller det af Sagsøgte iøvrigt fremdragne Materiale som havende været af den Beskaffenhed, at Patentet i Medfør af Patentlovens § 1 Nr. 3 ikke burde have været meddelt. Det maa stadig findes uklart, paa hvilken Basis Størrelsen »en Fjerdedel af Bølgelængden o. s. v.« er anført i Patentkravet. Med Hensyn til det i Beskrivelsen nævnte, »at man i Praksis i Almindelighed skal anvende en Krave med en Minimumsdiameter paa omtrent 0,9 m for at opnaa fuldt tilfredsstillende Resultater«, kan det muligens antages, at

senere Forhold og Erfaringer har vist, at det ikke ganske holder Stik. Men selv efter det anførte kan det ikke stateres, at Patentet skulde være betydningsløst, hvorimod Forholdet vil være at bedømme saaledes, at den opfinderiske Idé, nemlig: ved en forholdsvis stor Krave eller tilsvarende Anordning at opnaa de i Patentet nævnte tilfredsstillende Resultater, bestaar.

Det gøres dernæst gældende, at Patentet rettelig kun burde have været meddelt i begrænset Omfang, hvilket støttes paa, at ovennævnte Ansøgning af 15. Maj 1926 burde have været betragtet som en ny Ansøgning med udvidet Patentkrav 1) (fra mindst en hel Bølgelængde til mindst en kvart Bølgelængde), hvilken Ansøgning ikke burde have været bevilget i fuldt Omfang paa Grund af en Offentliggørelse i Amerika i September 1925, i hvilken Henseende Patentlovens § 28 II ikke af Ansøgeren kan paaberaabes, idet Ansøgeren her ikke har overholdt den i Lovbestemmelsen nævnte 12 Maaneders Frist. Efter hvad der imidlertid ovenfor er oplyst om Forholdet mellem det oprindelige og senere danske Patentkrav 1, findes det førstnævnte at have villet give et større Beskyttelsesomraade end det sidstnævnte, hvorfor den anførte Indsigelse allerede paa Grund heraf ikke kan tages til Følge.

Idet endelig efter det ovenfor om Patentet statuerede og det om Sagsøgte under Sagen omhandlede Apparater oplyste disse findes at maatte anses som patentstridige, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, i Henseende til Erstatning efter Omstændighederne saaledes, at den skønsmæssig kan ansættes til 4000 Kr. med Renter som paastaet.

I delvise Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 1000 Kr.

Nr. 91/1939. **P. W. Jacobsen & Søn A/S (Rode)**

m o d

Murermester Otto Jepsen (Landsretssagfører Karmark Rønsted),

betræffende Betaling af leverede Byggematerialer.

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. December 1938: Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, P. W. Jacobsen & Søn A/S, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret angaar Sagen kun Betalingen for Leverancerne til Byggeforetagendet ved Emdrupvej.

Til Fremstillingen føjes, at det af Indstævnte i Forening med

Rosenkvist Jensen paa Byggeforetagendet indgivne Tilbud den 19. Januar 1937 var meddelt i Haandværkets Dagblad »Licitationen«, og den i Overenskomsten af 1. Marts omtalte Entreprisekontrakt med Bygherren, som iøvrigt var bekendt med Overenskomsten, blev ogsaa underskrevet af Indstævnte som Medentreprenør.

Seks Dommere bemærker følgende:

Uanset om der mellem Indstævnte og Rosenkvist Jensen bestod et Interessentskab, der var anmeldelsespligtigt, maatte Appellanten under de i Dommen beskrevne Omstændigheder, og idet Rosenkvist Jensens modstaaende Forklaring ikke kan lægges til Grund, gaa ud fra, at Bestillingerne til det omhandlede Byggeforetagende vedrørte begge Murermestrene. Hermed stemmer den af Appellanten anlagte Bogføring og Følgesedlerne til de første 7 Leveringer. Om den senere skete Ændring i Forretningsgangen, hvorefter Faktura ogsaa paa de først leverede Varer udfærdigedes til Rosenkvist Jensen og Veksler overensstemmende hermed akcepteredes af ham alene, har Appellanten og hans Personale forklaret, at dette skyldtes en telefonisk Besked til Kontoret, der opfattedes som noget, der stod i Forbindelse med en Fordeling af Arbejdet mellem de to Murermestre, men som ikke skulde berøre Indstævntes endelige Hæftelse. Efter denne Opfattelse, der efter Forholdene ikke findes ubeføjet, har Appellanten haft Føje til at gaa ud fra, at Leverancer til dette Byggeforetagende stadig skete paa begge Entreprenørers Vegne.

Disse Dommere vil herefter tage Appellantens Paastand til Følge og fastsætte Sagens Omkostninger for begge Retter til 500 Kr.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter Sagens Indankning har Murermester Rosenkvist Jensen paany afgivet Vidneforklaring og bestemt erklæret, at han ved Bestillingen af Leverancerne til det fornævnte Byggeforetagende overfor Appellantens Prokurist betonedede, at han alene hæftede for disse Leverancer, idet Samarbejdet mellem ham og Indstævnte var ophørt.

Bogholder hos Appellanten, Fru Ingrid Petersen, har forklaret, at hun i Begyndelsen af Maj af Prokuristen fik Besked om, at Regninger vedrørende Emdrupvej skulde udstedes til Rosenkvist Jensen alene, og at ogsaa Vekslerne fra dette Tidspunkt blev udstedt paa ham alene, forsaavidt angik Emdrupvej.

Herefter og efter det iøvrigt oplyste, — derunder særligt at samtlige Regninger (Fakturaer) vedrørende det oftnævnte Byggeforetagende af Appellanten er stilet til Rosenkvist Jensen alene, og at Appellanten den 11. Maj 1937 samtidig har fremsendt til Rosenkvist Jensen dels en paa ham alene trukket Veksel vedrørende Byggeforetagendet ved Emdrupvej, dels en paa ham og Indstævnte trukket Veksel vedrørende et andet Arbejde, hvorom de havde været fælles — finder de nævnte Dommere det tilstrækkeligt godtgjort, at Appellanten er indgaaet paa, at Leverancerne

til Byggeforetagendet ved Emdrupvej skete alene for Rosenkvist Jensens Regning, og de vil følgelig stadfæste Dommen.

I Medfør af Retsplejelovens § 216, 1. Stk., 2. Punktum, vil der være at give Dom som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Murermester Otto Jepsen, bør til Appellanten, P. W. Jacobsen & Søn, A/S, betale 4981 Kr. 26 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. September 1937 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, P. W. Jacobsen & Søn A/S, Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, dømt til for leverede Varer (Træ) at betale Kr. 7002,25, med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. September 1937. Af Beløbet er Kr. 2020,99 Resttilgodehavende for Træleverancer til et Byggeforetagende i Zoologisk Have og Kr. 4981,26 Resttilgodehavende for Træleverancer til et Byggeforetagende ved Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han gør gældende, at de paa-gældende Leverancer er ham ganske uvedkommende, da vedkommende Arbejder (Entrepriser) alene er udført af Murermester S. M. Rosenkvist Jensen, med hvem Sagsøgte tidligere havde haft et vist Samarbejde, et Samarbejde som imidlertid var ophørt, da Leverancerne til de to Byggeforetagender fandt Sted, og som iøvrigt aldrig havde omfattet Byggeforetagendet i Zoologisk Have.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Grosserer P. G. Jacobsen, som er Direktør for det sagsøgende Selskab, og af Prokurist i Selskabet, Frøken Ellen Margrethe Bræstrup, af Konduktør Henry Ellenhardt Poulsen, der var ansat hos Sagsøgte og Murermester Rosenkvist Jensen under deres Samarbejde, af Murermester Rosenkvist Jensen, samt af Forvalter P. G. Jacobsen, og Repræsentant Peter Petersen, der begge er ansat hos Sagsøgerne.

Efter disse Forklaringer og de iøvrigt foreliggende Oplysninger er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Sagsøgte og Murermester Rosenkvist Jensen har i nogle Aar samarbejdet ved forskellige Byggearbejder, derunder ved det her under Sagen omhandlede Byggeforetagende ved Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej.

Ved Overenskomst af 1. Marts 1937 enedes de imidlertid om fra nævnte Dato at ophæve Samarbejdet paa nærmere angivet Maade, derunder at Sagsøgte erklærede ikke at have nogetsomhelst Krav eller Ad-

komst til forskellige nærmere angivne Byggearbejder, derunder det ommeldte Byggearbejde beliggende ved Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej, i Overenskomsten benævnet Arbejdernes Andelsboligforenings Afd. 32, Blok 1, 2 og 3.«

Med Hensyn til dette Byggearbejde hedder det derhos i Overenskomsten:

»Otto Jepsen har lovet at være behjælpelig med at faa en a Konto Udbetaling i Stand paa Blok 2 og 3 i Lighed med Blok 1, men dette er ikke i nogen Maade nogen Betingelse.

Det er endvidere en Aftale, at naar der skal oprettes Entreprisekontrakt mellem Rosenkvist Jensen og Arbejdernes Andelsboligforening om Blok 2 og 3 beliggende Emdrupvej, skal denne Kontrakt oprettes som om Rosenkvist Jensen og Otto Jepsen stadig var i Samarbejde om disse Entrepriser, men dette, at Otto Jepsen i Forening med Rosenkvist Jensen skal underskrive omtalte Entreprisekontrakt, naar den en Dag foreligger til Underskrift, afkræfter ikke nærværende Overenskomst, men er netop et Led i nærværende Aftale, og Otto Jepsen har derfor ingen somhelst Forpligtelser som Følge af sin Underskrift paa Entreprisekontrakten, men han har heller ingen Krav eller Rettigheder i den Anledning.«

I Oktober 1937 standsede Muremester Rosenkvist Jensen sine Betalinger, og Januar 1938 blev hans Bo taget under Konkursbehandling.

Sagsøgernes her under Sagen ommeldte Leverancer til Byggeforetagendet i Zoologisk Have er sket i Tiden fra Slutningen af Maj 1937 til Slutningen af Juli s. A. og Leverancerne til Byggeforetagendet paa Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej, der er de første Leverancer til dette Byggeforetagende, i Tiden fra Midten af April 1937 til Slutningen af Juli s. A.

Sagsøgerne som siden Slutningen af 1935 har leveret Træ til Sagsøgte og Muremester Rosenkvist Jensen, og som hævder at være gaaet ud fra, at der bestod et egentligt Kompagniskab mellem disse, og kun at have gjort Forretningerne med dem i Tillid til at begge hæftede for Betalingen af Leverancerne, bestrider at være blevet gjort bekendt med Ophøret af Samarbejdet mellem de to Muremestre og hævder, at de efter Formen for de gjorte Bestillinger samt det anvendte Brevpapir og Skiltningen paa Arbejdspladserne maatte gaa ud fra, at ogsaa Sagsøgte hæftede for Betalingen af de her omhandlede Leverancer.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han i sin Tid udtrykkelig har gjort Grosserer P. G. Jacobsen bekendt med, at Sagsøgte kun samarbejdede med Muremester Rosenkvist Jensen, men ikke havde Firma sammen med denne, en Meddelelse som Grosserer P. G. Jacobsen imidlertid benægter at have modtaget. Derimod har Sagsøgte ikke givet Sagsøgerne nogen Meddelelse om Samarbejdets Ophør, hvilket imidlertid efter hans Forklaring skyldtes, at han havde forpligtet sig til trods Ophøret at honorere Sagsøgernes da løbende Veksler.

Muremester Rosenkvist Jensen har forklaret, at han, da han medio April 1937 telefonisk bestilte de første Brædder til Byggeforetagendet ved Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej, udtrykkelig pointerede, at dette Byggeforetagende var hans alene.

Prokurist Frøken Bræstrup, der maa antages at have modtaget Bestillingen, har som Vidne benægtet, at dette blev sagt af Muremester Rosenkvist Jensen, idet hun herved har henvist til Sagsøgernes Bestillingsbog, hvori den ommeldte Bestilling er opført under: Rosenkvist og Otto Jepsen. Derimod blev der efter Vidnets Forklaring senere givet Sagsøgerne Telefonbesked om, at Regninger kun skulde udskrives til Muremester Rosenkvist Jensen alene.

Af de i Sagen fremlagte Følgesedler vedrørende de to ommeldte Byggeforetagender i Zoologisk Have og ved Hjørnet af Emdrupvej og Lyngbyvej fremgaar det, at disse Sedler fra først af var stilet til »S. Rosenkvist Jensen & Otto Jepsen«, men henholdsvis fra medio Juni 1937 og 10. Maj s. A. alene lyder paa »S. Rosenkvist Jensen«.

For det førstnævnte Foretagendes Vedkommende er de to Regninger henholdsvis for Maj og Juni 1937 stilet til begge de to Muremestre, medens Regningen for Juli 1937 er stilet til Muremester Rosenkvist Jensen alene; for det sidstnævnte Byggeforetagende er alle Regningerne stilet til Muremester Rosenkvist Jensen alene.

Endelig fremgaar det af det oplyste, at Sagsøgerne flere Gange efter Samarbejdets Ophør har modtaget Veksler som af dem var trukket paa begge de to Muremestre, tilbage alene med Muremester Rosenkvist Jensens Akceptpaategning og med Udstregning af Sagsøgtes Navn, og at Sagsøgerne ogsaa med Skrivelse af 11. Maj 1937 samtidig har fremsendt en Veksel trukket paa begge de to Muremestre og en Veksel trukket paa Muremester Rosenkvist Jensen alene.

Der har gennem de sidste Aar bestaaet et Samarbejde mellem Sagsøgte og Muremester Rosenkvist Jensen med Hensyn til flere Byggeforetagender, og Sagsøgerne har leveret Træ til nogle af disse Foretagender, men Sagsøgerne findes ikke at have haft Føje til at gaa ud fra, at Forholdet mellem de to Muremestre var et egentligt Kompagniskab (Firmaforhold). De her under Sagen ommeldte Leverancer er alle sket, efter at Sagsøgte var udtraadt af Samarbejdet, og selv om det ikke mod Sagsøgernes Benægtelse kan anses godtgjort, at de fra nogen af de to Muremestre har modtaget Meddelelse om Sagsøgtes Udtræden, findes Sagsøgerne, efter hvad der ovenfor er anført om Fakturaerne, Regningerne og Vekslerne vedrørende Leverancerne, at burde have søgt nærmere Oplysning om Forholdet mellem de to Muremestre. Sagsøgerne vil derfor, naar de uden saadan Undersøgelse leverede de ommeldte Partier Træ, ikke kunne kræve disse betalt af Sagsøgte. Herefter vil Sagsøgtes Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 113/1939. Vognmand **Max J. Madsen** (Rørdam)

m o d

Murermester **Otto Jepsen** (Landsretssagf. Karmark Rønsted),

betræffende Betaling for Udgravningsarbejde.

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 4. Juli 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Vognmand Max J. Madsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Ankeudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte under foreløbig Procedure af Sagens Formalitet paastaet Ankesagen afvist, idet han til Støtte herfor har gjort gældende, at Dommen fra Appellantens Side er frivillig opfyldt ved Betaling af de idømte Sagsomkostninger, uden at der af Appellanten er taget Forbehold om Anke.

Det fremgaar af det oplyste, at Appellantens Sagfører for Landsretten den 18. Juli 1938 uden Bemyndigelse fra Appellanten fremsendte Omkostningsbeløbet til Indstævntes Sagfører — efter Angivende for at hindre Ubehageligheder for Appellanten ved Fuldbyrddelsesfristens Overskridelse —, men uden at der da fra Indstævnte eller dennes Sagfører var fremsat noget Paakrav, at Appellanten først under Sagens Forberedelse for Højesteret blev gjort opmærksom paa den stedfundne Betaling og at Grunden til, at Appellanten først efter Ankefristens Udløb søgte Sagen indbragt for Højesteret, var, at han vilde afvente Udfaldet af en anden mod Indstævnte anlagt, for Højesteret indanket Sag vedrørende det i nærværende Sag ommeldte Byggeforetagende.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder finder seks Dommere, at Appellanten ikke har givet Afkald paa at paaanke Dommen, og at Indstævntes Paastand om Sagens Afvisning derfor ikke vil kunne tages til Følge.

Een Dommer vilde tage Paastanden om Afvisning til Følge under Henvisning til, at det af Højesteret er fastslaaet, at uforbeholden Opfyldelse som den foreliggende fra en Parts Side afskærer ham fra Anke, og at Indstævnte ikke har kunnet opfatte Appellantens langvarige Passivitet, efter at Pligten til Dommens Opfyldelse — i Mangel af Afværgelse paa anden Maade — vilde være indtraadt, som andet end en Godkendelse af den af hans Sagfører (naar de afgivne Erklæringer lægges til Grund) under

Appellantens Fraværelse paa dennes Vegne ved uanmodet Forretningsførelse foretagne Opfyldelse.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeffertallet.

Thi bestemmes:

Indstævnte, Murermester Otto Jepsens Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Vognmand Max J. Madsen, paastaet Sagsøgte, Murermester Otto Jepsen, tilpligtet at betale ham 11.342 Kr. 06 Øre tiligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 7. Februar 1938 til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Ved Overenskomst af 27. Februar 1937 mellem Sagsøgeren og Murermestrene Rosenkvist Jensen og Sagsøgte Otto Jepsen, der paa det Tidspunkt var Kompagnoner, paatog Sagsøgeren sig at udføre Udgravning, Planering samt Bortkørsel af Jord paa Byggepladsen Hjørnet af Lyngbyvej og Emdrupvej mod et nærmere bestemt Vederlag. I Begyndelsen af Marts 1937 blev det mundtlig meddelt Sagsøgeren, at det var Murermester Rosenkvist Jensen, som ledede Arbejdet paa Byggeforetagendet ved Lyngbyvej og Emdrupvej, hvilket Arbejde udførtes for Arbejdernes Andels Boligforening, og alle Arbejder blev derfor ogsaa kontrolleret af Rosenkvist Jensen alene.

Den 20. April var Sagsøgerens Arbejde, der var paabegyndt 5. Marts, færdigt og godkendt, og Sagsøgerens Tilgodehavende blev opgjort til 19.500 Kr. 00 Øre, for hvilket Beløb der den 7. Maj 1937 udstedtes en 3 Maaneders Veksel, akcepteret af Murermester S. Rosenkvist Jensen. Vekslen blev diskonteret i Privatbanken. Det aftaltes, at Vekslen efter 3 Maaneders Forløb skulde afdrages med mindst Halvdelen, hvorefter den fornyede Veksel skulde indfries helt efter nye 3 Maaneders Forløb. Efter at det første Afdrag paa Vekslen var betalt den 8. August 1937, udgjorde Restbeløbet altsaa 9.750 Kr. 00 Øre Til dette Beløb kom imidlertid Sagsøgerens Tilgodehavende for forskellige Ekstraarbejder og Diskonto og Stempel for den fornyede Veksel, ialt..... 1.592 Kr. 06 Øre hvilket Beløb skulde betales kontant.

Da Sagsøgeren imidlertid i September 1937 rykkede for Beløbet, modtog han den 7. Oktober en Veksel pr. 7. Januar 1938 for Beløbet.

Sagsøgerens Tilgodehavende udgjorde herefter ialt.. 11.342 Kr. 06 Øre. De fornævnte to Veksler er senere afløste af andre Veksler pr. 7. Februar 1938 lydende paa samme Beløb.

Den 25. Oktober 1937 indfandt Sagsøgte og Rosenkvist Jensen sig paa Sagsøgerens Kontor og meddelte, at Rosenkvist Jensen var i Van-

skeligheder. De medbragte en Kreditorliste og et Cirkulære, hvori Rosenkvist Jensen bad sine Kreditorer om et Moratorium, hvorved 50 pCt. af Tilgodehavenderne med Sagsøgtes Hjælp skulde betales inden 1. Februar 1938 og de resterende 50 pCt. inden 1. November 1942. Sagsøgeren, som gerne vilde hjælpe Rosenkvist Jensen, vilde nok acceptere Ordningen, men stillede som Betingelse, at der for de sidste 50 pCt., som skulde afvikles over en Aarrække, blev udstedt Veksel underskrevet ogsaa af Sagsøgte. — Dette blev Aftalen, og Sagsøgeren skrev derefter under paa Cirkulæret, der efter sit Indhold ogsaa drejede sig om Rosenkvist Jensens Kreditorer udenfor Kompagniskabet. To Dage efter indfandt Rosenkvist Jensen sig paa Sagsøgerens Kontor og præsenterede et Cirkulære, der paa visse uvæsentlige Punkter afveg lidt fra det første. Sagsøgeren underskrev da det nye Cirkulære og annullerede det første. Ved denne Lejlighed pointerede Sagsøgeren som en Selvfølge, at Sagsøgte stadig var ansvarlig for Gælden. Dette blev igen pointeret i en Skrivelse af 29. November 1937 fra Sagsøgeren til Muremester Rosenkvist Jensen.

Den 30. December 1937 afholdtes der paa Højesteretssagfører Bondo Svanes Kontor et Kreditor møde, hvor der blev gjort Rede for Rosenkvist Jensens økonomiske Forhold. Paa dette Møde fik Sagsøgeren, der var repræsenteret ved sin Forvalter, Kastrup, for første Gang at vide, at Kompagniskabet mellem Sagsøgte og Rosenkvist Jensen var ophørt, og at dette var sket den 1. Marts 1937. Dette er aldrig meddelt Sagsøgeren før ved denne Lejlighed. Den mundtlige Meddelelse, som Sagsøgeren har faaet i Marts Maaned 1937 om, at Rosenkvist Jensen ledede Arbejdet paa Lyngbyvej-Emdrupvej, kunde kun forstaaes paa den Maade, at det drejede sig om en indbyrdes Arbejdsfordelingsaftale mellem Sagsøgte og Rosenkvist Jensen, saaledes at deri alene laa en Henstilling om, naar der skulde ske Drøftelser vedrørende Arbejdet, da at henvende sig til Rosenkvist Jensen. Heller ikke andre Omstændigheder kunde tyde paa Kompagniskabets Ophævelse, og Breve fra Sagsøgeren blev da ogsaa stadig stilet til »Herrer Muremestre Rosenkvist Jensen og O. Jepsen«.

Den 7. Januar 1938 meddelte Højesteretssagfører Bondo Svane paa Rosenkvist Jensens Vegne, at en af de store Kreditorer havde nægtet at gaa med til Moratorieordningen, og den 21. Januar gik Rosenkvist Jensen konkurs.

Imidlertid har Sagsøgte, uagtet Sagsøgeren aldrig har givet Afkald paa sin Ret til at holde sig til Sagsøgte i Henhold til den af denne personlig paa Rosenkvist Jensens og egne Vegne underskrevne Kontrakt, nægtet at betale Sagsøgerens Tilgodehavende, hvorfor nærværende Sagsanlæg har været nødvendigt.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at Samarbejdet mellem Sagsøgte og Muremester Rosenkvist Jensen ikke var et almindeligt Interessentskab, men kun et Samarbejde om nogle bestemte Byggeforetagender, og at dette Samarbejde blev ophævet ved Overenskomst af 28. Februar 1937, underskrevet 1. Marts 1937, hvorved Rosenkvist Jensen alene overtog bl. a. Arbejdet paa Arbejdernes Andels Boligforenings fornævnte Byggeforetagende. Det er vel rigtigt, at Sagsøgte har underskrevet Overenskomsten af 27. Februar 1937 for Rosen-

kvist Jensen og Otto Jepsen, hvilken Overenskomst var formuleret som et af Sagsøgeren fremsat Tilbud, der blev antaget af Sagsøgte som nysnævnt, men dette skyldtes, at man da endnu ikke var klar over, hvorledes de forskellige Byggearbejder skulde fordeles mellem Rosenkvist Jensen og Sagsøgte, og Sagsøgeren blev inden Arbejdets Paabegyndelse saavel af Rosenkvist Jensen som af Sagsøgte gjort bekendt med Samarbejdets Ophør og med, at Rosenkvist Jensen alene skulde overtage Arbejdet paa Arbejdernes Andels Boligforenings Byggeforetagende, saaledes at han ikke blot skulde lede Arbejdet, men ogsaa være alene om det økonomiske Ansvar, hvilket sidste Sagsøgeren ogsaa maa have været klar over, idet han bemærkede til Rosenkvist Jensens Meddelelse herom, at »han vel ogsaa var god nok for det«. Da Sagsøgeren den 1. eller 2. Marts kom op paa Rosenkvist Jensens og Sagsøgtes tidligere fælles Kontor, hvor Sagsøgte tilfældigvis var til Stede, idet han skulde hente nogle Papirer — Kontorfællesskabet var iøvrigt hævet samtidigt med, at Overenskomsten om Ophævelse af Samarbejdet var oprettet — meddelte Sagsøgte Sagsøgeren, at han og Rosenkvist Jensen havde ophævet deres Samarbejde, og at Rosenkvist Jensen alene havde overtaget Arbejdet for Andels Boligforeningen. Sagsøgte tilføjede, at det selvfølgelig var rigtigst, at de nu lavede Tilbudet om. Sagsøgeren svarede hertil: »Det synes jeg ikke er nødvendigt, nu ved jeg Besked.« Da der under Arbejdets Gang opstod en Uoverensstemmelse mellem Rosenkvist Jensen og Sagsøgeren angaaende Overenskomsten, kom der et Møde i Stand mellem Sagsøgeren og Rosenkvist Jensen paa sidstnævntes Kontor, hvor bl. a. ogsaa Sagsøgte kom til Stede. Ved denne Lejlighed udtalte Rosenkvist Jensen, at naar han havde tilkaldt Sagsøgte, var det, fordi han ønskede at høre hans Mening angaaende Uoverensstemmelsen, men han præciserede samtidigt, at Sagsøgte ikke havde noget med det at gøre. At Sagsøgeren har været klar over, at han alene kunde holde sig til Rosenkvist Jensen for sit Tilgodehavende, fremgaar ogsaa deraf, at han den 7. Maj 1937 modtog en 3 Maaneders Veksel akcepteret alene af Rosenkvist Jensen, skønt han forinden i en Bank var blevet gjort opmærksom paa, at Sagsøgtes Navn manglede. Sagsøgeren har derhos tiltraadt to Cirkulærer af henholdsvis 25. og 27. Oktober 1937 om Moratorium, uanset at det i disse Cirkulærer udtrykkelig var fremhævet, at Sagsøgte ikke paatog sig nogen personlig Garanti for, at Rosenkvist Jensen overholdt de af ham ved Moratoriet paatagne Forpligtelser med Hensyn til Afvikling af Skylden. Sagsøgeren tog, da han underskrev det første Cirkulære, intet som helst Forbehold overfor Sagsøgte, der var til Stede, om at han vilde holde sig til ham personlig; heller ikke da han underskrev det andet Cirkulære, tog han Forbehold om sit Krav mod Sagsøgte overfor Rosenkvist Jensen. Først i Skrivelse af 29. November 1937 gjorde han Rosenkvist Jensen opmærksom paa, at hans Tilgodehavende ikke alene var paa ham, men ifølge Kontrakt paa d'Herrer Murrermestre Otto Jepsen og S. M. Rosenkvist Jensen. Naar han i den nævnte Skrivelse hævder, at han tidligere har udtalt sig som anført, er dette efter det ovenfor udviklede urigtigt. Paa det Møde, da det første Cirkulære blev underskrevet, spurgte Sagsøgeren iøvrigt Sagsøgte, om han ikke kunde tænke sig at hjælpe ham, der lige havde lidt et Tab, ved

at laane ham 5000 Kr. paa en Veksel, hvad Sagsøgeren dog utvivlsomt ikke vilde have gjort, hvis han havde ment, at han havde et betydeligt større Beløb tilgode hos Sagsøgte. Endelig har Sagsøgte anført, at det maa skyldes en Fejltagelse fra Sagsøgerens Kontorpersonales Side, naar man har stilet nogle Skrivelser til Muremestre S. Rosenkvist Jensen & O. Jepsen i Stedet for til Murermester Rosenkvist Jensen, hvad Sagsøgte iøvrigt ikke er blevet bekendt med.

Sagsøgeren har heroverfor benægtet, at han, forinden Arbejdet paa-begyndtes, saa vel af Rosenkvist Jensen som af Sagsøgte skulde være blevet gjort bekendt med, at de havde hævet deres Samarbejde, og at Sagsøgte ikke skulde have det økonomiske Ansvar for Overholdelsen af den af ham selv underskrevne Overenskomst, at han overfor Rosenkvist Jensen skulde være fremkommet med en Udtalelse om, at denne vel ogsaa var god nok, at Sagsøgte skulde have udtalt, at det var rigtigst, at de nu lavede Tilbudet om, og at han dertil skulde have sagt, at han ikke ansaa det for nødvendigt, da han nu vidste Besked, og at Rosenkvist Jensen paa det Møde, da den opstaaede Uoverensstemmelse mellem ham og Sagsøgeren blev drøftet, skulde have fremhævet, at Sagsøgte ikke havde noget med det at gøre. Sagsøgeren fastholder derhos, at han, da han underskrev det andet Cirkulære, pointerede overfor Rosenkvist Jensen, at Sagsøgte stadigt var ansvarlig for Gælden.

Under Domsforhandlingen har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte afgivet Partsforklaring i væsentlig Overensstemmelse med deres Procedure, endvidere har Forvalter Niels Juul Kastrup, Murermester Sigurd Marius Rosenkvist Jensen og Konduktør Ellenhardt Poulsen afgivet Vidneforklaring.

Forvalter Kastrup forklarede, at han ikke havde faaet Oplysning om, at Samarbejdet mellem Rosenkvist Jensen og Sagsøgte var ophævet. Paa det Møde, der fandt Sted i Anledning af den mellem Sagsøgeren og Rosenkvist Jensen opstaaede Uoverensstemmelse, blev det ikke af sidstnævnte udtalt, at Sagsøgte ikke havde noget med det at gøre. Paa det Møde, da det første Cirkulære om Moratorium blev underskrevet, var Vidnet ikke til Stede; derimod overværede han det Møde, paa hvilket det andet Cirkulære blev underskrevet. Ved denne Lejlighed blev der ikke talt om, hvorvidt Sagsøgte hæftede personlig, men Vidnet havde bemærket, at det i det første Cirkulære stod at Samarbejdet var ophørt.

Murermester Rosenkvist Jensen forklarede, at Sagsøgte nogle Dage ind i Marts Maaned 1937 udtalte overfor ham, at han havde talt med Sagsøgeren og meddelt ham, at Samarbejdet var ophævet, og at Vidnet havde overtaget Arbejdet paa Hjørnet af Lyngbyvej og Emdrupvej; han udtalte endvidere, at han havde bemærket over for Sagsøgeren, at han ansaa det for rigtigst at ændre Kontrakten, saaledes at det var Vidnet, der kom til at staa som Sagsøgerens Medkontrahent, og at Sagsøgeren hertil havde svaret, at det ikke var nødvendigt, nu var han bekendt med Sagen. Med Hensyn til Mødet angaaende Uoverensstemmelsen mellem Sagsøgeren og Vidnet forklarede han, at han bestemt pointerede, at Sagsøgte ikke havde noget med det at gøre, men at han kun havde ønsket at høre hans Mening om Sagen, og at Sagsøgeren var indforstaaet hermed. Paa det Møde, da Sagsøgeren underskrev det første Cirkulære om

Moratorium, gik Sagsøgeren ind paa Moratoriet uden at fremhæve, at han skulde have Pengene hos Sagsøgte; han omtalte derimod, at han havde lidt et Tab, og spurgte Sagsøgte, om han ikke kunde hjælpe ham med Underskrift paa en Veksel, der derefter skulde diskonteres i Sagsøgtes egen Bank. Da det andet Cirkulære blev underskrevet, tog Sagsøgeren ikke overfor Vidnet Forbehold om, at han havde et Krav mod Sagsøgte.

Konduktør Poulsen forklarede, at han havde overværet et Møde paa Sagsøgtes og Rosenkvist Jensens tidligere Fælleskontor, paa hvilket Sagsøgte meddelte Sagsøgeren, at han selv ikke skulde have noget at gøre med Arbejdet paa Hjørnet af Lyngbyvej og Emdrupvej, og at Rosenkvist Jensen overtog dette Arbejde. Sagsøgte sagde derhos, om de ikke skulde skrive en ny Kontrakt, men Sagsøgeren svarede hertil: »Jeg er klar over det hele, saa det behøves ikke.«

Efter det saaledes oplyste finder Retten at maatte statuere, at Sagsøgeren, forinden han paabegyndte sit Arbejde, er blevet gjort bekendt med, at han ikke kunde gøre Krav gældende mod Sagsøgte med Hensyn til Betalingen for Arbejdet og har akcepteret denne Ordning. Sagsøgtes Friiendelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde tilsvare Sagsøgte med 500 Kr.

Nr. 96/1939. Arkitekt **A. Skjot-Pedersen** og Forlagsboghandler **C. F. V. Jensen** (Hvidt)

m o d

Ejendomsaktieselskabet **Amagerbrogade 62** under Konkurs (Svane),

betræffende Indbetaling af Aktiekapital.

Østre Landsrets Dom af 18. Marts 1939 (V Afd.): De Sagsøgte, Arkitekt A. Skjot-Pedersen og Forlagsboghandler C. F. V. Jensen, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerne, Ejendomsaktieselskabet Amagerbrogade 62 under Konkurs, betale 15.951 Kr. 44 Øre med Rente, heraf 6 pCt. aarlig fra den 24. Januar 1939, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 600 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Aktiekapitalens Berigtigelse efter det oplyste har været nominel, forsaavidt angik et Beløb af 50.000 Kr. Dette Beløb er under Konkursbehandlingen betalt til Boet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, ogsaa saaledes som Sagen efter en Ændring af Appellanternes Paastand foreligger for Højesteret.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Arkitekt A. Skjød-Pedersen og Forlagsboghandler C. F. V. Jensen, een for begge og begge for een, til Indstævnte, Ejendomsaktieselskabet Amagerbrogade 62 under Konkurs, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Stiftelsesoverenskomst af 12. December 1934 stiftedes Ejendomsaktieselskabet Amagerbrogade 62. Stifterne var de Sagsøgte, Arkitekt A. Skjød-Pedersen og Forlagsboghandler C. F. V. Jensen, samt den hos Sagsøgte Skjød-Pedersen ansatte Bogholder Otto Andersen. Selskabets Formaal var »at erhverve og drive Ejendommen Amagerbrogade 62«. Aktiekapitalen androg 100.000 Kr., hvoraf de 20.000 Kr. angaves at være kontant indbetalt, medens Resten berigtigedes paa anden Maade, nemlig som Led i det samme Dag gennemførte Køb af Ejendommen, hele Aktiekapitalen var iøvrigt tegnet af Stifterne. Samme Dag — den 12. December 1934 — blev Selskabets Vedtægter vedtagne, og den 5. Januar 1935 registreredes Selskabet med en fuldt indbetalt Aktiekapital paa 100.000 Kr. som ovenfor anført.

Straks efter Stiftelsen paabegyndte Selskabet Opførelsen af en stor Beboelses- og Forretningsejendom paa en Del af Grunden Amagerbrogade 62, men da Projektet blev betydeligt dyrere end beregnet, og da Lejeindtægterne svigtede blev Selskabet nødlidende, og Resultatet blev, at Selskabet den 15. Juli 1938 blev erklæret konkurs. Konkursboet behandlede af Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling.

Allerede forud for Konkursens Indtræden havde »Arbejdernes Bogførings- og Revisionsinstitut« gennemgaaet Ejendomsaktieselskabets Regnskaber og herunder konstateret, at Aktiekapitalen ikke var fuldt indbetalt, idet der endnu manglede at indbetale 15.000 Kr. I Henhold hertil blev der paa en den 10. Oktober 1938 affholdt Skiftesamling vedtaget at anlægge Sag mod de Sagsøgte til Indbetaling af denne manglende Del af Aktiekapitalen.

Under Henviisning hertil har Konkursboet under nærværende Sag ved sin endelige Paastand principalt paastaet de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale Kr. 15.951,44 med Renter heraf 6 pCt. aarligt fra Stævningens Dato, den 24. Januar 1939.

De Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet mod at tilsvare Kr. 8433,37, der fyldestgøres derved, at Beløbet modregnes i de Sagsøgtes Tilgodehavender hos Aktieselskabet.

Begge Parter har derhos nedlagt forskellige subsidiære Paastande. Af Sagens Oplysninger fremgaar, at de Sagsøgte i Slutningen af De-

cember 1934 aabnede en Kasse-Kredit Konto i Privatbanken, her, paa indtil 50.000 Kr., paa denne Konto trak de den 22. December 35.000 Kr., hvilket Beløb blev anvendt til den kontante Udbetaling med paaløbne Omkostninger m. m. ved Købet af Ejendommen, herefter kunde der endnu — bortset fra et Par mindre Beløb, der straks debiteredes Kontoen for Provision m. m. — trækkes indtil omtrent 15.000 Kr. paa Kontoen, og dette Beløb vil de Sagsøgte have anset som deres Restindbetaling paa Aktiekapitalen, saaledes at denne herefter var at anse som fuldt indbetalt.

Disse 15.000 Kr., der i Selskabets Bøger posteredes som »indsat i Privatbanken« blev imidlertid ikke overført til nogen selvstændig, paa Selskabets Navn lydende Konto; men de Sagsøgte — eller rettere Sagsøgte Jensen, der førte Selskabets Regnskaber — benyttede Kasse-Kredit Kontoen til Ud- og Indbetalinger Selskabet vedrørende. Dette Forhold — at de 15.000 Kr. ikke blev overført til en for Selskabet selv oprettet Konto, og at Kasse-Kredit Kontoen blev benyttet som Selskabets Bankkonto — medførte imidlertid, at de 15.000 Kr. i Realiteten ikke paa langt nær kom Selskabet til Gode, idet Kontoen i den følgende Tid blev debiteret Renter og Provisionsbeløb, der for Tiden indtil den 31. December 1937 ialt har andraget 8433 Kr. 37 Øre, et Beløb der — og herom er Parterne enige — alene vedrører de Sagsøgte og selvsagt ikke skal belaste Selskabet.

Endvidere har den Omstændighed, at Selskabets Indtægter blev indbetalt paa Kasse-Kredit-Kontoen, bevirket, at denne pr. 31. December 1937 var nedbragt med 3813 Kr. 07 Øre til 46.186 Kr. 93 Øre, hvilket Beløb paa 3813 Kr. 07 Øre saaledes med Urette er kommet de Sagsøgte til Gode. Naar disse to Poster — 8433 Kr. 37 Øre og 3813 Kr. 07 Øre, eller tilsammen Kr. 12.246,44, saaledes ganske uden Føje er anvendt til Dækning af de Sagsøgte alene vedkommende Rente- og Provisionsbeløb og til delvis Nedskrivning af de Sagsøgtes Kasse-Kredit, bliver Resultatet, at alene Differencen mellem de paa Aktiekapitalens Indbetaling oprindeligt resterende 15.000 Kr. og disse 12.246 Kr. 44 Øre er kommet Selskabet til Gode, og Konkursboet mener, at de Sagsøgte følgelig maa være pligtige at tilbageføre de 12.246 Kr. 44 Øre; endvidere mener Boet, at de Sagsøgte maa være pligtige at forrente de 15.000 Kr. som ikke indbetalt Aktiekapital med 6 pCt. aarlig fra Stiftelsesdagen; dette Rentebeløb er for Tiden indtil Stævningens Dato opgjort til 3705 Kr.; herved fremkommer det paastævnte Beløb; 15.951 Kr. 44 Øre.

Da de Sagsøgte erkender, at de efter Stiftelsesoverenskomsten var pligtige at indbetale de heromhandlede 15.000 Kr. som den sidste Del af Aktiekapitalen, og da der maa gives det sagsøgende Bo Medhold i, at de ikke har opfyldt denne Forpligtelse derved, at de lod Aktieselskabet benytte deres Kasse-Kredit-Konto ogsaa som sin — Selskabets — Bankkonto, vil den af Boet nedlagte Paastand, der i sin Helhed — ogsaa forsaavidt Boet protesterer mod den fremsatte Begæring om Adgang til Modregning — har Hjemmel i Aktieselskabslovens §§ 31 og 34, være at tage til Følge, uden at det bliver fornødent nærmere at gaa ind paa de af Parterne nedlagte subsidiære Paastande.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Boet med 600 Kr.

Torsdag den 28. September.

Nr. 168/1939. Enkefru **Marie Jensen**
(Overretssagfører Hans Lauritzen)

mod

Københavns Magistrat (Trolle).

Kendelse afsagt den 17. Juni 1939 af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. m.: Denne Sag afvises. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. m.

I Paakærelsen har fem Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes kærende at burde betale Indkærede med 100 Kr.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler Kærende Enkefru Marie Jensen til Indkærede Københavns Magistrat med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Afsigelse.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 8. December 1904 lejede Værtshusholder Peter Jensen af de Sagsøgte under nærværende Sag, Københavns Magistrat, en ubebygget Parcel af Matrikel Nr. 3f af Utterslev, beliggende ved Frederiksborgvejen. Lejemaalet var fra Magistratens Side uopsigeligt til den 1. November 1906 og kunde iøvrigt opsiges fra begge Sider til en 1. November med 3 Maaneders Varsel. Det hedder i Kontrakten, at »Parcellen bortlejes til derpaa at opføre en Restaurationsbygning, i hvilken det tillades Lejeren at drive Værtshushold«, samt at Lejeren ved sin Fratreden skal aflevere Parcellen »ren og ryddeliggjort«. I den siden forløbne Tid er det udlejede Areal undergaaet baade Udvidelser og Formindskelser, og Opsigelsesvilkaarene er blevet underkastet Ændringer, saaledes at det nu er opsigeligt fra begge Sider med 3 Maaneders Varsel til enhver Tid. Lejen udgør nu 4000 Kr. aarligt. Efter Lejemalets Indgaaelse har Værtshusholder Jensen paa Grunden opført en Restaurationsbygning, hvis nuværende Ejendomsskyld er opgivet til

24.000 Kr. Efter at Jensen senere er afgaaet ved Døden, og hans Hustru*), Sagsøgerinden, Enkefru Marie Jensen, har overtaget Lejemaalet, har Magistraten nu den 31. Marts 1939 opsagt Lejemaalet til Ophør den 1. November 1939, og Enkefru Jensen har derefter indstævnet Magistraten til Betaling af en Erstatning paa 32.500 Kr. — nemlig 24.000 Kr. for Bygningen, 8000 Kr. for Good-will og 500 Kr. for Flytning — i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom.

Københavns Magistrat har nedlagt Paastand principalt om Afvisning og subsidiært om Frifindelse. Magistraten gør i saa Henseende gældende, at da det drejer sig om Udlejning af en Grund, maa Lejemaalet paa Forhaand være unddraget Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, og Parterne er enige om, at Sagens Behandling udstykses saaledes, at Retten særskilt tager Stilling til dette Spørgsmaal.

Magistraten anfører nærmere, at Leje af et ubebygget Grundstykke hidtil er faldet udenfor Huslejelovgivningingen og ogsaa falder udenfor Lov om Leje, der kun omfatter Boliger og Lokaler. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1, Stk. 1, afgrænser Lovens Omraade til Virksomheder »i« lejet Ejendom, og Grundleje omfattes ikke af denne Betegnelse, og Lovens øvrige Bestemmelser, jfr. § 3, Stk. 1, med flere, taler da ogsaa om Leje af Lokaler, ligesom den for Nybyggeri og Sanering vigtige Regel i § 9, Stk. 1, efter sit Lydende ikke er anvendelig ved Grundleje. Lovens Forarbejder viser ogsaa, at Loven kun har sigtet paa Lokaleleje, hvorved Magistraten blandt andet har henvist til, at det i Indledningen til den af Indenrigsministeriets Huslejeudvalg af 1934 affattede Betænkning, der ligger til Grund for Loven, hedder, at Udvalgets Opgave har været at udarbejde Lovforslag om Retsforholdet mellem Ejer og Lejer »ved Udleje af Beboelseslejligheder og Forretningslokaler.« Endelig anfører Magistraten, at de to Slags Lejemaal ikke efter deres reelle Forudsætninger er ligeartede, i hvilken Forbindelse Magistraten har fremhævet, at den af byplanmæssige og lignende Hensyn foretager Opkøb af Grunde, som derefter — saaledes som i nærværende Tilfælde — udlejes ubebyggede for at frugtbares, indtil de efter kortere eller længere Tids Forløb er modne til Benyttelse efter Magistratens Planer, og at en saadan Udlejning i sig selv maa være af midlertidig Karakter, og at dens Henførelse under Loven vil have væsentlige Konsekvenser for Kommunen.

Enkefru Jensen gør paa sin Side gældende, at de af Magistraten paaberaabte Lovord i § 1 m. m. ikke kan være afgørende, idet de blot har det normale — nemlig Lokaleleje — til Forudsætning. Lovens Begrundelse taler derimod afgørende for at anse en Grundleje som den her omhandlede, hvor Udlejningen ifølge selve Kontrakten er sket til Opførelse og Drift af en Restauration, for omfattet af Loven, idet en saadan Erhvervsdrivende har samme Trang til Beskyttelse af sin Kundekreds, som hvis han havde drevet sin Virksomhed i et lejet Lokale, ligesom det principielt maa være ligegyldigt, om Ejeren for en mindre Leje udlejer sin Grund til Bebyggelse eller først selv bygger og saa

*) Skal være: hans Søn Vald. Jensen's Enke.

for en forøget Leje udlejer sine Lokaler. Videre henviser hun til, at den i Huslejeudvalgets Betænkning pag. 146 gengivne franske Lovgivning ogsaa beskytter en Erhvervsvirksomhed som den foreliggende, og at det i Betænkningen pag. 61 hedder: » — — — Trangen til Beskyttelse af den Værdi, der ligger i en oparbejdet Forretning, har i de senere Aar i Frankrig og England fremkaldt Lovforanstaltninger, sigtende til at afgrænse de modstaaende Interesser, som gør sig gældende i Tilfælde, hvor en Erhvervsvirksomhed udøves i lejet Lokale og overhovedet paa lejet Grund — — —«. — — — »Det ses ikke rettere end, at der ogsaa her i Landet er Grund til ved Lov at yde de Forretningsdrivende Beskyttelse imod Udnyttelse fra Udlejerens Side og give dem Betyggelse for, at de af dem oparbejdede Værdier, der repræsenteres af deres Forretninger, ikke vilkaarligt tilintetgøres eller overføres til Fremmede.« Denne Udtalelse er derhos paaberaabt af Regeringspartiernes Ordfører ved Forslagets Fremsættelse i Folketinget den 16. Januar 1936, og der er ikke senere, hverken i Betænkningen eller af Ordføreren, taget Afstand fra, at der som nævnt er Trang til Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder paa lejet Grund.

I Tilslutning til Magistratens Procedure skal Retten bemærke, at § 1, Stk. 1, rent sprogligt ved Ordet »i« udelukker et Grundlejemaal som det foreliggende fra Lovens Omraade, hvorhos Ordet »Ejendom«, hvor dette iøvrigt er anvendt i Loven, i de fleste Tilfælde efter Sammenhængen maa sigte til en Bebyggelse, jfr. saaledes § 8, Stk. 1, og § 9, Stk. 1, og i § 11, Stk. 1 e, alene kan have denne Betydning, medens Lovteksten paa den anden Side intetsteds giver Udtryk for, at Ordet ogsaa sigter paa en ubebygget Grund. Lovens øvrige Tekst bærer intetsteds Spor af at angaa Grundleje, men taler om Lokaleleje, hvorved bemærkes, at § 3, Stk. 1, taler om Udlejerens Opsigelse af Lejeren til Fraflytning af de Lokaler, hvori Virksomheden drives, medens der ved Grundleje er Tale om Opsigelse af en Grund, saaledes at Bestemmelsen, der fastsætter Betingelserne for, at Sag overhovedet kan rejses, efter sin direkte Ordlyd bliver uanvendelig paa Grundleje. Endvidere lader den vigtige Regel i § 9 sig kun med Tvang anvende i et Tilfælde som nærværende, hvor Nedrivning ikke foretages af Udlejeren, men blot vil ske i Henhold til en af Lejeren kontraktmæssig paataget Pligt som en Virkning af Opsigelsen, og anvendes § 9, vil den erstatningsbegrænsende Regel i Paragraffens 3. Stk. næppe medføre, at Bygningen undrages Lejerens Erstatningskrav — jfr. Enkefru Jensens egen Stævning — hvilket ikke fyldestgør de Krav om Lettelse for Nybyggeri og Sanering, som Bestemmelsen tilsigter at imødekomme. Lovens Motiver og Rigsdagsbehandlingerne bærer ligeledes intetsomhelst Spor af, at man har tilsigtet at lade Loven omfatte Grundleje, bortset fra den af Enkefru Jensen fremdragne Udtalelse, der i Virkeligheden kun er formet som et Referat af en fremmed Lovgivning.

Lovens Tekst omfatter saaledes ikke Grundleje, og dette stemmer ganske med Motiver og Forarbejder.

Hertil kommer som af Magistraten anført, at den tidligere Husleje-lovgivning ikke omfattede Grundlejemaal, uanset om Grunden bebyggedes og brugtes til Erhverv (jfr. blandt andet herved Bülow og Sands

Udgave af Boligloven af 1921, pag. 107—108), og at Lov om Leje ejheller ses at omfatte saadant Lejemaal, jfr. dens § 1. Endvidere fremtræder Loven som en Udvidelse af og et Supplement til den ved Lov om Leje givne Lejerbeskyttelse og kan næppe antages at ville inddrage Lejeforhold til Behandling, som ikke er fundet kvalificerede til Lejelovens almindelige Beskyttelse og saaledes end ikke har det Værn mod vedtaget Misforholdsleje og den faste Uopsigelighe (§§ 55 og 57), som tilkommer en almindelig Beboelseslejer. De to Love er opbyggede under Hensyn til og henviser stadig til hinanden, og § 12, Stk. 1, i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, hvori der i Tilfælde af Lejerens Død m. v. blot »henvises« til Bestemmelserne i Lov om Leje §§ 65—66, giver direkte Udtryk for, at de Lejemaal, der falder ind under Loven, i Forvejen er omfattede af Lov om Leje, hvortil kan føjes, at Reglerne i § 12, Stk. 2, overhovedet ikke vil kunne praktiseres paa Lejemaal, for hvilke §§ 65—66 i Lov om Leje er uanvendelige.

For saa vidt endelig Enkefru Jensen har anført, at der i den heromhandlede Henseende principielt ikke er nogen Forskel mellem et Lejemaal som det foreliggende og et Lokalelejemaal, bemærkes, at begge Slags Lejemaal vel for saa vidt kan siges at være lige foreløbige, som de begge kan bringes til Ophør ved Opsigelse. Derimod vil der i alt Fald være den Forskel, at den reelle Forudsætning for et Grundlejemaal som det foreliggende sikkert gennemsnitligt er, at Udlejerer inden en kortere eller længere Frist agter at benytte Grunden paa anden Vis, hvorved Lejemaallet paa Forhaand gennemsnitligt behæftes med en særlig Midlertidighed, der mulig maa give det en Særstilling med Hensyn til Lejerens Krav paa Beskyttelse mod dets Afbrydelse og med Hensyn til eventuelle Betænkeligheder herved i Forhold til Ejeren, ikke mindst naar en væsentlig Del af denne Gruppe Lejemaal synes at angaa Grunde, som af almene Hensyn er indkøbt af det Offentlige og udlejes midlertidigt med senere Dispositioner i dettes Interesse for Øje. Yderligere kan nævnes, at medens den af Lejeren oparbejdede Kunde kreds normalt ikke vil være af Værdi for Udlejerer af en Grund, vil dette ofte være Tilfældet med Hensyn til Udlejerer af et Lokale.

Efter det saaledes anførte findes et Lejemaal som det heromhandlede paa Forhaand at falde udenfor Lovens Omraade, og Sagen vil derfor være at afvise.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 193/1939. Lillebiludlejer og Tankpasser **Holger Nielsen**
(Sagfører, cand. jur. Helmer Uldall)

m o d

Automobilhandler **Jarsbo** (Landsretssagfører I. C. Sørensen).

Kendelse afsagt den 10. Juli 1939 af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amts-

raa dskreds: Denne Sag afvises. Parterne betaler hver Halvdelen af Afgifterne til Voldgiftsretten ialt 160 Kr., mens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsraadskreds.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

Efter den foreliggende »Husleje-Kontrakt« angaar Kærende Holger Niensens nu opsagte Lejemaal i første Række et Stuelokale til Mekanikerværksted. Da det ikke paa Forhaand kan udelukkes, at den stedlige Forbliven i det udlejede Lokale er af væsentlig Betydning og Værdi for den deri drevne Virksomhed, findes Kærende, uanset hvilke Retsvirkninger det maatte have, at han har fremlejet Værkstedslokalet, at have Krav paa at faa Sagen paakendt i Realiteten. Sagen vil derfor være at hjemvise.

Thi bestemmes:

Denne Sag hjemvises til den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsraadskreds til Paakendelse af Realiteten.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Fra 1. Februar 1937 lejede Lillebiludlejer og Tankpasser Holger Nielsen af Dansk Hypotekforsikring A/S et Stuelokale i Sidebygningen til Ejendommen Kystvejen 29 samt »den foran liggende Plads bag ved Benzintanken« for en aarlig Leje af 1000 Kr. Samtidig udlejede Holger Nielsen det i Stuelokalet værende Mekanikerværksted til Mekaniker Wilhelm B. Nielsen for 820 Kr. aarligt. Den 28. April 1939 blev imidlertid en Opsigelse fra den nuværende Ejer af Ejendommen Automobilhandler Jarsbo forkyndt for Holger Nielsen, saaledes at han skal fraflytte Oktober Flyttedag 1939. Holger Nielsen har herefter indbragt Sagen for Voldgiftsretten, idet han har paastaet sig tilkendt Erstatning i Henhold til Beskyttelsesloven.

Jarsbo har principalt paastaet Sagen afvist fra Voldgiftsretten, idet han har anført, at Holger Nielsen ikke kan kræve Erstatning, fordi Mekanikerværkstedet er opsagt, idet han har udlejet det videre, og at Spørgsmaalet om Opgørelse, fordi han er opsagt til at rømme Pladsen foran, ikke kan tages til Paakendelse af Voldgiftsretten, da Beskyttelsesloven kun omhandler Lejemaal vedrørende Lokaler, ikke vedrørende ubebyggede Arealer.

Holger Nielsen har fastholdt sit Erstatningskrav, og man er derfor enedes om først at behandle Sagen i Formaliteten.

Voldgiftsretten har besigtiget Forholdene paa Stedet og har konstateret, at det Sagen drejer sig om, dels er et ubebygget Areal, der

ligger bagved det til Grosserer Christensen udlejede Grundstykke, og dels det fornævnte Mekanikerværksted i en Nord for Grunden liggende Sidebygning. Det er oplyst under Sagen, at Holger Nielsen benytter det ubebyggede Areal til Holdeplads for Automobiler, som han udlejer uden Fører, mens han iøvrigt selv passer den paa det af Grosserer Christensen lejede Areal beroende Benzintank og Servicestation.

Voldgiftsretten finder at maatte give Jarsbo Medhold i, at da Holger Nielsen har udlejet Mekanikerværkstedet i Sidebygningen, kan han ikke bringe Opsigelsen af dette ind under nærværende Sag, som herefter alene kommer til at dreje sig om, hvorvidt Holger Nielsen kan kræve Erstatning efter Beskyttelsesloven, fordi han er opsagt til at fraflytte det ubebyggede Areal. Da den nævnte Lov maa antages alene at omfatte Lejemaal vedrørende Lokaler, som af Jarsbo paastaaet, men ikke Lejemaal vedrørende ubebyggede Grundstykker, vil Sagen ikke kunne behandles af nærværende Voldgiftsret, men vil være at afvise.

Parterne betaler hver Halvdelen af Afgifterne til Voldgiftsretten ialt 160 Kr., mens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves.

Nr. 194/1939. Grosserer **Carl G. Christensen**
(Sagfører, cand. jur. Helmer Uldall)

m o d

Automobilhandler **Jarsbo** (Landsretssagfører I. C. Sørensen).

Kendelse afsagt den 10. Juli 1939 af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsrads-kreds: Denne Sag afvises. Hver af Parterne betaler Halvdelen af Afgifterne til Voldgiftsretten ialt 210 Kr., mens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsrads-kreds.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes den kærende at burde betale Indkærede med 100 Kr.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler Kærende Grosserer Carl G. Christensen til Ind-

kærede Automobilhandler Jarsbo med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Afsigelse.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 13. August 1932 udlejede Dansk Hypotekforsikring A/S til Nafta-Benzin Kompagni ved Axel Thomsen en ubebygget Grund ved Kystvejen for en aarlig Leje af 700 Kr. Lejemaalet var uopsigeligt i 5 Aar, men kunde dog under visse Betingelser ophøre før mod en nærmere gradueret Erstatning. Den 11. Maj 1937 overtog Gros-serer Carl G. Christensen Nafta-Benzin Kompagni efter Axel Thomsen, og ved Skrivelse af 3. Juni s. A. forespurgte han Dansk Hypotekforsikring A/S, om Lejemaalet eventuelt kunde fortsætte paa 5 Aar igen. Aktieselskabet henviste i Skrivelse af 12. s. M. Sagen til deres Sagfører, men tilføjede at det ikke var sandsynligt, at de kunde gaa med til Uopsigelighed for saa lang Tid, da man ved Lejlighed ønskede at sælge Ejendommen. Forholdet var nærmere det, at Aktieselskabet i sin Tid havde overtaget Ejendommen ved en Tvangsauktion og ønskede om muligt at komme af med den igen. Nogen Lejekontrakt mellem Christensen og Aktieselskabet blev aldrig oprettet, idet der i de følgende Aar stadig fandt Forhandlinger Sted mellem Parternes Sagførere, men paa Grund af Aktieselskabets Salgsforhandlinger til anden Side, naaede man ikke til noget Resultat. Endelig den 4. Februar 1939 fremsatte Aktieselskabets Sagfører et Tilbud om, at der oprettedes en Lejekontrakt paa nærmere bestemte Vilkaar, man den 10. s. M. meddelte man Christensen, at da der ikke forelaa Svar paa Brevet af 4. Februar, betragtede man det deri fremsatte Tilbud som bortfaldet og forlangte, at Christensen skulde flytte straks, naar det maatte ønskes, idet man ansaa Forholdet for at være det, at han ikke havde noget Lejemaal med Aktieselskabet. Grunden til denne Holdning fra Aktieselskabets Side var, at man uventet efter Brevet af 4. Februar havde faaet et Købetilbud paa Ejendommen fra Automobilhandler Jarsbo. Christensens Sagfører svarede under 13. Februar 1939, at man maatte fastholde, at der saavel juridisk som faktisk bestod et Lejeforhold mellem Parterne, og at man ikke kunde anerkende nogen Pligt til at flytte. Den 22. Februar gentog Aktieselskabets Sagfører Kravet om, at Christensen skulde flytte, og forlangte, at det skulde ske øjeblikkeligt. Endelig den 24. s. M. fremsatte Christensen Tilbud om selv at købe Ejendommen, men den blev imidlertid under 28. s. M. solgt til Jarsbo. Denne fastholdt Forlangendet om, at Christensen skulde flytte, og der fandt derefter nogen

Færdig fra Trykkeriet den 18. Oktober 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 16

Torsdag den 28. September.

Underhaandsforhandlinger Sted mellem Sagførerne om, hvornaar Opsigelsen skulde regnes fra, men den 21. Marts 1939 indleverede Christensens Sagfører Klage til Voldgiftsretten, og man enedes om, at dette skulde betragtes som rettidigt. I Klagen nedlagdes principalt Paastand paa, at Opsigelsen kendtes ugyldig, medens der subsidiært paastodes tilkendt en Erstatning til Christensen efter Beskyttelseslovens Regler. Under Sagens Gang tilkendegav Jarsbo, at han principalt vilde protestere mod, at Voldgiftsretten var kompetent til at behandle Sagen, og man enedes saa om først at procedere Sagen i Formaliteten. Ved den herefter stedfundne mundtlige Forhandling har Christensen paastaet Sagen fremmet til Paakendelse i Realiteten, mens Jarsbo har nedlagt Paastand paa Afvisning fra Voldgiftsretten.

Til Begrundelse af denne Paastand har Jarsbo fremført tre Synspunkter:

1. Der har overhovedet aldrig foreligget noget Lejemaal mellem Dansk Hypotekforsikring A/S eller Jarsbo og Grosserer Christensen, idet man, som foran anført, vel har forhandlet men aldrig er naaet til Enighed om Oprettelse af en Lejekontrakt. Naar et Lejemaal ikke foreligger, maa Lejeren være pligtig til at fraflytte uden videre og opfylder ikke Betingelserne i Beskyttelseslovens § 1 for at kunne rejse Sag. Nogen Indtræden i den tidligere Lejers Stilling kan ikke paaberaabes, da Post 4 i Lejekontrakten af 13. August 1932 mellem Aktieselskabet og Axel Thomsen stipulerer, at Ejernes skriftlige Tilladelse skal foreligge ved Fremlaan eller Fremleje.

2. Lejemaalet — hvis saadant anerkendes — omfatter alene en ubebygget Grund, hvorpaa der af Lejeren er lavet et Tankanlæg med Servicestation, men Beskyttelsesloven omhandler alene Leje af Lokaler, saaledes at nærværende Tilfælde maa falde udenfor Loven.

3. Christensen er ikke rettet Sagøger, idet Betjeningen af Stationen allerede ved en Kontrakt af 6. April 1937 er overdraget Holger Nielsen — i Kontrakten kaldet Forhandleren — som betaler Nafta-Benzin Kompagniet en fast aarlig Afgift paa 950 Kr., saaledes at den Kundekreds, der eventuelt kan blive Tale om at give Erstatning for, slet ikke er Christensens, men Holger Niensens.

Voldgiftsretten har besigtiget Forholdene paa Stedet og kan konstateret, at det, der er Strid om, er et ubebygget Areal, der mod Nord og Syd begrænses af de tilstødende Ejendommes Husgavle, mens Arealet

mod Vest støder op til et andet, nærværende Ejendom tilhørende Grundstykke, som er udlejet til fornævnte Holger Nielsen. Mod Øst gaar Arealet ud til Kystvejen.

Voldgiftsretten finder:

a d 1. Grosserer Christensen har som anført i 2 Aar benyttet Grundstykket og svaret den samme Leje som hans Forgænger Axel Thomsen. Det er oplyst, at han stadig har anmodet om at faa Lejekontrakt oprettet, men dette er ikke sket, fordi Ejeren havde mere Interesse i at søge Ejendommen solgt. Da dette endelig lykkedes — men heller ikke før — erklærer Ejerne, at de maa anse Forholdet for at være det, at Christensen ikke har noget Lejemaal med dem, og forlanger, at han skal flytte. Indtil dette Tidspunkt synes Ejerne imidlertid at have været indforstaaet med, at der bestod et Lejemaal, idet de har oppebaaret Lejen, og selv om intet har været fikseret i en Kontrakt, har Forholdet rent faktisk været opretholdt saa længe og paa saadan Maade, at Christensen maa være berettiget til som Lejer at kræve Beskyttelse efter Loven.

a d 2. Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts 1937 omhandler ifølge Opregningen i § 1 alene lejede Lokaler. Derimod bruger Beskyttelseslovens § 1 Terminologien »lejet Ejendom eller lejet Del af Ejendom«, men iøvrigt taler ogsaa denne Lov alene om Lokaler. Det samme gælder de Bemærkninger, som Indenrigsministeriets Huslejeudvalg af 1934 har fremsat til Udkastet til Beskyttelsesloven, bortset fra et enkelt Sted, hvor ogsaa Erhvervsvirksomheder paa lejet Grund nævnes, men det er i Forbindelse med Omtale af Lovforanstaltninger i England og Frankrig. I selve den egentlige Programudtalelse angaaende Loven siges, at »den til Grund for Udkastet liggende Tanke er, at der tiltrænges en særlig Beskyttelse overfor Udlejeren for Lejeren af Lokaler, der benyttes til Erhvervsvirksomhed«, og dette principielle Synspunkt tiltræder Indenrigsministeriet i Bemærkningerne til Lovforslaget. Forholdet synes saaledes at være det, at man — skønt man har været inde paa Spørgsmaalet om lejede Grundarealer ved Undersøgelsen af udenlandsk Lovgivning paa dette Felt — bevidst har begrænset Beskyttelsesloven til alene at omfatte lejede Lokaler i god Overensstemmelse med den Linie, der gaar tilbage gennem vor Lovgivning om Lejeforhold. Ogsaa den intime Forbindelse, der er mellem Lov om Leje og Beskyttelsesloven, taler for, at man ikke har tænkt sig at udvide denne sidste Lovs Omraade udover lejede Lokaler, selv om man har brugt en anden Udtryksmaade i denne Lovs § 1. Det i nærværende Sag foreliggende Tilfælde maa derfor anses at falde udenfor Loven, som af Automobilhandler Jarsbo paastaet.

I Henhold til foranstaaende og med Bemærkning, at der herefter ikke blive Anledning for Voldgiftsretten til at tage Stilling til det under 3 af Jarsbo fremførte, bestemmer Voldgiftsretten, at Sagen vil være at afvise.

Hver af Parterne betaler Halvdelen af Afgifterne til Voldgiftsretten ialt 210 Kr., mens Sagens Omkostninger iøvrigt ophæves.

Nr. 202/1939. Kreditanstalt **G. Vogelgesang**
 (Landsretssagfører G. Vogelgesang)

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 1. Maj 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens III Afd., er saalydende: Den paakærede Afgørelse bør ved Magt at stande. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes at burde ophæves.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Den 29. November 1938 udstedte Landmand Hans Jacob Nissen i Brunde en Deklaration til de kærende, Kreditanstalt G. Vogelgesang i Haderslev, hvori det hedder: »Kreditanstalt G. Vogelgesang, Kommanditaktieselskab i Haderslev, har forstrakt undertegnede Landmand Hans Nissen i Brunde et Laan paa 8000,00 Kroner til Anskaffelse af Kreaturer og til Afværgelse af Tvangsauktionen.

Til Gengæld forpligter jeg mig til ikke at bortforpagte, sælge eller afgive min Ejendom og heller ikke behæfte denne uden Samtykke af Gaardejer Herr Jørgen Schmidt, Østerterp, eller hans Efterfølgere i hans Stilling som Bestyrelsesformand i Kreditanstalten.

Denne Forpligtelse bortfalder efter 25 Aars Forløb, men er ogsaa forbindende for mine Arvinger. Herr Schmidt kan dog ikke protestere, saafremt jeg overlader Ejendommen til en Livsarving, men Forpligtelsen gælder ogsaa for mine Efterfølgere paa Ejendommen i nævnte Tid af 25 Aar, altsaa indtil den 1. November 1963.

Skulde den danske Lov nu eller senere ikke anerkende foranstaaende Rettighed, som indrømmes Herr Schmidt eller hans Efterfølgere, saa har den Berettigede alligevel Ret til at indtræde som forkøbsberettiget Erhverver.«

Deklarationen blev den 3. December 1938 begæret tinglyst ved Retten for Aabenraa Købstad m. v. paa den Landmand Nissen tilhørende Ejendom, Brunde Bind I, Blad 10, Art. 10, Brunde Egeskov, Rise Sogn.

Denne Ejendom var blandt andet behæftet med et i Henhold til Lov Nr. 121 af 9. April 1936 af Statskassen ydet Saneringslaan, stort 19.800 Kr., saaledes at der i Medfør af nævnte Lovs § 8 paa Ejendommen var lyst Forpligtelse for Ejeren »til saalænge Laanet indestaar i Ejendommen — — — ikke at lade tinglyse Prioriteter — — — i Ejendommen med Sikkerhed udover 110 pCt. af Panteværdien,« og da der ikke inden en af Tingbogsføreren fastsat Frist blev tilvejebragt Oplysning om, at Dokumentet laa indenfor den i nævnte Lovbestemmelse fastsatte Grænse, blev Dokumentet afvist fra Tingbogen. Det blev derpaa den 9. Januar 1939 af Hans Jacob Nissen forsynet med følgende Tillægspaategning:

»Skulde Ejendommen komme til Tvangsauktion, opraaes denne først med Forpligtelse til at overtage foranstaaende Behæftelse uden for Købesummen. Opnaas derved ikke et til fuld Dækning af de forud prioriterede Krav tilstrækkeligt Bud, sker Opraab uden saadan Forpligtelse, og hverken den ifølge foranstaaende Dokument Berettigede eller Grundejeren kan i saadant Tilfælde forlange Behæftelsen ansat til nogen Kapitalværdi.

Parterne giver herved udtrykkelig Afkald paa at Fogden under en Tvangsauktion ansætter Behæftelsen til nogen som helst Kapitalværdi.«

De kærende forlangte derpaa dette Dokument tinglyst, men det blev paany den 16. Januar 1939 afvist fra Tingbogen, fordi den ovennævnte af Tingbogsføreren forlangte Oplysning stadig ikke forelaa. Denne Afgørelse paakærede de kærende til Tinglysningsdommeren for Aabenraa Købstad m. v., som den 15. Februar 1939 stadiæstede den med Bemærkning, at Deklarationen maatte anses at skulle give Sikkerhed for det ydede Laan paa 8000 Kr., der ifølge oftnævnte Lovbestemmelse ikke vilde kunne indføres som Hæftelse paa Ejendommen, hvis det oversteg 110 pCt. af Panteværdien. Tinglysningsdommerens Afgørelse er nu af de kærende paakæret til Landsretten, idet de har nedlagt Paastand om, at Tinglysning finder Sted.

Til Støtte for deres Paastand har de kærende anført, at Saneringslovens § 8 kun forbyder Behæftelse med Prioriteter, men ikke med Deklarationer, der som nærværende ikke skal give Sikkerhed for en Gæld, idet det ikke er Parternes Mening at slette Deklarationen, selv om Gælden bliver betalt. Deklarationen maa ifølge de kærendes videre Anbringende ses som et Udtryk saavel for Ejers Tak for den ham ydede Hjælp som for hans Vilje til at beskytte sin Ejendom mod de ham fra alle Sider truende Farer, og der er ikke Hjemmel til at afskære Personer, der har opnaaet Saneringslaan, fra en saadan Raaden. Iøvrigt er der ved den 9. Januar 1939 gjorte Tilføjelse til Deklarationen opnaaet Sikkerhed mod, at Ejendommen behæftes ud over Saneringslaanet.

Tinglysningsdommeren har ved Sagens Indsendelse til Landsretten udtalt, at den Ejeren paalagte indgribende Indskrænkning i Raadigheden over hans Ejendom er nøje knyttet til Ydelsen af Laanet, saaledes som det fremgaar af Deklarationens Ordlyd. Han har derhos fremhævet, at de kærende ved Deklarationen i hvert Fald har skaffet sig en pantesikret Adgang til i Tilfælde af Salg, Pantsætning m. m. at opnaa forlods Dæk-

ning af det ydede Laan ved at kunne stille Indfrielse af Laanet som Betingelse for Samtykke til de nævnte Dispositioner, af hvilken Grund den Ejendommen ved Deklarationen paalagte Hæftelse maa falde ind under Ordet »Prioriteter« i den oftnævnte Lovbestemmelse.

Som det fremgaar af Saneringslovens § 12 er Hensigten med Ydel- sen af Saneringslaan at sætte økonomisk vanskeligt stillede Landbrugere i Stand til at fortsætte deres Bedrift og at opfylde deres Forpligtelser. Denne Hensigt vilde ikke kunne opnaas, dersom de paagældende frit kunde behæfte de dem tilhørende Ejendomme, og Saneringsloven har derfor fastsat den forommeldte Grænse for Prioriteringen, hvorved de paagældende, der normalt ikke har anden Kreditbasis end deres Ejen- domme, praktisk taft afskæres fra at stifte større Gæld, end de skønnes at være i Stand til at forrente. Enhver Lysning af Rettigheder paa en Ejendom, der har Stiftelse af Gæld til sin Forudsætning, maa derfor antages at falde ind under det i Saneringslovens § 8 indeholdte Forbud, og da den af Hans Jacob Nissen til de kærende stiftede Gæld har denne Karakter, maa det billiges, at Tinglysningsdommeren af den i Afvis- ningspaategningen nævnte Grund har nægtet at tinglyse Deklarationen, og den trufne Afgørelse vil derfor være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger vil være at ophæve.

Anden ordinære Session.

Tirsdag den 3. Oktober.

Nr. 317/1938. Sagfører, cand. jur. **A. Berg** (Selv)
mod
Restauratør **Knud Marvig** (Hvidt),

betræffende Erstatning for Tab forvoldt ved Appellantens mangelfulde Varetagelse af sine Forpligtelser som Sagfører for Indstævnte.

Østre Landsrets Dom af 4. November 1938 (I Afd.): Sag- søgte Sagfører, cand. jur. A. Berg bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven til Sagsøgeren Restauratør Knud Marvig betale 1802,87 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 18. Juli 1935, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger 200 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Som i den indankede Dom antaget findes det at kunne be- brejdes Appellanten, at han har handlet i Strid med sine Pligter som Sagfører paa den i Dommen angivne Maade. Idet bemærkes, at Omkostningerne ved Husets Opførelse maa antages at have

været større end 600 Kr., findes Størrelsen af det Tab, som Appellantens Forhold har paaført Indstævnte, og som han bør erstatte, skønsmæssigt at kunne ansættes til 800 Kr., hvoraf allerede er betalt 500 Kr., altsaa til Rest 300 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 150 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Sagfører, cand. jur. A. Berg, bør til Indstævnte, Restauratør Knud Marvig, betale 300 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 18. Juli 1935 til Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 9. Maj 1935 oprettedes under Medvirken af Ejendomshandler Frederik Larsen Slutseddel, hvorved Sagsøgeren Restauratør Knud Marvig til Snedkermester Carl Petersen solgte den ubebyggede Grund Matr. Nr. 15 br af Buddinge By, Gladsaxe Sogn, for 3517 Kr., som skulde berigtiges ved, at Køberen overtog et Kreditforeningslaan, betalte 11. Maj og og 11. Juni 1935 hver Gang 200 Kr. og afdrog Restkøbesummen i Tiden til 11. Juni 1947, idet han for denne til Sælgeren skulde udstede et 5 pCt. rentebærende Pantebrev, hvorom det i Slutsedlen bestemtes:

»Pantebrevet respekterer 2500 Kr. off. eller private Midler ved Bebyggelse med Sommerhus med 2 Vær. og Køkken. Ved Bebyggelse med Helaarsbeboelse respekterer Kredit- og Hypotekforeningslaan.«

Sælgeren skulde betale Salæret til Mægleren med 200 Kr. Man enedes derhos om at lade Køberens Sagfører, Sagsøgte Sagfører, cand. jur. A. Berg, paa begge Vegne udfærdige de til Handlens Gennemførelse fornødne Papirer.

Den 10. Maj 1935 mødtes Sagsøgeren, Petersen og Larsen hos Sagsøgte, der forinden havde modtaget Slutsedlen og delvis udfærdiget Papirerne. Petersen foreviste Tegningen til et Sommerhus, som han angav at ville opføre paa Grunden for en anslaaet Byggesum af 2250 Kr., og efter nogen Forhandling underskrev Sagsøgeren og Petersen Skødet, der i Post 2 bl. a. angav Kr. 381,15 som Rest paa Kreditforeningslaanet og Kr. 2935,85 som Restkøbesummen, for hvilken skulde udstedes Pantebrev til Sagsøgeren. Om dette anførtes:

»Pantebrevet respekterer straks foranstaaende Prioritetsgæld til et samlet Beløb af 2500.— Kr.«

I Skødets Post 7 bestemtes:

»Køberen forpligter sig til straks at lade opføre et Sommerhus paa Grunden bestaaende af 2 Værelser og Køkken med dobbelte Vægge og godt haandværksmæssigt udført.«

Skødet forsynedes derhos med saalydende Paategning:

»Efter at foranstaaende Skøde er underskrevet, er vi enedes om, at Kreditforeningslaanet straks skal indfries, hvorfor Sælgerens Pantebrev straks skal respektere et privat Pantebrev, stort 2500.— Kr. a 5 pCt. p. a., hvilket Pantebrev skal afdrages med 75 Kr. hver Termin, første Gang 11. December Termin 1935, og indestaa i Ejendommen fra Ejer til Ejer til 11. December 1940. Køberen skal være berettiget til at realisere det paagældende Pantebrev paa 2500 Kr. straks efter dets Tinglysning. Sælgerens Pantebrev skal have Oprykningret.«

Petersen underskrev samtidig Pantebrevet til Sagsøgeren og Pantebrevet, stort 2500 Kr., i hvilket Sagsøgte var indsat som Kreditor.

Efter at have overtaget Grunden lod Petersen paa denne opføre et Sommerhus, idet han til Sikkerhed for Betaling af Arbejdsløn og Materialer gav Transporter til samlet Beløb 900 Kr. paa Provenuet ved Salg af Pantebrevet stort 2500 Kr., hvilke Transporter han overgav til Sagsøgte, som den 17. Juli 1935 afhændede Pantebrevet til Sagfører Viuff for Kr. 1816,50. Heraf udbetalte Sagsøgte til Arbejdsløn og Materialer vedrørende Sommerhuset kun 752,85 Kr., eller 762,85 Kr., og anvendte det øvrige Provenu til Dækning af sine Udlæg nemlig Indfrielse af det ovennævnte Kreditforeningslaan, Kontantudbetalingen paa Købesummen 400 Kr., Omkostninger ved Handlen og Forskud til Petersen.

Den 26. December 1935 skrev Petersen til Sagsøgeren, at han ønskede Henstand med Terminsydelsen »til sidst i Januar, da jeg i Øjeblikket er lidt i Vanskeligheder.« Det viste sig til det angivne Tidspunkt, at Petersens Forretninger havde bragt ham saadanne Tab, at han var ude af Stand til at betale ogsaa Ydelsen ifølge det forud prioriterede Pantebrev til Sagfører Viuff, som stillede Ejendommen til Tvangsauktion den 28. Marts 1936. Paa denne erklærede Sagsøgeren at ville lade sig Ejendommen udlægge som ufyldstgjort Panthaver for et Bud paa 2600 Kr. Han havde allerede tidligere ladet Sommerhuset vurdere af to Kreditforeningstaksatorer, Murermester B. Brinkmann og Tømrermester H. P. Jørgensen. Disse udtalte i en den 9. Januar 1936 afgivet Erklæring: »at det paa Grunden byggede Sommerhus højst kan have kostet ca. 600 Kr. at opføre.« En derefter af Sagsøgeren til Politiet indgivet Bedragerisigtelse mod Petersen blev afvist, og senere er det ikke lykkedes Sagsøgeren at opspore Petersen.

Under denne ved Stævning af 9. September 1938 anlagte Sag gør nu Sagsøgeren gældende:

Da han under Forhandlingerne hos Sagsøgte ikke selv var bistaaet af nogen Sagfører, havde Sagsøgte Pligt til ogsaa at varetage hans Interesser. Dette har Sagsøgte forsømt ved ikke at hindre Handlens Gennemførelse paa den ovenbeskrevne Maade, hvorved Sagsøgeren hverken formelt ved Bestemmelser i Skøde og Pantebrev eller reelt ved Sagsøgtes Dispositioner over det til denne udstedte Pantebrev og dets Provenu blev sikret imod, at hans Krav paa Restkøbesummen kom til at vige for det private Pantebrev, forinden Ejendommens Værdi ved Opførelse af Sommerhus paa Grunden var øget i et nogenlunde tilsvarende Forhold. Da Petersen viste sig ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser og Sagsøgeren maatte søge Fyldestgørelse i Ejen-

dommen, led han derfor et Tab, som han ved sin endelige Paastand har opgjort saaledes:

Ejendommens Værdi er for ham mindsket derved, at	
1. Den er behæftet med	2500,00 Kr.
for hvis Betaling han efter det ved Tvangsauktionen passerede hæfter tillige med Renter deraf, 5 pCt. aarlig fra den 18. Juli 1935.	
2. Han har betalt Mæglerosalær med	200,00 —
3. Han har betalt Auktionsomkostninger med	384,02 —
4. Og han skal bekoste Udlægsskøde med	100,00 —
	Ialt.. 3184,02 Kr.

Men Værdien er mellem Salget og Tilbage-tagelsen øget ved at

5. Ejendommen er befriet for Hæftelse til Kreditforening	381,15 Kr.
6. der paa Grunden er opført et Sommerhus af Værdi	600,00 —
7. og han har modtaget kontant	400,00 —
	Ialt 1381,15 —

Ejendommen er altsaa som Aktiv forringet med..... 1802,87 Kr.

Dette Tab maa Sagsøgte være pligtig at erstatte ham, idet det er forvoldt ved hans nævnte Forsømmelighed. Sagsøgeren paastaar derfor Sagsøgte dømt til at betale ham 1802,87 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 18. Juli 1935.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han gør gældende, at han ikke har udvist nogen Forsømmelighed, da Handlen var afsluttet paa de i Skødet angivne Vilkaar, dengang Sagsøgeren henvendte sig til ham, og han under Forhandlingen den 10. Maj 1935 udtrykkelig gjorde Sagsøgeren opmærksom paa Risikoen ved at lade Kravet paa Restkøbesummen vige for det private Pantebrev, inden Sommerhuset var opført, hvortil Sagsøgeren bemærkede, at han ikke nærede nogen Betænkelighed i saa Henseende. For dog at have Haand i Hanke med Anvendelsen af Provenuet af Pantebrevet indsatte Sagsøgte sig selv som Pantekreditor og realiserede ikke Pantebrevet, før han ved personlig Undersøgelse havde konstateret, at Sommerhuset, hvis Værdi efter hans Anbringende var mindst 1800 Kr., var opført. Dernæst hævder han, at Sagsøgeren ikke har lidt noget Tab ved Ejendomshandlen. Grunden, som til Ejendoms-skyldværdi var ansat til 2100 Kr., var i Handel og Vandel adskilligt mindre værd, vel omkring Halvdelen af den opnaaede Købesum 3517 Kr. Gennem den kontante Udbetaling paa Købesummen, Indfrielsen af Kreditfor-eningslaanet og Forbedringer paa Ejendommen ved Opførelsen af Som-merhuset m. v. havde Sagsøgeren opnaaet fuld Dækning for Værdien. Sagsøgte har endelig fremsat nogle Indsigelser mod Erstatningsberegningens Poster 3—5.

Under Domsforhandlingen har Parterne og nogle Vidner afgivet Forklaringer. Af disse fremhæves:

Tømrermester H. P. Jørgensen har forklaret, at Værdien af et Hus

som det af Snedkermester Petersen projekterede, afhænger af dets nærmere Udstyrelse, navnlig Installationer af Vand, Gas eller Elektricitet. Der fandtes ingen saadanne i det af ham synede Hus, hvis Værdi ikke oversteg 600 Kr.

Landsretssagfører Hagens har bl. a. forklaret, at han for Sagsøgeren har søgt at sælge Grunden og har opnaaet flere Bud omkring 3500 Kr., men Handlerne kunde ikke komme i Stand, fordi Pantegælden paa 2500 Kr. hindrede en rimelig Prioritering.

Foreløbig bemærkes, at Skødets Bestemmelser om Placeringen af Pantesikkerheden for Restkøbesummen ses at være ugunstigere for Sagsøgeren end de i Slutsedlen indeholdte. Der findes nu at maatte gives Sagsøgeren Medhold i hans Anbringende om, at Sagsøgte har paadraget sig Erstatningsansvar overfor ham ved under de angivne Omstændigheder at have handlet i Strid med sine Pligter som Sagfører, idet han medvirkede til, at Pantesikkerheden i den solgte Ejendom for Sagsøgerens Krav paa Restkøbesummen kom til at vige for det til Sagfører Viuff med stort Kurstab solgte Pantebrev, stort 2500 Kr., uden at saa stor Del af Pantebrevets Paalydende som ved Handlen forudsat blev anvendt til Opførelse af et Sommerhus paa Grunden, og uden at det opførte Hus forøgede Ejendommens Værdi i et til Tilbageykningen rimeligt Forhold. Idet dernæst de af Sagsøgte mod de enkelte Poster i Erstatningsberegningen fremsatte Indsigelser ikke ses at være tilstrækkelig begrundede, vil Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren nedlagte Paastand.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 200 Kr.

Nr. 44/1939. Kontorchef **Alfred Hansen** som Væрге for sin Søn **Mogens Erik Hansen** (Carstensen)

mod

stud. jur. **Peder Axelbo** (Hansen),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Ulykkestilfælde.

Østre Landsrets Dom af 13. December 1938 (IV Af.): Sagsøgte stud. jur. Peder Axelbo bør til Sagsøgeren Kontorchef Alfred Hansen som Væрге for sin Søn Mogens Erik Hansen betale Kr. 13.200 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. April 1938, til Betaling sker, saaledes at af Beløbet Kr. 12.000 med Renter indbetales i Overformynderiet. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 600 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Forhøjelse af den for Invaliditet tilkendte Erstatning til 25.000 Kr., medens Indstævnte paastaar Erstatningen for Invaliditet, Lyde, Svie og Smerte nedsat til ialt 7000 Kr.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde og at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere vilde ansætte Erstatningen for Invaliditet og for Lyde, Svie og Smerte til ialt 15.000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeiflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kontorchef Alfred Hansen som Værge for sin Søn Mogens Erik Hansen, til Indstævnte, stud. jur. Peder Axelbo, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mogens Erik Hansen, der er født den 26. Januar 1925, boede i Sommeren 1937 i Hornbæk, hvor han kom meget sammen med stud. jur. Peder Axelbo. Tirsdag Morgen den 3. August var de sammen med Axelbo's to Fætre, Sparekasseassistent Oluf Kroer og Skoleelev Poul Sørensen i en laant Baad taget ud paa en Seiltur for at pilke Torsk.

Axelbo havde taget en Haglbøsse med, som han havde købt for flere Maaneder siden, men ikke tidligere havde skudt med. Han foretog et Prøveskud med Bøssen ud over Vandet, hvorefter han atter ladede den med Hagl. Da Roret forkilede sig, og Axelbo ønskede at rette dette, rakte han Bøssen til Mogens og bad ham holde den saalænge. Medens Axelbo var beskæftiget med Roret, gik Bøssen imidlertid af, og Skuddet ramte Mogens højre Haand. Mogens blev først indlagt paa Esbønderup Sygehus og blev derefter i Tidsrummet 24. August til 21. December 1937 behandlet af Professor, Dr. med. Einar Thomsen.

Af en af denne den 26. April 1938 afgivet Erklæring fremgaar, at højre Haands 2. og 3. Finger er fjernede i Grundledet, 5. og 4. Finger staar krogede i halv bøjet Stilling. Begge mangler ca. 30 Grader i fuld Udretning, og under Haandknytning mangler Fingerenderne 4—5 cm i at kunne naa Haandfladen. Begge Fingres dybe Bøjesener er ude af Funktion; de overfladiske Bøjesener virker, men med betydelig nedsat Kraft. Fra den deformerede, aragtigt forandrede Haandflade strækker der sig en fast Bræmme op i 4. Finger og indskrænker dens Funktion yderligere. Tommelen er praktisk talt uskadt, selv om der mangler noget i dens fulde Indadføring. Haandens resterende Gribeevne er saaledes reduceret til næsten udelukkende at bero paa Tommelen. Der er let

Muskelsvind af Underarmen og Føleforstyrrelser svarende til det læde-rede Omraade. De øvrige Led er frie.

Yderligere operativ Behandling vil næppe gavne Haandens Ydeevne, men eventuelt det kosmetiske Resultat.

Efter en den 21. Oktober 1938 foretaget fornyet Undersøgelse af Haanden frembyder Undersøgelsen objektivt intet nyt, ligesom Tilstan-den maa betragtes som stationær, hvorfor Professor Thomsen ganske kan henholde sig til sin Erklæring af 26. April.

Idet Sagsøgeren Kontorchef Alfred Hansen som Værg for sin Søn Mogens mener, at Axelbo ved at overlade Bøssen til en 12½ Aars Dreng maa være ansvarlig for den forvoldte Skade og være pligtig at betale Erstatning herfor, har han under nærværende Sag paastaet Axelbo tilpligtet at betale et Beløb af Kr. 29.200 med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 25. April 1938.

Beløbet fremkommer saaledes:

1. For Invaliditet	Kr. 25.000
2. For Lyde, Svie og Smerte	— 3.000
3. For Udgifter til Lægebehandling og Sygehusophold m. v. —	900
4. For Udgifter til Rekreationsophold	— 300

Kr. 29.200.

Sagsøgte procederer til Friiendelse.

Han gør til Støtte herfor gældende, at Mogens, som i Ferietiden som oftest tilbragte Dagen hos eller sammen med ham, af ham, der i længere Tid har virket som Skydelærer, har lært at behandle og omgaas med Skydevaaben. Under Sejlturen den 3. August havde Sagsøgte demonstreret Bøssen blandt andet for Mogens og havde vist den særlige Maade, hvorpaa et Vaaben af denne Type sikres, nemlig ved at nedlade Hanen. Ved at overlade Bøssen, der var behørigt sikret og indfedtet, til Mogens, der som nævnt var vant til at omgaas Skydevaaben, har Sagsøgte ikke udvist nogen Uagtsomhed; Ulykken maa antages at være sket derved, at Mogens, der sad paa Toften nærmest Agterstavnen, har rejst sig fra sit Sæde, hvorved han selv har handlet uagtsomt. Under disse Omstændigheder kan Sagsøgte ikke være ansvarlig for Skadens Indtræden, der maa siges at skyldes et Sammentræf af ulykkelige Omstændigheder.

Subsidiært protesterer Sagsøgte mod Størrelsen af de krævede Beløb, idet disse dels er alt for højt ansatte, dels forsaavidt angaar Posterne 3 og 4 delvis udokumenterede.

Sagsøgte gør derhos gældende, at et eventuelt Erstatningsbeløb maa nedsættes som Følge af Tilskadekommes egen Medskyld.

Stævningen i Sagen har været forkyndt for Assurance-Compagniet Baltica A/S, hos hvilket Sagsøgtes Moder, Fru Maria Axelbo, har tegnet en Familie-Ansvarsforsikring, og Selskabet har ladet give Møde.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte og den tilskadekomne Mogens Erik Hansen afgivet Forklaring.

Efter hvad der herved og under en for Retten for Randers Købstad m. v. optaget Vidneforklaring er fremkommet, er det ikke muligt med fuld Sikkerhed at fastslaa, hvorledes Ulykken er indtruffet. Det maa

antages, at Mogens, som af Sagsøgte foran anført, sad paa Toften nærmest Agterstavnen med Ansigtet mod denne, og at Sagsøgte sad paa Baadens Ræling tilvenstre for Mogens. Efter at Sagsøgte havde rakt Mogens Bøssen, lagde Sagsøgte efter sin Forklaring sig ned paa Maven for at ordne ved Roret og har derfor ikke kunnet se, hvorledes Ulykken er sket. Efter Sagens Oplysninger maa det antages, at Mogens samtidigt med eller umiddelbart efter at have faaet Bøssen overrakt, har rejst sig op fra Toften uden at det dog har kunnet fastslaaes, hvad Grunden til denne Bevægelse har været.

Om den paa Turen medtagne Bøsse har Sagsøgte forklaret, at han havde besiddet den i længere Tid uden dog hidtil at have benyttet den; det var derfor første Gang, han gjorde Anvendelse af Bøssen, da han under Turen affyrede Prøveskudet efter at have ladet Bøssen, der var uladt, da man gik ombord i Baaden.

Om det benyttede Vaaben har der været indhentet en Erklæring fra Hærens tekniske Korps, og i en den 4. Oktober 1938 dateret Erklæring udtaler Hærens Vaabenarsenal blandt andet, at Vaabnet er et enkeltløbet Jagtgevær, hvis Hane, naar denne er nedlagt, har Tilbagespring, og at Hanebøsser, der er konstrueret efter Princippet om Hanens Tilbagespring efter Nedslag, under Forudsætning af, at Laasedelene er af korrekte Former, og at de arbejder rigtigt sammen, maa anses for at være Vaaben, som det er fuldt ud forsvarligt at anvende til Jagt. I det forelagte Vaaben er imidlertid Sikkerhedsroen og Stangarmens Næb af saa uheldige Former, at de ikke kan arbejde korrekt sammen og etablere tilbørligt Indgreb. Med de nævnte alvorlige Mangler giver det benyttede Jagtgevær i ladt Stand en til Vished grænsende Sandsynlighed for at kunne give Paatænding af Patronen, saafremt Vaabnet tabes paa en saadan Maade, at Hanen paavirkes bagfra, f. Eks. ved Stød mod Toften i en Baad.

Under 5. s. M. har Hærens tekniske Korps sluttet sig til disse Udtalelser.

Selv om det maa antages, at Sagsøgte som af ham hævdet har været ganske ukendt med de saaledes foreliggende Mangler ved Geværet, findes han ved at række Mogens et af ham ikke tidligere benyttet Vaaben, hvis Farlighed han ikke kunde bedømme, at have gjort sig skyldig i en saadan Uforsigtighed, at han maa betale Erstatning for den derved forvoldte Skade. Om en Nedsættelse af Erstatningen som Følge af den tilskadekomnes Medskyld vil der ikke være Tale, da der intet er godtgjort om, at der fra Mogens Side er udvist nogen Uagtsomhed med Hensyn til Geværet.

Med Hensyn til Erstatningens Størrelse bemærkes:

Efter en af Direktoratet for Ulykkesforsikringen den 9. November 1938 afgivet Erklæring vilde Direktoratet, saafremt Ulykkestilfældet havde henhørt under Ulykkesforsikringsloven, have tillagt den tilskadekomne en Invaliditetserstatning, beregnet efter en Invaliditetsgrad af 55 pCt.

Efter alt foreliggende finder Retten, at et Beløb paa 10.000 Kr. vil kunne fastsættes som en passende Erstatning for Invaliditet og et Beløb paa 2000 Kr. som Erstatning for Lyde, Svie og Smerte.

Vedrørende Udgifterne under 3 og 4 er der fremskaffet Dokumentation for Kr. 681 og under Hensyn til, at de øvrige Poster er opført med Beløb, der i sig selv skønnes rimelige, findes de herunder fordrede 1200 Kr. at burde godtgøres fuldtud.

Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale Sagsøgeren Kr. 13.200 med Renter som paastaet. Af Erstatningsbeløbet vil Kr. 12.000 være at indbetale i Overformynderiet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 600 Kr.

Onsdag den 4. Oktober.

Nr. 213/1939. **Alex Frantz Alfred Thaarup**

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 1. August 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens I Afdeling, er saalydende: De af Tiltalte Alex Frantz Alfred Thaarup fremsatte Kærebegæring kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 968, 3. Stk., foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Efter at der ved Anklageskrift af 14. Juli 1939 ved Københavns Byret var rejst Tiltale mod Alex Frantz Alfred Thaarup for Overtrædelse af Straffelovens § 265, foretoges Sagen mod Tiltalte i Byrettens II Afdeling den 14. Juli 1939. Tiltalte paastod her Sagen aivist fra Politiretten og behandlet under Medvirken af Domsmand.

Under Henviisning til Retsplejelovens § 721 bestemte Retten ved Kendelse, at Sagen vilde være at behandle som Politisag.

I samme Retsmøde begærede Tiltalte fremlagt Dokumenterne fra det offentligt skiftede Bo efter hans afdøde Forældre.

Denne Begæring fandt Dommeren ikke paa daværende Tidspunkt Anledning til at efterkomme.

Kendelsen og Afgørelsen om Dokumenterne er derefter senere af Tiltalte paakæret til Landsretten.

Da Sagen atter den 26. s. M. foretoges i Byrettens II Afdeling, forlangte Tiltalte, at Dommeren, Byretsdommer Bardenfleth, skulde vige sit Sæde.

Dette afslog Dommeren ved Kendelse.

Endvidere traf i samme Retsmøde Retten Bestemmelse om, at Sagen skulde udsættes for at indhente Retslægeraadets Erklæring om, hvorvidt Tiltalte, der tidligere har været underkastet mental Observation, paany burde indlægges til Observation.

Tiltalte paakærede derefter ogsaa denne Kendelse og Bestemmelsen om Udsættelse af Sagen til Indhentning af Retslægeraadets Erklæring og samtidig paakærede han, at Byretten havde afslaaet at tage til Følge en Række af ham i en Skrivelse af 25. Juli 1939 iremsatte Begæringer og Besværinger.

Da de af Tiltalte rejste Indsigelser mod de af Byretten afsagte Kendelser og trufne Bestemmelser ikke findes at kunne medføre, at disse ændres som af Tiltalte begært,

bestemmes:

=====

Nr. 242/1939.

Frede Munch Rasmussen

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 23. Maj 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens I Afdeling, er saalydende: Den ovennævnte af Domfældte Frede Munch Rasmussen fremsatte Begæring om Genoptagelse afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets paa det københavnske Nævningeting den 1. November 1938 afsagte Dom blev Frede Munch Rasmussen efter Straffelovens § 237 anset med Fængsel i 10 Aar med Fradrag efter Straffelovens § 86 af 92 Dage, hvorhos i Medfør af Straffelovens § 78 de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for et Tidsrum af 10 Aar.

Dommen blev paaanket saavel af Anklagemyndigheden som af Domfældte.

Ved Højesterets Dom af 20. Januar 1939 blev den indankede Dom stadfæstet, dog at Straffen bestemtes til Fængsel paa Livstid, og at de borgerlige Rettigheder frakendtes Tiltalte for bestandig.

I en med Skrivelse fra Justitsministeriet af 21. April 1939 til Landsretten oversendt Redegørelse af 11. s. M. har Domfældte begært Sagen genoptaget.

Da de af Domfældte paaberaabte Omstændigheder findes aabenbart betydningsløse med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagens Genoptagelse, vil hans Begæring derom i Medfør af Retsplejelovens § 980, Stk. 1, være at afvise.

Nr. 187/1939. Landsretssagfører **H. Jørgensen** paakærer den af Vestre Landsret som Ankeinstans under Medvirken af Doms-mænd den 30. Juni 1939 afsagte Dom i Straffesag mod **Anders Gravesen**, forsaavidt angaar det Kærende ved Dommen tillagte Salær som beskikket Forsvarer for Tiltalte, stort 200 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter de for Højesteret foreliggende Oplysninger findes Sa-læret at burde bestemmes til 400 Kr., der som i Dommen bestemt vil være at udrede af Domfældte Anders Gravesen.

Thi bestemmes:

Det ovennævnte Salær fastsættes til 400 Kr.

Torsdag den 5. Oktober.

Nr. 279/1938. Arbejdsmand **Hans Peter Christensen**
(Overretssagfører Fabricius)

mod

Repræsentant **Jens Martin Møller Madsen** (Thorsteinsson),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Forpligtelse til at tilskøde Appellanten en fast Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 24. Oktober 1938 (VI Afd.): Sag-søgte, Repræsentant Jens Martin Møller Madsen, bør til Sagsøgeren, Arbejdsmand Hans Peter Christensen, betale 1000 Kr. med Renter 5 pCt.

p. a. fra 17. Marts 1938, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afgsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget den af ham nedlagte principale Paastand samt nedlagt forskellige subsidiære Paastande, gaaende ud paa, at der i hvert Fald tilkendes ham Ejendomsretten til Lyngbakken Matr. Nr. 73 dn af Nylars Sogn, og at der tilkendes ham Erstatning.

Indstævnte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt angaar Paastanden om Overdragelse af Ejendommen være at stadfæste. Med Hensyn til Matr. Nr. 73 dn bemærkes særligt, at et af Appellanten paaberaabt udateret Gavebrev, hvorved Martin Madsen skænkede denne Parcel til Appellanten, ikke i Martin Madsens levende Live er overgivet Appellanten, og at Indstævnte har bestridt Gyldigheden af dette Gavebrev, der ikke er oprettet under Iagttagelse af testamentariske Former.

Da Appellanten ikke har godtgjort at have lidt noget Tab, vil Indstævnte ogsaa med Hensyn til Paastanden om Erstatning være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Repræsentant Jens Martin Møller Madsen, bør for Tiltale af Appellanten, Arbejdsmand Hans Peter Christensen i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Som 12-aarig Dreng kom Arbejdsmand Hans Peter Christensen i Huset hos Husmand Martin Henrik Madsen, »Bakkehuset«, Nylars, hvor han deltog i alt forefaldende Arbejde og efterhaanden betragtedes som Plejesøn. Han blev hos Madsen i ca. 7 Aar, havde saa et Par andre Pladser og flyttede efter 2½ Aars Forløb, efter at Madsens Hustru den 1. Juni 1932 var død, tilbage til Madsen, hos hvem han blev til Marts 1934. Et Aars Tid senere anmodede Madsen Christensens Forlovede Frk. Edith Jensen om at pleje og passe ham, hvorefter hun traadte i Madsens Tjeneste 1. Maj 1935. I Efteraaret s. A. aftalte Madsen med Christensen og Frk. Jensen, at de skulde gifte sig og bo paa Bakkehuset,

hvor Frk. Jensen skulde føre Hus for Madsen, medens Christensen skulde passe hans Landbrug, naar han ikke selv havde Kræfter dertil. I August 1936 afgik Madsen ved Døden. Hans Søn og Universalarving Repræsentant Jens Martin Møller Madsen anmodede derefter Christensen og hans Hustru, som havde boet paa Bakkehuset siden deres Giftermaal 13. December 1935, om at fraflytte Ejendommen, hvilket de gjorde under Protest, idet de hævdede, at afdøde havde lovet dem, at de maatte købe hans Ejendom for 10.000 Kr., hvilket de ønskede at gøre.

Hans Peter Christensen har derefter som Sagsøger under nærværende ved Retten for Rønne Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Repræsentant Jens Martin Møller Madsen som Sagsøgte tilpligtet at tilskøde Sagsøgeren afdødes Ejendom Matr. Nr. 65, 73 m, og 73 dn af Nylars Sogn med dertil hørende Udbo, Besætning, Hø og Halm, Gødning og Afgrøde m. v. paa Vilkaar:

at Sagsøgeren betaler Sagsøgte kontant 10.000 Kr.,

at Sagsøgte selv indfrier den Ejendommen paahvilende Prioritetsgæld,

at Sagsøgeren respekterer de Ejendommen paahvilende Servitutter, saaledes som disse fremgaar af Ejendommens Blad i Tingbogen,

at Sagsøgeren overtager Ejendommen, saasart de 10.000 Kr. er betalt,

at Overtagelsesdagen er Skæringsdag for Opgørelsen af Indtægter og Udgifter og

at Sagsøgeren uden Udgift for Sagsøgte betaler alle med Handlens Berigtigelse forbundne Omkostninger.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren 4000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato 17. Marts 1938, idet han har anført, at Ejendommens Værdi i Handel og Vandel maa ansættes til mindst 14.000 Kr.

Mere subsidiært har Sagsøgeren paastaet sig tilkendt en Erstatning efter Rettens Skøn.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Under Forberedelsen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos Sagsøgerens Hustru, Rentier Ole P. Olsen, dennes Hustru Augusta Olsen, Husmand Joh. Nielsen, Murer Carl Larsen, Gaardejer Markus Jensen Landschoff, Avlsbruger Karl Rømer, Gaardejer Jens Espersen, Avlsbruger Christian Jensen, dennes Hustru Julie Jensen, disses Søn Børge Jensen samt deres Datter Judith Kofoed, født Jensen, Avlsbruger Mathias Nielsen, Sogneraadformand Jens Holm og Avlsbruger Markus Sonne er blevet ført som Vidner.

Sagsøgeren har forklaret, at han og hans nuværende Hustru havde været forlovet i 4 Aar, da afdøde i Efteraaret 1935 opfordrede dem til at gifte sig og bo sammen paa Bakkehuset; det havde paa dette Tidspunkt været deres Hensigt at vente et Par Aar med at gifte sig for at samle lidt flere Penge, men afdøde lovede Sagsøgeren, at han skulde faa overdraget Ejendommen med Besætning, Indbo og Udbo paa et Par Undtagelser nær for en Pris af 10.000 Kr., naar afdøde ikke selv kunde passe Ejendommen mere. Afdøde skulde saa paa Aftægt hos Sagsøgeren for 1 Kr. om Dagen.

Sagsøgerens Hustru har forklaret, at hun, der til 1. Maj 1935 havde tjent i en Plads, hvor hun fik 40 Kr. maanedlig, fra nævnte Dato tog Tjeneste hos afdøde for 30 Kr. om Maaned; at hun i August s. A. meddelte afdøde, at hun ikke ønskede at blive hos ham om Vinteren, og at afdøde derefter fremkom med Forslaget om, at Vidnet og Sagsøgeren skulde gifte sig, og have Forkøbsret til Ejendommen for 10.000 Kr.

Vidnerne Ole Olsen og Joh. Nielsen, af hvilke den sidste har hævdet at være afdødes bedste Ven og at have haft hans fulde Fortrolighed, har begge forklaret, at Afdøde i sidste Halvdel af 1935 har udtalt til dem, at Sagsøgeren skulde have Ejendommen for 10.000 Kr., ligesom flere andre Vidner har forklaret, at afdøde i det sidste Aars Tid, før han døde, havde udtalt sig om, at Sagsøgeren skulde have Ejendommen.

Avlsbruger Christian Jensen har derimod forklaret, at afdøde i Foraaret 1936 paa udtrykkelig Forespørgsel fra Vidnet udtalte, at det ikke var Meningen, at Sagsøgeren skulde have Ejendommen, idet han udtalte: »Vi kan ikke forliges og være sammen«; afdøde har derhos ligeledes i Foraaret 1936 til dette Vidnes Søn Børge udtalt: »Det er vel Dig, der skal købe Ejendommen af mig«.

Børge Jensen og Fru Julie Jensen har forklaret i Overensstemmelse hermed for saa vidt angaar Udtalelsen til Børge Jensen.

Det er derhos ubestridt, at Fru Judith Kofod ca. 4 Aar tidligere har faaet Ejendommen tilbudt af afdøde for 10.000 Kr., men afslog Tilbudet.

Sogneraadformand Holm har forklaret, at han har hørt afdøde fremkomme med Udtalelser om, at afdøde kunde tænke sig at sælge Ejendommen til Sagsøgeren mod at faa sit Ophold hos denne, men Vidnet har ikke haft det Indtryk, at der var truffet nogen bestemt Ordning.

Efter det oplyste findes det betænkeligt at fastslaa, at afdøde har givet Sagsøgeren et egentligt Løfte om, at han skulde have Ejendommen for 10.000 Kr., og derfor vil hverken Sagsøgerens principale ellers hans subsidiære Paastand kunne tages til Følge.

Det fremgaar derimod af de afgivne Forklaringer, at afdøde har formaaet Sagsøgeren og dennes Forlovede til at gifte sig, sammen tage Ophold hos ham og der yde ham Hjælp i Hus og Bedrift ved hos dem at vække den Forestilling, at han vilde overdrage Sagsøgeren Ejendommen paa lempelige Vilkaar. Det Tab, de kan antages at have lidt ved som Følge af de af afdøde fremkaldte bristede Forudsætninger at ændre deres Dispositioner, findes Sagsøgeren at have Krav paa at erholde godtgjort. Til Oplysning om dette Tabs Størrelse har Sagsøgeren foretaget en Opstilling over, hvad han og hans Hustru har tjent fra 1. November 1935, da Hustruen indgik paa at forblive hos Afdøde som Følge af Udsigten til Ejendommens Overdragelse til Sagsøgeren, indtil 30. Juni 1938, og hvad de kunde have tjent som ugifte, hvilken Opstilling giver til Resultat en opnaaet Mindre-Indtægt paa 3155 Kr.

Imidlertid kan denne Opstilling i Mangel af nærmere Dokumentation ikke lægges til Grund for Afgørelsen, men den Sagsøgeren tilkommende Erstatning findes passende at kunne bestemmes til 1000 Kr.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Fredag den 6. Oktober.

Nr. 223/1939.

Rigsadvokaten

mod

Kurt Bille Pedersen (Schiørring),

der tiltales for uagtsomt Manddrab og Overtrædelse af Motor- og Færdselsloven.

Dom afsagt af Københavns Byrets 3. Afd. den 13. Juni 1939: Tiltalte Kurt Bille Pedersen bør straffes med Hæfte i 10 Dage. Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte for et Tidsrum af et halvt Aar fra nærværende Doms Afsigelse at regne. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, herunder 50 Kr. i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Quortrup.

Østre Landsrets Dom af 27. Juli 1937 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Retten til at være Fører af Motorkøretøj ikke frakendes Tiltalte Kurt Bille Pedersen. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Quortrup, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde vil denne være at stadfæste, dog at Frakendelsen af Førerretten regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Frakendelsen af Førerretten regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til Landsretssagfører Quortrup og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schiørring 80 Kr. udredes af Tiltalte Kurt Bille Pedersen.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom under Medvirken af Doms-mænd, er Kurt Bille Pedersen ved Anklageskrift af 4. Maj 1939 fra Statsadvokaten for København sat under Tiltale til at lide Straf:

1.

For Overtrædelse af Straffelovens § 241, Motorlovens § 29 og Færdselslovens § 9 ved den 24. Januar 1939 Klokken ca. 6,20 under Kørsel med Lastmotorvogn K 28492 ad Østerbrogade mod Nord over Ndr. Frihavnsgadekrydset at have udvist Uagtsomhed og derved paakørt og dræbt Fodgængereren Ernst Vilhelm Rasmussen, der stod i Østerbrogades østlige Side ud for Opkørslen til Cykelstien.

2.

For Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29 samt Færdselslovens §§ 9 og 11 ved den 18. Februar 1939 Klokken ca. 13,30 at have ført Lastmotorvogn A 22545 ad Tietgensgade til højre ind i Kvægtorvgade med en efter Forholdene for stor Hastighed, ved at have undladt at udvise fornøden Agtpaaivenhed, Forsigtighed og Hensynsfuldhed overfor andre veifarende og ved at have undladt at overholde den ham paahvilende Vigepligt overfor den fra hans højre Side kommende Færdsel, hvilke Undladelser bevirkede, at Tiltalte paakørte den fra Tietgensgade under Rampen kommende Personvogn K 17649 ført af Inspektør Axel Niels Petersen.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorvogn frakendes Tiltalte.

Tiltalte er født den 16. Maj 1917 og ikke fundet tidligere straffet.

ad 1.

Tiltalte har forklaret, at han først fik Øje paa Afdøde, da denne var i en Afstand af et Par Meter fra Automobilet. Afdøde var da midt ud for dette. Tiltalte kørte ca. 1 Meter fra Cykelstiens Kant. Tiltalte forsøgte at bremse op og dreje Vognen til venstre, men uden at undgaa Paakørslen.

Herefter og efter den af Medhjælper Hans Viggo Hansen i Retten afgivne Vidneforklaring findes Tiltalte at have gjort sig skyldig i et Forhold, der bør tilregnes ham efter Straffelovens § 241, og han vil herefter i det hele være at dømme ad denne Post i Anklageskriftet.

ad 2.

Efter Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt under Sagen oplyste maa det anses godtgjort, at han ligeledes i det hele har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet ad denne Post ommeldte Forhold.

Herefter vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 241, Motorlovens § 41, jfr. §§ 27 og 29 og efter Færdselslovens § 38, jfr. §§ 9 og 11 efter Omstændighederne med Hæfte i 10 Dage.

Retten til at være Fører af Motorkøretøj vil derhos i Medfør af Motorlovens § 42 være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af ½ Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Denindankede Dom, der er afsagt den 13. Juni 1939 af Københavns Byrets 3. Afdeling (Nr. 144, 1939), er paaanket af Tiltalte Kurt Bille Pe-

dersen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Frakendelse af Retten til at være Fører af Motor-køretøj efter Omstændighederne ikke findes at burde ske.

Nr. 169/1939. Firmaet Brdr. **Paulmann's Væverier**
(Landsretssagfører Jens Ravn)

m o d

Københavns Kommune ved Direktoratet for Stadens faste Ejendomme (Trolle).

Kendelse afsagt den 17. Juni 1939 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København: Denne Sag afvises. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne. Firmaet Brdr. Paulmanns Væverier, til de Sagsøgte, Københavns Kommune ved Direktoratet for Stadens faste Ejendomme, 250 Kr. inden 15 Dage fra Dato.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Kendelsen i Henhold til dens Grunde og at paalægge den kærende at betale Kæremaalets Omkostninger med 100 Kr.

Een Dommer bemærker: Da en Erhvervsvirksomhed som det kærende Firmas ikke paa Forhaand kan anses at falde udenfor Omraadet for Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937, og da Spørgsmaalet om, hvorvidt der tilkommer den, der driver Erhvervsvirksomhed i lejet Ejendom, Erstatning i Henhold til nævnte Lovs Bestemmelser, henhører under Voldgiftsrettens Afgørelse, burde Voldgiftsretten have paakendt Sagen i Realiteten; denne Dommer stemmer i Henhold til det anførte for at tage Paastanden om Hjemvisning til Følge.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler den kærende, Firmaet Brdr. Paulmann's Væverier, til Indkærede, Københavns Kommune ved Direktoratet for Stadens faste Ejendomme, med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Afsigelse.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Led Lejekontrakt af 4. Maj 1936 udlejede de Sagsøgte under nærværende Sag, Københavns Kommune ved Direktoratet for Stadens faste Ejendomme, nogle nærmere angivne Bygninger med Gaardsplads m. v. paa Frederiksborgvej (Bispebjerg Mølle) til Sagsøgerne, Firmaet Brdr. Paulmann's Væverier. — Ifølge Lejekontrakten skulde Bygningerne udlejes til Væveri, og al Istandsættelse, Forandring, Installation og Vedligeholdelse skulde paahvile Firmaet. Lejemaalet kunde fra begge Sider opsiges med 6 Maaneders Varsel til en April eller Oktober Flyttedag. Den 15. Marts 1939 har Københavns Kommune opsagt Lejemaalet til Ophør Oktober Flyttedag 1939 med den Begrundelse, at Bygningerne skal nedrives af Hensyn til forestaaende Nybyggeri, og Firmaet har derefter under Henvisning til § 9 i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 paastaat Københavns Kommune dømt til at betale Firmaet en Erstatning paa 10.000 Kr. eller et af Voldgiftsretten fastsat Beløb med nærmere angivne Renter. Firmaet anfører i saa Henseende, at det vel erkender, at Virksomhedens Forbliven i Ejendommen ikke har nogen beliggenhedsmæssig Betydning for Virksomheden i Forhold til dens Kundekreds, men at en Flytning efter kun 3½ Aars Lejemaal vil paaføre den et saa betydeligt Tab paa uafskrevne Anlægsudgifter til Bygningernes Indretning, til Installation af maskinelle Indretninger m. m., Erhvervstab under Flytningen og Udgifter ved selve denne, at det er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden at kunne forblive i Ejendommen. Firmaet mener herefter at have Krav paa Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 og opgør foreløbigt det Tab, som det kræver godtgjort, til 10.000 Kr.

De Sagsøgte, Københavns Kommune, paastaar principalt Sagen afvist og gør til Støtte herfor gældende, at det, for at henføre en Virksomhed under Lovens Regler, maa kræves, at dens Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi af Hensyn til Virksomhedens Kundekreds, medens det ikke kan være tilstrækkeligt, at en Flytning vil paaføre Virksomhedens Tab af den af Firmaet angivne Art, uanset Tabets Størrelse. — Subsidiært paastaar Kommunen sig frifundet under Henvisning til, at Kommunen ved Lejemaalets Indgaaelse har tilkendegivet Firmaet, at dette kun kunde regne med et midlertidigt Lejemaal af ganske usikker Længde, hvilket Firmaet ogsaa efter de øvrige Forhold maatte være klar over.

Parterne er enige om, at disse Spørgsmaal udskilles til særskilt Procedure.

Med Hensyn til Afvisningspaastanden skal Voldgiftsretten bemærke: I Lovens § 1, Stk. 1, tales om Betydningen af Virksomhedens »stedlige« Forbliven, hvilket synes at give Udtryk for, at det ikke blot drejer sig om Interessen i at forblive i Ejendommen uanset dens Beliggenhed, idet Ordet »stedlig« i saa Fald kommer til at savne Betydning, men at der kræves, at det Sted, hvor Ejendommen ligger, har Betydning for Lejeren, hvilket netop ofte er Tilfældet med Hensyn til en Kundekreds, men ikke med Hensyn til de omhandlede Udgifter vedrørende Installation og Maskiner m. m., hvor det er uvæsentligt, om Lejeren, hvis han overhovedet skal flytte, kan flytte til en Ejendom ved Siden af de opsagte

Lokaler, eller om han maa længere bort. § 1, Stk. 2, begrænser Loven til normalt kun at gælde i Købstadskommuner m. m. paa over 15.000 Indbyggere, hvilken Begrænsning maa antages begrundet i Overvejelser om Betydningen af Forholdet mellem Beliggenhed og Kundekreds i mindre Bebyggelser, jfr. blandt andet, at et Mindretal i det Folketingsudvalg, der den 17. Februar 1937 afgav Betænkning om Forslag til Loven, ønskede Grænsen forhøjet til 25.000 Indbyggere, fordi »der for Hovedstadskommunerne og de større Provinsbyer gør sig et andet Forhold gældende overfor Kundekredsen, der er oparbejdet, end for det øvrige Land« (Rigsdagstidende 1936/37, Tillæg B, Spalte 660); den Lejerinteresse, der er knyttet til maskinelle Indretninger og Installationer maa derimod være uafhængig af, om det lejede ligger i en større eller mindre Bebyggelse. Endvidere maa Reglen i § 5, Stk. 2, om, at Lejeren normalt skal tilbagebetale tilkendt Erstatning helt eller delvist, hvis han aabner Forretning i samme Branche i Nærheden af sit tidligere Forretningslokale, og Reglen i § 7 om, at Voldgiftsretten ved sin Afgørelse navnlig skal tage Hensyn blandt andet til Længden af det Tidsrum, hvori Lejeren har drevet Forretning i det lejede, Værdien af den oparbejdede Kundekreds og Forretningens Nettooverskud, være Udtryk for, at Loven tænker paa Lejerens Interesse i sin Kundekreds. Derimod indeholdes der ikke i § 7 nogen Anvisning paa, at Voldgiftsretten ved sin Afgørelse skal tage Hensyn til Anlægs- og Installationsudgifter. Tværtimod taler de lige nævnte Bestemmelser i § 7 herimod, idet Tabet paa disse Poster, og dermed Lejerens Trang til Beskyttelse i saa Henseende, normalt vil være størst ved Lejemalets Begyndelse og derefter aftage, jo længere Lejemalet varer, medens § 7 aabenbart regner med den modsatte Bevægelse, saaledes at Ejer og Lejer er tænkt for saa vidt at knyttes mere og ikke mindre til hinanden efterhaanden som Tiden gaar. Ligeledes regner § 7 aabenbart med, at Lejerens Trang til Beskyttelse stiger med hans Nettooverskud, medens Tab paa Anlægsudgifter m. v. lettere vil blive væsentligt for Virksomheden og dermed Trangen til Beskyttelse herimod større, naar Nettooverskudet er ringe. Tænker man sig et Tilfælde, hvor der i en Ejendom er Butikslejemaal ud til Gaden og Lejemaal af industriel Karakter længere inde i Ejendommen, vil Resultatet under de i § 9, Stk. 3, omhandlede Betingelser saaledes blive, at Butikslejeren berøves Erstatning for sit Hovedtab, Kundekredsen, medens den industrielle Lejer faar fuld Erstatning, hvilket Resultat er lige urimeligt saavel set ud fra Hensyn til Lejerne som ud fra Hensyn til Nybyggeriet. § 9, Stk. 1, og § 11, Stk. 1 b, hjemler ganske vist den beskyttede Lejer Ret til Erstatning for Værdiforringelse af Inventar og Installationer o. l. samt Flytteudgifter, men synes at anse dette som et Slags Accessorium til Erstatningen for Kundetab, og begrænser da ogsaa i § 9, Stk. 3, Erstatningen til disse Poster. Denne Begrænsning vil imidlertid være uden Betydning for Lejemaal af den heromhandlede Art, hvor der netop alene kan være Spørgsmaal om Tab paa de nævnte Poster og ikke paa mistet Kundekreds, og den ved Bestemmelsen — der i Praksis har vist sig at have fundet megen Anvendelse — tilsigtede Lettelse af Erstatningspligten ved Nybyggeri o. l., vil altsaa ikke blive effektiv i saadanne Tilfælde, hvis de anses omfattet

af Loven, men Lejeren vil faa fuld Erstatning, medens den Lejer, der berøves sin Kundekreds, kun vil faa en væsentlig reduceret Erstatning. Lovens Motiver peger i samme Retning, idet det i de almindelige Bemærkninger til det den.8. Januar 1936 fremsatte Lovforslag (Rigsdags-tidende 1935/36, Tillæg A, Spalte 2867) blandt andet udtales: »— — — Der er væsentligt to Hensyn, der gør sig gældende. Naar en Mand gennem Aars Arbejde har skabt sig en Kundekreds i en bestemt Forretning paa et bestemt Sted, er det urimeligt, at den Værdi, der ligger heri, skal kunne overføres til andre. — — — Men ogsaa i Tilfælde, hvor der ikke er Tale om, at en Efterfølger faar Gavn af den Kundekreds, der er skabt, kan den Erhvervsdrivende trænge til Beskyttelse — — —« Denne Udtalelse er hentet fra den af Indenrigsministeriets Huslejeudvalg af 1934 afgivne Betænkning (pag. 61), der ligger til Grund for Loven, og i Indledningen til denne Betænkning (pag. 6) hedder det om dennes Lovudkast, at dette »tilstræber — — — at de Næringsdrivendes Afhængighed af en bestemt lokal Kundekreds ikke uberettiget udnyttes af Ud-lejeren«.

Som Følge af det saaledes anførte finder Retten, at Loven efter sin Formulering og Opbygning og efter sine Forudsætninger ikke sigter paa et Lejemaal som det heromhandlede eller gør det muligt at henføre et saadant Lejemaal under Loven, og der vil derfor, uden at der bliver Anledning til at komme ind paa det af Københavns Kommune iøvrigt anførte, være at give denne Medhold i Afvisningspaastanden.

I Sagsomkostninger findes Firmaet at burde betale Københavns Kommune 250 Kr.

Mandag den 9. Oktober.

Nr. 65/1939. **A/S Det østasiatiske Industri og Plantage Kom-pagni (Bülow)**
 m o d

Direktoratet for Københavns Skattevæsen (Trolle),

betræffende Tilbagebetaling af et Skattebeløb.

Østre Landsrets Dom af 8. Februar 1939 (V Afd.): Sagsøgte, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, A/S Det østasiatiske Industri og Plantage Kompagni i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende:

I det foreliggende Tilfælde, hvor Overenskomsten mellem

Danmark og Sverige af 6. Maj 1932 afgiver Hjemmel for, at Dobbeltbeskatning helt undgaas, maa videregaaende Skattelemplise ved Anvendelse af Lov Nr. 73 af 29. Marts 1924 § 16 anses udelukket. Herefter vil den indankede Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Een Dommer finder ingen sikker Støtte i de paagældende Lovbestemmers Indhold og Sammenhæng eller i det om deres Tilblivelse oplyste for, at den ved den kommunale Skattelovs § 16 hjemlede Ret til Skatnedsættelse skal fortrænges ved en i Medfør af Lovens § 27 afsluttet Overenskomst med fremmed Stat angaaende en efter Forholdene i hvert Tilfælde bestemt Ordning af Spørgsmaalet om Dobbeltbeskatning. Denne Dommer vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten A/S Det østasiatiske Industri og Plantage Kompagni til Indstævnte, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, A/S Det østasiatiske Industri og Plantage Kompagni, havde i det Regnskabsaar, der skal lægges til Grund for Kompagniets Ansættelse til Skat for Skatteaaret 1934/35, sammen med dets tre Datterselskaber en Bruttoindtægt paa 6.762.183 Kr., hvoraf 849.800 Kr. hidrørte fra Datterselskabet Aktiebolaget Victoria i Hålsingborg og 613.466 Kr. fra et andet udenlandsk Datterselskab, og en Nettoindtægt paa 3.315.086 Kr., hvoraf 270.375 Kr. hidrørte fra det nævnte Datterselskab i Hålsingborg.

Under Hensyn til Artikel 5 i den i Bekendtgørelse Nr. 234 af 7. September 1932 indeholdte Overenskomst af 6. Maj 1932 mellem Danmark og Sverige til Undgaaelse af Dobbeltbeskatning vedrørende direkte Skatter, der er afsluttet med Hjemmel i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten § 50 og Lov Nr. 73 af 29. Marts 1924 vedrørende personlig Skat til Kommunen § 27, beregnede Sagsøgte, Direktoratet for Københavns Skattevæsen, den Kompagniet for det nævnte Skatteaar paahvilende Skat til Kommunen saaledes, at der helt saas bort fra det svenske Aktiebolags Brutto- og Nettoindtægt, og at Kompagniets Skattepligt for dets øvrige Nettoindtægt, 3.044.711 Kr., i Medfør af den kommunale Skattelovs § 16 bortfaldt i samme Forhold, som dets andet udenlandske Datterselskabs Bruttoindtægt udgjorde af Kompagniets øvrige Bruttoindtægt 5.912.383 Kr. Skatten beregnedes der-

efter til 81.863 Kr. 82 Øre. Efter at Landsoverskatteraadet ved Kendelse af 31. Maj 1938 havde stadfæstet en tilsvarende Beregning af den Kompagniet paahvilende Statsskat, betalte Kompagniet den 19. November 1938 det saaledes beregnede Skattebeløb tillige med paaløbne Renter under Forbehold om Tilbagebetaling, forsaavidt Domstolene skulde give Kompagniet Medhold i dets Opfattelse af, at Skatten burde beregnes paa Grundlag af den samlede Nettoindtægt, 3.315.086 Kr. saaledes, at Skattepligten for denne i Medfør af den kommunale Skattelovs § 16 bortfaldt i samme Forhold, som Bruttoindtægten af Kompagniets to udenlandske Virksomheder, 1.463.266 Kr., udgjorde af Kompagniets samlede Bruttoindtægt, 6.762.183 Kr. Herefter vil den Kompagniet paahvilende Skat udgøre 77.932 Kr. 08 Øre.

Under denne Sag har Kompagniet paastaet Sagsøgte tilpligtet at tilbagebetale Forskellen mellem de to anførte Skattebeløb, 3931 Kr. 74 Øre, tillige med de derpaa betalte Renter 923 Kr. 95 Øre, ialt 4855 Kr. 69 Øre, med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. November 1938.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Kompagniet anført, at Artikel 5 i den nævnte Overenskomst vel maa forstaas saaledes, at der ved Beregning af Skat for en her i Landet skattepligtig Person, som driver Handel, Industri eller anden Erhvervs-Virksomhed eller Næring fra fast Driftssted i Sverige, bortses saavel fra Brutto- som Nettoindtægten paa dette Driftssted, men at den Ret til delvis Bortfald af Skattepligten, som ved den almindelige Bestemmelse i den kommunale Skattelovs § 16 er tillagt visse Selskaber, der driver Virksomhed i Udlandet, ikke kan tilsidesættes ved Anvendelse af denne i Medfør af samme Lovs § 27 indgaaede Overenskomst, idet en saadan Ophævelse af § 16 ikke har Hjemmel i § 27 eller nogen anden Lov og derhos det, der ved Bestemmelsen i § 27 søges opnaaet, efter Paragraffens Ordlyd er en Lempelse i Skattepligten, som ikke vil opnaas i det foreliggende Tilfælde, hvor det svenske Aktiebolags Nettoindtægt er opgjort til en mindre Del af Kompagniets samlede Nettoindtægt end Aktiebolagets Bruttoindtægt har udgjort af Kompagniets samlede Bruttoindtægt; det skattepligtige Selskab maa derfor i et saadant Tilfælde have en Ret til at forlange Reglen i § 16 bragt til Anvendelse, og Skattemyndighederne en Pligt til at gøre dette, idet denne Regel i et saadant Tilfælde fuldt ud vil opfylde Overenskomstens Hensigt at fritage for Dobbeltbeskatning.

Sagsøgte har anført, at den i den kommunale Skattelovs § 16 indeholdte Regel først blev optaget i Statsskattelov Nr. 104 af 15. Maj 1903 § 6, f, og den kommunale Skattelov Nr. 85 af samme Dato § 16. Dens Formaal var at give dem, der tilførte Landet Indtægt gennem Virksomhed i Udlandet, en Begunstigelse; men Bestemmelsen, der kun gælder visse Selskaber, indeholder en irrational Beregningsregel, der kan medføre danske Skattemyndigheders Kritik af udenlandske Regnskaber, og som intet Hensyn tager til, hvorvidt der svares Skat i Udlandet af de her indtjente Beløb, idet Bestemmelsen ikke særlig er begrundet i Hensynet til at undgaa Dobbeltbeskatning. Bestemmelsen bibeholdtes i Statsskattelov Nr. 144 af 8. Juni 1912 § 8, næstsidsste Stk., men var ikke foreslaaet gentaget i Regeringsforslaget til Statsskatteloven af 10. April

1922, som derimod indeholdt den nye, i Lovens § 50 indeholdte Bestemmelse, som netop var begrundet i Ønsket om at undgaa Dobbeltbeskatning, og som ansaas som fyldestgørende alle berettigede Hensyn ved at hemyndige Regeringen til ved Overenskomst med fremmed Stat at tilstaa Lempelser i Lovens Beskatningsregler. Under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen blev den ældre Regel genoptaget i Lovens § 8, næstsidste Stykke, uden at den nye Bestemmelse i § 50 blev omredigeret, idet dens Udtryk: Lempelser sigter til overenskomstmæssigt fastsatte generelle Lempelser, ikke specielle Lempelser for enkelte Skattepligtige. De to Bestemmelser, der blev optaget i den kommunale Skattelov af 29. Marts 1924 §§ 16 og 50 og iøvrigt nu er gentaget i den kommunale Skattelov Nr. 28 af 18. Februar 1937 § 33 og — i noget ændret Redaktion — § 47, er altsaa udformet ud fra noget afvigende Betragtninger, og Bestemmelsen i § 50, der ud fra sit Formaal, der ogsaa imødekommer det til Grund for Bestemmelsen i § 16 liggende Hensyn, er rationelt udformet, maa i det Omfang, hvori Overenskomst med fremmed Stat foreligger, forpligte Skattemyndighederne til ved Skatteansættelser helt at bortse fra den i Udlandet beskattede Virksomhed.

Den omtalte Bestemmelse i Overenskomsten, som har Hjemmel i den kommunale Skattelovs § 27, findes at maatte forstaas som paa-lydende Skattemyndighederne ved Skatteansættelse af Kompagniet helt at bortse fra det svenske Aktiebolags Nettoindtægt og i Konsekvens deraf tillige fra dens Bruttoindtægt, saaledes at disse overhovedet ikke kan komme i Betragtning ved den i Lovens § 16 omhandlede Beregning.

Da herefter den af Sagsøgte foretagne Beregning af den Sagsøgeren paaahvilende Skat findes hjemlet, vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale Sagsøgte med 500 Kr.

Onsdag den 11. Oktober.

Nr. 84/1937. Fru **Gunhild Streng** (Rode)

mod

de selvskiftende Arvinger efter afdøde Overkirurg, Dr. med. **H. Strandgaard** og dennes senere afdøde Hustru (Fich),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved paastaet mangelfuld Lægebehandling.

Vestre Landsrets Dom af 24. Marts 1937 (II Afd.): De Sagsøgte, de selvskiftende Arvinger efter afdøde Overkirurg, Dr. med. **H. Strandgaard** og dennes senere afdøde Hustru, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru **Gunhild Streng**, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden inden 15 Dage til de Sagsøgte 250 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er der indhentet flere Erklæringer fra Retslægeraadet, der bl. a. har udtalt, at det ikke kan fastholdes, at Patientens Hjernesvulst er et røntgenupaavirkeligt saakaldt Craniopharyngeom, men at det formentlig drejer sig om en Blandingssvulst, et saakaldt Hypofyseadenom («mixed adenoma»); som er forholdsvis røntgenpaavirkeligt, og at en Røntgenbehandling i 1930 vel maa antages at ville have haft en heldig Indvirkning paa det syge Væv, d. v. s. Svulstvævet, og tillige skabt Mulighed for, at en Synssvækkelse, saafremt denne allerede dengang havde været fremkaldt af Svulsten, vilde være hævet for en Tid, men at Røntgenstraalerne samtidig vilde have indvirket i uheldig Retning paa det ved Svulsten værende raske Væv, d. v. s. de normale Hypofyseceller, hvorved Symptomer af hormonal Karakter, som Svulsten ogsaa giver Anledning til, vilde være forværret.

Endvidere er der tilvejebragt forskellige yderligere lægelige Udtalelser. Efter disse Erklæringer og Udtalelser henstaar det som usikkert, om Svulsten ved en i 1930 foretaget Røntgenundersøgelse vilde være erkendt, om en da indledet Røntgenbehandling varigt vilde have hindret Synsforstyrrelsen, og om en saadan Behandling rummede større eller mindre Fare for en Fremskyndelse og Forværring af de saakaldte normale Symptomer (dystrophia adiposo-genitalis).

Da Overlæge Strandgaard ved Undersøgelsen i 1930 ikke uden Føje har kunnet anse det for overvejende sandsynligt, at Appellantindens Tilstand ikke var af sygelig Beskaffenhed, og da han kunde regne med en fornyet Henvendelse, saafremt yderligere Symptomer gav Anledning dertil, findes det ikke at kunne bebrejdes ham, at han indskrænkede sig til den af ham foretagne Undersøgelse og iøvrigt stillede sig afventende. Herefter vil Dommen være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til de Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Gunhild Streng, til de Indstævnte, de selvskiftende Arvinger efter afdøde Overkirurg, Dr. med. H. Strandgaard og dennes senere afdøde Hustru, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Fru Gunhild Streng, Aabyhøj, der er født den 12. Juli 1914, henvendte sig i Eftersommeren 1930, da hun altsaa var 16 Aar gammel, sammen med sine Forældre, Grosserer S. Westermann og Hustru, Aabyhøj, til Overkirurg, Dr. med. H. Strandgaard, Aarhus, for at søge Lægehjælp i Anledning af, at Sagsøgerinden endnu ikke var menstrueret, og at hun efter sin Alder var meget svær. Overkirurg Strandgaard udspurgte Sagsøgerinden nøje, men foretog ikke nogen nærmere Undersøgelse af hende udover at han, medens hun beholdt alt Tøjet paa, trykkede hende paa Underlivet og spurgte, om det gjorde ondt, hvad hun benægtede, Strandgaard erklærede derpaa overfor Forældrene, at han ikke mente, at der var noget i Vejen, og at de roligt kunde se Tiden an et Par Aar, idet Menstruationen godt kunde komme mellem det 16. og 18. Aar, hvorhos han tilkendegav Forældrene, at de ikke maatte gøre Datteren nervøs. Herefter følte Sagsøgerindens Forældre sig trygge og foretog intet videre. I Sommeren 1932 opdagede Forældrene under en Ferierejse i Schweiz, at Sagsøgerindens Syn var daarligt, og de henvendte sig derfor efter Hjemkomsten 1—2 Maaneder senere til Øjenlæge Sander Larsen, Aarhus, der under Konsultationen den 5. August 1932 fandt, at Synet paa Sagsøgerindens højre Øje var næsten lig Nul, medens Synsstyrken paa venstre Øje var ca. Halvdelen af det normale Syn, men Synsfeltets ydre Partier var næsten helt borte. Samtidig stillede Sander Larsen Diagnosen: Svulst i Hypofysen (Vedhæng til Mellemhjernen) og opfordrede Forældrene til at lade Overlæge Krebs, Kommunehospitalet, Aarhus, tage et Røntgenbillede af hendes Kranium. Dette skete, og Resultatet blev, at Overkirurg Krebs i Skrivelse af 5. August til Dr. Sander Larsen erklærede, at han fandt det rimeligt, at der forelaa en tumor hypofyseos (Svulst i Hypofosen). Sagsøgerinden blev derpaa den 8. August indlagt paa Kommunehospitalets Røntgenafdeling til nærmere Røntgenbehandling hos Dr. Krebs. Denne Behandling paabegyndtes den 16. August og vedvarede til den 22. s. M., da hun udskreves, hvorpaa hun fik ambulante Behandling fra 23. til 29. s. M. Den 15. August havde Dr. Krebs ved Røntgenundersøgelse af Kraniet konstateret en noget stor sella turcica, hvorved forstaaes en saddelformet Fordybning i Kraniets Bund, hvori Hypofysen har sit Leje; og sluttede deraf — som tidligere — at der rimeligvis forelaa en Tumor. Den 17. August s. A. foretoges paa Hospitalet en Øjenundersøgelse af Øjenlæge Aksel Nordsted som særlig tilkaldt; den af ham stillede Diagnose blev: Atrofi af højre Øjes Synsnerve.

Erklæringen er saalydende:

»Øjenundersøgelse. Øjnenes Stilling og Bevægelighed god. Minus Parese. Minus Nystagmus.

Externa Cornea. Camera Lens Nat.

Pupillerne reagerer nat. for Konvergens og Lys, ogsaa konsensuelt.

Synsfelt nat. for Haand, men paa højre Side er der temporal (næsten hemianopisk) Defekt for rødt, mindre udtalt paa v. Øje.

Oftalmoscopi.: h. Pupil bleg og begyndende atrofisk; v. Pupil blegere end norm., ingen sikker Atrofi. Oftalmoskopien viser iøvrigt norm. For-

hold. Ingen Arteriepulsation. Øjets Tension føles norm. (Atrofi n. optici)«. Undersøgelse af Synsstyrken fandt ikke Sted ved denne Lejlighed.

Den 20. August foretog Nervalæge, Dr. med. H. Jessen, Aarhus, en neurologisk Undersøgelse og stillede paa Grundlag af sit Fund sammenholdt med det oftalmologiske og Røntgen-Fundet Diagnosen: Tumor hypofyseos, hvorhos han tilraadte Røntgenbehandling.

I Foraaret 1936 har Øjenlæge Sander Larsen konstateret, at det fulde Syn paa begge Øjne nu atter var vendt tilbage, hvorom han den 18. Maj 1936 udstedte en Erklæring.

Den 4. Oktober 1932 havde Sagsøgerinden henvendt sig til Læge Herman Nielsen, Aabyhøj, hun var fremdeles meget svær og ikke menstrueret. Lægen behandlede hende for Fedmesyge med Diæt, Tabletter og Pulver, men Vægtformindskelse mislykkedes efter Læge Niensens Mening særlig af den Grund, at Sagsøgerindens Interesse for at afmagres noget var meget ringe, hvorfor hun heller ikke holdt den anordnede Afmagringsdiæt og tilsidst udeblev fra videre Kontrol og Behandling. Efter nogen Tids Forløb blev Sagsøgerinden forlovet, og den 1. April 1934 blev hun gift. I Efteraaret og Vinteren 1934/35 udviklede der sig hos Sagsøgerinden en udpræget sjælelig Lidelse; Nervalæge H. Jessen behandlede hende og anordnede fast Sygeplejerske i November 1934 til stadig Overvaagen af Patienten. Sagsøgerindens Vægt var omkring dette Tidspunkt ca. 85 kg. I Marts 1935 vilde Sagsøgerinden ikke længere være under Kontrol af Sygeplejersken, som derpaa rejste. Siden har Sagsøgerindens Befindende bedret sig noget, men hun har dog efter sin Fremstilling, der er bekræftet ved Erklæring af 2. Juli 1935 fra Dr. med. H. Jessen stadig følgende Lidelser:

Hendes Menstruation er udeblevet og vil aldrig indtræde, og hendes Tilstand udelukker antagelig Barnefødsel. Hun er kønslig uudviklet (infantil) og derfor uskikket til Ægteskab. Hun er fremdeles overdreven fed og har Svulst paa Hjernen samt en Knogledestruktion omkring sella turcica; derhos foreligger noget Svind af Synsnerverne, dog at Synet er bevaret.

Denne Tilstand er blivende og forbundet med saavel psykiske Forstyrrelser som fysiske Lidelser for hende, der som Barn indtil 13 Aars Alderen maa antages at have været fuldt normal, aandelig som legemlig, med gode Evner og livligt Sind.

Sagsøgerinden gør nu under Sagen gældende, at senere afdøde Overkirurg Strandgaard har udvist Forsømmelighed ved ikke i Sommeren 1930 at have foretaget en grundig Undersøgelse af hende og derpaa institueret en Behandling, men tværtimod stærkt at have beroliget hendes Forældre, saa at de ikke foretog videre, samt at det maa formenes, at Helbredelse kunde have været mulig ved Behandling i 1930, medens Tiden dertil i 1932 var forpasset. Paa Grundlag heraf har hun, idet Strandgaard efter hendes Formening maa være ansvarlig for den hendes saaledes tilføjede store Skade, paastaet oprindelig Overkirurg Strandgaard selv og nu de selvsikkert Arvinger efter ham og senere afdøde Hustru tilpligtet in solidum at betale hende en Erstatning af 20.000 Kr., subsidiært en mindre Erstatning efter Rettens Skøn. Af det tilkendte

Beløb paastaas Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 29. Juni 1935, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til nærmere Præcisering af Grundlaget for Erstatningskravet har Sagsøgerinden anført, at Overkirurg Strandgaard, hos hvem Patientens overfor ham fremhævede Fedme og Mangel paa Menstruation i Forening maatte vække Betænkelighed, burde have ladet optage et Røntgenbillede, hvorved han kunde have paavist enten en af Røntgenbehandling paavirkelig Svulst i Hypofysen eller — muligvis — en Hjernesvulst, mod hvilken der maatte henvises til operativ Behandling eventuelt i Udlandet, hvad hendes Forældres økonomiske Forhold ikke vilde have hindret. Grundig Undersøgelse og derefter kommende Behandling kunde, naar Behandlingen blev institueret i Tide, mulig have standset eller helbredet Sygdommen, og denne Mulighed er efter Sagsøgerindens Paastand tilstrækkelig til at begrunde Ansvar for Lægen.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsepaastand anført, at Overkirurg Strandgaard ikke har begaaet nogen Fejl ved under Konsultationen i 1930 at stille sig afventende og søge at berolige Forældrene, at nærmere Undersøgelse derunder ved »Røntgen« samt Behandling i 1930 ikke vilde have haft bedre Virkning end den efter Konstateringen af den sygelige Tilstand i Sommeren 1932 indledede Behandling, og at der i hvert Fald ikke fra Strandgaards Side foreligger en subjektiv Uagtsomhed, idet han har handlet efter sit bedste lægelige Skøn og sin Overbevisning.

Overkirurg Dr. Strandgaard har under Sagen som oprindelig Part forklaret, at Sagsøgerinden ved Undersøgelsen i 1930 ikke frembød et eneste sygeligt Symptom udover Menstruationens Udebliven. Hun var efter Overkirurgens Mening ikke særlig fed udover, hvad man altid kan vente i den Periode, hvor Menstruationen skal til at indtræde. Der var efter hans Mening intet unormalt ved, at Menstruationen ikke var kommen inden dette Tidspunkt, hvorfor han sagde, at man blot skulde se Tiden an, og at Menstruationen godt kunde komme mellem det 16. og 18. Aar. Han kendte Sagsøgerindens Familie, der tidligere havde søgt ham som Læge, og maatte vente, at, hvis der var noget i Vejen, vilde de komme igen.

Under Retssagen er der fremlagt Erklæringer fra forskellige Læger. Fornævnte Læge Herman Nielsen, Aabyhøj, har udtalt, at han ikke tør udelukke Tilstedeværelsen af en Tumor, endda maaske intrasellær, men heller ikke tør udelukke andre diagnostiske Muligheder. Han fremhæver, at der ikke i 1932 forelaa en helt sikker Diagnose, og at de Symptomer, som Dr. Jessen støtter sig paa, ikke forelaa i 1930. Retarderet Pubertet og Overvægt er, fremhæver Læge Nielsen videre, især her til Lands saa almindeligt, at man maa afvente yderligere Symptomers Fremkomst.

Dr. med. H. Jessen har med stor Bestemthed fastholdt Diagnosen: Hypofysesvulst, hvilken Svulst er paavirkelig af Røntgenbehandling. Dr. Jessen har herved henvist til, at den instituerede Røntgenbehandling, efter hvad han har konstateret, har helbredet Sagsøgerindens Syn.

Øjenlæge Johs. Nielsen, Aarhus, har ifølge en den 6. September 1935 foretaget Undersøgelse af Sagsøgerinden samme Dag erklæret:

»— — Højre Pupil diffus graalig: venstre normal; øvrige Del af Øjegrunden normal.

Synsfeltsgrænser og Farver angives normalt. Ingen sikre Tegn paa Hemianopsi; dog angives, at Farver i begge temporale Synsfelter maaske er lidt blegere end i de nasale Halvdele, men han er ikke helt sikker derpaa.«

Der er under Sagen stillet Retslægeraadet følgende Spørgsmaal og derpaa afgivet de nedenfor anførte Svar:

»1) Burde Overkirurg Strandgaard paa det Tidspunkt, da Sagsøgerinden, Fru Gunhild Streng, Aabyhøj, henvendte sig til ham i Sommeren 1930, af hendes Udseende og øvrige Forhold have fattet Mistanke om, at der kunde være en dybere Aarsag til hendes Tilstand?

2) Vilde en paa dette Tidspunkt foretagen Undersøgelse (Stofskifte, Røntgenfotografering og neurologisk Undersøgelse) muligvis kunne have afsløret Lidelsens Art?

3) Vilde en Diagnose stillet paa dette Tidspunkt sandsynligvis eller dog muligvis kunne have ændret Lidelsens Forløb igennem en paa dette Tidspunkt institueret Behandling og da i hvilken Grad?

a) Har det om Sygdomsforløbet oplyste bekræftet Rigtigheden af den i 1932 stillede Organdiagnose og demonstreret Nødvendigheden af den givne Røntgenbehandling paa en saadan Maade, at man paa Grundlag heraf kan fastslaa, at der i 1930 af Sagsøgte blev begaaet en for Sygdomsforløbet afgørende Kunstfejl?

b) Har det i Sagen oplyste og det senere Sygdomsforløb kunnet bekræfte, at hvis Sagsøgte i 1930 ud fra de da foreliggende Klager og Symptomer havde stillet den Diagnose og faaet gennemført den Røntgenbehandling, som fandt Sted i 1932, vilde han have opnaaet at helbrede Sagsøgerinden for Amenorrhéen og Fedmen?

c) Eller kan det tænkes, at flere andre Momenter af saavel endogen som exogen Natur kan have kompliceret Sagsøgerindens Sygdomsbillede og hendes Sygdoms Forløb saa meget, at en lægelig Expecteren i 1930 har været uden afgørende skadelige Følger for hendes senere Skæbne?

Svar:

a d. l. Det kan ikke med Føje bebrejdes en Kirurg, at han i 1930 paa Symptomerne: Fedme og Ophør af Menstruationen hos et 16-aarigt Pigebarn ikke har fattet Mistanke om, at der kunde være Tale om en dybere Aarsag til hendes Lidelse.

Færdig fra Trykkeriet den 25. Oktober 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 17

Onsdag den 11. Oktober.

a d II. En paa dette Tidspunkt foretagen neurologisk Undersøgelse og Stofskifteundersøgelse vilde efter Raadets Formening ikke have givet Oplysninger, der kunde afsløre Lidelsens Art. Røntgenundersøgelsen af de basale Knogler kunde muligvis have afsløret Forhold, der havde ført til den rigtige Diagnose, men behøvede det absolut ikke.

a d III. En paa dette Tidspunkt stillet Diagnose af Lidelsen og en mod denne institueret Behandling vilde ikke have ændret Lidelsens Forløb i ringeste Grad. Efter de foreliggende Oplysninger om Patientens Alder paa det Tidspunkt, da Sygdommen er begyndt (12—13 Aars Alderen), om dens Forløb og det objektive Fund (inklusive en Røntgenfoto-grafering) maa man med en til Vished grænsende Sandsynlighed formene, at Fru Streng lider af et craniofaryngeom. Denne Form for Hypofysesvulst er efter almindelig lægelig Opfattelse ganske upaavirkelig af Røntgenbehandling, der paa det relevante Tidspunkt var den eneste Behandling, man her i Danmark kunde tilbyde Patienter af Fru Strengs Kategori.

a d a. I 1932 var man næppe berettiget til at forlange, at Læge Haagen Jessen stillede en anden Organdiagnose end Hypofysetumor. Med vor nuværende Viden er det dog mere sandsynligt, at det drejer sig om et craniofaryngeom end om et chromofobt hypofyseadenom. Den af Dr. Jessen instituerede Røntgenbehandling var i fuld Overensstemmelse med de Behandlingsprincipper, der paa daværende Tidspunkt var de raadende paa Universitets neurologiske Afdeling paa Rigshospitalet. Med Lægevidenskabens nuværende Viden maa man imidlertid anse Røntgenbehandling for at være ganske uden Effekt paa hypofysetumores af Craniofaryngeomtypen og af tvivlsom Værdi ved chromofobe adenomer.

a d b) Af ovenstaaende følger, at Røntgenbehandlingen i 1930 efter Raadets Formening ikke vilde have haft nogensomhelst Virkning paa Sagsøgerindens manglende Menstruation eller Fedme.

a d c) En lægelig Expekteren i 1930 maa anses for fuldt berettiget, saa meget mere som de anførte Symptomer ofte skyldes endokrine Forandringer i andre Organer, specielt Æggestokken, Symptomer, der ikke sjældent svinder spontant i Løbet af et Par Aar. Derimod vil man i vore Dage tilraade en operativ Behandling af Patientens Sygdom.

Yderligere Spørgsmaal:

I. Hvorledes kan det forklares, at Fru Streng, der i 1932 slet ikke

kunde se med det ene Øje, medens' hendes Synsevne paa det andet Øje var stærkt nedsat, efter at have faaet Røntgenbehandling fik Synet fuldt ud tilbage paa begge Øjnene, samtidig med at det i det ærede Retslægeraads Responsum af 9. ds. anføres, at Fru Strengs Lidelse er ganske upaavirkelig af Røntgenbehandling.

II. Maatte man ikke, ud fra den Kendsgerning, at Synet vendte tilbage som Følge af Røntgenbehandlingen, netop slutte, at det ikke har drejet sig om et craniofaryngeom, men om en Form for Hypofysesvulst, der var paavirkelig af Røntgenbehandling?

III. Vilde en Røntgenbehandling foretaget 2 Aar før, altsaa i 1930, have ødelagt mindre sundt Væv end senere og have haft bedre Virkning?

IV. I Anledning af Retslægeraadets Bemærkning om, at Røntgenbehandling paa det relevante Tidspunkt var den eneste Behandling, man her i Danmark kunde tilbyde Patienter af Fru Strengs Kategori, tillader jeg mig at forespørge, om man paa det paagældende Tidspunkt i Udlandet kunde have tilbudt Patienten en anden Behandling saasom Operation.

V. Vilde en saadan Behandling — Operation eller hvilken anden Behandling, man i Udlandet allerede dengang kunde have tilbudt Patienten, have medført Helbredelse, eller var der Mulighed for, at det iøvrigt vilde have ændret Sygdommens Førløb?

VI. Vilde det gøre nogen Forskel, om man først nu skred til saadan en Behandling?

Svar:

a d I. Raadet ser sig ikke i Stand til paa Grundlag af de ufuldstændige og utilstrækkelige Oplysninger, der findes i Akterne, at udtale sig om en mulig tilstedeværende Forskel mellem Patientens Synsstyrke i 1932 og 1935.

a d II. Der foreligger efter Raadets Opfattelse ikke noget sikkert Bevis for, at Røntgenbehandlingen har haft nogen Virkning. De forskellige Beskrivelser af det røntgenologiske Fund ved forskellige Lejligheder og paa forskellige Tidspunkter tyder tværtimod paa en Progression i Lidelsen. I alt Fald viser de fremlagte Fotografier saadanne svære destruktive Processer, som næsten er ensbetydende med et craniofaryngeom.

a d III. Nej.

a d IV. Spørgsmaalet om den histologiske Diagnose af Svulsterne i Chiasmaregionen var i 1932 — ogsaa i Udlandet — ret usikkert, og den Behandling, Patienten vilde være underkastet udenfor Danmark, maatte i høj Grad afhænge af, hvilken Læge Patienten henvendte sig til.

a d V. Paa det nævnte Tidspunkt var den operative Behandling af craniofaryngeomerne forbundet med en meget stor Risiko, idet Dødeligheden efter Operationen var over 50 pCt.

a d VI. Udsigterne for et operativt Indgreb er ringere nu end for fire Aar siden.«

Paa fornyet Forespørgsel fra Sagsøgerindens Sagfører bilagt med nye Oplysninger, har Raadet svaret:

»Retslægeraadet maa ogsaa efter det nu forliggende formene, at forsaavidt der ikke foreligger grove Undersøgelsesfejl eller Simulation,

viser Forskellen paa Dr. Sander Larsens Undersøgelse af 5. August 1932 og Dr. Nordsteds den 17. August 1932 en meget betydelig Bedring af Synsfelterne i den Røntgenbehandlingens Begyndelse (d. 16. August 1932 med en lille Dosis), og Lægeerklæringerne beviser derfor ikke Røntgenbehandlingens Effektivitet.

Da samtlige Lægeerklæringers Rigtighed kun er mulig, naar der antages en Bedring inden Behandlingens Begyndelse, beviser ejheller Forskellen mellem Dr. Johs. Niensens og Dr. Sander-Larsens Attester, at en Bedring er indtraadt som Følge af Behandlingen. Det kan ikke antages, at Udsigterne for et operativt Indgreb, saafremt man vilde tænke sig et saadant foretaget, vilde have været væsentligt ringere i 1932 end i 1930. Iøvrigt henvises til nedenstaaende Besvarelse af det sidste af de stillede Spørgsmaal.

Retslægeraadet maa ganske henholde sig til sit Svar paa Spørgsmaal IV i Skrivelse af 6. Maj 1936. Det maa anses for usandsynligt, at nogen Læge i Udlandet i 1930 havde indladt sig paa Operation paa det dengang foreliggende Grundlag.«

Efter alt det saaledes oplyste finder Retten det ikke tilstrækkelig godtgjort, at der fra Overkirurg, Dr. Strandgaards Side i 1930 ved, at han undlod nærmere Undersøgelse af Sagsøgerinden, og ved, at han indtog en afventende Stilling med Hensyn til de da foreliggende Symptomer, er udvist noget Forhold, der kan begrunde Erstatningsansvar for den hos Sagsøgerinden senere konstaterede og nu eksisterende sygelige Tilstand. Herefter, og idet det saaledes bliver ufornuødent at gaa ind paa det af de Sagsøgte til Støtte for deres Frifindelsespaastand iøvrigt anførte, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde godtgøre de Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 35/1939. Overtjener **Viggo Møller Sørensen** som Værge for hans umyndige Datter **Jutta Møller Sørensen** (Møller efter Ordre)

m o d

Vejle Byraad paa Vejle Kommunes Skolevæsens Vegne
(Jørgensen),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Fald under Skoleundervisning.

Vestre Landsrets Dom af 5. November 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, Vejle Byraad paa Vejle Kommunes Skolevæsens Vegne, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Overtjener Viggo Møller Sørensen som Værge for hans umyndige Datter Jutta Møller Sørensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse og ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Juhl og Overretssagfører Ørum, førstnævnte i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 150 Kr. 50 Øre, sidstnævnte i Salær 150 Kr.

og i Godtgørelse for Udlæg 17 Kr. 10 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at ifølge et Cirkulære af 25. Oktober 1913 skal Gulvet i Gymnastiklokaler svabres forud for hver Gymnastiktimestime.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde og finder at Sagens Omkostninger for Højesteret bør ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg vil de tillægge Højesteretssagfører Møller henholdsvis 150 Kr. og 63 Kr. 95 Øre, der udredes af det Offentlige.

Fire Dommere mener, bl. a. under Hensyn til Gymnastikinspektoratets Erklæring, at Gymnastiklærerinden ikke burde have ladet Boldspillet paabegynde, forinden hun havde forvisset sig om, at Fugtigheden efter Svabringen havde fortaget sig, saaledes at Spillet kunde foregaa uden Fare for Glidning. Disse Dommere vil derfor tilkende Barnet en mindre Erstatning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Møller 150 Kr. og 63 Kr. 95 Øre, der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Juni 1937 Kl. ca. 1½ i en Gymnastiktimestime paa Vejle Kommunes Skole i Nyboesgade i Vejle, hvor Eleverne spillede Bold, kom en af Eleverne, Jutta Møller Sørensen, der er født den 10. Maj 1928, til Skade, idet hun faldt i Gymnastiksalen og beskadigede venstre Albue. Gulvet i Gymnastiksalen var ved Slutningen af den foregaaende Time, der var ophørt Kl. 12,47, bleven »svabret«, hvilket bestod i, at Gulvet var tørret over med »Svaberen« bestaaende af et Stykke Hessian i flere Lag, som var gjort fugtig af Vand. Da den førstnævnte Gymnastiktimestime begyndte Kl. 13,15, var Gulvet endnu et Sted fugtigt efter »Svabringen«, og Jutta faldt ved, at hun gled paa det fugtige Sted, saaledes at hun satte sig paa Bagdelen, hvorefter hun trillede rundt og fik venstre Arm under sig. Hun blev indlagt paa Vejle Amts og Bys Sygehus, hvor hun laa til den 2. August 1937. Ifølge en Erklæring af 20. Januar 1938 fra Overkirurgen ved Sygehuset, Poul Fjeldborg, forelaa der et Knusningsbrud af venstre Albue, og det lykkedes ikke at faa Knogleenderne i fuld anatomisk Stil-

ling. Det hedder derhos i Erklæringen, at Bruddet er lægt i nogen Vinkelstilling og med nogen Bevægelsesindskrænkning. I en senere Erklæring af 27. Juni 1938 udtaler Overkirurgen bl. a., at der siden Januar 1938 er kommen lidt mere Bevægelighed, men at Vinkelstillingen snarest er tiltaget lidt. Idet Sagsøgeren, Overtjener Viggo Møller Sørensen, Vejle, som Værgе for hans ovennævnte umyndige Datter, Jutta Møller Sørensen, har anført, at der er udvist et uforvarligt Forhold fra Skolevæsnets Side, idet Gymnastiktimen ikke burde være begyndt, inden Gulvet i Gymnastiksalen var tørt efter »Svabringen« eller i hvert Fald ikke inden vedkommende Lærerinde havde advaret Eleverne mod at glide paa fugtige Steder, og at de Sagsøgte, Vejle Kommune paa Vejle Kommunes Skolevæsnets Vegne, derfor maa være erstatningspligtig for den skete Skade, som Jutta har paadraget sig ved det ovennævnte Fald, har han under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet i Erstatning for Skaden at betale 5000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 7. Marts 1938, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Overlærer Bording ved Nyboesgades Skole har som Vidne forklaret, at Gulvet i Gymnastiksalen skal »svabres« efter hver Gymnastiktime, at dette sker i Overensstemmelse med Skolens Gymnastikreglement, og at det ikke tidligere vides at være indtruffet, at Børn som Følge af »Svabringen« er gledet og kommen til Skade. »Svabringen« foretages af Børnene ved Timens Ophør efter Lærerens Anvisning, og efter at det omhandlede Uheld var sket, blev »Svabringen« en Dag demonstreret for ham, og han konstaterede da, at efter »Svabringen« var Gulvet fugtigt med tydelige Striber af »Svabringen«. Inden næste Times Begyndelse vil der i Almindelighed være gaaet ca. 20 Minutter, nemlig Frikvarteret og Børnenes Omklædningstid, og i denne Tid vil Gulvet være bleven tørt. Det saas dog, at der efter denne Tid var noget fugtigt paa en Strækning af ca. 10 m fra den i Gymnastiksalen værende Vandkumme, i hvilken »Svaberen« fugtes. Naar en »Svabring« er endt, dyppes »Svaberen« to Gange i Kummen og hænges op paa en Krog over Kummen til Afløbning. Efter hvad der blev oplyst under Domsforhandlingen benyttes derefter »Svaberen« ved Timens Slutning uden at være fugtet yderligere.

Efter hvad Jutta under Sagen har forklaret, havde hun ikke lagt Mærke til, at der var vaadt paa det Sted, hvor hun gled, men nogle af hendes Kammerater havde set det, og en af disse har forklaret, at hun havde set, at der var Vand paa Gulvet, og at hun sagde til Jutta, at hun skulde passe paa, at hun ikke gled, men omtrent i det samme gled Jutta og faldt.

Der er derhos afgivet Forklaring af den Lærerinde, der ledede Gymnastiktimen, og denne Forklaring gaar ud paa, at da hun kom ind i Gymnastiksalen, bemærkede hun ikke nogen Fugtighed paa Gulvet. Da Jutta kort efter Timens Begyndelse gled, og Lærerinden kom hen til hende, saa hun, at der var fugtigt paa Gulvet, hvor Jutta var gledet, men Fugtigheden var ikke større, end at Lærerinden kun kunde se den, da hun kom der hen. Lærerinden har tilføjet, at det undertiden er sket, at hun ved en Times Begyndelse har set Fugt enkelte Steder paa Gulvet,

og hun har da ladet Børnene gymnastisere, hvor der ikke var Fugt, men ved den heromhandlede Lejlighed har hun intet saadant bemærket.

Det er i en Skrivelse af 8. September 1938 fra Gymnastikinspektora-tet udtalt, at der ikke er udfærdiget noget almindeligt Reglement ved-rørende »Svabring« af Gymnastiksale, og at der derfor heller ikke findes nogen Bestemmelse om, at Gulvene skal være tørre, inden Undervis-ningen begynder. Det er derhos i Skrivelsen udtalt, at naar Gulvet ved Undervisningens Begyndelse ikke er helt tørt, bør Øvelser, der let kan give Anledning til, at Børnene glider, ikke øves, før Fugtigheden er forsvundet.

Efter alt det foreliggende findes det ikke at kunne statueres, at der foreligger noget Forhold, der kan paadrage de Sagsøgte Erstatnings-ansvar for den Skade, Jutta har paadraget sig ved det ommeldte Fald. Efter det anførte er »Svabringen«, der maa anses for en rimelig og for-maalstjenlig Foranstaltning, udført paa en forsvarlig Maade og har ikke tidligere medført Ulemper, og der skønnes ikke hos Gymnastiklærerinden at foreligge nogen Forsømmelse derved, at hun ikke bemærkede den paa enkelte Steder af Gulvet værende Fugtighed, eller derved at hun, forinden Børnene paabegyndte Boldspillet, hvilket jævnlig anvendes i Gymnastiktimer, ikke foretog nogen særlig Undersøgelse af Gulvet. Her-efter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger bliver der at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 12. Oktober.

Nr. 230/1939.

Rigsadvokaten

mod

Steen Lorens Høier Hinrichsen (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 234, Stk. 1, Nr. 2.

Dom afsagt af Københavns Byret (6. Afd.) den 28. Juni 1939: Tiltalte Steen Lorens Høier Hinrichsen bør inden 14 Dage fra Dato til Statskassen bøde 300 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 20 Dage. Numrene 4 og 5 af Aargang 1939 af Tidsskriftet »Sex og Samfund« inddrages til Fordel for Statskassen. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede For-svarer, Landsretssagfører Vestergaard.

Østre Landsrets Dom af 10. August 1939 (I Afd.): Tiltalte Steen Lorens Høier Hinrichsen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Den foretagne Konfiskation ophæves. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byretten bestemte Forsvarersalær samt i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskik-kede Forsvarer, Landsretssagfører H. Vestergaard, 40 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De i Byrettens Dom anførte Betragtninger, der ogsaa finder Anvendelse paa de til Spørgsmaalene knyttede Svar tiltrædes.

Herefter vil denne Rets Dom være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde fastsættes til Hæfte i 14 Dage.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage.

Sagens Omkostninger for Landsretten derunder 40 Kr. i Salær til Landsretssagfører H. Vestergaard og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 100 Kr. udredes af Tiltalte Steen Lorens Høier Hinrichsen.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Steen Lorens Høier Hinrichsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 20. Maj 1939 til at lide Straf for Overtrædelse af Straffelovens § 234, Nr. 2, ved som ansvarshavende Redaktør at have redigeret Numrene 4 og 5 af Aargang 1939 af Tidsskriftet »Sex og Samfund« udkommet henholdsvis i April og Maj 1939, hvis Afsnit betitlet »Spørgsmaal og Svar« er af utugtig Karakter.

Der er nedlagt Paastand paa, at de nævnte Numre af Tidsskriftet i Medfør af Straffelovens § 77 inddrages til Fordel for Statskassen.

Tiltalte er født den 15. Januar 1897 og tidligere straffet:

Ved Københavns Byrets Dom af 4. April 1939 efter Straffelovens § 234 med en Bøde af 200 Kr., subsidiært Hæfte i 14 Dage.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet og forbeholdt sig Ret til Erstatning i Anledning af den foretagne Beslaglæggelse af Bladets Nr. 5 af 1939, idet han gør gældende, at hverken de paagældende Spørgsmaal eller Besvarelsen af dem er af utugtig Karakter.

Det fremgaar af det oplyste, at Forholdene ved Udgivelsen af det paagældende Skrift er uændrede fra den ved Rettens Dom af 4. April 1939 afgjorte Sag. Skriftet udgives saaledes stadig af Foreningen »Sexuel Sundhed«, der arbejder for naturvidenskabelig Sexualoplysning til Fremme af den seksuelle Sundhed. Udgivelsen af Skriftet har til Hensigt at udbrede Oplysning af den omhandlede Art og eventuelt Overskud tilfalder Foreningen. Tiltaltes Arbejde er ulønnet.

Det gennemsnitlige Oplag af Bladet udgør ca. 10.000 Eksemplarer, hvoraf de ca. 9000 sælges ved Løssalg. Det fremgaar af Tiltaltes Forklaring, at Salgets Størrelse og dermed Bladets Udbredelse staar i nøje Forbindelse med Spørgsmaalsskassens Bevarelse.

Da de i Hæfte Nr. 4 af Aargang 1939 under Nr. 2 til 5 og de i Hæfte Nr. 5 af Aargang 1939 under Nr. 1 og 3 optagne Spørgsmaal ved Udpensling af sexuel Karakter, som ikke er nødvendiggjort eller retfærdiggjort ved Formaålet med Brevkassen og Foreningens oplysende Virksomhed, er egnede til at virke æggende, findes de at maatte karakteriseres som utugtige.

Det bemærkes, at Skriftets tidligere Redaktører ved Højesterets Dom af 5. Oktober 1938 er anset med en Bøde af 200 Kr., subsidiært med Hæfte i 14 Dage, for Overtrædelse af Straffelovens § 234 i Anledning af den i Skriftet indeholdte Brevkasse, samt ved nærværende Rets Dom af 6. Oktober 1938 for Overtrædelse af samme Bestemmelse anset med en Bøde af 400 Kr., subsidiært med Hæfte i 30 Dage, i Anledning af en Række i Brevkassen behandlede Spørgsmaal.

Det bemærkes, at Tiltalte med Hensyn til Nr. 5 af Aargang 1939 har foretaget en videregaaende Sigtning og Omredigering af de indsendte Spørgsmaal end tidligere, samt at Bladets Nr. 4 var udkommet, før Rettens Dom af 4. April 1939 var afsagt.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 234, tildels jfr. § 89 med en Bøde af 300 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 20 Dage.

De omhandlede Numre af Bladet vil være at inddrage til Fordel for Statskassen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. Juni 1939 af Københavns Byrets 6. Afdeling (Nr. 82/39) er paaanket af Tiltalte Steen Lorens Høier Hinrichsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

De paaklagede Afsnit af »Sex og Samfund« skønnes ikke at indeholde nogen unødvendig Udpensling af seksuelle Emner eller noget af andre Grunde utugtigt. Herefter vil Tiltalte være at frifinde. Den foretagne Konfiskation vil derhos være at ophæve.

Fredag den 13. Oktober.

Nr. 162/1938. Firmaet **Theo Koch & Co.** som Repræsentant for S/S »Lappland« af Gøteborg (Ingen)

mod

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet
(Kammeradvokaten),

betræffende Erstatning for Skade paa Telegrafkabler.

(Skriftlig behandlet Sag).

Sø- og Handelsrettens Dom af 23. Maj 1938: De Sag-søgte, Firmaet Theo Koch & Co. som Repræsentant for S/S »Lappland«

af Gøteborg, bør til Sagsøgerne, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet, betale 6458 Kr. 67 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. August 1937, til Betaling sker. Saa betaler de Sagsøgte og til det Offentlige, dog kun i Forhold til et Beløb af 6458 Kr. 67 Øre, de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgerne, samt til Kammeradvokaten i Salær 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret er efter Appellantens Begæring tilladt afholdt Skøn, hvorunder Skønsmændene, Kaptajnerne Voldborg og Jørgen Christiansen udtaler, at man ved at opankre S/S »Lappland« paa den angivne Plads efter en sømandsmæssig Bedømmelse maa siges at have tilsidesat Hensyn som godt Sømandsskab maa kræve udvist, naar henses til de i Farvandet beliggende Kabler.

Appellanten er derefter udebleven ved Domsforhandlingen.

Indstævnte har principalt paastaaet Dommen ændret til Betaling af det tidligere paastaaede Beløb 7206 Kr. 01 Øre med Renter, derunder det under Nr. 5) for Udgifter til Kontorpersonale og Materialeslid anførte Beløb af 747 Kr. 34 Øre, der med et nærmere angivet Fradrag er beregnet i Forhold til de fire første Poster efter en Procentsats af 12½ pCt.

Den omstridte Post vedrører efter det af Indstævnte anførte Slid paa Materiel, Redskaber o. a. som uden at forbruges til Arbejdet anvendes ved eller i Anledning af dette, og endvidere en Andel i Personaleudgifterne til Administration, derunder Regnskabsføring, Korrespondance m. m.

Der er ikke af Appellanten for Sø- og Handelsretten rejst særlig Indsigelse mod den nævnte Post, og da den anvendte procentvise Beregning efter det foreliggende ikke kan tilsidesættes og da derhos det af Indstævnte beregnede Erstatningsbeløb ikke skønnes at overstige, hvad der med Rimelighed maatte medgaa til Istandsættelse, vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil være at afholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten Firmaet Theo Koch & Co. som Repræsentant for S/S »Lappland« af Gøteborg, bør til Indstævnte, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet, betale 7206 Kr. 01 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. August 1937 til Betaling sker. Appellanten betaler til det Offentlige de Retsafgifter, som skulde erlægges, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Indstævnte og Sagens Omkost-

ninger for begge Rettter til Indstævnte med 700 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 17. Januar 1937 ca. Kl. 19 ankom S/S »Lappland« af Gøteborg udfor Korsør paa Rejse hertil fra Aarhus med Lods Chr. Juul, Grenaa, ombord som Sølods. Det var ret uroligt Vejr med sydøstlig Blæst af en Styrke af 4—6 Beaufort og med sydlig Strøm, og da Bugserhjælp ikke kunde skaffes paa dette Tidspunkt, turde Havnelodsen, Lods O. Hansen, Korsør, ikke lodse Skibet ind til Korsør, men gav fra Lodsbaaden Sølodsen Besked om at ankre op. Skibet blev derefter opankret efter Sølodsens Anvisning paa Korsør Red paa 12 Favne Vand med 75 Favne Kæde paa Styrbords Anker og 60 Favne paa Bagbords Anker, hvorefter Sølodsen gik ombord i Lodsbaaden for sammen med Lods Hansen at sejle ind til Korsør. Ombord i »Lappland« pejledes, efter at Sølodsen var gaet fra Borde, Halskov Rev Fyrskib i N. 7° Ø. misv. og Sprogø Fyr i N. 81° V., og det maa herefter antages, at Ankerpladsen var beliggende ca. 5—6 km Vest for Korsør Havn, ca. 400—450 Meter Syd for det sydligste af de to Sagsøgerne, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet, tilhørende 7-ledede Kabler mellem Halskov og Sprogø og ca. 100—150 Meter Nord for det nordligste af to fra Halskov til 6—8 km fra Land liggende Kabelstykker af de nu ikke i Funktion værende 4-ledede Kabler mellem Halskov og Knudshoved.

I Løbet af Natten og den følgende Dag, Mandag den 18. Januar, steg Blæsten til Storm af Sydøst, og Mandag Eftermiddag Kl. 18,15 mærkedes det ombord i »Lappland«, at Skibet var gaet i Drift nordover. Indhivning af Ankrene blev straks paabegyndt og Maskinen sattes paa fuld Kraft frem for at faa Herredømme over Skibet. Ved disse Manøvrer, under hvilke Skibet stadig var i Drift nordover, fiskede Ankrene begge de to fornævnte 7-ledede Kabler mellem Halskov og Sprogø og rev en ret stor Længde ud af hvert Kabel. De afrevne Kabelstykker blev hængende paa Skibets Ankre og blev først frigjort herfra, da Skibet, som var drevet nordover til tværs af Halskov Rev Fyrskib, forinden det fik Styreevne, og derefter paany var ankret op, den 20. Januar lettede Ankre for at sejle ind til Korsør.

Udgifterne til Reparationen af de to Søkabler, som foretoges i Tidsrummene fra den 18.—21. Januar 1937, den 10.—13. Februar s. A. og den 12.—15. Marts s. A., samt til Etablering af en midlertidig Radioforbinding med Sprogø, indtil det første Kabel var repareret den 13. Februar, andrager ifølge Sagsøgernes Opgørelse ialt 7206 Kr. 01 Øre fordelt paa følgende Poster:

1. Materiel og Transport (herunder Leje af Kabelskibet »Peter Faber« 12 Dage à 40 Kr. = 480 Kr.)	2764 Kr. 57 Øre
2. Udgifter til Radiostation Sprogø	551 — 90 —
3. Løn til fast Personale	2776 — 93 —

4. Løn til løst Personale	365	—	27	—
5. Administration (Udgift til Kontorpersonale og Materialeslid) 12 pCt. af 5978 Kr. 67 Øre (de første Poster minus Lejen af »Peter Faber«)	747	—	34	—
				7206 Kr. 01 Øre.

Under nærværende Sag gør Sagsøgerne, der har givet Møde ved Kammeradvokaten, gældende, at det, da der ikke forelaa tvingende Nødvendighed, var i høj Grad uforsvarligt at lade S/S »Lapland« ankre op midt i Kabelfeltet, hvis Beliggenhed er angivet i Søkortet, idet der maatte regnes med som en nærliggende Mulighed, at Skibet, navnlig hvis de ved Opankringen herskende Vejrforhold forværedes, kunde komme i Drift og derved let komme til at beskadige Kablerne. Saaledes som Vejrforholdene var, da Skibet den 17. Januar ankom til Korsør Red, var der efter Sagsøgernes Formening intet til Hinder for, at Skibet kunde have ankret op i sikker Afstand fra Kabelfeltet paa den sædvanlige Ankerplads Syd for Fyrinien til Korsør, og idet Sagsøgerne heretter mener, at Ansvar for det ved Kablernes Beskadigelse opstaaede Tab maa paahvile Skibet, uanset at Valget af Ankerpladsen er foretaget af Sølodsen, gaar den af Sagsøgerne nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte, Firmaet Theo Koch & Co. som Repræsentant for S/S »Lapland« af Göteborg, tilpligtes at betale til Sagsøgerne det ovennævnte Beløb 7206 Kr. 01 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 11. August 1937.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse og har derhos nedlagt Paastand om, at Sagsøgerne dømmes til at betale 170 Kr. som Erstatning for Udgifterne ved den af S/S »Lapland«s Rederi paa Sagsøgernes Forlangende stillede Garanti for 10.000 Kr.

Sagsøgerne paastaar sig frifundet for de Sagsøgtes Modkrav.

For det Tilfælde at de Sagsøgte dømmes til helt eller delvis at betale det paastævnte Beløb, forbeholder de sig at gøre Regreskrav gældende overfor Sølodsen paa S/S »Lapland«, Lods Chr. Juul, og har i denne Anledning anmeldt Processen overfor denne, som imidlertid ikke har udtalt sig under Sagen.

I Anledning af Uheldet aflagdes den 22. Januar 1937 Søforklaring af »Lapland«s Besætning for Søretten i Korsør, ved hvilken Lejlighed tillige Lods O. Hansen var tilstede og afgav Forklaring.

Under Domsforhandlingen har Lods O. Hansen suppleret sin tidligere Forklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af den ved det paagældende Tidspunkt fungerende Fører af Kabeldamperen »Peter Faber«, Kaptajn Niels Jensen.

Ifølge den af Føreren af S/S »Lapland«, Kaptajn Johan A. Steen, afgivne Forklaring havde Sølodsen paa hans Forespørgsel erklæret, at Skibet laa paa en sikker Ankerplads, men havde ikke oplyst, at der var Kabler i Nærheden, hvilket Kaptajnen først blev klar over, da der den 18. Januar Kl. ca. 13 fra Halskov Rev Fyrskib blev signaleret til »Lapland«, at Ankerpladsen var i Nærheden af Kablerne.

Lods Hansen har for Søretten i Korsør forklaret, at han paa Vejen ind til Korsør i Lodsbaaden gjorde Sølodsen opmærksom paa, at »Lapp-

land« laa i Nærheden af Kabelfeltet, uden at han dog som Følge af Mørket selv var klar over, hvor Skibet laa bestemt. Lods Hansen forklarede endvidere, at han ikke maatte lette Skibet, hvorved han, som nærmere nedenfor omhandlet, gav Udtryk for sin Forstaaelse af et af Lodsdirektøren under 21. Juli 1933 til samtlige Lodserier udstedt Cirkulære, samt at han straks efter sin Ankomst til Land om Aftenen den 17. Januar 1937 meddelte Lodsformanden, at der var Fare for, at »Lappland« laa i Kabelfeltet.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det dernæst, at denne Meddelelse, efter af Lodsformanden samme Aften at være videregivet til en af Kabelingeniørtjenestens Folk i Korsør, den følgende Morgen naaede frem til Kabelingeniørtjenestens Kontor i København, samt at Kabelskibet »Peter Faber« efter Ordre fra dette Kontor den 18. Januar ved 11-Tiden sejlede ud til »Lappland«s Ankerplads for at komme i Forbindelse med dette Skib, men ikke kunde komme paa Prajehold af det. Ifølge »Peter Faber«s Skibsdagbog laa »Lappland« paa dette Tidspunkt efter foretagne Pejlinger ikke i de 7-ledede (nordlige) Kabler, men muligvis ved de 4-ledede (sydlige) Kabler.

Det er endvidere oplyst, at Korsør-Lodsen den 18. Januar Kl. 15 forsøgte at gaa ud til »Lappland« sammen med en Montør fra Post- og Telegrafvæsnet for at assistere ved en eventuel Letning af Skibet, men at Lodsbaaden grundet paa det haarde Vejr maatte opgive dette og gaa i Havn igen.

Til Støtte for deres Paastand gør de Sagsøgte gældende, at den for »Lappland« valgte Ankerplads var forsvarlig, og at det udelukkende skyldtes det haarde Vejr, at Skibet kom i Drift og med Ankrene fiskede Kablerne. De Sagsøgte henviser særlig til en i »Danske Lods« (1925) S. 42 vedrørende Kabler indeholdt Advarsel til Søfarende »mod Opankring, Brug af Slæbeankre og Fiskeredskaber e. l. inden for en Afstand af ca. 200 m til begge Sider af Baakelinien«, og hævder paa Grundlag heraf, at en Opankring i over 200 Meters Afstand fra et Kabel i hvert Fald maa anses for forsvarlig. De Sagsøgte gør i denne Forbindelse gældende, at det maa være uden Betydning for Spørgsmaalet om Skibets her under Sagen omhandlede Erstatningsansvar, at Ankerpladsen muligt kan siges at have ligget for tæt ved de to 4-ledede Kabelrester, men at det afgørende maa være om Afstanden til de beskadigede 7-ledede Kabler har været forsvarlig.

De Sagsøgte har dernæst anført, at selv om Ankerpladsen maatte betragtes som uforsvarlig, maa Sagsøgerne være afskaaret fra at kræve Erstatning for Skaden paa Kablerne, dels fordi Kabelingeniørtjenesten ved sine Instruktioner har hindret Lodsen i at flytte Skibet, dels fordi Kabelingeniørtjenesten selv har udvist Forsømmelighed ved ikke f. Eks. ved telegrafisk Ordre til Skibet at foranledige dette flyttet, forsaavidt man virkelig ansaa Skibets Ankerplads uforsvarlig.

I førstnævnte Henseende sigter de Sagsøgte til fornævnte Cirkulære af 21. Juli 1933 fra Lodsdirektøren til Lodserierne, i hvilket er citeret en Skrivelse af 18. s. M. fra Kabelingeniørtjenesten ved Post- og Telegrafvæsnet, indeholdende en Redegørelse for en Beskadigelse af Søkablet mellem Charlottenlund og Barsebäck, og i hvilket det dernæst hedder:

»Kabelingeniørtjenesten henstiller derfor til Lodsdirektøren, at der gives Lodserne Besked om disse Forhold, saaledes at Lodserne i Tilfælde, hvor man formoder at Skibet har fisket et Kabel, giver Skibet Oplysning om den Risiko, der er forbundet med Indhivningen af Ankeret, dersom der kommer Kraft paa Kæden. I saa Tilfælde skal man (for saavidt der ikke derved bliver Fare for Skibets Sikkerhed) sjækle Kæden over og afbøje den, hvorefter Kabelingeniørtjenesten vil frigøre Ankeret og, hvis det ikke findes, erstatte de mistede Grejer efter Reglerne, som findes i »Den danske Lods«.

I Cirkulæret fra Lodsdirektøren hedder det derhos til Slut:

»Kabelingeniørtjenestens Henstilling vil være at følge af alle Lodser og Hjælpelodser.

Wed Formodning om et Skibs Placering i et Kabelfelt — se Den danske Lods Side 42 (7.—11. Linie) — tilraades det Lodsene ikke at overtage Lodsningen, før Skibet er fri af Kablet.

I Skrivelse af 25. August 1937 har Lodsformand A. Jensen, Korsør, svaret bekræftende paa en Forespørgsel fra de Sagsøgte Sagsfører om Lodsdirektørens Cirkulære »i Praksis af Korsør Lodseri forstaas saaledes, at man ikke overtager Lodsningen af noget Skib der ligger i Kabelfeltet, uden Tilladelse hertil, eventuelt Assistance hertil fra Kabelingeniørtjenesten«, og Lods O. Hansen har ifølge sin Forklaring for Retten ogsaa opfattet Cirkulæret paa denne Maade.

De Sagsøgte gør endelig gældende, at der savnes ethvert Bevis for Omfanget af den paa Kablerne opstaaede Skade, idet Sagsøgerne har undladt at tage retslig Skøn over Skaden, og de Sagsøgte kan derfor ikke anerkende, at det har været nødvendigt at anvende det paastaaede Beløb til Skadens Ubedring.

Retten maa efter de foreliggende Oplysninger, derunder særlig den af Lods Hansen afgivne Forklaring, antage, at Skibe, der ankrer op paa Korsør Red, som Ankerplads sædvanligvis benytter Farvandet Syd for Fyrlinien, hvor Risikoen for under Ankerletningen eller hvis Skibene skulde gaa i Drift at komme til at beskadige de af Sagsøgerne udlagte Kabler er langt ringere end ved Opankring paa det heromhandlede, af »Lapland«s Lods som Ankerplads for Skibet valgte Sted mellem de to Kabelgrupper.

Da derhos de ved Skibets Ankomst herskende Vind- og Vejrforhold eller andre Omstændigheder ikke skønnes at have gjort det nødvendigt at opankre Skibet som sket og derved udsætte Kablerne for en, bl. a. som Følge af Stedets ret udsatte og ubeskyttede Beliggenhed, Aarstiden og de urolige Vejrforhold ikke fjern Fare, findes Valget af den ommeldte Ankerplads ikke at kunne anses for at have været sømandsmæssigt forsvarligt. Under disse Omstændigheder vil Skibet og dets Rederi, der i Henhold til Sølovens § 8 er ansvarlig ogsaa for Fejl begaaede af Lodsene, ikke kunne fritages for Ansvar for Beskadigelsen af Kablerne. Da endelig Sagsøgernes Kabeltjeneste, som havde Grund til at gaa ud fra, at man ombord i Skibet var klar over Kablernes Beliggenhed, og hvem det ikke kan paahvile som en Pligt udover behørig Afmærkning af Kablerne at assistere Skibet med Raad og Vejledning med Hensyn til Navigation og Opankring, ikke findes at have udvist noget

Forhold, som kan begrunde Bortfald af eller Indskrækning i Sagsøgerens Ret til Erstatning, vil saadan være at udrede af de Sagsøgte for det fulde Tab, som Sagsøgerne maa antages at have lidt ved Beskadigelsen af Kablerne.

Med Hensyn til Opgørelsen af dette Tab har de Sagsøgte alene i al Almindelighed kritiseret, at Skadens Omfang ikke er blevet konstateret ved retslig Syn og Skøn. Bortset fra den i Sagsøgernes ovenfor nævnte Opgørelse opførte Post for Administration (Udgift til Kontorpersonale og Materielslid) 747 Kr. 34 Øre, som Sagsøgerne ikke findes at have Krav paa at erholde erstattet som Tab, er der imidlertid ikke Grund til at antage, at der i Opgørelsen er medtaget Beløb, som ikke direkte vedkommer Reparationen af de heromhandlede Skader. Det bemærkes herved, at Sagsøgerne, som maa være berettiget til at lade Reparationen udføre af deres egne øvede Folk, ogsaa maa have Krav paa Godtgørelse for den til Folkene udbetalte Lønning, forsaavidt dette Beløb ikke overstiger, hvad der med Rimelighed maatte medgaa til Reparationen. Da der ikke i saa Henseende er rejst nogen speciel Indsigelse mod de enkelte Poster i Sagsøgernes Opgørelse, findes denne med det omtalte Forbehold med Hensyn til Posten Administration i det hele at burde lægges til Grund ved Beregningen af Sagsøgernes Tab, hvorefter der vil være at tilkende Sagsøgerne hos de Sagsøgte 7206 Kr. 01 Øre med Fradrag af 747 Kr. 34 Øre eller ialt 6458 Kr. 67 Øre tilligemed paa-staaede Renter.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte derhos have at udrede efter Reglerne for afgiftsfri Sager som nedenfor bestemt, samt i Salær til Kammeradvokaten 400 Kr.

Nr. 239/1939. **Tobakshandler H. L. Frederiksen**
 (Overretssagfører Schack Linnemann)

mod

Vognmand Sofus Nielsen (Oluf Petersen).

Kendelse afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.: Nærværende Sag afvises. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for København m. v.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Kærende at burde betale til Indkærede med 100 Kr.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Kærende, Tobakshandler H. L. Frederiksen, til Indkærede, Vognmand Sofus Nielsen, med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Afsigelse.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Tobakshandler H. L. Frederiksen, anført, at efter at han siden 1922 har været Lejer blandt andet af et Butikslokale i Sagsøgte, Vognmand Sofus Niensens Ejendom, Ordrupvej Nr. 118, har Vognmand Nielsen den 20. Juli 1939 med kontraktmæssigt Varsel opsagt Lejemaalet til Ophør til April Flyttedag 1940. Tobakshandler Frederiksen nedlægger nu Paastand paa, at der tilkendes ham en nærmere angiven Erstatning i Medfør af Reglerne i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937.

Sagsøgte Vognmand Sofus Nielsen paastaar Sagen afvist.

Parterne er enige om, at Afvisningsspørgsmaalet først afgøres særskilt.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Ejendommen i Sommeren 1939 blev eksproprieret af Gentofte Kommune i Anledning af en Vejforlæggelse. Den 20. Juni 1939 afholdt Kommunens faste Taksationskommission Møde paa Ejendommen. I den under Sagen fremlagte Udskrift af Kommissionens Forhandlingsprotokol hedder det blandt andet: »Aar 1939, den 20. Juni, Klokken 9.30, mødte Kommissionen — — — paa Ordrupvej ved Hjørnet af Ordruphøjsvej for efter Begæring af Kommunalbestyrelsen at foretage Taksation i Anledning af Ekspropriation dels af Brugsrettigheder, nemlig to Butikslejemaal paa Matr. Nr. 54 af Ordrup By og Sogn — — — sammesteds i Anledning af Forlægning af den offentlige Bivej Ordruphøjsvej. — — — Der fremlagdes Kommunalbestyrelsens Ekspropriationstilkendegivelse af 12. Maj 1939, hvorhos det oplystes, at der med Hensyn til Matr. Nr. — — — og 54 af Ordrup var sluttet Overenskomst med Ejeren, Vognmand Sofus Nielsen, undtagen med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken Erstatning der eventuelt maatte kunne tillægges to Lejere, nemlig Cigarhandler H. L. Frederiksen og Bagermester P. J. Petersen. — — —

1. Cigarhandler H. L. Frederiksen.

Der fremlagdes Lejekontrakt, ifølge hvilken Lejemaalet kan opsiges til April Flyttedag 1940.

Da Kommunen ikke forlanger det eksproprierede stillet til Raadighed før April Flyttedag 1940, tillagde Kommissionen ikke Cigarhandler H. L. Frederiksen nogen Erstatning.«

Den 20. Juli 1939 afgav Nielsen til Frederiksen paa sædvanlig Blanket en Opsigelse til April Flyttedag 1940, idet Nielsen under Blankettens trykte Overskrift »Opsigelse« tilføjede: »Paa Grund af Exprobatoren«. Frederiksen gør nu gældende, at hans Lejemaal ikke er bragt til Ophør ved Ekspropriationen, idet alene Ejendommen og ikke tillige Lejemaalet er eksproprieret, men at Lejemaalet er bragt til Ophør ved Niensens nævnte Opsigelse, overfor hvilken han maa have den sædvanlige Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937.

Nielsen anfører heroverfor, at Lejemaalet ligesom alle andre paa en Ejendom hvilende Brugsrettigheder umiddelbart er omfattet af Ekspro-

priationen, samt at Loven ikke omfatter Tilfælde af Ekspropriation. Nielsen henviser herved blandt andet til, at Lovens § 3, Stk. 1, taler om, at Ejer og Lejer ikke kan blive enige, at Reglen i § 3, Stk. 3, om Virkningen af Udlejerens Udeblivelse ikke passer til Ekspropriations-tilfælde, at § 4 regner med Muligheden af Lejemalets Fortsættelse, og at § 5 overlader til Voldgiftsretten at afgøre, om Lejemaalet skal fortsættes eller ophøre med eller uden Erstatning. Niensens »Opsigelse«, der er afgivet efter Ekspropriationen og Taksationen af Frederiksens Lejemaal, er uden selvstændig Betydning, idet den blot er at anse som en Meddelelse om, hvornaar Lejemaalet skal fratrædes, hvilken Meddelelse Nielsen iøvrigt blot har givet Frederiksen efter Kommunens Opfordring for en Sikkerheds Skyld. Som Følge af det anførte hævder Nielsen, at Spørgsmaalet ikke henhører under nærværende Voldgiftsret, men under Taksationskommissionen, hvis Afgørelse Frederiksen da iøvrigt ogsaa har søgt ændret ved den 27. Juli 1939 at begære Overtaksation afholdt, og Nielsen paastaar herefter Sagen afvist fra Voldgiftsretten.

Voldgiftsretten maa nu med Nielsen være enig i, at Lejemaalet er omfattet af Ejendommens Ekspropriation (jfr. saaledes Vinding Kruse, Ejendomsretten, 1. Del, Pag. 223), og at Niensens senere »Opsigelse« til Frederiksen som Følge heraf er uden selvstændig Betydning som saadan og kun kan opfattes som en Konstatering overfor Frederiksen af, at Ekspropriationen — hvortil »Opsigelsen« da ogsaa henviser — medfører Lejemalets Ophør til April Flyttedag 1940. Endvidere maa Voldgiftsretten være enig i, at et Lejemaals Ophør ved Ekspropriation ikke falder ind under Loven, og kan herom henvise til det af Nielsen anførte, idet yderligere bemærkes, at hele Lovens System forudsætter, at der er Tale om en af Udlejeren selv paa Grundlag af hans frie Raadighed i saa Henseende foretagen Opsigelse, hvorefter Udlejers og Lejers Interesse afvejes overfor hinanden og Beskyttelse imod uberettiget Udryttelse eller Skadetilføjelse ydes Lejeren (jfr. ogsaa Indledningen, tredje Stykke forneden til Indenrigsministeriets Huslejeudvalgs Betænkning af 27. September 1935 og Betænkningens almindelige Bemærkninger til dens Udkast til Loven). — Som Følge af det anførte og idet tilføjes, at det maa have Formodningen imod sig, at en Udlejeren paa tvungen Ekspropriation kunde medføre et personligt Ansvar for Udlejeren overfor Lejeren, selv om Udlejeren dækkes for Ansvaret overfor Eksproprianten, findes Afvisningspaastanden at burde tages til Følge, hvorved bemærkes, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Taksationskommissionen ved sin Erstatningsberegning bør tage den et Lejemaal som det omhandlede tillagte Beskyttelse efter Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 i Betragtning, maa være Voldgiftsretten uvedkommende.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Færdig fra Trykkeriet den 1. November 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 18

Mandag den 16. Oktober.

Nr. 1/1939. Fabrikejer **M. Nordsten** (Overretssagf. Raaschou)
mod
Købmand **C. Zandersen** (Jørgensen),

betræffende Erstatning for mangelfuld Vedligeholdelse af et udlejet Lokale.

Østre Landsrets Dom af 19. December 1938 (VI Afd.): Sag-
søgte Fabrikejer M. Nordsten bør til Sagsøgeren Købmand C. Zandersen
betale Kr. 4000 og i Sagsomkostninger Kr. 400, at udredes inden 15 Dage
fra nærværende Doms Afsigelse under Adiærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten nedlægger Paastand om Frifindelse, medens Ind-
stævnte paastaar Erstatningen forhøjet til 8000 Kr. med Renter.

Efter det oplyste maa det antages, at en Del af Manglerne
er opstaaet efter Lejemaalets Indgaaelse eller ikke har været
synlige forinden, og at de væsentligste af de Mangler, hvorover
Indstævnte nu besværer sig, vilde være blevet afhjulpet ved en
Ombygning.

Da det imidlertid trak ud med Ombygningen, findes Appel-
lanten dog, som Følge af den ham paahvilende almindelige Pligt
til som Ejer at holde det lejede i forsvarlig Stand, at burde have
bragt Spørgsmaalet om Foretagelse af Ombygning eller Fore-
tagelse af Reparation paa det rene, og da Appellanten ikke har
gjort dette, findes han delvis at burde erstatte de med Manglerne
forbundne Ulemper, og Erstatningen herfor findes passende at
kunne fastsættes til 2000 Kr. med Renter. Med denne Ændring
vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Indstævnte at
burde betale til Appellanten med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningsbeløbet bestemmes til 2000 Kr., med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. April 1938 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Indstævnte, Købmand C. Zandersen, have at betale til Appellanten, Fabrikejer M. Nordsten, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Efteraaret 1935 lejede Købmand C. Zandersen nogle af afdøde Købmand C. B. Simonsen hidtil benyttede Forretningslokaler i den Fabrikejer M. Nordsten tilhørende Ejendom, Slotsgade 15, Hillerød. I den mellem Zandersen og Nordsten under 3. September 1935 truffene skriftlige Lejeaftale hedder det blandt andet:

»Lejemaalet omfatter den af C. B. Simonsen hidtil lejede Butik til Gaden med Inventarium i det Omfang, hvori dette er anskaffet af Ejeren, Varmeanlæg etc., 2 Lokaler i Sidehuset t. v. og 1 Lokale i Sidehuset t. h., Brændselsrum samt Adgang til W.C.

Den aarlige Leje heraf andrager 5000,— Kr. — skriver Fem Tusinde Kroner —, der betales halvårsvis hver April Flyttedag og Oktober Flyttedag.

Lejemaalet er fra Ejeren, Side uopsigeligt i 15 — femten Aar, medens det fra Lejerens Side kan opsiges med 1 Aars Varsel til Ophør en ordinær Flyttedag. — — —

Forsaavidt Lejeren maatte ønske Butiksfacaden imod Gaden ombygget skal Ejeren paa Lejerens Anfordring være pligtig hertil. Den samlede Bekostning herved med Fradrag af 1500,—Kr. som Ejeren Tilskud, betales af Lejeren i Løbet af 10 — ti — Aar med $\frac{1}{20}$ hver ordinær Flyttedag.

Snarest ske kan og under Forudsætning af Autoriteternes Godkendelse paabegynder Nordsten Opførelse af Lagerbygning i Ejendommens sydlige Hjørne. Saasomt Bygningen heraf er fuldiørt, skal det paa vedhæftede Tegning med blaat indrammede Lokale, der for Tiden indehaves af Isenkræmmer Nielsen, rømmes, og dette Lokale tilligemed ovenover liggende Loftsrums inddrages under Lejemaalet saaledes:

Lokalet sættes i Forbindelse med det foran liggende Butikslokale paa en imellem Ejer og Lejer nærmere aftalt Maade og indrettes iøvrigt som Butikslokale, egnet til at kunne benyttes som saadant i Forbindelse med Forbutikken. Den nærmere Indretning foretages iøvrigt i Henshold til Aftale imellem Ejer og Lejer.

Arkitekt Zandersen skal som Arkitekt projekttere og lede Arbejdet.

Den samlede Bekostning ved Lokalets Forening med Forlokalet og ved Lokalets Indretning betales af Nordsten, medens den aarlige Leje

fra den Dag, da Lokalet er færdigt til Benyttelse for Lejeren, forhøjes med 12½ pCt. p. a. af Bekostningen. — — —

Der forhandlede mellem Parterne om Ombygningsspørgsmaalet, uden at man dog naaede til noget Resultat. Den 29. Januar 1938 sendte Købmand Zandersen Nordsten en af hans Broder, ovennævnte Arkitekt Zandersen, udarbejdet Plan til Ombygning, idet han samtidig foreslog, at Lejen forsaavidt angik den ved Ombygningssomkostningerne foranledigede Forhøjelse delvis skulde sættes i et vist Forhold til Forretningens Omsætning.

I de siden Lejemaalets Indgaaelse forløbne Aar havde der vist sig meget betydelige Mangler ved de lejede Lokalers Tilstand, tildels opstaaet som Følge af en ved en Nybygning i Nabolaget forarsaget Grundvandstandssænkning, og da Nordsten ikke havde svaret paa fornævnte Forslag af 29. Januar 1938 tilskrev Zandersen ham den 21. Februar s. A. følgende:

»Den 29. f. M. sendte min Sagfører til Overretssagfører Raaschou en Skrivelse, som indeholder Forslag til en fremtidig Ordning med Hensyn til Ombygning og Istandsættelse af de af mig lejede Lokaler i Deres Ejendom samt med Hensyn til fremtidig Lejebetaling, men da der hidtil intet Svar er modtaget er dette mit Tilbud ikke mere gældende, og der saaledes ingen Mulighed er for en mindelig Ordning, bliver jeg nødt til at anmode Dem om straks at faa foretaget forskellige meget nødvendige Reparationer i de lejede Lokaler, da det er umuligt for mig længere at drive Forretning i Lokalerne i den Tilstand, hvori de er. (Reparationer uden nogen Bekostning fra mig):

1. Det midterste Murværk i Butikken fundamenteres og pillenteres og opmures (eller Muren helt fjernes).
2. Gulvet lagt, saa det ligger fast saavel i Vinduer som i Lokalet.
3. Ildelugtende Stank, som gentagende Gange fylder Butikken, maa forhindres.
4. Væggen ud til Porten istandsættes. Døren i samme tættes for Støv, Kulde og Træk.
5. Ydervæggen til Køkkentrappen gøres forsvarlig, og tættes for Støv og Træk.
6. Luftristerne i Ydervæggene, som ligger over Gulvet, tættes.
7. Loft og Vægge istandsættes, hvor Vand fra 1. Sal er trængt ned i Butikken.
8. Rotter (eller Mus) under Gulvet bedes udryddes.
9. Loftet i Fyrkælderens forsvarlig istandsættes, saa Støv og Kulos ikke kan trænge op i Butikslokalerne.

— — — Samt andre evt. nødvendige Reparationer.

Ved nævnte Reparationers Udførelse gør jeg Erstatningskrav gældende over for Dem, for den Gene, Forstyrrelse og Ødelæggelse af Handlen m. m. det vil medføre, og jeg forbeholder mig at gøre yderligere Erstatningskrav gældende overfor Dem.«

Efter at Nordsten i en Skrivelse af 24. Februar 1938 havde afvist Zandersens Krav, har Zandersen som Sagsøger under nærværende ved Retten for Hillerød Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Fabrikejer M. Nordsten som Sagsøgt tilpligtet at betale Sagsøgeren 20.646 Kr.

27 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 25. April 1938. Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Forklaring af sin Paastand anført, at Lejen for Lokalerne i deres nuværende Tilstand højst kan ansættes til $\frac{2}{3}$ af den stipulerede Leje, hvorfor der for Tiden: 1. Januar 1936 til 1. April 1938 bør indrømmes ham et Afslag paa $33\frac{1}{3}$ pCt. eller Kr. 3750,01. Endvidere kræver han for mistet Handelsavance for Tiden fra 1. Februar 1936 til 20. Marts 1938 betalt Kr. 12.398,77 samt i Erstatning for beskadigede Varer Kr. 4497,49.

Sagsøgte har til Begrundelse af sin Frifindelsespaastand hævdet, at det maa tilregnes Sagsøgeren selv, at Manglerne ved Lokalerne ikke er afhjulpet, idet det udelukkende skyldes Sagsøgeren, at den i Lejeaftalen omtalte Ombygning, ved hvilken samtlige Mangler vilde være blevet fjernet, ikke var blevet foretaget.

Under Sagen er der af Disponent Henning Mohr og Manufakturhandler Oscar Hansen afgivet Syn og Skøn, i hvilket det udtales:

»Med Hensyn til det af Hr. Zandersen lejede Lokale har vi konstateret, at Gulvet synker og paa flere Steder gynger, naar man gaar paa det. Inventaret er delvis faldefærdigt, ligesom Reolerne mangler Bagklædning, Udstillingsvinduerne er utætte, hvilket foraarsager, at de udstillede Varer tager Skade af indtrængende Støv og Snavs fra Gaden. Mellemvæggen i Konfektionslokalet bestaar af et utæt Bræddeskillerum uden Kalkpuds. Gulvet over Fyrrummet, som ligger lige under Konfektionslokalet bestaar af et enkelt Lag Brædder uden Kalkpuds saaledes, at Kulstøv og Aske trænger op i Lokalet igennem det utætte Gulv.

Tværsmuren, som adskiller Forlokalet fra Baglokalet, har, sikkert paa Grund af at Fundamentet er sunket, slaaet kæmpemæssige Revner, og den murede Bue over Indgangen til Konfektionslokalet har slaaet saa store Revner, at store Dele truer med at falde ned, og det maa betegnes som forbundet med Fare dagligt at passere dette Sted. Alt i alt maa vi skønne, at Lokalerne er i saa daarlig Tilstand, at de maa betegnes som uegnede som Forretningslokale og langtfra opfylder de Krav, der stilles til et Lokale, hvorfra der skal sælges Damekonfektion, Manufakturvarer og dermed beslægtede Artikler, og det er forbavsende, at Autoriteterne ikke forlanger, at Lokalerne bliver bragt i forsvarlig Stand.

I Betragtning af Lokalernes Mangler staar det os klart, at Varerne, som skal opbevares og sælges i et saa daarligt Lokale, ikke kan indbringe den normale Avance, da store Dele af Varerne ødelægges af Kalkpuds og Støv og derfor maa sælges til reduceret Pris, ligesom det med Føje kan antages, at Lokalernes daarlige Tilstand bevirker en Formindskelse i Kundekredsen og ikke kan tænkes at stimulere Kundernes Købelyst.

Saadan som Varelageret ved vort Eftersyn præsenterer sig, og efter de Stikprøver vi har foretaget, der viser, at Varerne beskadiges og tilsmudses i overvældende Grad paa Grund af de omtalte Mangler, vil det efter vort Skøn være nødvendigt ved en Statusopgørelse at afskrive ca. 15 pCt. paa Indkøbsprisen foruden de sædvanlige Afskrivninger.»

Der er derhos fremlagt saalydende Revisor-Erklæring:

»Paa given Foranledning skal jeg meddele, at Deres Omsætning i

Perioden fra 1. Februar 1936 til 31. Januar 1937 har været Kr. 99.939,59, og herpaa er indtjent en Bruttoavance paa ca. 22,3 pCt.

I Perioden fra 1. Februar 1937 til 31. Januar 1938 har Omsætningen været Kr. 98.918,82, herpaa er indtjent ca. 21,9 pCt.

I Perioden fra 1. Februar 1928 til 20. Marts 1938 har Omsætningen været Kr. 10.952,37.«

Endelig er det ved en under Sagen ligeledes fremlagt Skrivelse fra Nordisk Indkøbscentral, København, oplyst, at den kutymemæssige Bruttoavance paa de heromhandlede Varer er ca. 30 pCt.

For Landsretten har Driftsingeniør hos Sagsøgte cand. polyt. H. M. Kisling afgivet Vidneforklaring.

Af det for Landsretten oplyste fremgaar vel, at Sagsøgerens skiftende Overvejelser med Hensyn til Ombygningens Omfang og Tidspunktet for dens Foretagelse i væsentlig Grad er Aarsag til, at Ombygningen — som først er bragt til Udførelse under nærværende Sags Gang — og dermed Afhjælpingen af Manglerne ved Lokalerne er blevet trukket ud, i hvilken Forbindelse det skal bemærkes, at det er ubestridt fra Sagsøgerens Side, at Ombygningen og Manglernes Fjernelse burde ske samtidig.

Paa den anden Side maa det anses godtgjort, at ogsaa Sagsøgte i et vist Omfang paa forskellig Maade, blandt andet ved i længere Perioder ikke at give Sagsøgeren behørigt Svar paa dennes Forslag, har forsinket Lokalernes Istandsættelse. Da derhos Sagsøgte rent bortset fra Ombygningsspørgsmaalet som Udlejer har været pligtig til at stille i sig selv brugbare Lokaler til Raadighed for Lejeren, medens det lejede ikke skønnes at have haft denne Karakter, samt da det maa anses oplyst, at Sagsøgeren saa tidligt som Efteraaret 1935 har reklameret overfor Sagsøgte med Hensyn til Lokalernes Tilstand, findes Sagsøgte at være delvis ansvarlig for det Sagsøgeren tilføjede Tab.

Under Hensyn til de Retten om dette forelagte Oplysninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren et Beløb af Kr. 4000 og i Sagsomkostninger Kr. 400.

Tirsdag den 17. Oktober.

Nr. 52/1939. **Langlandsbanen A/S (Schiørring)**

mod

Smedemester **Hans Marius Clausen** (Meyer efter Ordre),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Paakørsel af Automobil.

Østre Landsrets Dom af 23. Januar 1939 (VI Afd.): Sagsøgte, Langlandsbanen A/S, bør til Sagsøgeren, Smedemester Hans Marius Clausen, betale 4549 Kr. 80 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 19. Juli 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 400 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det fremgaar af Indstævntes Forklaring, at han, som havde en Pakke under højre Arm, tabte Balancen, da han med venstre Haand greb efter Hatten, at han, idet Cyklen skred ud tilvenstre, satte højre Fod paa Vejen, og at han, som da havde hørt Automobilet komme kørende, kom op paa Cyklen, men væltede straks efter. Alt dette skete efter det oplyste umiddelbart forinden Automobilet naaede ham.

Hvad Motorføreren angaar, bemærkes, at han forsømte at afgive Signal i Forbindelse med Forbikørslen, ligesom det stiller sig som usikkert, om han har overholdt Bestemmelserne om Kørehastighed.

Efter det saaledes foreliggende findes Skylden for Paakørslen i overvejende Grad at paahvile Indstævnte.

Der findes herefter at burde tilkendes ham en Erstatning af 1400 Kr., svarende til $\frac{1}{3}$ af den ham overgaaede Skade, der kan ansættes til 4200 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil være at afholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Langelandsbanen A/S, bør til Indstævnte, Smedemester Hans Marius Clausen, betale 1400 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 19. Juli 1938 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Meyer 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. Februar 1937 Kl. ca. 14 kom Smedemester Hans Marius Clausen cyklende Syd fra ad Landevejen Humble-Rudkøbing, idet han holdt en Bane ca. 1 m fra Vejens højre Side. Det var østlig Sidevind, og kort efter, at Cyklisten havde passeret Indkørslen til Boelsmand Vald. Larsens Ejendom, blæste hans Hat ned over Øjnene, og da han greb efter den for at hindre, at den blæste af, hvilket ikke lykkedes, slog Cyklen et Slag ind mod Vejbanens Midte og væltede derefter, saaledes at han kom til at ligge paa højre Side med Cyklens Kamhjul over sin højre Fod. I det samme kom den Langelandsbanen A/S tilhørende $3\frac{1}{2}$ Tons Lastbil O 12032 med Portør Mads Hansen som Fører kørende ad Vejen i samme Retning, og under Forsøget paa at køre til

venstre uden om Cyklisten kom Lastbilen saa langt over i venstre Vejbane, at dens venstre Hjul var ca. $\frac{1}{2}$ m fra Hækken i Vejens Rabat, men desuagtet gik Lastvognens højre Baghjul (Tvillinghjul) over Cyklen, som paa det Tidspunkt var væltet med Pedalerne ind mod Vejbanens Midte, og Cyklistens højre Ben blev beskadiget.

Under Anbringende af, at Føreren af Lastbilen har forvoldt Skaden under Tilsidesættelse af den Agtpaaagivenhed og Hensyntagen til andre Veffarende, der maa kræves af en Automobilfører, samt at Sagsøgte derfor i Medfør af D. L. 3—19—2 og Automobillovens § 38 maa være erstatningspligtig, paastaar Smedemester Hans Marius Clausen som Sagsøger under denne ved Retten for Rudkøbing Købstad m. v. forberedte Sag, Langelandsbanen A/S som Sagsøgt tilpligtet at udrede en Erstatning, som han opgør saaledes:

1. For fuldstændig Arbejdsudygtighed i 90 Dage à 8 Kr...	720,00 Kr.
2. For delvis Arbejdsudygtighed i 80 Dage à 4 Kr.	320,00 —
3. Lidelser, Ulempe, Lyde og Vansir	2000,00 —
4. Beskadigelse af Tøj, Sko og Cykel	150,00 —
5. Læge, Medicin, Attester	159,80 —
6. Invaliditet	2000,00 —

ialt.... 5349,80 Kr.

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 19. Juli 1938.

Sagsøgeren har med Hensyn til sit Tab nærmere anført, at han, der er Smedemester og har en Aarsindtægt paa ca. 2500 Kr., var uarbejdsdygtig i 3 Maaneder (fra 8. Februar til 8. Maj 1937) deraf sengeliggende i 5 Uger, at han kun var delvis arbejdsdygtig indtil 1. August, men at han stadig siden har været generet af Skaden under sit Arbejde.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han gør gældende, at Føreren ikke kunde afværge Skaden, subsidiært paastaar han Skaden fordelt under Hensyn til, at der ogsaa fra Sagsøgerens Side er udvist Uagtsomhed. Med Hensyn til Erstatningsberegningen har Sagsøgte gjort Indsigelse mod Størrelsen af Post 1—3, men har anerkendt Størrelsen af Post 4—6.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren, Vognmand Anton Hansen, Portør Mads Hansen, Arbejdsmand Vald. Skov Jensen, Boelsmand Vald. Larsen, Politiasistent C. Madsen, Fru Catrine Clausen og Husmand Martin Nielsen afgivet Forklaring, og under Domsforhandlingen for Landsretten har Politiasistent C. Madsen afgivet supplerende Forklaring til nærmere Oplysning om et af ham udarbejdet Rids.

Det fremgaar af en Erklæring af 25. Oktober 1938 fra Overlæge Reinsholm, at Sagsøgeren ved Ulykkestilfældet er blevet halt, og at Defekten næppe vil bedres væsentligt.

Efter det oplyste maa det antages, at Føreren af Sagsøgtets Motor-køretøj har kørt med en efter Forholdene for stærk Fart og under Forbikørslen ikke har udvist tilstrækkelig Agtpaaagivenhed, saaledes at det i hvert Fald ikke er godtgjort, at Skaden ikke kunde afværges. Da det endvidere er oplyst ved Førerens egen Erkendelse, at han ikke har

afgivet Signal, findes Sagsøgeren ikke at have tilsidesat den ham paa-hvilende Agtpaaagivenhed ved at have grebet efter Hatten, idet det maantages, at han først derefter har hørt Lastbilen. Sagsøgte findes her-efter efter de anførte Lovbestemmelser at have fuld Erstatningspligt. Idet Erstatningen for Lidelse, Ulempe og Vansir findes at kunne bestemmes til 1200 Kr., medens de øvrige Poster, mod hvis Størrelse Sagsøgte har gjort Indsigelse, ikke skønnes for højt ansat af Sagsøgeren, vil Sagsøgte være at dømme til at betale Sagsøgeren 4559 Kr. 80 Øre med Renter som paastaaet samt i Sagsomkostninger 400 Kr.

Nr. 233/1939.

Rigsadvokaten

mod

Peter Christian Jensen (Schjørring),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Østre Landsrets Dom af 30. August 1939 (Vestsjællandske Nævningekreds): Tiltalte Peter Christian Jensen bør anbringes i Psykopatforvaringsanstalt. Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Alb. P. Larsen, Høng, 250 Kr., udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævningen afsagte Dom er paaanket af Tiltalte med Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schjørring betaler Tiltalte Peter Christian Jensen 120 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Peter Christian Jensen er ved Anklageskrift af 11. August 1939 sat under Tiltale ved Østre Landsret for Forsøg paa Voldtægt mod Barn under 12 Aar, Straffelovens §§ 216 og 222, jfr. § 21, 1. Stk., ved den 25. Maj 1939 ved Vejen mellem Ruds-Vedby og Reerslev at have forsøgt ved Vold at tiltvinge sig Samleje med Pigen Gerda Frederiksen, født den 16. Juni 1928.

Det indstilles af Anklagemyndigheden, at Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, ved Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt.

Tiltalte er født den 5. Juli 1914 og tidligere ved Dom alsagt af Retten for Korsør Købstad m. v. den 26. Juni 1936 efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, 1. Stk., og § 244, 2. Stk., anset med Straf af Fængsel i 3 Aar, saaledes at Straffen vilde være at udstaa i Psykopatfængsel.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, hvorhos et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 er besvaret bekræftende.

Det Forhold, i hvilket Tiltalte er kendt skyldig, vilde være at henføre under Straffelovens §§ 216 og 222, 2. Stk., jfr. § 21, 1. Stk.

Under Tiltaltes Afsoning af den fornævnte han idømte Straf har der været rejst Spørgsmaal om Afsoningens Afrydelse og Tiltaltes Overføring i Medfør af Straffelovens § 17, 2. Stk., til Psykopatforvaringsanstalt. I en i denne Anledning afgiven Erklæring af 14. April 1939 har Overlægen ved Psykopatforvaringsanstalterne udtalt, at Tiltalte, da den kriminelle Handling, for hvilken han er straffet, maa karakteriseres som en Impulsionshandling af overordentlig farlig Karakter, og han gennem det sidste Aars Tid i stigende Grad har været uligevægtig, impulsiv og uberegnelig, naar som helst paa fri Fod vil kunne forudses at kunne begaa lignende Farlighedshandlinger af ganske uberegnelig Rækkevidde. Han maa som Helhed stadig karakteriseres som en noget svagt begavet, splittet, uligevægtig og impulsiv Psykopat, hvis Uligevægt og Utilregnelighed er jævnt tiltagende, særlig det sidste Aar, uden at der er Tale om egentlig Psykose. Bortset fra Nødvendigheden af fremdeles at holde ham interneret af Hensyn til Retssikkerheden, er det ikke udelukket, at han ved lang Tids Behandling i Forvaringsanstalten vil kunne falde en Del til Ro.

I en Erklæring af 28. April 1939 har Retslægeraadet udtalt, at Tiltalte efter det foreliggende er Psykopat af den impulsive Type, hos hvem man har maattet regne med, at en betydelig Farlighed muligt kunde udvikle sig. Det maa efter det oplyste anses for godtgjort, at hans Udvikling er gaaet i Retning af større Tilbøjelighed til impulsive Voldshandlinger, saaledes at han nu repræsenterer en større Fare for Retssikkerheden.

Endelig har Retslægeraadet i en Erklæring af 9. August 1939 under Henviisning til den foranstaaende Erklæring af 28. April 1939 udtalt, at Tiltalte maa betegnes som Psykopat af impulsiv Type med Tilbøjelighed til Voldshandlinger. Han tør ikke efter det foreliggende anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, og da han paa fri Fod med stor Sandsynlighed vil begaa fornyede Lovovertrædelser anbefales det, at han anbringes i Psykopatforvaringsanstalt.

Efter det foreliggende kan Tiltalte ikke anses for egnet til Paa-virkning gennem Straf, men da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger overfor ham, bestemmes det i Medfør af Straffelovens § 70, 1. Stk., jfr. § 17, at han i Overensstemmelse med den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand vil være at anbringe i Psykopatforvaringsanstalt.

Til Støtte for sit Krav gør Sagsøgerinden gældende, at hendes Mand, Gas- & Vandmester Oscar Hansen for Byggearbejder i Brønshøj udførte 1931—32 havde tilgode hos I. P. Jarlstrup 14.998 Kr. 65 Øre, at dette Tilgodehavende den 30. Marts 1932 blev hende tiltransporteret, samt at Sagsøgte, efter at Byggeforetagendet var bleven nødlidende, og da der blev udleveret Panteobligationer i Ejendommen til Kreditorerne, som Administrator af Foretagendet med Urette har udleveret en Panteobligation paa 8000 Kr. til Firmaet Hans Knudsens Jern- og Staalforretning, medens Sagsøgerinden kun erholdt en Obligation paa 6998 Kr. 65 Øre.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb end det paastævnte, dog ikke over 3200 Kr. Sidstnævnte Tal udkommer ved fra det paastævnte Beløb at drage 4800 Kr., som Sagsøgerinden af det hende tiltransporterede — den 21. September 1932 — havde transporteret til ovennævnte Firma.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne samt af Sagsøgerindens Ægtefælle og Bogholder A. L. Bergmann.

Efter det oplyste er Ordningen med Hensyn til de ovennævnte to Panteobligationer fra Sagsøgte Side sket efter Anvisning fra Landsretssagfører Edvin Hansen, der paa det paagældende Tidspunkt maa anses for at have været Sagfører saavel for Firmaet Hans Knudsen som for Ægteparret Hansen. Det maa dernæst antages, at Sagsøgte ikke har været bekendt med, at det, som hævdedet af Sagsøgerinden, skulde have været et Vilkaar fra Ægteparrets Side med Hensyn til Udlevering til Hans Knudsen af Obligationen paa 8000 Kr., at der samtidig skulde udstedes en nærmere betegnet Saldokvittering fra Hans Knudsen til Oscar Hansen.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerinden til Sagsøgte have at udrede 150 Kr.

Nr. 238/1939.

Rigsadvokaten

mod

Julius Peter Olesen (Bang efter Ordre),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 5. September 1939 (Nordjyske Nævningekreds): Tiltalte Julius Peter Olesen bør hensættes i Fængsel i 2 Aar, hvoraf 70 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bo, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte Julius Peter Olesen som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bang betaler Tiltalte Julius Peter Olesen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævningen, er Julius Peter Olesen ved 1. jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 3. Juli 1939 sat under Tiltale til at lide Straf:

I. Efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, for anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 12 Aar ved i Tiden antagelig fra den 1. Marts 1939 til den 23. Maj 1939 flere Gange paa sin Bopæl i Klokkerholm at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Pigebarnet Karen Marie Olesen, som er født den 16. September 1930, idet Tiltalte ved disse Lejligheder har ført sit blottede mandlige Lem op mod hendes blottede Kønssdel og foretaget Samlejebevægelser.

. II. Efter Straffelovens § 212, jfr. § 210, Stk. 1, ved at have foretaget de ovenfor under I. ommeldte straffbare Handlinger, uagtet Pigebarnet, Karen Marie Olesen er hans Datter, idet hun er født den 16. September 1930 i Ægteskabet mellem Tiltalte og hans nu afdøde Hustru, Anna Marie Pedersen.

Tiltalte er født den 3. November 1896 og er ikke tidligere straffet, men er ved en af Retten for Sæby Købstad m. v. den 29. September 1938 afsagt Dom i en under Medvirken af Doms mænd behandlet Sag frifundet for Anklagemyndighedens Tiltale efter Straffelovens § 232 for Krænkelser af Blufærdigheden ved uterligt Forhold.

Der er under Sagen forelagt Nævningerne følgende Hovedspørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Julius Peter Olesen skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, ommeldte straffbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med Barn under 12 Aar) ved i Løbet af det sidste Aar før den 23. Maj 1939 nogle Gange paa sin Bopæl i Klokkerholm at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Pigebarnet Karen Marie Olesen, født den 16. September 1930, idet Tiltalte har ført sit blottede mandlige Lem op mod hendes blottede Kønssdel?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Julius Peter Olesen skyldig i det i Straffelovens § 212, jfr. § 210, Stk. 1, ommeldte straffbare Forhold ved i Løbet af det sidste Aar før den 23. Maj 1939 nogle Gange paa sin Bopæl i Klokkerholm at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med sin Datter, Pigebarnet Karen Marie Olesen, som er født den 16. September 1930

i Ægteskabet mellem Tiltalte og hans nu afdøde Hustru Anna Marie Pedersen, idet Tiltalte har ført sit blottede mandlige Lem op mod hendes blottede Kønssdel?

Nævningerne har besvaret begge Hovedspørgsmaalene med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, og efter § 212, jfr. § 210, Stk. 1, med en Straf, der vil kunne bestemmes til Fængsel i 2 Aar, hvoraf 70 Dage bliver at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Mandag den 23. Oktober.

Nr. 214/1939.

Anklagemyndigheden

mod

Karlo Tudor Kristian Eriksen.

Østre Landsrets Kendelse af 27. Juli 1939 (I Afd.):

Ved Dom afsagt af Østre Landsret den 4. August 1936 blev Karlo Tudor Kristian Eriksen, efter at være kendt skyldig af Nævningerne, efter Straffelovens §§ 237 og 245 Stk. 2 anset med Fængsel paa Livstid.

Under Afsoningen af Straffen er Domfældte efter indhentede Erklæringer fra Speciallægen ved Psykopatanstalterne, vedkommende Fængselslæge, Retslægeraadet og Socialministeriet den 15. Juni 1938 overført til den lukkede Afdeling paa Aandssvageanstalten Rødbygaard, Rødby Havn. I en af Retslægeraadet senere den 27. Oktober 1938 afgivet Erklæring har Raadet udtalt, at det efter det om Domfældtes psykiske Tilstand oplyste maa anbefale, at han forbliver anbragt paa Aandssvageanstalten, og Socialministeriet har derefter i Skrivelse af 1. Marts 1939 anbefalet, at Domfældte overgaar til Aandssvageforsorg.

Under Henviisning hertil har Anklagemyndigheden begæret Rettens Kendelse i Medfør af Straffelovens § 17, Stk. 2, Pkt. 3, om at Fuldbyrdselsen af den Domfældte idømte Straf afbrydes, saaledes at han i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, Stk. 1, undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i Aandssvageanstalt.

Da der ikke i et Tilfælde som det foreliggende ses at være Hjemmel for Retten til at ændre den afsagte Dom som af Anklagemyndigheden begært, vil denne Begæring ikke kunne tages til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Den fremsatte Begæring kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for Domfældte, Karlo Tudor Kristian Eriksen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Hvidt, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Nr. 243/1939.

Surveyor **J. H. Barbour**
(Overretssagfører H. Repsdorph)

mod

A/S Dampskibsselskabet **Vesterhavet** og Rederifirmaet **J. Lauritzen** ved dets ansvarlige Indhavere J. Lauritzen og K. Lauritzen (Gorrissen).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Under en ved Østre Landsret værende Sag har Surveyor J. H. Barbour nedlagt Paastand paa, at A/S Dampskibsselskabet Vesterhavet og Rederifirmaet J. Lauritzen ved dets ansvarlige Indhavere J. Lauritzen og K. Lauritzen tilpligtes at betale ham Milreis 150.165 og eng. £ 5000 med Renter.

Til Støtte for Kravet anføres i Stævningen, at Sagsøgeren den 16. Oktober 1937, da han efter Anmodning foretog Besigtigelse af Køleanlægget paa det A/S Dampskibsselskabet Vesterhavet tilhørende Skib S/S »Jonna«, der laa i Havnen i Rio de Janeiro, fik begge Ben kvæstet i en Ventilatorvifte, og at de Sagsøgte maa være ansvarlige for den skete Ulykke.

De Sagsøgte har paastaet Sagen henvist til Sø- og Handelsretten som værende en Søsag.

Østre Landsret har den 26. September 1939 bestemt, at Sagen vil være at henvise til Sø- og Handelsretten.

Denne Afgørelse har Sagsøgeren paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Idet bemærkes, at Fagkundskab til Søforhold skønnes at være af Betydning ved Sagens Afgørelse, vil den af Østre Landsret truffne Bestemmelse være at stadfæste, saaledes at det paalægges den Kærende at betale Kæremaalets Omkostninger med 60 Kr.

Thi bestemmes:

Landsrettens Afgørelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler den Kærende, Surveyor J. H. Barbour, til Indkærede, A/S Dampskibsselskabet Vesterhavet og Rede-

rifirmaet J. Lauritzen ved dets ansvarlige
 Indehavere J. Lauritzen og K. Lauritzen, med
 60 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Af-
 sigelse.

Nr. 265/1938. **Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S**
 (Landsretssagfører Tobiesen)

m o d

Chauffør Karl Kristian Madsen (Hvidt),

betræffende Erstatning for Skade ved Sammenstød mellem Motor-
 køretøjer.

Østre Landsrets Dom af 22. Oktober 1938 (V Afd.): Sags-
 søgte, Chauffør Karl Kristian Madsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren,
 Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, i denne Sag fri at være. I Sags-
 omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 250 Kr. inden 15 Dage
 efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Fremstillingen i Dommen føjes, at den af Indstævnte
 førte Lastmotorvogn var tom, medens den tilkoblede Bivogn var
 paalæstet 2000 kg Rug i 20 Sække, og at Føreren i alt Fald stedvis
 var iset og fedtet. Endvidere bemærkes, at Sammenstødet skete
 omtrent ud for den i Indstævntes højre Kørebane holdende Vogn
 og paa den Maade, at den af Indstævnte førte Vogn paa Grund
 af det glatte Føre skred ud til venstre og med Forenden ramte
 Kyndlevs Vogn i dennes Kørebane, medens Bivognen blev slaet
 over i Vejens modsatte Side og ramte den der holdende Vogn.

Efter Sagens Indankning for Højesteret har Indstævnte og
 Kyndlev paany afgivet Forklaring.

Indstævnte har bl. a. forklaret, at han, indtil han — som det
 maa antages ca. 100 m fra Sammenstødsstedet — blev opmærk-
 som paa Kyndlevs Vogn, havde kørt med en Hastighed af ca.
 30 km, og at han ikke paa noget Tidspunkt afgav Signal.

Kyndlevs Forklaring gaar bl. a. ud paa, at han saa den af
 Indstævnte førte Vogn i en Afstand af 50—75 m, men ikke saa
 Bivognen. Da han bemærkede, at Indstævntes Vogn trak ud til
 venstre, kørte han, samtidig med at han standsede Benzintil-
 førslen, helt ud i sin Kørebanes højre Side, og da han blev klar
 over, at der vilde ske et Sammenstød, drejede han i en Afstand
 af ca. 20 m sin Vogn yderligere til højre, idet han søgte at komme
 op paa Kanten mellem Kørebane og Gangsti.

Indstævnte — hvem det maatte staa klart, at Kørsel i glat Føre med to sammenkoblede og paa den fornævnte Maade læsede Vogne frembød en særlig stor Risiko saavel med Hensyn til Styling som i Tilfælde af Opbremsning — findes dels ved under de saaledes foreliggende Forhold at have kørt med en Hastighed af ca. 30 km, dels ved ikke, da Bremsning viste sig virkningsløs, at have givet Signal eller paa anden Maade søgt at advare Kyndlev, at have udvist en saadan Uagtsomhed, at han maa være ansvarlig for den skete Skade.

Herefter stemmer fem Dommere — der finder, at det fremgaar af Omstændighederne, at Skaden ikke kunde være afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu der kunde udkræves af Kyndlev — for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellanten med 500 Kr.

Fire Dommere finder, at Repræsentant Kyndlev, til hvis Forklaring for Landsretten de henholder sig, ikke har godtgjort, at Skade ikke kunde være afværget ved skyldig Agtpaagivenhed fra hans Side overfor de mødende Lastvogne og ved en mere hensigtsmæssig Manøvrering, hvorved det kunde være undgaet, at samtlige fire Vogne mødtes ud for hinanden paa den 6 m brede Kørebane. De vil derfor, idet Indstævnte dog findes at have paadraget sig Hovedansvaret, paalægge Appellanten en mindre Del af Tabet.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Chauffør Karl Kristian Madsen, bør til Appellanten, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, betale 3300 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 23. August 1938, til Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 8. November 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 19

Mandag den 23. Oktober.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15. December 1937 Kl. 9,15 Fm. skete der paa den nord—syd gaaende Hovedvej Nr. 2 i Nærheden af 62 km Stenen et Sammenstød mellem den af Sagsøgte, Chauffør Karl Kristian Madsen, førte sydfra kommende Lastmotorvogn E Nr. 10,064 med Bivogn og et af Repræsentant Walter Kyndlev ført, nord fra kommende Personautomobil A 35,015. Sagsøgeren, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, der som Kaskoforsikrer af sidstnævnte Automobil har udredet en Erstatning paa 3300 Kr., og som gør Sagsøgte ansvarlig for Skaden, paastaar under Sagen Sagsøgte dømt til Betaling af nævnte 3300 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 23. August 1938.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgte samt Repræsentant W. Kyndlev og Fabriksarbejder Erling Hansen, hvilken sidste var Medhjælper paa den af Sagsøgte førte Lastvogn.

Efter det oplyste skete Sammenstødet ved, at Sagsøgtes Vogn, der kørte ned ad en mindre Bakke, forsøgte at standse af Hensyn til et i dens Kørebane holdende Automobil H 1975, hvilken Standsning imidlertid mislykkedes, som det maa antages paa Grund af en paa Stedet værende tyk Isbelægning, der bevirkede, at Lastvognen gentagne Gange skred og sluttelig gled ned ad den skraanende Vej, hvilket havde Kollisionen med den modkørende Vogn til Følge. Ifølge Repræsentant Kyndlevs Vidneforklaring bemærkede han ikke den holdende Vogn, men saa den modkørende Vogns Bevægelse ind i hans Kørebane. Han regnede med, at Lastvognen vilde »gaa paa Plads af sig selv«, og foretog sig intet ud over at slippe Fodspeereren og i sidste Øjeblik at forsøge en Drejning tilhøjre. Han kørte med en Fart af 40—50 km i Timen.

Det maa antages, at Sagsøgte ikke er kørt med over 30 km's Fart, forinden han paabegyndte første Forsøg paa at bremse sine Vogne.

Som Følge af det ovenfor om Kollisionsmaaden anførte kan Sagsøgte ikke anses ansvarlig for Sammenstødet, hvorfor hans Frifindelsespaastand vil være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte 250 Kr.

Nr. 32/1939. Hønseriejer **Jens Peter Petersen**
(Landsretssagfører Wilhjelm)

m o d

Fru Anna Jensine Petersen, født Mench (Trolle efter Ordre),

betræffende Separation.

Dom afsagt af Retten for Maribo Købstad m. v. den 17. Juni 1938: Sagsøgerinden Anna Jensine Petersen, f. Mench, Svendborg, og Sagsøgte, Hønseriejer Jens Peter Petersen, Fejø, bør være separerede. Det paalægges Sagsøgte at bidrage til Sagsøgerindens Underhold efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges Sagsøgerindens beskikkede Sagfører, Sagfører Hanson, Maribo, i Salær 75 Kr. og for Udlæg 54 Kr. 70 Øre og den for Sagsøgte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Kjær, Maribo, i Salær 60 Kr. og for Udlæg 49 Kr. 50 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 8. November 1938 (II Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Det Offentlige udreder til den for Indstævnte, Fru Anna Jensine Petersen, f. Mench, for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Fru Edel Saunte, i Salær 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Parterne separeres, og at der er aabnet Indstævnte Adgang til Tilkendelse af Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Skøn over Parternes Forhold. Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Trolle 150 Kr., der udredes af det Offentlige. Til Landsretssagfører Wilhjelm udredes der af det Offentlige 35 Kr. 80 Øre i Godtgørelse for Udlæg.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Anna Jensine Petersen, f. Mench, Svendborg, der har Bevilling til fri Proces, nedlægger under denne Sag Paastand paa at opnaa Dom til Separation fra Sagsøgte, Hønseriejer Jens Peter Petersen, Fejø, med hvem hun den 1. November 1908 indgik Ægteskab, saaledes at Sagsøgte tilpligtes at betale Underholdsbidrag til Sagsøgerinden efter Overøvrighedens Bestemmelse.

I Ægteskabet er født 4 Børn, der alle er myndige.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa, at Sagsøgerindens Begæring om Separation ikke tages til Følge, da han ikke har givet hende, der i Oktober 1937 forlod det fælles Hjem paa Fejø og tog Ophold ved Svendborg, rimelig Anledning dertil og stadig er villig til at genoptage Samlivet med hende.

Subsidiært har han, hvis Separation desuagtet meddeles, protesteret imod, at der paalægges ham Forpligtelse til at svare Underholdsbidrag.

Sagsøgerinden har som Part forklaret, at hun i Oktober 1937 forlod Hjemmet, fordi Samlivet med Sagsøgte efterhaanden var blevet utaaleligt. Sagsøgte har gennem hele Ægteskabet jævnlige slaet og mishandlet hende, uden at hun har givet ham Anledning dertil. En Gang for nogle Aar siden, da han slog efter hende, fik hun sin ene Tommelfinger saaledes beskadiget, at hun i en Maaned ikke kunde bruge Haanden. Han har knebet hende i Armen, saa at der blev store Pletter og Mærker deraf. For ca. 3 Aar siden rejste hun bort for ikke at vende tilbage, men da Sagsøgte skrev til hende og lovede, at Forholdet fremtidig skulde blive godt, vendte hun efter 3 Ugers Forløb tilbage til Hjemmet. Sagsøgte vedblev dog at være ond og brutal overfor hende, og det er i den sidste Tid blevet bestandig værre, saa at hun næppe kunde sige noget, uden at Sagsøgte for op mod hende og vilde slaa.

Sagsøgte har som Part forklaret, at Sagsøgerinden altid har lidt af en ganske ugrundet og sygelig Skinsyge, og at hun til Stadighed bebrejdede ham hans Forhold til andre Kvinder, og at han ødelagde Hjemmet og misbrugte sine Penge. Disse idelige Beskyldninger og Hentydninger, som var ganske ubegrundede, medførte Ufred og Skænderi i Hjemmet, ligesom han af og til har taget hende i Armene for at faa hende til at holde op. En enkelt Gang for mange Aar siden har han givet hende en Lussing, men ellers har han aldrig slaet hende eller øvet Vold imod hende.

Han mener sig ikke i Stand til at yde hende Underholdsbidrag, og han mener, at hun har medtaget ca. 1000 Kr. af Fællesboets Midler, da hun forlod Hjemmet i Oktober 1937.

Sagsøgerinden har heroverfor oplyst, at hun ved sin Bortrejse medtog ca. 600 Kr., som hun i Aarenes Løb havde sammensparet af de Penge, Sagsøgte gav hende til Klæder, derimod har hun ikke medtaget noget Beløb, som tilhørte Sagsøgte eller deres fælles Beholdning. Hun mener, at Sagsøgtes Ejendom med Frugthave og Hønseri til Tider har givet 4—5000 Kr. i Indtægt aarlig, og dens Salgsværdi overstiger langt Ejendomsskyldværdien, som er 7000 Kr.

Ægtefællernes Børn, som har afgivet Vidneforklaring, har alle forklaret, at der ofte, naar de kom paa Besøg i Hjemmet, var Ufred og

Skænderi, og at det som Regel hidrørte fra, at Sagsøgerinden var kommet med en eller anden Bemærkning vedrørende Sagsøgtes Forhold til andre Kvinder. De har jævnlig set, at Sagsøgte under saadanne Skænderier har taget Sagsøgerinden i Armene for at faa hende til at tie stille, men de har aldrig set, at han har slaaget hende. Derimod har Sagsøgerinden ofte beklaget sig til dem over, at Sagsøgte var haard og brutal imod hende. Efter deres Mening var der ingen Grund for Sagsøgerindens Skinsyge.

Forskellige Naboer, som har afgivet Vidneforklaring, har ligeledes udtalt, at Forholdet imellem Ægtefællerne ikke var godt, og at der ofte var Ufred og Skænderier, men at de aldrig har iagttaget, at Sagsøgte har øvet Vold imod Sagsøgerinden, derimod har hun ofte beklaget sig over Sagsøgtes Haardhed imod hende. Efter Vidnernes Mening var det Sagsøgerinden, som ved sin Skinsyge og Mistænksomhed overfor Sagsøgte irriterede denne og derved gav Anledning til Ufreden.

Efter det saaledes oplyste findes det tilstrækkelig godtgjort, at Forholdet imellem Ægtefællerne paa Grund af dyb og varig Uoverensstemmelse, der ikke hovedsagelig skyldes Sagsøgerindens Forhold, maa anses for ødelagt, og som Følge heraf vil Sagsøgerindens Paastand om Separation i Medfør af Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 53, Stk. 2, være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at svare Underholdsbidrag til Sagsøgerinden efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Sagfører Hanson, Maribo, i Salær 75 Kr. og Udlæg 54 Kr. 70 Øre og den for Sagsøgte beskikkede Sagfører, Overretssagfører Kjær, Maribo, i Salær 60 Kr. og for Udlæg 49 Kr. 50 Øre, der udredes af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 17. Juni 1938 af Retten for Maribo Købstad m. v., paastaas af Appellanten, Hønseriejer Jens Peter Petersen, ændret saaledes, at Indstævnte, Fru Anna Jensine Petersen, f. Menchs Paastand om Separation ikke tages til Følge, subsidært paastaar han, at han ikke tilpligtes at betale Underholdsbidrag til Hustruen. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at kunne ophæves. Der tillægges den for Indstævnte beskikkede Sagfører, Landsretssagfører, Fru Edel Saunte, i Salær 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Tirsdag den 24. Oktober.

Nr. 197/1938. F₂ (Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

mod

V — som Væрге for M — og F₁ (Bruun efter Ordre),

betræffende Alimentation.

Dom afsagt af Retten for Vejle Købstad med Nørvang-Tørrild Herreder den 20. December 1937: De indstævnte F₁ og F₂ bør i Forening til Sagsøgeren M ved Fader og Væрге V og det af hende den 6. Juni 1937 udenfor Ægteskab fødte Pigebarn betale de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2, jfr. senere Lovgivning, omhandlede Bidrag efter Øvrighedens nærmere Bestemmelse. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 21. Maj 1938 (IV Afd.): Underretsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges den for Appellanten, F₂, sammesteds beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Mikkelsen, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 3 Kr. 50 Øre, samt den for Indstævnte V som Væрге for M, sammesteds, beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Morville, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 85 Kr. Samtlige de ommeldte Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Universitetets retsmedicinske Institut paa Foranledning af Appellanten foretaget en antropologisk Undersøgelse af Parterne og Barnet.

Ifølge Institutets derom afgivne Erklæring har Undersøgelsen ikke givet nogen sikker Vejledning angaaende Faderskabet, men forudsat, at ingen andre Mænd end Appellanten og Indstævnte F₁ kan komme i Betragtning som Fader, maa Appellantens Faderskab dog betragtes som noget mere sandsynligt end F₁'s.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der

Højesteretssagførerne Holten-Bechtolsheim og Bruun hver 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, M, fødte den 6. Juni 1937 udenfor Ægteskab et Pigebarn, for hvis Vedkommende Avlingstiden ifølge Erklæring fra Amtslægen i Vejle omfatter Tidsrummet fra kort Tid efter Midten af August 1936 til kort efter Midten af Oktober s. A., hvilket kan ansættes til Tiden fra 17. August til 21. Oktober 1936.

Indstævnte F_1 , som ifølge Sagsøgerens Forklaring har haft Samleje med hende ialt 3 Gange, nemlig 2 Gange i September 1936 og 1 Gang omkring Midten af Oktober s. A., har erkendt Samleje med Sagsøgeren 2 Gange, nemlig Søndag den 27. September 1936 og enten Fredag den 16. eller Lørdag den 17. Oktober s. A., begge Gange altsaa indenfor Avlingstiden.

Med Indstævnte F_2 har Sagsøgeren efter sin og F_2 's overensstemmende Forklaring 2 Gange haft kønslig Forbindelse, første Gang i September 1936, altsaa indenfor Avlingstiden, anden Gang i Oktober s. A., uden at den nærmere Dato herfor er sikkert oplyst. Ved begge disse Lejligheder foregik efter begge Parters Forklaring det samme, nemlig følgende:

F_2 laa ovenpaa Sagsøgeren med sit Lem fremme, medens hendes Kønsdel var blottet, men F_2 havde ikke sit Lem indført i hendes Kønsdel, idet dette efter hans Forklaring ikke var lykkedes ham. I denne Stilling havde F_2 Sædafgang, men da denne fandt Sted, var hans Lem ikke i Berøring med Sagsøgerens Kønsdel, men kun i Nærheden af denne, og om Sæden ved Afgangen ramte hendes Kønsdel eller ikke, kan ingen af Parterne sige. Paa Forespørgsel fra Retten, om en Kønsakt som den beskrevne, under Forudsætning af at Sæden ved Afgangen har ramt Kvindens Kønsdel, kan virke besvangrende, eller om Muligheden heraf er udelukket eller dog saa fjern, at der ganske bør ses bort derfra, har Retslægeraadet i Skrivelse af 2. December 1937 udtalt, at Muligheden for Besvangring ved den beskrevne Kønsakt ikke ganske kan udelukkes.

Der er i Sagen foretaget Blodtypebestemmelse, hvorefter der hverken efter AB₀-, MN- eller A₁A₂-Systemet er noget til Hinder for, at de Indstævnte kan være Fader til Barnet.

Sagsøgeren, som selv anser F_1 som Fader til Barnet, har med sin Værge nedlagt Paastand om, at Indstævnte F_1 dømmes til at betale til hende og Barnet de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 jfr. senere Lovgivning omhandlede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse, subsidiært in solidum med F_2 .

Indstævnte F_1 har for sit Vedkommende ingen Indsigelse haft mod Bidragspligt, og han bliver efter det foreliggende at dømme efter Sagsøgerens Paastand.

Indstævnte F_2 har paastaaet Frifindelse. Selvom nu, i Mangel af anden Oplysning, hans og Sagsøgerens Forklaring om det mellem dem passerede lægges til Grund, findes der at være en saa overvejende

Sandsynlighed for, at Sæden ved Afgangen har ramt Sagsøgerens Køn-
del, at der maa gaas ud herfra, og da herefter Muligheden for Be-
svangring ved den foregaaende Kønsakt efter Retslægeraadets foran cite-
rede Erklæring ikke ganske kan udelukkes, bliver ogsaa F₂ at anse som
bidragspligtig til Barnet efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 20. December 1937 af Retten for
Vejle Købstad med Nørvang-Tørrild Herreder.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Appellanten og M
samt F₁ paany afgivet Forklaringer.

Herved maa det med Hensyn til det sidste kønslige Samkvem mel-
lem Appellanten og M anses oplyst, at dette fandt Sted den 16. eller
17. Oktober 1936 altsaa — ligesom det første kønslige Samkvem mellem
disse — inden for Avlingstiden. Med denne Bemærkning samt i Henhold
til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Landsretten iøvrigt fore-
lagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen
være at stadfæste.

Med Sagens Omkostninger her for Retten vil der være at forholde
som nedenfor anført.

Onsdag den 25. Oktober.

Nr. 10/1939. Mælkekusk **Søren Mortensen** (Jørgensen)
mod
Mejeriet **Svendborg** (Thorsteinsson),

betræffende Erstatning for uberettiget Afskedigelse.

Østre Landsrets Dom af 10. November 1938 (VI Afd.): Sag-
søgte, Mejeriet Svendborg, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Mælkekusk
Søren Mortensen, under denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger bør
Sagsøgeren til Sagsøgte betale 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms
Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten sig tilkendt Dommens
første tre Poster, ialt 3053 Kr. med Renter.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter Dommens Afsigelse har Appellanten forklaret, at han,
da han fratraadte, havde godt 300 Kr. udestaaende hos sine

Kunder, og at han ikke havde nogen Bankkonto eller Sparekassebog til Benyttelse ved sin Mælkeforhandling. Han havde ifølge sin videre Forklaring 600—700 Kr. paa Lommen den Dag, da han blev afskediget, hvoraf 500 Kr. var et ham af en Kunde udbetalt Forskud paa Betalingen for endnu ikke skete Mælkeleverancer.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til Dommens Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Fire Dommere mener ikke, at Bortvisningen af Appellanten, der skete uden Angivelse af Grund, har været berettiget. De lægger herved Vægt paa, at det ikke kan anses for godtgjort, at der er blevet stillet Krav til Appellanten om daglig Afregning, at det aldrig var blevet betydet ham, at Undladelse af daglig Afregning vilde medføre Bortvisning, og at Bestyrelsens Beslutning om at bortvise ham blev truffet paa Grundlag af en — efter det oplyste urigtig — Angivelse af, at han havde nægtet at betale. Disse Dommere finder herefter, at Appellanten har Krav paa Erstatning for Indtægtstab for Tiden indtil den Dag, til hvilken han efter den kollektive Overenskomst havde kunnet opsiges. De mener derhos, at der tilkommer ham Erstatning for, at han ved Bortvisningen blev afskaaret fra at søge udnyttet den Adgang til at afstaa sin Stilling til en anden, som maa anses hjemlet ved Bestemmelsen i Kontraktens Punkt 5. De nævnte Dommere vil tilkende Appellanten en skønsmæssig fastsat Erstatning af ialt 1800 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Mælkekusk Søren Mortensen, til Indstævnte, Mejeriet Svendborg, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Slutningen af Januar 1937 blev Søren Mortensen antaget af Bestyrelsen for Mejeriet Svendborg som Mælkeforhandler; i Kontrakten mellem Parterne, der er udateret, hedder det blandt andet:

»Punkt 1:

Den $\frac{1}{1}$ 1937 overtager Søren Mortensen den af Mejeriets Mælketurer, som tidligere er kørt af Mælkehandler Holger Rasmussen, Enghavevej, og Søren Mortensen er indforstaaet med og erkender, at han

er antaget af Mejeriet og at Mælkeruten med Kunder til enhver Tid tilhøre samme Mejeri.

— — —

Punkt 4:

Mælkeforhandler Søren Mortensen forpligter sig til at afregne og betale alle solgte Produkter daglig og fuldt ud.

Punkt 5:

Skulde S. Mortensen ønske at afstaa sin Stilling til en anden, kan dette kun ske med Mejeriets Tilladelse, men Mejeriet kan til enhver Tid afskedige Mælkeforhandleren.«

Mortensen havde forinden forhandlet med den tidligere Indehaver af Mælkeruten, Holger Rasmussen, og var blevet enig med denne om en Afstaaelsessum paa 2500 Kr.

Den 30. Oktober 1937 blev der mellem Mælkeriarbejdernes Forbund paa den ene Side og blandt andet Mejeriet Svendborg paa den anden Side oprettet kollektiv Overenskomst, hvori det blandt andet hedder:

»§ 7.

Der fastsættes en gensidig Opsigelsesfrist paa 14 Dage til en 1ste i en Maaned.

— — —

»Mejerierne er indforstaaet med, at de i Overenskomstperioden kun maa beskæftige Medlemmer af Mælkeri-Industriarbejdernes Forbund. Hermed ophører alle tidligere Kontrakter og private Aftaler.«

Den 15. Februar 1938 afskedigede Mejeriet uden Varsel Mortensen.

Under denne ved Retten for Svendborg Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Mortensen som Sagsøger Mejeriet som Sagsøgt dømt til Betaling af 3553 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 24. Februar 1938.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse og har derhos nedlagt subsidære Paastande.

Til Begrundelse af Paastanden har Sagsøgeren anført, at han efter den kollektive Overenskomst, der er traadt i Stedet for Kontraksbestemmelserne mellem Parterne, ikke lovligt kunde opsiges før til den 1. April 1938, hvorfor han paastaar sig tilkendt tabt Fortjeneste og Godtgørelse af Løn til Mælkeassistent i Tiden fra 15. Februar til 1. April 1938. Da han derhos ved den ulovlige Afskedigelse er blevet afskaaret fra at videresælge Mælkeruten, paastaar han Sagsøgte tilpligtet at erstatte ham et Beløb svarende til den af ham i sin Tid betalte Afstaaelsessum. Endelig forlanger han en Erstatning i Anledning af, at han nu er kommet til at staa uden Erhverv samt i Anledning af, at Sagsøgte har ladet foretage Udlæg hos ham for Sagsøgerens Vareskyld, uagtet Sagsøgeren havde større Modkrav, nemlig det her under Sagen krævede Erstatningsbeløb. Sagsøgerens Krav specificeres saaledes:

Tabt Fortjeneste 9 Kr. pr. Dag fra 15. Februar til 1. April....	396 Kr.
Løn til Medhjælper fra 15. Februar til 1. April.....	157 —
Afstaaelsessummen	2500 —
Godtgørelse for Forstyrrelsen af Sagsøgerens Forhold.....	500 —
	<u>ialt.... 3553 Kr.</u>

Sagsøgte gør heroverfor blandt andet gældende, at Afskedigelsen uden Varsel var berettiget, fordi Sagsøgeren groft havde misligholdt Kontraktens Punkt 4 ved Undladelse af at afregne de solgte Produkter dagligt, idet han i den sidste Tid før Afskedigelsen konstant var i Restance, og ved Afskedigelsen skyldte 802 Kr. 51 Øre, for hvilket Beløb Sagsøgte har set sig nødt til at erhverve Dom og Udlæg.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren, Forretningsfører Niels Nielsen, Frugthandler Peter Schmidt, Mælkehandler Anders Peter Andersen Bech, Mælkeassistent Brynjulf Jensen, Mejeribestyrer Martinus Alfred Andersen, Mælkehandler Svend Andersen, Mælkehandler Peter Skov, Frk. Laura Jacobsen, Elev Henning Jensen og Gaardejer Hans Henrik Rytter afgivet Forklaring.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Sagsøgeren, umiddelbart efter at han havde overtaget Mælkeruten, kom i Restance overfor Mejeriet med Beløb, der til at begynde med androg 800 à 900 Kr., for senere at stige til noget over 1000 Kr., og at han, uagtet han af Mejeribestyreren Gang paa Gang blev opfordret til at afregne fuldtud, stadig stod i Restance med Beløb varierende fra ca. 500 Kr. og op til 900 Kr., saaledes at han — som ovenfor nævnt — da Afskedigelsen fandt Sted, skyldte Mejeriet Kr. 802,51. Da der nu maa gives Mejeriet Medhold i, at dette Forhold i sig indebærer en saa alvorlig Misligholdelse af den mellem Parterne indgaaede Kontrakt, og da der ligeledes maa gives Mejeriet Medhold i, at ihvertfald den foran citerede Bestemmelse i denne Kontrakt om daglig Afregning fuldt ud ikke kan anses ophævet ved den kollektive Overenskomst, der ikke ses at indeholde Bestemmelser vedrørende disse Forhold, findes det sagsøgte Mejeri at have været berettiget til at afskedige Sagsøgeren uden Varsel, og herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte 150 Kr.

Torsdag den 26. Oktober.

Nr. 301/1938. Repræsentant **J. L. Ibsen** (Heise)

mod

Tommerup Væveri (Oluf Petersen),

betræffende Erstatning for Afbrydelse af Engagement.

Østre Landsrets Dom af 28. Juli 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Tommerup Væveri, bør til Sagsøgeren, Repræsentant J. L. Ibsen, betale 260 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 22. Januar 1938 til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det Appellanten ved Dommen tilkendte Beløb er betalt af Indstævnte.

Det tiltrædes som ved Dommen antaget, at Aftalen af November 1934 om en Maanedes Opsigelse staar ved Magt.

Fem Dommere mener ikke, at det er tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten har frafaldet sin Ret til Provision af Leverancerne til Schack Petersen. De vil derfor yderligere tilkende ham 878 Kr. 02 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Indstævnte at betale som nedenfor anført.

Fire Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Tommerup Væveri, bør til Appellanten, Repræsentant J. L. Ibsen betale 878 Kr. 02 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 22. Januar 1938 til Betaling sker samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr.

Indstævnte betaler derhos i Forhold til det tilkendte Beløb de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1933 tiltraadte Sagsøgeren, Repræsentant J. L. Ibsen, Stillingen som Repræsentant for Sagsøgte, Tommerup Væveri. Den 13. November 1934 oprettedes der om Samarbejdet en skriftlig Overenskomst, hvori det bl. a. hedder:

»I Anledning af, at Hr. J. L. Ibsen, Tommerup, efter gentagen Anmodning atter er traadt i Samarbejde med Firmaet »Tommerup Væveri v/ Reindel« pr. Knarreborg St., og som Repræsentant skal varetage Firmaets Interesser ved Salg af dets Varer paa Fyn, Langeland, Lolland-Falster, Sjælland med omliggende Øer, Odense og København dog undtagen, er følgende Aftale truffet: — — —

3) Hr. Ibsen maa gerne medtage Kollektioner fra andre Firmaer, saafremt de ikke konkurrerer med Tommerup Væveri.

4) Provision er ansat til 5 pCt., der afregnes ugentlig bagud med 4½ pCt. kontant og ½ pCt. Fradrag paa Forskud iflg. Opgørelse.

¼ pCt. godskrives som Rejsenhjælp — — —

5) Nærværende gensidige Overenskomst kan fra begge Sider opsiges med een Maanedes Varsel. I Tilfælde af Misligholdelse uden Varsel.

6) I Tilfælde af, at Distriktet Jylland bliver ledig, vil Hr. Ibsen faa overdraget Repræsentationen for denne Del af Landet ogsaa.«

For Jyllands Vedkommende havde Sagsøgte paa det Tidspunkt en anden Repræsentant, men Samarbejdet med denne ophørte omkring Februar 1935, og da Samarbejdet med Sagsøgeren herefter skulde udvides til at omfatte Jylland, affattede Sagsøgte et Udkast til en ny Kontrakt, som imidlertid ikke blev underskrevet af Sagsøgeren. Samarbejdet fortsattes dog uforandret bortset fra Udvidelsen af Sagsøgerens Distrikt, og et senere af Sagsøgte udarbejdet Forslag til Ændring af Overenskomsten bl. a. med Hensyn til Sagsøgerens Adgang til at opnaa Forskud førte ikke til Overenskomst, dog at dette Forslag for første Gang nævner en Provisionssats paa $5\frac{1}{2}$ pCt., hvilken Sats maa antages at være benyttet ved den senere Provisionsberegning.

I December 1937 opstod der Divergens mellem Parterne i Anledning af, at Sagsøgte ønskede en Deling af Sagsøgerens Distrikt, hvad Sagsøgeren ikke vilde indgaa paa, og Resultatet blev, at Sagsøgte i Skrivelse af 6. Januar 1938 opsagde Sagsøgeren med en Maanedes Varsel fra Opsigelsens Dato. Sagsøgeren fratraadte Repræsentationen den 6. Februar s. A.

Under Paaberaabelse af at have Krav paa 3 Maaneders Opsigelse har Sagsøgeren under denne ved Retten for Odense Herred forberedte Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at udrede en Erstatning for tabt Fortjeneste i Tiden indtil 1. Maj 1938, hvilken Erstatning han sluttelig har opgjort til 1856 Kr. 16 Øre, hvorhos han yderligere har krævet sig tilkendt 1196 Kr. 03 Øre, der skal udgøre tilgodehavende Provision og Arbejdsløn for Tiden indtil 1. Februar 1938, som Sagsøgte har undladt at kreditere ham, saaledes at der paastaas Dom for 3052 Kr. 19 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 22. Januar 1938.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til nærmere Begrundelse af Paastanden har Sagsøgeren anført, at Overenskomsten af November 1934 er ophævet uden at nogen anden udtrykkelig Aftale om Opsigelsesvarsel er truffet, hvorfor Forholdet maa bedømmes efter Kommissionslovens § 86, Stk. 2.

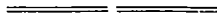
Sagsøgte hævder heroverfor, at Kontrakten af November 1934 vedblivende er gældende og Opsigelsen lovlig. Med Hensyn til den ikke krediterede Provision anføres bl. a., at Sagsøgeren ikke har reklameret overfor Provisionsopgøelserne, og derfor har fortabt sin mulige Ret.

Under Sagens Forberedelse har Indehaveren af det sagsøgte Firma, Fabrikant E. Reindel, Bogholderske Frk. Ellen Andersen og Frk. Kaja Hansen afgivet Forklaring, medens Sagsøgeren har afgivet Forklaring under Domsforhandlingen.

Da der efter det oplyste maa gaas ud fra, at Overenskomsten af November 1934 ikke i sin Helhed er ophævet eller afløst af ny Overenskomst, og at Aftalen om en Maanedes Opsigelsesvarsel saaledes staar ved Magt, kan der ikke gives Sagsøgeren Medhold i Paastanden om Tilkendelse af Godtgørelse for Tiden efter 6. Februar 1938. Derimod findes der ikke tilstrækkeligt Holdepunkt for at nægte Sagsøgeren Provision for nogen Leverance før 6. Februar 1938 bortset fra en Leverance i 1935—36 til Firmaet Schack Petersen, med Hensyn til hvilken

Leverance Sagsøgeren maa antages at have været bekendt saavel med at den fandt Sted som med, at der ikke krediteredes ham Provision. Herefter har Sagsøgeren et Provisionstilgodehavende, stort 260 Kr. Et yderligere krævet Beløb for Arbejde paa Fabriken i Juli 1934, hvorfor Sagsøgeren i Maj 1935 har faaet udbetalt 30 Kr., kan efter det foreliggende ikke tilkendes Sagsøgeren.

Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale Sagsøgeren 260 Kr. med Renter som paastaaet. Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Nr. 49/1939. **Planteskoleejer A. J. Frost (Rørdam)**

m o d

Gartner Em. Johansen og **Gartner P. Quist** (Fich efter Ordre),

betræffende Spørgsmaalet om de Indstævntes Berettigelse til at benytte Navnet »Børkop Planteskole« i deres Virksomhed.

Vestre Landsrets Dom af 17. December 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, Gartner Em. Johansen og Gartner P. Quist, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Planteskoleejer A. J. Frost, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør i sit til Handelsregistret anmeldte Firmanavn slette Ordet »Børkop«. Iøvrigt bør Sagsøgeren for de Sagsøgtes Tiltale fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 200 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har ingen af Parterne gentaget Paastanden om Erstatning.

Ved de tildels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger findes det godtgjort, at Betegnelsen Børkop Planteskole for den af Appellanten drevne Virksomhed i længere Tid og i stor Udstrækning har været benyttet af Appellantens Kunder og øvrige Forebindelser, og at Forvekslinger med de Indstævntes Planteskole har fundet Sted.

Unset, at Appellanten ikke som Firmabetegnelse har benyttet Navnet Børkop Planteskole, findes de Indstævnte herefter at have været uberettigede til ved Oprettelsen af deres Planteskole at antage Navnet Børkop Planteskole og Appellantens for Højesteret i saa Henseende nedlagte Paastande vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanten med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Gartner Em. Johansen og Gartner P. Quist, er uberettigede til at benytte Firmanavnet »Børkop Planteskole«. Appellanten, Planteskoleejer A. J. Frost, bør for Tiltale af de Indstævnte i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte, een for begge og begge for een, til Appellanten med 400 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Fich 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1934 overtog Sagsøgeren, Planteskoleejer A. J. Frost, der har Bopæl i Gaarslev Sogn ca. 1½ km fra Børkop Station, en af hans Fader i 1906 oprettet Planteskole, hvis samlede Areal udgør ca. 130 Tdr. Land, hvoraf ca. 35 Tdr. Land ligger i Gauerslund Sogn — til hvilket Sogn Børkop hører — medens ca. 95 Tdr. ligger i Nabsognet Gaarslev Sogn.

I Begyndelsen af September 1937 begyndte de Sagsøgte, Gartner Em. Johansen og Gartner P. Quist — af hvilke førstnævnte i ca. 8 Aar, indtil han den 1. September 1937 fratraadte, har været ansat hos Sagsøgeren, de sidste 3 Aar som Arbejdsleder, medens sidstnævnte af og til har haft Arbejde som Arbejdsmand hos Sagsøgeren — under Navnet »Børkop Planteskole v/ Em. Johansen & P. Quist« at forhandle Planter fra en Planteskole paa et Areal paa Børkop Mark, som de i 1935 havde lejet af Sagsøgte Quists Fader og tilplantet; samtidig med, at de Sagsøgte begyndte at forhandle Planter fra Planteskolen, købte de til Udvidelse af denne et i Nærheden liggende Stykke Jord paa ca. 11 Tdr. Land. Da der ved Bestillinger opstod Forvekslinger mellem de to Planteskoler, lod Sagsøgeren den 8. December 1937 sit Firma anmelde til Handelsregistret for Elbo m. fl. Herreder som: »Børkop og Vejle Amts Planteskole og Frosts Skovfrøhandel v/ A. J. Frost«, og paa Grundlag af denne Anmeldelse har Postvæsnet truffet den Bestemmelse, at al Post adresseret til »Børkop Planteskole« skal udleveres til Sagsøgeren. Under den derefter mellem Parterne opstaaede Strid om Retten til Navnet »Børkop Planteskole« fremsatte Sagsøgte Johansen overfor Handelsministeriet Besværing over Sagsøgerens Anmeldelse til Handelsregistret, men blev af Ministeriet i Skrivelse af 29. Marts 1938 henvist til at søge Spørgsmaalet afgjort ved Domstolene — jfr. § 6 i Lov Nr. 23 af 1. Marts 1889. I Begyndelsen af April 1938 indrykkede Sagsøgeren i forskellige paa Egnen udbredte Dagblade en saakaldt »Advarsel«, hvori det bl. a. hedder:

»Paa Grund af mange Henvendelser i den senere Tid, skal vi oplyse, at Firmaet P. Quist og Em. Johansen, Brøndsted Mark, som urigtig kalder deres Firma »Børkop Planteskole«, endskønt dette er et Firmamærke indregisteret af os, intet har med vort Firma at gøre paa nogen Maade, tværtimod er sidstnævnte afskediget fra vor Forretning paa Grund af utilfredsstillende Forhold. Da vi har bragt i Erfaring, at nævnte Firma forsøger at undersælge os, har vi bestemt os til, for at imødegå enhver Konkurrence i dette Forsøg, at tilbyde som følger saa længe Forraad haves: — — —«.

Denne Annonce var underskrevet »Vejle Amts Planteskole. Indehaver A. J. Frost, Børkop — — —«. Endvidere udtalte Sagsøgeren i en Skrivelse af 2. Maj 1938 til Almindelig dansk Gartnerforening, hvoraf Sagens Parter er Medlemmer, med Henblik paa Sagsøgte Johansen, at »— — — der opstod visse Transaktioner fra den enes Side, som grænser til Bedrageri, maatte vi afskedige ham med faa dages Varsel — — —«.

Under en af Sagsøgte Johansen derefter anlagt, for Vestre Landsret indanket Sag er Sagsøgeren ved Dom af Dags Dato i Anledning af sine Udtalelser i fornævnte »Advarsel«, og i Skrivelsen til Almindelig dansk Gartnerforening for Krænkelse af Privatlivets Fred og Ærefornærmelse blevet idømt en Bøde paa 300 Kr. og tilpligtet at udrede en Erstatning af samme Størrelse til Sagsøgte Johansen for tilføjet Tort og Forstyrrelse af hans Forhold.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte kendes uberettigede til at benytte Navnet »Børkop Planteskole« i deres Virksomhed, det være sig paa Plakater, Tryksager, Brevpapir og i Annoncer etc., at de Sagsøgte kendes pligtige at nedtage nu opstillede Plakater og tilintetgøre Beholdninger af Tryksager, Brevpapir og lign. med Navnet »Børkop Planteskole«, samt at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at udrede til Sagsøgeren en Erstatning paa 2000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 29. April 1938, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale og denne kendt pligtig at slette Ordet »Børkop« af sit anmeldte Firmanavn, hvorhos de har paastaet sig tilkendt en Erstatning paa 2000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 25. Maj 1938, indtil Betaling sker.

Til Støtte for sit Søgmaal har Sagsøgeren anført, at den af ham drevne Planteskole i en lang Aarrække har været kendt under Navnet: »Børkop Planteskole«, »Planteskolen i Børkop« eller »Vejle Amts Planteskole« i Børkop og nu er indført i Handelsregistret under den foran angivne Betegnelse, at de Sagsøgte, der ikke har foretaget nogen Anmeldelse til Handelsregistret, derfor — jfr. herved Analogien af Lov Nr. 23 af 1. Marts 1889 § 10, 1. Stk. og §§ 9, 1. Stk. og 15, 1. Stk., i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 — er uberettigede til at benytte Navnet »Børkop Planteskole«, hvilket de ikke destomindre vedblivende gør saavel paa Tryksager og Brevpapir som i Aviser og paa en Plakat, der er opstillet paa en Mark ved Børkop lige op til Jernbanelinien, samt at han ved de Sagsøgtes nævnte Forhold, der medfører Forvekslinger mellem de to Planteskoler, har lidt et betydeligt Tab.

Med Hensyn til Benyttelsen af Betegnelsen »Børkop Planteskole«

eller »Planteskolen i Børkop« har Sagsøgeren henvist til 47 af ham under Sagen fremlagte Skrivelser fra Aarene 1932—1937 fra forskellige Forretningsforbindelser, hvori de nævnte Betegnelser er benyttet.

Sagsøgeren har imidlertid erkendt, at hans Planteskole, i hvert Fald i hans Faders Tid, overvejende er blevet kaldt »Vejle Amts Planteskole«, og at han selv har brugt og stadig — ogsaa efter Registreringen af det oftnævnte Firmanavn — bruger Betegnelsen »Vejle Amts Planteskole, Børkop« paa sine trykte Fakturaer og Meddelelser saaledes ogsaa paa en i Efteraaret 1938 fremkommet Prislister.

Denne Betegnelse af Planteskolen er ogsaa benyttet saavel i Vejle & Oplands Telefonbog for 1938 som i Jydsk Telefonselskabs Telefonbog for samme Aar. Arbejdsmand Johannes Lange, der i over 8 Aar har været ansat i Sagsøgerens Planteskole, har derhos som Vidne forklaret, at han mener, at den almindelige Betegnelse for Planteskolen var Frosts Planteskole, og mener ikke at have bemærket eller lagt Vægt paa Betegnelsen »Børkop Planteskole«, som han ikke mindes at have hørt nogen benytte.

Efter det saaledes foreliggende, og idet der ikke kan lægges nogen afgørende Vægt paa, at nogle af Sagsøgerens Forretningsforbindelser i Korrespondance har benyttet Betegnelsen »Børkop Planteskole« eller »Planteskolen i Børkop« maa der gaas ud fra, at Sagsøgeren i alt Fald ikke har benyttet disse Navne som Betegnelse for sin Virksomhed, forinden de Sagsøgte i Begyndelsen af September 1937 begyndte deres Virksomhed under Betegnelsen »Børkop Planteskole«, med hvilken Betegnelse det maa antages, at Sagsøgeren hurtig blev kendt. Idet derhos den Omstændighed, at Sagsøgeren ca. 3 Maaneder efter, at de Sagsøgte var begyndt at benytte Betegnelsen »Børkop Planteskole«, har faaet indregistreret et Firmanavn, hvori denne Betegnelse forekommer, under de foran beskrevne Forhold ikke kan medføre, at Sagsøgeren kan kræve, at de Sagsøgte ophører med at bruge Navnet »Børkop Planteskole«, kan de af ham i saa Henseende nedlagte Paastande ikke gives Medhold, og da der efter det anførte heller ikke er noget Grundlag for Sagsøgerens Erstatningskrav, vil de Sagsøgte Frifindelse paastand i det hele være at tage til Følge.

Færdig fra Trykkeriet den 15. November 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 20

Torsdag den 26. Oktober.

De Sagsøgte findes derhos ved at anvende Betegnelsen »Børkop Planteskole« som sket — uanset at Registrering ikke har fundet Sted — at have erhvervet en saadan Ret til dette Navn, at de maa kunne kræve, at det forbydes Sagsøgeren at anvende en Betegnelse for sin Virksomhed, hvori Ordene »Børkop Planteskole« forekommer — jfr. herved § 9, 1. Stk., i Lovbekendtgørelse Nr. 80 af 31. Marts 1937 og Grundsætningen i § 10, 3. og 4. Stk., i Lov om Varemærker Nr. 101 af 7. April 1936. Herefter vil de Sagsøgte Paastand om, at Sagsøgeren tilpligtes at slette Ordet »Børkop« af sit ommeldte Firmanavn, være at tage til Følge. Hvad derimod angaar det af de Sagsøgte rejste Erstatningskrav, som de i det væsentlige har støttet paa, at de har lidt økonomisk Tab ved Sagsøgerens fornævnte i forskellige Dagblade indrykkede »Advarsler« og de af ham fremsatte ærerørlige Beskyldninger, findes der ikke at være Grundlag for at fastslaa, at de Sagsøgte har lidt noget Tab udover, hvad der er taget Hensyn til ved Dommen af Dags Dato i den af Sagsøgte Johansen mod Sagsøgeren anlagte Sag angaaende Freds- og Ærekrænkelser, og Sagsøgeren vil derfor forsaavidt være at frifinde for de Sagsøgte Tiltale.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 30. Oktober.

Nr. 14/1939. Ejendomshandler **A. N. Lundgaard** (Gelting)
mod

Dommer **J. M. Fabritius Tengenagel** som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru **Ditlevsen** (Kemp),

betræffende Betaling af Kommissionssalær.

Østre Landsrets Dom af 29. November 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Dommer J. M. Fabritius Tengenagel som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Ditlevsen, Kalundborg, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ejendomsmægler A. N. Lundgaard, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den 13. Juni 1938 indkaldte Indstævnte til Skiftesamling den 21. s. M. for at tage Stilling til Forslag om Arveudlæg til Legatarer af den Boet tilhørende faste Ejendom eller saafremt dette Forslag ikke modtoges, at tage Stilling til Spørgsmaalet om Ejendommens Bortsalg ved offentlig Auktion. Samtidig tilskrev Indstævnte Appellanten om hurtig at fremkomme med Bud fra vedkommende Køber. Den 20. Juni fremkom gennem Appellanten et Tilbud overensstemmende med de af Indstævnte tidligere stillede Krav, hvorved bemærkes, at Indstævnte ikke havde fremført noget om et i Skrivelse af 1. Juni 1938 af nogle Arvinger stillet Krav om Kautio for 40.000 Kr.

Den 20. Juni forhandlede Indstævnte dernæst personlig med Køberen angaaende nogle Løfter, der var afgivet af Indstævnte om et Lagerum, og Køberen, der ordnede dette, havde Indtryk af, at det derefter kun drejede sig om en formel Godkendelse fra Skiftesamlingens Side.

Efter Indkaldelsens Indhold og det paa Skiftesamlingen passerede maa det antages, at Indstævnte i Virkeligheden ikke havde Interesse i det tilvejebragte Tilbud, der dog indirekte fik Betydning for Ejendommens Salgssums Størrelse og Boets Behandling.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder findes Appellanten at have Krav paa et rimeligt Vederlag for det af ham udførte Arbejde, og da det som i den indankede Dom antaget, ikke kan anses godtgjort, at Appellanten har frafaldet Kravet paa Salær eller at han ved først den 27. Juni 1938 men dog inden Boets Slutning at sende en Regning har fremsat sit Krav for sent, vil der være at tillægge ham et Vederlag af $\frac{1}{2}$ pCt. eller 740 Kr. med Renter samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dommer J. M. Fabritius Tengnagel som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Ditlevsen, bør til Appellanten, Ejendomsmægler A. N. Lundgaard, betale 740 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. Oktober 1938 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Ejendomsrådgiver A. N. Lundgaard, Sagsøgte, Dommer J. M. Fabritius Tengnagel, som executor testamenti i Boet efter afdøde Enkefru Ditlevsen, Kalundborg, kendt pligtig at betale et Beløb af 1480 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 6. Oktober 1938, subsidiært et mindre Beløb efter Rettens Skøn med Renter som paastaet.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

I sin Egenskab af executor testamenti i Boet efter Enkefru Ditlevsen, der afgik ved Døden den 25. Januar 1935, gav Sagsøgte Sagsøgeren i Kommission at sælge en Boet tilhørende Ejendom i Kalundborg. Sagsøgeren udførte i denne Anledning et betydeligt Arbejde og havde Forhandling med flere interesserede, uden at det dog lykkedes ham at fremskaffe et for Boet acceptabelt Tilbud paa Ejendommen, der tillige var givet i Kommission til en Overretssagfører i Kalundborg. Da Boet efterhaanden var blevet saa gammelt, at Sagsøgte maatte lægge Vægt paa at gennemføre en snarlig Afslutning af det, besluttede han sig til at søge gennemført en Ordning, hvorefter Ejendommen udlagdes til Sagsøgtes to Børn, der er Legatarer i Boet, for Vurderingssummen, der udgør 142.000 Kr. Imidlertid fik Sagsøgte, efter at de til Gennemførelsen af denne Ordning fornødne Forhandlinger var førte, den 20. Juni 1938 Meddelelse fra Sagsøgeren om, at han havde en Køber til Ejendommen, der tilbød en Købesum af 148.000 Kr. Paa en den følgende Dag stedfundt Skiftesamling i Boet vedtoges det imidlertid at gennemføre en Ordning med Boets snarlige Afslutning ved Udlæg af Ejendommen til de to fornævnte Legatarer, idet Udlægssummen dog fastsattes til 146.500 Kr., der beregnedes efter det fornævnte Tilbud med Fradrag af et Beløb, svarende til et Kommissionssalær, stort 1500 Kr.

Sagsøgeren gør gældende, at det skyldes hans Virksomhed, at Udlægssummen er blevet forhøjet, og at der derfor ved hans Arbejde er indvundet en Fordel for Boet, der berettiger ham til Kommissionssalær.

Sagsøgte gør paa sin Side principalt gældende, at Sagsøgeren under en Telefonsamtale den 21. Juni d. A. overfor en Forespørgsel fra Sagsøgte udtalte, at Sagsøgeren ikke vilde have noget Tilgodehavende, hvis det af ham fremskaffede Tilbud ikke blev antaget. Iøvrigt har Sagsøgte henvist til, at det stedfundne Udlæg er foretaget uden Medvirken fra Sagsøgerens Side.

Medens Rigtigheden af Sagsøgtes principale Indsigelse ikke kan anses godtgjort, maa der gives Sagsøgte Medhold i, at der ikke tilkommer Sagsøgeren Salær i Anledning af det stedfundne Arveudlæg, der maa sidestilles med Salg til en uden hans Medvirken ved Sagsøgtes Initiativ fremkommet Køber; [herefter] vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Tirsdag den 31. Oktober.

Nr. 147/1938. Grosserer **Kay Darville** (Jørgensen)
mod
Fru Ellida Darville (Ahnfelt-Rønne),

betræffende Tilbagebetaling af paastaet Laan m. v.

Østre Landsrets Dom af 20. Maj 1938 (II Afd.): Sagsøgte, Grosserer Kay Darville, bør til Sagsøgerinden, Fru Ellida Darville, betale 30.543 Kr. 32 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 26. Februar 1938, til Betaling sker, samt frigøre den Sagsøgerinden tilhørende Obligation oprindelig stor 7569 Kr. 76 Øre med Pant i Ejendommen Matr. Nr. 36 ag af Frederiksberg. Saa betaler Sagsøgte og til Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 1000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten paastaar Dommen ændret saaledes, at han dømmes til at betale Indstævnte 8387 Kr. 48 Øre, nemlig Post I 8000 Kr. og Post III 2352 Kr. 48 Øre med Fradrag af 1565 Kr. og 400 Kr., med Renter, og til at frigøre den Indstævnte tilhørende Obligation, oprindelig stor 7569 Kr. 76 Øre med Pant i Ejendommen Matr. Nr. 36 ag af Frederiksberg — alt paa Betingelse af, at de af Appellanten til Indstævnte transporterede Livsforsikringspolicer med Statsanstalten for Livsforsikring Litra S — V 200563 og Litra S — V 200629 tilbagetransporteres til Appellanten. Indstævnte nedlægger Paastand om Stadfæstelse.

Efter Dommens Afsigelse er der af statsautoriseret Revisor foretaget en Undersøgelse angaaende de fra Hustruens Særeje hidrørende Beløb.

Seks Dommere bemærker følgende:

Ved den foretagne Revision og det iøvrigt i Sagen oplyste findes det tilstrækkelig sandsynliggjort, at en betydelig Del af Hustruens Midler enten direkte eller gennem Appellantens Firma er medgaaet i Ægtefællernes Husførelse, medens der med Hensyn til andre Beløb ikke har kunnet skaffes Oplysning om disses Anvendelse.

Da det ved det oplyste ikke er godtgjort, at de omstridte Beløb som Laan er stillet til Mandens Disposition, eller at der foreligger noget andet Grundlag for, at Manden skulde tilsvare Hustruen disse, stemmer disse Dommere for at ændre Dommen i Overensstemmelse med Appellantens Paastand og at hæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Grosserer Kay Darville, bør til Indstævnte, Fru Ellida Darville, betale 8387 Kr. 48 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 26. Februar 1938 til Betaling sker samt frigøre den Indstævnte tilhørende Obligation, oprindeligt stor 7569 Kr. 76 Øre med Pant i Ejendommen Matr. Nr. 36 ag af Frederiksberg — alt paa Betingelse af, at de ovennævnte Livsforsikringspolicer tilbagetransporteres til Appellanten.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden under denne Sag, Fru Ellida Darville, og Sagsøgte, Grosserer Kay Darville, indgik Ægteskab i 1931 og blev separerede ved Bevilling af 24. November 1937. Ifølge Ægtepagt af 30. December 1930 var fuldstændigt Særeje mellem Parterne; i Ægtepagten specificeredes som Sagsøgerindens Særeje dels noget nærmere angivet Indbo, dels Ejendommen Matr. Nr. 36 ag af Frederiksberg, dels nogle Obligationer til samlet Paalydende 34.700 Kr. og en Bankbog, dels endelig »et Tilgodehavende hos min vordende Ægtefælle Grosserer Darville ifølge Laan, stort 8000 Kr., til Sikkerhed for hvilket en Livsforsikringspolice er givet i Pant«. Det er ubestridt, at Sagsøgerinden, — til hvem Sagsøgte ved Separationsbevillingen tilpligtedes at udrede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse — nu ingen Formue har, og efter Sagsøgtes Partsforklaring har han heller ingen.

Sagsøgerinden paastaar Sagsøgte dømt dels til Betaling af

I. I Henhold til Ægtepagten	8.000,00 Kr.
II. Udbetalinger hidrørende fra Salg af Villaen Matr. Nr. 36 ag af Frederiksberg:	
1. 1ste Udbetaling 13. Februar 1934 indsat paa Darvilles Kassekredit	5000,00 Kr.
2. 2den Rate betalt 18. April 1934 do. ..	5000,00 —
3. Af 3die Rate:	
a) betalt 29. Maj 1934 do.	4149,06 —
b) Restbeløbet udbetalt Darville i Check	5006,78 —
	19.155,84 Kr.
III. Renter og Afdrag paa et Sagsøgerinden tilhørende Pantebrev, stort opr. Kr. 7569,76.	
.....	Kr. 1944,49
	— 407,99

	2.352,48 Kr.
IV. Beløb udbetalt Darville den 20. Januar 1935	3.000,00 --
	32.508,32 Kr.
÷ Bonus Livsforsikring	1.565,00 --
	30.943,32 Kr.

med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 26. Februar 1938, dels til at frigøre det nysnævnte Pantebrev, der er deponeret i Folkebanken til Sikkerhed for en Sagsøgte indrømmet Kassekredit.

Sagsøgte paastaar Frifindelse — forsaavidt angaar Paastanden under 1 dog kun for Tiden. For det Tilfælde, at der maatte blive tilkendt Sagsøgerinden noget Beløb, paastaar Sagsøgte Betaling gjort afhængig af, at hun dels refunderer Sagsøgte den af ham for hendes Lejlighed betalte Husleje for Tiden efter Separationens Dato 400 Kr., dels udleverer følgende Indbogenstande, som han hævder enten er anskaffet af ham eller skænket ham som personlig Gave:

1 Standerlampe — 1 Sølvkaffemaskine — 3 Kobberstik — 2 Lampetter og en Ampel — Gardiner til seks Fag Vinduer — 1 Isskab — 1 Bordtæppe — Sengelinned — 1 Blomsterglas — 1 Bronceylsekrone.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand gør Sagsøgte gældende:

ad I) Det nævnte Laan ydede Sagsøgerinden Sagsøgte, for at han skulde gifte sig med hende, og det var en Aftale, at det ikke skulde forfalde til Betaling før den Livsforsikringspolice, Sagsøgte som før bemærket stillede i Pant for Laanet, kom til Udbetaling;

ad II) efter at det i den fra Sagsøgtets Side afgivne Duplik var fastholdt, at han aldrig havde modtaget det under denne Post 3 b nævnte Beløb 5006 Kr. 78 Øre, har Sagsøgerindens Sagfører fremskaffet et Bevis for, at Sagsøgte har modtaget Beløbet. Under Domsforhandlingen har Sagsøgtets Sagfører derefter forklaret, at Benægtelsen i Dupliken skyldes en Misforstaaelse fra hans Side, og Sagsøgte har nu erkendt at have modtaget alle Beløbene under Post II. Han gør imidlertid gældende, at de er medgaaet til Husførelsen, som blev holdt i et Niveau, der var over Parternes Evne, og at Sagsøgerinden var medansvarlig herfor;

ad III) det er ubestridt, at det nævnte Pantebrev — som var blevet givet Sagsøgerinden for en Del af Købesummen for hendes under II omtalte Villa — med hendes Samtykke er blevet pantsat i Folkebanken til Sikkerhed for et Sagsøgte ydet Laan, og Sagsøgerinden har fremlagt et Dokument af 27. Juni 1934, hvori Sagsøgte »i Anledning af at (han) har faaet overladt« den nævnte Panteobligation »til Deponeering som Sikkerhed for et mig af min Bankforbindelse ydet Laan for egen Regning« meddeler Sagsøgerinden 2. Prioritets Panteret i en Livsforsikringspolice, stor 20.000 Kr., som allerede var belaant med 4200 Kr. i Statsanstalten for Livsforsikring. Sagsøgtets Fremstilling gaar imidlertid ud paa, at Sagsøgerinden selv har ønsket Laanet optaget, og at det kun er formelt, han er optraadt som Laantager;

ad IV) Sagsøgte har erkendt at have modtaget dette Beløb af Sag-

søgerinden, men hævder, at det blev ydet ham uden Forpligtelse til Tilbagebetaling.

Begge Parter har afgivet personlig Forklaring for Retten.

Sagsøgte har herunder i det væsentlige gentaget sine ovenfor nævnte Anbringender.

Sagsøgerinden har bestemt benægtet, at nogen Aftale skulde være truffet om, at Laanet under I ikke skulde tilbagebetales hende, før Livsforsikringen kom til Udbetaling. Hun har erkendt, at Parterne i de første Aar af deres Ægteskab brugte mange Penge, men hun vil mange Gange have gjort Indsigelse mod den Maade at leve paa, og hun har bestemt bestridt, at det har været hende, som stillede store Fordringer; ikke en eneste af hendes Familie — eller Vennekreds kom i deres Hjem, og Pengene brugtes — for den Dels Vedkommende, hun kender til — væsentlig til Mandens Spilleselskaber og udendørs Fornøjelser. Efter at hendes Villa i 1934 var blevet solgt, og der over Provenuet var blevet disponeret som ovenfor under Gengivelsen af hendes Paastand anført, boede Ægtefællerne først en kort Tid i Charlottenlund, men derpaa lige til Separationen i en 3-Værelses Leilighed paa Finsensvej, hvor Sagsøgerinden blev holdt yderst knapt — hun havde saaledes ikke fast Pigehjælp, men kun en Kone en Gang om Ugen — og det skønt Mandens Indtægt i det Firma, hvori han er Interessent, udgjorde ret store Beløb. Det bemærkes herved, at af en fremlagt Udskrift af hans Kapitalkonto i Firmaets Bøger fremgaar, at hans Overskud pr. 31. December 1934 udgjorde ca. 11.311 Kr., pr. 31. December 1935 ca. 21.830 Kr., pr. 31. December 1936 ca. 33.870 Kr. og pr. 31. December 1937 ca. 27.901 Kr.

Paa Spørgsmaal om, i hvilke Henseender Sagsøgerinden stillede store pekuniære Krav, svarede Sagsøgte, at hun holdt af at rejse og brugte en Del til Tøj; men i førstnævnte Henseende har han erkendt, at hendes Rejser har bestaaet i undertiden at ledsage ham paa hans Forretningsrejser, og som Eksempel paa hendes Toiletteudgifter har han kun oplyst, at hun engang har købt en Pels i Anledning af, at hun skulde med ham til Udlandet.

Sagsøgerinden har endvidere forklaret, at ogsaa Provenuet af de øvrige i hendes Ægtepagt nævnte Obligationer er medgaaet i Ægteskabet, hvorved hun har bemærket, at en Del deraf er anvendt paa to Børn, hun har fra et tidligere Ægteskab, og som nu er henholdsvis 19 og 15 Aar.

Hvad særlig Laanet under IV angaar, er det oplyst, at det der omhandlede Beløb blev laant Sagsøgte bl. a. til Tilbagebetaling af et Laan, han havde gjort hos en Kvinde, som han i nogen Tid havde haft et Forhold med.

Landsretten finder, som Sagen saaledes foreligger oplyst, ikke Betænkelighed ved at lægge Sagsøgerindens Fremstilling til Grund.

Da hendes Paastand om at have retligt Krav paa Betaling af de af hende krævede Beløb og om Frigørelse af Panteobligationen herefter har fornøden Hjemmel, og da Forfaldstiden maa anses indtraadt ved Separationen, vil Paastanden være at tage til Følge.

Hvad angaar de af Sagsøgte rejste Modkrav, maa der gives ham

Medhold med Hensyn til Kravet paa Husejerefusion. Angaaende hans Krav paa Udlevering af Indbogenstande er derimod intet Bevis forelagt Retten, selv Partsforklaring har Sagsøgte kun afgivet med Hensyn til Broncelysekronen, og paa dette Punkt er hans Forklaring bestemt modsagt af Sagsøgerinden i hendes Partsforklaring. Denne Del af Modkravet vil saaledes ikke kunne tages til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerinden med 1000 Kr.

Onsdag den 1. November.

Nr. 227/1939.

Rigsadvokaten

mod

Magnus Sørensen (Heilesen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 26, Stk. 2.

Dom afsagt af Retten for Københavns Amts søndre Birk m. v. den 8. April 1939: Tiltalte Montør Magnus Sørensen bøder inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse 250 Kr. til Statskassen. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger til det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1939 (III Afd.): Tiltalte Magnus Sørensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører L. Jessen, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde vil denne Rets Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Landsretten til Overretssagfører L. Jessen og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler Tiltalte Magnus Sørensen 40 Kr. og 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrifter af 28. Februar og 28. Marts 1939 har Politimesteren i Københavns Amts søndre Birk m. v. rejst Tiltale mod Montør Magnus Sørensen, boende Nørretofte Allé 11, 1. Sal, København, for Overtrædelse af Lægelovens § 26, Stk. 2, i Anledning af, at han i ca. ½ Aar, senest den 19. Marts 1939, gentagne Gange i forskellige Dag- og Ugeblade har ladet indrykke Annoncer indeholdende Meddelelser om, at han tager Syge i Kur, uagtet han ikke er autoriseret til at udøve Lægevirksomhed.

Tiltalte, der er født den 2. Juni 1899, er senest anset ved Østre Landsrets Dom af 24. August 1937 efter Lægelovens § 26, Stk. 2, med en Bøde paa 200 Kr.

Tiltalte paastaar Frifindelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Tiltalte i Tidsrummet fra 5. September 1938 til 19. Marts 1939 i en Række Dagblade og et Ugeblad har ladet indrykke Annoncer, i hvilke han tilbyder at sende Meddelelse om sine Erfaringer med Hensyn til en Helbredelseskur, han har underkastet sig for Gigtfeber med Hjertelidelse, Leddegigt og Eksem mod 10 Kr. pr. Efterkrav. I nogle af Annoncerne har han anført, at hans Helbredelseskur er undersøgt af Sundhedsstyrelsen. I samtlige Annoncer har han anført, at han ikke tager Syge i Kur.

Tiltalte erkender, at han efter disse Annoncer modtager Henstillinger fra forskellige Personer om Fremsendelse af en skriftlig Fremstilling af den af ham anvendte Kur, og at han derefter mod Efterkrav af 10 Kr. fremsender et Brev med de begærede Oplysninger. Han har til Retten afgivet et Brev svarende til de Breve, han sender til de Personer, der maatte ønske det, hvilket Brev indeholder en detailleret Beskrivelse af den Kur, Tiltalte efter Foregivende har underkastet sig for Gigtfeber og Leddegigt med nøjagtig Angivelse af de Aikog og Medikamenter, han har anvendt og de paagældende Midlers Virkning.

Tiltalte gør gældende, at han ikke ved de paagældende Annoncer har givet Meddelelse om, at han tager Syge i Kur, idet han navnlig henviser til, at han i Annoncerne udtrykkeligt har anført, at han ikke tager Syge i Kur.

Det fremgaar af det anførte, at Tiltalte ved de ommeldte Annoncer har givet Almenheden Meddelelse om, at han mod Vederlag i skriftlig Form giver Oplysning om Kur for nærmere angivne Sygdomme, og uanset det af Tiltalte i Annoncerne tagne Forbehold findes han herved at have tilbudt at tage Syge i Kur.

For det af Tiltalte saaledes udviste Forhold vil han i Medfør af Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 § 26, Stk. 2, være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde paa 250 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage.

Tiltalte bør derhos udrede Sagens Omkostninger til det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 8. April 1939 af Retten for Københavns Amts søndre Birk m. v., er paaanket af Tiltalte Magnus

Sørensen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af Straffen.

Da Tiltalte ikke ved at tilsende de paagældende Personer det i Sagen omhandlede Manuskript kan siges at have taget dem i Kur, og da det heller ikke iøvrigt er oplyst, at han har taget nogen i Kur, mangler der Føje til at forstaa de til Grund for Tiltalen liggende Annoncer som Meddelelse om, at Tiltalte tager Syge i Kur. Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Torsdag den 2. November.

Nr. 19/1939. Slagtermestrene **Hans Buhl** og **Anders Peter Buhl** (Jørgensen)

mod

Arbejdsmand **Ludvig Emil Jensen** (Oluf Petersen efter Ordre),

betræffende Erstatning for Skade ved Paakørsel.

Østre Landsrets Dom af 15. December 1938 (VII Afd.): De Sagsøgte, Slagtermestrene Hans Buhl og Anders Peter Buhl, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Arbejdsmand Ludvig Emil Jensen, betale 5366 Kr. 40 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. August 1938 til Betaling sker, samt 200 Kr. i Sagsomkostninger, hvori er indbefattet 23 Kr. 20 Øre som Godtgørelse for Udlæg. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte derhos — ligeledes een for begge og begge for een — Godtgørelse for de Retsafgifter og Stempelgebyrer, der i Forhold til en Sagsgenstand af Størrelse som det tilkendte Beløb skulde have været betalt, hvis Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanterne Frifindelse, medens Indstævnte har gentaget sin Paastand.

For Højesteret er der mellem Parterne Enighed om, at Automobilers Fører Slagterlærling Paul Henning Rasmussen i en Afstand af ca. 30 m blev opmærksom paa Indstævnte.

Syv Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen anførte Grunde at stadfæste denne, men saaledes at Erstatningen under Hensyn til den af Indstævnte udviste grove Uagtsomhed bestemmes til $\frac{1}{6}$ af 13.416 Kr., nemlig 2683 Kr. 20 Øre, og saaledes at Appellanterne foruden de dem i Sagsomkostninger idømte 200 Kr., in solidum til Landsretssagfører Carl Skou, der har været beskikket for Indstævnte, betaler i samlet Godtgørelse

for Udlæg 53 Kr. 50 Øre. Disse Dommere finder derhos, at Sagens Omkostninger for Højesteret bør ophæves.

To Dommere, der iøvrigt tiltræder det af Flertallet bemærkede, stemmer for at stadfæste Landsretsdommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningsbeløbet fastsættes til 2683 Kr. 20 Øre. I Godtgørelse for Udlæg betaler Appellanterne, Slagtermestrene Hans Buhl og Anders Peter Buhl derhos een for begge og begge for een til Landsretssagfører Carl Skou 53 Kr. 50 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær og Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Oluf Petersen 200 Kr. og 47 Kr. 45 Øre, der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 4. September 1937 blev Sagsøgeren Arbejdsmand Ludvig Emil Jensen, der er født den 24. September 1887, paakørt paa Hovedvejen København—Roskilde ca. 15 Meter vest for 29,4 km Stenen af det de Sagsøgte Slagtermestrene Hans Buhl og Anders Peter Buhl tilhørende Vareautomobil A 10283, der førtes af den i deres Tjeneste som Chauffør og Slagterlærling værende Paul Henning Rasmussen. Ved Paakørslen paadrog Sagsøgeren sig forskellige Læsioner, deriblandt et aabent Benbrud.

Under nærværende ved Retten for Roskilde Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, paastaaet de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale ham 13.916 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 19. August 1938.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Parterne har subsidiært paastaaet Erstatningen fastsat til et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgeren gør gældende, at Uheldet skyldes dels Uforsigtighed fra Førerens Side, dels Bremsernes Utilstrækkelighed.

De Sagsøgte hævder, at Sagsøgeren selv bærer Skylden for Paakørslen, idet han i beruset Tilstand groft uagtsomt er gaaet lige ud foran Automobilet.

Der er under Domsforhandlingen afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaring af Slagterlærling Paul Henning Rasmussen,

Bud Villy Pedersen, Maskinarbejder Hans Petersen og Hustru Fru Dagmar Petersen, Chauffør Erik Bindner og Arbejdsmand Johan Andersen.

Efter de afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste er Sagens Omstændigheder følgende:

Sagsøgeren havde tilbragt den paagældende Dag i Roskilde, hvor han havde nydt saa meget Spiritus, at han var blevet en Del beruset. Ved halvni-Tiden hyrede han en Droske, ført af Vidnet Bindner, paa Holdepladsen i Jernbanegade for med den at køre til sit Hjem i Havekolonien »Roskilde Hvile«, der ligger et Stykke Nord for København—Roskildevejen (Københavnsvejen), og hvortil der er Adgang ad en Sti omtrent ved Paakørselsstedet. Da Drosken var omtrent udfor dette Sted, lod han den holde i Vejens sydlige Side og steg ud paa Fortovet. Da Bilen var kørt væk, saa han sig først til venstre og derefter til højre, og da han ikke fra venstre saa nogen Trafik nærme sig og fra højre kun saa to svage Lygter, som han efter sin Forklaring antog stammede fra et Automobil, der holdt i ca. 40 Meters Afstand, traadte han ud paa Kørebanen uden senere at se til højre. Da han var naaet lidt over Midten af Vejbanen, blev han paakørt af A 10283, der kom kørende Øst fra med Vidnet Rasmussen som Fører og Vidnet Pedersen som Passager. Sidstnævnte sad paa Førersædet til højre for Føreren. Farten var 40/45 km/T. Rasmussen saa efter sin Forklaring først Sagsøgeren, da denne befandt sig faa Meter foran Bilen ud for venstre Forlygte. Han bremsede straks med Fodbremsen, der ogsaa virkede, men det lykkedes ham ikke at faa Vognen standset, før den naaede Sagsøgeren, der ved Paakørslen maa antages at være blevet slynget ud til højre Side og efter Vognens Standsning fandtes liggende mellem Automobilet's højre Baghjul og den nordlige Græsabat.

Det var ved den paagældende Lejlighed mørkt i Vejret, og Føret var tørt. Den asfalterede Del af Vejbanen er 10 m bred. Vejen er lige og Oversigtsforholdene gode. Belysningen bestaar af elektriske Lygter anbragt paa Lysmaster i den nordlige Græsabat. De 2 nærmeste findes henholdsvis ca. 22 m Vest og ca. 80 m Øst for Paakørselsstedet.

Der fandtes efter Automobilet's venstre Hjul et 24,24 m langt, kraftigt Bremsespor. Der fandtes intet Bremsespor efter de højre Hjul. Derimod konstateredes der af den Politibetjent, der kom til Stede kort efter Sammenstødet og optog Rapport, men som ikke har været ført som Vidne, et af ham som »Slæbespor« betegnet Spor i en Længde af ca. 3,10 m, omtrent i Linie med de højre Hjul, men ophørende ca. 5 m fra Bilens Bagende. Betjenten har antaget, at dette Spor hidrørte fra Sagsøgeren, men om dette er rigtigt, henstaar som usikkert, idet det efter de afgivne Vidneforklaringer som nævnt nærmest maa antages, at Sagsøgeren ved Paakørslen er blevet slynget ud til højre for Automobilet. Endvidere fandtes der paa en Strækning af 12,70 m bag Automobilet Glasskaar, hidrørende fra venstre Forlygte, hvis Glas knustes ved Sammenstødet, hvilket tyder paa, at Automobilet har kørt ca. 10—15 m efter Paakørslen.

Ved vedkommende Motorsagkyndiges Undersøgelse af Automobilet

den 5. September fandtes dette, der er en Chevrolet af Aargang 1930 med en Egenvægt af 1075 kg, ved Sammenstødet at være beskadiget paa Køleren, Kølerkappen, Motorhjælmen, Lygteholderen og Kofangeren. Ved Automobilet, hvis Stand i det hele betegnes som slet, fandtes derhos forskellige Mangler. Navnlig var begge Bremsers Bremsevne utilstrækkelig, idet Bremsevirkningen var betydelig større paa venstre end paa højre Baghjul, og en afholdt Køreprøve gav Bremselængder for Fodbremsen paa 14 m ved 30 km og 19 m ved 40 km's Hastighed og for Haandbremsen 27 m ved 30 km's Hastighed, medens Bremselængderne, saafremt Bremserne havde været i forskriftsmæssig Stand, kun burde have været henholdsvis 8,4 — 15 og 14 m. Ved Lygterne fandtes ingen Mangler, og de maa efter Førerens Forklaring og det iøvrigt oplyste antages at have lyst med tilstrækkelig Styrke i Tiden umiddelbart før Paakørslen.

Rasmussen og de Sagsøgte har i Anledning af Manglerne ved Vognen vedtaget Bøder paa henholdsvis 40, 25 og 25 Kr.

Der blev den 4. September 1937 Kl. 21,15 taget Blod- og Urinprøver af Sagsøgeren, og en Undersøgelse paa Retsmedicinsk Institut af disse Prøver for Alkoholkoncentration gav som Resultat 2,76 ‰ Alkohol i Blodet og 4 ‰ i Urinen.

Retslægeraadet har i en under Sagen fremlagt Erklæring af 18. Oktober 1938 udtalt følgende:

»Det kan ikke udelukkes, at Sagsøgeren, arbejdsmand Ludvig Emil Jensen, da han vilde gaa tværs over kørebanen, kan have set sig godt for i den Forstand, at han har haft opmærksomheden henvendt paa kørebanen i begge retninger og iagttaget de trafikanter, der maatte findes paa denne, men i betragtning af, at han havde nydt en betydelig mængde alkohol (2,76 ‰ i blodet), og at det paa det omhandlede tidspunkt maa have været ret mørkt, er det overvejende sandsynligt, at han ikke har været i stand til sikkert at vurdere afstanden til et sig nærmende motorkøretøj, hvis lygter han kunde se, eller til at vurdere motorkøretøjets hurtighed og den sandsynlige tid, han havde til raadighed, inden motorkøretøjet naaede derhen, hvor han befandt sig. Det tør ikke bestrides, at sagsøgeren efter ulykkestilfældet har været i stand til at huske, at han saa sig for, men han har, paa grund af den sandsynlig tilstedeværende alkoholpaavirkethed næppe hverken før eller efter ulykkestilfældet været i stand til at bedømme værdien af sine iagttagelser, idet alkoholpaavirkede personer sædvanligvis ikke har nogen fornemmelse af, at deres evne til nøjagtig iagttagelse er svækket, idet de tværtimod er tilbøjelige til at anse den for skærpet.«

Om Arten af Følgerne af de Læsioner, Sagsøgeren paadrog sig ved Paakørslen, oplyses det i en af Overkirurg ved Roskilde Amtssygehus, Dr. med. Knud Bierring, den 28. Juni 1938 udstedt Erklæring, at Sagsøgeren »blev indlagt paa Roskilde Amtssygehus' kirurgiske afdeling 4. september 1937, kl. 21,15 — — —

Ved indlæggelsen var han stærkt medtaget og uklar, der var spirituslugt ud af munden.

Foruden tegn paa 1) hjernerystelse paavistes følgende læsioner:

2. aaben brud af h. underben med betydelig bløddelslæsion.

3. brud af 4—9 ribben (inclusive) paa h. side.
4. i v. pandehalvdel 5 cm langt snitsaar.
5. talrige hudafskrabninger i ansigt og alle extremiteter.

Det aabne benbrud blev behandlet med traadtræk gennem hælben, revision af saarene og bandagering — ligesom der strax blev givet serum mod stivkrampe og luftphlegmone.

Det viste sig imidlertid i den følgende tid, hvor han var meget medtaget og højfebril, umuligt at bevare h. ben uden betydelig livsrisiko, idet der udviklede sig stærk gangrænøs betændelse.

Man besluttede sig derfor 11. september til lav amputation paa laaret — saa meget mere som benet næppe vilde blive brugbart.

I den følgende tid fik han udbredt lungebetændelse paa h. side — og var febril til henimod midten af november, hvorefter tilstanden ret hurtigt bedredes.

Han kom op at sidde 21. december, og 28. december blev der fremstillet papben.

Ved udskrivningen 15. januar 1938 var almentilstanden god, men han hostede og spyttede endnu noget.

Han gik godt paa papbenet ved hjælp af en krykke og én stok.

Amputationssaaret solidt lægt, stumpen maalt fra spina 38 cm, ikke øm.

Bevægelighed i hoftelæddet god.

Ved eftersyn 9. februar havde han det stadig godt. Kunde bevæge sig rundt hjemme med én stok.

— — — —

Konklusion: hans tab af benet kan vurderes til 75 pCt. invaliditet — — —

— — — —«

Sagsøgeren, hvis Agtpaagivenhed maa antages at have været svækket ved hans berusede Tilstand, findes at have udvist en høj Grad af Uforsigtighed ved at gaa over Kørebanen uden efter at være traadt ud paa denne at have forvisset sig om, at hans fri Passage ikke hindredes af østfra kommende Færdsel.

Paa den anden Side findes Rasmussen ved Udvisning af større Agtpaagivenhed at maatte have kunnet faa Øje paa Sagsøgeren tidligere end sket, hvorved han vilde have haft Anledning til at sætte Bremserne tidligere i Virksomhed.

Da dette Forhold i Forbindelse med Bremsernes Utilstrækkelighed maa antages i alt Fald at have været medvirkende Aarsag til Paa-kørslens alvorlige Følger for Sagsøgeren, og da de Sagsøgte i Medfør af Automobillovens §§ 19 og 38, 1. og 6. Stk. maa bære Ansvaret for disse Forhold, findes de at være erstatningspligtige overfor Sagsøgeren, dog at Erstatningen under Hensyn til den af Sagsøgeren udviste Uforsigtighed nedsættes efter Omstændighederne saaledes, at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at udrede $\frac{2}{6}$ deraf.

Angaaende Erstatningens Størrelse bemærkes, at Erstatningskravet bestaar af følgende Poster:

1. Beskadigelse af Beklædning Kr. 50,00
2. Arbejdstab i 1 Aar — 2.000,00

3. Svie og Smerte	—	1.000,00
4. Invaliditet	—	10.000,00
5. Lægeregning	—	25,00
6. Refusion af Kommnehjælp for Sagsøgerens Sygehus- ophold	—	841,00

Ialt. Kr. 13.916,00.

Heraf er Posterne 1, 5 og 6 anerkendt af de Sagsøgte, Posterne 3 og 4 skønnes passende, medens Post 2 under Hensyn til det om Sagsøgerens Indtægtsforhold oplyste vil være at nedsætte til 1500 Kr.

Idet den samlede Erstatning herefter sættes til 13.416 Kr., vil de Sagsøgte i Henhold til det foranførte være at tilpligte at udrede $\frac{2}{6}$ af dette Beløb eller 5366 Kr. 40 Øre med Renter heraf som paastaaet.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 3. November.

Nr. 18/1939. Tømrermester og Entreprenør **I. P. Jarlstrup** (Selv)
m o d

Fru **Lilli Funch**, født Dencker (Thorsteinsson),

betræffende Erstatning i Anledning af, at en solgt Ejendom ikke omfattede hele det ved Salget af Køberen forudsatte Areal.

Østre Landsrets Dom af 30. December 1938 (IV Afd.): Sagsøgte Tømrermester og Entreprenør I. P. Jarlstrup bør til Sagsøgerinden Fru Lilli Funch, født Dencker, betale Kr. 2248,33 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 23. September 1938, til Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden med 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Tømrermester og Entreprenør I. P. Jarlstrup, til Indstævnte, Fru Lilli Funch, født Dencker, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 31. Januar 1935 solgte Sagsøgte Tømrermester og Entreprenør J. P. Jarlstrup til Sagsøgerinden, daværende Frk. Lilli Dencker, nu Fru Funch, den ham tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 2796 af Brønshøj, Brønshøjsgaardsvej Nr. 4, for en Købesum af Kr. 62.000.

Overtagelsen fandt Sted den 1. Februar 1935, men der tillagdes Sælgeren Ret til indtil 1. April 1935 uden Vederlag at disponere over den af ham beboede Lejlighed i Ejendommen samt over forskellige andre Lokaler deriblandt et Værkstedslokale i Gaarden.

I Skødet var Ejendommens Areal udtrykkeligt opgivet til 561 m².

I September 1935 videresolgte Frøken Dencker Ejendommen til Enkefru Ellen Hansen, der den 29. November 1935 atter solgte den for Kr. 60.000 til Vognmand A. Schou Jørgensen, af hvem den den 13. Marts 1937 blev solgt til Grosserer H. P. Frandsen for Kr. 61.000.

Da det viste sig, at et Bagareal paa 142,12 m², paa hvilket det før nævnte Værkstedsskur var opført, ikke hørte med til den overdragne Ejendom, anlagde Grosserer Frandsen ved Stævning af 14. Januar 1938 Erstatningssag mod Vognmand Schou Jørgensen og denne ved Stævning af 19. s. M. Sag mod sin Sælger, Fru Ellen Hansen. Under begge disse i Forbindelse med hinanden forhandlede Sager var Processen anmeldt for Sagsøgte i nærværende Sag.

Ved nærværende Rets den 28. Juni 1938 afsagte Domme blev der tilkendt Grosserer Frandsen en Erstatning paa Kr. 2000 med Renter og Sagsomkostninger hos Vognmand Schou Jørgensen, og denne atter en tilsvarende Erstatning hos Fru Ellen Hansen.

Til Støtte for det rejste Erstatningskrav var det anført, at det ved Købet af Ejendommen ikke var muligt at konstatere, at Bagarealet ikke hørte med til Ejendommen, idet det ikke ved Hegn eller lignende var adskilt fra det øvrige Areal, og man tværtimod maatte formode, at Bagarealet hørte sammen med den øvrige Ejendom, da der fandtes Tørrestativer, der fra det øvrige Areal gik ind paa Bagarealet.

Færdig fra Trykkeriet den 22. November 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 21

Fredag den 3. November.

Efter et under de nævnte Erstatningssager optaget Skøn var Ejendommen forringet med Kr. 2100 som Følge af, at Bagarealet som saadant ikke hørte med til denne.

Fru Ellen Hansen rejste overfor Fru Lilli Funch Krav paa at faa det hende ved Dommen paalagte Beløb til Vognmand Schou Jørgensen refunderet, hvilket Fru Funch godvillig betalte den 15. Juli 1938 med Kr. 2248,33.

Hun krævede derefter dette Beløb refunderet af Sagsøgte som sin Sælger, men da denne protesterede herimod, har hun under nærværende, ved Stævning af 23. September 1938 anlagte Sag paastaet ham dømt til at betale det nævnte Beløb paa Kr. 2248,33 med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

Hun anfører, at de samme Grunde, der har bevirket, at Erstatningspligt er paalagt ved Dommene af 28. Juni 1938, maa medføre, at Sagsøgte overfor hende maa betale Erstatning.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han henviser til, at Ejendommens Areal, 561 m², er udtrykkelig angivet i Skødet, og at Sagsøgerinden ved Købet har faaet nøjagtigt det saaledes tilsikrede Areal. Af Ejendommens Maalebrev fremgaar, hvorledes Grundens Grænser er afstukket, og Sagsøgerinden kunde ved en Undersøgelse af Maalebrevet have konstateret, at det omhandlede Bagareal ikke hørte med til det solgte Matr. Nr. 2796. Han hævder endvidere, at der hen til det paa Bagarealet liggende Værkstedsskur gik en Hæk, saaledes at det ogsaa af de ydre, faktisk foreliggende Forhold tilstrækkeligt tydeligt fremgik, at Bagarealet ikke hørte med til den solgte Ejendom.

Under Domsforhandlingen har Sagens Parter og Ejendomsmægler Aksel Nielsen, af hvem Sluttedlen paa Handlen i sin Tid blev affattet, afgivet Forklaring.

Ejendomsmægler Nielsen har benægtet det af Sagsøgte om en Hæk anførte, idet han tværtimod har forklaret, at der var Hegn til alle Sider, saaledes at dette indbefattede Bagarealet, og saaledes at Værkstedsskuret ikke var adskilt fra den øvrige Ejendom.

Under Hensyn til, at Sagsøgte som anført forbeholdt sig vederlagsfri Benyttelse af Skuret m. v. indtil 1. April 1935 og under Hensyn ligeledes til, at det af Sagens Oplysninger fremgaar, at Sagsøgerinden og hendes senere Købere har oppebaaret Leje af dette Skur, hvilken Leje var taget i Betragtning ved den opstillede Rentabilitetsberegning,

findes Sagsøgte uanset det af ham om Maalebrevet og Arealets Størrelse oplyste ikke at kunne fritages for at tilsvare Sagsøgerinden det Tab, hun har lidt ved, at Bagarealet ikke, som af hende med Føje antaget, hørte med til den solgte Ejendom.

Han vil derfor være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerindens Paastand, ligesom han bør tilsvare hende Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Nr. 256/1939. **Axel Parly Edmund Petersen**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Afgørelse af 6. Oktober 1939.

Den paakærede Afgørelse, der er truffet af Rettens I Afd., gaar ud paa, at Sagen mod Tiltalte Parly Petersen ikke kan adskilles fra Sagen mod Tiltalte Prom, men at Sagen mod de Tiltalte vil være at behandle under et, samt at Tiltalte Parly Petersens Begæring om, at Garderobeforvalter Diedrichsen maa blive ført som Vidne under Domsforhandlingen imødekommes, medens hans Begæring om Vidneafhøring af de øvrige — — — angivne Personer ikke kan tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Afgørelse er truffet af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da den af Landsretten under Sagens Forberedelse til Domsforhandling trufne Afgørelse i Medfør af Retsplejelovens § 968, 2. Stk., ikke kan gøres til Genstand for Kære, vil Kæremaalet være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

M a n d a g d e n 6. N o v e m b e r .

Nr. 248/1939. Frk. **Birthe Marie Jensen** med Lavvæрге,
Redaktør **C. A. Hansen** m o d

Landsretssagfører **H. R. Brøcker.**

Vestre Landsrets Kendelse af 5. Oktober 1939: Da Fremsettelsen af den ændrede Paastand*) vilde medføre Udsættelse af

*) ifølge hvilken Redaktør Hansen ikke erkendte, at der tilkom Landsretssagfører Brøcker det tidligere i Sagen af Sagsøgerinden anerkendte Beløb af 350 Kr. som Vederlag for hans Virksomhed som Lavvæрге.

Domsforhandlingen og saavel Sagsøgerinden som hendes Lavværgе har været kendt med den oprindelig nedlagte Paastand, saaledes at det ikke skønnes undskyldeligt, at Ændringen af Paastanden først er fremsat under Fortsættelsen af Domsforhandlingen i Dag,

bestemmes:

Den begærte Ændring af Paastanden kan ikke tilstedes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Tirsdag den 7. November.

Nr. 21/1939. Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand« (David)

mod

Boghandler Hjalmar Grupe (Gamborg),

betræffende Fjernelse af et Udstillingsskab og et Reklameskilt.

Østre Landsrets Dom af 30. December 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, bør inden 1 Maaned fra nærværende Doms Afsigelse udgiftsrit for Sagsøgeren, Boghandler Hjalmar Grupe, lade fjerne et op ad det frie mod Vest vendende Gavlstykke af Ejendommen Matr. Nr. 649 af Odense Købstads Bygrunde i Sct. Knuds Sogn anbragt Reklameskilt med vedhængende elektrisk Lysreklame og et der anbragt Udstillingsskab. Sagsøgte og efterfølgende Ejere af Ejendommen Matr. Nr. 650 af ovennævnte Bygrunde kendes uberettigede til paa eller ved denne at lade anbringe Indretninger af nogen Art, der kan skjule Sagsøgerens Reklamer paa det omtalte Gavlstykke og virke hindrende for hans frie Udnyttelse og Vedligeholdelse af dette. I Erstatning betaler Sagsøgte Sagsøgeren 400 Kr. og i Sagsomkostninger ligeledes 400 Kr., alt at udredes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Appellanten har erklæret sig villig til eventuelt at fjerne de Lysreklameskiltet paaføjede 4 Klodser, og

at det efter det oplyste maa antages, at Skiltene, hvis en Reparation af Gavlen nødvendiggor det, midlertidig vil kunne nedtages.

Af Sagens Omstændigheder fremgaar, at det skyldes Appellantens Nedrivning af de to Ejendomme og Tilbagerykning af Byggelinjen, at der opstod Mulighed for at benytte Gavlen i dens fulde Højde til Reklamer.

Da Appellanten under Forhandlingerne med Odense Kommune forbeholdt sig Ejendomsretten til det 25 cm brede Areal ved Gavlen, for at han derpaa kunde opstille et Skilt, findes Indstævnte som Ejer af Naboejendommen ikke at være berettiget til at modsætte sig, at der af Appellanten paa nævnte Areal er anbragt et Reklameskilt med vedhængende elektrisk Lysreklame med Tilbehør samt et Udstillingsskab, og Appellantens Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, bør for Tiltale af Indstævnte, Boghandler Hjalmar Grupe, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, der ejede to ældre Ejendomme i Odense: Vestergade Nr. 46 og 48, besluttede at lade disse nedrive i Foraaret 1934 og paa Grundene, der samlet matrikuleredes som Nr. 650 af Odense Købstads Bygrunde i Sct. Knuds Sogn, lade opføre en moderne Forretningsejendom. I Forbindelse hermed indgik »Haand i Haand« overfor Odense Kommune paa til Gennemførelse af en ny Byggelinie til offentlig Gade at udlægge et Areal langs hele Ejendommens Facade med Undtagelse af et Areal paa 25 cm, stødende umiddelbart op til den øst for Selskabets Grund beliggende Boghandler Hjalmar Grupe tilhørende Ejendom, Vestergade 44, Matr. Nr. 649 af de nævnte Bygrunde.

Ifølge Deklaration lyst 10. Oktober 1935 skulde Selskabet være berettiget til at anbringe et Skilt eller et fladt Udstillingsskab paa det sidstnævnte Areal, som Selskabet dog var forpligtet til uden Vederlag at afgive til Kommunen, saasnart der skaffedes Udvej for en Udvidelse af Fortovet ud for Naboejendommen, Vestergade Nr. 44.

Efter Ombygningen af »Haand i Haand«s Ejendomme var der som Følge af Byggelinjens Tilbagetrækning paa Ejendommen Vestergade Nr. 44 blevet en Gavltrimmel paa 1,38 m fri; paa denne lod Boghandler

Grupe anbringe et ca. 3 m højt Reklameskilt, medens han lod Resten af Strimlen bemale med Reklamer for sin Forretning.

I første Halvdel af November 1934 anbragte »Haand i Haand« imidlertid i en Afstand af 3—4 Tommer fra den frie Gavlstrimmel paa Grupe's Ejendom et Reklameskilt, begyndende ca. 3½ m fra Jordoverfladen og dækkende Gavlstrimlen i dennes fulde Højde og Bredde. Skiltet var forsynet med 4 mod Gavlen stødende Klodser og med en langs dets nordlige mod Gaden vendende Kant løbende elektrisk Lysreklame. Skiltets Fremspring fra Muren paa Sagsøgtens Ejendom var ca. 1,5 m, saaledes at den nævnte Lysreklame ragede et Stykke frem foran Facadelinien paa Sagsøgerens Ejendom. Kort Tid efter Skiltets Anbringelse lod Selskabet derhos opstille et ca. 3 m højt Udstillingsskab lige op ad Grupens paa Gavlstrimlens nederste Del opsatte Skilt, der helt dækkedes.

Da Anmodninger til Selskabet fra Grupens Side om Fjernelse af Udstillingsskabet og Selskabets Skilt afvistes, har Boghandler Hjalmar Grupe som Sagsøger under nærværende Sag paastaet Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand« som Sagsøgt dømt til at fjerne de nævnte Indretninger udgiftsfrit for Sagsøgeren, Sagsøgte og efterfølgende Ejere af Sagsøgtens omhandlede Ejendom kendt uberettigede til paa eller ved denne at lade anbringe Indretninger af nogen Art, der kan skjule Sagsøgerens Reklamer paa det omtalte Gavlstykke og virke hindrende for hans frie Udnyttelse og Vedligeholdelse af samme, samt Sagsøgte dømt til at betale Sagsøgeren en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning med Renter deraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 13. Oktober 1938.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sine Paastande anført, at Sagsøgte ved at anbringe de paaklagede Indretninger, saaledes at de fuldstændigt dækker de paa hans Ejendoms Gavl anbragte Reklamer, har handlet retstridigt, at den Sagsøgte tilkommende Ret med Hensyn til det 25 cm brede Areal op mod Sagsøgerens Gavl paa Grund af de i Deklarationen angivne Begrænsninger ikke kan betragtes som nogen virkelig Ejendomsret, at de Sagsøgtens Lysreklameskilt paaføjede 4 Klodser som Følge af Skiltets Bevægelser gnaver ind paa Sagsøgerens Gavl, og at Reparationer af Gavlstrimlen er umuliggjort ved Skiltets Opsætning. Han har derhos hævdet at have lidt Tab ved, at hans Forretningsreklamer paa Gavlen har været dækket siden November 1934, samt at Lyset fra Sagsøgtens Skilt virker generende i Lokalerne i hans Ejendom.

Sagsøgte har nægtet at have handlet retstridigt ved Opsætningen af Reklameskiltet og Udstillingsskabet, i hvilken Henseende Selskabet særlig har hævdet indtil videre at have en virkelig Ejendomsret til det omhandlede 25 cm brede Areal ved Sagsøgerens Gavl samt understreget, at Sagsøgte i Forhold til Sagsøgeren havde været berettiget til at bygge saa langt ud mod Gaden, at hele Sagsøgerens Gavl derved var blevet dækket. Med Hensyn til eventuelle Reparationer af Gavlstrimlen har Sagsøgte anført, at denne inden Anbringelsen af Skab og Skilt paa Sagsøgerens Foranledning var blevet undergivet en saadan Behandling, at Reparationer af Murværk og Puds ikke vil blive

paakrævet i en overskuelig Tid, samt at Maling af Væggen ogsaa nu er teknisk mulig. Endelig har det sagsøgte Selskab nægtet, at Lyset fra Skiltet kan virke generende i Sagsøgerens Ejendom.

Det skal nu bemærkes, at den Omstændighed, at der ved den ovenomtalte Deklaration er forbeholdt Sagsøgte en ganske prekær og efter det oplyste — bortset fra Spørgsmaalet om Udstillingsskabets og Lysreklameskiltets Anbringelse — indholdsløs Ret over det 25 cm brede Areal ved Facadens østlige Ende, findes at være uden Betydning for Sagens Afgørelse.

Uden Hensyn til, om Sagsøgte maatte have været berettiget til at bygge saaledes, at hele Sagsøgerens Gavl blev dækket, findes Sagsøgte, da en Del af Gavlen faktisk er fri, uberettiget til ved Indretninger som de paaklagede eller paa anden lignende Maade at hindre Sagsøgeren i at benytte denne Del af sin Gavl til Reklamering og i at reparere den.

Da Muligheden for Bygning ud til Sagsøgerens Gavllinie maa anses som bortfaldet ved den mellem Sagsøgte og Odense Kommune afsluttede Overenskomst om den ny Byggelinie, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge, saaledes at Fristen for Fjernelsen af de paaklagede Indretninger fastsættes som nedenfor anført, og idet den Sagsøgeren tilkommende Erstatning findes at burde bestemmes til 400 Kr.

I Sagsomkostninger bør Sagsøgte betale Sagsøgeren 400 Kr.

Onsdag den 8. November.

Nr. 180/1939. Smed **Johan Knudsen** (Bang efter Ordre)

mod

Københavns Magistrat (Overretssagfører Steinthal).

Østre Landsrets Kendelse af 1. April 1939 (V Afd.): Smed Johan Knudsen umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende. Saa vil han og til det Offentlige have at betale den Retsafgift, som vilde have været at erlægge, hvis Københavns Magistrat ikke havde haft fri Proces, samt have at betale Magistraten Sagens Omkostninger iøvrigt med 40 Kr. og til den for ham beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Niels Andersen, 40 Kr. i Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Ifølge en Erklæring fra Overlægen ved Bispebjerg Hospitals psykiatriske Afdeling af 31. Januar 1939 er Kærende, der i længere Perioder har været anbragt paa Livø og i de senere Aar har haft talrige Indlæggelser paa psykiatriske Afdelinger, paa

Grund af sine smaa Evner, sine karakterologiske Brist og sin Tilbøjelighed til Misbrug af Spiritus og Morfin uskikket til at varetage sine Anliggende paa fornuftig og forsvarlig Vis. I en Erklæring af 18. September 1939 fra samme hedder det, at hans sjælelige Forstyrrelse bestaar uforandret, og han betegnes som i høj Grad drikkfældig med Tilbøjelighed til Eksplosioner og Voldsomheder. Retslægeraadet har i en Erklæring af 25. Oktober 1939 tiltraadt disse Erklæringer og udtalt, at det efter det om hans psykiske Tilstand foreliggende maa antages, at han er ude af Stand til paa forsvarlig og fornuftig Maade at varetage sine personlige og økonomiske Interesser.

Efter det saaledes foreliggende dels om Kærendes Drikkfældighed, dels om hans sjælelige Forstyrrelse findes den paakærede Kendelse at kunne stadfæstes.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Københavns Magistrat som Stedets Øvrighed fremsat Begæring om Umyndiggørelse saavel i formueretlig som i personlig Henseende af Smed Johan Knudsen, født den 27. Januar 1894.

Da Smed Johan Knudsen paa Grund af sjælelig Forstyrrelse maa antages at være uskikket til at varetage sine Anliggender i begge de nævnte Henseender,

bestemmes:

Nr. 181/1939. Gaardejer **N. Marius Eriksen**
(Landsretssagfører P. Glud, Aarhus)

m o d

Generaldirektoratet for De danske Statsbaner
(Kammeradvokaten).

Østre Landsrets Kendelse af 20. Juni 1939 (IV Afd.):
De danske Statsbaner har i Anledning af et 2det Spor Aarhus—
Laurbjerg i Henhold til Forordning af 5. Marts 1845 under Løbe Nr. 180,

181 og 182 eksproprieret nogle Arealer af Sagsøgeren Gaardejer N. Marius Eriksens Ejendom Matr. Nr. 4 a, 4 c, 4 d og 5 d af Lyngby By og Sogn samt et paa Matr. Nr. 5 d og 4 c ibidem beliggende Hus og en Brønd, og af den i Anledning af Ekspropriationen nedsatte Taksationskommission er der den 3. April 1936 tillagt Sagsøgeren Erstatningssummer til samlet Beløb ca. 4478 Kr.

Ifølge Stævning af 12. August 1938 søger Sagsøgeren Sagsøgte, Generaldirektoratet for De danske Statsbaner, til Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb paa indtil 3900 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens nævnte Dato.

Under Sagen har Sagsøgeren begært udmeldt Syns- og Skøns mænd, dels bygningskyndige, dels landbrugskyndige, hvilke ønskes forelagt Skønstemaer, indeholdende henholdsvis 5 og 3 Spørgsmaal.

Mod det anførte Syn og Skøn protesterer Sagsøgte, og da en Besvarelse af de ønskede Skønsspørgsmaal maa antages ikke at ville afgive et Grundlag for at ændre Kommissionens Afgørelser,

bestemmes:

Den ovennævnte Begæring om Syn og Skøn kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Torsdag den 9. November.

Nr. 314/1938. Repræsentant **Karl Chr. Dægmann**
(Landsretssagfører Prytz)

mod

Læge **J. Møgelvang Hansen** (Overretssagfører Knud Werner),

betræffende Erstatning for formentlig uberettiget Tvangsinlæggelse paa Sindssygehospital.

Vestre Landsrets Dom af 8. November 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Læge J. Møgelvang Hansen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Repræsentant Karl Chr. Dægmann, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Efter Sagens Indbringelse for Højesteret er Retslægeraadet bl. a. spurgt, om det anser det for rimeligt, at Tvangsindlæggelse besluttet fremfor f. Eks. enten forinden at tilkalde en anden Læge — Byens medicinske Overlæge, evt. Embedslægen — til Underbyggelse af Indstævntes eget Skøn, eller ordinere Vagt foreløbig, f. Eks. af Sygeplejerske, eventuelt i Forbindelse med beroligende medicamental Terapi. Hertil har Retslægeraadet svaret, at det skønner, at Tvangsindlæggelse under de foreliggende Omstændigheder var den mest nærliggende Udvej og rimeligere end de andre i Forespørgslen nævnte Foranstaltninger.

Der foreligger derhos en Udtalelse fra Læge Johs. Mygind, der er Bekendt af Appellanten, gaaende ud paa, at han en Aften, meget muligt den 25. September 1936, modtog Besøg af Appellanten, og at denne, der ivoerigt var fuldstændig klar, var stærkt nedtrykt, hvorfor han fraraadede ham at køre Automobil.

Herefter og i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer otte Dommere for at stadfæste denne og at dømme Appellanten til at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Fem Dommere stemmer for samme Resultat men med følgende Begrundelse:

Efter alt foreliggende findes det ikke usandsynligt, at Indstævnte ved at uddybe sin Undersøgelse af Appellanten, særlig ogsaa under sit andet Besøg hos Avlsbruger Pedersen, vilde have faaet Forstaaelsen af, at Appellanten ikke var sindssyg og farlig, og at Attest til Brug for Tvangsindlæggelse derfor ikke kunde udfærdiges. Ved hele sin paafaldende Adfærd under Besøget og ved sin passive Holdning under de overfor ham trufne Foranstaltninger findes Appellanten imidlertid i væsentlig Grad at have bidraget til, at Tvangsindlæggelsen fandt Sted, og Appellanten findes derfor ikke at have Krav paa Erstatning.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Repræsentant Karl Chr. Dægmann, til Indstævnte, Læge J. Møgelvang Hansen, med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Repræsentant Karl Chr. Dægmann, København, der er født den 13. Juni 1895, i ca. 4 Aar havde været forlovet med

Avlsbruger i Nyvang ved Randers E. Vilhelm Pedersens Datter Herdis Pedersen, der er født den 5. Februar 1912, hævdede Herdis Pedersen Forlovelsen i September 1936. I Forlovelsestiden havde Sagsøgeren mange Gange været Gæst i Pedersens Hjem, hvor han ofte tilbragte Lørdag og Søndag og overnattede da i Almindelighed i et Loftsværelse i Pedersens Hus, hvor han havde nogle af sine Ejendele staaende, som han dog for største Delen fjernede, da Herdis hævdede Forlovelsen. Sagsøgeren var meget nedbøjet og ulykkelig over den Stilling, Herdis havde indtaget. Han følte sig endvidere syg, og den 26. September 1936 lidt over Middag indfandt han sig ved Pedersens Hjem og sagde, at han følte sig daarlig og gerne vilde gaa til Sengs i det Værelse, han plejede at benytte. Herdis og hendes Moder var alene hjemme. De blev noget opskræmte ved Sagsøgerens daarlige Udseende, han havde ogsaa en blodunderløben Plet paa Næsen, og — som de syntes — forvirrede Tale, og Herdis løb straks over til deres Nabo, Landmand Jens Hansen, og bad ham komme ind til dem. Fru Pedersen, der havde det Indtryk, at Sagsøgeren var sulten, tilberedte noget Mad til ham, der ogsaa spiste lidt heraf. Han spurgte Herdis, om ikke de kunde gaa en Tur, da han gerne vilde tale med hende under fire Øjne og give hende Forklaring paa forskellige Forhold, som hun under deres Samtaler i Anledning af Ophævelsen af Forlovelsen havde bebrejdet ham. Dette vilde Herdis ikke, og efter at Sagsøgeren havde opholdt sig ca. $\frac{1}{2}$ Time i Hjemmet, gik han ovenpaa og gik i Seng. Han talte om at blive liggende, til han blev bedre, men hertil svarede Fru Pedersen, at de ikke kunde huse ham, da de ventede Gæster hele den næste Dag, der var en Søndag. Sagsøgeren sagde dertil, at han kunde jo ligge og passe sig selv og ikke behøvede at forstyrre nogen. Herdis satte sig nu ved Sagsøgerens Seng og talte om, hvordan han havde det, og han svarede hertil blandt andet, at han ikke kunde sove om Natten, hvorfor han var noget træt, og at den blodunderløbne Plet paa Næsen hidrørte fra, at han en Dag havde været ved at falde i Søvn i Automobilet og havde slaaet Næsen mod Rattet. Iøvrigt gik hans Tale ud paa at søge at bevæge Herdis til at genoptage Forlovelsen, hvad hun dog ikke vilde. Imidlertid var Pedersen kommet hjem, og han og hans Familie blev nu enige om at sende Bud efter en Læge, hvorpaa Landmand Hansen paa deres Anmodning telefonerede til Sagsøgte, Læge J. Møgelvang Hansen, Randers. Denne var lige begyndt paa sin Konsultation, og i hans Venteværelse sad mange Patienter, men han fulgte dog straks Anmodningen om at komme, idet Hansen sagde, at der var Tale om en sindssyg, som var farlig. Da Sagsøgeren kom tilstede i Pedersens Hjem, orienterede Familien ham først, og Fru Pedersen fortalte, at Sagsøgeren havde været uklar, da han kom til deres Hjem, og at hun mente, at han havde faaet et sjæleligt Sammenbrud, og at han havde talt vildt. Sagsøgte gik nu op hos Sagsøgeren. Han spurgte ham, hvem han var, og hvor han kom fra, hvorefter Sagsøgeren udtalte, at han ikke vilde tale med andre end Herdis, og da Sagsøgte gentog sine Spørgsmaal, svarede Sagsøgeren ikke. Sagsøgte forlod derpaa efter at have faaet Lejlighed til at føle Sagsøgerens Puls Værelset. Han talte atter med Familien Pedersen, der udtalte, at de ikke kunde eller turde beholde Sagsøgeren i Huset, hvor-

efter Sagsøgte tog hjem. Sagsøgte gik senere paa Politistationen for at spørge Politiet, om det kunde tage sig af Sagsøgeren, hvad benægtes, og Sagsøgte tog ud hos Pedersen paany, hvor det meddeltes, at Tilstanden var den samme. Sagsøgte saa ikke da Sagsøgeren. Efter at Sagsøgte var kommet hjem igen, kom Pedersen til ham medhavende en Blanket til Begæring om Tvangsindlæggelse, som han havde hentet paa Politistationen, og udtalte, at der ikke var sket nogen Forandring, og at han vilde have Sagsøgeren, der ikke vilde gaa frivilligt, ud af Huset. Da Sagsøgte fandt, at en Tvangsindlæggelse af Sagsøgeren paa et Sindssygehospital rent lægeligt set var det eneste forsvarlige, udfærdigede han en Lægeerklæring, der blandt andet gik ud paa, at Sagsøgeren var lidende af en virkelig Sindssydom, og at hans Indlæggelse i et Sindssygehospital var fornøden for at afværge Fare for ham selv eller andre. Pedersen havde paa Grundlag af fornævnte Blanket udfærdiget en Begæring om Tvangsindlæggelse af Sagsøgeren, som i Begæringen betegnedes som sindssyg, og idet Pedersen i samme betegnedes som den, hvem Forsorgen for Sagsøgeren retlig paahvilede som dennes foreløbige og ufrivillige Vært. Sagsøgeren havde tilbragt Eftermiddagen i Sengen, idet han af og til talte med Herdis, der opholdt sig i Værelset, og hvem han stadig søgte at bevæge til at genoptage Forlovelsen. Han fik i Løbet af Eftermiddagen bragt Mad op, som han spiste. Ved Kl. 20-Tiden indfandt to Politibetjente sig paa Pedersens Bolig. Sagsøgeren tog rolig imod dem, nægtede først at følge med, men efter at de havde betydet ham, at det var nødvendigt, at han rettede sig efter deres Paabud, tog han med dem, og han blev samme Aften indlagt paa Sindssygehospital i Risskov ved Aarhus paa en urolig Vagtafdeling. Da Sagsøgeren var rolig, sov godt om Natten og var klar og orienteret, flyttedes han næste Dag, den 27. September 1936, til en rolig Afdeling- og den 1. Oktober 1936 overflyttedes han til Afdelingslæge Gulstads Privatlinik, hvor han opholdt sig til den 8. Oktober s. A. Den 27. September s. A. havde Sagsøgte udfyldt og indsendt til Sindssygehospital et Skema indeholdende Lægeoplysninger til Brug ved Ansøgning om Optagelse af en Patient i et af Statens Sindssygehospitaler. Det hedder heri blandt andet:

»I Dag ankom Pt. i Bil til »Nyvang« i stærkt oprevet Tilstand, erklærede, at her blev han, og at hans Kæreste havde at blive hos ham — — — Hans tidligere Svigerfader meddelte, at han har optraadt voldsomt overfor Familien og sagt, at om det ikke blev som han vilde, da vilde han berøve sig selv Livet. Han udtalte overfor sin tidligere Kæreste Frk. Herdis Pedersen, at han havde forsøgt at berøve sig selv Livet. Ved Undersøgelsen ses en blodunderløben Skramme tværs over Næsen. Ved Forsøg paa Udspørgen slaar han med Haanden rasende i Sengen og raaber, at han ikke vil tale med nogen som helst anden end sin Kæreste. Han gør i det hele taget et stærkt heftigt og uligevægtigt Indtryk. Hans tidligere Svigerforældre og Kæreste er stærkt opskræmte og bange for, hvad han kan finde paa. Jeg anser ham for farlig for sig selv, ligesom han antagelig ogsaa kan blive farlig for sine Omgivelser.« Om den øjeblikkelige Tilstand hedder det: »Urolig, Exalteret«, og paa Spørgsmaal om han er hallucineret: »Han forklarede over for sin tidligere Kæreste, at han kunde se alle mulige Dyr og Uhyrer.«

Idet Sagsøgeren har anført, at de for en Tvangssindlæggelse af ham fornødne Betingelser ikke har været til Stede, og at Sagsøgte følgelig har handlet retstridigt ved at foranledige ham tvangssindlagt, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham i Erstatning for den ham ved Tvangssindlæggelsen paaførte Forstyrrelse i hans Stilling og Forhold samt for Udgifter til Transport og Lægeerklæring i Anledning af Tvangssindlæggelsen og til Opholdet paa Afdelingslæge Gulstads Klinik, ialt 3235 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 22. Oktober 1937, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren nærmere anført, at han ikke ved den paagældende Lejlighed har lidt af nogen Sindssygdom, og at han ej heller har frembudt nogen Fare hverken for sig selv eller andre. De i den fornævnte af Sagsøgte den 27. September 1936 udstedte Lægeerklæring indeholdte Oplysninger er for en stor Del urigtige, idet Sagsøgeren ikke er optraadt voldsomt overfor Familien Pedersen, ikke har talt om at berøve sig Livet, ikke ved Sagsøgtes Besøg har raabt op eller slaaet i Sengen, og ikke har talt om, at han kunde se Dyr eller Uhyrer, eller at han i det hele var hallucineret. Han var ved den paagældende Lejlighed dybt nedbøjet over Forlovelsens Ophævelse, han havde mistet Appetitten og havde ikke kunnet sove, hvorfor han, da han indfandt sig i Pedersens Hjem, trængte til Hvile og til at tale med Herdis.

Der er under Sagen afgivet Partsforklaringer og en Række Vidneforklaringer.

Sagsøgte har blandt andet forklaret, at Fru Pedersen havde udtalt ved hans Nærværelse i deres Hjem, at Sagsøgeren havde været fuldstændig fra det, da han ankom den samme Dag, og at han paa forskellig Maade havde talt vildt. Sagsøgte er ikke i Stand til med Sikkerhed at huske, hvad der fortaltes ham af Pedersens den paagældende Dag, men han udfærdigede den den 27. September daterede Lægeerklæring om Aftenen den 26. s. M. paa Grundlag af de samme Dag gjorte Notater. Om Sagsøgtes Undersøgelse af Sagsøgeren har han forklaret, at han tog hans Puls af Hensyn til Muligheden for Feber, at han saa efter Sagsøgerens Pupiller med Tanken paa dementia Paralytica, og at han saa efter Tegn paa Basedow, hvad han ikke fandt, men at han, da Sagsøgeren ikke vilde svare ham, ikke kunde foretage nogen videregaaende Undersøgelse. Han fandt ved den Undersøgelse, han saaledes havde kunnet foretage, en Excitation og Angstudtryk, og paa Grundlag heraf og efter yderligere supplerende Oplysninger fra Familien Pedersen skønnede han, at Sagsøgeren var lidende af en Stemnings- eller Karakterpsykose, der kunde være farlig for ham selv og — i Tilfælde af Interessesammenstød — ogsaa for andre. Sagsøgte havde overvejet Muligheden af andre Foranstaltninger, men da han ikke havde kunnet finde nogen anden Udvej, mente han, at en Tvangssindlæggelse rent lægeligt set var det eneste forsvarlige.

De af Fru Pedersen og Herdis Pedersen afgivne Forklaringer gaar blandt andet ud paa, at Sagsøgeren, da han den 26. September kom til deres Hjem, saa forvirret ud og næsten straks sagde, at de maatte tage sig af ham, da der var en Professor, som vilde tage hans Automobil

fra ham, saa han ikke kunde køre, hvorhos han vred sine Hænder stærkt. Fru Pedersen har udtalt, at hun først troede, at Sagsøgeren var beruset, men at det snart gik op for hende, at det ikke var Tilfældet. Hun mente ikke, det var forsvarligt at sende Sagsøgeren bort uden Opsigt, men tænkte sig, at det var det bedste for ham, om han kunde komme paa et Sygehus. Hun sagde dette til Sagsøgte ved dennes Ankomst, idet hun endvidere meddelte Sagsøgte sine Indtryk af Sagsøgeren, navnlig — som foran nævnt — at han havde været uklar, og at hun mente, at han havde faaet et sjæleligt Sammenbrud. Ogsaa Herdis talte ved denne Lejlighed med Sagsøgte, til hvem hun sagde, at de ikke kunde beholde Sagsøgeren i Huset, idet hun fortalte, hvad der nærmere var foregaaet. Om Sagsøgte Besøg hos Sagsøgeren har begge de nævnte Vidner forklaret, at de ikke mener, at Sagsøgeren da var hæftig eller slog i Sengen; han sagde i en bestemt Tone, at han kun vilde tale med Herdis, og denne har forklaret, at Sagsøgeren slet ikke saa paa Sagsøgte. Herdis har endvidere forklaret, at Sagsøgeren under hendes Samtale med ham udtalte, at Sagsøgeren under hendes Samtale med ham udtalte, at han havde ondt ved at sove, idet han, naar han prøvede derpaa, saa vilde Dyr for sig.

Fornævnte Landmand Jens Hansen har som Vidne forklaret, at det, da han blev kaldt over til Pedersen, blev meddelt, at Fru og Frøken Pedersen var bange for at være alene med Sagsøgeren, der formodedes at være sindssyg. Da han kom til Stede hos Pedersens, kunde han nok se, at Sagsøgeren, som han kendte, ikke havde det godt og var nedtrykt eller syg, han var en helt anden end til daglig.

Overlæge ved Sindssygehospitalet i Risskov Thune Jacobsen har i en Skrivelse af 27. September 1937 til Sagsøgerens Sagfører udtalt følgende:

»Som Svar paa Herr Landsretssagførerens Forespørgsel skal jeg udtale, at Carl Degmann blev indlagt her paa Hospitalet den 26. September 1936, Indlæggelsen skete paa en urolig Vagtafdeling.

Da han var rolig og sov godt om Natten og var klar og orienteret, flyttedes han næste Dag til en rolig Afdeling.

Han forklarede, at han, da han kom til Svigerforældrenes Hjem den 26. September, var træt efter at have kørt om Dagen og kun havde sovet lidt den foregaaende Nat. Han græd en Del over, at hans Kæreste vilde hæve Forlovelsen, men benægter at have haft Tanker om at gøre en Ulykke paa sig selv. Han fortæller ogsaa, at han var ganske rolig, da Lægen kom, og er noget forundret over, at man mente det nødvendigt at indlægge ham her. Han har stor økonomisk Interesse i, at hans Firma intet faar at vide om hans Ophold her, hvorfor han gerne snarest vil overflyttes til Privatklinik.

Ved Samtalen med Afdelingslægen den 29. September 1936 bemærker denne, at Patienten gør et naturligt, maaske let exciteret Indtryk.

Patienten sover herinde uden Hypnotica og overflyttes 1. Oktober 1936 til Dr. Gulstads Klinik — — —

Efter mit Skøn har Tvangsindlæggelse, saaledes som Situationen i Følge Indstillingen af 27. September 1936 fra Lægen forelaa, ikke været uberettiget.«

Afdelingslæge paa nævnte Sindssygehospital Gulstad har under 8. Juli 1937 tilskrevet Sagsøgerens Sagfører saaledes:

»I Anledning af Deres Forespørgsel af 26. f. M. skal udtales, at Carl Degmann, f. 13. Juni 1895, den 26. September 1936 blev tvangsindlagt paa Sindssygehospital ved Aarhus. Han var ved Indlæggelsen faldet til Ro, men hans Fremstilling af, hvad der var forefaldet ved Hævelsen af Forlovelsen og de dermed i Forbindelse staaende Begivenheder, gjorde et noget skruet og forrykt Indtryk. — Han frembød vel ikke egentlig Tegn paa Sindssygdom, men gjorde dog et noget aparte Indtryk. Han udskreves 1. Oktober 1936 under Diagnosen: Exaltatio acut.

Efter de ved Indlæggelsen foreliggende Oplysninger kan han godt have været i en saadan Tilstand af Ophidselse, at han kan have været at anse som farlig for sig selv og sine Omgivelser.«

Sagen har været forelagt Retslægeraadet, hvem begge Parter har stillet Spørgsmaal, og Raadet har under 25. Maj 1938 udtalt følgende:

»a d s a g s ø g t e s s p ø r g s m a a l:

Raadet skønner ikke paa grundlag af sagens samlede oplysninger, at der er tilstrækkeligt holdepunkt for at rette bebrejdelser mod sagsøgte læge J. Møgelvang Hansen angaaende den undersøgelse, som han den 26. september 1936 foretog af sagsøgeren eller angaaende de lægeoplysninger, som sagsøgte efter undersøgelsen afgav til brug for sagsøgerens indlæggelse i et af statens sindssygehospitaler.

a d s a g s ø g e r e n s s p ø r g s m a a l:

Raadet skønner, at der for sagsøgte læge Møgelvang Hansen ved hans undersøgelse af sagsøgeren den 26. september 1936 i dennes adfærd forelaa saadanne objektive symptomer, at sagsøgte under sammenholdelse af disse symptomer med det ham om sagsøgeren meddelte med rimelighed maatte naa til Diagnosen Sindssygdom af en saadan Art, at sagsøgeren kunde være farlig for sig selv eller sine Omgivelser.«

Det kan nu vel efter det oplyste ikke antages, at Sagsøgeren ved den paagældende Lejlighed har lidt af nogen Sindssygdom eller frembudt nogen egentlig Fare for sig selv eller andre. Naar imidlertid henses til, hvad der er oplyst om de Sagsøgte givne Meddelelser om Sagsøgeren, og til dennes Optræden under sit Ophold i Pedersens Hjem og ved Sagsøgtes Lægebesøg hos ham samt til Retslægeraadets Udtalelse om de Slutninger, Sagsøgte maatte kunne drage heraf, og om Forsvarligheden af den af Sagsøgte brugte Fremgangsmaade ved Undersøgelsen af Sagsøgeren, findes Sagsøgte at have været i en saadan beføjet god Tro med Hensyn til Nødvendigheden af den foretagne Tvangsindlæggelse, at han ikke kan anses erstatningspligtig overfor Sagsøgeren, og han vil følgelig være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Mandag den 13. November.

Nr. 36/1939. Forpagter **Sv. Secher** (Svane)
mod
A/S Hessicator (Hartvig Jacobsen),

betræffende Gyldigheden af en Voldgiftskendelse.

Østre Landsrets Dom af 5. December 1938 (II Afd.): Sagsøgte, A/S Hessicator, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Forpagter Sv. Secher, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 500 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten nedlægger Paastand om, at Sagen henvises til fortsat Behandling ved Østre Landsret, idet Indstævntes paa Kontraktens § 8 støttede Indsigelse om, at Kontrakten ikke er traadt i Kraft, forkastes. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Otte Dommere bemærker følgende:

Den maskinskrevne Bestemmelse i § 8 i den af Selskabet udarbejdede Kontrakt, hvori Ejerens Medunderskrift kræves, er uklart affattet. Om end Selskabets Forstaaelse af den maa anses for den rette, var Appellantens Forstaaelse, hvorefter den sigtede til Tilladelse fra Ejeren til Ændring i Driftsplanen og til Forpagtningstidens Udløb indenfor Kontraktperioden, ikke unaturlig. Det kan dernæst ikke anses for godtgjort, ej heller ved det i Dommen omtalte Notat, at den af Selskabet hævdede Forstaaelse af Kontraktens § 8 har været klargjort for Appellanten under Kontraktforhandlingerne.

Forud for Fremsendelsen af de to Kontrakter med Skr. af 19. April 1937 havde Selskabet i Skr. af 8. s. M. tilskrevet Appellanten:

»Hermed har vi Fornøjelsen at fremsende vor Fælleskontrakt og beder Dem venligst foranledige den underskrevet af begge d'Herrer og returnere den til os, hvorefter vi skal sende Dem hver sin Kontrakt i underskrevet Stand.«

Efter alt saaledes foreliggende og under Hensyn til, at Skrivelsen af 19. April 1937 ikke indeholdt noget Forbehold angaaende Ejerens Medunderskrift, findes Appellanten at have haft Føje til at antage, at Kontrakten var i Orden uden saadan Medunderskrift.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge. Omkostningerne ved Behandlingen for begge Retter indtil nu findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kr.

Een Dommer stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Hessicator's ovennævnte Indsigelse forkastes. Sagen hjemvises til videre Behandling i Landsretten. Sagens Omkostninger for begge Retter indtil nu betaler Indstævnte til Appellanten, Forpagter Sv. Secher, med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mellem A/S Hessicator, Vejle, der driver Virksomhed ved Tørring af grøn Lucerne, paa Tørrestationer opførte i Nærheden af Dyrkningsstedet, og Forpagter Sv. Secher, Næsbyholm, og Godsejer Tage Stensler, Flensborggaard, blev der i Marts 1937 afsluttet Kontrakt om Samarbejde for Aarene 1937—41. Kontrakten er affattet paa trykt Blanket.

I Kontraktens § 1 hedder det:

»A/S Hessicator opstiller paa egen Bekostning og efter egen Afgørelse et Hessicatoranlæg i Næsby pr. Glumsø, til hvilket Dyrkeren/Dyrkerne leverer sine Lucerneafgrøder — — — fra følgende Arealer — — —«

Det angives derefter, at Forpagter Secher i hvert af de nævnte 5 Aar skal dyrke henholdsvis 5, 55, 75, 100 og 100 Tdr. Land og Godsejer Stensler i 1937 15 Tdr. Land og hvert af de følgende Aar 35 Tdr. Land.

I § 6 bestemmes det:

»Eventuelle Stridigheder, der maatte opstaa mellem Parterne, hidrørende fra deres Mellemværende ifølge denne Kontrakt eller angaaende Forstaaelse af Kontrakten, afgøres ved Voldgift og kan ikke gøres til Genstand for Rettergang. Den Part, der ønsker Voldgift, meddeler skriftligt ved anbefalet Brev den anden Part dette med Opgivende af den af ham valgte Voldgiftsmand og med Opfordring til den anden Part om inden 14 Dage fra Meddelelsens Modtagelse at meddele førstnævnte, hvem han har valgt til Voldgiftsmand paa sin Side. Vælger den anden Part ikke en Voldgiftsmand inden denne Frist, og tilstiller han ikke Modparten Meddelelse herom inden Fristens Udløb, er den førstnævnte Part berettiget til at vælge begge Voldgiftsmænd.«

Færdig fra Trykkeriet den 6. December 1939.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 22

Mandag den 13. November.

Hvorefter følger en Bestemmelse om Valg af Opmand i Tilfælde af Uenighed mellem Voldgiftsmændene.

I § 7 forbeholder A/S Hessicator sig Ret til at annullere Kontrakten i Tiden indtil 5. April 1937, saafremt det maatte vise sig, at Tørrestationens Oprettelse ikke maatte kunne realiseres paa en efter Hessicators Skøn tilfredsstillende Basis.

§ 8 i den trykte Tekst lyder saaledes:

»I Kontraktens Løbetid kan denne Kontrakt ikke ophæves ved noget Ejerskifte eller Bortforpagtning af den paagældende Ejendom, i sidstnævnte Tilfælde maa denne Kontrakt derfor tiltrædes og medunderskrives af den paagældende Ejendoms Ejer.«

Derefter er med Maskinskrift tilføjet:

1) Saafremt Hessicator ikke kan give endelig Besked inden Udlobet af den i § 7 nævnte Frist (5. April 1937) bortfalder Aftalen for 1937.

2) Saafremt Hessicator ikke opretter et Anlæg i 1938, kan Hessicator udløse sig fra Kontrakten enten ved at godtgøre Dyrkeren Kr. 35,00 pr. udlagt og tilsaaet Td. Land i 1937, nemlig henholdsvis 55 og 35 Tdr. Ld., hvis dette pløjes op, hvilket Dyrkeren selv bestemmer ellers betaler Hessicator 5 Øre for det avlede Hø ab Lade aftaget inden 1. Marts 1939.«

Kontrakten, der er dateret 13. Marts 1937, er først underskrevet som en Fælleskontrakt af Forpagter Secher og Godsejer Stensler og i underskrevet Stand fremsendt til Hessicator, men der er derefter underskrevet to tilsvarende Kontrakter særskilt mellem Hessicator og hver af de to Dyrkere, hvilke Kontrakter af Hessicator er sendt hver af Dyrkerne med Skrivelser af 19. April 1937.

Overenskomsten kom ikke til at træde i Kraft for Aaret 1937.

I 1938 søgte Hessicator ved Forhandling med Forpagter Secher og med Ejerinden af Næsbyholm, Lensbaronesse Holck dels at tilvejebringe dennes Medunderskrift paa Kontrakten dels ved Køb at erhverve en Grund paa Næsbyholm til Opførelse af Anlægget. Da disse Forhandlinger ikke førte til noget Resultat, meddelte Hessicator Forpagter Secher og Godsejer Stensler, at Anlægget ikke kunde oprettes.

Da Forpagter Secher og Godsejer Stensler ansaa Hessicator for uberettiget til at træde tilbage fra Kontrakten, begærede de i Henhold til dennes § 6 nedsat en Voldgiftsret, og da Hessicator nægtede at medvirke hertil, valgte de alene begge Voldgiftsmænd. For Voldgifts-

retten gjorde Hessiccator bl. a. gældende, at Voldgiften ikke var lovlig, da Kontrakten ikke var traadt i Kraft, fordi Forpagter Sechers Kontrakt ikke var tiltraadt af Næsbyholms Ejerinde. Ved den under 2. August 1938 afsagte Kendelse statuerede Voldgiftsmændene imidlertid, at Kontrakten var gyldig og traadt i Kraft og paalagde Hessiccator at udrede en Erstatning til Forpagter Secher og Godsejer Stensler paa henholdstis 8360 Kr. og 5320 Kr. samt Voldgiftssagens Omkostninger med ialt 1100 Kr.

Da A/S Hessiccator har nægtet at opfylde Kendelsen, nedlægger Forpagter Secher under denne ved Stævning af 26. August 1938 anlagte Sag Paastand paa, at Hessiccator dømmes til at betale ham den ham ved Kendelsen tillagte Erstatning 8360 Kr. 00 Øre
Halvdelen af Voldgiftssagens Omkostninger 550 — 00 —
og Omkostningerne ved en paabegyndt efter Parternes
Aftale ved gensidig Sikkerhedsstillelse afværget Ar-
restforretning 38 — 00 —

ialt.... 8948 Kr. 00 Øre

med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

A/S Hessiccator paastaar sig frifundet, idet det gør gældende, at Voldgiftskendelsen er ugyldig. Selskabet har i sit Svarkrift til Støtte herfor fremsat forskellige Indsigelser, hvoraf den ene gaar ud paa, at Kontrakten ikke er traadt endelig i Kraft. Denne Indsigelse er gjort til Genstand for særskilt Procedure.

A/S Hessiccator underbygger den nævnte Indsigelse saaledes:

I Henhold til Kontraktens § 8 var Forpagter Secher forpligtet til for Næsbyholms Vedkommende at fremskaffe Ejerinden Lensbaronesse Holcks Tiltrædelse af Kontrakten. Opførelsen af et Hessiccatoranlæg koster 60—70.000 Kr., og Selskabet havde opnaaet et Statslaan paa 30.000 Kr. til det paagældende Anlæg. Det var derfor, uanset at Forpagter Sechers Forpagtningskontrakt var løbende udover de 5 Aar, for hvilke Kontrakten med Hessiccator er afsluttet, nødvendigt for Selskabet at sikre sig mod Afbrydelse af Leveranceforholdet i Tilfælde af Strid mellem Forpagter og Ejer, ved Forpagterens Død, Konkurs, Misligholdelse og lignende. Det er saadanne Tilfælde, Kontraktblanket- tens § 8 tager Sigte paa. Alle Kontraktens Bestemmelser er af Selskabets Repræsentant Fuldmægtig Peder Kielsen gennemgaaet nøje med Forpagter Secher, som har været fuldt paa det rene med nævnte Bestemmelse i § 8. At Forpagter Secher straks er traadt i Forhandling med Ejerinden fremgaar da ogsaa dels af et Brev af 20. Februar 1937 fra ham til Fuldmægtig Kielsen, hvori han omtaler, at Baronessen meget nødig vil have Gadsejer Stenslers Lucerne kørt op til Anlægget ad hendes Vej, dels deraf, at Secher har ligget inde med to den 14. Marts 1937 daterede, af Lensbaronesse Holck underskrevne Erklæringer — med hvis Eksistens Hessiccator først er blevet bekendt under Retssagen — hvori hun meddeler »Forpagter Secher personlig« Tilladelse til for et Tidsrum af 5 Aar fra 1. April s. A. at regne at levere Lucerne til Hessiccator fra et Areal paa indtil 100 Tdr. Land, henholdsvis tillader Hessiccator paa en Ejendom i Næsby at anlægge et Hessiccatoranlæg

for samme 5-aarige Periode mod en aarlig Lejeafgift af 100 Kr. Da Kontrakten ikke blev virksom i 1937, og da Selskabet efter Forpagter Sechers Udtalelser maatte gaa ud fra, at Sagen nok vilde gaa i Orden, fremsatte Selskabet først i Begyndelsen af 1938 fornyet Krav om Lensbaronesse Holcks Tiltrædelse af Kontrakten, men det lykkedes hverken ved Henvendelse til Forpagter Secher eller til Baronessen selv at fremskaffe hendes Tilslutning til Kontrakten, som derfor aldrig er blevet endelig bindende for Hessiccator.

Forpagter Secher gør heroverfor gældende, at det ikke af den trykte § 8 i Kontrakten fremgaar, at Næsbyholms Ejerindes Underskrift var nødvendig, idet denne Bestemmelse alene har Hensyn til fremtidigt Besiddelses- eller Brugsskifte, og idet hans Forpagtningskontrakt var gældende til 1944. Han bestrider ogsaa, at han for 1938 paa anden Maade er gjort bekendt med, at Hessiccator forlangte Lensbaronesse Holcks Underskrift, han maatte tværtimod, da han med Hessiccators Skrivelse af 19. April 1937 modtog Kontrakten tilbage med Hessiccators Underskrift uden Forbehold af nogen Art, gaa ud fra, at Sagen var endelig i Orden. Lensbaronesse Holcks Tilladelse til at levere Lucerne fra et Areal paa indtil 100 Tdr. Land har han kun søgt og opnaaet for sin egen Skyld. Men iøvrigt har Voldgiftsmændene været kompetente til at afgøre, om den af Parterne underskrevne Kontrakt og den deri indeholdte Voldgiftsaftale var traadt i Kraft, og deres Afgørelse kan derfor ikke underkendes af Domstolene.

Under Domsforhandlingen i Sagen, der er procederet i Forbindelse med en sideløbende af Godsejer Stensler anlagt Sag, har saavel Forpagter Secher som Godsejer Stensler afgivet Partsforklaring.

Forpagter Secher har forklaret, at der ikke ved Fuldmægtig Kiøldsens og hans Gennemgang af Kontraktblanketten blev talt om dennes § 8, og at der gik mellem et halvt og et helt Aar efter Kontraktens Afslutning, inden han hørte, at Lensbaronessen skulde medunderskrive.

Godsejer Stensler har forklaret, at han ikke erindrer, at der ved Forhandlingerne med Hessiccator var Tale om, at Lensbaronessen skulde medunderskrive.

Endvidere er Vidneforklaring afgivet af Direktør i A/S Hessiccator Carl Ulrich Simonsen og af Fuldmægtig Kiøldsen.

Direktør Simonsen har forklaret, at han inden Forhandlingerne med Forpagter Secher og Godsejer Stensler havde instrueret Fuldmægtig Kiøldsen om at faa Næsbyholms Ejers Underskrift.

Fuldmægtig Kiøldsen har forklaret, at han under Forhandlingerne forlangte Lensbaronesse Holcks Underskrift. Ved et Besøg under Forhandlingerne viste Forpagter Secher ham et Secher af Lensbaronesse Holck overgivet maskinskrevet Notat. Efter at have set dette gik han ud fra, at Lensbaronessen vilde skrive under. Notatet overgav Secher ham ved et senere Besøg.

Dette Notat lyder saaledes:

»Vedr. Lucernealægget.

I Leje af Jordstykket skal aarlig svares 100 Kr. Binde Næsbyholm mere end 4 Aar ad Gangen kan der ikke være Tale om. Ved foreslaaede Ordning med »Fabrikken« udenfor Hovedgaardens Grund kan

denne jo fortsætte der med enhver som helst anden Leverandør, selvom Næsbyholm skulde ønske at trække sig ud. Jordstykket kan lejes paa 8 Aar.

Bygningerne lægges saa langt bort fra Alleen ind mod Nabogrunden som tilladeligt. Al Tilkørsel til Lodden skal foregaa fra Sognevejen.

Enhver Indhegning af Grunden skal sanktioneres først.»

Retten maa give A/S Hessicator Medhold i, at Kontraktens § 8 maa forstaas som af Selskabet hævdet. Man maa endvidere anse det for bevist, at Selskabet allerede under Forhandlingerne med Forpagter Secher har stillet Krav om Næsbyholms Ejerindes Medunderskrift. Retten lægger herved navnlig Vægt paa det nysnævnte Notat, om hvilket Fuldmægtig Kieldsen har forklaret, at det er forevist ham under Forhandlingerne, og hvis Indhold synes at stemme med Lensbaronesse Holcks den 14. Marts 1937 daterede Erklæring om Tilladelse for Hessicator til at anlægge et Tørringsanlæg i Næsby, og som viser, at der har været forhandlet med hende om hendes Tilslutning til Dyrkningskontrakten.

Kontrakten og den deri indeholdte Voldgiftsaftale er saaledes ikke blevet endelig bindende for A/S Hessicator, hvorved bemærkes, at det ikke kan gøre nogen Forandring heri, at Hessicator den 19. April 1937 har tilbagesendt Kontrakten uden paany at tage Forbehold om Nødvendigheden af Lensbaronesse Holcks Underskrift, og Voldgiftskendelsen kan derfor heller ikke anses gyldig.

A/S Hessicator vil herefter være at frifinde.

Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 37/1939. Godsejer **Tage Stensler** (Svane)

mod

A/S Hessicator (Hartvig Jacobsen),

betræffende Gyldigheden af en Voldgiftskendelse.

Østre Landsrets Dom af 5. December 1938 (II Afd.): Sagsøgte, A/S Hessicator, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Godsejer Tage Stensler, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten nedlægger Paastand om, at Sagen henvises til fortsat Behandling ved Østre Landsret, idet Indstævntes paa Kontraktens § 8 støttede Indsigelse om, at Kontrakten ikke er traadt i Kraft, forkastes. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Otte Dommere bemærker følgende:

Den maskinskrevne Bestemmelse i § 8 i den af Selskabet udarbejdede Kontrakt, hvori Ejerens Medunderskrift kræves, er uklart affattet. Om end Selskabets Forstaaelse af den maa anses for den rette, var Appellantens Forstaaelse, hvorefter den sigtede til Tilladelse fra Ejeren til Ændring i Driftsplanen og til Forpagtningstidens Udløb indenfor Kontraktperioden, ikke unaturlig. Det kan dernæst ikke anses for godtgjort, ej heller ved det i Dommen omtalte Notat, at den af Selskabet hævdede Forstaaelse af Kontraktens § 8 har været klargjort for Forpagter Secher eller Appellanten under Kontraktforhandlingerne.

Forud for Fremsendelsen af de to Kontrakter med Skr. af 19. April 1937 havde Selskabet i Skr. af 8. s. M. tilskrevet Secher:

»Hermed har vi Fornøjelsen at fremsende vor Fælleskontrakt og beder Dem venligst foranledige den underskrevet af begge d'Herrer og returnere den til os, hvorefter vi skal sende Dem hver sin Kontrakt i underskrevet Stand.«

Efter alt saaledes foreliggende og under Hensyn til, at Skrivelsen af 19. April 1937 ikke indeholdt noget Forbehold angaaende Ejerens Medunderskrift, findes Appellanten at have haft Føje til at antage, at Kontrakten var i Orden uden saadan Medunderskrift.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge. Omkostningerne ved Behandlingen for begge Retter indtil nu findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kr.

Een Dommer stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Hessicator's ovennævnte Indsigelse forkastes. Sagen hjemvises til videre Behandling i Landsretten. Sagens Omkostninger for begge Retter indtil nu betaler Indstævnte til Appellanten, Godsejer Tage Stensler, med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I den indankede Doms Præmisser hedder det:

Mellem A/S Hessicator, Vejle« der driver Virksomhed ved Tørring af grøn Lucerne paa Tørrestationer opført i Nærheden af Dyrkningsstedet, og Forpagter Sv. Secher, Næsbyholm, og Godsejer Tage Stensler, Flensborggaard, blev der i Marts 1937 afsluttet Kontrakt om Samarbejde for Aarene 1937—41. Kontrakten er affattet paa trykt Blanket.

I Kontraktens § 1 hedder det:

— — — (Som Dommen i forrige Sag).

I § 6 bestemmes det:

I § 7 — — —

§ 8 i den trykte Tekst lyder saaledes: — — —

Derefter er med Maskinskrift tilføjet: — — —

Da A/S Hessicator har nægtet at opfylde Kendelsen, nedlægger Godsejer Stensler under denne ved Stævning af 26. August 1938 anlagte Sag Paastand paa, at Hessicator dømmes til at betale ham den ham ved Kendelsen tillagte Erstatning 5320 Kr. 00 Øre
 Halvdelen af Voldgiftssagens Omkostninger 550 — 00 —
 og Omkostningerne ved en paabegyndt efter Parternes Aftale ved gensidig Sikkerhedsstilling afværget Ar-
 restforretning 38 — 00 —

ialt.... 5908 Kr. 00 Øre

med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

A/S Hessicator paastaar sig frifundet, idet det gør gældende, at Voldgiftskendelsen er ugyldig. Selskabet har i sit Svarskrift til Støtte herfor fremsat forskellige Indsigelser, hvoraf den ene gaar ud paa, at Kontrakten ikke er endelig traadt i Kraft. Denne Indsigelse er gjort til Genstand for særskilt Procedure.

A/S Hessicator underbygger den nævnte Indsigelse saaledes:

I Henhold til § 8 i Kontrakten, der var en med Forpagter Secher og Godsejer Stensler i Fællesskab afsluttet Kontrakt, var Forpagter Secher forpligtet til for Næsbyholms Vedkommende at fremskaffe Ejerinden Lensbaronesse Holcks Tiltrædelse af Kontrakten. Opførelsen af et Hessicatoranlæg koster 60—70.000 Kr., og Selskabet havde opnaaet et Statslaan paa 30.000 Kr. til det paagældende Anlæg. Det var derfor, uanset at Forpagter Sechers Forpagtningskontrakt var løbende udover de 5 Aar, for hvilke Kontrakten med Hessicator er afsluttet, nødvendigt for Selskabet at sikre sig mod Afbrydelse af Leveranceforholdet i Tilfælde af Strid mellem Forpagter og Ejer, ved Forpagterens Død, Konkurs, Misligholdelse og lignende. Det er saadanne Tilfælde Kontraktblankettens § 8 tager Sigte paa. Alle Kontraktens Bestemmelser er af Selskabets Repræsentant Fuldmægtig Peder Kielsen gennemgaaet nøje med Forpagter Secher, som har været fuldt paa det rene med nævnte Bestemmelse i § 8. At Forpagter Secher straks er traadt i Forhandling med Ejerinden, fremgaar da ogsaa dels af et Brev af 20. Februar 1937 fra ham til Fuldmægtig Kielsen, hvori han omtaler, at Baronessen meget nødig vil have Godsejer Stenslers Lucerne kørt op til Anlægget ad hendes Vej, dels deraf, at Secher har ligget inde med to den 14. Marts 1937 daterede af Lensbaronesse Holck underskrevne Erklæringer — med hvis Eksistens Hessicator først er blevet bekendt under Retssagen — hvori hun meddeler »Forpagter Secher personlig« Tilladelse til for et Tidsrum af 5 Aar fra 1. April s. A. at regne at levere Lucerne til Hessicator fra et Areal paa indtil 100 Tdr. Land, henholdsvis tillader Hessicator paa en Ejendom i Næsby at anlægge et Hessicatoranlæg for samme 5-aarige Periode mod en aarlig Lejeafgift af 100 Kr. Da Kontrakten ikke blev virksom i 1937, og da Selskabet efter Forpagter

Sechers Udtalelser maatte gaa ud fra, at Sagen nok vilde gaa i Orden, fremsatte Selskabet først i Begyndelsen af 1938 fornyet Krav om Lensbaronesse Holcks Tiltrædelse af Kontrakten, men det lykkedes hverken ved Henvendelse til Forpagter Secher eller til Baronessen selv at fremskaffe hendes Tilslutning til Kontrakten, som derfor aldrig er blevet endelig bindende for Hessiccator. Da Kontrakten er afsluttet med Forpagter Secher og Godsejer Stensler i Fællesskab, og da et Hessiccator-anlægs Kapacitet er beregnet paa Lucerneafgrøde fra 100—150 Tdr. Land, og et Anlæg saaledes ikke kan drives alene paa Grundlag af Afgrøder fra de paa Godsejer Stenslers Ejendom til dette Formaal reserve-rede Arealer, maa han som Medkontrahent dele Skæbne med Forpagter Secher.

Godsejer Stensler gør heroverfor gældende, at hans Kontraktsforhold til Hessiccator er et selvstændigt Kontraktsforhold, der ikke berøres af, om Kontraktsforholdet mellem Forpagter Secher og Hessiccator ikke maatte være traadt endeligt i Kraft. Han var ganske vist klar over, at Hessiccator ikke kunde opstille et Anlæg alene paa Grundlag af Kontrakten med ham, men da han med Hessiccators Skrivelse af 19. April 1937 modtog Kontrakten tilbage med Hessiccators Underskrift uden Forbehold af nogen Art, maatte han gaa ud fra, at Sagen var endelig i Orden. Han kan iøvrigt ikke anerkende, at det af den trykte § 8 i Kontrakten fremgaar, at Næsbyholms Ejerindes Underskrift var nødvendig, idet denne Bestemmelse alene har Hensyn til fremtidigt Besiddelses- eller Brugsskifte, og idet Sechers Forpagtningskontrakt var gældende indtil 1944.

Forpagter Secher bestrider ogsaa, at han før 1938 paa anden Maade er gjort bekendt med, at Hessiccator forlangte Lensbaronesse Holcks Underskrift. Men iøvrigt har Voldgiftsmændene været kompetente til at afgøre, om den af Parterne underskrevne Kontrakt og den deri indeholdte Voldgiftsaftale var traadt i Kraft, og deres Afgørelse kan derfor ikke underkendes af Domstolene.

Under Domsforhandlingen i Sagen, der er procederet i Forbindelse med en sideløbende af Forpagter Secher anlagt Sag, har saavel Forpagter Secher som Godsejer Stensler afgivet Partsforklaring.

Forpagter Secher har forklaret, — — (Som Dommen i foregaaende Sag).

Kontrakten og den deri indeholdte Voldgiftsaftale er saaledes ikke blevet endelig bindende for A/S Hessiccator i Forhold til Forpagter Secher, hvorved bemærkes, at det ikke kan gøre nogen Forandring heri, at Hessiccator den 19. April 1937 har tilbagesendt ham Kontrakten uden paany at tage Forbehold om Nødvendigheden af Lensbaronesse Holcks Underskrift, og Voldgiftskendelsen kan derfor ikke anses gyldig i Forhold til Secher. Der maa derhos gives A/S Hessiccator Medhold i, at da dets Forhandlinger er ført og Kontrakt afsluttet med Forpagter Secher og Godsejer Stensler i Fællesskab, og Godsejer Stensler har været klar over den nøje Forbindelse, der bestod mellem hans og Sechers Kontraktsforhold til Hessiccator, kan Selskabet heller ikke anses bundet i Forhold til Stensler eller Voldgiftskendelsen anses gyldig i Forhold til ham.

A/S Hessicator vil herefter være at frifinde.

Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Tirsdag den 14. November.

Nr. 257/1939. Overretssagfører **Chr. Ejstrup**

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Dom af 14. Oktober 1939, f. s. v. angaar det ham som beskikket Sagfører tilkendte Salær m. v.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret*) afsagte Dom er paa-kæret til Højesteret for saa vidt angaar Dommens Bestemmelse om Vederlag til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 417 foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret, vil Kæremaalet være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Torsdag den 16. November.

Nr. 171/1938 og 172/1938. Overretssagfører **P. V. Dederding**
og Tandlæge **Ryan Malling** (Overretssagfører Dragsted)

m o d

King's Tablet Factories, Aktieselskab under Konkurs, hvis Bo behandles af Sø- og Handelsrettens Skifteafdeling (Landsrets-sagfører C. P. Lauritzen),

betræffende Erstatning for uforsvarligt Forhold ved Stiftelsen og Bestyrelsen af det nævnte Aktieselskab.

Østre Landsrets Dom af 15. Juni 1938 (V Afd.): De Sagsøgte, Overretssagfører P. V. Dederding, Tandlæge Ryan Malling og fhv. Slagteridirektør Bertel Nielsen Jegsen, bør een for alle og alle for een, til Sagsøgeren, King's Tablet Factories, Aktieselskab under Kon-

*) II Afd.

kurs, hvis Bo behandles af Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling, København, betale 6,500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. November 1937, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Der tillægges Overretssagfører P. Sandholt hos det Offentlige i Salær 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at det i Anmeldelsen til Aktieselskabsregistret og i den dermed som Bilag fulgte Stiftelsesoverenskomst var angivet, at Aktiekapitalen var fuldt indbetalt i Kontanter, og at Selskabet ikke skulde overtage bestemte Formuegenstande.

Disse Angivelser var urigtige, idet der kontant kun var indbetalt 7500 Kr. og Beslutning om Overtagelse af Maskinen med Tilbehør var truffet; hermed maa Appellanterne antages at have været bekendt. Af de indbetalte 7500 Kr. var 5800 Kr. straks anvendt til Købet.

I Medfør af Aktieselskabslovens § 16 hæfter Appellanterne for de nævnt Angivelsers Rigtighed, og da de ikke har godtgjort, at der ved Købet af Maskinen m. v. blev tilført Selskabet en Værdi, der efter det foreliggende kan ansættes højere end til 5800 Kr., maa de tilsvare Selskabet det Beløb, 7500 Kr., hvormed Købesummen, 13,300 Kr., oversteg den angivne Værdi, jfr. herved Lovens § 7. Det maa dernæst anses oplyst, at Appellanterne har ladet det mangle paa behørigt Tilsyn med Selskabet og iøvrigt paa flere Punkter forsømt deres Pligter som Ledere af dette og derved paadraget det et Tab, som efter Omstændighederne kan ansættes til 2500 Kr.

De nævnte Dommere vil herefter tilpligte Appellanterne in solidum at betale Indstævnte 10,000 Kr. med Renter, medens de med Hensyn til Sagens Omkostninger vil forholde som nedenfor anført.

To Dommere kommer til samme Resultat, men vil for et Beløb af 7500 Kr. begrunde det med, at denne Del af Kapitalen ikke er berigtiget kontant, og at Anmeldelsen m. m. altsaa har været urigtig, saaledes at der efter § 16, jfr. § 15 i Aktieselskabsloven paahviler Appellanterne Ansvar for dette Beløb.

En Dommere finder, at det ved det om Omsætningen oplyste tilfulde er godtgjort, at den i Overdragelsen indeholdte Fabrikationsanvisning var af handelsmæssig Værdi ved Etablering og Drift af en Virksomhed som den omhandlede. Naar skyldigt Hensyn tages hertil, finder han, at de Aktieselskabet ved denne Overdragelse tilførte Værdier, som bliver at tage i Betragtning ved Erstatningsbeløbets Fastsættelse, overstiger det i Lands-

rettens Dom anførte Beløb af 6800 Kr., uden at det dog er lykkes Appellanterne, om hvis Hæftelse for Anmeldelsens Indhold Flertallets Bemærkninger tiltrædes, tilstrækkeligt at sandsynliggøre, at den anmeldte Kapital var fuldt udlignet. Han vil heretter med nogen Nedsættelse i det tilkendte Beløb og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Overretssagfører P. V. Dederding og Tandlæge Ryan Malling, bør, een for begge og begge for een, til Indstævnte, King's Tablet Factories, Aktieselskab under Konkurs, hvis Bo behandles af Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling betale 10,000 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 20. November 1937, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom forsaavidt paanket er, ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

De Sagsøgte, Overretssagfører P. V. Dederding, Tandlæge Ryan Malling og fhv. Slagteridirektør Bertel Nielsen Jegsen, har siddet i Bestyrelsen for det den 19. December 1935 stiftede Aktieselskab, King's Tablet Factories. Aktiekapitalen udgjorde nominelt 15.000 Kr. Forinden Selskabet kunde paabegynde Tabletfabrikationen, var der imidlertid kun til Disposition 1700 Kr., der anvendtes til Dækning af ca. 800 Kr., som Sagsøgte Dederding havde udlagt i December 1935 til Husleje og Telefon, og for Restens Vedkommende den 15. Januar 1936 til yderligere Husleje og forskellige Stiftelsesomkostninger. Ved at ansætte Børge Fischer-Møller som »Fabriksleder« fik Selskabet et Laan paa 2000 Kr., der skulde tilbagebetales den 1. Maj 1936. Selskabet, der blev erklæret konkurs den 24. August 1936, opnaede i det ca. halve Aar, hvor det har været i Drift, en Omsætning paa ca. 52.000 Kr. Efter at Omsætningen hen paa Sommeren var ved at gaa i Staa, blev Vanskelighederne ved at skaffe Driftskapital større og større. Laanet fra Fischer-Møller var omtrent tilbagebetalt, og der var foretaget betydelige Indkøb af Kartonnagevarer. Af en i Henhold til Loven om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m. paadragen Omsætningsafgift 4152 Kr. var kun betalt 832 Kr. Gælden til Dagbladene for Annoncering og til Leverandørerne for Kartonnagevarer m. v. udgjorde derhos ret betydelige Beløb, og en Betalingsstandsning var i Realiteten indtraadt

allerede nogen Tid forinden Konkursens Indtræden. Ifølge Status pr. 24. August 1936 udgør Aktiverne 2897 Kr. 63 Øre minus Boomkostninger 1800 Kr. = 1097 Kr. 63 Øre, medens Passiverne udgør: privilegerede Krav 5.637 Kr. 95 Øre og upriviligerede Krav 13.654 Kr. 39 Øre. Dividenden vil herefter blive til privilegerede Kreditorer: 19,47 pCt. til simple Kreditorer: 0. — I Boet fremlagdes den 27. September 1937 Indstilling efter Konkurslovens § 79 fra Inkassator, Landsretssagfører C. P. Lauritzen, der indstillede, at der »rejses civilt og strafferetligt Ansvar« mod de Sagsøgte. Det vedtoges at tage Inkassators Indstilling til Følge og at bemyndige ham til at foretage det videre fornødne. Skifteretten tiltraadte Afgørelsen. Kriminel Sag er endnu ikke søgt fremmet.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, King's Tablet Factorie's Aktieselskab under Konkurs, hvis Bo behandles af Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling, de sagsøgte in solidum dømt til at betale Boet en Erstatning af 20.000 Kr. eller subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn med Renter 5 pCt. pro anno fra Stævningens Dato den 20. November 1937, idet der lægges de Sagsøgte til Last Forholdene med Hensyn til 1) Aktiekapitalen, 2) Købet af en Tabletmaskine med Tilbehør m. v., 3) Selskabets Financieringsgrundlag, 4) Selskabets Personaleforhold, 5) Sukkerbeskatningen, 6) Bøgføringen og 7) Bestyrelsens paastaede manglende Tilsyn med den daglige Drift.

De principalt paastaede 20.000 Kr. udkommer — med en Afrunding opad — saaledes:

De anmeldte Fordringer	19.292,34 Kr.
1 Aars Rente, 5 pCt. anslaaet	1.000,00 —
Revision har kostet	500,00 —
Bo-Omkostninger, anslaaet	2.100,00 —
	<hr/>
	22.892,34 Kr.
Aktiverne har ialt indbragt	2.897,63 —
	<hr/>
	19.994,71 Kr.

De Sagsøgte, af hvilke der er meddelt Jegsen fri Proces, paastaar hver især Frifindelse, idet de ikke kan erkende at have gjort sig skyldige i noget Forhold, der kan begrunde Ansvar.

Der er afgivet Forklaring af de Sagsøgte samt af Vidnerne: Gros-serer J. K. E. Fredholm, Assistent Børge Fischer-Møller, Direktør E. Valentiner-Branth, Forretningsfører E. E. Palmquist, Direktør Jørgen Jørgensen samt Revisor P. J. Aarup. Endelig er der fremlagt en skriftlig Erklæring af 28. Marts 1938 fra Fru F. Gerda Junkers.

I en under Sagen fremlagt Skrivelse af 25. Maj 1938 fra Aktieselskabsregisteret, fra hvilket Inkassator har udbedt sig en Udtalelse, hedder det bl. a.:

»Ifølge Aktieselskabsregistrets Udvisende er det nævnte Selskab under 6. Februar 1936 optaget i Registeret med en fuldt kontant indbetalt Aktieselskab paa 15.000 Kr., tegnet af Stifterne, som udgjordes af Direktør Bertel Nielsen Jegsen, her af Staden, samt Fru Fanny (Gerda) Delcomyn Junckers og Fru Ebba Ellen Gerda Lauritzen begge af Hellerup. Selskabets Bestyrelse bestod af nævnte Direktør Jegsen samt Tandlæge Ryan Frederik Stoltze Malling og Overretssagfører

Poul Vilhelm Dederding, begge her af Staden. Som Direktør for Selskabet anmeldtes nævnte Direktør Jegsen, og der meddeltes denne samt Prokurist Magnus Immanuel Lauritzen Prokura i Forening.

Det fremgaar af det af Dem hertil indsendte Materiale, at Initiativet til Selskabets Stiftelse er udgaaet fra nævnte Prokurist Lauritzen, som ca. 1 Uge før Selskabets Stiftelse til videre Overdragelse til dette af nævnte Tandlæge Malling for en Købesum af 11.800 Kr. havde erhvervet en Maskine til Fremstilling af Frugttabletter, at det ved Tidspunktet for Oprettelsen af Selskabets Stiftelsesoverenskomst den 19. December 1935 var Hensigten at erhverve den paagældende Maskine, forsaavidt Overdragelsen ikke allerede paa dette Tidspunkt maatte anses som en Kendsgerning, og at Selskabets Overtagelse af denne i Henhold til Aktieselskabslovens § 17 godkendtes paa den ekstraordinære Generalforsamling den 13. Februar 1936, at Erhvervelsen fandt Sted for en Købesum af 13.300 Kr., hvoraf Kr. 5800 erlagdes kontant til Tandlæge Malling, medens der for Resten af Købesummen udstedtes Interimsbeviser i Selskabet til Medstifteren Fru E. E. G. Lauritzen, nævnte Prokurist Lauritzens Hustru, samt at der som kontant Indbetaling paa Selskabets Aktiekapital kun er erlagt 7000 Kr. og 500 Kr. af henholdsvis Direktør Jegsen og dennes Hustru, Fru Magdalene Jegsen.

I denne Anledning skal man meddele, at Aktieselskabs-Registret — saafremt det ved Anmeldelsen af Selskabet havde foreligget oplyst, at Medstifteren Fru Gerda Junckers ikke havde tegnet Aktier i Selskabet, og at Medstifteren Fru E. E. G. Lauritzen ikke havde ydet nogen Indbetaling paa det af hende tegnede Aktiebeløb — vilde have savnet Hjemmel til at optage Selskabet i Registret, jfr. Aktieselskabslovens § 82, sammenholdt med § 4, sidste Stk., og § 14, 1. Stk., samt at man iøvrigt — de fremkomne Oplysningers Rigtighed forudsat — maa anses Stiftelsesoverenskomstens Angivelse af, at Selskabet ikke i Forbindelse med Stiftelsen skulde overtage bestemte Formuegenstande, for urigtig, idet Stiftelsesoverenskomsten i Overensstemmelse med Kravene i Aktieselskabslovens § 5 e burde have indeholdt Oplysninger om den overtagne Maskine som Indskud af Halvdelen af Aktiekapitalen, jfr. Ordlyden af denne Lovbestemmelse: »skal overtage«.

Med Hensyn til de under nærværende Sag foreliggende Erstatnings-spørgsmaal, skal bemærkes:

ad 1)—3). I en fremlagt Opstilling over den Købesum 12.000 Kr. — nedsat til 11.800 Kr. — hvorfor M. I. Lauritzen erhvervede Maskinen m. v., findes paa den ene Side opført — med Blæk — Købets Bestanddele, paa den anden Side — med Blyant — nogle vedføjede Summer, nemlig:

Tabletmaskine, 20 Matricer med Stempler	5.500,00 Kr.
Motor med Forlagstøj m. v.	1.200,00 —
Blandemaskine m. v.	300,00 —
Kuglemølle	250,00 —
Reoler og Borde	250,00 —
Kartonnage	2.500,00 —
Recepter	2.000,00 —
Ialt 12.000 Kr.	

Ifølge Sagens Oplysninger finder Retten, at de Aktieselskabet tilgaaede, herhenhørende Værdier efter en rimelig Bedømmelse højst har kunnet ansættes til 6.800 Kr., saaledes at der i Forhold til 13.300 Kr. har manglet Værdier for 6.500 Kr. Den skete Ansættelse til 13.300 Kr. findes at have været uforsvarlig og at maatte lægges de Sagsøgte til Last, Jegsen som Stifter og Bestyrelsesmedlem, de 2 andre Sagsøgte som medansvarlige:

Malling, der burde være klar over Værdiforholdet, som Medlem af den ved Selskabets Start siddende Bestyrelse, *Dederding* paa samme Maade som Bestyrelsesmedlem, idet Retten for hans Vedkommende finder, at han som Formand selvstændigt burde have foretaget en Værdiansættelse, hvilket havde været absolut paakrævet med Hensyn til Spørgsmaalet om Forsvarligheden af at lade Selskabet træde ud i Livet. — For Mallings Vedkommende skal for Fuldstændigheds Skyld bemærkes, at M. I. Lauritzen ikke har betalt ham og hans Kompagnon Fredholm den dem hos Lauritzen tilkommende Restkøbesum 6000 Kr.

Idet Erstatningskrav paa dette Punkt efter det foreliggende ikke kan anses afskaaret ved ovennævnte Generalforsamlingsgodkendelse, maa Ansvar kunne gøres gældende af Konkursboet.

Efter det anførte vil de Sagsøgte med Hensyn til dette Forhold — in solidum — have at erstatte Selskabet, eller nu Konkursboet, 6500 Kr.

Efter denne Afgørelse bliver der ikke at tage yderligere Stilling til Spørgsmaalet om Financiering.

ad 4) Selv om Personalet efter det oplyste har været for stort efter Forholdene i Begyndelsen, findes dette Punkt efter den ad 1)—3) trufne Afgørelse ikke at have selvstændig Betydning.

ad 5) Selskabet har efter det oplyste søgt at holde Spørgsmaalet om Sukkerbeskatning hen, men Retten tør ikke statuere, at der er udvist uforsvarligt Forhold fra nogen Side paa anførte Punkt, idet der er Mulighed for, at Selskabet ved passende Dispositioner kunde have klaret ogsaa Sukkerafgiften, saafremt de ved Starten foreliggende økonomiske Forhold havde været tilfredsstillende for Selskabets Trivsel.

ad 6) Bogføringen har været meget mangelfuld, hvorfor er gjort Rede i en fremlagt Revisorberetning af 15. Januar 1937. Denne opgør et Beløb af 2164 Kr. 01 Øre, hvorom Oplysninger efter Revisors Formening savnes. En fremlagt Modrevision af 14. Januar 1938 mener at kunne reducere Beløbet til 393 Kr. 91 Øre.

Sagsøgte Jegsen ansattes den 15. Februar 1936 som administrerende Direktør og blandt andet med det særlige Hverv at føre Selskabets Bøger og Regnskaber. Det maa bebrejdes ham, at han ikke har sørget for at fremskaffe de til Førelsen fornødne Bilag, som efter hans Forklaring beroede i M. I. Lauritzens aflaaede Skuffe. Imidlertid skønnes de foreliggende Forhold ikke aldeles tilstrækkelige til at statuere, at noget i Betragtning kommende Beløb ikke er kommet Selskabet tilgode. Der er herved set bort fra Muligheden af, at M. I. Lauritzen med Hensyn til enkelte Beløb kan have disponeret til egen Fordel. Der bortses under Sagen efter Omstændighederne ligeledes fra, at nævnte Lauritzen har hævet Gage, uanset at den ham tilkommende Gage ifølge hans Kontrakt med Selskabet »betales ved Regnskabsaarets Udløb eller helt

eller delvis i Aarets Løb i det Omfang, Selskabets økonomiske Stilling maatte tillade det«, idet saadan Vedtagelse maa bedømmes paa Baggrund af de uheldige Financieringsforhold, jfr. Afgørelsen ad 1)–3).

De Sagsøgte findes herefter ikke erstatningspligtige paa dette Punkt.

ad 7) Henset til Selskabets forholdsvis korte Virketid findes der ikke under denne Sag at burde paalægges de Sagsøgte eller nogen af disse Erstatningspligt overfor Konkursboet med Hensyn til manglende Tilsyn.

Som Følge af det ovenanførte vil de Sagsøgte — in solidum — have at betale Sagsøgerne 6500 Kr. med Renter som paastaet.

I Sagsomkostninger findes de Sagsøgte — in solidum — at burde godtgøre Sagsøgeren 600 Kr.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge den for Sagsøgte Jegsen beskikkede Sagfører, Overretssagfører P. Sandholt, i Salær 150 Kr.

Mandag den 20. November.

Nr. 267/1939. Auditør **L. M. B. Holme** (Heilesen)

mod

Fru **Bertha Ebba Løve**, f. Andersen (Meyer).

Østre Landsrets Kendelse af 17. Oktober 1939 (II Afd.):
Den af Indstævnte, Fru Bertha Ebba Løve, f. Andersen, fremsatte Protest mod den ovenomhandlede af Appellanten, Auditør L. M. B. Holme, tilsigtede Vidneafhøring vil være at tage til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved en af Aarhus Købstads Ret for borgerlige Sager den 22. August 1935 afsagt Dom blev Fru Bertha Ebba Løve, f. Andersen og Auditør L. M. B. Holme separerede. Det bestemtes iøvrigt i Dommen, at Forældremyndigheden over Parternes Fællesbørn Inger Anette Bøg Holme, f. 10. April 1928 og Niels Christian Bøg Holme, f. 12. April 1932, skulde tilfalde Hustruen, og at Manden skulde betale Underholdsbidrag til hende og Børnene efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Den

nævnte Dom blev stadfæstet ved en af Vestre Landsret den 10. September 1935 afsagt Dom. Ved allerhøjeste Bevilling af 22. Marts 1939 blev Ægteskabet fuldstændigt ophævet paa de for Separationen fastsatte Vilkaar, og den 5. April 1939 indgik Fru Holme nyt Ægteskab med Sekretær i Kirkeministeriet Einar Løve.

Under en af Auditor Holme mod Fru Bertha Løve ved Københavns Byret anlagt Sag nedlagde Sagsøgeren under Henviisning til § 32 i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 om Umyndighed og Værgemaal Paastand paa principalt at Forældremyndigheden over begge Fællesbørn overførtes til ham, subsidiært at Forældremyndigheden over eet af Børnene og helst Drengen Niels Christian overførtes til ham.

Sagsøgte paastod Frifindelse.

Ved Københavns Byrets Dom af 3. Maj 1939 blev Sagsøgte Frifindelse paastand taget til Følge.

Denne Sag har Auditor Holme nu indanket her for Retten, hvor han har gentaget sin for Byretten nedlagte Paastand, medens Fru Bertha Løve paany har paastaet Frifindelse.

Under Ankesagens Forberedelse blev der af Appellanten den 20. Juni 1939 fremsat Begæring om Tilladelse til inden Retten for Helsingør Købstad m. v. og inden Retten for Roskilde Købstad m. v. at føre forskellige Vidner til Oplysning dels om, hvorvidt der forelaa væsentlig forandrede Forhold jfr. fornævnte Lovs § 32, dels om, hvorvidt Hensynet til Fællesbørnenes Tarv krævede, at Appellanten fik Forældremyndigheden. Denne Begæring blev taget til Følge.

Inden Retten for Helsingør Købstad m. v. forklarede den 22. August 1939 Frk. Elisabeth Møller, der i Tiden November 1935 til Maj 1936 og fra September eller Oktober 1936 indtil Nytaar havde boet som Pensionær hos Indstævnte bl. a., at denne havde fortalt hende, at hun stod i Forhold til 2 nærmere angivne Mænd.

I en Skrivelse af 12. September 1939 meddelte Indstævntes juridiske Konsulent, Landsretssagfører Niels Andersen, Appellantens juridiske Konsulent, Højesteretssagfører C. C. Heilesen, at han agtede at protestere mod, at der inden Retten for Roskilde Købstad m. v. foretoges Vidneafhøring til Oplysning om, hvorvidt Indstævnte skulde have staaet i Forhold til nogen Tredjemand, og at han om fornødent vilde forlange Kendelse for, at Vidneførslen ikke skulde finde Sted, idet han derhos oplyste, at Indstævnte ikke erkendte at have begaaet Utroskab. Da Appellanten ikke vilde frafalde Vidneafhøring angaaende, hvorvidt der forelaa Utroskab fra Indstævntes Side saavel inden Separationen fandt Sted som i Separationstiden, anmodede Parternes Sagførere under et Retsmøde i Landsretten om, at Landsretten selv efter en mundtlig Forhandling vilde tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt den ommeldte Vidneafhøring burde finde Sted.

Under den derefter stedfundne mundtlige Forhandling protesterede Indstævnte mod, at Appellanten førte Vidner for at godtgøre, at Indstævnte havde staaet i Forhold til forskellige Mænd forud for og efter Separationen, medens Appellanten nedlagde Paastand paa, at den af Indstævnte fremsatte Protest ikke toges til Følge.

Til Støtte for sin Protest anførte Indstævntes Sagfører, at det for

Spørgsmaalet om, hvorvidt Indstævnte er egnet til at have Forældremyndigheden over Børnene, er uden Betydning, om hun maatte have gjort sig skyldig i Ægteskabsbrud, hvad hun bestemt bestrider har været Tilfældet, og at en Vidneafhøring herom vil være overordentlig pinlig for Indstævnte.

Appellantens Sagfører har heroverfor anført, at Indstævnte, saafremt det maatte blive oplyst, at hun har gjort sig skyldig i Ægteskabsbrud, maa anses for ganske uegnet til at have Forældremyndigheden over Børnene. Appellantens Sagfører gjorde i denne Forbindelse gældende, at Indstævnte, saafremt det under Separations sagen var blevet oplyst, at hun endnu medens Samlivet mellem Ægtefællerne var bestaaende, havde gjort sig skyldig i Ægteskabsbrud, hvad Appellanten først fornylig har erholdt Oplysning om, i Henhold til fornævnte Lovs § 24 som den, der ved sin Utroskab væsentlig har Skylden for Samlivets Ophævelse, sikkert ikke ved Dommen havde faaet sig tillagt Forældremyndigheden over Børnene, idet Appellanten i ethvert Fald var lige saa godt egnet som Indstævnte til at opdrage disse og i det Hele at varetage deres Tarv.

Under Hensyn til det lange Tidsrum, der er forløbet siden Parterne blev separeret, og til at Indstævnte nu har indgaaet nyt Ægteskab, maa Retten nære overvejende Betænkelighed ved mod Indstævntes Protest at tillade en Vidneførsel om eventuelt Ægteskabsbrud fra Indstævntes Side, idet et saadant ikke, som Forholdene nu foreligger, i sig selv kan anses for at være af afgørende Betydning for Spørgsmaalet om Forældremyndigheden over Børnene. Den af Indstævnte fremsatte Protest mod Vidneafhøringen vil herefter være at tage til Følge.

Nr. 6/1939. **The Yorkshire Insurance Company Ltd.** (Fich)

mod

Fru **Ella Nielsen** (Gorrissen),

betræffende Udbeatling af en Forsikringssum.

Østre Landsrets Dom af 22. November 1938 (VII Afd.): De Sagsøgte The Yorkshire Insurance Company, Ltd., bør til Sagsøgerinden Fru Ella Nielsen betale 4317 Kroner 02 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 23. Juni 1938, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 250 Kroner. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at de i Dommen nævnte Erklæringer af 9. og

10. Oktober 1938 er afgivet henholdsvis af Dyrlæge Poul Jørgensen og af Professor A. Møller-Sørensen.

Efter Dommens Afsigelse er der bl. a. afgivet en Udtalelse fra Professor i veterinær Lægevidenskab ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole P. Grunth, hvori bl. a. udtales, at han maa formene, at Hestens Blindhed ikke i Fremtiden vilde have generet den i ernæringsmæssig Henseende, og at det gennem særlig hensyntagende Røgt sandsynligvis vilde have været muligt at beskytte den mod Legemsbeskadigelse og deraf flydende Lidelse, og at det efter hans Mening — paa det Tidspunkt, da Nedslagningen fandt Sted — ikke i Dyreværnslovens Forstand kunde siges at være unødigt Lidelse at lade Hesten leve.

Forsaavidt Appellanten for Højesteret til Støtte for sin Paastand om Frifindelse har anbragt, at Indstævnte ikke har iagttaget den i Dyreværnslovens § 4 angivne Fremgangsmaade, og at Nedslagning ikke har fundet Sted i Henhold til nævnte Bestemmelse, findes der ikke at kunne tillægges dette Anbringende Betydning, da Overdyrlæge Henrik Jensens Undersøgelse af Hesten den 17. Maj 1938 skete efter Appellantens Anmodning, og da Appellanten i Skrivelse af 21. Maj 1938 til Indstævntes Ægtefælle i Anledning af Spørgsmaalet om Nedslagning udtalte, at Selskabet havde sluttet sine Undersøgelser af Hesten og ikke havde Interesse i at se denne igen.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at dømme Appellanten til at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr., idet de ved Afgørelse af Spørgsmaalet, om der tilføjedes Hesten unødigt Lidelse ved ikke at slaa den ned, lægger særlig Vægt paa, at Hesten, der var en fuldblods Hingst benyttet til Væddeløb, efter at være blevet blind ikke vilde have fornøden Tilpasningsevne overfor nye Forhold, og at der under Hensyn til den betydelige Forringelse, der var sket i Hestens Værdi, ikke burde regnes med, at den vilde blive Genstand for den særligt hensyntagende Røgt, som dens Tilstand krævede.

Fire Dommere finder det ikke godtgjort, at Nedslagningen af Hesten har været paakrævet i Henhold til Dyreværnslovens § 4, og idet Tilfældet herefter falder udenfor Forsikringen, vil de frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, The Yorkshire Insurance Company, Ltd., til Indstævnte, Fru Ella Nielsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Police af 29. April 1937 har Sagsøgerinden Fru Ella Nielsen haft den 5-aarige Væddeløbshest, Hingsten »Birth-Date« forsikret hos de Sagsøgte The Yorkshire Insurance Company, Ltd., i Aaret 28. April 1937 til 28. April 1938 for en Forsikringssum af 4500 Kr. og mod en aarlig Præmie af 182 Kr.

Af Forsikringsbetingelserne fremhæves iøvrigt følgende:

§ 1.

Forsikringen dækker mod Død indtruffet i Forsikringsperioden som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde. Med Død ligestilles Nedslagning foretaget i Henhold til Lov Nr. 152 af 17. Maj 1916 om Værn for Dyr, § 4.

§ 2.

Forsikringen dækker ikke Tab foraarsaget — — — ved Nedslagning, der foretages uden at være paakrævet i Henhold til nævnte Lov.

Den 10. April 1938 blev Hesten undersøgt og taget under Behandling af Dyrlæge Lorentz I. Jacobsen, der fandt den lidende af Øjenbetændelse i begge Øjne. Ifølge Dyrlægens Erklæring af 7. Maj 1938 var Hesten da uhelbredelig blind og uanvendelig til al Brug, ogsaa Avl.

Den 6. Maj 1938 blev Hesten undersøgt af Forstanderen for Veterinær- og Landbohøjskolens stationære Klinik for større Husdyr Professor A. Møller-Sørensen, der i en Erklæring af 17. Maj bl. a. udtaler følgende:

»Hesten viste uforstyrret Almenbefindende, men dens Gang var noget vadende, og dens Ørespil stærkt forøget, og Synsprøver viste, at Hesten praktisk taget var blind, dog maaske med en Smule Lysfølsomhed paa højre Øje.

Ved direkte Undersøgelse af Øjnene fandtes Hesten lidende af Spor af en dyb Hornhindebetændelse — — — med resterende Uklarhed samt en tydelig Regnbuehindebetændelse — — — med total Pupilstivhed — — — Der fandtes desuden let Svind af Øjeæblet. — — —

Jeg skal derfor erklære, at Hesten er lidende af den saakaldte periodiske Øjenbetændelse, og under Hensyntagen til de i Litteraturen stærkt delte Anskuelser vedrørende disponerende Arvelighedsfaktorer ved denne Lidelses Opstaaen maa jeg fraraade, at Hingsten anvendes til Avl.

Man kan yderligere ikke udelukke, at Anvendelsen af en blind Hingst, som ikke tidligere har været anvendt som Beskeler, vil kunne rumme Fare baade for Mennesker og Dyr«.

I Anledning af, at Sagsøgerinden ønskede Forsikringen fornyet, indgav Dyrlæge Poul Jørgensen den 6. Maj 1938 til de Sagsøgte en »Dyrlæge-Rapport«, hvori han anfører, at Hesten, hvis Værdi som rask han anslaaer til ca. 4000 Kr., har en periodisk Øjenbetændelse, og til Slut udtaler:

»Øjenlidelsen har den erhvervet i dette Aars Forsikringsperiode, saa jeg mener det er vanskeligt at afslaa fortsat Fornylse. Hesten

bliver sikkert blind — men efter min Formening kan der ikke blive Tale om Dyrplageri ifølge Lovens § 4.«

Efter de Sagsøgte Anmodning blev Hesten endelig den 17. Maj undersøgt af Overdyrlæge Henrik Jensen, i hvis Erklæring af 18. Maj Hestens Lidelse og dennes Følger i det væsentlige beskrives som i Professor Møller-Sørensens Erklæring. Forøvrigt hedder det i Overdyrlæge Jensens Erklæring bl. a.:

»Naar Hingsten blev trukket af Sted ved Trense, løb den Benene mod lave Forhindringer, der sættes op paa dens Vej, og trak man den skævt ind gennem Stalddøren, løb den Skulderen imod Dørkarmen. Hurtige Fagter i Nærheden af Øjnene synes Hingsten at kunne skimte.

— — — Dyret er komplet uanvendeligt til Løb paa Bane, samt formentlig ogsaa som Beskeler af Hensyn til Sygdommens eventuelle Nedarvning paa Afkommet. Nedslagning af Hingsten som Følge af den konstaterede Blindhed vil efter mit Skøn ikke kunne fremtvinges gennem Paaberaabelse af Bestemmelserne i Dyreværnelovens § 4, idet det hidtil har været anset for forsvarligt endog at anvende blinde Heste til Arbejde.«

De Sagsøgte tilbød at forny Forsikringen for en Forsikringssum af 1000 Kr., som de ansaa for Hestens Værdi, efter at den havde paadraget sig Sygdommen. Dette Tilbud har Sagsøgerinden ikke villet modtage. Iøvrigt nægtede de Sagsøgte at give deres Samtykke til, at Hesten, som af Sagsøgerinden ønsket, blev slaaet ned med den Virkning, at de blev pligtige at erstatte dens Forsikringsværdi efter Policen.

Sagsøgerinden lod imidlertid den 19. Maj Hesten slaa ned og har herefter under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte tilpligtede at betale Forsikringssummen 4500 Kr. med Fradrag af Nettoprovenuet af Kadaverets Realisation Kr. 182,98 eller Kr. 4317,02 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 23. Juni 1938.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgerinden har til Støtte for sin Paastand anført, at det vilde være en unødigt Lidelse for Dyret, om man lod det leve videre som blindt, idet det vilde være nødvendigt at holde det indespærret i en Boks Resten af dets Levetid, og at Betingelserne for at lade det slaa ned efter Dyreværnslovens § 4 herefter, og da Lidelsen var uhelbredelig, har været til Stede og Nedslagningen følgelig omfattet af de Sagsøgte Risiko ifølge Forsikringsbetingelserne. Endvidere gør Sagsøgerinden gældende, at de Sagsøgte i hvert Fald maa være erstatningspligtige, fordi man maa ligestille det med Hestens Død, at den paa Grund af en uhelbredelig Sygdom bliver absolut uanvendelig i enhver Retning.

De Sagsøgte, der erkender, at Nedslagningen, hvis den anses som Forsikringsbegivenhed, usanset Ordlyden af Forsikringsbetingelsernes § 1 i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 89 maa betragtes som sket i Forsikringstiden, bestrider, at Nedslagningen efter det oplyste kan anses som hjemlet ved Dyreværnelovens § 4, og at Hestens Tilstand som Følge af Lidelsen kan sidestilles med dens Død, og hævder herefter, at der ikke er indtraadt nogen Begivenhed, for hvilken de efter Forsikringsbetingelserne bærer Ansvar.

Idet der ikke kan gives Sagsøgerinden Medhold i, at Hestens Ubrugelighed som Følge af dens Sygdom skulde kunne anses som omfattet af Selskabets Ansvar, der udtrykkeligt er begrænset til dens Død, bliver Spørgsmaalet alene, om Nedslagningen har haft Hjemmel i Dyreværnslovens § 4.

Angaaende dette Spørgsmaal er der foruden de ovennævnte Erklæringer fremskaffet følgende Oplysninger:

I Erklæring af 25. August 1938 har Dyr læge Jacobsen udtalt:

»— — — at det i høj Grad forbavser mig, at Forsikringsselskabet ikke vil erstatte »Birth-Date« paa Grund af Blindheden, Hesten var jo uanvendelig til alt, og det er jo et Spørgsmaal, om man ikke kan kalde det Dyrplageri, at lade en blind og nervøs Hest leve. Den var jo ganske henvist til at blive i den samme Box Resten af sit Liv, da den altid vil have Besvær med at finde sig til Rette ved at komme paa et nyt Sted, den vilde f. Eks. altid ødelægge sig selv ved at komme paa Græs, da den, paa Grund af Blindheden, vilde tørne mod alt. Den var, naar den blev ført ud, saa angst og nervøs for at støde paa noget, at dette alene beviser, at Blindheden generede den i høj Grad. Det synes mig i høj Grad uanstændigt ikke straks at dræbe en Hest, hvor Blindheden var til saa stor Gene, som netop i dette Tilfælde.«

Endvidere har Professor Møller-Sørensen og Dyr læge Jacobsen i Erklæringer henholdsvis af 9. og 10. Oktober 1938 afgivet Udtalelser, hvoraf fremgaar, at de betragter det som Dyrplageri at lade Hesten leve.

Foreningen »Hestens Værn« har i Skrivelse af 18. Oktober 1938 udtalt følgende:

»Naar Hestens Værn kommer til Kundskab om Tilstedeværelse af blinde Heste, søger den at faa disse slaet ned.

I flere Tilfælde har Veterinærpolitiet ydet sin Støtte og Medvirken hertil.

Iøvrigt skal bemærkes, at Spørgsmaalet om hvorvidt alle blinde Heste falder ind under Dyreværnelovens § 4 er tvivlsomt.

Hestens Værn finder for sit Vedkommende principielt, at det er Dyrplageri at lade en blind Hest leve, og da særligt naar det drejer sig om et ungt Individ af ædelt Blod. Det maa anses for umuligt at finde en Plads, hvor en saadan Hest ikke vil blive udsat for daglige Lidelser.

Kun hvis det drejer sig om en ældre Arbejdshest, der udfører et tilvant Arbejde i tilvante Omgivelser og i Spand med en rolig Hest, vil det maaske kunne forsvares at lade en saadan blind Hest leve.«

Endelig har Parterne forelagt Sagen for det veterinære Sundhedsraad, der i Skrivelse af 29. September 1938 har udtalt, at Øjenlidelsen maatte betragtes som uheldbredelig, at Hesten var uanvendelig som Væddeløbshest, som Ridehest og til Arbejde, at dens Anvendelse til Avl var betænkelig, at det er sandsynligt, at Hesten befandt sig i den af Dyr læge Jacobsen i hans Erklæring af 2. August omskrevne nervøse Tilstand, naar den kom ud, og at Raadet ikke finder det godtgjort, at Hestens Tilstand har været en saadan, at Betingelserne for Nedslagning i Henhold til Dyreværnelovens § 4 — nemlig at det vilde have medført unødigt Lidelse for den at lade den leve — kan siges at have foreligget.

For Landsretten har Dyrlæge Jacobsen, Professor Møller-Sørensen og Overdyrlæge Jensen afgivet Vidneforklaringer.

Vidnerne har vedstaaet de af dem afgivne Erklæringer. Det fremgaar derhos af deres Udtalelser, at det vilde være af Betydning for Hestens Befindende, at den dagligt motioneredes, og at dette kunde lade sig gøre ved at trække eller longere den.

Om hvorvidt det vilde være betænkeligt at lade den gaa paa Græs i Tøjr uden Tilsyn, var Vidnernes Meninger delte.

Det fremgaar af Sagen, at den uheldbrelige Lidelse, Hesten havde paadraget sig, havde medført, at den praktisk talt var ubrugelig. Det var derfor økonomisk hensigtsløst at lade den leve, og enhver Lidelse, der derved paaførtes den, maa følgelig betegnes som unødigt. Endvidere maa det antages, at en blind Hest paa mange Maader vil være udsat for Ulemper og Ubehag, og at dens Velbefindende ialtfald vil være afhængig af en omhyggelig Pasning og Pleje, der vilde udkræve Arbejde og Udgifter, og det maa — selv den bedste Vilje hos Hestens Ejer forudsat — siges at være en nærliggende Mulighed, at en saadan Pasning og Pleje ikke altid vilde kunne forventes med Hensyn til en saadan ubrugelig Hest.

Efter alt foreliggende findes det at være i saa høj Grad sandsynliggjort, at Hestens fortsatte Eksistens vilde have medført unødigt Lidelse for den, at dens Nedslagning findes at have været hjemlet ved Dyreværnslovens § 4.

Herefter findes Nedslagningen omfattet af de Sagsøgtes Ansvar, og Sagsøgerindens Paastand vil være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale til Sagsøgerinden med 250 Kr.

Tirsdag den 21. November.

Nr. 124/1939. Maskinarbejder **Filip Jørgen Sune Asger Birch**
(Kemp efter Ordre)

mod

Fru **Henny Hansine Magdalene Olsen**, f. Larsen
(Knudtson efter Ordre),

betræffende Spørgsmaalet om Gennemtvangeligheden af en ved en Overovrighedsresolution fastsat Samkvemsret.

Østre Landsrets Dom af 17. Januar 1939 (V Afd.): Nærværende Sag afvises. Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren, Maskinarbejder Filip Jørgen Sune Asger Birch, betale til Sagsøgte, Fru Henny Hansine Magdalene Olsen, f. Larsen, med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Paastand for Landsretten.

Fem Dommere stemmer for at tage Indstævntes Paastand om Afvisning til Følge og saaledes at stadfæste Dommen, medens de med Hensyn til Sagens Omkostninger vil forholde som nedenfor anført.

To af disse Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Proceduren, at Formaalet med Søgsmålet er at faa aabnet en Adgang til ved de i Rpl. Kap. 46 hjemlede Tvangsmidler at gennemføre den i Resolutionerne fastsatte Ret for Appellanten til at have Barnet hos sig paa nærmere angivne Tider. Idet disse Dommere tiltræder, at der savnes Hjemmel til at forelægge de i Henhold til Umyndighedslovens § 27 udfærdigede Resolutioner for Domstolene for at opnaa Adgang til eksekutiv Hævdelse af Samkvemsretten, stemmer de som ovenfor anført.

Tre af de nævnte Dommere bemærker:

Den Appellanten ved Overpræsidentens Resolutioner tillagte Ret til Samkvem med Barnet findes at have et saa bestemt og klart afgrænset Indhold, at den om fornødent kan gennemføres ved Fogdens Bistand. Herefter og da Indstævnte med Føje findes at kunne modsætte sig Søgsmålet, der alene har til Hensigt at aabne Adgang til Anvendelse af de i Rpl. § 499 ommeldte Tvangsmidler, slutter disse Dommere sig til Afvisningspaastanden.

Fire Dommere mener, at en ved Øvrighedsresolution fastsat Samkvemsret kan gennemtvinges efter Omstændighederne ved umiddelbar Fogedforretning i Medfør af Rpl. § 609 eller — efter erhvervet Dom — ved Tvangsfuldbyrdelse i Henhold til Bestemmelserne i Retsplejelovens Kap. 46, herunder § 495, og da de af Indstævnte paaberaabte Grunde ikke kan berettigende hendes Undladelse af at efterkomme Københavns Overpræsidioms Bestemmelser vedrørende Appellantens Ret til Samkvem med det i Sagen ommeldte Barn, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Der tillægges de for Appellanten Maskin-
arbejder Filip Jørgen Sune Asger Birch, og
Indstævnte, Fru Henny Hansine Magdalene Ol-
sen, f. Larsen, beskikkede Sagførere, Højeste-
retssagfører Kemp og Højesteretssagfører

Knudtzon i Salær for Højesteret 200 Kr. hver, der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Byrets Dom af 22. Juli 1938 blev Ægteskabet mellem Maskinarbejder Filip Jørgen Sune Asger Birch og hans daværende Hustru, Henny Hansine Magdalene, f. Larsen, nu gift Olsen, opløst bl. a. paa Vilkaar, at Ægtefællernes fælles Barn, Aase Vivi, f. den 12. August 1933, blev undergivet Hustruens Forældremyndighed.

Under 23. September 1938 bestemte Københavns Overpræsidium derhos i Medfør af § 27 i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 om Umyndighed og Værgemaal, at Manden skulde have Ret til at have Fællesbarnet hos sig den 1. og 3. Tirsdag i hver Maaned fra Kl. 16—20 og den sidste Søndag i hver Maaned fra Kl. 12—20, og denne Bestemmelse har Overpræsidiets fastholdt ved Resolution af 10. Januar 1939.

Under Anbringende af, at hans fraskilte Hustru har været uvillig til at efterkomme denne Bestemmelse, har Maskinarbejder Birch under nærværende Sag som Sagsøger overfor Fru Henny Olsen som Sagsøgt nedlagt Paastand paa, at hun kendes pligtig til at efterkomme Københavns Overpræsidiets Bestemmelse om, at Sagsøgeren skal have Ret til at have Ægtefællernes fælles Barn, Aase Vivi, hos sig den 1ste og 3die Tirsdag i hver Maaned fra Kl. 16—20 og den sidste Søndag i hver Maaned fra Kl. 12 til 20.

Sagsøgte har under særskilt Procedure af Sagens Formalitet paa-staaet Sagen afvist.

Ved Myndighedslovens § 27 er alle Spørgsmaal om Udøvelse af en Samkvemsret som den heromhandlede henlagt til Overøvrighedens Afgørelse, og der foreligger ogsaa — som foran nævnt — en saadan Overøvrighedens Afgørelse. Herefter, og da der intetsteds ses at være Hjemmel for en efterfølgende Indbringelse af Spørgsmaalet for Domstolene til Gennemtvungelse af de foreliggende Resolutioner, hvis Lovformelighed er uomtvistet, vil Sagsøgtes Afvisningspaastand være at tage til Følge.

Onsdag den 22. November.

Nr. 31/1939. Muremester **Martin Jensen**
(Overretssagfører Folmer Jensen)

mod

Kalk- & Kridtcentralen A/S i Likvidation (Gamborg),

betræffende Betaling for leverede Byggematerialer.

Østre Landsrets Dom af 30. November 1938 (IV Afd.): Sagsøgte Muremester Martin Jensen bør inden 15 Dage efter denne Doms

Afsigelse betale Sagsøgerne Kalk & Kridtcentralen i-Likvidation 4500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra den 9. August 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Murermester Martin Jensen, til Indstævnte, Kalk- & Kridtcentralen A/S i Likvidation, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Slutningen af 1934 havde Sagsøgte i nærværende Sag Murermester Martin Jensen af Fabrikant P. M. Petersen faaet overdraget Murerentreprisen (ca. 50.000 Kr.) ved dennes Byggeforetagende Ellegaardsvej 88—90, og han kontraherede derefter med Sagsøgerne i nærværende Sag A/S Kalk- og Kridtcentralen — nu i Likvidation — om Levering af de fornødne Materialer. Til Sikkerhed for, hvad han i den Anledning maatte blive Selskabet skyldig, afgav han under 17. November 1934 en Transport stor 26.000 Kr. til Aktieselskabet. I Transporten var bestemt, at en Udskrift af Selskabets Bøger til enhver Tid skulde være fuldt gyldigt Bevis for Skylden, at de leverede Materialer forblev Selskabets Ejendom, indtil de var anbragte i Ejendommen, og at der samtidig med Transportens Underskrift skulde udstedes en 3 Mdr. Veksel stor 26.000 Kr., der skulde accepteres af Sagsøgte, endelig fastsattes følgende Betalingsbetingelser med Hensyn til Beløbet 26.000 Kr., at der i 1., 2. og 3. Rate skulde udbetales henholdsvis 7200 Kr., 3100 Kr. og 5100 Kr. ialt 15.400 Kr., medens 4. Rate 10.600 Kr. skulde udbetales ved Prioriteringen. Transporten blev samme Dag af Selskabet videretransporteret til Haandværkerbanken i København og ligeledes samme Dag paategnet af Bygherren, der erklærede sig indforstaaet med Transporten og indestod for rettidig Betaling af Prioriteringsraten. Transporten blev den 2. Februar 1935 anmeldt for Landsretssagfører André Jensen. Forstædernes Byggeselskab ved H. C. Anker forestod Byggearbejdet, Landsretssagfører André Jensen skaffede Byggelaan i en Bank, og den med Sikkerhed i Ejendommen udstedte Byggelaansobligation kom til at lyde paa hans Navn; Byggelaansraterne blev af Banken udbetalt til

ham. Han fik derimod intet med Prioriteringen at gøre, idet denne ordnedes af det nævnte Byggeselskab. Haandværkerbanken modtog 1., 2. og 3. Rate, og Regnskabet stillede sig herefter saaledes:

Leveret Materialer til samlet Beløb	25.204,82 Kr.
modtaget 1., 2. og 3. Rate	15.400,00 —
Resttilgodehavende	9.804,82 Kr.

Efter Byggeforetagendets Tilendebribringelse optog Byggeselskabet et 1. og 2. Prioritetslaan, hvorved Byggelaanet blev dækket, og det overskydende Beløb 36.849 Kr. 83 Øre blev af vedkommende Bank udbetalt Landsretssagfører André Jensen, for at han skulde fordele Beløbet; han udbetalte derefter forskellige Beløb til Amagerbanken, Arkitekten og Bygherren og tilbageholdt 10.600 Kr. til Dækning af Haandværkerbankens Transport, hvilken Transport var den eneste, der var anmeldt for ham, og den eneste, han da kendte. Efter Anmodning fra Bygherren ventede han nogle Dage med at indbetale Pengene til Haandværkerbanken, der blev da fra forskellige andre Transporthavere rejst Krav om forlods Dækning i de 10.600 Kr.; da Enighed om dette Spørgsmaal ikke kunde opnaas, indbetalte han den 15. Februar 1936 Beløbet til Haandværkerbanken, der samme Dag til Landsretssagfører André Jensen afgav en Erklæring om, at Banken fra ham havde modtaget de 10.600 Kr. til Afgørelse af Resten af Sagsøgernes Transport, at Banken var gjort bekendt med, at forskellige andre Transporthavere, hvis Transporter ikke var noterede af André Jensen, gjorde Krav paa Beløbet helt eller delvist, og at Banken, hvis disse Transporthavere maatte blive kendt berettigede til Beløbet eller en Del af dette, var indforstaaet med at refundere André Jensen skadesløst, hvad han maatte blive dømt til at betale dem — dog indenfor 10.600 Kr. Der blev derefter af en af Transporthaverne Københavns Belysningskompagni ved Landsrettens IV Afdeling under Nr. 176/1936 anlagt Sag mod Bygherren, og i denne Sag intervenerede de forskellige andre Transporthavere, deriblandt Haandværkerbanken, der under Sagen erklærede, at Banken ikke vilde paa-beraabe sig, at der havde fundet en Betaling Sted af Bankens Tilgodehavende, men Banken nedlagde Paastand paa principalt, at Sagsøgerne og de andre Intervenienter kendtes pligtige til at anerkende, at saadan Betaling var sket ved det omhandlede Beløbs Overgivelse til Landsretssagfører André Jensen, subsidiært at Sagsøgte (Bygherren) dømtes til at betale Banken 9.804 Kr. 82 Øre med Renter, og at Sagens Parter dømtes til at anerkende, at Banken for det nævnte Beløb med Renter og Omkostninger skulde dækkes forlods af de 10.600 Kr., der var deponerede i Banken, og mere subsidiært, at de 10.600 Kr. fordeles pro rata mellem Transporthaverne. I Landsrettens den 16. Oktober 1936 afsagte, ikke paaankede Dom, bestemtes, at alle Transporthaverne skulde være ligestillede ved Fordelingen af de 10.600 Kr. Det bemærkes herved i Dommen blandt andet, at Landsretssagfører André Jensen, der var Bygherrens Befuldmægtigede, ikke i Forhold til ham havde en saadan selvstændig Stilling, at det kunde anerkendes, at der ved Anmeldelsen for ham af Haandværkerbankens Transport var skabt en for Banken sikret Ret til Dækning af de 10.600 Kr. forlods i Forhold til de andre Kredi-

torer, og at heller ikke Forstædernes Byggeselskab havde haft en saadan i Forhold til Byggherren selvstændig Stilling, at der ved Anmeldelse for det af Transporter var tilvejebragt en for Transporthaverne sikret Fortrinsret til Dækning af Prioritetsprovenuet.

Ved den derefter foretagne Fordeling mellem de Berettigede tilfaldt der

Haandværkerbanken	4162,96 Kr.
hvortil kom et Beløb stort	481,34 —
der var fremkommet som Overskud ved Ejendommens Administration, indtil den i Oktober 1937 blev solgt ved Tvangsauktion.	
Naar dette Beløb, ialt	4644,30 Kr.
drages fra Bankens ovenfor anførte Tilgodehavende	9804,82 —
har Banken endnu tilgode	5160,52 Kr.

Efter at Haandværkerbanken havde annulleret Transporten fra Kalk- & Kridtcentralen til Banken, har Kalk- & Kridtcentralen A/S i Likvidation ved Stævning af 9. August 1938 anlagt Sag mod Murermester Martin Jensen til Betaling af det nævnte Restbeløb, hvilken Paastand under Domsforhandlingen er nedsat til 4500 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarligt fra Sagens Anlæg den 9. August 1938. Den skete Nedsættelse af Kravet er frivilligt foretaget af Sagsøgerne under Hensyn til, at Sagsøgte har benægtet Rigtigheden af den til Grund for Kravet liggende Opgørelse med Bemærkning, at han dog ikke nu saa lang Tid efter er i Stand til at angive, hvor Fejlen ligger. Sagsøgerne har iøvrigt anført, at Sagsøgte ikke har reklameret overfor en ham den 23. November 1935 tilsendt Opgørelse.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Støtte herfor har han i første Række anført, at det var aftalt, at selve Transporten skulde dække Materialeleverancen for indtil 26.000 Kr., saaledes at Kalk- og Kridtcentralen og ikke Sagsøgte tog Risikoen for Byggherrens Soldititet.

Sagsøgeren har heroverfor bestridt, at der er truffet en saadan Aftale med Sagsøgte, som baade strider mod Forholdets Natur og mod Praxis i Byggesager; det fremgaar derhos af selve Teksten i Transporten, at denne ikke som paastaet er nogen Betalingstransport, men en ganske almindelig Sikkerhedstransport.

Da der maa gives Sagsøgerne Medhold heri, vil Sagsøgtes Indsigelse paa dette Punkt ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte har dernæst anført, at Sagsøgerne (eller den Gang Haandværkerbanken) har paaført ham Tab ved at holde ham helt udenfor Sagen i dens senere Faser, blandt andet udenfor den forannævnte Rets-sag, hvor han blandt andet kunde have haft Lejlighed til at paaanke Dommen. Skønt der var sørget for den bedste Sikkerhed for Transporten blandt andet derved, at den var den eneste, der var blevet noteret hos Landsretssagfører André Jensen, som alene var raadig over Byggeslaanet, og skønt André Jensen netop havde tilbageholdt de 10.600 Kr. af Prioriteringsprovenuet til Betaling til Haandværkerbanken i Henhold til Sagsøgtes Transport og den 15. s. M. indbetalte Beløbet som Betaling

til Haandværkerbanken, gav Banken i Stedet for Kvittering for Beløbet den ommeldte Erklæring af 15. Februar 1936 til Landsretssagfører André Jensen, hvorved Banken uden tvingende Grund og til Skade for Sagsøgte gav Afkald paa Beløbet som Betaling. Banken intervererede senere ligeledes uden tvingende Grund i den ommeldte Sag. Banken (paa Sagsøgernes Vegne) har saaledes handlet uforsvarligt med Sagsøgtes Værdier.

Heroverfor har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte ikke har godtgjort at have lidt noget Tab ved det passerede. En Transporthaver kan ikke faa nogen bedre Ret end Transportgiveren selv har, og den Sikkerhed, Sagsøgte som Transportgiver har udstyret sin Transport med, var, som det fremgaar af Dommen, ikke et tilstrækkeligt Værn mod andre Transporthavere og mod Bygherren. Da Haandværkerbanken fik Beløbet af André Jensen, laa Forholdene saaledes, at Banken ikke i god Tro kunde have modtaget Pengene som Betaling af Bankens Krav efter Transporten. Sagsøgerne har endelig anført, at Processen var anmeldt for dem, og at der, hvis de ikke havde intervereret i den fornævnte Sag, uvægerligt maatte være kommet en anden Sag, nemlig mellem dem og Sagsøgeren i den første Sag.

Retten finder ikke, at Sagsøgerne ved deres foran beskrevne Handlinger i Anledning af Transporten har handlet retstridigt overfor Sagsøgte, blandt andet heller ikke ved nogen Undladelse eller Forsømmelse. Herefter og idet Sagsøgte ikke har godtgjort — ja end ikke sandsynliggjort — at han har lidt noget Tab ved Sagsøgernes Handlemaade, vil Sagsøgte være at dømme efter Sagsøgernes Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 300 Kr.

Nr. 247/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Ingvardt Leth (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241.

Dom afsagt af Retten for Aarhus Købstad den 19. August 1938: Tiltalte Ingvardt Leth bør for det offentlige Tiltale under denne Sag fri at være.

Vestre Landsrets Dom af 2. September 1939 (I Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere vil i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stadfæste denne.

Een Dommer stemmer for at ændre Landsrettens Dom og hjemvise Sagen til Behandling ved Underretten, idet han mener, at Retsplejelovens § 826 kun kommer til Anvendelse i Tilfælde, hvor retlig Forundersøgelse har fundet Sted, og begrundet dette med, at Rpl., Kap. 74, om Eicrforskning og Kap. 75 om Forundersøgelse ved Retten danner to selvstændige Afsnit og hver især udtømmende angiver Bestemmelserne for hver Art af Under-søgelse, i hvilket Forhold den af Rpl. af 1936 indførte Bevisumiddelbarhed under Domsforhandlingen ikke har kunnet bevirke nogen Ændring, da Forslag til Rpl. af 1875, hvor en til Rpl. § 826 svarende Bestemmelse fandtes i § 241, foreslog Indførelse af Bevisumiddelbarhed under Domsforhandlingen og forudsatte, at en Sag kunde fremmes til Tiltale uden forudgaaende Forundersøgelse.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende under Medvirken af Doms mænd her ved Retten behandlede Sag tiltales ved Anklageskrift af 15. Juli 1939 fra 2. jyske Statsadvokatur Ingvar dt Leth til at lide Straf efter Borgl. Strfl. 15. April 1930 § 241 for uagtsomt Manddrab ved den 6. Juli 1938 efter derom fremsat telefonisk Begæring om til Elektriker Christian Bjerring-Kjeldsen, boende Iver Hvidtfeldsgade 73, Aarhus, at bestille Hecto Adrenalin til Indsprøjtning, telefonisk at have anmodet Trøjborg Apotek i Aarhus om at udlevere til et Bud fra nævnte Kjeldsen 10 gr Hecto Adrenalin til Indsprøjtning, idet han for sit Vedkommende gik ud fra, at Medicinen skulde benyttes til Indaanding, og ved herved, da Kjeldsen overensstemmende med sin af ham til Lægen fremsatte Anmodning og overensstemmende med den Medicinflasken givne Signatur anvendte 0,6 cc. af Stoffet til Indsprøjtning ved Hjælp af en Morfinsprøjte, blev Aarsag til, at denne ubetinget dødelige Dosis af Medicinen umiddelbart efter medførte Kjeldsens Død.

Tiltalte er født i Sønderbæk Sogn den 9. Marts 1892 og tidligere anset saaledes:

1. Ved Politimesteren i Lemvig Købstad m. v. den 23. April 1922, Lov Nr. 149 af 20. Marts 1918, § 4, IV, jfr. Lov Nr. 271 af 6. Maj 1922, vedtaget til Statskassen at bøde 10 Kr.

2. Ved Politimesteren i Lemvig Købstad m. v. den 18. August 1925, Motorloven, Lov Nr. 149 af 20. Marts 1918, jfr. Lov Nr. 271 af 6. Maj 1921, § 4, 4 a, vedtaget at bøde 15 Kr. til Statskassen.

Paa Begæring af Forsvaret er Spørgsmaalet om, hvorvidt Tiltalte bør frifindes allerede som Følge af, at Sagen er for sent anlagt, gjort

til Genstand for særskilt Behandling efter Retsplejelovens § 869, og har Proceduren kun drejet sig herom.

Det fremgaar af Sagen, at efter, at der var foretaget politimæssig Afhøring, har Rigsadvokaten i Skrivelse den 10. Januar 1939 resolveret, at der ikke vil være videre at foretage i Sagen fra Anklagemyndighedens Side, hvilken Beslutning er meddelt Tiltalte formentlig den 11. s. M.

Efter at der af en Broder til afdøde Kjeldsen til Justitsministeriet var rettet en Besværing over denne Afgørelse og foretaget yderligere politimæssig Efterforskning, har Justitsministeriet under 26. Juni 1939 beordret Tiltale rejst.

Forsvaret gør nu gældende, at Justitsministeriet direkte eller analogisk har været bundet af den i Retsplejelovens § 826 anførte 2 Maaneders Frist, og da denne er overskredet, paastaaet Tiltalte frifundet.

Anklagemyndigheden gør gældende, at den i Retsplejelovens § 826 ommeldte Frist ikke er gældende for nærværende Sag, da der ikke har været foretaget retlig Forundersøgelse. Subsidiært gøres gældende, at der, efter at Sagen var indbragt for Justitsministeriet, er fremskaffet nye Oplysninger, der er af en saadan Beskaffenhed, at de vilde have kunnet begrunde en Genoptagelse jfr. § 826 i Slutningen, hvorfor Fristen, selv om den iøvrigt maatte anses gældende, ikke kan finde Anvendelse.

Retten finder, at ganske de samme Grunde, som maa antages at have motiveret Tidsfristen i Retsplejelovens § 826 for den overordnede Anklageinstans's Beslutning om Sagsanlæg i Tilfælde, hvor Tiltalefrafald er besluttet af en lavere Anklageinstans efter en stedfunden Forundersøgelse, findes at foreligge i nærværende Tilfælde, hvor der er foretaget en politimæssig Efterforskning, der er resulteret i Rigsadvokatens Tiltalefrafald af 10. Januar 1939, der er meddelt Tiltalte, saa meget mere som den paagældende Bestemmelse i § 826 er givet paa et Tidspunkt, da der i Almindelighed holdtes Forundersøgelse i Straffesager, medens saadan efter Domsmandsinstitutionens Indførelse kun undtagelsesvis sker i Domsmandssager. Herefter findes Tidsfristbestemmelsen i Retsplejelovens § 826 ogsaa at maatte være gældende for nærværende Sag, og da der ikke efter Rigsadvokatens Tiltalefrafald ses at være fremskaffet nye Beviser eller andre Momenter, der kan ophæve anførte Frist, og da Justitsministeriets Tiltalebeslutning først har fundet Sted under 26. Juni 1939, er Fristen oversiddet, og Tiltalte vil som Følge heraf være at frifinde, idet Sagens Omkostninger paalægges det Offentlige, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har sørget for sit Forsvar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, af Retten for Aarhus Købstad den 19. August 1939 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om, at Dommen ændres derhen, at det statueres, at Forfølgningen uanset Fristens Oversiddelse skal fortsættes.

Tiltalte har paastaaet Underretsdommen stadfæstet.

For Landsretten er det oplyst, at Rigsadvokatens Beslutning om Tiltalefrafald er truffet i Henhold til Retsplejelovens § 723, 1. Stk. under Hensyn til Bevisets Stilling, samt at Beslutningen er meddelt Tiltalte den 14. Januar 1939.

Anklagemyndigheden har for Landsretten ikke gjort gældende, at Betingelserne for Genoptagelse i Medfør af Retsplejelovens § 975 i nærværende Tilfælde har foreligget.

Naar den af Forsvaret paaberaabte Bestemmelse i Retsplejelovens § 826 — der svarer til § 241 i det oprindelige Retsplejelovsudkast og til § 802, 2. Stk. i Retsplejelov Nr. 53 af 26. Marts 1909 — indeholdes i Kapitlet om Forundersøgelse, maa det antages at skyldes, at efter Retsplejelovens oprindelige System, bortset fra Politisager, forudsatte Foretagelse af Retshandlinger mod en bestemt mistænkt Person i Almindelighed — ifølge § 792 i Retsplejeloven af 1909 stedse — en i Forbindelse dermed straks eller snarest efter fremsat Forundersøgelserbegæring eller Tiltalebeslutning. Fastsættelse af en Tidsbegrænsning med Hensyn til den overordnede Tiltalemyndigheds Omgørelse af den underordnede Tiltalefrafald havde derfor i Statsadvokatsager i Almindelighed alene Interesse, naar Forundersøgelse havde fundet Sted. Efter at Reglerne i Retsplejeloven er blevet ændret saaledes, at Nødvendigheden af Forundersøgelse er bleven væsentlig indskrænket, synes der efter det anførte ikke — som af Anklagemyndigheden paastaaet — fra Bestemmelsens Anbringelse i Kapitlet om Forundersøgelse at kunne drages afgørende Slutninger med Hensyn til, om en tilsvarende Tidsbegrænsning, ifølge de til Grund herfor liggende Hensyn maa anses at gælde i Tilfælde som det foreliggende, hvor en bestemt Person har været sigtet og har faaet Meddelelse om Tiltalefrafaldet, uden at Forundersøgelse har været affholdt. Der kan i denne Forbindelse ogsaa henvises til Reglen i Retsplejelovens § 721, 3. Stk., 2. Pkt., hvorefter der for de overordnede Tiltalemyndigheders Omgørelse af Politimesterens Tiltalefrafald i Politisager i Almindelighed er fastsat samme Tidsbegrænsning som i § 826 for Statsadvokatsager hjemlet, uanset at Forundersøgelse ifølge Retsplejelovens § 815 kun undtagelsesvis finder Sted i Politisager.

Der findes ejheller at kunne tillægges et af Statsadvokaten yderligere fremsat Anbringende om, at der i Statsadvokatsager, hvor alene Efterforskning har fundet Sted, maa gives den overordnede Anklagemyndighed rigeligere Tid til de fornødne Overvejelser afgørende Betydning. Den i Retsplejeloven fastsatte Frist maa nemlig være tilstrækkelig til at afgøre, om Omgørelse skal finde Sted paa det foreliggende Grundlag, hvorhos Omgørelse, saafremt nye Beviser tilvejebringes, og Betingelserne for Genoptagelse dermed foreligger, er uafhængig af Fristen.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den — forsaavidt den foreligger Landsretten til Prøvelse — være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar sammesteds.

Torsdag den 23. November.

Nr. 272/1939.

Anklagemyndigheden
mod**Berthold Nathansohn** (Landsretssagfører Lloyd Larsen).

Østre Landsrets Kendelse af 3. Oktober 1939 (I Afd.):
Den begærte Afhøring inden Retten af Berthold Nathansohn bør finde
Sted paa ovennævnte Klinik.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med
Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Anklage-
myndigheden.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at
stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

I December 1937 blev Berthold Nathansohn inddraget som Sigtet i
en større Bedragerisag. Han blev afhørt i et enkelt Retsmøde og gav
derefter enkelte Oplysninger til Brug for Revision, hvorefter han i Maj
1938 paany blev afhørt inden Retten i to Dage med det Resultat, at han
blev fængslet. Efter ca. 14 Dages Forløb blev han af Undersøgelses-
kammeret løsladt og blev i Løbet af Sommeren afhørt nogle Gange til
yderligere Brug for Revision. Han blev derefter tilsagt til nyt Rets-
møde i Begyndelsen af Oktober 1938, men mødte med Lægeerklæring
for, at han trængte til Rekreation, helst i Meran eller Norge. Sigtede
har derefter været sygemeldt, med Ophold i Norge indtil 15. August 1939.

I Retsmøde ved Københavns Byrets 10. Afd. den 26. September 1939
fremsatte vedkommende Politivadokat Begæring om, at der maatte
blive berammet nyt Efterforskningsforhør, til hvilket de Sigtede, her-
under Nathansohn, blev afhørt, idet han henstillede, at Afhøringen ogsaa
for dennes Vedkommende fandt Sted paa Domhuset, og ikke som af
Sigtede ønsket, paa den Privatklinik, paa hvilken han for Tiden er ind-
lagt, nemlig Overlæge, Dr. med. P. J. Reiters Klinik her i Byen.

Ifølge foreliggende Lægeerklæringer har Sigtede i nogen Tid lidt
af en »endogen« Melankoli, dog delvis præget af de ydre Omstændig-
heder. Sygdommen synes nu at være i Bedring. Ifølge Erklæringer af-
givet af Overlæge Reiter den 18. og 28. August 1939 vil der, i Tilfælde
af at Sigtede afhøres paa Hospital eller Klinik, kunne forventes en for-
bigaaende Forværring i Tilstanden, hvilken Forværring formenes at
ville blive væsentlig stærkere og antagelig klinge langsommere af, hvis

Afhøringen finder Sted i Retslokalet. Af Hensyn saavel til Sigtede som til det Udbytte, en Afhøring kan forventes at ville bringe, tilraader Overlægen, at en Afhøring finder Sted paa Klinikken. Retslægeraadet har i en Erklæring af 20. September 1939 tiltraadt de af Overlæge Reiter fremsatte Synspunkter vedrørende Sigtedes sjælelige Tilstand, og kan herefter anbefale, at Afhøring finder Sted som af Overlægen foreslaaet.

Dommeren bemærkede i Retsmødet, at han bortset fra de meget betydelige praktiske Vanskeligheder, der i en Sag som den foreliggende maatte rejse sig under et Forhør paa en Privatklinik, fandt, at der i de foreliggende Lægeerklæringer ikke fandtes afgørende Grunde for at afvige fra paa sædvanlig Maade i slige Tilfælde at foretage den retslige Forhandling i Rettens sædvanlige Lokaler.

Denne Kendelse har Sigtede paakæret hertil.

Det er for Landsretten oplyst, at Afhøringen af Sigtede Nathiansohn regnes at kunne tilendebringes i højst to Retsmøder.

Efter de foreliggende Oplysninger skønnes det at burde

bestemmes:

=====

Torsdag den 30. November.

Nr. 232/1939. Angaaende Ophævelse af Umyndiggørelse af **Axel Otto Frederik Nielsen**, kaldet Seligmann Nielsen.

Østre Landsrets Kendelse af 30. Juni 1939 (V Afd.): Den af Østre Landsret den 1. Juli 1937 afsagte Kendelse, hvorved Axel Otto Frederik Nielsen, kaldet Seligmann Nielsen, erklæredes umyndig saavel i formueretlig som i personlig Henseende, ophæves. I Sagsomkostninger til Axel Otto Frederik Nielsen udreder det Offentlige 50 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar den for den umyndiggjorte beskikkede Værge, hans Hustru Fru Anna Nielsen, Kendelsen ændret saaledes, at Umyndiggørelsesdekretet ikke ophæves, medens den umyndiggjorte paastaar Kendelsen stadfæstet.

Færdig fra Trykkeriet den 3. Januar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 23

Torsdag den 30. November.

Retslægeraadet har i en den 26. Oktober 1939 afgiven Erklæring udtalt, at den umyndiggjorte tidligere har haft Anfald af en manio-depressiv Sindssygdom, men maa antages at have været rask, da Kendelsen blev afsagt, og at der ikke i det foreliggende findes tilstrækkelige Holdepunkter for den Antagelse, at et nyt Anfald af Sygdommen skulde være kommen til Udbrud, hvorved dog maa bemærkes, at de lægelige Oplysninger om hans Tilstand i de sidste Maaneder er sparsomme.

Da det paa det foreliggende Grundlag findes overvejende betænkeligt at fastslaa, at den umyndiggjortes Sindstilstand siden Umyndiggørelsen er undergaaet en saadan Forandring, at han nu kan anses skikket til at varetage sine Anliggender, vil den af ham fremsatte Begæring om Umyndiggørelsesdekretets Ophævelse ikke kunde tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Axel Otto Frederik Nielsen, kaldet Seligmann Nielsen, fremsatte Begæring om Ophævelse af Østre Landsrets Kendelse af 1. Juli 1937, hvorved han erklæredes umyndig saavel i formueretlig som i personlig Henseende, kan ikke tages til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

I Salær for Højesteret til den for Fru Anna Nielsen beskikkede Sagfører, Højesteretssagfører Henriques, betaler Axel Otto Frederik Nielsen 80 Kr.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Axel Otto Frederik Nielsen, kaldet Seligmann Nielsen, der ved Østre Landsrets Kendelse af 1. Juli 1937 erklæredes umyndig saavel i formueretlig som i personlig Henseende, har i Skrivelse af 16. Juni 1939 fremsat Begæring om Ophævelse af Umyndiggørelsen.

Han har derved henvist til, at Overlæge Professor H. Helweg i en den 20. Maj 1939 udstedt Erklæring, der er vedstaaet inden Retten, har

udtalt, at den umyndiggjorte, der har ligget paa Rigshospitalets psykiatriske Klinik fra den 4. til den 13. Oktober 1938, og som siden nogle Gange har konsuleret ham, ikke i den Tid har frembudt Tegn paa nogen Sindssygdom og vil være i Stand til at varetage sine Interesser, saaledes at han kan anbefale, at Umyndiggørelsen ophæves.

Den umyndiggjortes Hustru Fru Anna Nielsen, født Bergmann, der der 15. Juli 1937 er beskikket som hans Værge, har protesteret mod, at Umyndiggørelsen ophæves, idet hun paa forskellig Maade har søgt at paavise, at en Ophævelse vilde være til Skade baade for den umyndiggjorte selv og Familien.

Da der efter det foreliggende ikke længere findes at være Grund til at opretholde Umyndiggørelsen, vil denne være at ophæve.

Mandag den 11. December.

Nr. 109/1939. **Siemens & Halske A/G** (Poul Jacobsen)

mod

A/S Bang & Olufsen (Overretssagfører Olufsen),

betræffende Erstatning for Patentkrænkelse.

Østre Landsrets Dom af 9. Februar 1939 (I Afd.): Denne Sag afvises. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren, Siemens & Halske, A/G, Berlin, til Sagsøgte, A/S Bang & Olufsen, 60 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Sagens Paadømmelse har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Siemens & Halske, A/G til Indstævnte, A/S Bang & Olufsen, 200 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Siemens & Halske A/G, Berlin, paastaaet Sagsøgte, A/S Bang & Olufsen, kendt uberettiget til

uden Sagsøgerens Samtykke at fremstille eller forhandle Radiomodtagerapparater, hvori den ved Sagsøgerens danske Patent Nr. 34801 Krav 2 beskyttede Koblingsanordning for Skærmgitterrør benyttes, samt tilpligtet for Patentkrænkelsen at udrede en Erstatning efter Rettens Skøn med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 22. December 1938. Sagsøgte har under særskilt Procedure af Formaliteten paastaet Sagen afvist under Paaberaabelse af, at den med Urette er anlagt ved Østre Landsret, idet Sagsøgtes Fabrik og Hovedkontor ligger i Gimsing Kommune i Ringkøbing Amt, og at Sagen derfor burde have været anlagt ved Vestre Landsret.

Sagsøgeren har protesteret mod Afvisningen under Henvisning til, dels at Firmaet Gyberg & Jensen, København, har Eneforhandling af Sagsøgtes Apparater for København, dels at Sagsøgte har et Filialkontor i Jernbanegade 4 i København, hvorfra Apparaterne forhandles, hvorfor Sagsøgeren hævder, at Sagen i Henhold til Retsplejelovens § 244 med Rette er anlagt ved Østre Landsret.

Det er oplyst, at Firmaet Gyberg & Jensen er en selvstændig Forretning, som har Kontrakt med Sagsøgte om Eneforhandling for København, og Sagsøgte vil derfor ikke paa Grundlag af dette Firmas Forhandling af Apparaterne i Medfør af Retsplejelovens § 244 kunne sagsøges ved Østre Landsret.

Om Filialkontoret er det oplyst, at dette har et Lager af Sagsøgtes Apparater, og at Kontoret fra Sagsøgtes Agent for Sjælland modtager de af denne optagne Ordre paa Levering til Forhandlere udenfor København og ekspederer Ordrene og sender Køberne Faktura. For saa vidt der er Tale om Godkendelse af Købere, forelægges Spørgsmaalet for Selskabets Ledelse.

Da Sagsøgte er paastaet kendt uberettiget til at fremstille og forhandle de paagældende Radiomodtagerapparater, og da Filialkontorets Virksomhed i Forhold til den Virksomhed, som udøves af Sagsøgtes Fabrik og Hovedkontor i Jylland kun er af accessorisk Art og iøvrigt er lokalt begrænset, findes hverken Retsplejelovens § 244 eller dens § 238 sammenholdt med Fimalovens § 34 at hjemle Sagens Anlæg ved Østre Landsret, hvorfor den vil være at afvise.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 60 Kr.

Tirsdag den 12. December.

Nr. 204/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Andreas Peter Munk Anker Garde (Meyer), Georg Alexandrowitch Grinewsky (Møller) og Børge Steen Plougmann (Gamborg),

Københavns Byrets Dom af 21. Januar 1939 (6. Afd.): De Tiltalte Børge Steen Plougmann, Andreas Peter Munk Anker Garde og Georg Alexandrowitch Grinewsky bør straffes med Fængsel, Plougmann

i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 120 Dage anses som udstaaet, Garde i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 90 Dage anses som udstaaet, og Grinewsky i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 90 Dage anses som udstaaet. De borgerlige Rettigheder frakendes samtlige de Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte Garde for bestandig. De Tiltalte bør een for alle og alle for een betale Sagens Omkostninger, derunder 2000 Kr. i Salær til hver af de for dem beskikkede Forsvarere, henholdsvis Overretssagfører Johs. Vibe-Hastrup, Overretssagfører D. G. M. Bache og Overretssagfører Poul Alster.

Østre Landsrets Dom af 3. Juni 1939 (I Afd.) vedrørende de Tiltalte Garde og Grinewsky: De Tiltalte Andreas Peter Munk Anker Garde og Georg Alexandrowitch Grinewsky bør til Statskassen hver især bøde 1000 Kr., hvilke Bøder anses afgjort ved 20 Dage af det af dem udstaaede Varetægtsfængsel. Iøvrigt bør de Tiltalte for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. De Tiltalte er berettiget til Erstatning af Statskassen for udstaaet Varetægtsfængsel. Det Offentlige udreder de de Tiltalte vedrørende Sagsomkostninger for Byretten samt Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær til Tiltalte Gardes valgte Forsvarer, Højesteretsagfører Karsten Meyer, og til den for Tiltalte Grinewsky beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Anker-Jensen, 4000 Kr. til hver.

Østre Landsrets Dom af 22. Juni 1939 (I Afd.) vedrørende Tiltalte Plougmann: Tiltalte Børge Steen Plougmann bør til Statskassen bøde 2000 Kr., hvilken Bøde anses afgjort ved 40 Dage af det af ham udstaaede Varetægtsfængsel. Iøvrigt bør Tiltalte for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Tiltalte er berettiget til Erstatning af Statskassen for udstaaet Straf. Det Offentlige udreder de Tiltalte vedrørende Sagsomkostninger for Byretten samt Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Anker-Jensen, 600 Kr.

Højesterets Dom.

De i denne Sag af Østre Landsret afsagte Domme er forsaavidt angaar Forhold 1, 2, 3 og 6 med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige med Paastand efter Rpl. § 945, 1. Stk., Nr. 3 og § 963, 1. Stk., Nr. 1.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

De Tiltalte Garde og Grinewsky, der fængsledes den 8. September 1938, løslodes den 26. Maj 1939 og Tiltalte Plougmann, der fængsledes den 24. Juli 1938 og som den 4. Februar 1939 paa-begyndte Udstaaelsen af den ham ved Byrettens Dom idømte Straf, løslodes den 1. Juni 1939.

Forhold 1 og 2.

Ni Dommere bemærker følgende:

Den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand om Domfældelse af de Tiltalte for Bedrageri eller Forsøg herpaa, findes

kun at kunne prøves ved en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, idet Dommen uanset Ubestemtheden i dens Udtryk maa forstås saaledes, at der ikke er ført Bevis for Tilstedeværelsen af den fornødne Berigelseshensigt.

Landsrettens Domme har ikke nærmere angivet de faktiske Omstændigheder, der som beviste er lagt til Grund for Paadømmelsen, men der maa gaas ud fra, at de om det faktisk passerede har henholdt sig til Byrettens Dom.

Herefter maa Grundlaget for Højesterets Afgørelse i Hovedtrækkene være følgende: Ved Korsikagaarden kvitterede Grinewsky for Købesummen for Grunden, idet 104.500 Kr. betragtedes som betalt af Selskabet, imod at Plougmann forpligtede sig til at udrede 144.500 Kr. dels ved Udstedelse af Veksler for ialt 47.500 Kr., der skulde indfries samtidig med de forskellige Byggelaansrater, dels ved for et Beløb af 97.000 Kr. senest den 11. Juni 1937 at udstede to Pantebreve i Ejendommen. Plougmann af gav Erklæring, hvorved han indestod for, at et Aktieselskab blev dannet og at dette skete med en Aktiekapital af 200.000 Kr. Ved Vigerslev Haveby kvitterede Grinewsky for den Del af Købesummen, nemlig 210.000 Kr. som i Skødet angaves at være kontant betalt. Heraf afgjordes 60.000 Kr. ved Hjælp af Laan i Ejendommen, 85.000 Kr. skulde betales ved Veksler, for hvilke der til Sikkerhed gaves Transport i Byggelaanet, medens Plougmann paatog sig for 65.000 Kr. at afgive Pantebrev i Ejendommen, senest 1. Oktober 1937.

Der var saaledes ikke alene ikke foretaget nogen kontant Indbetaling paa Aktiekapitalen, men der var end ikke reelt og endeligt indskudt nogen Formueværdi, idet Plougmann som den der var raadig over Selskaberne havde forpligtet sig til under Forhold som han ikke var Herre over under de omfattende Byggeforetagender, at behæfte de erhvervede Ejendomme og lægge Beslag paa Selskabernes Værdier.

Disse Dommere tiltræder herefter at det foreliggende Forhold er henført under Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, men saaledes, at Anmeldelserne maa anses strafbare som urigtige og vildledende, ikke blot forsaavidt Kapitalen angaves at være kontant indbetalt, men ogsaa forsaavidt den overhovedet angaves at være indbetalt. Gardes og Grinewskys Medvirkning ved Aftalerne om Oprettelsen af Aktieselskabet Korsikagaarden og dettes Registrering maa derfor paadrage dem Ansvar for Anmeldelsen til Aktieselskabesregistret om, at Aktieselskabskapitalen var indbetalt.

Størrelsen af den forskyldte Straf findes for hver af de Tiltalte at burde bestemmes til Fængsel i 6 Maaneder, der anses udstaaet ved anvendt Varetægtsfængsel og Afsoning af Straf. Garde og Grinewsky har som Følge heraf ikke Krav paa Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel. Forsaavidt den af Plougmann allerede udstaaede Straf ikke forlods maa afkortes i den ham nu idømte, saa at der derfor ikke tilkommer ham Erstatning

for udstaaet Straf, findes det samme under de foreliggende Omstændigheder for den efter Afkortning af Varetægtsfængslingen tilbageblivende Del af Straffen at maatte blive Følgen af, at han ved Byretten aflagde Tilstaaelse om at være skyldig i Forholdet under 6 og at Reststraffen ikke overstiger, hvad der vilde være passende Straf herfor.

Da Rpl. § 137 findes at være anvendelig paa det af Garde udviste Forhold, vil Retten til at udøve Sagførervirksomhed i Medfør af denne Bestemmelse være at frakende ham for bestandig.

Tre Dommere, der tiltræder den af Flertallet givne Udvikling, finder at de Tiltaltes Forhold under Hensyn til de store tilsigtede Fortjenester for dem selv og den betydelige Risiko for hvilken de paa den omtalte Maade udsatte andre, rettelig maa anses for Bedrageri. Og naar Landsrettens Dom har begrundet de tiltaltes Frifindelse herfor med, at de ikke har handlet i svigagtig Hensigt, findes dette at maatte forstaas saaledes, at Dommen i disse Tilfælde har draget Grænsen for det som Bedrageri strafbare Omraade snævrere end Straffeloven rettelig kræver. Disse Dommere vil derfor for disse Forhold straffe de Tiltalte efter Strfl. § 279, for Forhold 2's Vedkommende sammenholdt med § 21, med Fængsel i 1 Aar for hver.

Herefter bliver der ikke Spørgsmaal om Tilkendelse af Erstatning for Varetægtsfængsel og Udstaaelse af Straf, og Retten til Udøvelse af Sagførervirksomhed maa frakendes Garde.

Forhold 3.

Ni Dommere bemærker følgende:

Den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand om Domfældelse af de Tiltalte for Bedrageri, subsidiært Skyldnersvig eller Mandatsvig, findes ikke at kunne prøves uden en selvstændig Bedømmelse af Bevisernes Vægt, hvorfors det maa have sit Forblivende ved den dem tillagte Frifindelse. Det bemærkes herved, at Domsbegrundelsen mangler en fuldstændig og sammenhængende Fremstilling af, hvad der er anset for bevist.

Tre Dommere bemærker følgende:

Domsforhandlingen i Ankesagen mod Plougmann er foregaaet paa en Maade, der var egnet til at forringe Garantierne for denne Sags rigtige Afgørelse. Ved dens Paabegyndelse den 20. Juni 1939 vedtoges det med Parternes Samtykke at indskrænke Bevisførelsen til Forhold 6, men for de øvrige Forholds Vedkommende at henholde sig til den i den anden Ankesag den 31. Maj afsluttede Bevisførelse, under hvilken Plougmann, der da afsonede den ham idømte Straf, havde været fremstillet som Vidne. Hans Forsvarer har fremhævet, at han herved er blevet afskaaret fra at paahøre Vidneførelsen og stille Spørgsmaal til de afhørte, jfr. Retsplejelovens §§ 821 og 824, og denne Fremgangsmaade maatte i det hele virke hæmmende for Sagens fuldstæn-

dige Oplysning, særlig med Hensyn til Forhold 3, hvor Plougmanns Stilling er ret forskellig fra Gardes og Grinewskys.

Domsbegrundelsens kortfattede Form medfører at der mangler en fuldstændig og sammenhængende Fremstilling af hvad der efter det for Landsretten oplyste er anset for bevist. Denne Ufuldstændighed medfører at det maa stille sig som usikkert, om Højesteret vilde kunne tiltræde Landsrettens Opfattelse af, at Grænserne for det som Berigelsesforbrydelse strafbare ikke er overskredet, saafremt denne Opfattelse var fremtraadt med større Tydelighed. I saa Henseende bemærkes, at den i Dommen opstillede Hovedbetragtning, at den paagældende Disposition for de Tiltalte har stillet sig som en ogsaa i Forhold til Milano- og Korsikagaardens Haandværkere og Kreditorer forretningsmæssig forsvarlig Ordning, kun vilde være afgørende Grundlag for Frifindelse, ifald det antages, at de har haft Føje til denne Opfattelse. Endvidere bemærkes, at der formentlig maatte paahvile Garde og Grinewsky en Pligt til at forvisse sig om at der forelaa Samtykke fra den, Dispositionen vedrørte, og Plougmann en lignende Pligt til at sikre sig fuld Forstaelse hos de andre Medlemmer af Bestyrelsen.

Under disse Omstændigheder stemmer disse Dommere for at ophæve denne Del af Dommen og hjemvise Sagen til fornyet Behandling og Paakendelse ved Landsretten.

Forhold 6.

Med Bemærkning, at Paastanden om Straf for Underslæb ikke vilde kunne tages til Følge uden en selvstændig Bedømmelse af Vægten af de for Landsretten foreliggende Bevisligheder, hvorom iøvrigt intet nærmere er oplyst, stemmer elleve Dommere for at det maa have sit Forblivende ved den skete Frifindelse.

Een Dommer bemærker følgende: Med Hensyn til at Plougmann for Landsretten har gjort gældende, at han ikke for Byretten havde tilstaaet sig skyldig i noget kriminelt, er der under et derefter optaget Efterforskningsforhør tilvejebragt nærmere Oplysninger om Omstændighederne ved Afgivelsen af hans Forklaring for Byretten ifølge hvis Retsbog han erkendte sig skyldig i Underslæb med Hensyn til et Beløb af 14.000 Kr. Medens Dommen maa antages at have lagt hans nævnte Forklaring for Landsretten til Grund, fremgaar det ikke af Dommen, hvorledes han nærmere har stillet sig til Sigtelsen og hvorfor han ikke er fundet skyldig i svingagtig Tilegnelse.

Da der efter det anførte paa et væsentlig Punkt foreligger et nyt Grundlag for Paadømmelsen af dette Forhold, stemmer denne Dommer derfor forsaavidt for Ophævelse og Hjemvisning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeertallet, idet der med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte Andreas Peter Munk Anker Garde, Georg Alexandrowitch Grinewsky og Børge Steen Plougmann, bør straffes hver især med Fængsel i seks Maaneder, der anses udstaaet.

Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Garde for bestandig.

Garde og Grinewsky er ikke berettigede til Erstatning for udstaaet Fængsling og Plougmann ikke berettiget til Erstatning for udstaaet Straf.

De Tiltalte udreder hver for sit Vedkommende de dem vedrørende Omkostninger for Byretten og for Højesteret, derunder i Salær til Højesteretssagførerne Meyer, Møller og Gamborg 2000 Kr. hver, medens Omkostningerne for Landsretten udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Arrestanterne Børge Steen Plougmann, Andreas Peter Munk Anker Garde og Georg Alexandrowitch Grinewsky ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 22. November 1938 til at lide Straf:

1. (I).

Tiltalte Plougmann principalt for Bedrageri efter Straffelovens § 279, subsidiært for Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, jfr. Lov Nr. 123 af 15. April 1930 om Aktieselskaber § 15, ved svigagtigt at have skaffet sig fornøden Kredit,

De Tiltalte Garde og Grinewsky for Medvirken hertil, alt under følgende Omstændigheder:

Den 18. August 1936 overdrog »Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931«, hvis juridiske Konsulent var Tiltalte Garde, og hvilket Selskabs Aktier, ialt 10.000 Kr., praktisk alle var paa Tiltalte Grinewsky's Hænder, saaledes at denne herigennem faktisk var identisk med nævnte Selskab og dirigerede alle dets Foretagender, ved midlertidigt Skøde Grunden Matrikel Nr. 846 af Sundbyøster til »A/S Korsikagarden«, repræsenteret ved Tiltalte Plougmann, idet ifølge Skødets Ordlyd Købesummen var fastsat til 168.000 Kr., hvoraf der ved Skødets Underskrift skulde betales 104.500 Kr. kontant, medens den resterende Købesum, 63.500 Kr., skulde forblive indestaaende som Prioritet i Grunden. Det endelige Skøde, der havde samme Ordlyd, blev udstedt den 16. September 1936.

Imidlertid havde de Tiltalte Garde og Grinewsky, der var interesseret i, at Bebyggelsen af nævnte Grund kunde finde Sted snarest muligt, den 18. August 1936 — altsaa samme Dag som det midlertidige Skøde blev udstedt — formaaet Tiltalte Plougmann, der havde erklæret,

at han for Tiden var ude af Stand til at skaffe kontant Kapital til Købet af Grunden, til at underskrive en Overenskomst, der blev hemmeligholdt for alle andre i Byggeforetagendet interesserede Parter, og hvorefter det af Grinewsky ledede forannævnte Ejendomsselskab indgik paa at kvittere i Skødet for den nævnte kontante Udbetaling paa 104.500 Kr., imod at Tiltalte Plougmann forpligtede sig til at udrede ialt et Beløb paa 144.500 Kr., dels ved Udstedelse af Veksler paa ialt 47.500 Kr., der skulde indfries samtidig med Udbetalingen af de forskellige Byggelaansrater, dels ved senest den 11. Juni 1937 at udstede to Pantebreve paa tilsammen 97.000 Kr. mod Pant i Grunden, saaledes at den virkelige Betaling for Grunden herefter blev 208.000 Kr.

Efter fælles Aftale foranledigede de Tiltalte, at det af Tiltalte Plougmann dannede forannævnte Aktieselskab »Korsikagaarden« den 16. September 1936 i Strid med de virkelige Forhold og paa Grundlag af forannævnte vildledende Skøde anmeldtes til Aktieselskabsregisteret som stiftet med en Aktiekapital, stor 200.000 Kr., hvoraf de 50 pCt., altsaa 100.000 Kr., angaves at være kontant indbetalt, hvorved de Tiltalte opnaaede, at forskellige Haandværkere og Leverandører ved Henvendelse til Aktieselskabsregisteret blev bestemt af denne vildledende Anmeldelse til at yde Kredit til Byggeforetagendet, hvorved der blev paaført dem et betydeligt Formuetab.

2. (V).

Tiltalte Plougmann principalt for Forsøg paa Bedrageri eiter Straffelovens § 279, jfr. § 21, subsidiært for Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, jfr. Lov Nr. 123 af 15. April 1930 om Aktieselskaber § 15, ved svigagtigt at have forsøgt at skaffe sig fornøden Kredit.

De Tiltalte Garde og Grinewsky for Medvirken hertil, alt under følgende Omstændigheder:

Ved midlertidigt Skøde af 13. Januar 1937 solgte det under Forhold 1 omhandlede Ejendomsselskab af 10. Marts 1931 til et af Tiltalte Plougmann dannet Aktieselskab Grundene Matrikel Nr. 280, 2262, 2339 samt 4 e af Vigerslev, saaledes at efter Skødets Ordlyd Købesummen blev ansat til 400.000 Kr., der skulde berigtiges paa følgende Maade: »Køberne betaler kontant ved Handlens Berigtigelse — — og mod samtidig Meddelelse af endeligt Skøde 210.000 Kr.« Det endelige Skøde blev udstedt den 24. Februar 1937 med Bemærkning om, at det af Tiltalte Plougmann dannede Aktieselskab »Vigerslev Haveby« nu havde berigtiget Handlen ved Udredelse af den kontante Udbetaling samt ved Overtagelse af den i Grunden indestaaende Kreditforeningssgæld m. m.

Imidlertid havde de Tiltalte Garde og Grinewsky den 13. Januar 1937 — altsaa samtidig med Udstedelsen af det midlertidige Skøde af samme Dato — formaaet Tiltalte Plougmann, der ej heller paa dette Tidspunkt kunde fremskaffe kontante Midler til Udbetaling, til at underskrive en Overenskomst, hvorefter han forpligtede sig til inden den 15. Februar 1937 at indregistrere sit Selskab i Aktieselskabsregisteret med en fuldt kontant indbetalt Aktiekapital paa mindst 210.000 Kr. Af den i Skødet anførte kontante Købesum skulde de 60.000 Kr. betales til de oprindelige Grundsælgere, de resterende 150.000 Kr. skulde af Tiltalte Plougmann betales til Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931.

dels gennem en Række efterhaanden forfaldende Veksler paa tilsammen 85.000 Kr., dels ved Udstedelse af et Pantebrev, stort 65.000 Kr., med Pant i de solgte Grunde, hvilket Pantebrev skulde udstedes »saa snart Betingelserne herfor foreligger«, dog senest den 1. Oktober 1937. Til Sikkerhed for Betalingen af disse resterende 150.000 Kr. forpligtede endvidere Tiltalte Plougmann sig til, indtil forannævnte Pantebrev var blevet udstedt, at deponere hos Sælgerne hele Aktiekapitalen i »A/S Vigerslev Haveby«, saaledes at Sælgerne, hvis Betingelserne ikke opfyldtes, havde Ret til at overtage Aktierne og dermed Ejendommen, i hvilket Tilfælde den i Selskabet indsatte Bestyrelse straks skulde være forpligtet til at nedlægge sine Mandater.

De 60.000 Kr., som ifølge den nævnte Overenskomst skulde udbetales til de oprindelige Grundejere af hvilke »Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931« købte Grunden, fremskaffede Tiltalte Plougmann med de Medtaltede Garde's og Grinewsky's Viden gennem et Laan paa samme Beløb hos Bankierfirmaet Brdr. Trier mod Udstedelsen af et Pantebrev med Pant i Grunden, stort 70.000 Kr., som Sikkerhed.

Uagtet der saaledes intet Salgsbeløb var indbetalt kontant til Sælgerne, og uagtet de ovennævnte 60.000 Kr. kun var fremskaffet imod at udstede Pantebrev i Grunden, saaledes at sidstnævnte Beløb overhovedet ikke kunde betragtes som indbetalt Aktiekapital, blev Aktieselskabet »Vigerslev Haveby« alligevel paa Grundlag af fornævnte vildledende Skøde af 13. Januar 1937 og i Henhold til Overenskomsten mellem de tre Tiltalte anmeldt til Aktieselskabsregisteret den 5. Februar 1937 med en fuldt indbetalt kontant Aktiekapital, stor 210.000 Kr.

Da Tiltalte Plougmann omkring November—December 1937 maatte standse sine Betalinger, hvorhos han paa Grund af forskellige Vanskeligheder endnu ikke paa dette Tidspunkt havde faaet paabegyndt Byggeforetagendet, blev »Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931« tvunget til at fratage Kravet paa de som Sikkerhed deponerede Aktier og overlade en Kreds af de til Byggeforetagendet engagerede Haandværkere at føre dette videre.

3. (II).

De Tiltalte Plougmann, Garde og Grinewsky for Bedrageri eiter Straffelovens § 279 under følgende Omstændigheder:

Omkring 1930 havde Tiltalte Grinewsky dannet et Aktieselskab »A/S Sundgaarden«, i hvilket Tiltalte Garde fra Selskabets Dannelselse og indtil sin Fængsling i Anledning af nærværende Sag sad i Bestyrelsen. Aktieselskabet var dannet med en Kapital paa 10.000 Kr., hvoraf Grinewsky ejede Hovedparten. Paa et Stykke af de erhvervede Grunde opførte Aktieselskabet en Ejendom, kaldet »Sundgaarden«. Da Aktieselskabet imidlertid misligholdt sine Forpligtelser, tog de oprindelige Grundsælgere faktisk Grunden tilbage, saaledes at Aktieselskabet kun sad som formel Skødehaver. Ejendommens økonomiske Forhold blev stadig daarligere, saaledes at man i 1934 maatte foretage en Rekonstruktion, hvorved en Række Gældsposter blev konverteret til Aktier til samlet Paalydende af 315.000 Kr., saaledes at Selskabets Aktiekapital, iberegnet den fornævnte oprindelige Aktiekapital paa 10.000 Kr., nu udgjorde ialt 325.000 Kr. Da Tiltalte Grinewsky inidertid stadig mente at kunne skaffe sig økonomisk

Fordel ved paany at skaffe sig Besiddelsen af nævnte Ejendom, men ikke selv vilde eller kunde skaffe den fornødne Kapital, lykkedes det ham og Medtaltalte Garde gennem mange Maaneders ustandselige Paa-virkning af Tiltalte Plougmann — uagtet denne gentagne Gange erklærede sig ude af Stand til at deltage i Foretagendet paa Grund af Pengemangel — at formaa denne til at indgaa en Overenskomst med Tiltalte Grinewsky, i Henhold til hvilken Tiltalte Plougmann skulde søge at fremskaffe de fornødne Midler, saaledes at »Sundgaarden« kunde overtages af ham og Tiltalte Grinewsky i Fællesskab.

Ved en Overenskomst af 19. April 1937 forpligtede Aktionærerne i »Sundgaarden« sig til senest den 15. Marts 1938 at overdrage Tiltalte Plougmann samtlige Aktier til en Kurs af 30, altsaa 97.500 Kr., paa Vilkaar, at Tiltalte Plougmann dels i »Sundgaarden«s Kasse indskød konstant 15.000 Kr., dels bragte ud af Verden forskellige Restancer til et samlet Beløb af 130.000 Kr., samt yderligere paatog sig en Række betydelige økonomiske Forpligtelser. Saafremt disse Forpligtelser ikke alle var opfyldt inden den 15. Marts 1938, betragtedes Overenskomsten som ikke opfyldt, og Tiltalte Plougmann skulde kun have sine udlagte Penge tilbagebetalt, saafremt dette kunde ske, uden at »Sundgaarden«s Likviditet blev berørt heraf.

Allerede i Juni Maaned 1937 blev Tiltalte Plougmann klar over, at han, der havde regnet med, at Foretagendet eventuelt kunde gennemføres indenfor Tidsfristen ved Hjælp af en Omprioritering og Installering af nye, besparende Centralvarmeapparater, vilde være ude af Stand til at gennemføre disse Foranstaltninger inden den nævnte Frist: 15. Marts 1938. Han forhandlede derfor med de Medtaltalte Grinewsky og Garde om den eneste Udvej, som kunde give ham Mulighed for at gennemføre sit Foretagende: nemlig en Overtagelse af den forannævnte Aktiekapital allerede nu, hvorved bemærkes at Tiltalte allerede nogen Tid i Forvejen havde købt ca 58.000 Kr. Aktier i »Sundgaarden«. De to resterende Hovedposter Aktier paa henholdsvis 120.000 Kr. og 135.000 Kr. beroede hos to større Grupper Kreditorer. Resultatet af de Tiltaltes Forhandlinger blev, at Tiltalte Plougmann dels skulde indløse den ene Aktiepost, stor 120.000 Kr., til den aftalte Kurs 30: 36.000 Kr. dels skulde betale nogle i Ejendommen indestaaende Gældsposter til Medtaltalte Garde samt til Overretssagfører With-Seidelin, der ligeledes sad i Bestyrelsen, tilligemed Sagførersalær, ialt 36.000 Kr., samt indløse det i »Sundgaarden« indestaaende Pantebrev til de oprindelige Grundsælgere, til Rest 75.000 Kr. Endvidere indgik han paa — uagtet »Korsikagaarden« endnu langt fra var færdigbygget — allerede nu at udstede de under Forhold 1 omhandlede to Pantebreve paa tilsammen 97.000 Kr. til Grinewsky.

Vederlaget overfor de i »Sundgaarden« interesserede Parter, derunder Tiltalte Garde, skulde erlægges i Pantebreve i »Milanogaarden« og »Korsikagaarden« til et samlet Beløb af 147.000 Kr. Tiltalte Grinewsky tilbød at aflyse et ham tilhørende Pantebrev i »Milanogaarden« paa ca. 30.000 Kr., og lade dette senere overflytte i »Sundgaarden« for at yde sin Bistand ved denne Byttehandel, men fik til Gengæld de før-omhandlede Pantebreve 97.000 Kr., forøget til 98.000 Kr. og anbragt paa en betydelig bedre Plads i Prioritetsrækken, end han havde Krav paa.

Ved retstridigt at fremkalde og udnytte den Vildfarelse hos sine Medbestyrelsesmedlemmer i »Milanogaarden« og »Korsikagaarden«, Glarmester Craner og Ingeniør Dāwids, at det drejede sig om et naturligt Led i Prioriteringen af Ejendommen, formaaede Tiltalte Plougmann den 23. Juli 1937 de nævnte Personer til at medunderskrive Pantebreve i de to Ejendomme paa ialt 245.000 Kr., hvorefter disse blev anvendt i Henhold til den mellem de Tiltalte truine Aftale, uagtet de Medtiltalte Garde og Grinewsky, der nøje fulgte med disse to Byggeforetagenders Gang og var kendt med Plougmann's økonomiske Vanskeligheder, begge maatte være aldeles klare over, at Formaalet udelukkende var at sikre de Tiltalte Plougmann og Grinewsky Besiddelsen af »Sundgaarden«, saaledes at den øvrige Bestyrelse i »Milanogaarden« og »Korsikagaarden« saavel som de i disse Byggeforetagender interesserede Kreditorer vilde blive udsat for en meget betydelig Risiko, saafremt Overenskomsten angaaende »Sundgaarden« ikke kunde gennemføres.

Da »Milanogaarden« og »Korsikagaarden« i Løbet af Efteraaret 1937 kom i økonomiske Vanskeligheder, og en Prioritering forsøgt af den da som Administrator indsatte Landsretssagfører Erling Koefoed, umuliggjorde disse svigagtigt udstedte Pantebreve en saadan Prioritering, saaledes at de her omhandlede Transaktioner i høj Grad bidrog til at paaløre Kreditorerne og Leverandørerne til »Milano- og Korsikagaarden« betydelige Tab.

4. (IV).

Tiltalte Plougmann for Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, Stk. 1, Nr. 3, samt for Overtrædelse af Straffelovens § 300, Stk. 1, Nr. 1, samt de Medtiltalte Garde og Grinewsky for Medvirken hertil, idet de to sidstnævnte Tiltalte den 21. Oktober 1937, paa hvilket Tidspunkt alle tre Tiltalte maatte indse, at Tiltalte Plougmann var ude af Stand til at fyldestgøre sine Fordringshavere, formaaede denne til at paatage sig Selvskyldnerkaution for et Laan, stort 35.000 Kr., til Fordel for den under Forhold 3 nævnte Ejendom »Sundgaarden«, og yderligere til Sikkerhed for Laanet at give Haandpant i den under samme Forhold omhandlede Grundprioritet i »Sundgaarden«, stor 75.000 Kr., der tilhørte Tiltalte Plougmann for de to Trediedeles Vedkommende, saaledes at Tiltalte herved unddrog denne fra at tjene sine Fordringshavere til Fyldestgørelse, hvorved yderligere bemærkes, at Tiltalte ved et Møde den 8. Oktober 1937 hos Landsretssagfører Petri, hvor hans økonomiske Forhold blev drøftet, havde erkendt at han betragtede sin Part i nævnte Pantebrev som stillet til Disposition for »Milanogaarden« og »Korsikagaarden«, og idet Tiltalte ved at paatage sig Forpligtelsen som Selvskyldner for omhandlede Laan samtidig betydeligt forværrede sin Formuestilling.

5.

Tiltalte Plougmann for Overtrædelse af Straffelovens § 300, Stk. 1, Nr. 2, samt de Medtiltalte Garde og Grinewsky for Medvirken, ved at Tiltalte Plougmann under Paavirkning af de Medtiltalte Garde og Grinewsky, der i Tiden inden 19. April 1937 var bekendt med, at Tiltalte Plougmann befandt sig i en økonomisk vanskelig Stilling, paaførte sine Fordringshavere betydelige Tab ved vovelige Foretagender, der ikke

stod i Forhold til hans Formue, idet han under stærk Pression fra de Tiltalte Garde og Grinewsky indlod sig paa den for ham meget vovelige under Forhold 3 omhandlede Overenskomst med Hensyn til Erhvervelsen af »Sundgaarden«.

6. (III).

Tiltalte Plougmann efter Straffelovens § 278 for Underslæb ved i Tidsrummet September—Oktober 1937 til egen Fordel af de i »Milanogaarden« og »Korsikagaarden« indgaaede Lejebeløb at have tilbageholdt og forbrugt et Beløb, stort ialt 14.000 Kr.

Der nedlægges Paastand paa, at Retten til at udøve Sagførervirk-somhed fradømmes Tiltalte Garde for bestandig, jfr. Retsplejelovens § 137.

Tiltalte Plougmann er født den 21. December 1904 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Tiltalte Garde er født den 20. Marts 1890 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Tiltalte Grinewsky er født den 14. Oktober 1884 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet, hvorimod der i Aarene 1925—1934 fem Gange har været indledet Undersøgelse mod ham for Bedrageri.

De Tiltalte har under denne Sag været underkastet Varetægts-fængsel, Plougmann siden den 24. Juli og Garde og Grinewsky siden den 8. September 1938.

Det fremgaar af Sagen, at »Ejendomsaktieselskabet Sundgaarden« blev stiftet ved Stiftelsesoverenskomst af 31. Marts 1931 med en Aktiekapital paa 10.000 Kr., Tiltalte Grinewsky ejede praktisk talt alle Aktierne.

Dette Aktieselskab købte ved Skøde af 23. Februar 1931, tinglyst den 22. Maj 1931, den ubebyggede Grund Matr. Nr. 846 af Sundbyøster af syv Sælgere, der havde Grunden i Sameje, for en Købesum af 490.000 Kr. Ingen Del af Købesummen blev udbetalt, men hele Summen skulde inde-staa i Ejendommen paa en 1ste Prioritet. Paa en Del af Grunden, fraskilt som Parceller Matr. Nr. 3572—3577, opførte A/S Sundgaarden derefter i Aarene 1931—32 tre Karreer.

I Oktober 1932 blev Grundsælgernes Obligation paa 490.000 Kr. forhøjet til 515.250 Kr., og samtidig deltes den i to Dele, nemlig en paa 270.250 Kr. i den bebyggede Del og en paa 245.000 Kr. i den ubebyggede Del. Den førstnævnte Obligation paa 270.250 Kr. blev i Maj 1936 nedskrevet til 75.000 Kr. Ved betinget Skøde af 9. Marts 1935 blev den ubebyggede Del af Grunden solgt af A/S Sundgaarden til »Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931« for en Købesum af 175.000 Kr., efter at de oprindelige Grundsælgere, der havde Obligationen paa de 245.000 Kr., var gået med hertil.

Det sidstnævnte Ejendomsaktieselskab var blevet stiftet ved Stiftel-sesoverenskomst af 10. Marts 1931 med en Aktiekapital paa 10.000 Kr. Tiltalte Grinewsky ejede praktisk talt ogsaa alle Aktierne i dette Sel-skab, idet han havde en Aktiepost paa 9800 Kr.

Ved Skrivelse af 4. Juli 1936 bemyndigede Formanden for A/S af 10. Marts 1931, Sagfører, cand. jur. Paul Hess, paa Selskabets Vegne Tiltalte Grinewsky til at sælge Selskabets Grunde, saaledes at Grinew-

sky som sin Fortjeneste fik den Del af Købesummerne, der oversteg Gælden paa de 175.000 Kr. samt 10.000 Kr. kontant og en Obligation paa 10.000 Kr., hvorefter Grinewsky i tre Gange solgte Selskabets Grunde i Sommeren 1936. Ved Skøde af 31. Juli 1936, lyst 18. September samme Aar, solgtes een Del til A/S Palermohus (et Haandværkerkonsortium) for 147.000 Kr. Ved Skøde af 1. August 1936, lyst 21. Oktober samme Aar, solgtes en anden Del til A/S »Milanogaarden« for 102.000 Kr., dette Selskab, der var stiftet af Tiltalte Plougmann, havde en Aktiekapital paa 100.000 Kr. Aktierne var oprindelig fordelt med 59.000 Kr. til forskellige Haandværkere, 2000 Kr. til Medstifterne og 39.000 Kr. til Plougmann. Og ved midlertidigt Skøde af 18. August 1936, endeligt Skøde af 16. September samme Aar, lyst 18. December samme Aar, solgtes den tredie Del til A/S Korsikagaarden for 168.000 Kr., jfr. Forhold 1; dette Selskab var ogsaa stiftet af Plougmann med en Aktiekapital paa 200.000 Kr.; bortset fra to Aktier til Medstifterne havde Plougmann alle Aktierne.

A/S Sundgaarden, der altsaa nu kun ejede den Del af Grunden, hvorpaa de oprindelige tre Karreer var opført, var imidlertid kommet i økonomiske Vanskeligheder, og i Maj 1936 blev den oprindelige Aktiekapital paa 10.000 Kr. forøget med 315.000 Kr. til 325.000 Kr., idet en Del af Gælden blev konverteret til Aktier, jfr. Forhold 3.

Tiltalte Garde har siden Stiftelsen af A/S Sundgaarden i Marts 1931 været Medlem af dette Selskabs Bestyrelse samt været Sagfører for Tiltalte Grinewsky. Det fremgaar af mange samstemmende Oplysninger, at der har bestaaet et meget snævert Samarbejde mellem disse to Tiltalte, og der maa gaas ud fra, at alle væsentlige Beslutninger vedrørende de forskellige Transaktioner er taget efter forudgaaende fælles Raadslagning, samt at begge har haft samme Viden om de Omstændigheder, der har Betydning for Sagens Bedømmelse.

Det er med Hensyn til Forholdene 4 og 5, der er undergivet betinget offentlig Paatale, jfr. Straffelovens §§ 290, Stk. 1, og 300, Stk. 2, fra Forsvarets Side hævdet, at Adgangen til at begære offentlig Paatale er forældet efter Reglerne i Straffelovens §§ 27 og 29. Da det af en under Domsforhandlingen fremlagt Erklæring af 17. Januar 1939 fra syv af de paastaaede forurettede fremgaar, at disse først i Dagene omkring den 27. Oktober 1938 er kommet til Klarhed over Karakteren af de begaaede paastaaede Ulovligheder, og at Anklageskriftet er udfærdiget i Overensstemmelse med deres Begæring, kan Adgangen til at begære Paatale allerede af denne Grund ikke anses som forældet.

Der har under Efterforskningen og Forundersøgelsen været foretaget en omfattende Revision af Centralanstalten for Revision.

Under Domsforhandlingen er der, foruden af de Tiltalte, afgivet Forklaring af 18 Vidner.

Ad Forhold 1 og 2.

Tiltalte Plougmann tilstaar sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, med Hensyn til Anmeldelserne til Aktieselskabs-Registeret, hvorimod han iøvrigt nægter sig skyldig i noget ulovligt.

De Tiltalte Garde og Grinewsky nægter sig i det hele skyldige i noget ulovligt.

Ved begge de heromhandlede Ejendoms køb er der — som det maa antages for at skjule, at Plougmann var ude af Stand til at præstere nogen kontant Udbetaling — udfærdiget to Dokumenter med forskelligt Indhold, nemlig et Skøde, der blev forevist den Sagfører, der foretog Anmeldelsen til Aktieselskabs-Registeret, og en Overenskomst, der blev hemmeligholdt for alle andre i Foretagenderne interesserede.

De paagældende Dokumenter er alle affattet af Garde.

Naar det i Anmeldelserne til Aktieselskabs-Registeret angives vedrørende A/S Korsikagaarden, at Aktiekapitalen er fastsat til 200.000 Kr., og at der paa Aktierne er indbetalt 50 pCt. i Kontanter, og vedrørende A/S Vigerslev Håveby, at Aktiekapitalen er fastsat til 210.000 Kr., og at Aktierne er fuldt indbetalt i Kontanter, er disse Angivelser med Hensyn til Indbetalingen paa Aktierne i Strid med Sandheden, idet ingen Del af Aktiekapitalen er tilvejebragt ved kontant Indbetaling. For saa vidt de Tiltalte har hævdet, at disse Angivelser i hvert Fald kun kan betragtes som en formel Overtrædelse af Aktieselskabsloven, idet der paa anden Maade kan siges at være indskudt Værdier i Selskaberne, bemærkes, at Overtrædelsen ikke blot er formel, men ogsaa i allerhøjeste Grad reel, uden at det findes nødvendigt at komme ind paa de Tiltaltes i saa Henseende fremsatte Anbringender og konstruerede Forklaringer.

Ingeniør Adolf Carl Dawids og Glarmester Hans August Craner, der var Medstiftere af A/S Korsikagaarden, har som Vidner blandt andet forklaret, at de gik ud fra, at Plougmann selv havde skaffet de 104.500 Kr., der i Skødet angaves som kontant Udbetaling paa Grunden, og Overretssagfører Erik Salomon, der paa Brødrene Triers Vegne forhandlede med Plougmann angaaende Ydelsen af Byggelaanet paa de 60.000 Kr. til A/S Vigerslev Haveby, har som Vidne blandt andet forklaret, at Plougmann fortalte ham, at han selv havde betalt Resten af det i Skødet som kontant Udbetaling angivne Beløb 210.000 Kr., eller 150.000 Kr.

I et Brev af 7. April 1937 fra Garde til Grinewsky hedder det vedrørende A/S Vigerslev Haveby blandt andet:

»Vi havde et flere Timer langt Møde hos Salomon for at faa Sagen i Orden, og det lykkedes mig kun med Vanskelighed at undgaa at komme ind paa Spørgsmaalet om, naar vi havde købt og for hvilket Beløb samt paa Spørgsmaalet om, hvorvidt der kunde gives Pant i Byggelaan i hele Ejendommen. Navnlig i første Spørgsmaal var Salomon meget interesseret, og i og for sig er det ligegyldigt, men jeg er bange for at skade Plougmanns Forhandlinger med Trier, hvis de faar nærmere Kendskab om, hvorledes Plougmanns Udbetalinger er præsteret.«

Det maa anses for godtgjort, at der er Leverandører, der kun har indladt sig paa at levere til A/S Korsikagaarden eller at fortsætte hermed efter at have skaffet sig Kundskab om Indholdet af Anmeldelsen til Aktieselskabs-Registeret.

Efter alt, hvad der foreligger oplyst, finder Retten det bevist, at de urigtige Angivelser i Skøderne og de urigtige Anmeldelser til Aktieselskabs-Registeret har fundet Sted i svigagtig Hensigt for derved at skaffe

Plougmann fornøden Kredit ved Byggeforetagendernes Gennemførelse, og at de nævnte Handlinger er foretaget efter fælles Aftale mellem de Tiltalte.

Herefter vil de Tiltalte være at anse skyldige i Bedrageri (Forhold 1) og Forsøg herpaa (Forhold 2).

Ad Forhold 3 og 5.

Samtlige Tiltalte nægter sig skyldige i noget ulovligt.

Paa det Tidspunkt, da den i Sagen omhandlede Overenskomst af 19. April 1937 blev indgaaet, befandt Plougmann sig i en økonomisk vanskelig Stilling. Under Hensyn hertil samt til Overenskomstens Indhold med dens for Plougmann haarde Vilkaar, findes Plougmann ved at indgaa paa nævnte Overenskomst at have indladt sig paa et voveligt Foretagende, der ikke stod i Forhold til hans Formue, et Foretagende der senere har paaført hans Fordringshavere et meget betydeligt Tab. Herefter, og idet bemærkes, at Plougmann kun har indladt sig herpaa efter stærk Tilskyndelse fra Garde og Grinewsky, som efter de foreliggende Oplysninger har haft fuldt Kendskab til han slette økonomiske Forhold, vil samtlige de Tiltalte være at anse skyldige efter Straffelovens § 300, Stk. 1, Nr. 2.

De i Sagen omhandlede, den 23. Juli 1937 udstedte Pantebreve, hvorved Ejendommene Milanogaarden og Korsikagaarden belastedes med Prioritetshæftelser paa tilsammen 215.000 Kr., er affattet af Garde og underskrevet paa hans Kontor, dog at han ikke selv var til Stede, da Underskrivelsen fandt Sted. Udstedelsen af disse Pantebreve er sket til Formaal, som er Aktionærerne i A/S Milanogaarden og A/S Korsikagaarden samt de Haandværkere og Leverandører, der havde Penge til gode vedrørende disse Foretagender, uvedkommende, og Virkningen af de skete Tinglysninger for de to Selskabers Kreditorer er, at disse fortrænges fra de Prioritetspladser, som der ifølge de oprindelige Forudsætninger kunde regnes med, og henvises til ringere Placeringer i Prioritetsordenen. Plougmanns Anbringende om, at han i Virkeligheden handlede i Kreditorernes Interesse, kan der ikke tillægges nogen Vægt. Udstedelsen af de omhandlede Pantebreve maa betegnes som retsstridig i Forhold til Kreditorerne og Aktionærerne i A/S Milanogaarden og A/S Korsikagaarden, og den vilde, om de Tiltalte ikke, efter at Forholdet var kommet for Dagen, havde set sig tvunget til i et vist Omfang at rykke tilbage, i høj Grad have vanskeliggjort den normale Prioritering af de omhandlede Ejendomme.

Efter de Forklaringer, der er afgivet af Plougmann og hans to Medbestyrelsesmedlemmer, Vidnerne Dawids og Craner, findes det godtgjort, at de sidstes Underskrift paa Pantebrevene er opnaaet paa svingagtig Maade. Endvidere findes det godtgjort, at Garde og Grinewsky, selv om de ikke har overværet selve Underskrivelsen af Pantebrevene, har haft fuldt Kendskab til enhver ved Forholdets Bedømmelse i Betragtning kommende Omstændighed.

Herefter findes de Tiltalte at have gjort sig skyldige i svingagtigt Forhold, der vil være at henføre under Straffelovens § 279.

Ad Forhold 4.

Samtlige Tiltalte nægter sig skyldige i noget ulovligt.

Det fremgaar af Sagen, at Plougmann, som efter sit eget Anbringende betragtede Erhvervelsen af Sundgaards-Interesserne og dermed Pantebrevet paa de 75.000 Kr. som foretaget til Fordel for Kreditorerne i A/S Milanogaarden og A/S Korsikagaarden, ved et Møde den 8. Oktober 1937 paa Landsretssagfører Erik Petris Kontor var gaaet ind paa ikke at forrykke sine økonomiske Forhold til Skade for disse Kreditorer, og at han den 14. s. M. var blevet sat fra Styret i de nævnte Aktieselskaber, idet der samme Dag var meddelt Landsretssagfører Erling Koefoed Eneprokura. Endvidere fremgaar det af Sagens Oplysninger, at saavel Plougmann som Garde og Grinewsky paa det paagældende Tidspunkt maatte være klare over, at førstnævnte var ude af Stand til at fyldestgøre sine Gældsforpligtelser.

Ved nu den 21. Oktober s. A. at give det omhandlede Pantebrev paa de 75.000 Kr. i Haandpant for en ny Gældsforpligtelse og derved unddrage sine Kreditorer dette Aktiv til Fordel for de af Grinewsky og Garde repræsenterede Interesser, efter dertil at være bestemt af disse Tiltalte, findes Plougmann at have gjort sig skyldig i Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, Stk. 1, Nr. 3, og Garde og Grinewsky at have medvirket hertil.

Der bliver herefter ikke Spørgsmaal om tillige at anse de Tiltalte skyldige i Overtrædelse af Straffelovens § 300, Stk. 1, Nr. 1.

Ad Forhold 6.

Ved Tiltalte Plougmanns egen Tilstaaelse, der stemmer med de under Sagen iøvrigt tilvejebragte Oplysninger, er det bevist, at han har gjort sig skyldig i Underslæb efter Straffelovens § 278 som i Anklageskriftet beskrevet.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 286, Stk. 2, jfr. § 279, tildels sammenholdt med § 21, § 285, Stk. 1, jfr. § 283, Stk. 1, Nr. 3, og § 300, Stk. 1, Nr. 2, Plougmann tillige efter § 285, Stk. 1, jfr. § 278. De forskyldte Straffe findes at burde bestemmes til for Plougmanns og Gardes Vedkommende Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder og for Grinewskys Vedkommende Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder. I Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet for Plougmanns Vedkommende 120 Dage og for Gardes og Grinewskys Vedkommende 90 Dage.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende de Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Endvidere vil i Medfør af Retsplejelovens § 137, 2. Stk., Retten til at udøve Sagførervirksomhed være at frakende Garde for bestandig.

Det under Sagen fremsatte Erstatningskrav er med Hjemmel i Retsplejelovens § 991, 4. Stk., nægtet Fremme under Straffesagen.

Præmisserne til Østre Landsrets Dom af 3. Juni 1939 er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21. Januar 1939 af Københavns Byrets 6. Afdeling (194/1938), er paaanket af de Tiltalte Andreas Peter Munk Anker Garde og Georg Alexandrowitch Grinewsky til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe. For saa vidt angaar Forhold 3 har Anklagemyndigheden subsidiært paastaaet de Tiltalte dømt for Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, Stk. 1, Nr. 3, ved for derigennem at skaffe sig og Domfældte Plougmann uberettiget Vinding at have medvirket til, at Plougmann, hvem de ved forudgaende Tilskyndelse, Raad eller Daad havde interesseret for Erhvervelsen af A/S Sundgaarden ved Køb af dettes Aktiekapital, den 23. Juli 1937 under Krænkelse af den ham som Formand for Bestyrelserne i A/S Milano-gaarden og A/S Korsikagaarden paahvilende Pligt til Varetagelse af Selskabernes Interesser, i Forening med de to andre Bestyrelsesmedlemmer underskrev Pantebreve og Forhøjelsespaategninger paa saadanne til Beløb 215.000 Kr., ved hvilke Pantebrevets Tinglysning samme Dag paa Ejendommens Folier Selskabernes Ejendele delvis unddroges fra at tjene Selskabernes Fordringshavere til Fyldestgørelse.

ad Forhold 1.

De af de Tiltalte og af Domfældte Plougmann afgivne Forklaringer gaar i det væsentlige ud paa følgende:

Det havde oprindelig været Tanken, at Grinewsky og Plougmann i Fællesskab vilde bebygge Korsikagaardens Grund, men dette havde Grinewsky opgivet, og det blev i Stedet aftalt, at et af Plougmann stiftet Aktieselskab skulde bebygge Grunden, der solgtes til Selskabet for 168.000 Kr., hvoraf 104.500 Kr. betragtedes som betalt af Selskabet, idet Grinewsky (Ejendomsselskabet af 10. Marts 1931) for dette Beløbs Vedkommende gik ind paa at tage Plougmanns personlige Hæftelse i Stedet for Selskabets. De 40.000 Kr., hvormed Købesummen i Relation til Plougmann forhøjedes, og for hvilke Grinewsky til sin Tid skulde tage en Prioritet af tvivlsom Værdi, var at anse som Vederlag for Kreditgivning. Naar Plougmanns Forpligtelser i saa Henseende ikke optoges i Skødet, men i et særligt Dokument, Overenskomsten af 18. August 1936, var det fordi disse Forpligtelser ikke vedkom Aktieselskabet, der i Skødet fik Kvittering for de 104.500 Kr. Midlerne til Dækning af Plougmanns Forpligtelser paaregnedes i det Omfang, hvori han ikke kunde dække den paa anden Maade, at ville fremkomme gennem Plougmanns personlige Fortjeneste ved Byggeforetagendet. Der har ikke været nogen Aftale om Hemmeligholdelse af Overenskomsten af 18. August 1936, men denne betragtedes alene som et personligt Mellemværende mellem Grinewsky og Plougmann. De Tiltalte benægter, at der har været forbundet nogen som helst svigagtig Hensigt med Ordningen, som ganske svarede til den Ordning, der tidligere var truffet med Hensyn til Palermohus, og med hvilken den byggelaangivende Bank var bekendt. Da A/S Korsikagaarden ved den skete Ordning var frigjort for Betalingen af de 104.500 Kr., ansaa de Tiltalte det for berettiget, at Selskabet anmeldtes til Aktieselskabsregisteret med en indbetalt Kapital af

100.000 Kr. At denne betegnedes som kontant indbetalt, har de ikke tillagt nogen særlig Betydning.

Idet Retten efter alt foreliggende maa finde, at der savnes Grundlag for at antage, at de Tiltalte har handlet i svigagtig Hensigt — hvorved for Tiltalte Gardes Vedkommende særlig bemærkes, at han ikke var økonomisk interesseret i Foretagendet, men kun skulde have sædvanligt Sagførersalær — vil de Tiltalte ikke kunne anses skyldige i Bedrageri. Hvad den skete Anmeldelse til Aktieselskabsregisteret angaar, har denne ganske vist været urigtig og vildledende, for saa vidt de 50 pCt. af Aktiekapitalen angaves at være kontant indbetalt, men det findes efter Omstændighederne betænkeligt at anse de Tiltalte som medansvarlige for Anmeldelsen, og de vil derfor i det hele være at frifinde for Anklagens Punkt 1.

ad Forhold 2.

Med Hensyn til den ved Grundsølget til A/S Vigerslev Haveby benyttede Fremgangsmaade har de Tiltalte og Domfældte Plougmann afgivet Forklaringer, der paa de væsentlige Punkter ganske svarer til de vedrørende Korsikagaarden afgivne.

Idet Retten heller ikke for nærværende Forholds Vedkommende kan anse det for godtgjort, at de Tiltalte har handlet i svigagtig Hensigt, vil de Tiltalte være at frifinde for Forsøg paa Bedrageri.

Derimod vil de Tiltalte være at kende skyldige i Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, da Anmeldelsen til Aktieselskabs-Registeret af A/S Vigerslev Havebys Aktiekapital som kontant indbetalt er sket efter Aftale med dem, og idet Retten yderligere maa anse det for godtgjort, at de var vidende om, at det af Brdr. Trier tilsagte Laan paa 60.000 Kr. skulde hæfte paa Grunden, saaledes at den indbetalte Aktiekapital kun kunde andrage 150.000 Kr., ikke 210.000 Kr.

ad Forhold 5.

Efter at Bevisførelsen vedrørende dette Forhold var sluttet, har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand paa Frifindelse under Henviisning til, dels at Overenskomsten af 19. April 1937 ikke er af en saadan Karakter, at Domfældte Plougmann ved at indgaa den kan siges at have indladt sig paa et voveligt Foretagende, der ikke stod i Forhold til hans Formue, dels at de Tiltalte i al Fald ikke har haft nærmere Kendskab til Plougmanns økonomiske Forhold. Da der maa gives Anklagemyndigheden Medhold heri, vil de Tiltalte være at frifinde for Tiltalen under dette Punkt.

ad Forhold 3.

De Tiltalte saavel som Domfældte Plougmann har bl. a. gjort følgende gældende: De Prioritetspladser, som blev besat ved de den 23. Juli 1937 udstedte Pantebreve i Milanogaarden og Korsikagaarden kunde ikke anses for salgbare og var derfor af ringe Betydning for Haandværkerne, som væsentlig var interesserede i kontant Fyldestgørelse, og det var derfor ogsaa i Haandværkernes Interesse, at Plougmann — i Forbindelse med Grinewsky — skaffede sig Raadighed over Sund-

gaarden, der kunde regnes, naar den planlagte Sanering var tilendebragt, at ville give væsentlig bedre Muligheder for indenfor en overskuelig Tid at afkaste Midler til Dækning af Kreditorerne end Milanogaarden og Korsikagaarden, og som ogsaa i den siden da forløbne Tid har vist kendelig Fremgang. De har endvidere henvist til, at Direktøren for A/S Kalk- og Mørtelværkerne, som var den største Leverandør til Milano- og Korsikagaarden, og som havde Transporter for den væsentlige Del af Leverancerne fra den Muremester, der havde Murerentrepriserne, som en af de oprindelige Grundsælgere havde en væsentlig Interesse i Sundgaarden, hvad Plougmann var vidende om, og at nævnte Direktør, saaledes som det er oplyst for Landsretten, først gik med til Ombytning af Sundgaardsinteresserne med Obligationer i Milano- og Korsikagaarden efter gennem sin Sagfører at have undersøgt, om Ombytningen var forenelig med Firmaets Interesser. Endvidere gør de Tiltalte Garde og Grinewsky gældende, at de ikke havde Kendskab til Byggeforholdene ved Milanogaarden og Korsikagaarden, og at de ikke havde mindste Grund til at tvivle om, at Plougmann havde ordnet sig med Haandværkerne, eller om, at Ingeniør Dawids og Glarmester Craners Underskrifter paa Pantebrevene var afgivet af disse med fuldt Kendskab til den paagældende Disposition. Saavel de Tiltalte som Plougmann har iøvrigt henvist til, at Dawids og Craner ifølge deres Forklaringer for Landsretten som Bestyrelsesmedlemmer i de to Selskaber hverken varetog egne Interesser eller ansaa sig som Repræsentanter for Haandværkerne. Der er endelig fra Forsvarets Side henvist til, at der ikke er tilvejebragt nogen sagkyndig Vurdering af de ved Pantebrevene af 23. Juli 1937 beslaglagte Prioritetspladser eller gjort noget Forsøg paa at opgøre, hvilket Tab der er paaført Haandværkerne og andre Kreditorer som Følge af Obligationernes Anbringelse.

For Retten er fremlagt den mellem de Tiltalte førte Brevveksling i Tidsrummet fra Midten af Februar til Slutningen af Maj 1937, da Grinewsky var paa Rejse i Udlandet; der findes ikke heri eller iøvrigt i det i Sagen oplyste noget, der tyder paa, at de Tiltalte har været særlig ivrige for at bringe Ordningen med Plougmanns Overtagelse af Sundgaarden i Stand, endsige noget der tyder paa, at der skulde være øvet noget Pres paa Plougmann.

Efter de foreliggende Oplysninger dels om de ved Obligationerne af 23. Juli 1937 beslaglagte Prioritetspladser i Milanogaarden og Korsikagaarden, dels om Sundgaardens Forhold saavel som efter Sagens Oplysninger iøvrigt, tør Retten ikke statuere, at den paagældende Disposition ikke for Plougmann og de Tiltalte Garde og Grinewsky maatte stille sig som en ogsaa i Forhold til Milano- og Korsikagaardens Haandværkere og Kreditorer forretningsmæssig forsvarlig Ordning. Det bemærkes ogsaa herved, at det ikke er godtgjort eller sandsynliggjort, at det Tab, som Haandværkerne eller andre Kreditorer har lidt, helt eller delvis skyldes den her omhandlede Transaktion. Hertil kommer for Gardes og Grinewskys Vedkommende, at det for dem maatte staa som noget betydningsfuldt, at Plougmann havde opnaaet financier Bistand fra en anset og kapitalstærk Forretningsmand til Gennemførelse af Ordningen, og at der ikke findes Grund til at tvivle om, at de har regnet

med, at Plougmann handlede i Forstaaelse med alle, hvem Dispositionen vedrørte.

Der findes herefter ikke Grundlag for at antage, at de Tiltalte har handlet i svigagtig Hensigt, hvorfor de hverken vil kunne dømmes efter Straffelovens § 279 eller efter dens § 283, Stk. 1, Nr. 3.

ad Forhold 4.

Laanet paa 35.000 Kr. skulde anvendes til Dækning af Prioritetsydelse af Sundgaarden i Oktober Termin 1937. Det maa antages, at der var Fare for, at Udeblivelsen af disse Ydelser vilde medføre Tvangsauktion over Sundgaarden, hvorved Grundprioriteten paa 75.000 Kr. — der iøvrigt i sin Helhed tilhørte Plougmann — kunde gaa tabt. Da Haandpantsetningen af Grundprioriteten og Plougmanns Indgaaelse af Selvskyldnerkaution herefter maa antages at være sket ogsaa i det Øjemed at redde selve Grundprioriteten, vil de Tiltalte ikke kunde straffes for deres Medvirken vedrørende dette Forhold.

Idet de Tiltalte efter det anførte iøvrigt vil være at frifinde, vil hver af dem for det under Punkt 2 omhandlede Forhold være at anse efter Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 1000 Kr., der anses afgjort ved 20 Dage af det af de Tiltalte udstaaede Varetægtsfængsel.

I Overensstemmelse med de Tiltaltes Paastand kendes de berettiget til Erstatning af Statskassen for udstaaet Varetægtsfængsel, hvilken Erstatning bliver at fastsætte under en særskilt Sag, hvorimod der ikke findes Hjemmel til, som af Tiltalte Garde paastaaet, at tilkende ham Erstatning i Anledning af, at Retten til at udøve Sagførervirksomhed er frakendt ham ved Byrettens Dom.

Det bemærkes, at Sagen for Domfældte Plougmanns Vedkommende er under Paaanke.

I Medfør af Retsplejelovens § 1007, 2. Stk., tillægges der den af Tiltalte Garde valgte Forsvarer Salær hos det Offentlige som nedenfor anført.

Præmisserne til Østre Landsrets Dom af 22. Juni 1939 er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 21. Januar 1939 af Københavns Byrets 6. Afdeling (194/38) og paaanket af Tiltalte Børge Steen Plougmann med Paastand om, at han med Hensyn til Forhold 1 og 2 alene dømmes for Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, og iøvrigt til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den denne Tiltalte idømte Straf. Forsaavidt angaar Forhold 3, har Anklagemyndigheden subsidiært paastaaet Tiltalte dømt for Skyldnersvig efter Straffelovens § 283, Stk. 1, Nr. 3, ved for derigennem at skaffe sig og Garde og Grinewsky uberettiget Vinding den 23. Juli 1937 efter disses forudgaaende Tilskyndelse, Raad eller Daad af dettes Aktiekapital og under Krænkelser af den ham som Formand for Bestyrelserne i A/S Milano-gaarden og A/S Korsikagaarden paahvilende Pligt til Varetagelse af Selskabernes Interesser i Forening med de to andre Bestyrelsesmedlemmer at have underskrevet Pantebreve og Forhøjelsespaategninger paa saa-

danne til Beløb 215.000 Kr., ved hvilke Pantebrevs Tinglysning samme Dag paa Ejendommenes Folier Selskabernes Ejendele delvis undrages fra at tjene Selskabernes Fordringshavere til Fyldestgørelse.

Foreløbig bemærkes, at Tiltalte Plougmann efter Byretsdommens Afsigelse frafaldt Anke og paabegyndte Afsoningen af Straffen, hvorimod Garde og Grinewsky ankede til Frifindelse. Ved Landsrettens Dom af 3. Juni 1939 blev disse Tiltalte med Hensyn til Anklagens Punkt 2 for Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, anset hver med en Bøde paa 1000 Kr., medens de iøvrigt blev frifundet, hvorhos de blev kendt berettiget til Erstatning af Statskassen for udstaaet Varetægtsfængsel. Den 1. Juni afgav Tiltalte Plougmann til Landsretten Meddelelse om, at han ogsaa for sit Vedkommende paaankede Dommen, hvilken Anke Retten samme Dag i Henhold til Retsplejelovens § 963, jfr. § 949, 2 .Stk., 1. Pkt., besluttede at admittere, idet den paabegyndte Straf-afsoning samtidig standsedes og Tiltalte løslodes.

ad Forhold 1.

De af Tiltalte samt af Garde og Grinewsky afgivne Forklaringer gaar i det væsentlige ud paa følgende:

Det havde oprindelig været Tanken, at Grinewsky og Plougmann i Fællesskab vilde bebygge Korsikagaardens Grund, men dette havde Grinewsky opgivet, og det blev i Stedet aftalt, at et af Plougmann stiftet Aktieselskab skulde bebygge Grunden, der solgtes til Selskabet for 168.000 Kr., hvoraf 104.500 Kr. betragtedes som betalt af Selskabet, idet Grinewsky (Ejendomsselskabet af 10. Marts 1931) for dette Beløbs Vedkommende gik ind paa at tage Plougmanns personlige Hæftelse i Stedet for Selskabets. De 40.000 Kr., hvormed Købesummen i Relation til Plougmann forhøjedes, og for hvilke Grinewsky til sin Tid skulde tage en Prioritet af tvivlsom Værdi, var at anse som Vederlag for Kreditgivningen. Naar Plougmanns Forpligtelser i saa Henseende ikke optoges i Skødet, men i et særligt Dokument, Overenskomsten af 18. August 1936, var det fordi disse Forpligtelser ikke vedkom Aktieselskabet, der i Skødet fik Kvittering for de 104.500 Kr. Midlerne til Dækning af Plougmanns Forpligtelser paaregnedes i det Omfang, hvori han ikke kunde dække dem paa anden Maade, at ville fremkomme gennem Plougmanns personlige Fortjeneste ved Byggeforetagendet. Der har ikke været nogen Aftale om Hemmeligholdelse af Overenskomsten af 18. August 1936, men denne betragtedes alene som et personligt Mellemværende mellem Grinewsky og Plougmann. Det benægtes, at der har været forbundet nogen som helst svigagtig Hensigt med Ordningen, som ganske svarede til den Ordning, der tidligere var truffet med Hensyn til Palermohus, og med hvilken den byggelaangivende Bank var bekendt. Da A/S Korsikagaarden ved den skete Ordning var frigiort for Betalingen af de 104.500 Kr., ansaa man det for berettiget, at Selskabet anmeldtes til Aktieselskabsregisteret med en indbetalt Kapital af 100.000 Kr. At denne betegnedes som kontant indbetalt, har Tiltalte ikke tillagt nogen særlig Betydning.

Idet disse Forklaringer i det hele findes at maatte lægges til Grund, kan Retten ikke anse det godtgjort, at Tiltalte har handlet i svigagtig

Hensigt, og Tiltalte vil derfor ikke kunne anses skyldig i Bedrageri. Derimod findes den skete Anmeldelse til Aktieselskabsregisteret at have været urigtig og vildledende, og Tiltalte, der er ansvarlig for denne Anmeldelse, vil derfor være at kende skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2.

ad Forhold 2.

Med Hensyn til den ved Grundsølget til A/S Vigerslev Haveby benyttede Fremgangsmaade har Tiltalte saa vel som Garde og Grinewsky afgivet Forklaringer, der paa de væsentlige Punkter ganske svarer til de vedrørende Korsikagaarden afgivne.

Idet Retten heller ikke for nærværende Forholds Vedkommende kan anse det godtgjort, at Tiltalte har handlet i svigagtig Hensigt, vil Tiltalte være at frifinde for Tiltalen for Forsøg paa Bedrageri.

Hvad angaar Anmeldelsen til Aktieselskabsregisteret af A/S Vigerslev Haveby, for hvilken Tiltalte er ansvarlig, da har denne ikke alene været urigtig og vildledende, forsaavidt Aktiekapitalen angaves at være indbetalt kontant, men navnlig forsaavidt den angaves at være fuldt indbetalt, uagtet der for det hos Brdr. Trier opnaaede Laan paa 60.000 Kr. skulde gives Pant i Grunden, og dette Beløb saaledes med Urette er angivet som indbetalt Aktiekapital. Ogsaa for dette Forhold vil Tiltalte derfor være at anse skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2.

ad Forhold 5.

Efter at Bevisførelsen vedrørende dette Forhold var sluttet, har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand paa Frifindelse under Henviisning til, at Overenskomsten af 19. April 1937 ikke er af en saadan Karakter, at Tiltalte ved at indgaa den kan siges at have indladt sig paa et voveligt Foretagende, der ikke stod i Forhold til hans Formue. Da der maa gives Anklagemyndigheden Medhold heri, vil Tiltalte være at frifinde for Tiltalen under dette Punkt.

ad Forhold 3.

Tiltalte saavel som Garde og Grinewsky har bl. a. gjort følgende gældende: De Prioritetspladser, som blev besat ved den 23. Juli 1937 udstedte Pantebreve i Milanogaarden og Korsikagaarden kunde ikke anses for salgbare og var derfor af ringe Betydning for Haandværkerne, som væsentlig var interesserede i kontant Fyldestgørelse, og det var derfor ogsaa i Haandværkernes Interesse, at Tiltalte — i Forbindelse med Grinewsky — skaffede sig Raadighed over Sundgaarden, der kunde paaregnes, naar den planlagte Sanering var tilendebragt, at ville give væsentlig bedre Muligheder for indenfor en overskuelig Tid at afkaste Midler til Dækning af Kreditorerne end Milanogaarden og Korsikagaarden, og som ogsaa i den siden da forløbne Tid har vist kendelig Fremgang. De har endvidere henvist til, at Direktøren for A/S Kalk- & Mørtelværkerne, som var den største Leverandør til Milano- og Korsikagaarden, og som havde Transporter for den væsentlige Del af Leverancerne fra den Muremester, der havde Murerentrepriserne, som en

af de oprindelige Grundsælgere havde en væsentlig Interesse i Sundgaarden, hvad Tiltalte var vidende om, og at nævnte Direktør, saaledes som det er oplyst for Landsretten, først gik med til Ombytning af Sundgaardensinteresserne med Obligationer i Milano- og Korsikagaarden efter gennem sin Sagfører at have undersøgt, om Ombytningen var forenelig med Firmaets Interesser.

Tiltalte har erkendt, at han ikke forinden Ingeniør Dawids og Glarmester Craner underskrev Pantebrevene, har sat dem ind i, hvad Hensigten med disses Udstedelse var, men hævder, at han kun har undladt dette, fordi han mente, at de vilde have vanskeligt ved at forstaa de ret indviklede Forhold, det drejede sig om, og fordi han var overbevist om, at de under alle Omstændigheder vilde skrive under, naar han som Formand ansaa det for rigtigt. Tiltalte har iøvrigt henvist til, at Dawids og Craner ifølge deres Forklaringer for Landsretten som Bestyrelsesmedlemmer i de to Selskaber hverken varetog egne Interesser eller ansaa sig som Repræsentanter for Haandværkerne. Der er endelig fra Forsvarets Side henvist til, at der ikke er tilvejebragt nogen sagkyndig Vurdering af de ved Pantebrevene af 23. Juli 1937 beslaglagte Prioritetspladser eller gjort noget Forsøg paa at opgøre, hvilket Tab der er paaført Haandværkerne og andre Kreditorer som Følge af Obligationernes Anbringelse.

Efter de foreliggende Oplysninger dels om de ved Obligationerne af 23. Juli 1937 beslaglagte Prioritetspladser i Milanogaarden og Korsikagaarden, dels om Sundgaardens Forhold saavel som efter Sagens Oplysninger iøvrigt, tør Retten ikke statuere, at den paagældende Disposition ikke for Tiltalte og for Garde og Grinewsky maatte stille sig som en ogsaa i Forhold til Milano- og Korsikagaardens Haandværkere og Kreditorer forretningsmæssig forsvarlig Ordning. Det bemærkes ogsaa herved, at det ikke er godtgjort eller sandsynliggjort, at det Tab, som Haandværkerne eller andre Kreditorer har lidt, helt eller delvis skyldes den her omhandlede Transaktion.

Der findes herefter ikke Grundlag for at antage, at Tiltalte har handlet i svingagtig Hensigt, hvorfor han hverken vil kunne dømmes efter Straffelovens § 279 eller efter dens § 283, Stk. 1, Nr. 3.

ad Forhold 4.

Laanet paa 35.000 Kr. skulde anvendes til Dækning af Prioritetsydelse af Sundgaarden i Oktober Termin 1937. Det maa antages, at der var Fare for, at Udeblivelsen af disse Ydelse vilde medføre Tvangsauktion over Sundgaarden, hvorved Grundprioriteten paa 75.000 Kr. — der iøvrigt i sin Helhed tilhørte Tiltalte — kunde gaa tabt. Da Haandpantsetningen af Grundprioriteten og Plougmanns Indgaelse af Selvskyldnerkaution herefter maa antages at være sket ogsaa i det Øjemed at redde selve Grundprioriteten, vil Tiltalte ikke kunne straffes for dette Forhold.

ad Forhold 6.

Tiltalte har for Landsretten erklæret, at han inden Domsforhandlingen for Byretten har erkendt at have et Tilsvær paa ca. 14.000 Kr. til

A/S Korsikagaarden og A/S Milanogaarden, men at han ikke har tilstaaet sig skyldig i noget kriminelt. Han modtog Dommen uden at raadføre sig med sin Forsvarer.

For Landsretten er det af Forsvaret gjort gældende, at Tiltalte ved den i Sagen foretagne Revisionsopgørelse med Urette er debiteret for Kr. 16.466,00 vedrørende en til A/S Rustfri Staalmontage stedfunden Udbetaling, saaledes at Tiltalte i Virkeligheden i Stedet for et Tilsvaer paa ca. 14.000 Kr. havde et mindre Tilgodehavende. Efter de af Tiltalte og Ingeniør Dawids afgivne Forklaringer maa det imidlertid antages, at Beløbet med Rette er debiteret Tiltalte.

Idet Retten ikke tør anse det bevist, at Tiltalte svigagtig har til-egnet sig det i Anklageskriftet ommeldte Beløb, vil dette Forhold ikke kunne tilregnes Tiltalte som Underslæb.

Idet Tiltalte efter det anførte iøvrigt vil være at frifinde, vil han for de under Punkterne 1 og 2 omhandlede Forhold være at anse efter Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 2000 Kr., der anses afgjort ved 40 Dage af det af Tiltalte udstaaede Varetætsfængsel.

I Overensstemmelse med Tiltaltes Paastand kendes han berettiget til Erstatning af Statskassen for udstaaet Straf, hvilken Erstatning bliver at fastsætte under en særskilt Sag.

Onsdag den 13. December.

Nr. 85/1939. Skibsmægler **Chr. M. Bach** (Jørgensen)

mod

Skibsmægler **E. H. Fleinert** (Landsretssagfører Kleisby),

betræffende Appellantens Udtræden af et Interessentskab.

Vestre Landsrets Dom af 1. Marts 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Skibsmægler Chr. M. Bach, bør udtræde af Interessentskabet Skibsmæglerfirmaet N. C. Bach, Nørresundby, saaledes at den 15. Juli 1938 betragtes som Udtrædelsesdag, og efter en pr. nævnte Dag opgjort Status, samt i Tiden indtil 15. Juli 1943 være uberettiget til at være Mægler i Nørresundby. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren, Skibsmægler E. H. Fleinert, 300 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen iøvrigt at efterkommes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skibsmægler Chr. M. Bach, til Indstævnte, Skibsmægler E. H. Fleinert, med 400 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Siden Aaret 1896 drev Skibsmægler N. C. Bach Virksomhed som saadan i Nørresundby og oparbejdede i Aarenes Løb en Skibsmæglerforretning, der i Kraft af Indehaverens Forbindelser i Søfartskredse og med Handelsfirmaer blev en efter Forholdene paa Stedet ret betydelig Virksomhed. Sagsøgte, Skibsmægler Chr. M. Bach, Nørresundby, der er Søn af N. C. Bach, fik efter endt Uddannelse som Mægler i Ind- og Udland, Ansættelse paa Faderens Kontor, hvor han i mange Aar arbejdede sammen med Sagsøgeren, Skibsmægler E. H. Fleinert, Nørresundby, der i 1913 blev ansat som Lærling hos N. C. Bach og siden da uafbrudt har arbejdet i Mæglerforretningen, bortset fra den Tid, da han var indkaldt til Militærtjeneste. Da Skibsmægler N. C. Bach i Aaret 1930 paa Grund af Alder og Svagelighed ønskede at trække sig tilbage fra Mæglervirksomheden, blev der truffet den Ordning, at Sagsøgeren og Sagsøgte som Kompagnoner skulde føre Mæglerforretningen videre under Firmaets hidtidige Navn »N. C. Bach« og indgivet Andragende til Øvrigheden om, at der meddeltes dem i Forening Mæglerbestalling, samt at de begge skulde sikre Mægler N. C. Bach og hans Hustru en aarlig Pension fra Forretningen. I en Paategning paa Andragendet, der var udfærdiget i December 1930, udtalte Mægler N. C. Bach bl. a., at naar de to Ansøgere gennem mange Aar havde været knyttet til hans Forretning, var det sket ud fra den Forudsætning og det Løfte, at de saa vidt gørligt skulde overtage hans Forretning, naar han til sin Tid trak sig tilbage. Inden Sagen var endelig ordnet, døde N. C. Bach den 10. Maj 1931, men den planlagte Overtagelse af Forretningen blev derefter gennemført, idet Parterne den 26. September 1931 oprettede en Interessentskabskontrakt, ved hvilken de bl.a. forpligtede sig til at yde Skibsmægler N. C. Bachs Enke en aarlig Pension, stor 4000 Kr., saalænge hun levede. Den 31. August 1931 var der udfærdiget Beskikkelse for hver af Parterne som Mægler i Nørresundby, betinget af, at Mæglervirksomheden dreves i Forening med den anden Part, hvilke Beskikkelser den 31. Oktober s. A. fik kongelig Stadfæstelse.

Den mellem Parterne indgaaede Interessentskabskontrakt indeholder bl. a. følgende Bestemmelser:

»§ 3.

Vi forpligter os til efter bedste Evne at arbejde for Forretningens Fremme, og hvis Forretningen kræver det, derpaa at anvende hele vor Arbejdskraft — — —

§ 4.

Ingen af os er berettigede til af Interessentskabets Midler at gøre Udlaan af Penge eller Penges Værdi ud over den Kredit, som Forretningen fordrer og gør nødvendigt. Ingen af os maa forpligte Firmaet som Kautionist og ej heller for at gøre andre en Tjeneste i Firmaets Navn udstede, trassere, akceptere, endossere eller overhovedet paaskrive Veksler, Gældsbreve eller lignende.

§ 5.

Saalænge Interessentskabet bestaar, skal det være enhver af os forbudt at etablere eller være aktiv Deltager i nogen anden Handelsforretning eller Næringsvej, det være sig direkte eller indirekte, af hvad Navn nævnes kan.

§ 10.

Enhver af Interessenterne kan opsige Interessentskabet med 6 Maaneders Varsel til Ophør den følgende 1. Januar. Den Generalbalance, der bliver at opgøre ved Ophævelsestiden afgiver den Basis, efter hvilken Fællesskabet bliver at ophæve.

Den opsagte Interessent er berettiget til at overtage hele Forretningen med samtlige Aktiver og Passiver (herunder Pensionen) og fortsætte samme uforandret paa samme Sted og med samme Firma, mod at udbetale den opsigende Interessent hans Tilgodehavende efter Opgørelsen, dog med en Betalingsfrist af 6 Maaneder fra Opgørelsens Tilendebringelse. Den opsagte Interessent er ligeledes berettiget til at fortsætte med det af os benyttede Firmanavn, ligesom han efter Bestallingernes Ordlyd er enberettiget til Udnyttelse af Firmaets Mæglerbestalling.

Skulde den opsagte Interessent ikke ønske at fortsætte Forretningen, hvorom han skal afgive Meddelelse i Løbet af 3 Maaneder fra Opsigelsen, skal den anden Indehaver være berettiget til at overtage Firmaet paa tilsvarende Vilkaar. Skulde ingen af os ønske at fortsætte Forretningen, efter at denne er opsagt af en af Interessenterne, afvikles Forretningen paa fælles Regning og paa bedste Maade, idet Pensionsydelsen til Fru Bach da er at betragte som forfalden.

Skulde nogen af os miste Bestalling som Mægler, bliver han at ligestille med en opsigende Interessent, dog at den opsagte Interessent har en Betalingsfrist af 6 Maaneder regnet fra den Dag, da Bestallingen mistes.

Naar Interessentskabet ophører ved Opsigelse maa bortset fra det i 2. Stykke nævnte Tilfælde ingen af Interessenterne indenfor et Tidsrum af 5 Aar fra Ophørsdagen søge Mæglerbestalling i Nørresundby eller være interesseret i saadan Forretning direkte eller indirekte. Ingen udtrædende Interessent har Ret til at benytte noget Firmanavn, hvori Navnet N. C. Bach eller begge vore Navne forekommer.

§ 11.

Skulde nogen af os i væsentlig Grad misligholde Kontrakten, hvilket skal anses ved enhver Overtrædelse af Forskrifterne i §§ 4 og 5, skal

Medkontrahenten være berettiget til at fordrø Interessentskabet hævet, og det beror da paa ham, om han vil fortsætte Forretningen, hvilket kan ske med uforandret Firma og paa samme Sted, saaledes at han indtræder i Lejekontrakter og Personaleengagementer alene mod at betale den misligholdende Parts hans Andel efter Reglerne i § 10, 1. og 2. Stk., eller om han vil lade sig udløse, i hvilket Tilfælde han kan udtræde den 1. i en Maaned efter 14 Dages Opsigelse imod samtidig at faa sin Andel godtgjort. I Tilfælde af saadan Misligholdelse skal Medkontrahenten, inden 14 Dage efter at Misligholdelsen er kommen til hans Kundskab skriftlig meddele, at han vil paaberaabe sig Misligholdelsen og hvilken af de nævnte Alternativer, han vil vælge, idet han i modsat Fald anses for at have frafaldet sin Ret til at gøre den paagældende Misligholdelsesgrund gældende. Den misligholdende Interessent er i saa Fald pligtig at opgive sin Mæglerbestalling. I hver saadan Tilfælde af Misligholdelse er Medkontrahenten, hvad enten Interessentskabet ophæves eller ikke, berettiget til at fordrø sig betalt en Konventionalbøde af 1000 Kr., og desuden en Erstatning for det ved Misligholdelsen direkte bevirkede Tab.«

I Slutningen af Aaret 1934 og i Begyndelsen af Aaret 1935 udeblev Sagsøgte i længere Tid fra Forretningen, og i Skrivelse af 24. Januar 1935 til Sagsøgte protesterede Sagsøgeren herimod og opfordrede Sagsøgte til Genoptagelse af den normale Deltagelse i Forretningens Arbejde, idet Sagsøgeren forbeholdt sig i Gentagelsestilfælde at gøre Brug af Interessentskabskontrakten i fuld Udstrækning. Sagsøgte mødte i Forretningen den 30. Januar 1935, men udeblev atter den 4. Februar, hvorefter Sagsøgeren i Brev af 6. s. M. krævede Forholdet mellem Parterne ophævet paa Grund af Misligholdelse fra Sagsøgtes Side, idet han samtidig i Henhold til derom foreliggende Bestemmelse i Interessentskabskontrakten begærede Spørgsmaalet afgjort ved Voldgift, saafremt Sagsøgte modsatte sig Ophævelsen. Der etableredes nu en Voldgift, bestaaende af Parternes respektive Sagførere som Voldgiftsmænd og med Dommeren i Nørresundby Købstad som Opmand. For denne Voldgift blev der udvekslet Processkrifter, ligesom Parterne og en Række Personer i Nørresundby og Aalborg, der var kendt med Forholdene ogsaa fra Mægler N. C. Bachs Tid, afgav personlige Forklaringer, hvilke Forklaringer under nærværende Retssag er anerkendte af Parterne som Parts- og Vidneforklaringer. Under Voldgiftsproceduren erkendte Sagsøgte de paastaaede Udeblivelser fra Arbejdet i Forretningen, men henviste til, at disse skyldtes en Sygdom, som han i mange Aar havde været lidende af, og som Sagsøgeren efter hans Fremstilling inden Kontraktens Indgaaelse var bekendt med, nemlig den saakaldte Dipsomani, der ytrer sig i en uimodstaelig Trang hos Patienten til Nydelse af Alkohol til Overmaal, og som i de Perioder, da Trangen er til Stede, og i nogen Tid derefter paa Grund af Eftervirkningerne, gør den paagældende uarbejdsdygtig. Endvidere anførte Sagsøgte overfor Voldgiftsmændene, at Sagsøgerens Optagelse i Firmaet som Kompagnon skyldtes Sagsøgtes Faders Ønske om, at Sagsøgeren — hvis saadanne Sygdomsperioder skulde indtræffe ogsaa ud i Fremtiden hos Sagsøgte — skulde være til Støtte for denne. Sagsøgeren fremhævede fra sin Side, at han

vel var vidende om, at Sagsøgte i Perioder havde været hengiven til Drikkeri, men at han ikke inden Kontraktens Indgaaelse havde noget Kendskab til, at dette skyldtes Sygdom (Dipsomani), og at Sagsøgte i hvert Fald i de sidste 4 à 5 Aar før Oprettelsen af Kompagniskabet havde afholdt sig fra Drikkeri. Sagsøgeren gjorde endelig gældende, at hans Optagelse i Forretningen efter hans Formening var et naturligt Resultat af hans mangeaarige Arbejde i denne og derhos tidligere var stillet ham i Udsigt af Mægler N. C. Bach, ligesom der ej heller i Optagelsen kunde anses at ligge nogen Gave til ham særlig under Hensyn til den ved Kontrakten betingede livsvarige og betydelige Pension til Enkefru Bach.

Resultatet af Voldgiften blev, at der af Parterne efter forudgaaende Drøftelse med Voldgiftsmændene blev vedtaget et den 14. Marts 1936 dateret Forlig, der er saalydende:

»§ 1.

Interessentskabsforholdet mellem Parterne fortsættes som hidtil paa Grund af den foreliggende Kontrakt. Fleinert hæver snarest efter Underskrift af nærværende Forlig den mellem Parterne verserende Voldgiftssag.

§ 2.

Skulde herefter det Tilfælde indtræffe, at Bach paa Grund af Nydelse af spirituøse Drikke helt eller delvist udebliver fra eller er ude af Stand til at udføre sit Arbejde i Forretningen, ifalder han for hver Dag saadant varer en Dagbøde paa 15 Kr. Bøderne tilfalder Fleinert.

Skulde saadant Tilfælde, som foran nævnt, efter een Gang at være indtruffet paany forefalde indenfor et Tidsrum af 5 Aar efter Indgaaelse af nærværende Forlig, er Fleinert berettiget til at betragte saadant som væsentlig Misligholdelse af Interessentskabskontrakten og gaa frem efter dennes § 11, med mindre Anfaldet indtræffer over 1 Aar efter sidste Anfald og ikke varer udover 1 Dag, i hvilket Tilfælde der alene forholdes efter første Stykke.

Vælger Fleinert i saa Fald at fortsætte Forretningen, er Bach uberegtiget til i et Tidsrum af 5 Aar fra den endelige Overtagelse at være Mægler i Nørresundby.

Hvis Interessentskabskontrakten ikke hæves i Henhold til nærværende Paragrafs 2. Stykke, bortfalder Paragrafen i sin Helhed efter Udløbet af de deri nævnte 5 Aar.

§ 3.

Omkostningerne ved den mellem Parterne verserende Voldgiftssag fastsættes af den samlede Voldgift og bæres af hver af Parterne i et af Opmanden fastsat Forhold.

Hver Part indbetaler inden 8 Dage efter modtagen Opgørelse fra Opmanden den ham paahvilende Andel til denne.

Chr. M. Bach.

Egon Fleinert.«

Interessentskabsforholdet mellem Parterne fortsættes derpaa. I Dagene fra den 27. til den 29. September 1937 udeblev Sagsøgte fra Forretningen uden Angivelse af Grund, hvilket paataltes af Sagsøgeren

gennem hans Sagfører i Skrivelse af 29. s. M. til Sagsøgte, idet henvises til Forligets § 2, Stk. 1. Sagsøgte svarede den 2. Oktober 1937, at hans Udeblivelse skyldtes Sygdom (Dipsomani), der efter hans Opiatelse faldt udenfor Bestemmelserne i Forligets § 2. I første Halvdel af Aaret 1938 udeblev Sagsøgte derpaa talrige Gange i kortere eller længere Tid fra Forretningen. Den 22. Juni 1938 paatalte Sagsøgeren dette skriftligt, efter at Sagsøgte den 20. s. M. var udeblevet, hvilket Udeblivelse strakte sig til den 29. s. M. Under 1. Juli s. A. tilkendegav Sagsøgeren derpaa gennem sin Sagfører Sagsøgte, at han nu i Henhold til Kontraktens § 11 og Forligets § 2, Stk. 2, paa Grund af Sagsøgtes gentagne Udeblivelser som Følge af Nydelse af spirituøse Drikke krævede Interessentskabsforholdet ophævet. Da Sagsøgte protesterede herimod, har Sagsøgeren her under Sagen nedlagt Paastand om, at Sagsøgte dømmes til:

1) i Henhold til Bestemmelserne i Interessentskabskontrakt af 26. September 1931 § 11 at udtræde af Interessentskabet Skibsmæglerfirmaet N. C. Bach, Nørresundby, med den 15. Juli 1938 som Udtrædelsesdag og efter en pr. nævnte Dag opgjort Status, og

2) at anerkende, at han i Tiden indtil 15. Juli 1943 er uberettiget til at drive eller være aktivt eller passivt interesseret i nogen Skibsmæglervirksomhed i Nørresundby, subsidiært uberettiget til at være Mægler i Nørresundby.

Sagsøgte har nedlagt følgende Paastand: principalt at han pure frifindes, subsidiært at han tilpligtes at udtræde af Interessentskabet Skibsmæglerfirmaet N. C. Bach, Nørresundby, med 1. Januar 1940 som Udtrædelsesdag og med en Betalingsfrist af 6 Maaneder med Hensyn til Udbetaling af, hvad Sagsøgte har indestaaende i Firmaet paa Udtrædelsesdagen — 6 Maaneder regnet fra den Dag, da Opgørelse over, hvad Sagsøgte har tilgode pr. Udtrædelsesdagen, er tilendebragt, og mest subsidiært at han tilpligtes at udtræde af Interessentskabet Skibsmæglerfirmaet N. C. Bach, Nørresundby, med 1. Januar 1940 som Udtrædelsesdag og med en Betalingsfrist af 6 Maaneder med Hensyn til Udbetaling af, hvad Sagsøgte har indestaaende i Firmaet paa Udtrædelsesdagen — 6 Maaneder regnet fra den Dag, da Opgørelse over, hvad Sagsøgte har tilgode pr. Udtrædelsesdagen, er tilendebragt, og at han tilpligtes at anerkende, at han ikke i et Tidsrum af 5 Aar fra den Dag at regne, da Sagsøgte efter en fældende Dom skal udtræde af Firmaet, maa være Mægler i Nørresundby.

Til nærmere Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført, at denne er hjemlet saavel ved Interessentskabskontraktens § 11 som ved Forligets § 2, idet der foreligger gentagne Udeblivelser fra Forretningen fra Sagsøgtes Side paa Grund af Nydelse af spirituøse Drikke, hvorfor de i Forliget anførte Retsvirkninger maa indtræde, og det uden Hensyn til, om Forholdet maatte skyldes Sygdom, nemlig Dipsomani, hos Sagsøgte eller anden Aarsag. Da der foreligger Misligholdelse af Kontrakten fra Sagsøgte, maa Sagsøgeren — efter hans videre Fremstilling — i Medfør af Kontraktens § 11 være berettiget til Ophævelse af Forholdet straks eller dog med 14 Dages Varsel fra den Dag at regne, da Kravet herom fremsættes. Det i Punkt 2 i Paastanden krævede For-

bud mod Sagsøgte's Mæglervirksomhed anser Sagsøgeren for hjemlet ved Bestemmelserne i Interessentskabskontrakten, subsidiært ved Forligets § 2, næstsidste Stykke.

Det er oplyst under Sagen, at Sagsøgte i Tiden fra den 27. September 1937 indtil den 1. Juli 1938 har været fraværende fra Forretningen mange Gange ialt i 58 Arbejdsdage, hvoraf dog en Fraværelse fra 11. Marts—26. Marts muligvis skyldes, at Sagsøgte led af Gigt, medens Aarsagen iøvrigt er Nydelse af Alkohol. I Tiden fra 1. Juli 1938, altsaa efter Fremsættelsen af Kravet om Interessentskabsforholdets Ophævelse og indtil den 18. Februar 1939, har Sagsøgte talrige Gange været fraværende, ialt i 127 Arbejdsdage.

Under Sagen er Sagsøgte blevet undersøgt af Kredslæge Bangslev, Vejgaard, der i Erklæring af 1. December 1938 som sin Konklusion udtaler følgende:

»Det drejer sig saaledes om en Mand, der i de sidste 15 Aar har været hengiven til periodisk Drikkeri, og hos hvem der findes en Del Symptomer paa Dipsomani, selvom en enkelt af de vigtigste mangler (nemlig Gemmen sig bort i Ensomhed under Drikkeperioderne).

Jeg mener dog at maatte skønne, at han ved de i Sagen omtalte Lejligheder har været lidende af og endnu lider af Dipsomani.«

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte i det væsentlige gentaget det af ham overfor Voldgiften anførte. Han har saaledes særlig henvist til, at hans periodiske Drikkeri og deraf følgende Arbejdsudygtighed er ham utilregnelig, idet det skyldes hans sygelige og uimodstaaelige Trang til Spiritus, samt at Sagsøgeren inden Oprettelsen af Interessentskabskontrakten var bekendt med Sagsøgte's Sygdom, ligesom han vidste, at Mægler N. C. Bachs Formaal med Sagsøgerens Optagelse i Firmaet var at skaffe Sagsøgte den fornødne Støtte under eventuelle fornyede Anfald af Sygdommen. I denne Henseende har Sagsøgte særlig henvist til de under Voldgiftssagen afgivne Forklaringer, navnlig af Direktør P. P. Hedegaard, Nørresundby, og Direktør H. Stuhde, Aalborg. Som Følge af det anførte mener Sagsøgte, at der ikke fra hans Side har foreligget nogen Misligholdelse, der efter Kontraktens § 11 kan berettigg Sagsøgeren til Ophævelse af Interessentskabsforholdet.

Sagsøgeren har her for Retten gentaget sin Bestridelse overfor Voldgiften af Rigtigheden af Sagsøgte's Anbringender og særlig henvist til, at Sagsøgte, hvad der ubestridt, i de sidste 4 à 5 Aar før Kontrakten af 26. September 1931 viste Beherskelse overfor Spiritusnydelse.

Med Hensyn til § 2 i Forliget har Sagsøgte anført, at denne Bestemmelse efter hans For mening ikke kan sigte til det under Voldgiftssagen oplyste, sygelig betingede Drikkeri hos Sagsøgte, men alene har Hensyn til viljebestemt (frivilligt) Drikkeri hos ham, hvilket ikke foreligger, da han udenfor Sygdomsperioder er afholdende overfor Spiritus.

Endelig gør Sagsøgte gældende, at Aftalelovens § 33 maa føre til, at han frifindes, da det maa anses for stridende mod almindelig Hæderlighed, hvis Sagsøgeren nu vil benytte sig af en Sygelighed hos Sagsøgte, med hvilken han efter sit langvarige Samarbejde i Forretningen med Sagsøgte ikke kunde være ubekendt, til at søge denne fjernet fra den fælles Forretning, i hvilken han alene optoges for at støtte Sagsøgte.

Mod Sagsøgerens Benægtelse finder Retten det ikke tilstrækkelig godtgjort, at han inden Oprettelsen af Interessentskabskontrakten har været vidende om, at Sagsøgtes periodiske Drikkeri skyldtes en bestaaende sygelig Tilstand, eller at Sagsøgeren har været klar over, at det eneste Formaal med Optagelsen af ham i Firmaet som Kompagnon skulde være at skabe en Støtte for Sagsøgte under eventuelle Drikkeperioder. Det maa derhos efter Indholdet af § 2 i Forliget af 14. Marts 1936 statueres, at de deri trufne Bestemmelser om Retsvirkningerne af Sagsøgtes gentagne Nydelse af spirituøse Drikke og deraf følgende Arbejdsudygtighed maa komme til Anvendelse ogsaa paa det Drikkeri og den Arbejdsforsømmelse, som hidrører fra Sagsøgtes Sygdom (Dipsomani). Herved skal særlig henvises til, at denne Sygdom var indgaaende drøftet under Voldgiftssagen, at Sagsøgte, der har haft fornøden juridisk Bistand under Voldgiftssagen, ikke har faaet optaget noget Forbehold i Forligets § 2 med Hensyn til den fra Sygdom (Dipsomani) stammende Forsømmelse af hans Arbejde i Forretningen, og at Ordlyden af den nævnte Bestemmelse, navnlig Brugen af Ordet: »Anfaldet« tyder paa, at Udtrykket »paa Grund af Nydelse af spirituøse Drikke« i Paragrafens 1ste Stykke skal forstaaes som omfattende ogsaa Spiritusnydelse af den omhandlede sygdomsbetingede Aarsag. Herefter, og idet Aftalelovens § 33 efter det om Forligets Tilblivelse oplyste findes uanvendelig i nærværende Tilfælde, vil Sagsøgerens Paastand om, at han er berettiget til at kræve Ophævelse af Interessentskabsforholdet, være at tage til Følge.

Den af Sagsøgte subsidiært nedlagte Paastand om, at han kun kan tilpligtes at udtræde af Interessentskabet med 1. Januar 1940 som Udtrædelsesdag, er støttet paa § 10 i Interessentskabskontrakten, hvis 1ste Stykke kræver som Betingelse for Opsigelse et Varsel af 6 Maaneder til Ophør den følgende 1. Januar, samt paa, at Kontraktens § 11 henviser til Reglerne i § 10, 1ste og 2det Stykke.

Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgte Medhold, idet Reglerne i Kontraktens § 10 alene gælder Opsigelse af Interessentskabsforholdet, medens Ophævelse af Forholdet paa Grund af Misligholdelse fra en Interessents Side behandles i § 11, hvis Henvisning til Reglerne i § 10, 1ste og 2det Stykke kun kan antages at sigte til de dærsteds givne Regler for Udbetaling af den udtrædende Interessents Tilgodehavende efter stedfunden Opgørelse af hans Andel. Herefter bliver ligeledes Sagsøgerens Paastand med Hensyn til Udtrædelsesdagen at tage til Følge, idet Sagsøgeren efter den skete væsentlige Misligholdelse fra Sagsøgtes Side maa være berettiget til at kræve Forholdet ophævet med det her givne Varsel, nemlig 14 Dage efter Fremsættelse af Kravet om Ophævelse.

Færdig fra Trykkeriet den 10. Januar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 24

Onsdag den 13. December.

Forsaavidt angaar den af Sagsøgte mest subsidiært anførte Paastand om, at han kun tilpligtes at anerkende, at han ikke i et Tidsrum af 5 Aar fra den Dag at regne, da han efter Dom skal udtræde af Firmaet, maa være Mægler i Nørresundby, findes der heri at maatte gives ham Medhold, idet denne Paastand i det væsentlige er stemmende med Indholdet af Forligets § 2, næstsidste Stykke, der her findes at maatte komme til Anvendelse. Efter alt det anførte vil der være at give Dom overensstemmende med Sagsøgerens Paastand, dog forsaavidt angaar Post 2 i Paastanden efter dennes subsidiære Formulering.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

Mandag den 18. December.

Nr. 178/1937. Grosserer **Sofus Lund** som Indehaver af Firmaet Skandinavisk Kul- & Koks-Import (Thorsteinsson)

mod

Kulimportkompagniet »**Alliance**« A/S (Hartvig Jacobsen),

betræffende Udbetaling af et Bonusbeløb.

Sø- og Handelsrettens Dom af 11. Juni 1937: Sagsøgte, Kulimportkompagniet »Alliance« A/S, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Grosserer Sofus Lund som Indehaver af Firmaet Skandinavisk Kul- & Koks-Import, udlevere de ovenfor omtalte Aktier Nr. 181—190 samt et Eksemplar af Selskabets Regnskab for Regnskabsaarene 1934/35 og 1935/36. Den ovennævnte Overenskomst af 2. Juni 1934 mellem Sagsøgeren og Sagsøgte bør anses uforbindende. Iøvrigt bør Sagsøgeren og Sagsøgte for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret nedlægger Appellanten Paastand om, at Ind-

stævnte dømmes til at betale Bonus for 1934/35, 1935/36 og til 1936/37, ialt Kr. 31.205,60, subsidiært til at betale Kr. 30.226,08, eller ehverfald Kr. 21.970,42, alt med Renter. De sidstnævnte Beløb udgør den til Appellantens Køb af Varer svarende Del af Indstævntes Udgifter til Kontoromkostninger, Afskrivninger og Forrentning, beregnet paa Grundlag henholdsvis af de afholdte Udgifter og af de i Forhold til en aarlig Omsætning af 30.000 Tons beregnede Udgifter. Med Hensyn til disse Beløb gør Appellanten for Højesteret gældende, at Overenskomsten med Indstævnte af 2. Juni 1936 bør forstaas saaledes, at Udgifterne til Kontoromkostninger, Afskrivninger og Forrentning skal dækkes af »Avance« og ikke falder ind under »samtlige paaløbne Omkostninger — — —« Iøvrigt paastaar Appellanten Dommen stadfæstet.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Til Sagsfremstillingen føjes, at det samlede, Appellanten i Regnskabsaarene 1934—1936 udbetalte Bonusbeløb udgør Kr. 14.939,97.

Seks Dommere tiltræder med Hensyn til den principale Paastand det i Dommen anførte og mener med Hensyn til de subsidiære Paastande, at »Omkostninger — — —« omfatter alle Udgifter ved Foretagendet, og at Generalomkostninger ikke skal dækkes af »Avance«, idet denne Post efter samtlige foreliggende Omstændigheder maa forstaas som ren Avance. Disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Tre Dommere stemmer for at tage Appellantens principale Paastand til Følge, idet de ikke finder det bevist, at Appellanten er indgaaet paa til Graae & Hilmand at afgive nogen Del af den paa hans Indkøb gennem Indstævnte faldende Bonus. Det bemærkes herved, at de i Anledning af Appellantens Tilslutning til Indstævnte oprettede Dokumenter intet indeholder om Forpligtelse for Appellanten til at afgive sin Bonus, og at Appellantens Godkendelse af Indstævntes Bonusberegning i Skrivelse af 30. Juni 1935 maa antages at skyldes en Uklarhed over Mellemværendet, hvis Tilstedeværelse i alt Fald i det væsentlige hidrører fra Indstævntes eget Forhold.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør, saavidt paa ankeret, ved Magt at staa.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Aaret 1934 stiftede Handels-Aktieselskabet Edm. Frey, Kulimport-Kompagniet Graae & Hilmand A/S og Foreningen Gart-

nernes Fællesindkøb det her under Sagen sagsøgte Selskab Kulimportkompagniet »Alliance« A/S med det Formaal at drive Handel med Kul, Koks, Cinders og andet Brændsel. Det var Firmaet Graae & Hilmand, som tog Initiativet til Stiftelsen, og en af dette Firmas Indehavere, Hr. Fridtjof Hilmand, blev Direktør i Selskabet. Aktiekapitalen var oprindeligt 200.000 Kr. og er senere forhøjet til 500.000 Kr. Selskabets Import af Kul skete særlig paa Basis af Stifternes Valutabevillinger, og Importen skete til Fordeling mellem Deltagerne (Aktionærerne).

Senere kom tre af Firmaet Graae & Hilmand's Kunder, nemlig Sagsøgeren, Grosserer Sofus Lund som Indehaver af Firmaet Skandinavisk Kul- & Koks-Import, Kulkompagniet »Norden« A/S og »London« Kul- & Koks Importkompagni A/S med i Selskabet. Dette skete for Sagsøgerens Vedkommende derved, at han med Graae & Hilmand's Støtte overtog en Aktiepost paa 10.000 Kr.

Der oprettedes herom under 2. Juni 1934 et af Graae & Hilmand underskrevet Dokument, som er saalydende:

»Dags Dato har vi modtaget af Herr S. Lund, Skandinavisk Kul & Koks-Import, 2 Veksler a Kr. 6.000 — ialt Kr. 12.000 — Forfaldsdag pr. 4. September d. A. Vekslerne prolongeres hver 3. Maaned mod Afdrag Kr. 800,— pr. Maaned, som indbetales senest den 4. i hver Maaned til Graae & Hilmand, første Gang den 4. August d. A.

Naar Afdragene andrager Kr. 10.000,— vil Vekslerne være at annullere, idet de overskydende Kr. 2.000,— henstaar paa Sikringskonto. — Der udleveres herefter for Kr. 10.000,— Aktier i Kulkompagniet »Alliance« Akts., hvilke Aktier ikke kan afhændes uden først skriftligt at være tilbudt Firma Graae & Hilmand til Selskabets indre Værdi.

Graae & Hilmand udbetaler maksimum 6 pCt. aarligt Udbytte i Juli hvert Aar af disse Aktier uden Hensyn til Regnskabsaarets Resultat, saa længe Skandinavisk Kul- & Koks-Import har Overenskomst med Kulkompagniet »Alliance« Akts. og afhenter hele sit Forbrug mindst 25.000 hl aarligt. I Tilfælde af Dødsfald bortfalder Kvantum 25.000 hl.

Opsiges Overenskomsten af Herr A. Lund, Skandinavisk Kul- og Koks-Import i Henhold til den fastsatte Tidsfrist i sideløbende Overenskomst, er Herr S. Lund, om Graae & Hilmand maatte ønske det, pligtig til samtidig at afstaa Aktierne til Selskabets bogførte indre Værdi.

Stemmeretten paa disse Aktier udøves af Graae og Hilmand, og Generalforsamlingsbeslutninger, som vedrører de Kontrakter, som er bestaaende mellem Kulkompagniet »Alliance« Akts. og dets samtlige Aktionæraftagere, er inappellable.

Det er en Forudsætning for Opfyldelsen af saavel denne som den med Kulkompagniet »Alliance« Akts. sideløbende Kontrakt, at Vekslerne kan diskonteres af os.»

I den sideløbende Overenskomst, som samme Dag oprettedes mellem Sagsøgte — i Overenskomsten kaldet A/S — og Sagsøgeren — i Overenskomsten kaldet »Lund« — hedder det:

1.

»Under Forudsætning af, at A/S er leveringsdygtigt, forpligter »Lund« sig til at aftage hele sit Forbrug af Kul, Koks og Cinders hos

A/S, saaledes at »Lund« hverken direkte eller indirekte til Videreforhandling eller til Privatforbrug maa aftage de nævnte Varer fra anden Side.

2.

Varerne leveres af A/S frit paa Vogn, og Salgsprisen bestemmes saaledes:

Til den Pris, til hvilken A/S selv importerer de paagældende Varer, lægges samtlige paaløbne Omkostninger ved Losning, Sortering etc. af hvad Navn nævnes kan, beregnet efter 30.000 Tons over Pladsen tillige med en Avance af Kr. 1,50 pr. Tons samt Tillæg for Smuld og Svind.

A/S har udover disse Omkostninger i den Forbindelse intet som helst Krav paa »Lund«.

A/S er paa Forlangende pligtig til overfor »Lund« at dokumentere, at Prisen er beregnet paa den her angivne Maade.

— — —

7.

Skulde »Lund« overtræde nærværende Overenskomst ved ikke at aftage hele sit Forbrug af de heri omhandlede Varer hos A/S, forpligter »Lund« sig til, uden at nærværende Overenskomst derfor paa noget Punkt kan betragtes som hævet, paa A/S's Forlangende at fremlægge Regnskab for, hvor stort det hos andre end A/S aftagne Kvantum er, og til i Erstatning og Bøde dels at betale Kr. 1,50 pr. Tons, aftaget andetsteds fra, dels Kr. 500,00 for hvert enkelt Overtrædelsestilfælde.

»Lund« forpligter sig endvidere til i hvert enkelt Overtrædelsestilfælde at betale en Bøde paa Minimum Kr. 500,00, saafremt det skulde sælge til en lavere Pris end fastsat af A/S, medens iøvrigt Bødens Størrelse fastsættes af A/S's Bestyrelse under Hensyn til den paagældende Forretnings Omfang, eller ved skjulte Aftaler eller paa anden Maade søger at overføre Kunder til sig fra de andre Firmaer, der har Aftale med A/S om Købepligt — — —

8.

Nærværende Overenskomst er uopsigelig fra A/S's Side, men kan fra »Lund«s Side opsiges med 6 Maaneders Varsel til den 31. Maj 1938 og enhver efterfølgende 31. Maj.

Efter at Sagsøgeren i Sommeren 1935 fuldtud havde betalt den af ham overtagne Aktiepost, deponerede han under 24. September 1935 Aktierne, nemlig 10 Stkr. à 1000 Kr., Nr. 181—190, i det sagsøgte Selskab som delvis Sikkerhed for den Kredit, han havde hos dette, og saaledes at han kunde kræve Aktierne tilbageleveret, naar hans Konto ikke oversteg en Debet-Balance paa Kr. 40.000,—.

Der var efter det oplyste ikke mellem Sagens Parter aftalt noget bestemt om Sagsøgerens Ret til Kredit hos Sagsøgte; men efter de foreliggende Oplysninger maa der antages rent faktisk at have bestaaet den Ordning, at Sagsøgeren betalte de af ham i en Maaned hos Sagsøgte aftagne Kvantum senest medio den paafølgende Maaned dels kontant, dels ved 3 Maaneders Veksler, dog saaledes at der ikke paa noget Tidspunkt maatte være mere end for ca. 30.000 Kr. løbende Veksler.

Sagsøgeren har i Tiden fra Juli 1934 til Forholdets Ophør den 26. September 1936 afhentet Varer for ialt ca. 655.000 Kr. hos Sagsøgte.

Af det ved Sagsøgttes Salg til Aktionærerne fremkomne Nettooverskud udbetaltes der Aktionærerne Bonus i Forhold til de af dem i Aarets Løb aftagne Kvant; dog blev der for de tre senere tilkomne Aktionærer, deriblandt Sagsøgeren, i den dem saaledes tilkommende Bonus af Sagsøgte fradraget et Beløb af Kr. 1,50 pr. Ton, hvilket Beløb udbetaltes Graae & Hilmand.

Under 30. Juni 1935 tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren, at der af hans Aftagende i Regnskabsaaret 1934/35 ifølge Generalforsamlingsbeslutning af 15. s. M. tilkom ham en Bonus paa 30 Øre pr. Tons, eller ialt for 8.025.595 kg Kr. 2407,68. Ved Paategning paa Skrivelsen godkendte og tiltraadte Sagsøgeren dette.

Ved Skrivelse af 12. September 1935 meddelte Sagsøgte Sagsøgeren, at Selskabets Bestyrelse enstemmigt havde besluttet, jfr. herved § 7, 1. Stk. i Parternes ovenfor gengivne Overenskomst af 2. Juni 1934 at idømme ham en Bøde, stor 500 Kr. og en Erstatning, stor 300 Kr., fordi han havde overtraadt Overenskomsten ved Indkøb fra anden Side af to Ladninger overschlesiske Cinders paa tilsammen 200 Tons. Sagsøgeren protesterede i Skrivelse af 14. September 1935 mod Sagsøgttes Ret til at idømme ham Bøde og Erstatning.

Den 2. Oktober 1935 og den 23. Januar 1936 meddelte Sagsøgte dernæst Sagsøgeren, at Bestyrelsen paa samme Maade havde idømt ham Bøder, store henholdsvis 500 Kr. og 1000 Kr. samt Erstatning af Kr. 1,50 pr. Ton for to af ham fra anden Side indkøbte Ladninger Cinders. Sagsøgte protesterede i en Skrivelse af 28. Januar 1936, paa hvilken Dag han angav at have modtaget Sagsøgttes fornævnte Skrivelse af 23. s. M., imod den sidstnævnte Bøde m. v.

Under 7. August 1936 meddelte Sagsøgte Sagsøgeren, at der for Regnskabsaaret 1935/36 ifølge Generalforsamlingsbeslutning af 18. Juli 1936 tilkom ham en Bonus paa Kr. 1,10 pr. Ton eller ialt for 8.968.963 kg Kr. 9865,86, hvori dog fradroges de ovenfor omtalte Bøder og Erstatninger til Beløb ialt Kr. 2495.

I den Anledning tilskrev Sagsøgeren den 14. August 1936 Sagsøgte saaledes:

»Herved anerkender vi Modtagelsen af Deres Brev af 7. ds., hvoraf vi ser, at De fra vor Bonus 1935/36 har trukket Bøder til et Beløb af Kr. 2495/—.

Vi maa paa det bestemteste protestere mod Idømmelsen af disse Bøder, da vi ifølge vor Kontrakt har aftaget hele vort Forbrug fra »Alliance«, saa længe Akts. har været leveringsdygtigt.

Da »Alliance« imidlertid flere Overgange, bl. a. i September 1935 og Januar 1936, baade skriftlig og mundtlig har meddelt os, at de var udgaaet for hele Koks, og desuden adskillige Gange har været udgaaet for saavel Dampkul, Nøddekul, Singles som Kulafharpning, og saaledes ikke har været leveringsdygtig, har vi set os nødsaget til at foretage vore Indkøb af ovennævnte Sorter fra anden Side.

Samtidig kan vi oplyse, at vi ikke kan godkende Deres Bonusopgørelse for 1935/36, da De ifølge Kontrakten kun er berettiget til at fradrage Kr. 1,50 pr. Ton i Avance beregnet efter 30.000 Tons over Plad-

sen, men da der over Pladsen i 1935/36 ifølge Deres Statistik er solgt over 100.000 Tons, kan vi ikke anerkende, at De har beregnet Dem Kr. 1,50 pr. Ton i Avance for hele dette Kvantum.

Saaframt De ikke kan tage vor Protest imod disse to Punkter til Følge og godskrive vor Konto for ovennævnte Beløb, kan vi hermed meddele Dem, at vi ad Rettens Vej vil søge vort Krav gennemført.«

Medio September 1936 afviklede Sagsøgeren ikke sin Skyld til Sagsøgte paa sædvanlig Maade.

Sagsøgte overgav derefter Sagen til Sagfører og stillede fra den 26. September som Betingelse for at levere til Sagsøgeren, at denne betalte kontant, hvorefter Sagsøgeren indkøbte sine Varer andetsteds. Sagsøgtes Tilgodehavende var da kontant Kr. 45.108,87, hvoraf Kr. 15.000,— hidrørte fra August Maaned, samt Veksler Kr. 28.077,24, d. v. s. ialt Kr. 73.186,11. I den følgende Tid førtes der forskellige Forhandlinger om en Ordning af Sagsøgerens Gældsforhold til Sagsøgte og om Genoptagelse af Forretningsforbindelsen mellem Parterne. Sagsøgeren afviklede ogsaa sin Skyld til Sagsøgte saaledes, at han den 31. Oktober 1936 blot skyldte Sagsøgte Kr. 12.550,73 ifølge en nu infriret Veksel pr. 16. November 1936, men Forretningsforbindelsen genoptoges ikke.

Derimod har Sagsøgeren ved Stævning af 4. November 1936 anlagt nærværende Sag mod Sagsøgte og paaistaar ifølge den af ham senest nedlagte Paastand:

1. at Sagsøgte tilpligtes at udlevere Sagsøgeren de ovennævnte Sagsøgeren tilhørende Aktier. Nr. 181—190,
2. at Sagsøgte tilpligtes at udlevere Sagsøgeren et Eksempplar af Regnskaberne for Regnskabsaarene 1934/35 og 1935/36,
3. at Sagsøgte tilpligtes at tilbagebetale til Sagsøgeren Kr. 1,50 pr. Ton for de Kvanta, som han har aftaget i 1934/35 og 1935/36, henholdsvis 8.025.595 kg og 8.968.963 kg, eller i hvert Fald for det i 1935/36 aftagne Kvantum, altsaa Kr. 25.466,84, subsidiært Kr. 13.453,44,
4. at Sagsøgte tilpligtes at betale til Sagsøgeren en Erstatning paa indtil 10.000 Kr. efter Rettens Skøn, og
5. at Overenskomsten af 2. Juni 1934 mellem Sagsøgte og Sagsøgeren erklæres uforbindende.

Sagsøgte procederer til Frifindelse overfor de af Sagsøgeren nedlagte Paastande og har derhos nedlagt følgende Modpaastande:

- a. at Sagsøgeren tilpligtes at betale Sagsøgte det fornævnte Bøde- og Erstatningsbeløb, stort Kr. 2495 med Renter 5 pCt. pro anno af dette Beløb fra den 4. November 1936, samt Inkassoomkostninger — 800 Kr. — beregnet i Forhold til Sagsøgtes forfaldne Tilgodehavende hos Sagsøgeren ved dettes Overgivelse til Incasso,
- b. at det ved Rettens Dom fastsættes, at Overenskomsten af 2. Juni 1934 mellem Parterne staar ved Magt og
- c. at Sagsøgeren tilpligtes at betale til Sagsøgte en Erstatning paa Kr. 1,50 pr. Ton for de Køb af Kul, Koks og Cinders, Sagsøgeren har foretaget andre Steder end hos Sagsøgte i Tiden 27. September 1936 til 1. Februar 1937, ialt for 2721 Tons Kr. 4081,50, med Renter heraf 5 pCt. pro anno fra Opgørelsens Dato den 1. Februar 1937.

Sagsøgeren procederer til Frifindelse overfor Sagsøgtes Modpaastande.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet bl. a. af Direktør Fridtjof Hilmand, af Forvalter Henry Kjær, som var ansat hos Sagsøgte fra 1. Juni 1934 til 30. April 1936, af Bogholder Ove Stisen, som har været ansat hos Sagsøgte siden 1934, af Bogholder Henning Petersen, der har været ansat hos Sagsøgeren fra 1932 og indtil Februar 1937, af Salgschef Otto Vedel, som er ansat hos Firmaet Graae & Hilmand, og af Prokurist Christof Wiese, der er ansat i Kulkompagniet »Norden« A/S.

Med Hensyn til de enkelte af Sagsøgeren nedlagte Paastande og af Sagsøgte nedlagte Modpaastande skal Retten paa Grundlag af de saaledes afgivne Forklaringer og Sagens øvrige Oplysninger bemærke følgende:

ad Paastand 5 samt Modpaastand b. og c.

Af Sagens Oplysninger, derunder Sagsøgerens Forklaring og en Skrivelse af 28. September 1936 fra Sagsøgerens Sagfører til Sagsøgtes Sagfører, fremgaar det, at Sagsøgeren den 26. s. M. til Betaling af sin ifølge den mellem Parterne fulgte Praksis medio September forfaldne Skyld af 15.000 Kr. havde villet overrække Direktør Hilmand en Check for 7000 Kr. og en Anvisning pr. 1. Oktober 1936 paa 8000 Kr., men at Direktør Hilmand nægtede at modtage noget andet Beløb end de 15000 Kr. kontant og derefter stoppede Udleveringen af Varer til Sagsøgeren.

Det maa nu vel erkendes, at Sagsøgte har været berettiget til at anse Sagsøgerens Undladelse af at opfylde sine Betalingsforpligtelser til det ifølge den mellem Parterne gældende Praksis fastsatte Tidspunkt som en Misligholdelse fra Sagsøgerens Side af Overenskomsten mellem Parterne, og at Sagsøgte, saalænge Sagsøgeren endnu ikke havde berigtiget sin forfaldne Skyld, har været i sin fulde Ret til, som Betingelse for at levere til Sagsøgeren, at forlange, at denne betalte Varerne kontant. Det fremgaar imidlertid, at Sagsøgte, ogsaa efter at Sagsøgeren i Begyndelsen af Oktober 1936 havde betalt de ca. 15.000 Kr., som skulde have været erlagt kontant senest den 15. September for Varer leveret i August Maaned, opretholdt Kravet om kontant Betaling for fremtidige Vareleverancer til Sagsøgeren og forlangte omgaaende Betaling af hele Selskabets Tilgodehavende hos Sagsøgeren, idet Sagsøgte i det hele stillede sig paa det Standpunkt, at som Følge af Overenskomstens Misligholdelse fra Sagsøgerens Side hele dennes Skyld til Selskabet var forfaldet til Betaling, ogsaa den Del heraf, for hvilken der var udstedt Veksler, og uanset at der for disse var fastsat en senere Forfaldsdag. Den saaledes af Sagsøgte indtagne Holdning findes ikke forenelig med en fortsat Bestaaen af Parternes Kontraktsforhold, for hvilket det utvivlsomt var en ganske klar og for Sagsøgeren afgørende Forudsætning, at der ydedes Sagsøgeren den ovenfor angivne Kredit, uden hvilken han ikke vilde være i Stand til at drive sin Forretning. Men ved saaledes i Strid med Kontraktens Forudsætninger at nægte Sagsøgeren den ham tidligere tilstaaede Kredit og endog af Sagsøgeren at kræve hele sit Tilgodehavende betalt straks, findes Sagsøgte, der ved sin Holdning maa

anses at have gjort det nødvendigt for Sagsøgeren at søge anden Forbindelse, at have givet Sagsøgeren Føje til at gaa ud fra, at Sagsøgte betragtede Kontratsforholdet som hævet paa Grund af Sagsøgerens Misligholdelse, og i hvert Fald ikke vilde fortsætte dette paa de tidligere Vilkaar, og Sagsøgte findes som Følge heraf ikke nu at kunne kræve Overenskomsten opretholdt.

Forsaavidt angaar Spørgsmaalet om Overenskomstens Ophør — Paastand 5 og Modpaastand b — vil Sagsøgerens Paastand altsaa være at tage til Følge, og naar Overenskomsten anses uforbindende for Sagsøgeren som ovenfor nærmere angivet, finder Retten ikke, at der er Grundlag for at tilkende Sagsøgte den under Modpaastand c krævede Erstatning i Anledning af Sagsøgerens Køb andetsteds efter Sagsøgtes Standsning af Leveringerne til Sagsøgeren den 26. September 1936. Sagsøgerens Paastand vil derfor ogsaa for saa vidt være at tage til Følge.

ad Paastand 1. Da der ikke efter Rettens ovennævnte Afgørelse med Hensyn til Overenskomstens Bestaaen og Sagsøgerens Erstatningsansvar vil kunne blive Spørgsmaal om en Debet-Balance paa Kr. 40.000 for Sagsøgeren, ses der allerede af denne Grund ikke at være nogen Hjemmel for Sagsøgte til at nægte Udlevering af de ommeldte Aktier, der skulde tjene til Sikkerhed for Sagsøgerens Opfyldelse af sine Forpligtelser overfor Sagsøgte.

Sagsøgerens Paastand vil derfor ogsaa for saa vidt være at tage til Følge.

ad Paastand 2. Da Antallet af Aktionærer i det sagsøgte Selskab ikke overstiger ti — hvorved paa Foranledning af Proceduren fra Sagsøgerens Side bemærkes, at et Aktieselskab som Aktieejer i den her ommeldte Henseende maa ligestilles med en personlig Aktionær — og da der af Selskabet er taget Forbehold imod, at dets Regnskaber gøres offentlig tilgængelige, har Sagsøgeren i Henhold til Aktieselskabslovens § 45 ikke i Aktieselskabs-Registret kunnet faa Afskrift af de to ommeldte Regnskaber.

Uanset at disse maa antages før de paagældende Generalforsamlinger og paa disse at have været tilgængelige for Sagsøgeren, findes han dog som Aktionær i Selskabet at have et berettiget Krav paa af Sagsøgte at faa udleveret et Eksemplar af Regnskaberne, hvorved iøvrigt bemærkes, at der nu ifølge 4. Stk. i det ovenfor gengivne, af Graae & Hilmand udstedte Dokument af 2. Juni 1934 vil kunne blive Spørgsmaal om Sagsøgerens Afstaaelse af Aktierne til Selskabets bogførte indre Værdi, saaledes at Sagsøgeren ogsaa af den Grund har Interesse i at faa Regnskaberne udleveret.

Sagsøgerens Paastand vil derfor ogsaa paa dette Punkt være at tage til Følge.

ad Paastand 3. Som ovenfor anført blev der ved Bonusudbetalingen for Regnskabsaarene 1934/35 og 1935/36 for de tre senere tilkomne Aktionærer, deriblandt Sagsøgeren, fradraget Kr. 1,50 i det Bonusbeløb, som iøvrigt kom til Udbetaling, hvilket Fradrag af Sagsøgte indbetaltes til Graae & Hilmand.

A/S »Norden« og »London« Kul & Koksimportkompagni A/S maa efter det foreliggende — derunder Prokurist Wieses Vidneforklaring —

antages at have været indforstået hermed, og Direktør Hilmand har som Vidne forklaret, at han før Oprettelsen af Overenskomsten af 2. Juni 1934 udtrykkelig gjorde Sagsøgeren bekendt dermed, og at det ogsaa af Sagsøgerens Udtalelser til Vidnet ved flere senere Lejligheder fremgik, at Sagsøgeren var klar herover.

Heroverfor har Sagsøgeren under sin Partsforklaring bestemt benægtet af Direktør Hilmand at være gjort bekendt med det ommeldte Forhold ved Oprettelsen af Overenskomsten. Han har dog indrømmet, at han, før han underskrev Godkendelsen paa Sagsøgtes fornævnte Skrivelse af 30. Juni 1935 om den ham for Regnskabsaaret 1934/35 tilkommende Bonus, var klar over, at der i hans Bonus var sket et Fradrag paa Kr. 1,50 pr. Ton, og at han af Direktør Edmond Frey var blevet gjort bekendt med, at Firmaet Graae & Hilmand skulde have dette Fradrag. Sagsøgeren gør imidlertid gældende, at han for begge Regnskabsaars Vedkommende gik ud fra, at den i Parternes Overenskomsts § 2, 2. Stk., omtalte Avance af Kr. 1,50 pr. Ton, ikke — som sket — var medtaget ved Sagsøgtes Opgørelse af den samlede Pris for de ham leverede Varer, men først debiteredes ham ved Opgørelsen af den ham tilkommende Bonus. Sagsøgeren hævder saaledes ikke at have forstået, at Beløbet Kr. 1,50 pr. Ton to Gange er kommet ham til Skade, nemlig først som en Del af Købesummen (Avance) for Varerne og derefter som Fradrag i Bonus.

Sagens nærmere Sammenhæng paa dette Punkt er ikke ganske klar. Der synes efter det oplyste at have været en ikke ringe Forskel imellem de tre stiftende Firmaers Stilling overfor Aktieselskabet og de tre senere tilkommende Firmaers, derunder Sagsøgerens, beroende paa at en meget væsentlig Del af Selskabets Import af Brændsel skete paa Grundlag af førstnævnte Firmaers Importberettigelse, idet disse Firmaer overlod Selskabet de af dem indkøbte Varer til deres egen Kostpris uden at beregne sig Provision eller Fortjeneste af nogen Art, hvorimod de tre sidstnævnte Firmaer ikke har formidlet nogen Import til Selskabet. Der ses nu ikke at være noget urimeligt i, at de to Grupper af Firmaer, der ved Køb hos Aktieselskabet fik beregnet nøjagtig samme Priser, som Følge af det omtalte Forhold behandledes forskelligt i Henseende til Udbetaling af Bonus, saaledes at et vist Beløb (1,50 Kr. pr. Ton) af den Bonus, som faldt paa Køb foretaget hos Aktieselskabet af de tre senere tilkomne Firmaer, der forinden deres Optagelse i Aktieselskabet havde været Kunder hos Graae & Hilmand, udbetaltes Graae & Hilmand som disses Importfortjeneste. Spørgsmaalet bliver herefter blot, om Sagsøgeren har været eller i hvert Fald burde have været klar over, at hans Ret til Bonus begrænsedes paa denne Maade.

I saa Henseende skal først bemærkes, at der ikke i den mellem Sagsøgeren og Sagsøgte indgaaede Overenskomst af 2. Juni 1934 indeholdtes nogen Bestemmelse om, at der tilkom Sagsøgeren Bonus af de af ham hos Sagsøgte foretagne Køb, men saadan Bonus er for hvert Tilfælde bestemt af Aktieselskabets Generalforsamling, hvis Beslutninger vedrørende de mellem Sagsøgte og Selskabets samtlige Aktionæraftagere bestaaende Kontrakter, Sagsøgeren ved Bestemmelsen i næstsidste Stk. i Overenskomsten af 2. Juni 1934 med Graae & Hilmand har anerkendt

som inappellable. Der findes nu heller ikke at have været nogen Grund for Sagsøgeren til at tro, at han, der tidligere købte sine Varer hos Graae & Hilmand, ved at optages i Aktieselskabet skulde kunne opnaa samme gunstige Stilling som de Firmaer, der leverede Selskabet Varer til deres Indkøbspriser, og derved undgaa at betale sædvanlig Importørfortjeneste; men Sagsøgeren burde være klar over, at der paa de af ham foretagne Køb paa en eller anden Maade blev beregnet en saadan Fortjeneste. Sagsøgeren har da ogsaa erkendt, at han forinden Godkendelsen af Bonusopgørelsen for Regnskabsaaret 1934/35 var bekendt med, at 1,50 Kr. pr. Ton af hans Bonus tilfaldt Firmaet Graae & Hilmand, og maa derved anses at have anerkendt, at der tilkom dette Firma en Særstilling, idet den Omstændighed, at Sagsøgeren efter sin Forklaring muligvis er gaaet ud fra, at det drejede sig om de i § 2 i Overenskomsten af 2. Juni 1934 med Sagsøgte omhandlede 1,50 Kr. pr. Ton i Avance maa være uden Betydning i denne Henseende, da det er in confesso under Sagen, at denne Avance af Selskabet er beregnet samtlige Købere, ogsaa de tre stiftende Firmaer, saaledes at der ikke ved Fastsættelse af en forskellig Pris paa Varerne er tilflydt disse Firmaer, derunder Graae & Hilmand, nogen Fordel.

Som Følge af det anførte finder Retten ikke, at der er tilstrækkelig Grundlag for at tage Sagsøgerens Paastand under dette Punkt til Følge.

ad Paastand 4. Som Grundlag for sin Paastand om Erstatning har Sagsøgeren for det første anført, at Sagsøgte i vid Udstrækning har tilføjet Sagsøgeren Tab ved at give ham Undervægt, særlig paa Cinders. Til Støtte herfor har Sagsøgeren fremlagt Dokumenterne vedrørende 6 af ham i September 1934 og Juli 1936 foretagne Prøvevejninger. Sagsøgeren anslaaer skønmæssigt sit Tab ved Sagsøgtes urigtige Vægtangivelser til ca. Kr. 13.000.

Retten finder imidlertid ikke, at der ved de omtalte Prøvevejninger, som er foretaget uden Meddelelse til Sagsøgte, eller iøvrigt er ført Bevis for, at Sagsøgtes Vægtangivelser skulde have været urigtige, hvorved særlig bemærkes, at en stor Del af Vægtforskellighederne hidrører fra forskellig Taravægt. Det kan endvidere ikke mod Sagsøgtes Benægtelse anses godtgjort af Sagsøgeren, at Sagsøgte, medens Forretningsforbindelsen bestod, ved illoyal Konkurrence, ved Forfølgelse af Sagsøgeren eller ved Begunstigelse af Sagsøgerens Konkurrenter har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold overfor Sagsøgeren. Da det endelig heller ikke kan anses tilstrækkelig godtgjort af Sagsøgeren, at der ved Sagsøgtes Afbrydelse af Forretningsforbindelsen er tilføjet Sagsøgeren noget Tab, vil Sagsøgte for saa vidt angaar Paastand 4 være at irifinde, uden at Retten finder Anledning til at komme nærmere ind paa disse Punkter i Sagen, med Hensyn til hvilke der kun foreligger meget sparsomme Oplysninger.

ad Modpaastand a.

Direktør Hilmand har forklaret, at det sagsøgte Selskab i det højeste 2 à 3 Gange ikke har været leveringsdygtigt i Cinders, og at det da kun drejede sig om enkelte Dage.

Efter den i Sagen foreliggende Korrespondance mellem Parterne —

se f. Eks. Parternes Brevveksling i Marts 1935, September s. A. og Januar 1936 — og de af Forvalter Kjær og Bogholder Petersen afgivne Vidneforklaringer maa det antages, at Sagsøgte ved flere Lejligheder ikke har været leveringsdygtig overfor Sagsøgeren eller i hvert Fald har maattet rationere sine Leveringer overfor Sagsøgeren og Selskabets øvrige Aktionærer. Under disse Omstændigheder nærer Retten Betænkelighed ved at anerkende, at der foreligger tilstrækkeligt Bevis for Sagsøgtes Ret til ved de tre ommeldte Lejligheder at idømme Sagsøgeren Bøde og Erstatning for de af ham andetsteds fra foretagne Køb, hvorved ogsaa bemærkes, at Sagsøgeren i hvert Fald i de to Tilfælde straks protesterede mod Sagsøgtes Ret i saa Henseende.

Retten kan heller ikke anerkende Berettigelsen af Sagsøgtes under dette Punkt rejste Modkrav om Inkassationsomkostninger, idet Retten ikke finder, at der har været tilstrækkelig Anledning for Sagsøgte til allerede paa det ommeldte Tidspunkt at overgive sit Tilgodehavende hos Sagsøgeren til Inkassation ved Sagfører.

Sagsøgerens Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge med Hensyn til disse Punkter.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Onsdag den 20. December.

Nr. 81/1939. Tilskærer **Adolf Vilhelm Østvad** (Fich efter Ordre)
m o d

Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873
(Landsretssagfører Karmark Rønsted),

betræffende Appellantens Genoptagelse i den indstævnte Forening.

Østre Landsrets Dom af 24. November 1938 (IV Afd.): De Sagsøgte, Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tilskærer Adolf Vilhelm Østvad, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, i Salær 80 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 11 Kr. 40 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget Paastanden for Landsretten og derhos paastaet Indstævnte dømt til i Erstatning at betale 7000 Kr., idet han bl. a. hævder, at han, der arbejdede paa Akkord, ikke har overtraadt Tariffen. Indstævnte paastaar Frifindelse.

Efter det for Højesteret oplyste er Sammenhængen med Indstævntes Nægtelse af i November 1937 at modtage Appellantens Kontingent, at en Lærling fra Appellantens Arbejdsplads overensstemmende med den da anvendte Fremgangsmaade indfandt sig paa Indstævntes Kontor, medhavende de af Arbejderne paa nævnte Arbejdsplads, derunder Appellanten, til ham afleverede Kontingenter og Fagforeningsbøger, og at Indstævnte da nægtede at modtage Appellantens Kontingent. Med Hensyn til Indstævntes Nægtelse af den 8. December 1937 at modtage Kontingent er det oplyst, at Appellanten indfandt sig ved Ellevetiden, da Kontoret var aabent.

Efter det saaledes oplyste har Indstævnte ikke ved nogen af disse Lejligheder været berettiget til at nægte at modtage Appellantens Kontingent, og det var derfor uberettiget, at Indstævnte under Paaberaabelse af Kontingentrestance slettede Appellanten som Medlem. Herefter vil Appellantens Paastand om at anerkendes som Medlem som nærmere angivet i Paastanden være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Otte Dommere stemmer for derhos at tillægge Appellanten i Erstatning 3000 Kr., medens fire Dommere stemmer for ikke at tillægge Appellanten nogen Erstatning, idet de mener, at Appellanten der burde have optaget en Forhandling med Indstævnte, vilde have kunnet undgaa Tab.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873, bør anerkende Appellanten, Tilskærer Adolf Vilhelm Østvad, som Medlem med Rettigheder som optaget den 17. Februar 1913 og til Appellanten betale 3000 Kr.

Indstævnte betaler derhos de Retsafgifter som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Landsretten og for Højesteret, dog for Erstatningspaastandens Vedkommende kun i Forhold til en Sagsgenstand af 3000 Kr., samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Overretssagfører J. L. Cohen 80 Kr. og 11 Kr. 40 Øre og i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Fich 200 Kr. og 5 Kr. 50 Øre.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren Tilskærer Adolf Vilhelm Østvad blev den 17. Februar 1913 optaget i Fagforeningen i Jønkøping og ved Flytning her til Landet overflyttet til Dansk Skotøjsarbejder Forbund som Medlem af Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873. I Oktober 1937 blev Sagsøgeren, der da havde Arbejde hos Firmaet Sørensen, Madsen & Co. her i Staden, af vedkommende Klubformand beskyldt for at have udført et vist Arbejde (»Farveparring«) uden at forlange det herfor overenskomstmæssigt fastsatte Tillæg, og efter at dette var indberettet til Fagforeningen, indkaldte denne ved Skrivelse af 26. Oktober Sagsøgeren til Bestyrelsens Møde den 28. s. M., idet tilføjedes, at Sagen, saafremt han ikke kom til Stede, vilde blive behandlet paa Afdelingens Generalforsamling den 1. November. Sagsøgeren mødte ikke. Han blev paany ved Skrivelse af 8. November tilsagt til at møde i Bestyrelsen den 11. s. M. med Tilføje, at Bestyrelsen i Tilfælde af, at han ikke gav Møde, havde Generalforsamlingens Beslutning paa, at man da havde Ret til at ekskludere ham af Fagforeningen. Sagsøgeren gav ikke Møde, og for at komme i Forbindelse med ham nægtede Fagforeningen at modtage hans Kontingent, der hidtil var blevet indbetalt gennem »Fabrikkens Optræver«. Sagsøgeren indsendte Kontingentet pr. Postanvisning, men Fagforeningen nægtede at indløse denne og tilskrev den 25. November Sagsøgeren, at han selv personlig maatte henvende sig paa Afdelingens Kontor og indbetale sit Kontingent. Sagsøgeren rettede sig ikke herefter, men vedblev at indsende Postanvisninger, som ikke blev indløst.

Den 7. December 1937 blev Sagsøgeren afskediget fra Fabrikken paa Grund af Arbejdsmangel, og næste Dag indfandt han sig paa Fagforeningens Kontor for at betale sit Kontingent, men blev henvist til at komme igen en anden Dag. Sagsøgeren henvendte sig ikke paany til Fagforeningen, som derefter den 22. December slettede ham paa Grund af Kontingentrestance, hvorom han dog ikke fik Meddelelse.

Sagsøgeren har nu ved Stævning af 8. September 1938 anlagt nærværende Sag, hvorunder der er meddelt ham fri Proces, idet han har nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873 tilpligtes at anerkende ham som Medlem med Rettigheder som optaget den 17. Februar 1913.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført, at de Sagsøgte ikke har været at formaa til at erklære, om han stadig er Medlem eller er blevet ekskluderet. Da han ikke har kunnet faa Kontrolmærker, er han udelukket fra Arbejdsløshedsunderstøttelse, hvortil han var berettiget fra 25. Februar 1938. Han bestrider at have gjort sig skyldig i noget Forhold, der kunde berettigede de Sagsøgte til at ekskludere ham, men da han — hvad enten Eksklusion har fundet Sted eller ikke — behandles som Ikke-Medlem, er det nødvendigt for ham at faa Medlemskabet fastslaaet ved Dom.

De Sagsøgte har anført, at Sagsøgeren ikke er ekskluderet, men slettet paa Grund af Kontingentrestance i Henhold til Lovenes § 3, hvorefter Medlemmer med 8 Ugers Restance slettes og kun kan optages som nyt Medlem. Dette har været berettiget, idet Fagforeningen ikke kan

indlade sig paa at modtage Medlemskontingent pr. Post. Betalingen sker ved Indklæbning af Mærker i Fagforeningsbogen, som derfor maa være til Stede ved Betalingen. Denne Betalingsmaade er nødvendig af Hensyn til Kontrollen med Kassereren og et Medlem er ikke berettiget til at vælge en anden Indbetalingsmaade. Naar Betaling ikke blev modtaget ved Sagsøgerens Henvendelse den 8. December, skyldtes det, at Sagsøgeren kom udenfor Kontortid og paa et Tidspunkt, da der var ekstraordinær Travlhed med Udbetaling af Kokspenge til ca. 800 Arbejdsløse. Sagsøgeren, der var arbejdsløs, har haft rigelig Tid til at komme igen. Sagsøgeren har ikke Krav paa Meddelelse om, at han er slettet paa Grund af Kontingentrestance, og heller ikke om, at han er slettet af Arbejdsløshedskassen, idet saadan Slettelse ifølge Vedtægternes § 32, Stk. 1, sker uden forudgaaende Varsel til den paagældende. Iøvrigt gør de Sagsøgte gældende, at Sagsøgeren har udført Farveparring uden at faa Betaling derfor og derved har handlet i Strid med sine Kollegers Interesse, men de Sagsøgte har altsaa ikke ekskluderet ham paa dette Grundlag.

For Retten har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring. Vidneforklaring er afgivet af Tilskærerformand Louis Winther, Klubformand Valdemar Nielsen og Fagforeningens Formand Einar Larsen.

Sagsøgeren har benægtet at have udført det omtalte Arbejde uden Betaling, men som Sagen foreligger, vil det ikke være nødvendigt at komme ind herpaa. Da Sagsøgeren trods gentagne Indkaldelser undlod at give Møde hos Bestyrelsen, var det ikke unaturligt, at denne for at komme i personlig Forbindelse med ham nægtede at modtage hans Kontingent paa den sædvanlige Maade. Sagsøgeren findes dernæst som Medlem af Fagforeningen at maatte være forpligtet til at rette sig efter dennes Anordninger med Hensyn til Indbetalingsmaaden, og han kan derfor ikke anses berettiget til at vælge at betale pr. Postanvisning. At hans Henvendelse den 8. December er blevet afvist, findes der under de angivne Omstændigheder ikke at kunne lægges Vægt paa. For saa vidt Sagsøgeren endelig har gjort gældende, at han den 22. December 1937 ikke havde over 8 Ugers Restance, har de Sagsøgte derefter uimod sagt oplyst, at hans Bog kun udviser Betaling af eet Mærke for Oktober.

Idet Sagsøgeren efter det anførte maa antages med Føje at være slettet for Kontingentrestance, vil de Sagsøgte's Frifindelspaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Nr. 276/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Fængslede Carl Jens Gregersen Jensen (Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 225 I, jfr. § 222 I.

Københavns Byrets Dom af 7. September 1939 (4. Afd.):
Tiltalte Carl Jens Gregersen Jensen bør straffes med Fængsel i 1 Aar,

hvoraf 24 Dage anses som udstaaet. Det paalægges Tiltalte, at han under Strafansvar efter Straffelovens § 138, Stk. 2, fra denne Doms Af-sigelse og indtil 5 Aar fra den endelige Løsladelse at regne ikke maa nyde eler købe spirituøse Drikke. Tiltalte bør betale Sagens Omkost-ninger, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører H. Bærentsen.

Østre Landsrets Dom af 3. Oktober 1939 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at nu 41 Dage af Straffen anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Carl Jens Gregersen Jensen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører H. Bærentsen, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Ju-stitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Of-fentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte, der ved den indankede Dom er fundet skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 225, Stk. 1, jfr. § 222, findes som i Dommen forudsat at lide af en saadan Svækkelse eller Forstyr-relse af Sjælsevnerne, at hans Tilstand omfattes af Bestemmel-serne i Straffelovens § 17.

Overensstemmende med Retslægeraadets Udtalelse af 17. Au-gust 1939 om, at Tiltalte ikke er egnet til Paavirkning gennem Straf, og idet det af Hensyn til Retssikkerheden findes nødven-digt at træffe Sikkerhedsforanstaltninger overfor ham, vil han i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 17, være at dømme til Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Carl Jens Gregersen Jensen, bør anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopa-ter. Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostnin-ger for alle Retter, derunder i Salær for Høje-steret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Carl Jens Gregersen Jensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 25. August 1939 til at lide Straf for Forbrydelse mod Kønssædelig-heden efter Straffelovens § 225, Stk. 1, jfr. § 222, Stk. 1, ved den 28. Juli 1939 om Eftermiddagen paa et Toilet i en Ejendom i Tagensvej-Kvarteret at have behandlet den den 16. Marts 1926 fødte Dreng Leo Gudmund Thor Pedersen uterligt ved at have fremtaget Drengens Lem og gnedet paa det samtidig med, at han blottede sig selv og gned sit erigerede Lem.

Det bemærkes, at Arrestanten efter Anklagemyndighedens For-
 mening i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, bør undergives Sikker-
 hedsforanstaltninger ved Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psyko-
 pater.

Tiltalte er født den 18. December 1887 og tidligere straffet:

Ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 24. Juni 1905 efter
 Straffelov 1866 § 229, IV, jfr. § 37, med Forbedringshusarbejde i
 8 Maaneder.

Ved Frederiksberg Birks Ekstrarets Dom af 6. Maj 1907 efter
 Straffelov 1866 § 64 efter dens § 228, § 229, IV, jfr. tildels § 46, og § 253,
 sammenholdt med § 37, og efter dens § 228 og § 229, IV, jfr. tildels § 46,
 disse §§ tildels sammenholdt med § 37, § 243, jfr. § 46, og § 247, samt lige
 disse §§ sammenholdt med § 62, med Forbedringshusarbejde i 2½ Aar.

Ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 28. December 1909
 efter Straffelov 1866 § 230, 2. Stk., jfr. tildels § 46, disse §§ sammen-
 holdt med Lov 1. April 1905 § 18, med Forbedringshusarbejde i 5 Aar.

Ved Højesterets Dom af 28. Juli 1913 efter Straffelov 1866 § 231,
 Stk. 2, jfr. § 46, og efter Lov 3. Marts 1860 § 1 under Hensyn til midler-
 tidig Straffelov af 1. April 1911 § 18 med Tugthusarbejde i 3 Aar.

Ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 7. August 1915 efter
 Straffelov 1866 § 64 med en efter dens § 231, Stk. 2, jfr. tildels dens
 § 46, lempet Tillægsstraf af Tugthusarbejde i 2 Aar.

Ved Højesterets Dom af 16. November 1920 efter Straffelov 1866
 § 232 for 4. Gang begaaet simpelt Tyveri med Tugthusarbejde i 4 Aar.

Ved Københavns Byrets Dom af 26. Marts 1924 efter Straffelov 1866
 § 185, jfr. Lov 1. April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fange-
 kost i 120 Dage.

Ved Københavns Byrets Dom af 5. Maj 1925 efter Straffelov 1866
 § 232, tildels jfr. § 45, for 5. Gang begaaet simpelt og groft Tyveri og
 Forsøg paa for 5. Gang begaaet groft Tyveri, sammenholdt med § 18 i
 Lov 1. April 1911, og efter Straffelovens § 203, samt efter Straffelovens
 §§ 177 og 185 med Tugthusarbejde i 6 Aar.

Ved Københavns Byrets Dom af 24. Oktober 1934 efter Straffe-
 lovens § 289 med Fængsel i 30 Dage.

Ved Østre Landsrets Dom af 27. Januar 1936 efter Straffelovens
 § 225, 1, jfr. §§ 222 og 232, med Fængsel i 8 Maaneder.

Ved Østre Landsrets Dom af 4. Maj 1939 efter Straffelovens § 285,
 Stk. 1, jfr. § 276, med Fængsel i 5 Maaneder, der anses udstaaet med
 Varetægtsfængsel.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved
 de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at Tiltalte er skyldig
 i det Forhold, for hvilket han er tiltalt. Han har imidlertid forklaret, at
 det passerede skyldes overdreven Nydelse af Spiritus den 27. Juli 1939,
 men ikke nogen Trang til Samkvem med Drenge, og han har derfor
 nedlagt Paastand paa, at han i Anledning af det passerede anses med
 sædvanlig Straf.

Københavns Politis Speciallæge i Psykiotri har den 9. November
 1938 om Tiltalte afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Som tidligere maa sigtede betegnes som værende i ret høj grad

sjæleligt degenereret, ligesom der hos ham er indtruffet den hos saadanne personer saa hyppigt indtrædende seksuelle pervertering, og dette i forbindelse med hans efterhaanden tiltagende impotens gør, at han nu maa anses som værende farlig for den offentlige retssikkerhed, idet hans seksualtrang mere og mere gaar i retning af at søge omgang med mindre-aarige drenge.

Han maa m. h. t. sine seksuelle abnormiteter anses for uegnet til paavirkning gennem straf, og jeg vil mene, at han bør anbringes i psykopatforvaringsanstalt, hvor man kan tage spørgsmaalet op om eventuel kastration (hvad sigtede forøvrigt overfor mig ikke vil indgaa paa).«

Overlægen ved Righshospitalets psykiatriske Klinik har den 3. Marts 1939 afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»obs. er herefter ikke sindssyg eller aandssvag. Det maa anses for tvivlsomt, om man kan tale om et egentlig psykopatisk anlæg. Han er meget tidligt kommet paa afveje, har tilbragt en stor del af sit liv i fængsel og i vidt omfang været i daarligt selskab, saaledes at udvikling af betydelig moralsk depravation er særdeles forstaaelig. Hans paastand om at han efter den lange straf i 24 har forsøgt at holde sig klar af lovovertrædelser kan efter de foregaaende kendsgerninger ikke helt afvises. Selv om man ikke vil anerkende hans paastand om, at han i 1935 er uretfærdig bedømt, er det vel muligt at se hans uterlighedsforbrydelse den gang som et isoleret tilbagefald til tidligere udskjelers daarlige vaner. Hvis hans udtalelser nogenlunde staar til troende, har han i de senere aar temmelig uhæmmet hengivet sig til normale seksuelle forbindelser, og der har i hans adfærd under observationen ikke været iagttaget noget der kan tyde paa sexuel abnormitet. Det tør derfor ikke nu hævdes, at fare for sexuel lovovertrædelse i fremtiden er saa stor, at man kan betegne det for farligt for retssikkerheden og saafremt han findes strafskyldig, maa det skønnes at han er egnet til paavirkning med straf under sædvanlige former.«

Retslægeraadet udtalte derefter den 17. April 1939 »at den paa-gældende ved observationen er fundet ikke at være aandssvag eller sindssyg. Det forekommer tvivlsomt, om han er konstitutionelt psykopatisk eller i overvejende grad præget af kaarene. Sikker sexuel abnormitet har ikke ladet sig konstatere objektivt; nogen tvivl gør der sig stadig gældende med hensyn til tilforladeligheden af hans angivelser.

Efter det nu foreliggende kan han ikke endnu anses for ganske uegnet til paavirkning gennem straf af sædvanlig art.«

Retslægeraadet har nu den 17. August 1939 afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Retslægeraadet skal udtale, at Raadet med hensyn til Carl Jens Gregersen Jensens mentale tilstand kan henholde sig til sin erklæring af 17. april 1939. Da sigtede paany har gjort sig skyldig i uterligheds-handlinger overfor en dreng, maa formodningen om hans seksuelle abnormitet, med homoseksuel indstilling overfor drenge, blive væsentligt bestyrket, og Raadet vil efter det foreliggende ikke længere anse ham for egnet til paavirkning gennem straf, men vil foreslaa, at han anbringes i psykopatforvaringsanstalten, hvor spørgsmaalet om eventuel kastration kan tages op til overvejelse.«

Tiltalte har været fængslet fra den 2. September 1939.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte, idet Retten ikke kan anse det for udelukket, at han er egnet til Paavirkning af almindelig Straf, være at anse efter Straffelovens § 225, Stk. 1, jfr. § 222, med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 24 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Da den af Tiltalte forøvede Forbrydelse efter det oplyste findes at være begaaet under Indflydelse af spirituøse Drikke, vil der derhos i Medfør af Straffelovens § 72 være at give Tiltalte Afholdspaalæg som nedenfor bestemt.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 4. Afdeling den 7. September 1939 (233/39) og paaanket af Anklagemyndigheden med Paastand om, at Tiltalte Carl Jens Gregersen Jensen i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, dømmes til at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Tiltalte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Det bemærkes, at Tiltalte har været fængslet fra den 2. August og ikke som i Dommen anført den 2. September 1939.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at i Medfør af Straffelovens § 86 nu 41 Dage af Straffen anses som udstaaet.

Torsdag den 21. December.

Nr. 80/1939. Fru **Karen Marie Andersen**, født Christensen
(Jørgensen)

mod

Vognmand og Speditør **Hans Jørgen Andersen**
(Overretssagfører Hartlund),

betræffende Separation.

Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager den 7. December 1938: Sagsøgerinden Fru Karen Andersen og Sagsøgte Vognmand, Speditør Hans Jørgen Andersen separeres. Forældremagten over Fællesbarnet Torben, født den 8. Juni 1932, tillægges Sagsøgerinden, og vil Sagsøgte have at udrede Underholdsbidrag til Sagsøgerinden og Barnet efter Overøvrighedens Bestemmelse. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden med 100 Kr. inden 15 Dage fra Dato.

Østre Landsrets Dom af 13. Januar 1939 (IV Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Appellanten, Vognmand og Speditør Hans Jørgen Andersen, ikke vil have at svare Bidrag til

Indstævnte, Fru Karen Marie Andersen, født Christensen's Underhold. De for Underretten idømte Sagsomkostninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde tiltrædes det, at der er aabnet Appellantinden Adgang til Tilkendelse af Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Skøn over Parternes økonomiske Forhold.

Denne Dom, hvis Rigtighed med Hensyn til Ægtefællernes indbyrdes Forhold er bestyrket ved de senere afgivne Vidneforklaringer, vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, Vognmand og Speditør Hans Jørgen Andersen, til Appellantinden, Fru Karen Marie Andersen, født Christensen, 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden Fru Karen Andersen paastaaet Separation fra sin Mand Sagsøgte Vognmand, Speditør Hans Jørgen Andersen, med hvem hun indgik Ægteskab den 4. September 1923 i Aldersro Kirke.

Sagsøgerinden har som Vilkaar for Separationen forlangt, at Forældremagten over Ægtefællernes fælles Barn Torben, født 8. Juni 1932, tilkendes hende, og at Sagsøgte tilpligtes at svare Underholdsbidrag saavel til Sagsøgerinden som til Fællesbarnet.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært, for saa vidt Sagsøgerinden skulde faa Medhold i sin Begæring om Separation, at Forældremagten over Barnet tilkendes ham, og at han fritages for at svare Underholdsbidrag til Sagsøgerinden, mest subsidiært at Forældremagten tilkendes Sagsøgerinden, men at der ikke paalægges Sagsøgte Bidragspligt til Sagsøgerinden og Fællesbarnet.

Der foreligger Attest om forgæves foretagen gejstlig Mægling af Præsten i Dyssegaard Pastorat.

Sagsøgerinden har begrundet sin Begæring om Separation under Henvisning til Ægteskabslovens § 53, idet hun har anført, at Ægteskabet er forløbet meget uharmonisk, at hun flere Gange har gjort Skridt til Separation, men at hun har opgivet det, fordi Sagsøgte bestemt modsatte sig det. Sagsøgte har været urimelig og kværulevende, hidsig og undertiden lagt Haand paa hende, ligesom Sagsøgte kun utilstrækkeligt har bidraget til Familiens Underhold.

Begge Parter har afgivet personlig Forklaring i Retten.

Under sin Forklaring har Sagsøgerinden nærmere anført, at hun saavel i 1927 som i 1936 har forsøgt at blive separeret, fordi Sagsøgte havde været ond mod hende, det kom ofte mellem dem til Skænderi angaaende Penge, og Sagsøgerinden har derfor til Tider maattet laane Penge til Husholdningen hos sin Moder, ligesom det næsten ikke var muligt for hende at faa Penge til Klæder af Sagsøgte, hun har mange Gange i de forløbne Aar faaet Prygl af Sagsøgte, der har slaaet og sparket hende. For muligt at skaffe sig en Indtægt og i nogen Grad betrygge sin Fremtid, begyndte Sagsøgerinden i 1936 paa Lyngbyvejen en Broderiforretning paa et Næringsbevis lydende paa Moderens Navn. Som Hovedaarsag til det daarlige Forhold har Sagsøgerinden derhos angivet Sagsøgtes vanskelige ufordragelige Sind og hans udprægede Modvilje med Hensyn til at give Penge ud. Til Belysning af Sagsøgtes Forhold overfor hende har hun eksempelvis anført, at medens han ofte gik ud om Aftenen, tog han aldrig Sagsøgerinden med. Sagsøgerinden har benægtet, at hun overfor Sagsøgte har gjort sig skyldig i »desertio non localis«.

Sagsøgte har paa sin Side benægtet, at der mellem Ægtefællerne er og har været dybere Uoverensstemmelser af nogen Betydning, og han kan ikke erkende, at de ikke har levet godt sammen, men han vil ikke benægte, at der til Tider har været stærk Uenighed mellem dem, navnlig efter at Sagsøgerinden begyndte sin Broderiforretning. Sagsøgte har dog erkendt, at han enkelte Gange har givet Sagsøgerinden »nogle Klø«, da hun mod hans Vilje begyndte Broderiforretningen. Hendes Optagethed af Forretningen gaar ud over ham, som paa Grund af Mave- og Tarmkatarr er svagelig og derfor skal leve regelmæssigt. Særligt efter Svigermoderens Død, da Sagsøgerinden fik Husassistent, og denne maatte være Sagsøgerindens Medhjælper i hendes Forretning, maatte Sagsøgte vente med at spise, til Hustruen kom hjem. Sagsøgte er ikke mindst mod Hustruens Forretning, fordi den i Virkeligheden drives med Underskud, skønt hun ingen Husleje betaler, da den er installeret i hendes Moders Ejendom. Til Fælleshusholdningen hævder Sagsøgte at have betalt Hustruen 50 Kr. ugentlig, men nedsatte Bidraget til 30 Kr. ugentlig, fordi hun ikke »gad smøre hans Frokost«, før han gik til sit Arbejde. At Sagsøgte er gaaet ud om Aftenen alene er rigtigt, men han har hertil bemærket, »at det vel ikke er saa mærkeligt, at jeg ikke gider sidde og kigge paa hende«, men forøvrigt har Sagsøgte, naar han har været borte fra Hjemmet om Aftenen, ikke været paa Restauration, men besøgt sin Moder. Sagsøgte hævder, at Sagsøgerinden i det sidste Par Aar faktisk — fraset enkelte Gange — har gjort sig skyldig i »desertio non localis«.

Sagsøgerindens Sagsfører, Højesterets­sagsfører Albert V. Jørgensen, har under Vidneansvar udtalt, at Sagsøgte flere Gange har sagt til ham, at Forholdet mellem Sagsøgte og Sagsøgerinden var utaa­leligt.

Under Sagen er der for Retten afgivet Vidneforklaring af Land­brugsminister Christen Bording. Forklaringen gaar ud paa, at Vidnet i ca. 8 Aar, nemlig fra 1921—1929, boede hos Sagsøgerindens Moder, Fru Christensen, som var Ministerens Tante; saavel i dette Tidsrum, men ogsaa i Aarene derefter, har Vidnet haft Lejlighed til hyppigt, i de første Aar næsten dagligt, at være sammen med Ægtefællerne. Der gik ikke lang Tid efter Ægteskabet, før der hos Vidnet bundfældede sig et Indtryk af, at Forholdet mellem dem ikke var godt, og Vidnet kan sige, at han i Aarene har været forberedt paa, at Forholdet mellem Ægtefællerne vilde ende med Skilsmisse. Det er Vidnets bestemte Indtryk, at Skylden for den mellem Ægtefællerne opstaaede store Uoverensstemmelse i særlig Grad skyldes Mandens vanskelige Sind. Han er uligevægtig, og han har i sin Optræden overfor Hustruen, men ogsaa til Tider, naar der var Gæster, overfor disse vist sig lidet hensynsfuld, han var sur. Hustruen har efter Vidnets Opfattelse været en god Hustru baade i sit Hjem og i sit Forhold til sin Mand. Hun er et meget energisk og dygtigt Menneske, og dette forklarer Aarsagen til, at hun ønskede at faa den tidligere omtalte Forretning paa Lyngbyvej, idet hun anstrengte sig for at forbedre Ægtefællernes Økonomi, og om muligt skabe sig en Fremtid. Det er Vidnets Opfattelse, at hendes egentlige Ønske havde været at deltage i Driften af Vognmandsforretningen, som havde været hendes afdøde Faders, og i hvis Drift hun ogsaa tidligere havde medvirket, og hvortil hun efter Vidnets Mening var særdeles vel egnet. Vidnet har aldrig overværet egentligt Skænderi mellem Ægtefællerne, ikke mere end der kan ske mellem ethvert Ægtepar.

Sagsøgte har bestridt Rigtigheden af Vidnets Forklaring, herunder navnlig, at han skulde være uligevægtig og have et vanskeligt Sind, og han har bemærket, at Vidnet ikke har haft eller kan have haft et saadant personligt Kendskab til Sagsøgte, at han med nogen begrundet Føje kan udtale sig, som han har gjort.

Som Sagen foreligger oplyst, findes det tilstrækkeligt godtgjort, at der mellem Ægtefællerne nu foreligger en saa dyb og varig Uoverensstemmelse, at Sagsøgerinden, til hvem Hovedskylden for det daarlige Samliv ikke findes at kunne henføres, i Medfør af Lovens § 53, II, maa have Krav paa Separation. Da Fællesbarnet kun er 6 Aar, findes Forældremagten over dette at burde tillægges Sagsøgerinden. Da der ikke af Sagsøgte er ført Bevis for, at Sagsøgerinden i sit Forhold overfor ham har forskertset den Ret til Underholdsbidrag, som hun efter 15 Aars Ægteskab normalt maa have, findes Sagsøgte at maatte tilpligtes at svare Underholdsbidrag saavel til Sagsøgerinden som til Fællesbarnet efter Overøvrighedens Bestemmelse.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager den 7. December 1938 og er af Appellanten, Vognmand og Speditor Hans Jørgen Andersen, paaanket her til Retten, hvor han nedlægger de samme subsidiære Paastande søm for Underretten.

Indstævnte, Fru Karen Marie Andersen, født Christensen, paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten har Parterne paany afgivet Forklaring.

Appellanten har bestridt at have slaacet Indstævnte udover en enkelt Gang, hvor han gav hende nogle Skub og Stød.

Om Parternes Formuesforhold er oplyst, at Appellantens Nettoindtægt i 1937 udgjorde 7500 Kr., men iøvrigt er stærkt svingende, at han har en Formue paa ca. 5000 Kr. foruden en ubebygget Grund. Indstævnte har fornylig arvet en Formue paa ca. 48.000 Kr., der i det væsentlige indestaar i en Villa og en anden Ejendom samt i Appellantens Forretning. Indstævntes Forretning har hidtil ikke givet Overskud, men Omsætningen er stigende, og Status viser Fremgang. Ifølge Ægtepagt er der intet Formuefællesskab mellem Parterne.

Da Forholdet mellem Parterne maa anses for ødelagt, uden at dette hovedsagelig kan tilskrives Indstævntes Forhold, tiltrædes det, at der er givet Dom til Separation, ligesom det tiltrædes, at Forældremyndigheden over Barnet er tillagt Indstævnte med Bidrag fra Appellanten. Derimod findes Appellanten efter Omstændighederne — derunder det om Parternes økonomiske Forhold oplyste — ikke at burde tilpligtes at svare Bidrag til Indstævntes Underhold.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ophæves.

Nr. 33/1939. Firmaet **Peters & Schulze**, Berlin Wilmersdorf (Heilesen)

m o d

Grosserer **I. C. Thorsen** (Overretssagfører Fabricius).

Højesterets Ankeudvalgs Kendelse.

Under Anken af den af Sø- og Handelsretten den 30. November 1938 afsagte Dom har Indstævnte Grosserer I. C. Thorsen i et Retsmøde den 2. Oktober 1939 fremsat Forlangende om, at det paalægges Appellanten Firmaet Peters & Schulze, Berlin Wilmersdorf, i Henhold til Retsplejelovens § 323 at stille en passende Sikkerhed for de Sagsomkostninger, som det kan blive paalagt Appellanten at tilsvare ham. Han har i saa Henseende anført, at det appellerende Firma den 12. April 1939 er udslettet af det tyske Handelsregister, og at Eneindehaveren af Firmaet, Købmand Ernst Rothstein, der allerede i 1938 havde opgivet sin Bopæl i Tyskland og taget Ophold i Paris, i Juni 1939 er emi-

greret til Amerikas forenede Stater, der ikke er Deltager i Haagerkonventionen af 1905, jfr. Bekendtgørelse Nr. 119 af 19. Maj 1909 og Bekendtgørelse Nr. 167 af 20. Maj 1932.

Den for Appellanten mødende Sagfører har protesteret mod, at Indstævntes Paastand tages til Følge, idet han navnlig har henvist til, at Forlangendet om Sikkerhedsstilling efter Retsplejelovens § 323 skal fremsættes paa Sagens første Tægtedag, hvilket ikke er sket og ikke kunde være sket i nærværende Tilfælde, hvor det første Retsmøde i Højesteret allerede fandt Sted for Juni 1939.

Efter de foreliggende Oplysninger, navnlig en for Retten fremlagt Skrivelse af 5. Oktober 1939 fra den danske Generalkonsul i Paris, maa der gaas ud fra, at Ernst Rothstein i Juni 1939 har opgivet sin Bopæl i Frankrig og har taget Ophold i De forenede Stater. Da nu Kravet om Sikkerhedsstilling af Indstævnte er fremsat uden ufornuddent Ophold, efter at han var kommet til Kundskab om, at Købmand Rothstein ikke mere har Bopæl i et Land, hvor Danske er fritaget for Sikkerhedsstilling for Procesomkostninger, findes Indstævntes Paastand at burde tages til Følge, hvorved bemærkes, at det ikke af Appellantens Sagfører er gjort gældende, at han i Henhold til § 31 i Instruktion for Højesteret har forsynet sig med nøjagtig Kaution af en vederhæftig Mand her i Landet, som kan være ansvarlig for Omkostningerne.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Thi bestemmes:

Appellanten, Firmaet Peters & Schulze, Berlin Wilmersdorf, bør inden 4 Uger fra Dato stille Sikkerhed for de ovenomhandlede mulige Sagsomkostninger til et Beløb af 1200 Kr.

Fredag den 22. December.

Nr. 206/1939. Redaktør **Leif B. Hendil** (Steglich-Petersen)

mod

Repræsentant **Elith Jensen** (Selv),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 19. Juni 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Repræsentant Elith Jensen, bør til Statskassen bøde 1000 Kr. og saafremt Bøden ikke betales hensættes i Hæfte i 40 Dage. De i Stævningen af 30. September 1937 anførte foran gengivne for Sagsøgeren, Redaktør Leif B. Hendil, ærefornærmende Sigtelser kendes ubeføjede.

Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale i Erstatning 500 Kr., til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse 300 Kr. samt i Sagsomkostninger 500 Kr. Den idømte Bøde at udredes inden 14 Dage og de Sagsøgeren tilkendte Beløb at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte principalt nedlagt Paastand om Sagens Hjemvisning, og denne Paastand er derefter gjort til Genstand for særskilt Procedure.

Indstævnte har til Støtte for sin Paastand navnlig paaberaabt sig, at Landsretten ved Afgørelsen har benyttet sig af Materiale, som er tilvejebragt af den ved kgl. Ordre af 21. April 1938 nedsatte Kommissionsdomstol, og som Indstævnte ikke af Retten er gjort bekendt med.

Det af Indstævnte til Støtte for denne Paastand paaberaabte findes ikke at kunne begrunde Sagens Hjemvisning, hvorved bemærkes, at Indstævnte ikke ses at have protesteret mod Fremlæggelsen af nævnte Materiale, med hvilket Indstævnte iøvrigt ikke kan antages at have været ubekendt. Indstævntes Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

Thi kendes for Ret:

Den af Indstævnte Repræsentant Elith Jensen fremsatte Paastand om Sagens Hjemvisning kan ikke tages til Følge.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Forenede Danske Motorejeres Aarshefte 1935 havde Redaktør Leif B. Hendil skrevet en Artikel »Sverige kalder«, der indeholdt en længere Skildring af dette Land.

I et den 17. April 1936 dateret »Aabent Brev til Hr. Redaktør Leif B. Hendil, Ekstrabladet«, der foruden Adressaten tilstilledes flere Bladredaktioner og Personer i Genpart, bl. a. indeholdende Bemærkninger om, at Hendil havde undladt at »rydde op« i Forenede Danske Motorejeres Forhold, udtalte Repræsentant Elith Jensen bl. a. at Hendil for den nævnte Artikel havde modtaget et Honorar »der anføres med firecifrede Tal« af afdøde Direktør for Forenede Danske Motorejere Kyhl. I et aabent Brev af 21. s. M. og i et udateret aabent Brev gentog Repræsentant Elith Jensen denne Paastand.

Paa Anmodning af Redaktør Leif B. Hendil afgav Direktør i Svenske Statsbaners Rejsebureau i København, Enok Emanuel Lindén, den 3. Maj 1936 en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

» — — att den i Forenede Danske Motorejeres Haandbog 1935

offentliggjorda artikeln om Sverige har skett på beställning från vår side och är artikeln betald av oss den 24. Maj 1935 med kronor 250:—.

Vi meddelade Forenede Danske Motorejere, att det var vår önskan att Redaktør Hendil, såsom en av de personer som mest känner till Sverige, skulle skriva artikeln, och har vare sig Forenede Danske Motorejere eller Direktør Kyhl haft det mindsta med denna sak att skaffe. — — —«

Der blev derefter af Direktør Kyhl og Redaktør Hendil anlagt Sag mod Repræsentant Elith Jensen ved Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager. Under Sagen blev af Redaktør Hendil fremlagt følgende, paa Ekstrabladets Papir skrevne og den 23. Maj 1935 daterede Kvittering:

»De svenske Statsbaners Rejsebureau,
Københavns Hovedbanegaard.

For Udarbejdelse af en svensk Turistbrochure over hele Sverige med Tak modtaget

Kr. 250,00 — To Hundrede Femti.

Hvorfor kvitteres

Leif B. Hendil.«

Under Sagen blev der bl. a. afgivet Partsforklaring af Redaktør Hendil, der efter det Retsbogen tilførte forklarede, at han ikke under nogen Form havde modtaget Honorar fra Direktør Kyhl eller Forenede Danske Motorejere for Artiklen i Aarsheftet 1935, der var fremkaldt og betalt af De svenske Statsbaners Rejsebureau i København.

Ved Rettens under 13. Juli 1936 afsagte Dom blev Repræsentant Elith Jensen anset efter Straffelovens § 268 med en Straf af Hæfte i 3 Maaneder, hvorhos de paaklagede Sigtelser blev kendt ubeføjede.

Dommen blev af Repræsentant Elith Jensen paaanket til Østre Landsret, der imidlertid under 5. Oktober 1936 stadfæstede Underrettsdommen. Den 16. November 1936 begærede Repræsentant Elith Jensen Sagen genoptaget, men ved Østre Landsrets Kendelse af 4. December 1936 blev Begæringen afvist og nye Begæringer om Genoptagelse afvistes ligeledes ved Østre Landsrets Kendelse af 14. April 1937. Straffen blev herefter udstaaet i Tiden 8. April til 8. Juli 1937.

Repræsentant Elith Jensen, der ansaa sig dømt med Urette, fremkom i Løbet af Aaret 1937 med forskellige Udtalelser om Redaktør Hendil, som efter dennes Opfattelse var ærefornærmende, idet de indeholdt Beskyldninger mod ham for at have modtaget Bestikkelse af Direktør Kyhl, hvorfor han ved Stævning af 30. September 1937 har anlagt Sag mod Elith Jensen og efter sin endeligt nedlagte Paastand paastaar denne anset med Straf efter Straffelovens § 267, jfr. § 268, subsidiært efter § 267, samt de for Sagsøgeren ærefornærmende Udtalelser kendt ubeføjede.

Sagsøgte paastaas endvidere tilpligtet at betale Sagsøgeren en Erstatning paa Kr. 2000 samt en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse i Pressen.

De af Sagsøgeren paaklagede i Stævningen gengivne Udtalelser gaar ud paa, at Sagsøgte i en Sag i Byrettens 14. Afdeling under 15. Juli og 11. August 1937 og i en Skrivelse af 13. Juli 1937 til Statsministeren

har beskyldt Sagsøgeren for falsk Forklaring for Retten og for Overtrædelse af Straffelovens § 163, at Sagsøgte i et Indlæg af 27. August 1937, Østre Landsrets Sag II Nr. 264/37, har betegnet Sagsøgeren som »en i højeste Grad utroværdig og uværdig Person« og at Sagsøgte den 18. September 1937 til Politirapport har sigtet Sagsøgeren for »Dokumentfalsk«, idet han paastaar, at Sagsøgeren »har anvendt den i Sagen vedlagte Kvittering til at skuffe i Retsforhold og dermed ført Retten bag Lyset i den Sag, hvorunder Anmelderen blev straffet med 3 Maaneders Hæfte, idet de i Kvitteringen omhandlede Kr. 250 er Betaling for Hendils Artikel i Brochuren »Sommerrejsen til Sverige« og ikke som paastaet af Hendil for hans Artikel i F. D. M.s Aarshæfte 1935.«

Sagsøgte har saaledes, efter hvad Sagsøgeren har anført, fastholdt sin Beskyldning mod ham for at have modtaget Bestikkelse af Direktør Kyhl og gjort gældende, at Sagsøgeren for at skjule dette Forhold har afgivet falsk Forklaring for Retten og gjort sig skyldig i Dokumentmisbrug.

Med Hensyn til de saaledes fremsatte Beskyldninger gør Sagsøgeren gældende, at hans foran anførte Partsforklaring naturligvis er rigtig, ligesom den i Injuriesagen i Nordre Birks Ret fremlagte Kvittering naturligvis vedrører hans Honorar for hans Artikel i Forenede Danske Motorejeres Aarshefte for 1935. Han har ganske vist ogsaa forfattet en Artikel i en Brochure »Sommerrejsen til Sverige«, men for Udarbejdelsen af denne Brochure m. v. har han modtaget et Honorar paa 100 Kr., for hvilket der den 15. April 1935 er udstedt saalydende Kvittering paa Svenske Statsbaners Rejsebureaus Papir:

»Af De svenske Statsbaners Rejsebureau modtaget for Udarbejdelse af Sommerbrochure, Tekstoversættelse til Vintersportsudstilling m. m. ifølge Aftale

Kr. 100,00 — skriver Et Hundrede.

Leif B. Hendil.«

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Han anfører til Støtte herfor, at Sagsøgeren, som af Sagsøgte stadig hævdede, har benyttet Kvitteringen af 23. Maj 1935 til at skuffe i Retsforhold og derved har ført Retten bag Lyset i Injuriesagen fra 1936, idet de i Kvitteringen omhandlede 250 Kr. netop er Betaling, ikke for Sagsøgerens Artikel i Forenede Danske Motorejeres Aarshefte 1935, men for Brochuren: »Sommerrejsen til Sverige«.

Han gør endvidere gældende, at i den af Københavns Amts nordre Birks Ret den 13. Juli 1936 afsagte Dom staar der intet om, at Sagsøgte har fremsat nogen Beskyldning for Bestikkelse, følgelig kan han heller ikke have gentaget en saadan Beskyldning, ligesom han aldrig, hverken offentlig eller privat har benyttet Ordet Bestikkelse.

Under disse Omstændigheder maatte Stævningen i nærværende Sag »afvises som et Falsum overfor Retten.«

Foreløbigt bemærkes, at det i Dommen af 13. Juli 1936 udtrykkeligt udtales, at den paagældende Passus i det aabne Brev af 17. April af enhver forstaaende Læser maa opfattes som indeholdende en Sigelse for Bestikkelse, og at Sagsøgte ikke kan bortforklare dette Forhold.

Under Sagens Forberedelse blev der ved kongelig Ordre af 21. April

1938 nedsat en Kommissionsdomstol til Undersøgelse af forskellige af Repræsentant Elith Jensen mod Ledelsen af Forenede Danske Motorejere rejste Sigtelser for strafbart Forhold samt til Behandlingen af saadanne i Forbindelse hermed staaende Forhold, med Hensyn til hvilke Undersøgelse begæredes af Anklagemyndigheden. Paa Redaktør Leif B. Hendils Anmodning er hans Forhold til Forenede Danske Motorejere blevet taget op til Undersøgelse af Kommissionsdomstolen, og som Sagen herefter og efter det iøvrigt fremkomne foreligger oplyst her for Retten, findes der Anledning til at fremhæve følgende angaaende Sagens faktiske Sammenhæng, idet bemærkes, at Sagsøgeren under Domsforhandlingen har afgivet Partsforklaring, og at Sagsøgte under sin Procedure delvist har udtalt sig under Partsansvar.

I Forbindelse med Oparbejdelsen af et Annoncemarked i Sverige ønskede Forenede Danske Motorejere i sit Aarshefte for 1935 at optage en Artikel om Sverige. Sekretær, fra 1. Juli 1937 Kontorchef i Forenede Danske Motorejere, Kaptajn Ivar Hjalmar Bengt, henvendte sig i denne Anledning til Direktør Lindén, der ved Skrivelse af 8. November 1934 forespurgte Svenska Trafikförbundet i Stockholm, om dette kunde stille en passende Artikel til Disposition. Da Trafikförbundet i Skrivelse af 9. s. M., næst at udtale sin Tilfredshed med Tanken, beklagede ikke paa daværende Tidspunkt at kunne levere det fornødne Manuskript, hvorimod der til Rejsebureauet i København fremsendtes forskelligt Materiale i Form af Brochurer m. v., besluttede Direktør Lindén at lade Redaktør Hendil, der ofte havde udført Arbejde for ham, skrive Artiklen, i hvilken Anledning der fandt et Møde Sted paa Direktør Lindens Kontor, i hvilket foruden denne deltog bl. a. Kaptajn Bengt, Direktør for Forenede Tidsskrifters Forlag, Jens Rasmussen, der passede Annoncerne til Forenede Danske Motorejeres Aarshefte, samt Redaktør Hendil. Efter hvad disse har forklaret for Kommissionsdomstolen, blev Spørgsmaalet om Redaktør Hendils Honorar vel berørt paa dette Møde, men ikke nærmere drøftet, idet Direktør Lindén erklærede, at Spørgsmaalet om Betaling for Artiklen udelukkende blev en Sag mellem ham og Hendil. Der blev derfor heller ikke aftalt noget om Vederlaget's Størrelse.

Derimod har Direktør for Svenska Trafikförbundet, Kommandør-kaptajn Edvard Vilhelm Peyron, for Stockholms Raadhusrätt den 17. Januar 1939 forklaret, at Forbundet ikke blot billigede at lade Redaktør Hendil forfatte Artiklen til Forenede Danske Motorejere, men »jämväl det honorar, som Hendil fordrat såsom ersättning för den av honom författade artikeln. Hade så icke varit fallet, hade förbundet icke kunnat utanordna honorar till Hendil såsom sedermera skett.«

Som det maa antages den 1. Marts 1937 henvendte Repræsentant Elith Jensen sig i Svenske Statsbaners Rejsebureau, hvor han talte bl. a. med Kaptajn A. G. A. Julner, der havde været ansat i Rejsebureauet siden 1. September 1936. Angaaende de nærmere Enkeltheder vedrørende denne Samtale har det ikke været muligt at opnaa overensstemmende Forklaring, men Repræsentant Elith Jensen fik ved den paagældende Lejlighed udleveret den fornævnte af Redaktør Hendil forfattede Brochure »Sommerrejsen til Sverige«, der efter hvad Sagsøgte har anført indtil da var ham fuldkommen ukendt.

Dette foranledigede Repræsentant Elith Jensen til samme Dag, den 1. Marts 1937, at tilskrive Kungl. Järnvägsstyrelsen i Stockholm med Anmodning om at faa tilstillet et Eksemplar af den i Kvitteringen af 23. Maj 1935, af hvilken Genpart vedlagdes, nævnte »Turistbrochure over hele Sverige«. Det udtaltes i Skrivelsen: »Jeg bemærker, at Turistbrochuren er et lille gult Hefte paa 8 Sider kaldet »Sommerrejsen til Sverige«.

Under 4. Marts 1937 svarede Järnvägsstyrelsen saaledes:

»— — — får Järnvägsstyrelsen härmed överlämna ett ex. av broschyren »Sommerrejsen till Sverige« (16 Sidor) som utgivits 1935 av Svenske Statsbaners Rejsebureau i København, och som synes vara den broschyr, Ni önskar.« — — —

Ved Skrivelser af 6. og 15. Marts 1937 anmodede Repræsentant Elith Jensen derefter Järnvägsstyrelsen om en Erklæring om, at den saaledes fremsendte Brochure var Bilag til Posteringen i Rejsebureauets Kassebog vedrørende Kvitteringen af 23. Maj 1935. (Beløbet er regnskabsmæssigt opført: Redaktør Hendils Utarbejning af svensk broschyr) men ved Skrivelse af 19. s. M. svarede Järnvägsstyrelsen, »— — — att den utbetaling, som gjorts av statens järnvägars resebyrå i København för författarskap i broschyren »Forenede Danske Motorejeres Aarshefte 1935« ikke skett med medel, som ställts til resbyrons förfogande av statens järnvägar utan av Svenska Trafikförbundet.

Järnvägsstyrelsen kan därför icke lämna det begärda intyget — — —

En yderligere Henvendelse af 21. Marts 1937 fra Repræsentant Elith Jensen til Järnvägsstyrelsen besvaredes under 3. April 1937 med, at Skrivelsen var blevet overleveret til Svenska Trafikförbundet, idet det nemlig er »i egenskab av ombud för Svenska Trafikförbundet, som statens järnvägars resebyrå i København handlagt den åtgärd, varom Ni önskar upplysning«, og den derefter stedfundne Korrespondance mellem Elith Jensen og Styrelsen endte med, at Elith Jensen i Skrivelse af 26. April 1937 udtalte, at Meddelelsen om, »at det er »Trafikförbundets« Repræsentant i København, der har betalt Redaktør Hendil af »Trafikförbundets Midler«, for hans Forfatterskab i »Forenede Danske Motor-ejeres« Aarshefte i 1935, er Usandhed.«

Som før anført gør Repræsentant Elith Jensen paa dette Punkt gældende, at Honoraret paa 250 Kr. ikke var for Artiklen i Aarsheftet, men for den Brochure, »Sommerrejsen til Sverige«, han havde faaet udleveret den 1. Marts 1937. Kvitteringen af 15. April 1935 skulde heretter referere sig ikke til denne Brochure, men derimod til en Brochure fra 1935, »Sverige, Bade- og Kursteder«, paa hvilken Redaktør Hendils Navn ganske vist ikke findes, men til hvis Udarbejdelse han, efter hvad Elith Jensen hævder, har været medvirkende.

Redaktør Hendil, der stadig har anført, at Kvitteringen paa de 250 Kr. vedrører Artiklen i Forenede Danske Motorejeres Aarshefte og at Kvitteringen paa de 100 Kr. er udstedt for Brochuren »Sommerrejsen til Sverige«, har med Hensyn til det paastaede Medarbejderskab ved Brochuren »Sverige, Bade- og Kursteder« udtalt, at han er praktisk talt 100 pCt. sikker paa, at han ikke har oversat den, men at det er muligt, at han har haft en eller anden Ting i den, f. Eks. vedrørende Billed-

teksterne eller lignende. Af en af Frk. Gudrun Wittrock for Stockholms Raadhusrätt den 17. Januar 1939 afgiven Erklæring fremgaar ogsaa, at der er al Grund til at antage, at det er hende, der har foretaget Oversættelsen af denne Brochure, i alt Fald delvist.

Under et i Efteraaret 1938 i Stockholm optaget Forhør har Kommandørkaptajn Peyron ganske vist udtalt, at Oversættelsen af den heromhandlede Brochure var »med sannolikhet gjord av Hendil«; han har ligeledes erklæret, at »räkning å 100 Kr. avser Sverige, Bade- og Kursteder«, men for Raadhusretten den 17. Januar 1939 har han berigtiget dette sidste Punkt, idet han erklærede at have begaaet »et misstag« idet det ved nærmere Undersøgelse havde vist sig, at Regningen ikke refererede sig til Brochuren »Sverige, Bade- og Kursteder« men »att räkningen huvudsakligen avsett betalning för broschyren »Sommerrejsen til Sverige«.

Med Hensyn til Brochuren »Sverige, Bade- og Kursteder« maa det herefter fastslaas, at det i alt Fald ikke er godtgjort, at Redaktør Hendil har haft med denne Brochure at gøre, og at der, selv om Redaktør Hendil skulde have haft noget Arbejde med Brochuren, intet er til Hinder for, at Vederlag herfor kan være inkluderet i de i Kvitteringen af 15. April 1935 omhandlede 100 Kr., jfr. Kvitteringens Tekst m. m.

Angaaende denne Kvittering har Direktør Lindén desuden forklaret, at den angik Brochuren »Sommerrejsen til Sverige«, og at han fik Beløbet paa 100 Kr. refunderet af Svenska Trafikförbundet efter de sædvanlige Regler i saadanne Tilfælde.

Med Hensyn til Kvitteringen for de 250 Kr. som Redaktør Hendil som nævnt fra Begyndelsen af har hævdet var Betaling for Artiklen til Forenede Danske Motorjeres Aarshefte, har Direktør Lindén ligeledes til Stadighed forklaret, at han har betalt Hendil Beløbet paa de 250 Kr. for denne Artikel, og at Kvitteringen saaledes refererer sig til dette Honorar. Direktør Lindén har yderligere forklaret, at han ogsaa fik dette Beløb refunderet af Svenska Trafikförbundet efter de for saadanne Tilfælde gældende Regler.

Efter at Kommandørkaptajn Peyron under Forhøret i Efteraaret 1938 havde erklæret, at »räkning å 250 Kr. torde med visshet avse årsheftet 1935«, har han for Raadhusretten den 17. Januar 1939 som Vidne udtalt, »kunde nu med bestämdhet säga, att räkningen å 250 kronor avsåg betalning för Hendils artikel i »Forenede Danske Motorjere«s Aarshefte 1935«. Kommandørkaptajn Peyron har dernæst nærmere begrundet, hvorledes han er kommet til den faste Overbevisning.

Naar endvidere henses til, at selv om efter de i Sagen foreliggende Oplysninger et Beløb af 250 Kr. maa anses for en særdeles ringe Betaling for Artiklen i Forenede Danske Motorejeres Aarshefte, vilde dette Beløb efter den mellem Direktør Lindén og Redaktør Hendil gældende Praksis have været for meget for Artiklen i Brochuren »Sommerrejsen til Sverige«, ligesom et Beløb paa 100 Kr. vilde være en rimelig og passende Betaling for denne Brochure m. m., synes det saaledes med tilstrækkelig Tydelighed at fremgaa, at Kvitteringen for de 250 Kr. refererer sig til Redaktør Hendils Artikel i Aarsheftet, saaledes som af denne hævdet.

Repræsentant Elith Jensen har ganske vist paa forskellig Maade søgt at godtgøre, at dette ikke kan forholde sig saaledes.

For saa vidt han i saa Henseende har villet anføre, at Kvitteringen lyder paa en Turistbrochure over hele Sverige, eller som det regnskabsmæssigt er indført: en svensk broschyr, men at Artiklen ikke er en egentlig Brochure, hvad derimod er Tilfældet med »Sommerrejsen til Sverige«, findes der imidlertid ikke at kunne lægges nogen Vægt herpaa. Selv om Artiklen var optaget i et Aarshefte for Forenede Danske Motorejere var det dog i Forholdet til Direktør Lindén ganske naturligt at opfatte Artiklen, der udgjorde det eneste egentlige Læsestof i Aarsheftet, som en Brochure, og der var hverken for Direktør Lindén eller Redaktør Hendil nogen særlig Anledning til at anstille dybere Overvejelser eller udvise særlig Forsigtighed med Affattelsen af Kvitteringens Tekst. Det er derfor let forstaaeligt, at man har benyttet Ordet »Brochure«, som i adskillige Tilfælde havde været en rigtig og naturlig Betegnelse for de af Redaktør Hendil for Direktør Lindén forfattede eller oversatte Artikler, og som derfor ogsaa denne Gang var løbet i Pennen, uanset at det maaske ikke var sproglig fuldt korrekt.

Naar Repræsentant Elith Jensen dernæst har henvist til dels hvorledes han den 1. Marts 1937 fik Brochuren »Sommerrejsen til Sverige« udleveret i Rejsebureauet, dels hvorledes han den 4. Marts 1937 fik denne tilsendt fra Kungl. Järnvägsstyrelsen, kan der ikke tillægges denne Omstændighed nogen Betydning, idet det, saaledes som Elith Jensens Skrivelse af 1. Marts 1937 var formuleret, var ganske naturligt, at netop denne Brochure blev fremsendt, da den, som Järnvägsstyrelsen udtrykker det, »synes vara den broschyr, Ni önskar«. Derimod fremkom der aldrig fra Styrelsen nogen direkte Udtalelse om, at denne Brochure havde Tilknytning til Kvitteringen af 23. Maj 1935, ligesaa lidt som Trafikförbundet eller de Revisorer, der havde med Forholdene at gøre, er fremkommet med nogen Udtalelse eller Erklæring til Spørgsmalets Belysning. Bureauchef i Kungl. Järnvägsstyrelsen C. A. Stjerna har da ogsaa som Vidne i Stockholms Raadhusret den 17. Januar 1939 forklaret, at »Järnvägsstyrelsens skrivelse den 4. Marts 1937 til Jensen er att uppfatta som ett missiv. Den kan icke betecknas som ett »Järnvägsstyrelsens konstaterande av, att broschyren »Sommerrejsen til Sverige« vore en bilaga till kvittot den 23. Maj 1935 paa 250 Kr.«, hvilket saa nærmere begrundes.

Repræsentant Elith Jensen har endvidere anført, at i en Rapport for første Halvaar 1935, som af Rejsebureauet i København sendtes til Trafikförbundet i Stockholm, findes Forenede Danske Motorejeres Aarshefte ikke nævnt, hvorimod Brochuren »Sommerrejsen til Sverige« baade var nævnt i og vedføjet Rapporten, hvilket skulde vise, at Trafikförbundet ikke kan have betalt Honoraret for Artiklen i Aarsheftet, ligesom Elith Jensen har henvist til, at Aarsheftet overhovedet ikke er blevet tilsendt Trafikförbundet i 1935, medens ellers de Tryksager, der vedrørte Regninger, der skulde betales af Svenska Trafikförbundet, ogsaa blev tilsendt dette. Uden at det vil være nødvendigt at komme nærmere ind paa Forretningsgangen mellem Rejsebureauet i København og Trafikförbundet i Stockholm, maa det imidlertid hertil bemærkes, at

Direktør i Svenska Trafikförbundet Bo Lindman efter først under et Politiforhør den 28. Juni 1938 at have forklaret at Eksemplarer af Forenede Danske Motorejeres Aarshefte 1935 først blev fremsendt i Maj 1937, senere som Vidne i Stockholms Raadhusret den 17. Januar 1939 har udtalt, at »Ett exemplar af F. d. M.s Aarhæfte 1935 funnits i förbundets arkiv og hade under sagda år dit inkommit«, hvilken sidste Forklaring han nærmere har kommenteret, og at Direktør Lindén som Vidne for Kommissionsdomstolen har udtalt, at Aarsheftet burde have været omtalt i den førnævnte Halvaarsrapport uden dog nu at kunne give en Forklaring paa, hvorfor dette ikke var sket.

Repræsentant Elith Jensen har ogsaa villet gøre gældende, at det ikke kan tænkes, at Kvittringen af 23. Maj 1935 skulde referere sig til Artiklen i Forenede Danske Motorejeres Aarshefte, idet Heftet allerede da var udkommet, og Redaktør Hendil selvfølgelig straks vilde have forlangt Honoraret betalt ved Manuskriptets Aflevering; nogen særlig Vægt kan der imidlertid ikke lægges paa dette Forhold, bl. a. fordi den samme Betragtning muligt ogsaa kunde anlægges med Hensyn til Honoraret for Artiklen i Brochuren: »Sommerrejsen til Sverige«.

Sagsøgte har endelig anført, at det maa være af væsentlig Betydning, at Sagsøgeren ikke under Sagen i Københavns Amts Nordre Birks Ret som Part forklarede om det førnævnte Møde paa Direktør Lindéns Kontor og om, at han afleverede Manuskriptet til Artiklen i Aarsheftet direkte til Forenede Danske Motorejere, saaledes som dette synes at have været Tilfældet, men heller ikke heri vil der kunne gives Sagsøgte Medhold.

Idet Sagsøgte saaledes ikke har ført det fornødne Bevis for Rigtigheden af de af ham fremsatte Sigtelser, og idet det i saa Henseende ikke kan være afgørende, om Sagsøgte udtrykkeligt har benyttet Ordet Bestikkelse, vil Sagsøgte være at anse med Straf for disse Beskyldningers Fremsættelse.

Sagsøgeren har med Hensyn til Straffens Fastsættelse gjort gældende, at Sagsøgte efter samtlige Sagens Omstændigheder maa have handlet i aabenbar ond Tro og saaledes have gjort sig skyldig i Bagvaskelse.

Under Hensyn til at Sigtelserne først er fremsat efter at Sagsøgte den 1. Marts 1937 havde faaet Brochuren: »Sommerrejsen til Sverige« udleveret, og efter at han derpaa havde sat sig i Forbindelse med Kungl. Järnvägsstyrelsen, findes det imidlertid betænkeligt at fastslaa, at Sagsøgte har gjort sig skyldig i et under Straffelovens § 267, jfr. § 268 faldende Forhold. Selv om Sagsøgtets Forespørgsel til Styrelsen, saaledes som denne var formuleret i Skrivelsen af 1. Marts 1937, som tidligere anført var misvisende, og selv om Sagsøgte selvfølgelig har ganske uberettiget til at fremkomme med den foranførte Udtalelse i Skrivelsen til Styrelsen af 26. April 1937, ligesom det for Sagsøgte maatte være ligegyldigt, om Udbetalingen af de 250 Kr. var sket af Svenska Trafikförbundet eller Kungl. Järnvägsstyrelsen, findes Sagsøgte dog at have haft et vist undskyldende Moment i den Omstændighed, at han aldrig fra den paagældende kompetente svenske Myndighed paa det daværende Tidspunkt fik en positiv, direkte Udtalelse om, at Kvittrin-

gen paa de 250 Kr. af 23. Maj 1935 virkeligt refererede sig til Forenede Danske Motorejeres Aarshefte.

Den foreliggende Krænkelse vil herefter kun være at anse for et under Straffelovens § 267, Stk. 2, faldende Forhold, og den af Sagsøgte herfor forskyldte Straf findes efter Omstændighederne at kunne ansættes til en Statskassen tilfaldende Bøde paa 1000 Kr. med Forvandlingsstraf af Hæfte i 40 Dage.

De foran anførte, ærefornærmende Sigtelser vil være at kende ubeføjede.

Det er ikke godtgjort, at Sagsøgeren har lidt noget økonomisk Tab som Følge af Sagsøgte Sigtelser, men Sagsøgte findes i Medfør af § 15 i Loven om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov m. m. som Godtgørelse for Tort at burde betale Sagsøgeren en Erstatning af 500 Kr.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgeren 300 Kr. til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse af denne Dom, samt Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 196/1939. **Redaktør E. Hjorth Westh**
(Overretssagfører O. Fabricius)

mod

Amtsvejinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt., **C. Milner** (Bruun),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 6. Juli 1939 (VI Afd.): De ovennævnte Sigtelser kendes ubeføjede. Sagsøgte, Redaktør E. Hjorth Westh, bør straffes med Hæfte i 20 Dage. Til Sagsøgeren, Amtsvajinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner, bør Sagsøgte endvidere betale de ovenfor angivne Beløb, 1000 Kr., 200 Kr. og 800 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter dennes Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Færdig fra Trykkeriet den 17. Januar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 25

Fredag den 22. December.

Højesterets Ankeudvalgs Kendelse.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Indstævnte har under særskilt Procedure af Formaliteten paastaet Sagen afvist under Henviisning til at der efter Retsplejelovens § 990 kun kunde rejses Anke gennem Anklagemyndigheden overensstemmende med de Regler, som gælder i offentlige Sager, idet Appellanten er idømt højere Straf end Bøde.

Da Retsplejelovens § 990 kun giver Domfældte en Ret til at begære Anke gennem Anklagemyndigheden, men ikke afskærer ham fra paa sædvanlig Maade at indanke Sagen efter den borgerlige Retsplejes Regler, kan Indstævntes Afvisningspaastand ikke tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Indstævnte, Amtsvejinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ingeniør, cand. polyt. C. Milner blev i 1919 antaget som assisterende Ingeniør ved Udvidelsen af Rønne Havn; i 1926 blev han Havneingeniør og i 1929 tillige Driftsbestyrer ved de Bornholmske Jernbaner. I 1935 blev han af Amtsraadet ansat som teknisk Konsulent ved Veivæsnets, og da den daværende Amtsvejinspektør blev afskediget paa Grund af Uredelighed, blev Ingeniør Milner den 1. April 1936 konstitueret som Amtsvejinspektør. Efter at Anlægget af den saakaldte Strandvej var færdig, blev Spørgsmaalet om Besættelse af Stillingen som Amtsvejinspektør flere Gange drøftet i Amtsraadet; første Gang i Møde den 26. November 1938, hvor Sagen blev henvist til Vejudvalget; i Møde den 5. December s. A. fremkom der fra Udvalgets Flertal en Indstilling om, at Ingeniør Milner skulde have fast Ansættelse, samtidig med at han vedblev med at være Driftsbestyrer; denne Indstilling blev ikke vedtaget, idet der var nogen Opposition mod Forening af disse to Stillinger; men Sagen blev udsat. Da et Medlem af Vejudvalget i Udvalget

den 13. s. M. rejste Spørgsmaalet om Honorarerne for nogle Viadukt-anlæg og nogle under Milners Konstitution udførte Fiskerihavneanlæg, anmodede et andet Medlem Ingeniør Milner om at fremkomme med en Redegørelse for samtlige disse Forhold. Den 14. s. M. afgav Ingeniør Milner til Udvalget en længere Redegørelse, hvori han godtgjorde, at han havde sparet Amtskommunen for meget betydelige Beløb ved ikke at have krævet Honorar for de omhandlede Anlæg. I Amtsraadets Møde den 29. s. M. blev det vedtaget at ansætte Ingeniør Milner som Amtsvejsinspektør; Afgørelsen vakte Misfornøjelse og blev kritiseret i Pressen, ligesom der blev afholdt et offentligt Protestmøde; der skete Henvendelse til Amtsraadet om Genoptagelse af Sagen, men Raadet fastholdt sin Afgørelse. I Ugebladet »Bornholm« (Organ for Landbrugernes Sammenslutning paa Bornholm) for 7. Januar 1939, for hvilket Redaktør E. Hjorth Westh er ansvarshavende Redaktør, var indrykket en ikke signeret, men af Redaktør Westh forfattet Artikel med Overskrift: »Er dette ikke Korruption«, hvori bl. a. indeholdtes følgende Udtalelser:

»Saa bryder det næste Spørgsmaal paa: 2. Er Ingeniør Milner en Plattenslager, en Pengeafpresser, der benytter saa usmagelige Midler til sin Prestige, som den Redegørelse — der som eneste Nyt i Sagen forelaa i det fatale Amtsraadmøde — lader Læserne ane?« og

»Ja, Tankerne flyver jo frit, og mange foruden os vil vist mindes Ing. Milners Forgængers Tragedie. Men, hvorfor vil vort Amtsraad partu have Amtsvejsinspektørstillingen besat af Folk med defekt Moral? — — —«

I næste Nummer af Ugebladet for 14. s. M. indeholdes en ikke signeret Artikel med Overskrift »Samtale mellem Store- og Lillebroder«, heri hedder det bl. a.:

»Jamen, hvis Amtsmanden, Milner eller andre af de høje Amtsrødder nu bare tier helt stille, og med Tiden glemmes det vel eller mildnes maaske — hvad saa. — Ja, saa har de jo det smukke Stempel og Beskyldninger siddende paa sig, og det kan de nu ikke saa godt« — — —

Under denne ved Retten for Rønne Købstad m. v. forberedte Sag, har Sagsøgeren, Amtsvejsinspektør og Driftsbestyrer, Ingeniør, cand. polyt. C. Milner, under Henviisning til, at de citerede Udladelser er ærefornærmende, paastaet Sagsøgte, Redaktør E. Hjorth Westh, idømt Straf efter Straffelovens § 267, Stk. 2 og 3, jfr. § 268, og de ærerørige Sigtelser kendt ubeføjede; Sagsøgte paastaas endvidere tilpligtet at betale Sagsøgeren et Beløb af Kr. 1001 i Erstatning for den ved Ærekrænkelsen Sagsøgeren paaførte Tort og Lidelse samt tilpligtet at udrede en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostninger ved Kundgørelse i samtlige paa Bornholm udkommende Dagblade samt i Ugebladet »Bornholm« af Domsslutningen og Domsgrndene, jævnfør § 273, Stk. 2, i samme Lov.

Sagsøgte procederer principalt til Friindelse, subsidiært til Rettens mildeste Dom, og anfører, at Foreningen af Stillingerne som Driftsbestyrer ved Jernbanerne og Amtsvejsinspektør er uheldig, idet hver af disse Embeder kræver en Mands fulde Arbejdskraft; Sagsøgte havde Føje til at anse Sigtelserne for sande, idet noget lignende var fremkommet

offentligt i Pressen, før han skrev sine Artikler, hvis Hensigt kun har været at fremkalde en offentlig Drøftelse og om muligt en Omgørelse af Amtsraadets Afgørelse; Sagsøgte har saaledes kun handlet for at varetage almene Interesser.

Sagsøgte har ikke nærmere begrundet Sigtelsernes Rigtighed, i hvilken Forbindelse bemærkes, at Ingeniør Milner ikke i den fornævnte Redegørelse har fremsat nogetsomhelst Krav paa Honorar for de af ham ledede Anlæg; efter det oplyste maa Sigtelserne anses aldeles grundløse, ligesom Sagsøgte ikke har haft nogen Føje til at fremsætte dem eller at tro paa deres Rigtighed.

Idet der ikke findes aldeles tilstrækkelig Grund til at antage, at Sigtelserne er fremsat mod bedre Vidende, vil Sagsøgte være at anse efter Straffelovens § 267, 2. og 3. Stk.; da Sigtelserne er særdeles grove, navnlig at Sagsøgeren sidestilles med den tidligere Amtsvej-inspektør, der blev straffet for Uredelighed, og i Betragtning af, at Sagsøgte efter sit mangeaarige Kendskab til Sagsøgeren burde vide, at Sigtelserne var urigtige, findes Straffen at burde bestemmes til Hæfte i 20 Dage. Sagsøgte vil derhos have at betale til Sagsøgeren i Erstatning for Ulempe 1000 Kr., til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i offentlige Tidender af Dommen 200 Kr. og i Sagsomkostninger 800 Kr.

De omhandlede Sigtelser vil endelig være at kende ubeføjede.

Nr. 68/1939. Vognmand **Victor Jensen** (Gorrissen)

m o d

Foreningen »**Ring-Bilen**« (Svane),

betræffende Appellantens Genoptagelse som Medlem af den indstævnte Forening.

Østre Landsrets Dom af 13. Januar 1939 (VII Afd.): De Sagsøgte, Foreningen »Ring-Bilen« bør for Tiltale af Sagsøgeren, Vognmand Victor Jensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen er det oplyst, at der ikke var sket Henvendelse fra nogen af de indlejede Vognmænd til »Ring-Bilen« inden Bestyrelsesmødet af 20. September 1938 blev afholdt.

Forholdet med Hensyn til Afskedigelserne af Damerne ligger derhos ikke ganske klart, og den første Afskedigelse var sket inden Bestyrelsens Beslutning.

Seks Dommere mener, at den indstævnte Forening, hvis Antal af egentlige Medlemmer har ligget omkring 10, maa anses

som en Sammenslutning til Drift af en Forretning, og det af Appellanten udviste Forhold finder de ikke berettiger til en for ham saa betydningsfuld Indgriben i hele hans økonomiske Stilling som sket ved Eksklusionen. De bemærker herved, at Overtrædelse af Beslutningen af 11. Juni 1926 ikke tidligere ses at have medført Eksklusion af Medlemmer.

Disse Dommere vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge og tilkende ham Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde. De bemærker herved, at de under Hensyn bl. a. til Foreningens forretningsmæssige Virksomhed ikke vilde kunne gaa ud fra, at Appellanten ved Løvenes § 24 er afskaaret fra i Overensstemmelse med Principerne for Ophævelsen af Interessentskab at kræve den ham tilkommende Andel af Foreningens Formue.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den i den indstævnte Forening »Ring-Bilen« under 10. Oktober 1938 vedtagne Generalforsamlingsbeslutning om Appellantens, Vognmand Victor Jensens, Eksklusion er uberettiget, og Foreningen bør genoptage Appellanten som Medlem.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Foreningen »Ring-Bilen« til Vognmand Victor Jensen med 400 Kr.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paa en i den sagsøgte Forening »Ring-Bilen« den 10. Oktober 1938 afholdt ekstraordinær Generalforsamling, hvor alle Foreningens 10 Medlemmer var mødt, ekskluderedes Sagsøgeren, Vognmand Victor Jensen, af Foreningen med 5 Stemmer mod 3, medens to afgav blanke Stemmesedler.

Under Paaberaabelse af, at Sagsøgerens Forhold overfor Foreningen ikke har givet tilstrækkelig Grund til at ekskludere ham, og af, at det har betydelig økonomisk Interesse for ham at vedblive med at være Medlem af Foreningen, har Sagsøgeren under nærværende Sag paa-staaet Generalforsamlingsbeslutningen af 10. Oktober 1938 kendt uberettiget og de Sagsøgte tilpligtede at genoptage Sagsøgeren som Medlem.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen er derafgivet Forklaring af Sagsøgeren samt af Vognmand Robert Jensen, Bogholder Hans Baunhøj, Vognmand Ernst Jørgensen, Vognmand Arthur Jensen, Fru Esther Friis og Vognmand Oscar Svendsen.

Efter de afgivne Forklaringer og det iøvrigt oplyste er Sagens Omstændigheder følgende:

Den sagsøgte Forening stiftedes den 25. Februar 1926 ved Sammenlutning af Foreningerne »Lillebilforeningen af 7. Dec. 1922« (Tel. Centr. 1420) og »Lillebil-Ringen« (Tel. Centr. 1748).

Af Foreningens samtidigt vedtagne Love, der med forskellige Ændringer endnu er gældende, fremhæves følgende Bestemmelser:

»§ 2.

Foreningens Formaal er at samle alle Vognmænd, der driver Forretning med Lillebiler, til Kørsel til samme Takst under en fælles Central med fælles Holdepladser, at sikre Publikum, at Vognen altid er i forsvarelig og køredygtig Stand, at yde Medlemmerne Bistand i Sager, der efter Bestyrelsens Skøn har Interesse for samtlige Medlemmer, eventuelt juridisk Assistance, og iøvrigt at varetage Medlemmernes fælles Interesse som Vognmænd.

§ 3.

Nuværende aktive Medlemmer af Foreningen »Lillebilforeningen af 7. December 1922« (1420) og Lillebil-Ringen (1748) har Ret til Optagelse i Foreningen »Ring-Bilen«, naar Indmeldelse sker senest 8 Dage efter Foreningens konstituerende Generalforsamling. Andre Medlemmer kan kun optages, saafremt disse har Vognmandsborgerskab og er Ejere af Lillebilforretning med tilhørende Plads eller Pladser, eller efter Bestyrelsens Skøn tilfører Foreningen et Aktiv, der svarer til den Formueandel, som hvert af Foreningens Medlemmer havde ved den sidst optagne Status i Foreningen.

Ingen kan samtidig være Medlem af Foreningen og drive privat Lillebilforretning eller være Ejer af eller ansat i Forretninger i de Brancher, hvor Foreningen driver Forretning.

— — —

Ved Optagelsen underskriver Medlemmet en Erklæring om Pligt til Overholdelse af Regulativer og Betaling af Kørselsafgift.

§ 4.

Ved Indmeldelse i Foreningen betales et Indskud — udover det Aktiv, der tilføres Foreningen — af 100 Kr. De Medlemmer, der overgaar fra Foreningerne »Lillebil-Foreningen af 7. December 1922« og »Lillebil-Ringen«, betaler dog ikke dette kontante Indskud; som disse Medlemmers Indskud betragtes deres Andel i de respektive Foreningers Netto Formue, der overgaar til nuværende Forening, og som udgør 600 Kr. pr. Medlem.

Ethvert Medlem betaler i maanedligt Kontingent 1 Kr.

— — —

BESTYRELSEN.

§ 16.

Bestyrelsen bestaar af en Formand og 6 Medlemmer.

— — —

§ 18.

I aarligt Vederlag oppebærer Formanden et Beløb af 900 Kr. og hvert af Bestyrelsesmedlemmerne et Beløb af 600 Kr. og iøvrigt en

Tantième efter Generalforsamlingens Skøn. Ekstraarbejde honoreres dog særskilt.

— — —

§ 23.

Medlemmerne kan udmelde sig af Foreningen med 8 Dages Varsel (skriftlig) til den 1. i en Maaned. — — — Et udmeldt Medlem har, den Dag hans Medlemsforhold ophører, Krav paa at modtage et Gældsbevis, underskrevet af Foreningens Bestyrelse, lydende paa 90 pCt. af den Sum, hans Andel i Foreningens Nettoformue, saaledes som denne er opgjort paa den sidst optagne Status, udgør. Dog mindst 1200 Kr.

Dette Gældsbevis, der forrentes med 6 pCt. p. a., afdrages af Foreningen med en Trediedel aarlig, 1. Gang saa snart den ordinære Generalforsamling, der ligger mindst $\frac{3}{4}$ Aar efter Udtrædelsen, er afholdt, og derefter saa snart den ordinære Generalforsamling har godkendt det reviderede Regnskab.

Medlemmer, der slettes paa Grund af Kontingentrestancer, eller fordi de er ophørt at have Vogne kørende under Foreningens Central, har intet Krav paa Udstedelse af noget saadant Gældsbevis som foran nævnt.

— — —

§ 24.

Eksklusion af et Medlem kan kun finde Sted efter Generalforsamlingsbeslutning. Et ekskluderet Medlem har intet Krav paa Andel i Foreningens Nettoformue.«

Som ovenfor nævnt bestaar Foreningen af 10 Medlemmer, men desuden kører under Ringbilen ca. 50 Vognmænd, der er Medlemmer af »Indlejerforeningen af Lillebilvognmænd«. Mellem disse Vognmænd og de Sagsøgte er der indgaaet en Overenskomst af 31. Januar 1938, hvorefter de indlejede Vognmænd bl. a. er forpligtede til at aftage deres Benzin-, Olie- og Gummiforbrug hos de Sagsøgte.

Foreningens Driftsregnskab for Aaret 1937 balancerer med ca. 116.000 Kr. og udviser et Overskud paa ca. 7000 Kr. Status pr. 1. Januar 1938 balancerer med ca. 72.000 Kr. og udviser en Saldo paa ca. 22.500 Kr. Det gennemsnitlige Aarsudbytte for Aarene 1928—37 udgør ca. 600 Kr.

Det Gældsbevis, et udtrædende Medlem for Tiden vil kunne gøre Krav paa, menes at være paa mellem 1000 og 2000 Kr. Det enkelte Medlems Andelsret anses af Sagsøgeren for at være adskilligt mere værd, men herom er intet sikkert oplyst.

Sagsøgeren har med kortvarige Afbrydelser været Medlem af Foreningens Bestyrelse siden dens Stiftelse. Formand har han været fra 25. Februar—5. August 1926 og fra 25. August 1931 til sin Eksklusion.

Paa et Bestyrelsesmøde den 11. Juni 1926 blev der truffet følgende Beslutning: »Da det Forhold, at de paa vor Central ansatte Damer gifte eller forlovede med Vognmænd eller Chauffører kørende under Ringbilen har givet adskillig Grund til Misfornøjelse, meddeles det, at saadant Forhold for Fremtiden ikke vil blive tolereret. Det paalagdes Inspektør og Forretningsf. at foretage det fornødne.«

Den nævnte Beslutning er stedse blevet haandhævet strengt, saa-

ledes at det ogsaa er forbudt Damerne paa Centralen at føre private Samtaler og at lade sig køre hjem af Vognmændene, og saaledes at man fjernede den ene af Parterne, naar det drejede sig om legitime Forhold, og dem begge, naar det drejede sig om illegitime.

Som det maa antages i Sommeren 1938 kom det Bestyrelsen for Øre, at der gik Rygter om, at der skete Overtrædelser af den nævnte Bestyrelsesbeslutning paa Centralen. Efter at have undersøgt Forholdene stillede Bestyrelsen det Krav til Sagsøgeren, at han skulde afskedige to nærmere angivne Damer paa Centralen, hvoriblandt Fru F. Sagsøgeren afskedigede imidlertid to andre Damer.

Den ene af de afskedigede Damer's Mand sendte — som det maa antages omkring 1. September — Bestyrelsen en udateret Skrivelse, hvori han beklager sig over, at hans Hustru uden nogen Motivering efter 12 Aars Anciennitet var blevet afskediget, hvorhos det hedder i Skrivelsen: » — — Ligesaa tror jeg at kunne sige med ganske Bestemthed, at min Hustru ikke har forbrudt sig paa Firmaets Regler og Anordninger med Hensyn til Samtaler og gratis Hjemkørsel med Chaufførerne, hvilket jo Tilfældet er med nogle af Firmaets andre forholdsvis nyansatte Damer, bl. a. af en Dame Fru Friis, endda i en saadan Grad, at det utænkeligt kan være den ærede Bestyrelse ubevidst, og dog kan Vedkommende til Stadighed erholde sin Stilling, og en paapasselig og pligtopfyldende Dame bliver afskediget uden nogen nærmere tilkendegivet Grundlag, — — —.«

Paa et Bestyrelsesmøde den 19. September 1938 drøftedes Forholdene paa Centralen og de stedfundne Afskedigelser. Det hedder i Udskriften af Bestyrelsesprotokollen:

»Der forelaa en Skrivelse fra en afskediget Dame paa Centralen Fru Jakobsens Mand, gaaende ud paa, at en anden Dame paa Centralen Fru Friis skulde lade sig køre hjem af nogle af Førerne, ligesom disse skulde besøge hende i hendes Hjem. Ligeledes var der en anonym Telefonopringning om samme Emne. En Frk. Bojesen paa Centralen skulde sammen med den afskediget Fru Jakobsen have domineret Centralen og sat Sladderen i Gang. Frk. Bojesen var afskediget. Bogholderen kunde komme videre med sine Undersøgelser angaaende Fru Friis.

Frk. Bojesen var mødt hos Bestyrelsen og forespurgte om Grunden hvorfor hun var afskediget, samt oplyste hun at det var Fru Friis der dominerede Centralen og lod sig køre hjem af Førerne og at Formanden var en af dem der besøgte Fru Friis i dennes Hjem sammen med andre Fører.

Efter at Frk. Bojesen var gaaet indrømmede Formanden at han havde besøgt Fru Friis i hendes Hjem. Formanden blev da anmodet om at forlade Bestyrelsesmødet en Times Tid, hvad han da gjorde.

Bestyrelsen diskuterede Sagen og man enedes om at Frk. Bojesen ikke afskediges men at Fru Friis afskediges med det samme, med den hende tilkommende Løn. Ligeledes enedes man om at for Fremtiden kan kun Bestyrelsen afskedige Damerne paa Centralen. — — —

Bestyrelsen enedes om at Formanden faar en skarp Reprimande og at han for Fremtiden intet har med Centralen at gøre. — — —.«

Den følgende Dag afholdtes et ekstraordinært Bestyrelsesmøde i

Anledning af, at en af de »indlejede« Vognmænd havde henvendt sig til et af Bestyrelsens Medlemmer med Meddelelse om, at det var Formanden, der besøgte Fru Friis, og at han vilde forelægge Sagen for sin Forening og eventuelt »Lillebils sammenslutningen af 1926«, saafremt Ring-Bilens Bestyrelse intet vilde gøre ved Sagen. Paa dette Bestyrelsesmøde, hvor Sagsøgeren ikke var til Stede, vedtoges det bl. a. at henstille til Sagsøgeren at nedlægge sit Mandat som Formand.

Da Sagsøgeren ikke vilde indgaa herpaa, afholdtes et nyt Bestyrelsesmøde den 22. September, hvor man enedes om, at Sagsøgeren straks nedlagde sit Formandsmandat og udtraadte af Bestyrelsen til Generalforsamlingen i Februar 1939.

Den 26. September 1938 afholdtes et Medlemsmøde, hvor man vedtog et af et Medlem stillet Forslag om Indkaldelse af en ekstraordinær Generalforsamling med Sagsøgerens Eksklusion af Foreningen som Dagsorden.

Derefter afholdtes som ovenfor nævnt den 10. Oktober en Generalforsamling, hvor Sagsøgeren ekskluderedes.

Sagsøgeren har erkendt, at han i Foraaret 1938 traadte i kønsligt Forhold til Fru F., og at han derved har overtraadt Bestyrelsesbeslutningen af 11. Juni 1926. Han har derhos erkendt at have undladt at udføre Bestyrelsens Beslutning om Afskedigelse af Fru Friis og den anden Dame, der mentes at have overtraadt den nævnte Bestyrelsesbeslutning, og i Stedet for at have afskediget 2 andre Damer. Han gør imidlertid gældende, at dette ikke bør kunne medføre strengere Følger end, at han nedlægger sine Tillidshverv i Foreningen, saaledes som han ogsaa har tilbudt. Hans Stilling som Medlem af Foreningen har Betydning for ham, ikke blot økonomisk paa Grund af Andelsrettens Værdi, men ogsaa for hans Erhverv som Vognmand.

De Sagsøgte gør gældende, at de har haft lovlig Grund til at ekskludere Sagsøgeren. De bestrider, at Andelene har en større Værdi end 1000 Kr. à 2000 Kr. og henviser til, at det ved en Bestyrelsesbeslutning af 3. Oktober 1938 er tilbudt Sagsøgeren at faa udstedt Gældsbevis efter Lovenes § 23, hvis han vilde udmelde sig af Foreningen. Endelig har de Sagsøgte anført, at Sagsøgeren uforstyrret vil kunne fortsætte sit Erhverv, idet han vil kunne blive Medlem af Indlejerforeningen og har til Støtte herfor henvist til en Erklæring af 15. December 1938 fra Lillebils sammenslutningen og til Indlejerforeningens Formand, Vognmand Osc. Svendsens Vidneforklaring.

Det maa efter det oplyste antages, at der baade fra den sagsøgte Forenings og fra Indlejerforeningens Side lægges megen Vægt paa Overholdelsen af Bestyrelsesbeslutningen af 1926, idet et nærmere Forhold mellem en af de paa Centralen beskæftigede Damer og en af de derunder kørende Vognmænd erfaringsmæssigt giver Anledning til eller dog vækker Mistanke om Favorisering af den paagældende ved Bestilling af Ture og paa anden Maade og derved vækker megen Misfornøjelse blandt de andre Vognmænd. Naar da Sagsøgeren som Foreningens Formand overtræder denne Bestemmelse, findes han ved det af ham saaledes udviste Forhold, hvortil kommer hans Forhold med Hensyn til de stedfundne Afskedigelser, som han ikke har kunnet give nogen fyldest-

gørende Forklaring paa, at have givet de Sagsøgte Føje til at ekskludere ham af Foreningen, selv om det kan anses at være af væsentlig Betydning for ham at være Medlem af denne.

Herefter vil de Sagsøgte Paastand være at tage til Følge, hvorved endnu bemærkes, at der efter Proceduren ikke bliver Spørgsmaal om at afgøre Eksklusionens Følge for Sagsøgerens Andelsret i Foreningens Formue.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til de Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 82/1939. Landmand **Frederik Sørensen** (Stein efter Ordre)
m o d

Fru Boline Johanne Marie Sørensen (Møller efter Ordre),

betræffende Separation.

Dom afsagt af Retten for Bølling-Nørre Herreder den 2. Juni 1938: Ægtefællerne Frederik Sørensen og Hustru Boline Johanne Marie Sørensen af Barde i Vorgod Sogn separeres. Formuefællesskabet ophæves, og Boet deles efter Loven. Forældremyndigheden over Barnet Søren Johan Sørensen, f. 27. August 1927, tillægges Faderen, medens Forældremyndigheden over Børnene Else Johanne Sørensen, f. 21. September 1929, og Gerda Sørensen, f. 26. Maj 1936, tillægges Moderen. — Manden vil have at svare Bidrag til Barnet Else Johanne Sørensen efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, men ikke til Hustruen eller til Barnet Gerda Sørensen. Der paalægges ikke Hustruen Bidrag til Manden eller til Barnet Søren Johan Sørensen. Sagens Omkostninger ophæves. — Det Offentlige udreder til Sagsøgerens beskikkede Sagfører, Sagfører H. Bennetsen, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 63,20 Kr. samt til den for Indstævnte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører E. Abildgaard, 150 Kr. Det Offentlige udreder dernæst Udgifterne ved Blodtypebestemmelserne og den antropologiske Undersøgelse i Sagen efter Opgørelse fra Retten. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 7. December 1938 (IV Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Indstævnte, Landmand Frederik Sørensen, vil have at svare Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse til Appellantinden, Fru Boline Johanne Marie Sørensen og til Barnet Gerda Sørensen. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de for Appellantinden og for Indstævnte sammesteds beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Abildgaard og Dahl, i Salær henholdsvis 125 Kr. og 100 Kr. og førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 38 Kr. 60 Øre, der udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Stadfæstelse af Underrettens Dom, dog at ogsaa Forældremyndigheden over Barnet Else Johanne Sørensen tillægges Appellanten.

Syv Dommere stemmer for i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde efter Indstævntes Paastand at stadfæste denne og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Een Dommer stemmer for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Stein i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 150 Kr. og 5 Kr. 50 Øre og Højesteretssagfører Møller i Salær for Højesteret 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Landmand Frederik Sørensen af Barde i Vorgod Sogn har under denne Ægteskabssag, til hvilken der er meddelt ham fri Proces, paa-staaet Skilsmisse, subsidiært Separation fra sin Hustru Boline Johanne Marie Sørensen, sammesteds, og sig tillagt Forældremyndigheden over de to Fællesbørn Søren Johan Sørensen, f. 27. August 1927, og Else Johanne Sørensen, f. 21. September 1929.

Ægtefællerne blev gift den 14. Marts 1926 og har boet sammen siden. I Ægteskabet er foruden nysnævnte to Børn født endnu et Barn Gerda Sørensen, f. 26. Maj 1936, til hvilket Sagsøgeren imidlertid ikke vil vedkende sig at være Fader.

Hustruen paaستاar Frifindelse, idet hun dog er villig til Separation paa Vilkaar, at Forældremyndigheden over Børnene Else Johanne og Gerda tillægges hende, og at Manden tilpligtes at betale Underholdsbidrag til hende og disse to Børn.

Efter de i Sagen af begge Parter og enkelte Vidner afgivne Forklaringer, hvoraf bl. a. fremgaar, at Ægtefællerne i de senere Aar hyppigt har skændtes og ofte har slaaet hinanden og paa forskellige Maader gjort Samlivet utaaleligt for hinanden, maa Retten gaa ud fra, at Forholdet mellem Ægtefællerne er ødelagt paa Grund af dyb Uoverensstemmelse. Da Ægteskabets Ødelæggelse ikke i særlig Grad kan tilregnes Manden, maa det fornødne Grundlag for en Separationsdom herefter anses for at være tilstede.

Sin principale Paastand om Skilsmisse har Manden støttet paa, at Hustruen efter hans Overbevisning har gjort sig skyldig i Utroskab i Tiden August—Oktober 1935, og at Barnet Gerda er Frugten af Hustruens Forhold til Naboen Laurids Dideriksen i den nævnte Periode. Dette Barn kan efter indhentet Attest antages at være avlet i Tiden fra Begyndelsen af August til Begyndelsen af Oktober 1935. Sagsøgeren hævder, at han senest har haft Samleje med Hustruen i Slutningen af Juli 1935 og har nærmere begrundet denne Tidsangivelse. Saavel Hustruen som Laurids Dideriksen benægter under Eds Tilbud nogensinde at have haft Samleje med hinanden. Hustruen forklarer, under Henvisning til visse nærmere Begivenheder, at have haft Samleje med sin Mand sidste Gang den 25. August 1935. Dette benægter Manden bestemt. En Blodtypebestemmelse har intet Bevis afgivet. En derefter foretaget antropologisk Undersøgelse har, sammenholdt med hvad der iøvrigt har kunnet oplyses i Sagen, ikke givet fuldt afgørende Holdpunkter for Fastsættelsen af Faderskabet til Barnet Gerda, men Universitetets retsmedicinske Institut har dog i sin Erklæring af 7. Maj 1938 udtalt, at »der afgjort er en ikke ringe Lighed mellem Gerda og Laurids Dideriksen«, at Undersøgelsens Resultater »synes at pege i Retning af, at Frederik Sørensens Faderskab til Barnet Gerda Sørensen er mindre sandsynligt«, og endelig konkluderet saaledes: »Med hensyn til sandsynligheden for Lauritz Dideriksens faderskab lader sig intet sikkert afgøre, saaledes som sagen nu ligger oplyst, idet den paa forskellige punkter fundne lighed mellem Gerda Sørensen og Lauritz Dideriksen kunde bero paa en tilfældighed. Hvis der imidlertid skulde fremkomme nye oplysninger, hvorefter Retten statuerede, at hans faderskab var muligt, og hvis der ikke kan inddrages yderligere personer i sagen, maatte det efter nærværende undersøgelse anses for det sandsynligste, at Lauritz Dideriksen er fader til det nævnte barn.« — Saavel Manden som Hustruen erklærer, at der ikke kan være Tale om Inddragelse af yderligere Personer som mulige Fædre til Gerda. Rettens Indtryk af Hustruen og Laurids Dideriksen og deres Forklaringer i Sagen er, at de ikke præges af Troværdighed. Forklaringerne har hyppigt haft en saa upaalidelig Karakter, at Retten har set sig nødsaget til at nægte deres Edsfæstelse. Mandens Optræden og Forklaringer synes derimod i Reglen baaret af Troen paa, at han er i sin gode Ret.

Efter alt det i Sagen fremkomne maa Retten skønne, at det kan anses for det sandsynligste, at Laurids Dideriksen er Fader til Barnet Gerda. Der vil dog ikke kunne gives Dom til Skilsmisse efter Ægteskabslovens § 59, alene fordi Sagsøgeren ikke har iagttaget den for Sagsanlæg foreskrevne 6 Maaneders Frist, idet han efter sin Forklaring allerede i Oktober eller November 1935 gik ud fra, at Laurids Dideriksen var Fader til det Barn, hvormed Hustruen da var svanger, og dog først i April 1937 gjorde Skridt til Sagsanlæg. — Heller ikke iøvrigt ses der i Sagen at være fremkommet Oplysninger, der tilstrækkeligt kan begrunde Sagsøgerens Skilsmissepaastand.

Der vil herefter i Sagen være at give Dom til Separation.

Med Hensyn til Forældremyndigheden over Børnene er der Enighed mellem Parterne om, at Sagsøgeren skal have Forældremyndigheden

over det ældste Barn Søren Johan. Dette kan tiltrædes. Efter det foran udviklede maa Forældremyndigheden over det yngste Barn Gerda naturligt tillægges Moderen. Forældremyndigheden over den 8-aarige Datter Else Johanne findes af Hensyn til Barnets Tarv at burde tillægges Moderen uanset dennes ovenfor nævnte Forhold i Ægteskabet, idet hun maa antages bedst egnet til at opdrage dette Barn.

Da Retten, som Sagen foreligger oplyst, maa holde for, at Skylden for Separationen væsentlig paahviler Indstævnte, vil der ikke være at tillægge hende Bidrag fra Manden. Om Bidrag fra ham til Barnet Gerda bliver der efter Rettens ovenfor motiverede Skøn ikke Tale. Derimod findes han indtil videre at burde svare Bidrag til Datteren Else Johanne efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Der skønnes efter Omstændighederne ikke at være Grund til at paalægge Indstævnte Bidrag til Sagsøgeren eller til Barnet Søren Johan.

Formuefællesskabet mellem Ægtefællerne vil være at ophæve og Boet at dele efter Loven.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves. Der tillægges de for Parterne beskikkede Sagførere nedennævnte Salærer, der udredes af det Offentlige tilligemed Udgifterne ved Blodtypebestemmelserne og de antropologiske Undersøgelser i Sagen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 2. Juni 1938 af Retten for Bølling-Nørre Herreder.

For Landsretten har Appellantinden paastaet Underretsdommen ændret saaledes, at Indstævnte tilpligtes at svare Underholdsbidrag til hende og Barnet Gerda Sørensen. Indstævnte har paastaet Underretsdommen stadfæstet, dog at Forældremyndigheden over Barnet Else Johanne Sørensen tillægges ham.

Under Domsforhandlingen her for Retten har begge Parter paany afgivet Forklaring, hvorhos der er afgivet Forklaring af Statshusmand Laurids Dideriksen.

Der findes ved det i Sagen oplyste ikke tilstrækkeligt Grundlag til at fastslaa, at Appellantinden under Ægteskabet har staaet i Forhold til Laurids Dideriksen, og naar henses hertil og til, hvad der iøvrigt foreligger, kan der ikke gaas ud fra, at Skylden for den ved Underretsdommen — hvis Bestemmelse i saa Henseende tiltrædes — givne Separation i højere Grad paahviler Appellantinden end Indstævnte.

Herefter og efter det om Parternes økonomiske Forhold foreliggende vil Indstævnte i Medfør af Ægteskabslovens § 68 være at tilpligte at svare Underholdsbidrag til Appellantinden efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse. Til Barnet Gerda Sørensen, der efter det foreliggende maa anses som ægtefødt, og over hvilket Forældremyndigheden med Rette er tillagt Appellantinden, vil Indstævnte derhos i Henhold til nævnte Lovs § 70 have at svare Underholdsbidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Da det findes bedst stemmende med Barnet Else Johanne Sørensens

Tarv, at Appellantinden har Forældremyndigheden over hende, vil Indstævntes Paastand om Ændring af Dommens herhenhørende Bestemmelse ikke kunne tages til Følge.

Underretsdommen bliver herefter at stadfæste med de af det foranførte flydende Ændringer.

Med Sagens Omkostninger her for Retten vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 73/1939. **Færøernes gensidige Forsikringsforening**
(Gamborg)

m o d

Skibsfører **Andreas Andreasen** (Overretssagfører Hvid-Møller),

betræffende Refusion af et udbetalt Forsikringsbeløb.

Færøernes Rets Dom af 7. December 1937: Indstævnte, Skibsfører Andreas Andreasen af Strænder, bør til Sagsøgerne, Færøernes gensidige Forsikringsforening, Thorshavn, betale 725 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. April 1937, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Til Landsretssagfører Mitens som beskikket Sagfører for Indstævnte bør det Offentlige betale i Salær 30 Kr.

Østre Landsrets Dom af 13. Oktober 1938 (IV Afd.): Appellanten, Skibsfører Andreas Andreasen, bør til Indstævnte, Færøernes gensidige Forsikringsforening, betale 375 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra den 9. April 1937, til Betaling sker. Den indankede Dom bør saavidt dens Bestemmelser om Sagens Omkostninger angaar ved Magt at stande. Indstævnte betaler til det Offentlige de Retsafgifter og Godtgørelse for det stemplede Papir, der skulde have været erlagt af Appellanten, hvis denne ikke havde haft fri Proces for Landsretten, samt i Sagsomkostninger for Landsretten til Appellanten 125 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget den for Landsretten nedlagte Paastand om Betaling af 690 Kr. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

I Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Færøernes gensidige Forsikringsforening, til Indstævnte, Skibsfører Andreas Andreasen, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Indstævnte Skibsfører Andreas Andreasen af Strænder var Fører af den paa Færøerne hjemmehørende M/K »Coralia«, da dette Skib sejlede paa Fiskeri ved Grønland i 1935. Indstævnte fik imidlertid Blodforgiftning og blev indlagt paa Sygehuset i Godthaab den 17. Juli 1935. Den stedfortrædende Skibsfører underskrev 18. s. M. et Kautions-Dokument, hvorefter han personlig tilligemed Rederi og eventuelt Assuranceselskabet hæftede for skadesløs Betaling af Udgifterne ved Skibsførerens Indlæggelse paa Sygehuset og ved hans Hjemsendelse. Indstævnte laa paa Sygehuset til den 20. November s. A. og hjemsendtes med det Grønlands Styrelse tilhørende M/S »Disko« til København, hvor han ved Ankomsten førtes til et Hospital. »Coralia« forlod Godthaab den 18. Juli og fortsatte Fiskeriet i de grønlandske Farvande; det ankom til Færøerne den 20. September s. A. Ved Dom af 15. December 1936, afsagt af nærværende Ret i en af Grønlands Styrelse mod Rederen Sagfører C. Christensen af Thorshavn anlagt Retssag blev Rederen i Henhold til Kautions-Dokumentet dømt til at betale Grønlands Styrelse 1206 Kr., hvilket Beløb fremkom saaledes:

Indlæggelse paa Sygehuset fra 17. Juli—20. November 1935,	
127 Dage à 4 Kr.	508 Kr.
Lægen for Behandling og Tilsyn 17. Juli—5. December 1935,	
142 Dage à 3 Kr.	426 —
Lægen for 21 Incisioner à 5 Kr.	105 —
Sygeplejersken for Pleje i 142 Dage à 50 Øre	71 —
Hjemrejse med »Disko« 16 Kostdage à 6 Kr.	96 —

1206 Kr.

Efter at Sagsøgerne, Færøernes gensidige Forsikringsforening, Thorshavn, som Assurandør for Rederen har betalt dette Beløb, har Sagsøgerne under Anbringende af, at Rederen ifølge Sømandslovens § 28 II overfor Indstævnte kun er forpligtet til at betale 444 Kr. 20 Øre, nemlig a) Indlæggelse i Sygehuset i 42 Dage à 4 Kr. 168 Kr., b) Lægebehandling i 42 Dage à 3 Kr. 126 Kr., c) Sygeplejersken i 42 Dage à 50 Øre 21 Kr., d) ^{42/127} af Incisionerne 33 Kr. 20 Øre og e) Hjemreisen 96 Kr., paastaet Indstævnte tilpligtet at betale Differencen 761 Kr. 80 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 9. April d. A. Sagsøgerne har desuden nedlagt en subsidiær Paastand, jfr. nedenfor.

Indstævnte, hvem der er bevilget fri Proces, har paastaet sig fri-fundet. Hans endelige Procedure gaar ud paa følgende: Han er ikke bleven afskediget. Tjenesteforholdet kan derfor ikke betragtes som op-hørt før den 17. Oktober s. A., og da han paa dette Tidspunkt endnu var syg, har han Krav paa Pleje dels efter Sømandslovens § 28, første Stk. til den 17. Oktober, dels efter Sømandslovens § 28, andet Stk. i 6 Uger efter den 17. Oktober eller til den 30. November. Udgifterne efter denne Dag udgør kun 17 Kr. 50 Øre, nemlig til Lægen i 5 Dage à 3 Kr. og til Sygeplejersken i 5 Dage à 50 Øre, foruden af Hjem-sendelse. Da Sagsøgerne har erklæret sig villig til at betale Hjemsen-delsesomkostningerne, og da de 17 Kr. 50 Øre ogsaa vedrører disse, idet Hjemsendelsen begyndte den 20. November, bliver Resultatet, at Indstævnte intet skal betale af det paastævnte Beløb.

Sjov Sygekasse er indtraadt under Sagen som understøttende Ind-stævnte.

Som Sagen foreligger oplyst, maa der gaas ud fra, at der ikke fore-ligger nogen skriftlig Kontrakt mellem Indstævnte og Rederen, men at Indstævnte efter Skibets Hjemkomst fra Grønlandsfiskeriet skulde fra-træde uden Opsigelse fra nogen af Siderne. Sagsøgerne har ikke be-stridt, at Afskedigelse ikke er sket ved Indstævntes Indlæggelse paa Sygehuset; men Sagsøgerne har gjort gældende, at ifølge Sømands-lovens § 28, andet Stk., skal Rederen kun betale for Pleje i 6 Uger, regnet fra den 18. Juli, da Skibet afgik fra Godthaab, idet Afmønstring ikke fandt Sted. Subsidiært har Sagsøgerne gjort gældende, at Tjeneste-forholdet i alt Fald ophørte den 20. September, da Skibet hjemkom fra Grønlandsfiskeriet, saaledes at de subsidiært kun kan blive pligtige at betale for Pleje i 62 Dage, for hvilke Dage Udgiften bliver 612 Kr. 26 Øre, heri Hjemsendelse 96 Kr. og for Incisionerne 51 Kr. 26 Øre (^{62/127} af 105 Kr.). Subsidiært paastaar Sagsøgerne Indstævnte herefter tilpligtet at betale 593 Kr. 74 Øre.

Efter det foreliggende maa Indstævnte, selv om han ikke er bleven afskediget, dog betragtes som fratraadt sin Tjeneste i Skibet ved Ind-læggelsen paa Sygehuset, og hans Tjenesteforhold til Skibet maa her-med anses for ophørt. Rederen findes herefter i Henhold til Sømands-lovens § 28, 2. Stykke, at skulle betale Indstævntes Pleje i 6 Uger fra den Dag, Skibet afgik fra Godthaab, idet Afmønstring ikke har fundet Sted. Herved bemærkes følgende: Søloven af 1. April 1892 indeholdt tidligere nogle til Sømandsloven Nr. 181 af 1. Maj 1923 svarende Be-stemmelser, paa hvilke ogsaa Sølovens § 313 om, at hvor Ordet »Udland« benyttes i Søloven, indbefattes herunder ogsaa Grønland, fandt Anvendelse. Disse Bestemmelser i Søloven af 1892 ophævedes imidlertid ved Lov Nr. 182 af 1. Maj 1923 og blev erstattede med Sømandsloven Nr. 181 af 1. Maj 1923, som ikke fremtræder som en Bestanddel af Søloven, men udgør en særlig Lov, i hvilken ikke findes nogen til Sølovens § 313 svarende Bestemmelse. Skønt de reale Grunde taler for med Hensyn til Hyrekrav at behandle Søfolk fra Skibe, forliste under Grønland paa samme Maade som Søfolk fra Skibe, forliste i Udlandet, kan Ordet »Udlandet« i Sømandslovens § 41, andet Stk., dog ikke fortolkes paa samme Maade som Ordet »Udlandet« i Søloven, idet

hertil maatte foreligge udtrykkelig Lovhjemmel, som mangler. Men »Udlandet« i Sømandslovens § 41, andet Stk., maa forstaas som i andre Tilfælde i Lovsproget, hvor Ordet bruges uden nærmere Forklaring, og i disse Tilfælde ses man ikke at være berettiget til at fortolke Ordet som omfattende Grønland.

Efter dette Resultat har Indstævnte ingen Indsigelse mod de i Sagsøgerens Opgørelse nævnte Poster a, b og c.

Med Hensyn til Post d har Indstævnte gjort gældende, at de 21 Incisioner maa antages at være foretagne i de første 6 Uger efter Indlæggelsen, medens Sagsøgerne har anført, at da intet bestemt er oplyst om, paa hvilke Datoer Incisionerne er foretagne, maa der gaas ud fra, at disse er fordelte ligeligt over Sygdomsperioden. Trods gentagne Henvendelser til Grønlands Styrelse har Sagsøgerne ikke kunnet faa de paagældende Datoer oplyst. Efter Sygdommens Art maa det imidlertid antages, at de fleste af Incisionerne er foretagne i Begyndelsen af Sygdomstiden, og skønmæssigt vil Rederen herefter kunne anses under denne Post at skulle betale 70 Kr.

Med Hensyn til Post e gaar Indstævntes Sagsfremstilling nærmere ud paa, at under Hjemsendelsesudgifter hører ikke blot de beregnede Kostpenge 96 Kr. (16 Dage à 6 Kr.), men ogsaa Udgift til Lægetilsyn og til Sygeplejerske i sanime Tidsrum, og at Sagsøgerne derfor ogsaa maa betale denne Udgift. Sagsøgerne har gjort gældende, at Rederen efter Sømandslovens § 28, andet Stk., overhovedet ikke er pligtig at betale Hjemsendelsesudgifter for Indstævnte, og at Sagsøgerne under denne Post derfor ikke kan være pligtige at betale mere, end de selv anerkender. Da der maa gives Sagsøgerne Medhold i denne Betragtning, vil der under Post e ikke kunne tilkendes Indstævnte yderligere end de af Sagsøgerne anerkendte 96 Kr.

Efter det udviklede skal Rederen saaledes i Forhold til Indstævnte af de 1206 Kr. betale under

Post a....	168 Kr.
— b....	126 —
— c....	21 —
— d....	70 —
— e....	96 —

ialt.... 481 Kr.

Resten af de 1206 Kr. eller 725 Kr. er Rederen derimod ikke pligtig at betale i Forhold til Indstævnte. Denne, som iøvrigt ikke har fremsat Indsigelse mod Spørgsmaalet, vil derfor være at dømme til at betale Sagsøgerne, som er indtraadt i Rederens Retsstilling i Forhold til Indstævnte, Beløbet 725 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Landsretssagfører Mitens som beskikket Sagfører for Indstævnte vil være at tillægge i Salær 30 Kr., som vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Færøernes Ret den 7. December 1937 og paastaas af Appellanten, Skibsfører Andreas Andreasen, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører, forandret saaledes, at han frifindes; han har dernæst nedlagt en Række subsidiære Paastande om Frifindelse mod Betaling af Beløb fra 17 Kr. 50 Øre til 413 Kr. 60 Øre. Indstævnte, Færøernes gensidige Forsikringsforening, paastaar principalt Appellanten dømt til Betaling af 690 Kr., subsidiært 375 Kr., mest subsidiært 187 Kr. 50 Øre, alt med Renter 5 pCt. aarligt fra den 9. April 1937, hvorved bemærkes, at Indstævnte under Anken har erkendt, at samtlige Incisioner (til Beløb 105 Kr.) skal indgaa i Opgørelsen af Mellemværendet.

Under Anken har der paa Indstævntes Begæring den 16. Juli 1938 været foretaget subsidiær Vidneafhøring ved Færøernes Ret.

Appellantens principale Paastand støttes for Underretten derpaa, at Appellanten først kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel til 17. Oktober 1935, og at han ifølge Sømandsloven havde Krav paa Rederen for Pleje m. m. til den 17. Oktober 1935 og yderligere i 12 Uger efter denne Dag, saaledes at Rederens Forpligtelse — selv om den begrænses til den 5. December, da det Skib, hvormed Appellanten bragtes her til København, ankom hertil — overstiger det af Indstævnte indtalte Beløb 1206 Kr. Under Ankesagen har Appellanten yderligere til Modregning fremført et Krav paa Resthyre og Fiskepart, stort 340 Kr. 90 Øre, der fremkommer saaledes:

Den aftalte Hyre for Rejsen	400,00 Kr.
fuld Fiskepart	245,33 —
<hr/>	
Af dette Beløb	645,33 Kr.
har han modtaget halv Hyre 200 Kr. og Andel i Fiskepart	
104 Kr. 43 Øre	304,43 —
<hr/>	
til Rest	340,90 Kr.
<hr/>	

Da det maa anses som godtgjort, at Appellantens heromhandlede Mellemværende er endelig ordnet mellem Appellanten og Rederen, vil det heromhandlede Krav ikke kunne anerkendes.

I den indankede Dom er det rettelig fastslaaet, at Appellanten uden skriftlig Kontrakt var engageret for en enkelt Rejse — denne endte den 20. September 1935 — og derfor ikke havde Krav paa Opsigelsesvarsel. Der maa endvidere gives Dommen Medhold i, at Appellanten, selv om han ikke er bleven formelig afskediget eller afmønstret, maa betragtes som udtraadt af sit Tjenesteforhold ved Indlæggelsen paa Sygehuset den 17. Juli 1935. Derimod maa der gives Appellanten Medhold i hans Paastand om, at Grønland i Relation til Sømandsloven maa betragtes som Udland, og at Rederen derfor er pligtig at betale Appellantens Pleje m. m. i 12 Uger fra den 18. Juli 1935, da Skibet forlod Godthaab. Der paahviler herefter Rederen Pligt overfor Appellanten til at betale:

a	84 Sygehusdage à 4 Kr.	336 Kr.
b	84 Lægebehandlinger à 3 Kr.	252 —
c	84 Sygeplejedage à 50 Øre	42 —
d	alle Incisionerne	105 —
e	Hjemrejseudgifterne	96 —
Ialt		831 Kr.

og Appellanten vil herefter af det af Indstævnte til Grønlands Styrelse udredeede Beløb 1206 Kr. kun have at betale 375 Kr. med Renter som paastaet. Om Sagens Omkostninger henvises til, hvad nedenfor bestemmes.

Onsdag den 3. Januar.

Nr. 22/1939. **Arbejdernes Boligforening i Odense** (Gamborg)
mod

Frugthandler L. Laursen (Bache efter Ordre),

betræffende Tilbagebetaling af et Indskudsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1938 (VI Afd.): Sagsøgte Arbejdernes Boligforening i Odense bør til Sagsøgeren Frugthandler L. Laursen betale 1200 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 200 Kr. fra den 14. Juni 1938 og af 1000 Kr. fra 1. Januar 1938, alt til Betaling sker. Sagsøgte betaler til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Sagfører Fr. Steffensen, Odense, 260 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Dommen er det af de i saa Henseende anførte Grunde rettelig antaget, at Appellanten har været ubeføjet til at overføre Laanet til Andelskapitalen.

Idet det under denne Forudsætning maa anses ubestridt, at Laanet ved Renteudblivelsen er forfaldet til Betaling, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger vil være at afholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bache betaler Appellanten, Arbejdernes Boligforening i Odense, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. September 1916 stiftedes Andelsselskabet Arbejdernes Boligforening i Odense, hvis Formaal efter Lovenes § 1 var at skaffe Medlemmerne gode og billige Boliger; medens Lejlighederne i Foreningens Ejendomme kun blev udlejet til Andelshavere, var det Tanken at udleje Butikkerne ogsaa til andre. Andelshavernes Indskud var oprindelig fastsat til 400 Kr., men blev senere nedsat til 200 Kr., der skulde forrentes med 4 pCt. p. a., hvilken Rente blev tilskrevet Indskudet, indtil dette havde naaet en Størrelse af 400 Kr.; derefter skulde Renten udbetales.

Frugthandler L. Laursen blev straks ved Stiftelsen Medlem; han fik en Bolig i 1918 og indbetalte sin Andel 200 Kr. Ved Kontrakt af 11. September 1923 lejede Laursen en Butik i Ejendommen Ahlmannsvej Nr. 2, som Foreningen var i Færd med at opføre, for en aarlig Leje af 800 Kr. I Kontrakten hedder det blandt andet: »Lejeren forpligter sig til at overtage for 1000 Kr. skriver Et Tusinde Kroner, amortisable Partialobligationer, lydende paa Navn, til Kurs 100 og til aarlig Rente af ikke under 5 pCt., som Ejeren udsteder mod oprykkende sekundær Panteret i Foreningens Ejendomme, Ahlmannsvej 2, og Sdr. Boulevard 49—51—53—55, næst de af Statens Boligfond i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 ydede Laan. Som midlertidig Kvittering for ovennævnte 1000 Kr., der skal indbetales til Arbejdernes Boligforening senest 15. September d. A., udstedes et Interimsbevis, der forrentes med 6 pCt. fra Indbetalingsdagen, indtil Ombytning med fornævnte Partialobligationer kan finde Sted. Ved Lejemaalets Ophør har Ejeren ingen Forpligtelse til at afkøbe Lejeren dennes eventuelle Restbeholdning af disse Partialobligationer.« Laursen var ikke i Stand til at betale dette Beløb paa en Gang; samtidig med Kontraktens Underskrift betalte han 500 Kr., for hvilket Beløb der samme Dag blev udstedt et Interimsbevis, i hvilket det hedder: »Bestyrelsen for Arbejdernes Boligforening i Odense (Andelsselskab med begrænset Ansvar) erkender herved, at Herr Detailhandler L. Laursen, Odense, til Selskabet har indbetalt et Beløb, stort Kr. 500, for hvilket Beløb han har Krav paa, naar Ejendommen Ahlmannsvej Nr. 2 og Sdr. Boulevard Nr. 49, 51, 53 og 55 er opførte og prioriterede, at erholde udleveret 5 Stk. Partialobligationer a 100 Kr. pr. Stk.

Hovedobligationens Paalydende bliver 23.000 Kr. og erholder oprykkende Prioritet og Panteret i Foreningens ovennævnte Ejendomme næst efter de af Statens Boligfond i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 ydede Laan. Partialobligationernes Paalydende bliver 100 Kr., der forrentes med 5 pCt. p. a. og indfries til pari Kurs paa den Dag, til hvilke de i Overensstemmelse med Hovedobligationens Indhold maatte blive udtrukne til Indfrielse, hvorved bemærkes, at der i hver Termin udtrækkes et Beløb paa mindst 500 Kr.« I Efteraaret 1924

betalte Laursen Restbeløbet 500 Kr., for hvilket Selskabets Forretningsfører gav ham en løs Kvittering, der skulde ombyttes med et Interimsbevis, men dette er aldrig sket. I et af Selskabets Bestyrelse den 8. Oktober 1923 afholdt Møde vedtoges det »efter Henstilling fra Kontorchef Bülow i Indenrigsministeriet at udstede Foreningens almindelige Andelsbreve som Kvittering for den Indskudskapital, saavel Medlemmer som Lejere skal indskyde i de to Bygninger X og Y ved Sdr. Boulevard«; Laursen fik ingen Meddelelse om denne Beslutning; det af Laursen ydede Laan — 1000 Kr. — blev herefter indført paa hans Andelskonto — heller ikke herom fik han nogen Meddelelse, ligesom disse Beslutninger ikke gav sig noget ydre Udtryk. Selskabet behandlede stadig Andelsindskud og Laan paa forskellig Maade: Indskudene blev forrentede med 4 pCt., der ikke udbetaltes, men tilskreves Indskudet, Laanet forrentedes med 5 pCt., der hvert Aar i Januar Maaned blev udbetalt Laursen ved Fradrag i den Leje, han da skulde erlægge.

I 1932 døde Foreningens manguaarige Forretningsfører, og det blev da opdaget, at der var forskellig Uorden i dens Regnskaber, der blev foretaget en Revision, og den 23. August s. A. udsendte Revisorerne til samtlige Medlemmer et Cirkulære, hvori den enkeltes Andelskapital og eventuelt hans Gæld for Boligafgift blev angivet med Opfordring til at gøre Indsigelse, hvis vedkommende havde noget mod disse Angivelser at indvende. Laursen har sandsynligvis ogsaa faaet et saadant Cirkulære, og i dette har hans Andels-Indskud og hans Laan til Foreningen muligvis været opført under et som Andelskapital; Laursen gjorde ingen Indsigelser, idet han stadig fik sine 5 pCt. udbetalt; først i 1935 blev det ham meddelt, at der ikke vilde blive udbetalt Renter mere — det ses af Regnskabet, at der først er blevet krediteret ham Renter til Udbetaling 1935, men at denne Post senere er tilbageført. Laursen protesterede straks mod Selskabets Nægtelse; han fremdrog det paa den følgende Generalforsamling, hvorhos han klagede til Indenrigsministeriet; men der opnaaedes ingen Ordning; Selskabet fastholdt, at hans Laan var overført til Andelskapitalen, og at denne ikke kunde forrentes; (efter det foreliggende maa den anses tabt).

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har Sagsøgeren Frugthandler L. Laursen, hvem der er meddelt fri Proces, principalt paastaat Sagsøgte, Arbejdernes Boligforening i Odense dømt til at betale 200 Kr. — nemlig Rente for Aarene 1934/37 af fornævnte Laan — med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 14. Juni 1938. Sagsøgeren paastaar derhos Sagsøgte tilpligtet til som Sikkerhed for hans nævnte Fordring at udstede et Pantebrev til ham, stort 1000 Kr. à 5 pCt. p. a. Rente, opsigeligt med et halvt Aars forudgaaende Varsel til en 11. Juni eller 11. December Termin og med oprykkende Prioritets- og Panteret i de Foreningens tilhørende Ejendomme Ahlmannsvej Nr. 2 og Sdr. Boulevard 49—51—53 og 55, næst de i Statens Boligfond i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 ydede Laan. Pantebrevet paastaas affattet i Overensstemmelse med Justitsministeriets Pantebrevs Formular I: saafremt dette Pantebrev ikke kan udstedes, paastaar Sagsøgeren de Sagsøgte tilpligtet at udbetale ham Hovedstolen sammen med Renterne.

Subsidiært paastaar Sagsøgeren sig tilkendt fornævnte Beløb samt sig kendt berettiget til for følgende Aar at oppebære Renter 50 Kr. aarligt at udbetale ved Kalenderaarets Slutning samt berettiget til at kræve Hovedstolen 1000 Kr. udbetalt, naar han fraflytter den i Sagen ommeldte Butik.

Til Begrundelse af sin Paastand henviser Sagsøgeren til Lejekontrakten og Interimsbeviset; den ham ved disse Dokumenter tillagte Retsstilling kan Selskabet ikke ensidigt forandre.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte for denne Paastand anfører Sagsøgte, at der ikke er givet Sagsøgeren noget Interimsbevis for Indbetalingen i 1924, at der hvert Aar er tilsendt Sagsøgeren, saavel som de andre Medlemmer, Foreningens Regnskab, hvoraf Sagsøgeren kunde se, at der ikke var noget Partialobligationslaan paa 23.000 Kr., at Sagsøgeren, der fra 1929/33 og fra 1936 indtil Sagsanlægget har været Medlem af Selskabets Bestyrelse, som saadan har haft Adgang til Selskabets Bøger og saaledes har været i Stand til at se, at hans Laan var overført til Andelskapitalen, at Sagsøgeren, naar han fik Renter i Januar Maaned de fleste Gange underskrev en Kvittering for Modtagelse af »Renter af Andelskapital«, samt endelig, at Sagsøgeren som Medlem af Bestyrelsen i 1930 var med til at ordne en Omprioritering, hvorved et Partialobligationslaan paa 85.000 Kr. i Landmandsbanken blev ombyttet med et Sparekasselaan.

Heroverfor gør Sagsøgeren gældende, at han aldrig har faaet Kendskab om, at Laanet var overført til Andelskapitalen; medens han, hver Gang han af Andelsindskudet havde indbetalt 20 Kr., fik et Andelsbevis for dette Beløb, er der ingensinde tilbudt ham Andelsbeviser for Laanet. Det er rigtigt, at han hvert Aar har faaet Genpart af Selskabets Regnskab, og at han har været Medlem af dets Bestyrelse som anført, men han er ikke særlig regnskabskyndig og har ikke af det meget omfattende og indviklede Regnskab, der omfatter 28 Ejendomme med forskellige Prioritering, kunnet se, om der i den ham vedkommende Ejendom var et Partialobligationslaan paa 23.000 Kr.; paa Regnskabet for 1929 var der en Konto for Partialobligationer, men den blev i 1930 ombyttet med et Laan i Landbosparekassen; Sagsøgeren gjorde sig ikke nogen særlig Forestilling om, hvorvidt denne Ombytning havde nogen Betydning for hans Retsstilling; han var i det hele tilfreds med, at han fik udbetalt Renter af Laanet. Sagsøgeren henviser sluttelig til, at en anden Butiksejer, der havde laant Selskabet 4000 Kr., fik dette Beløb med 6 pCt. udbetalt, da han afstod sin Butik; hans Retsstilling er ganske den samme.

Der maa efter det saaledes foreliggende gives Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgte har været ubeføjet til uden Samtykke at overføre dette Laan til Andelskapitalen; Sagsøgte maa derfor betale de resterende Renter, og da Ejendommen nu er saaledes prioriteret, at der ikke kan gives Sagsøgeren den ham tilsagte Prioritetsstilling, maa Selskabet være pligtig at udbetale det skyldige Beløb.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor nærmere bestemt.

Torsdag den 4. Januar.

Nr. 284/1939.

Rigsadvokaten

mod

Walter Hamilton Lorentzen (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241 og Motor- og Færdselsloven.

Københavns Byrets Dom af 29. August 1939 (3. Afd.): Tiltalte Walter Hamilton Lorentzen bør inden 14 Dage fra Dato til Statskassen betale 10 Dagbøder à 10 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 75 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jul. Møller.

Østre Landsrets Dom af 5. Oktober 1939 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til 20 Dagbøder à 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Walter Hamilton Lorentzen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Julius Møller, udredes af Tiltalte. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket af det Offentlige til Skærpselse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog vil seks Dommere bestemme Straffen til Hæfte i 10 Dage og frakende Tiltalte Retten til at føre Motorkøretøj i 6 Maaneder.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Walter Hamilton Lorentzen bør straffes med Hæfte i 10 Dage og Retten til at føre Motorkøretøj frakendes ham i 6 Maaneder.

Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder de i Byrettens og Landsrettens Domme fastsatte Salærer og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gorrissen 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd er Walter Hamilton Lorentzen ved Anklageskrift af 19. Juli 1939 fra Statsadvokaten for København sat under Tiltale til at lide Straf for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 og for Overtrædelse af Motorlovens § 29 og Færdselslovens §§ 9 og 11 ved den 15. Marts 1939 Kl. ca. 17,20 som Fører af Varemotorvogn K 28753 paa Frithjof Nansens Plads paa Grund af manglende Agtpaagivenhed at have paakørt den fra hans højre Side paa Cykel kommende August Bengtsson og tilføjet denne saadanne Kvæstelser, at han den 26. Maj 1939 afgik ved Døden.

Der nedlægges i Medfør af Motorlovens § 42 Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte for bestandig eller for et af Retten nærmere fastsat Tidsrum.

Tiltalte er født den 22. December 1911 og tidligere anset: ved Københavns Byrets Dom af 8. December 1930 efter Straffeloven 1866 § 228 med en betinget Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet.

Det fremgaar af det oplyste, at det regnede fint, og Tiltalte har forklaret, at han ikke bemærkede Cyklisten, før denne befandt sig skraat til højre foran Vognen. Han bremsede straks med Fod- og Haandbremse, men kunde alligevel ikke undgaa Paakørsel, idet han med venstre Forskærm ramte Cyklens Bagstel, saaledes at Cyklisten faldt. Idet Tiltalte bemærkede Cyklisten, saa denne tilhøjre, og Tiltalte mener ikke, at Cyklisten har lagt Mærke til Bilen, idet han ikke paa nogen Maade reagerede overfor den. Efter Paakørslen laa Cyklisten $1\frac{1}{2}$ a 2 Meter fra Vognen og udfor denne.

Det bemærkes, at Vinden efter Oplysning fra Meteorologisk Institut var nordøstlig, og at Cyklisten derfor har haft Vinden og Regnen skraat imod sig. Der er derfor en Mulighed for, at Tiltaltes Forklaring om, at Cyklisten ikke har været opmærksom paa Bilen, er rigtig.

Selv om det imidlertid maatte antages, at Afdøde havde været mindre opmærksom, havde det dog været Tiltaltes Pligt i god Tid at bemærke ham, der kom fra hans højre Side, og selv om Afdøde ikke er blevet direkte ramt af Motorvognen, findes det dog, at Paakørslen bør henføres under Straffelovens § 241, og Tiltalte vil derfor være at dømme efter denne Bestemmelse samt efter Motorlovens § 41, jfr. § 29 og Færdselslovens §§ 9 og 11.

Under Hensyn til de med Paakørslen forbundne Omstændigheder i Forbindelse med Tiltaltes gode Fortid som Motorfører findes Straffen at kunne fastsættes til Bøde efter Omstændighederne 10 Dagsbøder à 10 Kr., ligesom der ikke findes Anledning til at fratage Tiltalte Retten til at føre Motorvogn.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 3. Afdeling den 29. August 1939 (262/39) og paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Walter Hamilton Lorentzen idømte Straf og

med Paastand om, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham.

Tiltalte har paastaaet Dommen stadfæstet, dog saaledes at Forholdet ikke henføres under Straffelovens § 241. Det bemærkes, at Paakørslen har fundet Sted den 15. Maj og ikke som i Dommen anført den 15. Marts 1939.

Dommen findes i det hele at kunne stadfæstes, dog at Straffen bestemmes til 20 Dagbøder à 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage.

Fredag den 5. Januar.

Nr. 300/1939. **Carl Edgar Christian Petersen**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 16. November 1939.

Den paakærede Landsretskendelse, der er afsagt af Rettens I Afdeling, er saalydende:

Ved Københavns Byrets 7. Afdelings Dom af 13. Januar 1939 blev Carl Edgar Christian Petersen efter Straffelovens § 286, jfr. § 276, og efter dens §§ 289 og 138, Stk. 2, dømt til Indsættelse i Arbejdshus. Sagen var fremmet til Dom i Henhold til Retsplejelovens § 925. Ved Dommens Afsigelse erklærede Domfældte efter Samraad med sin Forsvarer, at han modtog Dommen, som han ikke ønskede at paaanke. Han blev derefter den 17. s. M. afleveret til Arbejdshuset.

Ved Skrivelse til Justitsministeriet af 14. September 1939 har Domfældte paaanket Dommen. Der er derefter af Statsadvokaten udfærdiget Ankemeddelelse, som er forkyndt for Domfældte, der har angivet den i Retsplejelovens § 963, Stk. 1, Punkt 3, omhandlede Ankegrund.

I sin ovennævnte Skrivelse har Domfældte udtalt sig nærmere om Grunden til Anken. I en Skrivelse af 29. Oktober 1939 har han fremsat Begæring om at blive fremstillet personligt i Landsretten.

Statsadvokaten har i sin Ankemeddelelse udtalt, at der fra Anklagemyndighedens Side vil blive nedlagt Paastand paa Afvisning paa Grund af for sildig Anke.

Der skønnes ikke at være Anledning til at imødekomme Domfældtes Begæring om Fremstilling i Retten.

Da der ikke findes at være Grundlag for at tilstede den begærte Anke,

b e s t e m m e s :

Den af Domfældte Carl Edgar Christian Petersen iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke, som foreskrevet i Retsplejelovens § 968, 3. Stk.,

foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Nr. 34/1939. **Annas Margreus Andresen** (Rode efter Ordre)

mod

Fru Marie Cathrine Christine Andresen, født Nielsen
(Meyer efter Ordre),

betræffende Skilsmisse.

Dom afsagt af Retten for Fredericia Købstad den 2. Oktober 1937: Det mellem Sagsøgeren, Hospitalspatient paa »Fildelfia« ved Dianalund Annas Margreus Andresen, og Indstævnte, Fru Marie Cathrine Christine Andresen, født Nielsen, Villa »Esja«, Treldevej, Fredericia, indgaaede Ægteskab ophæves paa følgende Vilkaar. Formuefællesskabet ophæves og eventuelt Fællesbo deles ved Skifterettens Mellemkomst. Ingen af Ægtefællerne svarer Bidrag til hinanden. Forældremyndigheden over Fællesbarnet Oskar Fridrich Krestian Andresen, født 21. Januar 1920, tillægges Indstævnte, og Sagsøgeren betaler til dette Barns Underhold Bidrag efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Sagens Omkostninger hæves, idet der tillægges de beskikkede Sagsførere, Overretssagfører Bertelsen, Fredericia, for Sagsøgeren 150 Kr. og for hafte Udlæg 5 Kr., og Landsretssagfører Norvang, Fredericia, for Indstævnte 125 Kr. og for hafte Udlæg 5 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 4. April 1938 (II Afd.): Appellantinden, Fru Marie Cathrine Christine Andresen, født Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Alumne Annas Margreus Andresen, i denne Sag fri at være. I Henseende til Sagens Omkostninger i 1. Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de for Appellantinden og Indstævnte ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Norvang, Fredericia, og Overretssagfører Sørensen, Viborg, i Salær henholdsvis 150 Kr. og 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg førstnævnte 175 Kr. og sidstnævnte 10 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere udtaler følgende:

For Højesteret er oplyst, at der den 18. Maj 1934 er tilført Appellantens Sygejournal, at han, der aldrig hører fra Hustruen, paatænker Skilsmisse.

Af en Skrivelse af 23. Maj 1936 fra Overlæge Schou fremgaar derhos, at der dengang gentagne Gange har været drøftet Spørgsmaalet om Skilsmisse med Appellanten.

De maa herefter antage, at Forholdet mellem Ægtefællerne, som i Underretsdommen udtalt, er ødelagt paa Grund af en i langt over 4 Aar varende Uoverensstemmelse, der har bevirket, at ethvert Samkvem mellem Ægtefællerne har været ophævet, og finde Ægteskabslovens § 55 anvendelig.

De finder derhos ikke, at der er Anledning til at paalægge Appellanten at svare Underholdsbidrag, men vil i det hele tage hans Paastand om, at Ægteskabet opløses, til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter vil de ophæve.

To Dommere — der vel finder det godtgjort, at Forholdet mellem Ægtefællerne nu er ødelagt paa Grund af dyb Uoverensstemmelse, men som mener, at det i Ægteskabslovens § 55 anførte Tidsrum af 4 Aar tidligst kan regnes fra Sommeren 1936 — vil, overensstemmende med Appellantens subsidiære Paastand, alene give ham Dom til Separation i Medfør af Lovens § 53, 2. Stk.

Een Dommer vil stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Ægteskabet mellem Annas Margreus Andresen og Marie Cathrine Christine Andresen, født Nielsen, opløses.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

I Salær for Højesteret og i Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Rode 250 Kr. og 66 Kr. 75 Øre og Højesterets-sagfører Meyer i Salær for Højesteret 200 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Hospitalspatient paa Kolonien »Filadelfia«, Dianalund, Annas Margreus Andresen, hvem der i Henhold til Vejle Amts Skrivelse af 12. Maj 1937 i Medfør af Retsplejelovens § 332 er meddelt Bevilling til fri Proces, Dom:

principalt til Skilsmisse i Medfør af Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 59, subsidiært dens § 55,

subsidiært til Separation i Medfør af bemeldte Lovs § 53, fra sin indstævnte Hustru, Fru Marie Cathrine Christine Andresen, født Nielsen, Villa »Esja«, Treldevej, Fredericia, paa følgende Vilkaar:

1) Formuefællesskabet mellem Parterne ophæves, evt. ved Skifte-rettens Mellekomst, hvorved bemærkes, at der efter det oplyste ingen Værdier findes i Fællesboet,

2) Ingen af Ægtefællerne svarer Underholdsbidrag til den anden,

3) Forældremyndigheden over det nu i Ægteskabet tilbageværende umyndige Barn, Oskar Fridrich Krestian Andresen, født 21. Januar 1920, tillægges Indstævnte,

4) Sagsøgeren fritages for at yde Bidrag til nævnte Barns Underhold, hvilket paalægges Indstævnte.

Indstævnte har paastaaet sig frifundet, idet hun har protesteret mod Paastanden angaaende saavel Skilsmisse som Separation, hvorhos hun subsidiært, for saavidt Dommen maatte gaa hende imod, har ønsket sig Forældremyndigheden over det nævnte Barn tillagt og Sagsøgeren tilpligtet at betale Underholdsbidrag til Indstævnte og det nævnte Barn efter Rettens Skøn, subsidiært efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, derunder blandt andet Parternes Forklaringer, at Sagens Omstændigheder er følgende:

Sagsøgeren er født den 29. August 1882 og Indstævnte den 11. April 1885.

Parterne indgik Ægteskab den 26. November 1910 og har i Ægteskabet 5 Børn, hvoraf den yngste er det ovennævnte Barn, Oskar F. K. Andresen.

Saavel gejstlig som indenretslig Mægling til Ægteskabets Fortsættelse er forgæves prøvet under Sagen.

Sagsøgeren kom første Gang paa »Filadelfia« i 1924 og var der 4 Maaneder, hvorpaa han atter rejste hjem, men da han ikke var helbredt, blev han i Slutningen af Oktober 1927 anbragt som Patient paa Kolonien »Filadelfia«, hvor Sagsøgeren siden har opholdt sig, og hvor Indstævnte aldrig har besøgt Sagsøgeren, ligesom Parterne siden nævnte faktiske Adskillelse kun har set hinanden en Gang, nemlig under en 10 Minutters Samtale i Hammelev 1928.

Siden Sagsøgerens Anbringelse paa »Filadelfia«, har det ægteskabelige Samliv mellem dem faktisk været ophævet, idet de ikke har boet sammen og ikke siden har haft kønslig Omgang.

Ingen af Parterne havde ved Ægteskabets Indgaaelse nogen Formue, og ingen af dem har senere erhvervet nogen Formue, saaledes at ingen af dem har Særformue eller Ægtepagt, og den fælles Formue bestod kun af et ringe Indbo, som i sin Tid af Parterne blev overladt det myndige Fællesbarn, Arbejdsmand Andreas Andresen, Kongens Lyngby.

Om Sagsøgerens økonomiske Forhold hedder det i en Skrivelse af 21. Juli 1937 fra Invalidenævnet følgende:

»Bemeldte Andresen oppebærer som Hospitalspatient ikke den almindelige Krigsinvalidforsørgelse, saakaldt Invalidrente, idet i § 18 i Lov Nr. 127 af 15. April 1935 om Forsørgelse af militære Invalidere og saadanne efterladte i de sønderjydske Landsdele bestemmer, at under

Indlæggelse paa Helbredelsesanstalt afløses Forsørgelsen (Renten) af Dagpenge, hvis Størrelse fastsættes efter de i hvert enkelt Tilfælde foreliggende Forhold. Efter den siden Forsørgelsens Fastsættelse pr. 1. September 1920 gældende Invaliditetsgrad paa 50 pCt. vilde Andresen for Tiden have oppebaaret en Rente paa 90,00 Kr. mdl.; nu er Dagpengene fastsat til et maanedligt Beløb paa 91,00 Kr., hvoraf udbetales til Hustruen, beregnet for hende selv og et Barn under 18 Aar, 85,00 Kr., medens Andresen selv oppebærer 6,00 Kr., d. v. s. 3,00 Kr. udbetales ham af Kolonien, medens 3,00 Kr. udbetales af Nævnet. I Tilfælde af Skilsmisse og ved fortsat Hospitalsophold skal Andresen vedblivende have de 6,00 Kr. maanedlig, og den eventuelle Udredelse af Underholdsbidrag (antageligt kun for Barnet), der maatte blive ham paalagt af Overvrigheden, vil formentlig kunne overtages af Nævnet. Udgifterne for Hospitalsopholdet afholdes uafhængigt af de her anførte Beløb af Nævnet.«

Det fremgaar af Indstævntes Forklaring, at hun siden Samlivet mellem Parterne faktisk ophævedes som ovenfor fremstillet, har klaret sig dels ved den Del af Invaliderenten, der blev tilstaaet Sagsøgeren, dels ved Laan og dels ved forskelligt løst Arbejde, i hvilken Henseende hun har oplyst, at hun siden 1932 fik Plads som Husholderske hos Arbejdsmand, Mejerist Egon Emil Stalhut, der dengang boede i Alnor i Sønderjylland, og hos hvem hun siden har virket som Husholderske uden Løn, og uden at hun iøvrigt har tjent andet ved Siden af.

Det fremgaar af Sagsøgerens Forklaringer, at han støttet paa Udtalelser fra forskellige Personer, blandt andet en Datter, har nærret Mistanke mod Indstævnte for ægteskabelig Utroskab med Hensyn til nævnte Stalhut, at Sagsøgeren hørte herom efter sin Anbringelse paa »Filadelfia«, uden at han har kunnet opgive Aaret og Datoen herfor, og at hverken Indstævnte eller Stalhut overfor Sagsøgeren har erkendt, at noget kønsligt Forhold mellem dem har bestaaet.

Han har derhos anført, at Indstævnte i den Tid, han har opholdt sig paa »Filadelfia«, ikke har vist Spor Interesse for ham, idet hun ialt kun vistnok 3—4 Gange har tilskrevet ham ganske indholdsløse Breve, der end ikke var underskrevet af hende.

Indstævnte har heroverfor benægtet i det hele at have gjort sig skyldig i ægteskabelig Utroskab eller noget mod hendes ægteskabelige Pligter stridende kønssædeligt Forhold, hvorfor hun har modsat sig Skilsmisse eller Separation, idet hun har anført, at hun siden 1921 mod Sagsøgerens Ønske har været Medlem af 7 Dages Adventisternes Sammenslutning, at Skilsmisse eller Separation vil være stridende mod dybt-følte religiøse Grunde hos hende, ligesom hun stadig ønsker Andel i den Sagsøgeren tilfaldende Understøttelse. Hun har erkendt at være klar over, at Sagsøgeren formentlig ikke bliver rask, men har anført, at hendes Troskabspligt forbyder hende at skilles fra Sagsøgeren, selv om denne som Følge af Deltagelse i Verdenskrigen er blevet Epileptiker, og at hun desuagtet vil holde fast ved ham, som hun i de forløbne Aar har skrevet mange Breve og Kort til.

Nævnte Mejerist Egon Emil Stalhut har som Vidne forklaret, at han i 1932, da han boede i Alnor i Sønderjylland eller i Sønderborg,

gennem et Avertissement om en Husbestyrerinde kom i Forbindelse med Indstævnte, hvem han antog som Husbestyrerinde, og sammen med hvem han flyttede ind i et Hus i Alnor i en derværende 3-Værelsers Lejlighed, hvoraf Indstævnte med til Tider fire hjemmeværende Børn beboede det ene Værelse, medens Vidnet havde sit eget Værelse, hvor han sov. Vidnet ernærede sig paa det Tidspunkt ved og har siden ernæret sig ved løst Arbejde af forskellig Slags, uden at han paa Forespørgsel har kunnet give nærmere Oplysning om Arbejdets Art eller Dageantal. Ved Afhøringen den 29. Juli her ved Retten har han eksempelvis anført ikke at have haft noget Arbejde de sidste 4 Maaned, deraf de 3 medens han har boet i Fredericia, idet han har angivet at have levet af egne Midler, paa nærmere Forespørgsel defineret som Pengebeløb hidrørende fra hans Fader.

Han har benægtet, at noget af de Beløb, som Indstævnte gennem Aarenes Løb har modtaget i Understøtelse, er kommet ham tilgode, og han har nægtet at oplyse, hvorvidt Indstævnte har modtaget nogen Løn hos ham som Husbestyrerinde, hvorimod han har anført, at Indstævnte i den forløbne Tid har laant Penge af Vidnet, der ikke har villet oplyse hvormange.

Han har benægtet nogensinde at have staaet i kønsligt Forhold til Indstævnte og har paa Forehold af en indenretslig Forklaring, afgivet af Parternes Datter, Kristine Petersen, benægtet under hans og Indstævntes Samboen i Alnor at have ligget i Sengen hos Indstævnte, hvorimod han har anført, at Parternes Søn, Andreas Andresen, skal have meddelt, at Sagsøgeren havde villet overtale nævnte Søn og Parternes øvrige Børn til at staa paa Sagsøgerens Parti, saaledes at de skulde være villige til at fremskaffe Beviser for ægteskabelig Utroskab fra Indstævntes Side.

Parternes nævnte Datter, Fru Kristine Kathrine Petersen, har som Vidne forklaret, at hun siden sit 15. Aar kom meget lidt hjem til Indstævnte, der havde Vidnets to mindre Søskende, Kathrine og Oskar, hos sig, idet Indstævnte flyttede meget omkring, og Vidnet ikke holdt af at komme hjem, da Indstævnte var forfløjen og »berufen«. I Sommeren 1932 hørte Vidnet, der da tjente i Nybøl, at Indstævnte boede i Alnor, og da Vidnet en Dag tog hen og besøgte hende, konstaterede hun, at Indstævnte boede i en vistnok 2-Værelsers Lejlighed med Køkken, og at der i det ene Værelse stod en Dobbelt seng samt en Barneseng. Indstævnte laa afklædt i Sengen under Foregivende af at være forkølet, og til Stede var i Stuen en Mandsperson ved Navn Egon. Vidnet vilde gaa, hvorimod Indstævnte ikke syntes, at Vidnet skulde tage sig nær, at der hos Indstævnte var en fremmed Mandsperson, og under Besøget kravlede Mandspersonen paaklædt op i Sengen til Indstævnte, og Vidnet kunde høre, at Mandspersonen klappede Indstævnte paa hendes bare Krop, vistnok paa Laaret. Vidnet har først i Juni Maaned 1936 fortalt Sagsøgeren om dette Optrin.

Fru Ellen Emmy Hansen, Frugthandler Jørgen Hansens Hustru, Alnor, har som Vidne forklaret, at en Kvinde ved Navn Marie Andresen, hvis Mand var paa »Filadelfia«, i Maj eller Juni 1932 havde lejet Stuelejligheden i det Vidnets Moder tilhørende Hus i Alnor. Lejligheden

bestod af 3 Værelser og Køkken, og Indstævnte havde 3 Børn hos sig, og ind med Indstævnte flyttede en yngre Mand, Egon Stalhut, der var arbejdsløs, ligesom han flyttede med ud, da Indstævnte en 2-3 Maaneder senere flyttede bort. Vidnet har intet kunnet oplyse om det personlige Forhold mellem Indstævnte og nævnte Stalhut.

Parternes Søn, Chauffør Andreas Jessen Andresen, har som Vidne forklaret i de sidste 2 Aar ikke at have boet sammen med Indstævnte, men at han før den Tid boede sammen med hende i Holte, i Bagsværd og Alnor ved Graasten, sidstnævnte Sted for ca. 4 Aar siden, og dette sidste Sted boede Vidnet sammen med Indstævnte i 3 à 4 Maaneder. Indstævnte var paa daværende Tidspunkt Husbestyrerinde hos Stalhut, men hvad denne foretog sig, har Vidnet ikke kunnet oplyse, udover at Stalhut i hvert Fald ikke gik paa Arbejde. Indstævnte opholdt sig ogsaa om Natten i Stalhuts Lejlighed, men Indstævnte og Stalhut sov hver i sit Værelse, og Vidnet har aldrig set noget, der kunde tyde paa, at der bestod et Kæresteforhold mellem Indstævnte og Stalhut. Vidnet har ikke i de sidste 4 Aar haft nogen Forbindelse med Sagsøgeren. Under Opholdet i Alnor blev Vidnet Uvenner med Indstævnte over Kostpenge. Vidnet sagde ofte til Indstævnte, at Stalhut skulde ud, fordi han ikke vilde bestille noget, hvortil Indstævnte svarede, at Stalhut fik Penge hjemme fra sin Fader til at leve for, men Vidnet ved ikke, om dette var Tilfældet.

Indstævnte har bestridt Rigtigheden af Vidnerne Kristine Kathrine Petersens og Fru Ellen Hansens Forklaringer, for saa vidt disse gaar ud paa, at der paa den omforklarede Maade skulde have bestaaet noget kønsligt Forhold mellem Indstævnte og Stalhut, eller at Indstævnte ved den Dagpengehjælp, hun fik, skal have ydet indirekte Underhold til Stalhut, idet hun har hævdet, at hun betalte Huslejen af sine egne Penge.

Medens efter de saaledes foreliggende Oplysninger Betingelserne for at meddele Skilsmisse i Medfør af Ægteskabslovens § 59 ikke med tilstrækkelig Sikkerhed skønnes at foreligge, findes Lovens Betingelser for at opnaa Skilsmisse ved Dom i Henhold til Ægteskabslovens § 55 at foreligge, idet der maa gives Sagsøgeren Medhold i, at der under Hensyn til den lange Tid, Samlivet har været ophævet, og det iøvrigt oplyste ikke findes at foreligge nogen rimelig Udsigt til, at det fornyes, og der ej heller for Indstævntes Vedkommende, saaledes som Forholdene foreligger, findes oplyst nogen virkeligt berettiget Interesse i Ægteskabets Opretholdelse.

Herefter, og under Hensyn til, at Forholdene i det hele taler for, at Ægteskabet nu endelig ophæves, vil der være at afsige nedenstaaende Dom, idet Sagens Omkostninger hæves, og idet der tillægges de beskikkede Sagførere, Overretssagfører Bertelsen, Fredericia, for Sagsøgeren 150 Kr. samt for hafte Udlæg 5 Kr., og Landsretssagfører Norvang, Fredericia, for Indstævnte 125 Kr. og for hafte Udlæg 5 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 2. Oktober 1937 af Retten for Fredericia Købstad m. v.

For Landsretten har Appellantinden gentaget sin Frifindelsespaastand, medens Indstævnte har paastaaet den indankede Dom stadfæstet, dog saaledes at Spørgsmaalet om Forældremagt over og Underholdsbidrag til Fællesbarnet Oskar Fridrich Krestian Andresen, født den 21. Januar 1920, bortfalder.

Efter Sagens Indankning for Landsretten har Afdelingslæge paa Kolonien »Filadelfia«, Dr. med. Stubbe Teglbjerg, den 19. Marts 1938 afgivet saalydende Erklæring:

» — — Vedrørende Annas Margreus Andresen skal det meddeles, at Patienten vedblivende er anfaldsfri, men stadig noget dement og ude af Stand til at klare selvstændigt Erhverv. Der er ikke væsentlig Udsigt til Ændring af Tilstanden, og i Betragtning af hans psykiske Defekter skønner man ikke, at der kan blive Tale om Genoptagelse af Ægteskabet. Saa længe Patienten gaar i et roligt og forstaaende Milieu, klarer han sig godt, men ved de gentagne Forsøg, Hospitalet har gjort for at faa ham ud i Familiepleje, har han Gang paa Gang faaet Anfald paany og er blevet opfarende og hidsig paa meget ringe Foranledning. Han lider saaledes stadig af en let epilektisk Demens og Karakterforandring.«

Her for Retten har Appellantinden afgivet fornyet Partsforklaring, hvorunder hun har fastholdt, at hun ikke har gjort sig skyldig i Ægteskabsbrud, ligesom hun fremdeles af de i Dommen anførte Grunde modsætter sig Ægteskabets Ophævelse eller Separation. Hun har i denne Forbindelse udtalt, at det skyldes hendes daarlige økonomiske Forhold, at hun ikke har besøgt Indstævnte under hans Ophold paa »Filadelfia«, og at hun jævnlig har skrevet til ham, men i lang Tid ikke har faaet Svar, hvilket efter hendes Mening skyldes, at Indstævntes Familie, der er hende uvenlig stemt, har paavirket Indstævnte.

Som i Dommen anført maa det statueres, at Betingelserne for at meddele Skilsmisse i Henhold til Ægteskabslovens § 59 ikke foreligger. Det fremgaar derhos af Sagens Oplysninger, at Grunden til Ophævelsen af Ægtefællernes Samliv ikke er Uoverensstemmelse mellem Ægtefællerne, men at Ophævelsen alene skyldes Indstævntes Sygdom, og det er ikke godtgjort, at der senere er opstaaet en saadan Uoverensstemmelse mellem Ægtefællerne, at Betingelserne for at meddele Skilsmisse efter Ægteskabslovens § 55 eller Separation efter samme Lovs § 53, Stk. 2, er til Stede. Herefter vil Appellantindens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor anført.

=====

Nr. 115/1939. **Bademester A. S. Kalfod Petersen**
(Overretssagfører V. Mortensen)

m o d

Ejendomsaktieselskabet Nordrevænge
(Overretssagfører Carl Jepsen),

betræffende Erstatning for Svie og Smerte samt for Tab af Forsørger.

Østre Landsrets Dom af 24. Oktober 1938 (VI Afd.): Sagsøgte, Ejendomsaktieselskabet Nordrevænge, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Bademester A. S. Kalfod Petersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Omkostningerne ved Skønnet m. v. udredes af det Offentlige med 425 Kr. 80 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Fremstillingen føjes, at Tjener Laustsen havde stoppet Aftrækket i Loftet med et Halstørklæde og nogle Sokker.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Bademester A. S. Kalfod Petersen, til Indstævnte, Ejendomsaktieselskabet Nordrevænge, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 24. Januar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 26

Fredag den 5. Januar.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. Januar 1938 Kl. ca. 1 Morgen aabnede Tjener Jens Peter Laustsen, der havde Bopæl i Sagsøgte Ejendomsaktieselskabet Nordrevænges Ejendom, Nattergalevej 66 i Stuen til venstre, for Gashanerne i Køkkenet og satte sig til rette der, formentlig i den Hensigt at tage sig af Dage. Inden han havde lukket op for Gassen, havde han lukket Døren og tætnet forskellige Aabninger med Papir. I Løbet af de følgende Timer bredte Gassen sig i Huset og trængte op i de øvrige Etager, herunder i 1. Sals Lejlighed til venstre, hvor Bademester A. S. Kalfod Petersen dengang boede med sin Hustru. Saavel Petersen som hans Hustru blev gasforgiftede. Om Morgenen Kl. ca. 7 blev den i Ejendommen udbredte Gas opdaget, og man trængte ind i Ejendommens Lejligheder, hvor Tjener Laustsen blev fundet død, og Petersen og hans Hustru laa svært gasforgiftede i deres Soveværelse. De forgiftede blev i Ambulance kørt til Hospitalet, hvor Petersens Hustru 5 Dage senere afgik ved Døden som Følge af en ved Forgiftningen fremkaldt Lungebetændelse. Petersen selv blev, uagtet han endnu ikke var ganske rask, eiter sit udtrykkelige Ønske udskrevet den Dag, hans Hustru døde.

Bademester A. S. Kalfod Petersen har nu som Sagsøger under denne Sag, i hvilken der er meddelt ham fri Proces uden Beskikkelse af Sagfører, paastaet Ejendomsaktieselskabet Nordrevænge som Sagsøgt tilpligtet at betale Sagsøgeren 6000 Kr. — subsidiært et Beløb fastsat ved Rettens Skøn — idet han hævder ved sin Hustrus Død at have lidt et Tab af 5000 Kr., da han i hende har mistet en delvis Forsørger, og derhos kræver 1000 Kr. for Svie og Smerte under sin egen Sygdom.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har anført, at den Kendsgerning, at han og Hustruen er blevet gasforgiftet, viser, at Huset ikke er bygget saaledes, at det egner sig til Beboelse, samt at det af de paa Sagsøgerens Foranledning foretagne Undersøgelser fremgaar, at saavel Etageadskillelsen som Adskillelsen mellem Lejlighederne paa hver Side af Trappen er mangelfulde.

Med Hensyn til sit Anbringende om, at Hustruen delvis forsørgede Sagsøgeren, har denne oplyst, at Hustruen ved Selverhverv tjente ca. 40—50 Kr. ugentlig, og at denne Indtægt var en nødvendig Forudsætning for Opretholdelsen af et Hjem, da Sagsøgeren selv kun tjente 208 Kr.

maanedlig. Han har derhos bemærket, at det i denne Forbindelse forlangte Erstatningsbeløb fremkommer ved en Kapitalisering af Hustruens Indtægt: ca. 2000 Kr. aarlig ved Multiplikation med 5, og ved en Halvering af det udkomne Beløb under Hensyn til, at Hustruen kun var delvis Forsørger.

Efter Sagsøgerens Begæring er der afholdt Syn og Skøn i Sagen. Skønsmændene Arkitekt F. C. Harboe og Ingeniør, cand. polyt. Janus Larsen har blandt andet erklæret: »— — — er det sandsynligt at antage:

- 1) Den udstrømmende Gas i Køkkenet, hvor Selvmordet fandt Sted, — Belysningsvæsenet antager ca. 40 m³ i Løbet af 6 Timer — er i nogen om end ringe Grad presset op gennem Køkkenloftet,
- 2) i nogen større Grad trængt gennem Køkkendørsfalsene ud i Entréen, og hvor Maalerkassen slutter til Loftundersiden trængt ind i Etageadskillelsen og derfra ved Fodpanelerne sivet op i 1. Sals Entré. Selv om Gennemføring af Maalerledning, hvilken vi har undersøgt, er udført forskriftsmæssig med Asfalttætning, saa findes der dog Utætheder ved Siden af Rørene;
- 3) den største Del af Gassen formodes at være passeret op gennem Køkkenets Aftræksrør, der næppe har været hermetisk tilstoppet.

Hvorvidt Lejligheden 1. Sal tv. har faaet anden Gastilførsel end fremført under Post 1 og 2, kan vi ikke afgøre; men vi mener, at der baade for 1. og 2. Sal — saavel som for 3. Sal, er Muligheder for Gastilførsel fra den fælles Lufthætte over Taget, ikke alene fordi den er fælles for alle Aftræksrør, men ogsaa fordi Hættens afvalmede Tag med de i Undersiden ombukkede Kanter, der antagelig er udført af Blikkenslageren for at give Hættens Stivhed og Soliditet, efter al Sandsynlighed i stille eller tungt Vejr vil danne en Luftpude, der hæmmer rigtigt Aftræk, og bevirker at Luften fra det ene Rør suges ned gennem et andet til Lejligheder, hvor aabne Vinduer eller Døre foranlediger »falsk Træk« — — —.

Paa følgende Spørgsmaal fra Sagsøgerens Sagfører: »Er Gennemboringerne til de elektriske Ledninger mellem Stuen og 1. Sal til venstre tætnet saaledes, at Luftgennemtrængning er udelukket?

Kunde de Utætheder, der er konstateret ved Skønsforretningen, være undgaaet ved en omhyggeligere haandværksmæssig Udførelse af Bygningsarbejdet?«, har Skønsmændene svaret: »Tilsyneladende var der — — — langs den elektr. Stigeledning gennem Etageadskillelsen nogen Utæthed, der burde være undgaaet ved det ellers omhyggeligt udførte Bygningsarbejde.«

Københavns Bygningskommission har i en under Sagen fremlagt Skrivelse udtalt:

»De fra Køkkener og Klosetrum eksisterende Aftræksrør er trukket sammen over Hanebjælkeloftet og udmunder i en fælles med Skærmtag forsynet Zinkhætte, saaledes at Aftræksrørene fra Køkkener er ført op til en Højde af ca. 35 cm fra Hættens Overkant, medens Klosetaftræksrørene naar ca. 15 cm højere op. Dette Forhold opfylder ikke de herom gældende Bestemmelser, idet Aftræksrørene herefter skulde være ført

op i Højde med Zinkhættens Overkant, og det vil efter det nu passerede blive krævet, at Forholdet bringes i Orden.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om det forefundne Forholds Forsvarlighed vilde Bygningsvæsenet ikke paa Forhaand have troet det forbundet med ligefrem Fare, saa meget mindre som det maa betragtes som givet, saafremt Gassen virkelig kan tænkes at være suget ned gennem Aftrækskanalerne, at det samme utvivlsomt vilde kunne være sket, selv om Aftræksrørene var ført helt op til Hættens Kant, idet visse Mængder af Gassen i stille, fugtigt Vejr altid vil blive staaende mellem Hættens Overkant og Taget over samme. Efter det nu skete tør man dog ikke pure bestride den Mulighed, at Gassen kan være trængt fra Stuelejligheden til 1. Sals Lejlighed gennem Aftrækskanalerne, selv om det maa forekomme langt mere sandsynligt, at Gasindtrængningen skyldes det Forhold, at Aftræksrøret i Stuelejlighedens Køkken var tilstoppet, hvorefter Gassen, da den har faaet tilstrækkelig Overtryk, gennem uundgaaelige Utætheder ved Rørgennemføringer etc. er presset direkte op i Lejligheden paa 1. Sal.«

Skønsmændene, der har afgivet Forklaring for Landsretten, har i denne Forbindelse oplyst, at det endnu ikke i Gentoft Kommune er paabudt, at Aftræksrørene fra Køkkener og Klosetrum skal være ført op i Højde med Zinkhættens Overkant.

Paa særlig Forehold af, at Københavns Belysningsvæsen som anført har anslaaet den i Tjener Laustsens Køkken udstrømmende Gasmængde til ca. 40 m³, og at Køkkenets Rumindhold er 15 m³, har Skønsmændene erklæret, at ved det ved Udstrømningen opstaaede Tryk maa Gassen sandsynligvis gennem de Sprækker og Utætheder, som altid findes selv i velbyggede Huse, være trængt op i de højereliggende Etager.

Sagsøgte findes herefter ikke at kunne gøres ansvarlig for den Sagsøgeren og hans Hustru ved Tjener Laustsens forsætlige Forhold paaførte Gasforgiftning.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde, hvorhos Sagens Omkostninger vil være at ophæve.

Omkostningerne ved Skønnet m. v., ialt Kr. 425,80, udredes af det Offentlige.

Mandag den 8. Januar.

Nr. 119/1939. **Siemens & Halske A/G** (Poul Jacobsen)

m o d

A/S Bang & Olufsen (Overretssagfører P. Olufsen),

betræffende Krænkelse af en Patentret.

Østre Landsrets Dom af 4. April 1939 (I Afd.): For saa vidt angaar Sagsøgte A/S Bang & Olufsen afvises Sagen. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren, Siemens & Halske A/G til nævnte Sagsøgte

60 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Dommen nævnte Østre Landsrets Dom af 9. Februar 1939 er stadfæstet ved Højesterets Dom af 11. December 1939.

Fem Dommere vil tage Appellantens Paastand om Hjemvisning til Følge, idet de under Hensyn til den nære Forbindelse mellem A/S Bang & Olufsen og Firmaet Gyberg & Jensen, der er A/S'ets Eneforhandler i København, og til, at Sagen for begges Vedkommende angaar paastaaet Retskrænkelse med Hensyn til samme Patent og Apparater, mener, at de rejste Krav har en saadan fælles Oprindelse, at Værnetingsreglen i Rpl. § 245, jfr. § 250, kan anvendes.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Indstævnte at betale med 200 Kr.

Fire Dommere vil stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sagen hjemvises til Østre Landsret til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte, A/S Bang & Olufsen, til Appellanten, Siemens & Halske A/G med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en ved nærværende Ret anlagt Sag paastod Siemens & Halske A/G, Berlin, A/S Bang & Olufsen, Struer, kendt uberettiget til uden Sagsøgerens Samtykke at fremstille eller forhandle Radiomodtagerapparater, hvori den ved Sagsøgerens danske Patent Nr. 34801 Krav 2 beskyttede Koblingsanordning for Skærmgitterrør benyttes, samt tilpligtet for Patentkrænkelsen at udrede en Erstatning efter Rettens Skøn med sædvanlig Procesrente. A/S Bang & Olufsen paastod under særskilt Procedure af Formaliteten Sagen afvist under Paaberaabelse af, at den med Urette var anlagt ved Østre Landsret, idet Selskabets Fabrik og Hovedkontor ligger i Gimsing Kommune i Ringkøbing Amt, og at Sagen derfor burde have været anlagt ved Vestre Landsret. Sagsøgeren protesterede mod Afvisningen under Henvi-
sning til, dels at Firmaet Gyberg & Jensen, København, har Eneforhandling af A/S Bang & Olufsens Apparater for København, dels at Selskabet har et Filialkontor i Jernbanegade 4 i København, hvorfra Apparaterne forhandles,

hvorfor Sagsøgeren hævdede, at Sagen i Henhold til Retsplejelovens § 244 med Rette var anlagt ved Østre Landsret.

Det oplystes, at Firmaet Gyberg & Jensen er en selvstændig Forretning, som har Kontrakt med Bang & Olufsen om Eneforhandling for København.

Ved Østre Landsrets Dom af 9. Februar 1939 blev Sagen afvist med den Begrundelse, at hverken Retsplejelovens § 244 eller dens § 238 sammenholdt med Fimalovens § 34 fandtes at hjemle Sagens Anlæg ved Østre Landsret.

Siemens & Halske A/G har derefter under nærværende den 1. Marts 1939 mod A/S Bang & Olufsen og Firma Gyberg & Jensen anlagte Sag paastaet de Sagsøgte kendt uberettigede til uden Sagsøgerens Samtykke at fremstille eller forhandle Radioapparater, hvori ovennævnte Koblingsanordning benyttes, og de Sagsøgte tilpligtede een for begge og begge for een at udrede en Erstatning efter Rettens Skøn med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato.

A/S Bang & Olufsen har for sit Vedkommende under særskilt Procedure af Formaliteten paastaet Sagen afvist fra Østre Landsret, idet Selskabet gør gældende, at den Omstændighed, at Firmaet Gyberg & Jensen nu er medinddraget under Sagen ikke kan bevirke, at Sagen for saa vidt angaar A/S Bang & Olufsen kan anlægges ved Østre Landsret, da Kravene mod de to Firmaer ikke er af en saadan fælles Oprindelse, at Sag i Medfør af Retsplejelovens § 250 mod den ene Parts Protest kan anlægges ved samme Værneting.

Da de mod de to Sagsøgte rejste Krav ikke kan siges at have fælles Oprindelse, kan Sag mod A/S Bang & Olufsen ikke i Medfør af Retsplejelovens § 245, jfr. § 250, anlægges ved nærværende Ret, og Selskabets Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale nævnte Sagsøgte med 60 Kr.

Nr. 137/1939. M (Jørgensen efter Ordre)

mod

F (Møller efter Ordre),

betreffende Underholdsbidrag.

Dom afsagt af Retten for Esbjerg Købstad m. v. 27. September 1937: Sagsøgte F bør for Tiltale af Sagsøgerinden M under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af Sagsøgerinden.

Vestre Landsrets Dom af 5. November 1938 (II Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de henholdsvis for Appellantinden M og Indstævnte F ved Landsretten beskikkede Sagførere, Landsrets-sagførerne M. Mikkelsen og H. Jørgensen, i Salær henholdsvis 90 Kr.

og 80 Kr. samt førstnævnte for afholdte Udlæg 28 Kr., hvilke Beløb ligesom de Landsretssagfører Flagstad og Overretssagfører Permin under Sagens Forberedelse tillagte Salærer, 30 Kr. til hver, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantindens principale Paastand ud paa, at Indstævnte dømmes til at svare Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse i Henhold til Bidragslovgivningen til det af hende udenfor Ægteskab den 18. Juni 1937 fødte Drengbarn.

Da Muligheden for Indstævnets Faderskab ikke med Sikkerhed udelukkes ved den foretagne Blodtypebestemmelse, og da der ikke er tilvejebragt Oplysninger, der tyder paa, at Appellantinden i Avlingstiden har haft Samleje med andre end Indstævnte, stemmer seks Dommere for at tage Appellantindens Paastand til Følge og at ophæve Sagens Omkostninger for alle Retter.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

En af de sidstnævnte Dommere bemærker, at det under Proceduren er oplyst, at der har fundet en ny Blodtypebestemmelse Sted i Marts 1939, der gav samme Resultat som Under søgelsen i 1937, og at han finder en sagkyndig Udtalelse paa krævet om, hvorvidt den i Erklæringen af 30. August 1937 som »overordentlig ringe« karakteriserede Fejlmulighed maa anses for yderligere formindsket eller endog praktisk talt fjernet.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte F bør svare Bidrag efter Overøvrighedens Bestemmelse i Henhold til Bidragslovgivningen til det af Appellantinden M udenfor Ægteskab den 18. Juni 1937 fødte Drengbarn.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretsagførerne Jørgensen og Møller hver 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden M Sagsøgte F tilpligtet som Fader til det af hende udenfor Ægteskab avlede, den 18. Juni 1937 fødte, unavngivne Drengbarn at betale de i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 §§ 1 og 2 omhandlede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse, medens Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Ifølge Erklæring fra Kredslægen i Esbjerg kan fornævnte Barn være avlet i Tidsrummet mellem noget før Midten af August 1936 og noget før Midten af Oktober 1936.

Sagsøgerindens Mand afgik ved Døden den — — — 1934 og Sagsøgerinden har som Part forklaret, at hun ikke siden dette Tidspunkt har haft Samleje med andre Mandspersoner end Sagsøgte. Sagsøgerinden har i Tiden fra Maj til Oktober 1936 haft Samleje med Sagsøgte mindst 10 Gange. Samlejerne fandt Sted om Dagen dels paa Sagsøgerindens dels paa Sagsøgtes Bopæl og ikke andre Steder, og der er ikke hængaaet nogen Maaned i det paagældende Tidsrum, hvor Samleje ikke har fundet Sted.

Sagsøgte har erkendt at have haft en Del Samlejer med Sagsøgerinden som af denne forklaret. Han erindrer ikke Tidspunkterne, men bestrider ikke paa noget Punkt Sagsøgerindens Forklaring.

Retsmedicinsk Institut har paa Grundlag af en stedfunden Blodtypebestemmelse udtalt, at Sagsøgtes Faderskab er uforeneligt med AB0-Systemet, men at Faderskabsudelukkelsen er sket paa Basis af Blodtypekonstellationer, henhørende under et vist meget lille Omraade af AB0-Systemet, om hvilket Insitutet i sin Erklæring har gjort følgende Tilføjelse:

»Tilføjelse. Det skal bemærkes, at den foreliggende blodtypekonstellation henhører under det omtalte omraade af AB0-systemet. Naar Institutet mener at burde give en saadan konstellation en særlig omtale, skyldes det, at erfaringen viser, at receptoren A₂ ofte er meget svag i typen A₂B (A₂-receptoren »trykkes« af B-receptorens samtidige tilstedeværelse). Det maa derfor anses for muligt, at A₂-receptoren i sjældne tilfælde kan blive upaaviselig (resultat: »B« i stedet for A₂ B).

Var egenskaben A₂ tilstede hos moderen, vilde F's faderskab være muligt.

Da det imidlertid, trods gentagne undersøgelser, specielt ved den saakaldte absorptionsmetode, ikke har været muligt at paavise spor af A₂-receptor hos den nævnte person, og da det for B-typen karakteristiske agglutinin er tilstede, maa sandsynligheden for, at den omtalte fejl-mulighed skulde foreligge her, anses for overordentlig ringe, men dog muligvis ikke saa fjernliggende, at den helt kan lades ud af betragtning, dersom meget vægtige, blodtypeundersøgelsen uvedkommende, omstændigheder i sagen skulde tale imod det ved denne undersøgelse fremkomne resultat.«

Da der ikke findes at foreligge saadanne vægtige, Blodtypeundersøgelsen uvedkommende, Omstændigheder, som kunde tale imod Udelukkelsen af Sagsøgtes Faderskab, vil denne være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 27. September 1937 af Retten for Esbjerg Købstad m. v. og er med Justitsministeriets Tilladelse af 31. Januar 1938 indanket her for Retten.

For Landsretten har Appellantinden M principalt nedlagt Paastand om, at Indstævnte F tilpligtes til hendes den 18. Juni 1937 udenfor Ægteskab fødte, udøbte Drengbarn at betale de efter Bidragslovene ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse, og subsidiært paastaaet Sagens Udfald gjort afhængig af, at hun inden Retten med sin Ed bekræfter, at hun i Avlingstiden noget før Midten af August 1936 til noget før Midten af Oktober s. A. ikke har staaet i kønsligt Forhold til andre Mænd end Indstævnte.

Under Ankesagen er paany afgivet Partsforklaringer.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Landsretten forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Med Sagens Omkostninger for Landsretten vil være at forholde som nedenfor bestemt.

O n s d a g d e n 10. J a n u a r .

Nr. 153/1939. **Arbejdsmand Niels Møller**
(Steglich-Petersen efter Ordre)

m o d

Balle Kommune (Gorrissen efter Ordre),

betræffende Erstatning for uhjemlet Anbringelse i Tvangsarbejdsanstalt.

Vestre Landsrets Dom af 7. Marts 1939 (II Afd.): De Sagsøgte, Balle Kommune, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Arbejdsmand Niels Møller, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de for Sagsøgeren og for de Sagsøgte beskikkede Sagførere, henholdsvis Overretssagfører Ejstrup i Salær saavel under Sagens Forberedelse som under Domsforhandlingen 400 Kr. samt i Godtgørelse for Udlæg 87 Kr. 65 Øre og Landsretssagfører Edlund i Salær under Domsforhandlingen 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr., hvilke Beløb tilligemed det Landsretssagfører Edlund under Sagens Forberedelse til lagte Salær af 200 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret gør Kommunen ikke gældende, at der mangler Lovhjemmel for Erstatningsret i et Tilfælde som det foreliggende, og at Socialministeriet i alt Fald endelig har afgjort, at der ikke tilkommer Appellanten Erstatning.

Om Omfanget af den Appellanten ydede Kommnehjælp bemærkes, at der i Tidsrummet 28. Juli 1934 til 24. Oktober 1935 ikke er ydet Appellanten saadan Hjælp, og med Hensyn til Appellantens personlige Udeblivelse fra Børneværnsudvalgets Møde

den 31. Januar 1936 bemærkes, at Blikkenslagersvend Chresten Mortensen, der var vel kendt med Appellantens Forhold, mødte efter Appellantens Anmodning og paa dennes Vegne.

Syv Dommere bemærker følgende:

I den Højesteret foreliggende Indstilling af 3. Februar 1936 fra det sociale Udvalg til Amtet om Appellantens Anbringelse paa Tvangsarbejdsanstalt indeholdes forskellige Urigtigheder. Som ogsaa anført i Dommen angaves saaledes urigtigt, at Appellanten selv havde beholdt de til Hustruens to Børn af tidligere Ægteskab udbetalte Alimentationsbidrag 228 Kr., og at han ligeledes til sig selv havde beholdt den siden November 1935 til Familien udbetalte Kommunehjælp. Det oplystes ikke, at Appellantens Tagen Ophold hos sine Forældre med det mindste Barn skete efter Anvisning af Børneværnsudvalgets Formand Købmand Madsen for at beskytte Barnet. Det er ogsaa usikkert, om Hustruen og Børnene som i Indstillingen anført kunde siges at have lidt Nød.

Denne mangelfulde Oplysning af Sagen kan nu vel ikke antages at have været Formanden for det sociale Udvalg, Murer Vestergaard, bevidst, og det kan, — selv om det egentlige Formaal med Børneværnsudvalgets Møde den 31. Januar 1936 kun var at behandle Appellantens Klage over Hustruen, — ogsaa i nogen Grad bebrejdes Appellanten, at han udeblev fra dette Møde, men idet det sociale Udvalg (Kommunen) maa bære Ansvar for sin Indstilling, der ligger til Grund for Amtets Beslutning, og idet der ikke er tilstrækkelig Undskyldning for de i Indstillingen indeholdte væsentlige Urigtigheder, findes Kommunen at være erstatningspligtig overfor Appellanten.

Disse Dommere vil herefter fastsætte Erstatningen under eet til 400 Kr. og ophæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Een Dommer vil stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Balle Kommune, bør til Appellanten, Arbejdsmand Niels Møller, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse betale 400 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Steglich-Petersen i Salær og Udlæg for Højesteret 300 Kr. og 80 Kr. 40 Øre og Højesteretssagfører Gorrissen i Salær for Højesteret 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Arbejdsmand Niels Møller, Alderslyst, der er født den 14. Februar 1904, indgik den 22. Oktober 1935 Ægteskab med Johanne Marie, f. Jensen, der er født den 28. Juni 1904, og som tidligere havde været gift og fra dette Ægteskab, der var ophævet ved Skilsmisse, havde to i 1931 og 1932 fødte Døtre, til hvilke den tidligere Ægtefælle svarede Bidrag. Disse Smaa piger blev den 26. Oktober 1935 sendt paa et Ophold hos Sagsøgerens Brødre i Horsens, idet Sagsøgerens Hustru da ventede en Fødsel, der indtraadte den 26. November 1935, ved hvilken Lejlighed hun fødte en Søn, til hvem Sagsøgeren er Fader. Sagsøgeren, der siden den 12. Januar 1934 med enkelte Afbrydelser som arbejdsløs havde oppebaaret Kommunehjælp, fortsatte ogsaa efter Ægteskabets Indgaaelse hermed, saaledes at han tildeltes 15 Kr. om Ugen. Han havde lidt Indtægt ved Stenslagning, og midt i December hævede han dernæst det da forfaldne Halvaarsbidrag til Hustruens to Pige børn 228 Kr. Efter Sønnens Fødsel opstod der en Del Uenighed mellem Ægtefællerne om Barnets Pleje særlig om Diegivning, og en Gang imellem Jul og Nytaar 1935 lod Hustruen under deres Skændsmaal en Ytring falde om, at hun hellere maatte tage Livet af Barnet. Begge Ægtefæller beklagede sig i denne Periode ofte til Socialudvalget og til Børneværnsudvalget i Balle Kommune, hvortil de hørte, og den 22. Januar 1936 foranledigede Børneværnsudvalget i Anledning af Sagsøgerens Klager Hustruen undersøgt i Viborg hos Overlæge paa det derværende Sindssygehospital Asksgaard, der i en Erklæring af 24. Januar 1936 udtalte, at han ved Undersøgelsen havde bestemt hendes Intelligensalder til 6,66 og Intelligenskvotienten til 42, samt at hun herefter var lidende af Aandssvaghed i Middelgrad. Overlægen tilføjede, at hun herudover ikke frembød Tegn til Sindslidelse, selv om hun af og til led af kortvarige Depressioner, og at han ikke skønnede, at der var rimelig Grund eller Udsigt til, at hun vilde gøre Barnet Fortræd eller forsætlig forsømme det. Da Hustruen kom tilbage til Viborg, havde Sagsøgeren forladt deres fælles Hjem i Alderslyst medtagende det lille Barn og havde taget Ophold hos sine Forældre, der ligeledes boede i Alderslyst. Han havde herved fulgt et ham af Formanden for Børneværnsudvalget, Købmand Madsen, Alderslyst, givet Raad, idet denne, da Sagsøgeren havde fremsat sin Frygt for, at Hustruen skulde ombringe Barnet, havde foreslaaet denne Udvej, indtil Børneværnsudvalget havde truffet Bestemmelse i Sagen. Endvidere havde Sagsøgeren medtaget, hvad der var af kontante Penge i Huset. Hustruen kom derefter til Formanden for det sociale Udvalg i Balle, Murer Niels Vestergaard, sammesteds, og beklagede sig over, at Sagsøgeren havde taget Barnet bort, saa hun ikke kunde komme til at give det Bryst, at hun ikke kunde sove om Natten af Ængstelse for Barnet, og at hun hverken havde Penge eller Mad i Huset. Vestergaard tilkaldte derpaa Sagsøgeren og paalagde ham i Overværelse af fornævnte Købmand Madsen at give Hustruen Adgang til Barnet i hans Forældres Hjem, saa hun kunde give det Bryst, samt som Forsørger og som den, der modtog Kommunehjælp til Underhold ogsaa for Hustruen, at drage Omsorg for, at hun fik Mad, eventuelt i Forældrenes Hjem. Sagsøgeren indgik paa at overholde dette Paalæg, og herom blev der givet Hustruen

Meddelelse. Hun henvendte sig imidlertid Dagen efter til Vestergaard og meddelte, at Sagsøgerens Forældre havde modtaget hende med Spørgsmaal om, hvad hun havde i deres Hjem at gøre, og havde truet hende med Politiet, dersom hun ikke straks fjernede sig. Den 31. Januar 1936 afholdt Børneværnsudvalget Møde i Anledning af Sagsøgerens Klage til Udvalget, hvori han havde beskyldt Hustruen for at ville aflive Barnet. Der afhørtes i Mødet nogle Personer, hvis Forklaringer dog ikke tydede paa, at Sagsøgerens Klage var begrundet. Hustruens Forældre havde ligeledes givet Møde, og Faderen forklarede, at Sagsøgeren ikke var god mod sin Hustru, at han beholdt den egentlige Kommunehjælp og Bidraget til de to Børn af det tidligere Ægteskab og lod Hustruen sidde og sulte. Disse sidste Klager havde Hustruen tidligere fremsat overfor Vestergaard, der ogsaa var Medlem af Børneværnsudvalget, og Sagsøgeren var derfor tilsagt til Mødet ogsaa for at afgive Forklaring med Hensyn til Anvendelsen af de udbetalte Understøttelsesbeløb. Sagsøgeren mødte imidlertid ikke. Det blev af Udvalget vedtaget, at Børnene skulde fjernes fra Hjemmet og Moderen eventuelt anbringes paa et Hjem for Aandssvage. Paa et den 1. Februar 1936 i det sociale Udvalg afholdt Møde blev det dernæst med Hensyn til Sagsøgeren besluttet, at han skulde anbringes »paa Tvangsarbejdsanstalt i Viborg som forsømmelig og ansvarsløs Forsørger efter Reglerne i Lov om offentlig Forsorg §§ 312—14, idet han ikke har efterkommet et af Socialudvalget givet Paalæg med Hensyn til Hustruens Forsørgelsesmaade, hvilket Paalæg han havde lovet at efterkomme«. Denne Beslutning blev straks ved Politiets Bistand bragt til Udførelse. Med Tilslutning af Balle Sogneraad indstillede Socialudvalget endvidere til Viborg Amt, at Sagsøgeren forblev paa Anstalten i 2 Maaneder, og i Skrivelse af 4. Februar 1936 godkendte Amtet denne Indstilling.

Paa Foranledning af Anstaltens Bestyrelse blev Sagsøgeren den 6. Februar 1936 tilset af Anstaltens Læge, Amtslæge Kjær, der efter derpaa at have fortaget en mental Undersøgelse af Sagsøgeren udtalte, at denne maatte betegnes som aandssvag (Intelligenskvotient 50) uden at Anstaltsbehandling dog var nødvendig, idet han sikkert vilde kunne gøre Fyldest i Livet, dersom der kunde skaffes ham lettere legemligt Arbejde, som var afpasset efter hans Evner og Kræfter. Sagsøgerens Fader, Smed Carl Møller, Alderslyst, havde derpaa efter at have søgt Bistand hos Overretssagfører Ejstrup, Viborg, i Skrivelse af 7. Februar 1936 indgivet Klage til Amtet over det passerede, idet han blandt andet redegjorde for Sagsøgerens Indtægter og Udgifter i de sidste 14 Uger. Det fremgik heraf, at Sagsøgeren i den Tid havde oppebaaret i Kommunehjælp 210 Kr., det fornævnte Beløb af 228 Kr. og for Stenslagning 54 Kr., ialt 492 Kr., og at han samtidig havde udlagt for Indbogenstande, Husleje og Spisevarer 367 Kr. 75 Øre, samt at han havde betalt til sine Brødre i Horsens i Anledning af de to Pigebørns Ophold der 75 Kr., saaledes at der alene resterende 49 Kr. 25 Øre, for hvis Anvendelse Dokumentation ikke forelaa. Efter at Socialudvalget den 11. Februar 1936 havde tiltraadt, at Sagsøgeren under Hensyn til Amtslægens Erklæring løslodes, bestemte Amtet i Skrivelse af 13. s. M. — ogsaa i Betragtning af, at der, efter hvad der fremgik af Carl Møllers Klage, var sikret Sag-

søgeren Arbejde hos Brødrene i Horsens — at Sagsøgeren straks skulde løslades.

I Skrivelse af 9. April 1936 indankede Formanden for Dansk Arbejdsmands Forbund, Lysbro Afdeling, Svend Pedersen, i Forbindelse med Sagsøgeren Amtets fornævnte Beslutning af 4. Februar 1936 for Socialministeriet. Efter dettes Anmodning til Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe besøgte Reservelæge ved Aandssvageanstalten Ag. Møller den 3. Juni 1936 Sagsøgeren for at foretage en mental Undersøgelse af ham. Sagsøgeren nægtede imidlertid under stærk Paavirkning af sin Fader, hos hvem han opholdt sig, og som optraadte meget ubehersket under Reservelægens Besøg, at underkaste sig en Undersøgelse. I Reservelægens Erklæring af 4. Juni 1936 udtalte det blandt andet, at »han fik Indtryk af, at Niels ogsaa under Amtslægens Undersøgelse har været en Del ophidset, saa at han muligt vil vise sig at have lidt højere Intelligens end denne angiver, men han gjorde dog et saa lidet begavet Indtryk, at der næppe kan være Tvivl om, at han med rette kan betegnes som aandssvag«. Den 13. s. M. tilskrev Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe Balle Kommunes sociale Udvalg saaledes:

— — — »I Anledning af, at Socialministeriet har udbedt sig en Udtalelse fra Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe med Hensyn til Spørgsmaalet om Inddragelse under Aandssvageforsorg af Arbejdsmand Niels Møller og Hustru af Balle, udbeder man sig under Henvissning til Lov Nr. 171 af 16. Maj 1934 § 2, Stk. 1, en Udtalelse fra Balle sociale Udvalg om, hvorvidt Udvalget med Overlægen for Aandssvageanstalten er enig i, at Niels Møller indlægges til Observation i Anstalten samt i bekræftende Fald, om der for Tiden foreligger saadant Trangstiftælde, som kan begrunde Inddragelsen under Aandssvageforsorg.«

Herpaa svarede Socialudvalget den 26. Juni 1936 blandt andet, at man stadigt afholdt Udgifterne ved Sagsøgerens Hustrus og Børns Forsørgelse, og at Udvalget efter alt det foreliggende tiltraadte Lægens Indstilling. Bestyrelsen for Aandssvageanstalten bestemte herefter under 22. Juli 1936, at Sagsøgeren i Henhold til § 2 i fornævnte Lov vilde være at inddrage under Aandssvageforsorg, idet han indtil videre indlagdes til Observation paa Aandssvageanstalten i Ribe. Denne Afgørelse indankedes for Socialministeriet af Overretssagfører Ejstrup i Skrivelse af 26. August 1936 som Sagfører for Sagsøgeren. Paa Foranledning af Socialministeriet blev Sagsøgeren, der da havde erklæret sig villig til en Undersøgelse, den 17. Februar 1937 ambulantly undersøgt af Afdelingslæge E. Larsen, Brejninge, der i en Erklæring af s. D. som Resultat af Undersøgelsen udtalte, at Sagsøgeren hverken var aandssvag eller sindssyg, og Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe udtalte herefter i Skrivelse af 1. Marts 1937, at Sagsøgeren formentlig ikke burde inddrages under Aandssvageforsorg. Socialministeriet besvarede de fornævnte Klager i en Skrivelse af 10. Maj 1937, der konkluderer saaledes:

»I denne Anledning skal man meddele, at Socialministeriet maa være af den Formening, at det sociale Udvalg i Balle Kommune, da Arbejdsmand Niels Møller vægrede sig ved at efterkomme det ham givne Paalæg om at give sin Hustru Adgang til at amme deres 2 Maaneder gamle

Fællesbarn, burde have fjernet Barnet fra ham og anbragt det i Pleje hos Moderen eller andetsteds alt i Overensstemmelse med Bestemmelsen i § 312, Stk. 1, jfr. Afsnit II, i Lov om offentlig Forsorg, forsaavidt Udvalget eventuelt Børneværnsudvalget maatte mene at have Grundlag herfor, samtidig med, at Udvalget drog Omsorg for, at Understøttelsen til paagældende fra Tidspunktet for Fraflytningen kun udbetaltes med et ringere Beløb, saaledes at den Hustruen tilkommende Hjælp udbetaltes direkte til hende. I Overensstemmelse hermed maa Socialministeriet endvidere være af den Opfattelse, at der i det foreliggende Tilfælde ikke har været tilstrækkeligt Grundlag for den af Udvalget foranledigede, af Viborg Amt den 4. Februar 1936 godkendte Anbringelse af paagældende i Viborg Amts Arbejdsanstalt, hvorved bemærkes, at de med paagældendes Ophold i Anstalten fra den 1. Februar til 13. Februar 1936 forbundne Udgifter herefter ikke vil kunne medføre nogen Retsvirkning for ham.

Forsaavidt angaar Spørgsmaalet om paagældendes Inddragelse under Aandssvageforsorg, skal man derhos meddele, at Socialministeriet kan henholde sig til det af Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe i Skrivelse af 1. Marts 1937 udtalte. Paagældende kan herefter ikke indtages under Aandssvageforsorg og som Følge heraf ej heller underkastes Sterilisation i Henhold til Bestemmelsen i Lov Nr. 171 af 16. Maj 1934 om Foranstaltninger vedrørende aandssvage.«

Under nærværende Sag har Sagsøgeren anbragt, at det sociale Udvalg — som ved Socialministeriets foranstaaende Afgørelse fastslaaet — har savnet fornødent Grundlag for at lade ham anbringe paa Tvangsarbejdsanstalt, at Socialudvalgets Fremgangsmaade har været uforsvarlig, eller at det i hvert Fald har undladt at foretage fornøden Under søgelse, inden det traf sin Afgørelse, og at de Sagsøgte, Balle Kommune, der maa bære Ansvar for Socialudvalgets Fejl, herefter maa være pligtige at betale Sagsøgeren Erstatning for den Tort, han har lidt, og for den Forstyrrelse i hans Stilling og Forhold, der er foranlediget af den uberettigede Anbringelse paa Tvangsarbejdsanstalten. Sagsøgeren har paa dette Grundlag paastaet de Sagsøgte dømt til at betale ham en Erstatning af 1100 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 1. Juli 1938, indtil Betaling sker, samt til Dækning af den til Overretts sagfører Ejstrup for hans Bistand ydede Betaling 210 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 26. Oktober 1938, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Paastand i første Række gjort gældende, at Sagen i Medfør af Forsorgslovens § 52 er endelig afgjort af Socialministeriet, der i sin fornævnte Skrivelse har fastsat som eneste Følge for Sagsøgeren af den anvendte urigtige Fremgangsmaade, at Udgifterne ved Anbringelsen ikke skulde medføre nogen Retsvirkning for ham, og at der ej heller i Loven findes nogen Hjemmel til at tillægge Erstatning i et Tilfælde som nærværende, saaledes som der findes i Reglerne i Retsplejelovens Kap. 93 a om Oprejsning i Anledning af strafferetlig Forfølgning. Heri kan der imidlertid ikke gives de Sagsøgte Medhold, idet Sagsøgeren under nærværende Sag ikke har søgt Socialministeriets Afgørelse anfægtet, men paa Grundlag af denne kræver Er-

statning i Anledning af uforvarligt Forhold fra de Sagsøgte Styrelses Side, hvortil særlig Lovhjemmel ikke ses at være fornøden.

De Sagsøgte har dernæst anført følgende: Socialudvalget og særlig dettes Formand, Murer Vestergaard, var godt kendt med Sagsøgerens Hjem og Forhold, ikke mindst fra og i Anledning af de mange Klager, Socialudvalget og Børneværnsudvalget modtog fra Ægtefællerne, saaledes at en nærmere Undersøgelse i saa Henseende maatte være ufor- nøden. Man havde i Socialudvalget overvejet en Fremgangsmaade sva- rende til den af Socialministeriet anviste, men forkastede den, da den antoges at ville føre til Skilsmisse mellem Ægtefællerne, og man saavidt muligt ønskede at opretholde Ægteskabet. Siden Barnets Fødsel havde Hustruen klaget over, at Sagsøgeren ikke drog fornøden Omsorg for hende, og da det derefter blev meddelt Udvalget, at Sagsøgeren, da han forlod Hjemmet, havde medtaget de kontante Penge, deriblandt Børne- bidraget, frygtede man, at det var hans Hensigt — med en Ophævelse af Ægteskabet for Øje — at forbeholde sig de Værdier, der fandtes. Denne Tanke bestyrkedes endvidere ved Sagsøgerens Udeblivelse fra Mødet den 31. Januar 1936, og da han dernæst ved at have nægtet Hustruen Adgang til Forældrenes Hjem havde ladet det givne Paalæg med Hensyn til Forsørgelsesmaaden uænsat og havde unddraget sig enhver Forsørgelse af Hustruen, skønt han oppebar Kommunehjælp til begges Underhold, mente Udvalget det nødvendigt overfor Sagsøgerens Modvillighed, og uden at man burde afvente nye Tilsigelser til Sags- øgeren til at møde til Forklaring, som han mulig ogsaa vilde sidde overhørig, straks at lade Sagsøgeren indlægge paa Tvangsarbejds- anstalten. At det af Udvalget og derefter af Sogneraadet saaledes ud- øvede Skøn er blevet underkendt af Socialministeriet, kan ikke være til- strækkeligt til at paalægge Erstatningsansvar, naar den paabudte Foran- staltning ikke falder udenfor Lovens Rammer, hvad de Sagsøgte ikke kan erkende har været Tilfældet. Det af deres Styrelse udøvede Skøn er da ogsaa, som det fremgaar af det foranstaaende, blevet godkendt af Amtet. De Sagsøgte har med Hensyn til det formelle Grundlag for Be- slutningen anført, at der ikke kan lægges afgørende Vægt paa, hvilken Paragraf i Forsorgsloven der er paaberaabt, naar iøvrigt det forelig- gende kunde give Hjemmel til det foretagne. De har herved foruden de i sin Tid af dem anførte §§ 312—314 i Forsorgsloven paaberaabt sig Lovens § 123, Stk. 1, Nr. 3, jfr. § 312, Stk. 2, 2. Pkt., idet det Sags- øgeren af Formanden for Socialudvalget givne Paalæg efter deres For- mening maa sidestilles med en af en beskikket Tilsynsværge truffet Bestemmelse. Men endvidere var de Forhold, der forelaa, da de paagæl- dende Beslutninger blev truffet, af en saadan Beskaffenhed og havde en saadan Lighed med de i Forsorgslovens § 313 ommeldte, at i hvert Fald Indlæggelse paa en Arbejdsanstalt kunde have fornøden Hjemmel i Be- stemmelserne i nævnte Paragraf. Endelig har de Sagsøgte mod at anses erstatningspligtige anført, at der ikke ved Kommunens Styrelse havs retskyndig Bistand, hvorfor det er forbundet med Vanskelighed for Sty- relsen fuldtud at orientere sig i det ved Socialreformen ikrafttraadte meget omfattende Lovkompleks, men at Socialudvalget — og derefter Sogneraadet — i den givne Situation, hvor de var pligtige at handle

hurtigt, har taget deres Beslutning efter bedste Overbevisning om dens Lovlighed og Nødvendighed.

Med Hensyn til det fremsatte Krav paa 210 Kr. har de Sagsøgte protesteret mod at være pligtige at tilsvare det, idet de har anført, at den Sagførerbestand, som dette Beløb er Betaling for, for største Delen er ydet i Anledning af den til Sagsøgerens Inddragelse under Aandsvageforsorg rejste Sag, og at de Sagsøgte intet Ansvar har for det i saa Henseende foretagne. Forsaavidt Beløbet har Hensyn til de over Sagsøgerens Anbringelse paa Tvangsarbejdsanstalt rejste Klager, kan de Sagsøgte ej heller erkende nogen Betalingspligt, idet de i Klagerne indeholdte Oplysninger burde være fremdraget af Sagsøgeren i det Møde, hvortil han var tilsagt, men hvorfra han udeblev, og at det saaledes skyldes ham selv, at han senere i Klageform maatte fremkomme med disse Oplysninger, hvad han iøvrigt ikke behøvede Sagførerbestand til.

Hvad nu Hovedkravet angaar, er det vel ved Socialministeriets Afgørelse fastslaaet, at Styrelsen for de Sagsøgte har fejlet i sit Skøn. Naar imidlertid henses til det af de Sagsøgte foran anførte og derunder særlig, at Styrelsens Skøn blev godkendt af Amtet, og at det ikke findes at kunne bebrejdes Styrelsen, at den, da de paagældende Beslutninger blev truffene, paa Grund af Sagsøgerens Udeblivelse efter Tilsigelse gik ud fra, at hans Hustrus Faders Forklaring om Sagsøgerens Tilbageholdelse af Børnebidraget og Kommunehjælpen, saaledes at Hustruen led Nød, var rigtig, og at det ligeledes var rigtigt, at Hustruen under Trusler var blevet afvist, da hun i Henhold til Socialudvalgets Tilkendegivelse henvendte sig i Sagsøgerens Forældres Hjem, maa der anses at foreligge saadanne Undskyldningsgrunde for den begaaede Fejl, for største Delen beroende i Sagsøgerens eget Forhold, at der ikke findes at burde tilkendes Sagsøgeren nogen Erstatning. Det bemærkes endvidere herved at selv om det maatte antages, at de foreliggende Omstændigheder ikke burde have ført til, at Sagsøgeren hensattes til Tvangsarbejde, vil dette ikke være af afgørende Betydning for Sagen, idet det maa statuere, at der i hvert Fald har foreligget tilstrækkelige Undskyldningsgrunde for at anvende Indlæggelse paa en Tvangsarbejdsanstalt overfor Sagsøgeren, og der ikke ved Erstatningskravets Begrundelse er taget — og ej heller efter Sagsøgerens Stilling hertil har kunnet tages — noget Hensyn til, at der blev paalagt ham Arbejdstvang. Idet derhos de Sagsøgte Indsigelse mod at skulle tilsvare Beløbet 210 Kr. findes efter det af de Sagsøgte anførte at burde gives Medhold, vil de Sagsøgte i det hele være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 309/1939. **Universal Pictures Company Inc.**
(Overretssagfører P. Olufsen)

m o d

Teatrenes Films-Kontor A/S (Overretssagfører Aage Ørum).

Østre Landsrets Kendelse af 8 December 1939 (VII Afd.):
Den af de Sagsøgte, Teatrenes Films-Kontor A/S, fremsatte Begæring
om Rettens Medvirkning til, at Repræsentant Otto Alexander, Düsseldorf,
afhøres som Vidne ved hans Værneting i Tyskland til Oplysning
om de forannævnte Forhold tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at
stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at
stande.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. September 1936 blev der mellem »Motion Picture Export
Corporation«, New York, og »Teatrenes Films-Kontor A/S« afsluttet tre
Kontrakter, hvorved »Motion Picture Export Corporation« overdrog til
de Sagsøgte Udnyttelsesretten for Danmark og Island til forskellige
amerikanske Films. Den første Kontrakt vedrørte Filmen: »Show Boat«
og en 1 og 2 Akter, den anden Kontrakt Filmen: »My Man Godfrey« og
en 1 og 2 Akter og den tredje Kontrakt Filmen: »Crash Donovan« og
andre Films samt en 1 og 2 Akter. Ifølge alle tre Kontrakter skal Brutto-
indtægterne af Filmene med Fradrag af Omkostninger til Kopier, Titler,
Fragt, Told o. s. v. deles med 50 pCt. til hver af Parterne, dog saaledes,
at der i de to førstnævnte Kontrakter er fastsat en Minimumsbetaling
af henholdsvis 5000 \$ og 500 \$, medens den 3. Kontrakt ikke angiver
nogen Minimumsbetaling.

De Sagsøgtes Bruttoindtægt med de nævnte Fradrag udgjorde pr.
31. Oktober 1937 henholdsvis 16.665 Kr. 54 Øre, 14.179 Kr. 80 Øre og
3249 Kr. 66 Øre, ialt 34.095 Kr. 00 Øre.

Færdig fra Trykkeriet den 31. Januar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Tricrs Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 27

Onsdag den 10. Januar.

Under denne Sag har nu Sagsøgerne, der har overtaget Firmaet »Motion Picture Export Corporation«, gjort gældende, at der herefter i Henhold til Kontraktens Bestemmelser tilkommer dem som Licensbetaling henholdsvis 5000 \$ = 22.815 Kr. 95 Øre, 7089 Kr. 90 Øre og 1624 Kr. 83 Øre, ialt 31.530 Kr. 68 Øre, og at de Sagsøgte, som heraf kun har betalt 25.097 — 54 —

saaledes endnu til Rest skylder 6.433 Kr. 14 Øre, hvilket Beløb med Renter Sagsøgerne har paastaaet de Sagsøgte dømt til at betale.

De Sagsøgte, der under Sagen har fremsat forskellige Modkrav, har med Hensyn til det af Sagsøgerne fremsatte Krav paastaaet Frifindelse under Henvielse til, at de 3 Kontrakter er afsluttet samme Dag og samme Sted, og at Meningen var, at de skulde behandles som een Kontrakt, saaledes at Sagsøgernes Tilgodehavende skulde udregnes paa Grundlag af det samlede økonomiske Udbytte, som de Sagsøgte maatte opnaa ved Udnyttelse af de i samtlige tre Kontrakter omhandlede Films, og Bestemmelserne om Minimumsgaranti forstaaes i Overensstemmelse hermed. Da den Sagsøgerne tilfaldende Licensafgift efter det opnaaede samlede økonomiske Udbytte vilde udgøre 50 pCt. af det foran nævnte Beløb 34.095 Kr. = 17.047 Kr. 50 Øre, medens den samlede Minimumsgaranti andrager 5.500 \$ = 25.097 Kr. 54 Øre, har de Sagsøgte betalt Sagsøgerne dette sidstnævnte Beløb, og der formentes herefter ikke at tilkomme Sagsøgerne yderligere Licensafgift.

Til Støtte for den paaberaabte Forstaaelse af Kontrakterne har de Sagsøgte henvist til en den 19. September 1936 af daværende Repræsentant for »Motion Picture Export Corporation« Otto Alexander afgiven Erklæring saalydende:

»Die heute bestätigten 3 Verträge sind als ein Ganzes zu betrachten und können nur gemeinschaftlich bestätigt oder abgelehnt werden«.

Da Sagsøgerne har bestridt, at denne Erklæring og to fra Otto Alexander under Sagen indhentede supplerende Erklæringer af 16. Oktober 1938 og 2. August 1939 afgiver nogen Støtte for de Sagsøgtes Synspunkt, har Sagsøgte begært Sagen udsat for, at Otto Alexander, der nu bor i Düsseldorf, kan blive afhørt som Vidne til Oplysning om Forstaaelsen af Erklæringerne og i Forbindelse hermed om de nærmere Omstændigheder ved Indgaaelsen af de 3 Kontrakter.

Sagsøgerne protesterer mod den fremsatte Begæring, idet de hævder, at Vidneafhøringen er overflødig, da Erklæringen af 19. September 1936 kun betyder, at samtlige Kontrakter maa akcepteres eller afslaaes under eet, og da ifølge Kontrakterne mundtlige Aftaler er uforbindende.

Da en Vidneafhøring af Otto Alexander skønnes af afgørende Betydning for Sagen, vil den fremsatte Begæring være at tage til Følge.

Fredag den 12. Januar.

Nr. 72/1939. Firmaet **Brdr. Henriksen** (Gelting)

mod

Andelsselskabet **Veflinge Vandværk** (Oluf Petersen),

betræffende Erstatning for Fremkaldelse af tabsforvoldende Dispositioner ved Start af Vandværk.

Østre Landsrets Dom af 23. Januar 1939 (VI Afd.): Sagsøgte, Firmaet Brdr. Henriksen, bør til Sagsøgerne, Andelsselskabet Veflinge Vandværk, betale 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. Juni 1938 til Betaling sker, men iøvrigt for Sagsøgernes Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale til Sagsøgerne med 500 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere udtaler følgende:

Efter det oplyste var det det appellerende Firma, der havde fremkaldt Planen om at oprette Vandværket, og en Inspektør og en Ingeniør i Firmaet gav Raad med Hensyn til Oprettelsen af Andelsselskabet og Affattelsen af dettes Love og forelagde Ud-kast til Kontrakt. Ifølge det afholdte Skøn maa det antages, at der til Selskabets Rentabilitet med de i Lovene ansatte Afgifter for Vandhaner krævedes en Tilslutning af 50 Medlemmer med 120 Haner, medens der, da Kontrakt afsluttedes, kun var tegnet nogle og tyve Forbrugere.

Medens det maa tiltrædes, at Firmaet ikke har garanteret Tilvejebringelse af et Anlægslaan paa bestemte Vilkaar, findes det, at Firmaet baade da dets Ingeniør paa den stiftende Generalforsamling gennemgik Projektet, og overfor Selskabets Bestyrelse burde have klargjort, hvad der efter det anførte var en Betingelse for Selskabets Rentabilitet, hvorved særlig bemærkes, at Firmaet ikke har kunnet oplyse noget Eksempel paa en saa stor Stigning, som her vilde være paakrævet for Rentabiliteten,

i Tilgangen af Forbrugere i de første Aar efter Igangsætning af et Vandværk. Da dette ikke er sket, finder disse Dommere, at det appellerende Firma — udover den afsatte Garantium af 2000 Kr. — bør yde det indstævnte Selskab en Erstatning, der skønsmæssig fastsættes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 500 Kr.

To Dommere, der tiltræder, at Appellanten ikke kan gøres ansvarlig for, at Laanet blev dyrere end oprindeligt antaget, mener, at selve den den 3. Juni 1936 skete Dannelse af et Andelsselskab maa have givet Klarhed over, at Antallet af Andels-havere var ringe og at Bestyrelsen derfor ved Oprettelsen af Kontrakten med Appellanten maa have indset, at Muligheden for, at de opgivne Hanepriser vilde vise sig at være for smaa, var blevet betydeligt forøget.

Disse Dommere, der ikke finder, at de afgivne Vidneforklaringer giver tilstrækkelig Støtte for at fravige den i Kontrakten givne Risikofordeling, stemmer derfor for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeftallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Firmaet Brdr. Henriksen, bør til Indstævnte, Andelsselskabet Veflinge Vandværk, betale 2000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 30. Juni 1938 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Maj 1936 optog Sagsøgte, Firmaet Brdr. Henriksen, et Arbejde for at faa Grundejerne i Veflinge til at slutte sig sammen om Oprettelse af et Vandværk, hvis Pumpestation og Hovedledninger skulde udføres af Sagsøgte. En af Firmaets Ingeniører og en Repræsentant foretog Henvendelser til Beboerne medbringende en Tegningsliste, i hvilken det bl. a. hedder:

»Hanepriserne anslaaes til følgende:

Kr. 3,00 pr. Maaned for første Hane

„ 0,50 „ „ „ „ følgende Hane«

samt

»Udbygning af Anlægget overdrages herved Ingeniørfirmaet Brdr. Henriksen, Odense. Naar der anses at være tilstrækkelig Tilslutning for Udbygning af Anlægget afholdes der stiftende Generalforsamling og Arbejdet paabegyndes.«

Efter at 27 Personer havde tegnet sig paa Listen, afholdtes der

den 3. Juni 1936 et Møde; der blev af Sagsøgtens Ingeniør optaget et Referat af dette, hvori det bl. a. hedder:

»Ing. Jantzen fra Firmaet Brdr. Henriksen, var kommen til Stede og gennemgik et Projekt, som Firmaet havde udarbejdet; man vedtog enstemmig at overdrage Brdr. Henriksen Arbejdet af Udbygningen til en Pris af Kr. 28.000,00, mod at der blev stillet Garanti for Rentabiliteten og 10 pCt. af Anlægssummen som Garanti for Stabiliteten 1 Aar fra Afleveringsdagen.

Der blev valgt en Dirigent til at lede Mødet, — — — man gik derefter over til at vedtage Love for et Andelsselskab, som blev vedtaget Paragraf efter Paragraf.

Der blev til Bestyrelse valgt følgende — — —

Mødet konstitueredes som stiftende Generalforsamling, hvor ovenstaaende Love vedtoges.«

Paa Mødet blev det oplyst, at fem af de tegnede Deltagere maatte udgaa, da de boede ved Stationen, og Ledningen ikke kunde føres frem til den uden betydelig Merudgift.

Umiddelbart efter Mødet holdt Bestyrelsen Møde og underskrev en af Ingeniør Jantzen forelagt Kontrakt, af hvis Bestemmelser følgende anføres:

»§ 8.

Sælgeren garanterer et Aar fra Afleveringsdagen for Arbejdets Udførelse og Materialets Kvalitet, og som Garanti stiller Sælgeren i et Aar fra Afleveringsdagen en Bankgaranti paa 10 pCt. af Anlægssummen. Ved Kontraktens Underskrift bortfalder alle tidligere Aftaler, dog ikke de skriftlig udstedte Slutsedler paa Køb af Pumper o. l.

§ 9.

Sælgeren stiller som Maximum een Gang for alle til Køberens Raadighed Kr. 2000,00 til Dækning af Underskud. Naar Anlægget giver Overskud udbetales Restbeløbet til Sælgeren. Det er en Forudsætning for Garantien at Pengene laanes til 4½ pCt. p. a. og amortiseres paa ca. 25 Aar og maksimalt forbrugt til Oppumpning af Vandet Kr. 200,00.«

Arbejdet blev umiddelbart efter paabegyndt, og en Maanedstid senere udvidet med en Ledning til Stationsbyen til et Beløb af Kr. 4.275,00, hvorefter de fem Deltagere fra dette Distrikt indtraadte i Andelsselskabet.

I Oktober var Arbejdet færdigt, og Bestyrelsen betalte Sagsøgtens Regning ca. 33.200 Kr. med Fradrag af det i Kontraktens § 9 nævnte Depositum paa 2000 Kr. ved Hjælp af et ved Sagsøgtens Bistand i Fyens Landmandsbank optaget midlertidigt Laan, stort 33.000 Kr. Rente og Provision af dette udgør 6½ pCt. p. a.

Siden Arbejdets Paabegyndelse er der yderligere indtraadt to Andelshavere, og fem Forbrugere har sluttet Aftale om Køb af Vand uden at indtræde i Andelsselskabet.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har imidlertid Sagsøgerne, Andelsselskabet Veflinge Vandværk, anbragt, at Sagsøgte dels i Tegningslisten, dels ved mundtlige Udtalelser baade til de enkelte Andelshavere forud for Tegningen og paa Mødet den

3. Juni 1936 har lovet, at Foretagendet ikke vilde blive paabegyndt, førend der var en saadan Tilslutning, at det var rentabelt i den Forstand, at de i Tegningslisten anslaaede Hanepriser var tilstrækkelige til at dække Udgifterne til Forrentning og Amortisation samt andre Driftsudgifter, og at Sagsøgte yderligere har garanteret, at Laan til Værkets Anlægsudgift kunde opnaas til en samlet aarlig Ydelse af 6,2 pCt. med en Amortisationsperiode af 28 Aar. Da det imidlertid har vist sig umuligt at opnaa et saadant Laan, og da det har været nødvendigt at forhøje Haneafgifterne til det dobbelte, dels fordi Udgiften af Laanet er større end paaregnet, dels fordi Tilslutningen til Værket er ringere end nødvendigt og ringere end opgivet paa Mødet den 3. Juni 1936, paastaar Sagsøgerne her under Sagen, at Sagsøgte, Firma Brdr. Henriksen, Odense, tilpligtes:

1) at betale en Erstatning, dog ikke over 10.000 Kr., i Anledning af at Vandværket har vist sig urentabelt,

2) at foranstalte, at Sagsøgerne erholder et Anlægslaan, stort 32.275 Kr., at amortisere gennem 28 Aar til Aarsydelse 6,2 pCt.,

3) at betale Sagsøgerne Erstatning for det Tab, de har lidt ved at have svaret Bankrente plus Provision af Anlægskapitalen, hvilket indtil 23. December 1938 udgør 1403 Kr.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Under Sagens Forberedelse er afgivet Vidneforklaring af otte af de oprindelige Andelshavere, hvorhos Ingeniør Georg Mengel har afgivet en Skønserklæring.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Installatør Svend Viggo Henriksen, der er Medindehaver af det sagsøgte Firma, samt Vidneforklaringer af Ingeniør Chr. Johan Jantzen, Inspektør Axel Peter Jeppesen, Repræsentant Jens Aage Gamborg, den nuværende Formand for Sagsøgerne Husmand Anton Andersen, Gaardejer L. N. Jørgensen samt Gaardejer Laurits Olsen, der var Dirigent paa Mødet den 3. Juni 1936.

Ingeniør Jantzens Forklaring gaar ud paa, at han sammen med Jeppesen har besøgt nogle faa af de større Ejendommes Ejere. Under disse Henvendelser har han ikke talt om Anlægssummens Størrelse eller Optagelse af Laan til dens Afholdelse, men alene om de aarlige Afgifter. Til en af de paagældende sagde han, at Anlægget kunde paabegyndes, naar der var tegnet 25—30 Andelshavere, og han oplyste, at naar $\frac{1}{3}$ af et Distrikts Ejendomme var indtegnede, plejede et saadant Projekt at kunne gennemføres. Medens Jeppesen derefter i den følgende Tid fortsatte Agitationen, blev der arrangeret en Udflugt for fire til fem af Byens Grundejere. De fik forevist nogle af Firmaets udførte Vandværker, og et af Stederne fik de af det paagældende Værks Formand Oplysning om Fremgangsmaaden med Hensyn til Starten og Optagelse af Laan. Paa Mødet den 3. Juni 1936 blev der spurgt om, hvor mange der havde tegnet sig, og Jeppesen, der havde Listen med, oplyste, at der var indtegnede 27, og at desuden kunde man regne med fire til fem offentlige Bygninger som Aftagere. Vidnet gjorde Rede for at Værket ikke var rentabelt i Øjeblikket, men efter indhøstede Erfaringer fra andre Anlæg, kunde man regne med den fornødne yderligere Tilgang under Udførelsen

og efter Værkets Ibrugtagen, og Firmaet vilde stille Sikkerhed for muligt Underskud indtil denne Tilgang var opnaaet. Han gjorde Rede for, hvorledes og paa hvilke Vilkaar der var opnaaet Laan ved andre lignende Anlæg, og da nogen i Forsamlingen ytrede Tvivl om, hvorvidt man var i Stand til at ordne sligt, erklærede Vidnet sig beredt til at være behjælpelig dermed og navnlig udfærdige Laaneandragende og Andragende om Kommunegaranti, saa at Formanden blot havde at skrive under.

Inspektør Jeppesen har forklaret, at han under sine Henvendelser til Beboerne forud for Mødet den 3. Juni har sagt, at Spørgsmaalene om, hvor dyrt det blev, og hvor mange Deltagere, der skulde til, afhang af Værkets Udstrækning. Han har sagt, at ca. 25 var nok til at begynde med, men ikke at dette Antal var nok til, at Værket kunde svare sig med de i Tegningslisten angivne Hanepriser. Paa Mødet opgav han de indtegnede 27 Deltagere med Tillæg af seks for offentlige Bygninger.

Sagsøgernes Formand, Husmand Anton Andersen, har forklaret, at Jantzen og Jeppesen ved deres Henvendelse til ham forsikrede, at de aarlige Udgifter ikke vilde overstige de i Tegningslisten angivne Hanepriser, og der vilde ikke blive begyndt, før der var Grundlag for, at disse Priser kunde holde. Baade ved Henvendelsen til ham og paa Mødet blev det opgivet, at Sagsøgte sørgede for eller skaffede det fornødne Anlægslaan til en fast aarlig Ydelse af 6,2 pCt. i 28 Aar. Paa Mødet blev det opgivet, at der var tegnet 34 Deltagere, og der blev ikke sagt noget om de offentlige Bygninger.

L. N. Jørgensen har forklaret, at der ikke til ham er sagt noget om Afgiftens Holdbarhed. Der skulde være mindst 30 Deltagere, inden de begyndte, og paa Mødet blev det opgivet, at der var tegnet 34. Pengene sørgede Firmaet for, det fik Andelsselskabet intet at gøre med.

De øvrige under Domsforhandlingen afgivne Forklaringer er uden Betydning for Sagen. De under Forberedelsen afgivne Forklaringer er i det væsentlige overensstemmende, og gaar i Hovedtrækkene ud paa, at Jantzen og Jeppesen baade under deres Besøg hos de enkelte, og paa Mødet den 3. Juni 1936 har udtalt, at Udgiften til Vandforbrug aldrig vil komme til overstige de anslaaede Hanepriser, at Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af Anlægskapital var et underordnet Spørgsmaal, som de paagældende ikke behøvede at beskæftige sig med, da Sagsøgte sørgede herfor eller ordnede dette, saaledes at Afdragstiden blev 28 Aar og den faste aarlige Ydelse 6,2 pCt. Nogle af Vidnerne har forklaret, at det paa Mødet blev opgivet, at der var indtegnet 34 Deltagere, medens andre ikke har hørt dette.

Overfor de Sagsøgte Benægtelse kan det nu ikke anses bevist, at de Sagsøgte har garanteret Tilvejebringelse af et Anlægslaan paa bestemte Vilkaar, særlig da Kontrakten mellem Parterne intet indeholder derom, men tværtimod i § 9 indeholder en Forudsætning om, at Sagsøgte ingen Indflydelse har paa Laanets Fremskaffelse.

Derimod maa det have staaet de Sagsøgte klart, at Andelsselskabet kun dannedes og indgik paa Købet af Værket i Tillid til, at der var den fornødne Basis for Driften, saaledes at Deltagerne ikke paadrog sig

andre Udgifter end de i Tegningslisten anslaaede Hanepriiser, og det maa ligeledes have staaet Sagsøgte klart, at Deltagerne i Foretagendet, der ikke havde Bistand af nogen Konsulent, i saa Henseende byggede paa de af Jantzen og Jeppesen fremsatte Udtalelser. Andelsselskabet er imidlertid kommet til Eksistens paa et uforsvarligt løst Grundlag baade med Hensyn til Tilvejebringelse af Anlægs kapital — hvis Forrentning og Amortisation udgør Selskabets væsentligste Driftsudgift, og derfor er af særlig Betydning — og Deltagerantal. Naar henses til at de fra de Sagsøgte Repræsentanter fremsatte Udtalelser om Tegningsresultatet har været positivt urigtige og deres Udtalelser om Fremskaffelse af Laanet har været egnede til at fremkalde Misforstaaelse hos de med Hensyn til et saadant Anlæg uerfarne Deltagere, maa Sagsøgernes tabsforvoldende Dispositioner anses fremkaldt paa en for de Sagsøgte erstatningsforpligtende Maade, og deres Ansvar kan efter det anførte ikke være begrænset til det i Kontraktens § 9 nævnte Beløb.

Idet bemærkes, at Selskabets Indtægt beregnet paa Grundlag af de i Tegninglisten angivne Priser udgør ca. 1550 Kr. aarlig, og at Driftsudgiften indtil Udgangen af 1938 har udgjort henved 6000 Kr., hvortil imidlertid maa lægges et Beløb til en rimelig Amortisation, da en saadan ikke er medregnet, formentlig ca. 1000 Kr. om Aaret, skønnes Erstatningen for Tiden indtil Udgangen af 1938 at kunne bestemmes til 3000 Kr. udover det i § 9 bestemte Beløb.

Herefter vil der være at tilkende Sagsøgerne det nævnte Beløb med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 30. Juni 1938 og Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Mandag den 15. Januar.

Nr. 90/1939. **Chauffør C. E. Pedersen** (Bang efter Ordre)

mod

A/S Det danske Gaskompagni, Odense (Schiørring),

betræffende Betaling for leveret Gas.

Odense Herreds Rets Dom af 16. November 1938: Indstævnte, Chauffør C. E. Pedersen, Østrupvej 22, Tarup, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S Det danske Gaskompagni, Odense, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger udreder Sagsøgerne til Indstævnte 50 Kr. At efterkommes inden 15 Dage under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 30. Januar 1939 (II Afd.): Indstævnte, Chauffør C. E. Pedersen, Tarup, bør til Appellanterne, A/S Det danske Gaskompagni, Odense, betale 17,13 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 26. August 1938, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Da Gaskompagniets almindelige Betingelser for Levering af Gas, hvorefter Forbrugeren har det fulde Ansvar saavel for Gasmaaleren som for de Penge, der findes i Maaleren, ikke kan anses for usædvanlige eller urimelige, og da Appellanten ved at modtage Gas fra Gaskompagniet findes at have underkastet sig disse Betingelser, vil Landsrettens Dom efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerne, A/S Det danske Gaskompagni, Odense, Indstævnte, Chauffør C. E. Pedersen, Østrupvej 22, Tarup, dømt til Betaling af 17 Kr. 13 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 26. August 1938, til Betaling sker. Beløbet skal skyldes: 16,38 Kr. for Leverance af Gas af Sagsøgerne til Indstævnte, medens Beløbet 75 Øre skyldes for 1 Stk. Laas.

Indstævnte paastaar sig frifundet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, særlig de under Sagen afgivne Forklaringer af Indstævnte som Part og af Direktør for Sagsøger-Selskabet C. J. Müller og Overassistent ved Selskabet C. E. Nielsen som Vidner, at Sagens Omstændigheder er følgende:

Indstævnte bor i egen Villa i Tarup, Paarup Kommune, i Villaen er indlagt Gas, Gassen leveres af Sagsøger-Selskabet, Betalingen for Gasen sker gennem en Gasautomat-Maaler, forsynet med Hængelaas, hvortil Sagsøgerne har Nøglen; Automaten er anbragt i en Kældergang i Villaen, hvorfra en Dør fører ud i det fri. Denne Dør er aflaaet om Natten.

Den 5.—7. Juni 1938 skete der til Politiet i Odense Herred Anmeldelse om natlige Tyverier ved Opbrydning af Gasautomaterne i 4 Ejendomme i Tarup, derunder i Indstævntes Villa. Alle 4 Steder var — formentlig samme Nat — de Hængelaase, hvormed Gasautomaterne er forsynede, frabrudt, hvorefter Automaterne er tømt for deres Indhold af Penge (25 Ører eller 10 Ører).

Sagsøgerne har derefter afkrævet Indstævnte de fornævnte Beløb, hvoraf Beløbet 16,38 formentlig skal svare til det Gasforbrug, som der forlanges Betaling for paa Grund af Tyveriet, og da Indstævnte ikke har villet betale disse Beløb, er nærværende Sag anlagt.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgerne leverer Gas til Forbrugere i Odense Kommune, og at der i hvert Fald siden 1917 har været udfærdiget et Regulativ for Gasforsyningen i Odense, underskrevet baade af Sagsøgerne og Odense Byraad — i dette Regulativ hedder det bl. a.: »Forbrugere har det fulde Ansvar for det i Automatmaaler indbetalte Beløb, indtil dette afhentes af Gasværket, uanset paa hvilken Maade det indbetalte Beløb maatte være bortkommet.«

Direktør Müller har forklaret, at Selskabet siden Begyndelsen af 1930 har indført et System med Blanketter, som underskrives af Konsumenterne, og hvori findes følgende Passus a) paa Bestillingssedlerne (gule), der udfyldes af nye Konsumenter: »Undert. bestiller herved — — — Maaler — — — i Henhold til Gasværkets Regulativ — — —« b) paa de Blanketter (grønne) der bruges, naar Konsumenter flytter: »Undert. bekræfter herved at have overtaget i Henhold til Gasværkets Regulativ Maaler — — —«. Gaskompagniet er endvidere begyndt at levere Gas til Beboere i Tarup antagelig i April Kvartal 1930. Selskabet lod da Skatteopkræveren i Tarup gaa rundt til Skatteyderne og spørge, om de vilde tegne sig paa en Liste som Konsumenter. Alle de Beboere i Tarup, som ved den paagældende Lejlighed tegnede sig som Konsumenter, og som ikke er flyttet siden, har ikke underskrevet nogen Bestillingsseddel eller Tilflytningsblanket, men alle, der efter den 1. Juli 1930 enten er flyttet indenfor Kommunen eller tilflyttet Kommunen og blevet Konsumenter, har uvægerlig underskrevet en Tilflytningsblanket.

Af Indstævntes Kartotek kort hos Sagsøgerne fremgaar, at han er flyttet indenfor Kommunen den 20. Oktober 1931.

Overassistent C. E. Nielsen har forklaret, at han har været i Sagsøgernes Tjeneste siden 1. April 1931, og at han kan indestaa for, at siden den Tid ingen Bruger af Gas, som har tilmeldt sig som saadan, har faaet Gas uden først at have underskrevet en af de fornævnte 2 Blanketter. Endvidere, at Sagsøgerne fører et Personkartotek over alle Brugere, at Kartotek kortet først udfyldes, naar Blanket er underskrevet af Konsumenten, og at Kartotek kortet derefter faar forskellige Paategninger, derunder om Numret paa den af Konsumenten underskrevne Blanket. Vidnet hævder, at den Omstændighed, at et Kartotek kort er forsynet med et saadant Nummer, viser, at Konsumenten har underskrevet grøn eller gul Blanket.

Indstævntes Kartotek kort udviser maskinskrevet Datoen 20. Oktober 1931 (Flytningsanmeldelsens Dato) og derefter Tallet 4952 og dermed med Blyant: T. 4952.

Vidnet Nielsen forklarer, at T. betyder Flytning, og hævder, at Indstævnte herefter maa have underskrevet en grøn Blanket med Løbe No. 4952. Denne Blanket har Sagsøgerne ikke kunnet fremskaffe, og Vidnet har herom forklaret, at Blanketterne opbevares i 5 Aar og saa bortkastes. En saadan Kassation af gamle Blanketter finder ikke Sted paa

Dato, men saaledes, at man i Reglen ved hvert Aars Begyndelse kasserer de Arkivalia, bortset fra Regnskabsbilag, som er 5 Aar gamle.

Indstævnte har forklaret, at han ikke erindrer i noget Tilfælde at have set en Blanket som de forannævnte, og at han bestemt mener ikke at have underskrevet en saadan. Ved Foretagelse af Stikprøver efter Indstævntes Begæring er der tilvejebragt Kartotekkort for en Del Konsumenter i Tarup. For disses Vedkommende er det konstateret, at der, forsaavidt de er flyttet efter 1930, paa Kortet er anført et saadant Nummer, som efter Sagsøgerens Opgivende svarer til Nummeret paa den Blanket, som Konsumenten skal have underskrevet. 3 af de paagældende Konsumenter er flyttet henholdsvis 2. Juni, 3. Juni og 17. Oktober 1933. Altsaa for ca. 5 Aar siden, for disses Vedkommende har de paagældende af Konsumenterne underskrevne Blanketter ikke kunnet fremskaffes.

Efter Indstævntes Opfordring er der endvidere tilvejebragt Kartotek kort fra en Skrædder Jensen i Tarup udvisende, at han er flyttet indenfor Kommunen den 13. Oktober 1934 og den 17. April 1936, altsaa indenfor de sidste 5 Aar. For den paagældende har der heller ikke kunnet tilvejebringes Blanket.

Vidnet Nielsen har herom forklaret, at Sagsøgerne flyttede deres Kontorer i Marts 1937, og at det er muligt, at der under Flytningen er bortkastet en Del Arkivalia.

Indstævnte hævder, at der foreligger et Tyveri af Pengene i Gasautomaten, og at han ikke har Ansvaret for de Penge, der er kommet i Automaten, samt særlig, at han ikke er bundet ved den foranciterede Passus i det fornævnte Regulativ, da han ikke ved sin Underskrift har underkastet sig Bestemmelserne i Regulativet, som ifølge sit Indhold kun gælder for Odense Kommune.

Sagsøgerne hævder principalt, at der ikke foreligger Bevis for Tyveri, og at, selv om man gaar ud fra, at Trediemand har stjaalet Pengene, det da er Indstævnte, der er bestjaalet, idet Automaten Indhold er i Indstævntes Besiddelse, eller at Indstævnte i hvert Fald er ansvarlig for Indholdet af Automaten ligesom for selve Automaten derved, at Automaten er udlaant til ham, jfr. D. L. 5—8—1.

I hvert Fald hævder Sagsøgerne, at Indstævnte har underskrevet grøn Blanket og derved underkastet sig Regulativets Bestemmelse.

Gerningsmanden til de fornævnte Tyverier er ikke fundet, men der er intet oplyst, der giver Grund til at tvivle om Rigtigheden af de til Politiet indgivne Anmeldelser. Da de Pengestykker, der er stjaalet fra Automaterne, ved den forudgaaende Anbringelse i disse maa siges at være bragt ud af de paagældende Konsumenters, in casu Indstævntes Besiddelse, vil der ikke kunne gives Sagsøgerne Medhold i den Betragtning, at Pengene er frastjaalet Indstævnte som den, der har Ansvaret for dem overfor Sagsøgerne, ej heller findes et saadant Resultat at kunne støttes paa den Betragtning, at Automaten og dens Indhold er udlaant til Indstævnte — efter de foreliggende Oplysninger ydes der iøvrigt et Vederlag af Konsumenten for den automatiske Maaler.

Tilbage bliver herefter Spørgsmaalet om, hvorvidt Indstævnte har underkastet sig den foran citerede Bestemmelse i Regulativet for Odense.

Paastanden om, at Indstævnte har gjort dette ved at underskrive en Blanket, hvori henvises til Regulativet, har Sagsøgerne ikke kunnet dokumentere ved at fremlægge den paagældende Blanket, de har maattet indskrænke sig til at henvise til, at de i Løbet af Aaret 1930 først for Odense Kommunes Vedkommende og senere for Tarup Kommunes Vedkommende har indført et System, hvorefter baade alle derefter tilkommende Konsumenter og alle derefter flyttende Konsumenter underskriver Blanketter som de oftnævnte, men de har samtidig maattet erkende, at de efter ca. 5 Aars Forløb bortkaster disse Fundamenter for den heromhandlede Forpligtelse, og de har endvidere maattet erkende sig ude af Stand til at producere underskrevet Blanket for en enkelt Konsument, som er flyttet saa sent som i 1936.

Af det foran oplyste fremgaar det nu vel, at Indstævnte er flyttet indenfor Tarup Kommune i 1931, og at han saaledes ifølge Systemet skal have underskrevet Blanket, men noget Bevis for, at Systemet ikke kan svigte, er ikke ført og kan ifølge Sagens Natur ikke føres — tværtimod maa det siges at være sandsynliggjort, at Systemet har svigtet i det foran dokumenterede Tilfælde.

Uanset hvorledes Forholdet vil være at opfatte i Odense Kommune, hvor der foreligger et af Byraadet stadfæstet Regulativ for Forholdet mellem Gaskompagniet og Konsumenterne, findes det at maatte statuere, at den her omhandlede Forpligtelse for Konsumenterne i Tarup til at bære et betingelsesløst Ansvar for Beløb, der er nedlagt i en aflaaet Gasautomat, er af en saadan særlig Karakter, at det formentlig maatte være Sagsøgerne magtpaaliggende at tilvejebringe det klareste mulige Forpligtelsesgrundlag og omhyggeligt at opbevare dette. Konsumenternes Underskrift paa en Blanket, der indeholder en ganske kort og uoplysende Henvisning til et for en fremmed Kommune gældende Regulativ, hvoraf Eksemplar ikke samtidig overleveres Konsumenterne, maa forekomme at være et saare skrøbeligt Grundlag for den her omhandlede Forpligtelse, og naar Sagsøgerne i det foreliggende Tilfælde end ikke har kunnet tilvejebringe dette Grundlag, findes i hvert Fald Konsekvensen heraf at maatte være, at Indstævnte frifindes.

Sagsøgerne findes derhos at burde udrede i Sagsomkostninger til Indstævnte et Beløb af 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Odense Herreds Ret den 16. November 1938 og paastaas af Appellanterne, A/S Det danske Gaskompagni, Odense, forandret i Overensstemmelse med deres for Underretten nedlagte Paastand, saaledes at Indstævnte, Chauffør C. E. Pedersen, dømmes til at betale Appellanterne Kr. 17,13 med Renter 5 pCt. aarlig fra den 26. August 1938.

Indstævnte procederer til Stadfæstelse.

For Landsretten har Direktør Carl Johan Müller og Overassistent Carl Einar Nielsen paany afgivet Forklaring, ligesom der er fremlagt forskelligt nyt skriftligt Bevismateriale.

Ved Nedlæggelse af Mønter i Gasmaalerne kan der ikke antages at være sket en i Forhold til det leverende Gasværk endelig Betaling i den Forstand, at Forbrugeren skulde være definitivt frigiort, uanset om de nedlagte Beløb paa Grund af en i Forhold til Forbruger og Leverandør hændelig Begivenhed ikke kommer sidstnævnte i Hænde. Selv om Indstævnte maatte antages ikke at have underkastet sig noget direkte regulativtmæssigt Ansvar, vil han derfor være at dømme til at betale for det skete Gasforbrug, ligesom det er naturligt, at Laasen under de foreliggende Omstændigheder betales af Indstævnte.

Der vil derfor i det hele være at give Dom efter Appellanternes Paastand. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde tilsvare Appellanterne med 200 Kr.

Nr. 45/1939. Læge **Olaf Meyer** (Schjørring efter Ordre)

m o d

Frk. **Jensine Sophie Mathilde Sørensen Glargaard**
(Overretssagfører J. L. Cohen),

betræffende Tilbagebetaling af Forstrækninger.

Østre Landsrets Dom af 4. November 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Læge Olaf Meyer, bør til Sagsøgerinden, Frk. Jensine Sophie Mathilde Sørensen Glargaard, betale 1260 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. August 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 150 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Erklæringer afgivne til Brug for Højesteret af Appellantens fraskilte Hustru har denne bl. a. udtalt, at hun altid har haft den Opfattelse, at baade Inspektør Glargaard og Appellanten betragtede de ydede Beløb som en Gave, som Appellanten alligevel ønskede at betale tilbage, naar han fik Anledning dertil, og at hun derfor ingen Indvendinger havde imod, at Beløbene opførtes som Gæld ved Ordningen af Boet.

Med Hensyn til den i Dommen gengivne Udtalelse, som Inspektør Glargaard ifølge Indstævntes Forklaring skal have fremsat i Julen 1933 bemærkes, at der allerede paa Grund af dens Uklarhed ikke kan tillægges den Betydning.

Under Hensyn til de Omstændigheder, hvorunder Inspektør Glargaard har ydet Appellanten Beløbene, og det Tidspunkt, hvorpaa dette skete, findes Appellanten ikke at have haft Grund

til at antage, at han ved Modtagelsen paatog sig en retsgyldig Forpligtelse til Tilbagebetaling, og han vil derfor efter sin Paa-stand være at frifinde.

I Sagsomkostninger for Landsretten findes Indstævnte at burde betale Appellanten 150 Kr., medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Læge Olaf Meyer, bør for Tiltale af Indstævnte, Frk. Jensine Sophie Mathilde Sørensen Glargaard, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Schiørring 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Inspektør Niels Sørensen Glargaard, der afgik ved Døden den 21. November 1934, havde i mange Aar boet hos Sagsøgte, Læge Olaf Meyer's Moder. Forskellige ydede i sin Tid Støtte til Sagsøgte for at han kunde gennemføre sine Studier. I Aarene 1919/20, 1920/21 og 1921/22 hjalp Inspektør Glargaard Sagsøgte ved delvis at betale hans Ophold hos Moderen. — Inspektør Glargaards Dødsbo overtoges i Henhold til et Testamente af hans Søster Frk. Christine Marie Sørensen Glargaard som Universalarving. Den nævnte Søster afgik ved Døden den 29. April 1935, og hendes Bo toges under offentlig Skiftebehandling af Frederiksberg Birks Skifteret.

Den 7. December 1934 tilskrev Overretssagfører P. A. Freilev som Befuldmægtiget for Frk. Marie Glargaard Sagsøgte med Forespørgsel om, hvorvidt der for hans Vedkommende forelaa et Skyldforhold overfor Afdødes Bo, idet det var oplyst, at Sagsøgte »i sin Tid er blevet forstrakt med kontante Laan til Deres Studeringer m. m.« Sagsøgte svarede i et Brev af 9. s. M. Overretssagfører Freilev, »at der ikke for mit Vedkommende foreligger noget Skyldforhold overfor afdøde Inspektør N. Glargaards Bo«.

Som Frederiksberg Skifterets Medhjælper i det ovennævnte Bo tilskrev Overretssagfører Freilev den 1. Februar 1936 paany Sagsøgte om Sagen. I Brevet hedder det bl. a.:

»Arvingerne støtter deres Opfattelse paa forskellige Udtalelser af Inspektør Glargaard bl. a. Udtalelser til Frk. Mathilde Glargaard i Julen 1933, lige efter at De havde aflagt et Besøg i Jacobys Allé. Disse

Udtalelser skal være gaaet ud paa først en Omtale af den ydede Støtte til Deres Studier og Praksis og derefter en Omtale af, at De nu skulde til at »betale af«, idet De dog først skulde rigtig i Gang derovre — — —«.

Dette Brev besvaredes ikke af Sagsøgte, der dengang var syg, og i Boet udlagdes derefter til Sagsøgerinden under nærværende Sag, Frk. Jensine Sophie Mathilde Sørensen Glargaard, en Fordring paa Sagsøgte.

I Anledning af Skilsmisse mellem Sagsøgte og dennes daværende Hustru, Fru Sigrid Meyer, deltes deres Fællesbo ved Overenskomst af 24./29. Juni 1936, saaledes at Hustruen erholdt nogle Indbogenstande, et kontant Beløb paa 1200 Kr. samt Halvdelen af et Pantebrev, stort 21.008 Kr. 90 Øre. Forinden var der paa en Status for Sagsøgte pr. 15. December 1935 blandt Passiver opført Familiegæld 4850 Kr. I et Brev af 25. April 1936 fra Sagsøgtets daværende Sagfører, Landsretssagfører Knud Rekling, til Fru Sigrid Meyers Sagfører hedder det bl. a.: »skal jeg efter Konference med Læge O. Meyer specificere Passiverne saaledes:

— — — —	Inspektør Glargaards Arvinger	1500	
— — — —		—	4850
— — — —			«.

I et Brev af 26. Maj 1936 fra Samme til Samme hedder det bl. a.: »Efter fundne Optegnelser i Læge O. Meyers Papirer specificeres Passiverne saaledes: — — —

— — — —	Inspektør Glargaards Arvinger, Ct. Laan		
		stiftet 1919—22 2000
— — — —			«.

I Brev af 30. Maj 1936 fra Fru Meyers Sagfører til Rekling hedder det bl. a.:

»— — — Denne Specifikation forelagde jeg Fru Meyer, der ikke vil gøre Indvendinger med Hensyn til Fordringshaverne — — — Glargaard for 1500 Kr. — — —«.

Under Sagen søger Sagsøgerinden Sagsøgte til Betaling af den udlagte Fordring med 2000 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 9. August 1938.«

Sagsøgte, der bestrider, at der har bestaaet en retskraftig Fordring, paastaar Frifindelse.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne samt Vidnerne: Fru Elisabeth Berntsen, født Glargaard, Frk. Else Meyer samt Landsretssagfører Knud Rekling. I et fremlagt Brev fra sidstnævnte, dateret 19. August 1938, hedder det bl. a.:

»— — — Det er rigtigt, at Dr. Meyer var syg i den omhandlede Periode, men jeg konfererede dog flere Gange med ham — — Dr. Meyer har overfor mig omtalt Gældsforholdet til Glargaard nærmest som en Æresgæld — — — Naar Beløbet senere angives til 2000 Kr., er det muligt, jeg har tænkt paa Renter — — —«.

Sagsøgerinden har forklaret, at hendes Broder, Inspektør Glargaard, ved den ovennævnte Lejlighed i Julen 1933 til hende udtalte: »Ja, Math.,

jeg har hjulpet Olaf Meyer til Praksis i Sønder-Omme, nu skal han jo til at betale af, men han skal jo først rigtig i Gang.«

Sagsøgte har forklaret, at han i den Tid, Forstrækningerne blev ydet ham gennem Indbetalinger fra Inspektør Glargaard til Sagsøgtes Moder, skulde tilsvare Moderen for Ophold hver Maaned 60 Kr. Glargaard betalte heraf i de ovennævnte 3 Aar til Moderen maanedlige Beløb paa 25 Kr. eller 50 Kr., saaledes at Sagsøgte til Moderen hver Maaned indbetalte Differencen mellem Glargaards fornævnte Ydelser og 60 Kr., altsaa enten 35 Kr. eller 10 Kr. Sagsøgte anslaaer Glargaards heromhandlede Ydelser til at have andraget gennem de 3 Aar gennemsnitligt 35 Kr. pr. Maaned. Der blev ikke talt om Tilbagebetaling. Ifølge Sagsøgtes Forklaring var han ked af at modtage de anførte Ydelser som Gave, hvilket han ved en Leilighed omkring 1920 sagde til Glargaard. Denne slog det imidlertid hen, idet han udtalte: »Ja naar Du engang kommer midt op i Fyrreerne og bliver en velstaaende Specialist, kan Du jo gøre noget for min Søster Marie.« Inspektør Glargaard har senere kautioneret for Laan til Sagsøgte, blandt andet med Hensyn til et Laan, som rejstes, da Sagsøgte den 1. Januar 1931 nedsatte sig som Læge i Sønder Omme. Ifølge Sagsøgtes Forklaring har Glargaard ikke indfriet noget Beløb heraf. Sagsøgte, der nu er gift paany, har f. Tiden en Sygekassepraksis, der giver ham ca. 3000 Kr. i Indtægt om Aaret.

Landsretssagfører Reklung har forklaret, at han under Bodelingen i 1936 mellem Sagsøgte og Fru Sigrig Meyer har drøftet Forholdene med Sagsøgte. Det staar for Vidnet, at Sagsøgte til ham har udtalt, at han skulde »tilbagebetale, for saa vidt han kunde, og naar han kunde«.

Som Sagen foreligger oplyst, finder Retten paa Grundlag af Sagsøgerindens Vidneforklaring at maatte gaa ud fra, at Inspektør Glargaard har bedømt Ydelserne saaledes, at Sagsøgte paa det paagældende Tidspunkt i en nærmere Fremtid vilde have at paabegynde Tilbagebetaling. Med Hensyn til Sagsøgtes virkelige Opfattelse af Ydelserne indicerer Sagens Oplysninger, at han vel i sin Tid har afvist Arvingernes Krav, men at han ved nærmere Overvejelse maa have indtaget det Standpunkt at anse Ydelserne som dannende Basis for en retskraftig Fordring, idet han, som Sagen foreligger, ellers ikke med Rette kunde have opført den under Passiver ved Bodelingen med Hustruen som sket, hvorved bemærkes, at der ikke under Sagen foreligger Holdpunkt for at antage, at Fru Sigrig Meyer skulde være indgaaet paa at betragte en ikke retskraftig Gæld som Basis for et Fradrag i Boets Aktiver.

Som Følge af det foranførte, og idet Ydelserne efter Sagsøgtes Forklaring kan ansættes til 3×420 Kr. eller ialt 1260 Kr., vil dette Beløb være at tilkende Sagsøgerinden hos Sagsøgte med Renter som paastaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden 150 Kr.

Tirsdag den 16. Januar.

Nr. 136/1939. **H. C. Petersen & Co.'s Eftflg. (Meyer)**
mod

Gaardejer **Peter Jessen Callesen** (Ahnfelt-Rønne efter Ordre),

betræffende Udlevering af en Kværn.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Herning Købstad og Hammerum Herred den 6. Oktober 1938: Den begærte Forretning bør fremmes.

Vestre Landsrets Dom af 18. Marts 1939 (IV Afd.): Den indankede Indsættelsesforretning ophæves. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte, Firmaet H. C. Petersen & Co.'s Eftflg., til Appellanten, Gaardejer Peter Jessen Callesen, 175 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere vil efter Indstævntes Paastand stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde og tilpligte Appellanten at betale i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne 200 Kr.

Tre Dommere, der mener, at Kværnen efter sin almindelige Karakter ikke kan betegnes som Tilbehør indlagt i Ejendommen stemmer for at stadfæste Fogedrettens Kendelse i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne betaler Appellanten, H. C. Petersen & Co.'s Eftflg. 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 7. Februar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 28

Tirsdag den 16. Januar.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Da den paagældende Kværn vil kunne fjernes fra Bygningen uden nogen som helst Beskadigelse af denne, og uden at dennes Karakter af Landbrugsbygning forandres, og da Ekstinktion af Ejendomsretten iøvrigt ikke skønnes at foreligge

er agtes:

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Slutteddel af 14. Februar 1936 købte Knud Christian Damgaard, der da ejede Ejendommen »Kirsdal« i Sdr. Felding Sogn, af de Indstævnte, Firmaet H. C. Petersen & Co.s Eftflg., København, en »Expres Kværn Nr. 3«; som Vederlag gaves i Bytte en ældre paa Ejendommen værende Kværn, hvorhos Damgaard skulde betale i Afdrag et Beløb af 345 Kr. De Indstævnte forbeholdt sig i Sluttedlen Ejendomsret til Kværnen. Denne skulde ligesom den bortbyttede anvendes til Formaling af Korn til Ejendommens Besætning, som da bestod af op mod 48 Kreaturer og nogle Grisesøer og Polte. Kværnen blev opstillet i Laden paa samme Sted som den tidligere. I Laden var der Cementgulv, og til dette blev Kværnen, der vejede 420 kg, fastgjort ved Hjælp af Ankre (Bolte), som gennem Huller i de fire Fødder paa Kværnen gik ned i Huller, der var støbt i Cementgulvet. Den 25. Februar 1937 blev der efter Begæring af Vest- og Sønderjydsk Kreditforening, der havde Pant i Ejendommen, af Fogedretten for Herning Købstad og Hammerum Herreder til Fyldestgørelse for resterende Ydelser paa Laanet foretaget Udlæg i Ejendommen med Besætning, Maskiner m. v., derunder den ommeldte Kværn, og efter at Ejendommen var stillet til Tvangsauktion, blev den paa en den 5. Maj 1937 afholdt Auktion udlagt til Købmand Niels Rahbek Sørensen — der havde 3. Prioritet i Ejendommen — som ufyldstgjort Panthaver. Købmand Sørensen drev Ejendommen ved Bestyrer, indtil han ved Transportkøbekontrakt af 24. Marts 1938 afhændede den med Besætning, Driftsredskaber m. v., — hvortil hørte den ommeldte Kværn, der stadig var paa Ejendommen, men som ikke var særlig nævnt i

Købekontrakten, — til Appellanten, Gaardejer Peter Jessen Callesen af Sdr. Felding. Det i den fornævnte Slutseddell angaaende Købet af Kværnen anførte Beløb af 345 Kr. var ikke betalt, og da Appellanten trods et af de Indstævnte i Sommeren 1938 fremsat Krav om Betaling nægtede at betale, indgav de Indstævnte til ovennævnte Fogedret Bøgæring om Indsættelse i Kværnen. Appellanten protesterede mod Indsættelsesforretningen, men ved en af Fogedretten den 6. Oktober 1938 afsagt Kendelse bestemtes det, at Forretningen skulde nyde Fremme, og de Indstævnte blev derefter indsat i Besiddelsen af Kværnen, som vurderedes til 250 Kr., men forblev paa Ejendommen. Appellanten har paaanket Indsættelsesforretningen til Landsretten og har nedlagt Paa-stand om Forretningens Ophævelse. De Indstævnte har nedlagt Paa-stand om Stadfæstelse.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Kværnen gennem Remtræk drives af en i Laden anbragt transportabel Elektromotor, at Kornet ledes til Kværnen ved Hjælp af en umiddelbart over denne anbragt, gennem Loftet ført Tragt, og at Kværnen saa godt som daglig anvendes til Formaling af Korn til den paa Ejendommen, der har et Tilliggende af ca. 100 Tdr. Land, værende Besætning, som er omtrent af samme Størrelse som foran angivet.

Efter det oplyste maa Kværnen anses saaledes indlagt i Ejendommen til Brug for den dertil knyttede Landbrugsvirksomhed, at de Indstævnte i Medfør af Tinglysningens § 38 ikke med Gyldighed har kunnet forbeholde sig Ejendomsret til den. Herefter vil Appellantens Paa-stand være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger her for Retten vil der være at forholde som nedenfor anført.

Onsdag den 17. Januar.

Nr. 148/1939. Trafikassistent **Ove Vilhelm Jørgen Hansen**
(Andreas Christensen)

m o d

Politibetjent **Poul Jørgensen Hetman** (Trolle),

betræffende Erstatning for Skade ved Sammenstød med Automobil.

Vestre Landsrets Dom af 17. Maj 1939 (III Afd.): Sagsøgte, Politibetjent Poul Jørgensen Hetman, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Trafikassistent Ove Vilhelm Jørgen Hansen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Betaling af 2000 Kr. med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Trafikassistent Ove Vilhelm Jørgen Hansen, til Indstævnte, Politibetjent Poul Jørgensen Hetman med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indaukede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. Februar 1938 fandt der i Aarhus ved Lollandsgades Udmunding i Nørreallé (Hovedvej 15) et Sammenstød Sted mellem Sagsøgeren, Trafikassistent Ove Vilhelm Jørgen Hansen, Kongsvang, der kom kørende paa Cykel ad Lollandsgade i Retning mod Nørreallé, og et af Sagsøgte, Politibetjent Poul Jørgensen Hetman, Aabyhøj, ført Automobil, der kom kørende ad Nørreallé i vestlig Retning. Ved Sammenstødet paadrog Sagsøgeren sig en Hjernerystelse og et Ribbensbrud samt forskellige mindre Kvæstelser og blev bragt til Aarhus Amtssygehus, hvor han henlaa til 18. Marts 1938, hvorefter han som Følge af Eftervirkningerne af den Overlast, han havde lidt ved Kørselsuheldet, var arbejdsdygtig indtil 24. Januar 1939.

Der blev efter Uheldet rejst Straffesag mod Sagsøgeren for Overtrædelse af Færdselsloven, men Sagen sluttedes med en Advarsel.

Under Anbringende af, at Sagsøgte bærer Skylden for Paakørslen, idet han, skønt det var stærkt Snevejrs den nævnte Dag, og Gaden var meget glat, dog førte Automobilen frem med ret stor Hastighed og ikke holdt tilstrækkelig Udkig, eller at han i al Fald ikke har bevist, at han ikke kunde have undgaaet Paakørslen ved fornøden Agtpaagivenhed, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale i Erstatning for Udgifter og Indtægtstab som Følge af Uheldet samt for Svie og Smerte og Vansir og Forstyrrelse af Stilling og Forhold ialt 3656 Kr. 65 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. Februar 1939, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgeren har forklaret, at han den paagældende Dag kom kørende paa Cykel ned ad den skraanende Lollandsgade mod Nørreallé. Han var kendt med Forholdene det paagældende Sted, idet han jævnligt færdedes der, og han kørte med almindelig Fart og i højre Side af Gaden. Det sneede meget stærkt med Tøsne og blæste en Del, og begge Gader

var vaade og glatte. Da han saa Advarselstavlen, der viser, at man kommer til en Hovedvej, bremsede han og satte Farten ned, hvorhos han rakte venstre Arm ud til Tegn paa, at han vilde svinge til venstre.

Sagsøgte har forklaret, at han kom kørende ad Nørreallé med en Fart af ca. 35 km i Timen. Han kørte i Gadens højre Side knap et Par Meter fra Kantstenen. Han bemærkede først Sagsøgeren en 3—4 Meter fra Uheldsstedet og forsøgte forgæves at undgaa Sammenstødet ved Opbremsning. Grunden til, at han ikke tidligere saa Sagsøgeren, var den, at den højre Siderude og Vindspejlet, bortset fra den Del af det, Vindskærmsrenseren holdt aaben, var dækket med Sne. Det var hans Indtryk, at Sagsøgeren kørte med en efter Forholdene for stærk Hastighed, og Sagsøgte bestrider, at Sagsøgeren har markeret Ændring af Færdselsretning.

Landmand V. Galmstrup, Aarslev, har som Vidne forklaret, at han sad paa Automobilets Bagsæde til venstre. Automobilet blev ført i højre Side af Kørebanen og med ringe Hastighed. Han saa Sagsøgeren komme kørende i stærk Fart, og skønt Sagsøgte straks bremsede sin Motorvogn op, var Paakørsel uundgaaelig.

Inkassator K. Nielsen, Aarhus, har som Vidne forklaret, at han cyklede ad Lollandsgade bagved Sagsøgeren. Han saa at denne fortsatte ud paa Nørreallé med samme Hastighed som i Lollandsgade og undrede sig over, at han ikke sagtnede Farten. Vidnet bemærkede ikke, at Sagsøgeren gav Tegn til Ændring af Færdselsretning.

Efter de afgivne Forklaringer samt Sagens øvrige Oplysninger findes Sagsøgeren, der havde ubetinget Pligt til at holde tilbage for Færdslen paa Hovedvejen, ved manglende Agtpaagivenhed at have foraarsaget Sammenstødet, hvorimod Sagsøgte, der med Føje kunde regne med, at Sagsøgeren vilde overholde de gældende Færdselsregler, ikke findes at have nogen Medskyld i Sammenstødet. Sagsøgte vil herefter være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Torsdag den 18. Januar.

Nr. 128/1939. Enkefru **Anna Rich**, Arbejdsmand **Hans R. Madsen** og Husassistent **Bertha Madsen** (Gorrissen efter Ordre)

m o d

Husmand **Lars Jacob Larsen** (Steglich-Petersen),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af et Lejemaal.

Østre Landsrets Dom af 19. Januar 1939 (VI Afd.): Sagsøgte, Husmand Lars Jacob Larsen, Lyø, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Enkefru Anna Rich, Falsled, Arbejdsmand Hans R. Madsen, Herløv, og Husassistent Bertha Madsen, Eskildsstrup, i denne Sag fri at være. Sa-

gens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 200 Kr. at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanterne, Enkefru Anna Rich, Arbejdsmand Hans R. Madsen og Husassistent Bertha Madsen, een for alle og alle for een, til Indstævnte, Husmand Lars Jacob Larsen med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gorrissen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 1. August 1929 bortlejede fhv. Gaardmand Hans R. Madsen og Hustru, i Fortsættelse af et siden 1920 bestaaende Lejemaal, til Husmand Lars Jacob Larsen, Lyø, den dem tilhørende ca. 5 Tdr. Land store Jordlod Matr. Nr. 23 c af Lyø By og Sogn til den 1 April 1934, ved en den 19. Maj 1933 dateret Paategning af Kontrakten forlænget til den 1. April 1938, mod en aarlig Lejeafgift, der fra den 1. April 1930 skulde svares af Lejeren med 275 Kr., hvorhos Lejeren i Lejetiden skulde udrede alle Skatter og lignende af Jordlodden.

I Lejekontrakten hedder det bl. a.:

»7. Lejeren maa kun benytte Jordlodden til almindeligt Agerbrug. Han er pligtig at drive Jorden forsvarligt og efter en bestemt Driftsplan saaledes som Skik og Brug er paa Egnens bedst dyrkede Jordlodder af samme Størrelse.

I Tilfælde af, at Ejeren nogensinde skulde bemærke Uorden i Henseende til Driften af Jordlodden, skal Lejeren være pligtig til nøje at følge de Regler for Driften, som Ejeren maatte foreskrive ham.

Ved Lejemaalets Ophør skal Lejeren aflevere Jordlodden i velbehandlet og forsvarlig gødet Tilstand efter Aarstiden.

Da Lejeren ikke har modtaget Sædekorn eller Frø, skal han, efter at Ejeren har erkendt Jordloddens Aflevering for forsvarlig, erstattes

Værdien af det medgaaede Kvantum Sædekorn og Frø efter gangbar Pris paa den Tid, da Udlægningen i Jorden foregik.«

Under denne ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag har nu Sagsøgerne, Enkefru Anna Rich, Falsled, Arbejdsmand Hans R. Madsen, Herløv, og Husassistent Bertha Madsen, Eskildstrup, der som Arvinger efter deres den 20. Januar 1935 afdøde Bedstefader, fornævnte fhv. Gaardmand Hans R. Madsen, har overtaget den ommeldte Jordlod, anbragt, at denne ved Lejemaalets Ophør den 1. April 1938 var i en i høj Grad forsømt og misrøgtet Tilstand, hvorfor de har paastaet Sagsøgte, Husmand Lars Jacob Larsen, Lyø, dømt til i Anledning af Misligholdelse af de ham ifølge ovennævnte Lejekontrakt paahvilende Forpligtelser at udrede i Erstatning til Sagsøgerne 4000 Kr. — subsidiært 2560 Kr. 75 Øre — tilligemed Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 12. Juli 1938.

Sagsøgerne har nærmere anført, at Jordlodden som Følge af den daarlige Pasing i Lejetiden, derunder utilstrækkelig Tilførsel af Gødning og mangelfuld Vedligeholdelse af Dræningsanlæg, er sunket betydeligt i Værdi, samt at de har lidt et væsentligt Tab derved, at Jordlodden ikke ved Lejemaalets Ophør var foraarsbehandlet og tilsaaet, hvilket bevirkede, at Sagsøgerne, der paa Grund af indtruffet Tørke først kunde foretage Saaningen i Slutningen af Maj, kun opnaaede et meget ringe Høstudbytte.

Sagsøgte procederer til Friiendelse.

Sagsøgte, der har drevet den heromhandlede Jordlod i Forbindelse med sin egen tilstødende Ejendom, kan ikke erkende, at Jordlodden ikke ved Afleveringen den 1. April 1938 var »i velbehandlet og forsvarlig gødet Tilstand efter Aarstiden,« i hvilken Forbindelse Sagsøgte har anført, at det ikke er sædvanligt paa Lyø at foretage Saaning før efter 1. April. Sagsøgte har særlig benægtet, at Jordlodden, der ved Vurderingen til Ejendomsskyld er ansat til 3100 Kr., har mistet i Værdi under Lejemaalet og har under Domsforhandlingen tilbudt Sagsøgerne at overtage Jordlodden for en kontant Købesum af 5000 Kr., hvilket Tilbud Sagsøgerne imidlertid ikke har villet acceptere.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling har Sagsøgerinden Anna Rich og Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaringer er afgivet af en Række paa Lyø hjemmehørende Personer.

Endvidere har som Skønsmænd, udmeldte af Retten, Gaardejer Christen Christensen, Bjørnø, og Sognefoged Hans Andersen, Lyø, i August 1938 besigtiget Forholdene paa Stedet.

Ifølge Skønsmændenes Udtalelser saaledes for Faaborg Købstad m. v., var paa Tidspunktet for Besigtigelsen Avlen paa Jordlodden lille og fyldt med Ukrudt, og Jordlodden, hvoraf ca. 1 Skp. Land var Mose og ca. 5 Skp. Land bar Præg af Fugtighed og Surhed, kunde efter Mændenes Skøn have været passet bedre; den ene Skønsmand har tilføjet, »i en Aarrække«. Skønsmændene, der ikke kunde udtale sig nærmere om Dræningsforholdene paa Jordlodden, anslog dennes Værdi til ca. 3000 Kr., medens de vilde anslaa Værdien af Jorden, saafremt denne

havde været forsvarligt gødet, drevet som Øens bedste Jorder og behørigt drænet, til ca. 5000 Kr.

I en under Sagen fremlagt Erklæring afgivet den 11. November 1938 af Dræningsmester Harald Meier, Ulbølle, ligeledes som retslig udmeldt Skønsmand, udtaler denne, at en ham paa Jordlodden paavist Dræningsledning fandtes i Orden, men at der ved en Undersøgelse af Jorden forefandtes nogle Rørstykker, som kunde tyde paa Tilstedeværelsen af en tidligere Dræningsledning, som ikke længere var i Orden.

Retten maa efter de den forelagte Oplysninger om det sædvanlige Tidspunkt for Foraarssaaning paa Lyø nære Betænkelse ved at statuere, at Sagsøgte ifølge Lejekontrakten af 1. August 1929 har været pligtig til ved Lejemalets Ophør den 1. April 1938 at aflevere Jordlodden i tilsaaet Stand.

Da det derhos ikke bl. a. under Hensyn til Sagsøgte ovennævnte Tilbud, som Sagsøgerne har afvist som værende for lavt, findes godtgjort, at Jordloddens Værdi ved Afleveringen til Sagsøgerne var forringet som Følge af den Maade, hvorpaa Sagsøgte Drift af Jordlodden er foregaaet, eller at Sagsøgerne iøvrigt har lidt Tab paa Grund af Jordens Tilstand ved det nævnte Tidspunkt, vil den af Sagsøgte nedlagte Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 132/1939.

Gaardejer **Jes Philipsen**
(Oluf Petersen efter Ordre)

m o d

Jydsk Andels-Foderstofforretning (Heilesen),

betræffende Betaling af en Appellanten i Henhold til den indstævnte Andelsforretnings Vedtægter paalagt Bøde.

Vestre Landsrets Dom af 10. Marts 1939 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Jes Philipsen, bør til Sagsøgerne, Jydsk Andels-Foderstofforretning, betale 2000 Kr. tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 22. April 1938, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne 250 Kr. Der tillægges den for Sagsøgte beskikkede Sagfører, Overretssagfører Faber, i Salær for Landsretten 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige tilligemed de Beløb af 75 Kr. og 12 Kr., der er tillagt ham i Salær for Underretten og for Udlæg sammesteds. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Jes Philipsen, til Indstævnte, Jydsk Andels-Foderstofforretning, med 300 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Petersen i Salær for Højesteret 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Gaardejer Jes Philipsen af Avnbøl, indmeldte sig i Aaret 1926 i Avnbøl Lokalforening, der bestod af to Afdelinger, nemlig en Brugsforening og en Foderstofforening, som havde samme Forretningsfører, hvorimod der blev ført selvstændigt Regnskab for hver Afdeling. Foderstofafdelingen aftog sine Varer fra Sagsøgerne, Jydsk Andels-Foderstofforretning, der ifølge sine Vedtægter har til Formaal at skaffe sine Medlemmer billige og gode Foderstoffer, og som er organiseret saaledes, at Forbrugerne er samlede i Lokalforeninger, der har den Opgave at bestille og fordele Varerne samt sørge for deres Betaling, for hvilken Medlemmerne indenfor den enkelte Lokalforening hæfter solidarisk. I de nævnte Vedtægters § 4 hedder det:

»Andelshaverne forpligter sig skriftligt til indenfor Perioder paa 5 Aar at tage deres Foderstoffer med Undtagelse af hjemmeavlet Korn, gennem Selskabet.

Ethvert Medlem er forpligtet til paa Forlangende at underskrive Hovedforeningens Love i 2 Eksemplarer.

Lokalforeningerne har Pligt til engang om Aaret at indsende egenhændigt underskrevne Indtegningslister over nye Medlemmer samt engang om Aaret at give Underretning om, hvilke af de gamle Medlemmer der i Aarets Løb er gaaet ud paa Grund af Dødsfald eller Ejendomssalg.

Hovedforeningen har Ret til at forlange nye Indtegningslister med nye Underskrifter fra alle Medlemmer engang i hver Periode. Kun de Medlemmer, der egenhændigt har underskrevet indsendte Indtegningslister, har Ret til at faa Del i det Overskud, der udbetales af Hovedforeningen.«

Endvidere er det i Vedtægternes § 21 foreskrevet, at Andelshavere, der køber Foderstoffer andetsteds end hos Sagsøgerne, er pligtige at bøde herfor med indtil 5 Kr. pr. 100 kg.

I Henhold til fornævnte § 4 forlangte Sagsøgerne i Aaret 1933, da en femaarig Periode var udløbet, at Avnbøl Lokalforening skulde sørge for, at ny Indtegning skete, og dette fandt herefter Sted, idet ialt 72

Personer og deriblandt Sagsøgte, tegnede sig paa en Liste, paa hvis Forside de oftnævnte Vedtægter var trykt med følgende Tilføjelse: »I Henhold til foranførte Vedtægter indtegner vi undertegnede os som Andelshavere i Jydsk Andelsfoderstofforretning under Navn af Avnbøl Lokalforening og forpligter os til indenfor Selskabets femaarige Periode at tage vort Forbrug af Foderstoffer gennem Selskabet.« I Aaret 1935 maatte Ullerup Sogns Andelskasse, af hvis Tilsynsraad Sagsøgte var Medlem, standse sine Betalinger, hvilket paa Grund af den Forretningsforbindelse, der var mellem Andelskassen og Avnbøl Lokalforening, midlertidigt medførte visse Vanskeligheder for Lokalforeningen, som havde en betydelig Gæld til Sagsøgerne. Lokalforeningen opnaaede imidlertid en Ordning af sine Forhold derved, at Sagsøgerne tilstod den et Moratorium, mod at Lokalforeningen og dens Medlemmer forpligtede sig overfor Sagsøgerne i en ny femaarig Periode indtil den 1. Juni 1943. Den 29. December 1935 udmeldte Sagsøgte sig af Avnbøl Lokalforening, af hvilken yderligere 19 Medlemmer udtraadte. Det lykkedes dog Sagsøgerne — der ikke foretog noget Skridt overfor en enkelt af de udtraadte, fordi dette efter de om hans økonomiske Forhold foreliggende Oplysninger ansaas for haabløst — at tilvejebringe en for dem tilfredsstillende Ordning med 18 af de udtraadte, af hvilke nogle i Medfør af Vedtægternes § 21 betalte en Bøde for at have unddraget sig deres Købepligt. Derimod mente Sagsøgte ikke at være bundet ved nogen Forpligtelse overfor Sagsøgerne, og Forhandlingerne mellem Sagsøgerne og ham blev derfor resultatløse. Sagsøgerne gør nu gældende, at Sagsøgte, som, efter hvad der er uomtvistet, har et aarligt Forbrug af Foderstoffer paa ca. 40.000 kg, og som i de sidste 2½ Aar af Femaarsperioden har aftaget sit Forbrug hos andre end de Sagsøgte, derved har gjort Brud paa sin Købepligt, saaledes at Sagsøgerne i Medfør af Vedtægternes § 21 kan ikende ham en Bøde af 5000 Kr. for at have unddraget dem en Afsætning af 100.000 kg. Sagsøgerne har dog efter Omstændighederne ikke villet sætte Bøden højere end svarende til eet Aars Forbrug eller 2000 Kr., og dette Beløb har de under nærværende Sag søgt Sagsøgte til at betale tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 22. April 1938, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand gør Sagsøgte i første Række gældende, at han alene i sin Egenskab af Medlem af Avnbøl Lokalforening har Forpligtelse overfor Sagsøgerne, og da han ifølge Lokalforeningens Love kan udmelde sig af den naar som helst med et halvt Aars Varsel til en 1. Oktober, maa hans Forhold til Sagsøgerne være bragt til Ophør fra Udmeldelsen at regne. Underskriften paa den fornævnte i Aaret 1933 udsendte Tegningsliste betyder efter Sagsøgtes Formening alene, at Lokalforeningen er blevet indmeldt som Medlem i Jydsk Andels-Foderstofforretning, i hvilken efter Sagsøgtes Opfattelse kun Lokalforeninger, men ikke enkelte Personer kan være Medlemmer. Det samme synes forudsat forskellige Steder i Sagsøgtens Vedtægter, i hvilken Henseende Sagsøgte bl. a. har henvist til, at det i § 2 er fastsat, »at — Mejerier — eller en Kreds af Medlemmer indenfor de enkelte Mejerier — træder sammen og danner Andelsselskabet.« Selv

om der nu andre Steder i Vedtægterne, f. Eks. i fornævnte § 4, findes Bestemmelser, der muligvis kan opfattes saaledes, at det dermed har været Hensigten at træffe en Ordning om Forhold direkte mellem de enkelte Medlemmer af Lokalforeningen og Sagsøgerne, er der dog efter Sagsøgtes Anskuelse paa dette Punkt en saadan Uklarhed til Stede, at den af Sagsøgte hævdede Opfattelse maa anses berettiget, idet Uklarheden i Vedtægterne maa komme Sagsøgerne til Skade.

Af den fornævnte Indtegningsliste findes det med fornøden Tydelighed at fremgaa, at Sagsøgerne ønskede, at Underskriverne skulde paa-tage sig en direkte Forpligtelse overfor dem, hvilket maatte være saa meget klarere, som det i Tilfælde af, at det alene drejede sig om at indmelde Lokalforeningen som Andelshaver, maatte være ufordøent at kræve Underskrift af samtlige de Medlemmer, der aftog Foderstoffer gennem Lokalforeningen. Med Hensyn til det af Sagsøgte angaaende Vedtægterne anførte bemærkes, at det af disse ses, at Jydsk Andels-Foderstofforretning, som forsyner ca. 50.000 Forbrugere, er organiseret saaledes, at Forbrugernes og Foderstofforrettningens indbyrdes Mellemværende i det store og hele formidles gennem Lokalforeningerne. Det maa derfor anses naturligt, at Betegnelsen Medlemmer forskellige Steder i Vedtægterne maa antages at gælde Lokalforeningerne, men heraf vil ikke kunne sluttes, at kun disse kan være direkte berettigede og forpligtede overfor Foderstofforretningen. Der vil saaledes ikke kunne gives Sagsøgte Medhold i hans Indsigelse paa dette Punkt.

Sagsøgte har dernæst til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han har tilbudt Sagsøgerne at aftage Foderstoffer fra dem gennem Vester Sotrup Lokalforening.

Det fremgaa af Sagens Oplysninger, at det nævnte Tilbud først er fremsat i Marts Maaned 1938, og at Sagsøgte ikke har gjort Skridt til at iværksætte den fornødne Ordning med Vester Sotrup Lokalforening og Avnbøl Lokalforening. Det bemærkes herved, at der i Post 7 i Lovene for Avnbøl Lokalforening findes følgende Bestemmelse:

»Foreningens Medlemmer er solidarisk ansvarlige for Foreningens Forpligtelser. Udtraadte eller udelukkede Medlemmer vedbliver sammen med de øvrige Medlemmer at hæfte solidariske, indtil den første Statusopgørelse udviser Overskud eller Balance — — —.«

Der vil herefter ej heller kunne tages Hensyn til den sidstnævnte Indsigelse, og Sagsøgte vil derfor være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgernes Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerne med 250 Kr.

Der vil være at tillægge den for Sagsøgte beskikkede Sagfører i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 80 Kr., hvilke Beløb bliver at udrede af det Offentlige tilligemed de Beløb af 75 Kr. og 12 Kr., der er tillagt ham i Salær for Underretten og for Udlæg sammesteds.

Nr. 285/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Børge Henning Georg Constantin Nordholt (Geltling),

der tiltales for Underslæb.

Dom afsagt af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v. den 1. August 1939: Tiltalte, Børge Henning Georg Constantin Nordholt, bør straffes med Fængsel i 5 Maaneder. Straffens Fuldbyrkelse udsættes, saaledes at Straffen ved Udløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder, saafremt Tiltalte opfylder de i Straffelovens Kapitel 7 foreskrevne Betingelser. Inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse udreder Tiltalte til A/S Korn- og Foderstofkompagniet, København, 13.997 Kr. 81 Øre. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger til det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 16. Oktober 1939 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 1 Aar, og at Prøvetiden regnes fra Dato. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af Tiltalte Børge Henning Georg Constantin Nordholt. Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket af det Offentlige til Skærpelse.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil være at udrede af det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Geltling 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsnænd, tiltales Børge Henning Georg Constantin Nordholt, boende Godsbanegade 13, Hedehusene, ved Statsadvokatens Anklageskrift af 4. Juli 1939 for Underslæb, Straffelovens § 278, ved for derigennem at skaffe

sig uberettiget Vinding i Tiden fra Foraaret 1935 til ca. 1. Marts 1939 at have tilegnet sig og til egen Fordel forbrugt ialt 26.497 Kr. 81 Øre, som han i Henhold til en med A/S Korn- og Foderstokkompagniet, København, den 12. Marts 1934 afsluttet Konsignationskontrakt havde modtaget paa Firmaets Vegne.

Tiltalte er født den 18. Juni 1902 og er ikke tidligere straffet.

Tiltalte har tilstaaet sig skyldig i Underslæb med Hensyn til et Beløb af 18.997 Kr. 81 Øre.

Under Sagen er afgivet Vidneforklaring af Direktør William Mønsted, Revisor Niels Peter Rimon, Revisor Leo Wissing og Fru Ruth Nordholt.

Ved Tiltaltes Forklaring og det iøvrigt oplyste maa det anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte i det i Anklageskriftet angivne Tidsrum overfor A/S Korn- og Foderstokkompagniet har gjort sig skyldig i Underslæb med Hensyn til et Beløb af ca. 24.000 Kr. paa den i Anklageskriftet angivne Maade.

For det af Tiltalte saaledes udviste Forhold vil han i Medfør af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278, Nr. 3, være at anse med Fængsel i 5 Maaneder.

Straffens Fuldbyrkelse findes i Medfør af Straffelovens § 56 at burde udsættes, saaledes at Straffen efter Udløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder, saafremt Tiltalte opfylder de i Straffelovens Kapitel 7 foreskrevne Betingelser.

Det findes ikke formaalstjenligt at anordne Tilsyn i Prøvetiden.

Efter Retsformandens Bestemmelse vil Tiltalte efter derom nedlagt Paastand være at tilpligte i Erstatning til A/S Korn- og Foderstokkompagniet, København, at udrede 13.997 Kr. 81 Øre.

Tiltalte bør udrede Sagens Omkostninger til det Offentlige.

Det bemærkes, at han selv har draget Omsorg for sit Forsvar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 1. August 1939 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Børge Henning Georg Constantin Nordholt idømte Straf.

Tiltalte paastaar Stadfæstelse.

Til Dommens Fremstilling føjes, at Tiltalte overfor Kompagniets maanedlige Revision skjulte Underslæbene ved at unklade at bogføre indgaaede Beløb i Forretningsbøgerne, at disse Beløb, da Tiltalte overfor Kompagniet i Marts 1939 erkendte sig skyldig, udgjorde Kr. 16.378,82, hvortil kom en Kassemanco paa Kr. 2618,99 eller ialt det i Dommen nævnte Beløb Kr. 18.997,81, at Tiltalte har erkendt tidligere at have forbrugt ca. 5300 Kr. tilhørende Kompagniet, hvilket Beløb han dog dækkede med ca. 3000 Kr. i Slutningen af 1937 og ca. 2300 Kr. i Slutningen af 1938, hvorved det i Dommen nævnte Beløb, ca. 24.000 Kr., fremkommer, at der inden Underrettens Dom ved Tiltaltes Kaution er betalt 5000 Kr., hvorved det i Dommen nævnte Beløb, Kr. 13.997,81,

fremkommer, at de af Tiltalte uretmæssig forbrugte Beløb er medgaaet til Dækning af Underskud ved Tiltaltes Forretningsvirksomhed og til Tiltaltes Livsførelse, der maa antages at have været beskedene, og at Tiltalte under Sagens Behandling har bestræbt sig for at dække sin Gæld til Kompagniet og inden Forundersøgelsens Begyndelse havde tilvejebragt Sikkerhed for Betaling af en væsentlig Del af denne Gæld.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog at Straffetiden bestemmes til 1 Aar, og at Prøvetiden regnes fra Dato.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Fredag den 19. Januar.

Nr. 161/1939.

Arbejdsmand F₁

mod

M, V som Værge for B₂ og F₂.

Østre Landsrets Dom af 18. Februar 1939 (V Afd.): Det af Sagsøgte, M, den 6. Oktober 1936 under hendes Ægteskab med Sagsøgeren, F₁, fødte Pigebarn, B₂, bør anses som Sagsøgerens Ægtebarn. Sagens Omkostninger ophæves, ogsaa i Forhold til Sagsøgte, F₂. Det Offentlige betaler til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, som Salær og Udlægsgodtgørelse 150 Kr. og 266 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævnte F₂'s Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Bruun i Salær og Udlæg for Højesteret 150 Kr. og 10 Kr. 50 Øre og Højesteretssagfører Meyer i Salær for Højesteret 150 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. September 1933 indgik F₁ Ægteskab med M, der den 29. Oktober s. A. fødte — — — B₁ og den 6. Oktober 1936 B₂. Denne indførtes i Ministerialbogen som Ægtefællernes Barn og fik ved Daaben den 30. Januar 1938 Mandens Familienavn. Allerede i August 1937 var

Hustruen flyttet fra Hjemmet, og efter at hun overfor Manden havde indrømmet, at hun paa B₂'s Avlingstid havde staaet i kønsligt Forhold til F₂, hvilket denne erkendte, blev ved Bevilling af 18. Maj 1938 Ægteskabet i Overensstemmelse med § 59, jfr. § 65 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 fuldstændig ophævet paa de i Overenskomst mellem Ægtefællerne af den 26. Marts 1938 indeholdte Vilkaar, hvorefter Barnet B₁ undergaves Manden og Barnet B₂, som Manden i Overenskomsten angaves ikke at være Fader til, Hustruens Forældremyndighed, uden at nogen af Ægtefællerne skulde svare Bidrag til det den andens Forældremyndighed undergivne Barns Underhold.

Under denne af Sagsøgeren, F₁, ved Stævning af 18. August 1938 mod hans fhv. Hustru, M, og F₂ anlagte Sag gaar den af Sagsøgeren nedlagte Paastand ud paa, at det ved Dom afgøres, om det af Sagsøgte M den 6. Oktober 1936 fødte Barn, B₂, skal anses som Sagsøgerens ægtefødte Barn.

Sagsøgte M, der mener, at Sagsøgte F₂ er Fader til nævnte Barn og ønsker ham sat i Underholdsbidrag til Barnet, har nedlagt Paastand paa, at F₁ ikke anses som Fader til dette, hvilken Paastand den af Københavns Magistrat for Barnet beskikkede Værgen under Sagen, V, der er Barnets Bedstemoder, har sluttet sig til.

Sagsøgte F₂ har nedlagt Paastand paa, at Sagsøgeren anses som Fader til Barnet.

Efter en af Retslægeraadet under 26. Januar 1939 afgivet Erklæring kan Barnet være avlet i Tiden fra kort før Slutningen af December 1935 til kort før Slutningen af Februar 1936.

Under Domsforhandlingen har Parterne afgivet Forklaring.

Det fremgaar heraf, at Sagsøgeren i August 1935 blev paaført en Kønssygdom (Gonorrhé) af sin daværende Hustru, der erkendte Utroskab med en anden Mand, og ifølge Sagsøgerens Forklaring genoptoges det ægteskabelige Samliv omkring Nytaar 1936, efter at begge Ægtefæller var erklæret smittefri, men Sagsøgeren vil have søgt at undgaa at besvangre ved Samlejerne. Da han i Foraaret 1936 fik at vide af Hustruen, at hun var gravid, gik han ud fra, at Besvangrelsen var sket ved Uforsigtighed fra hans Side, og han har forklaret først efter, at Hustruen i August 1937 havde forladt Hjemmet, at have erfaret, at hun havde staaet i Forhold til Sagsøgte F₂. Sagsøgte M har forklaret, at hun, der havde lært F₂ at kende i November 1935, indlod sig i kønslig Forbindelse med ham straks efter at hun i Begyndelsen af December s. A. var blevet meldt rask, og at de derefter jævnlig havde Samleje i Tiden indtil Slutningen af Februar 1936, da F₂ for en Tid afbrød Forholdet efter at have faaet at vide, at hun var gravid. Ifølge Sagsøgte M's Forklaring var det først derefter, at det ægteskabelige Samliv mellem hende og Sagsøgeren blev genoptaget. Sagsøgte F₂ har erkendt at have staaet i Forhold til Sagsøgte M i det af hende angivne Tidsrum.

I en af Universitetets retsmedicinske Institut den 11. November 1938 efter Blodtypebestemmelse paa Blodprøver fra Parterne og Pigebarnet udstedt Erklæring udtales, at der hverken efter AB0-, MN- eller A₁-A₂-Systemet er noget til Hinder for, at Sagsøgeren eller Sagsøgte F₂ kan være Fader til Barnet. Endelig har Institutet foretaget antropologisk

Undersøgelse af Børnene B₁, B₂, M og de to Mænd og om Resultatet afgivet Erklæring af 24. Januar 1939, hvis Konklusion lyder saaledes:

»Den her foretagne antropologiske Undersøgelse viser, at der er en betydelig umiddelbar Lighed mellem Barnet B₂ og F₂.

Der er kun ringe Lighed mellem B₂ og Moderen, og der ses overhovedet ingen umiddelbar Lighed mellem B₂ og F₁.

Barnet B₁, der efter alt foreliggende maa betragtes som et ægtefødt Barn i det tidligere Ægteskab mellem M og F₁, er ogsaa medinddraget i Undersøgelsen. Denne viser, at der ses nogen Lighed mellem B₁ og Moderen, men derimod ingen tydelig Lighed mellem B₁ og F₁.

Ved Detailundersøgelsen er bl. a. paavist, at der hos Barnet B₂ findes en Række Træk (ved Panden, Næsen og Mundpartiet), som ogsaa findes hos F₂, men ikke hos Moderen eller F₁.

Af særlig Betydning i arvemæssig Henseende er desuden Regnbuehinderne hos de undersøgte Personer. Ved Detailundersøgelsen fandtes, at Barnet B₂ og F₂ havde stærkt pigmenterede, mørktbrune Regnbuehinder af ganske ens Farve. Moderens Regnbuehinder fandtes graablaa, men med enkelte, svagt gullige, uskarpe Strøg, medens F₁ og Drengen B₁ havde blaagraa Regnbuehinder uden begrænsede Pigmentpunkter, Pigmentpletter eller andre Pigmenteringer.

Det skal hertil bemærkes, at Hovedreglen for Arv og Regnbuehindefarve er den, at mindst een af et brunøjet Barns Forældre skal have brune Øjne. Denne Regel gælder i det saa langt overvejende Antal Tilfælde; der foreligger dog enkelte Meddelelser om brunøjede Børn, hvis formentlige Forældre har upigmenterede eller ganske let pigmenterede Regnbuehinder, men disse Tilfælde er meget sjældne.

I nærværende Tilfælde fandtes som anført hos Moderen svage, gullige Pigmenteringer. Det kan derfor ikke med fuldstændig Sikkerhed udelukkes, at denne Moder med en blaaoøjet Mand vilde kunne faa et brunøjet Barn, men det maa dog anses for langt sandsynligere, at Faderen skulde have brune (pigmenterede) Øjne. Dette støttes ogsaa af, at det ægtefødte Barn B₁ har blaagraa (ikke pigmenterede) Øjne.

Undersøgelsen af Fingeraftrykkene har ikke givet noget brugbart Resultat. Ganske vist er der hos Barnet B₂ og F₁ fundet ensartede Dobbeltlyngemønstre paa Tømmelfingrene, men det er tvivlsomt, om man tør tillægge dette nogen Betydning, i Særdeleshed, da den kvantitative Bedømmelse efter Professor Bonnevie's Metode ikke har givet nogen Vejledning.

Forudsat, at ingen andre end de to undersøgte Personer kan komme i Betragtning, maa Institutet herefter udtale, at Resultatet af den her foretagne antropologiske Undersøgelse i meget betydelig Grad støtter Antagelsen af, at F₂ og ikke F₁ er Fader til Barnet B₂.

Idet denne Udtalelse i hvert Fald ikke giver Grundlag for mere end en vis Formodning for, at Sagsøgeren ikke er Fader til Barnet B₂, og da denne Formodning ikke tilstrækkeligt bestyrkes ved de under Sagen iøvrigt foreliggende Oplysninger, findes Sagsøgerens Paastand alene at kunne tages til Følge saaledes, at Barnet anses som hans Ægtebarn.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

M a n d a g d e n 22. J a n u a r .

Nr. 245/1939.

Rigsadvokaten
m o d**Johannes Thomsen Vind** (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 203.

Dom afsagt af Retten for Gørding-Malt Herreder den 7. Marts 1939: De Tiltalte, Købmand Johannes Thomsen Vind af Gørding, Bager Axel Mathiesen Dall af Jernvedlund og Cigarhandler Thomas Sørensen Thomsen af Holsted St. bør bøde til Statskassen henholdsvis 80 Kr., 40 Kr. og 40 Kr., subsidiært hensættes i Hæfte, henholdsvis 10 Dage, 5 Dage og 5 Dage samt godtgøre det Offentlige Sagens Omkostninger, Vind med 60 pCt., Dall og Thomsen hver med 20 pCt. De i Sagen omhandlede af Politiet i Forvaring tagne 3 Spilleautomater samt det i samme forefundne kontante Udbytte, 3 Kr. 30 Øre, inddrages til Fordel for Statskassen. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 17. Maj 1939 (IV Afd.): Underretsdømmen bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker:

Som i Underrettens Dom anført, bestaar Gevinsterne udelukkende af en Slags Spillemærker, der kan anvendes til fortsat Spil i Spilleapparater af samme Art, men ikke er indløselige i Penge eller Varer. I sig selv kan Spillemærkerne ikke antages at have nogen Værdi af Betydning, og naar Mærkerne anvendes af Vinderen paa den forudsatte Maade, findes Apparatet, der altsaa kun giver Pengegevinst til Ejeren, alene at tjene den spillende som et Middel til Underholdning.

Den Omstændighed, at Spillemærkerne lejlighedsvis — i et iøvrigt ikke nærmere oplyst Omfang — har været Genstand for Omsætning, findes ej heller at afgive Grundlag for at henføre Benyttelsen under Straffelovens § 203.

Disse Dommere vil herefter frifinde Tiltalte og paalægge det Offentlige Sagens Omkostninger for alle Retter.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom i Henhold til Stemmeflertallet, og idet der i Medfør af Rpl. § 959 vil være at tillægge denne Høje-

steretsdom Virkning for de ved Underrettens Dom domfældte, Bager Axel Mathiesen Dall og Cigarhandler Thomas Sørensen Thomsen, vil ogsaa disse være at frifinde.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte, Købmand Johannes Thomsen Vind, Bager Axel Mathiesen Dall og Cigarhandler Thomas Sørensen Thomsen, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Jørgensen 80 Kr., udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14. Februar 1939 har Politimesteren i Ribe under denne Sag rejst Tiltale imod:

- I. Købmand Johannes Thomsen Vind af Gørding St.
- II. Bager Axel Mathiesen Dall af Jernvedlund og
- III. Cigarhandler Thomas Sørensen Thomsen af Holsted St.

til at lide Straf for Overtrædelse

Tiltalte I. Vind af Straffelovens § 203 derved, at han i Lokalerne til de af de medtiltalte drevne Virksomheder til Brug for Kunderne har haft opstillet Spilleautomater, konstruerede til mod Indkast af en 10 Øre eller en særlig for 10 Øre købt Ring tilfældigt at give Gevinst, bestaaende af Værdimærker, Ringe à 10 Øre, der kan benyttes til Indkast eller Varekøb, nemlig hos Tiltalte II. Dall et saakaldt »Waren Apparat« i Tiden 8. November—15. December 1938 og hos Tiltalte III. Thomsen et saakaldt »Pjerrotspil« i Tiden ca. 10. December—19. December 1938 samt i ca. 2 Maaneder forud for nævnte Tidsrum et saakaldt »Bell Fruit« Apparat.

Tiltalte II. Dall af Straffelovens §§ 203 og 204, Stk. 1, derved, at han i det af ham drevne Bageri i ovennævnte Tidsrum har haft den nævnte Spilleautomat opstillet og deltaget i Udbytte af denne — samt:

Tiltalte III. Thomsen af Straffelovens §§ 203 og 204, Stk. 1, derved, at han i den af ham drevne Cigarforretning i de ovennævnte Tidsrum har haft de nævnte Spilleautomater opstillede og deltaget i Udbyttet af disse.

Ingen af de Tiltalte har villet erkende sig skyldig.

Ifølge Sagens Oplysninger, derunder de Tiltaltes Forklaringer, maa der gaas ud fra, at de nævnte, Tiltalte Vind tilhørende, Spilleautomater har været opstillet som i Anklageskriftet anført, at de Tiltalte har delt Udbyttet, saaledes at Tiltalte Vind har erholdt 60 pCt. og de andre Tiltalte Resten af Udbyttet i de respektive Automater, samt at »Waren Apparat« og »Bell Fruit Apparat« er af ganske samme Konstruktion og saaledes beskafne, at den spillende ikke har nogensomhelst Indflydelse paa, om et Indkast giver Gevinst eller ikke, derimod har Tiltalte Vind og Thomsen ikke villet erkende, at det samme er Tilfældet med »Pjerrot-Apparatet«.

Der maa endvidere gaas ud fra, at for begge Arter af Automater er Forholdet det, at Indkast kan finde Sted baade med Tiører og med særlige til Apparaterne lavede Spillemonter, og at Gevinsterne bestaar udelukkende af saadanne Spillemonter i forskelligt Antal.

»Pjerrot-Apparatet« er forevist i Brug i Retten. Apparatet afgiver automatisk Gevinster, saafremt en Kugle, der efter Indkastet kommer frem foroven i Apparatet, paa sin Vej nedad kan opfanges af en som Pjerrotfigur udstyret Anordning, der af den spillende ved Hjælp af et Haandtag kan bevæges horizontalt tværs over Apparatet i det Plan, hvori Kuglen under Faldet vil bevæge sig. Umiddelbart før Kuglen under sit Fald vil naa den Linje, hvor den vil kunne opfanges af den nævnte af Spillerne dirigerede Anordning, skal den passere et Felt, hvor der er anbragt et System af vandrette Jernstifter, som Kuglen ikke kan undgaa at støde paa, saaledes at dens Bevægelsesretning stadig ændres og paa varierende Maade, hvilket vanskeliggør det for den spillende at beregne, hvor han i det afgørende Øjeblik skal anbringe Pjerrotfiguren, for at den kan opfange Kuglen.

Efter den i Retten skete Forevisning maa det antages, at Muligheden for at opnaa en Færdighed, der kan sætte de spillende i Stand til at øve en for dem gunstig Indflydelse paa Spillets Forløb, vel ikke kan aldeles afvises, men dog maa have som Forudsætning en meget betydelig Øvelse og et langvarigt Kendskab til Apparatet, som ikke er til Stede for den langt overvejende Del af Spillerne, saaledes at det for disses Vedkommende væsentligst er en Tilfældighed, der bestemmer Udfaldet af et Indkast. Herefter findes Pjerrotspillet ikke at falde udenfor Begrebet Hasardspil.

Naar dernæst de Tiltalte har motiveret deres Paastand om Frifindelse med, at Gevinsterne ikke af dem er blevet omsat med Varer eller Penge — hvilket ikke er godtgjort at være sket — og at Spillet derfor maatte anses som et rent Underholdningsspil, der ikke kan anses som Hasardspil, bemærkes, at den i Udsigt stillede Gevinst — et varierende Antal Spillemonter — efter de Tiltaltes i Retten afgivne Forklaring bliver den vindendes Ejendom, som, hvis han ikke vil benytte Gevinsten til fornyede Indkast, ikke skal afleveres, men kan medtages af ham til senere Benyttelse ved Indkast i Apparater af samme Art eller til Salg til Liebhave. »Gevinsten« er saaledes ikke af rent intellektuel eller ideel Natur, men er af materiel Værdi, som omend kun ringe dog ikke findes at staa i saadant Misforhold til Indskudets Værdi, at den kan anses som uegnet som stimulus.

Herefter findes den nævnte af de Tiltalte paaberaabte Omstændighed ikke at betage de foreliggende Forhold Karakteren af Hasardspil.

Tiltalte Thomsen har endelig med Hensyn til Anbringelsesstedet forklaret, at de to hos ham udstationerede Spilleautomater ikke har været anbragt i hans offentligt tilgængelige Butiklokale, men i et tilstødende Kontor, hvor de, selv om Døren har staaet aaben, ikke har været synlige ude fra Butikken, men han har dog erkendt, at nævnte Kontor blev benyttet som et for Kunderne tilgængeligt Udstillingslokale før afvigte Jul paa et Tidspunkt, hvor »Pjerrot-Automaten« var opstillet der.

Som Følge af det anførte findes alle 3 Tiltalte at maatte anses for

Overtrædelse af de fornævnte for hver især Vedkommende i Anklageskriftet paaberaabte Bestemmelser med Statskassen tilfaldende Bøder, som fastsættes for Vinds Vedkommende til 80 Kr. og for Dalls og Thomsens Vedkommende til for hver især 40 Kr. med Forvandlingsstraffe af henholdsvis 10, 5 og 5 Dages Hæfte.

Den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand om, at de nævnte i Forvaring tagne Spilleautomater samt det ved Beslaglæggelsen i Pjerrotapparatet forefundne kontante Udbytte af 3 Kr. 30 Øre inddrages til Fordel for Statskassen, vil i Medfør af Straffelovens § 77 være at tage til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der i første Instans tillige angik 2 Medtiltalte, for hvis Vedkommende Sagen ikke er indanket, af Retten for Gørding-Malt Herreder den 7. Marts 1939 afsagt Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

Det bemærkes, at Tiltalte er født den 18. Oktober 1904, og at han ikke ses tidligere at være tiltalt eller straffet.

Sagen er indbragt for Landsretten ved Anklageskrift fra 3. jyske Statsadvokatur af 25. Marts 1939, der angiver Tiltalen i Overensstemmelse med den for Underretten rejste, dog saaledes at Gevinsten ikke kan benyttes til Varekøb.

Statsadvokaten har paastaaet Straffen skærpet. Tiltalte har paastaaet sig frifundet.

Det er under Domsforhandlingen for Landsretten oplyst, at »Pjerrotapparatet« højst kan give en Gevinst af 4 Spillemærker, samt at i de to andre Apparater er mindste Gevinst 2 og højeste Gevinst 20 Spillemærker. Endvidere er det oplyst, at de konfiskerede 3 Kr. 30 Øre fandtes ikke i »Pjerrotapparatet«, men i en særlig Kasse.

Med Bemærkning, at det i Henhold til Straffelovens § 203, Stk. 2, tiltrædes, at Beløbet 3 Kr. 30 Øre er inddraget, vil Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde, forsaavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar ved Landsretten.

Tirsdag den 23. Januar.

Nr. 212/1939. Arbejdsmand **Marcus Marcussen Callø**
(Schiørring efter Ordre)

mod

Gaardejer **Jes Bøjskov** (Bache),

betræffende Erstatning for Skade foranlediget ved Afspærring af Vej.

Vestre Landsrets Dom af 13. April 1939 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Jes Bøjskov, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Arbejds-

mand Marcus Marcussen Callø, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører ved Landsretten, Overretssagfører Sørensen, i Salær 80 Kr., der ligesom de Beløb af 100 Kr. i Salær og 11 Kr. 50 Øre for Udlæg, der af Lundtofte og Nybøl Herreders Ret er tillagt den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Lind, udrædes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den af Indstævnte mod Nord foretagne Afspærring af Vejen ved uden fornøden Advarsel overfor Vejfarende i ringe Højde tværs over Vejen at anbringe en Granstage saaledes, at dennes ene Ende hvilede paa Vejen, findes under Hensyn til, at Stagen ikke var tilstrækkelig synlig, at have været uforsvarlig.

Herefter findes Indstævnte at være pligtig at erstatte den skete Skade og vil være at dømme til at betale Appellanten det paastaaede Beløb, 2062 Kr. 23 Øre, med Renter.

Det bemærkes, at der i dette Beløb er indbefattet de Beløb, som Appellanten er pligtig at tilbagebetale i Anledning af modtagen Socialhjælp og Understøttelse fra Sygekassen.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Gaardejer Jes Bøjskov, bør til Appellanten, Arbejdsmand Marcus Marcussen Callø, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse betale 2062 Kr. 23 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 7. Oktober 1938, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Schiørring 150 Kr., der udrædes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. April 1937 om Formiddagen lod Sagsøgte, Gaardejer Jes Bøjskov, Rønshoved, fælde et Træ, der stod øst for den offentlige Vej Hokkerup—Rønshoved, der løber vest om Sagsøgtes Stald og Lade. Træet, der var udgaaet og derfor skulde fældes, maatte ved Fældningen bringes til at falde ud over Vejen, idet det, hvis det faldt til den anden Side, vilde ødelægge de øst for Træet anbragte elektriske Ledninger. For at advare Vejfarende og for at lede den nord fra kommende Færdsel over den foran Sagsøgtes Stald og Lade værende farbare Plads og videre øst om det Træ, der skulde fældes, foretog

Sagsøgte Afspærring af Vejen paa den Maade, at han nord og syd for Træet anbragte ni Meter lange barkbeklædte Granstager med den tykke Ende oppe paa et 40—50 cm højt Stengærde i Vejens vestlige Side saaledes, at Granstagerne laa ud over Vejen med den tynde Ende mod Øst. Da Sagsøgeren, Arbejdsmand Marcus Marcussen Callø, Sønderhav, der tidligere paa Dagen var cyklet ad Vejen til Hokkerup, ved 10-Tiden kom cyklende tilbage i Retning mod Syd ad Vejen, der falder ret stærkt ned mod Sagsøgtes Ejendom, paakørte han den nordligste af de over Vejen anbragte Granstager, som han ikke havde bemærket. Ved Paakørslen væltede han og paadrog sig saadanne Kvæstelser, at han i bevidstløs Stand maatte indlægges paa Statshospitalet i Sønderborg, hvor han laa til den 15. Maj. s. A.

Under Anbringende af, at Sagsøgte maa være ansvarlig for den Sagsøgeren ved Paakørslen af Granstagen overgaaede Skade, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at betale i Erstatning til ham:

1. For tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden fra den 22. April til den 10. September 1937, i hvilket Tidsrum Sagsøgeren var fuldstændig arbejdsudygtig, ialt	1003 Kr. 92 Øre
2. For tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden fra den 10. September 1937 til den 7. Oktober 1938, i hvilket Tidsrum han kun var delvis arbejdsdygtig	600 — 00 —
3. For Reparation af Cykel og Beskadigelse af Tøj ..	58 — 75 —
4. Udgifter til Sygekassen	99 — 56 —
5. For Svie og Smerte	300 — 00 —

Ialt. . . . 2062 Kr. 23 Øre

eller et efter Rettens Skøn fastsat Beløb tilligemed Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra den 7. Oktober 1938, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Afspærringen mod Nord var foretaget paa en uforsvarlig ikke tilstrækkelig synlig Maade, saaledes at Sagsøgeren, der havde Solen imod sig, ikke i rette Tid kunde bemærke Granstagen.

Under Sagen har saavel Sagsøgte som Part og Sagsøgtes Fader og Sagsøgtes Tjenestekarl som Vidner forklaret, at Sagsøgte, da Sagsøgeren var 40—50 Meter nord for den nordlige Granstage, løb op mod Sagsøgeren og ved Raab søgte at advare ham, fordi han efter hans Kørsel at dømme ikke havde bemærket Afspærringen.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han ikke har hørt noget Advarselsraab fra Sagsøgte.

Efter alt det foreliggende findes Sagsøgte at have været berettiget til under de foreliggende Omstændigheder midlertidigt at foretage Afspærring af Vejen, medens Fældningen af Træet fandt Sted. Da Afspærringen derhos ikke skønnes foretaget paa uforsvarlig Maade, og da Uheldet maa antages at skyldes, at Sagsøgeren under sin Kørsel ikke har udvist fornøden Agtpaaagivenhed, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Salær og Godtgørelse for Udlæg til de for Sagsøgeren beskikkede Sagsførere bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Nr. 283/1939. Biografdirektør **Marius Jonassen** (Gamborg)

m o d

Købmand **Max L. Pedersen** (Landsretssagfører Aage Jeppesen).

Kendelse afsagt den 20. November 1939 af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Skanderborg Amtsrådsreds: Da Lejeren maa antages ved sin personlige Virksomhed at have givet Forretningens Omsætning dennes nuværende Omfang, og Virksomhedens stedlige Forbliven i den nuværende Butik er af væsentlig Betydning og Værdi for den, og da Butikken har selvstændig af Teatret uafhængig og fra Teatret afsondret Indgang fra Gaden, skønnede Voldgiftsrettens Flertal, at Lejeren maa have Ret til at lade Spørgsmaalet om Opsigelsens Berettigelse underkaste Prøvelse for Voldgiftsretten.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Skanderborg Amtsrådsreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

De til Fraflytning opsagte Lokaler er beliggende i »Kino-Palæet«s Bygning i Horsens og bestaar af en Butik med selvstændig Indgang fra Gaden og et Baglokale med Chokoladebod i Teatrets Foyer. Lokalerne benyttes i det hele til Chokoladeforretning. Ifølge Lejekontrakten af 10. April 1935 vedvarer Lejemaalet indtil 15. April 1940 og fortsætter derefter indtil det med 3 Maaneders Varsel opsiges fra en af Siderne til Ophør den 15. April eller 15. Oktober. Udlejeren har ved en den 2. Oktober 1939 dateret Opsigelse opsagt Lejemaalet til Ophør den 15. April 1940.

Efter Beskaffenheden af den i Lokalerne drevne Forretning er det antageligt, at den stedlige Forbliven i de nuværende Lokaler er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, og da der efter det foreliggende ikke kan gaas ud fra, at Forretningen har en saadan Tilknytning til Kino-Palæet, at den hovedsagelig bliver søgt af det Publikum, der benytter Biografteatret, tiltrædes det, at Indkærede har Ret til at lade Spørgsmaalet om Opsigelsens Berettigelse prøve ved Voldgiftsretten.

Thi bestemmes:

Den af Kærende, Biografteaterdirektør **Marius Jonassen**, nedlagte Paastand om Sagens Afvisning fra Voldgiftsretten kan ikke tages til Følge.

Nr. 301/1939. **Holger Emil Christensen**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 1. December 1939.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens III Afd., er saalydende: De af Domfældte Holger Emil Christensen fremsatte Begæringer om Ændring af Sikkerhedsforanstaltningerne, der er truffet mod ham, kan ikke tages til Følge. Der tillægges den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Werchmeister, i Salær og Godtgørelse for Udlæg 43 Kr. 20 Øre, der udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Sagens Paakendelse har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Holger Emil Christensen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Poul Jacobsen, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse af 24. Oktober 1938, der stadfæstede Østre Landsrets Kendelse af 30. Juni 1938, bestemtes det, at en af Domfældte Holger Emil Christensen fremsat Begæring om Løsladelse paa Prøve ikke kunde tages til Følge.

Domfældte blev ved Østre Landsrets Dom af 7. Marts 1927 bl. a. i Anledning af uterligt Forhold i Medfør af Lov Nr. 133 af 11. April 1925 § 1, 1. Stk. dømt til at tvangsindlægges i Forvaringsanstalten paa Sundholm, men overførtes senere til Forvaringsanstalten i Herstedvester.

Fra Domfældte foreligger nu forskellige i Tiden fra 24. Juli til 15. November 1939 fremsendte Andragender om Udskrivning paa Prøve og Anbringelse paa Arbejdsanstalten Sundholm.

Den for Domfældte beskikkede Forsvarer indstiller efter Forhandling med denne og Tilsynsværgeren, at Domfældte løslades paa Prøve, saaledes at der meddeles ham Spiritustilhold og etableres det bedst mulige Tilsyn.

Anklagemyndigheden modsætter sig den af Domfældte ønskede Udskrivning, og Retslægeraadet har senest den 10. Oktober 1939 udtalt, at det ikke af det foreliggende fremgaar, at Domfældte i den forløbne Tid er undergaaet saadan Forandring, at Udskrivning paa Prøve nu kan anbefales.

Idet der herefter fremdeles ikke findes at være Grundlag for Ændring af Sikkerhedsforanstaltningerne mod Domfældte

bestemmes:

=====

Onsdag den 24. Januar.

Nr. 273/1939

Rigsadvokaten
mod**Peder Christian Petersen** (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Jagtloven.

Dom afsagt af Retten for Nykøbing Sj. Købstad m. v. den 5. Januar 1939: Tiltalte Peder Christian Petersen, Hønsinge Lyng, bør til Statskassen bøde 100 Kr. subsidiært hensættes i Hæfte i 14 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1939 (VII Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Tiltalte Peder Christian Petersen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører H. Repsdorph, 80 Kr. og 53 Kr. 45 Øre, udredes af Tiltalte. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, Peder Christian Petersen, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at den idømte Bøde under Hensyn til Bestemmelsen i Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 3, findes at burde nedsættes til 20 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 2 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden bestemmes til 20 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 2 Dage.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales Tømrer Peder Christian Petersen, Hønsinge Lyng, til Straf efter Lov Nr. 145 af 28. April 1931 om Jagten § 36, jfr. § 13, sammenholdt med § 5, i Anledning af, at han den 21. November 1938 ubeføjet har jaget paa Revle i Sejerøbugten udfor Hønsinge Strandgaard, hvor der ikke tilkom ham Jagtret.

Tiltalte har ikke bestridt, at han har drevet Jagt den paagældende Dag efter Solnedgang paa den omhandlede Revle i Sejerøbugten, men han formener, at Jagten det paagældende Sted er fri i Henhold til Bestemmelsen i Jagtlovens § 5, 1. Punktum.

Tiltalte har anført, at Revlen er beliggende ca. 200 Meter fra Kysten, at der under almindelige Forhold kan vades ud til Revlen, men at der ved Højvande kan være ca. 2 m Vand mellem Kysten og Revlen.

Tiltalte har erkendt, at han den paagældende Dag vadede ud til Revlen, hvor han drev Jagt, men herefter har Tiltalte, der ikke har Jagtret paa Kyststrækningen, handlet i Strid med Jagtlovens § 5, 2. Punktum, og drevet ulovlig Jagt, og han vil for Overtrædelse af Jagtlovens § 13, jfr. § 5, 2. Punktum, være at anse efter Lovens § 36, 2. Stk., 2. Punktum, med en Statskassen tilfaldende Bøde 100 Kr., subsidiært Hæfte i 14 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 5. Januar 1939 af Retten for Nykøbing Sj. Købstad m. v. og paaanket af Tiltalte Peder Christian Petersen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf.

Tiltalte er født den 20. August 1898 og ikke fundet tidligere straffet.

For Landsretten er det oplyst, at der fra Gudmindrup Lyng i Nord til Vig Lyng i Syd i en Afstand fra Kysten af fra 50—200 Meter findes en af smalle Vandløb gennemskaaret Sandrevle, der har en Udstrækning af 7—8 km. Denne Sandrevle, hvis Bredde ved daglig Vandstand udgør fra 10—100 Meter, er under stadig Udvidelse, idet der Aar for Aar opskylles og aflejres Sand og Tang. Sandrevlen, der benævnes »Korevlerne«, har for Tiden en saadan Højde, at den kun ved usædvanligt Højvande overskylles af Havet, og den er delvis bevokset med Marehalm og Græs. Vanddybden mellem Kysten og Revlerne angives ved daglig Vandstand at udgøre fra 20 til 40 cm. Mod Nord og Syd er Revlen forbundet med Kysten, hvorhos der paa to Steder er anbragt Broer fra Kysten til Revlen. Paa fem Steder er Sandrevlen gennemskaaret af Vandløb paa faa Meters Bredde og med en Dybde, der — bortset fra det nordligste — tillader Vadning mellem de forskellige Revlestykker.

Det er oplyst, at Tiltalte i Forening med Tømrer Lauritz Sigurd Hansen Gøttler, mod hvem Tiltalte er rejst i en i Forbindelse med nærværende Sag procederet Sag, fra Kysten gik ad den sydligste af de ovennævnte Broer, hvor han maa antages at have Færdselsret, til den med Kysten landfaste Del af Revlen, og at de — medførende Jagtgeværer i den Hensigt at skyde Ænder — vadede paa Kyststrækningen langs Sandrevlens vestlige Side mod Nord, indtil de udfor Hønsinge Strandgaard fra Vandet gik op paa den tørre Sandrevle, hvor de blev antruffet af Politiet.

Uanset om den omhandlede Sandrevle — som af Tiltalte hævdede —

rettelig bør betegnes som en »Holm«, findes Tiltalte — der ikke er jagtberettiget paa nogen Del af de langs Kysten beliggende Arealer, ved sit ovennævnte Forhold at have overtraadt det i Jagtlovens § 5, 2. Pkt., indeholdte Forbud.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil denne være at stadfæste.

Nr. 274/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Lauritz Sigurd Hansen Gøttler (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Jagtloven.

Dom afsagt af Retten for Nykøbing Sj. Købstad m. v. den 5. Januar 1939: Under denne Sag tiltales Tømrer Lauritz Sigurd Hansen Gøttler, Vig Lyng, til Straf efter Lov Nr. 145 af 28. April 1931 om Jagten §§ 36 og 39, jfr. § 13, sammenholdt med § 5 og § 14, i Anledning af, at han den 21. November 1938 uden at være i Besiddelse af hertil fornødent Jagttegn ubeføjet har jaget paa Revlen i Sejerøbugten udfor Hønsinge Strandgaard, hvor der ikke tilkommer ham Jagtret.

Tiltalte har ikke bestridt, at han har drevet Jagt den paagældende Dag efter Solnedgang paa den omhandlede Revle i Sejerøbugten uden at være i Besiddelse af fornødent Jagttegn, men han mener, at Jagten dersteds er frit tilladt efter Jagtlovens § 5, 1. Stk. Tiltalte har henvist til, at Revlen ikke er landfast med Kysten. Til Tider kan der vades ud til Revlen, og det gjorde han ogsaa den paagældende Dag.

Der kan ikke gives Tiltalte Medhold i hans Opfattelse af Forholdet, men Tiltalte, der ikke har Jagtret paa Kysten, findes, ved at have drevet Jagt paa Revlen efter at være vadet derud, at have handlet i Strid med Jagtlovens § 5, 2. Punktum, og drevet ulovlig Jagt, og han vil være at anse efter Jagtlovens § 36, 2. Stk., 2. Punktum, og § 39, jfr. §§ 13, 14 og § 5, 2. Punktum, med Bøde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Lauritz Sigurd Hansen Gøttler, Vig Lyng, bør til Statskassen bøde 130 Kr. subsidiært hensættes i Hæfte i 14 Dage samt betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1939 (VII Afd.):

Den indankede Dom — — — er paaanket af Tiltalte Lauritz Sigurd Hansen Gøttler — — — — —

Tiltalte er født den 21. Marts 1900 — — — — —

Det er oplyst, at Tiltalte i Forening med Tømrer Peder Christian Petersen — — — — —

Iøvrigt er Dommen enslydende med Dommen i foregaaende Sag.

Højesterets Dom

er bortset fra Tiltaltes Navn enslydende med Dommen i foregaaende Sag.

Nr. 275/1939.

Rigsadvokaten

m o d

Oskar Georg Peter Mogensen (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Saltvandsfiskeriloven.

Vestre Landsrets Dom af 4. April 1939 (III Afd.): Tiltalte Oskar Georg Peter Mogensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for Tiltalte sammesteds beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ejstrup, 60 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere mener at § 51 i Lov Nr. 93 af 31. Maj 1931 selvstændigt og udtømmende angiver Betingelserne for Konfiskation og er at forstaa saaledes, at det benyttede Redskab vil være at konfiskere, selv om det tilhører en anden end den i Forseelsen skyldige, og selv om vedkommende Ejer, der har stillet Redskabet til Raadighed, ikke har været vidende om dets ulovlige Benyttelse. Disse Dommere stemmer derfor for at opretholde den stedfundne Konfiskation.

Fire Dommere mener under Hensyn til Reglen i Straffelovens § 77, Stk. 1, Nr. 1, og de udtrykkelige Regler i Jagtloven og Toldloven samt til, at Konfiskation kun indtræder ved Brugerens gentagne Lovovertrædelse, at det maatte være en Forudsætning for Konfiskationen, at Redskabet tilhører Brugerens, eller at Ejeren var medskyldig i dennes Overtrædelse, og da ingen af Delene er Tilfældet, stemmer de for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmemflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den af Retten for Skive Købstad m. v. den 15. August 1938 foretagne Konfiskation opretholdes.

Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Poul Jacobsen, 80 Kr., udredes af Tiltalte Oskar Georg Peter Mogensen.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under Afpatrouillering af Farvandet Syd for Grønning Øre (Skive Fjord) antraf Fiskerikontrollen Natten mellem den 2. og 3. Juni 1938 Kl. 2,30 Fisker Einar Marinus Christensen, der med Fiskefartøjet A 195 »Frem«, fiskede med Aaleskovlvaad. Fartøjet med Redskaber tilhørte Oskar Georg Peter Mogensen, men da han paa Grund af Sygdom midlertidig var hindret i at gaa paa Fiskeri, havde han aftalt med Christensen, som er hans Medhjælper, at denne med hans Baad og Fiske-redskaber skulde fiske for ham mod at faa en Fjerdedel af Fangsten. Da det er forbudt at benytte Aaleskovlvaad om Natten, hvilket i Gentagelsestilfælde bl. a. medfører Konfiskation af det benyttede Redskab jfr. Lov om Saltvandsfiskeri § 51, Stk. 7, blev der rejst Sag mod begge de paagældende. Sagen blev den 15. August 1938 afgjort inden Retten for Skive Købstad m. v. ved, at Christensen for Overtrædelse af Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 § 10, Stk. 1, jfr. Bekendtgørelse af 27. April 1938 vedtog at erlægge en Bøde af 200 Kr., og at Mogensen »efter Omstændighederne« indgik paa, at det paagældende Redskab konfiskeredes til Fordel for Statskassen.

Denne Afgørelse er med Justitsministeriets i Skrivelser af 27. Januar og 8. Februar 1939 meddelte Tilladelse paaanket til Landsretten for saa vidt angaar Tiltalte Mogensen, der har paastaaet sig frifundet.

Anklagemyndigheden har paastaaet den stedfundne Konfiskation opretholdt.

Med Hensyn til Benyttelsen af Aaleskovlvaadet har Christensen, der den 2. December 1936 har vedtaget en Bøde paa 100 Kr. for Overtrædelse af § 10, Stk. 1, i Saltvandsfiskeriloven, og som den 13. April 1938 inden Løgstør Købstads Ret er idømt en Bøde af 150 Kr. for Overtrædelse af samme Lovbestemmelse — til en Politirapport forklaret, at Mogensen havde betydet ham, at Aaleskovlvaad ikke maatte benyttes efter Solnedgang til Solopgang, og at Mogensen var uvidende om, at han ulovligt benyttede det paagældende Vaad. I Retten forklarede han derimod, at han ikke mente, at der, da han under Mogensens Sygdom overtog Føringen af Fartøj og Redskab, blev sagt noget udtrykkeligt om, at Redskabet ikke maatte benyttes om Natten, men han vidste, at Benyttelsen kun var lovlig fra Solopgang til Solnedgang, og da de begyndte at fiske sammen om Foraaret, var de enige om, at de kun skulde fiske lovligt.

Tiltalte, der er født den 22. December 1914, og som den 19. Oktober 1936 inden Retten for Skive Købstad m. v. for Overtrædelse af Lov 93 af 31. Marts 1931 § 10, Stk. 1, jfr. § 51, har vedtaget Bøde 100 Kr. samt Konfiskation af Fiskeredskaber og ved den fornævnte af Retten for Løgstør Købstad m. v. den 13. April 1938 afsagte Dom for Over-

trædelse af fornævnte Lovbestemmelse er idømt Bøde 150 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage samt Konfiskation af Fiskeredskaber, har forklaret, at Christensen under Tiltaltes Sygdom i 5 Uger førte det Tiltalte tilhørende Fiskefartøj, og at Tiltalte udtrykkelig havde sagt til ham at han ikke maatte bruge Skovlvaad om Natten.

Da det efter alt det foreliggende maa anses for godtgjort, at Tiltalte har været uvidende om den af Christensen begaaede Overtrædelse af Saltvandsfiskeriloven, findes den af ham nedlagte Frifindelsespaa-stand at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Nr. 4/1940.

Rigsadvokaten

m o d

Ernst Simonsen (Kemp),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 232 og 260.

Vestre Landsrets Dom af 12. December 1939 (II Afd.): Tiltalte Ernst Simonsen bør hensættes i Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 20 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Aage Larsen, i Salær 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Kemp betaler Tiltalte Ernst Simonsen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Ernst Simonsen, der er født den 20. Februar 1912, ved l. Jydske Statsadvokators Anklageskrift af 1. December 1939 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, for Forsøg paa Voldtægt ved den 9. November 1939 Kl. 20,30 i den sydlige Vejgrøft ved Landevejen mellem Drastrup og Skalborg at have forsøgt ved

Vold at tiltvinge sig Samleje med Husassistent Asta Christensen, der er født den 26. Marts 1919.

Tiltalte har tidligere været anset med Straf saaledes:

Ved Dom afsagt af Retten for Løgstør og Nibe Købstæder m. v. den 17. Oktober 1934 i Medfør af Straffelovens § 285, jfr. § 276, med en betinget Straf af Fængsel i 40 Dage.

Ved samme Rets Dom af 29. Maj 1935 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, sammenholdt med § 57, med Straf af Fængsel i 3 Maaneder.

Ved Dom afsagt af Retten for Nørresundby Købstad m. v. den 9. December 1936 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med en Straf af Fængsel i 60 Dage.

Ved Dom afsagt af Retten for Løgstør og Nibe Købstæder m. v. den 12. April 1938 efter Straffelovens § 232 med en Straf af Fængsel i 30 Dage.

Nævningerne har i Sagens Anledning givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Ernst Simonsen skyldig i det i Straffelovens § 216, jfr. § 21, ommeldte strafbare Forhold (Forsøg paa Voldtægt) ved den 9. November 1939 Kl. 20,30 i den sydlige Vejgrøft ved Landevejen mellem Drastrup og Skalborg at have forsøgt ved Vold at tiltvinge sig Samleje med Husassistent Asta Christensen?

Hovedspørgsmaal 2.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Nej«).

Er Tiltalte Ernst Simonsen skyldig i det i Straffelovens § 232 omhandlede strafbare Forhold (Krænkelser af Blufærdigheden ved uterligt Forhold) ved den 9. November 1939 Kl. 20,30 ved Landevejen mellem Drastrup og Skalborg i den Hensigt at opnaa Samleje at have omfavnet Husassistent Asta Christensen og fastholdt hende mod hendes Vilje, hvorved kan krænke hendes Blufærdighed?

Hovedspørgsmaal 3.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Nej«).

Er Tiltalte Ernst Simonsen skyldig i det i Straffelovens § 260 ommeldte strafbare Forhold (ulovlig Tvang) ved den 9. November 1939 Kl. 20,30 ved Landevejen mellem Drastrup og Skalborg ved Vold at have tvunget Husassistent Asta Christensen til at taale, dels at han omfavnede hende, dels at han, efter at de begge var faldet om, holdt hende fast med den ene Haand og lagde den anden over hendes Mund, saaledes at hun først kom fri efter at have bidt ham i to Fingre og udstødt gentagne Skrig?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaal 1 med Nej og Hovedspørgsmaalene 2 og 3 med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte efter Straffelovens §§ 232 og 260 Nr. 1 være at anse med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 20 Dage bliver at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor bestemt.

Torsdag den 25. Januar.

Nr. 308/1939.

Rigsadvokaten

mod

Marius Larsen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 138, Stk. 2.

Dom afsagt af Københavns Byret (2. Afd.) den 20. September 1939: Tiltalte Marius Larsen bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 3. November 1939 (I Afd.): Byretens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Marius Larsen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Krøl Nielsen, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte er født den 6. Marts 1883, og hans seneste Straf var Fængsel i 50 Dage.

Efter det foreliggende kan det ikke antages, at Tiltalte, da han overtraadte Paalæget, befandt sig i en Tilstand af den i Straffelovens § 17 omhandlede Beskaffenhed, og Tiltalte vil derfor efter Straffelovens § 138, Stk. 2, være at anse med en Straf, der findes at burde bestemmes til Fængsel i 60 Dage, hvoraf 20 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses udstaaet ved Vare-tægtsfængsel.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Marius Larsen bør straffes med Fængsel i 60 Dage, hvoraf 20 Dage anses som udstaaet ved Vare-tægtsfængsel.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder 40 Kr. i Salær til Landsretssagfører Krøl Nielsen og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting 80 Kr. udredes af Tiltalte.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 16. September 1939 er Arrestanten Marius Larsen sat under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Straffelovens § 72, Stykke 1, jfr. § 138, Stykke 2, i Anledning af, at han i Strid med et ham ved Køben-

havns Byrets Dom af 18. Marts 1933 meddelt Paalæg om ikke i et Tidsrum af 2 Aar fra den endelige Løsladelse, der fandt Sted den 7. Juli 1938, at købe eller nyde spirituøse Drikke, den 18. August 1939 har nydt spirituøse Drikke, saaledes at han ved en samme Dag foretaget Lægeundersøgelse blev erklæret for beruset.

Tiltalte er født den 26. Marts 1883 og tidligere anset blandt andet saaledes:

a) v e d Københavns Byrets Dom af 18. Marts 1933 for Betleri og Tyveri i Medfør af Straffelovens § 62, Nr. 2 og 4, med Arbejdshus, hvorhos der meddeltes ham Afholdspaalæg som ovenfor anført;

b) v e d samme Rets Dom af 6. Oktober 1938 efter Straffelovens § 138, Stykke 2, og § 197 med Hæfte i 20 Dage, betinget, med en Prøvetid paa 2 Aar;

c) v e d samme Rets Dom af 24. Januar 1939 efter samme Lovbestemmelse, jfr. Straffelovens § 57, 1. Punktum, med Hæfte i 40 Dage; og senest

d) v e d Frederiksberg Birk m. v. Rets Dom af 15. Juni 1939 efter Straffelovens § 138, Stykke 2, med Hæfte i 50 Dage.

Tiltalte har erkendt sig skyldig i det i Anklageskriftet omhandlede Forhold.

Tiltalte har under sin forrige Sag været underkastet mental Observation af Amtslægen for Københavns Amt, der har afgivet en Erklæring af 16. Maj 1939, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er ikke sindssyg eller aandssvag. Han er en karakterløs, kronisk Alkoholist, forfalden til Alkohol, præget af Alkoholisme, men uden dybere gribende sjælelige Defekter, som f. Eks. demens.

Udsigten til Helbredelse er efter min Formening nærmest Nul; Afvænningshjem har ikke været prøvet, og man kan jo naturligvis altid forsøge; jeg vil dog gøre opmærksom paa, at han i Arbejdshus, henholdsvis 3 Aar og 2 Aar har været holdt fra Spiritus uden blivende Virkning.

Jeg vil derfor synes, at man — ogsaa i Betragtning af hans Alder — maa indrette sig paa, at han er og bliver Alkoholist og pacificere ham i Arbejdshus saa længe som muligt.«

Retslægeraadet har i en Erklæring af 6. Juni 1939 blandt andet udtalt:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af amtslægen for Københavns amt den 16. maj 1939 afgivne erklæring, hvorefter Marius Larsen ikke er sindssyg eller aandssvag, men en karakterløs kronisk alkoholist.

Færdig fra Trykkeriet den 14. Februar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 29

Torsdag den 25. Januar.

Han maa anses for at være upaavirkelig af straf og anbringelse paa afvænningsanstalt maa ogsaa efter de gjorte erfaringer fra hans ophold i arbejdshus anses for formaalsløs. Fornyet anbringelse i arbejdshus vil formentlig være den eneste foranstaltning, der kan forhindre fortsat drikkeri og tilholdsovertrædelse, og Raadet maa derfor anbefale anbringelse i et arbejdshus, for saa vidt denne foranstaltning overhovedet vil kunne bringes til anvendelse efter straffelovens § 62, stykke 4.«

Retslægeraadet har endelig under denne Sag i en Erklæring af 8. September 1939 udtalt:

»Marius Larsen maa anses for at være upaavirkelig af straf af almindelig art for overtrædelse af spiritustilhold, ligesom anbringelse paa afvænningsanstalt for drankere næppe vil have mere end rent forbigaaende virkning. For saa vidt betingelserne derfor ellers maatte være til stede, skal Retslægeraadet anbefale, at han anbringes i arbejdshus.«

Da Tiltalte herefter og efter Sagens øvrige Oplysninger maa antages ved den strafbare Handlings Foretagelse at have befundet sig i en i svækkede Sjælsevner betinget varigere Tilstand, og da Tiltalte ikke kan anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, vil han i Henhold til Straffelovens § 17 være at frifinde.

Det skønnes ikke fornødent af Hensyn til Retssikkerheden at bringe de i Straffelovens § 70 omhandlede Foranstaltninger til Anvendelse.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 2. Afdeling den 20. September 1939 (408/39) og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af Tiltalte Marius Larsen i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har paastaet Dommen stadfæstet.

Det tiltrædes, at Tiltalte maa antages ved den strafbare Handlings Foretagelse at have befundet sig i en Tilstand, der falder ind under Straffelovens § 17, og at han ikke kan anses egnet til Paavirkning gennem Straf for Forseelser som den heromhandlede, hvorfor han i Henhold til Straffelovens § 17 vil være at frifinde for Straf.

Det tiltrædes derhos, at det ikke er fornødent af Hensyn til Rets-

sikkerheden at bringe de i Straffelovens § 70 omhandlede Foranstaltninger til Anvendelse, i hvilken Henseende bemærkes, at Tiltalte synes egnet til Anbringelse paa Anstalt i Overensstemmelse med Lov om offentlig Forsorg Nr. 181 af 20. Maj 1933 § 321.

Dommen vil derfor være at stadfæste.

Mandag den 29. Januar.

Nr. 92/1939. **Jydsk Andels Foderstofforretning (Schiørring)**
 mod
Rederiet for M/S »Topeka« (Gorrissen),

betræffende Erstatning for Beskadigelse af en Majsladung under Transport.

Sø- og Handelsrettens Dom af 9. Marts 1939: De Sagsøgte, Rederiet for M/S »Topeka«, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Jydsk Andels Foderstofforretning, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Seks Dommere finder det ikke godtgjort, at Majslen har været behæftet med Mangler ved Indskibningen, eller at der under Transporten har foreligget ekstraordinære Forhold.

Herefter finder de at maatte lægge Skønnet til Grund med Hensyn til Skadens Aarsag, og idet de endvidere mener, at det ikke er tilstrækkeligt godtgjort, at der fra Skibets Side er udvist tilbørlig Omhu ved Lastrummenes Indretning, vil de tage Appellantens Paastand til Følge.

Mod Renteberegningen er der ikke for Højesteret rejst nogen Indsigelse.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Indstævnte at udrede til Appellanten med 800 Kr.

To Dommere mener ikke, at de foreliggende Oplysninger giver Føje til at antage, at Indstævnte ved Indretningen af Lastrummene til Rejsen har ladet det mangle paa skyldig Agtpaaivenhed. De vil derfor stadfæste Sø- og Handelsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Rederiet for M/S »Topeka«, bør til Appellanten, Jydsk Andels Foderstofforret-

ning, betale 5361 Kr. 05 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 8. Marts 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 800 Kr., inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Marts Maaned 1938 modtog Sagsøgerne, Jydsk Andels Foderstofforretning, med det Wilhelmsen Line, Oslo, tilhørende M/S »Topeka« i Aarhus en i New Orleans in bulk indladet Partladning paa ca. 1000 Tons Majs, i Konnossementet af 17. Januar 1938 nærmere betegnet: »Nr. 2 mixed Corn K.D.«

Ved Paabegyndelsen af Losningen viste det sig, at Majsens havde taget en Del Skade, og i den Anledning blev efter Sagsøgernes Begæring Forvalter Aage Kirkebæk og Prokurist Emil Gade samt Kaptajn J. C. Nielsen af Retten udmeldt til for de to førstnævntes Vedkommende at fastsætte Mindreværdien af den beskadigede Majs og for Kaptajn Nielsens Vedkommende til i Forening med de to varekyndige Skønsmænd at udtale sig om Skadens Aarsag og Opstaaen.

Ifølge Skønsmændenes Erklæringer om den af dem den 3. og 4. Marts 1938 afholdte Forretning var der af den ommeldte Partladning indladet ca. 490 Tons i Skibets Lastrum Nr. 1 og ca. 520 Tons i Lastrum Nr. 3 (deep tank). I begge Lastrum fandtes der til Afstivning af Slingreskottet tværskibs Skraastivere af Dimension 8" × 6", i Lastrum Nr. 1 ialt 16, med 8 i hver Side, og i Lastrum Nr. 3 ialt 4, med 2 i hver Side. Beskadigelsen fandtes ved disse Afstivere, idet der, som det nærmere beskrives i Kaptajn Nielsens Erklæring, rundt om fandtes et Lag affarvet og sammenbrændt Majs, der for enkelte af Afstivernes Vedkommende var af ringe Tykkelse, medens det for andres var helt op til 1—2 Fod. Iøvrigt var Majsens, selv hvor den laa direkte op til Jernskot, fuldstændig kold og prima, dog at den ifølge Kaptajn Nielsens Erklæring i Nr. 1 Rummet ret ned under Lugen flere Steder var kendeilig varm. Herefter maa Skaden paa Majsens, som angives at være ovntørret, efter Skønsmændenes Mening skyldes, at det til de ommeldte Skraastivere anvendte Tømmer har været fugtigt eller af for friskt Træ, saaledes at Fugtigheden eller Saften af Tømmeret er blevet opsuget i den omkringliggende Majs.

De to varekyndige Skønsmænd har ansat det beskadigede Kvantums Mindreværdi saaledes:

315 Tons (deraf 255 Tons fra Lastrum Nr. 1 og 60 Tons fra Lastrum Nr. 3) en Mindreværdi af 10 pCt., og

2759 kg (opsækket) en Mindreværdi af 80 pCt.

Paa Grundlag af en Dagspris af Kr. 15.— pr. 100 kg har Sagsøgerne opgjort deres Tab ved Skaden paa Majsens og ved Skønsforretningen til ialt Kr. 5361,05, og idet de gør gældende, at de Sagsøgte, Rederiet for M/S »Topeka«, maa være ansvarlige for den ommeldte Skade, da denne maa antages at skyldes Mangler ved Skibets Indretning, paastaar de under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale

det nævnte Beløb af Kr. 5361,05, med Renter 5 pCt. p. a. fra Udlosningens Dato den 8. Marts 1938.

De Sagsøgte, hvis Ansvar for Ladningen ifølge Konnossementets Bestemmelse skal bedømmes efter den for U. S. A. gældende Carriage of Goods by Sea Act of 16. April 1936, jfr. nu for Danmark Konnossementslov Nr. 150 af 7. Maj 1937 § 4, Stk. 1, paastaar sig frifundet, idet de derhos subsidiært særlig protesterer mod, at der tilkendes Sagsøgerne Renter fra et tidligere Tidspunkt end fra Retsforfølgningens Paabegyndelse. De Sagsøgte vil vel ikke bestride, at Majsens har indsuget nogen Fugtighed fra de ommeldte Skraastivere, men til Støtte for deres Paa-stand om Frifindelse anfører de, at der fra Skibets Side er udvist al tilbørlig Agtpaaagivenhed (»due diligence«), idet Kaptajnen havde fuld Føje til at gaa ud fra, at de paagældende Lastrum var i enhver Henseende skikkede for den ommeldte Ladning af tørret Majs, og idet han ikke havde nogensomhelst Grund til at regne med, at en saadan Ladning vilde kunne blive beskadiget af de ommeldte Skraastivere.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling er Skønsforretningen blevet afhjemlet inden Aarhus Købstads Ret. Kaptajn Nielsen udtalte herunder bl. a., at han gaar ud fra, at Varmen i Majsens ret ned under Lugen i Nr. 1 Rummet skyldtes, at Varmen havde forplantet sig ned fra den beskadigede Majs ved Stiverne.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

Ifølge Certifikat, udstedt den 16. Januar 1938 af Grain Inspection og Erklæring af s. D. fra Board of Commissioners hører den ommeldte Ladning Majs til Grade Nr. 2 mixed og er ovntørret (kiln dried corn). Det er saaledes en Vare, som maksimalt maa have et Vandindhold af 15,5 pCt. Der foreligger ikke nogen Analyse af den her omhandlede Majs eller iøvrigt nærmere Oplysning med Hensyn til dennes Vandindhold udover at Skibets Agenter i New Orleans, Plant Shipping Company, Inc., i Skrivelse af 21. Juni 1938 bl. a. har udtalt, at det paa Forespørgsel ved Kornelevatoren i New Orelans er meddelt dem, at den med M/S »Topeka« afskibede Majs havde et Vandindhold af 15,3 pCt.

Tømmeret til de ommeldte Skraastivere er leveret Skibets fornævnte Agenter i New Orleans i Januar 1938 af et Tømmerfirma sammesteds, som gennem mange Aar har drevet saadan Forretning, og hvis Indehaver i en for Notarius publicus afgivet Erklæring af 21. Juni 1938 har udtalt, at det var »seasoned dry lumber«.

Vedkommende Stevedore-Firma har i en Notarial-Erklæring af 22. Juni 1938 udtalt sig ganske i Overensstemmelse hermed. Endelig foreligger der et Certifikat, dateret New Orleans den 16. Januar 1938, fra Bureau of Inspection of The Board of Underwriters of New York om, at de ommeldte Lastrum »having been prepared in accordance with the rules of The Board of Underwriters of New York«, hvorved de Sagsøgte har henvist til, at ifølge en i Konnossementet indeholdt Bestemmelse kan ingen af Parterne nægte at acceptere et saadant Certifikat som gyldigt Bevis for, at Skibet har været indrettet paa forsvarlig Maade.

Efter Udlosningen blev der den 17. Marts 1938 i Oslo Byret afgivet

Søforklaring af Skibets Fører og Besætning i Anledning af den paa Ladningen skete Skade. Saavel Skibets 1. og 3. Styrmand som Tømmermanden forklarede herunder, at de havde været med til i New Orleans at tage imod de ommeldte Stivere, og at disse da, saavidt det kunde ses, var helt tørre. Skibet havde under Rejsen mødt stærk Kuling, men Lastrummene var udluftet, saa ofte Vejret tillod det, og al anden Last var helt uskadt.

Efter hvad der er oplyst om Skadens Størrelse og Udstrækning, særlig i Lastrum Nr. 1, i hvilket 255 af ca. 490 Tons ifølge Skøns-erklæringerne havde en Mindreværdi af 10 pCt., maa Retten mene, at Skaden i mindre Grad skyldes Fugtighed eller Saft fra de ommeldte Skraastivere, men fremfor alt maa tilskrives Majsens egen Fugtighedsgrad, om hvilken der ikke er oplyst andet end, at den skal have været 15,3 pCt., d. v. s. meget nær det tilladte Maximum for Vandindhold, 15,5 pCt.

Naar Retten saaledes antager, at en betydelig Del af Skaden skyldes Majsens egen Beskaffenhed, er det under Hensyntagen ogsaa til Rejsens Længde, de hyppige Temperatursvingninger paa Rejser fra amerikanske Golf-Havne til Skandinavien, og særlig til Tidspunktet for Rejsen — Februar-Afladning fra Golfen med Adkomst Aarhus primo Marts — en Aarstid hvor Majsens i sig selv let kan komme i en farlig Condition. Skibets Ledelse findes ikke at burde have været klar over, at det her omhandlede Parti Majs under disse Forhold maa antages at have været mere sensibelt end oventørret Majs i Almindelighed, og da det, efter hvad der er oplyst angaaende Leveringen af de ommeldte Skraastivere og Board of Underwriters Godkendelse af Skibets Indretning, maa anses tilstrækkelig godtgjort, at der er udvist tilbørlig Omhu fra Skibets Side med Hensyn til Opfyldelsen af Forpligtelserne til Indretningen af de paagældende Lastrum, vil de Sagsøgte ikke kunne tilpligtes at erstatte Sagsøgerne nogen Del af deres Tab.

De Sagsøgte Paastand om Frifindelse vil herefter være at tage til Følge, og Sagsøgerne vil have at betale de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Nr. 93/1939. **Jydsk Andels Foderstofforretning (Schiørring)**

m o d

Rederiet for S/S »Koura« (Gorrissen),

betræffende Erstatning for Beskadigelse af en Majsladung under Transport.

Sø- og Handelsrettens Dom af 9. Marts 1939: De Sagsøgte, Rederiet for S/S »Koura«, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Jydsk Andels Foderstofforretning, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Seks Dommere finder det ikke godtgjort, at Majsens har været behæftet med Mangler ved Indskibningen, eller at der under Transporten har foreligget ekstraordinære Forhold.

Herefter finder de at maatte lægge Skønnet til Grund med Hensyn til Skadens Aarsag.

Hvad angaar den fra Skraastiverne hidrørende Skade mener de endvidere, at det ikke er tilstrækkelig godtgjort, at der fra Skibets Side er udvist tilbørlig Omhu ved Lastrummenes Indretning. Derimod findes der, forsaavidt angaar den Skade, der staar i Forbindelse med Maskinskottet, Luftafgangs-rørene og Tunnellen, ikke tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Indstævnte Ansvar.

Den fra Skraastiverne hidrørende Skade er under Sagen opgjort til 11.916 Kr. 43 Øre, og idet der ikke for Højesteret er rejst nogen Indsigelse mod Appellantens Renteberegning, vil disse Dommere paalægge Indstævnte at betale det anførte Beløb med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil de paalægge Indstævnte at udrede til Appellanten med 1000 Kr.

To Dommere mener ikke, at de foreliggende Oplysninger giver Føje til at antage, at Indstævnte ved Indretningen af Lastrummene til Rejsen har ladet det mangle paa skyldig Agtpaa-givenhed. De vil derfor stadfæste Sø- og Handelsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Rederiet for S/S »Koura«, bør til Appellanten, Jydsk Andels Foderstofforretning, betale 11.916 Kr. 43 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 5. April 1938, til Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Slutningen af Marts Maaned 1938 og Begyndelsen af April Maaned s. A. modtog Sagsøgerne, Jydsk Andels Foderstofforretning, med det finske S/S »Koura« en i New Orleans in bulk indladet Ladning Majs, i Konnossementet af 21. Februar 1938 nærmere betegnet: »No. 2 mixed corn«. Ladningen var stuvet i Lastrum Nr. 1, 2, 3, 4 og 5.

Efter at ca. 1200 Tons af Ladningen var oplosset i Esbjerg, blev der i Frederikshavn oplosset ca. 998 Tons, i Randers ca. 1296 Tons og endelig i Horsens ca. 1110 Tons.

Ved Paabegyndelsen af Losningen paa de tre sidstnævnte Pladser

viste det sig, at Majsen havde taget en Del Skade, og der blev i den Anledning efter Sagsøgernes Begæring afholdt Skønsforretninger af retslig udmeldte Mænd til Oplysning om Aarsagen til Skaden og Mindreværdien af den beskadigede Majs. Skønsmænd var i Frederikshavn Forretningsfører Chr. Christiansen og kgl. Vejer og Maaler A. Christensen, i Randers Købmændene Bertel Tøttrup og Knud Petersen, samt i Horsens Direktør Steen Blicher og Købmand Niels Fredesen.

Ifølge Skønsmændenes Erklæringer om de i de sidste Dage af Marts og de første Dage af April i 1938 afholdte Forretninger fandtes der i samtlige Skibets Lastrum til Afstivning af Slingreskottet nogle tværskibs Skraastivere af Dimension ca. 8" X 8". Beskadigelsen fandtes i alle Lastrummene ved disse Afstivere, idet der omkring dem fandtes Kager af muggen og sammenbrændt Majs, hvorfra Fugtigheden bredte sig videre ud i Rummene. Denne Skade paa Majsen, som angives at være oventørret, maa efter samtlige Skønsmands Mening stamme fra, at det til de ommeldte Skraastivere anvendte Tømmer var af for friskt og derfor fugtigt Træ.

I den af Horsens-Skønsmændene afgivne Erklæring af 4. April 1938 hedder det saaledes:

» — — —

Foruden Skaden fra Afstivningsplankerne fandtes der i Luge Nr. 4 en meget betydelig Skade navnlig op mod Maskinskoddet og i begge Hjørner ved Maskinskod og Skibssider. Denne Skade fortsattes henover Tunnelrecessen og videre over Tunnellen hen til Skoddet til Luge Nr. 5, der var udlossen ved Ankomsten til Horsens. Fra Maskinskoddet strakte den stærkt beskadigede Majs sig ca. 3 Meter ud i Lastrummet i hele Skoddets Højde og i Lastrummets Bredde. Over Tunnelrecessen og Tunnellen stod den beskadigede Majs i ca. 2 Meters Højde og ca. 1 Meter til hver Side af Tunnellen igennem hele Lugen hen til Skoddet til Nr. 5 Lugen. Det er usandsynligt, at Skaden er standset ved Skoddet til Luge Nr. 5, og vi skønner, at Skaden over og ved Siden af Tunnellen er fortsat ind i Luge Nr. 5.

Vi konstaterede, at Majsen op mod Maskinskoddet var brandvarm, sammenbrændt, affarvet og gennemmuggen og af endnu ringere Kvalitet i begge Hjørner, hvor den yderligere var meget vaad. Maskinskoddet var ikke beklædt med Træ.

Da vi blev klar over, at hele Skaden i Luge Nr. 4 ikke alene kunde skyldes de fugtige Afstivningsplanker, men at der maatte være anden eller andre Aarsager til den store Skade, tilkaldte vi Havnefoged Knudsen som særlig skibskyndig Synsmand for at søge at finde disse Aarsager, og vi har sammen med ham nøje undersøgt Forholdene, og vi har konstateret følgende:

Der fandtes i begge Sider i en Afstand af 40" fra Maskinskoddet et Luftafgangsrør fra Ballasttanken under Luge Nr. 4. Denne Ballasttank benyttes til fersk Vand til Maskinen under Rejsen. Ved Vandets Bevægelser i Tanken som Følge af Skibets Rulninger i Søen foregaar der stadig gennem disse Rør en Luftcirkulation, hvorved den indvendige Temperatur i Luftafgangsrørene bliver betydelig lavere end Temperaturen af den Majs, der ligger omkring Rørene, idet denne er opvarmet

af Varmen, der strømmer ind i Ladningen fra Maskinskoddet. Som Følge af den store Forskel paa Temperaturen indvendig i Rørene og i Ladningen omkring disse, udvikles en Sveddannelse paa Rørenes Yderside, som Majs absorberer, hvorved der omkring Rørene havde dannet sig en Kegle af stærkt beskadiget Majs fra under Mellemdækket til Skibets Bund.

Disse Luftafgangsrør, der ligesom Maskinskoddet ikke var beklædt, altså ikke beskyttet af nogen Trækasse, har bevirket, at Skaden i Hjørnerne var større end Skaden langs Maskinskoddet.

Vi kan som vor Mening udtale, at Majs ikke kan taale at ligge klods til udækket Maskinskod, da den herfra udstraalende Varme, som i dette Tilfælde var ret stor, uvilkaarligt vil forplante sig til Ladningen, som derved beskadiges.

— — —«

Ifølge en af disse Skøns mænd og fornævnte Havnefoged S. Knudsen afgivet Tillægs-Erklæring af 6. April 1938, fandtes der ikke nogen-
somhelst Garnering af Maatter eller Sækkelærred ved Maskinskot eller Luftafgangsrørene, og i de samme tre Mænds Tillægs-Erklæring af 13. Juli 1938 hedder det:

»— — — Skaden paa denne Ladning i Lugerne 4 og 5 hen over Tunnelrecessen og Tunnel skyldes Varme fra Maskinskoddet, som har forplantet sig til Tunnelrecessen og Tunnellen, der begge er af Jern, og derved beskadiget den over og omkringliggende Ladning.

Da den Majs, der ikke har været udsat for Paavirkning fra de fugtige Afstivningsplanker eller Maskinskoddets Varme, ikke har taget nogen som helst Skade, kan Skaden paa Ladningen ikke skyldes dennes egen Kvalitet, men maa udelukkende henføres til:

De fugtige Afstivningsplanker i alle Lugerne.

Varmen fra det udækkede Maskinskod i Forbindelse med de udækkede Luftafgangsrør fra Tankene, samt

Varmen fra det udækkede Maskinskod, der har forplantet sig til Tunnelrecessen og Tunnellen.«

Mindre værdien af de beskadigede Kvanta er ansat saaledes:

Af Frederikshavn-Skøns mændene skønnedes 135 Tons, fordelt paa alle de 5 Luger, hvorfra der blev losset, at have en Mindreværdi af 10 pCt., hvilket beregnet efter en Dagspris af Kr. 14,60 pr. 100 kg svarer til et Tab af Kr. 1971,—.

Af Randers-Skøns mændene skønnedes 300 Tons fra Luge 1 og 5 at have en Mindreværdi af 10 pCt. og 150 Tons fra Luge 5 en Mindreværdi af 20 pCt., hvorhos endelig 2615 kg (Afskumning) havde en Mindreværdi af 70 pCt. Dette svarer, beregnet efter den fornævnte Dagspris, til et Tab af ialt Kr. 9027,25.

Af Horsens-Skøns mændene skønnedes 15 Tons fra Luge Nr. 2 at have en Mindreværdi af 5 pCt. og 56 Tons fra Luge Nr. 3 en Mindreværdi af 3 pCt., hvilket beregnet efter den fornævnte Dagspris svarer til et Tab af Kr. 354,78.

Med Hensyn til Skaden i Luge Nr. 4 gaar Horsens-Skøns mændenes Erklæring ud paa, at ca. 123 Tons som Følge af Varme fra Maskinskottet havde en Mindreværdi af 30 pCt., svarende til et Tab af

Kr. 5396,82, a t ca. 38 Tons som Følge af Sveddannelse omkring Luftafgangsrørene har lidt en Skade af 90 pCt. (Afskumning), forsaavidt angaar 7827 kg, og af 35 pCt., forsaavidt angaar ca. 30 Tons, svarende til et Tab af ialt Kr. 2562,15, og endelig a t ca. 51 Tons som Følge af Varme fra Tunnellen eller Fugtighed fra Skraastiverne har en Mindreværdi af 20 pCt., svarende til et Tab af Kr. 1482,19.

Det samlede Tab ifølge Horsens-Skønserklæringen er saaledes Kr. 9795,94.

Idet Sagsøgerne nu gør gældende, at de Sagsøgte, Rederiet for S/S »Koura«, maa være ansvarlige for al den ommeldte Skade, da denne maa antages at skyldes Mangler ved Skibets Indretning, paastaar de under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale de fornævnte Beløb af Kr. 1971,00 (Frederikshavn), Kr. 9027,25 (Randers) og Kr. 9795,94 (Horsens), samt de med Afholdelsen af Skønsforretningerne forbundne Udgifter, eller ialt Kr. 21.787,59 med Renter 5 pCt. p. a. fra Udlosningens Dato, den 5. April 1938.

De Sagsøgte, hvis Ansvar for Ladningen ifølge Konnossementets Bestemmelse skal bedømmes efter den amerikanske »Harter Act« af 13. Februar 1893, paastaar sig frifundet, idet de derhos subsidiært særlig protesterer mod, at der tilkendes Sagsøgerne Renter fra et tidligere Tidspunkt end fra Retsforfølgningens Paabegyndelse. De Sagsøgte vil vel ikke bestride, at Majsens har indsuget nogen Fugtighed fra de ommeldte Skraastivere; men til Støtte for deres Paastand om Frifindelse gør de gældende, at der fra Skibets Side er udvist al tilbørlig Agtpaaivenhed (»due diligence«), idet Kaptajnen havde fuld Føje til at gaa ud fra, at de paagældende Lastrum, baade forsaavidt angik den faste Indretning — Maskinskot, Luftafgangsrør fra Tankene og Tunnel — og de under den ommeldte Rejse til Afstivning af Slingreskottet anbragte Skraastivere var i enhver Henseende skikket for den ommeldte Ladning af tørret Majs, og idet Kaptajnen særlig ikke havde nogen som helst Grund til at regne med, at en saadan Ladning vilde kunne blive beskadiget af de ommeldte Skraastivere.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling er de tre Skønsforretninger blevet afhjemlet indenfor vedkommende Ret, dog at Skønsmanden, Direktør Steen Blicher, Horsens, som ved Sygdom var forhindret i da at give Møde, for sit Vedkommende har afhjemlet Skønsforretningen under Domsforhandlingen her i Retten. Under Afhjemlingen i Horsens vedstod Havnefoged S. Knudsen ligeledes de ovennævnte af ham afgivne Erklæringer.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

Ifølge Certifikat udstedt den 21. Februar 1938 af Grain Inspection og Erklæring af s. D. fra Board of Commissioners hører den ommeldte Ladning Majs til Grade No. 2 mixed og er ovntørret (kiln dried corn). Det er saaledes en Vare, som maksimalt maa have et Vandindhold af 15,5 pCt. Der foreligger ikke nogen Analyse af den her omhandlede Majs eller iøvrigt nærmere Oplysning med Hensyn til dennes Vandindhold udover en den 16. Juni 1938 dateret Erklæring om en af Kemiker, Dr. J. Gram, Høvik, foretaget Undersøgelse af Prøver udtaget af den i Horsens opløste Majs, hvilken Erklæring imidlertid ikke

har afgørende Betydning, da Undersøgelsen maa antages først at være sket lang Tid efter Majsens Udlosning.

Tømmeret til de omhandlede Skraastivere er leveret Skibet i Februar 1938 af et Tømmerfirma i New Orleans, som gennem mange Aar har drevet saadan Forretning, og hvis Indehaver i en for Notarius publicus afgivet Erklæring af 4. Oktober 1938 bl. a. har udtalt, at Tømmeret blev modtaget paa Firmaets Tømmerplads i New Orleans i sidste Del af November 1937, at det sandsynligvis er hugget i Oktober eller November, at Tømmeret fra Modtagelsen og indtil Leveringen til Skibet var stablet i fri Luft og vel lagret, at dets Vandindhold ikke oversteg 12 pCt., og at det ved Leveringen til »Koura« var »proper well seasoned lumber«.

Ifølge Skibets Journal blev alle Lastrummene godkendt af Besigtigelsesmænd den 14. Februar 1938; derefter holdtes de aabne og udluftedes godt, indtil Skibet den 20. s. M. begyndte at laste.

Hvad først angaar den Skade i alle 6 Luger, som ifølge Sagsøgenes Anbringende hidrører fra Fugt fra Skraastiverne, maa Retten, efter hvad der er oplyst om denne Skades Størrelse og Udstrækning, særlig forsaauidt angaar Randers-Partiet, af hvis ca. 1296 Tons de 450 Tons var beskadiget, mene, at Skaden i mindre Grad skyldes Fugtighed eller Saft fra de ommeldte Skraastivere, men frem for alt maa tilskrives Majsens egen Fugtighedsgrad, hvis tilladte Maksimum er 15,5 pCt.

Naar Retten saaledes antager, at en betydelig Del af Skaden skyldes Majsens egen Beskaffenhed, er det under Hensyntagen ogsaa til Rejsens Længde, de hyppige Temperatursvingninger paa Rejser fra amerikanske Golf-Havne til Skandinavien, og særlig til Tidspunktet for Rejsen — ultimo Februar-Affladning fra Golfen med Ankomst til Danmark primo April — en Aarstid, hvor Majs i sig selv let kan komme i en farlig Condition. Skibets Ledelse findes ikke at burde have været klar over, at den her omhandlede Ladning Majs under disse særlige Forhold maa antages at have været mere sensibel end oventørret Majs i Almindelighed, og da det, efter hvad der er oplyst angaaende Leveringen af de ommeldte Skraastivere og Besigtigelsesmændenes Godkendelse af Skibets Lastrum, maa anses tilstrækkeligt godtgjort, at der ikke vil kunne rettes nogen Bebrejdelse mod Skibets Ledelse for Anvendelsen af de ommeldte Skraastivere, vil de Sagsøgte ikke kunne tilpligtes at erstatte Sagsøgerne nogen Del af deres her omhandlede Tab.

Tilbage er den iøvrigt ved Losningen i Horsens i Luge Nr. 4 konstaterede Skade, som af Horsens-Skønsmændene antages at hidrøre dels fra Varme fra Maskinskottet i Forbindelse med Luftafgangsrørene fra Tankene, dels fra Varme, som fra Maskinskottet har forplantet sig til Tunnelrecessen og Tunnellen, hvormed der ikke kan antages at være ment Varme, som fra Maskinskottet har forplantet sig gennem Tunnellens Jernkonstruktion, men maa være tænkt paa Varme fra den Luft, som fra Maskinskottet har forplantet sig gennem Tunnellen, i hvilken der ikke fandtes noget Dampbrør.

Først skal bemærkes, at der ikke foreligger nogen Oplysning om

Maskinskottets Varmegrad, naar Maskinen er opvarmet, og at den — som ogsaa af Havnefoged Knudsen under Skønsforretningens Afhjemling forklaret — hyppigt forekommende Beklædning af Luftafgangsrør som de her omhandlede efter Rettens Mening ikke skyldes Hensyn til Ladningen, men i første Række Hensynet til Rørene selv.

Som det fremgaar af det ovenfor anførte maa Retten mene, at Majsens egen Beskaffenhed i betydeligt Omfang er Aarsag til Skaden. Herfor taler, forsaavidt angaar den her særlig omhandlede Skade, ogsaa den Omstændighed, at denne Skade ifølge Horsens-Skønsmændenes Erklæring var saa vidt udbredt, jfr. Udtalelsen om, at det var usandsynligt, at Skaden over og ved Siden af Tunnellen er standset ved Skottet til Luge Nr. 5, men skønnes fortsat ogsaa ind i denne Luge, der imidlertid var udlossen ved Ankomsten til Horsens.

Retten maa dernæst mene, at ovntørret Majs i Almindelighed maa anses for en mere modstandsdygtig Vare under Transport til Søs end i. Eks. sensible Foderkager, og som ovenfor anført, findes Skibets Ledelse ikke at burde have været klar over, at den her omhandlede Majs, særlig som Følge af sin Condition, har været mere sensibel end ovntørret Majs i Almindelighed. Herefter og under Hensyn til, at Skibets Lastrum før Indladningens Paabegyndelse maa antages at være behørigt godkendt af Besigtigelsesmænd, finder Retten det godtgjort, at der, ogsaa forsaavidt angaar de ommeldte Dele af Skibet — Maskinskot, Luftafgangsrør fra Tanken samt Tunnel — er udvist tilbørlig Omhu fra Skibets Side med Hensyn til Opfyldelsen af Forpligtelserne til Indretningen af de paagældende Lastrum.

De Sagsøgte vil derfor ikke kunne tilpligtes at erstatte Sagsøgerne nogen Del af deres Tab, og de Sagsøgtets Paastand vil saaledes være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 1000 Kr.

Tirsdag den 30. Januar.

Nr. 38/1939. Ejendomsaktieselskabet **Holtebo** (Fich)

mod

Fabrikant **Chr. R. Hedetoft** (Overretssagfører Haack),

betræffende Refusion af et af Indstævnte udredet Kloakbidrag.

Østre Landsrets Dom af 15. December 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Chr. R. Hedetoft, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Ejendomsaktieselskabet Holtebo, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste maa det anses almindeligt bekendt i Byggekredse, at der med Hensyn til Kloakbidrag saavel i en Del af Kommunerne i Københavns Omegn som i visse Distrikter i Københavns Kommune ved ny Bebyggelse betales et i Forhold til Værdistigningen fastsat yderligere Værdibidrag.

Da Appellantens Pligt til at svare et saadant Bidrag først er opstaaet ved den paa den købte Ejendom af Appellanten foretagne Bebyggelse, og da Størrelsen af det Beløb, der skal udredes, er afhængig af Værdien af de opførte Bygninger, kan denne Pligt ikke i egentlig Forstand henføres under Slutsedlens Udtryk »særlige Byrder«, paahvilende Ejendommen.

Indstævntes Udtalelse om, at der ikke paahvilede Ejendommen Kloakbidrag, eller at der ikke skyldtes noget Kloakbidrag paa Ejendommen, findes derhos at maatte forstaas saaledes, at de Ejendommen i dens daværende Tilstand vedrørende Kloakbidrag fuldt ud var betalt.

Idet Indstævnte saaledes havde Føje til at antage, at Appellanten i Beregningen af Udgifterne til det planlagte store Byggeføretagende ogsaa havde medtaget Udgifterne til det yderligere Kloakbidrag, kan det ikke bebrejdes ham, at han ikke har givet Appellanten udtrykkelig Oplysning om Værdibidraget, og den indankede Dom vil derfor efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ejendomsaktieselskabet Holtebo, til Indstævnte, Fabrikant Chr. R. Hedetoft, 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Landvæsenskommissionens Kendelse af 27. September 1919 med Tillægskendelse af 9. Januar 1926 angaaende Kloakanlæg i Søllerød Kommunes vestlige Del bestemtes det, at Søllerød Kommune skulde foranstalte Planen gennemført og overtage Anlægget til fremtidig Drift og Vedligeholdelse. Kommunen skulde afholde Omkostningerne ved de tekniske Forarbejder og 20 pCt. af Anlægsudgiften, hvorhos den skulde staa i Forskud for Resten, der fordeltes paa Grundejerne, saaledes at disse dels betalte et Værdibidrag, ansat til en vis nærmere angiven

Promille af Ejendomsskyldværdien, dels betalte et vist Arealbidrag pr. m² Parcelareal.

Enhver Ejer, der ikke ønskede at betale sit Kloakbidrag kontant, havde Ret til Afbetaling i 40 paa hinanden følgende halvårlige Terminer.

Værdibedraget skulde betales af alle Ejendomme uden Hensyn til, om de var bebyggede eller ubebyggede, og for den ved ny Bebyggelse, Til- eller Ombygning fremkaldte Værdistigning skulde kontant efterbetales det til Værdistigningen svarende Bidrag i første Termin efter den i Anledning af Byggearbejdet foretagne Omvurdering.

Det udtales udtrykkeligt, at den Ejer, som har indbetalt sit Kloakbidrag helt, ikke kan faa noget Tillægsbidrag ved en Konjunkturstigning af Værdien, men alene ved Til- eller Ombygning.

Ved Slutteddel af 17. Oktober 1936 og derefter udfærdiget Skøde af 1. December s. A. solgte Fabrikant Chr. R. Hedetoft efter i omtrent en Maaned førte Forhandlinger for en Købesum af 90.000 Kr. til et under Stiftelse værende Aktieselskab, Ejendomsaktieselskabet Holtebo, den ham ifølge Skøder, lyste den 27. Juni 1929 og 8. Oktober 1934, tilhørende Ejendom Matr. Nr. a b g, 1 abh og 1 o af Dronninggaard By, Søllerød Sogn, liggende paa Hjørnet af Kongevejen og Sofievej i Holte. Ejendommen havde et Areal ifølge Matrikulskort paa 6582 Kv. Alen og var bebygget med en Villa, der laa langt inde paa Grunden.

Ifølge Skødets § 1 overtoges Ejendommen med de Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed Ejendommen havde tilhørt Sælgeren og tidligere Ejere. I Sluttedlen var tilføjet, at det forudsattes, at der ikke paahvilede Ejendommen særlige Byrder og Indskrænkninger. Forhandlingerne var paa det paatænkte Aktieselskabs Vegne ført af Administrator Louis Gandil, Arkitekt Poul Amby og Direktør Ole Arboe, af hvem Skødet blev underskrevet.

Ejendommen blev overtaget den 1. December 1936, og der blev paa denne opført en større Beboelsesbygning, der er ansat til Ejendoms-skyld til 500.000 Kr.

I Henhold til Landvæsenskommissionens foran anførte Kendelse blev der paa Grund af Bebyggelsen paalagt Ejendomsaktieselskabet et Kloakbidrag svarende til Værdistigningen. Ved Skrivelse af 14. Juni 1938 til Fabrikant Hedetoft reserverede Selskabets Sagfører sig paa Selskabets Vegne til Retten til at forlange Bidraget ca. 17.000 Kr. godtgjort af denne, hvorefter Ejendomsaktieselskabet ved Stævning af 18. August 1938 har paastaaet ham tilpligtet at betale sig dette Bidrag, Kr. 17.159,44 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Juli 1938.

Sagsøgerne gør til Støtte for deres Paastand gældende, at Sagsøgte selv omgikkes med Planer om at bygge en Beboelsesejendom paa Grunden, at han til Oplysning om Retsforholdene Grunden vedrørende forelagde blandt andet et Kort over Bundforholdene samt forskellige Skattekvitteringer og et Eksemplar af Byggeplansbestemmelser vedrørende et Areal af Dronninggaard, Søllerød Sogn, samt at han udtrykkelig fremhævede, at der ikke paahvilede Ejendommen Kloakbidrag. Som bekendt med de lokale Forhold burde Sagsøgte have Kendskab til de Ejendommen paahvilende Hæftelser og burde have oplyst Sagsøgerne om For-

holdene vedrørende Kloakbidraget. Uagtet Bidragets Størrelse er afhængig af den stedfundne Bebyggelse, maa Sagsøgte være pligtig at godtgøre hele Bidraget, da han paa Forhaand har været bekendt med Bebyggelsens Art og Omfang.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han gør gældende, at det vel er rigtigt, at han under Salgsforhandlingerne udtalte, at Kloakbidraget var betalt, men at dette selvfølgelig kun refererede sig til det Kloakbidrag, der allerede var paalignet Ejendommen, og som saaledes ikke hvilede paa Ejendommen med noget Restbeløb. Det er under Sagen oplyst, at Bidraget allerede var betalt den 1. Januar 1926, altsaa længe før Sagsøgtes Erhvervelse af Ejendommen. Sagsøgte hævder, at han udtrykkeligt henviste Sagsøgerne til i Anledning af deres paatænkte intensive Udnyttelse af Grunden at søge alle nærmere Oplysninger paa Kommunens Ingeniørkontor, der straks vilde have gjort opmærksom paa Forholdet med Kloakbidraget. Han henviser endvidere til, at det Ingeniørfirma, der havde faaet Spildevandsinstallationerne og Kloakanlægget for Nybygningen overdraget, ved Skrivelse af 9. Marts 1937 fra Søllerød Kommunes Ingeniørkontor udtrykkeligt var gjort opmærksom paa, at der vilde være at betale et supplerende Kloakbidrag af Ejendommens Værditilvækst.

Sagsøgte har endelig anført, at Konsortialdeltagerne, der optraadte paa Købernes Vegne, var henholdsvis en Ejendomsadministrator, en Arkitekt og en Tømrermester, og at disse dels paa Grund af deres Kendskab til Byggeforhold i Almindelighed dels ved deres Erfaring som Deltagere i et andet, nærmere betegnet Byggekonsortium i Gentofte, maa have regnet med et supplerende Kloakbidrag som en nærliggende Mulighed.

Sagsøgerne bestrider, at de af Sagsøgte har været henvist til Kommunens Ingeniørkontor og hævder at have været ganske uvidende om dettes Skrivelse af 9. Marts 1937.

Under Domsforhandlingen har saavel Sagsøgte som de førnævnte tre Konsortialdeltagere afgivet Forklaring, disse sidste i Overensstemmelse med det for Sagsøgerne anbragte, idet Konsortialdeltagerne har benægtet at have været vidende om det Kloakbidrag, der blev paalagt vedrørende det af Sagsøgte særligt fremdragne Byggeforetagende.

Som Sagen herefter foreligger til Paakendelse, findes Sagsøgerne ikke i Sagsøgtes Udtalelse om, at Kloakbidraget var betalt, at kunne lægge andet og mere end, at der derved sigtedes til det Bidrag, der efter de paa Salgets Tidspunkt gældende Bebyggelsesforhold hvilede paa Ejendommen. Selv om det mod Sagsøgtens Benægtelse ikke er tilstrækkeligt godtgjort, at en udtrykkelig Henvisning til Kommunens Ingeniørkontor har fundet Sted, findes selve den Kendsgerning, at Kloakbidraget er blevet nævnt, at have givet Sagsøgerne al fornøden Opfordring til selv at skaffe sig nærmere Oplysning om dette Forhold, idet det for Konsortialdeltagerne som med Byggeforhold nøje kendte Mænd maatte staa som en ikke paa Forhaand udelukket Mulighed, at der ved et saa stort Byggeforetagende som det af dem projekterede kunde blive Spørgsmaal om Erlæggelse af et Supplements-Bidrag. Sagsøgerne, der end ikke ses at have interesseret sig for, hvor stort det oprindelige

Kloakbidrag var — Sagsøgte har under sin Forklaring opgivet det til 3—4000 Kr. — og som ved en formløs Henvendelse til Kommunens Ingeniørkontor kunde have faaet den fornødne Underretning, vil derfor ikke nu kunde hævde, at det paalagte supplerende Kloakbidrag for dem er kommet som en saadan Overraskelse, at de vil kunne kræve dette betalt af Sagsøgte efter Reglerne om bristede Forudsætninger.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde for Sagsøgernes Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde tilsvare Sagsøgte med 400 Kr.

Onsdag den 31. Januar.

Nr. 184/1939. Firmaet **Gammeltoft Schougaard**
(Ahnfelt-Rønne)

mod

Værkfører **Kaj Majew** (Landsretssagfører Karmark Rønsted),

betræffende Erstatning for uberettiget Afbrydelse af Tjenesteforhold.

Sø- og Handelsrettens Dom af 28. Juni 1939: Sagsøgte, Firmaet Gammeltoft Schougaard, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Værkfører Kaj Majew, betale de paastævnte 1331 Kr. 60 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Maj 1939, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog efter Indstævntes Paastand saaledes, at Appellanten dømmes til at betale 1297 Kr. 40 Øre med Renter og til at udlevere Feriemærker til Paalydende 34 Kr. 20 Øre. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Appellanten, Firmaet Gammeltoft Schougaard, til Indstævnte, Værkfører Kaj Majew, betaler 1297 Kr. 40 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 12. Maj 1939 til Betaling sker, og til Indstævnte udleverer Feriemærker til Paalydende 34 Kr. 20 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 300 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Værkfører Kaj Majew, der siden 12. Juli 1934 havde haft Ansættelse hos Sagsøgte, Firmaet Gammeltoft Schougaard, som Værkfører paa en af Firmaets Systuer for en maanedlig Gage af 400 Kr., blev den 29. September 1938 opsagt af Sagsøgte ved saalydende Skrivelse:

»Som Følge af Funktionærloven opsiges vi herved Deres Engagement i Henhold til Kontrakt af 28. December 1936 til Ophør den 31. Oktober d. A.«

I Tiden fra 31. Oktober til 8. December 1938 var Firmaets Systuer lukket, men da Arbejdet genoptoges sidstnævnte Dato, fortsatte Sagsøgeren, der ikke i det nævnte Tidsrum, som ved tidligere periodiske Lukninger af Systuerne, havde oppebaaret nogen Løn, sin Virksomhed som Værkfører, dog paa ændrede Lønvilkaar, idet hans Løn herefter blev udbetalt ham med 95 Kr. ugentlig. Den 20. Januar 1939 blev Sagsøgeren imidlertid opsagt til Fratræden den 28. s. M., men Sagsøgte er efter Sagsøgerens Fratræden indgaaet paa at udbetale ham Løn til 1. Marts s. A.

Under nærværende Sag gør Sagsøgeren gældende, at hans Ansættelse hos Sagsøgte uanset den ham den 29. September 1938 meddelte Opsigelse, som Sagsøgeren hævder var af formel Karakter, maa regnes fra Juli 1934, og idet Sagsøgeren herefter formener, at der ved Opsigelsen den 20. Januar 1939 i Henhold til Funktionærlovens § 2 tilkom ham et Varsel paa 4 Maaneder, gaar hans Paastand ud paa, at Sagsøgte dømmes til at betale ham Løn for Tiden 1. Marts—31. Maj 1939 med 1235 Kr. samt Feriegodtgørelse, beregnet efter Lønnen i Tiden 1. Juli 1938 til 31. Maj 1939 til 96 Kr. 60 Øre, altsaa ialt 1331 Kr. 60 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 12. Maj 1939.

Sagsøgte paastaar Frifindelse mod Betaling af Feriegodtgørelse beregnet efter Lønnen i Tiden 1. Juli 1938 til 28. Februar 1939 til 53 Kr. 83 Øre.

Fra Sagsøgtes Side gøres det gældende, at Opsigelsen af Sagsøgeren den 29. September 1938 var ment som en egentlig Opsigelse, og at Sagsøgeren ogsaa i Henhold hertil fratraadte sin Stilling den 31. Oktober s. A., idet han ikke i Tiden derefter og indtil han paany blev antaget fra den 8. December s. A. at regne, har faaet udbetalt Løn. Sagsøgte mener derfor, at Sagsøgerens Ansættelse først kan regnes fra det sidstnævnte Tidspunkt, saaledes at der ifølge Funktionærlovens § 2 i hvert Fald kun tilkom ham et Opsigelsesvarsel paa en Maaned til den 1. Marts.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Indehaverne af det sagsøgte Firma, Fabrikanterne Mogens og Ejnar Gammeltoft Schougaard, afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af

Driftsleder Leo Lakomy, der er ansat hos det sagsøgte Firma som Leder af Firmaets Systuer.

Sagsøgeren har forklaret, at han modtog Skrivelsen af 29. September 1938 af Driftsleder Leo Lakomy, der paa Sagsøgerens Forespørgsel udtalte, at den angik Funktionærloven, men ikke skulde opfattes som en egentlig Opsigelse, idet det var Meningen, at der skulde forhandles om og oprettes en ny Kontrakt med Sagsøgeren. Sagsøgeren henvendte sig senere til Indehaverne af Firmaet, der bekræftede, at Opsigelsen var motiveret ved Funktionærloven, idet man i Anledning af denne ønskede en Ændring i Kontraktsforholdet med Sagsøgeren. Ifølge Sagsøgerens videre Forklaring blev han derefter den 31. Oktober 1938 kaldt ind til Fabrikant Mogens Gammeltoft Schougaard, der meddelte ham, at han kunde forblive i Firmaets Tjeneste, hvis han vilde indgaa paa en Løn af 95 Kr. ugentlig samt give Afkald paa Løn for den Tid, Systuen var lukket. Sagsøgeren udbad sig Betænkningstid og henvendte sig den 2. December s. A. i Firmaet, hvor han overfor Driftsleder Lakomy erklærede at ville indgaa paa Forslaget og derefter af denne fik Besked om at møde den 8. s. M., naar Arbejdet paa Systuerne genoptoges.

Driftsleder Lakomy har som Vidne benægtet at have udtalt overfor Sagsøgeren, at Opsigelsen den 29. September 1938 ikke skulde opfattes som en egentlig Opsigelse, og ifølge Vidnets Forklaring regnede man ikke i Firmaet med, at Sagsøgeren, efter at Systuen var lukket den 31. Oktober s. A., vilde vende tilbage. Da Sagsøgeren en af de første Dage i December 1938 henvendte sig til Vidnet, anmodede Sagsøgeren først om at maatte købe nogle brugte Maskiner og om at faa overladt noget Hjemmearbejde, men da dette blev ham nægtet, bad Sagsøgeren om igen at maatte faa Arbejde paa Systuen, hvorefter Vidnet gik med til at ansætte Sagsøgeren paa Prøve.

De to Indehavere af det sagsøgte Firma har begge forklaret, at det var Meningen, at Sagsøgeren skulde fratræde sin Stilling den 31. Oktober 1938, idet man i Firmaet ønskede at lægge Ledelsen af vedkommende Systue om. Fabrikant Mogens Gammeltoft Schougaard kunde ifølge sin Forklaring ikke erindre at have haft en Samtale med Sagsøgeren den 31. Oktober og derunder fremsat det af denne omfinklede Tilbud, men har dog erkendt, at han, da Sagsøgeren henvendte sig til ham i Begyndelsen af Oktober, har udtalt til Sagsøgeren, at der muligt vilde blive truffet en anden Ordning, hvis Firmaet vilde fortsætte med ham.

Som Sagen foreligger, er det ikke ganske klart, om Sagsøgeren skulde fratræde sin Stilling hos Sagsøgte den 31. Oktober 1938 i Henhold til Opsigelsen af 29. September s. A. Selve Ordlyden af Opsigelsen tyder nærmest paa, og kan i hvert Fald have givet Sagsøgeren det Indtryk, at Sagsøgte blot har ønsket at være frit stillet overfor Sagsøgeren ved Funktionærlovens Ikrafttræden, og faktisk fortsatte Sagsøgeren ogsaa sin Tjeneste paa normal Vis omend paa noget ændrede Vilkaar, efter at Arbejdet paa Systuen var genoptaget.

Idet den nævnte Uklarhed findes at burde være til Skade for Sagsøgte, maa Sagsøgeren anses ved Opsigelsen den 20. Januar 1939 at

have haft Krav paa 4 Maaneders Varsel, hvorfor den af ham nedlagte Paastand, mod hvis Beregning der ikke af Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse, vil være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 150 Kr.

Torsdag den 1. Februar.

Nr. 237/1939. Kulhandler **A. Grabow** (Bruun efter Ordre)
 mod
Fisker N. Nissen (Rode),

betræffende Erstatning for Skade paadraget ved et Ulykkestilfælde.

Vestre Landsrets Dom af 12. Juni 1939 (III Afd.): Sagsøgte, Fisker N. Nissen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kulhandler A. Grabow, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at den nærmeste Lysmast stod i en Afstand af ca. 20 m fra Kajen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bruun 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 29. November 1937 laa den Sagsøgte, Fisker N. Nissen af Skærbæk, tilhørende Fiskekutter »Fram II« forløjet langs Kaj i Aarhus Havn som det inderste af tre langs Siden af hinanden fastgjorte Fiskefartøjer, af hvilke Kutter O 76, der ejedes af Fiskeskipper E. Jørgensen, laa yderst, saaledes at der fra Kajen kun var Adgang til den ved Passage over de to andre Fartøjer. I Sagsøgtens Fartøj findes to Damme, der kan lukkes med Luger, som ligger i Plan med Dækket. Kl. ca. 17 nævnte Dag indfandt Sagsøgeren, Kulhandler A. Grabow i Aarhus, sig

paa Havnekajen med sit Køretøj for at bringe en Hektoliter Briketter ombord til Fiskeskipper Jørgensen, og da han ønskede, at Jørgensen skulde hjælpe ham med at bære Briketterne, gik han fra Kajen ned paa Sagsøgtes Fartøj ved Vantet og derpaa tværs over den tildækkede forreste Dam og videre ud til Jørgensen. Efter at have givet denne Besked, vendte Sagsøgeren tilbage, men lagde nu sin Vej hen over Sagsøgtes Skib noget agterligere, saaledes at den førte henover den bagerste Dam, til hvilken der hører en umiddelbar foran Skibets Maskinhus anbragt Luge, hvis Dimensioner er 79×46 cm. Denne Luge var fjernet, idet Sagsøgtes Medhjælper, Fisker Edmund Schwärzel, var beskæftiget med at tage Fisk op af Dammen med en Ketcher, hvilket Arbejde han udførte uden at tænde Skibets elektriske Lys, fordi han saa tilstrækkelig godt ved Belysningen fra de paa Kajen anbragte Lysmaster, af hvilke den nærmeste stod i 65 m's Afstand. Da Schwärzel, inden han var færdig med sit Arbejde ved Dammen, fik Brug for yderligere to tomme Kasser til at lægge Fisk i, forlod han uden at lægge Lugen paa Plads Fartøjet i nogle Minutter for at hente Kasserne fra Fiskeauktionshallen, der laa lige over for Skibet. I det Øjeblik, han var fraværende, vilde Sagsøgeren passere foran Maskinhuset, men lagde ikke Mærke til, at Lugen var fjernet, og faldt som Følge heraf i Dammen, hvorved han led forskellig Skade.

Det gøres nu fra Sagsøgerens Side gældende, at Schwärzel har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold ved at undlade at lægge Lugen over Dammen, hvortil der, da Mørket var indtraadt, maatte være en ubetinget Pligt, saaledes som det ogsaa fremgaar af Grundsætningen i Bekendtgørelse Nr. 55 af 10. Marts 1928 § 2 c angaaende Sikring af aabentstaaende Luger under Lastning og Losning. Da nu Sagsøgte maa være ansvarlig for den af hans Medhjælper udviste Forsømmelse, har Sagsøgeren under nærværende Sag søgt Sagsøgte til at betale ham en Erstatning af 3310 Kr. for de Læsioner, han paadrog sig ved Faldet, og Næringstab m. v. tilligemed Renter af Beløbet, 5 pCt. p. a. fra den 6. Oktober 1938, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han ikke mindes at have set Mennesker om Bord paa Sagsøgtes Skib, da han gik ud til Jørgensen, samt at han ikke kan udtale sig om, hvorfor han paa Tilbagevejen gik i en anden Retning end paa Udvejen. Han regnede med, at Dammen var lukket, og saa sig ikke nærmere for.

Fisker Edmund Schwärzel har som Vidne forklaret, at han saa Sagsøgeren passere over den forreste Dam, da han gik ud til Jørgensens Skib. Efter Vidnets Formening foregaar Færdslen over Kutteren i Almindelighed over den forreste Dam eller Luge i Midten, fordi Færdslen over den bagerste Dam vanskeliggøres af en paa Forsiden af Maskinrummet anbragt Stoppemaskine og af opskudt Tovværk. Vidnet antager, at han har været borte fra Skibet i smaa fem Minutter, og han vil have ladet Ketcheren blive staaende i Dammen, saaledes at dens Skaft ragede 60—70 cm op over Dækket.

Efter almindelig Kutyme maa det, saaledes som ogsaa af Sagsøgte erkendt, antages, at vedkommende Skibsbesætning og andre, der har

lovligt Ærinde om Bord, er berettigede til at gaa over det inderste Skib til det yderste, naar Skibene er fortøjede paa den heromhandlede Maade. Der vil imidlertid paa Grund af den paa Skibene foregaaende Virksomhed ikke kunne regnes med, at Færdslen kan ske uhindret, idet vedkommende Skibsbesætning ikke kan anses pligtig at træffe Foranstaltninger til Afværgelse af Ulykker i videre Omfang end nødvendigt af Hensyn til de paa Skibet beskæftigede Personer.

Idet herefter den af Schwärzel anvendte Fremgangsmaade, naar henses til de dermed forbundne foran beskrevne Omstændigheder, ikke kan anses for at have været uforvarlig, hvorved iøvrigt bemærkes, at der maa gaas ud fra, at Sagsøgeren, dersom han havde udvist den efter Forholdene paakrævede Forsigtighed, vilde have undgaet at falde i Dammen, vil der ikke kunne tilkendes ham Erstatning, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne op-
hæves.

Mandag den 5. Februar.

Nr. 59/1939. Fru Arkitekt **Frederiksen** (Svane)

mod

Købmændene **Eggert Christensen** og **Otto Christensen** (Bilow),

betræffende Regulering af en Lejeaftale.

Vestre Landsrets foreløbige Dom af 22. Marts 1938 (IV Afd.): Den af Sagsøgte, Fru Arkitekt Frederiksen, med den fornævnte Begrundelse nedlagte Frifindelsespaastand overfor Sagsøgerne, Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen, kan ikke tages til Følge.

Vestre Landsrets endelige Dom af 23. December 1938 (II Afd.): Lejen for de ommeldte, af Sagsøgerne, Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen, hos Sagsøgte, Fru Arkitekt Frederiksen, lejede Lokaler bestemmes til 21.000 Kr. aarlig fra den 21. April 1938 at regne. Lejemaalets Varighed fastsættes til 6 Aar. Til Sagsøgerne betaler Sagsøgte 13.140 Kr. 73 Øre. Iøvrigt bør Sagsøgte for Tiltale af Sagsøgerne i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne 3000 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret som endelig Dom i Henhold til Rpl. § 295.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Isenkræmmer Keis' Salg af Ejendommen i 1924 blev han Lejer for en aarlig Lejebetaling af 7200 Kr. Lejen af den

Del af disse Lokaler, der inddrogtes under Kontrakten med de Indstævnte af 1932, er af Appellantinden anslaaet til ca. 4000 Kr., saaledes at de under nævnte Kontrakt hørende Lokaler inden denne indbragte en Leje af ca. 20.000 Kr.

Med Hensyn til Anvendeligheden af Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts 1937 bemærkes følgende:

Seks Dommere mener af de i Dommen anførte Grunde, at Lokalerne falder udenfor Bestemmelserne i Lov Nr. 133 af 28. April 1931 og at Spørgsmaalet om Huslejerregulering derfor først er kommet til at foreligge ved Loven af 1937.

Tre Dommere bemærker:

Den i 1919—20 foretagne Ombygning medførte ikke Forøgelse af Betydning af de i Ejendommen værende Lokaler, som forud havde været i Brug til Beboelse eller Forretning. Herefter og iøvrigt under Hensyn til Ombygningens hele Karakter findes det, at det lejede ikke faldt udenfor den ved Lov Nr. 133 af 28. April 1931 hjemlede Beskyttelse. Da de Indstævntes Krav saaledes er forældet efter Bestemmelserne i Lovens § 1, 6. Stk., stemmer disse Dommere for at frifinde Appellantinden og tilkende hende Sagens Omkostninger for begge Retter med 3000 Kr.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Kravets Forældelse efter Loven af 1937 tiltræder ovennævnte seks Dommere ligeledes Dommens Resultat, idet de finder, at Reglen i § 34 om Fristens Datering fra Lejeaftalen ikke kan antages at have Hensyn til Lejemaal vedrørende Ejendomme (Lejligheder) fra de nærmeste Aar efter 31. Maj 1918, der først ved Loven af 1937 inddrages under Lovreguleringen, idet en saadan Ordning i væsentlig Grad vilde gøre Indgreb i Reglen i § 34, hvorefter Loven kommer til Anvendelse paa alle Lejemaal.

Med Hensyn til det rejste Krav har de Indstævnte i det væsentlige gentaget deres Paastande for Landsretten.

Fire Dommere finder at de afgivne Skøn giver væsentlig Støtte for, at det lejedes Værdi vilde berettigede til Fastsættelse af en aarlig Leje nogle Tusinde Kroner højere end Kontraktens Minimumsbeløb 20.000 Kr.

Herefter og under Hensyn til, at Appellantinden ved den af Parterne valgte Beregningsmaade er indgaaet paa at løbe en ikke ubetydelig Risiko, finder disse Dommere, at der ikke foreligger Misforhold mellem den aftalte Leje og det lejedes Værdi, og slutter sig med den Begrundelse i Resultatet til de ovennævnte tre Dommere.

Een Dommere vil fastsætte et Maksimum for Lejens Størrelse, idet han finder, at Lejen uden et saadant Maksimum kommer til at staa i Misforhold til det lejedes Værdi, hvorved bemærkes, at Detailomsætningen i 1939 efter det oplyste har udgjort 870.841 Kr. 01 Øre. Lejens Maksimum vil han sætte til 26.000 Kr. og han vil herefter tilpligte Appellantinden til at tilbagebetale den for Tiden efter Lejelovens Ikrafttræden for meget erlagte Leje.

Een Dommer tiltræder Landsrettens Afgørelse i Henhold til de i den endelige Dom anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Fru Arkitekt Frederiksen, bør for Tiltale af de Indstævnte, Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte een for begge og begge for een inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellantinden med 3000 Kr.

Præmisserne til Landsrettens foreløbige Dom er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 10. Januar 1899 udlejede Enkefru R. Vater som Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 181 af Viborg Købstads Bygrunde til A/S Crome & Goldschmidts Fabriker nogle til Manufakturforretning benyttede Lokaler i Ejendommens Stueetage og Kælderen derunder samt Lokaler paa 1. Sal for en aarlig Lejesum af 2900 Kr. Ved Paa-tegning af 30. April 1916 paa Lejekontrakten forhøjedes Lejen til 3050 Kr. aarlig. I 1918 erhvervede Overretssagfører Dahl og Isenkræmmer Rudolf Keis Ejendommen for en Købesum af 91,364 Kr., hvorhos Overretssagfører Dahl i 1919 overdrog Isenkræmmer Keis sin Andel i Ejendommen mod en Avance af 8000 Kr., og i 1919 forhøjedes fornævnte Aktieselskabs Leje til 3900 Kr., hvortil kom et aarligt Lejebeløb af 900 Kr. for et Kælderrum. I 1919—20 foretog Keis en omfattende Ombygning af Ejendommen, hvortil anvendtes ca. 160.000 Kr., og Aktieselskabets Leje forhøjedes derefter til 15.000 Kr. aarligt for de tilsvarende Lokaler som hidtil dog med en Udvidelse paa 1. Sal samt 900 Kr. aarlig for et Kælderrum. Keis solgte i 1924 Ejendommen for en Købesum af 340.000 Kr. til Købmand Carl Christensen, der i de af Aktieselskabet lejede Lokaler drev Manufakturforretning. Efter at Købmand Carl Christensen i 1924 var afgaaet ved Døden, overdroges hans Forretning til Sagsøgerne, Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen, begge i Viborg, og efter at Købmand Carl Christensens Enke havde op-sagt Lejemaalet med Aktieselskabet, udlejede hun de nævnte Forretningslokaler tilligemed et tilstødende Lokale i Ejendommen til Sagsøgerne ved Lejekontrakt af 12. Oktober 1932, saaledes at Lejemaalet skulde træde i Kraft den 15. November 1932. Lejen fastsattes til $3\frac{3}{4}$ pCt. af den til enhver Tid opnaaede aarlige en detail-Omsætning dog med en garanteret Minimumsleje af 20.000 Kr. aarlig, og der er herefter betalt følgende Lejebeløb: for 1932—33 22.677 Kr. 81 Øre, for 1933—34 23.834 Kr. 51 Øre, for 1934—35 27.098 Kr. 56 Øre, for 1935—36 26.997 Kr. 48 Øre, for 1936—37 27.436 Kr. 37 Øre og for 1937—38 27.356 Kr.

Idet Sagsøgerne har anbragt, at denne Leje staar i Misforhold til det lejedes Værdi, og at de i Henhold til Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts

1937 § 27 har Krav paa, at Lejebeløbet nedsættes, har de under nærværende Sag overfor Sagsøgte, Fru Arkitekt Frederiksen, København, der er en Datter af Købmand Carl Christensen, og som nu ejer den paagældende Ejendom, nedlagt Paastand om, at Lejeafgiften nedsættes til ikke over 22.000 Kr. aarlig, og at Lejeretten i Medfør af Lejelovens § 28 tilsikres dem i indtil 8 Aar, samt at der sker Tilbagebetaling i videst muligt Omfang af Husleje, der er betalt ud over den Leje, der ved Dommen fastsættes. Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet hun principalt har gjort gældende, at Sagsøgernes Krav ikke har Hjemmel i Lejeloven, eller at det i hvert Fald er forældet som Følge af Reglen i Lejelovens § 35, Stk. 1, og disse Indsigelser er i Medfør af Retsplejelovens § 295 optaget til særskilt Paakendelse.

Til Støtte for Indsigelserne har Sagsøgte anført, dels at Lejeloven efter almindelige Retsgrundsætninger ikke kan have tilbagevirkende Kraft og saaledes ikke komme til Anvendelse paa nærværende før Lovens Ikrafttræden indgaaede Lejeaftale, dels at Sagsøgernes Krav, der kunde være rejst efter den i saa Henseende tilsvarende Bestemmelse i § 1 i Lov Nr. 193 af 28. April 1931 angaaende Lejemaal om visse Boliger og Forretningslokaler m. v., i Medfør af samme Lovbestemmelses 6. Stk. er forældet 2 Aar efter Lejekontraktens Indgaaelse, dels at Forældelse ogsaa bortset fra sidstnævnte Lov er indtraadt i Henhold til § 35, Stk. 1, i Lejeloven af 23. Marts 1937, da der ikke fra denne Regel i Overgangsbestemmelserne i Lovens § 79 er fastsat nogen Undtagelsesstilling for Forældelse vedrørende Lejemaal, der var løbende ved Lejelovens Ikrafttræden.

Det fremgaar nu saavel af Lejelovens § 34, hvorefter Lejerens Krav efter § 27 ogsaa kan have, naar Lejeaftalen er indgaaet forinden Lovens Ikrafttræden, som af andre Bestemmelser i Loven, at der ikke i denne er lagt det af Sagsøgte med Hensyn til Lovens tilbagevirkende Kraft anførte Princip til Grund. Naar dernæst henses til, hvad der er oplyst om Omfanget af den i 1919—20 stedfundne Ombygning af Ejendommen, maa denne anses at maatte sidestilles med en Nyopførelse af Ejendommen, der saaledes i Medfør af § 3 i Lov Nr. 133 af 1931 er faldet udenfor denne Lovs Bestemmelser om Lejeregulering, og Sagsøgernes Krav vil saaledes ej heller kunne være forældet efter de derom indeholdte Bestemmelser i Lovens § 1, 6. Stk.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgerens Krav efter Lejelovens § 27 — deres Lejereguleringskrav — i Medfør af samme Lovs § 35, Stk. 1, er forældet, hvorefter det fremsatte Krav i det hele vil være bortfaldet, bemærkes: Saavel efter § 1 i Lov Nr. 83 af 1. April 1925 om Boligforholdene som efter fornævnte § 3 i Lov Nr. 133 — 1931 var Lejligheder og Lokaler i Ejendomme, hvis Opførelse var paabegyndt efter den 31. Maj 1918 — paa hvilken Dato Lejeloven Nr. 401 af 30. Juli 1918 blev forelagt — undtagne fra at falde ind under disse Lovs Lejereguleringsbestemmelser. Under det af Indenrigsministeriet i 1934 til Udarbejdelse af et Forslag til Lov om Leje m. v. nedsatte Udvalgs Arbejde fremkom Spørgsmaal om Ændring i denne Undtagelsesbestemmelse med det Resultat, at Lovudkastets § 34 fik den Affattelse, at Bestemmelsen i §§ 27—33 — der er enslydende med de til-

svarende Paragraffer i Lov om Leje — ikke skulde komme til Anvendelse paa Lejemaal og Lejligheder og Lokaler i Ejendomme, hvis Opførelse var paabegyndt 10 Aar før Lejemaalets Indgaaelse eller senere. Denne Undtagelsesbestemmelse indføjedes, for at ikke Lovens herhenhørende Regler skulde modvirke Boligproduktionen. I det i Januar 1936 fremsatte Regeringsforslag til Lov om Leje var § 34 ændret saaledes, at Bestemmelserne i §§ 27—33 herefter kom til Anvendelse paa alle Lejemaal uanset Tidspunktet for Opførelsen af den paagældende Ejendom. § 34 blev imidlertid ændret i Folketingsudvalget saaledes, at den fik den Skikkelse, den nu har i Lov om Leje, efter hvis § 34, Stk. 2 og 3, Sag i Medfør af § 27 ikke kan anlægges, forinden der er hengaaet 10 Aar efter Ejendommens Opførelse, fra hvilken Frists Udløb den i § 35, Stk. 1, fastsatte Forældelsesfrist begynder at løbe. I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning udtales det vedrørende § 34, at Udvalgets Flertal havde sluttet sig til det af Indenrigsministeriet nedsatte Udvalgs Udkast til § 34, med Hensyn til Indførelse af en Undtagelsesperiode. Det vil derimod ses, at medens efter sidstnævntes Udkast Lejemaal om Lokaler, der falder indenfor Tiaarsfristen, er undtaget fra Lejereguleringsbestemmelserne, har Reglen i Lejelovens § 34, Stk. 2 og 3, kun udsat Rejsningen af Sag vedrørende saadanne Lejemaal samt fastsat særlige Forældelsesregler for Reguleringskrav støttet paa disse Lejemaal.

Overfor Sagsøgte paa Lejelovens § 35, Stk. 1, støttede Forældelsesindsigelse har Sagsøgerne gjort gældende, at Forældelsesfristen vedrørende det af dem rejste Reguleringskrav først kan regnes fra Lejelovens Ikrafttrædelsesdag.

Forsaavidt de i saa Henseende har anbragt, at der i modsat Fald vilde fremkomme det urimelige Resultat, at Kravet, der ikke før Lejelovens Ikrafttrædelse kunde rejses, idet det var omfattet af Undtagelsesbestemmelsen i Lov Nr. 133 af 1931, var forældet, før det kom til Eksistens, kan der ikke lægges nogen Vægt herpaa. Det er vel rigtigt, at en Lovgivning, der indfører Bestemmelser om Forældelse af Krav, i Almindelighed samtidig giver Kravets Indehaver en Frist til at varetage sine Interesser, men denne Betragtning passer ikke paa nærværende Tilfælde, hvor Forældelsesreglen i nævnte Henseende alene indeholder en Begrænsning af de Krav, der kan rejses.

Hvad dernæst angaar de paagældende Lovbestemmelser, var Retsstillingen efter det fornævnte Udvalgs Lovudkast — som foran bemærket — den, at de Lejeaftaler, der var indgaaet i Tiaarsperioden, ikke senere kunde kræves regulerede, og der vilde derfor forsaavidt ikke opstaa noget Forældelsesspørgsmaal. Da nu Udkastet med Hensyn til Reguleringskrav vedrørende Ejendomme opført før 31. Maj 1918 og disse Kravs Forældelse havde samme Bestemmelse som Lov Nr. 133 af 1931, var der ikke Anledning til en særlig Overgangsbestemmelse vedrørende Forældelsesspørgsmaalet, idet der ikke ses at foreligge nogen Grund til, at Reguleringskrav, der var blevet aktuelt før Lejelovens Ikrafttrædelse, men ved dette Tidspunkt endnu ikke var forældet, skulde opnaa en Forlængelse af Forældelsesfristen ved, at denne skulde regnes fra Lejelovens Ikrafttrædelse. Der maa derfor gaas ud

fra, at Udkastet havde til Hensigt at fastslaa, at Forældelsesfristen i § 35, Stk. 1, ogsaa med Hensyn til Lejeaftaler, der vilde være løbende ved Lejelovens Ikrafttrædelse, skulde regnes fra Aftalens Indgaaelse.

Udkastets Forældelsesbestemmelse er gaaet uforandret over i Lejeloven, forsaavidt angaar Reguleringskrav vedrørende de før 31. Maj 1918 opførte Ejendomme. Derimod er der — som foran nævnt — indført den Ændring, at Lejeaftaler, der er indgaaet i Tiaarsperioden kan kræves reguleret efter dens Udløb, saaledes at Forældelsesfristen først begynder at løbe fra dette Tidspunkt. Hvad dernæst angaar de Ejendomme, der efter de tidligere Love var undtagne fra Reguleringsbestemmelserne — Ejendomme, hvis Opførelse var paabegyndt efter 31. Maj 1918 — og som ikke omfattes af Tiaarsfristen, er det utvivlsomt, at de ved Lejeloven er inddragne under Reguleringsbestemmelserne. Der er ikke i Loven truffet direkte Bestemmelse om, i hvilket Omfang Lejeaftale vedrørende disse Ejendomme kan kræves regulerede efter Lejelovens Bestemmelser. Forsaavidt man imidlertid vilde anvende Forældelsesreglen i § 35, Stk. 1, paa Aftaler vedrørende disse Ejendomme, vilde der fremkomme et Resultat, der er i Strid med det til Grund for Undtagelsesbestemmelsen liggende Formaal — at Lejelovens Regler ikke skulde modvirke Boligproduktionen. Dette Formaal maa medføre en Undtagelse af de nyopførte Ejendomme i et vist Omfang fra Lovens Reguleringsbestemmelser, men hvis de her omhandlede Lejeaftaler ikke kan kræves regulerede, vil Følgen blive, at det er de Reguleringskrav, der angaar den ældste Del af de efter 31. Maj 1918 opførte Ejendomme, der ikke kan rejses. Det vil saaledes ses, at Sagsøgernes Reguleringskrav vilde være udelukket fra at kunne rejses, fordi den paagældende Ejendom er opført i 1919—20, medens det ikke vilde være forældet ved Lejelovens Ikrafttræden, dersom Ejendommens Opførelse var paabegyndt efter den 1. April 1925.

Under Hensyn til det saaledes anførte, og idet der under de foreliggende Omstændigheder med Hensyn til Lovbestemmelsernes Tilblivelse ikke kan lægges afgørende Vægt paa, at der ikke er givet en særskilt Bestemmelse vedrørende de heromhandlede for Tidsfristen liggende Ejendomme, findes den i Lejeloven vedrørende Tiaarsfristen fastsatte Forældelsesregel analogisk at maatte udvides til de her omhandlede Ejendomme, som ganske maa sidestilles med Ejendomme, der ved Reglen i Lejelovens § 34, Stk. 2, har været undtagne fra Lejerregulering, saaledes at Lejerens Krav efter § 27 vedrørende Ejendomme opførte efter 31. Maj 1918 først forældes — for Forretningslokalers Vedkommende — 2 Aar efter den nugældende Lejelovs Ikrafttræden den 1. April 1937.

Efter det saaledes antagne er Sagsøgernes Krav ikke bortfaldet, og den af Sagsøgte nedlagte Friiendelsespaastand kan derfor ikke tages til Følge.

Præmisserne til Landsrettens endelig Dom er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 10. Januar 1899 udlejede Enkefru R. Vater som Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 181 af Viborg Købstad Bygrunde be-

liggende paa Hjørnet af Ny Torv og Vestergade til A/S Crome & Goldschmidts Fabrikker nogle til Manufakturforretning benyttede Lokaler beliggende i Stueetagen i den Del af Ejendommen, der vender mod Torvet, tilligemed Kælderen under disse Lokaler samt nogle Lokaler paa 1. Sal for en aarlig Lejesum af 2900 Kr. Ved en Paategning paa Kontrakten af 30. April 1916 forhøjedes Lejen til 3050 Kr. I 1918 erhvervede Overretssagfører Dahl og Isenkræmmer Keis Ejendommen for en Købesum af 91.364 Kr., hvorhos Overretssagfører Dahl i 1919 overdrog Isenkræmmer Keis sin Andel i Ejendommen med en Avance af 8000 Kr. og samme Aar forhøjedes fornævnte Aktieselskabs Leje til 3900 Kr., hvortil kom et aarligt Lejebeløb af 900 Kr. for et Kælderrum. I 1919—20 foretog Isenkræmmer Keis, der havde Butik i Stueetagen mod Vestergade med Indgang i Hjørnet, en omfattende Ombygning og Modernisering af Ejendommen, og Omkostningerne herved udgjorde ialt ca. 160.000 Kr. Ved en Lejekontrakt af 20. og 22. Maj 1920 forhøjedes Aktieselskabets Leje til 15.000 Kr. aarligt for de tilsvarende Lokaler som hidtil dog med en Udvidelse af Lokalerne paa 1. Sal, saaledes at Lejemaalet nu omfattede hele denne Etage; yderligere betaltes der vedblivende 900 Kr. aarlig i Leje for et Kælderrum. Ifølge Lejekontrakten skulde alt Inventar i det lejede anskaffes af Lejeren, der blev Ejer af det. I 1924 solgte Keis Ejendommen med Inventar for en Købesum af 276.000 Kr. til Købmand Carl Christensen, som i de af Aktieselskabet lejede Lokaler drev Manufakturforretning. Købmand Christensen afgik ved Døden den 24. Juni 1924, og fra 1. Oktober s. A. at regne overdrod hans Enke Manufakturforretningen til Sagsøgerne, Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen, begge af Viborg, bl. a. paa Vilkaar at disse skulde betale Varelageret med ca. 317.000 Kr. og Inventaret med 60.000 Kr., hvilket var det Beløb, som Købmand Christensen havde betalt derfor, men ikke ydet noget for selve Overtagelsen af Forretningen. I 1931 opsagde Crome & Goldschmidt Lejemaalet til Ophør April Flyttedag 1933, idet det meddeltes Fru Christensen, at der intet var til Hinder for, at der fra et tidligere Tidspunkt kunde træffes en Ordning med Sagsøgerne om direkte Lejemaal. I Juni 1932 indlededes der Forhandlinger mellem Fru Christensen og Sagsøgerne om Lejemaal, og efter at en mundtlig Konference havde fundet Sted, tilskrev hun den 15. s. M. Sagsøgerne, at hun var »villig til at leje Dem Deres nuværende Lokaler — — — fra April Flyttedag 1933 for en aarlig Leje af 20.000 Kr. dog ikke udover et Tidsrum af 3 Aar.« Sagsøgerne svarede herpaa i et Brev af 16. s. M., at de fandt Lejen 20.000 Kr. urimelig høj og tilbød at leje Lokalerne for et Tidsrum af 2 Aar fra 1. April 1933 »til den af Dem under Samtalen forleden omtalte Leje Kr. 15.900 Kr. aarlig svarende til den hidtidige Leje eller eventuelt at købe Ejendommen for 240.000 Kr. efter nærmere Overenskomst.« Fru Christensen afslog i et Brev af 18. s. M. at gaa ind paa Sagsøgenes Tilbud, hvorhos hun bl. a. anførte: »Den af mig forlangte Lejesum anser jeg for yderst moderat, idet den ikke engang udgør 3 pCt. af den Omsætning, som finder Sted fra Lokalerne.« Sagsøgerne svarede herpaa i et Brev af 21. s. M., hvori de fastholdt en Leje af 15.900 Kr., og i hvilket det bl. a. hedder: »Naar vi maa regne med, at

Omsætningen i 1932 vil gaa ca. 20 pCt. ned, vil det være mod al sund Fornuft at gaa med til en Lejeforhøjelse paa 25 pCt., og det hverken kan eller vil vi gaa med til under saa usikre Forhold.« I den følgende Tid blev der af tidligere Manufakturhandler, Direktør Bisgaard af Aalborg, som var bekendt med saavel Fru Christensen som Sagsøgerne, ført særskilte Forhandlinger med dem, og under en Forhandling med Sagsøgerne den 19. August 1932 fremkom Bisgaard med et Forslag om, at Lejen skulde sættes i Forhold til Sagsøgernes aarlige Omsætning. Da Sagsøgerne ikke afviste dette, tilskrev Bisgaard Fru Christensen et Brev af 20. August 1932, hvori det bl. a. hedder:

»Vi har konfereret om forskellige Muligheder, og naaet til et Resultat, som vi drister os til at tro, De vil kunne acceptere. Foruden de af D'Herr benyttede Lokaler, ønsker de at leje Hjørnet med et Vindue til Torvet og 2 Vinduer til Vestergade.

De Herrer tilbyder at leje disse Lokaler paa følgende Betingelser:

1. Lejen fastsættes til $3\frac{1}{2}$ pCt. af den til enhver Tid opnaaede aarlige en detail Omsætning, dog med en garanteret Minimums Leje af 20.000 Kr. aarlig.

2. Lejemaalet ønskes uopsigeligt fra begge Sider i 10 Aar med et Opsigelsesvarsel af 1 Aar indtil en ordinær Flyttedag, kan altsaa først opsiges til Fraflytning til April Flyttedag 1943.« Der fulgte derefter nogle Eksempler paa, hvorledes Lejen vilde blive efter Omsættningens forskellige Størrelse, og denne angaves for Aaret 1931 at have udgjort ca. 590.000 Kr. Der veksledes derefter nogle Breve mellem Fru Christensen og Sagsøgerne, hvorunder Fru Christensen krævede »Procenten« forhøjet til $3\frac{3}{4}$, hvad Sagsøgerne først protesterede mod, men til sidst indgik paa.

Den 12. Oktober 1932 afsluttedes der Lejekontrakt, i hvilken det bl. a. hedder:

»Fru Carl Christensen udlejer til Købmændene Eggert Christensen og Otto Christensen følgende Lokaler i Ejendommen Hj. af St. Torv og Vestergade i Viborg, Matr. Nr. 181 af Viborg Købstad Bygrunde: 1. Sal paa nær Trappegangen fra Stue til Loft, Stuen paa nær de 5 vestlige Fag — inklusive Porten — af Bygningen mod Vestergade.

Kælderen under Sidebygningen i Gaarden og under Forbygningen mod St. Torv indtil det Tværskillerum, der nu findes udfor den tredje Stuepille fra Hjørnet.

Lejerne overtager Lokalerne i den Stand, hvori de forefindes, og lader for egen Bekostning opsætte et Skillerum midt for den tredje Pille fra Hjørnet mod Vestergade til Afskildring af Hjørnelokalet i Stuen fra de øvrige Lokaler mod Vestergade. Lejerne lader ligeledes paa egen Bekostning nedtage Ejerens Inventar — (Reoler og Vinduesskabe), som staar i Hjørnelokalet — — — Al Ombygning og Omforandring af Lokalerne bekostes ligeledes af Lejerne — — — Eventuelle Bygningsdele af Værdi — — — etc., der ikke kommer til Anvendelse afleveres til Ejeren.

Lejemaalet træder i Kraft 15. November 1932 og afløser det bestaaende, og for dette gælder følgende Bestemmelser:

1.

Lejemaalet vedvarer, indtil det med 1 Aars Varsel fra en af Siderne opsiges til Fraflytning en ordinær April eller Oktober Flyttedag. Dog kan ingen af Parterne opsiges det til Ophør før tidligst April Flyttedag 1938 og da med 1 Aars forudgaaende Varsel — — —

3.

Fremleje, helt eller delvis, af det lejede er ikke tilladt. Lejerne forpligter sig til at holde Forretningen aaben for fuld Drift, indtil Fraflytning lovlig kan ske, og maa ikke i Lejetiden direkte eller indirekte drive en Detail-Manufakturforretning andet Steds i Viborg Købstad.

4.

Lejen fastsættes til $3\frac{3}{4}$ pCt. af den til enhver Tid opnaaede aarlige en detail Omsætning, dog med en garanteret Minimumsleje af 20.000 Kr. aarlig, f. Eks.:

1. Ved en aarlig en detail-Omsætning paa Kr. 600.000 betales en aarlig Leje af $3\frac{3}{4}$ pCt. af Kr. 600.000 = Kr. 22.500.

2. Ved en aarlig en detail-Omsætning paa Kr. 700.000 betales en aarlig Leje af $3\frac{3}{4}$ af Kr. 700.000 = Kr. 26.250.

3. Ved en aarlig en detail-Omsætning paa Kr. 500.000 betales en aarlig Leje Kr. 20.000, idet $3\frac{3}{4}$ pCt. af 500.000 = Kr. 18.750 er under Minimumslejen. Ved den aarlige en detail-Omsætning forstaas Omsætningen i Aaret fra det ene Aars April Flyttedag til det følgende Aars April Flyttedag.

Lejen erlægges kvartalsvis forud med 5000 Kr. — — — Ved hver paafølgende April Flyttedag efterbetales den eventuelt fremkomne Merleje ifølge Kontrakten — — —

5.

Al Vedligeholdelse indvendig samt af Facaderne udfor det lejede fra Gade til Gesims paahviler Lejerne. Den øvrige Vedligeholdelse paahviler Ejeren — — —«.

Ved den i Kontrakten nævnte Ombygning og Omforandring, der medførte en Udgift for Sagsøgerne af ca. 19.800 Kr., hvoraf 3000 Kr. betaltes af Fru Christensen, fik Sagsøgerne Udstillingsvinduer mod Vestergade; i selve Hjørnet indrettedes et Udstillingssskab, bag hvilket der er Passage for gaaende, og Passagens indvendige Side bestaar udelukkende af Udstillingsvinduer; mod Vestergade indrettedes i den Del af Bygningen, hvor de fem vestligste Vinduesfag findes, to Butikker, som Sagsøgte udlejede til andre.

Efter Kontrakts Indgaaelse betaltes derefter af Sagsøgerne følgende Lejebeløb: 1932—33: 21.800 Kr., 1933—34: 23.834 Kr. 51 Øre, 1934—35: 27.098 Kr. 56 Øre, 1935—36: 26.997 Kr. 48 Øre, 1936—37: 27.436 Kr. 37 Øre og 1937—38: 27.704 Kr. 36 Øre.

I Marts Maaned 1936 veksledes der mellem Sagsøgerne og Arkitekt A. Frederiksen, København, som er gift med Sagsøgte, Fru Arkitekt Frederiksen, København, til hvem Ejendommen var overgaaet efter hendes Moders, fornævnte Fru Christensens Død, nogle Breve an-

gaende Lejemaalet med Henblik paa Uopsigelighedsperiodens Ophør til April Flyttedag 1938, hvorunder Sagsøgerne stillede Forslag om, at Lejen skulde beregnes efter $3\frac{1}{4}$ pCt. af Omsætningen og ikke overstige 25.000 Kr., hvilket Sagsøgte ikke vilde indgaa paa. Den 12. April 1937 tilskrev derefter Sagsøgerne Sagsøgte saaledes:

»Da vort Lejemaal af Forretningslokalerne ophører til April Flyttedag 1938 og en eventuel Opsigelse skal ske med 1 Aars Varsel, tillader vi os herved at henvende os til Dem for at forespørge, om De kan tænke Dem at nedsætte Lejen fra April Flyttedag 1938.

Vi er blevet gjort bekendt med den nye Huslejelov, og er blevet tilraadet en Undersøgelse om Berettigelsen af den nuværende Husleje, som vi siden 1933 har syntes at være unormal høj, naar det drejer sig om Provinsforhold, men vi mener, at begge Parter kan staa sig ved en Afgørelse uden denne Undersøgelse, og tillader os derfor at fremkomme med Forslag om en fast aarlig Leje for de kommende 10 Aar paa Kr. 20.000 — — —.«

Sagsøgte nægtede at indgaa herpaa, men erklærede sig villig til at give $\frac{1}{4}$ pCt. Afslag i den fastsatte Procent af Omsætningen. Sagsøgerne fastholdt, at Lejen skulde sættes til et fast aarligt Beløb, og Enighed opnaaedes ikke. Idet Sagsøgerne har anbragt, at den betalte Leje, der er fremkommet ved den for dem ubillige Maade, hvorpaa Lejen beregnes, staar i Misforhold til det lejedes Værdi, at de derfor i Henhold til Lov om Leje Nr. 54 af 23. Marts 1937 § 27 har Krav paa, at Beløbet nedsættes, at de endvidere, hvis Lejebeløbet nedsættes, har Krav paa i Henhold til Bestemmelsen i Lovens § 28 at faa det for meget betalte Beløb tilbagebetalt og faa Længden af Lejemaalet fastsat af Retten, samt at Bestemmelsen i Lejekontraktens Post 3 in fine — som værende aabenbart ubillig mod Sagsøgerne — i Henhold til Lovens § 30 bør tilsidesættes eller i hvert Fald ændres, har de anlagt nærværende Retssag og derunder nedlagt følgende Paastand:

1. at Sagsøgernes Huslejeydelse nedsættes til højst 19.500 Kr. aarlig, subsidiært højst 20.000 Kr.;

2. at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgerne 16.140 Kr. 73 Øre udgørende den for Aarene 21. April 1936 til 21. April 1937 og 21. April 1937 til 21. April 1938 for meget erlagte Husleje;

3. at Lejemaalet vedrørende de af Sagsøgerne lejede Lokaler fortsættes uforandret i 8 Aar fra denne Doms Afsigelse at regne, og

4. at Bestemmelsen i Kontraktens Post 3 in fine ændres derhen, at Sagsøgerne in solidum hæfter for Lejebeløb i Kontraktstiden, men med Ret for de paagældende eller en af disse til tillige at drive Forretning andetsteds.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, hvorhos hun har nedlagt en subsidiær Paastand.

Foreløbig bemærkes, at et af Sagsøgte til Begrundelse af Frifindelsespaastanden fremsat Anbringende om, at Sagsøgernes Krav ikke har Hjemmel i Lejeloven, eller at det i hvert Fald var forældet som Følge af Reglen i Lejelovens § 35, Stk. 1, efter særskilt Procedure af Sagens Formalitet er forkastet ved Landsrettens Dom af 22. Marts 1938.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Sagsøgte nu i det væsentlige anført følgende:

Den i Lejekontrakten anvendte, procentvise Fastsættelse af Huslejen giver en rimelig og let anvendelig Maalestok for Udfindelsen af den Husleje, der bør svares, naar det som i nærværende Tilfælde drejer sig om en omfattende, i Drift værende Forretning, idet Lokalernes Egnethed til Forretningsbrug og ikke mindst deres Beliggenhed er af stor Betydning for Lejernes Indtjeningsmuligheder, og Lejens Størrelse derfor naturligt bør sættes i Forhold til Omsætningens Størrelse. Den anvendte Procentsats vil efter det foreliggende ikke kunne siges at staa i Misforhold til, hvad der i saa Henseende maa anses for rimeligt, og allerede som Følge heraf vil der ikke kunne blive Spørgsmaal om Nedsættelse af Lejen, uanset hvilken Størrelse den i det enkelte Aar maatte kunne andrage. Men ogsaa naar henses til de Lejebeløb, som Sagsøgerne i Henhold til Kontraktens Beregningsmaade er kommet til at betale, staa disse heller ikke — hvilket det maa tilkomme Sagsøgerne at godtgøre — i noget Misforhold til det lejedes Værdi. Ved Bedømmelsen af Størrelsen maa der nemlig ikke ses paa et enkelt aarligt Lejebeløb, men paa de vekslende Beløb gennem Aarene, og paa den Mulighed der er for Lejens Nedgang, hvis Omsætningen gaar tilbage. I Aarene siden Kontraktens Indgaaelse har Lejen regnet fra April til April gennemsnitlig udgjort 26.614 Kr. aarlig, og dette Beløb er ikke udover, hvad der — naar henses til Ejendommens Værdi, dens Beliggenhed, Lokalernes Størrelse og Anvendelighed til Formaålet og de gunstige Vilkaar, paa hvilke Sagsøgerne i sin Tid overtog Forretningen — svarer til en passende Husleje for disse Lokaler, til hvilke Sagsøgernes Forretning er saa nøje knyttet. Den foranførte Korrespondance, der gik forud for Kontraktens Afslutning — saavel som Kontraktens Angivelse af de paaregnede Huslejer — viser da ogsaa, at Sagsøgerne selv regnede med Lejebeløb af omkring denne Størrelse, og allerede heraf fremgaar det, at det ikke — som af Sagsøgerne hævdet — forelaa nogen Nødssituation, som tvang Sagsøgerne til at indgaa Lejemaålet. Endelig maa der ogsaa henses til, at Sagsøgte ikke har betinget sig, at Sagsøgerne skal føre Ejendommen tilbage i den Skikkelse, den i det væsentlige havde før, og dette indeholder en betydelig Risiko for Sagsøgte, som ogsaa maa ækvivaleres gennem Huslejen.

Med Hensyn til Ejendommens Værdi er det oplyst, at den ved sidste Vurdering til Ejendomskyld er ansat til 220.000 Kr. mod 200.000 Kr. ved de to foregaaende Vurderinger. Der er derhos dels under Sagens Forberedelse, dels under Domsforhandlingen fremkommet forskellige Oplysninger fra Parterne om den Værdi, Ejendommen skulde repræsentere. Idet der regnes bl. a. med Udgifterne til de forskellige Ombygninger, Inventaret i Isenkræmmer Keis's Butik, forskellige Udgifter ved Prioritering m. m. naas til en »Anskaffelsespris« af ca. 366.000 Kr. Afdøde Carl Christensen ansatte efter sit Køb af Ejendommen et Beløb af 306.000 Kr. som den Værdi, hvorefter han vilde administrere den, og Sagsøgte er under Hensyntagen til forskellige Forhold kommet til Værdiansættelser fra ca. 313.000 Kr. til ca. 340.000 Kr. I

1932 tilbød Sagsøgerne — som nævnt — at købe Ejendommen for 240.000 Kr., og i Maj 1937 fremsatte de et Tilbud om Køb til en Pris af 275.000 Kr.

Under Sagen er der afholdt to Syns- og Skønsforretninger til Vurdering af de lejede Lokaler i Henhold til Huslejelovens § 27.

De først udmeldte Syns og Skønsmænd, Tømremester C. W. Jensen og Købmand Carl Malling, begge af Viborg, udtaler i deres Skønsforretning af 20. Maj 1938 følgende:

»mødte undertegnede Skønsmænd — — — Torsdag den 28. April i Ejendommen, for at besigtige denne og de i Ejendommen værende, til Sagsøgerne udlejede Lokaler. Under Hensyn til alle de i Sagen foreliggende Oplysninger, samt til Huslejelovens § 27, skal vi udtale, at vi i nedenstaaende Skøn ikke mener at kunne tage særligt Hensyn til denne Paragrafs Henvisning til, at Lejeansættelsen skal sammenlignes med andre i Kommunen værende udlejede Lokaler af tilsvarende Beskaffenhed, idet vi ikke formener, at der her i Byen findes Ejendomme med en saa udpræget ensidig Indretning og Benyttelse, som i det her foreliggende Tilfælde.

Vi kender ikke noget Tilfælde her i Byen, hvor Huslejen er baseret paa Omsættningens Størrelse, men formener dog, at en Husleje fastlagt til 3 $\frac{3}{4}$ pCt. af en Detailomsætning i Manufakturbranchen i Almindelighed maa anses for at være rimelig.

Vi skønner dog, at denne Form for Lejeansættelse kan virke mindre heldigt, og vi er derfor i nedenstaaende Ansættelse af Lejen gaaet ud fra, at der fremtidig betales en fast aarlig Leje, alt under Hensyn til Bestemmelserne i Huslejelovens § 27, med ovennævnte Forbehold.

I Betragtning af, at der i Ejendommen yderligere findes to Butikker, hvilke to Butikker antages at kunne indbringe en aarlig Leje af ca. 4800 Kr., og under Hensyn til Ejendommens Værdi, og den Forrentningsevne, som en Ejendom af denne særlige Beskaffenhed maa kunne yde, skønner vi, at en fremtidig aarlig Leje af 24.000 Kr. af de af Sagsøgerne lejede Lokaler maa anses for passende.«

I et Retsmøde i Landsretten den 28. Juni 1938 udtalte Mændene derhos, at — — — de skønsmæssigt ansætter Ejendommen i dens nuværende Tilstand og Drift til en Værdi af 285.000 Kr. — 300.000 Kr., at Forrentningsprocenten vil kunne sættes til 9—10 pCt., og at Lejen, naar Hensyn tages til, at to Butikker i Ejendommen til Vestergade ikke er indbefattede i Lejemaalet, kan fastsættes som i Forretningen angivet til 24.000 Kr. aarlig.

I den af de derefter udmeldte Skønsmænd, Tømmerhandler, Direktør Kjærsgaard, Viborg, og Manufakturhandler Johs. Kirkemann, Horsens, og Aage Wisse, Aalborg, afgivne Skønsforretning af 24. August 1938 hedder det saaledes:

»mødte undertegnede Skønsmænd — — — Onsdag den 24. August i Ejendommen, for at besigtige denne og de i Ejendommen værende, til Sagsøgerne udlejede Lokaler. Efter at have besigtiget Ejendommen overalt, og under Hensyn til alle de i Sagen foreliggende Oplysninger, samt til Huslejelovens § 27, skønner vi:

1. Det udlejedes Beliggenhed, i Betragtning af, at der i dette drives

Manufakturhandel en detail, maa anses for at være mindre god, idet Beliggenheden for Forretning af denne Art, er af Betydning for at opnaa Strøghandel.

2. Den tidligere anvendte Lejeansættelse med $3\frac{3}{4}$ pCt. af Omsætningen, kan vi ikke udtale os om Rimeligheden af, da vi ikke kender denne Fremgangsmaade anvendt noget Sted. Vi anser den rette Lejeansættelse for værende den, at tage Hensyn til det udlejedes Areal, Indretning samt Beliggenhed i Forretningskvarter, og ud fra dette fastsætte den aarlige Husleje.

3. Vedrørende Ejendommens Vedligeholdelsestilstand, skønner vi, at Ejendommens Facade fra Skiltehøjde til Gesims, er i daarlig Stand, ligeledes finder vi Centralvarmeanlægget for værende forældet.

4. At sammenholde Lejen af de heromtalte Lokaler med den i Kommunen gældende almindelige Leje for Lokaler af tilsvarende Beliggenhed, anser vi for vanskelig, idet der os bekendt ikke findes Butikker i denne eller anden Branche i Viborg af tilsvarende Størrelse. Vi er ganske vist gjort bekendt med de i denne Sag nævnte Butikker paa Mathiasgade, men Størrelsesforskellene mellem disse og heromtalte, finder vi saa store, at vi ikke anser det for rimeligt at drage nogen direkte Sammenligning.

5. Efter det foreliggende Materiale, og ud fra en grundig Gennemgang af Lokaler, samt udregnet paa Grundlag af den vedlagte Arealattest, der udviser Nettoarealet (hvortil bemærkes, at vi for Udstilling paa Hjørnet har medregnet Passagen, saaledes at Hjørnet ialt er beregnet til ca. 60 m², idet vi mener Passagen er en Del af Ejendommens bebyggede Areal) det udlejedes Beliggenhed, og i Betragtning af at Inventaret tilhører Lejerne, ligesom den indvendige Vedligeholdelse paa-hviler Lejeren, samt taget i Betragtning at Ombygningen af Hjørnet delvis er bekostet af Lejerne, skønner vi, at en passende aarlig Leje for de Sagsøgerne udlejede Lokaler vil være Kr. 20.000.«

Efter Afgivelsen af denne Skønforretning rettedes der fra Sagsøgerens Side en skriftlig Forespørgsel til disse Skønsmænd, om der mentes at være et Misforhold mellem Lokalernes Lejeværdi og den faktisk betalte Leje, idet det fremhævedes, at Lokalerne er udlejede uden Inventar, og at Sagsøgerne skulde vedligeholde Lokalerne indvendig samt delvis besørge den udvendige Vedligeholdelse. Herpaa svarede Direktør Kjærsgaard og Manufakturhandler Kirkemann bekræftende, idet den sidste tilføjede, at en Leje af 20.000 Kr. efter hans Kendskab til, hvad der betales for lignende Lokaler i Horsens, var en stor Pris. Manufakturhandler Visse henviste til den afgivne Forretning.

Færdig fra Trykkeriet den 21. Februar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 80

Mandag den 5. Februar.

Med Hensyn til de lejede Lokalers Størrelse fremgaar det af den i den sidstanførte Skønsforretning nævnte Arealattest, at Lokalerne har en Gulvflade af ialt 664,51 m². heri medregnet Lokalerne i Kælderen med en Gulvflade af 135,80. Af de resterende Lokalers Gulvflade, ialt 528,71 m², udgør Butikslokalerne mod Ny Torv 94,5 m² og de øvrige Butikslokaler, der findes i Sidehuset uden Vinduer til Gaden 62,8 m²; Udstillingslokalerne paa 1. Sal mod Torvet udgør 112 m² og mod Vester-gade 120,40 m².

Angaaende den Husleje, der betales for andre Butikslokaler i Vi-borg, hvorfra der drives Manufakturforretning, er det oplyst, at der for en Butik i Mathiasgade, hvis Gulvareal er 200 m² betales 5000 Kr. aarlig; af en anden Forretning paa Mathiasgade, som har Butikslokaler i Stuen med et Gulvareal af 150 m² og Lokaler paa 1. Sal med samme Gulvareal, betales 5700 Kr. aarlig. Af de nævnte Forretninger svares der saaledes en Husleje af ca. 30 Kr. pr. m², medens der af Sagsøgerne i Forhold til den gennemsnitlige Husleje af 26.614 Kr. af Lokalerne bortset fra Kælderlokalerne svares ca. 50 Kr. pr. m².

Med Hensyn til den procentvise Beregning af Lejen efter Omsæt-ningens Størrelse skal nu først bemærkes, at denne Beregningsmaade ikke skønnes rimelig, naar den — som sket i Lejekontrakten — er for-bundet med en Bestemmelse om, at Minimumslejen sættes saa højt som 20.000 Kr., idet Fordelen ved Reguleringen efter Omsætningsens Stør-relse derved saa langt overvejende bliver til Sagsøgtes Fordel. Naar derhos henses til alt det foreliggende findes den Leje, der er fremkom-met som Resultat af denne Beregningsmaade, at staa i Misforhold til Værdien af de af Sagsøgerne lejede Lokaler, og der skal herved særlig henvises til de i den sidstnævnte Skønsforretning fremsatte Bemærk-ninger om Ejendommens Beliggenhed og Vedligeholdelse, og til det ovenanførte om den Husleje, der betales af de der nævnte Manufaktur-forretninger her i Byen, fra hvis Anvendelse som Sammenligningsgrund-lag ikke findes ganske at kunne bortses. Lejen vil herefter være at bestemme til et fast aarligt Beløb, og dette Beløb vil være at fastsætte til 21.000 Kr.

Som Følge af den herved skete Nedsættelse af Lejen vil Sagsøgte i Medfør af Lejelovens § 28 have at tilbagebetale det for meget erlagte Beløb. Sagsøgte har med Hensyn hertil anført, at Tilbagebetalingskravet maa være begrænset til den for Tiden efter Lovens Ikrafttræden den

1. April 1937 betalte-Husleje, idet der ikke i Loven er givet Bestemmelsen i § 28 tilbagevirkende Kraft med Hensyn til Leje vedrørende Tiden før Lovens Ikrafttræden. Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgte Medhold. Sagsøgernes Paastand vil derfor, da de paagældende Beløb ikke er forældede i Medfør af Lejelovens § 35, Stk. 2, være at tage til Følge i Forhold til det ovenfor anført Beløb af 21.000 Kr., hvorved fremkommer et Merbeløb af ialt 13.140 Kr. 73 Øre.

I Medfør af samme Lovbestemmelse vil Længden af Sagsøgernes Lejemaal være at fastsætte til 6 Aar.

Med Hensyn til Sagsøgernes Paastand om Ændring af Lejekontraktens Post 3 in fine skal bemærkes, at det ikke skønnes aabenbart ubilligt mod Sagsøgerne, at de i Lejetiden er afskaaret fra at drive saadan Forretning andetsteds, saaledes som i Post 3 omtalt, og Sagsøgernes herhenhørende Paastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Herefter vil der være at give Dom som nedenfor anført.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerne 3000 Kr.

Onsdag den 7. Februar.

Nr. 201/1939. **Havnearbejder Axel Neumann Larsen**
(Landsretssagf. H. Bache)

mod

Skibsreder K. Jurnas (Gelting),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Ulykkestilfælde.

Sø- og Handelsrettens Dom af 17. Februar 1939: Sagsøgte, Skibsreder K. Jurnas, Pärnu, Estland, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Havnearbejder Axel Neumann Larsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Som Godtgørelse for Udlæg tillægges der Sagsøgeren 186 Kr. 30 Øre, der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at den af de estniske Myndigheder foretagne Godkendelse af Skibets Lastnings- og Losningsmateriel og den Omstændighed, at Losningsarbejdet var overdraget et herværende Stevedorefirma, ikke udelukker, at der i Anledning af Ulykken gøres Erstatningsansvar gældende mod Indstævnte.

Da Spilakslen med den derpaa anbragte Kile efter det optagne Skøn ikke har været dækket paa betryggende Maade, findes Lossespillet at have været uforsvarligt indrettet, og Indstævnte, hvem Ansvar herfor paahviler, findes derfor at være pligtig at erstatte Appellanten den skete Skade, dog kun med $\frac{2}{3}$,

da Appellanten ved i den i Dommen omtalte Paaklædning at læne sig ind over Akslen i nogen Grad har ladet det mangle paa fornøden Agtpaagivenhed.

Med Hensyn til den paastaede Erstatning bemærkes, at Indstævnte anerkender Posterne 1) og 2) men gør Indsigelse mod Størrelsen af Posterne 3)—5).

Idet Posterne 3)—5) under eet findes at burde bestemmes til 9000 Kr., saaledes at det samlede Erstatningsbeløb udgør 9327 Kr., vil Indstævnte være at dømme til at betale Appellanten $\frac{2}{3}$ af 9327 Kr. nemlig 6218 Kr. med Renter, hvilket Beløb vil være at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsikringen, samt til i Sagsomkostninger for begge Retter at betale til Appellanten 400 Kr. og iøvrigt efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Skibsreder K. Jurnas, bør til Appellanten, Havnearbejder Axel Neumann Larsen, betale 6218 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. Oktober 1938 til Betaling sker, hvilket Beløb bør indbetales til Direktoratet for Ulykkesforsikringen.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 400 Kr., hvorhos Indstævnte betaler de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelse for det stempede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Sø- og Handelsretten og for Højesteret samt til Landsretssagfører Henrik Bache i Godtgørelse for Udlæg 186 Kr. 30 Øre og 201 Kr. 55 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 26. Februar 1937 kom Sagsøgeren, Havnearbejder Axel Neumann Larsen, som af Stevedore-Firmaet Holger Jørgensen var antaget til at arbejde ved Losningen af den Sagsøgte, Skibsreder K. Jurnas, Pärnu, Estland, tilhørende, i 10 m Bassinet her i Havnen liggende 4-mastede Skonnert »Mihkel«, til Skade, medens han passede Skibets Motor-Lossespil, derved at en af Spilletts roterende Aksler greb fat i hans Tøj, og han blev trukket ind over Spillet, hvorved han fik begge Overarme brækket.

Sagsøgeren blev straks efter Ulykkestilfældet indlagt paa Rigshospitalet, hvor han opholdt sig i 72 Dage. Sagsøgeren har siden Ulykkestilfældet ikke været beskæftiget ved Havnearbejde, hvorimod han, dog kun i ringe Omfang, har assisteret sin Hustru i Ægtefællernes Rulleforretning.

I en af Overlæge, Dr. med. Aage Kock under 21. Februar 1939 om Sagsøgeren afgivet Erklæring hedder det bl. a. følgende:

»Den 40-aarige havnearbejder har ved U-T. paadraget sig brud af begge overarme, paa venstre side var det et dobbelt-brud. Alle brud er nu helede.

De objektive paaviselige forandringer er:

Brudspor med ringe (ved Røntgenfoto større-) forskydning af brudstykkerne paa begge arme. Ringe strækkemangel i begge albuer og let drejemangel paa venstre side. Følelsesnedsættelse paa venstre haand, fingre og lidt af underarmen. Alle forandringer er mest udtalte paa venstre arm, der er 2 cm. kortere end højre.

De subjektive symptomer er: Kraftmangel, følelse af stramning om venstre albu, kuldefornemmelse paa venstre haand.

De forskellige læsioner er lægt med ualm. god bevarelse af funktionen. Hans klager er ret faa og ikke overdrevne. Der er ingen tvivl om, at de vedligeholdes af mangel paa træning. Hvis han kunde — til en begyndelse — faa det lettere arbejde, han har søgt (Winchmand, spilmand), vilde han sikkert blive arbejdsdygtig uden større nedsættelse af erhvervsevnen indenfor en rimelig tid.«

Efter at Overlæge Aage Kock paany havde undersøgt Sagsøgeren, den 6. Oktober 1938, afgav han s. D. en Erklæring desangaaende, hvori det bl. a. hedder:

»Hvad den kirurgiske side af tilfældet angaar, er der ingen større forskel at paavise, sammenlignet med sidste undersøgelses resultat, som nyt fund er konstateret en let skuren i begge skuldre. Den tidligere fundne føleforstyrrelse synes noget mere fremtrædende og af noget større udbredning.

Den anatomiske funktion af begge armene er bleven ualm. god, og det maa forekomme paafaldende, at han kun er i stand til yde saa ringe hjælp i forretningen eller paa anden maade. At han ikke paa nuværende tidspunkt kan genoptage arbejde i havnen, er forstaaeligt, men betydelig bedring af arbejdsevnen maa kunne opnaas.«

Endelig hedder det i en af Overlæge, Dr. med. N. C. Borberg under 14. Oktober 1938 afgivet Erklæring:

»Hr. Axel Neumann Larsen har ved det nævnte Ulykkestilfælde paadraget sig Brud af begge Overarme, der synes helede i udmærket Stilling.

Ved Undersøgelsen findes en Følesvækkelse paa begge Arme, i »Balhandskeform« med øvre Grænse paa Overarmens Midte, mest massiv paa venstre Overextremitet. Følesvækkelsen omfatter Berøring, Smerte og Temperatursans, men ikke Stereognose. Den øvrige Undersøgelse viser — udover funktionelle Fænomener og en betydelig Fedme — intet abnormt.

Sensibilitetsforstyrrelsen maa antages at være funktionelt betinget, hvilket ogsaa svarer til hans hele neurotiske Indstilling. Dens Tiltagen fra Undersøgelsen 21. Februar 1938 til nu taler i samme Retning.

Mod Antagelsen af en Plexuslæsion, der iøvrigt godt kunde være fremkaldt ved en Læsion som den foreliggende, taler Følesvækkelsens ensartede (dobbelt-sidede) Afgrænsning og Massivitet — dog med be-

varet Stereognose — uden samtidig Tab af motorisk-trofiske Funktioner. Mod en Hæmatomyeli taler den manglende Dissociation af Føleforstyrrelsen og de — trods Følesvækkelsens Massivitet — manglende neurologiske Forandringer paa Underextremiteterne.»

Under 18. Marts 1938 blev der af Direktoratet for Ulykkesforsikringen tillagt Sagsøgeren som Invaliditetserstatning Kr. 1871,— beregnet efter en Invaliditetsgrad af 18 pCt. og en Aarsløn af Kr. 2100,— ved Hjælp af hvilken Erstatning den ovenfor omtalte Rulleforretning er anskaffet.

Vedkommende Ulykkesforsikringselskab — Forsikringsaktieselskabet »Absalon« — har haft en Udgift af ialt Kr. 3.632,25 til Betaling af Invaliditetserstatning, Dagpenge for Tiden 26. Februar 1937 til 18. Marts 1938, samt Lægeerklæringer og Røntgenundersøgelser.

Sagsøgeren mener imidlertid udover den ham tillagte Invaliditetserstatning at have et Erstatningskrav overfor Sagsøgte, idet Sagsøgeren anser det paagældende Spils Indretning uden Tildækning af de roterende Dele for uforsvarlig og mener, at Sagsøgte som Reder for Skibet maa være ansvarlig for Skaden.

Idet derhos Direktoratet for Ulykkesforsikringen i Henhold til § 4, Stk. 2, i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 har tiltraadt, at Kravet fremføres ved Søgemaal, har Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces dog uden Beskikkelse af Sagfører, under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale Kr. 10,997 med Renter 5 pCt. pro anno fra Stævningens Dato, den 21. Oktober 1938, saaledes at en Sagsøgeren eventuelt tillagt Erstatning vil være at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsikringen.

Sagsøgeren opgør nærmere sin Erstatningspaastand saaledes:

1. Værdien af et ødelagt Lommeur og iturevet Tøj	Kr.	180,00
2. Udgifter til Læger, Medicin, Røntgenundersøgelse m. v. —		147,00
3. Tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden 26. Februar 1937—		
18. Marts 1938, beregnet efter en Aarsindtægt af		
3000 Kr.	—	3.170,00
4. Godtgørelse for Svie og Smerte	—	1.500,00
5. Erstatning for Invaliditet og for Ødelæggelse af Stilling		
og Forhold	—	6.000,00
		<hr/>
		Kr. 10.997,00

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han derhos specielt protesterer mod Størrelsen af Posterne 3—5 i Sagsøgerens Erstatningsberegning.

Sagsøgte har foretaget Procesanmeldelse overfor Stevedore-Firmaet Holger Jørgensen, som har ladet give Møde under Sagen, dog uden at udtale sig.

Under Sagens Forberedelse har Skibets Motorpasser Arkadi Tuur afgivet Vidneforklaring her for Retten, ligesom Retten ved samme Lejlighed har besigtiget Forholdene ombord i Skibet. Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Havnearbejder Johs. Nielsen, som ligeledes arbejdede ombord paa Skibet ved den paagældende Lejlighed, af Formand for Havne-

arbejdernes Fællesforbund Peter Christensen og af Prokurist Carl Oscar Birch, som er ansat i Stevedore-Firmaet Holger Jørgensen. Endelig har Kaptajn E. Krogh og Ingeniør Holger Tuxen, som i Henhold til Rettens Udmeldelse den 27. Juni 1938 har foretaget en Besigtigelses- og Skønforretning over Skibets Lossespil, under Domsforhandlingen afhjemlet deres Skønserklæring.

Ifølge de foreliggende Oplysninger er det paagældende Lossespil opstillet i et Hus for i Skibet. I Husets Agterskot er der fem Aabninger, hvoraf tre større Wireføringsaabninger og to mindre Udsigtsaabninger, ud til Dækket. Spillet drives med Remtræk fra en 70 H.K. Dieselmotor. Der er ialt tre Spiltromler paa en tværskibs Aksel, og udfør den styrbords Tromle er der en Forlagsaksel (Transmissionsaksel). Dennes Tanddrev er fastkilet til Akslen med en 25 mm bred Hagekile, hvis Hage springer 100 mm frem fra Tanddrevets Nav. Saavel Forlagsakslen Tanddrev som selve Tandhjulet paa den tværskibs Aksel er beskyttet ved en Skærm, medens derimod Forlagsakslen og Hagekilens ovennævnte Fremspring var fri.

Da Ulykken skete, stod alle tre Spiltromler stille, og kun den tværskibs Aksel og Forlagsakslen løb rundt, saaledes at der var stærk Støj i Rummet. Alle Aabningerne i Agterskottet stod aabne, og Sagsøgeren og Motorpasseren var alene i Rummet. Sagsøgeren var iført tyk Paa-klædning og havde yderst en halvlang Frakke af tyndt Stof fastgjort om Livet med et Bælte.

Ifølge de af Sagsøgeren, Motorpasseren og Havnearbejder Johs. Nielsen afgivne Forklaringer stod Sagsøgeren lige midt for den roterende Forlagsaksel ved den styrbords Spiltromle, idet han med sin højre Haand holdt paa Spiltromlens højre Skive, medens Havnearbejder Johs. Nielsen, der ved den paagældende Lejlighed arbejdede som Luge-mand, stod udenfor paa Dækket og bøjede sig frem med Hovedet ind mod den yderste styrbords Wireføringsaabning for efter sin egen Forklaring at give Sagsøgeren en Besked om Arbejdet. Ulykken skete derved, at Sagsøgeren af Hensyn til Støjen i Rummet lænede sig frem over den roterende Forlagsaksel for at kunne høre Nielsen. Derved kom Sagsøgeren med sin Overfrakke saa nær Akslen, at denne, mulig med den ommeldte Hagekile, greb fat i Sagsøgerens Frakke og trak ham ind mod Spillet, hvorefter Motorpasseren straks sprang til og fik Spillet sat ud af Funktion.

Paa Forespørgsel fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen, om det er forsvarligt at arbejde med et Spil, naar der ikke er Beskyttelses-skærm over en Kile, har Statens Skibstilsyn i Skrivelse af 26. Oktober 1937 udtalt følgende:

»Kiler er ikke dækket af særlig Skærm, men dækkes i nogen Grad af Skærmen over Tandhjulet og af de Jernstænger, der sammenholder et Spil. Kilerne er i Almindelighed kun lidt fremstaaende og de er i sig selv kun farlige, naar man er iført flagrende Tøj. Jernstængerne synes at mangle paa det i Sagen omhandlede Spil. Hvis de mangler, er det uforsvarligt at anvende Spillet«.

I Skønsmændenes ovennævnte Erklæring hedder det bl. a.:

»Den Mand, som betjener dette Spil, maa i visse Tilfælde under

Spillet Gang læne sig frem over den roterende Aksel for at modtage Ordre fra Mandskabet paa Dækket.

Efter at Ulykken var sket, blev der opsat et Bræt som Beskyttelse mod den roterende Aksel. Dette er efter vor Mening endnu ikke tilstrækkeligt. Vi maa udtale som vor Overbevisning, at som Forholdet er ombord, vil det kunne hænde, at en Flig af Spilmandens Tøj enten bliver fanget af den fremspringende Kile eller bliver viklet om den roterende Spilaksel og derefter trækker det hele med sig, hvilket jo ogsaa var Tilfældet, da Ulykken skete.

Der er Skærm over Tanddrevet, men denne Skærm bør gøres saa bred, at den udelukker Faren for, at Kilen kan faa fat i Spilmandens Tøj, ligesom den ubeskyttede roterende Spilaksel bør være beskærmet over hele Længden.«

Til Støtte for sin Paastand om Friindelse har Sagsøgte for det første anført, at han maa være uden Ansvar for mulige Mangler ved Spillet, da dette, som det fremgaar af en Erklæring af 26. November 1938 fra Vandvejenes Direktorat i Estland, var godkendt i den foreliggende Tilstand af de kompetente estniske Myndigheder ved Besigtigelse den 24. August 1938. Sagsøgte har herved anført, at Estland ikke omfattes af Konventionen af 28. Januar 1926 om Skibes Sødygtighed og Udrustning, jfr. Bekendtgørelse Nr. 181 af 18. Juni 1928, og at det derfor ifølge almindelige internationale Regler, jfr. Art. 60 Nr. 3 i Bekendtgørelse Nr. 224 af 19. Juli 1930 om international Konvention om Sikkerhed for Menneskeliv paa Søen, maa være Hjemlandets Lovgivning og dettes Myndigheders Skøn, som er afgørende for, hvilke Krav der bør stilles til et Skibs Lastnings- og Losningsmateriel.

Sagsøgte har dernæst til Støtte for sin Paastand anført, at Sagsøgte under den nu bestaaende Ordning her i Havnen med Hensyn til Lossearbejdet ombord i Sagsøgtes Skibe ikke har nogensomhelst Indflydelse paa Udførelsen af dette Arbejde, medens det, jfr. § 1 i Bekendtgørelse Nr. 55 af 10. Marts 1928 angaaende nærmere Forskrifter for Laste- og Lossemidler m. m., maa være Stevedore-Firmaet som den, der leder Arbejdet, der maa bære et eventuelt Ansvar for, at de fornødne Forsigtighedsregler til Værn mod Ulykker ikke er truffet.

Endelig har Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren ved trods sin u hensigtsmæssige Paaklædning at læne sig hen over Spillet for at samtale med en Kammerat har gjort sig skyldig i en saadan Uagtsomhed, at han selv bør bære det fulde Ansvar, eller i hvert Fald et Medansvar, for det passerede.

Overfor det af Sagsøgte saaledes anførte maa Retten give Sagsøgeren Medhold i, at den Omstændighed, at det paagældende estniske Skibs Lastnings- og Losningsmateriel er godkendt af dets Hjemlands Myndigheder, ikke udelukker danske Domstole fra at bedømme Forsvarligheden af dette Materiel, naar der, som i det foreliggende Tilfælde, kræves Erstatning for Skade sket ved Anvendelsen af Materiellet. Retten maa ligeledes være enig med Sagsøgeren i, at den Omstændighed, at der mulig paahviler Stevedoren Ansvar for det passerede, ikke udelukker, at der tillige kan paahvile Sagsøgte som Skibets Ejer et selvstændigt Ansvar.

Imidlertid var det paagældende Spil ikke blot godkendt af de estniske Myndigheder, men det var ogsaa i samme Stand anvendt under flere Ophold af Skibet her i Havnen, uden at der fra Stevedorens, Havnearbejdernes eller fra nogen anden Side var stillet Krav om Iagttagelse af særlige Forsigtighedsforanstaltninger. Sagsøgeren har ifølge sin Forklaring ogsaa selv flere Gange tidligere betjent Spillet og har saaledes været godt kendt med dets Indretning, ligesom han maa have været klar over den Fare, som han, særlig som Følge af sin Paaklædning, udsatte sig for ved at læne sig hen over Forlagsakslen, medens denne roterede. Hertil kommer endelig, at Retten maa gaa ud fra, at der intet var til Hinder for, at Sagsøgeren kunde have modtaget Besked fra Lugemanden gennem en af Spilhusets andre aabentstaaende Aabninger, specielt gennem den for det styrbords Spil anordnede Udsigtsaabning. Under disse Omstændigheder findes der ikke at være Grundlag for at paalægge Sagsøgte noget Ansvar for den Sagsøgeren overgaaede Skade, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde, uden at det vil være fornødent for Retten at komme ind paa de Indsigelser, der af Sagsøgte er fremsat mod Posterne 3—5 i Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Som Godtgørelse for Udlæg tillægges der Sagsøgeren Kr. 186,30, som betales af det Offentlige.

Fredag den 9. Februar.

Nr. 192/1939.

A/S W. Heiber & Co.
(Landsretssagf. Ole Hansen)

m o d

A/S Matr. Nr. 6 a m. fl. af Emdrup (Overretssagf. Asbjørn Smitt),

betræffende Appellantens Ret til Ud- og Indkørsel mellem en Appellantens tilhørende fast Ejendom i Emdrup og en offentlig Vej (Teglstrupvej).

Østre Landsrets Dom af 6. Juli 1939 (II Afd.): De Sagsøgte, A/S Heiber & Co. kendes uberettigede til at etablere Ud- og/eller Indkørsel fra Ejendommen Matr. Nr. 365 Emdrup til Teglstrupvej. De Sagsøgte betaler Sagsøgerne, A/S Matr. Nr. 6 a m. fl. Emdrup, i Sagsomkostninger 500 Kr. at udredes inden 15 Dage fra nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at der i Sagen ikke findes Oplysninger til Støtte for, at der er truffet nogen Aftale om, at Matr. Nr. 365,

der er udstykket den 5. Februar 1919 og tilskødet Vognmand P. Nielsen den 28. April 1919, ikke skulde have Facaderet mod Teglstrupvej.

Endvidere bemærkes, at det for Højesteret er oplyst, at Matr. Nr. 365's Tiltrædelse af Overenskomsten af 1932 og Forbehold om at have Facaderet er meddelt dels Vejlavet og dels den ene af Samejerne til Matr. Nr. 6 a, der har erklæret intet at have at erindre derimod.

Deklarationen af 1919 findes at maatte forstaas saaledes, at Magistraten, overfor hvem intet Forbehold var taget, har villet sikre ogsaa de tilstødende Grundejere Færdelsesret til Teglstrupvej. Hermed stemmer, at Ejeren af Matr. Nr. 365 ved Forhandlingerne om Overenskomsten af 1932 blev medregnet som tilstødende Grundejer saaledes, at Matr. Nr. 365 derefter har betalt Bidrag til Vejens Vedligeholdelse.

Herefter findes Appellanten at have Ret til Ind- og Udkørsel paa Teglstrupvej, og Appellantens Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S W. Heiber & Co., bør for Tiltale af Indstævnte, A/S Matr. Nr. 6 a m. fl. af Emdrup, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr., inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Af sigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Af de umiddelbart Nord for Emdrupvej og Vest for Lyngbyvejen beliggende, Entreprenør Ole Nielsen og senere dennes Enke Johanne Nielsen tilhørende Grunde, overdroges ved Skøde, tinglæst den 6. Juli 1903, til de nævntes Søn Vognmand P. Nielsen Matr. Nr. 365 og 24 af Emdrup, hvilke Arealer begge laa ud til Lyngbyvejen, saaledes at Matr. Nr. 365 omsluttede Matr. Nr. 24, og Nord og Syd for dette Stykke naaede ud til Lyngbyvejen.

Ved Købekontrakt af 11. December 1917 erhvervede Fr. Blauenfeldt og Viggo Christensen i Forening den største Del af de ovennævnte Ole Nielsen forhen tilhørende Grunde, nemlig Matr. Nr. 6 a Emdrup, der umiddelbart Syd for Matr. Nr. 365 naaede ud til Lyngbyvej og fra Skæringspunktet mellem denne og Emdrupvej fulgte sidstnævnte Vejs nordlige Side mod Vest samt strakte sig fra Emdrupvej op til Emdrup Sø.

Fra Matr. Nr. 6a udstykkedes de ved Lyngbyvej umiddelbart Nord for Matr. Nr. 365 beliggende Arealer, der matrikuleredes som Nr. 367 og 366, og den 30. Juni 1919 lod Blauenfeldt og Christensen som Ejere af saavel Matr. Nr. 6a som Nr. 367 og 366 paa disse Arealer læse en Deklaration, hvori bl. a. hedder:

»Undertegnede Ejere af Ejendommene Matr. Nr. 6a, 366 og 367 af Emdrup, erklærer herved overfor Københavns Magistrat for os og alle efterfølgende Ejere af nævnte Ejendomme og de Parceller, hvori de maatte blive delte, at vi til Gader af ovennævnte Matr. Nr. udlægger de paa den vedhæftede Plan med røde Linier og gul Farve angivne Arealer — — —

De nævnte Arealer, der ikke, saalænge de henligger som Gader og Sti, kan afspærres for den almindelige Færdsel uden Københavns Magistrats Samtykke, kan Magistraten derhos med Kommunalbestyrelsens Samtykke, naar som helst den ønsker det, overtage helt eller delvis med de deri værende Materialer og Ledninger som offentlig Gade uden at give noget Varsel eller nogen Tilsigelse, uden at yde noget Vederlag for Arealerne, Materialerne eller Ledningerne, og uden at vedkommende Ejere derved fritages for nogen af de dem som Ejere af de paagældende Ejendomme efter den til enhver Tid gældende Lovgivning paahvilende Byrder.«

Kort efter anlagde Blauenfeldt og Christensen de paagældende Gader herunder Teglstrupvej, der, langs Matr. Nr. 365, udlagdes i Skellet til dette Areal, men paa Matr. Nr. 6a.

Blauenfeldt og Christensen udstykkede og bortsolgte den væsentligste Del af de dem tilhørende Arealer — for Størstepartens Vedkommende til Villabebyggelse — hvorefter Villaejerne dannede et Vejlav, kaldet »Ny Ryvang Villakvarters Vejlav«. Til dette sluttede sig imidlertid ikke Blauenfeldt og Christensen som Ejere af de ikke bortsolgte Dele af Matr. Nr. 6a, ligesom det heller ikke tiltraadtes af Ejeren af Matr. Nr. 365, Vognmand P. Nielsen.

Antagelig i 1921 tilbød Blauenfeldt og Christensen uden Vederlag at overdrage Nielsen Vejarealet ud for hans Ejendom, saaledes at han fik Facaderet mod Teglstrupvej mod Betaling af Udgifterne ved Overdragelsen, og saaledes at han indtraadte i Vejlavet. Overfor dette Tilbud forholdt Nielsen sig imidlertid ganske passiv.

I 1931 indledtes Forhandlinger mellem Vejlavet og Københavns Magistrat om Kommunens Overtagelse af Istandsættelse og Vedligeholdelse af Kvarterets Veje i Henhold til Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926 § 8 Stk. 5, i hvilken Anledning der rettedes Opfordringer om Tilslutning til en eventuel Overenskomst fra Vejlavet til de udenfor dette staaende Grundejere, bl. a. til Blauenfeldt og Christensen som Ejere af Matr. Nr. 6a og til Vognmand P. Nielsen som Ejer af Matr. Nr. 365.

Ved Skrivelse af 24. September 1931 meddelte Overretssagfører Wm. Andersen paa Blauenfeldt og Christensens Vegne, at disse var indforstaaet med at tiltræde Overenskomsten, hvorhos der i Skrivelsen videre udtales:

»Det er bleven mig meddelt, at Vognmand P. Nielsen har erklæret sig villig til at tiltræde Overenskomsten, forsaavidt angaar Matr. Nr. 365 af Emdrup, og herimod har d'Herrer Blauenfeldt og Christensen intet at erindre, dog ønsker d'Herrer Blauenfeldt og Christensen at præcisere, at der herved intet er afgjort om, hvorvidt Hr. Nielsen har Facaderet mod Teglstrupvej eller ikke.«

Denne Skrivelse tilstillede Vejlavet Stadsingeniøren i København med Skrivelse af 25. September 1931.

I Skrivelse af 28 April 1932 fra Stadsingeniøren til Vejlavet udtaltes det:

»I Tilslutning til tidligere Forhandling vedrørende den eventuelle Overenskomst i Henhold til Vejlovens § 8 angaaende Kommunens Overtagelse af Istandsættelse og fremtidig Vedligeholdelse af Vejlavets Veje m. m. skal jeg oplyse, at Overenskomsten nu er tiltraadt af Ejeren af Matr. Nr. 33 og 471, Hr. Fabrikant Madsen, samt af Ejeren af Matr. Nr. 365, Hr. Entreprenør P. Nielsen, idet disse Grundejere samtidig gør opmærksom paa, at de herefter forudsætter at have de samme Facaderetigheder med Hensyn til Egebæksvej, Klosterrisvej, Teglstrupvej og Stien som de øvrige Grundejere.

Fra Kommunens Side vides der intet at erindre herimod.«

Efter at bl. a. Vognmand Nielsen havde givet sin Tilslutning og den efter § 8, 5 Stk. i Loven om Gader m. v. fornødne Majoritet af Grundejere var tilvejebragt, afsluttedes antagelig i 1932 Overenskomst mellem Københavns Magistrat og Parcelejere i »Ny Ryvang« m. fl. om Kommunens Overtagelse af Istandsættelse og Vedligeholdelse for Grundejernes Regning af de i Overenskomsten angivne Veje m. v. herunder Teglstrupvej.

I 1938 solgte Vognmand Niensens Enke Matr. Nr. 365 og 24 af Emdrup til A/S W. Heiber & Co., som efter derpaa fra Københavns Magistrat indhentet Approbation paa Grunden opførte Reparationshal for Automobiler med projekteret Udkørsel til Teglstrupvej, idet det ved Approbationen var gjort til en Betingelse, at Udkørsel ikke længer fandt Sted til Lyngbyvej, til hvilken Vej Matr. Nr. 365 hidtil alene havde haft Udkørsel.

Den 9. Juli 1938 tilskrev Arkitekt N. Westergaard Københavns Magistrats 4. Afdeling bl. a. følgende:

»I Anledning af, at der er paatænkt at bebygge Grunden Matr. Nr. 365 Emdrup, Lyngbyvej 165—167 med en Fabriksbygning, tillader undertegnede sig herved for Ejerne af Matr. Nr. 6a m. fl. af Emdrup — — —

Samtidig tillader jeg mig at gøre opmærksom paa at omtalte Grund ikke har Ret eller Adgang til Teglstrupvej, idet denne Vej ud for Grunden er anlagt af og tilhører Matr. Nr. 6a af Emdrup. Jeg tillader mig at gøre Magistraten opmærksom paa dette Forhold, saaledes at der ved Bebyggelse ikke bliver Indkørsel fra denne Vej — og som navnlig til Fabriksvirksomhed med Arbejdskørsel etc. — vilde være ødelæggende for Teglstrupvej og Bebyggelserne paa denne.«

Herpaa svarer Magistraten den 30. s. M.:

»Vedrørende det i Deres Skrivelse, sidste Stykke angaaende Adgangsforholdene skal bemærkes, at Vejen ud for Matr. Nr. 365 er udlagt ved Deklaration lyst 30. Juni 1919, hvorhos der i denne Deklaration er optaget Bestemmelse om, at de udlagte Arealer, saalænge de henligger som Gader, ikke kan spærres for den almindelige Færdsel. Uanset at det omhandlede Vejareal er matrikuleret under Matr. Nr. 6 a, vil Matr. Nr. 365, saaledes have Færdselsret til Vejen.«

Under 31. August s. A. sendte Overretssagfører Asbjørn Smitt for A/S Matr. Nr. 6a m. fl. Emdrup derpaa Magistraten en Skrivelse, hvori han bestred, at den Omstændighed, at Vejarealet ikke kunde spærres for den almindelige Færdsel, var ensbetydende med at Matr. Nr. 365 havde Færdselsret til Teglstrupvej, og fastholdt, at der ikke uden Samtykke fra Vejarealets Ejere kunde etableres saadan Færdselsret. Genpart af denne Skrivelse tilstilledes samtidig A/S W. Heiber & Co.s Sagfører.

Da Magistraten fastholdt sit i ovennævnte Skrivelse af 30. Juli 1938 indtagne Standpunkt, medens Overretssagfører Smitt intet hørte fra A/S W. Heiber & Co., har A/S Matr. Nr. 6a m. fl. Emdrup, anlagt nærværende Sag mod A/S W. Heiber & Co. som Sagsøgt og paastaet disse kendt uberettigede til at etablere Ud og/eller Indkørsel paa Ejendommen Matr. Nr. 365 Emdrup til Teglstrupvej, idet Sagsøgerne som Motiv til Sagsanlægget bl. a. har anført, at det maa befrygtes, at Etablering af Kørsel fra Matr. Nr. 365 til Teglstrupvej paa Grund af den skete Udnyttelse af dette Areal vil medføre betydelig Gene saavel for Beboerne paa Teglstrupvej som for Sagsøgerne i deres Egenskab af Ejere af 2 paa Matr. Nr. 6a beliggende større Beboelsesejendomme.

De Sagsøgte der har paastaet sig frifundet, har denuntieret lis for Københavns Magistrat.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand anført, at Vejarealet tilhører dem, at Overretssagfører Wm. Andersen ved sin ovennævnte Skrivelse af 24. September 1931 til Vejlavet har taget Forbehold overfor dette med Hensyn til Spørgsmaalet om Facaderet for Matr. Nr. 365 mod Teglstrupvej, at dette Forbehold er kommuniceret Magistraten, og at Vejlavet, der ikke var Sagsøgernes Befuldmægtigede under Forhandlingerne med Magistraten, aldrig har gjort Sagsøgerne bekendt med, at Ejerne af Matr. Nr. 365 forudsatte at have de samme Facaderettigheder med Hensyn til Teglstrupvej som de øvrige Grundejere, at Sagsøgerne følgelig heller ikke i den Anledning har haft Opfordring til at fremsætte noget nyt Forbehold enten overfor Magistraten eller overfor Vognmand P. Nielsen, og at de Sagsøgte derfor ikke i Kraft af den med Magistraten i 1932 afsluttede Overenskomst har nogen Udkørselsret til Teglstrupvej.

Derhos har Sagsøgerne bestridt, at den ved Deklarationen af 1919 indgaaede Forpligtelse til ikke at spærre Vejen for den almindelige Færdsel giver Ejere af Matr. Nr. 365 nogen Ret til Udkørsel til Teglstrupvej fra nævnte Matr. Nr.

De Sagsøgte har heroverfor bl. a. hævdet, at den med Magistraten indgaaede Overenskomst af 1932 hjemler de Sagsøgte, som Ejere af Matr. Nr. 365 direkte Udkørsel fra dette Areal til Teglstrupvej, i hvilken Henseende de bl. a. har anført, at Ejerne af Arealet i en Aarrække er blevet afkrævet Bidrag til Vejens Vedligeholdelse af Kommunen, hvorhos de særligt har gjort følgende gældende:

Den Magistraten ved Deklarationen af 1919 tillagte Beføjelse til naarsomhelst at overtage Teglstrupvej uden Vederlag betyder en Opgivelse af Vejernes Dispositionsret over Vejarealet. Kommunens af Approbationen paa de Sagsøgtes Anlæg af en Servicestation følgende

Paalæg om fra Matr. Nr. 365 kun at benytte Udkørsel til Teglstрупvej maa derfor være afgørende.

I hvert Fald maa den ved Deklarationen af 1919 givne Ret til almindelig Færdsel i Mangel af Forbehold ved Deklarationens Udstedelse, omfatte Ret til Udkørsel paa Vejen for de Grundejere, hvis Arealer — som Matr. Nr. 365 — ligger lige ud til Vejskellet.

Magistraten har som litis denunciatus givet Møde under Sagen og understøttet de Sagsøgte Procedure.

Da Sagsøgeren har taget Forbehold imod, at deres Tiltrædelse af Overenskomsten med Kommunen skulde være afgørende med Hensyn til Spørgsmaalet om Facaderet til Teglstрупvej for Matr. Nr. 365, og da der intet er oplyst om, at Sagsøgerne har været bekendt med det af Ejeren af nævnte Areal under Forhandlingerne om Overenskomsten med Kommunen i 1932 fremsatte Krav paa saadan Ret, samt da Vejejernes Dispositionsret over Vejarealet først vil kunne bortfalde, naar Kommunen overtager Vejen som offentlig Vej, maa der gives Sagsøgerne Medhold i, at den nævnte Overenskomst og de i Anledning af denne førte Forhandlinger er uden Betydning for Spørgsmaalet om, hvorvidt de Sagsøgte har Udkørselsret til Teglstрупvej.

Det bliver herefter alene at afgøre, om saadan Ret tilkommer de Sagsøgte enten paa Grund af Bestemmelsen i Deklarationen af 1919 om, at de paagældende Gader m. v. ikke kan afspærres for den almindelige Færdsel, eller som Følge af at Vejen er lagt ind til Skellet mellem denne d. v. s. Matr. Nr. 6a og Matr. Nr. 365.

Hvad nu Deklarationens nævnte Bestemmelse angaar, skal bemærkes, at Udtrykket »den almindelige Færdsel«, ikke findes at have Hensyn til det ganske særlige Spørgsmaal, om der fra en ved Vejen, men udenfor denne liggende særskilt matrikuleret Grund haves Udkørselsret til Vejen.

Da der derhos ikke er paavist nogen Hjemmel for Paastanden om, at Vejens Anbringelse ind til Skellet for de Sagsøgte Ejendom skulde give Ejerne af denne Ret til mod Vejejernes Protest at have Udkørsel til Vejen, vil Sagsøgenes Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte bør derhos betale Sagsøgerne Sagens Omkostninger med Kr. 500.—.

M a n d a g d e n 1 2 . F e b r u a r .

Nr. 150/1939. Købmand af Nordregöte **Th. J. Thomsens Konkursbo** (Gamborg)

m o d

Föroya vanlukkutrygging (Overretssagfører Hvid-Møller),

betræffende Afkræftelse af en Transport.

Dom afsagt af Færøernes Ret den 15. Februar 1938: Den ovennævnte af Købmand af Nordregöte Th. J. Thomsen under 3. Marts

1937 til de Indstævnte, Föroya vanlukkutrygging, Thorshavn, udstedte Transport paa 500 Kr. bør være uforbindende for Købmand af Nordregöte Th. J. Thomsens Konkursbo. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 31. Januar 1939 (IV Afd.): Appellanterne, Föroya vanlukkutrygging, bør for Tiltale af de Indstævnte, Købmand af Nordregöte Th. J. Thomsens Konkursbo i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte til Appellanterne med 150 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Mellem Parterne er der Enighed om, at Transporten af 3. Marts 1937 skal forstaas saaledes, at Købmand Thomsen borttransporterer en Del af sit Tilgodehavende hos Föroya Fiskeeksport.

Elleve Dommere bemærker:

Den i Dommen omtalte Ret for Andelshaverne til at sælge af deres Fangst haves efter det oplyste kun overfor andre Andelshavere, og kun, naar Salget drejer sig om Kvanta af ringe Betydning. I det foreliggende Tilfælde har Thomsen ikke gjort Brug heraf. Under Hensyn til den mellem Thomsen og Selskabet bestaaende gensidige Forpligtelse til Levering og Modtagelse af Fangst i Forbindelse med Selskabets Stilling som eneste Fiskeeksportør tiltrædes det, at der inden 8 Uger før Konkursens Begyndelse er stiftet en gyldig Ret for Indstævnte til Dækning i Thomsens Tilgodehavende hos Selskabet.

Disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Landsrettens Dom og at dømme Appellanten til i Sagsomkostninger for Højesteret at betale Indstævnte 300 Kr.

Een Dommer stemmer for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Købmand af Nordregöte Th. J. Thomsens Konkursbo, til Indstævnte, Föroya vanlukkutrygging, med 300 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Købmand af Nordregöte Th. J. Thomsen var Medlem af Andelsselskabet »Föroya Fiskeexport«, Thorshavn, hvis Formaal er at drive

Eksportvirksomhed for Saltfisk og Klipfisk fra Færøerne, og som har en vis offentlig Autorisation, saaledes at efter Parternes Enighed af Eksport af Saltfisk og Klipfisk fra Færøerne skal gaa gennem »Föroya Fiskaeksport«. Ifølge § 3 i Vedtægterne for dette Andelsselskab forpligter ethvert Medlem sig ved skriftlig Erklæring til at levere al sin Produktion af Salt- og Klipfisk til Selskabet. Købmand Thomsen var Reder for M/K »Esther« af Klaksvig og skyldte de Indstævnte, Föroya Vanlukkutrygging, Thorshavn, 500 Kr. i Præmier for Aaret 1936. Præmierne var forfaldne forinden den 3. Marts 1937, paa hvilken Dag — ikke som i Stævningen anført den 4. Marts 1937 — han udstedte et Dokument, hvori det hedder: »Undertegnede — — — som Reder for M/K »Esther« af Klaksvig, meddeler herved Föroya Vanlukkutrygging g/s, Thorshavn, Transport paa 500 Kr. af nævnte Skibs Fiskeriudbytte for indeværende Aar.« Denne Transport blev anmeldt for og noteret af »Föroya Fiskaeksport« den 4. s. M. Det maa antages, at der paa dette Tidspunkt endnu ikke var fanget nogen Fisk i 1937. Driften af Skibet, som i 1937 var paa Fiskeri ved Sydisland og Grønland, skete for Købmand Thomsens Regning, saaledes at han blev Ejer af Skibets Fangst, forsaavidt angik Rederiets Andel.

I Henhold til midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst Nr. 27 af 15. Februar 1937 gav Købmand Thomsen ved Pantedokument, tinglæst, som det maa antages, den 6. April 1937, Finansministeriet 1. Prioritets Panteret i Skibets Fangst i 1937 for et Udrustningslaan paa 7000 Kr., og ved Pantedokument, tinglæst, som det maa antages, den 6. Juli 1937, Firma Charles Mauritzen, Leith, oprykkende 2. Prioritets Panteret i Skibets Fangst i 1937 for ubegrænset Beløb.

Ved Dekret af 17. November 1937 blev Købmand Thomsens Bo i Henhold til hans samme Dag indgivne Begæring taget under Konkursbehandling ved Færøernes Skiiteret, og i en Skiftesamling den 5. Januar 1938 vedtoges det at søge den til de Indstævnte udstedte Transport af 3. Marts 1937 afkræftet. Ved Stævning af 8. Januar 1938, indleveret til Berømmelse den 11. s. M. er saadant Søgemaal anlagt, og Konkursboets Paastand gaar ud paa, at Transporten kendes uforbindende for Boet.

De Indstævnte har gjort gældende, at Transporten er forbindende for Boet, og de procederer altsaa til Frifindelse.

Det er oplyst, at Fallenten til »Föroya Fiskaexport« den 8. August 1937 har leveret Fisk fanget ved Grønland til et Beløb af 5269 Kr. 14 Øre, og at han forinden dette Tidspunkt havde solgt til »Föroya Fiskaexport« Fisk fanget ved Sydisland til et Beløb af 4153 Kr. I Begyndelsen af Oktober Maaned 1937 anmeldte Fallenten til »Föroya Fiskaexport«, at han yderligere har et Parti Fisk at sælge; men Slutseddel oprettes dog ikke. »Föroya Fiskaexport« gav ham omkring 1. November s. A. Ordre til at pakke Fisken, saaledes at den kunde være parat til Afskibning, som i Henhold til det af »Föroya Fiskaexport« i en fremlagt Skrivelse af 5. Januar 1938 oplyste maa antages at være sket den 23. November 1937.

De to i Henhold til Lov Nr. 27 af 15. Februar 1937 skete Pantsætninger af Fangsten maa efter det foreliggende antages at andrage ialt ca. 10.900 Kr., og disse Pantsætninger, imod hvis Lovlighed intet er

indvendt, maa antages at skulle dækkes forud for Transporterne. Herved bemærkes, at efter det foreliggende kunde Salg til »Föroya Fiskaexport« ikke komme i Stand paa anden Maade, end at »Föroya Fiskaexport« af Købesummen først dækkede Panthaverne i Fangsten. Herefter opstod der altsaa først ved det nævnte Salg i Oktober—November 1937 en Fallenten tilkommende Fordring paa »Föroya Fiskaexport«, hvori Transporthaverne kunde faa en Sikkerhedsret. Efter § 10 i Andelsselskabets Vedtægter skal der ved Salg af Fisk til Andelsselskabet oprettes en Slutseddel. En saadan er imidlertid ikke med Hensyn til sidstnævnte Salg oprettet inden Konkursens Begyndelse, hvorfor det kan stille sig usikkert, hvorvidt endeligt Salg kan siges at være sket inden Konkursens Begyndelse. Men selv om man antager dette, er Salget i hvert Fald sket og Fordringen altsaa opstaaet indenfor de sidste 8 Uger før Konkursens Begyndelse. Idet det nu i Almindelighed antages, at Transport af en Fordring og Anmeldelse af saadan Transport for Debitor efter Fordringen skaber en lignende Sikkerhedsret som Haandpant, findes det for at kunne udelukke Anvendelsen af Konkurslovens § 21, første Stk. (jfr. Anordning for Færøerne Nr. 72 af 2. Maj 1902) at maatte kræves, baade at den transporterede Fordring er opstaaet før de sidste 8 Uger inden Konkursens Begyndelse, og at Anmeldelse af Transporten for Debitor er sket før dette Tidspunkt. I nærværende Tilfælde er Fordringen som udviklet i al Fald først opstaaet indenfor de sidste 8 Uger før Konkursens Begyndelse, og Transporten vil derfor, skønt den er anmeldt for Debitor forinden, i Henhold til ovennævnte Lovbestemmelse ikke kunne gøres gældende mod Konkursboet, idet de Indstævnte ikke findes at have afkræftet Formodningen om, at de, da Sikkerheden opnaaedes, har været vidende om Købmand Thomsens Insolvens, jfr. Konkurslovens § 22. Konkursboets Paastand bliver herefter at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Færøernes Ret den 15. Februar 1938 og er af Appellanterne, Föroya vanlukkutrygging, paaanket her til Retten, hvor de har paastaaet Frifindelse, hvorhos de har nedlagt en subsidiær Paastand.

Rettelse.

S. 729, L. 26—27 f. o.: »inddrages under Lovreguleringen«, læs: »inddroges under Lejereguleringen«.

Færdig fra Trykkeriet den 28. Februar 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

88. Aargang

Højesteretsaaret 1939.

Nr. 31

Mandag den 12. Februar.

De Indstævnte, Købmand af Nordregøte Th. J. Thomsens Konkursbo, paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten er det oplyst, at de 3 i Dommen nævnte Fangster, hvoraf den første — fra Sydisland — er solgt til Fiskeeksportforeningen i Foraaret 1937 og de 2 andre — fra Grønland — henholdsvis den 8. August og i Efteraaret s. A., kan forventes — med Fradrag af Forskud 2516 Kr. 50 Øre — at ville blive afregnet henholdsvis med 6700 Kr., 5400 Kr. og 8300 Kr.

For de 2 førstnævnte Fangsters Vedkommende er der i alt Fald ved de forinden 8 Ugersfristen i Konkurslovens § 21 stedfundne Salg til Fiskeeksportforeningen, i Medfør af den den 3. Marts 1937 udstedte og den 4. s. M. for Foreningens anmeldte Transport erhvervet en Sikkerhedsret i Salgsprovenuerne, der er forbindende for Købmand Thomsen selv og for de Indstævnte. Herved bemærkes, at selv om det antages, at Indehaveren af de i Henhold til Lov Nr. 27 af 15. Februar 1937 stiftede Panterrettigheder har Krav paa forlods Fyldestgørelse af Provenuerne i deres Helhed — hvilket Spørgsmaal, da Panthaverne ikke er Parter i Sagen, ikke kan finde sin Afgørelse under nærværende Sag — kan dette ikke give de Indstævnte nogen Ret til at kræve Appellanternes Sikkerhedsret erklæret uforbindende i Forhold til Boet.

Ogsaa med Hensyn til Salgsprovenuet af den tredje Fangst findes der imidlertid ved Transportens Udstedelse og Anmeldelse i Forbindelse med Eksportforeningens Vedtægters Bestemmelse om et Medlems Pligt »til at levere al sin Produktion af Salt- og Klipfisk til Selskabet« for Appellanterne at være skabt en Sikkerhed, der forinden 8-Ugers Fristen maa anses »indrømmet« i den Forstand, hvori Konkurslovens § 21 anvender dette Ord. Thi selv om det efter det i Sagen for Landsretten oplyste kan antages, at Foreningens Medlemmer i et vist Omfang trods Vedtægtsbestemmelserne har Ret til at sælge deres Fangst til andre, vilde en saadan Ret ikke kunne tilkomme Købmand Thomsen i Strid med Transporten.

I Henhold til det anførte vil Appellanterne være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 150 Kr.

Tirsdag den 13. Februar.

Nr. 53/1939. Slagtermester **Karl Zingenberg** (Svane)

mod

Grosserer **Johs. W. Dahlstrøm** (Overretssagfører Chr. Olsen),

betræffende Opfyldelse af en Overenskomst om Friholdelse for en Kautionsforpligtelse.

Østre Landsrets Dom af 27. Januar 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Slagtermester Karl Zingenberg, bør til Sagsøgeren, Grosserer Johs. W. Dahlstrøm, betale de paastævnte 4350 Kr. 12 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. November 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 400 Kr. Saa bør Sagsøgte og til Statskassen bøde 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Overenskomsten af September 1938 tillige angik Annulation af Indstævntes Køb af Andersens Forretning Vesterbrogade 9 A, saaledes at Appellanten skadesløsholdt Indstævnte for enhver Forpligtelse, denne maatte have paadraget sig ved Købet, samt Ordning af et Veksellemleværende mellem Indstævnte og Andersen, saaledes at Appellanten paatog sig Betaling af 5150 Kr.

Syv Dommere bemærker:

Det henstaar uklart, hvorledes Ordskiftet mellem Landsretssagførerne Federspiel og Waltenburg den 13. September 1938 er forløbet.

Der maa vel gives Appellanten Medhold i, at Indstævnte og Landsretssagfører Waltenburg paa Mødet den 8. September 1938 af egen Drift burde have oplyst, at Statsadvokaten havde bestemt, at den mod Andersen rejste Sag vilde være at henlægge. Denne Undladelse findes imidlertid ikke at kunne begrunde Ugyldigheden af den afsluttede Overenskomst. Det for Appellanten væsentlige maatte nemlig antages at være, at Andersen undgik Straf, og at Indstævnte medvirkede hertil i det Omfang, hvori det var nødvendigt, hvilke Forudsætninger er opfyldt.

Disse Dommere stemmer derfor for efter Indstævntes Paa-stand at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Fem Dommere bemærker følgende:

Punkt 5 i den den 8. September 1938 paa Overretssagfører Chr. Olsens Kontor truffne Aftale lyder saaledes:

»Grosserer Dahlstrøm frafalder den af ham den 14. Juli 1938 mod Direktør A. W. Andersen indgivne Politiklage, og han for-

pligter sig endvidere til ikke at indgive Politiklage mod Herr Andersen vedrørende de Købekontrakter, der har vist sig uegnede til Pantsætning, og som i Henhold til § 2 udleveres.«

Efter det foreliggende har Indstævnte og Landsretssagfører Waltenburg, som begge deltog i Mødet den 8. September 1938, og som da var vidende om, at Statsadvokaten allerede den 27. August 1938 havde truffet Afgørelse om Afvisning af Klagen af 14. Juli 1938, været klare over, at Appellanten og dennes Sagfører regnede med, at Klagen vedblivende var under Behandling hos Politiet.

Det er derhos oplyst, at det først med Skrivelsen af 23. September 1938 blev gjort klart for Landsretssagfører Federspiel, at Statsadvokatens Afgørelse allerede var truffet før Mødet den 8. September.

Herefter findes Aftalen i Medfør af Aftalelovens § 30 ikke bindende for Appellanten, og disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Slagtermester Karl Zingenberg, til Indstævnte, Grosserer Johs. W. Dahlstrøm, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1938 indgik Grosserer Johs. W. Dahlstrøm paa sammen med Slagtermester Karl Zingenberg at indestaa Landmandsbankens Kongens Nytorv Afdeling som solidarisk Selvskyldnerkautionist for en Zingenbergs Svigersøn, Radioforhandler, Direktør A. W. Andersen, den 12. Maj 1938 indrømmet Kassekredit, stor 40.000 Kr.

Til Sikkerhed for Dahlstrøms Indestaaelse som Kautionist overgav Andersen denne forskellige Radio-Købekontrakter, hvis Restpaalydende skulde være mindst 40.000 Kr. Det aftaltes derhos, at de Afdrag, der betaltes paa Kontrakterne, hver Uge skulde indbetales til Landmandsbanken som Afdrag paa Kassekrediten, dog mindst 500 Kr. pr. Uge. Da Andersen ikke overholdt Aftalen, men selv forbrugte Størstedelen af de paa Kontrakterne indgaaede Beløb, indgav Dahlstrøm den 14. Juli 1938 en Klage til Frederiksberg Politi, hvorhos han i Begyndelsen af August Maaned udsendte Meddelelser til Køberne ifølge de ham overgivne Kontrakter om, at Indbetalinger paa disse fremtidig kun kunde ske til ham. I en Række Tilfælde svarede de paagældende, at de intet skyldte, idet de enten aldrig havde modtaget noget Radioapparat, eller Apparatet

var taget tilbage af Andersen før Datoen for Kassekreditens Oprettelse den 12. Maj 1938.

Da det derhos viste sig, at Restgælden paa de Dahlstrøm overgivne Kontrakter den 1. August 1938 kun udgjorde 25.217 Kr. 20 Øre, medens der i Banken af Andersen kun var indbetalt 2220 Kr. 50 Øre, og der saaledes var en Manko paa 12.562 Kr. 30 Øre i Forhold til de 40.000 Kr., som Andersen ikke gjorde Rede for, meddelte Dahlstrøm Andersen, at der vilde blive indgivet ny Klage til Politiet, hvis der ikke tilvejebragtes en Ordning der fritog Dahlstrøm for Kautionsforpligtelsen.

Under 27. August 1938 meddelte Frederiksberg Politi Dahlstrøm, at Statsadvokaten havde henlagt Sagen vedrørende de i Klagen af 14. Juli s. A. omhandlede Forhold.

Den 8. September afholdtes et Møde mellem Dahlstrøm og Zingenberg paa Overretssagfører Chr. Olsens Kontor, og her indgik Zingenberg paa at friholde Dahlstrøm for ethvert Beløb, han maatte komme til at betale i Anledning af Kautionen for Kassekrediten. Zingenberg forpligtede sig derhos til paa Kassekrediten, hvis Saldo pr. 8. September 1938 var opgjort til 36.440 Kr. at indbetale 2500 Kr. den sidste i hver Maaned, første Gang den 30. September 1938, dog saaledes at der heri fragik Beløb, der i Maanedens Løb maatte være indgaaet til Dahlstrøm paa de til ham haandpantede Kontrakter vedrørende Radio o. lign., hvilke Beløb af Dahlstrøm skulde indbetales til Banken. Kassekrediten skulde Zingenberg i hvert Fald foranledige bragt ud af Verden inden Udgangen af 1939. Dahlstrøm skulde ved Overenskomstens Indgaaelse udlevere saadanne ham af Andersen overgivne Kontrakter, som maatte være annullerede ved det købtes Tilbagegivelse eller lignende, hvorhos Dahlstrøm frafaldt den af ham den 14. Juli 1938 mod Andersen indgivne Klage — over hvis Henlæggelse det da paatænkte at besvære sig til Rigsadvokaten — og forpligtede sig til ikke at indgive Klage til Politiet vedrørende de Kontrakter, der, som angivet, skulde udleveres.

Endelig forpligtede Dahlstrøm og Zingenberg sig til hver at betale Halvdelen af Overretssagfører Chr. Olsens Salær 1000 Kr. og af Stempleet til Overenskomstdokumentet 87 Kr. 20 Øre.

Et i Overensstemmelse med denne Aftale formuleret Overenskomstdokument blev derpaa den 10. September sendt af Dahlstrøms Sagfører til Zingenbergs Sagfører Landsretssagfører Per Federspiel. Den 13. s. M. havde Overretssagfører Olsens Medarbejder Landsretssagfører Waltenburg, der særlig havde behandlet denne Sag, en Telefonsamtale med Landsretssagfører Federspiel og meddelte herunder, at Frederiksberg Politi allerede havde henlagt Klagen af 14. Juli 1938. I denne Forbindelse begærede Federspiel sig Skrivelsen fra Politiet tilstillet.

Den 21. September 1938 tilbagesendte Federspiel Overenskomsten forsynet med Zingenbergs og Direktør Andersens Underskrifter, og med Skrivelse af 23. s. M. tilsendte Overretssagfører Olsen Federspiel Frederiksberg Politis ovennævnte Skrivelse af 27. August 1938.

Den 24. September 1938 tilskrev Federspiel derpaa Overretssagfører Olsen bl. a. følgende:

»Jeg vil ikke lægge Skjul paa, at det har gjort et ubehageligt Indtryk paa mig, at Politimesterens Skrivelse, som jeg har videresendt til

Hr. Zingenberg, har været Grosserer Dahlstrøm ihænde allerede paa det Tidspunkt, da vi forhandlede, og at han ganske har fortiet denne. Hvorvidt Hr. Zingenberg vil drage nogen Konsekvens heraf, maa jeg naturligvis overlade til ham selv,« hvorefter han i en Skrivelse af 27. s. M. meddelte, at da det var en Forudsætning for hele Overenskomsten, at denne skulde medvirke til Opnaaelse af et Tiltalefrafald, og da et saadant allerede forelaa og var Dahlstrøm bekendt under Forhandlingen den 8. September, vilde Zingenberg paastaa Ordningen bortfaldet.

Da Zingenberg herefter undlod at indbetale de ifølge Overenskomsten pr. 30. September og 31. Oktober forfaldne Beløb paa Kassekrediten, har Dahlstrøm som Sagsøger under nærværende Sag paastaaet Zingenberg som Sagsøgt tilpligtet at betale ham 4350 Kr. 12 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 10. November 1938, idet Beløbet opgøres saaledes:

To maanedlige Indbetalingsrater à 2500 Kr.	5000 Kr. 00 Øre
med Fradrag af de paa Kontrakten til Sagsøgeren indgaaede og af denne paa Kassekrediten indbetalte Beløb for September	183 Kr. 98 Øre
for Oktober	509 — 50 —
	693 — 48 —

4306 Kr. 52 Øre

med Tillæg af $\frac{1}{2}$ Stempel paa Overenskomsten, idet Sagsøgte har betalt Halvdelen af Overretssagfører Olsens Salær

43 — 60 —

4350 Kr. 12 Øre.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han under Anbringende af ved Forhandlingerne med Sagsøgeren at være holdt i Uvidenhed om Tidspunktet for Henlæggelsen af Klagen over Direktør A. W. Andersen indtil efter Overenskomstens Underskrift den 23. September, altsaa efter at Sagsøgte havde underskrevet Overenskomsten, har krævet denne kendt ugyldig i Medfør af Aftalelovens § 30, 2. Stk.

Parterne har afgivet Partsforklaring, hvorhos Overretssagfører Olsen og Landsretssagførerne Federspiel og Waltenburg har afgivet Vidneforklaring.

Medens Federspiel vil have forstaaet Waltenburgs Telefonmeddelelse saaledes, at Skrivelsen om Klagens Henlæggelse var tilgaaet Overretssagfører Olsen efter Forhandlingerne den 8. September, har Waltenburg forklaret, at han den 13. September til Federspiel udtalte, at Meddelelsen var fremkommet for længe siden eller for længere Tid siden, og at Federspiel dertil udtalte, at det var udmærket og saa var der intet at ændre i Overenskomsten, samt at han ønskede Politiets originale Skrivelse tilsendt som Dokumentation for, at der ikke vilde blive rejst Tiltale mod Direktør Andersen. Waltenburg har derhos forklaret, at der paa Mødet den 8. September overhovedet ikke blev talt om de Forhold, der havde givet Anledning til Sagsøgerens Klage til Politiet, men i Forbindelse med Spørgsmaalet om det tilraadelige i af Hensyn til

Direktør Andersen at naa en Ordning, kun om de Kontrakter, der paa Grund af Ikke-Levering eller Tilbagelevering af det solgte var uegnede som Sikkerhed for Kautionen.

Herefter findes der ikke godtgjort noget Forhold fra Sagsøgerens Side, der kunde begrunde Anvendelsen af Aftalelovens § 30, 2. Stk., paa den mellem Parterne afsluttede Overenskomst, ligesom denne ej heller kan anses bortfaldet ud fra Synspunktet om urigtige eller bristende Forudsætninger.

Da Udregningen af det Sagsøgeren ifølge Overenskomsten tilkommende Beløb er ubestridt, vil Sagsøgte være at dømme efter Paastanden samt have at erstatte Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Sagsøgte vil derhos for Udeblivelse fra Forligsmæglingen være at anse som nedenfor bestemt.

Torsdag den 15. Februar.

Nr. 100/1939. Frøken **Birthe Marie Anna Jensen** (Fich)

m o d

Gaardejer Ole Marius Olsen (Landsretssagfører Prytz),

betræffende Afkræftelse af en Overdragelsesretshandel.

Østre Landsrets Dom af 21. Marts 1939 (II Aid.): Sagsøgte, Frk. Birthe Marie Anna Jensen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Ole Marius Olsen, udlevere følgende $4\frac{1}{2}$ pCt. Obligationer i Creditkassen for Landejendomme i Østifterne: 4. Serie 2. Afd. Litra A Nr. 3217, 20157, 27526 og 27537 à 2000 Kr. Stk. med vedhængende Rentekupons fra 11. December 1937 og et »Opel« Sedan Automobil Aargang 1931 eller betale Sagsøgeren deres Værdi med 8710 Kr., hvoraf vil være at svare Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. December 1938 til Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte Sagsøgeren 500 Kr. At efterkommes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret gør Indstævnte ikke gældende, at Niels Olsen den 29. Marts 1938 forudsaa sin Død som nærforestaaende.

Med Hensyn til Bedømmelsen af Niels Olsens og Indstævntes indbyrdes økonomiske Forhold bemærkes, at Niels Olsen efter sin Hustrus Død af Fællesboets Formue har skænket Indstævnte ca. 45.000 Kr.

Endvidere bemærkes, at Værdien af Niels Olsens Efterladenskaber uden Hensyn til det Appellantinden ydede er opgjort til ca. 51.000 Kr.

Under Hensyn til Appellantindens mangeaarige Stilling i

Niels Olsens Hjem findes efter alt foreliggende det Appellantinden ved Dispositionen af 29. Marts 1938 ydede ikke at staa i Misforhold til Boets Formue. Herefter vil Appellantinden være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Frøken Birthe Marie Anna Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Ole Marius Olsen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellantinden med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Maj 1928 tog fhv. Gaardejer Niels Olsen Ophold hos sin Broder Albrecht Olsen i Roskilde, idet Frk. Birthe Marie Anna Jensen, samtidig antoges til at styre Hus for Brødrene. I 1934 købte Niels Olsen imidlertid et Hus med Have i Snoldelev, hvorhen han derpaa flyttede sammen med Frk. Jensen.

Den 22. Marts 1935 oprettede han, der hensad i uskiftet Bo efter sin den 11. April 1925 afdøde Hustru med Ægtefællernes eneste Fællesbarn, Gaardejer Ole Marius Olsen, for Notarius Publicus i Roskilde en testamentarisk Disposition, ifølge hvilken Ejendommen i Snoldelev med alt tilhørende Løsøre skulde tilfalde Frk. Jensen, hvis hun overlevede Testator og ved hans Død endnu var hos ham, mod at hun overtog den paa Ejendommen hvilende Pantegæld.

Den 29. Marts 1938 overdrog Niels Olsen Frk. Jensen sit Automobil, en »Opel« Sedan Aargang 1931, samt følgende 4½ pCt. Obligationer i Creditkassen for Landejendomme i Østifterne: 4. Serie, 2. Afd. Litra A Nr. 3217, 20157, 27526 og 27537 à 2000 Kr. pr. Stk. ialt nominelt 8000 Kr.

Den 27. Maj 1938 afgik Niels Olsen ved Døden 70 Aar gammel.

Under Behandlingen af Dødsboet har afdødes ovennævnte Søn, Gaardejer Ole Marius Olsen, bestridt Lovligheden af de til Frk. Jensen den 29. Marts 1938 skete Overdragelser, og da hun har hævdet at være i retmæssig Besiddelse af Effekterne, har Gaardejer Ole Marius Olsen, som Sagsøger under nærværende Sag, paastaet Frk. Birthe Marie Anna Jensen, som Sagsøgt, dømt til at tilbagelevere Sagsøgeren de nævnte Kreditkasseobligationer med vedkængende Rentekupons fra 11. December 1937 og »Opel« Sedan Automobil et eller erstatte Sagsøgeren Effekternes Værdi paa Overleveringsdagen den 29. Marts 1938.

Sagsøgeren har derhos nedlagt en subsidær Paastand.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sine Paastande har Sagsøgeren anført følgende:

Ifølge en under Sagen fremlagt Erklæring af 24. November 1938 afgivet af Læge Budtz-Olsen, Roskilde, viste det sig ved en den 7. April

1938 foretaget Røntgenundersøgelse, at Niels Olsen havde en temmelig stor Kræftsvulst i Mavesækken, fastvokset til Omgivelserne. Det maa derfor antages, at han, der som anført afgik ved Døden den 27. Maj 1938, forudsaa sin Død som nær forestaaende den 29. Marts s. A., da Overdragelserne til Sagsøgte fandt Sted; disse vil følgelig være at anse som Dødsgaver.

Sagsøgeren har ikke villet bestride, at Afdøde, da Overdragelserne fandt Sted, var aandsfrisk, men har iøvrigt gjort følgende Betragtning gældende:

I 1936 har Afdøde givet Sagsøgte 1800 Kr. og i Tidens Løb yderligere Beløb paa tilsammen i alt Fald 2000 Kr. Den hende ved den testamentariske Disposition tillagte faste Ejendom med Løsøre har eiter Sagsøgerens Mening en Nettoværdi af 5700 Kr. Da »Opel« Sedan Automobilets Værdi af Parterne overensstemmende sættes til 1350 Kr. og Kursværdien af Obligationerne pr. 29. Marts 1938 var 7360 Kr., samt da Boets Bruttoværdi er ca. 58.400 Kr., er der ved Dødsgaverne sket en Overskridelse af Afdødes Testationskompetence, hvorfor de maa være afkræftelige. I hvert Fald vil Overdragelserne være omstødelige i Medfør af § 6, 2. Stk. i Lov Nr. 120 af 20. April 1926.

Heroverfor har Sagsøgte anført, at Sagsøgeren til Skifteretten i Roskilde den 9. Juni 1938 har afgivet Erklæring om, at han overtog sine Forældres Bo til privat Skifte, vedgik Arv og Gæld samt forpligtede sig til at opfylde Afdødes Testamente af 22. Marts 1935 og herved har godkendt Afdødes Dispositioner, og at de til Sagsøgte den 29. Marts 1938 skete Overdragelser ikke er en Dødsgave, men dels Betaling af Lønrestance og dels en Livsgave, fuldbyrdet paa et Tidspunkt, da Afdøde ikke forudsaa sin Død som nærførestaaende. Sagsøgte har i sidste Forbindelse bemærket, at Afdøde i 1934, da Sagsøgte truede med at forlade ham, lovede hende, foruden hvad hun skulde bruge af Klæder, 2000 Kr. i kontant aarlig Løn; men at han i Aarenes Løb kun havde betalt hende mindre Beløb: en 4—500 Kr. aarlig, saaledes at hun, da Obligationerne overdroges hende, havde et Lønkrav paa 6975 Kr. Hun kan saaledes kun erkende, at det overskydende af Obligationernes Værdi og Automobilet er Gaver, ligesom hun i Almindelighed har bestridt, at Afdøde har overskredet sin Testationskompetence.

Endelig har Sagsøgte hævdet, at den i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 § 6, 2. Stk., fastsatte Frist for Anlæg af Sag til Gaves Omstødelse i hvert Fald er oversiddet, idet Sagsøgeren allerede den 9. Juni 1938 var bekendt med Automobilets og Obligationernes Overdragelse til Sagsøgte og Dødsboets Størrelse, medens Stævning i nærværende Sag først den 3. December 1938 er indleveret til Retten til Berømmelse.

Sagsøgeren har fastholdt, at de anfægtede Overdragelser er rene Gaveretshandler og har med Hensyn til Sagsøgtes Anbringende om, at Sagen er for sent anlagt anført følgende:

Den 14. November 1938 modtog han fra Skatteraadet i Køge Specifikation over Afdødes Formue pr. 1. Januar 1937 og 1. Januar 1938, og ved at sammenholde disse med Afdødes Selvangivelser for de tre foregaaende Aar blev han klar over, at Afdødes Formue var gaaet tilbage med omkring 2000 Kr. om Aaret siden 1934. Han er følgelig først

i November 1938 blevet i Stand til at bedømme, at der forelaa et Misforhold med Hensyn til de den 29. Marts 1938 fra Afdøde til Sagsøgte skete Overdragelser, hvorfor 3 Maaneders Fristen for Sagsanlæg ikke er overskredet.

Under Sagen har Parterne aflagt Partsforklaring, medens Afdødes Søster Fru Abelone Hansen, Fru Andrea Severine Hansen, Afdødes ovennævnte Broder Albrecht Olsen, Landmand Eli August Madsen, Fru Karen Amanda Eleonora Hansen, Landsretssagfører Carl Marius Skou, Sagsøgtes Broder Gaardejer Hans Martin Jensen, Sognefoged Hans Peter Hansen, Sygeplejerske Marie Rønnest, Rentier Karl Hansen, Gaardejer Svend Oluf Larsen og fhv. Sognefoged Mogens Jensen er blevet ført som Vidner.

Sagsøgeren, der efter det oplyste maa antages at have haft meget ringe Samkvem med Afdøde i Aarene efter 1934, vil ved et Besøg hos denne den 18. Marts 1938 have konstateret, at Faderen da havde tabt sig meget og havde været klar over, at dennes Tilstand var alvorlig, ligesom Afdødes Broder i Marts vil have fundet Niels Olsen helt afkræftet og have været klar over, at han vilde dø, om der ikke skete en Forandring. Flere andre af Vidnerne, der traf sammen med Afdøde i Foraaret 1938, vil derimod ikke have faaet det Indtryk, at han var særlig syg. Bl. a. har Sognefoged Hans Peter Hansen forklaret, at han, der den Gang havde været Niels Olsens Nabo i ca. 10 Aar, besøgte ham den 6. April og da fik den Opfattelse, at han vel ikke var rask, men dog heller ikke syg.

I denne Forbindelse skal bemærkes, at Læge Budtz-Olsen i sin ovenomtalte Erklæring bl. a. har udtalt, at han efter Røntgenundersøgelse af Afdøde den 7. April »vel nærmest« antog, at han kunde leve $\frac{1}{2}$ —1 Aar endnu.

Sagsøgte og Albrecht Olsen har overensstemmende forklaret, at Sagsøgte i sin Tid fæstedes for en Løn af 50 Kr. om Maaneden, og Albrecht Olsen har intet villet kende til en senere Ændring i Lønvilkaarene. Derimod har Sagsøgte forklaret i Overensstemmelse med sin Procedure med Hensyn til det hende af Afdøde i 1934 givne Løntilsagn, idet hun har bemærket, at dette Tilsagn gaves hende, efter at hun og Afdøde havde opgivet et paatænkt Giftermaal af Frygt for at faa for lidt at leve af, naar Afdøde skulde skifte med Sagsøgeren. Hun har derhos forklaret, at naar Afdøde ikke opfyldte Løntilsagnet ved regelmæssig Betaling af 2000 Kr. om Aaret, skyldtes det den Omstændighed, at han ikke havde tilstrækkelig mange rede Penge.

Paa Forehold af, at det under Sagen er oplyst, at Afdøde, hvis til Skattevæsnet opgivne Indtægter i Aarene 1934—37 androg henholdsvis 2500, 2400, 1732 og 2050 Kr., hvert Aar siden 1934 har formindsket sin Formue med gennemsnitlig godt 2000 Kr., har Sagsøgte erklæret ikke at have Anelse om, hvor Pengene er blevet af, ligesom hun ikke har kunnet oplyse, hvad det omtrentlige maanedlige Forbrug i Afdødes Husholdning har været.

Sagsøgeren har med Hensyn til Betydningen af de ham af Skatte- raadet i November 1938 meddelte Oplysninger for hans Beslutning om Sagsanlæg forklaret i Overensstemmelse med sin Procedure.

Den af Sagsøgte paaberaabte af Sagsøgeren til Skiiteretten i Roskilde den 9. Juni 1938 afgivne Erklæring om Gældsvedgaaelse m. v. findes ikke at indeholde noget Afkald paa Anlæg af Afkræftelsessag.

Paa den anden Side kan det ikke anses for godtgjort, at Afdøde den 29. Marts 1938 har forudset sin Dod som nærforestaaende og nogen Afkræftelse af de da skete Overdragelser som Dødsgaver vil allerede af den Grund ikke kunne ske.

Imidlertid kan det, uanset om Sagsøgte i 1934 maatte have faaet Tilsagn om en aarlig Løn af 2000 Kr. — hvilket ikke med fuld Sikkerhed fremgaar af det oplyste — ikke efter de under Sagen fremkomne Oplysninger, dels om Forholdet mellem Sagsøgte og Afdøde dels om dennes Pengesforbrug, anses rimeligt, at Afdøde skulde have været i væsentlig Restance med Lønbetalinger til Sagsøgte. I denne Forbindelse skal bemærkes, at Afdøde ikke ses til Skattevæsnet at have opgivet nogen saadan Gæld i de paagældende Aar.

De den 29. Marts 1938 skete Overdragelser maa herefter i Mangel af Bevis i modsat Retning antages at have været rene Gaveretshandler. Gavernes Værdi findes derfor at staa i Misforhold til Afdødes Formue, hvilket i Betragtning af Sagsøgtes hele Stilling hos Afdøde maa antages at have staaet hende klart.

Det maa nu vel blandt andet som Følge af Landsretssagfører Skous Vidneforklaring antages, at Sagsøgeren ved et Møde i Juni 1938 hos vedkommende Sagfører, hvor Vidnet var til Stede, er blevet bekendt baade med Boets Størrelse og Overdragelserne til Sagsøgte af Automobil og Obligationerne. Imidlertid maa Udtrykket »vidende om Gaven« i § 6, 2. Stk. i Lov Nr. 120 af 20. April 1926 forstaas saaledes, at det er en Betingelse for, at 3 Maaneders Fristen kan begynde at løbe, at Arvingen baade er bekendt med selve den afkræftelige Disposition og med dennes Karakter af Gave. Da Sagsøgeren efter det oplyste først ved Modtagelsen af Oplysningerne fra Skatteraadet i Køge i November 1938 kan antages at have faaet Klarhed over Formuens regelmæssige Tilbagegang siden 1934 og dermed et væsentligt Holdepunkt for, at de paaklagede Overdragelser ikke er sket til Betaling af Gæld, men var Gaveretshandler, findes nærværende Sag rettidigt anlagt.

Sagsøgernes principale Paastand vil herefter være at tage til Følge, hvorhos Sagsøgte bør udrede Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Fredag den 16. Februar.

Nr. 210/1939. Arkitekt **Emil Hansen** (Gamborg)

mod

Tjener **Brylle Larsen** (Oluf Petersen efter Ordre),

betræffende Betaling af Arkitekthonorar.

København's Byrets Dom af 6. Marts 1939 (14. Afd.): Sagsøgte, Tjener Brylle Larsen, bør inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgeren,

Arkitekt Emil Hansen, betale de paastævnte 216 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 14. November 1938, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 60 Kr.

Østre Landsrets Dom af 20. Juni 1939 (V Afd.): Appellanten, Tjener Brylle Larsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Arkitekt Emil Hansen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Den mellem Appellanten og Entreprenør Erik Jørgensen indgaaede Overenskomst gik ud paa følgende:

»Arkitekt Emil Hansen udarbejder Udstykningsplan og fremskaffer Autoriteternes Tilladelse til Udstykningen uden Vederlag. Til Gengæld forpligtiger Entreprenør Erik Jørgensen sig til at indføje i samtlige Købekontrakter en Bestemmelse om, at Tegninger til al Bebyggelse og iøvrigt alt Arkitektarbejde paa Parcellerne skal udføres af Arkitekt Emil Hansen, for Købernes Regning.«

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde finder seks Dommere, at Appellanten i Forhold til Indstævnte maa bære Risikoen for, at Tegningerne blev overflødige, fordi Foretagendet strandede paa Entreprenør Jørgensens økonomiske Forhold, og med denne Begrundelse stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste maa Appellanten, der i Henhold til den af ham indgaaede Overenskomst af 24. Februar 1938 med Ejeren af Grundene Entreprenør Erik Jørgensen fremtraadte som fastknyttet til Udstykningsforetagendet, have været klar over, at der saavel for Entreprenør Jørgensen som for Parcelkøberne, hvem det paahvilede at udrede de betydelige Udgifter til Veje, Kloakanlæg, Gas, Lys, Vandledninger og lign., meget let kunde opstaa Vanskeligheder ved Gennemførelsen af Foretagendet. Det havde derfor været Appellantens Pligt, forinden han paabegyndte Udarbejdelsen af Tegninger, at gøre Indstævnte bekendt med de Vanskeligheder, der for dennes Vedkommende kunde opstaa som Følge af disse Forhold. Herved bemærkes, at Tegningerne var udført, forinden den i Lov Nr. 305 af 30. Juni 1922 omhandlede Erklæring fra Kommunalbestyrelsen forelaa, og at Appellanten ikke paa noget Tidspunkt har gjort Indstævnte bekendt med de i Erklæringen anførte byrdefulde Vilkaar for Byggeriet.

Under disse Omstændigheder findes med Hensyn til Betalingen af Tegningerne Risikoen for, at der indtraadte Forhold, der i hvert Fald foreløbig forhindrede Foretagendets Gennemførelse,

at paahvile Appellanten, og disse Dommere tiltræder derfor, at Landsrettens Dom efter Indstævntes Paastand stadfæstes.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen findes Appellanten at burde betale 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler Appellanten, Arkitekt Emil Hansen, 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Arkitekt Emil Hansen, paastaet Sagsøgte, Tjener Brylle Larsen, dømt til Betaling af 216 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 14. November 1938, til Betaling sker. Beløbet skyldes for i Sommeren 1938 udført Arkitektarbejde vedrørende et Byggeforetagende paa Ejendommen Matr. Nr. 4 a, Sundbyvester. Sagsøgte havde givet Sagsøgeren Transport paa Byggeaanet vedrørende nævnte Ejendom for Betalingen 270 Kr., men Byggeforetagendet kom ikke i Gang, og Sagsøgeren har efter Omstændighederne nedsat sin Betaling til det paastævnte Beløb.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet. Han har nærmere gjort gældende, at Sagsøgeren med Ejeren af de Grunde, af hvilke der blev solgt Sagsøgte en Parcel, havde indgaaet en Overenskomst om, at Sagsøgeren skulde udarbejde Udstykningsplan og fremskaffe Autoriteternes Udstykningsstilladelse uden Vederlag, mod at Ejeren forpligtede sig til at indføre i samtlige Købekontrakter vedrørende Grunden, at Køberne var forpligtede til at benytte Sagsøgeren til alt Arkitektarbejde paa Grundene. Hele Udstykningsforetagendet gik imidlertid i Stykker, og hermed bortfaldt den mellem Jørgensen og Sagsøgeren indgaaede Overenskomst. Sagsøgte hævder principalt, at da det var paa Grundlag af denne Overenskomst, at Sagsøgte havde forpligtet sig til at benytte Sagsøgeren som Arkitekt, maa Sagsøgtes Overenskomst med Sagsøgeren, som er en Bestanddel af førstnævnte Overenskomst, være bortfaldet. Subsidiært gør Sagsøgte gældende, at Sagsøgeren burde have undersøgt, hvorvidt Udstykningsforetagendet var økonomisk velfunderet, hvorved han maatte være blevet klar over, at det var meget tvivlsomt, om det kunde gennemføres. Han, der som Sagsøgtes Arkitekt er dennes Tillidsmand, burde da have advaret Sagsøgte mod at bygge, men han har tværtimod stillet Sagsøgte i Udsigt, at hans Hus kunde blive færdigt inden 1. Oktober 1938 uden at have tilstrækkelig Basis for en saadan Udtalelse.

Sagsøgeren har mod Sagsøgtes principale Indsigelse benægtet, at hans Overenskomst med Sagsøgte om at udføre Arkitektarbejdet er en Bestanddel af hans Overenskomst med Grundejeren Erik Jørgensen. Det er rigtigt, at han den 24. Februar 1938 indgik Overenskomst med

Jørgensen om at ville udføre Arkitektarbejdet vedrørende Parceludstykningsprosjektet gratis, mod at Jørgensen tilsikrede ham at faa alt Arkitektarbejdet hos Parcellisterne, naar disse skulde bygge. Sagsøgeren har selv troet paa, at Byggeforetagenderne kom i Stand og har i den forløbne Tid af sine egne Penge udlagt ca. 2000 Kr. vedrørende de af Køberne bestilte Tegninger m. v., af hvilke han kun har faaet 90 Kr. betalt. Sagsøgte købte sin Parcel af Jørgensen ved Kontrakt af 2. Juni 1938 ganske uafhængigt af Sagsøgeren, og først efter Købet henvendte han sig til Sagsøgeren med Anmodning om at faa Tegning til Huset. Sagsøgte's Henvendelse skete ganske vist i Anledning af den Forpligtelse, han i Købekontrakten med Jørgensen havde paataget sig til at lade Arkitektarbejdet udføre af Sagsøgeren, men Sagsøgeren har intet med Jørgensens Forhold at gøre, udover at han har paataget sig at arbejde gratis for ham, og han har hverken udtrykkeligt eller stiltiende paataget sig nogen Garanti for, at Jørgensens Udstykningsprojekt kunde gennemføres, idet dette er en Sag, der var ham ganske uvedkommende.

Ej heller kan Sagsøgeren anerkende Sagsøgte's subsidiære Indsigelse. Sagsøgeren har som Part forklaret, at han kom i Forbindelse med Erik Jørgensen derved, at denne henvendte sig til hans Kompagnon, der overlod ham at samarbejde med Jørgensen. Jørgensen, som han ikke kendte nøjere, havde allerede købt Grundene, og da Sagsøgeren spurgte Jørgensen om hans økonomiske Forhold, svarede denne, at han havde 15.000 Kr., som snart kunde gøres disponible, og at han havde købt Grundene uden Udbetaling. Iøvrigt forklarede Jørgensen, at Landsretssagfører Skov Jepsen var hans Sagfører og skulde ordne det videre fornødne. Landsretssagfører Skov Jepsen, med hvem Sagsøgeren drøftede Jørgensens Forhold, bekræftede, at Jørgensen ogsaa til ham havde sagt, at han ejede 15.000 Kr. Da Sagsøgte henvendte sig til ham og anmodede ham om at udføre Tegninger, var Sagsøgeren saaledes i god Tro, og Sagsøgeren mente ogsaa paa det Tidspunkt, at Sagsøgte's Hus kunde være færdigt til Oktober Flyttedag, men Sagsøgeren benægtet, at han har lovet Huset færdig til nogen bestemt Dato.

Sagsøgte har som Part forklaret, at Sagsøgeren ved Sagsøgte's Henvendelse til ham sagde, at der intet var i Vejen for, at Huset kunde blive færdig til Oktober Flyttedag. Sagsøgeren forklarede ham ikke, hvor langt man var kommet med Udstykningsprojektet; han sagde, at det ikke var endeligt i Orden, men at det vilde komme i Orden, inden Tegningerne var færdige. Den 30. Juni beklagede Sagsøgte sig til Sagsøgeren over, at der ikke syntes at være nogen Fremgang, og Sagsøgeren svarede, at der havde været noget Vrøvl med Afgivelse af Grundareal til Vej, men Sagsøgte kunde godt begynde at grave Grunden, hvilket Sagsøgte gjorde. Sagsøgte var ganske vist Medlem af den Parcellforening, der blev dannet af Parcelejerne, men han fik kun Indkaldelse til den første Generalforsamling, og har hverken deltaget i denne eller andre af Foreningens Møder. Da han tilsidst forstod, at Jørgensen ikke kunde klare Udstykningsprojektet, sagde han til denne — vistnok i Slutningen af September — at han ikke vilde have mere med Sagen at gøre. Sagsøgte købte saa Grund andetsteds, men vilde ikke benytte Sagsøgeren som Arkitekt, da han havde faaet Mistillid til ham.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Erik Jørgensen købte Grundarealet for 200.000 Kr. uden Udbetaling. Landsretssagfører Skov Jepsen, der var Sagfører for Sælgerne, ønskede paa disses Vegne at føre Tilsyn med de Indbetalinger, der fandt Sted, efterhaanden som Jørgensen solgte Parcellerne, og det blev i de Kontrakter, Jørgensen skulde benytte, indflettet, at Skøde først kunde faas, naar 200 Kr. var betalt, og at Dokumenterne skulde udfærdiges af Landsretssagfører Skov Jepsen.

I den mellem Jørgensen og Sagsøgte indgaaede Købekontrakt hedder det blandt andet: »Skøde kan erholdes, naar Købesummen er nedbragt med Kr. 200.— Skøde og andre Dokumenter vedrørende Handlen udfærdiges af Landsretssagfører E. Skov Jepsen, til hvem Køberen betaler Salær og øvrige Omkostninger efter Regning.

Alt Arkitektarbejde vedrørende eventuel Bebyggelse paa Parcellen skal udføres for Køberens Regning af Arkitekt Emil Hansen.

Enhver Køber skal være Medlem af en Forening, der omfatter samtlige Købere af Parceller af Matr. Nr. 4 a Sundby Vester, dette fastsættes ved Servitut. Køberen betaler det Kontingent og de Ydelser, der fastsættes af Foreningen, samt de Parcellen paahvilende Skatter.

Udgifterne til Veje, Kloakanlæg, Gas, Lys, Vandledninger og lignende fordeles af Parcel-Arealet. Foreningen bliver dannet ved Sælgerens Foranstaltning.

Det bemærkes, at Udstykningsarealet forventes godkendt til aaben og lav Bebyggelse, og Køberen erklærer herved at ville underkaste sig de Deklarationer, som det Offentlige i den Anledning vil paalægge med Hensyn til Bebyggelse og Benyttelse.

Overtagelsen af Parcellen sker den 1. Juni 1938 hvilken Dag gælder som Skæringsdag med Hensyn til Renter og Skatter m. v.«

Landsretssagfører Skov Jepsen har som Vidne blandt andet forklaret, at Jørgensen til ham fortalte, at han ejede ialt 15.000 Kr. Han har ikke medvirket ved Jørgensens Salg af Parceller og blev overrasket ved at erfare, at Jørgensen i Løbet af et Par Maaneder havde solgt over Halvdelen af Grundene. Jørgensen skulde den 18. Juni 1938 betale en paa Grundarealet hvilende Gæld paa 10.000 Kr., og da Pengene ikke faldt, kom han først med en Del Undskyldninger, der lød sandsynligt, saaledes at Tiden gik til midt i August, før Vidnet blev klar over, at Jørgensen var ude af Stand til at skaffe Pengene. Vidnet foreslog saa de oprindelige Sælgere, der endnu ikke havde givet Jørgensen Skøde, at lade Handten gaa tilbage, hvilket skete. Til Bestyrkelse af, at Vidnet havde Tillid til Foretagendet, anfører han, at han afgav en personlig Indestaelse for, at Byggeriet ikke vilde blive fuldført, før Vejanlægget var i Orden. Da Handten gik tilbage, fik Parcellkøberne at vide, at de kunde nu kontrahere direkte med de oprindelige Ejere.

Entreprenør Erik Jørgensen har som Vidne blandt andet forklaret, at han, da han købte Grundarealet, fortalte til Landsretssagfører Skov Jepsen, at han ejede 7—8000 Kr. i Værdipapirer og 2—3000 Kr. i Kontanter. Han købte Grunden for 200.000 Kr. paa Købekontrakt uden Udbetaling, men skulde afdrage 200 Kr. ved hvert Parcellsalg for at kunne give Skøde til Parcellkøberne, og han forpligtede sig til at antage Lands-

retssagfører Skov Jepsen til Sagfører for hele Udstykningsforetagendet. Han fik fra Sagførerkontoret udleveret Kontrakt-Blanketter til Brug ved Parcelsalgene, men har selvstændigt foretaget Salgene. Han, der kendte Sagsøgerens Kompagnon, henvendte sig til denne og fik saa Overenskomst med Sagsøgeren om, at denne vilde ordne Udstykningen gratis for ham mod at blive tilsikret Arbejdet ved Bebyggelserne. Sagsøgeren vidste godt, at Vidnet ikke havde Midler af Betydning. Foretagendet strandede, fordi han ikke kunde skaffe Penge til at indfri den paa Arealet hvilende Gæld, og Vidnet hævder, at dette skyldtes, at Landsretssagfører Skov Jepsen ikke gjorde sig tilstrækkelige Anstrettelser for at faa skaffet det fornødne Laan. Vidnet havde selv indtil det sidste Tillid til, at Foretagendet kunde gennemføres, og bestyrkedes i sin Tillid derved, at Skov Jepsen gav en personlig Indestaaelse for, at Byggeriet ikke blev fuldført, før Vejanlægget var i Orden.

Endelig har fhv. Fuldmægtig hos Landsretssagfører Skov Jepsen, cand. jur. Oskar Petersen som Vidne forklaret, at Erik Jørgensen havde forklaret, at han disponerede over ca. 15.000 Kr. og tidligere havde haft et Udstykningsforetagende. Det her omhandlede Foretagende strandede, fordi Jørgensen ikke kunde skaffe Kapital.

Sagsøgte har videre hævdet, at han ikke saa Parcelsalgserklæringen før i December 1938, og at han først efter Købet blev klar over, at Parcelforeningen selv skulde sørge for Vandforsyning. Sagsøgte benægter at have faaet Besked om, at han kunde beholde Grunden ved at kontrahere med de oprindelige Ejere.

Retten finder, at den mellem Sagsøgeren og Erik Jørgensen indgaaede Overenskomst, som kom til Eksistens, efter at Jørgensen havde købt Grundarealet, og som ikke tillægger Sagsøgeren nogen Andel i Udstykningsforetagendets Udbytte, maa betragtes som værende uafhængig af de Aftaler, som Parcelejerne, herunder Sagsøgte, senere har truffet med Sagsøgeren i Henhold til deres overfor Erik Jørgensen givne Løfte om at ville benytte Sagsøgeren som Arkitekt.

Retten finder det ikke godtgjort, at Sagsøgeren ved Indgaaelsen af Aftalen med Erik Jørgensen havde nogen Grund til at formode, at Jørgensen ikke kunde magte Foretagendet, og at han ej heller havde eller burde have saadan Formodning, da han kontraherede med Sagsøgte. Det findes derhos at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at han som Arkitekt for Sagsøgte ikke havde nogen Forpligtelse til at holde sig orienteret med Hensyn til, hvorledes Jørgensen ordnede den økonomiske Side ved Foretagendet, og at Arsagen til, at Sagsøgtes Byggeri ikke kom i Stand, skyldes Forhold, han ikke havde nogen Indflydelse paa eller noget Ansvar for.

Idet det hverken er paastaaet, at Sagsøgeren ikke har udført sine Pligter overfor Erik Jørgensen paa forsvarlig Maade, eller er hævdet, at den af Sagsøgeren forlangte Betaling er for høj, vil der herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand. Herved bemærkes, at det maa være Sagsøgeren som Arkitekt uvedkommende, hvornaar Sagsøgte har set Parcelsalgserklæringen, og at Sagsøgte ved Gennemlæsning af sin Købekontrakt straks burde være blevet klar over, at Parcelejerne selv skulde sørge for Anlæg af Vand, Kloak etc.

Endelig bemærkes, at der ikke af en til Sagen fremlagt Redegørelse fra Københavns Magistrat vedrørende Udstykningssagens Forløb fremgaar noget Forhold, hvorpaa det kan støttes, at Sagsøgeren maa have været klar over Projektets Uigennemførlighed.

Sagsøgte bør herefter betale de paastævnte 216 Kr. med Renter som paastaet og i Sagsomkostninger 60 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 14. Afdeling den 6. Marts 1939 og paaanket af Tjener Brylle Larsen med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Byretten nedlagte Paastand derhen, at han frifindes.

Indstævnte, Arkitekt Emil Hansen, har paastaet Dommen stadfæstet.

Som i Underretsdommen anført var Indstævnte knyttet som Arkitekt til det paagældende Udstykningsforetagende paa en saadan Maade, at samtlige Parcelkøbere samtidig med Købet af Parcellerne fik paalagt Pligt til at lade alt Arkitektarbejde ved Bebyggelse af Parcellerne udføre af ham. Det maa derfor, da Appellanten henvendte sig til ham med Anmodning om at udføre de fornødne Tegninger til den paatænkte Bebyggelse, have staaet Indstævnte klart, at denne Henvendelse netop fandt Sted i Henhold til den Appellanten saaledes paalagte Forpligtelse, og det maa endvidere have staaet Indstævnte klart, at denne Henvendelse fra Appellantens Side alene fandt Sted under den selvfølgeligelige Forudsætning, at Udstykningsforetagendet kunde gennemføres og blev gennemført, ihvertfald forsaavidt angaar den af ham købte Parcel. Herefter, og da det er uomtvistet under Sagen, at Udstykningsforetagendet strandede, og dette udelukkende fordi Entreprenør Jørgensen paa Grund af sine økonomiske Forhold ikke magtede at gennemføre det, og at Appellanten herefter har haft Føje til at nægte at vedstaa sit Parcelkøb, maa der gives Appellanten Medhold i, at de mellem ham og Indstævnte truffene Aftaler, der i Realiteten netop hviler paa selve Aftalen om dette Køb, ogsaa maa anses bortfaldne, saaledes at Appellanten, der ikke har benyttet de modtagne Tegninger andetsteds, ikke nu kan være pligtig at betale det indtalte Beløb.

Som Følge heraf vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 150 Kr.

Nr. 252/1939. A/S **Peder P. Hedegaard** (Ahnfelt-Rønne)

m o d

Società Anonima di Navigazione »la Costiera« (Stein).

Kendelse afsagt af Nørresundby Købstad og Kjær-Hvetbo Herreders Søren den 26. Maj 1939: Den af de Sagsøgte fremsatte Begæring om nærværende Sags Afvisning vil ikke kunne tages til Følge.

Vestre Landsrets Kendelse af 16. September 1939 (IV Afd.): Denne Sag afvises fra Underretten. I Kæremaalsomkostninger betaler de Indkærede, A/S Peder P. Hedegaard, til de kærende, Società Anonima di Navigazione »la Costiera«, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Sagens Paakendelse har syv Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Kendelsen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Kærende Omkostningerne for Højesteret med 200 Kr.

En Dommer bemærker følgende:

Det erkendes af Indkærede, at Sikkerhedsstillelsen fra Skibets Side af den det tilhørende Fragt skete for at undgaa Arrest i Skibet eller den forfaldne Fragt. Der er herefter ingen Tvivl om, at der — hvis der maa bortses fra Konnossementsbestemmelsen — er skabt Værneting her i Landet efter Rpl. § 248. At Forfølgning ved et saadant kan finde Sted, er Betingelsen for gyldigt Krav om Sikkerhed ved Arrest eller Depot til Afværgelse heraf. Til ganske ekstraordinært og endog for tilføjet Skade at fraskrive sig dette overfor Udlændinge naturlige Retsmiddel, der regelmæssigt er knyttet til Bevisførelse paa Stedet, maatte kræves en udtrykkelig herpaa rettet Vedtagelse, som ikke kan anses at foreligge i den i Underrettens Kendelse gengivne Klausul, hvis Rækkevidde er uklar, og paa hvilken Opmærksomheden ikke har været henledt hverken i Almindelighed eller som indicerende det paastaaede specielle Frafald af Retsbeskyttelse, hvorved bemærkes, at det ikke er oplyst, at paagældende fremmede Land vilde anerkende et saadant Frafald. Jeg vilde derfor stadfæste Underrettens Kendelse og tilkende den Kærende Omkostninger.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeffertallet.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

I Kæremaalsomkostninger for Højesteret betaler kærende, A/S Peder P. Hedegaard, til indkærede, Società Anonima di Navigazione »la Costiera«, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

Søretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Slutteddel af 22. Februar 1938 solgte Firmaet Oleifici Liguri Lombardi af Milano gennem Agenturfirmaet Christensen & Schrei, København, til Sagsøgerne A/S Peder P. Hedegaard, Nørresundby, et Parti

italiensk Bomuldsfrømel omkring 300 Tons og til en Pris af £ 3.15.0 pr. 1000 kg cif. Nørresundby at indskibe i sidste Halvdel af Marts eller første Halvdel af April efter Sælgernes Valg. Partiet indladedes i Dampøren »Sniafiocco«, tilhørende de Sagsøgte Società Anonyma di Navigazione »la Costiera«, Genova, i Henhold til Konnossement, dateret Genova den 31. Marts 1938.

Skibet ankom til Nørresundby den 9. Maj 1938, og da en Del af Ladningen fandtes beskadiget, udmeldtes den følgende Dag Syns- og Skønsmænd, som i en samme Dag afholdt Syns- og Skønsforretning opgjorde Skaden til Kr. 11.688,40.

Til Sikkerhed for Opfyldelsen af et muligt Erstatningsansvar indgik de Sagsøgte derefter paa hos Skibsmægler N. C. Bach, Nørresundby, at lade forblive beroende det dem tilkommende Fragtbeløb Kr. 7793,80.

Under nærværende Sag, der ifølge Parternes Vedtagelse behandles ved Underret, og som i Medfør af Rpl. § 248 er anlagt ved Retten her, har derefter Sagsøgerne paastaet de Sagsøgte dømt til Betaling af det ved Skønsforretningen opgjorte Beløb med Tillæg af Udgifterne ved Besigtigelsen af Ladningen og Afholdelsen af Skønnet 166 Kr., ialt Kr. 11.854,40 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 13. August 1938 til Betaling sker.

Under særskilt Procedure af Formaliteten har de Sagsøgte paastaet Sagen afvist som urigtig indbragt for dansk Domstol, medens Sagsøgerne har paastaet Sagen fremmet til Realitetsbehandling ved nærværende Ret.

Til Støtte for den nedlagte Afvisningspaastand har de Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgerne ved Indfrielsen af Konnossementet har underkastet sig de paa dette optagne Bestemmelser, derunder Bestemmelsen i § 33, der ifølge Translatøversættelse fra den engelske Tekst lyder saaledes: »Et hvilket som helst retsligt Skridt som Afskiberen, Varemodtageren eller andre interesserede Parter agter at foretage mod Kaptajnen eller Skibsrederen i Forbindelse med Konnossementet, skal foretages for de lokale Myndigheder i Genova, idet man udtrykkelig indgaa paa at underkende en hvilken som helst Domsmyndigheds territoriale Competence, ogsaa i Tilfælde af et sideløbende Sagsanlæg.

Alle Tilfælde, som ikke maatte falde ind under nærværende Transport-Kontrakt skal afgøres i Henhold til den italienske Handelslovgivning.

Levering af Varerne ombord er enbetydende med, at alle interesserede Parter indgaa paa de ovenfor nævnte Betingelser, selv i Tilfælde af, at Konnossementet ikke er blevet underskrevet af Afskiberen«, og ved saaledes at binde sig til, at enhver Tvist ang. Konnossementet og Ladningen skal afgøres i Genova og efter italiensk Ret, har udelukket danske Domstoles Competence i saa Henseende.

Heroverfor har Sagsøgerne til Begrundelse af den af dem nedlagte Paastand i første Linie gjort gældende, at de ikke har underkastet sig den af Sagsøgte paaberaabte Værnetingsbestemmelse i Konnossementet, som de ikke har været kendt med og som ikke har dannet Basis for deres Køb af det omhandlede Vareparti, hvilket derimod er sket paa Grundlag af Slutsedlen af 22. Februar 1938, der iøvrigt i Pkt. 23 inde-

holder en Bestemmelse om, at alle Stridigheder vedrørende det købte Vareparti skal afgøres for engelske Domstole.

De har derhos yderligere henvist til, dels at de Sagsøgte i alle Tilfælde maa antages at have frafaldet Konnossementets Værnetingsbestemmelse derved, at Skibets Kaptajn paa Rederiets Vegne er indgaaet paa Deponering af Fragten hos Mæglerfirmaet N. C. Bach, Nørresundby, og saaledes medvirket til at skabe et Godsværneting her i Landet efter Rpl. § 248, dels at der ved de forskellige Kompetencebestemmelser i Slutseddel og Konnossement er skabt en saadan Uklarhed med Hensyn til, hvor i Udlandet Sagen eventuelt skulde behandles, at Sagsøgerne alene for ikke at risikere Retstab ved Muligheden for Afvisning saavel ved italienske som ved engelske Domstole — en Konflikt mod hvilken intet Retsmiddel vilde have — maa have Krav paa Sagens Afgørelse i Danmark.

Overfor Sagsøgernes sidstanførte Betragtning har de Sagsøgte særskilt gjort gældende, at en Konflikt som den anførte ikke kan komme til at foreligge, idet de engelske Domstole er kompetente, hvis Sagen maatte dreje sig om Kontraktmellemværende mellem Sælgerne og Sagsøgerne som Købere af det omhandlede Vareparti, de italienske, naar den som i nærværende Tilfælde grunder sig paa muligt Ansvar paadraget under Varepartiets Transport.

Da nu Sagsøgerne ikke har medvirket ved Konnossementets Oprettelse, og der under Hensyn til den Maade, hvorpaa Konnossementer indløses, hvilket ofte sker gennem uden- eller indenlandsk Bank, ikke skønnes at kunne lægges afgørende Vægt paa, at Sagsøgerne ved Indfrielsen af Konnossementet skulde have underkastet sig den omhandlede Værnetingsbestemmelse, der uden at være særlig fremhævet findes paa Konnossementets Bagside, blandt en Række andre Bestemmelser, samt naar tillige Hensyn tages til, at de Sagsøgte ved Deponering af Fragten her i Landet selv har været med til at skabe Muligheden for Sagens Afgørelse i Danmark og saaledes skønnes i Gerning at have vist, at de ikke tillagde den omhandlede Værnetingsbestemmelse afgørende Vægt, findes den fremsatte Paastand om Sagens Afvisning ikke at kunne tages til Følge.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt den 26. Maj 1939 af Nørresundby Købstad og Kjær-Hvetbo Herreders Soret og er indbragt for Landsretten ved Kæreskrift af 6. Juni 1939. Landsretten har efter Parternes Begæring anordnet mundtlig Forhandling af Kæremaalet.

For Landsretten har Parterne gentaget deres for Underretten i Formaliteten fremsatte Paastande.

Der findes at maatte gives de Kærende Medhold i, at de Indkærede maa være bundet ved den i Konnossementet optagne Værnetingsbestemmelse, der ikke kan betragtes som usædvanlig i Konnossementer. Da Sagen herefter skulde være anlagt i Genova, og da der derhos — bortset fra Spørgsmaalet om, hvorvidt Skibets Fører overhovedet var bemyndiget til at frafalde den paagældende Værnetings-

bestemmelse — ikke i den Omstændighed, at han har samtykket i den skete Deponering af Fragten kan indlægges et saadant Afkald, vil den af de Kærende nedlagte Afvisningspaastand være at tage til Følge.

Onsdag den 21. Februar.

Nr. 302/1939 Boelsmand **Christen Eriksen**
(Landsretssagfører Aage Meyer)

mod

Ministeriet for offentlige Arbejder (Kammeradvokaten).

Østre Landsrets Kendelse af 27. November 1939 (VII Afd.):
Den af Sagsøgeren Boelsmand Christen Eriksen fremsatte Begæring om Rettens Tilladelse til, at der ved Retten for Rougsø, Nørhald m. il. Herreder foretages Udmeldelse af ny Skønsmænd kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

I Anledning af Anlægget af 2. Spor Randers-Aalborg besluttede Kommissariatet for Anlæg af Jernbaner i Jylland i Henhold til Forordning af 5. Marts 1845 at ekspropriere paa Strækningen Randers-Bjerregrav bl. a. en Del af den Sagsøgeren Boelsmand Christen Eriksen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 b og 4 b af Svejstrup, Raasted Sogn, og efter at en af Kommissariatet foranstaltet Forligsprøve var blevet resultatløs, afholdt den i Medfør af fornævnte Forordning nedsatte Taksationskommission den 7. Juni 1938 et Møde, hvor det vedtoges at yde Sagsøgeren en Erstatning af 1800 Kr. pr. ha for Afstaaelse af 700 m² 126 Kr. 00 Øre
1400 Kr. pr. ha for Afstaaelse af 5560 m² 778 — 40 —
I Erstatning for Omvej og for samtlige øvrige Ulemper 3200 — 00 —
og for Afgrødetab 35 — 00 —
samt som yderligere Ulempeerstatning et fra Matr.
Nr. 1 d Svejstrup eksproprieret Areal til en Værdi af 225 — 00 —

ialt... 4364 Kr. 40 Øre.

Under Paaberaabelse af, at det nævnte Erstatningsbeløb er fastsat paa et urigtigt Grundlag, idet der ikke er taget Hensyn til alle de Ulemper, der paaføres Ejendommen ved Ekspropriationen, og at Erstatningsbeløbet ikke kan antages at omfatte den varige Forringelse af Ejendommens Værdi i Handel og Vandel, som de i Forbindelse med Ekspropriationen staaende Jernbane- og Vejanlæg har medført, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte, Ministeriet for offentlige Arbejder, dømmes til som yderligere Erstatning at betale ham et Beløb paa 5000 Kr., subsidiært et mindre ved Rettens Skøn fastsat Beløb, alt med Renter 5 pCt. p. a. fra den 16. Februar 1938 til Betaling sker.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Ved Rettens Kendelse af 14. Februar 1939 blev en af Sagsøgeren fremsat Begæring om Tilladelse til, at der til Dokumentation af de ovennævnte af Sagsøgeren til Støtte for Paastanden paaberaabte Omstændigheder ved Retten for Rougsø, Nørhald m. fl. Herreder foretoges Udmeldelse af Skønsmænd, taget til Følge. De i Henhold hertil udmeldte Skønsmænd, fhv. Sogneraadformand, Gaardejer Anders Brøndum og Amdsraadsmedlem, Proprietær Gudik Gudiksen afgav — efter stedfunden Besigtigelse — den 28. Marts 1939 en i Retten den 13. Maj s. A. fremlagt Erklæring, i hvilken det bl. a. hedder:

» — — Sagsøgeren fik Lejlighed til at paavise de Forhold, hvor-
med han begrunder sit Krav om yderligere Erstatning, navnlig:

- 1) Mælkens Transport op ad den høje Vejrampe (15 Trappetrin),
- 2) Sandflugt ned i Stuehuset fra Vejbanen hver Gang en Bil kører forbi paa Vejen,
- 3) Ulemper ved Snelæg,

samt 4) Ulemper ved Fyring i Stuehuset, naar Vinden er i Øst, idet det har vist sig at med Østenvind slaar Røgen ned i Stuerne.

— — — vi skønner, at Sagsøgeren ikke har faaet Ulempeerstatning nok i de 3200 Kr. under Hensyn til den varige Forringelse af Ejendommens Værdi i Handel og Vandel.

Vi skønner, at en yderligere Erstatning af 1300 Kr. vil være fuld Erstatning for alle med Ekspropriationen forbundne Ulemper og den varige Forringelse af Ejendommens Værdi i Handel og Vandel.

Naar vi har skønnet som sket, er det af følgende Grunde:

Vi mener, Jorden er betalt med fuld Erstatning.

Vi tør ikke bestride, at der er beregnet fuld Erstatning for de daglige Ulemper ved Kørsel til og fra Marken, men vi skønner, at de med den høje Vejdæmning forbundne Ulemper ved Sandflugt, Snelæg, den høje Trappe og Røgulemper under den oprindelige Taksation ikke er taget tilstrækkelig i Betragtning særlig ogsaa under Hensyn til Varigheden af disse Forhold, idet det paa Taksationens Tidspunkt har været mere vanskeligt at bedømme disse Forhold end nu, hvor Vejdæmningen har vist sine uheldige Virkninger i ca. $\frac{1}{2}$ Aar.«

I det nævnte Retsmøde godkendte Skønsmændene Erklæringen, idet de tilføjede, at 800 Kr. af de 1300 Kr. maa henføres til Røgplagen, me-

dens Resten 500 Kr. vedrører Sneulempe ved Trappen og Støvplage fra den offentlige Vej.

Efter at Taksationskommissionen var blevet gjort bekendt med Resultatet af den afholdte Skønsforretning, vedtoges det paa et den 12. Juli 1939 afholdt Møde at fastholde det tidligere fastsatte Erstatningsbeløb, idet man ansaa det udelukket, at Anlægget af Vejrampen kunde foraarsage Røgplage og ikke fandt Grundlag for at yde Erstatning for Sneulempe ved Trappen, der var anlagt efter Sagsøgerens Ønske, medens Støvplagen fra Vejen var taget i Betragtning ved Erstatningens Fastsættelse.

I et den 14. November 1939 afholdt Retsmøde har Sagsøgeren under Henvisning navnlig til en af Kousted-Raasted Sogneraad den 28. September 1939 afgivet Erklæring, i hvilken den Sagsøgeren for Ulemper tillagte Erstatning betegnes som urimelig lav, fremsat Begæring om Rettens Tilladelse til Afholdelse af fornyet Skønsforretning ved ny Skønsmænd.

Sagsøgte har protesteret mod, at den fremsatte Begæring tages til Følge under Henvisning til, at Afholdelse af en ny Skønsforretning vil være uden Interesse for den foreliggende Sag, idet det hævdes, at det — selv om man antager, at Domstolene i Sager vedrørende Ekspropriation i Medfør af Frd. 5. Marts 1845 er kompetente til at afgøre Spørgsmaal om den af Taksationskommissionen benyttede fornelle Fremgangsmaade samt at træffe Bestemmelse med Hensyn til det juridiske Grundlag for Erstatningens Fastsættelse — i hvert Fald maa ligge udenfor Domstolenes Kompetence at foretage en Bedømmelse og eventuelt Tilsidesættelse af det Kommissionen ved Fastsættelsen af Erstatningen for de eksproprierede Goder og de ved Ekspropriationen opstaaede Ulemper udøvede rent forretningsmæssige, teknisk-økonomiske Skøn.

Det fremgaar af de af Sagsøgeren til Begrundelse af Begæringen fremsatte Bemærkninger, at Formaalet med den nu ønskede Skønsforretning — i Modsætning til det ved Rettens Kendelse af 14. Februar 1939 tillagte Skøn — udelukkende er at fremskaffe Grundlag for en Ændring i den rent forretningsmæssige, teknisk-økonomiske Vurdering af de — dels af Taksationskommissionen, dels af Skønsmændene anerkendte — Sagsøgeren ved de udførte Jernbane- og Vejanlæg paaførte Ulemper. Det gøres nu ikke gældende, at der herudover er paaført Sagsøgeren Ulemper, som ikke er taget i Betragtning ved det alt afholdte Skøn.

Herefter findes den fremsatte Begæring under Hensyn til de af Sagsøgte fremførte Betragtninger ikke at burde tages til Følge.

Torsdag den 22. Februar.

Nr. 315/1938. **Handelsgartner Holger Jensen (Selv)**

m o d

Grosserer Holger Helbrink (Ingen),

betræffende Betaling for leverede Varer.

Østre Landsrets Dom af 13. December 1938 (IV Afd.): Sagsøgte, Handelsgartner Holger Jensen, bør til Sagsøgeren, Grosserer Holger Helbrink, betale 1211 Kr. 45 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. August 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dóm er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Med Bemærkning, at det efter Appellantens Procedure for Højesteret maa antages, at de Varer, som han hævder har været mangelfulde, for en Dels Vedkommende ikke er de Varer, der nu af Indstævnte kræves betalt, men andre Varer, der er betalt af Appellanten, vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Grosserer Holger Helbrink, ifølge sin endelige Paastand paastaet Sagsøgte, Handelsgartner Holger Jensen, dømt til at betale ham for Varer, leveret i 1935—36, 1211 Kr. 45 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 13. August 1938.

I Stævningen var Kravet opgjort saaledes:

Leverede Azalea 1935	Kr. 317,50
Rest paa Blomsterløg 1935.....	— 45,00
Hollandske Blomsterløg 1936	— 410,00
Danske Blomsterløg 1936	— 270,00
Leverede Iris, Imperator 1936	— 300,00

 Kr. 1342,50.

I Anledning af de af Sagsøgte fremsatte Indsigelser og Modkrav har Sagsøgeren fradraget:

Posten: Rest paa Blomsterløg 1935	Kr. 45,00.
Told og Fragt vedrørende denne Post	— 20,00
Godtgørelse for spirende Konvaller	— 50,00
Betaling for Havearbejder m. m.	— 16,05
	<hr/>
	Kr. 131,05,

hvorved det nu fordrede Beløb fremkommer.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Han erkender at have modtaget de Varer, for hvilke Betaling nu fordres, men hævder, at han i Anledning af Mangler og Fejl ved nogle af de leverede Partier samt Brud paa trufne Aftaler fra Sagsøgerens Side har et Erstatningskrav, som han opgør til 1275 Kr., hvilket Krav dog kun gøres gældende til Modregning.

Erstatningsbeløbet udkommer saaledes:

Afslag paa Azalea	Kr. 200,00
Leverede Iris ublomsterdygtige	— 300,00
Tab paa Lilliekonvaller	— 775,00
	<hr/>
	Kr. 1275,00.

Sagsøgeren bestrider, at Sagsøgte — udover den indrømmede Godtgørelse paa 50 Kr. for spirende Konvaller, som Sagsøgeren i sin Tid har lovet ham — har Krav paa nogen Erstatning.

For Retten har begge Parter afgivet Forklaring i Tilslutning til deres Procedure. Endvidere har Sagfører Arthur Leidersdorff og Handeldsgartner Jakob Jakobsen afgivet Vidneforklaring.

Da Sagsøgte overfor Sagsøgerens Benægtelse ikke paa noget Punkt har kunnet føre Bevis for Rigtigheden af, hvad han har anført til Støtte for sit Erstatningskrav, ligesom det heller ikke er godtgjort, at han i sin Tid har reklameret over de paaberaabte Mangler og Fejl, vil der intet Hensyn kunne tages til Modkravet, og Sagsøgte vil derfor ikke kunne undgaa at dømmes i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 150 Kr.

Nr. 222/1939. Proprietær **P. Roesdahl** (Gamborg)

m o d

Lensbaron **F. M. Rosenørn-Lehn** (Allerup),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af en Handel om en fast Ejendom.

(Sagen behandlet skriftlig).

Vestre Landsrets Dom af 27. Juni 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Lensbaron F. M. Rosenørn-Lehn, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Godsejer af Lunderupgaard P. Roesdahls Konkursbo, i denne Sag fri at

være. Sagsøgerne bør anerkende som Sagsøgte tilkommende en For-
dring paa Konkursboet paa 4207 Kr. 55 Øre tilligemed Renter heraf
5 pCt. aarlig fra den 14. Juni 1939, indtil Betaling sker, samt Omkost-
ningerne ved denne Sag, 800 Kr., alt som simpelt Krav.

Højesterets Kendelse.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har syv Dommere deltaget.

Indstævnte har under særskilt Procedure af Formaliteten
paastaet Sagen afvist under Henviſning til, at Appellanten —
hvis Bo den 6. Juni 1939 blev taget under Konkursbehandling,
og som ikke har erholdt Boets Bemyndigelse til eller Tiltrædelse
af Dommens Paaanke — har været inkompetent til at foretage
den af ham ved Ankestævning af 19. August 1939 iværksatte
Anke.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste er Konkursbehandlingen sluttet den 27. Sep-
tember 1939 i Henhold til Konkurslovens § 97. Boet maa antages
inden Udløbet af Ankefristen at have opgivet at paaanke Lands-
rettens Dom.

En Anke fra Appellantens Side i eget Navn findes, idet An-
kens Udfald forudsættes ikke at kunne berøre Boets Stilling
ifølge den afsagte Dom, ikke at behøve Boets Godkendelse. Her-
efter kan Afvisningspaastanden ikke tages til Følge.

Tre Dommere finder, at Boets Undladelse af at paaanke
Dommen ikke kan medføre, at Appellanten, der ved Konkursens
Indtræden har mistet Raadigheden over Sagens Genstand, skulde
være berettiget til at anke. Disse Dommere vil derfor tage Af-
visningspaastanden til Følge.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Den af Indstævnte, Lensbaron F. M. Rosen-
ørn-Lehn, nedlagte Afvisningspaastand kan
ikke tages til Følge.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddél af 29. September 1938 og efterfølgende betinget
Skøde af 15. og 17. Oktober s. A. solgte Sagsøgte, Lensbaron F. M.
Rosenørn-Lehn, Rössjöholm, Sverige, til Godsejer P. Roesdahl, Lunde-
rupgaard, Ejendommen Matr. Nr. 1 a Lunderup og Matr. Nr. 12 a Blaks-
mark for en Købesum af 95.000 Kr., hvoraf 10.000 Kr. blev betalt den
i Slutsedlen fastsatte Overtagelsesdag 1. Oktober 1938, medens Rest-
købesummen skulde afgøres ved Optagelse af Kreditforeningslaan
52.000 Kr., ved Betaling af 5000 Kr. i 11. December Termin 1938 med
Renter 4½ pCt. p. a. fra 1. Oktober s. A. at regne og ved Udstedelse

af Pantebrev i det solgte for 28.000 Kr. at forrente med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. fra 1. Oktober 1938. I Handlen skulde medfølge bl. a. Besætning, Sæd, Avl, Afgrøde m. v., »saaledes som det er og forefindes, og som det er af Køberen besigtiget. Besætningen bestaar af: 4 Heste, 20 Køer, 1 Tyr, 7 Kvier, 5 Kalve, 4 Grisesøer, 9 store Svin, 13 Smaagrise og ca. 60 Høns.« I Slutsedlen er anført: »Ejendommen købes, som den er og forefindes, og som den er Køberen bekendt med Tilliggende og Tilhørende, intet undtaget med Bygninger og Inventar, Kakkellovne, Komfur og indmuret Kedel. Mejeriinventar, Besætning, Sæd, Avl, Afgrøder, Gødning, Avlsredskaber og Udbo saaledes, som det er og forefindes i Dag, og som det er af Køberen besigtiget.« I Skødet er angivet, at Ejendommen sælges, som den er og forefindes uden Ansvar for Sælgeren. Den 4. Oktober 1938 fandt Overtagelse Sted med en Overleveringsforretning, og den fornævnte Besætning var da tilstede. Da Godsejer Roesdahl ikke betalte de stipulerede 5000 Kr. ved Forfaldstid, lod Sagsøgte sig efter Kendelse afsagt 29. December 1938 af Fogedretten for Varde Købstad m. v. den 30. s. M. indsætte i Besiddelsen af det solgte, ved hvilken Lejlighed der af Besætning forefandtes 3 Heste og 1 Ko samt ca. 40 Tdr. tærsket Sæd og 1 Stak med ca. 40 Tdr. utærsket Sæd.

Under nærværende Sag har Godsejer Roesdahl hævdet, at der ved Handlen er givet ham urigtige Oplysninger om Sædavlens Størrelse, at Besætningen ved Overdragelsen ham ubekendt var befængt med smitsom Kastesyge, og at der ikke medfulgte det Antal Svinekort, som han efter de givne Oplysninger maatte vente at faa, og han har nedlagt Paastand paa, at der tillægges ham i Erstatning:

1. a) For manglende Kornbeholdning i 1938	6.872 Kr. 88 Øre
b) For manglende Kornbeholdning i Fremtiden ..	14.000 — 00 —
2. For Tab paa Besætning	2.175 — 00 —
3. For Driftstab ved Mælkesalg til Købstaden	3.000 — 00 —
4. a) For Tab ved nuværende Svinekortstildeling ..	945 — 00 —
b) For Tab ved fremtidig Svinekortstildeling ...	4.000 — 00 —

Tilsammen.. 30.992 Kr. 88 Øre

tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 20. Januar 1939, indtil Betaling sker. Endvidere har Godsejer Roesdahl paastaet den fornævnte Fogedforretning ophævet. Sagsøgte har procederet til Frifindelse. Under Domsforhandlingen er det oplyst, at Godsejer Roesdahls Bo nu er taget under Konkursbehandling ved Skifteretten for Varde Købstad m. v., og Konkursboet er derefter indtraadt i Sagen som Part med Paastand som foran anført.

Hvad nu angaar Post 1 er det uomtvistet, at det til Godsejer Roesdahl, der besigtigede Ejendommen i Høsttiden, er opgivet under Forhandlingerne, at der var anvendt 7 Sække (à 6 Nøgler) og 2 Nøgler Bindegarn, og Godsejer Roesdahl hævder, at han herved er blevet vildledet til at forvente en større Høst, end der forefandtes, idet han af den anvendte Mængde Bindegarn, som han nu ansætter til 3 Sække og 4 Nøgler, kunde beregne Høstens Størrelse; efter hans Formening er der kun afleveret halvt saa meget Korn, som han maatte vente at faa, hvorved han yderligere anfører, at der er givet urigtige Oplysninger

om, hvad der er solgt, bortbyttet og forbrugt af Høsten inden Overtagelsen. Der er afholdt en Syns- og Skønsforretning, og Forbruget af Bindegarn er herunder, navnlig paa Grundlag af Syns- og Skønsmændenes Kendskab til de paagældende Jorders Beskaffenhed, skønsmæssigt anslaaet til ca. 39 Nøgler, ca. 1 Nøgle pr. 2 Tdr. Land. Ved de foreliggende Oplysninger findes det nu ikke tilstrækkelig godtgjort, at der er givet saaledes urigtige Oplysninger om Brug af Bindegarn og om Salg, Bortbytning og Forbrug af Høsten i Sagsøgtes Besiddelse, at det kan paalægges Sagsøgte at udrede Erstatning, og Sagsøgtes Frifindelsespaastand findes herefter paa dette Punkt at maatte tages til Følge.

Angaaende Posterne 2) og 3) har Godsejer Roesdahl anført, at det ikke ved Handlen blev omtalt, at der havde været Kastning i Besætningen, men at det har vist sig, at Besætningen i November 1938 var stærkt angrebet af smitsom Kalvekastning, og at der i 1937 og kort før Salget til Godsejer Roesdahl har foreligget Tilfælde af Kastning. Selv om der efter den stedfundne Procedure maa gaas ud fra, at der har foreligget smitsom Kastning i Besætningen paa Overdragelsestiden, foreligger der ikke Oplysninger, som godtgør, at Sagsøgte eller hans Folk har været bekendt med, at der i 1937, da Sagsøgte ikke var Ejer af Ejendommen, eller senere forelaa smitsom Kastning, og da det maa anses godtgjort, at det er opgivet overfor Godsejer Roesdahl, at en Kvie og en Ko kort forinden Salgsforhandlingerne enten havde kastet eller kælvet for tidligt, men at Dyrlæge ikke var tilkaldt, findes det at have ligget nærmest for Godsejer Roesdahl, om hvem det er oplyst, at han tidligere har købt og solgt 23 Ejendomme og deraf 5 à 6 af tilsvarende Størrelse som den heromhandlede, under de foreliggende Omstændigheder at tage Forbehold angaaende Kastesyge, og Sagsøgte vil herefter ogsaa forsaa vidt angaar disse Poster være at frifinde.

Med Hensyn til Post 4) er det af Godsejer Roesdahl hævdet, at der er givet ham villende Oplysninger om Tildeling af Svinekort, saaledes at han maatte vente at faa flere end modtaget og navnlig forventede ogsaa fremtidig at faa tildelt flere end sket, men da det rigtigt er opgivet overfor ham, hvilket Antal Kort, der i den forløbne Del af Aaret var udleveret til Ejendommen, og da det ikke er godtgjort, at der er givet urigtige Oplysninger om den fremtidige Korttildeling, maa Sagsøgtes Frifindelsespaastand paa dette Punkt tages til Følge, hvorved bemærkes, at Skødet indeholder saalydende Bestemmelse: »Køberen har overtaget de endnu i Behold værende Gaarden tilhørende 4 Stk. Svinekort, saa alle Krav herpaa er opfyldt af Sælgeren.»

Da Godsejer Roesdahls Indsigelse mod, at den fornævnte Fogedforretning er fremmet, er støttet paa, at der tilkom ham Erstatningskrav paa Sagsøgte som foranført, kan ej heller Paastanden om Fogedforretningens Ophævelse gives Medhold.

Sagsøgte har paa sin Side hævdet at have Erstatningskrav mod Godsejer Roesdahl i Anledning af dennes Misligholdelse af Handlen m. v. og har opgjort disse Krav saaledes:

A) for af Godsejer Roesdal i hans Besiddelsestid foretaget Bortsalg af Besætning og Avl, uden at

Beløbene er kommet Gaarden til Gode 11.532 Kr. 18 Øre

B) for kontante Udlæg 400 Kr. i Anledning af Handlen og for Mæglersalær 950 Kr.	1.350	—	00	--
C) for tilføjet Tab ved Forsømmelse af Jordens Efteraarsbehandling og for Ødelæggelse af Kartoffler og Kaalrabi ved utilstrækkelig Nedkuling..	2.395	—	40	—
D) for Ødelæggelse af Mælkerute med Salg i Købstaden	4.000	—	00	—
E) for Omkostninger ved hos Godsejer Roesdahl foretagne Indsættelsesforretning og Arrestforretning	500	—	00	--
F) for afholdte Udgifter til Optagelse af det i Skødet stiplede Kreditforeningslaan	450	—	00	—
G) Renter 4½ pCt. p. a. fra 1. Oktober 1938 til 14. Juni 1939 af de i December Termin 1938 forfaldne 5000 Kr. af Købesummen samt af det stiplede Pantebrevsbeløb 28.000 Kr.	519	—	75	---
H) Driftsunderskud til 14. Juni 1939	5.500	—	00	—
	eller 26.245 Kr. 33 Øre			
efter Fradrag af det erlagte Beløb af Købesummen..	10.000	—	00	—

til Rest 16.245 Kr. 33 Øre.

Sagsøgte har derefter paastaet sig tillagt i Erstatning et Beløb af 10.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. Juni 1939, indtil Betaling sker. For dette Krav har Sagsøgerne paastaet sig frifundet.

ad A) Det er af Godsejer Roesdahl erkendt, at han har foretaget Bortsalg fra Ejendommen som anført og anvendt Beløbet til egen Fordel, og da de paagældende Dispositioner under de foreliggende Omstændigheder maa anses som ganske ekstraordinære og ikke som normal Udnyttelse af Ejendommen, maa denne Post tillægges Sagsøgte,

ad B) og dette maa ogsaa være Tilfældet med denne Post, mod hvilken ingen Indsigelse er fremsat.

ad C) Da denne Posts Rigtighed er bestridt, og det ikke er tilstrækkelig godtgjort, at den af Godsejer Roesdahl foretagne Drift har foraarsaget Tab som anført, kan denne Post ikke tillægges Sagsøgte.

ad D) Det er oplyst, at Godsejer Roesdahl, efter at der i Gaardens Besætning var udbrudt Mund- og Klovesyge og senere Kastesyge, har holdt den ved Omkørslen i Købstaden foretagne Mælkehandel vedlige til Juletid 1938 ved Indkøb af Mælk hos andre, og herefter findes denne Post ikke at kunne tillægges Sagsøgte.

ad E) Denne Post vil som erkendt af Godsejer Roesdahl være at tillægges Sagsøgte.

ad F) Det er uomtvistet, at disse Udgifter er afholdt af Sagsøgte, som ved Handlen havde paataget sig at optage Kreditforeningslaanet i Ejendommen, og da Sagsøgeren, idet Kreditforeningen har vægret sig ved at effektuere Laanet, fordi Ejendommen efter Besættningens og Avlens Bortsalg ikke var i statutmæssig Stand, maa være pligtig at betale Sagsøgte Beløbet, vil ogsaa denne Post være at tillægges Sagsøgte.

ad G) Da Sagsøgte den 30. December 1938 har taget det solgte tilbage, kan der alene tillægges ham Renter af Beløbene til denne Dag, og paa denne Post kan der herefter ikke tillægges Sagsøgte et højere Beløb end 375 Kr. 37 Øre.

ad H) Da dette Krav er bestridt og ikke tilstrækkelig godtgjort som Tab, kan der ikke paa denne Post tillægges Sagsøgte noget Beløb.

Herefter udgør den Sagsøgte tilkommende Erstatning 14.207 Kr. 55 Øre, hvori vil være at fradrage de fornævnte 10.000 Kr., altsaa til Rest 4207 Kr. 55 Øre, hvilket Beløb vil være at anerkende i det sagsøgende Konkursbo som simpelt Krav tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 14. Juni 1939 indtil Betaling sker.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have at godtgøre Sagsøgte med 800 Kr., hvorved bemærkes, at Parterne er enige om, at ogsaa dette Krav anses som simpelt Krav i Boet.

Nr. 289/1938. Ingeniør **Svend Aage Andersen** (Selv)

m o d

Ingeniør **J. Ingvarlsen** (Poul Jacobsen)

o g

Nr. 25/1939. Ingeniør **J. Ingvarlsen** (Poul Jacobsen)

m o d

A/S **Theodor Lund & Petersen** (Gelting),

betræffende Krænkelser af Patentrettighed.

Østre Landsrets Dom af 25. November 1938 (V Afd.): Sagsøgte A/S Theodor Lund & Petersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ingeniør J. Ingvarlsen, i denne Sag fri at være. For nævnte Sagsøgtes Vedkommende ophæves Sagens Omkostninger. Sagsøgte, Ingeniør Svend Aage Andersen, bør til Sagsøgeren betale i Erstatning 10.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. August 1937, til Betaling sker, og i Bidrag til Sagens Omkostninger 1600 Kr. Det idømtes at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Ingeniør Ingvarlsens Paastand ud paa, at Ingeniør Andersen og A/S Theodor Lund & Petersen kendes uberettigede, Andersen til at fremstille og forhandle, og Aktieselskabet til at forhandle de af Andersen hidtil fremstillede Køleplader med Undtagelse af Typerne B og F, og at Andersen og Aktieselskabet dømmes til i Erstatning in solidum at betale 50.000 Kr.

Andersen og Aktieselskabet har gentaget deres Paastand om Frifindelse.

De Køleplader, der omhandles i Ingvarsdens Paastand, er ca. 50 Stkr. udført i Overensstemmelse med de paa en fremlagt Tegning viste Typer C, D, og E, dog at nogle af dem — efter Andersens Angivende ca. 10 Stkr. — er udført med et paa Tegningen ikke vist Lag Korksmuld anbragt paa Undersiden af den Metalplade, hvorpaa Rimen dannes, og saaledes at der ikke er samme fri Adgang for Luften som efter Patentbeskrivelsen.

Til Oplysning om, hvorvidt de i Dommen nævnte Kølepladetyper, der ogsaa har været tilstede i Højesteret, er patentkrænkende, er der optaget nyt Syn og Skøn.

Overensstemmende med de i Dommen gengivne Udtalelser af Skønsmændene bemærker syv Dommere, at Ingvarsdens og Andersens Konstruktioner fremtræder forskelligt, Ingvarsdens som en samlet Plade, Andersens som en Plade i løs Forbindelse med en Underdel. De mener endvidere, at denne Egenskab, at udgøre »en mekanisk sammenhængende pladeformet Enhed«, der ifølge Ordlyden af Ingvarsdens Patent fremkommer ved, at Metalpladen og det underliggende Hulrum med Isolationslag er fastgjort i en »disse paa Siderne omgivende Metalramme«, under Hensyn til Kølepladens praktiske Anvendelse udgør en væsentlig Egenskab ved Patentet. Idet det ikke skønnes, at denne Egenskab genfindes ved Andersens Konstruktioner, selv om de ikke maatte dækkes af hans Patent, finder disse Dommere derfor, at disse Konstruktioner ikke kan anses for patentkrænkende. Som Følge heraf stemmer disse Dommere for at frifinde Ingeniør Andersen og Aktieselskabet Theodor Lund & Petersen og at paalægge Ingeniør Ingvarsdens at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Ingeniør Andersen med 2500 Kr. og til Aktieselskabet med 800 Kr.

En Dommer vilde i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde stadfæste Dommen, hvis Resultat han finder bestyrket ved det for Højesteret oplyste. Han vilde med Hensyn til den tilkendte Erstatning anse det indstævnte Forhandlerfirma medansvarligt overfor Patenhaveren Ingvarsdens.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ingeniør Svend Aage Andersen og Indstævnte, A/S Theodor Lund & Petersen bør for Tiltale af Ingeniør J. Ingvarsdens i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Ingeniør Ingvarsdens til Ingeniør Andersen med 2500 Kr. og til Aktieselskabet Theodor Lund & Petersen med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Ingeniør J. Ingvaridsen, nedlægger overfor de Sagsøgte, Ingeniør Svend Aage Andersen og A/S Theodor Lund & Petersen, følgende Paastande:

1) Sagsøgte Andersens danske Patent Nr. 50844 opretholdes kun som Afhængighedspatent til Sagsøgerens danske Patent Nr. 48594.

2) De Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at de af dem fremstillede og/eller forhandlede Køleplader med Undtagelse af den paa Tegning 3609 med F betegnede Plade er i Strid med Sagsøgerens danske Patent Nr. 48594.

3) De Sagsøgte tilpligtes in solidum at udrede en Erstatning for Indgrib i Sagsøgerens Patentrettigheder, stor 75.000 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 9. August 1937.

Subsidiært:

a) De Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at de af dem fremstillede og/eller forhandlede Køleplader med Undtagelse af de paa Tegning 3609 med B og F betegnede Plader er i Strid med Sagsøgerens danske Patent Nr. 48594.

b) De Sagsøgte tilpligtes in solidum at betale en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke udover 75.000 Kr., med Renter som ovenfor anført.

De Sagsøgte paastaar hver især Frifindelse. Sagsøgte Andersen paastaar subsidiært Frifindelse for Erstatning, mest subsidiært Erstatning efter Rettens Skøn.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Sagsøgte Andersen samt af Professor H. Bache og Ingeniør O. Juel Jørgensen, hvilke efter Sagsøgerens Begæring har været udmeldt af Retten til at skønne i Sagen, og som har afgivet nogle under denne fremlagte Skønserklæringer, daterede henholdsvis den 22. December 1937, 9. Marts 1938, 27. Maj 1938 og 20. September 1938.

Den 22. Marts 1934 meddeltes der — med Beskyttelse fra den 28. Januar 1933 — Sagsøgeren og Grosserer Erik Anders Dalsgaard Levring dansk Patent Nr. 48594 paa »Køleplade«.

I Beskrivelsen hedder det bl. a.:

»Opfindelsen gaar ud paa Tilvejebringelsen af et Kuldeelement i Form af en Plade eller Bakke, paa hvilken der i Butikker, Restaurationer og eventuelt i private Husholdninger kan hensættes Fødevarer, Nydelsesmidler eller lignende, saa at disse afkøles og tillige fremvises paa en tiltalende Maade. Et saadant Kuldeelement, der her kaldes en Køleplade, kan f. Eks. anbringes oven paa Disken i en Butik eller i et Udstillingsvindue — — —

Som Led i en Fabrikation er det kendt at afkøle varme, flydende eller plastiske Masser eller andre Genstande paa en Køleplade — — — og der kendes ligeledes flade Kuldeelementer, som er bestemt til at udgøre Væggene af et Køleskab eller en Frysekasse — — — Den her omhandlede Køleplade adskiller sig dog fra det saaledes kendte baade i Henseende til Formaal og Konstruktion.

Det væsentlig ejendommelige ved Opfindelsen bestaar nemlig i, at Metalpladen, som er plan, sammen med det eller de Kuldemidlet op-

tagende Hulrum og det disse nedadtil dækkende, varmeisolerende Lag er fastgjort i en disse Dele omgivende Metalramme, der er i daarlig varmeledende Forbindelse med Metalpladen, saa at det hele udgør en mekanisk sammenhængende, pladeformet Enhed, ved hvilken Metalpladens Overflade, paa hvilken de til Afkøling bestemte Varer henstilles, er bestemt til at være i fri Forbindelse med den ydre Luft, saa at tyk Rimdannelse uhindret kan finde Sted. — — —

Ved Anvendelsen af en ydre Metalramme, der er i daarlig varmeledende Forbindelse med selve den afkølede Metalplade, idet disse Dele er aftættet indbyrdes ved en Pakning af varmeisolerende Materiale, bevirkes der en hurtig Fordeling af den ringe Kuldemængde, der kan overføres til Rammen, og den sidstnævnte kan paa mere effektiv Maade, end hvis den f. Eks. bestod af Træ eller Marmor, optage Varme fra den ydre Luft eller sin Understøtning, hvilket hjælper til at holde Metalrammen tør, selv om Metalpladen er dækket af et tykt Lag Rim. Herved danner den ikke blot en tiltalende Kontrast til denne, men der vil heller ikke løbe Fortætningsvand fra Metalrammen ned paa Kølepladens Understøtning eller eventuelt lavere anbragte Varer eller andre Genstande. — — —«

Patentets Krav 1) er saalydende:

»Køleplade, navnlig til Butiks- og Restaurationsbrug, bestaaende af en Metalplade, ved hvis Underside der findes eet eller flere i god varmeledende Forbindelse med denne værende Hulrum, hvorigennem et Kuldemiddel kan holdes i Cirkulation, og som nedadtil er dækket af et Lag varmeisolerende Materiale, kendetegnet ved, at saavel Metalpladen, der er plan og er forbundet med et Hulrum for Kuldemidlet, som Isolationslaget er fastgjort i en disse paa Siderne omgivende Metalramme, der er i daarlig varmeledende Forbindelse med Metalpladen, saa at det hele udgør en mekanisk sammenhængende, pladeformet Enhed, hvor Metalpladens Overflade, paa hvilken de til Afkøling bestemte Varer henstilles, er i Stand til at være i fri Forbindelse med den ydre Luft, saa at Dannelse af tyk Rim uhindret kan finde Sted.«

Den 19. Oktober 1935 meddeltes der Sagsøgte Andersen -- med Beskyttelse fra den 4. Juli 1934 — dansk Patent Nr. 50844 paa »Køleapparatet til Udstilling af Varer paa en Metalplade, der holdes kølet af et tæt under den anbragt, af et Kølemiddel gennemstrømmet Rørsystem eller paa lignende Maade virkende Hulrum.«

I Beskrivelsen hedder det bl. a.:

»— — —

Den foreliggende Opfindelse angaar en Køleplade af denne Art og kendetegnes ved, at Metalpladen, paa hvilken Varerne udstilles og køles, og den tilhørende Cirkulationsledning eller andet Hullelement for Kølemidlet er anbragt frit oven over en fast opstillet eller flyttelig Bakke, der paa i og for sig kendt Maade tjener til Optagelse af det Smeltvand, som dannes paa Metalpladen og paa Cirkulationsledningen eller lignende ved, at den Rim, der har slaet sig ned paa disse Elementer, smelter, naar Apparatet sættes ud af Drift, eller ved at Tilrinningsgraden af forskellige Aarsager varierer.

Der opnaas ved en saadan Anordning af Kølepladen dels en let Til-

gængelighed af dennes forskellige Dele, derunder ogsaa Reguleringsventilen, som kan anbringes under selve Kølepladen, dels ogsaa en i æstetisk Henseende smuk og tiltalende Virkning ved, at hele Kølepladen, derunder ogsaa dens med Rim beklædte Omkreds, fremtræder tydeligt for Øjet. — — —

Anordningen af Apparatet med frit over Bakken anbragt Metalplade, paa hvilken Rimen danner sig, medfører, at selve Bakken paa sin Yderside forbliver dugfri og derfor ogsaa rimfri, hvilket er en Fordel, dels i æstetisk Henseende paa Grund af den Kontrastvirkning, der fremkommer mellem den med Rim beklædte Metalplade og den ikke duggende og derfor rimfri Bakke, dels ogsaa paa Grund af, at Bakken ikke kommer til at dryppe paa sin Yderflade, naar Driften ophører. — — —

Patentets Krav 1) er saalydende:

»Køleapparatet til Udstilling af Varer paa en Metalplade, der holdes kølet af et tæt under den anbragt, af et Kølemiddel gennemstrømmet Rørsystem eller paa lignende Maade virkende Hulrum, kendetegnet ved, at nævnte Metalplades Underside er frit tilgængelig for den omgivende Luft og, tillige med Rørsystemet eller lignende, bæres af en Bakke, som paa i og for sig kendt Maade tjener til Optagelse af efter Afbrydelse af Apparatets Drift dannet Smeltevand fra Metalpladen og Rørsystemet og er fremstillet af eller beklædt paa Indersiden med varmeisolerende og for Bundens Vedkommende tillige vandtæt Materiale.«

Sagsøgte Andersen har under sin Partsforklaring med Hensyn til Sagsøgerens Patent forklaret, at det trods de deri nævnte Forholdsregler viste sig, at den udenom værende Metalkant duggede og dryppede. Han erfarede, at der til Imødegaaelse heraf af Sagsøgeren blev indlagt Varmerør i Metalrammen, hvad Sagsøgte fandt køleteknisk uheldigt. I Modsætning hertil bestaar Sagsøgte Andersens Opfindelse ifølge hans Forklaring i at forhindre, at Rimdannelsen paa selve Pladen forplanter sig til Drypbakkens Kant, om hvilken Kølepladen er anbragt; naar man nemlig ophæver den mekaniske Sammenhæng ifølge Sagsøgerens Patent mellem Ramme og Køleplade, og naar man blot sørger for nogle faa Millimeters Luft derimellem, vil Kulden ikke kunne forplante sig, saaledes at Bakken drypper eller bliver vaad.

Af de Sagsøgerens ovennævnte Paastand vedrørende Type B, C, D og E har Sagsøgte Andersens Firma Nordisk Køleteknik ifølge en fremlagt Skrivelse fra samme, dateret 26. Oktober 1938, fremstillet og solgt henholdsvis 1 Stk., 1 Stk., 39 Stkr. og 10 Stkr. Sagsøgte A/S Theodor Lund & Petersen har ifølge samme Skrivelse hos Nordisk Køleteknik indkøbt samt videresolgt af Type C 1 Stk., D 36 Stkr. og E 9 Stkr. — Type B er udført nøje efter Sagsøgte Andersens ovennævnte Patent, medens Typerne C, D og E afviger derfra.

Ifølge Skønnet er Sagsøgte Andersens Køleplader anbragt paa Drypbakker, men det er forskelligt for de forskellige Udførelsesformers Vedkommende, om der er fri Adgang fra den omgivende Luft til Metalpladens Underside. — Skønsmændene har ikke set den Udførelsesform, der anvendes ved Sagsøgte Køleplader til Opsamling af Drypvand,

andre Steder. — Sagsøgte Andersen har ifølge Skønnet ved det af ham benyttede Arrangement opnaaet, at Kølepladen med Kantliste rimer til, saa at det samlede Stykke præsenterer sig som en Isplade, der ligger frit ovenpaa Spildebakken. — Sagsøgerens og Sagsøgte Andersens to Konstruktioner af Køleplader gør efter Skønnet i tilrimet Tilstand et væsentlig forskellig Indtryk paa Beskueren. — For Udførelsesformen B's Vedkommende hviler Kølepladen paa en Bakke, som samtidig er bestemt til Optagelse af Smeltevandet. Ved Konstruktionerne C, D og E bæres Kølepladen af en Understilling, der er forsynet med en Rende af lidt forskellige Udførelsesformer til Optagelse af Smeltevandet. — Typerne C, D og E ifølge Tegning Nr. 3609 svarer ifølge Skønnet til Krav 1) i dansk Patent Nr. 50844.

Nogle i Retten under Domsforhandlingen tilstedeværende Kølesystemer, fremstillede af Sagsøgte Andersen, og indkøbte af Sagsøgeren til Brug for Sagen, forevistes Skønsmændene, der adspurgtes, hvorvidt den omgivende Luft havde fri Adgang under Kølepladerne. Herpaa svarede Professor Bache: »Adgangen er noget generet«, Ingeniør Jørgensen: «Ikke i større Udstrækning» eller: »meget lidt Adgang«. Den for Sagsøgte Andersen mødende Sagfører stillede derefter Skønsmændene følgende skriftlige Spørgsmaal:

»Giver den meget smalle Spalte, der faktisk er paa de fremlagte Plader, tilstrækkelig fri Adgang for Luften til at forhindre Dugdannelse paa Drypbakkens Ramme?«

Efter at Skønsmændene i Enrum havde overvejet dette Spørgsmaal, besvarede de det med: »Formentlig«.

Sagsøgerens Sagfører stillede i Retten bl. a. følgende skriftlige Spørgsmaal til Skønsmændene: »Er der ved Kølepladerne (o: Sagsøgte Andersens) Ting, der bevirker, at indbyrdes vandret Forskydning af den afkølede Metalplade og Drypbakkekonstruktionen modvirkes i større eller mindre Grad?«

Dette Spørgsmaal besvarede Skønsmændene efter Overvejelse i Enrum med: »Nej«. Forevist et af de ovennævnte i Retten tilstedeværende Kølesystemer, paa hvilken den nævnte Forskydning prøvedes, udtalte Professor Bache, at Forskydning ikke kunde ske mere end til Kanten, men inden derfor kunde Forskydning ske frit.

Retten finder som Sagen foreligger oplyst ved det afgivne Skøn ikke at kunne tage til Følge Sagsøgerens Paastand om, at Sagsøgte Andersens Patent Nr. 50844 kun opretholdes som Afhængighedspatent til Sagsøgerens Patent Nr. 48594.

Retten maa derimod for sit Vedkommende som Resultat af Forevisningen af de under Domsforhandlingen tilstedeværende, af Sagsøgeren til Brug for Sagen indkøbte Kølesystemer og Dele deraf skønne, at Sagsøgte Andersen i et vist Omfang har fremstillet og forhandlet Kølesystemer, der ikke dækkes af hans ovennævnte Patent, idet de ikke fyldestgør det i Patentkrav 1) nævnte Kendetegn: »at nævnte Metalplades Underside er frit tilgængelig for den omgivende Luft«. Det skønnes dernæst, at de af Sagsøgte Andersen fremstillede og solgte Kølesystemer i et vist Omfang — uden at Forholdet, som Sagen foreligger oplyst, kan henføres til nogen bestemt af Udførelserne C, D og E —

er i Strid med Sagsøgerens Patent Nr. 48594 derved, at den samlede Konstruktion — derunder ved den til »Ramme« reducerede Drypbakke — til en vis Grad forlener dem med det i nævnte Patents Krav 1) nævnte Kendetegn: »saa at det hele udgør en mekanisk sammenhængende pladeformet Enhed«.

Som Følge af det anførte patentstridige Forhold overfor Sagsøgeren findes Sagsøgte Andersen derhos erstatningspligtig overfor Sagsøgeren. I Erstatning findes der skønsmæssigt at kunne tillægges Sagsøgeren hos nævnte Sagsøgte 10.000 Kr. med Renter som paastaat.

Derimod maa der gives det sagsøgte Aktieselskab Medhold i dets Frifindelsespaastand, idet der for nævnte Sagsøgtes Vedkommende under Hensyn til Sagsøgte Andersens Patent maa antages at have foreligget tilstrækkelig god Tro overfor de fra Andersen modtagne Kølesystemer, hvis Forskelligheder Selskabet efter Omstændighederne ikke har haft Opfordring til at følge.

I Bidrag til Sagens Omkostninger vil Sagsøgte Andersen have at betale Sagsøgeren 1600 Kr., medens Sagens Omkostninger for det sagsøgte Aktieselskabs Vedkommende efter Omstændighederne vil være at ophæve.

Nr. 74/1939. Firmaet **Mathias Zachariassen A/S** (Selv)

m o d

A/S **Brødrene Cloëtta** (Landsretssagfører Ramsing),

betreffende Betaling for Fabrikation af et Parti Overtrækschokolade.

Sø- og Handelsrettens Dom af 14. Februar 1939: De Sagsøgte, Firmaet Mathias Zachariassen A/S, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, A/S Brødrene Cloëtta, betale 646,96 Kr., med Renter 6 pCt. p. a. fra den 20. September 1938, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firmaet Mathias Zachariassen

A/S, til Indstævnte, A/S Brødrene Cloëtta, med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, A/S Brødrene Cloëtta, paa-
staaet de Sagsøgte, Firmaet Mathias Zachariassen A/S, dømt til Be-
taling af 646,96 Kr., med Renter 6 pCt. p. a. fra den 20. September
1938, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paaستاet sig frifundet.

I Løbet af Efteraaret 1937 har Sagsøgerne til de Sagsøgte fabrikeret
et Parti Overtrækschokolade af Cacaobønner, som de Sagsøgte leverede.
Prisen for Fabrikationen skulde være saa billig som mulig, og Sag-
søgerne angav en Pris af 80 Øre pr. kg. De Sagsøgte har fra 13. Sep-
tember til 29. November 1937 betalt Fakturaer paa tilsammen 4112,19 Kr.,
opgjort i Henhold til den trufne Aftale med en Pris af 80 Øre pr. kg,
men har nægtet at betale Sagsøgernes Resttilgodehavende, opgjort ved
Faktura af 20. September 1938 til det paaستاevnte Beløb, under Paa-
beraabelse af, at de Sagsøgte i Henhold til senere indhentede Oplys-
ninger maa anse den aftalte Pris for urimelig høj.

Som Vidner har Sagsøgernes Direktør Hey og de Sagsøgtes Di-
rektør Zachariassen afgivet Forklaring. Direktør Zachariassen har her-
under særlig anført, at han, der var ukendt med Branchen, stolede paa,
at den af Sagsøgerne krævede Pris var passende og derfor ikke foretog
nogen Undersøgelse i den Henseende.

Efter det oplyste finder Retten ikke, at de Sagsøgte nu kan prote-
stere mod den i Fakturaen anførte Pris. De Sagsøgte vil derfor være
at dømme efter Sagsøgernes Paastand og maa betale Sagens Omkost-
ninger med 75 Kr.

Nr. 163/1939. N (Trolle efter Ordre)

mod

Fru N (Kemp efter Ordre) og X (Gamborg efter Ordre),

betræffende Spørgsmaalet om to Børn kan anses for ægtefødte.

Østre Landsrets Dom af 28. Marts 1939 (IV Afd.): De af
Sagsøgte Fru N, under Ægteskabet med N, fødte Børn B₃, født den
29. August 1933, og B₄, født den 29. August 1935, bør anses som ægte-
fødte. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges hos det Offentlige
Overretssagfører D. G. M. Bache og H. Steinthal i Salær hver især
200 Kr. og i Godtgørelse for hafte Udlæg henholdsvis 347 Kr. 05 Øre
og 90 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en den 10. Februar 1940 afgivet Erklæring har Universitetets arvebiologiske Institut for Barnet B₁'s Vedkommende sluttet sig til det af Retsmedicinsk Institut udtalte.

Otte Dommere vil i Henhold til de i Dommen anførte Grunde efter Indstævnte X's Paastand stadfæste denne og ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Een Dommer bemærker følgende:

Naar den antropologiske Undersøgelse har vist, at af de to Mænd er det langt det sandsynligste, at X er Fader til de to yngste Børn, og at Muligheden for Ægtemandens Faderskab bl. a. svækkes ved hans store Lighed med de to ældste Børn i Modsætning til hans Ulighed med de to yngste, og naar hertil kommer det lange Tidsrum mellem de to Kuld Børn, Hustruens Forhold til X paa Avlingstiderne samt det om Ægtefællernes indbyrdes Forhold oplyste, finder denne Dommer, at der foreligger en saa overvejende Sandsynlighed for, at Ægtemanden ikke er Fader til de to yngste Børn, at Sagen maa afgøres i Overensstemmelse hermed.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Kemp, Gamborg og Trolle i Salær for Højesteret hver 150 Kr. og førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 75 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende ved Stævning af 26. April 1938 anlagte Sag har N, hvem der er meddelt fri Proces, nedlagt Paastand paa, at det ved Dom afgøres, om hans fraseparerede Hustru Fru N's to yngste Børn B₃, født den 29. August 1933, og B₄, født den 29. August 1935, kan anses som ægtefødte.

Foruden Hustruen, der ligeledes har faaet fri Proces, har han under Sagen indstævnet X. Sidstnævnte paastaar, at han ikke er Fader til noget af Børnene. Fru N paastaar, at B₃ er ægtefødt, medens hun erkender, at Sagsøgeren ikke er Fader til B₄.

Den for de to Børn under Sagen beskikkede Værge V har i sin seneste Paastand sluttet sig til Sagsøgte Fru N's Paastand.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

Ægtefællerne, der er født henholdsvis i 1896 og 1898 blev gift med

hinanden den 5. Marts 1920. De blev separerede ved Dom afsagt af Københavns Byret den 4. Maj 1937 i Medfør af Ægteskabsloven af 1922 § 53 II. Ved Dommen blev Forældremyndigheden over de to ældste Børn:

B₁ født 1921 og

B₂ født 1922

tillagt Manden, medens Forældremyndigheden over de to yngste Børn, de fornævnte B₃ og B₄ tillagdes Hustruen. Ved Dommen paalagdes det Manden at udrede Underholdsbidrag til de to yngste Børn, skønt han under Sagen havde anført, at de ikke var hans Børn. Bidragsresolution med Hensyn til disse to Børn er udfærdiget af Overpræsidenten den 14. Januar 1938. — — — Byraads sociale Udvalg for B₄ indledede i Efteraaret 1936 ved — — — Ret Paternitetssag mod X, men Sagen blev sluttet den 21. Juni 1937, fordi det først ved Dom maatte fastslaaes, at Ægtemanden N ikke kunde være Fader til Barnet.

Som Forældre til Børnene er i begge Tilfælde anmeldt N og Hustru.

Efter Meddelelse af 30. Januar 1937 fra Universitetets retsmedicinske Institut kan saavel N som X være Fader til B₄ og efter Meddelelser af 15. August og 7. September 1938 fra samme Institut kan saavel N som X være Fader til B₃.

Ifølge vedkommende Amtslæges Erklæring kan B₃ være avlet i Tidsrummet fra kort efter Begyndelsen af November 1932 til kort efter Begyndelsen af Januar 1933, og B₄ være avlet i Tidsrummet fra kort før Midten af November 1934 til kort før Midten af Januar 1935.

For Landsretten er der afgivet Forklaringer af Ægtefællerne N og af X.

N har forklaret, at han, der havde Engagement rundt omkring i Provinsen, kun af og til var paa Besøg i Hjemmet i — — — Fra 1. Januar 1932 til 1. Maj 1933 havde han Engagement i Horsens; han var hjemme i — — — 18.—19. November 1932 samt i Julen 1932 og havde sidste Gang før B₃'s Fødsel Samleje med sin Hustru den 19. November 1932. Han var tilfældig i Hjemmet den 29. August 1933 — den Dag da B₃ blev født, og da han allerede da havde faaet Misdrøfte Tidsfristerne med Hustruen, men hun undskyldte sig med sin Tilstand. Da hun var svanger med B₄, tilstod hun, at X var Fader til det ventede Barn, og efter at hun i November 1936 var kommet hjem fra et Ophold paa Middelfart Sindssygehospital, tilstod hun, at X ogsaa var Fader til B₃. Med Hensyn til B₄ har han forklaret, at han ikke havde Samleje med Hustruen i dette Barns Avlingstid, idet han sidste Gang før dette Barns Fødsel havde Samleje med Hustruen i Juli 1934 i et Sommerhus ved — — — i hvilken By han da havde Engagement. Han var hjemme hos Hustruen i — — — i Julen 1934; de delte da Soveværelse sammen, men han havde ikke Samleje med hende.

Sagsøgte Fru N har forklaret med Hensyn til B₃, at hendes Mand var hjemme hos hende i — — — i November 1932 samt i Julen 1932; de havde Samleje een Gang vistnok i November 1932. Hun havde Samleje med X første Gang i November 1932. Hun har aldrig sagt til X, at

han var Fader til B₃. Hun havde jævnlige Samleje med ham i Efteråret 1934 og indtil sidst i Januar 1935, da hun fortalte ham, at hun var gravid ved ham. Det er rigtigt, naar Sagsøgeren har angivet, at han ikke havde Samleje med hende i Avlingstiden for B₄. De havde sidste Gang før dette Barns Fødsel Samleje i Juli 1934.

X har forklaret, at han lærte Sagsøgte Fru N at kende i 1930--31, men at han første Gang traadte i kønsligt Forhold til hende i November 1932; han blev imidlertid da indisponeret, saaledes at hans Lem ikke blev erigeret og ikke kunde indføres i hendes Kønsdel. Medio Februar 1933 havde han første Gang egentligt Samleje med hende; derefter havde han jævnlige Samleje med hende. Fredag den 16. November 1934 var han hos hende, men han mener ikke, at der fandt et fuldbyrdet Samleje Sted, han erindrer ikke, om han havde Sædafgang; han blev nemlig nervøs, fordi Drengen var urolig. Den Dag sagde han til hende, at nu kunde han ikke længere holde det Forhold ud; han saa hende nu af og til, uden at de havde Samleje, og medio Februar 1935 havde han sidste Gang Samleje med hende. I Slutningen af Januar fortalte hun ham, at hun var gravid. Under den forannævnte Paternitetssag har han for Retten i — — — forklaret, at han jævnlige havde Samleje med hende i 1½ Aar indtil midt i November 1934, efter denne Dag havde han kun Samleje med hende een Gang, nemlig midt i Februar 1935. Han bestrider som anført at være Fader til noget af de to Børn.

Sagsøgeren har forklaret, at hans Hustru bad ham ikke at blande B₃ ind i den fornævnte Paternitetssag; det var hans Hustru, der gjorde Anmeldelserne om Børnene til Kirkebogen, han forsøgte at gøre Indsigelse hos Kirkebetjenten mod, at han var anført som Fader til det sidste Barn.

N og Hustru, X og Børnene B₃ og B₄ har efter Parternes Begæring været underkastet antropologisk Undersøgelse af Universitetets Retsmedicinske Institut. Under denne Undersøgelse er til Sammenligning ogsaa inddraget Ægtefællernes to ældste Børn, til hvilke Sagsøgeren erkender at være Fader. Under Sagen er fremlagt Institutets Erklæring af 18. Februar 1939 angaaende Undersøgelsen. Erklæringen slutter med følgende

»Resume og Konklusion:

Ved den antropologiske Undersøgelse er fundet en ret betydelig Lighed mellem Børnene B₄ og B₃. Disse ligner en Del Moderen, Fru N og frembyder paa mange Punkter betydelig Lighed med X. Børnene ligner derimod ikke N.

Børnene B₁, født 1921 og B₂, født 1922, som efter alt foreliggende maa betragtes som ægtefødte Børn i det tidligere Ægteskab mellem Fru N og N, er medinddraget i Undersøgelsen. Denne viser, at disse Børn ikke ligner Moderen, de frembyder stor indbyrdes Lighed og for flere Træks Vedkommende viser de meget udpræget Lighed med Faderen N. Dette gælder særlig Næsen og Øjnene, bl. a. har de to Børn og N pigmenterede Øjne, medens Moderen har blaa Øjne. Det skal i denne Forbindelse bemærkes, at Børnene B₃ og B₄ har blaa Øjne, og at X har blaa Øjne med enkelte brunlige Pigmentstænk i Regnbuehindens Underzone.

Forudsat at kun de to undersøgte Mænd kan komme i Betragtning som Fader til Børnene B₃ og B₄, maa Instituttet formene, at det efter den antropologiske Undersøgelse er langt det sandsynligste, at X er Fader til disse Børn.

Muligheden for N's Faderskab svækkes bl. a. gennem den foretagne Undersøgelse af de to ægtefødte Børn. Denne Undersøgelse viser, at N's Træk i stor Udstrækning findes hos begge Børnene, hvorefter det med ikke ringe Sandsynlighed maatte forventes, at Børn af N vilde vise større eller mindre Lighed med denne.«

Da Ægtefællerne efter deres Forklaring har staaet i kønsligt Forhold til hinanden indenfor Barnet B₃'s Avlingstid, og der efter det foreliggende ikke kan ses bort fra Muligheden af saadant Forhold indenfor Barnet B₄'s Avlingstid, samt da det iøvrigt foreliggende ikke tilstrækkeligt sikkert findes at udelukke Sagsøgerens Faderskab til disse Børn, maa de anses som ægtefødte.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det Offentlige være at tillægge de for Ægtefællerne beskikkede Sagførere, Overretssagførerne D. G. M. Bache og H. Steinthal i Salær hver især 200 Kr. og i Godtgørelse for hafte Udlæg henholdsvis 347 Kr. 05 Øre og 90 Kr.

Nr. 178/1939. Grosserer **P. Salby** (Seiv)

m o d

Tegner **Anton Hansen** (Henriques),

betræffende Betaling af Vederlag for Benyttelse af Udstillingslokale.

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1939 (II Afd.): Sagsøgte, Grosserer P. Salby, bør til Sagsøgeren, Tegner Anton Hansen, betale Kr. 3277,75 med Renter 5 pCt. p. a. fra den 30. Marts 1939 til Betaling sker samt i Sagsomkostninger Kr. 300. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten findes paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger derunder navnlig den af Indstævnte efter Dommens Afsigelse afgivne Forklaring at have haft Føje til at forstaa Aftalen saaledes, at Fradrag i Provisionsbeløbet kun skulde ske for Billeder, der allerede var solgt.

Herefter og idet det ikke er godtgjort, at noget af de omhandlede Billeder var solgt forinden Udstillingen, vil det fulde paa Opgørelsen anførte Afgiftsbeløb 1167 Kr. være at tage i Betragtning.

Der findes derhos tillige at burde tilkendes Appellanten Godtgørelse for en Del af de paa Opgørelsen anførte Udlæg.

Det Dommens Grunde iøvrigt tiltrædes vil det samlede Beløb der herefter tilkommer Indstævnte, passende kunne ansættes til 2000 Kr.

Med denne Ændring vil Dommen kunne stadfæstes. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Tegner Anton Hansen, tilkendte Beløb nedsættes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Januar Maaned 1939 afholdtes i de af Grosserer P. Salby drevne Udstillingslokaler Raadhuspladsen 59 en Udstilling af Tegneren Anton Hansens Arbejder.

Da Udstillingen var sluttet, sendte Grosserer Salby, til hvem Købesummerne for de paa Udstillingen solgte Billeder indbetalt, følgende Opgørelse over Udgifterne til Anton Hansen:

»Husleje	Kr. 1500,00	
Lys	— 157,80	
Varme	— 36,00	
		Kr. 1693,80
Tryksager	Kr. 37,00	
—	— 110,00	
—	— 55,00	
		Kr. 202,00
	÷ 2 pCt. — 4,04	
		— 197,96
Frimærker	Kr. 28,50	
		— 28,50
Blomster	Kr. 24,50	
—	— 4,50	
—	— 2,00	
		— 31,00
Glas, Bord, Dug	Kr. 20,40	
		— 20,40
Kransekage	Kr. 5,85	
		— 8,85
Cigarer	Kr. 12,00	
		— 12,00

Vin	Kr. 18,00	—	18,00
Vinduespolering, Rengøring		—	36,75
Reklamer, Dagbladene	Kr. 110,28		
— —	— 12,82		
		—	123,10
Medhjælp		—	252,00
Vognmand v/ Leveringen		—	10,00
Afgift 20 pCt. af Omsætningen Kr. 5835,00		—	1167,00
			<hr/>
			Kr. 3596,36
			<hr/>
			S. E. & O.
Overført	Kr. 3596,36		
Forsikring	— 68,20		
			<hr/>
Samlede Udgifter	Kr. 3664,56		
			<hr/>
			S. E. & O.«

Samtidig fremsendte Salby en Opstilling over de solgte Billeder til Anton Hansen, udvisende at der til Salby for saadanne var indbetalt 3115 Kr., hvorhos Salby anmodede Hansen om at tilsende ham Forskellen Kr. 549,56.

Den 8. Marts meddelte Salby Anton Hansen, at der yderligere for Salg af et Billede var indgaaet 400 Kr., hvorefter han anmodede ham om at sende ham Restsaldoen Kr. 149,56.

Anton Hansen protesterede mod Opgørelserne, idet han overfor Salby hævdede, at Aftalen med Hensyn til Udstillingen gik ud paa, at Salby som Vederlag for at arrangere denne og stille sine Lokaler til Raadighed, skulde have 20 pCt. af Salgssummen for saadanne Billeder, som solgtes til Personer udenfor en nærmere angivet Kreds. Købesummen for de til denne Kreds solgte Billeder androg efter Hansens Opgørelse Kr. 2610, medens de for de øvrige Billeder oppebaarne Beløb udgjorde Kr. 905, hvoraf han efter sin Opfattelse havde Krav paa 80 pCt. eller Kr. 724. Hansen gjorde herefter Fordring paa ialt Kr. 3334 af det af Salby oppebaarne Beløb, og da Salby nægtede at betale dette, har Anton Hansen som Sagsøger under nærværende Sag paastaet Gros-serer Salby tilpligtet til at betale Sagsøgeren Kr. 3334 med Fradrag af nogle mindre Poster til et samlet Beløb af Kr. 56,25 eller Kr. 3277,75 med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 30. Marts 1939.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og sig tilkendt Kr. 149,56 med Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. Marts 1939.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, ligesom Sagsøgte, der selv har procederet sin Sag, har erklæret sig under Parts-ansvar. Derhos har Sagsøgerens Hustru Fru Emilie Marie Hansen, Di-rektør Rasmus Nielsen, Tømrermester Niels Christian Jensen, Restaura-tør Otto Emil Bock og Arkitekt Robert Hansen afgivet Vidneforklaring.

Sagsøgte har forklaret, at Tømrermester Niels Jensen i Efteraaret 1938 meddelte ham, at Sagsøgerens Kreditorer paatænkte at arrangere

en Udstilling af Sagsøgerens Arbejder for gennem Salg af saadanne at søge Dækning for deres Tilgodehavende; han aftalte med Sagsøgte, at Udstillingen skulde finde Sted i dennes Lokaler, for hvilke Sagsøgte skulde have 100 Kr. i Leje pr. Dag, samt at Sagsøgte yderligere skulde oppebære 20 pCt. af Købesummen for de solgte Billeder. Direktør Rasmus Nielsen meddelte derhos Sagsøgte, at han skulde være Formand for Udstillingen, og at Sagsøgeren »intet havde med det at gøre«, samt at der var nogle Billeder, Sagsøgte ikke skulde have Provision af.

Med Sagsøgeren vil Sagsøgte kun have talt en 3—4 Minutter om Udstillingen, nemlig en Gang antagelig i December Maaned 1938, et Par Dage før Sagsøgeren skulde rejse til Paris, idet Sagsøgte ved den Lejlighed efter Sagsøgerens Anmodning havde henvendt sig til denne i hans Hjem for at hente nogle Lister over de Billeder, der skulde udstilles, og over de Personer, der skulde indbydes særligt. Sagsøgeren udtalte da til Sagsøgte: »Saa faar De 20 pCt. for at arrangere det, men ikke af de Billeder, som er solgt«. Medens Sagsøgte opholdt sig i Sagsøgerens Hjem, raabte dennes Hustru fra Værelset ved Siden af det, hvori Parterne opholdt sig, til Sagsøgeren, om han havde husket at lægge de 20 pCt., som Sagsøgte skulde have, paa Billederne, hvilket Sagsøgeren bekræftede.

Sagsøgeren har forklaret, at han ikke har givet Niels Jensen eller nogen anden Fuldmagt til at træffe Aftale om Arrangementet af Udstillingen og hævder, at han selv har aftalt det herom fornødne med Sagsøgte, dels paa »Socialdemokratens« Kontor, dels ved et Besøg, som Sagsøgte aflagde i Sagsøgerens Hjem omkring 1. December 1938. Aftalen gik ud paa, at Sagsøgte som Vederlag for at stille Lokaler til Raadighed for Udstillingen og arrangere denne kun skulde have 20 pCt. af Købesummen for de Billeder, som solgtes udenfor den Kreds af Personer, til hvilke der udgik særlig Indbydelse til at bese Udstillingen, og til hvem en Række Billeder paa Forhaand kunde betragtes som solgt. Sagsøgeren hævder, at den Bemærkning fra hans Hustru, som Sagsøgte har omtalt, lød saaledes: »Du husker, det er kun de Billeder, Salby selv sælger, han skal have 20 pCt. af«.

Sagsøgerens Hustru har bl. a. forklaret, at hun hørte, at Aftalen mellem Sagsøgeren og Sagsøgte var, at der kun skulde betaales Sagsøgte 20 pCt. af de Billeder, som denne selv solgte, og at Sagsøgte paa hendes Forespørgsel, om de 20 pCt. var alt, svarede bekræftende.

Direktør Rasmus Nielsen har forklaret, at han ikke havde været Formand for Udstillingen eller været bekendt med de økonomiske Betingelser for Ordningen af denne.

Tømrermester Niels Jensen har nægtet at have haft nogen Fuldmagt fra Sagsøgeren eller andre til at træffe nogen Aftale om Udstillingen og vil heller ikke have truffet nogen saadan. Han har talt med Sagsøgte om Betingelserne for at faa dennes Lokaler til en Udstilling af Sagsøgerens Arbejder, og hævder, at Sagsøgte sagde, at Lokalerne skulde være gratis.

Restauratør Bock har forklaret, at Arkitekt Robert Hansen har sagt, at det vilde være en Reklame for Sagsøgte, om Sagsøgeren udstillede i hans Lokaler, og at Sagsøgeren kun skulde betale 20 pCt. af de Bille-

der, der ikke forud var solgt, og ikke den sædvanlige Leje 100 Kr. pr. Dag.

Vidnet Robert Hansen har forklaret, at han var til Stede ved to Samtaler, som Niels Jensen førte med Sagsøgte om Udstillingen, at han ikke husker, at Niels Jensen under den første talte om Prisen for Lokalerne, men at Niels Jensen ved denne Lejlighed udtalte, at Rasmus Nielsen skulde være Formand for og arrangere Udstillingen, medens han ved den anden Samtale hørte Partene tale om, at Udgifterne skulde dækkes, uden at nogen bestemt Sum nævntes.

Efter det under den mundtlige Domsforhandling af Sagsøgte udtalte, maa det antages, at han ikke vil bestride, at der til de Personer, til hvem særskilt Indbydelse til at bese Udstillingen udgik, er solgt Billeder til det af Sagsøgeren angivne Beløb Kr. 2610.

Efter Sagens Oplysninger kan det ikke anses godtgjort at nogen for Sagsøgeren bindende Aftale er truffet med andre end med ham selv, og at denne har haft andet Indhold end det af Sagsøgeren indrømmede.

Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge, hvorhos Sagsøgte vil have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med Kr. 300.

Hermed endte Højesteretsaaret 1939.

Færdig fra Trykkeriet den 6. Marts 1940.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Trykfejl:

Side 729 L. 26—27 f. o.: »inddrages under Lovreguleringen«, læs:
»inddroges under Lejereguleringen«.

Side 767 L. 31 f. o.: fast-, læs: fast.